
Princeton University Library
32101 076394368

t [illegible] 14p.

Feyzullah Efendi

Fetâvâ

ایکی کره نکاح تجدیدونه
[illegible] و [illegible] قلمه
لازم کلدیگی [illegible]

﴿ فهرس فتاوى فيضيه ﴾

٣	كتاب الطهارة	١٣٥	كتاب الولاء
٦	كتاب الصلوة	١٣٧	كتاب الايمان
١٠	فى الامامة والخطابة	١٣٨	كتاب الحدود
١٢	فى الجنائز	١٤٠	باب حد الشرب
١٤	كتاب الزكوة	١٤١	باب التعزير
١٦	فى العشر والخراج	١٤٥	كتاب السرقه
٢١	كتاب الصوم	١٤٦	باب قطع الطريق
٢٣	كتاب الحج	١٤٨	كتاب السير
٢٥	كتاب النكاح	١٥٣	فصل فى الجزيه
٢٨	فى نكاح الرقيق والكافر	١٥٩	باب المرتد
٣٢	فى نكاح الفضولى	١٦١	فيما يكون كفرا
٣٣	فى المحرمات	١٦٣	فيما يتعلق ببيت المال
٤٠	فى الاولياء والاكفاء	١٦٥	فى التيمار واللواء
٤٨	باب المهر	١٦٨	كتاب الآبق
٦٠	فيما للزوج والزوجة	١٧١	كتاب المفقود
٦٣	مسائل شتى فى النكاح	١٧٣	كتاب الشركة
٦٤	كتاب الرضاع	١٨١	كتاب الوقف
٦٩	كتاب الطلاق	١٨٦	فى الشرط
٧٩	فى طلاق المريض	٢٠١	فى تصرفات المتولى وما يناسبها
٨٠	باب التعليق	٢١١	فى ضمان المتولى وعدمه
٩٣	باب الخلع	٢١٤	فى الوظايف والرقبة
٩٧	باب الايلاء والظهار	٢٢٣	مسائل شتى
٩٨	باب اللعان	٢٢٦	فى الاجارة المعجلة والمؤجلة
٩٨	باب العدة	٢٣١	كتاب البيوع
١٠٤	باب ثبوت النسب	٢٣٧	فى هلاك المبيع
١٠٦	باب الحضانه	٢٣٨	فيما يتعلق بالثمن
١١٣	باب النفقات	٢٤٠	فى البيع الفاسد
١٢٤	كتاب العتاق	٢٤٤	فى احكام البيع الفاسد
١٢٩	باب التدبير	٢٤٦	فى التلجئة
١٣١	باب الاستيلاد	٢٤٧	فى الغبن والتغرير
١٣٤	كتاب المكاتب	٢٤٨	فى البيع بالوفاء

٢٤٨ فى البيع بطريق الاستغلال
٢٤٨ فى بيع الفضولى
٢٥١ فى بيع الاب والوصى
٢٥٤ فى خيار الرؤية
٢٥٥ فى خيار العيب
٢٦٠ فى الاقالة
٢٦٠ فى الاستحقاق
٢٦٧ باب السلم
٢٦٩ فى الاستصناع
٢٦٩ باب الصرف
٢٧٠ فى المداينات
٢٧٦ كتاب الكفالة
٢٨٠ فيما يقع به البراءة ومالا
٢٨٢ فى كفالة الرجلين
٢٨٣ فى الرجوع على المكفول عنه
٢٨٣ كتاب الحوالة
٢٨٦ كتاب القضاء
٢٨٨ فى الحبس
٢٩٠ فى كتاب القاضى
٢٩١ كتاب الشهادات
٢٩٩ فى جر المغنم
٣٠٠ فى دفع المغرم
٣٠١ فى شهادة اهل الكفر
٣٠٣ فى شهادة النسوان
٣٠٤ فى الشهادة بالتسامع
٣٠٦ فى الشهرة والتواتر
٣٠٧ فى الاختلاف
٣٠٨ فى الشهادة على الشهادة
٣٠٩ فى الرجوع عن الشهادة
٣١٠ فى ترجيح البينات
٣١٦ فى القول لمن
٣١٤ كتاب الوكالة
٣٢١ فى الوكالة بالقبض

٣٢٧ فى الاختلاف
٣٢٩ فى المأمور
٣٣٥ فى الوكالة بالبيع
٣٣٧ فى الوكالة بالشراء
٣٣٩ فى الرسول
٣٤٠ كتاب الدعوى
٣٤٦ فى دعوى الاقرار
٣٥٠ فى الدفع
٣٥٨ فى الدفع بالاقرار
٣٥٩ فى دفع الدفع
٣٦٣ فى المخمسة
٣٦٤ فى دعوى النسب والارث
٣٦٥ فيمن يكون خصما ومن لا
٣٧٣ فى التحليف
٣٧٧ فيما يسمع من الدعوى ومالا يسمع
٣٨٤ فى مرور الزمان
٣٨٨ كتاب الاقرار
٣٩١ فى اقرار المريض
٣٩٥ فى الاقرار بالنسب
٣٩٧ كتاب الصلح
٤٠٥ فى صلح الفضولى
٤٠٦ فى الابراء
٤٠٩ كتاب المضاربة
٤١٥ كتاب الوديعة
٤٢٣ كتاب العارية
٤٢٥ كتاب الهبة
٤٣١ فى الرجوع فى الهبة
٤٣٤ فى الهبة للصغير
٤٣٧ كتاب الاجارة
٤٤٦ فى الاستغلال
٤٤٧ فى اجارة الوقف
٤٥٣ باب فسخ الاجارة
٤٥٥ فيما يجب على المستأجر

٢

٤٥٥	فى ضمان الاجير
٤٦١	فى ضمان المنفعة
٤٦٤	كتاب الاكراه
٤٦٩	كتاب الحجر
٤٧٠	كتاب المأذون
٤٧١	كتاب الغصب
٤٨٠	فى غاصب الغاصب
...	وما يناسبه
٤٨١	فى التسبيب
٤٨٣	كتاب الشفعة
٤٨٧	كتاب القسمة
٤٩١	كتاب المزارعة
٤٩٤	كتاب المساقاة
٤٩٥	كتاب الذبائح
٤٩٥	كتاب الكراهية
...	والاستحسان
٤٩٧	كتاب الشرب
٥٠٢	كتاب الحيطان
٥٠٨	كتاب الرهن
٥١٣	فى هلاك الرهن
٥١٧	كتاب الجنايات
٥١٩	كتاب الديات
٥١٩	فيما يوجب الدية ومالا
٥٢٤	فى الجنين
٥٢٥	فى الجناية فيمادون النفس
٥٣٠	فى جناية الرقيق والجناية عليه
٥٣٣	فى جناية البهيمة والجناية عليها
٥٣٦	باب القسامة
٥٤٢	كتاب الوصايا
٥٤٧	فى اجتماع الوصايا
٥٤٩	فى نصب الوصى وعزله
٥٥١	فى تصرفات الوصى
٥٥٤	فى ضمان الوصى وعدمه
٥٥٩	فى التركة المستغرقة
٥٦٣	مسائل شتى
٥٦٣	كتاب الفرائض
٥٦٧	فى ذوى الارحام
٥٧٠	فى الاراضى

(جدول الخطاء والصواب)

دار الطباعة العامره ده طبع اولنان فتاواى فيضيه اصل نسخه سنه لدى التطبيق حسب البشريه قالب تمثيلده سهوا واقعه اولد يغنه كسب اطلاع اولنا ن الفاظك جد وليدر

سطر	صحيفه	خطا	صواب
١٦	٠٢	اوعملا	وعملا
٢٠	٠٢	ابن عوانه	ابوعوانه
٠٦	٠٣	الخصوصه	المخصوصه
٢٥	٠٣	نحو	بنحو
٣١	٠٣	تقدر	فقدر
١٠	٠٦	كالباقى	كالبانى
١٢	٠٦	فى الذخائر	كما فى الذخائر
١٥	٠٨	اولئك المؤمنون	اولئك هم المؤمنون
٠١	٠٩	الاسرار	الاسراء
٠٦	١٠	لبس فى	لبس فيه
١٥	١٥	عنه نفسه	عند نفسه
١٤	١٦	ولادا	ولاد
٠٥	١٧	محيط البرهانى	المحيط البرهانى
١٣	١٧	باغنك	باغك
٠١	١٩	فصله	قصله
٢١	١٩	الابرسيم	الابريسم كاهليلج
٣٠	٢٣	بصير	بصير
١٣	٢٦	ايدرسه	ايندرسه
٢٤	٢٨	تزويج	تزوج
٣١	٢٨	معلقدر	متعلقدر
١٠	٣٠	اذا كانا	هذا اذا كانا
٠٣	٣١	التزويج	التزوج
٢٢	٣١	بنم ايچون بر	بنم ايچون منزلكدن بر
٢٣	٣٣	زوجة	زوجته
١١	٣٥	نامزاد	نامزد
١٥	٣٥	متوفاتك	متوفا تك

ومثله وقع في غير هذا الموضع ...

هكذا وقع في عدة مواضع ...

سطر	صحيفه	خطا	صواب
١٦	٣٥	موطؤتة	موطوشه
١٤	٣٧	محضر لندن	محضر لرنده
٠٣	٣٨	سلفت	سفلت
٠٤	٣٨	سلفت	سفلت
٠٧	٠٩	شرح الكبير	شرح الكنز
٢٩	٣٩	ولوفرضت	لوفرضت
٣٠	٣٩	اخرى	الاخرى
٠١	٤٤	ليكون	ليكن
٠٢	٤٤	اوقال	اوقالا
٠٧	٤٥	لم تجز	لم يجز
٠٤	٤٦	يوم التزوج	يوم التزويج
٢٦	٤٦	وللولى	وللولى
٢٦	٤٧	جامع الصغير هكذا فى عدة	الجامع الصغير
٠١	٥٢	المهر المثل	مهر المثل
٠٢	٦٠	فتاوى الكبرى	الفتاوى الكبرى
١٣	٦١	لسفر	السفر
١٤	٦١	اوالز باره	اولز بارة
٢٢	٦٤	سراج الوهاب	السراج الوهاج
١١	٦٦	ولايجوزه	ولا يجوز
٢٨	٦٧	وبالعكس	او بالعكس
٢٧	٦٨	اناسى	رضاعا اناسى

دروندن اولق اوزره اصل نسخه هامشنده محرر اولوب سهوا ترك اولنان فتوى

٨ سطر ٧٠ صحيفه

زيد رضاعا قزقرنداشى هندى تزوج ايدوب بعده تفريق اولنمدين هند فوت اولسه زيد هنده وارث اولور مى ٭ الجواب ٭ اولماز

ولاتوارث بالانكحة الفاسدة الا ان النكاح مع كونه فاسدا يثبت به النسب ويتوارثون به (التتمة البرهانية فى الفرائض)

سطر	صحيفه	خطا	صواب
٠٣	٧١	منقضه	منقضيه
٢٩	٨٠	كيروب	كيرسه
٠١	٨٢	عمرو النسفى	عمر النسفى

سطر	صحيفه	خطا	صواب
١٧	٨٤	مدخول بها	مدخولا بها
٠٤	٨٥	محله دن	بو محله دن
١٣	٨٧	فى المطلوب	لجاء المطلوب
٠٦	٨٨	كقولك	كقوله
١٥	٩٠	ملكن هندى	لكن زيد هندى
١٧	٩٢	لانعرف	لايعرف

كذلك درون كتابدن اولمق اوزره هامش نسخه ده محرر اولوب سهوا ترك اولنان فتوى

٢٣ سطر ٩٥ صحيفه

هند زوجى زيد ايله مهرى ونفقهٔ عدتى اوزرينه خلع اولدقده بن حائضم حامل دكلم ديو اقرار ايتدكدن صكره ايكى آى مرورنده هند بن سندن حاملم وضع حمل ايدنجه نفقه مى ويرديو زيددن دعوى ايلسه زيد حملى منكر اولسه هندك دعواسى مسموعه اولورمى

* الجواب * اولماز

رجل خلع امرأته بمهرها ونفقة عدتها وكل حق هولها عليه فاقرت المرأة وقت الخلع انها حائض وانها غير حامل من زوجها ثم ادعت بعد ذلك فى الشهرين من عند الاقرار بانقضاء العدة انها حامل من زوجها وانكر الزوج لايصح دعواها لانها متناقضة

(ولوالجيه فى السابع من كتاب الطلاق)

سطر	صحيفه	خطا	صواب
٠٩	٠٩٧	لزوجة	الزوجة
٠٨	٠٩٩	تزوج	تزويج
١٣	١٠١	ديار	دياره
٢١	١٠١	وعند	وعنده
٠٣	١٠٣	الخلفه	الخلقة
٣٠	١٠٤	شرعيتة	شرعيته
٣٠	١٠٤	العقول	المعقول
١٦	١٠٦	لو بعدها	او بعدها
٠٥	١٠٩	عقده بالنكاح	عقدة النكاح
٢٢	١١٠	اختياره	اختيار
٢٤	١١٣	خصم اثبات	خصم فى اثبات
٠٧	١١٤	ويعلم	او يعلم
١٠	١١٤	لثبوت	لالثبوت
٠٩	١١٨	ذخيرة البرهانية	الذخيرة البرهانية
٣٣	١٢١	عمرو	عمرو موسر

سطر	صحيفه	خطا	صواب
٠٦	١٢٣	لقوة	القوة
٠٨	١٢٤	حقه مملوك	حقه عن مملوك
١٠	١٢٤	وينشهد	و يشهد
١٥	١٣٠	ملكندن	ملكنده
٢٢	١٣٢	ملحفه	ملحفة
٢٢	١٣٢	ومقنة	ومقنعة
٠٤	١٣٣	من جمع المال	من جميع المال
٢٦	١٣٧	اوصفته	اوصفة
٣١	١٣٧	تجديد ونكاح	تجديد ايمان ونكاح
٠١	١٣٩	جلدة	جلده
٣٠	١٣٩	لايكامل	يكامل
١٥	١٤٠	باكره	بكر
٢٨	١٤٢	مقدرة	مقدر
٠٨	١٤٣	لحقوق	لحوق
٢٩	١٤٣	أفتى	افتاء
٣١	١٤٣	بانلرنده قلب	بانلرنده واولرنده قلب
١٥	١٤٤	افتى	افتاء
١٧	١٤٤	دفع امر	دفع ايچون امر
٣٠	١٤٤	فى وجود	وفى وجود
٢٢	١٤٥	مرة اوشهد	مرة طائعا اوشهد
١٥	١٤٦	وشرائها	و بشرايطها
١٦	١٤٦	أوجانب	واجانب
٠٧	١٥٢	اذالم ينصرف	اذالم يتصرف
٢١	١٥٢	اوالعرض	اوالقرض
٢١	١٥٢	اذان حربيا	اذان هو حربيا
٢١	١٥٢	لجعل	لجعله الحربى مديونا بتصرف اوجعل
٠٨	١٥٣	من خزانة	من خراج
٣٠	١٥٣	قريه	قريهك
١١	١٥٤	اونقص	اونقض
٠٢	١٥٥	واسرنهم	واثرا نهم
١٧	١٥٦	توارت	تورات

سطر	صحيفه	خطا	صواب
١٨	١٥٨	مردان	مروان
٢٠	١٥٨	وهو	وهذا
٧	١٦٢	مى كنم	كارمى كنم
٨	١٦٢	سرود	زود
٨	١٦٢	حاكمى	حاكمى ترا
١٧	١٦٢	كوستردكده	كوستردكده عمرو
٢٧	١٦٢	سنك	سن
٣٠	١٦٢	فى حكم	فى بحكم
٢	١٦٣	اوبالفارسية	اوقال بالفارسية
٣	١٦٣	بى خبر	بى جبر
٥	١٦٣	علاقك	قلاعك
٢٤	١٦٣	بنعر	تبعر
٣٠	١٦٥	واقف	وقف
٣	١٧٠	من الدرر	من الدر
٣	١٧٣	فتاوى الصغرى ايما وقع	الفتوى الصغرى
١٨	١٧٤	باتخاذ	باتحاد
٢٩	١٧٥	زيد	زيدك
١١	١٧٨	عمروه	زيد عمروه
٢٨	١٧٩	شركت العقد	شركة العقد
١٣	١٨٣	سلاطين	زيد سلاطين
٢٩	١٨٤	ولاتجيز	ولاتجيز
٢٣	١٨٧	زيد عمروه	زيد وعمروه
٣	١٨٩	اولنه جفنى	اولنه جفنى
٢٤	١٨٩	الذخير	الذخيرة
٣	١٩٠	والاد	واولاد
٢٥	١٩٠	بعد	بعده
١	١٩١	واقف	وقف
٨	١٩٨	مشرطه	مشروطه
٢٩	٢٠٣	العمارة ماخرج	لعمارة ماخرب
١٨	٢٠٤	اولما مغله	الما مغله
٢٢	٢٠٥	اشجار	اشجارك
٣	٢١١	الواقف	الوقف
٨	٢١٢	مشروطه	مشروط

سطر	صحيفه	خطا	صواب
٨	٢١٢	مزبوره لك	موقوفه دنك
١٨	٢١٢	دكاني عمروه اجر	دكاني اجر
٢١	٢١٣	المصوب	المغصوب
٦	٢١٣	ويجب الضمان	ويجب عليه الضمان
٣	٢١٤	مشروطه	مشروط
١٥	٢١٥	من الدرر	من الدر
٢٩	٢١٥	جيع الغلة	جمع الغلة
١٧	٢١٦	ويسقط	ويقسط
٢١	٢١٦	في الواقف	في الوقف
٢٧	٢١٦	ذكره الحسامي	ذكر الحسامي
٨	٢١٩	ويسقط	ويقسط
١٠	٢١٩	يفترق بينهم	يفترق الحكم بينهم
٢٤	٢٢٠	بالدريس	بالتدريس
١٢	٢٢١	في الوضايف	في الوظايف
٣٣	٢٢٢	مشروطه	مشروط
٢٩	٢٢٣	في الثاني والثلثين	في الرابع والثلثين
٢٧	٢٢٤	مح في الجهاد	صرة الفتاوى
٧	٢٢٥	من يده	من يد احد
٢٥	٢٢٥	لابغيرهم	لالغيرهم
١٦	٢٢٧	قهستاني والزيلعي	قهستاني زاد القهستاني والزيلعي
٢٢	٢٢٧	اولماديغي	اولمماديغي
٤	٢٢٨	انتضت	نقضت
٢١	٢٣٥	لانه	كانه لانه
١٣	٢٣٧	ابتيعت لم يصح	اشتريت جاز ولو لم يقل بلغه فبلغه فقال
١٤	٢٣٧	فلبيته	فبلغه
١٥	٢٣٧	فيهلاك البيع	فهلاك المبيع
١١	٢٣٨	معلومه	معلوم
١١	٢٤٠	اكثر	باكثر
٢٣	٢٤١	وذكره	ذكره
١٨	٢٤٥	بالبينة	بالبيع
٣	٢٤٩	ولان	لان
٣٠	٢٤٩	للحقوق	للحوق

سطر	صحيفه	خطا	صواب
١٣	٢٥٢	ولواشترى	لواشترى
٢٩	٢٥٢	هندلك	هندى
٠٣	٢٥٦	القدم	الهدم
٢٣	٢٥٦	فابدله	بدله
٢٤	٢٥٦	يردهاوالا	يردها ويسترد الجياد والا
١٧	٢٥٩	الروايات البيوع	روايات البيوع
١٨	٢٥٩	والراهن	والرهن
١٩	٢٦٩	عندالقبض	عندالبعض
٢٠	٢٦٩	اذاالامانة	اذاالباطل
٢١	٢٦٩	لدخولهما	لدخولها
٢٧	٢٧٢	فسكدت	فكسدت
٣٣	٢٧٤	المستقرض من المقرض	المقرض من المستقرض
٠٣	٢٧٥	الحيلة	الحيل
١٩	٢٧٥	بلاالتزال	بلاالتزام
٠٧	٢٧٦	ذكره هو	ذكر وهو
٠٢	٢٧٧	فان كان الكفالة	فان الكفالة
٢٣	٢٧٨	مجهولا الا اذا	مجهولا اذا
٠٣	٧٨١	لايقتضى	لايفضى
١١	٢٨٢	واستقرضا	اواستقرضا
٠٥	٢٨٤	وبعد	وبعد
١٢	٢٨٥	المحيل عليه	المحال عليه
١٢	٢٨٨	قاضيا المولى	قاضيها المولى
٢٨	٢٨٩	الا اذا ادعى	اذا ادعى
٠٥	٢٩٠	لاالحبس	لاالحبس
١٧	٢٩٠	ايتدرمكه	ايتدر مالكه
١١	٢٩١	وقرائب	وقرائت
١٩	٢٩١	من يشدهم	من يشهد هم
٣٢	٢٩١	يحمل	يحملا
٠٢	٢٩٣	بالطلاق	بالطلقات
٠٤	٢٩٣	منزلى	منزل
٠٤	٢٩٤	بالتعليل	بالتعديل
١٦	٢٩٤	بشر	بكر

سطر	صحيفه	خطا	صواب
١٩	٢٩٥	الشهادة	اى الشهادة
٠٦	٢٩٧	الالقاء	الالتقاء
٢٣	٢٩٨	ولوعدة	ولوفى عدة
١١	٢٩٩	وغيره	وغيرهم
١١	٢٩٩	على صحة	على صحته
٣٣	٢٩٩	فيما	فيمن
٢٨	٣٠٠	كلها لاتقبل	كلهاتقبل
٣٣	٣٠١	ويتراد والثمن	ويترادوا الثمن
٢١	٣٠٣	لاولاية عليه	لاولاية له عليه
٠٨	٣٠٧	اولا نفى	الانفى
٢١	٣٠٧	امرا تمكن تهمة مشهورا	امرا مشهورا
٢٢	٣٠٧	عند الكذب	عند تمكن تهمة الكذب
٠٤	٣٠٩	لايقتضى	لايقضى
١٢	٣٠٩	على شهادتى بكذا	على شهادتى انى اشهد بكذا
٣١	٣١٠	اخلفا	اختلفا
١٤	٣١٣	عائذدر	عائده در
٠٨	٣١٥	مزبوره يى	مزبورى
١٢	٣١٥	جهة واحدة	جهة واحد
١٨	٣١٦	اولا	اولى
٢٥	٣١٧	حدونه	حدوثه
٢٢	٣١٨	طوغوب	طوغدى
١٥	٣٢١	وذ عارته	ود عارته
٠٢	٣٢٥	درهم	دراهم
٠٨	٣٢٨	ضمان اولماديغنة	ضمان لازم اولماد يغنه
٢٠	٣٢٨	زيد غله	زيد عمروه غله
٢٦	٣٢٨	اراد الخروج	ارادا الخروج
٢٥	٣٢٩	فى البع	فى المبيع
٢٠	٣٣٠	والكيل	والوكيل
٠٦	٤٣٢	ضا من	ضامن لها
٠٧	٣٣٣	ما لند ن	ما الكدن
٢٠	٣٣٣	عمرو دار	عمردار
١٩	٣٣٤	عين له	عين ماله

سطر	صحيفه	خطا	صواب
١٧	٨٤	مدخول بها	مدخولا بها
٠٤	٨٥	محله دن	بومحله دن
١٣	٨٧	فی المطلوب	نجاء المطلوب
٠٦	٨٨	کقولك	کقوله
١٥	٩٠	ملکن هندی	لکن زید هندی
١٧	٩٢	لانعرف	لايعرف

كذلك درون کتابدن اولمق اوزره هامش نسخه ده محرر اولوب سهوا ترك اولنان فتوى
٢٣ سطر ٩٥ صحيفه

هند زوجی زید ایله مهری ونفقهٔ عدتی اوزرینه خلع اولدقده بن حائضم حامل دکلم دیو اقرار ایتدکدنصکره ایکی آی مرورنده هند بن سندن حاملم وضع حمل ایدنجه نفقه می و یردیو زیددن دعوی ایلسه زید حملی منکر اولیجق هندك دعواسی مسموعه اولورمی

❊ الجواب ❊ اولماز

رجل خلع امرأته بمهرها ونفقة عدتها وكل حق هولها عليه فاقرت المرأة وقت الخلع انها حائض وانها غير حامل من زوجها ثم ادعت بعد ذلك فی الشهرين من عند الاقرار بانقضاء العدة انها حامل من زوجها وانكر الزوج لايصح دعواها لانها متناقضة

(ولوالجيه فی السابع من كتاب الطلاق)

سطر	صحيفه	خطا	صواب
٠٩	٠٩٧	لزوجة	الزوجة
٠٨	٠٩٩	تزوج	تزويج
١٣	١٠١	ديار	دياره
٢١	١٠١	وعند	وعنده
٠٣	١٠٣	الخلفه	الخالفة
٣٠	١٠٤	شرعيتة	شرعيته
٣٠	١٠٤	العقول	المعقول
١٦	١٠٦	لو بعدها	او بعدها
٠٥	١٠٩	عقده بالنكاح	عقدة النكاح
٢٢	١١٠	اختياره	اختيار
٢٤	١١٣	خصم اثبات	خصم فی اثبات
٠٧	١١٤	ويعلم	او يعلم
١٠	١١٤	لثبوت	لاالثبوت
٠٩	١١٨	ذخيرة البرهانية	الذخيرة البرهانية
٢٣	١٢١	عمرو	عمرو موسر

سطر	صحيفه	خطا	صواب
٠٦	١٢٣	لقوة	القوة
٠٨	١٢٤	حقه مملوك	حقه عن مملوك
١٠	١٢٤	وينشهد	و يشهد
١٥	١٣٠	ملكندن	ملكنده
٣٢	١٣٢	ملحفه	ملحفة
٣٣	١٣٢	ومقنة	ومقنعة
٠٤	١٣٣	من جمع المال	من جميع المال
٣٦	١٣٧	اوصفته	اوصفة
٣١	١٣٧	تجديد ونكاح	تجديد ايمان ونكاح
٠١	١٣٩	جلدة	جلده
٣٠	١٣٩	لايكامل	يكامل
١٥	١٤٠	باكره	بكر
٢٨	١٤٢	مقدرة	مقدر
٠٨	١٤٣	لحقوق	لحوق
٢٩	١٤٣	أفتى	افتاء
٣١	١٤٣	بانلرنده قلب	بانلرنده واولرنده قلب
١٥	١٤٤	افتى	افتاء
١٧	١٤٤	دفع امر	دفع ايجون امر
٣٠	١٤٤	فى وجود	وفى وجود
٢٢	١٤٥	مرة اوشهد	مرة طائعا اوشهد
١٥	١٤٦	وشرائها	و بشرايطها
١٦	١٤٦	اوجانب	واجانب
٠٧	١٥٢	اذالم ينصرف	اذالم يتصرف
٢١	١٥٢	اوالعرض	اوالقرض
٢١	١٥٢	اذان حربيا	اذان هو حربيا
٢١	١٥٢	لجعل	لجعله الحربى مديونا بتصرف اوجعل
٠٨	١٥٣	من خزانة	من خراج
٣٠	١٥٣	قريه	قريهك
١١	١٥٤	اونقص	اونقض
٠٣	١٥٥	واسرنهم	واثرانهم
١٧	١٥٦	توارت	تورات

سطر	صحيفه	خطا	صواب
١٨	١٥٨	مردان	مروان
٢٠	١٥٨	وهو	وهذا
٧	١٦٢	مى كنم	كارمى كنم
٨	١٦٢	سرود	نرود
٨	١٦٢	حاكمى	حاكمى ترا
١٧	١٦٢	كوستردكده	كوستردكده عمرو
٢٧	١٦٢	سنك	سن
٣٠	١٦٢	فى حكم	فى بحكم
٢	١٦٣	اوبالفارسية	اوقال بالفارسية
٣	١٦٣	بى خبر	بى جبر
٥	١٦٣	علاقك	قلاعك
٢٤	١٦٣	ينعر	تبعر
٣٠	١٦٥	واقف	وقف
٣	١٧٠	من الدرر	من الدر
٣	١٧٣	فتاوى الصغرى ايماوقع	الفتوى الصغرى
١٨	١٧٤	باتخاذ	باتحاد
٢٩	١٧٥	زيد	زيدك
١١	١٧٨	عمروه	زيد عمروه
٢٨	١٧٩	شركت العقد	شركة العقد
١٣	١٨٣	سلاطين	زيد سلاطين
٢٩	١٨٤	ولاتجيز	ولاتجيز
٢٣	١٨٧	زيد عمروه	زيد وعمروه
٣	١٨٩	اولنه جغنى	اولنه جغنى
٢٤	١٨٩	الذخير	الذخيرة
٣	١٩٠	والاد	واولاد
٢٥	١٩٠	بعد	بعده
١	١٩١	واقف	وقف
٨	١٩٨	مشرطه	مشروطه
٢٩	٢٠٣	العمارة ماخرج	لعمارة ماخرب
١٨	٢٠٤	اولما مغله	الما مغله
٢٢	٢٠٥	اشجار	اشجارك
٣	٢١١	الواقف	الوقف
٨	٢١٢	مشروطه	مشروط

سطر	صحيفه	خطا	صواب
٨	٢١٢	مزبوره لك	موقوفه نك
١٨	٢١٢	دكانى عمروه اجر	دكانى اجر
٢١	٢١٣	المصوب	المغصوب
٦	٢١٣	ويجب الضمان	ويجب عليه الضمان
٣	٢١٤	مشروطه	مشروط
١٥	٢١٥	من الدرر	من الدر
٢٩	٢١٥	جيع الغلة	جمع الغلة
١٧	٢١٦	ويسقط	ويقسط
٢١	٢١٦	فى الواقف	فى الوقف
٢٧	٢١٦	ذكره الحسامى	ذكر الحسامى
٨	٢١٩	ويسقط	ويقسط
١٠	٢١٩	يفترق بينهم	يفترق الحكم بينهم
٢٤	٢٢٠	بالدريس	بالتدريس
١٢	٢٢١	فى الوضايف	فى الوظايف
٢٣	٢٢٢	مشروطه	مشروط
٢٩	٢٢٣	فى اثانى والثلثين	فى الرابع والثلثين
٢٧	٢٢٤	نحو فى الجهاد	صرة الفتاوى
٧	٢٢٥	من يده	من يد احد
٢٥	٢٢٥	لابغيرهم	لالغيرهم
١٦	٢٢٧	قهستانى والزيلعى	قهستانى زاد القهستانى والزيلعى
٢٢	٢٢٧	اولماديغى	اولنماديغى
٤	٢٣٨	انتضت	نقضت
٢١	٢٣٥	لانه	كانه لانه
١٣	٢٣٧	اجيزيت لم يصح	اشتريت جاز ولولم يقل بلغه فبلغه فقال
١٤	٢٣٧	فلبتغه	فبلغه
١٥	٢٣٧	فيهلاك البيع	فهلاك المبيع
١١	٢٣٨	معلومه	معلوم
١١	٢٤٠	اكثر	باكثر
٢٣	٢٤١	وذكره	ذكره
١٨	٢٤٥	بالبية	بالبيع
٣	٢٤٩	ولان	لان
٣٠	٢٤٩	للحقوق	للحوق

سطر	صحيفه	خطا	صواب
١٣	٢٥٢	ولواشترى	لواشترى
٢٩	٢٥٢	هندك	هندى
٠٣	٢٥٦	القدم	الهدم
٢٣	٢٥٦	فابدل	بدل
٢٤	٢٥٦	يردها والا	يردها و يشترد الجياد والا
١٧	٢٥٩	الروايات البيوع	روايات البيوع
١٨	٢٥٩	والراهن	والرهن
١٩	٢٦٩	عندالقبض	عندالبعض
٢٠	٢٦٩	اذالامانة	اذالباطل
٣١	٢٦٩	لدخولهما	لدخولها
٢٧	٢٧٢	فسكدت	فكسدت
٣٣	٢٧٤	المستقرض من المقرض	المقرض من المستقرض
٠٣	٢٧٥	الحيلة	الحيل
١٩	٢٧٥	بلاالتزال	بلاالتزام
٠٧	٢٧٦	ذكره هو	ذكر وهو
٠٢	٢٧٧	فان كان الكفالة	فان الكفالة
٢٣	٢٧٨	مجهولا الا اذا	مجهولا اذا
٠٣	٧٨١	لايقتضى	لايقضى
١١	٢٨٢	واستقرضا	اواستقرضا
٠٥	٢٨٤	ويمد	ويعد
١٢	٢٨٥	المحيل عليه	المحال عليه
١٢	٢٨٨	قاضيا المولى	قاضيها المولى
٢٨	٢٨٩	الا اذا ادعى	اذا ادعى
٠٥	٢٩٠	لاالحبس	لاالحبس
١٧	٢٩٠	ايتدرمكه	ايتدرمامكه
١١	٢٩١	وقرائب	وقرائت
١٩	٢٩١	من يشدهم	من يشهدهم
٣٢	٢٩١	يحمل	يحملا
٠٢	٢٩٣	بالطلاق	بالطلقات
٠٤	٢٩٣	منزلى	منزل
٠٤	٢٩٤	بالتعليل	بالتعديل
١٦	٢٩٤	بشنر	بكر

سطر	صحيفه	خطا	صواب
١٩	٢٩٥	الشهادة	اى الشهادة
٠٦	٢٩٧	الالقاء	الالتقاء
٢٣	٢٩٨	ولوعدة	ولوفى عدة
١١	٢٩٩	وغيره	وغيرهم
١١	٢٩٩	على صحة	على صحته
٣٣	٢٩٩	فيما	فيمن
٢٨	٣٠٠	كلها لاتقبل	كلهاتقبل
٣٣	٣٠١	ويتراد والثمن	ويترادوا الثمن
٢١	٣٠٢	لاولاية عليه	لاولاية له عليه
٠٨	٣٠٧	اولا نفى	الانفى
٢١	٣٠٧	امرا تمكن تهمة مشهورا	امرا مشهورا
٢٢	٣٠٧	عند الكذب	عند تمكن تهمة الكذب
٠٤	٣٠٩	لايقتضى	لايقضى
١٢	٣٠٩	على شهادتى بكذا	على شهادتى انى اشهد بكذا
٣١	٣١٠	اخلفا	اختلفا
١٤	٣١٣	عائد در	عائده در
٠٨	٣١٥	مزبوره يى	مزبورى
١٢	٣١٥	جهة واحدة	جهة واحد
١٨	٣١٦	اولا	اولى
٢٥	٣١٧	حدونه	حدوثه
٢٢	٣١٨	طوغوب	طوغدى
١٥	٣٢١	وذ عارته	ود عارته
٠٣	٣٢٥	درهم	دراهم
٠٨	٣٢٨	ضمان اولماديغنة	ضمان لازم اولماد يغنه
٢٠	٣٢٨	زيد غله	زيد عمروه غله
٣٦	٣٢٨	اراد الخروج	ارادا الخروج
٢٥	٣٢٩	فى البيع	فى المبيع
٢٠	٣٣٠	والكيل	والوكيل
٠٦	٤٣٢	ضامن	ضامن لها
٠٧	٣٣٣	ما لند ن	ما لكدن
٣٠	٣٣٣	عمرو دار	عمردار
١٩	٣٣٤	عين له	عين ماله

سطر	صحيفه	خطا	صواب
١٤	٣٣٧	ومائة ولو	ومائة ينفذ ولو
١٥	٣٣٧	لاينفذ	لاينفذ عليه
٢٠	٣٣٨	اوب	اولوب
٢٥	٣٤٠	وهى لغة اخبار	وهى اخبار
٢٩	٣٤٠	اذالة	ازالة
٢٩	٣٤٠	الاثم ووجوب	الاثم ان علم و وجوب
١١	٣٤١	لوجحد	لوجحده
٢٠	٣٤٢	ادعى على	ادعى دينا على
٢٢	٣٤٢	والاوقاف اذا	والاوقاف الااذا
١٢	٣٤٤	الجواب اولور	الجواب اولماز
٢٧	٣٤٤	وكل بقبض	وكل رجلا بقبضه
١٩	٣٤٧	و بن	وعمرو بن
٢٧	٣٤٨	هند متوفاتك	هند زيد متوفاتك
٢٧	٣٥٠	مز بوره	مز بورى
٢٧	٣٥١	مجرديله دفعه	مجرديله هنذى دفعه
٢٦	٣٥٢	جاره	بحماره
٢٣	٣٥٢	نقله	مثله
٢٨	٣٥٤	واقام	واقاما
١٤	٣٥٦	زيد سنى	عمروسنى
٠٢	٣٥٧	على حرية لاصلية	على الحرية الاصلية
١١	٣٥٧	مخرصه	مخصصه
٢٨	٣٥٩	فى الثلثين القضاء	فى الثلثين من القضاء
٠٨	٣٦٠	مز بوركده	مز بوره كده
٢٣	٣٦٢	اولديغى اقرار ايتشندك	اولديغى اقرار ايتشيدك
٢٣	٣٦٢	اقرار مزبوره	اقرار مز بور
٢٣	٣٦٥	ولوجاء	ولو كان جاء
١٧	٣٦٦	وصد قه والمدعى	وصدقه المدعى
٠٣	٣٦٧	متركانى	متروكانى
٢٨	٣٦٧	فى ١٨	فى الثامن والعشرين
٣٠	٣٧١	يسلم	سلم
٠٧	٣٧٥	ان ابوه	انه ابوه
٣٢	٣٧٥	بلا يضم	بل يطم

صواب	خطا	صحيفه	سطر
اما اذا	اماذا	٣٧٧	١٧
ابنته	ابنة	٣٧٧	٢٦
اولمكله	اولمغكله	٣٨٠	١٥
ادعائه	ادعاه	٣٨٠	١٩
عمروك بكر ذمتنده	عمروك ذمتنده	٣٨٠	٣٢
المقضى	القضى	٣٨١	١٤
ولابينته	ولابينة	٣٨١	١٤
بكر عمرودن اقرار	بكر اقرار	٣٨١	٢٠
المتأخرين	المأخرين	٣٨٥	١٦
ستة وثلثين سنة	ستة وثلثين	٣٨٥	١٨
والمسبلة	والمسلبة	٣٨٥	٢٠
زيد واقفك	واقفك	٣٨٧	٢٦
القضاء يجوز تخصيصه	القضاء تخصيصه	٣٨٧	٣٣
الى المقرله برى	الى المقر برى	٣٨٩	٣٠
فى الرابع والثلثين	فى الثالث والثلثين	٣٩٢	٣١
اقرارا	اقرار	٣٩٤	١١
وادعت	ادعت	٣٩٦	١٠
ورثة المقر	ورثة المقرله	٣٩٦	١٧
جدالمقرله	جدالمقر	٣٩٦	١٨
ورثه	وارثه	٣٩٧	١٩
لباقيه	الباقيه	٤٠٠	١٤
مستهلكا	متهلكا	٤٠٠	٢٦
فصالحه	فصالحة	٤٠٠	٢٧
ايدرسه هند ادا	ايدرسه ادا	٤٠٣	١٣
بشرك اذ نسز	بشر اذنسز	٤٠٥	٣٠
لانه استوفى	لااستوفى	٤٠٦	٣١
فسخ عقد شركت	فسخ شركت عقد	٤٠٧	٢٩
دعواه الا فى	دعواه فى	٤٠٨	٠٥
فى السابع	فى التاسع	٤٠٨	٢٦
ترادا	تراد	٤١٠	٠٤
ان يحبله	ان تحبله	٤١٠	٣٠
اقام	مقام	٤١٤	١٦

سطر	صحیفه	خطا	صواب
١٧	٤١٤	فنفقة	فنفقته
١٨	٤١٤	وكطعامه	وطعامه
١٨	٤١٤	ويركبه	ومركبه
٢٩	٤١٦	فلاتجبر	فلايجبر
٣٠	٤٢٤	لىالضمان	الىالضمان
٢٤	٤٢٥	وقنا	اوقنا
١١	٤٢٧	يبرع	تبرع
٠٥	٤٣٠	اووصية	ووصية
٠٧	٤٣٠	يجبز	يخير
٢٧	٤٣١	كلبسندن	كلبسنده
٠٩	٤٣٥	اوالدار	والدار
٠٩	٤٣٥	بحتمل	يحتمل
١٠	٤٣٥	ولابنيه	اولابنيه
٢٣	٤٣٦	بكر	بكره
١٥	٤٣٩	الجه امتعه سني	امتعه سني
٢٨	٤٤٠	يعدها	يعقدها
١٠	٤٤١	كرمد خانى بى	كرمد خانه بى
٢٣	٤٤١	حصته	حصة
٢٨	٤٤١	الاباعة	الاتمام
١٦	٤٤٣	زيدن	زيددن
٣٣	٤٤٤	عمرو	عمروه
٣٣	٤٤٨	مثلنى زيد	مثلنى زيده
١٦	٤٤٦	ويرديككى	ويرديكنى
٢٥	٤٤٨	الجواب اولاز	الجواب اولور
٠٨	٤٥٦	اذا استأجره	اذااستأجره
١٤	٤٥٦	وجال ودلال	وجال وملاح ودلال
٠٨	٤٥٩	اوسمار	اوسمسار
١٦	٤٦٣	آخزه	اخذه
٠١	٤٦٣	مزبوره ده	مزبورده
٠٧	٤٦٣	ساكن	ساكنه
٣٣	٤٦٤	ابى حنيفة	ابى حنيفة ومحمد
٣٠	٤٦٥	ساقط	ساقطه

سطر	صحيفه	خطا	صواب
٠٨	٤٧١	ان لم يقدره	ان لم ينفذه
٢٤	٤٧٢	ولايسمع	ولايبيع
٠٤	٤٧٤	والنقص	والنقض
١٧	٤٧٤	الجواب اولماز	الجواب اولور
٠٤	٤٧٧	ونقص	و بعض
١٧	٤٧٧	المثل	المثلى
٠٥	٤٧٨	نامنه نسنه	نامنه زيدك نسنه
٢٥	٤٨٠	وكذا اجره	وكذا لواجره
٠٤	٤٨١	المثلى	المثل
١٤	٤٨١	له ان شاء	له وان شاء
١٠	٤٨٢	عمروه	عمرو
١٧	٤٨٥	البيع مبتدأ	بيع مبتدأ
١٨	٤٨٦	فى نفس البيع	فى نفس المبيع
١٧	٤٨٦	فى حق البيع	فى حق المبيع
٢٤	٤٨٧	ايدكده سن	ايتدكده بكر سن
٢٦	٤٩٠	وابى الليث	وابو الليث
٢٨	٤٩٠	درهم ونصف	درهم بدرهم ونصف
١٥	٤٩٣	اخذ	اخذا
١٥	٤٩٣	ليزرعها	ليزرعاها
١٨	٤٩٧	افتى	افتا
٢١	٤٩٧	اعظمها	اعظمهما
٢٨	٥٠١	الجواب اولور	الجواب اولماز
٢٧	٥٠٣	بما احاطه	بما احاط
١٣	٥٠٥	زيدء	زيده
١٤	٥٠٥	للقرأة	القرأن
٢٤	٥٠٥	القاضى	القضاء
٣١	٥٠٥	يمنع وعند	يمنع وان لم يضر لايمنع وعنده
٠٨	٥٠٦	زيد	زيدك
١٤	٥١١	بيعه	بيدعه
١٥	٥١١	لوالوكيل اهل	لوالوكيل اهلا
٣١	٥١٤	مملوكا بغير	مملوكا متقوما بغير
١١	٥١٦	حتى اذا	حتى انه اذا

سطر	صحيفه	خطا	صواب
١٤	٥١٧	كذا فى الجنايات	كفايه فى الجنايات
١٨	٥١٧	قصاص اولمق	قصاص لازم اولمق
٢٠	٥١٩	وكذا المارن وارنبة	وكذا فى المارن و الارنبة
٠٢	٥٢١	بالاسلام	باسلام
٣١	٥٢١	لكن زيدك	لكن عمروك
٣٠	٥٢٤	بمجرة	بمجرد
١٤	٥٢٦	كوثج	كوسج
١٣	٥٢٨	لايثبت	لايثبت الحق
١٨	٥٢٩	والخصتين	والخصيين
٣٣	٥٢٩	بان يستر	بان يسبر
٢٥	٥٣١	قيمتنه ايدن	قيمتنه ترتب ايدن
١٨	٥٣٣	الامة دية الحر	الامة دية الحرة
١٨	٥٣٣	من كل دية	من كل من دية
١٩	٥٣٣	رقيق	الرقيق
٠١	٥٣٤	كل فارس	كل حر فارس
٠٢	٥٣٤	لانه	لان
٣٠	٥٣٥	المزاعة	المزارعة
١٢	٥٣٧	ان للامام	للامام ان
١٣	٥٤٦	الابنين	احد الابنين
١٥	٥٤٦	مع ما اخيه	ما مع اخيه
٠٣	٥٤٩	فيجعله	فيجعل
٣٢	٥٥١	طلبه سى عمرودن	طلبه سى ثلثى عمرودن
١٤	٥٥٥	ضمان اولماديغنه	ضمان لازم اولماديغنه
٢٩	٥٥٥	فى الثالث	فى الثامن
٠٥	٥٥٦	يملكه	تملكه
٣١	٥٥٦	الجواب اولماز	الجواب اولور
١٨	٥٥٩	ايمارى	ايما ملرى
٢٤	٥٦١	المهناج	المنهاج
٢٦	٥٦٣	داينلرينه كوره	دينلرينه كوره
١٦	٥٦٥	طو غارسه	طوغارسه
٢٢	٥٦٨	لاولى	الاولى
٠٥	٥٧٣	فلان	قلان



بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى افاض على علماء الامة سحايب الحكمة والصواب * واراد بهم خيرا وافيا حتى نالوا الدرجات العلى فى دار الثواب * والصلاة والسلام على سيدنا محمد الذى اقام الشرع القويم بالسنة والكتاب * وعلى آله واصحابه الذين تطهروا عن النقايص والارتياب (وبعد) فلما كانت الفتاوى المنسوبة الى المولى المرحوم شيخ الاسلام فيض الله افندى مشتملة على مسائل مهمه * وفوايد جمه * الاان غالبها كانت عارية عن النقول * وبعضها وقع فى غير ماعنون له لابواب والفصول * اردت ان اجمع من الكتب المعتبرة نصوصها وكتب اهاما آخذ بخصوصها * واحرر من حدود الكشف ماهو المعول عليه * واسطر الواقع غير الموقع فى بابه ليسهل الاطلاع عليه * فشمرت عن ساق الجد فى ذلك * وان كنت لست اهلا لماهنالك * مقرا بقلة البضاعه * والقصور فى الاستطاعه * مع كثرة الاشتغال * وتشتت البال * مستعينا بالله تعالى ومنه سا ئلا ان يحشرنى مع المنعم عليهم من النبيين والصديقين والشهداء والصالحين وحسن اولئك رفيقا * انه ولى الاجابه * وعليه التوكل فى البداية والنهايه *

زيد مؤمن برامر ذى باله شروع ايتدكده نه ايله بدأ ايتمك كركدر كه مبارك وكامل اوله

الجواب بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين ايله بدأ ايتمك كركدر

(ابتدأ الكتاب بالبسملة اولا ثم ثنى بالحمدلة اقتداء بالكتاب العزيز المستفتح هكذا وعملا بقوله عليه السلام كل امر ذى بال لايبدأ فيه بذكر الله و بسم الله الرحمن الرحيم اقطع رواه الحافظ عبد القادر الرهاوى فى اربعينه وفى رواية ابى داود والنسائى كل كلام لايبدأ فيه بحمد الله فهو اجذم وفى رواية ابن ماجه كل امر ذى بال لايبدأ فيه بالحمد لله اقطع ورواه ابن عوانة وابن حبان فى صحيحيهما وقال ابن الصلاح ورجاله رجال الصحيح سوى قرة بن عبد الرحمن كانه ممن انفرد به مسلم فى التخريج له قال وهو حديث حسن بل صحيح ومعنى اقطع قليل البركة وكذلك اجذم بالجيم من جذم بكسر الذال المعجمة يجذم بفتحها فان قلت ان النصين تعارضا ظاهرا والابتداء باحدهما يفوت الابتداء

بالاخر

بالآخر قلت يمكن الجمع بان يقدم احدهما على الآخر فيقع الابتداء به حقيقة و بالآخر بالاضافة الى ماسواه فعمل بالكتاب الوارد بتقديم التسمية والاجماع المنعقد عليه فلذلك ترك العاطف لئلا يشعر بالتبعية فيخل بالتسوية (شرح الهداية للعلامة العينى فى اوله)

﴿ كتاب الطهارة ﴾

والطهارة مصدر طهر الشئ بفتح الهاء وضمها والاول افصح وهى لغة لنظافة وخلافها الدنس وشرعا النظافة المخصوصة المتنوعة الى وضوء وغسل و تيمم وغسل البدن والثوب ونحوه (درر فى الطهارة)

بر كنيفه سيل صويى اوغرامغله كنيفك نجاستندن برمقدار بنى سوروب عشرا فى عشر اولميوب كوچك اولان صو قيوسنه القا ايلسه وجه شرعى اوزره تطهير اولنمدين اول قيونك صويندن ابدست المق جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا بماء قليل وقع فيه نجس مالم يكن غديرا لا يتحرك طرفه المتنجس بتحريك طرفه الآخر اولم يكن عشرا فى عشر وعمقه مالا ينحسر الارض بالغرف (ملتقى فى الطهارة)

عشرا فى عشر اولان كبير حمام قيوسنه باركير دوشوب هلاك اولدقدنصكره اخراج اولنسه اول قيونك صويى نزح اولنمق لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ينبغى ان يقيد بما اذا لم يتغير احد اوصاف الماء كما ستقف عليه (لمرتبه الفقير)

فى الاصل النجاسة اذا وقعت فى حوض ان كان كبيرا فهو بمنزلة البحر لا يتنجس الا ان يتغير طعمه اولونه اوريحه وفى الفتاوى الحوض الكبير مقدر بعشرة اذرع فى عشرة وصورته ان يكون من كل جانب من جوانب الحوض عشرة اذرع وحول الماء اربعون ذراعا ووجه الماء مائة ذراع هذا مقدار الطول والعرض واما العمق ان كان بحيث لا ينحسر بالاغتراف فهذا القدر يكفى وعليه الفتوى
(من طهارة الخلاصة ملخصا)

عشرا فى عشر اولميان بر قيويه كلب دوشوب صويى متنجس اولمغله كلب اخراج اولنوب لكن جمله صويى اخراج ممكن اولماسه اول قيونك ايچنده موجود اولان صوقدر صونزح اولنمجق اول قيو طاهر اولورمى * الجواب * اولور

(وكله نحو كلب اوشاة اوآدمى اوانتفاخ الحيوان اوتفسخه وان لم يمكن نزحها نزح قدر ما كان فيها ويفتى بنزح مائتى دلو الى ثلثمائة (ملتقى فى فصل البئر)

بر حمام قيوسنه كلب دوشوب هلاك اولدقده اول قيونك جمله صويى نزح ممكن اولماجق اول قيودن اوچيوز قوغه صو نزح اولنسه شرعا صويك طهارتنه حكم اولنورمى * الجواب * اولنور

(لابد ان يقيد بعدم كونها عشرا فى عشر و بكون النزح بعد الاخراج كما مر فى السؤال السابق (لمرتبه) (وان تعذر) نزح كلها لكونها معينا (نقدر مافيها) وقت ابتداء النزح قاله الحلبى (يؤخذ ذلك بقول رجلين) عدلين (لهما بصارة بالماء) به يفتى وقيل يفتى بمائتين الى ثلثمائة وهذا ايسر وذاك احوط (الدر المختار فى فصل البئر)

هندك باشنده نزله علتی اولوب غسل اقتضا ایتدکده ماء بارد ایله یاماء حار ایله باشنی غسل ایلسه مرض مزبور مشتد اولدیغی تجربه ایله و یا اخبار حذاق اطبا ایله متعین ومتبین اولدقده هند باشنی مسح ایدوب سائر اعضاسنی غسل ایلسه جنابتدن طاهره اولور می * الجواب * اولور

(من به وجع رأس لایستطیع معه مسحه محدثا ولاغسله جنبا ففی الفیض عن غریب الروایة یتیمم وافتی قارئ الهدایة انه یسقط عنه فرض مسحه

(الدر المختار فی التیمم)

زید ابدست الوب باشنی مسح ایتدکدنصکره تراش اولسه مسحی اعاده واجبه اولور می * الجواب * اولماز

(ولایعاد المسح بحلق الرأس کما لایعاد الغسل بحلق الحاجب وقص الشارب وقلم الظفر

(درر فی الطهارة)

احتقان ایدن زیده غسل ایتمك واجب اولور می * الجواب * اولماز

(وفرض عندانقطاع حیض اونفاس لاعند خروج مذی وودی بسکون الدال المهملة ماء غلیظ یعقب البول وحقنة (درر فی الطهارة)

زید ابدست الوب چقشیرینك خفنه مسح ایتدکدنصکره بر ایاغندن خفنی نزع ایتمش اولسه یالکز اول ایاغی غسل ایتمك کفایت ایدرمی یوخسه ایکی ایاغنی دخی غسل واجب اولور می * الجواب * ایکی ایاغنی دخی غسل ایتمك واجبدر

(وناقضه) ای المسح (ناقض الوضوء) لانه بعضه (ونزع الخف) لسرایة الحدث الی القدم حیث زال المانع فیجب نزع الآخر اذلایجمع الغسل والمسح فی وظیفة واحدة

(درر فی المسح)

زید ابدست المدین ایاقلرینی غسل ایدوب بعده چقشیرین کیدکدنصکره حدث کتوروب ابدست السه خفنه مسح ایتمك جائز اولور می * الجواب * اولماز

(فان غسل رجلیه اولا فقط ولبس خفیه فقط ثم احدث لم یجزله ان یمسح

(خلاصه فی المسح)

زیدك بر ایاغنك برمقلری واوستی مقطوع اولوب انجق طبوغی واوکجه سی موجود اولسه زید اول موجود اولان موضعه مست کیوب اوزرینه مسح ایتمك جائز اولور می * الجواب * اولماز

بو صورتده زید صحیح اولان آخر ایاغنه مست کیوب اوزرینه مسح ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

وکذا لو بقی مما یلی العقب مقدار ثلثة اصابع ولم یبق من قبل الاصابع مقدار ذلك لایجوز المسح لان محل المسح المقدم دون المؤخر وکذا لوقطعت رجله من الکعب لایمسح لان غسل محل القطع واجب عندنا فیجب علیه غسل الرجل الاخری

(خانیة فی المسح)

﴿زید﴾

زيد ابدست الغه شروع ايتدكده اولا اياقلريني غسل ومستلريني كيوب قبل الحدث ابدستني تكميل ايلسه زيد تكرار ابدست المق اقتضا ايتدكده مستلرينك اوزرلرينه مسح ايتمك جائز اولورمي * الجواب * اولور

(وشرط جواز المسح على الخف ان يكون لابس الخف على طهارة كاملة قبل الحدث سواء لبس خفيه بعدما توضأ وغسل رجليه اوغسل رجليه اولا ثم لبس خفيه قبل الحدث اوغسل احدى رجليه ولبس الخف عليها ثم غسل الرجل الاخرى ولبس الخف عليها ثم اكمل الطهارة قبل الحدث (خانية في المسح)

بر سقفك ميزابندن بعيد محلنده نجاست هره اولوب اول سقفده جريان ايدن ماء مطرك اكثرى نجاسته ملاقي اولميوب اقلى ملاقي اولدقده نصكره جمله سي ميزابده جمع اولسه اول ميزابدن جريان ايدن صو طاهرميدر * الجواب * طاهردر

(سطح عليه نجاسة جرى عليه المطر ان كان اكثر الماء يجرى على النجاسة فالماء نجس وما اصاب الثوب من تقاطره يفسده قال محمد رحمه الله تعالى ان كانت النجاسة في جانب واحد من السطح اوفي جانبين فالماء الذى يجرى على السطح طاهر وان كانت النجاسة في ثلاثة جوانب فالماء نجس هذا اذا كانت النجاسة على السطح فان كانت عند الميزاب اوفيه فالماء نجس مادامت النجاسة فيه وان زالت النجاسة بجريان الماء عليها فما بعدها من الماء طاهر (من طهارة الخانية)

طاهر اولان صوده اولمش صو قورباغه سي بولنسه اول صودن ابدست المق جائز اولورمي * الجواب * اولور

(وموت مايعيش في الماء فيه لاينجسه كالسمك والضفدع والسرطان (من طهارة الملتقى)

بر صو قيوسنك ايچنه كلب دوشوب بعده حيا اخراج اولنسه اول صودن ابدست المق جائز اولورمي * الجواب * اولماز

(موت الكلب ليس بشرط حتى لو انغمس واخرج حيا ينزح جميع الماء (مجمع الانهر في الطهارة)

هند حاملدن سقط واقع اولوب لكن اول سقطك وجودنده اعضادن برشي ظاهر اولميوب مستبين الخلقه اولماسه هند نفساء حكمنده اولورمي * الجواب * اولماز

(وسقط ظهر بعض خلقه كيد او رجل ولد فتصير به نفساء والامة ام ولد ويحنث به وتنقضي به العدة فان لم يظهر له شئ فليس بشئ والمرئي حيض ان دام ثلاثا وتقدمه طهر تام والا استحاضة (الدر المختار في الحيض ملخصا)

زيد جنب ايكن غسل مراد ايتدكده ثنا قصديله بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين ديمكده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(واما قرائته بقصد الذكر والثناء نحو بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين وتعليم القرأن حرفا حرفا فلا بأس به اتفاقا كذا في المحيط (درر في الطهارة)

زید حال ضرورتده تیمم ایچون اللرینی پاك ارضه ضرب ایدوب لکن قبل الاستعمال حدث واقع اولسه اول ترابی استعمال ایدرمی یوخسه استینا ف کرکیدر * الجواب * اصح قول اوزره استیناف کرکدر

(رجل ضرب یدیه علی الارض للتیمم ثم احدث قبل الاستعمال اختلف المشایخ فیه والاصح انه لا یستعمل ذالك التراب کذا اختاره شمس الائمة کما لو اعترض الحدث فی خلال الوضوء وذکر فی بعض نسخ الواقعات انه یستعمله (خلاصه فی التیمم)

تیمم جائز اولان محلده زید تیمم ایدوب رکوع وسجودی اولان نمازی قلارکن خلال صلاتنده قهقهه ایلسه زیدك صلاة وتیممی باطل اولورمی * الجواب * اولور

(وقهقهة) هی ما یسمع جیرانه (بالغ) ولو امرأة سهوا (یقظان) فلا یبطل وضوء صبی ونائم بل تصح صلاته به یفتی (یصلی) ولو حکما کالبانی (بطهارة) صغری ولو تیمما (مستقلة) فلا یبطل وضوء فی ضمن الغسل لکن رجح فی الخانیة والفتح والنهر النقض عقوبة له وعلیه الجمهور فی الذخائر الاشرفیة (الدر المختار فی الطهارة)

﴿ کتاب الصلوة ﴾

والصلوة فی اللغة الدعاء وفی الشریعة عبارة عن الافعال المخصوصة سمیت بذلك لما فیها من الدعاء فعلی هذا یکون من الاسماء المغیرة وفی الغایة الظاهر انها من الاسماء المنقولة لوجود الصلوة بدون الدعاء کما فی الامی والفرق بین التغییر والنقل ان فی النقل لم یبق المعنی الموضوع له مرعیا وفی التغییر یکون باقیا لکنه یزید علیه بشیء اخر (کذا فی العنایة)

ایکیوزدن زیاده اوازی مشتمل اولوب اوزرلرینه صلاة جمعه واجبه اولوب اهالیسی اکبر مساجدنه صغمیان موضعده صلاة جمعه اقامت اولنمق ایچون اذن سلطانی صادر اولمش اولسه اول موضعده اقامت جمعه جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ویشترط لصحتها) سبعة اشیاء الاول (المصر وهو ما لا یسع اکبر مساجده اهله المکلفین بها) وعلیه فتوی اکثر الفقهاء مجتبی لظهور التوانی فی الاحکام وظاهر المذهب انه کل موضع له امیر وقاض یقدر علی اقامة الحدود کما حررناه فیما علقناه علی الملتقی وفی القهستانی اذن الحاکم ببناء الجامع فی الرستاق اذن بالجمعة اتفاقا علی ما قاله السرخسی واذا اتصل به الحکم صار مجمعا علیه فلیحفظ (الدر المختار فی الجمعه)

بحر کنارنده باغلو اولوب ارضه استقراری اولان سفینه ده قائما نماز قلمق جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ثم ظاهر الکتاب والنهایة والاختیار جواز الصلوة فی المربوطة فی الشط مطلقا وفی الایضاح فاذا کانت موقوفة فی الشط وهی علی قرار الارض جازت لانها اذا استقرت فحکمها حکم الارض وان کانت مربوطة یمکنه الخروج لم تجز الصلوة فیها لانها اذا لم تستقر فهی کالدابة بخلاف ما اذا استقرت فانها حینئذ کالسریر (فتح القدیر لابن الهمام)

جمعه نمازی قلمق جائز اولمیان قریه اهالیسی قریهٔ مزبوره ده جمعه کوننده جماعت ایله
صلاة ظهری ادا ایلسه‌لر کراهت وارمیدر * الجواب * یوقدر
(وکره) یوم الجمعة کراهة تحریم (فی المصر) لافی القری اذ هذا الیوم فی حقهم کسائر الایام
کما فی المحیط (ظهر المعذور) الذی لایجب علیه السعی کالمریض والمسافر والعبد (وغیره)
الذی علیه السعی جماعة (قهستانی فی الجمعة)

زید بنجره سی اولمیوب قپوسی دخی مسدود اولان حجره ایچنده برایکی کمسنه یه امام
اولوب نماز قلارکن عمرو مطشره دن رؤیت وسماعدن بری ایله امامک حالی متعین
اولمیوب من کل الوجوه مشتبه ایکن زیدہ اقتداسی صحیح
اولورمی * الجواب * اولماز
(والحائل لایمنع) الاقتداء (ان لم یشتبه حال امامه) بسماع اورؤیة ولو من باب مشبك
یمنع الوصول (ولم یختلف المکان) الدر المختار فی الامامة) وان اشتبه علیه حال الامام
لایصح (خانیة فیمن یصح الاقتداء به)

زید مجنون جنونی حالنده اذان اوقوسه اعاده سی لازمه اولورمی * الجواب * اولور
(ویعاد اذان جنب لااقامته وکذا اذان امرأة ومجنون ومعتوه وسکران وصبی
لایعقل (تنویر الابصار فی الاذان)

وضوده ایاقلرینی غسل ایدن زیدك خفنه ماسح اولان عمروه اقتداسی جائز اولورمی
* الجواب * اولور
وصح اقتداء متوضئ بمتیمم وغاسل بماسح (تنویر الابصار)

زید امامه اقتدا ایدوب صلاة ظهری قلان جماعت بعد السلام اختلاف ایدوب
بعضیلری اوچ رکعت قلدق و بعض آخری درت تمام اولدی دیسه‌لر فریقینك قنقیسنك
قولی معتبر اولور * الجواب * امام قنغی فریقی تصدیق ایدرسه قول آنکدر
(فان اختلف القوم فقال بعضهم صلی ثلاثا وقال بعضهم صلی اربعا والامام مع
احد الفریقین یؤخذ بقول الامام (خانیه فی مسائل الشك)

هند صاقز چکنزکن نمازه شروع ایدوب صاقز اغزنده ایکن نماز قلماسی جائز اولورمی
* الجواب * قرائتی مانع ایسه اولماز
(وکره سدل ثوبه وکفه وعبثه به وبجسده وصلاته فی ثیاب بذلة ومهنة واخذ درهم
ونحوه فی فیه لم یمنعه من القراءة فلو منعه تفسد (الدر المختار فی ماتفسد
الصلوة ملخصا)

زید نیت ایتمدین نمازه شروع ایدوب بعده نیت ایلسه جائز اولورمی * الجواب *
نیت شروعه مقارن کرکدر
(واما وقت النیة اجمع اصحابنا رحمهم الله تعالی علی ان الافضل ان تکون مقارنة
للشروع (خانیه فی افتتاح الصلوة)

هند زوجی زیده اقتدا ایتدکده قدمی زیدك قدمنك خلفنده اولوب لکن هند طویلة

القامه اولمغله سجده ده هندك رأسي زيدك رأسندن مقدم واقع اولسه هندك نمازي جائز اولورمی * الجواب * اولور
(وان كان قدمها خلف قدم الزوج الا انها طويلة يقع رأسها في السجود قبل رأس الرجل جازت صلاتهما لان العبرة للقدم (خانية فيمن يصح الاقتداء)
تعصبی وكندی ايماننده شكی اولميوب امام اعظم مذهبنده جواز صلاته مانع اولان اموردن اجتناب ايدوب شافعی المذهب اولان امامه حنفی المذهب اولان كمسنه لرك اقتدا ايتملرنده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر
(واما الاقتداء بشفعوی المذهب قالوا لابأس به ان لم يكن متعصبا ولاشاكا فی ايمانه ولا متحرفا تحريفا فاحشا عن القبلة ولاشك انه اذا جاوز المغارب كان فاحشا وان يكون متوضئا من الخارج النجس من غير احد السبيلين ولايتوضأ بالماء القليل الذی وقعت فيه النجاسة (خانية فيمن يصح الاقتداء)
مصلی اولان زيد نماز ايچنده والظالمين اعدلهم عذابا اليما يرينه والظالمين اعد لهم اجرا عظيما اوقوسه زيدك نمازی فاسد اولورمی * الجواب * اولور
(وان تغير المعنى بان قرأ ان الابرار لفی جحيم وان الفجار لفی نعيم اوقرأ ان الذين امنوا وعملوا الصالحات اولئك هم شر البرية اوقرأ وجوه يومئذ عليها غبرة اولئك المؤمنون حقا تفسد صلاته لانه اخبر بخلاف ما اخبر الله تعالى (خانيه فی قراءة القرآن)
شمال جانبنده واقع بلغار وبونك امثالی مواضعده اقصر ليالی سنه ده قبل غيبوبة الشفق فجر طلوع ايتمكله صلاة عشا ووترك وقتی مفقود اولسه بلغار وموا ضع مزبوره ده ساكنلر اولان مسلمينه صلاة عشا ووتر واجبه اولور می * الجواب * اولماز
لكن صلواتك واجبه اولمسنه وقتك غيری سبب بولنمق احتمالی اولديغندن بعض مشايخ فقدان وقتده دخی صلاة عشا ووتر واجبه اولوب بلغار وامثالنده اداايتيله قلنمسنه ذاهب اولمشدر
(وفاقد وقتهما مكلف بهما فيقدر لهما) ولاينوی القضاء لفقد وقت الاداء به افتى البرهان الكبير واختاره الكمال وتبعه ابن الشحنه فی الغازه فصححه فزعم المصنف انه المذهب (وقيل لايكلف) بهما لعدم سببهما وبه جزم فی الكنز والدرر والملتقى وبه افتى البقالی ووافقه الحلوانی والمرغينانی ورجحه الشرنبلالی والحلبی واوسعا المقال ومنعا ماذكره الكمال قلت ولايساعده حديث الدجال لانه وان وجب اكثر من ثلثمائة ظهر مثلا قبل الزوال ليس كمسئلتنا لان المفقود فيه العلامة لاالزمان واما فيها فقد فقد الامران (الدر المختار فی الصلوة) ولا يرتاب متأمل فی ثبوت الفرق بين عدم محل الفرض وبين سببه الجعلی الذی جعل علامة على الوجوب الخفی الثابت فی نفس الامر وجواز تعدد المعرفات للشئ فانتفاء الوقت انتفاء المعرف وانتفاء الدليل على الشئ لايستلزم انتفائه لجواز دليل آخر وقد وجد وهو ماتواطئت

اخبار الاسراء من فرض الله تعالى الصلوة خمسا بعد ما امر اولا بخمسين ثم استقر الامر على الخمس شرعا عاما لاهل الآفاق لا تفصيل فيه بين اهل قطر وقطر فاستفدنا ان الواجب فى نفس الامر خمس على العموم غير ان توزيعها على تلك الاوقات عند وجودها ولا يسقط بعدمها الوجوب ولذا قال عليه السلام خمس صلوات كتبهن الله على العباد (فتح القدير فى كتاب الصلوة ملخصا)

نسوان طائفه سنك بش وقتده جامعه كيدوب جماعته حاضر اولملرنده كراهت وارميدر * الجواب * فى زماننا واردر

(ويكره حضورهن الجماعة) ولو لجمعة وعيد ووعظ (مطلقا) ولو عجوزا ليلا (على المذهب) المفتى به لفساد الزمان (الدر المختار فى الامامة)

اوكوزلره قوشولوب برطرفى اوكوزلر اوزرنده اولان عربه ده نماز قلمق جائز اولورمى * الجواب * اولماز

واما الصلوة على العجلة ان كان طرف العجلة على الدابة وهى تسير اولا تسير فهى صلوة على الدابة يجوز حالة العذر ولا يجوز فى غيرها (خانيه فى صلوة السفر)

اوزرنده تصاوير اولوب لكن سجده ايده جك يرنده تصوير اولميان بساط اوزرنده نماز قلمقده كراهت وارميدر * الجواب * يوقدر

(وفى الجامع الصغير ولو صلى على التصاوير ولم يقع سجوده على الصورة لا يكره ولو وقع سجوده على الصورة يكره وذكر هذه المسئلة فى الاصل وذكر الكراهة مطلقا من غير فصل (فى الرابع من كراهية التاتار خانيه)

زيد نماز قلاركن اوكنده شمع واقع اولوب شمعه قارشو قلسه كراهت وارميدر * الجواب * يوقدر

(ولا يكره صلوة الى ظهر قاعد) اوقائم (ولو يتحدث) الا اذا خيف الغلط بحديثه (ولا الى مصحف اوسيف مطلقا اوشمع اوسراج) اونار توقد (الدر المختار فيما تفسد الصلوة)

بر مسجدك راتبا امام ومؤذنى اولوب جماعتى اذان واقامت ايله صلاة ظهرى ادا ايتدكلرندنصكره برجماعت دخى كلوب تكرار اول مسجدده اذان واقامت ايله هيئت اولى اوزره صلاة ظهرى ادا ايتمكده بأس وارميدر * الجواب * مكروهدر

(ويكره تكرار الجماعة باذان واقامة فى مسجد محلة لا فى مسجد طريق او مسجد لا امام له ولا مؤذن (الدر المختار فى الامامة)

زيد نماز قلاركن چقشيرينك اوجقورى چوزلمكله ايكى اليله اوجقورى باغلاسه عمل كثير اولورمى * الجواب * اولور

ولو شد السراويل تفسد صلاته لانه يحتاج الى استعمال اليدين (خانيه فيما تفسد الصلوة)

صلاة تراويحده ترويحتين بيننده نه مقدار اوتورمق كركدر * الجواب * مقدار ترويحه جلوس مستحبدر

(والمستحب فى الجلوس بين الترويحتين مقدار الترويحة (هدايه فى قيام رمضان)

مقعد اولوب مشيه قدرتی اولمیان زید اوزرينه صلاة جمعه فرض اولورمی
* الجواب * اولماز
(وليس على المقعد الجمعة ولا الحج ولا حضور الجماعة عند اصحابنا ولو وجد حاملا
(خانيه في الجمعة)

استسقاده جماعت ايله قلنا جق بر صلاة مسنونه وارميدر * الجوب * يوقدر
(لاصلوة بجماعة في الاستسقاء اى ليس في صلوة مسنونة في جماعة عند الامام لانه عليه
السلام استسقى ولم يرو عنه الصلوة كما في الهداية (مجمع الانهر في الاستسقاء)

زيد وارثی عمروه قضايه قالمش شوقدر وقت نمازم واردر فوتمدنصكره قضا ايله ديو
امر ايدوب بعده زيد فوت اولسه اولقدر وقت نمازی عمرو زيد ايچون قضا ايتمك جائز
اولورمی * الجواب * اولماز
(تجوز النيابة في العبادات المالية) كالزكوة والكفارات (مطلقا) عند القدرة والعجز
(ولا تجوز في البدنية) كالصلوة والصوم بحال (الدر المنتقى في الحج عن الغير) ميت
عليه صلوات فائتة فقضاها الوارث بامره لايجوز (خانيه في صلوة المريض)

﴿في الامامة والخطابة﴾

سلس بوله مبتلى اولوب صاحب عذر اولان زيده صاحب عذر اولميان كمسنه لر اقتدا
ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(وكذا لايصح الاقتداء بمجنون مطبق اومتقطع في غير حالة افاقته اوسكران) ومعتوه
ذكره الحلبي (ولاطاهر بمعذور) هذا (ان قارن الوضوء الحدث اوطرأ عليه)
بعده (وصح لو توضأ على الانقطاع وصلى كذلك (الدر المختار في الامامة)
سبعة نفر لا يجوز اما متهم صاحب سلس البول للطاهر والمستحاضة للطاهرات
والامى للقارى والعارى للمكتسى والمتنفل للمفترض ومصلى الفرض لمصلى فرض
آخر والمومى للصحيح (خزانة الفقه في الاذان)

بر مسجد شريفده امام اولان زيدك اقتدا يى منافى سوء حالى يوغيكن جماعتدن
برقاچ كمسنه لر مجرد زيدى عزل ايتدرمك ايچون حاكمه واروب زيده اقتدادن استكراه
ايدرز ديسه لر كلاملرينه التفات اولنورمى * الجواب * اولنماز
(ولوام قوما وهم له كارهون ان) الكراهة (لفساد فيه اولانهم احق بالامامة منه كره)
له ذلك تحريما لحديث ابى داود لايقبل الله صلوة من تقدم قوما وهم له كارهون
(وان هواحق لا) والكراهة عليهم (الدر المختار في الامامة)

زيد امامك صول النده بر علت ظهور ايدوب بطشه قادر اولمامغله صول ايله استنجا
ايده ميوب صاغ ايله استنجا ايلسه جائز اولورمى * الجواب * اولور
(لا بعظم وروث وطعام ويمين اى لايستنجى بهذه الاشياء والمراد انه يكره بها واما اليمين
فللنهى المتقدم فان كان باليسرى عذر يمنع الاستنجاء جاز ان يستنجى بيمينه من غير
كراهة (البحر الرائق في الاستنجاء ملخصا)

بو صورتده جاعتدن بعض كسنه لر زيده سن صاغ الكله استنجا ايتمكله امامتك جائز دكلدر ديو بغير وجه زيدى امامتدن عزل ايتدرمكه قادر اولورلرمى
* الجواب * اولمازلر
كل من هو اهل للصلوة المكتوبة فهو اهل للامامة (محيط رضوى فى الامامة)
بر مسجد شريفده امام اولان زيد لحن جلى ايله قرائت ايدر اولوب غير المغضوب يرينه قير المغضوب ديوب ولا الضالين يرينه ولا الدالين ديسه عزلى لازم اولورمى * الجواب * اولور
ولو قرأ غير المغضوب قير المغضوب بالقاف تفسد صلاته (خانيه فى قراءة القرآن) ولو قرأ الدالين بالدال تفسد صلاته (فى المحل المزبور) شرائط الائمة وهى عشرة ان يكون قارئا لكتاب الله تعالى ولا يكون لحانا لما روى عن النبى عليه السلام انه قال يؤمكم اقرؤكم لكتاب الله تعالى (خزانة الفقه)
بر مسجدده امام اولان زيد يلان شهادتى ايله معروف اولمغله جماعتى زيده اقتدادن استكراهلرينى حاكمه اعلام ايتدكلرنده حاكم زيدى عزل ايدوب يرينه بر متدين كسنه يى امام نصب ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(لا يستحب امامة الفاسق والاعمى وولد الزنا والاعرابى ولكن يجوز امامتهم لقوله عليه السلام صلوا خلف كل بر وفاجر وغيرهم افضل لان الناس يكرهون امامة هؤلاء (شرح الطحاوى فى الامامة)
بر مسجد شريفك امامى اولان زيد عالم وصالح وامامته احق اولوب اقتدايى منافى سوء حالى يوغيكن جماعتدن برقاچ جاهل كسنه لر مجرد موتى غسل ايدرسن سنى استمزز ديو بغير وجه زيدى عزل ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(لو ام قوما وهم له كارهون ان لفساد فيه اولانهم اولى بالامامة منه كره وان هو اولى لا والكراهة عليهم (الدر المنتقى فى الجماعة)
بر مسجد شريفده امام اولان زيد فقيه متبلى اولدقده امامته احق اولان عمروى يرينه انابه ايدوب عمروك اقتدايى منافى سوء حالى يوغيكن جماعتدن برقاچ كسنه لر زيده اينجمكله نائب قوللنان امامى استمززديو بغير وجه زيدى عزله قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(واما الامام الراتب فهو احق من غيره وان كان غيره افقه منه (البحر الرائق فى الامامه) واستفيد من عدم صحة عزل الناظر بغير جنحة عدمها لصاحب وظيفة فى وقف (خيريه فى الوقف)
زيد بر مسجد شريف بنا ووقف ايدوب اول مسجدده عمروى امام نصب ايتدكدنصكره عمروك اقتدايى منافى سوء حالى اولمغله جماعتى عمرو ه اقتدادن استكراهلرينى حاكمه اعلام ايلسه لر حاكم عمروى عزل ايدوب يرينه بر متدين كسنه يى امام نصب ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وفى آخر كتاب الكراهية املأ ابى يوسف فى رجل بنى مسجدا وجعل له مؤذنا فاذن

هوفيه وكرهه اهل المحلة وقالوانجعل مؤذنا غيرك فلبس لهم ذلك انما الامر فى ذلك للذى بناه قيل وان كان فاسقا قال وان كان فاسقا وكذلك ان اقام لهم اماما وامهم وكرهه اهل المسجد لبس لهم ذلك الا ان يكون فاسقا فيجعلوا اماما غيره
(فى الحادى والعشرين من وقف التاتارخانيه)

خسته اولوب قيام وقعوده قادر اولميان زيد مضطجعا نماز قلاركن ينه خسته اولوب قعوده قادر اولان عمرو قاعد زيده اقتدا ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(ولا قادر على ركوع وسجود بعاجز عنهما) لبناء القوى على الضعيف
(الدر المختار فى الامامه)

زيد خطيبه بعد الخطبه نقض وضوء واقع اولمغله خطبه ده حاضر اولميان عمروى استخلاف ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(اذا خطب الامام يوم الجمعة فاحدث واستخلف من لم يشهد الخطبة لايصح
(خانيه فى الجمعة)

زيد امام صلوة عيدى ادا ايدركن تكبيرات زوائدك برينى سهوا ترك ايلسه زيد اوزرينه سهو سجده واجب اولورمى * الجواب * اولور
(ولوسها عن تكبيرات العيد يلزمه السهو (خانيه فيمايوجب السهو)

صلاة عيدى ياخود صلاة جمعه يى جماعت كثيره ايله ادا ايدن زيد امامك اوزرينه سهو سجده واجب اولدقده جماعتى اختلال وفتنه يه ايقاع ايتمامك ايچون سهو سجده ايتمامك جائز اولورمى * الجواب * اولور
ومشايخنا قالوا لا يسجد للسهو فى العيدين والجمعة كيلا يقع الناس فى الفتنة
(خانيه قبيل غسل الميت)

﴿ فى الجنائز ﴾

زوجى اولميان هند اجنبدن عمرو اجنبينك منزلنه مسافرت طريقيله واردقده عمروك منزلنده حتف انفها فوت اولدقد نصكره عمرو هندك ورثه سى وحاكم اذنلرنسز هندك تجهيز وتكفيننه كندى مالندن بر مقدار اقچه صرف ايلسه عمرو مصروفنى تركهٔ هنددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولوكفن الميت غير الوارث من ماله ليرجع فى تركة الميت بغير امر الورثة فلبس له الرجوع اشهد على الرجوع اولم يشهد فسر ذلك فى الهارونى فقال ذلك كالم اذا كفن مع وجود الاخ من الاب (تاتارخانيه فى الجنائز)

زيد عمرو متوفانك تجهيز وتكفيننه ورثه اذنلرنسز كندى مالندن شوقدر اقچه صرف ايلسه زيد مبلغ مزبور ايله تركهٔ عمروه رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته آنفا من التاتارخانية)

هند فوت اولوب اوغلارى زيد وعمرو ايله قزى زينبى ترك ايتدكده هندك اصلا مالى اولماسه هندك تجهيز وتكفينى زيد وعمرو وزينبك اوزرلرينه نه وجهله لازم اولور

الجواب بش سهمدن ایکیشر سهمی زید وعمروه بر سهمی زینبه لازم اولور

(وکفن من لا مال له علی من تجب علیه نفقته) فان تعددوا فعلی قدر میراثهم (الدر المختار فی الجنائز)

زید صغیر فقیر فوت اولدقده تجهیز وتکفینی باباسی عمرو او زرینه لازم اولور می *الجواب* اولور

وکفن من لا مال له علی من تجب علیه نفقته (تنویر الابصار فی الجنائز)

برمیتک نمازینی قلمغه امام جمعه ایله امام حیدن قنقیسی اولی در *الجواب* امام جمعه اولی در

(والاحق) ای الاولی (بالامامة السلطان) ای الخلیفة ثم الوالی (ثم القاضی) او امام الجامع (ثم امام الحی (قهستانی فی الجنائز)

زید فوت اولدقده غسل اولنوب لکن نمازی قلنمدین دفن اولنسه قبری اوزرینه نماز قلنمغده بأس وارمیدر *الجواب* تفسخ مظنون دکل ایسه بأس یوقدر

(دفن بلا صلوة صلی علی قبره مالم یظن تفسخه) والمعتبر فیه اکثر الرأی علی الصحیح لانه یختلف باختلاف الزمان والمکان والاشخاص وقیل قدر بثلاثة ایام (درر فی الجنائز)

زید فوت اولوب ورثه سنی ترک ایتدکده وارث ووصی اولمیان عمرو اجنبی وارث وحاکم امر ایلنسزکندی مالندن زیدک تجهیز وتکفینته شوقدر اقچه صرف ایلسه عمرو مصروفنی نامنه ورثه دن نسنه المغه قادر اولور می *الجواب* اولماز

(ولو مات ولا شیء له ووجب کفنه علی ورثته فکفنه الحاضر من مال نفسه لیرجع علی الغیب منهم بحصتهم لیس له الرجوع اذا انفق بغیر اذن القاضی (قنیه فی الجنائز وباقی المسئلة یعلم تماما من جنائز التاتار خانیه)

زید مسلمک زوجه سی هند نصرانیه حامل ایکن فوت اولسه بطننده فوت اولمش ولد مسلم اوزرینه نماز قلنور می *الجواب* قلنماز

(وفی فتاوی الحجة الکافرة اذا ماتت وفی بطنها ولد مسلم قد مات فی بطنها لا یصلی علیها بالاجماع (تاتارخانیه فی الجنائز وسیجیء تفصیله)

زید مسلمک حامل اولمیان زوجه سی هند نصرانیه فوت اولسه هند مسلمین مقابرنده می دفن اولنور یوخسه کفره مقابرنده می *الجواب* کفره مقابرنده دفن اولنور

(کتابیة تحت مسلم حبلت ثم ماتت وفی بطنها ولد مسلم لا یصلی علیها بالاجماع لان الصلوة علی الکافر غیر مشروعة وما فی بطنها لا یستحق الصلوة علیه ولکنها تغسل وتکفن واختلف الصحابة فی الدفن قال بعضهم تدفن فی مقابر المسلمین ترجیحا لجانب الولد وقال بعضهم فی مقابر المشرکین لان الولد فی حکم جزء منها مادام فی البطن وقال واثلة بن الاسقع یتخذلها مقبرة علی حدة وهذا احوط (من جنائز البدایع فی فصل واما شرائط وجوبه)

بغاتدن اولان زيد مسلم حين محاربه ده قتل اولنسه زيد غسل اولنمق ونمازى قلنمق لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وهى فرض على كل مسلم مات خلا) اربع (بغاة وقطاع طريق) فلا يغسلوا ولايصلى عليهم (اذا قتلوا فى الحرب) ولو بعده صلى عليهم لانه حد اوقصاص (الدر المختار فى الجنائز)

مرتدا قتل اولنان زيدك لاشه سنى كفره كندى مقبره لرينه كوتورمك مراد ايلسه لر ويرلسكده بأس وارميدر * الجواب * واردر بر خالى يرده مستقل قيو حفر اولنوب كلب كبى انده القا اولنمق كركدر

(المرتد اذا قتل على ردته لا يدفع الى من انتحل الى دينهم كالنصارى واليهود ليدفنوه فى مقابرهم لكن يحفر له حفيرة فيلقى فيها كالكلب (تجنيس المزيد فى الدفن من كتاب الصلوة)

﴿كتاب الزكوة﴾

(هى تمليك جزء من المال معين شرعا من فقير مسلم غير هاشمى ولا مولاه مع قطع المنفعة عن المملك من كل وجه لله تعالى (ملتقى الابحر)

نصاب زكوته مالك اولان زيد صغيره مالنك زكوتى لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(لاتجب) اى لا تفرض فرضا قطعيا (الا على حر مكلف) اى عاقل بالغ ولا تجب على المجنون والصبى (قهستانى فى الزكوة ملخصا)

بو صورتده زيدك وصيسى عمرو صغيرك مالندن شو قدر الجه يى مالنك زكوتى اولمق اوزره فقرادن بعض كمسنه لره دفع وتسليم ايله استهلاك ايلسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(وصى استهلك مال اليتيم قال ابو القاسم رحمه الله يخرج من الوصاية ويجعل غيره وصيا فيدفع الضمان اليه ثم يقبضه منه الوصى (خانيه فى تصرفات الوصى)

هند مالنك زكوتى زوجى زيد فقيره ويرمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا الى من بينهما ولادة اوزوجية) اى لا يعطى اصله وان علا وفرعه وان سفل ولا يعطى الزوج زوجته ولا الزوجة زوجها (صدر الشريعة فى المصرف)

زيدك مأذون اولوب مديون اولميان عبد مديرى عمروك يدنده اولان نصابه بالغ مال مكسوبندن عمروك اوزرينه زكوة واجبه اولورمى * الجواب * عمروك يدندن الدقده حولان حول بولنديسه زيدك اوزرينه لازمه اولور عمروك اوزرينه لازمه اولماز

(واما كسب العبد المأذون فان كان عليه دين محيط فلا زكوة فيه على احد بالاتفاق والا

فكسبه لمولاه وعلى المولى زكوته اذا تم الحول نص عليه فى المبسوط والبدايع والمعراج وهو باطلاقه يتناول ما اذا تم الحول وهو فى يد العبد لكن قال فى المحيط وان لم يكن عليه دين ففيه الزكوة ويزكى المولى متى اخذه من العبد ذكره محمد فى نوادر الزكوة وقيل ينبغى ان يلزمه الاداء قبل الاخذ لانه مال مملوك للمولى كالوديعة والاصح انه لا يلزمه الاداء قبل الاخذ (من زكوة البحر)

زيد عمرو فقيره مالك زكوتندن بر مقدار اقچه ويروب اولدخى قبض ايلسه زيد بعد زمان عمروه اول اقچه لكله رجوع ايدوب اول زكوة ديو ويرديكى اقچه يى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واخرج بالهبة الصدقة اى للفقير فانه لا يصح الرجوع فيها لان المقصد بها الثواب وقد حصل (حاشية الدر المختار للطحطاوى فى الهبة)

زيد مديونى عمرو فقير ذمتنده اولان بشيوز اقچه سنى عمروه زكوتم اولسون ديو هبه ايدوب عمرو دخى قبول ايلسه زيد جميع مالنك زكوتندن بشيوز اقچه زكوة ادا ايتمش اولورمى * الجواب * اولماز انجق دين مذكورك زكوتى ادا ايتمش اولور

(رجل وهب دينه من مديونه الفقير ونوى به الزكوة عن الدين الذى عليه يجوز ولو نوى به زكوة نصاب عنده نفسه اوزكوة دين كان على غيره لا يجوز ولو وهب كل دينه للمديون ولم ينو شيئا يسقط الزكوة (مختارات النوازل فى الزكوة)

زيد مالنك زكوتنى قرنداشى عمرو فقيره ويرمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(لا يجوز دفع الزكوة الى اولاده الخ ويجوز الى سائر قرابته نحو الاخوة والاخوات والاعمام والعمات والاخوال والخالات (خلاصة فى الثامن من كتاب الزكوة)

زيد تجارت نيتيله اشترا ايتديكى كوله لر ايله باركيرينك قيمتلرى نصابه بالغ اولوب اوزرلرينه حول حولان ايلسه اول كوله لر ايله باركير ايچون زيد اوزرينه زكوة واجبه اولورمى * الجواب * اولور

(واما اموال التجارة فيقدر النصاب فيها بقيمتها من الدنانير والدراهم فلا شئ فيها مالم يبلغ قيمتها مائتى درهم اوعشرين مثقال ذهب فيجب فيها الزكوة (بدايع)

وان كانت تعلف للتجارة ففيها الزكوة بالاجماع لكونها مالا ناميا فاضلا عن الحاجة لان الاعداد للتجارة دليل النماء والفضل عن الحاجة

(من زكوة البدايع فى حكم الخيل)

زيد مالنك زكوتندن نصابدن زياده اولان شوقدر اقچه يى اولقدر اقچه دينى اولان عمروه دينينى ادا ايتمك ايچون ويرسه بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(وكره اعطاء فقير نصابا اواكثر الا اذا كان المدفوع اليه مديونا اوكان صاحب عيال بحيث لو فرقه عليهم لايخص كلا اولايفضل بعد دينه نصاب فلا يكره

(الدر المختار فى المصرف)

بو ياجى اولان زيد اجرت ايله ناسك ثوابنى بوياموق ايچون اشترا ايتديكى نصابه بالغ

عصفر بویا سنك اوزر ینه حول حولان ایلسه زکوتی ویرمك لازم اولورمی
* الجواب * اولور
(ولو اشترى الصباغ عصفرا اوزعفرانا ليصبغ ثياب الناس بالاجر وحال عليه الحول كان عليه الزكوة اذا بلغ نصابا (من زكوة الخانية فى مال التجارة)
زید مالنك زکوتی باباسنك اناسی هنده ویرمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(ولا يجوز دفع الزكوة الى والديه واجداده وجداته وان علوا من قبل الآباء والامهات (من زكوة الخانية فيمن يوضع فيه الزكوة)
زید قولی عمرویی زکوة نیتی ایله آزاد ایلسه زکوتنه محسوب اولمش اولورمی
* الجواب * اولماز
(ولو بنى مسجدا بنية الزكوة لا يجوز وكذا الحج والعمرة واعتاق العبد
(من زكوتها الخانية فى الفصل المذكور)
زید مالنك زکوتی زوجهٔ مطلقه سی اولوب عدتی منقضیه اولمیان هنده ویرمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(لا الى من بينهما ولادا اوزوجية فلا يصرف الزوج الى الزوجة ولو معتدة من بائن اوثلاث وكذا العكس عنده خلافا لهما (قهستانى فى المصرف ملخصا)
زید عمرویی قاضی یه کوتوروب بن فقرادنم اولمغله عمرو مالنك زکوتی بکا ویرسون دیو عمرودن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز
(ومن يؤخر الزكوة ليس للفقير ان يطالبه ولا يأخذ ماله بغير علمه ويضمن بالاخذ
(من زكوة القنية فى بيت المال)
زید والی غصب ورشوت طریقیله جمع ایتدیکی مالندن زکوة ویرمسی جائز اولورمی
* الجواب * اصحابنه رد لازم اولور
(وحكمه الاثم ان علم ووجوب رد عينه فى مكان غصبها ان كانت قائمة والضمان لو هلكت (ملتقى فى الغصب) ولو بلغ المال الخبيث نصابا لا يجب فيه الزكوة لان الكل واجب التصدق (من زكوة البزازيه فى الثانى) عليه ديون لاناس لا يعرفهم من غصوب ومظالم وجنايات يتصدق بقدرها على الفقراء على عزيمة القضاء ان وجدهم مع التوبة الى الله تعالى فيعذر (من كراهية القنية فى الاستحلال ورد المظالم)
زید غنی مریض اولمغله افطار ایلسه فطره ویرمك لازم اولورمی
* الجواب * اولور
(المسافر والمريض اذا افطر فى رمضان لا يبطل عنهما صدقة الفطر لان سبب الوجوب موجود وقت الوجوب (واقعات حساميه فى الصوم)

﴿ فى العشر والخراج ﴾

بر وقف قریه نك متولیسی زید قریهٔ مزبوره اراضیسندن تارلالره متصرف اولان

كسنه لردن دفتر خاقانيده مقيد اولديغي اوزره قديمدن الني كلن محصوللرينك سكزده برينى الموّ استدكده مز بورلر و بر مبوب خلافنه امر وارد اولمدين اونده برينى المى ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(التقدير فى خراج المقاسمة مفوض الى الامام ولكن لايزاد على نصف الخارج لان الشرع لم يرد بالزيادة على نصف الخارج (محيط البرهانى فى الرابع من كتاب العشر)

اوقاف سلاطيندن اولوب قديمدن محصولندن عشر النه كلن يره طاپو ايله متصرف اولان زيد اول يرى مشجره اتخاذ و بهر سنه يره فدنلر غرس ايدوب و بهر سنه اخراج و بيع و بو وجه اوزره انتفاع ايدر اولسه متوليسى زيدك بهر سنه اخراج و بيع ايتديكى فدانلرك عشر ينى زيددن طلب ايتدكده زيد بغير وجه ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لو جعل ارضه مشجرة او مقصبة يقطعها ويبيعها فى كل سنة كان فيه العشر (خانيه فى العشر)

عرصه سى زيدك وقفى وكرومى عمرولك وقفى اولان باغنك كرومنه كروم وقفنك متوليسى بكرك اذنيله بشير متصرف ايكن برسنه طولو باغچه اول كرومده حاصل اولوب كمال بو لميان اوزمى بالكليه اهلاك ايدوب اول سنه اصلا اوزم حاصل اولماسه بكر بشيره هرسنه باكه عشر بدلى بيكر اقچه ويرر ايدك بو سنه دخى عشر بدلى بيك اقچه ويرديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا اصاب الزرع آفة سماوية لاخراج كالغرق والحرق وشدة البرد ولحق البرازى الجراد بذلك حيث لم يمكن دفعه ولافرق بين خراج الوظيفة والمقاسمة والعشر بل بالاولى فى الاخيرين لتعلق ذلك بعين الخارج فيهما فكانا بهذا الحكم اولى ومثل الزرع الكرم والرطبة ونحوها وهذا هو الصحيح والاقرب الى العدل والابعد عن الظلم (خيريه فى العشر)

زيد عمرو سپاهيسك تيمارى طپراغنده طاپو ايله تصرفنده اولان تارلاسنده حاصل اولان شوقدر كيل بغداينك عشر ينى كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايدوب بعده ضامن اولمدين زيد فوت اولسه حالا عمرو عشر مز بورى زيدك تركه وافيه سنى قبض ايدن اوغلى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(من عليه عشر او خراج اذا مات اخذ من تركته وفى رواية لا بل يسقط بالموت والاول ظاهر الرواية (الدر المختار فى العشر) وان استهلكه المالك ضمن عشره وصار دينا فى ذمته (البحر الرائق فى العشر)

بر قريه طپراغنده اولان تارلالرك عشرى مقابله سنده حين تحجده دونم باشنه شوقدر اقچه تعيين اولنوب دفتر خاقانيده وجه محرر اوزره مقيد اولمغله اول تارلالرك متصرفلرى بر موجب امر و دفتر قديمدن و يريله كلن اولقدر اقچه يى قريۀ مز بوره سپاهيسى زيده ويررلركن زيد راضى اولميوب خلافنه امر وارد اولمدين عشر محصول المغه قادر

اولورمی * الجواب * اولماز
(ففی کل بلدة فیها توظیف من الامام لایجوز تغییره ولا یزاد فی قولهم جمیعا
(خلاصه فی العاشر)
زید سپاهینك تیماری طپراغنده اراضی یه متصرف اولان کسنه لرك محصوللرندن
برموجب امر ودفتر قدیمدن عشر النورکن زید اول کسنه لر ایله عشر بدلی شوقدر
اقچه مقاطعه المق اوزره قول ایدوب برقاچ سنه مقاطعه الدقدنصکره تیمار مزبور عمروه
توجیه اولنسه عمرو مقاطعه یی المیوب برموجب امر ودفتر قدیمدن انلردن عشر محصول
المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(لایجوز ان یحول وظیفة الموظف الی المقاسمة وبالعکس (الدر المنتقی فی العشر)
برقریه اهالیسندن زیدك ملك منزلنك حولیسی ایچنده باغ اولسه اول قریه صوباشیسی
اول باغك اوزمندن عشر المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(والشجرة المثمرة ان کانت فی الدار لاعشر فیها بخلاف الکائنة فی الاراضی لان المساکن
مع مایتبعها عفو لا الاراضی (فی الثالث من زکوة البزازیه)
زید عمرو سپاهینك تیماری طپراغنده طاپو ایله تصرفنده اولان تارلاسنده حاصل اولان
شوقدر کیل بغدای واربه یی عشرینی ویرمدین اخذ واستهلاك ایدوب بعده عشری
ضامن اولمدین زید فوت اولسه عمرو اول محصولك عشرینی زیدك ترکه وافیه سنی
قبض ایدن ورثه سنه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(ولایحل الاکل من الغلة قبل اداء الخراج وکذا قبل اداء العشر الا اذا کان المالك عازما
علی اداء العشر وان اکل قبله ضمن عشره (من زکوة البزازیه فی الثالث)
زید سپاهینك تیماری طپراغنده تارلالاری اولان کسنه لر محصوللرینك عشری اولان
شوقدر کیل بغدای واربه یی زیدك اذنسز زیده ویردیو عمروه ویروب لکن عمرو زیده
ویرماسه زید عمروك قبضنی مجیز اولمیوب اول بغدای واربه یی مزبورلره تضمینه
قادر اولورمی * الجواب * اولور
(قال المدیون ادفع الی فلان الفا لفلان علیك فعسی یجیز الطالب وانا لست بوکیل عنه فدفع
واجاز الطالب یجوز ولو هلك بعد الاجازة هلك علی الطالب ولو هلك ثم اجاز لایعتبر
الاجازة (فصولین فی الرابع والعشرین) وان ارسله المدیون برسول نفسه یهلك
من مال المدیون لان المال قبل الوصول الی الداین فی قبض المدیون لان ید رسوله ید نفسه
فصار کانه هلك عنده فیکون الدین علیه علی حاله
(ضمانات فضیلیه فی ضمان الاتفاق)
زید طاپو ایله تصرفنده اولان تارلاسنده بغدای زرع ایتدکدنصکره نابت اولوب چمن
ایکن اول چمنی عمروه بیع وتسلیم ایدوب عمرو دخی استهلاك ایلسه صاحب ارض اول
چمنك عشرینی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(واذا باع الارض العشریة وفیها زرع قد ادرك مع زرعها او باع الزرع خاصة فعشره

على البايع دون المشترى ولو باعها والزرع بقل ان فصله المشترى فى الحال يجب
على البايع ولو تركه حتى ادرك فعشره على المشترى كذا فى شرح الطحاوى
(هنديه فى زكوة الزرع والثمار)
برقريه اهاليسنك باغچه لرنده حاصل اولان محصوللرينك عشرى مقابله سنده دونم باشنه
شوقدر اقچه تعيين اولنوب دفتر خاقانيده مقيد اولمغله اهالئ مزبوره برموجب امر
ودفتر اولقدر اقچه يى قريه ضابطى اولان عمروه اذا ايتدكلرنده عمرو قناعت
ايتميوب اول باغچه لرك ايچنده اولان توت اغاجلرينك يبراغندن عشر المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولا يجتمع العشر والخراج فى ارض واحدة سواء كان الارض عشرية اوخراجية
(تاتار خانيه فى السابع من كتاب العشر)
اوقاف سلاطيندن بروقف قريه طپراغنده تارلالرى اولان كسنه لر قاون وقارپوز
اكدكلرنده متولى برموجب امر ودفتر اول قاون وقارپوزك قديمدن النه كلن عشرينى
مزبورلردن طلب ايتدكده مزبورلر قاون وقارپوزك عشرى اولماز ديو ويرمامكه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(ويجب فى الكتان وبذره لان كل واحد منهما مقصود ويجب فى البطيخ دون بذره
لان الاول مقصود دون الثانى (من زكوة شرح المجمع لابن ملك)
زيد سپاهينك تيمارى طپراغنده عمروك توت اغاجلرى اولمغله عمرو اول اغاجلرك
يبراغيله ايپك قوردى بسلیوب ايپك حاصل اولدقده زيد اول ايپكدن عشر المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
بخلاف دود القز لانه يتناول الاوراق اى اوراق شجر التوت ولا عشر فيها اى فى الاوراق
وكذا فيما يتولد منها وهو الابريسم (شرح الهدايه للعينى)
زيد سپاهينك تيمارى رعايا سندن برقاچ كسنه لرك عمرو سپاهينك تيمارى طپراغنده
تارلالرى اولمغله اول كسنه لر تارلالرنده حاصل اولان محصوللرينك برموجب امر ودفتر
عشرينى عمروه ويردكلرنده زيد اول كسنه لره مجرد رعايام اولمغله اول محصولدن بندخى
عشر الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(لا يجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعى (منح الغفار فى التعزير)
زيد سپاهى تيمارى طپراغنده تارلالرى اولان كسنه لردن برموجب امر ودفتر قديمدن
النه كلن عشر محصولى طلب ايتدكده اول كسنه لر بز محصول مزبوردن تخممزى
اخراج ايدوب باقى قلان محصولك عشرينى ويررز ديوب بغير وجه ويرمامكه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(ويجب بلا رفع مؤن اى كلف الزرع وبلا اخراج البذر لتصريحهم بالعشر فى كل الخارج
(الدر المختار ملخصا)
بر وقف قريه اراضيسنك محصولندن قديمدن عشر النه كلوب دفتر خاقانيده مقيد

اولمغله متولی اول اراضی یه متصرف اولنلردن بر موجب امر ودفتر عشر محصول المق استدکده مزبورلر ویرمیوب عشر مقابله سنده شو قدر اقچه ال دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(لایجوز ان یحول وظیفة الموظف الی المقاسمة وبالعکس (قهستانی فی العاشر)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده اولان تارلالردن سکزده بر عشر النه دیو دفتر خاقانیده مقید اولمغله اول تارلالره متصرف اولان کسنه لر اول تالالرده حاصل اولان محصوللرینك بر موجب امر ودفتر قدیمدن ویریله کلدیکی اوزره سکزده برینی زیده ویررلرکن زید قناعت ایتمیوب بشده بر ویریله دیو بر طریق ایله فرمان الدقد نصکره اول کسنه لره قدیمدن ویریله کلدیکی اوزره سکزده بر ویریله دیو امر سلطانی ویرلکله محصوللرینك سکزده برینی زیده ویرمك استدکلرنده زید مجرد مقدما بشده بر ویریله دیو فرمان ویرلکله بشده بر الورم دیوب خلاف امر ودفتر اول کسنه لردن زیاده نسنه المغه قادر اولورمی

* الجواب * اولماز

(جئنا الی خراج المقاسمة فالتقدیر فیه مفوض الی الامام ولیس یزاد علی نصف الخارج

(تاتارخانیه فی الرابع من کتاب الخراج)

بر وقف قریه متولیسی زید قریهٔ مزبوره اراضیسندن تارلالره متصرف اولان کسنه لردن بر موجب امر ودفتر قدیمدن وقف ایچون النه کلن عشر محصولی طلب ایتدکده مزبورلر بغیر وجه ویرمامکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(یجب العشر فی الاراضی الموقوفة وارض الصبیان والمجانین لوکانت عشریة والخراج لوکانت خراجیه (درر قبیل الجزیة)

زید طاپو ایله تصرفنده اولان تارلانك طپراغندن باردق وچولمك اشلسه زید طپراغك قیمتنی ضامن اولورکن متولی اول باردق ایله چولمك عشرینی الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اتخذ کوزا من تراب غیره اوطین غیره فالکوز للمتخذ ویضمن قیمة التراب

(بزازیه فی الغصب)

عادت اغنام جمعنه طرف سلطنتدن مأمور اولان زید عمروك قیونلرینی صایوب تماما رسمنی الدقد نصکره اول قیونلرك حولان حول ایتمدك قوزیلرینی دخی صایوب انلر ایچون دخی جبرا بغیر حق قیون رسمی نامنه عمروك شو قدر اقچه سنی السه عمرو مبلغ مزبوری زیددن استردادہ قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وما اخذ بغیر حق یسترد من آخذه (صرة الفتاوی)

زید سپاهی تیماری طپراغنده اراضی یه متصرف اولان عمروك اول اراضی یه اکدیکی نخود ومرجکدن بر موجب امر ودفتر قدیمدن النه کلن عشری عمرودن طلب ایتدکده عمرو بغیر وجه ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والعدس والماش واللوبیا وما اشبه ذلك مما یؤکل وهو یبقی سنة وینتفع به انتفاعا عاما

كالزعفران والعصفر والفلفل والكمون والخردل والكزبرة ففيه العشر
(جوهره شرح القدوری)

زيد سپاهی تیماری طپراغنده اراضی یه متصرف اولان عمروك اول اراضی یه اكدیكی سبسامك بر موجب امر ودفتر قدیمدن النه كلن عشرینی عمرودن الق استدكده عمرو سبسامك عشری اولمازدیو بغیر وجه و یرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
وفی السمسم العشر (جوهره شرح القدوری)

زيد سپاهینك تیماری طپراغنده تارلاسی اولان عمرو اول تارلایه كتان اكدكده زيد حاصل اول كتانك عشرینی بر موجب امر ودفتر عمرودن طلب ایتدكده عمرو بغير وجه ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
ويجب فی الكتان و بذره لان كل واحد منهما مقصود (شرح المجمع لابن الملك)

اوقاف سلاطيندن بر قریه طپراغنده تارلاسی اولان زيد اول تارلاده نخود و باقلا اكدكده متولیسی عمرو حاصل اولان نخود و باقلادن بر موجب امر ودفتر قدیمدن النه كلن عشرینی زيددن طلب ایتدكده زيد نخود و باقلانك عشری اولماز دیوب بغير وجه ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ثم الاصل عند ابی حنيفة رحمه الله تعالى ان كل ما يستنبت فی الجنان ويقصد بالزراعة فی البساتين والاراضی ففيه العشر الحبوب والبقول والرطاب والرياحين والوسمة والزعفران سواء (شرح القدوری للزاهدی فی زكوة الزرع والثمار)

﴿ كتاب الصوم ﴾

هو ترك الاكل والشرب والوطئ من الفجر الى الغروب مع نية من اهله (ملتقی)

زيد رمضانده بر كون بعذر افطار ایدوب بعده يوم مزبوری قضاء صائم اولدقده بلاعذر افطار ايلسه زيده كفارت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز
(لا يجب الكفارة بافساد صوم غير رمضان ولو فی قضاء رمضان لان الكفارة فی هتك حرمة رمضان ولا يجوز اخلاؤه عن الصوم بخلاف غيره من الزمان
(زيلعی فيما يفسد الصوم)

زيدك زوجه سی هند حامل رمضان شريفك ابتداسنده وضع حمل ایتدكدنصكره اون كون مرورنده دمی منقطع اولوب نفاسدن طاهره اولسه هند اغتسال ايدوب ايام باقيه يی صائمه اولمق جائز اولورمی * الجواب * اولور
(ذكر شيخ الاسلام فی مبسوطه اتفق اصحابنا رحمهم الله على ان اقل النفاس ما يوجد فانها كما ولدت اذا رأت الدم ساعة ثم انقطع عنها فانها تصوم وتصلی (نهايه فی الحيض)

زيد نهار رمضانده بلاعذر عيانا متعمدا اكل وشرب ايلسه زيدك قتلی جائز اولورمی * الجواب * اولور
(من اكل فی رمضان بشهرة عيانا متعمدا يؤمر بقتله لان صنعه دليل الاستحلال
(من صوم البزازيه)

زيد صائم نهار رمضانده كوزلرينه سورمه چكسه صومى فاسد اولورمى
* الجواب * اولماز
(ولو اكل اوشرب اوجامع ناسيا لا يفطر وكذا لونام فاحتلم اوانزل بنظر اوادهن اواكتحل
(ملتقى فى موجب الافساد)
زيد صائم نهار رمضانده احتلام اولسه صومى فاسد اولورمى * الجواب * اولماز
(وفى الخانية اوتفكر فامنى لايفسد وكذا ان احتلم
(فى الرابع من صوم التاتارخانية)
بر بلده ده آخر شعبانده هواده علت اولمغله هلال رمضان كورلميوب انجق اهل بلده دن
زيد بن كوردم ديو شهادت ايتمكله قاضى شهادتنى قبول ايدوب ايرتسى اهل بلده دخى
صائم اولوب لكن اوتوز كون تمامنده سما صحيحه اولوب هلال شوال كورنماسه ايرتسى
افطار ايتمك جائز اولورمى * الجواب * بركون دخى صائم اولملرى لازمدر
(ولو صاموا ثلثين يوما ولم يروه اى هلال الفطر حل الفطر ان صاموا بشهادة اثنين
عدلين وان كان الصوم بشهادة واحد لا يحل عندهما وقال محمد يحل بحكم
القاضى لا بقول الواحد وهو الاصح كما فى الغاية وغيرها وفى التبيين الاشبه ان
بالسماء علة يحل والالا (الدر المنتقى فى الصوم) اذا صاموا ثلثين يوما بشهادة
واحد ولم يروا هلال شوال لم يفطروا حتى يصوموا يوما آخر فى قول ابى حنيفة
وابى يوسف رحمهما الله تعالى لانهم لو افطروا لافطروا بشهادة واحد وشهادة
الواحد لاتصلح حجة فى الفطر (خانيه فى الصوم)
زيد صائم غسل ايتمك ايچون بر حوضه كيروب طالدقده قولاغنه صو قاچسه صومى
فاسد اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو خاض الماء فدخل الماء اذنه لايفسد صومه (ظهيريه فى الصوم)
هند صائمه ايكن بياض ساقز چكنسه صومى فاسد اولورمى
* الجواب * مكروهدر
(وكره مضغ العلك قيل اذا كان ابيض ممضوغا والا يفطر لكن اطلاق النص يشعر
بان لافرق بين علك وعلك وممضوغ وغير ممضوغ كما فى ظاهر الرواية
(مجمع الانهر فى موجب الافساد)
زيد صائم عسل اشترا ايدر اولدقده حلاوت وحموضتنى بلمك ايچون پارمغيله لساننه
طوقندروب ذائقه سيله معلومى اولسه صومى فاسد
اولورمى * الجواب * مكروهدر
(ويكره للصائم ان يذوق العسل والدهن ليعرف الجيد من الردى عند الشراء
(خانيه فى الصوم) وفى كراهة الذوق عند الشراء قولان ووفق فى النهر بانه ان وجد بد
اولم يخف غبنا كره والالا وهذا فى الفرض لا النفل كذا قالوا وفيه كلام لحرمة الفطر
فيه بلا عذر على المذهب فتبقى الكراهة (الدر المختار فيما يفسد الصوم)

زيد صائم ايكن احتقان ايلسه صومی فاسد اولورمی * الجواب * اولور
(ومن اوجر اواحتقن اواستعط اواقطر فی اذنه افطر
(جوهره شرح القدوری فی الصوم)

زيد نهار رمضانده صائم ايكن برقاج دفعه مغمی عليه اولمغله بعد العصر افطار ايلسه
زيده كفارت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز
(والاصل عندنا اذا صار فی آخر النهار علی صفة لو كان عليها فی اول اليوم يباح له الفطر
وتسقط عنه الكفارة (خانية فيما يسقط به الكفارة)

زيد صائم اولمغه عزيمت ايتدكده نويت ان اصوم غدا ان شاء الله تعالی ديسه جائز اولورمی
* الجواب * ان شاء الله طلب توفيق ايچون ذكر اولنمش ايسه اولور
(ولو قال نويت ان اصوم غدا ان شاء الله تعالی يجوز النية استحسانا لانه فی مثل هذا يذكر
لطلب التوفيق كذا نقل عن الامام الحلوانی (من صوم البزازيه)

زيد صائم ايكن قولاغی ايچنه خلال صوقوب قارشدرسه صومی فاسد اولورمی
* الجواب * اولماز
(واجمعوا انه لو حك اذنه بعود فاخرج العود وعلی رأسه درن ثم ادخله ثانيا وثالثا كذلك
انه لا يفسد (من صوم البزازيه)

ست شوال صومی متواليامی افضلدر يوخسه متفرقامی * الجواب * متفرقا افضلدر
(وندب تفريق صوم الست من شوال ولا يكره التتابع علی المختار خلافا للثانی (حاوی)
والاتباع المكروه ان يصوم الفطر وخمسة بعده فلو افطر الفطر لم يكره بل يستحب
ويسن ابن كمال (الدر المختار فی العوارض)

زيد ذمی اسلامه كلدكده نهار رمضانده خفية شرب خمر ايلسه زيده نه لازم اولور
* الجواب * شهرت وعيان ايله استحلال ايتديسه شرب خمر ايچون حد شرب وجنايت
علی الصوم ايچون تعزير شديد اولنوب توبه وصلاحی ظاهر اولنجه حبس اولنور
(وان شربها فی نهار رمضان يحد بشربها ويعزر بالجناية علی الصوم
(خانيه فی الاشربة)

﴿ كتاب الحج ﴾

هو زيارة مكان مخصوص فی زمن مخصوص بفعل مخصوص (تنوير الابصار)
مسكن ومالابد منه ونفقة عيالدن فاضل زاد وراحله يه قدرتی اولميان زيدك اوزرينه
حج فرض اولورمی * الجواب * اولماز
(فرض مرة بالفور عند ابی يوسف رحمه الله تعالی وفی العمر عند محمد رحمه الله تعالی
علی حر مسلم مكلف صحيح يصير له زاد وراحلة فضلا ای زائدا عما لابد منه كالسكنی والخادم
واثاث البيت والثياب ونحو ذلك وعن نفقة عياله الی عوده مع امن الطريق
لان الاستطاعة لا تثبت دونه (درر فی الحج ملخصا)

زيد فوت مدنصكره مالدن يوز اللی غروش ايله بنم ايچون احجاج اولنه ديو وصيت

ایتدکدنصکره زید مصرا فوت اولوب لکن ثلث مالی انجق یتمش غروش اولوب ورثه سی دخی زیاده یی مجیز اولماسه لرمبلغ مزبور وطنندن احجاجه کفایت ایتمامکله مبلغ مزبور ایله احجاج ممکن اولان مکاندن احجاج اولنمق جائز اولورمی * الجواب * اولور

(رجل اوصی بان یحج عنه وهو فی منزله ان بین مکانا یحج عنه من ذلك المكان بالاجماع وان لم یبین یحج عنه من وطنه عندنا ان کان ثلث ماله یکفی له من وطنه وان کان لایکفی یحج عنه من حیث یمکن الاحجاج عنه بثلث ماله (خلاصه فی الحج)

بو صورتده عمرو قاضی مجرد زیدك وطنندن احجاج ممکن اولمامغله بن مبلغ مزبوری آخر وجوه خیره صرف ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وقال الصدر الشهيد حسام الدين والشرف المكي انه ليس للوصي او القاضي صرفه الى غير من عينه الموصي قال الزاهدي وهو الصحيح قال ولايفتى الا بعدم الجواز لفساد الزمان وطمع القضاة وغيرهم فيها (ادب الاوصياء في تنفيذ الوصية)

زید فوت اولمدن اوچیوز غروش ایله بنم ایچون حج اولنسون دیو وصیت و تنفیذنه اوغلی عمروی وصی نصب ایتدکدنصکره مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله عمرو ترکه دن اوچیوز غروش الوب وصیتی تنفیذ مراد ایتدکده سائر ورثه بز مبلغ مزبور ایله دیلدیکمز کسنه یی احجاج ایدرز دیوب عمروی تنفیذدن منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

لان وصیه قائم مقامه (درر)

اوزرینه حج فرض اولان زید حج ایتمدین فلج مرضنه مبتلی اولوب بنفسه حجدن عاجز اولمغله زید عمروی کندودن حج ایچون ارسال ایدوب عمرو دخی وجه شرعی اوزره زید ایچون حج ایتدکدنصکره زید فوت اولوب زیدك عجزی موتنه دك مستمر اولسه زیددن فرض حج ساقط اولورمی * الجواب * اولور

(ومن عجز عن اداء الحج الفرض بنفسه عجزا یرجی زواله غالبا کالمرض والحبس وغیرهما فاحج ای بعث غیره لیحج صح ویقع عنه ان دام عجزه الى موته فلو زال عجزه صار ما ادی تطوعا للآمر وعليه الحج كما في الكافي وعن ابي يوسف ان زال العجز بعد فراغ المأمور عن الحج يقع عن الفرض وان زال قبله فعن النفل (قهستاني في الحج ملخصا)

زید عمروه بنم ایچون حج ایله دیو شو قدر اقچه ویروب عمرو دخی حجه کیدرکن مبلغ مزبورك برمقدارینی قدر معروف نفقه سنه صرف ایدوب ماعداسی یدنده ایکن اثناء طریقده عمرو فوت اولمغله ماعداسنی ورثه سی قبض ایلسه لر زید اول ماعداسنی ورثه دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولا يحل للمأمور بالحج ما زاد بل يجب عليه رده الى صاحبه الا اذا قال وكلتك ان تهب الفضل من نفسك وتقبضه لنفسك فان كان على موت يقول والباقي مني لك وصية فالحاصل ان المأمور لا يكون مالكا لما اخذه من النفقة بل يتصرف فيها على ملك المحجوج عنه حيا كان او ميتا معينا كان القدر او غير معين ولا يحل له الفضل

الا بالشرط المتقدم سواء كان الفضل كثيرا او يسيرا (البحر الرائق فی الحج عن الغیر ملخصا)

اوزرينه حج فرض اولان زيد مرجو ازوال اولميان مرضه مبتلی اولوب بنفسه حجدن عاجز اولمغله زيد بنم ايچون حج ايله ديو عمروه شوقدر اقچه ويروب لكن مبلغ مزبور زيدك وطنندن احجاجه عمروك نفقه‌سنه بالغ اولماسه عمرو مكهٔ مكرمه‌يه قريب اولوب مبلغ مزبور نفقه‌سنه بالغ اوله‌جق محلدن زيد ايچون حج ايلسه زيددن فرض حج ساقط اولورمی * الجواب * اولماز

(لوامر الحی ان يحج عنه بمبلغ فلم يبلغ النفقة من بلده لم يحج عنه من حيث يبلغ لانه امكن مراجعته بخلاف الميت (ايضاح الكرمانی فی الحج عن الغير)

صبی اولان زيد باباسی عمرو ايله حج ايتمش اولسه زيددن فرض حج ساقط اولورمی يوخسه بعد البلوغ اعاده لازمميدر * الجواب * لازمدر

(والصبی اذا حج مع الاب لاينوب عن حجة الاسلام ويلزمه الاعادة (احكام الصغار)

زيدك آزادسز قولی عمرو زيد ايله حج ايتمش اولسه عمرودن فرض حج ساقط اولورمی يوخسه بعد العتق اعاده لازمميدر * الجواب * لازمدر

(ولو حج قبل العتق مع المولی لم يجزئه عن حجة الاسلام وعليه حجة الاسلام اذا عتق (خانيه فی الحج)

استطاعتی اولميوب فقير اولان زيد ماشيا حج ايلسه زيد موسر اولدقده اعادهٔ حج لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(لو حج الفقير ثم استغنی لم يحج ثانيا لان شرط الوجوب التمكن من الوصول الی موضع الاداء ولذا لايشترط المال للمكی لكن فی النوادر انه يحج ثانيا ذكره القهستانی (الدر المنتقی فی الحج)

﴿ كتاب النكاح ﴾

(هو لغة الضم والجمع وشرعا عقد ای مجموع ايجاب وقبول ولو حكما يرد علی ملك المتعة ای حل استمتاع الرجل من المرأة قصدا (الدر المنتقی)

هند زيده بنی شوقدر اقچه مهر ايله نفسكه تزويج ايله ديو زيدی توكيل ايتمكله زيد دخی هندی اولقدر اقچه مهر تسميه سيله شهود محضرلرنده نفسنه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولور

واذا اذنت المرأة للرجل ان يزوجها من نفسه فعقد بحضرة شاهدين جاز (هدايه فی الوكالة بالنكاح وكذا فی الكافی)

زيد مرض موتنده هندی شهود محضرلرنده تزويج ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندی وسائر ورثه‌سی تركه‌ايلسه هند تركه‌دن حصه‌سنی المق استدكده سائر ورثه مجرد زيد مرض موتنده تزويج ايتمكله وارثه اولمازسن ديو هندی منعه قادر

اولور لرمی * الجواب * اولمزلر
(المعتبر حال العقد فی تصرف انشائی فیه معنی التبرع احترازعن تصرف اخباری فانه اذا اقر بالدین فی المرض نفذ من کل المال وکذا النکاح فیه بمهر المثل نفذ من کل المال (درر فی باب العتق فی المرض)
هندک زوجی زید آخر دیارده ایکن زیدک عمه‌سی زینب زید بنی طلاقده توکیل ایلدی دیو هندی تطلیق ایتمکله هند نفسنی عمروه تزویج ایتدکدنصکره زید کلدکده توکیلی انکار ایدوب وکالت ثابت اولماسه زید هندی عمرودن تفریق ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(ولایجوز نکاح منکوحة الغیر ومعتدة الغیر عند الکل (خانیه فی المحرمات)
هندک زوجی زید آخر دیارده ایکن عمرو کلوب هنده زید سنی بایناً تطلیق ایلدی دیمکله هند نفسنی بکره تزویج ایدوب بکر دخی مطلقه اولمق اعتقادیله تزوج ووطئ ایتدکدنصکره زید کلدکده تطلیقی انکار ایدوب طلاق ثابت اولمامغله هندی بکردن تفریق ایدرسه زید بعد انقضاء العده تجدید نکاح ایتمدین هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور
ولو تزوج بمنکوحة الغیر وهو لایعلم انها منکوحة الغیر ووطئها یجب العدة وان کان یعلم انها منکوحة الغیر ووطئها لاتجب العدة حتی لایحرم علی الزوج وطئها (من نکاح الخانیه فی المحرمات)
زیدک هندی تزوج ایتدیکی مجلس عقدده زید وهنددن غیری انجق عمرو حاضر اولسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(وشرط سماع کل من العاقدین لفظ الآخر وحضور حرین مکلفین سامعین معا قولهما فاهمین مسلمین لنکاح مسلمة (تنویر الابصار فی النکاح)
اون ایکی یاشنی تکمیل ایدوب جثه سنك بلوغه تحملی اولان زید احتلام ایله بالغ اولدم دیو اقرار ایدوب بعده هندی تزوج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور
(وادنی مدته له ثنتی عشرة سنة ولها تسع سنین واذا راهقا وقالا بلغنا صدقا وکانا کالبالغ حکما (ملتقی فی الحجر)
هند زیده شهود محضرلرنده نفسمی ساکه تزویج ایتدم دیدکده زید دخی تزوج ایتدم دیوب لکن مهر تسمیه اولنماسه هند زیدک منکوحه‌سی اولمش اولورمی * الجواب * اولور
(وصح النکاح بلا ذکر المهر ومع نفیه (وقایه فی المهر)
هند نفسنی زیده تزویجه عمروی توکیل ایلسه عمرو هندی کندی نفسنه تزویجه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وکلته بان یزوجها فزوجها لنفسه لایجوز وعلیه الفتوی وقال ابو بکر یجوز

بزازیه

(بزازيه في السادس من الوكالة)

زيد زنادن حامل اولان هندى وضع حمل ايتمدين رضاسيله تزوج ايتمك جائز اولورمى
الجواب اولور لكن زانى زيد دكل ايسه وضع حمل ايدنجه هندى وطئ ايتمز
(ويجوز نكاح الحامل من الزنا ولايقربها زوجها حتى تلد في قول ابى حنيفة و محمد
رحمهما الله تعالى وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى لايجوز نكاحها
(خانيه في المحرمات)

زيد مسلم كتابيه اولان هند نصرانيه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب* اولور
وصح نكاح الكتابية والصابئة المؤمنة بنبى المقرة بكتاب (ملتقى في النكاح)

زيد هندى تزوج ايتمك مراد ايتدكده رجالدن كمسنه يى اشهاد ايتميوب انجق زينب
وخديجه محضرلرنده انكاح ايلسه هند زيدك منكوحه سى
اولورمى * الجواب * اولماز
(الاولى ان يقال في السؤال بدل الاشهاد ولم يحضر احد من الرجال كما لايخفى (لمرتبه)
ولاينعقد بشهادة امرأتين بغير رجل (خانية في شرائط النكاح)

زيد عمروه صغيره قزم هندى اوغلك بكر صغيره نكاحله و يردم ديوب عمرو دخى بكر
ايچون الدم قبول ايلدم ديوب لكن اول مجلسده عمروك كبير اوغللرى بشر وخالد
اولوب غيرى كمسنه اولماسه نكاح منعقد اولوب هند بكرك منكوحه سى
اولورمى * الجواب * اولور
(وجاز كونهما فاسقين اومحدودين في قذف اواعمين اوابنى العاقدين اوابنى احدهما
(ملتقى في النكاح)

زيد خديجه اسميله مسماة اولان صغيره قزينى عمروه نكاح ايدر اولدقده خديجه يى اشارتيله
تعيين ايتمكسزين قزم فاطمه يى ساكه نكاح ايلدم ديوب عمرو دخى قبول ايلدم ديسه
نكاح منعقد اولوب خديجه عمروك منكوحه سى اولورمى * الجواب* اولماز
(رجل قال لآخر زوجت بنتى عايشة منك واسمها فاطمه لاينعقد النكاح اذا لم يشر اليها
(في الاول من نكاح الخلاصة)

زيد عمروه شهود محضرلرنده صغيره قزك هندى ساكه تزويج ايله ديدكده عمرو بن هندى
مقدما بكره تزويج ايلدم ديوب لكن زيد عمروى تصديق ايتمامكله عمرو زيده اكر بن
هندى بكره تزويج ايتمدم ايسه ساكه تزويج ايلدم ديوب زيد دخى قبول ايلدم ديدكدنصكره
عمروك هندى مقدما بكره تزويج ايتمديكى ظاهر اولسه هند زيدك منكوحه سى
اولورمى * الجواب * اولور
(نقل في العمادية عن مجموع النوازل ان تعليق النكاح بشرط معلوم للحال يجوز
ويكون تحقيقا بان قال لآخر زوجنى ابنتك فقال انى زوجتها قبل هذا من فلان فلم
يصدقه الخاطب فقال ابو البنت ان لم اكن زوجتها من فلان فقد زوجتها منك وقبل
الآخر فظهر انه لم يكن زوجها ينعقد هذا النكاح لان التعليق بشرط كائن تحقيق

فيكون تجبيرا (درر في النكاح)

زيد برقاچ خاتونلر ايله براوطه ايچنده اولان هنده شهود محضرلرنده نفسكي بأكه تزويج ايتدكمي ديدكده ايچلرندن بري ايتدم ديديكني شهود ايشيدوب لكن هندي كورميوب نفسني تزويج ايدن قنقيسي اولديغني بلماسهلر بو مرتبه ايله نكاح منعقد اولورمي * الجواب * اولماز

(رجل قال بين يدي الشهود تزوجت هذه المرأة التي في هذا البيت فقالت المرأة قبلت فسمع الشهود كلامها ولم يرواشخصها فان لم يكن في البيت الا امرأة واحدة جاز والا فلا (خانيه في شرائط النكاح)

زيد هندي شهود محضرلرنده اون كونه دك تزوج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمي * الجواب * اولماز

(ولا النكاح الموقت مثل ان يتزوج امرأة بشهادة شاهدين عشرة ايام (درر في النكاح)

هند بني بركسنهيه تزويج ايله ديو زيدي توكيل ايتدكدنصكره زيد وكالت مزبوره يه بناء هندي نفسنه عقد نكاح ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمي * الجواب * اولماز

(بخلاف مالو وكلته بتزويجها من رجل فزوجها من نفسه لانها نصبته مزوجا لامتزوجا اووكلته ان يتصرف في امرها اوقالت له زوج نفسي ممن شئت لم يصح تزويجها من نفسه كما في الخانية اذ الوكيل معرفة بالخطاب فلا يدخل تحت النكرة (الدر المختار في الكفاءة)

﴿ في نكاح الرقيق والكافر ﴾

زيد جاريه سي هندي عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد هندي بيعه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(لانه يملك ذاتها ومنافعها (درر) اشترى جارية تحت زوج قبل الدخول ثم ادخل بها في ملك المشتري فالمهر للبايع (قنيه في نكاح العبيد)

زيدك قولي عمروك ايكي زوجه سي وار ايكن هندي دخي تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمي * الجواب * اولماز

(وصح نكاح اربع من الحرائر والاماء فقط للحر وله التسري بما شاء ونصفها للعبد ويمتنع عليه غير ذلك (تنوير الابصار في المحرمات)

زيدك عبد محجوري عمرو هند حره يي زيدك اذنيله شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره عمرو فوت اولسه هند زيده مجرد عمرو قولك اولمغله مهرمي مالكدن ادا ايله ديو جبره قادره اولورمي * الجواب * اولماز مهر عبدك رقبه سنه متعلقدر

(فان نكحوا به اي بالاذن فالمهر والنفقة عليهم اي على القن وغيره ويموتهم يسقطان اي المهر والنفقة لفوات محل الاستيفاء (درر في نكاح الرقيق)

زيد جاريه سي هندي عمروه شهود محضرلرنده تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمي * الجواب * اولور

(وللمولى اجبار عبده وامته على النكاح ومعنى الاجبار ان ينفذ نكاح المولى بغير رضاهما (مجمع الانهر فى نكاح الرقيق)

زيدك قولي عمرو كار وكسب ايدوب شو قدر اقچه تحصيل ايتدكد نصكره عمرو زيدك اذنسز هندي شو قدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايدوب بعده زيد عقدي مجيز اولمدين عمرو قبل العتق فوت اولوب زيد مبلغ مزبوري قبض ايلسه هند عقد مزبوره بناء اول مالدن مهر وحصهٔ زوجه نامنه نسنه المغه قادره اولورمي * الجواب * اولماز

(نكاح العبد والامة والمدبر والمكاتب وام الولد بلا اذن السيد موقوف على اجازته فان اجاز نفذ وان رد بطل (ملتقى فى نكاح الرقيق) العبد اذا تزوج امة بغير اذن المولى ودخل بها يجب المهر ويؤخذ به بعد العتق (تاتارخانيه فى نكاح العبد) واذا زوج الفضولى فمات احد الزوجين قبل الاجازة فلا يثبت التوارث لان اصل العقد موقوف فبطل بالموت (بيان الروايه فى الولى) الرقيق لا يملك المال ومافى يده من المال كان لمولاه (سيد على السراجية)

زيد هندك جاريه سي زينبي هندك اذنسز عمروه تزويج ايلسه هند واقفه اولدقده قبول ايتميوب رد ايديجك عقد مزبور باطل اولورمي * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا من الملتقى)

هند نصرانيه شرف اسلام له مشرفه اولدقد نصكره زوجي زيد نصراني دخي ابا ايتمكسيزين بركون صكره شرف اسلام له مشرف اولوب هند ايله ازواج معامله سي مراد ايلسه هند مجرد بركون صكره اسلام مه كلمكله مبانه اولمش اولورم ديو زيدى منعه قادره اولورمي * الجواب * اولماز

(وان اسلمت المرأة لا تقع الفرقة بنفس الاسلام عندنا ولكن يعرض الاسلام على زوجها فان اسلم بقيا على النكاح وان ابى الاسلام فرق القاضى بينهما لانه لا يجوز ان يكون المسلمة تحت نكاح الكافر (من نكاح البدايع)

زيد ذمي شرف اسلام له مشرف اولدقده زوجه سي هند نصرانيه اسلامه كلماسه زيد تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(وجملة الكلام فيه ان الزوجين الكافرين اذا اسلم احدهما فى دار الاسلام فان كانا كتابيين فاسلم الزوج فالنكاح بحاله لان الكتابية محل لنكاح المسلم ابتداء فكذا بقاء (من نكاح البدايع)

زيد ذمي هند نصرانيهٔ كتابيه يي شهود محضرلرنده تزوج ايتدكد نصكره زيد شرف اسلام له مشرف اولوب هند اسلامه كلماسه زيد تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمي * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

رعايادن زيد ذمينك بالغه قزى هند نصرانيه نفسنى شهود محضرلرنده مهر مثليله عمرو ذمى يه تزويج ايلسه زيد ادنم بولنمدى ديو عقد مزبورى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الذمية اذا زوجت نفسها رجلا لم يكن لوليها حق الفسخ الا ان يكون امر ظاهر بان زوجت ابنة ملكهم نفسها كاسا اودباغا اونقصت عن مهرها نقصا فاحشا كان للاولياء ان يطالبوه بالتبليغ الى مهر المثل والفسخ (شرح الطحاوى فى الاولياء)

هند جاريه سى زينب صغيره بى شهود محضرلرنده عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(وللمولى اجبار عبده وامته على النكاح ومعنى الاجبار ان ينفذ نكاح المولى بغير رضاهما خلافا للشافعي رحمه الله اذا كانا كبيرين وان كانا صغيرين يجوز الاجبار عنده ايضا (مجمع الانهر فى نكاح الرقيق)

هندك جاريه مدبره سى زينب هندك اذنسز نفسنى زيده تزويج ايلسه هند واقفه اولدقده قبول ايتميوب رد ايديجك عقد مزبور باطل اولورمى * الجواب * اولور

(نكاح العبد والامة والمدبر والمكاتب وام الولد بلا اذن السيد موقوف على اجازته فان اجاز نفذ وان رد بطل (ملتقى فى نكاح الرقيق)

زيد ام ولدى هندى شهود محضرلرنده عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب عقد مزبورى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(النكاح لايحتمل الفسخ بعد التمام واللزوم (كافى فى الاولياء)

زيد شهود محضرلرنده جاريه م هندى قولم عمروه تزويج ايتدم ديسه نكاح منعقد اولوب هندى وطئ عمروه حلال اولورمى * الجواب * اولور

(ويتولى اى يملك طرفى النكاح اى الايجاب والقبول بكلام اوكلا بين واحد غير فضولى سواء كان وكيلا من الجانبين او وليا منهما بالقرابة اوالملك كمن يزوج ابنته من ابن اخيه او بنت اخيه من ابنه وهما صغيران اوامته من عبده او وكيلا من جانب و وليا من جانب كابن عم يزوج بنت عمه الصغيرة من موكله او وكيلا واصيلا كمن يزوج موكلته بنفسه او وليا واصيلا كابن عم يزوج بنفسه بنت عمه الصغيرة (قهستانى فى الولى والكفو)

زيدك جاريه سى هند زيدك حضورنده نفسنى زيدك اذنسز عمروه تزويج ايتدكده زيد اول مجلسده سكوت ايدوب بعده زيد عقد مزبورى مجيز اولمامغله هندى عمرودن تفريق مراد ايلسه عمرو مجرد سن سكوت ايتمكله عقد مزبور نافذ اولمش اولوردبوب زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وكذلك اذا رأى عبده يتزوج اوامته تزوج نفسها فلم ينههما من ذلك لايصير اذنا لهما فى النكاح (من احكام العمادية)

﴿ زيد ذمى ﴾

زيد ذمی شرف اسلامله مشرف اولدقده زوجه سی هند نصرانیه اسلامه كلماسه
مجرد زيد اسلامه كلمكله هند زيددن بوش اولورمی *الجواب* اولماز
(اسلم زوج الكتابية لم تبن اذ يجوز له التزويج بها ابتداء فالبقاء اولى
(درر فی نكاح الكافر)

زيد ذمی آخر دياره كتدكده زوجه سی هند نصرانیه شرف اسلامله مشرفه اولسه
زيد حاضر اولوب زيده اسلام عرض اولنمدين قاضی هندی تفريق ايتمكه
قادر اولورمی *الجواب* اولماز
(والحاصل ان كل فرقة تحتاج الى الحكم لم يجز الحكم عند غيبته كما فی خيار الادراك
والتزويج من غير كفو والفرقة بلعان و عنة وجب واباء عن الاسلام وكل فرقة
لاتحتاج الى الحكم يصح بغيبة الآخر كخيار مخيرة وعتق وامر باليد
(فصولين فی الخامس والعشرين)

زيد جاريه سی هندی وطیء مراد ايتدكده هند حره ياخود معتقهٔ غير ولمق احتمالی اولمغله
حرام وطئدن تنزها كندويه عقد نكاح ايتمك جائز اولورمی *الجواب* اولور
(لايصح للمولى نكاح امته ای لايترتب عليه مايترتب على النكاح من وجوب المهر
وبقاء النكاح بعد الاعتاق ووقوع الطلاق وغيرها فيصح تزوجها متنزها عن
وطئها حراما لاحتمال كونها حرة او معتقة الغير اومحلوفا عليها بعتقها وقد حنث
الحالف وهذا ليس بغريب سيما اذ تداولتها الايدی (قهستانی فی النكاح) ولايخفى
انه لايحصل التنزه اذا كان فی نكاحه اربع زوجات فالاولى ان يقيد فی السؤال بقيد
يحترز عن هذا (لمرتبه الفقير)

زيد جاريه سی هندی خدمتكاری عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد عمروه ظفر
بولدقجه هنده ازواج معامله سی ايله ديركن عمرو قناعت ايتميوب هند ايله بنم ايچون
براوطه تخليه ايدوب هندی بعداليوم استخدام ايتمه ديو زيده جبره
قادر اولورمی *الجواب* اولماز
(زوج امته لايجب عليه تبوئتها لكن لانفقة ولاسكنی الابها وتخدم المولى ويطأ الزوج
ان ظفر بها (تنوير الابصار فی نكاح الرقيق)

زيد جاريه سی هندی عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد عمروه ظفر بولدقجه هنده ازواج
معامله سی ايله ديركن عمرو راضی اولميوب بن هندی كندی منزلمه كوتوروب اسكان ايدرم
ديو زيدی هندی استخدامدن منعه قادر اولورمی *الجواب* اولماز
(من زوج امته لايجب عليه التبوئة وهی ان يخلی بينها وبين زوجها ولايستخدمها
فتخدمه ای الجارية مولاها وانما لم تجب لان حق المولى اقوى من حق الزوج لانه يملك
ذاتها ومنافعها بخلاف الزوج ولو وجبت التبوئة لبطل حقه فی الاستخدام وحق الزوج
لايبطل بالاستخدام اذ يطأ الزوج ان ظفر بها (درر فی نكاح الرقيق ملخصا)

زيدك جاريه سی هند زيدك اذننسز شوقدر اقچه مهر تسميه سيله نفسنی عمروه تزويج

ایدوب عمرو دخی هندی وطئ ایتدکدنصکره زید عقد مزبوری مجیز اولملغله هندی عمرودن تفریق ایلسه زید مهر مسمایی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * مهر مثل الور مسمایی تجاوز ایتمز

(وحکم الدخول فی النکاح الموقوف کالدخول فی الفاسد فیسقط الحد ویثبت النسب ویجب الاقل من المسمی ومن مهر المثل (منح الغفار فی المهر)

﴿ فی نکاح الفضولی ﴾

هند بالغه نفسنی شهود محضرلرنده شوقدر اقچه مهر ایله زیدك غیابنده زیده تزویج عمرو دخی فضولا زید ایچون قبول وتزوج ایدیوردکدنصکره زید واقف اولدقده عقد مزبوری مجیز اولسه زید اجازتنه نادم اولوب عقد مزبوری فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(النکاح لایحتمل الفسخ بعد التمام واللزوم (کافی فی الاولیاء)

هند صغیره نك وصیسی زید صغیره نك ولی اقربی لابوین عمی عمرو حاضر ایکن عمروك اذننسز بکره تزویج ایلسه عقد مزبور نافذ اولورمی

* الجواب * اولماز عمروك اجازتنه موقوفدر

(ولیس للوصی من حیث هو وصی ان یزوج الیتیم مطلقا وان اوصی الیه الاب بذلك علی المذهب (الدر المختار فی الولی) ووقف تزویج فضولی اوفضولیین علی الاجازة (ملتقی الابحر)

بوصورتده عمرو عقد مزبوری مجیز اولمدین هند صغرنده فوت اولسه بکر هندہ وارث اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا زوج الفضولی فمات احد الزوجین قبل الاجازة فلایثبت التوارث لان اصل العقد موقوف فیبطل بالموت (بیان الروایة فی الولی)

هند بالغه نفسنی برکسنه یه تزویجه زیدی توکیل ایتدکده زید هندی صغیر اوغلی عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(والوکیل من قبل المرأة اذا زوجها من ابیه اوابنه لایجوز فی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی (خانیة فی الوکالة من النکاح) ولو زوجها اباه اوابنه لم یجز عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی وجاز عندهما الا ان یکون الابن صغیرا فلا یجوز بلا خلاف (تاتارخانیه فی الوکالة بالنکاح)

زید هند بالغه نك هندك اذننسز عمروه تزویج ایلسه هند واقفه اولدقده قبول ایتمیوب رد ایدیجك عقد مزبور باطل اولورمی * الجواب * اولور

(وتزوج العبد والامة بغیر اذن مولاهما موقوف فان اجازه المولی جاز وان رده بطل وکذلك لو تزوج رجل امرأة بغیر رضاها اورجلا بغیر رضاه (من نکاح القدوری)

زید هندی بش بیك اقچه مهر ایله کندویه تزویجه عمروی توکیل ایتدکدنصکره عمرو زیدك اذننسز هندی اون بیك اقچه مهر ایله زیده تزویج ایلسه زید واقف اولدقده

قبول ایتمیوب رد ایدیجک عقد مزبور باطل اولورمی * الجواب * اولور .

(وكله بان يزوجه فلانة بكذا فزاد الوكيل فى المهر لم ينفذ فلو لم يعلم حتى دخل بقى الخيار بين اجازته وفسخه ولها الاقل من المسمى ومهر المثل لان الموقوف كالفاسد (الدر المختار قبيل المحرمات)

بو صورتده زيدك ردى قبل الدخول والخلوه اولمجق هند زيددن مهر نامنه نسنه المغه قادره اولورمى * الجوب * اولماز

(لان الموقوف كالفاسد (الدر المختار) ولا يجب شئ من المسمى ومهر المثل والمتعة والعدة والنفقة بلا وطئ فى عقد فاسد (مجمع الانهر فى المهر)

اجانبدن زيد هند صغيره‌يى ولیسی اذننسز عمروه تزويج ايدوب بعده وليسی مجيز اولمدين هند صغرنده فوت اولسه عمرو هنده وارث اولورمى * الجواب * اولماز .

(مرت مسئلته من بيان الرواية)

زيد عمرو صغيرك ولى اقربى لابوين عمه‌سى هندك اذننسز زينبك مباشرتيله زينبى عمروه تزويج ايلسه هند واقفه اولدقده قبول ايتميوب رد ايديجك عقد مزبور باطل اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته من الملتقى)

هند نفسنى زيده تزويجه عمروى توكيل ايدوب لكن عمرو هندى زيده تزويج ايتميوب هندك اذننسز بكره تزويج ايلسه هند واقفه اولدقده قبول ايتميوب رد ايديجك عقد مزبور باطل اولورمى * الجواب * اولور

(ووقف نكاح الفضولى على الاجازة فاذا بلغ الخبر الى الغائب فان اجازه نفذ والا بطل (كذا فى العناية)

﴿ فى المحرمات ﴾

زيد متوفانك زوجه‌سى هند عدتى منقضيه اولمدين نفسنى عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يجوز نكاح منكوحة الغير ومعتدة الغير عند الكل (من نكاح التاتارخانيه)

زيد اوكى اناسى اولوب باباسى عمرو متوفانك ام ولدى اولان هندك زوجى بكردن اولان قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ولا بأس بان يتزوج الرجل امرأة ويزوج ابنه امها او بنتها فان محمد بن الحنفية تزوج امرأة وزوج ابنتها من ابنه وهذا لان بنكاح الام تحرم هى على ابيه فاما امها وابنتها تحرم عليه لا على ابنه فلهذا جاز لابنه ان يتزوج امها وابنتها .

(مبسوط السرخسى قبيل نكاح الصغار)

هند صغيره‌يى ولى اقربى اولان اناسى زينب مهر مثليله كفوى زيده شهود محضرلرنده تزويج ايندكدنصكره زيد قبل الدخول هندى تطليق ايلسه مجرد قبل الدخول تطليق ايتمكله زيد زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(وحرم بالمصاهرة بنت زوجة الموطوءة وام زوجته وجداتها مطلقا بمجرد العقد الصحيح

وان لم توطأ الزوجة لما تقرر ان وطئ الامهات يحرم البنات ونكاح البنات يحرم الامهات ويدخل بنات الربيبة والربيب (الدر المختار في المحرمات)

زيد مسلم هند مجوسيه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايجوز تزوج المجوسيات والوثنيات (من نكاح القدورى)

زيد زوجه سى هند حره نك اوزرينه عمرونك آزادسز جاريه سى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايجوز ان يتزوج امة على حرة ويجوز تزوج الحرة عليها (من نكاح القدورى)

زيد زوجه سى هندك اوكى اناسى زينبى تزوج ايدوب هند ايله جمع ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(واما اذا كان من طرف واحد يجوز الجمع بينهما كما اذا كان للرجل امرأة وله بنت من زوجة اخرى ثم مات هذا الرجل ثم رجل آخر تزوج امرأة الميت فجاز له ان يتزوج بنت الرجل الميت ايضا والجمع بينهما لان البنت اذا فرضت ذكرا لم يجز نكاحه لامرأة الرجل الميت لانها زوجة ابيه وان فرضت امرأة الرجل الميت ذكرا جاز له نكاحه لبنت الرجل الميت لانها بنت لرجل آخر (كافى فى المحرمات)

زيد هند اجنبيه يى شهوت ايله اوبسه زيدك اوغلى عمرو هندك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(واراد بحرمة المصاهرة الحرمات الاربع حرمة المرأة على اصول الزانى وفروعه نسبا ورضاعا وحرمة اصولها وفروعها على الزانى نسبا ورضاعا كما فى الوطئ الحلال ويحل لاصول الزانى وفروعه اصول المزنى بها وفروعها (البحر الرائق فى المحرمات)

والمس والتقبيل بشهوة كالوطئ فى ايجاب حرمة المصاهرة

(عنايه فى النكاح)

هند زيدك منكوحه سى اولديغى حالده زيد دن سن والده م زينبى شهوت ايله مس ايتمكله بينمزده حرمت واقعه اولمشيدى ديو دعوى وزيد انكار ايدوب هندك مدعاسى ثابت اولميوب بعده زيد ايله هند رضالريله مخالعه ايتدكلرند نصكره زيد حرمت مصاهره يى عن اصل منكر وهند دخى خصوص مزبورده نفسنى تكذيب ايديجك زيد هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(رجل اقر ان هذه المرأة امه او ابنته او اخته من الرضاع ثم اراد ان يتزوجها وقال اوهمت او اخطأت او نسيت وصدقته المرأة فيما ادعى من الغلط والنسيان كان له ان يتزوجها وان ثبت الرجل على اقراره وقال هو حق كما قلت لم يكن له ان يتزوجها وان كان اقراره بذلك بعد ما تزوجها فرق بينهما ان ثبت على اقراره وكذا لو اقرت المرأة بذلك وانكر الرجل ثم اكذبت المرأة نفسها وقالت اخطأت او غلطت فتزوجها جاز النكاح وان كان اقرارها بذلك بعد النكاح ابقيا على النكاح

(من محرمات الخانية)

زيد جاريه سی هندك اناسی زينبی وطئ ايلسه هندك وطئ زيده حرام اولورمی
* الجواب * اولور

(وذكر فی الظهيرية اصلا مضبوطا فقال فتحرم الموطوءة على اصول الواطئ وفروعه ويحرم على الواطئ اصولها وفروعها وكذلك النظر الى داخل الفرج بشهوة واللمس بشهوة (فی السابع من نكاح التاتارخانيه)

زيد اناسنك باباسی عمرو متوفا نك زوجه سی هندی تزوج ايتمك جائز اولورمی
* الجواب * اولمز

(اما المحرمات بالعقد فمنكوحة الاب والجد من قبل الاب او الام وان علا ومنكوحة الابن وابن الابن وابن البنت وان سفل وام المرأة وجداتها القربى او البعدى دخل بالمرأة او لم يدخل (خانيه فی المحرمات)

زيد هندده نامزاد اولوب لكن عقد نكاح اولنمدين زيد فوت اولسه زيدك باباسی عمرو هندی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(واما المحرمات بالصهرية الصهرية تثبت بالعقد الجائز وبالوطئ حلالا كان او عن شبهة اوزنى (خانيه فی المحرمات)

زيد زوجه سی هند متوفانك اناسی زينبی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولمز

(لابد ان يقيد بكونها زوجته بعقد صحيح او بكونها موطوئة (لمرتبه الفقير) ويحرم ام امرأته مطلقا دخل بها اولا ان كان العقد صحيحا فلا تحرم بمجرد العقد الفاسد نعم لو وطئها بنكاح فاسد حرمت بنتها فليحفظ (الدر المنتقى فی المحرمات)

زيد عمرو متوفانك زوجه سی هندی تزوج ايتدكدنصكره زيد عمروك زوجهٔ اخراسی زينبدن اولان قزی خديجه يی تزوج ايدوب هند ايله جمع ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(قال لابأس بان يتزوج المرأة وبنت زوج كان لها قبل ذلك ويجمع بينهما لانه لاقرابة بينهما (مبسوط السرخسی قبيل نكاح الصغار ومر تفصيله من الكافی)

زيد هندی عقد صحيح ايله تزوج ايتدكدنصكره قبل الدخول هندی تطليق ايلسه زيد هندك اناسی زينبی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولمز

(وحرم ام زوجته بنفس العقد الصحيح كما هو المتبادر فلا تحرم بمجرد العقد الفاسد كما فی النظم والنتف وغيرهما (قهستانی فی المحرمات)

زيد هندی نكاح فاسد ايله تزوج ايدوب لكن بينلرنده اسباب حرمت مصاهره دن برنسنه بولنمدين هند زيددن تفريق اولنسه زيد هندك اناسی زينبی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(فان تزوجها فاسدا فلا تحرم امها بمجرد العقد بل بالوطئ او مايقوم مقامه (منح الغفار فی المحرمات)

هند نفسنی عقد صحيح ايله زيده تزويج ايتدكدنصكره زيد قبل الدخول والخلوه

هندی تطلیق ایلسه زیدك باباسی عمرو هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی
* الجواب * اولماز
(امرأة الابن حرام علی ابیه وجده من قبل الرجال والنساء دخل بها ولم یدخل لما تلونا وكذلك هی حرام علی ابنه دخل بها الاب اولم یدخل وكما تحرم علی ابنه تحرم علی نوافله من قبل الرجال والنساء كابن الابن وابن البنت لان اسم الاب یشمل الكل (ولوالجیه فی المحرمات)
هند زیده نامزد اولوب لكن عقدنكاح اولنماسه زیدك باباسی عمرو هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(حرمة الصهریة تثبت بالعقد الجائز وبالوطئ حراما كان اوحلالا وعن شبهة اوزنی (تاتارخانیة فی السابع من كتاب النكاح)
زید زوجه سی هندك زوج آخردن اولوب مشتهاة اولان قزی زینبك فرجنه شهوت ایله نظر ایدوب لكن انزال واقع اولسه هند زیده حرام اولورمی
* الجواب * اولماز
(ثم النظر الی الفرج انما یثبت حرمة المصاهرة اذا لم یتصل به الانزال اما اذا اتصل لایثبت (فی الثالث من نكاح الخلاصة)
زیدك زوجه سی هندك اناسی زینب زیددن سن بنی شهوت ایله تقبیل ایلدك دیو دعوی وزید بالكلیه انكار ایدوب زینبك مدعاسی ثابت اولماسه زینبك قول مجردیله هند زیده حرام اولوب تفریق لازم
اولورمی * الجواب * اولماز
(وتقبل الشهادة علی الاقرار باللمس والتقبیل عن شهوة وكذا علی نفس اللمس والتقبیل عن شهوة فی المختار (تنویر الابصار فی المحرمات) وفیه اشارة انما یترتب التحلیف علی صحة الدعوی فیحلف فیما لایشترط فیه الدعوی من حقوق الله تعالی كالطلاق والعتاق والایلاء والظهار وحرمة المصاهرة والوقف وغیرها (قهستانی فی الدعوی) لایلزم بنفس الدعوی شئ (بدایع فی ركن الكفالة)
زید هندی تزوج ایتدكدنصكره عمرو زید مقدما هندك قزی زینبه زنا ایتمشیدی دیو شهادت ایلسه یالكز عمروك شهادتیله حرمت مصاهره ثابته اولمش اولوب هند زیددن تفریق اولنمق لازم اولورمی * الجواب * اولماز
(ونصابها للزنا اربعة رجال ولبقیة الحدود والقود رجلان وللولادة واستهلال الصبی للصلاة علیه والبكارة وعیوب النساء فی موضع لایطلع علیه الرجال امرأة واحدة ولغیرها رجلان اورجل وامرأتان (غرر فی الشهادة)
زیدك زوجه سی هنددن اولان اوغلی عمرو زیدك زوجهٔ اخراسی زینبه زنا ایلدم دیوب لكن زید عمروی تصدیق ایلماسه مجرد عمرو بویله دیمكله زینب زیده حرام اولورمی * الجواب * اولماز

رجل تزوج امرأة على انها بكر فلما اراد مجامعتها وجدها مفتضة فقال لها من افتضك قالت المرأة ابوك انه على وجهين ان صدقها الرجل بانت ولامهر لها وان كذبها فهى امرأته فقد صرح انه لايقبل على الزوج قول غيره فى التفريق مالم يصدقه
(اجناس الناطفى فى النكاح)

زيد متوفانك زوجه سى هند نفسنى شهود محضرلرنده عمروه تزويج ايتدكدنصكره برسنه مرورنده هند عمرودن بن نفسمى ساكه تزويج ايتديكمده عدتم منقضيه اولمامش ايدى ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب هندك مدعاسى ثابت اولماسه هند قول مجرديله عمرودن تفريق اولنورمى * الجواب * اولنماز

(امرأة قالت لزوجها تزوجتنى بغير شهود اوفى عدة من زوج آخر اوتزوجتنى وانا مجوسية فاسلمت اوقالت تزوجتنى وانا اختك من الرضاعة وقال الزوج انت اجنبية اوتزوجتك بشهود اوتزوجتك بعد انقضاء العدة او بعد ما اسلمت فالقول قول الزوج فى جميع ذلك ويقضى بالنكاح على المرأة لان الثابت بقول من جعل القول قوله كالثابت بالبينة وعلى المرأة البينة على فساد النكاح (شرح الجامع الكبير للحصيرى قبيل الاشهاد فى الحائط المائل)

زيد متوفانك زوجه سى هند نفسنى شهود محضرلرندن عمروه تزويج ايتدكدنصكره برسنه مرورنده هند عمرودن بن نفسمى ساكه تزويج ايتديكمده عدتم منقضيه اولمامشيدى ديو دعوى وعمرو انكار ايلسه هند مدعاسنه اقامت بينه ايديجك عمرودن تفريق اولنمق لازم اولورمى * الجواب * اولور

(المراد بالنكاح الفاسد النكاح الذى لم يجتمع شرائطه كتزوج الاختين معا والنكاح بغير شهود ونكاح الاخت فى عدة الاخت ونكاح المعتدة والخامسة فى عدة الرابعة والامة على الحرة ويجب على القاضى التفريق بينهما كيلا يلزم ارتكاب المحظور اغترارا بصورة العقد (منح الغفار فى المهر وباقى القيود يعلم مما مر من شرح الجامع الكبير)

زيد زوجه سى هندك زوج آخردن اولوب درت بش ياشنده اولان صغيره قزى زينبى شهوت ايله مس وتقبيل ايلسه هند زيده حرام اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل الشيخ ابو بكر عمن قبل امرأة ابنه وهى بنت خمس سنين اوست سنين عن شهوة قال لاتحرم على ابنه لانها غير مشتهاة وان اشتهاها هذا فلا ينظر الى ذلك قيل له فان كبرت حتى خرجت عن حد الاشتهاء والمسئلة بحالها قال تحرم لان الكبيرة دخلت تحت الحرمة فلا تخرج وان كبرت ولا كذلك الصغيرة (فى السابع من نكاح التاتارخانيه)

زيد زوجه سى هندك اوكى اناسى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ولا بأس بان يتزوج المرأة و بنت زوج كان لها قبل ذلك و يجمع بينهما لانه لاقرابة بينهما
(مبسوط السرخسى قبيل نكاح الصغار)

زيد اوغلى عمروك زوجه سى هندك زوج آخردن اولان قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(قالوا ولا بأس ان يتزوج الرجل امرأة و يتزوج ابنه امها او بنتها لانه لامانع وقد تزوج

محمدابن الحنفية امرأة وزوج ابنه بنتها (البحر الرائق فى المحرمات) .
زيد اناسنك لابو بن عمه سى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
حرم على الرجل تزوج اصله وان علت وفرعه وان سفلت واخته وبنتها وان سلفت و بنت
اخيه وان سلفت وعمته وخالته باى جهة كانتا (درر فى المحرمات)
زيد تحت نكاحنده اولان زوجه مدخول بهاسى هند حره نك اوزرينه عمروك ازادسز
جاريه سى زينبى جائز اولمق زعميله تزوج ايدوب بعده عدم جوازه عالم اولدقده هندى
تطليق ايلسه بعدانقضاء العدة زيد تجديد نكاح ايتمدين زينب ايله ازواج معامله سنه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(رجل تحته حرة فتزوج امة عليها ثم علم ان نكاح الامة على الحرة لايجوز فطلق الحرة فانه
لاينقلب نكاح الامة الى الصحة و يحتاج الى تجديد عقد نكاح الامة لان نكاح الامة
على الحرة غير منعقد (جواهر الفتاوى فى النكاح)
هند قزى زينبك زوجى زيده برابش اصمارلدقده اوغل شويله ايشله ديسه هند مجرد
بويله ديمكله زينب زيده حرام اولمش اولورمى * الجواب * اولماز
لان النداء للاعلام لالتحقيق الوصف (تسهيل فى العتاق)
زيدك باباسى عمرو ام ولدى اولان جاريه سى هندى اعتاق ايدوب بعده هند نفسنى
بكره تزويج ايتدكدنصكره هندك بكردن اولان قزى زينبى زيد تزوج ايتمك
جائز اولورمى * الجواب * اولور
(وتحرم الموطوءة على اصول الواطئ وفروعه ولاتحرم اصولها وفروعها على ابن الواطئ
وابيه (محيط السرخسى فى النكاح)
زيد مزنيه سى هندك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(مر نقله آنفا من محيط السرخسى)
زيد زوجه مدخول بهاسى هندى تطليق ايتدكدنصكره هند عدتى منقضيه اولمدين
نفسنى عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(ولايجوز نكاح منكوحة الغير ومعتدة الغير عند الكل (من نكاح التاتارخانية)
زيد فوت اولدقده حامل اولميان زوجه سى هند حره زيدك فوتندن درت آى اون كون
مرور ايتمدين نفسنى عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى
* الجواب * اولماز
(واذامات الرجل عن امرأته الحرة فعدتها اربعة اشهر وعشرة ايام وان كانت امة
فعدتها شهران وخمسة ايام وان كانت حاملا فعدتها ان تضع حملها (قدورى فى العدة
وباقى المسئلة يعلم ممامر من التاتارخانية)
زيد زوجه سى هندك اناسى زينبى شهوت ايله مس ايلسه هند زيده حرام اولورمى
* الجواب * اولور
(وكما تثبت حرمة المصاهرة بالوطئ تثبت بالمس والتقبيل والنظر الى الفرج بشهوة

سواء كان بنكاح اوملك اوفجور عندنا (فى السابع من نكاح التاتارخانية)
هندك اناسى زينب هندك زوجى زيدى شهوت ايله مس ايلسه هند زيده حرام اولورمى * الجواب * اولور
(والزنا والمس اوالنظر مطلقا سواء كان من جانبه اوجانبها وسواء حصل فى الملك اوغيره بشهوة متعلق بكل واحد منهما يوجب حرمة المصاهرة اى يثبت بها حرمات اربع تحرم بها هى على آباء الواطئ وان علوا وعلى اولاده وان سفلوا و يحرم على الواطئ امهاتها وان علون و بناتها وان سفلن (شرح الكبير لملا مسكين فى المحرمات)
زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى تطليق ايلسه هندك عدتى منقضيه اولمدين زيد هندك قزقرنداشى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(و يحرم الجمع بين الاختين نكاحا اى عقدا ولو فى عدة من باين اورجعى فى نكاح صحيح اوغيره فى وطئ صحيح اوغيره فى عدة وفات اوغيرها كما فى النتف لكن فى الخلاصة وغيرها ولو ماتت الزوجة فلزوجها التزوج باختها يوم الموت (الدر المنتقى فى المحرمات)
زيد قزقرنداشلر اولان جاريه لرى هند وزينبك ايكيسنى دخى وطئ ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو اشترى امتين اختين لبس له ان يطأهما (خانيه فى المحرمات)
زيد زوجهٔ منكوحه سى اولان هند معتقه منك قز قرنداشى زينبى اشترا ايلسه زيد زينبى دخى وطئ ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(اذا ملك اخت منكوحته لم يطأ المملوكة (خانيه فى المحرمات)
زيدك زوجه سى هنددن اولان اوغلنك اوغلى عمرو زيدك زوجهٔ اخراسى زينبك اخر زوجندن اولان قزى خديجه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور
(لانه لا قرابة بينهما كما يستفاد مما مر من المبسوط والبحر)
زيد صغيره قزى هندى عمرو متزويج ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب عمرو قبل الدخول والخلوه هندى تطليق ايلسه حالا عمرو هندك اناسى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(لا بد ان يقيد تزويج الاب بالعقد الصحيح (لمرتبه) (وحرم ام زوجته بنفس العقد الصحيح كما هو المتبادر فلا تحرم بمجرد العقد الفاسد (قهستانى فى المحرمات)
زيد زوجه سى هندك لابوين قزقرنداشى قزى زينبى تزوج ايدوب هند ايله جمع ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(و يحرم الجمع ايضا بين امرأتين نكاحا ولو فى العدة او وطئا بملك يمين ولو فرضت وقدرت احديهما ذكرا تحرم بنسب اوسبب رضاع عليه اخرى كالعمة و بنت الاخ والخالة و بنت الاخت (الدر المنتقى فى المحرمات)
هندك زوجى زيددن اولان اوغلى عمرو هندك زوج اولى اولوب هندى تطليق ايدن بكرك زوجهٔ اخراسى زينبدن اولان قزى خديجه يى تزوج ايتمك

جائز اولورمی * الجواب * اولور
(اذ ليس بينهما نسب يوجب الحرمة (قهستانی فی النكاح)

﴿ فی الاولياء والاكفاء ﴾

هند بالغه نفسنی ولی اقربی لابوين عمی زيدك اذننسز كفوی اولميان عمروه تزويج ايدوب لكن هندك عمرودن ولدی اولماسدن زيد راضی اولميوب هندی عمرودن تفريق ايتديرمكه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(نفذ نكاح حرة مكلفة بلا ولی وله الاعتراض ای ولاية المرافعة الی القاضی ليفسخ وليس هذا التفريق طلاقا حتی لاينقص عدد الطلاق ولايجب شیء من المهر قبل الدخول ولو بعده لها المسمی وكذا بعد الخلوة الصحيحة وعليها العدة ولها نفقة العدة ولايثبت الا بالقضاء لانه مجتهد فيه والنكاح صحيح يتوارثان به اذا مات احدهما قبل القضاء فی غير الكفو دفعا للضرر العار فاذ رضی واحد منهم ليس لمن فی درجته اواسفل اعتراض هذا اذا لم تلد منه اما اذا سكت حتی ولدت فليس له الاعتراض لئلا يضيع الولد
(مجمع الانهر فی الاولياء ملخصا)
هند صغيره یی ولی اقربی لابوين قرنداشی زيد كفوی زيده تزويجه خديجه یی توكيل ايدوب خديجه دخی هندی شهود محضرلرنده مهر مثليله زيده تزويج ايلسه زيد توكيلنه نادم اولوب عقد مزبوری فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(النكاح لايقبل الفسخ بعد التمام (اشباه فی النكاح)
زيد صغيره قزی هندی شهود محضرلرنده عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب هندی بكره دخی تزويج ايلسه عقد ثانی صحيح اولورمی * الجواب * اولماز
(ولايجوز نكاح منكوحة الغير (تاتارخانيه فی الثامن) الاولی ان يقيد فی السؤال كون الاب محمود الحال فليتأمل (لمربه)
هند صغيره مميزه نفسنی باباسی زيدك اذننسز زيدك حضورنده عمروه تزويج ايدوب زيد سكوت ايلسه زيدك سكوتی رضا اولورمی * الجواب * كتب فتاواده حين تزويجده وليك سكوتی رضا اولمامق اوزره تصريح اولنمشدر لكن بونده نكاحدن مقدم وياصكره صريحا ياد لالة باباسنك اذن واجازتی اولمامق غايت مستبعددر بوخصوصده حاكم زياده احتياط ايتمك لازمدر
(سبعة نفر لايكون سكوتهم رضا سكوت المولی اذا رأی عبده اوامته يتزوج لايصح النكاح ولا يصير به مأذونا فی التجارة وسكوت الولی اذا رأی الصغير والصغيرة يتزوجان وسكوت المرتهن اذا رأی الراهن يبيع الرهن وسكوت الرجل اذا رأی رجلا يبيع ملكه وسكوت الغريم اذا رأی المولی يبيع العبد المديون وسكوت امرأة العنين واقامت معه سنين (من نكاح خزانة الفقه) وقبضه ای الولی المهر اوتجهيزه اوطلبه بالنفقة رضی دلالة لاسكوته لان السكوت رضی فی مواضع مخصوصة ليس هذا منها
(الدر المنتقی فی فصل الاكفاء)

هند صغیره نك ولی اقربی لابوین عمی اوغلی زید حاضر ایكن صغیره یی اناسی زینب زیدك اذننسز عمروه تزویج ایلسه هند بالغه اولدین زید واقف اولدقده قبول ایتمیوب رد ایدیجك عقد مزبور باطل اولورمی * الجواب * اولور

(الولی فی النكاح لا التصرف فی مال الصغیر العصبة بنفسه علی ترتیب الارث والحجب بشرط حریة وتكلیف واسلام فی مسلمة وولد مسلم ثم الام ثم الاخت لاب وام ثم لاب ثم لام ثم ذو الرحم الاقرب فالاقرب ثم مولی الموالاة ثم السلطان ثم قاض فی منشوره ذلك (غرر فی الولی) وان زوج الصغیر او الصغیرة ابعد الاولیاء فان كان الاقرب حاضرا وهو من اهل الولایة توقف نكاح الابعد علی اجازته (من نكاح التاتارخانیه فی الحادی عشر)

(وسئل عن امرأة زوجت ابنتها الصغیرة ولها اخ بالغ لم یجز ذلك فبلغت الصغیرة فاجازت النكاح قال متی رد الاخ بطل النكاح فلا جواز الا بتجدید النكاح وان لم یرد الاخ جاز اجازتها اذا كان الزوج كفوا

(فی الحادی عشر من نكاح التاتارخانیه)

زید صغیره قزی هندی شهود محضرلرنده عمروه تزویج ایدوب لكن مهر تسمیه اولنماسه زید نادم اولوب مجرد مهر تسمیه اولنمدی دیو عقد مزبوری فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ویصح النكاح وان لم یسم فیه مهرا (هدایه فی المهر)

هند صغیره نك لابوین عمی قرنداشی زینبدن غیری ولیسی اولماغله زینب هندی شهود محضرلرنده مهر مثلیله كفوی زیده تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(وفی جمع النسفی النساء اللواتی هن من قوم الاب لهن ولایة التزویج باجماع بین اصحابنا وهن الاخت والعمة وبنت الاخت وبنت العم وبنت الاخ ونحو ذلك

(شرح الجامع الصغیر للتمرتاشی)

هند صغیره یی ولی اقربی لابوین عمی زید مهر مثلیله كفوی عمروه تزویج ایلسه هندك وصیسی بكر مجرد وصیسی اولمغله راضی اولمیوب عقد مزبوری فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الوصی لا یملك الانكاح اوصی الیه الاب ذلك اولم یوص

(احكام الصغار فی النكاح)

زید صغیره قزی هندی شهود محضرلرنده عمروه تزویج ایتدكدنصكره زید نادم اولوب عمرو هندك كفوی دكلدر دیو عقد مزبوری فسخه قادر اولورمی

* الجواب * اولماز

وللولی انكاح الصغیر والصغیرة ولو ثیبا ولزم ولو بغبن فاحش او بغیر كفو ان كان الولی ابا او جدا لم یعرف منهما سوء الاختیار وان عرف لا (تنویر الابصار فی الاولیاء)

هند بالغه نفسنی شهود محضرلرنده زیده تزویج ایتدكدنصكره هند نادمه اولوب

زيده سن بنم كفوم دكلسن ديو عقد مزبورى فسخه قادره اولورمى
* الجواب * اولماز
(والكفاءة هى حق الولى لاحقها فلو نكحت رجلا ولم تعلم حاله فاذا هو عبد لاخيار لها بل للاولياء (الدر المختار فى الكفاءة)
هند بالغه نفسنى شهود محضرلرنده عمروه تزويج ايلسه هندك ناسى زينب اذنم بولنمدى ديو عقد مزبورى فسخه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(فنفذ نكاح حرة مكلفة بلا ولى وله اذا كان عصبة الاعتراض فى غير الكفو مالم تلد منه (تنوير الابصار فى الاولياء)
هند صغيره نك ولى اقربى عمه سى زينب حاضره ايكن قاضى زينبك اذننسز هندى عمروه تزويج ايلسه هند بالغه اولمدين زينب واقفه اولدقده قبول ايتميوب رد ايديجك عقد مزبور باطل اولورمى * الجواب * اولور
(ومادام له قريب فالقاضى ليس بولى فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى وعند صاحبيه مادام عصبته فالقاضى ليس بولى (تاتارخانيه من النكاح)
بو صورتده زينب عقد مزبورى قبول ايتميوب رد ايديجك عمروك باباسى بكر عقد مزبوره بناء اوغلك منكوحه سيدر ديو هندى زينبدن تغلبا اخذ ايلسه زينب حاضنه سى اولمغله هندى بكردن الوب تربيه وامساكه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(الصغيرة اذا لم تكن مشتهاة ولها زوج لايسقط حق الام فى حضانتها مادامت لاتصلح للرجال (كذا فى حضانة القنية) ومنه يستفاد جواب السؤال بالاولى
قاضيدن غيرى ولبسى اولميان هند صغيره يى قاضى اذننسز اجانبدن زيد عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولماز
(ووقف تزويج فضولى اوفضوليين على الاجازة (ملتقى فى الاولياء)
قاضيدن غيرى ولبسى اولميان هند صغيره يى زيد قاضى كفوى اوليان عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(والاای وان لم يكن الولى ابا اوجدا فلا يصح انكاحه بغبن فاحش اولغير كفو اتفاقا (درر فى باب الولى)
قاضيدن غيرى ولبسى اولميان هند صغيره يى قاضى مهر مثليله كفوى زيده تزويج ايتدكدنصكره هند بالغه اولديغى آنده نفسنى اختيار واشهاد ايدوب خيار بلوغله عقد مزبورى زيدك حضورنده حاكمه فسخ ايتدرمكه قادره اولورمى
* الجواب * اولور
(وللصغير والصغيرة خيار البلوغ فى نكاح القاضى فى اظهر الروايتين عن ابى حنيفة رضى الله تعالى عنه وهو قول محمد رحمه الله تعالى (خانيه فى الاولياء)
هند صغيره نك ولى اقربى لابوين عمى زيد هندى مهر مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وان كان المزوج غيرهما لايصح من غير كفو او بغبن فاحش اصلا
(تنوير الابصار)

بو صورتده هند صغيرنده فوت اولسه عمرو هنده وارث اولورمی * الجواب * اولماز
(ولاتوارث بالانكحة الفاسدة الاان النكاح مع كونه فاسدا يثبت به النسب و يتوارثون به
(تتمة البرهانية في ميراث اهل الكفر)

هند صغيره يى اجانبدن زيد ولى اقربى اناسى زينبك اذنسز عمروه تزويج ايلسه زينب
واقفه اولدقده قبول ايتميوب رد ايديجك عقد مزبور باطل اولورمی
* الجواب * اولور (مرت مسئلته من الملتقى)

هند صغيره يى ولى اقربى اناسنك اناسى زينب مهر مثليله كفوى زيده تزويج ايتدكدنصكره
هند بالغه اولديغى آنده نفسنى اختيار واشهاد ايدوب لكن عقد مزبورى قاضى يه
فسخ ايتدرماسه مجرد اشهاد ايتمكله هند بوش
اولورمی * الجواب * اولماز
(وفي خيار البلوغ لايقع الفرقة مالم يفرق القاضى بينهما (خانية في الخيار)

هند صغيره يى ولى اقربى اناسى زينب مهر مثليله كفوى زيده شهود محضرلرنده تزويج
ايتدكدنصكره هند قبل البلوغ فوت اولسه زيد هنده وارث اولورمی
* الجواب * اولور
(وشرط القضاء للفسخ في خيار البلوغ المذكور لا في خيار العتق فان مات احدهما
قبل التفريق ورثه الآخر بلغا اولا لبقاء النكاح قبل القضاء
(الدر المنتقى في الاولياء)

زيد اوكى قزى هند بالغه يى هندك اذنسز شوقدر مهر تسميه سيله عمروه تزويج ايدوب
بعده اعلام ايتدكده هند عقد مزبورى قبول ايلسه هند قبولنه نادمه اولوب عقد
مزبورى فسخه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(النكاح لايقبل الفسخ بعد التمام واللزوم (كافي في باب الاولياء)

هند صغيره نك باباسى عمرو مدت سفر بعيد آخر دیارده اولمغله صغيره نك باباسنك
باباسى بكر صغيره يى كفو خاطبى بشره شهود محضرلرنده تزويج ايلسه عمرو كلدكده مجرد
اذنم بولنمدى ديو عقد مزبورى فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وللابعد التزويج اذا كان الاقرب غائبا بحيث لاينتظر الكفو الخاطب جوابه وقيل مسافة
السفر وقيل بحيث لاتصل القوافل اليه في السنة الامرة ولا يبطل بعوده
(ملتقى في الاولياء) وسيجيء تفصيله وترجيحه من الدرر

زيد صغيره قزى هندى عمروك صغير اوغلى بكره تزويج ايچون عقد مجلس ايتدكده زيد
شهود محضرلرنده هندى بكره و يردم ديوب عمرو دخى بكر ايچون الدم قبول ايتدم ديسه
نكاح منعقد اولورمی * الجواب * اولور
(وهل ينعقد النكاح بلفظ الاعطاء اوقال اعطنى بنتك فقال اعطيتكها فان المجلس

للوعد فوعد وان كان للعقد فنكاح وفى (اسمع) انما يكون المجلس للعقد اذا قالا ليكون مجلسنا هذا مجلس العقد او النكاح او التزوج او ذكر المهر او قال هذين اللفظين لئلا ينقض الوعد فهو نكاح وكذا لو قالا هما للاستيثاق بينهما فى ذلك واما اذا لم يقولا هذا يكون للوعد (جامع الواقعات والمنية للزاهدى فى النكاح)

هند بكر صغيره معتقه نك ولى اقربى كندو بى اعتاق ايدن زينب هندى مهر مثليله كفوى عمروه تزويج ايتدكدنصكره هند بالغه اولديغى آنده نفسنى اختيار واشهاد ايدوب خيار بلوغله عقد مزبورى عمروك حضورنده حاكمه فسخ ايتدرمكه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(وفى عقد غيرهما من الاولياء خيار فسخ بالبلوغ او العلم بالنكاح بعده اى بعد البلوغ يعنى ان كانا عالمين قبل البلوغ بالعقد فلكل منهما الفسخ عند البلوغ ان شاء اقام على النكاح وان شاء فسخ عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله والا فلكل منهما الفسخ اذا علم بعد البلوغ (درر فى باب الولى والكفو)

هند صغيره نك ولى اقربى لابوين عمى اوغلى زيد مدت سفر بعيد آخر دیارده اولوب وغيرى عصبه سى اولميوب ذوى الارحامدن دخى انجق لابوين عمه سى اوغلى عمرو بولنمغله عمرو هندى كفو خاطبى بكره مهر مثليله تزويج ايلسه زيد كلدكده اذنم بولنمدى ديو عقد مزبورى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(للابعد اى يجوز للولى الابعد التزويج بغيبة الاقرب غيبة منقطعة فسرها بعضهم بان يكون فى بلد لاتصل اليه القوافل فى السنة الامرة وهو اختيار القدورى وقيل ادنى مدة السفر يعنى مسافة القصر اذ ليس لاقصى مدة السفر نهاية فاعتبر الادنى وهو اختيار القاضى ابى على النسفى وسعد بن معاذ المروزى وصدر الاسلام البزدوى والصدر الشهيد وعليه الفتوى كذا فى الكافى وقيل ما لم ينتظر الكفو الخاطب الخبر منه اختاره الامام شمس الائمة السرخسى حيث قال الاصح انه اذا كان فى موضع لو انتظر حضوره او استطلاع رأيه يفوت الكفو الذى حضر فالغيبة منقطعة والا فلا لان ولايته نظرية ولا نظر فى ابقاء ولايته حينئذ ولا يبطل بعوده يعنى بعد ما ثبت الولاية للابعد اذا زوجها ثم حضر الاقرب ليس له ان يفسخ لان العقد عقد بولاية تامة وقد حصلت القدرة على الاصل بعد حصول المقصود بالخلف (درر فى الولى والكفو)

هند صغيره نك ولى اقربى هندك باباسنى اعتاق ايدن زيدك اوغلى عمرو حاضر ايكن هندك اناسى زينب عمروك اذنسز هندى بكره تزويج ايدوب بعده عمرو مجيز اولمدين قبل البلوغ هند فوت اولسه بكر هنده وارث اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا زوج الفضولى فمات احد الزوجين قبل الاجازة فلا يثبت التوارث لان اصل العقد موقوف فيبطل بالموت (بيان الرواية فى الولى)

هند صغيره نك لابوين خالى زيددن غيرى كمسنه سى اولميوب لكن زيد مدت سفر بعيد آخر دیارده اولمغله تزويج صغاره مأذون اولان عمرو قاضى هندى مهر مثليله كفو خاطبى

بكره تزويج ايلسه زيد كلدكده اذنم بولنمدى ديو عقد مزبورى فسخه قادر اولور مى
* الجواب * اولماز (مرت مسئلته من الدرر)
هند صغيره نك ولى اقربى اناسى زينب مسافهٔ سفردن اقل اولان آخر دیارده ایكن
صغيره نك جده سى خديجه زينبك اذننسز هندى زيده تزويج ايلسه عقد مزبور
نافذ اولور مى * الجواب * اولماز
(لو زوج الابعد وقد حضر الاقرب توقف على اجازته ولذا لو تحول الولاية بعد النكاح
الى الابعد لم تجز الا باجازته بعد التحول كما فى العمادية (الدر المنتقى)
بو صورتده زينب عقد مزبورى مجيزه اولمدين هند فوت اولسه زيد هنده وارث
اولور مى * الجواب * اولماز (مر نقله من بيان الرواية)
زيد خمردن سكران ايكن صغير اوغلى عمروه هندى مهر مثلندن زيادهٔ فاحشه ايله تزويج
ايلسه عقد مزبور صحيح اولور مى * الجواب * اولماز
(قالوا اذا زوج السكران بنته ونقص عن مهر المثل اوزوج ابنه وزاد على مهر المثل لا يصح
اجماعا (فى الخامس من نكاح البزازيه)
زيد اوغلى عمرو متوفانك صغيره قزى هندى كفوى بكره شهود محضرلرنده تزويج ايلسه
هند بالغه اولدقده خيار بلوغله عقد مزبورى فسخه
قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(وكذا اذا زوج الاب والجد الصغير والصغيرة ثم بلغا لا خيار لهما
(بزازيه فى خيار البلوغ)
زيد قزى هند صغيره يى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله شهود محضرلرنده عمروه تزويج
ايتدكدنصكره قبل الدخول والخلوه هند فوت اولسه عمرو هنده وارث
اولور مى * الجواب * اولور
(ويستحق الارث باحد ثلاثة بالاستقراء بنسب اى قرابة رحم ونكاح صحيح ولو بلا وطى
ولا خلوة اجماعا وولاء بنوعيه (الدر المنتقى فى الفرائض ملخصا)
هند صغيره يى ولى اقربى اناسى زينب زيده تزويج ايتدكدنصكره زيد آخر دياره كيدوب
بعده هند بالغه اولديغى آنده نفسنى اختيار واشهاد ايتمكله خيار بلوغله عقد مزبورى
فسخ ايتدرمك مراد ايلسه زيد حاضر اولمدقچه هند عقد مزبورى حاكمه فسخ
ايتدرمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(لا بد من التقييد فى السؤال بكون التزويج من كفوو بمهر المثل كما ستعرف (المرتبه)
وان كان المزوج غيرهما اى غير الاب وابيه ولو الام او القاضى فى الاصح فلهما الخيار
اذا بلغا وكان من كفوو بمهر المثل والا فلا يصح اصلا على الصحيح لتقييد الولاية بالنظر
(الدر المنتقى فى الاولياء) ولو بلغت واختارت نفسها وزوجها غائب اشار فى الجامع
الى انه لا يفرق بينهما مالم يحضر الغائب لانه قضاء على الغائب
(احكام الصغار فى النكاح)

عالم وشريف اولميوب مهر معجل ونفقه يه اقتداري اولميان زيد هند غنيه شريفه يه
كفو اولورمى * الجواب * اولماز
(الفقير لا يكون كفوا للغنية صغيرة اوكبيرة الا ان يكون عالما اوشريفا (اشباه فى النكاح)
فالعاجز يوم التزوج عن المهر المعجل وكذا النفقة لوصالحة للوطئ غير كفو للفقيرة فللغنية
اولى والقادر عليهما كفو لذات اموال عظام عند ابى يوسف رحمه الله تعالى وهو ظاهر
الرواية عنهما وهو الاصح (الدر المنتقى فى الكفاءة)
هند بالغه نفسني كفوى اولوب صالح اولان زيده شهود محضرلرنده تزويج ايتدكدنصكره
برمدت مرورنده زيد فاجر وفاسق اولسه هندك باباسي عمرو مجرد فاسق اولمغله هندك
كفوى دكلدر ديو اعتراض ايدوب عقد مزبورى فسخه قادر اولورمى
* الجواب * اولماز
(والكفاءة اعتبارها عند ابتداء العقد فلا يضر زوالها بعده فلو كان وقته كفوا ثم فجر
لم يفسخ (الدر المختار فى الكفاءة)
هند بالغه نفسني كفوى اولميان زيده تزويج مراد ايتدكده ولى اقربى عمرودن استيذان
ايدوب عمرودخى رضا ويرمكله هند نفسني شهود محضرلرنده زيده تزويج ايلسه عمرو
رضاسنه نادم اولوب عقد مزبوره اعتراضه قادر
اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو زوجوها برضاها ولم يعلموا بعدم الكفاءة ثم علموا لاخيار لاحد الا اذا شرطوا الكفاءة
او اخبرهم بها وقت العقد فزوجوها على ذلك ثم ظهر انه غير كفو كان لهم الخيار
(الدر المختار فى الكفاءة)
انجق باباسي مسلم اولان زيد باباسي ودده سي مسلملر اولان هنده كفو اولورمى
* الجواب * اولماز
(ومن اسلم بنفسه اوله اب واحد فى الاسلام لا يكون كفوا لمن له ابوان فى الاسلام
لان تمام النسب بالاب والجد (هدايه فى الاولياء)
زيد جنون مطبق ايله مجنونه اولان قريبه هند بكر بالغه يى عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور
صحيح اولورمى * الجواب * اولور
(وللولى انكاح المجنونة والصغير والصغيرة ولو ثيبا (ملتقى فى الاولياء)
هند صغيره نك باباسي عمرو جنون مطبق ايله مجنون اولمغله هندى اقرب اولياسى
لابوين عمى بكر شهود محضرلرنده مهر مثليله كفوى بشره تزويج ايلسه عقد مزبور
صحيح اولورمى * الجواب * اولور
(وان زوج الصغير او الصغيرة ابعد الاولياء فان كان الاقرب حاضرا وهو من اهل
الولاية توقف نكاح الابعد على اجازته وان لم يكن من اهل الولاية بان كان صغيرا
او كبيرا مجنونا جاز (فى الحادى عشر من نكاح التاتار خانيه)
هند معتوهه يى ولى اقربى لابوين ارقرنداشي زيد عمروه تزويج ايلسه هند عاقله

اولدقده نفسنی اختیار واشهاد ایدوب عقد مزبوری عمروك حضورنده حاكمه فسخ
ایتدرمكه قادره اولورمی * الجواب * اولور
(واما المعتوهة فلو زوجها اخوها او عمها فعقلت فلها الخیار لا لو زوجها الاب او الجد
ولو زوجها ابنها فلا روایة فیه عن ابی حنیفة رحمه الله تعالی قالوا ینبغی ان لایكون
لها الخیار كالاب وعن محمد رحمه الله تعالی ان لها الخیار
(فصولین فی الخامس والعشرین)
هند صغیره نك ولایت تزویجی باباسنك اناسی زینب ایله لابوین عمی عمرودن
قنقیسنكدر * الجواب * عمروكدر
(وفی الظهیریة وعند عدم العصبات ذو الارحام والمحارم اولیاء عند ابی حنیفة
رحمه الله تعالی فالاقرب عنده الام ثم البنت (من نكاح التاتارخانیه)
هند صغیره نك ولی اقربی لابوین عمی عمرو صغیر اولوب صغیره نك اناسنك اناسی
زینبدن غیری كمسنه سی اولمامغله زینب هندی شهود محضرلرنده مهر مثلیله كفوی بكره
تزویج ایلسه عمرو بالغ اولدقده اذنم یوغیدی دیو عقد مزبوری فسخه قادر اولورمی
* الجواب * اولماز (مرت مسئلته من نكاح التاتارخانیه)
هند صغیره نك ولی اقربی لابوین عمی عمرو هندی شهود محضرلرنده مهر مثلیله
كفوی بكره تزویج ایتدكدنصكره هند بالغه اولدیغی آنده نفسنی اختیار واشهاد
ایدوب لكن بكر غائب اولمغله برسنه تأخیر ایدوب عقدی حاكمه فسخ ایتدرمامسه
هنددن تمكین ورضا بولنمامغله عقدی خیار بلوغله بكرك حضورنده حاكمه فسخ
ایتدرمك استدكده بكر مجرد برسنه تأخیر بولنمغله خیارك باطل اولمش اولوردیو هندی
منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(فینبغی ان تقول فی فور البلوغ اخترت نفسی ونقضت النكاح فبعده لایبطل حقها
بالتأخیر حتی یوجد التمكین ونحوه (فصولین فی الخامس والعشرین)
هند قزی زینب صغیره یی كفوی اولمیان عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح
اولورمی * الجواب * اولماز
(اجمعوا ان غیر الاب والجد لو زوج الصغیرة من غیر كفو لایجوز حتی لو بلغت واجازت
لم ینفذ (من نكاح شرح جامع الصغیر للتمرتاشی)
هند صغیره نك ولی اقربی عمه سی زینب حاضره ایكن قاضی زینبك اذننسز صغیره یی
عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور نافذ اولورمی * الجواب * اولماز
(وما دام له قریب فالقاضی لیس بولی فی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی
(تاتارخانیه وقدمر)
زید قزی هند صغیره یی عمروه نامزد ایدوب بعده عقد نكاح اولنمدین هند بالغه
اولدقده نفسنی عمروه تزویجدن امتناع ایلسه عمرو هنده مجرد نامزدم اولمغله نفسكی
باكه تزویج ایله دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

لاتجبر بكر بالغة على انكاح اى لاتنكح الابرضاها بل تجبر الصغيرة عندنا ولوثيبا (درر فى الولى

﴿باب المهر﴾

بر بلده ده غروش زيوف اقچه ايله يوز التمش اقچه يه رايج ايكن زيد بلده مزبوره اهالسندن هندى اولمقوله اقچه دن شوقدر اقچه مهر مؤجل تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره هند فوت اولسه بلدهٔ مزبورده اولمقوله زيوف اقچه رايج اولمغله زيد هندك سائر ورثه سنه اولمقوله زيوف اقچه دن حصه لرينى ويردكن سائر ورثه راضيلر اولميوب هر يوز التمش اقچه مقابله سنده براسدى الورز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وجملة الكلام فيه ان المهر لايخلو اماان يكون معينا مشارا اليه واما ان يكون مسمى غير معين مشار اليه فان كان معينا مشارا اليه صحت التسمية سواء كان مما يتعين بالتعيين فى عقود المعاوضات من العروض والعقار والحيوان وسائر المكيلات والموزونات سوى الدراهم والدنانير اوكان ممالايتعين بالتعيين فى عقود المعاوضات كالدراهم والدنانير لانه مال معلوم لاجهالة فيه الاانه ان كان ممايتعين بالتعيين ليس للزوج ان يحبس العين ويدفع غيرها من غير رضى المرأة لان المشار اليه قد تعين للعقد وتعلق حقها بالمعين فوجب عليه تسليم عينه وان كان ممالايتعين له ان يحبسه ويدفع مثله جنسا ونوعا وقدرا وصفة لان التعيين اذا لم يصح صار مجازا عن بيان الجنس والنوع والقدر والصفة (من البدايع فى انكاح) مبناه ان المهر دين واجب فى الذمة والديون تقضى بامثالها (من عطائيه)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره زيد هندى باينا تطليق ايدوب بعده زيد مهر مزبورى ويرمدين هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تكرار تزوج ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه هند عقد اول وثانيده تسميه اولنان مهرينى زيدك تركه سندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(واذا طلق الرجل امرأته طلاقا باينا ثم تزوجها فى عدتها وطلقها قبل الدخول بها فعليه مهر كامل (هدايه فى العدة) وان سماها او اكثر لزم المسمى بالدخول اوموت احدهما (ملتقى الابحر فى باب المهر)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايدوب خلوت صحيحه بولندقدنصكره زيد هندى وطئ ايتمدين تطليق ايلسه هند مهر مسماسنى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد وطئ ايتمدم ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اعلم ان اصحابنا اقاموا الخلوة الصحيحة مقام الوطئ فى بعض الاحكام تأكد المهر وثبوت النسب والعدة والنفقة والسكنى فى مدة العدة وحرمة نكاح اختها واربع سواها مادامت العدة قائمة ومراعاة وقت الطلاق فى حقها وحرمة نكاح الامة عليها فى هذا العقد عن طلاق باين على قياس قول الامام (مجمع الانهر فى المهر)

﴿هندك﴾

هندك زوجى زيد آخر دياره كتدكدنصكره هند نفسنى شوقدر اقجه مهر تسميه سيله عمروه تزويج ايدوب بعده عمرو هندى وطئ ايتدكن زيد كلوب هندى عمرودن تفريق ايتدرسه هند عمرودن مهر نامنه نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(الواجب فى النكاح الفاسد الاقل من المسمى ومن مهر المثل ان كان هناك تسمية وان لم يكن هناك تسمية يجب مهر المثل بالغا ما بلغ وانما يجب ذلك بالجماع فى القبل ولا يجب بالخلوة والمس عن شهوة والتقبيل والوطئ فى الدبر

(فى الثالث عشر من نكاح الخلاصه)

زيد مزنيه سى هندك قزى زينبى شوقدر اقجه مهر تسميه سيله تزوج و وطئ ايتدكدنصكره زينب زيددن تفريق اولنسه زينب مهر مسماىى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * مهر مثليله مسمادن اقلنى الور

(اذا وقع النكاح فاسدا وفرق القاضى بين الزوجين فان لم يكن دخل بها فلا مهر لها ولا عدة وان كان دخل بها فلها الاقل من مسمى لها ومن مهر المثل ان كان ثمه مسمى وان لم يكن ثمه مسمى فلها مهر المثل بالغا ما بلغ وتجب العدة فتعتبر العدة من حين التفريق بينهما عند علمائنا الثلاث ولكل واحد من الزوجين فسخ هذا النكاح بغير محضر من صاحبه عند بعض المشايخ وعند بعضهم ان لم يدخل بها فكذلك الجواب وان دخل بها ليس للواحد منهما حق الفسخ الا بمحضر من صاحبه

(من الذخيرة البرهانية فى النكاح الفاسد)

زيد هندى شوقدر اقجه مهر معجل وشوقدر اقجه مهر مؤجل تسميه سيله تزوج ايدوب مهر معجلنى ويردكدنصكره قبل الدخول والخلوه زيد هندى تطليق ايلسه زيد مهر مؤجلك نصفنى هنده ويروب مهر معجلك نصفنى هنددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ويجب نصفه بطلاق قبل وطئ او خلوة فلو كان نكحها على ما قيمته خمسة كان لها نصفه ودرهمان ونصف وعاد النصف الى ملك الزوج بمجرد الطلاق اذا لم يكن مسلما اليها وان كان مسلما لها لم يبطل ملكها منه بل توقف عوده الى ملكه على القضاء او الرضاء (الدر المختار فى المهر)

هندك زوجى زيد آخر دياره كتدكدنصكره عمرو وبكر كلوب زيد فوت اولدى ديو هنده اخبار ايتملريله هند اينانوب بعد انقضاء العده نفسنى شوقدر اقجه مهر تسميه سيله بشره تزويج ايدوب بشر دخى هندى وطئ ايتدكدنصكره زيد حيا كلوب هندى بشردن تفريق ايتدرسه هند مهر مسماىى بشردن المغه قادره اولورمى

* الجواب * مهر مثليله مسمادن اقلنى الور

(قال رجل لامرأة سمعت ان زوجك مات لها ان تتزوج ان كان المخبر عدلا فان تزوجت بآخر ثم اخبرها جماعة ان الزوج الاول حى ان صدقت الاول يصح النكاح (بزازيه فى اوائل الشهادة) فرق القاضى بينهما فى النكاح الفاسد قبل الدخول

فلا مهر ولا عدة ولو خلا بها وان دخل فالاقل من المسمى ومهر المثل يجب وان لم يكن مسمى فمهر المثل بالغا ما بلغ وتجب العدة ولا نفقة فى النكاح الفاسد ولا فى عدته (فى الثالث عشر من نكاح البزازيه)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر مؤجل تسميه سيله تزوج ايدوب مهر معجل تسميه اولنماسه حالا زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه مهر مسمايى تركه دن هنده ويررلكن هند قناعت ايتميوب مجرد ولا يتعرده مهر معجل تسميه اولنه كلمشدر اويله اوليجق مهر معجل دخى لازم اولمش اولورد يو تركه دن مهر معجل نامنه نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(المهر على نوعين معجل ومؤجل فالمعجل ما سمى لاجل جهاز المرأة والمؤجل ما سمى وقت الزفاف فان سميا لزم كل منهما ان دخل بها اومات احدهما ونصفهما ان طلقها قبل الدخول بها وان لم يسم شئ لزم مهر المثل ان دخل بها اومات احدهما والمتعة ان طلقها قبل الدخول وان سمى المعجل دون المؤجل وعادة البلد ان يسمى المعجل اولا والمؤجل وقت الزفاف لزمه المسمى ومهر المثل للمؤجل اذ دخل بها اومات احدهما والنصف ان طلقها قبل الدخول بها وان لم يكن عادة البلدان يسمى المعجل اولا والمؤجل وقت الزفاف وقد سمى مقدار معين فلها المسمى لا غير ان دخل بها اومات احدهما ونصفه ان طلقها قبل لدخول بها (مبسوط) وفى الظهيرية رجل تزوج امرأة بالف درهم على ان كل الالف مؤجل ان كان الاجل معلوما صح التأجيل واذا لم يكن معلوما لا يصح واذا لم يصح التأجيل يؤمر الزوج بتعجيل ما تعارفه اهل البلدة ويؤخذ منه الباقى بعد الطلاق او بعد الموت ولا يجبره القاضى على تسليم الباقى ولا يحبسه (فى السابع عشر من نكاح التاتارخانيه)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره مبلغ مزبورى هنده ويروب بعده زيد هنده داخل اولدقدنصكره هندى تطليق ايلسه زيد نادم اولوب مبلغ مزبورى هنددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ووجبت اى العشرة ان سمى دونها ووجب الاكثر ان سمى اى الاكثر عند الوطئ متعلق بالوجوب اوالخلوة الصحيحة وسيأتى بيانها اوموت احدهما فانه ايضا مؤكد للمهر (درر فى باب المهر)

زيد صحتنده هندى شوقدر اقچه مهر مؤجل تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه هند مهر مذكور ايله قسمت غرماده داخله اولورمى * الجواب * اولور

(مات وعليه ديون لا تفى التركة بها وادعت امرأته مهرها فالقول قولها الى مقدار مهر مثلها من غير بينة فتحاص الغرماء به (قنيه فى المداينات)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره نكاح قائم ايكن زيد هندك مهرى اوزرينه شوقدر اقچه زياده ايدوب هند دخى قبول ايتدكدنصكره

﴿زيد﴾

زيد هندى تطليق ايلسه هند زيددن مهر مسمى وزياده يى المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ومافرض بتراضيهما او بفرض قاض مهر المثل بعد العقد الخالى عن المهر اوزيد على ماسمي فانها تلزمه بشرط قبولها في المجلس اوقبول ولى الصغيرة ومعرفة قدرها وبقاء الزوجية على الظاهر (الدر المختار فى المهر)

بر بلده ده زيوف اقچه ايله غروش ايكيوز اقچه يه رايج ايكن زيد بلدهٔ مزبوره اهاليسندن هندى اولمقوله اقچه دن شوقدر اقچه مهر مؤجل تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه اواقوله زيوف اقچه رايج اولمغله سائر ورثه تركه دن اولمقوله اولقدر اقچه يى هنده ويررلركن هند الميوب بلدهٔ اخراده غروشي جيد اقچه ايله يوز اتمش اقچه يه رايج اولمغله هر يوز التمش اقچه مقابلنده سنده برغروش الورم ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

رب الدين اذا ظفر بجنس حقه من مال المديون على صفته فله اخذه بغير رضاه ولايأخذ الجيد بالردي وله اخذ الردى بالجيد ولايأخذ خلاف جنسه (قنيه في المداينات)

زيد متوفانك صغير اوغلى عمروك ولى اقربى اناسى هند زينبى مهر مثلى اولان شوقدر اقچه مهر تسميه سيله شهود محضرلرنده عمروه تزويج ايتدكدنصكره عمرو صغرنده قبل الدخول فوت اولسه زينب مهر مسماى عمروك تركه سندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(وان سمي غيره اى غيرذلك من العشرة اواكثر فالمسمي واجب عند موت احدهما اي الزوج والزوجة فان الموت كالوطئ فى حكم المهر والعدة لاغير (قهستانى فى المهر ملخصا)

زيد هندى بر جاريه ايله شومقوله برالتون بلازك مهر معجل تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره وبرمدين زيد فوت اولسه هند ذكر اولنان جاريه وبلازكك وسطلريني ياخود وسطلرينك قيمتلريني زيدك تركه سندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ولوتزوجها على فرس اوعبد اوثوب هروى او فراش بيت اوعدد معلوم من نحو ابل فالواجب فى كل جنس له وسط الوسط اوقيمته وكل مالم يجز السلم فيه فالخيار للزوج والا فللمرأة (الدر المختار فى المهر)

زيدك جاريه سى هند زيدك اذنسز شوقدر اقچه مهر تسميه سيله نفسينى عمروه تزويج ايدوب عمرو دخى هندي وطئ ايتدكدنصكره زيد عقدى مجيز اولمامغله هندى عمرودن تفريق ايلسه زيد مهر مسماى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * مهر مثل الور مسماى تجاوز ايلمز

(وحكم الدخول فى النكاح الموقوف كالدخول في الفاسد فيسقط الحد ويثبت النسب

ويجب الاقل من المسمى ومن المهر المثل (منح الغفار فى المهر)
زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى تطليق ايتدكده هند زيددن تسميه اولنان مهرم شوقدردر ديودعوى وزيد شوقدرناقصدر ديودعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه هندك مهر مثلى زيدك ديديكى مقداره مساعد اولمجق زيد يمينله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور
(فان اختلفا فى حال الحياة فى قدر المهر بعد الدخول قبل الطلاق او بعده حكم مهر المثل فمن كان من جهته كان القول له مع يمينه (فتح القدير فى المهر) وايهما برهن اى اقام بينة قبل برهانه قبل الدخول او بعده وان برهنا فبينته اى الزوج اولى اى مقدمة حيث يكون القول لها لانها تثبت الحط وهى شرعت للاثبات و بينتها اى المرأة اولى حيث يكون القول له لانها تثبت الزيادة وان كان مهر المثل ومتعته بين ماقال وقالت و برهنا تهاترتا فى الصحيح لعدم المرجح ولزم مهر المثل بعد الدخول ومتعة المثل فى الطلاق قبله (الدر المنتقى)
زيد مرض موتنده هندى مهر مثليله تزوج ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه هند مهر مزبورى تركه دن المق استدكده سائر ورثه مجرد زيد مرض موتنده تزوج ايتمكله مهر لازم اولماز ديو هندى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(المريض اذا تزوج امرأة فى مرضه بالف درهم وذلك مهر مثلها جاز (من احكام العمادية فى النكاح)
زيده برمرض عارض اولوب معتقل اللسان اولدقدنصكره برسنه مرورنده زيد هندى شوقدر اقچه مهر ايله شهود محضرلرنده اشارت معلومه سيله تزوج ايدوب عقله سى موتنه دك ممتده اولوب معتقل اللسان ايكن فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده هند تركه دن مهرينى وماعدا دن حصه سنى المق استدكده سائر ورثه مجرد زيد معتقل اللسان اولمغله تزوجى صحيح اولمازديو هندى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(ايماء الاخرس وكتابته كالبيان باللسان بخلاف معتقل اللسان وقال الشافعى هما سواء فى وصية ونكاح وطلاق و بيع وشراء وقود وغيرها من الاحكام اى ايماء الاخرس فيما ذكر معتبر ومثله معتقل اللسان ان علمت اشارته وامتدت عقلته الى موته به يفتى (الدر المختار فى مسائل شتى)
زيد مرض موتنده هندى مهر مثلى اولان شوقدر اقچه مهر مؤجل ايله تزوج ايتدكده مهر معجل مثلندن شوقدر اقچه زياده مهر معجل دخى تسميه اولندقدنصكره زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه تركه دن هندك مهر مؤجلنى تماما ويروب مهر معجل مثلنى دخى ويرورلركن هند راضيه اولميوب مهر معجل مثلندن زياده مسماينى دخى تماما المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ومالزمه بسبب معروف ببينة او معاينة قاض قدم على ما اقر به فى مرض موته ولو المقر به وديعة وعند الشافعى رحمه الله تعالى الكل سواء والسبب المعروف مالبس يتبرع كنكاح مشاهد بمهر المثل اما الزيادة فباطلة وان جاز النكاح (الدر المختار فى اقرار المريض)

زيد مرض موتنده هندى شوقدر اقچه مهر ايله شهود محضرلرنده تزوج ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب انجق هندى ترك ايتدكده تركهٔ زيدك جمله سنى امين بيت المال اولان عمرو تغلبا قبض ايلسه هند تركهٔ زيددن مهرينى وما عدادن حصه سنى عمرودن طلب ايتدكده عمرو مجرد زيد مرض موتنده تزوج ايتمكله نكاح صحيح اولماز ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (بعلم مامر من الدر المختار)

زيد هندى مهر مثلى مقدارى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايدوب بعده زيد مرض موتنده مهرى اوزرينه شوقدر اقچه زياده ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه مجيزلر اولمايجق هند مهر مسماينى الدقده زياده يى دخى تركهٔ زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(لها مهر معروف فاقر فى مرض موته بازيد منه اوزاد فى مهرها او اقر لها بمهر آخر او اقر لها بمهر بعد الابراء لايلزم شئ منها (قنيه فى اقرار المريض)

زيد هند حره يى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره هندى باينا تطليق ايدوب بعده مهرمز بورى ويرمدين هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله ينه تزوج ودخول ايتدكدنصكره ينه باينا تطليق ومهرينى ويرمدين ينه تزوج ودخول وتطليق ايلسه هند عقد اول وثانى وثالثده تسميه اولنان مهرينى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(واذا تزوج امرأة ودخل بها ثم طلقها باينا ثم تزوجها فى العدة ثم طلقها قبل الدخول بها فى النكاح الثانى كان عليه مهر بالنكاح الاول ومهر كامل بالنكاح الثانى لان النكاح اتصل به الدخول فى قول ابى حنيفة وابى يوسف رحمهما الله تعالى وعليها استقبال العدة عندهما (فتاواى عدليه فى المهر)

زيد هندى بكر اولمق شرطيله شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكده هندى بكر بولميوب ثيب بولمغله زيد هندى تطليق ايلسه هند مهرمز بورى زيددن تماما المغه قادره اولورمى * الجواب * مهر مسمى بكارت مقابله سنده مهر مثلندن زياده قلنديسه مهر مثل آلور زياده يى الماز * جواب آخر * مهر مسمى بكارتى ايچون مهر مثلندن زياده قلنديسه مهر مثل آلور زياده سن الماز

(ولو تزوجها بازيد من مهر مثلها على انها بكر فاذا هى ثيب لاتجب الزيادة (قنيه فى المهور) تزوجها على انها بكر على زيادة مهر مثلها وهى ثيب لاتجب الزيادة لانه قابل الزيادة بما هو مرغوب وقد فات فلا يجب ماقوبل به وينبغى ان يكون له الرجوع

بمازاد على دستيمان مثلها غيرانه ذكر فى (قطه) انه لايرجع وكذا ذكر فى المسئلة الاولى ان الزيادة تجب (فصولين فى العشرين)

زيد وعمرو و بكر بشره صحتنده برمقدار اقچه ادانه وتسليم ايتدكلرندنصكره بشر مرض موتنده هندى مهر مثلندن زياده شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايدوب بعده بشر ديوني تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولوب ورثه سى تركه سني استخلاص ايتمامليريله تركه يه وصى نصب اولنان خالد تركه يى امر حاكمله داينلره قسمت مراد ايتدكده خالد هندك مهر مثلنه تركه دن اصابت ايدن مقدارى هنده ويردكده هند راضيه اولميوب مهر مسمايه اصابت ايدن مقدارى الورم ديمكه قادره اولور مى * الجواب * اولماز

(جاز تزوج المريض بمهر المثل لانه من الحوايج الاصلية وتحاص غرماء الصحة بمهرها فلونقدها مهرها يشاركها غرماؤه بالحصة لتعلق حقهم بماله فتخصيصها ابطال حق الباقين كذا (خ) وفى (ت) يقدم دين الصحة على الزيادة على مهر مثلها (فصولين فى الرابع والثلثين)

زيد محارمندن هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره قبل الدخول زيد فوت اولسه هند زيدك تركه سندن مهر وحصه نامنه نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايجب شئ من المسمى ومهر المثل والمتعة والعدة والنفقة بلا وطئ فى عقد فاسد كالنكاح للمحارم المؤبدة اوالموقتة او باكراه من جهتها او بغير شهود اوللامة على الحرة اوفى العدة اوغيرها وان وصلية خلا بها (مجمع الانهر فى المهر) ويستحق الارث بنسب ونكاح صحيح فلاتوارث بفاسد ولاباطل اجماعا (الدر المنتقى فى الفرائض ملخصا)

هند نفسني شوقدر اقچه مهر ايله زيده تزويجه عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو هندى اولقدر اقچه دن اقل مهر تسميه سيله زيده تزويج ايدوب بعده هند بلامكلد زفاف واقع اولوب زيد هنده داخل اولدقدنصكره هند واقفه اولدقده قبول ايتميوب رد ايتمكله هند زيددن تفريق اولنسه هند زيددن مهر مثل المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(امرأة وكلت رجلا ليزوجها باربعمائة درهم فزوجها الوكيل فاقامت مع الزوج سنة ثم زعم الزوج ان الوكيل زوجها منه بدينار وصدقه الوكيل فى ذلك فان كان الزوج مقرا بان المرأة لم توكله بدينار كانت المرأة بالخيار ان شاءت اجازت النكاح بدينار وليس لها غير ذلك وان شاءت ردت النكاح ولها عليه مهر مثلها بالغا مابلغ (من نكاح الخانية فى الوكالة)

اون ياشنده اولان هند صغيره يى ولى اقربى اناسي زينب مهر مثليله كفوى عمروه تزويج ايتدكدنصكره خلوت صحيحه واقعه اولوب هند جماعه مطيقه ايكن زيد هندى وطئ ايتميوب بعده هندى تطليق ايلسه هند بعد البلوغ مهر يني عمرودن تماما طلب ايتدكده عمرو مجرد وطئ ايتمدين تطليق ايتمكله نصفني ويررم ديوب تماما ويرمامكه قادر

اولورمی * الجواب * اولماز
(واذا خلا بها بلا مانع من الوطئ حسا اوشرعا اوطبعا كمرض يمنع الوطئ ورتق وصوم رمضان واحرام فرض اونفل وحيض ونفاس لزمه تمام المهر (ملتقى فى المهر) ومنه صغرها بحيث لاتطيق الجماع (من البحر الرائق)
زيد هندى شوقدر اقچه مهر معجل وشوقدر اقچه مهر مؤجل تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره زيد هنده نسنه ويرمدين هندى تطليق ايلسه هند مهر معجل ومؤجلنى تماما زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(وان سماها اواكثر لزم المسمى بالدخول (ملتقى فى المهر)
زيوف اقچه رايج ايكن زيد هندى شوقدر اقچه مهر مؤجل تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره زيوف اقچه كاسد اولوب بعده زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه تركه دن اولقدر زيوف اقچه نك يوم كساددە التون ويا كمشدن اولان قيمتنى هنده ويررلركن هند قبول ايتميوب عددنجه جيد اقچه الورم ديمكه قادره اولورمى * الجوب * اولماز
(ولوتزوجها على الف درهم من نقد البلد فكسدت وصار النقد غيرها كان على الزوج قيمة تلك الدراهم يوم كسدت على المختار (البحر الرائق فى المهر)
زيد متوفانك زوجه سى هند سائر ورثه سندن زيد ذمتنده اولان مهرم اوتوز بيك اقچه در ديو دعوى وسائر ورثه بش بيك اقچه در ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه هندك مهر مثلى ديديكى مقداره مساعد اولمغله هند يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنماز
(وان اختلفا فى المهر ففى اصله يجب مهر المثل اجماعا وفى قدره حال قيام النكاح فالقول لمن شهدله مهر المثل واى اقام بينة قبلت شهدله مهر المثل اولا وان اقاما فبينتها ان شهدله مهر المثل وبينته ان شهد مهر المثل لها وان كان بينهما تحالفا فان حلفا او برهنا قضى به وان برهن احدهما قبل برهانه وفى الطلاق قبل الوطئ حكم متعة المثل واى اقام بينة قبلت فان اقاما فبينتها ان شهدت له وبينته ان شهدت لها وان كانت بينهما تحالفا وان حلفا وجب متعة المثل وموت احدهما كحياتهما فى الحكم (تنوير الابصار فى المهر)
بوصورتده زيد مرض موتنده هندك ذمتمده اولان مهرى اوتوز بيك اقچه دردیمش اولسه مجرد زيدك مرض موتنده بويله ديمسيله هند تركەدن اوتوز بيك اقچه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(اقرار المريض لوارثه لم يجز حكاية ولا ابتداء واقراره للاجنبى يجوز حكاية من جميع المال وابتداء من ثلث المال (فصولين فى الرابع والثلثين)
زيد مرض موتنده جاريه سى هندى اعتاق ايدوب بعده شهود محضرلرنده هندى مهر مثليله تزوج ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ثلث هندك قيمتنه مساعد اولسه هند

ترکه‌دن مهر مزبوری وماعدادن حصه‌سنی المق استدکده زیدک قزلری زینب وخدیجه مجرد زید مرض موتنده تزوج ایتمکله نکاح صحیح اولماز دیو هندی منعه قادره اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولو اعتق المریض امته وقیمتها الف مثلا ثم تزوجها بمائة وذلك مهر مثلها ودخل بها ثم مات وقیمتها اکثر من الثلث یعنی ان کان قیمتها لایخرج من الثلث بعد رفع مهر المثل من جمیع المال لانه دین والدین مقدم علی الوصیة فنکاحها فاسد عند ابی حنیفة قید بقوله وقیمتها اکثر من الثلث لانها لو خرجت من الثلث یصح النکاح ولایجب السعایة (شرح مجمع البحرین لابن ملك فی الایصاء بالثلث)

زید عمرو متوفانك زوجه‌سی هندی عدتی ایچنده شوقدر اقچه مهر تسمیه سیله تزوج ووطئ ایدوب بعده هند زیددن تفریق اولنسه هند مهر مسماینی زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * مهر مثل ومسمادن اقلنی الور

(ولایجب شیء بلا وطئ فی عقد فاسد وان خلا بها فان وطئ وجب مهر المثل لایزاد علی المسمی وعلیها العدة (ملتقی فی المهر)

زید عمرو متوفانك زوجه‌سی هندی عدتی ایچنده شوقدر اقچه مهر تسمیه سیله تزوج ایتدکدنصکره قبل الدخول زید فوت اولسه هند زیدك ترکه‌سندن مهر وحصه نامنه نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ولایجب شیء من المسمی ومهر المثل والمتعة والعدة والنفقة بلاوطئ فی عقد فاسد (مجمع الانهر فی المهر) فلا توارث بفاسد ولاباطل اجماعا (الدر المنتقی فی الفرائض)

زید زوجه مدخول بهاسی هندی تطلیق ایتدکدنصکره هند زیددن تسمیه اولان مهرم شوقدر در دیو دعوی وزید شوقدر ناقصدر دیوب هندك مهر مثلی زیدك دیدیکی مقداره مساعد اولسه هند مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك دیدیکی مقداری تماما زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وان وقع الاختلاف بینهما قبل الطلاق او بعده فان کان قد دخل بها فهو کما فی حال قیام النکاح کذا فی المحیط وفی ابن الهمام کامر وان لم یدخل بها فهو کما فی المتون (من مجموعة انقروی محمد افندی المرحوم)

زید مرض موتنده هندی شوقدر اقچه مهر تسمیه سیله تزوج ایتدکدنصکره زید فوت اولسه مهر مزبور هندك مهر مثلنه مساوی اولیجق هند مبلغ مزبوری زیدك ترکه‌سندن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(المریض اذا تزوج امرأة فی مرضه بالف درهم وذلك مهر مثلها جاز (من احکامات العمادیة فی النکاح)

زید هندی شوقدر اقچه مهر تسمیه سیله تزوج ایتدکدنصکره هند فوت اولوب زیدی وسائر ورثه‌سنی ترك ایلسه سائر ورثه مهر مزبوردن حصه‌لرینی زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ويجب العشرة ان سماها اودونها ويجب الاكثر منها ان سمى الاكثر ويتأكد عند وطئ
او خلوة صحت من الزوج او موت احدهما (الدر المختار فى المهر)

درت زوجه‌سى اولان زيد هندى دخى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايدوب داخل
اولمقدن نصكره هندز يددن تفريق اولنسه هند مهر مثل ايله مسمادن اقلنى زيددن المغه
قادره اولورمى * الجواب * اولور

(واما النكاح الفاسد نحو ما اذا تزوجها فى نكاح الغير اوعدة الغير وفى السغناقى اونكاح
الاخت فى عدة الاخت فى الطلاق البائن اونكاح الخامسة فى عدة الرابعة اونكاح الامة
على الحرة او بلا شهود وسميا مهرا فالنكاح فاسد اذا وقع النكاح فاسدا وفرق القاضى
بين الزوجين فان لم يكن دخل بها لا مهر ولا عدة وفى الحجة وكذا الخلوة بلا وطئ (م) وان
كان قد دخل بها فلها الاقل مما سمى ومن مهر المثل ان كان ثمة مسمى وان لم يكن ثمة
مسمى فلها مهر المثل بالغا ما بلغ (فى التاسع من نكاح التاتارخانيه)

زيد صحتنده هندى شوقدر اقچه مهر ايله تزوج ايدوب قبل الدخول زيد فوت اولسه هند
تركهٔ زيددن مهر بنى تماما المق استدكده سائر ورثه مجرد زيد قبل الدخول فوت اولمغله
مهرك انجق نصفنى ويررز ديمكه قادر اولورلرمى *الجواب * اولمازلر
(المهر يتأكد بثلث بالوطئ وبموت احد الزوجين وبالخلوة الصحيحة (خانيه)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر معجل تسميه سيله تزوج ايدوب اولقدر اقچه يى هنده
ويردكدنصكره بعد الدخول هندى تطليق ايلسه زيد مهر معجلنى هنددن استرداده
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان سماها اى العشرة او اكثر لزم المسمى بالدخول او موت احدهما ولزم نصفه بالطلاق
قبل الدخول والخلوة الصحيحة (الدر المنتقى ملخصا)

زيد مسلم هند نصرانيه يى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره زيد فوت
اولسه هند تركهٔ زيددن مهر بنى المق استدكده زيدك ورثه‌سى مجرد سن نصرانيه اولمغله
مهر لازم اولمازديو بغير وجه ويرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(صح النكاح بلا تسمية وبنفيه لقوله تعالى واحل لكم ماوراء ذلكم ان تبتغوا باموالكم
فان الباء لفظ خاص معناه الالصاق فيدل قطعا على امتناع انفكاك الابتغاء
وهو العقد الصحيح عن المال (درر فى المهر)

منقر رايج ايكن زيد هندى شوقدر بيك منقر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره منقر كاسد
اولوب بعده هند فوت اولسه زيد اولقدر بيك منقرك يوم كساددهٔ التون يا كمشدن
اولان قيمتندن سائر ورثه يه حصه‌لرينى ويردكن سائر ورثه المبوب منقر عددنجه اقچه
ويرديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفى فتاوى ابى الليث اذا تزوج امرأة على الف درهم فكسدت قبل القبض وصار النقد
غيرها كان على الزوج قيمتها يوم كسدت قال الصدر الشهيد فى واقعاته هو المختار وهذا قول
محمد رحمه الله تعالى واما على قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى عليه قيمتها يوم الخصومة

(محيط البرهاني في السادس عشر من كتاب النكاح)
منقر رايج ايكن زيد هندى شوقدر بيك منقر مهر تسميه سيله تزوج ايدوب بعد الدخول
منقر كاسد اولوب بعده زيد هندى تطليق ايلسه هند زيددن اولقدر منقرك يوم كساددە
التون يا كمشندن اولان قيمتنى المق استدكده زيد راضى اولميوب اولقدر منقر و يررم
ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(رجل تزوج امرأة على الف درهم فكسدت الدراهم وصار النقد غيرها يجب قيمة
تلك الدراهم يوم كسدت هو المختار ذكره الصدر الشهيد والانقطاع كالكساد والكاسد
ان لايروج في جميع البلدان اما اذا كانت تروج في بعض البلدان فلا يكون كاسدا
(هنديه في الخامس من المهر)
زيد مرض موتنده زوجه سى هنده ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرى مقابله سنده ملك
منزلنى بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه سائر
ورثه بيعى طوتميوب تركه دن اولان نقوددن هندك مهرينى ويروب منزل مزبورى ميراثه
ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(فش) اعطاها بيتا عوض مهر مثلها لم يجز اذ البيع من الوارث لم يجز في المرض
ولو بثمن المثل (فصولين في الرابع والثلثين)
زيدك زوجه مدخول بهاسى هند زيد ذمتنده اولان اوچ بيك اقچه مهرينى زيده هبه
ايدوب بعده زيد هندك ذمتمده اوچ بيك اقچه مهرى واردر ديو اقرار واشهاد وهند
قبول وتصديق ايتدكدنصكره زيد هندى تطليق ايلسه هند اوچ بيك اقچه مهرينى
زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(امرأة وهبت مهرها من زوجها ثم ان الزوج اقر بين يدى الشهود ان لها عليه كذا وكذا
من المهر تكلموا في ذلك قال الفقيه ابو الليث يصح اقراره اذا قبلت ويحمل على انه زاد
في مهرها والزيادة في المهر بعد الهبة جائزة لكن لابد من القبول
(خانيه في مسائل المهر)
زيدك زوجه مدخول بهاسى هند زيده با كه برجاريه اليويررسك مهريمى سا كه هبه ايده يم
ديوب لكن زيد جاريه اليو رميوب بعده زيد هندى تطليق ايلسه هند مهرينى زيددن
طلب ايتدكده زيد مجرد هبه ايده يم ديمشيدك ديو ويرمامكه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(قال لامرأته ابرئينى عن مهرك حتى اهب لك شيئا فابرأته وابى الزوج ان يهب لها شيئا
قال نصير لايبرأ الزوج عن المهر (خانيه في مسائل المهر)
زيد جاريه موطوءه سى هندى اعتاق ايتدكدنصكره زيد هندك رضاعا قزى زينبى
بلمامكله شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ووطئ ايتدكدنصكره تفريق اولنمدين زيد
فوت اولسه زينب زيدك تركه سندن مهر ايله حصه زوجه المغه قادره اولورمى
* الجواب * مهر مثليله مسمادن اقلنى آلور حصه زوجه الماز

(ولا يجب شئ بلا وطئ فى عقد فاسد وان خلا بها فان وطئ وجب مهر المثل لا يزاد على المسمى (ملتقى فى المهر) ويستحق الارث برحم ونكاح صحيح فلا توارث بفاسد ولا باطل اجماعا (الدر المختار فى الفرائض)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره زيد هندى مكرها طلاق باين ايله تطليق ايلسه هند مهر مسمايى زيد دن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اكره على طلاق امرأته او اعتاق عبده وقع ورجع بقيمة العبد على المكره و بنصف المهر ان كان قبل الدخول لانه اذا دخل بها تقرر المهر بالدخول لا بالطلاق فلم يجب الرجوع (ابن الملك فى الاكراه وكذا فى الدرر)

زيد ام ولدى هند متوفاتك آخردن اولان قزى زينبى كندويه حرام اولديغنى بيلوركن شو قدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ووطئ ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وتفريق

(ومن تزوج امرأة لا يحل له نكاحها فوطئها لم يجب عليه الحد عند ابى حنيفة وسفيان الثورى وزفر رحمهم الله تعالى وان قال علمت انها على حرام ولكن يجب المهر ويعاقب عقوبة هى اشد ما يكون من التعزير (فتح القدير فى الحدود) وقالا ان علم بالحرمة حد وعليه الفتوى خلاصه لكن المرجح فى جميع الشروح قول الامام فكان الفتوى عليه اولى قاله قاسم فى تصحيحه (الدر المختار فى الحدود)

بوصورتده زينب زيددن مهر مسمايى المغه قادره اولورمى * الجواب * مهر مثل ايله مسمادن اقلنى الور (فان وطئ وجب مهر المثل لا يزاد على المسمى (ملتقى)

زيد زوجۀ مدخول بهاسى هندى طلاق باين ايله تطليق ايتدكدنصكره عدتى منقضيه اولمدين زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايدوب بعده قبل الدخول والخلوه هندى تطليق ايلسه حالا هند نكاح ثانيده تسميه اولنان مهرينى تماما زيددن المق استدكده زيد مجرد قبل الدخول والخلوه تطليق ايتمكله تماما ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز .

(نكح معتدته من باين اى ابان امرأته بما دون الثلاث ثم تزوجها فى العدة وطلق قبل الوطئ وجب عليه مهر تام وعليها عدة مبتدأة لانها مقبوضة فى يده بالوطئة الاولى و بقى اثره اى اثر القبض وهو العدة فاذا وجد النكاح وهى مقبوضة ناب ذلك القبض عن القبض الواجب فى هذا النكاح كالغاصب يشترى مغصوبا فى يده فيصير قابضا بمجرد العقد فيكون طلاقا بعد الدخول (درر فى العدة) وان نكح اى تزوج رجل معتدته نكاحا صحيحا كما هو المتبادر فلو كان فاسدا لم يلزم المهر ولا العدة بالاجماع كما فى الصغرى (الدر المنتقى فى العدة) فعلى هذا الاولى ان يقيد العقد الثانى فى السؤال بالصحة (لمرتبه)

زيد هند اجنبيه يى ايتوب ودوشوروب اندن ناشى هندك بكارتى زائل اولسه زيده تعزير وهندك مهر مثلى لازم اولورمى * الجواب * اولور

(دفع اجنبية فسقطت فذهبت عذرتها فعليه مهر مثلها والتعزير هكذا اجاب
ابو النصر الدبوسي (فتاوى الكبرى فى الجنايات)
زيد مزنيه سى هندك قزى زينبى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره
قبل الدخول زينب زيددن تفريق اولنسه زينب زيددن مهرنامنه نسنه المغه
قادره اولور مى * الجواب * اولماز
(ولا يجب شئ فى عقد فاسد بلاوطئ وان خلابها (صدر الشريعة فى المهر)
زيد هند بالغه يى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره خلوت صحيحه
واقعه اولوب لكن هندك مانع وطئ اولور حالى بوغيكن زيد هندى وطئ ايتميوب بعده
هندى تطليق ايلسه هند مهر مسمايى تماما زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد وطئ ايتمدم
ديو تماما ويرمامكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(وخلوة بلامانع وطئ حسا اوشرعا اوطبعا كرض يمنع الوطئ وصوم رمضان واحرام
لفرض اونفل او حيض او نفاس تؤكده اى تؤكد المهر
(صدر الشريعة فى المهر ملخصا)
زيد زوجه سى هنده برمقدار اثواب كوندروب هند دخى الدقدنصكره زيد هندى تطليق
ايتدكده اول اثوابى هنده مهرى مقابله سنده ويرمشيدم ديوب هند هبه ايتمشيدك ديوب
طرفينك بينه لرى اولماسه قول قنغيسنكدر * الجواب * زيدكدر
(واذا بعث الرجل الى امرأته بثوب فقال الزوج هو مهر اوقال هو من الكسوة وقالت المرأة
هى صلة كان القول قول الزوج وكذا لواعطاها دراهم فقال هى نفقة وقالت المرأة
هى هدية كان القول قول الزوج وكذا لوكان على الرجل ديون مختلفة فادى شيئا فقال
هو من دين كذا كان القول قوله لانه هو المملك فكذلك الزوج الا ان تقيم المرأة البينة
انه بعث اليها هدية وان اقاما جميعا البينة فالبينة بينة الزوج وكذا لواقام كل واحد منهما البينة
على اقرار الآخر كانت البينة بينة المملك (من نفقة الخانية قبل القسم)
زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره زفاف واقع اولوب لكن
زيد مريض اولمغله وطئ ممكن اولميوب هندى تطليق ايلسه زيد مهر مسمانك نصفنى
هنده ويروكن هند راضيه اولميوب تماما المغه قادره اولور مى * الجواب * اولماز
وان كان احدهما مريضا اوصائما فى رمضان اومحرما بحج فرض اونفل اوكانت حائضا
فليست الخلوة صحيحة حتى لوطلقها كان لها نصف المهر لان هذه الاشياء موانع (هدايه)

﴿ فيما للزوج والزوجة ﴾

زيدك زوجه سنك لابوين قرنداشى عمرو هركون زيدك منزلنه وارر اولسه زيد راضى
اولميوب عمروى سنه ده بركره دن غيرى منزلنه دخولدن منعه
قادر اولور مى * الجواب * اولور
(ولا يمنعها من الخروج الى الوالدين فى كل جمعة ان لم يقدرا على اتيانها على ما اختاره
فى الاختيار ولو ابوها زمنا مثلا واحتاجها فعليها تعاهده ولو كافرا وان ابى الزوج ولا يمنعهما

من الدخول عليها فى كل جمعة وفى غيرهما من المحارم فى كل سنة لها الخروج ولها الدخول زيلعى (الدر المختار فى النفقة)وهل يمنع غير الابوين من الزيارة قال بعضهم لايمنع المحرم من الزيارة فى كل شهر وقال مشايخ بلخ فى كل سنة وعليه الفتوى (هنديه فى النفقات)

زيدك منزلنك بيوت متعددهسى اولمغله زوجهلرى هند وزينبى غلق ومرافقى بشقه برز بيتده اسكان مراد ايتدكده هند راضيه اولميوب زيده بنى مستقلة بشقه منزلده اسكان ايله ديو جبره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(والذى فى شرح المختار ولوكان فى الدار بيوت متعددة وابت ان تسكن مع ضرتها او مع احد من اهله ان خلى لها بيتا وجعل لها مرافق وغلقا على حدة ليس لها ان تطلب بيتا كذا فى فتح القدير (البحر الرائق فى النفقة)

زيد ادرنه ده اهالبسندن هندى ادرنه ده تزوج ايدوب هند ايله ادرنه ده ساكنلر ايكن هندك قرنداشى عمرو زيدك اذننسز هندى الوب مصره كوتورمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولها السفر والخروج من بيت زوجها للحاجة ولها زيارة اهلها بلا اذنه مالم تقبضه اى المعجل فلا تخرج الالحق لها اوعليها اوالزيارة ابويها كل جمعة مرة او المحارم كل سنة اولكونها قابلة اوغاسلة لا فيما عدا ذلك وان اذن كانا عاصيين (الدر المختار)

بر بلده اهالبسندن هندك زوجى زيد آخر دياره كتدكده زيده هندك فوتى اخبار اولنمغله زيد اول دياره هندك قزقرنداشى زينبى تزوج ودخول ايتدكدنصكره هند حية ظاهره اولمغله زينب زيددن تفريق اولنسه زيد زينبك عدتى منقضيه اولدقدنصكره تجديد عقد ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى*الجواب * اولور

(وفى كل موضع لايجوز الجمع اووجد نكاحهما معا فسد كلاهما وان وجد على الترتيب فالثانى يفسد دون الاول ولودخل بالثانية لايطأ الاولى حتى تنقضى عدة الثانية (فى الثامن من نكاح التاتارخانيه)وفى فتاوى الامام النسفى رجل وطئ اخت امرأته لاتحرم عليه امرأته (فى الثانى من نكاح الخلاصة)

هندك زوجى زيد آخر دياره كتدكده زيدك فوتى شايع اولمغله هند بعد انقضاء العدة نفسنى عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد حيا كلوب هندى عمرودن تفريق ايتدروب بعده عمرو فوت اولسه هند عمروه وارثه اولورمى*الجواب *اولماز

(ويستحق الارث برحم ونكاح صحيح فلا توارث بفاسد ولاباطل اجماعا (الدر المختار)

هندك زوجى زيد آخر دياره ايكن عمرو كلوب زيد العياذ بالله تعالى مرتد اولدى ديو اخبار ايلسه عمرو عدل اولوب هند اينانمحق بعد انقضاء العده نفسنى آخره تزويجه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(اخبرت بارتداد زوجها فلها التزوج بآخر بعد العدة استحسانا كما فى الاخبار من ثقة بموته اوتطليقه ثلاثا وكذا لولم يكن ثقة فاتاها بكتاب طلاقها واكبر رأيها انه حق لابأس بان تعتد وتتزوج (الدر المختار فى المرتد)

هندك زوجی زید آخر دیاره کتدکده عمرو و بکرکلوب زید فوت اولدی دیو هنده اخبار ایتملریله هند اینانوب بعدانقضاء العده نفسنی بشره تزویج ایتدکدنصکره هند فوت اولوب بشری وسائر ورثه سنی ترك ایلسه بشر ترکهٔ هنددن حصه سنی المق استدکده سائر ورثه بشره برقاچ کسنه‌لرزیدی صاغدر دیمشلرایدی لویله‌اولیجق سن هنده وارث اولمازسن دیوب بشری منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(لان مجرد قوله لیس بحجة فی ابطال حق الغیر

(شرح الجامع للحصیری فی الدعوی والبینات)

زید ذات حیض اولان زوجهٔ مدخول بهاسی هندی تطلیق ایتدکدنصکره هند عدتی ایچنده نفسنی عمروه تزویج ایدوب عمرو هنده داخل اولمدین آخر دیاره کتدکده هند بعدانقضاء العدة نفسنی بکره تزویج ایلسه عمرو کلدکده مجرد عدت ایچنده نفسکی باکه تزویج ایتمکله منکوحه‌م اولمش اولورسن دیوب هندی بکردن تفریق ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والنکاح الفاسد اذا لم یکن فیه مس اونظر لایحرم امها ولا بنتها ولایمنع من تزوج احدیهما وان لم یکن فرق بینهما وکذلك جاز للمرأة ان تتزوج بآخر قبل التفریق وهذا کله قبل المس والعدة فی النکاح الفاسد من حین تفریق القاضی بینهما ولکل واحد منهما فسخ النکاح الفاسد بغیر محضر من صاحبه ان لم یدخل بها (خزانة المفتین فی النکاح)

زید زوجه سی هندی باباسی عمرو ایله ساکن اولدیغی منزل کبیر ایچنده غلق بشقه براوطه سنده اسکان ایدوب هند راضیه ایکن هندك اقرباسی هندی آخر منزله نقل ایله دیو بغیر وجه زیده جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ویکفیها بیت مفرد معین من دار للزوج مشتملة علی بیوت اذا کان له ای لذلك البیت غلق لحصول المقصود کما فی الهدایة وفیه رمز الی انه اذا جمع بینها و بین ضرتها اوواحد من اهله فی دار فیها بیوت واعطی کل واحدة بیتا علی حدة لیس لها ان تطالبه مکانا آخر

(الدر المنتقی فی النفقة)

زیدك زوجه سی هند هر کیجه سارمساق اکلنه معتاده اولمغله رایحهٔ کریهه سندن زید متأذی اولسه زید هندی سرمساق اکلندن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الذمیة اذا ارادت شرب الخمر لزوجها المسلم المنع کالمسلمة اذا ارادت اکل الثوم اوالبصل او اکلت ماینتن الفم فالزوج یملك المنع لان القبلة حقه وذلك یخل بها لو یکرهه

(بزازیه قبل کتاب الصلوة)

زیدك زوجه سی هندك آخر زوجندن اولان اوغلی عمرو سنده برکره هندك منزلنه واروب هندی کورمك مراد ایتدکده زید عمرو‌ی بغیر وجه منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وله منع اهلها ولو ولدها من غیره عن الدخول علیها لا من النظر الیها والکلام معها

متی شاء والصحیح انه لایمنعها من الخروج الی الوالدین ودخولهما علیها فی الجمعة مرة وفی غیرهما فی السنة مرة (ملتقی فی النفقة) وفی فتاوی الشیخ ابی بکر الاسکاف ان الزوج لایملك ان یمنع الابوین عن الدخول علیها للزیارة فی کل جمعة وانما یمنعهما عن الکینونة وعلیه الفتوی اما غیر الابوین من المحارم فقد ذکر الخصاف ایضا فی هذین الموضعین انه یمنعهم من الدخول علیها ولایمنعهم من النظر الیها وفی الحاوی وعن ابی بکر ان للزوج ان یغلق الباب علیها من الزوار غیر الابوین (م) وقال مشایخ بلخ لایمنعهم عن الزیارة فی کل سنة وعلیه الفتوی (من نکاح التاتارخانیة فی الحادی والعشرین)

زید زوجه سی هندی اناسی زینبك منزلنده براغوب آخر دیاره کتدکده هند زینبك منزلندن چیقوب کندی اناسی خدیجه نك منزلنه واروب خدیجه ایله ساکنه اولسه زینب هنده منزلمه کلوب بنم ایله ساکنه اول دیو جبره قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ویجب علی الزوج ان یسکنها فی بیت خال عن اهله من ضرة او محرم کامه واخته زاد فی المحیط وام ولده (الدر المنتقی فی النفقة ملخصا)

هند جاریه سی زینبی خدمتکاری زیده تزویج ایلسه زید زینبی هندك رضاسنسز کندی منزلنده اسکانه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(زوج امته او ام ولده لایجب علیه تبوئتها وان شرطها فی العقد (الدر المختار فی نکاح الرقیق

﴿ مسائل شتی فی النکاح ﴾

زید هندی تزوج مراد ایتدکده عقدی منعه قادر اولمیان عمرو اجنبی یه کل هندی باکه تزویجه سعی ایله ساکه رعایت ایدهیم دیمکله عمرو دخی برمدت سعی ایدوب هندی زیده تزویج ایتدکده زید عمروه سعینك اجرمثلی مقداری شوقدر اقچه و یرسه زید نادم اولوب مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مادفع الی ولی المرأة من مال یقال له اغرلق وقفتانلق فله ان یرجع علیهم ولودفع الی اجنبی فلایجوز له الرجوع لانه کان اجراله بمقابلة سعیه المراد من الاجنبی هوالذی لایقدر المنع اما اذاقدر کان حکمه حکم الاولیاء (جامع الفتاوی فی المهر)

برقریه اهالیسندن هند بالغه نفسنی عمروه تزویج ایتمك استدکده قریه ضابطی باکه شو قدر اقچه و یرمینجه تزویج ایتدرمم دیو هندی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لانها حرة مخاطبة ولایکون للغیر علیها ولایة (هدایه)

زید عمروك قزی هندی تزوج مراد ایتدکده عمرو زیده باکه نفسم ایچون برقاطر و یرمینجه نکاح ایتدرمم دیمکله زید عمروه نفسیچون برقاطر و یروب هندی تزوج ایتدکدنصکره قاطر عمروك یدنده هلاك اولسه زید قاطری عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل خطب بنت رجل وهی تسکن فی بیت اختها و زوج اختها لایرضی نکاح الرجل الا ان یدفع الیه دراهم فدفع الخاطب الیه دراهم وزوجها کان للزوج

ان يسترد ما دفع اليه لانه رشوة وعلى هذا الاب والاخ والعم والخال وابن العم وغيرهم اذا ابوا ان يزوجوا الابعد ان يعطيهم الزوج شيئا من نقد وحيوان وغيره فاعطاهم ذلك وزوجوه كان له ان يسترد ذلك منهم ان كان قائما ويأخذ قيمته ان كان هالكا لانه رشوة (كذا حرر فى بعض الفتاوى معزيا الى الخانية)

زيد عمروك قزى هند بالغه يى تزوج مراد ايتدكده عمرو باكه نفسم ايچون بش دوه ويرمنجه نكاح ايتدرمم ديمكله زيد عمروه نفسيچون بش دوه ويروب هندى تزوج ايلسه زيد اول دوه‌لرى عمرودن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الاخ ابى ان يزوج الاخت الا ان يدفع اليه كذا فدفع له ان يأخذ منه قائما اوهالكا لانه رشوة (بزازيه فى المهر وقدمر تفصيله من جامع الفتاوى)

زيد نامزدى اولان هنده مهر معجل ناميله براينك ويروب لكن عقد نكاح اولنمدين زيد فوت اولسه ورثه‌سى اينكى هنددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(خطب بنت رجل و بعث اليها اشياء ولم يزوجها ابوها فما بعث للمهر يسترد عينه قائما فقط وان تغير بالاستعمال او قيمته هالكا لانه معاوضة ولم تتم فجاز الاسترداد وكذا يسترد مابعث هدية وهو قائم دون الهالك والمستهلك لان فيه معنى الهبة (الدر المختار فى المهر)

زيد نامزدى هنده مهر معجل نامنه شوقدر رايجه ويردكد نصكره عقد نكاح اولنمدين هند فوت اولسه زيد مبلغ مزبورى هندك تركه سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا من الدر المختار)

زيدك زوجه‌سى هند مريضه اولوب علاج وتيمار طبيبه محتاجه اولدقده اجرت طبيب زيد اوزرينه لازمه اولميوب هند اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(ويجب عليه مايقطع الصنان ولايجب الدواء للمرض ولا اجرة الطبيب ولا الفصد ولا الحجامة كذا فى سراج الوهاب (هنديه فى النفقات) واجرة القابلة على من دعاها من احد الزوجين ولايجبر الزوج على استيجار القابلة لانها كالطبيب ولا يجب عليه اجر الطبيب (من اجارات القنية فيمن يجب عليه الاجرة)

﴿ كتاب الرضاع ﴾

(الرضاع فى الشرع عبارة عن مص شخص مخصوص اى الطفل من ثدى مخصوص اى ثدى الآدمية فى وقت مخصوص على حسب مااختلف فيه (تاتارخانيه فى الرضاع)

هند زينبى مدت رضاعده ارضاع ايلسه هندك نسبا قرنداشى زيد زينبك نسبا قز قرنداشى خديجه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(والاصل ان اقرباء المرضعة واقرباء زوجها اقرباء للرضيع واقرباء الرضيع ليسوا باقرباء للمرضعة (فيض الكركى فى الرضاع)

يدى ياشنده اولان هند زينبك عمه‌سنى امسه زينبك زوجى زيد هندى تزوج ايتمك

جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ولارضاع بعد الفصال ومدة الرضاع عندهما سنتان وعند ابی حنیفة رحمه الله تعالی سنتان ونصف فالرضاع فی هذه المدة یحرم فطم الصبی املا ولا تثبت الحرمة بعد سنتین ونصف وان لم یفطم وبه یفتی القاضی الامام واجمعوا ان مدة الرضاع فی حق استحقاق الاجر علی الاب سنتان (فی الرابع من نکاح الخلاصة)

هند زیدی مدت رضاعده ارضاع ایلسه زیدك باباسی عمرو هندك قزی زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(فیحرم به مایحرم من النسب الاجدة ولده واخت ولده وعمة ولده وام اخیه اواخته وام عمه اوعمته اوخاله اوخالته والا اخا ابن المرأة لها وقس علیه

(ملتقی فی الرضاع)

هند اوغلنك قزی زینبی مدت رضاعده ارضاع ایلسه هندك قزینك اوغلی عمرو زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الخلاصة ویحرم علی الرضیع ابواه من الرضاع واصولهما وفروعهما من النسب والرضاع جمیعا حتی ان المرضعة لوولدت من هذا الرجل اوغیره قبل هذا الارتضاع اوبعده اوارضعت امرأة من لبنه رضیعا فالکل اخوة الرضیع واخواته واولادهم اولاد اخوته واخواته واخ الرجل عمه واخته عمته واخ المرضعة خاله واختها خالته وکذا فی الجد والجدة (تاتارخانیه فی کتاب الرضاع)

هند زینبك اوغلی زیدی وزینب هندك اوغلی عمروی مدة رضاعده ارضاع ایلسه هندك آخر اوغلی بکر زینبك قزی خدیجه یی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(وتحل اخت اخیه رضاعا یصح اتصاله بالمضاف کان یکون له اخ نسبی له اخت رضاعیة وبالمضاف الیه کان یکون لاخیه رضاعا اخت نسبا وبهما وهو ظاهر

(الدر المختار فی الرضاع)

هندك اناسی زینب بن زیدی مدة رضاعده ارضاع ایلدم دیو خبر ویرسه زینب عدل وثقه اولیجق زید هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(صغیر وصغیرة بینهما شبهة الرضاع ولایعلم ذلك حقیقة لابأس بالنکاح بینهما اذا لم یخبر به واحد فان اخبر به واحد عدل ثقة یؤخذ بقوله ولایجوز النکاح بینهما وان اخبر بعد النکاح فالاحوط ان یفارقها لان الشك وقع فی الاول فی الجواز وفی الثانی فی البطلان والدفع اسهل من الرفع (بزازیه فی الرضاع)

هند قزی زینبك زوجی زیدك دن اوغلی عمرو صغیری ارضاع ایلسه زینب زیده حرام اولورمی * الجواب * اولماز

(ویتزوج بام ابنه التی ارضعته وکذا بنتها وهی اخت ابنه بخلاف النسب لانها ربیبته وکذا بام من ارضعت ولده بخلاف النسب لانها ام المنکوحة

(بزازیه فی الرضاع)
هند زیدك قرقرنداشی زینبی مدت رضاعده ارضاع ایلسه زید هندك قزی خدیجه یی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(ویحل ای یتزوج اخت اخیه رضاعا ای الاخت رضاعا للاخ نسبا او بالعکس اوکلاهما رضاعا کما فی النسب (قهستانی فی الرضاع)
زید هندی تزوج ایتدکدنصکره زینب وخدیجه زید ایله هندی عایشه مدت رضاعده ارضاع ایتمشیدی دیسه لر مجرد زینب وخدیجه نك بویله دیملریله رضاع ثابت اولورمی * الجواب * اولماز اما تنزه اید وب مفارقت ایتمك اولی در
(ویثبت بما یثبت به المال وهو شهادة رجلین عدلین او رجل وامرأتین عدول لان ثبوت الحرمة لایقبل الفصل عن زوال الملك فی باب النکاح وابطال الملك لایثبت الابشهادة رجلین (البحر الرائق فی الرضاع) فان اخبر عدل ثقة یؤخذ بقوله ولایجوزه النکاح بینهما فان کان الخبر بعد النکاح وهما کبیران فالاحوط ان یفارقها روی ذلك عن رسول الله علیه الصلوة والسلام انه امر بالمفارقة
(خانیه فی المحرمات قبل مسائل النسب)
هندك قزی زینبك دایه سی خدیجه عایشه نك اوغلی زیدی زینب ایله مدت رضاعده ارضاع ایلسه زید هندك آخر قزی فاطمه یی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته من قهستانی)
زیدك زوجه سی هند زیددن اولان سود ایله زینبك قزی خدیجه یی مدت رضاعده ارضاع ایلسه زید زینبك آخر قزی عایشه یی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته من البزازیة)
زید زوجه مدخول بهاسی هند متوفاتك رضاعا قزی زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(المحرمات من الرضاع اثنی عشر الام والجدة من قبل الاب والام وان علت والبنت وبنت الولد وان سفلت وبنت المرأة اذا ارضعت من لبنه او من لبن غیره والاخت وبنت الاخت وبنت الاخ والعمة والخالة وامرأة الابن وامرأة الاب سواء کن هذه القربات من جهة النسب اومن جهة الرضاع (خزانة الفقه فی الرضاع)
هند زیدك اوغلی عمروی مدت رضاعده ارضاع ایلسه زید هندك قزی زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(فیحرم به ای بالرضاع مایحرم بالنسب الاام اخته واخیه واخت ابنه فان اخت الابن من النسب اماالبنت اوالربیبة وقد وطئت امها ولاکذلك من الرضاع
(درر ملخصا)
هند زینبك اوغلی زیدی مدة رضاعده ارضاع ایلسه زینب دخی هندك قزی خدیجه یی مدت رضاعده ارضاع ایلسه هندك اوغلی عمرو زینبك قزی عایشه یی تزوج

ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(وتحل اخت اخيه مطلقا اى يجوز ان يتزوج الرجل باخت اخيه من الرضاع كما يجوز ان يتزوج باخت اخيه من النسب كالاخ من الاب اذا كانت له اخت من امه جاز لاخيه من ابيه ان يتزوجها (درر فى الرضاع)
هند زيدك اوغلى عمروى بكرك قزى زينب ايله مدت رضاعده ارضاع ايلسه عمرو زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(ولا حل بين رضيعى امرأة لكونهما اخوين وان اختلف الزمن والاب (الدر المختار فى الرضاع)
هند زينبك قزى خديجه يى مدت رضاعده ارضاع ايلسه زينبك اوغلى زيد هندك رضاعا قزى عايشه يى تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(مرت مسئلته غير مرة)
زيدك زوجه سى هند زينبك قزى خديجه يى مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيد زينبك آخر قزى عايشه يى تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(مرت مسئلته من الدرر والبزازية)
زيدك زوجه سى هندك اناسى زينب زيدك هند دن اولان اوغلى عمروى مدت رضاعده ارضاع ايلسه هند زيده حرام اولمش اولورمی * الجواب * اولماز
(مر مثل هذا السؤال مع نقله من البزازية)
زيد رضاعا عمه سى قزى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(واما اولاد اخوته واخواته فلا تحرم المناكحة بينهم لانهم اولاد الاعمام والعمات ويجوز النكاح بينهم فى النسب فيجوز فى الرضاعة (بدايع فى الرضاع)
زيد رضاعا باباسى عمروك مطلقه سى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(منكوحة الاب ومنكوحة الابن حرام والحرمة ثابتة بنفس العقد فيهما وكذا منكوحة ابن الابن وابن البنت وكذا الحكم فى جانب الرضاع (بزازيه فى النكاح)
هند زيدى مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيدك اوغلى عمرو هندك قزينك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته من البدايع)
هند زينبك اوغلى عمرو ايله خديجه نك اوغلى بكرى مدت رضاعده ارضاع ايلسه عمرو بكرك نسبا قز قرنداشى عايشه يى تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(ويحل اى يتزوج اخت اخيه رضاعا اى الاخت رضاعا للاخ نسبا وبالعكس او كلاهما رضاعا كما فى النسب بان كان له اخ لاب واخت لام فلاخيه لاب ان يتزوج اخته لام لانه ليس بينهما نسب يوجب الحرمة (قهستانى فى الرضاع)
هند قزى زينب ايله خديجه نك قزى عايشه يى مدت رضاعده ارضاع ايلسه خديجه نك اوغلى زيد زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(مر نقله آنفا من القهستانى)

زيد زوجه سى هند ايچون رضاعا قز قرنداشمدر ديوب بعده كلامنى تأكيد واشهاد واصرار ينى تحقيق ايتمدين فى الحال رجوع ايدوب غلط سويلدم هند ايله اصلا بينمزده شبهة رضاع يوقدر ديو خطاسنه مصر اولوب نفسنى تكذيب ايلسه زيدك قول اوليله بينلرى تفريق اولنورمى * الجواب * اولنماز

(ولو تزوج امرأة ثم قال بعد النكاح هى اختى من الرضاعة وماشبهه ثم قال اوهمت لبس الامر كما قلت لايفرق بينهما استحسانا ولوثبت على هذا المنطق وقال هوحق كما قلت فرق بينهما ولو جحد بعد ذلك لاينفعه الجحود والحاصل ان مثل هذا الاقرار انمايوجب الفرقة بشرط الثبات عليه (تاتارخانيه فى الرضاع)

زيد رضاعا باباسى عمرو متوفانك زوجهٔ مدخول بهاسى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(لوارضعت امرأة صبيا حرم عليه زوجة زوج الظئر الذى نزل لبنها منه لانها امرأة ابيه من الرضاعة ويحرم على زوج الظئر امرأة هذا الصبى لانها امرأة ابنه من الرضاعة (البحر الرائق فى المحرمات)

هند زيدك قزى زينبى مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيد هندك قزى خديجه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ويجوزان يتزوج اخت ابنه من الرضاع (بدايع فى الرضاع)

يدى ياشنده اولان زيد هندك ممه سنى امسه حكم رضاع ثابت اولورمى * الجواب * اولماز

(ومدة الرضاع عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى ثلثون شهرا وقالا سنتان فاذا مضت مدة الرضاع لايتعلق بالرضاع تحريم (حاوى القدسى فى الرضاع)

هند زينبى مدت رضاعده ارضاع ايلسه هندك قرنداشى زيد زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

فيحرمان اى المرضعة والزوج قومهما فيه تغليب عليه اى على الرضيع كالنسب اى حرمته كحرمته فيحرم على الرضيع اولادهما واولادها واولاده المتقدمة والمتأخرة لانهم اخوة واخوات له من قبل الام والاب اواحدهما وكذا آباؤهما وامهاتهما لانهم اجداد وجدات من قبل الام اوالاب وكذا اخوتها واخواتها لانهم اخوال وخالات وكذا اخوته واخواته لانهم اعمام وعمات (قهستانى فى الرضاع)

زيد نسبا قرنداشى عمروك اناسى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وقدذكرنا فى النكاح انه حلت لحوام اخيه واخته وغيرهما رضاعا (قهستانى)

زيدك زوجه سى هند زيددن اولان سود ايله مدت رضاعده عمروى ارضاع ايلسه زيد عمروك نسبا قز قرنداشى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من البدايع والبزازية)

هند زيدى مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيد هندك قرينك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(والمحرمات بالرضاع كل مايحرم من النسب والصهرية (اختيار فى المحرمات)
هند مرضعة برفنجانه قيون سودى قويوب ايچنه كندى سودينى صاغوب خلط ايتدكد نصكره مدت رضاعده زينبه ايچرسه هندك اوغلى زيد زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * هندك سودى غالب ايسه اولماز
(وماخلط بغيره اى غير الطعام من الجنس وخلافه كالماء والدواء يعتبر فى التحريم وضده الغلبة عند الشيخين رحمهما الله تعالى وكذا عند محمد وزفر رحمهما الله تعالى فى غير الجنس واما فى الجنس فقد ثبت الحرمة منهما كما فى الاختيار والغلبة فى الجنس بالاجزاء كما فى الزاهدى وفى غيره يعتبر اللون والطعم على ماروى ابن سماعة عن ابى يوسف رحمه الله تعالى كما فى المحيط وفى الغلبة شعار بالتحريم اذا تساويا كما فى الاختيار (قهستانى فى الرضاع)
زيد زوجه سى هندك رضاعا قز قرنداشنى تزوج ايدوب هند ايله جمع ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(ويحرم الجمع ايضا بين امرأتين نكاحا ولو فى العدة او وطئا بملك يمين لو فرضت وقدرت احديهما ذكرا تحرم بنسب او بسبب رضاع عليه اخرى
(الدر المنتقى فى المحرمات)
زيدك زوجه سى هند زيددن اولان سود ايله مدت رضاعده زينبى ارضاع ايلسه زيدك قرنداشنك اوغلى عمرو زينبى تزوج جائز اولورمى * الجواب * اولور
(وفى كلامه اشعار بانه يحل من الرضاع من يحل من النسب كاولاد الاعمام والعمات والاخوال والخالات واخت الاخ كما سيأتى (قهستانى فى الرضاع)
زيد رضاعا باباسى عمروك موطوئه سى اولان هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
واراد بحرمة المصاهرة المحرمات الاربع حرمة المرأة على اصول الزانى وفروعه نسبا ورضاعا وحرمة اصولها وفروعها على الزانى نسبا ورضاعا كما فى الوطئ الحلال (البحر الرائق فى المحرمات)
زيد رضاعا اوغلى عمروك موطوئه سى اولوب تطليق ايتديكى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(الاولى ان يقال بدل الموطوئة فى السؤال المنكوحة نكاحا صحيحا لان الحرمة ثابتة بنفس العقد دخل بها اولم يدخل كما صرح به فى البزازية وغيرها (لمرتبه الفقير)
(وحرم تزوج الكل رضاعا اى من جهة الرضاع حتى ان امرأة لو ارضعت ولدا تحرم على هذا الولد امرأة زوج المرضعة التى نزل لبنها منه ويحرم على زوج المرضعة امرأة هذا الولد ومن اراد ضبط هذه فليحفظ ماانشد بعض الافاضل * ازجانب شيرده همه خويش شوند * وازجانب شيرخواره زوجان وفروع
(ملا مسكين فى المحرمات)
زيدك زوجه مطلقه سى هند مرضعه نفسنى عمروه تزويج ايتدكد نصكره عمرودن

حامل اولمدين زيددن اولان سودايله مدت رضاعده بكرى ارضاع ايلسه بكر عمروك زوجهٔ اخرا سندن اولان قزى زينبى تزوج ايتمك جائزا ولورمى * الجواب * اولور

(ثبت بمصة فى حولين ونصف امومة المرضعة وابوة زوج لبنها منه كما اذا طلق ذات لبن فتزوجت بآخر بعد العدة و لم تحبل فان لبنها منه بالاجماع وكذا ان حبلت بلاولادة واما عند ابى يوسف رحمه الله تعالى فان علم انه من الاول او الثانى فهو منه والا فمن الاول وعنه من الاول مطلقا وعنه من الثانى مطلقا و عند محمد رحمه الله تعالى منهما واما ان ولدت فمن الثانى بالاجماع (قهستانى فى الرضاع)

﴿كتاب الطلاق﴾

(هو لغة رفع القيد مطلقا غير انه استعمل فى النكاح بالتفعيل وفى غيره بالافعال ولهذا لو قال لزوجته انت مطلقة بتشديد اللام لم يحتج للنية وبتخفيفها يحتاج وشرعا رفع القيد الثابت شرعا بالنكاح بلفظ مخصوص (الدر المنتقى)

زيد زوجه سى هندى تطليقه عمروى توكيل ايتدكدنصكره بكر هندى فضولا تطليق ايلسه مجرد بكرك وجه محرراوزره تطليقى ايله هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل وكل غيره بالطلاق اوالعتاق فوكل الوكيل رجلا آخر فطلق الثانى والاول حاضر اوغائب لايجوز وكذا لو وكل رجلا بالطلاق اوالعتاق فطلقها اجنبى فاجاز الوكيل ذلك لايجوز (خانيه فى الطلاق قبيل الخلع)

زيد زوجه سى هندى برطلاق ايله تطليق ايدوب هندك عدتى منقضيه اولدقدنصكره زيد هنده اوج طلاق بوش اول ديسه هند زيددن اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(شرط صحة الطلاق قيام القيد فى المرأة نكاحا كان اوعدة وقيام حل جواز العقد فان كان بعد ما طلقها واحدة او ثنتين وانقضت عدتها وطلقها لايصح الطلاق (من طلاق التاتارخانيه فى الثانى)

زيد زوجه لرى هند وزينبدن بالكز هندى تطليق ايلسه زينب دخى بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(قال امرأتى طالق وله امرأتان اوثلث تطلق واحدة وله اى للزوج خيار التعيين هو الصحيح (درر فى الطلاق) ومنه يعرف جواب السؤال بالاولى

زيد زوجه سى هند صغيره يى باينا ايكى طلاق ايله تطليق ايلسه زيد هندى رضاسيله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(هكذا فى النسخ التى رأيناها والظاهر ان يقال بدل الصغيرة الحرة ولعله من تحريف الناسخ والا فلابد ان يقيد السؤال بالحرة و برضاها بعد البلوغ (مرتبه) وله ان يتزوج مبانته بمادون الثلاث والثنتين لو حرة والثنتين لوامة فى العدة وبعدها فانه خص بالاجماع من عموم قوله تعالى ولا تعزموا عقدة النكاح حتى يبلغ الكتاب اجله

﴿الدر﴾

(الدر المنتقى فى الرجعة)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هنده بوش اول ديوب بعده زيد هنده مراجعت ايتميوب هندك عدتى منقضه اولدقدنصكره زيد تجديد نكاح مراد ايتدكده هند امتناع ايلسه زيد هنده نفسكى باكه تزويج ايله ديوجبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وشرطية بقاء العدة لان الاستدامة انما تتحقق ما دامت العدة باقية اذ الملك باق فى العدة زائل بعد انقضائها (درر فى الرجعة) لاتجبر بكر بالغة على النكاح اى لاتنكح الابرضاها بل تجبر الصغيرة عندنا ولوثيبا وتجبر البكر عند الشافعى ولو بالغة فالبكر الصغيرة تجبر اتفاقا والثيب البالغة لاتجبر اتفاقا (درر فى الولى)

زيد طائعا شرب خمر ايدوب خمردن سكران ايكن زوجهسى هندى تطليق ايلسه طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولور

(طلاق السكران واقع وكذا اعتاقه و خلعه وهو من لايعرف الرجل من المرأة ولا السماء من الارض ولو كان معه من العقل ما يقوم به التكليف فهو كالصاحى (فتح القدير فى الطلاق) ولو اكره على شرب الخمر فشرب وسكر ثم طلق امرأته روى محمد رحمه الله انه يقع طلاقه لانه وجد اللذة والصحيح انه لايقع (عماديه)

زيد زوجهسى هندى اوچ طلاق ايله تطليقه باباسى عمروى توكيل ايتدكده عمرو دخى هندى اوچ طلاق ايله تطليق ايلسه زيد هندى حله ايتدرمدين تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز .

(وان كان الطلاق ثلاثا فى الحرة اوثنتين فى الامة لم تحل له حتى تنكح زوجا غيره نكاحا صحيحا ويدخل بها ثم يطلقها او يموت عنها (هدايه فيما تحل به المطلقة) رجل وكل غيره بطلاق امرأته فطلقها الوكيل بالثلاثة ان كان الزوج نوى بالتوكيل توكيلا بالثلاث طلقت ثلاثا وان لم ينو الثلاث لايقع شئ فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى (خانيه فى الطلاق الذى يكون من الوكيل)

زيد زوجهسى هنده اوچ طلاق بوش اول ديسه زيد هندى بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله من الهداية)

زيد زوجهسى هنده پره اناسى فلان ايتديكم قحبهسى ديو جاع لفظيله شتم ايلسه هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل شيخ الاسلام ابن كمال پاشا عن رجل قال لزوجته فى حال الغضب بهى روسپى قحبه فهل تطلق امرأته واجاب لاتطلق امرأته بالقذف والشتم (صرة الفتاوى فى الطلاق)

زيد زوجهسى هنده سنى استمم ديسه مجرد بو يله ديمكله هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قال لها لاحاجة لى فيك اوما اريدك اومرا بكار نيستى لايقع وان نوى (فى متفرقات الكنايات من طلاق الخلاصة)

زيد زوجه سى هنده وار يقل كيت ديوب لكن طلاق نيت ايلماسه بو يله ديمكله هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز

وفيما سوى ذلك من الكنايات نحو قوله حبلك على غاربك تقنعى تخمرى استترى قومى اخرجى اذهبى انتقلى انطلقى تزوجى اغربى لانكاح لى عليك وهبتك لاهلك وقبل الاهل اولم يقبل لايقع الطلاق الابالنية (من طلاق الخانية فى الكنايات)

زيد قاضى عمروك مد يونى بكره دينكى عمروه ادا ايتما يجه منزلكه كيرمه ديو تنبيه ايتدكدنصكره بكر دينى ادا ايتمدين منزلنه كيرسه مجرد امر يمه مخالفت ايتمكله عورتك بوش اولور ديوب بكرك عورتنك طلاقنه حكم ايلسه نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(واما الطلاق فلا يتمكن منه اب لزوج ولا القاضى واما الفسخ فلا يجوز الا بسبب (فى الثالث من طلاق التاتارخانية) وقد غيرت بيت الوهبانية فقلت * ولو حكم القاضى بحكم مخالف * لمعتمد ماصح اصلا يحرر (الدر المنتقى فى القضاء)

زيد زوجه سى هنده يچون نسبا قز قرنداشمدر ديسه هندك نسبى معروف اولوب زيدك قز قرنداشى دكل ايكن مجرد زيد بو يله ديمكله هند زيددن بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قال لامرأته هذه اختى او ابنتى اوامى ولها نسب معروف لم يفرق بينهما وان ثبت على ذلك لانه اقرار له مكذب (فى الرابع من نكاح الخلاصة)

زيد زوجه سى هندى اوچ طلاق ايله تطليق ايدوب عدتى منقضيه اولدقدنصكره هند نفسنى نكاح صحيح ايله عمروه تزويج ايدوب عمرودخى هندى بعد الوطئ تطليق ايتمكله هند بعد انقضاء العده نفسنى زيده تزويج ايلسه زيد هندى تكرار بر طلاق ايله تطليق ايتدكدنصكره زيد هندى رضاسيله بلا حله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ويهدم الزوج الثانى مادون الثلاث اى حكمه ايضا اى كما يهدم حكم الثلاث يعنى اذا طلق الحرة تطليقة او تطليقتين ومضت عدتها وتزوجت بزوج آخر ثم عادت الى الزوج الاول عادت بثلاث تطليقات وهدم الزوج الثانى حكم مادون الثلاث من الحرمة الخفيفة كما يهدم حكم الثلاث من الحرمة الغليظة عند ابى حنيفة وابى يوسف رحمهما الله وعند محمد وزفر والشافعى رحمهم الله لايهدم مادون الثلاث (درر فى الرجعة)

زيد زوجه سى هندى اوچ طلاق ايله تطليق ايتدكدنصكره هند بعد انقضاء العده نفسنى عقد صحيح ايله عمروه تزويج ايدوب عمرودخى هندى وطئ ايدوب تحليل شرعى حاصل اولدقدنصكره عمرو هندى تطليق ايلسه زيد بعد انقضاء العده هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ولا تحل حرة بعد الثلاث ولا الامة بعد الثنتين الا بعد وطئ زوج آخر بنكاح صحيح ومضى عدته (ملتقى فى الرجعة)

زيدك زوجه سى هند دن كلمۀ كفر صادره اولمغله هند مبانه اولوب بعده هند تجديد ايمان ايتدكدنصكره تجديد نكاح اولنمدين بعد انقضاء العده زيد هنده اوج طلاق بوش اول ديسه زيد هندى بلا حله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وارتداد احد الزوجين فسخ فى الحال وعند محمد رحمه الله تعالى ارتداد الرجل طلاق فلا يتوقف على القضاء ولا ينتقص به عدد الطلاق بلا فرق بين المدخول بها وغيرها وهذا فى الرجل ظاهر ولا يجبر المرأة على النكاح بعد اسلامه واما فى المرأة فهو ظاهر الرواية لكنها تجبر على الاسلام وعلى تجديد النكاح زجرا لها بمهر يسير ولو دينارا رضيت اوابت هذا هو الصحيح قال الولوالجى وعليه الفتوى وافتى بعض مشايخ بلخ وسمرقند بعدم الفرقة بردتها زجرا لها ولقد شوهد من المشاق فى تجديدها فضلا عن جبرها بالضرب ونحوه ما لا يعد ولا يحد لاسيما التى تقع فيما يوجب الكفر كثيرا ثم ينكر وعن التجديد تأبى ومن القواعد المشقة تجلب التيسير والله الميسر لكل عسير (الدر المنتقى قبيل القسم) شرط صحة الطلاق قيام القيد فى المرأة نكاحا كان اوعدة وقيام حل جواز العقد (فى الثانى من طلاق التاتارخانيه)

زيد مسلمدن كفر ايجاب ايدر برامر صادر اولمغله زوجه سى هند مبانه اولدقدنصكره زيد تجديد ايمان ايدوب لكن تجديد نكاح ايتمدين هندك عدتى منقضيه اولوب بعده زيد هنده اوج طلاق بوش اول ديسه زيد هندى رضاسيله بلا حله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد هندى تزوج ايدوب بعده قبل الدخول والخلوه هندى باينا تطليق ايتدكدنصكره زيد هنده اوج طلاق بوش اول ديسه زيد هندى رضاسيله بلا حله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وان فرق اى الطلاق لغير الموطوءة بان قال انت طالق واحدة وواحدة اوانت طالق طالق اوانت طالق انت طالق بانت بالاولى لاالى عدة لكونها غير مدخول بها ولم تقع الثانية لانتفاء المحل (درر فى ايقاع الطلاق)

زيد زوجه سى هندى ابتداء برطلاق ايله تطليق ايدوب بعده عدتى منقضيه اولدقدن صكره زيد هنده اوج طلاق بوش اول ديسه حالا زيد هندى رضاسيله بلا حله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجوب * اولور

(الصريح يلحق الصريح ويلحق البائن بشرط العدة (الدر المختار فى الكنايات)

زيد زوجه سى هندى باينا تطليق ايدوب بعده تجديد نكاح ايتدكدنصكره زيد هندى تكرار باينا تطليق ايدوب بعده تجديد نكاح ايتدكدنصكره زيد هندى ينه تطليق ايلسه زيد هندى بلا حله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان كان الطلاق ثلاثا فى الحرة اوثنتين فى الامة لم تحل له حتى تنكح زوجا غيره نكاحا صحيحا ويدخل بها ثم يطلقها اويموت عنها (من طلاق الهداية)

مطبقا مجنون اولیوب احیانا جنون عارض اولان زید حال افاقتنده زوجه سی
هندی تطلیق ایلسه طلاق واقع اولورمی * الجواب * اولور
(فلایصح طلاق صبی ومجنون مغلوب ای لایفیق بحال واما الذی یجن ویفیق
فحکمه کممیز (الدر المختار فی الحجر) قید بالمغلوب ای المستغرق لانه ان کان یجن تارة
ویفیق اخری فهو حال افاقته کالعاقل (مجمع الانهر فی الحجر)
زید زوجهٔ مدخول بهاسی هنده بوش اول دیدکدنصکره زید اول مجلسده هنده
سکز کره دخی بوش اول دیسه زید هندی بلا حله تزوجه قادر
اولورمی * الجواب * اولماز
(الصریح یلحق الصریح والباین والباین یلحق الصریح لا الباین
(تنویر الابصار فی الکنایات)
زید زوجهٔ مدخول بهاسی هند حره یه بوش اول دیدکدنصکره درعقب انجق برکره
دخی بوش اول دیسه زید هنده عدتی ایچنده مراجعت ایدوب تجدید نکاح ایتمدین
هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(فمن طلق مادون الثلاث بصریح الطلاق او بالثلاث الاول من کنایاته ولم یصفه
بضرب من الشدة ولم یکن بمقابلة مال فله ان یراجع وان ابت مادامت فی العدة
(ملتقی الابحر فی الرجعة)
ایکی زوجه سی اولان زید زوجه سی هنده بندن اوج طلاق بوش اول دیسه مجرد
زید هنده بوش اول دیمکله زوجهٔ اخراسی زینب زیددن بوش
اولورمی * الجواب * اولماز
(لابد فی الطلاق من خطابها او الاضافة الیها کما فی البحر (صرة الفتاوی)
زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی انجق بر طلاق باین ایله تطلیق ایدوب
هندک عدتی منقضیه اولدقدنصکره زید هنده اوج طلاق بوش اول دیسه
هند زیددن اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز
(مر مثله فی اوائل الکتاب)
زید زوجه سی هندی طلاق باین ایله تطلیق ایتدکدنصکره زید هندی رضاسیله
بلاحله تزوجه قادر اولورمی * الجواب * طلاق اخیر دکل ایسه اولور
(الحکم الاصلی لمادون الثلاث من الواحدة البائنة والثنتین البائنتین هو نقصان
عدد الطلاق وزوال الملک ایضا حتی لایحل له وطئها الابنکاح جدید ولایصح ظهاره
ولاایلاؤه ولایجری اللعان بینهما ولایجری التوارث ولاتحرم حرمة غلیظة حتی یجوزله
نکاحها من غیران تتزوج بزوج آخر (من طلاق البدایع فی حکم الباین)
زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی اوج طلاق ایله تطلیق ایتدکدنصکره هند بعد
انقضاء العده نفسنی عمروه تزویج ایدوب بعده عمرو هندی تطلیق ایتدکدنصکره
برمدت مرورنده هند نفسنی زیده تزویج مراد ایدوب عمرو باکه داخل اولدی دیمکله

زيد هندى تصديق ايدوب تزوج ايتدكدنصكره هند عمرو باكه داخل اولمادى ديسه قولنه التفات اولنورمى * الجواب * اولنماز

(المطلقة الثلاث اذا اتت الزوج الاول وقالت تزوجت بزوج آخر ودخل بى وطلقنى وانقضت عدتى ان كانت ثقة اووقع عند الاول انها صادقة وكان ذلك بعد مدة تنقضى فيها العدتان وذلك اربعة اشهر فصاعدا حل للزوج الاول ان يتزوجها وان كان بعد مدة لاتنقضى فيها العدتان لايحل وكذا لواقرت المرأة بذلك وانكر الزوج الثانى حل نكاحها للاول ولواقر الزوج الثانى بذلك وانكرت المرأة دخول الثانى لايحل للاول وان كان الاول تزوجها بعد مدة ولم تقل المرأة شيئا ثم قالت تزوجتنى وكنت فى عدة الثانى اوقالت كنت تزوجت بالزوج الثانى ولم يدخل بى قالوا ان كانت عالمة بشرايط الحل للاول لاتقبل قولها وللاول ان يمسكها وان كانت جاهلة قبل قولها (من نكاح الخانية فى اقرار احد الزوجين بالحرمة) قالت للزوج الاول تزوجت باخر وانقضت عدتى فتزوجنى فتزوجها ثم بعد زمان قالت كذبت ولم اكن تزوجت فان لم تكن اقرت بدخول الثانى تصدق و بطل النكاح وان اقرت لا (منيه فى مسائل الزوج الثانى من النكاح)

زيد ذات حيض اولان زوجهٔ مدخول بهاسى هندى اوچ طلاق ايله تطليق ايتدكدنصكره بش آى مرور ندنه زيده كلوب بن نفسمى بعدانقضاء العده عمروه تزويج ايدوب عمرو دخى باكه داخل اولدى تحليل شرعى حاصل اولدقدنصكره عمرو بنى تطليق ايدوب عدتم منقضيه اولدى ديسه زيد هنده اينانيحق زيد هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور
(مرت مسئلته آنفا من الخانية)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى اوچ طلاق ايله تطليق ايدوب بعدانقضاء العده هند نفسنى عمروه تزويج ايدوب بعده عمرو هندى تطليق ايتدكدنصكره برمدت مرورندنه هند نفسنى زيده تزويج مراد ايدوب عمرو باكه داخل اولدى ديدكده عمرو هندى تكذيب ايدوب لكن زيد هندى تصديق ايلسه زيد بعد انقضاء العده هندى تزوج جائز اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله آنفا)

زيد زوجه سى هند مسلمه يه بره دين وايمانى فلان ايتديكيم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه هند زيددن مبانه اولورمى * الجواب * اولور

(ولوشتم دين المؤمن وايمانه يكفر وتطلق امرأته (حاوى المنية فى متفرقات السير) ومنها ان ردة احد الزوجين توجب البينونة بينهما فى الحال بدون قضاء القاضى ثم بعد ذلك ينظر ان كان الردة من الزوج فهى فرقة بغير طلاق عند ابى حنيفة وابى يوسف رحمهما الله تعالى ولاتجبر المرأة على ان ترجع اليه حتى يتزوجها وعليه مهر المثل او المسمى بعد الدخول ونصف المسمى او المتعة قبل الدخول وعليها العدة ان كانت بعد الدخول (خلاصه فى الفاظ الكفر)

زید آخر دیاره کتدکده زوجه سی هنده خطابا مکتوب یازوب ارادتك الکده اولسون دیدکدنصکره مکتوب واصل اولوب هند قرائت اولندیغی مجلسده سکوت ایدوب نسنه سویلماسه زید مجرد بویله یازمغله هند بوش اولورمی ＊الجواب＊ اولماز

(لایخفی ان هذا الجواب انما یستقیم اذا لم یکن الکاتب من اهل البلدة التی یکون هذا اللفظ متعارفا بینهم فی طلاق الزوجة والا فلا کما افتی به صاحب البهجة فلیراجع (لمرتبه) وعن الاصل الکتابة من الاخرس والصحیح علی ثلثة اوجه ان کتب علی وجه الرسالة وهو ان یکتب علی صحیفة معنونا مصدرا کما یکتب الی الغائب وثبت ذلك باقراره او بینة فهو کالخطاب ولو قال الصحیح او الاخرس لم انو به الطلاق لم یصدق فی القضاء (من طلاق فیض الکرکی) والفاظ التفویض ثلثة تخییر وامر بید ومشیئة قال لها اختاری او امرك بیدك ینوی تفویض الطلاق لانهما کنایة فلا یعملان بلا نیة او طلقی نفسك فلها ان تطلق فی مجلس علمها به مشافهة او اخبارا وان طال یوما او اکثر مالم یوقته ویمضی الوقت قبل علمها مالم تقم لتبدل مجلسها حقیقة او حکما بان تعمل مایقطعه مما یدل علی اعراض لانه تملیك فیتوقف علی قبولها فی المجلس (الدر المختار فی تفویض الطلاق)

زید آخر دیاره کتدکدنصکره زوجه سی هنده معنون ومرسوم مکتوب تحریرایدوب مکتوبنده ارادتك الکده اولسون استرسك نفسکی تطلیق ایله دیو تحریر ایلسه مکتوب هنده واصل اولوب قرائت اولندیغی مجلسده هند نفسنی تطلیق ایدیجك هند مبانه اولورمی ＊الجواب＊ اولور

(اذا قال لامرأته انت طالق ان شئت فذلك الیها مادامت فی مجلسها فان شاءت فی مجلسها وقع الطلاق (الذخیرة) ویکون الواقع رجعیا (م) وکذلك اذ قال لها طلقی نفسك ان شئت او لم یقل ان شئت فذلك الیها فی مجلسها الا ان ههنا لا تطلق مالم تطلق نفسها (فی الخامس من طلاق التاتارخانیه) وباقی المسئلة وماورد علیها یعرف بمامر

زید ام ولدی اولان جاریه سی هندی عمروه تزویج ایتدکدنصکره زید عمروك اذننسز هندی تطلیق ایلسه عمرو مجیز اولمایجق هند بوش اولورمی ＊الجواب＊ اولماز

(الطلاق کالنکاح فی حکم الفضولی فی الاجازة قولا وفعلا (فصولین فی الرابع والعشرین)

حین تزویجده امر طلاق یدنده اولمیان هند زوجی زیده اوج طلاق بوش اول دیسه مجرد بویله دیمکله هند بوش اولورمی ＊الجواب＊ اولماز

(لان الطلاق لازالة القید وهو فیها دون الزوج ولو کان لازالة الملك فهو علیها لانها مملوکة له والزوج مالك (درر فی ایقاع الطلاق) زوج امته من عبده علی ان امرها بیده ان ابتدأ المولی فقال زوجتها منك علی ان امرها بیدی اطلقها کلما ارید وقبل العبد صح وصار الامر بیده وان ابتدأ العبد وقال زوجنی امتك علی ان امرها بیدك تطلقها کلما ترید فزوجها لم یصر الامر بیده لان التفویض هنا قبل النکاح وفی الاول بعده وعلی هذا

لوتزوج امرأة على انها طالق او امرها بيدها تطلق نفسها كلما تريد لايقع الطلاق ولايصير امرها بيدها ولو بدأت المرأة فقالت زوجت نفسي منك على انى طالق اوعلى ان امرى بيدى اطلق كلما اريد فقبل الزوج وقع الطلاق وصح التفويض
(بزازيه فى نكاح العبيد)

زيد زوجه سى هند حره يى مادون ثلاث ايله باينا تطليق ايلسه زيد هندى رضاسيله بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وله ان يتزوج مبانته بمادون الثلاث لوحرة والثنتين لوامة فى العدة و بعدها
(الدر المنتقى فى الرجعة وقدمر تفصيله)

زيد زوجه سى هندى برطلاق ايله تطليق ايتدكدنصكره زيد هندى تزوج ايدوب بعده هندى ايكى طلاق ايله تطليق ايلسه زيد هندى بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولاتحل حرة بعد الثلاث ولاالامة بعد اثنتين الابعد وطئ زوج آخر بنكاح صحيح ومضى عدته (ملتقى فى الرجعه)

اوج عورتى اولان زيد عورتم بوش اولسون ديوب لكن برينى تعيين ايلماسه اوچى دخى بوش اولورمى * الجواب * برى بوش اولور زيد ايچون خيار تعيين واردر
(قال امرأتى طالق وله امرأتان اوثلاث تطلق واحدة وله اى الزوج خيار التعيين هو الصحيح احترازا عما قيل يقع على كل واحدة منهن طلاق والصحيح هو الاول ذكره الزيلعى فى آخر باب الايلاء (درر فى الطلاق)

زيد زوجۀ مدخول بهاسى هند حره يى اصلا تطليق ايتامشيكن بوش اول بوش اول ديسه زيد هنده عدتى ايچنده مراجعت ايدوب تجديد نكاح اولمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وتصح اى الرجعة فيمادون الثلاث من طلقة وطلقتين وهذا فى الحرة والثنتان فى الامة كالثلاث فى الحرة وقدمر مرارا وان ابت المرأة عن الرجعة فان الامر بالامساك مطلق فيشمل التقادير (درر فى الرجعة)

زيد زوجه سى هند ايله چكشدكده هند زيده مرادك ندر ديدكده زيد مرادم سنى بوشامقدر ديوب لكن بوشامسه زيد مجرد بويله ديمكله هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز
(ولوقال اردت طلاقك لايقع (من اول طلاق الخانيه)

هند زوجى زيده اياغمك يولنى ويرديدكده زيد منزلنده اولان كنيفه اشارت ايدوب اشته اياق يولى وارال ديوب لكن طلاق نيت ايلماسه زيد مجرد بويله ديمكله هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز
(لوقال اذهبى اى طريق شئت لايقع بدون النية وان كان حال مذاكرة الطلاق
(تاتارخانيه فى الكنايات)

زيد زوجه سي هندايچون رضاعا قز قرنداشمدر ديوب بعده كلامني تأكيد واشهاد
واصرار يني تحقيق ايتمدين في الحال رجوع ايدوب غلط سويلدم هند ايله اصلا
بينمزده شبهة رضاع يوقدر ديو خطاسنه مصر اولوب نفسني تكذيب ايلسه زيدك
قول اوليله بينلري تفريق اولنورمي * الجواب * اولنماز
(ولو تزوج امرأة ثم قال بعد النكاح هي اختي من الرضاعة وماشبهه ثم قال اوهمت
لبس الامر كما قلت لايفرق بينهما استحسانا ولو ثبت على هذا المنطق وقال هوحق
كما قلت فرق بينهما ولو جحد بعد ذلك لاينفعه الجحود والحاصل ان مثل هذا الاقرار
انما يوجب الفرقة بشرط الثبات عليه (تاتارخانيه في الرضاع)
زيد رضاعا باباسي عمرو متوفانك زوجه مدخول بهاسي هندي تزوج ايتمك جائز
اولورمي * الجواب * اولماز
(لو ارضعت امرأة صبيا حرم عليه زوجة زوج الظئر الذي نزل لبنها منه لانها امرأة ابيه
من الرضاعة ويحرم على زوج الظئر امرأة هذا الصبي لانها امرأة ابنه من الرضاعة
(البحر الرائق في المحرمات)
هند زيدك قزي زينبي مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيد هندك قزي خديجه يي تزوج
ايتمك جائز اولورمي * الجواب * اولور
(ويجوز ان يتزوج اخت ابنه من الرضاع (بدايع في الرضاع)
يدي ياشنده اولان زيد هندك ممه سني امسه حكم رضاع ثابت اولورمي *الجواب* اولماز
(ومدة الرضاع عند ابي حنيفة رحمه الله تعالى ثلثون شهرا وقالا سنتان فاذا
مضت مدة الرضاع لايتعلق بالرضاع تحريم (حاوي القدسي في الرضاع)
هند زينبي مدت رضاعده ارضاع ايلسه هندك قرنداشي زيد زينبي تزوج ايتمك جائز
اولورمي * الجواب * اولماز
فيحرمان اي المرضعة والزوج قومهما فيه تغليب عليه اي على الرضيع كالنسب اي
حرمته كحرمته فيحرم على الرضيع اولادهما واولادها واولاده المتقدمة والمتأخرة لانهم
اخوة واخوات له من قبل الام والاب اواحدهما وكذا آباؤهما وامهاتهما لانهم اجداد
وجدات من قبل الام اوالاب وكذا اخوتها واخواتها لانهم اخوال وخالات وكذا
اخوته واخواته لانهم اعمام وعمات (قهستاني في الرضاع)
زيد نسبا قرنداشي عمروك اناسي هندي تزوج ايتمك جائز اولورمي * الجواب * اولور
(وقد ذكرنا في النكاح انه حلت نحو ام اخيه واخته وغيرهما رضاعا (قهستاني)
زيدك زوجه سي هند زيددن اولان سود ايله مدت رضاعده عمروي ارضاع ايلسه
زيد عمروك نسبا قز قرنداشي زينبي تزوج ايتمك جائز اولورمي * الجواب * اولور
(مرت مسئلته من البدايع والبزازية)
هند زيدي مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيد هندك قرينك قزي زينبي تزوج ايتمك
جائز اولورمي * الجواب * اولماز

(والمحرمات بالرضاع كل مايحرم من النسب والصهرية (اختيار فى المحرمات)
هند مرضعه برفنجانه قيون سودى قويوب ايچنه كندى سودينى صاغوب خلط
ايتدكدنصكره مدت رضاعده زينبه ايچرسه هندك اوغلى زيد زينبى تزوج ايتمك
جائز اولورمى * الجواب * هندك سودى غالب ايسه اولماز
(وماخلط بغيره اى غير الطعام من الجنس وخلافه كالماء والدواء يعتبر فى التحريم
وضده الغلبة عند الشيخين رحمهما الله تعالى وكذا عند محمد وزفر رحمهما الله تعالى
فى غير الجنس واما فى الجنس فقد ثبت الحرمة منهما كما فى الاختيار والغلبة فى الجنس
بالاجزاء كما فى الزاهدى وفى غيره يعتبر اللون والطعم على ماروى ابن سماعة عن ابى
يوسف رحمه الله تعالى كما فى المحيط وفى الغلبة شعار بالتحريم اذا تساويا كما فى الاختيار
(قهستانى فى الرضاع)
زيد زوجه سى هندك رضاعا قزقرنداشى تزوج ايدوب هند ايله جمع ايتمك جائز
اولورمى * الجواب * اولماز
(ويحرم الجمع ايضا بين امرأتين نكاحا ولو فى العدة او وطئا بملك يمين لو فرضت
وقدرت احديهما ذكرا تحرم بنسب او بسبب رضاع عليه اخرى
(الدر المنتقى فى المحرمات)
زيدك زوجه سى هند زيددن اولان سود ايله مدت رضاعده زينبى ارضاع ايلسه
زيدك قرنداشنك اوغلى عمرو زينبى تزوج جائز اولورمى * الجواب * اولور
(وفى كلامه اشعار بانه يحل من الرضاع من يحل من النسب كاولاد الاعمام والعمات
والاخوال والخالات واخت الاخ كما سيأتى (قهستانى فى الرضاع)
زيد رضاعا باباسى عمروك موطوءه سى اولان هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
واراد بحرمة المصاهرة المحرمات الاربع حرمة المرأة على اصول الزانى وفروعه
نسبا ورضاعا وحرمة اصولها وفروعها على الزانى نسبا ورضاعا كما فى الوطئ الحلال
(البحر الرائق فى المحرمات)
زيد رضاعا اوغلى عمروك موطوءه سى اولوب تطليق ايتديكى هندى تزوج ايتمك جائز
اولورمى * الجواب * اولماز
(الاولى ان يقال بدل الموطوءة فى السؤال المنكوحة نكاحا صحيحا لان الحرمة ثابتة بنفس
العقد دخل بها اولم يدخل كما صرح به فى البزازية وغيرها (لمرتبه الفقير)
(وحرم تزوج الكل رضاعا اى من جهة الرضاع حتى ان امرأة لو ارضعت ولدا تحرم
على هذا الولد امرأة زوج المرضعة التى نزل لبنها منه و يحرم على زوج المرضعة امرأة
هذا الولد ومن اراد ضبط هذه فليحفظ ماانشد بعض الافاضل * ازجانب شيرده
همه خويش شوند * وازجانب شيرخواره زوجان وفروع
(ملا مسكين فى المحرمات)
زيدك زوجهٔ مطلقه سى هند مرضعه نفسنى عمروه تزويج ايتدكدنصكره عمرودن

حامل اولمدين زيددن اولان سودايله مدت رضاعده بكرى ارضاع ايلسه بكر عمروك زوجهٔ اخرا سندن اولان قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ثبت بمصة فى حولين ونصف امومة المرضعة وابوة زوج لبنها منه كما اذا طلق ذات لبن فتزوجت بآخر بعد العدة و لم تحبل فان لبنها منه بالاجماع وكذا ان حبلت بلاولادة واما عند ابى يوسف رحمه الله تعالى فان علم انه من الاول او الثانى فهو منه والا فمن الاول وعنه من الاول مطلقا وعنه من الثانى مطلقا و عند محمد رحمه الله تعالى منهما واما ان ولدت فمن الثانى بالاجماع (قهستانى فى الرضاع)

﴿ كتاب الطلاق ﴾

(هو لغة رفع القيد مطلقا غير انه استعمل فى النكاح بالتفعيل وفى غيره بالافعال ولهذا لوقال لزوجته انت مطلقة بتشديد اللام لم يحتج للنية وبتخفيفها يحتاج وشرعا رفع القيد الثابت شرعا بالنكاح بلفظ مخصوص (الدر المنتقى)

زيد زوجه سى هندى تطليقه عمروى توكيل ايتدكدنصكره بكر هندى فضولا تطليق ايلسه مجرد بكرك وجه محرر اوزره تطليقى ايله هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل وكل غيره بالطلاق اوالعتاق فوكل الوكيل رجلا آخر فطلق الثانى والاول حاضر اوغائب لايجوز وكذا لو وكل رجلا بالطلاق اوالعتاق فطلقها اجنبى فاجاز الوكيل ذلك لايجوز (خانيه فى الطلاق قبيل الخلع)

زيد زوجه سى هندى بر طلاق ايله تطليق ايدوب هندك عدتى منقضيه اولدقدنصكره زيد هنده اوج طلاق بوش اول ديسه هند زيددن اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(شرط صحة الطلاق قيام القيد فى المرأة نكاحا كان اوعدة وقيام حل جواز العقد فان كان بعد ما طلقها واحدة او ثنتين وانقضت عدتها وطلقها لايصح الطلاق (من طلاق التاتارخانيه فى الثانى)

زيد زوجه لرى هند وزينبدن بالكز هندى تطليق ايلسه زينب دخى بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(قال امرأتى طالق وله امرأتان اوثلث تطلق واحدة وله اى للزوج خيار التعيين هو الصحيح (درر فى الطلاق) ومنه يعرف جواب السؤال بالاولى

زيد زوجه سى هند صغيره يى باينا ايكى طلاق ايله تطليق ايلسه زيد هندى رضاسيله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(هكذا فى النسخ التى رأيناها والظاهر ان يقال بدل الصغيرة الحرة ولعله من تحريف الناسخ والا فلابد ان يقيد السؤال بالحرة و برضاها بعد البلوغ (لمرتبه) وله ان يتزوج مبانته بمادون الثلاث لوحرة والثنتين لوامة فى العدة وبعدها فانه خص بالاجماع من عموم قوله تعالى ولا تعزموا عقدة النكاح حتى يبلغ الكتاب اجله

﴿ الدر ﴾

(الدر المنتقى فى الرجعة)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندہ بوش اول ديوب بعده زيد هنده مراجعت ايتميوب هندك عدتى منقضه اولدقدنصكره زيدتجديد نكاح مراد ايتدكده هند امتناع ايلسه زيد هنده نفسكى باكه تزويج ايله ديوجبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وشرطية بقاء العدة لان الاستدامة انما تتحقق ما دامت العدة باقية اذ الملك باق فى العدة زائل بعد انقضائها (درر فى الرجعة) لاتجبر بكر بالغة على النكاح اى لاتنكح الابرضاها بل تجبر الصغيرة عندنا ولوثيبا وتجبر البكر عند الشافعى ولو بالغة فالبكر الصغيرة تجبر اتفاقا والثيب البالغة لاتجبر اتفاقا (درر فى الولى)

زيد طائعا شرب خمر ايدوب خمردن سكران ايكن زوجهسى هندى تطليق ايلسه طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولور

(طلاق السكران واقع وكذا اعتاقه وخلعه وهو من لايعرف الرجل من المرأة ولا السماء من الارض ولوكان معه من العقل ما يقوم به التكليف فهو كالصاحى (فتح القدير فى الطلاق) ولواكره على شرب الخمر فشرب وسكر ثم طلق امرأته روى محمد رحمه الله انه يقع طلاقه لانه وجد اللذة والصحيح انه لايقع (عماديه)

زيد زوجهسى هندى اوچ طلاق ايله تطليقه باباسى عمروى توكيل ايتكله عمرو دخى هندى اوچ طلاق ايله تطليق ايلسه زيد هندى حله ايتدرمدين تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز .

(وان كان الطلاق ثلاثا فى الحرة اوثنتين فى الامة لم تحل له حتى تنكح زوجا غيره نكاحا صحيحا ويدخل بها ثم يطلقها او يموت عنها (هدايه فيما تحل به المطلقة) رجل وكل غيره بطلاق امرأته فطلقها الوكيل بالثلاثة ان كان الزوج نوى بالتوكيل توكيلا بالثلاث طلقت ثلاثا وان لم ينوالثلاث لايقع شئ فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى (خانيه فى الطلاق الذى يكون من الوكيل)

زيد زوجهسى هنده اوچ طلاق بوش اول ديسه زيد هندى بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله من الهداية)

زيد زوجهسى هندهيه اناسى فلان ايتديكم قحبه سى ديو جاع لفظيله شتم ايلسه هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل شيخ الاسلام ابن كمال پاشا عن رجل قال لزوجته فى حال الغضب بهى روسپى قحبه فهل تطلق امرأته واجاب لاتطلق امرأته بالقذف والشتم (صرة الفتاوى فى الطلاق)

زيد زوجهسى هنده سنى استمم ديسه مجرد بويله ديمكله هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوقال لها لاحاجة لى فيك اوما اريدك اومرا بكار نيستى لايقع وان نوى (فى متفرقات الكنايات من طلاق الخلاصة)

زید زوجه‌سی هنده واریقل کیت دیوب لکن طلاق نیت ایلماسه بو یله دیمکله هند
بوش اولورمی * الجواب * اولماز

وفیما سوی ذلك من الکنایات نحو قوله حبلك علی غاربك تقنعی تخمری استتری قومی اخرجی اذهبی انتقلی انطلقی تزوجی اغربی لانکاح لی علیك وهبتك لاهلك وقبل الاهل اولم یقبل لایقع الطلاق الابالنیة (من طلاق الخانیة فی الکنایات)

زید قاضی عمروك مدیونی بکره دینکی عمروه ادا ایتما یجه منزلکه کیرمه دیو تنبیه ایتدکدنصکره بکر دینی ادا ایتمدین منزلنه کیرسه مجرد امریمه مخالفت ایتمکله عورتك بوش اولور دیوب بکرك عورتنك طلاقنه حکم ایلسه نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(واما الطلاق فلا یتمکن منه اب لزوج ولا القاضی واما الفسخ فلا یجوز الا بسبب (فی الثالث من طلاق التاتارخانیة) وقد غیرت بیت لوهبانیة فقلت * ولوحکم القاضی بحکم مخالف * لمعتمد ماصح اصلا یحرر (الدر المنتقی فی القضاء)

زید زوجه‌سی هند ایچون نسبا قز قرنداشمدر دیسه هندك نسبی معروف اولوب زیدك قز قرنداشی دکل ایکن مجرد زید بو یله دیمکله هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوقال لامرأته هذه اختی او ابنتی او امی ولها نسب معروف لم یفرق بینهما وان ثبت علی ذلك لانه اقراره مکذب (فی الرابع من نکاح الخلاصة)

زید زوجه‌سی هندی اوج طلاق ایله تطلیق ایدوب عدتی منقضیه اولدقدنصکره هند نفسنی نکاح صحیح ایله عمروه تزویج ایدوب عمرودخی هندی بعد الوطئ تطلیق ایتمکله هند بعد انقضاء العده نفسنی زیده تزویج ایلسه زید هندی تکرار بر طلاق ایله تطلیق ایتدکدنصکره زید هندی رضاسیله بلاحله تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ویهدم الزوج الثانی مادون الثلاث ای حکمه ایضا ای کما یهدم حکم الثلاث یعنی اذا طلق الحرة تطلیقة او تطلیقتین ومضت عدتها وتزوجت بزوج آخر ثم عادت الی الزوج الاول عادت بثلاث تطلیقات وهدم الزوج الثانی حکم مادون الثلاث من الحرمة الخفیفة کما یهدم حکم الثلاث من الحرمة الغلیظة عند ابی حنیفة وابی یوسف رحمهما الله وعند محمد وزفر والشافعی رحمهم الله لایهدم مادون الثلاث (درر فی الرجعة)

زید زوجه‌سی هندی اوج طلاق ایله تطلیق ایتدکدنصکره هند بعد انقضاء العده نفسنی عقد صحیح ایله عمروه تزویج ایدوب عمرودخی هندی وطئ ایدوب تحلیل شرعی حاصل اولدقدنصکره عمرو هندی تطلیق ایلسه زید بعد انقضاء العده هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ولاتحل حرة بعد الثلاث ولا الامة بعد الثنتین الا بعد وطئ زوج آخر بنکاح صحیح ومضی عدته (ملتقی فی الرجعة)

﴿زیدك﴾

زيدك زوجه سى هند دن كلمهٔ كفر صادره اولمغله هند مبانه اولوب بعده هند تجديد ايمان ايتدكدنصكره تجديد نكاح اولنمدين بعد انقضاء العده زيد هنده اوج طلاق بوش اول ديسه زيد هندى بلا حله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وارتداد احد الزوجين فسخ فى الحال وعند محمد رحمه الله تعالى ارتداد الرجل طلاق فلايتوقف على القضاء ولاينتقض به عدد الطلاق بلافرق بين المدخول بها وغيرها وهذا فى الرجل ظاهر ولايجبر المرأة على النكاح بعد اسلامه واما فى المرأة فهو ظاهر الرواية لكنها تجبر على الاسلام وعلى تجديد النكاح زجرا لها بمهر يسير ولو دينارا رضيت اوابت هذا هو الصحيح قال الولوالجى وعليه الفتوى وافتى بعض مشايخ بلخ وسمرقند بعدم الفرقة بردتها زجرا لها ولقد شوهد من المشاق فى تجديدها فضلا عن جبرها بالضرب ونحوه ما لايعد ولايحد لاسيما التى تقع فيما يوجب الكفر كثيرا ثم ينكر وعن التجديد تأبى ومن القواعد المشقة تجلب التيسير والله الميسر لكل عسير (الدر المنتقى قبيل القسم) شرط صحة الطلاق قيام القيد فى المرأة نكاحا كان اوعدة وقيام حل جواز العقد (فى الثانى من طلاق التاتارخانيه)

زيد مسلمدن كفر ايجاب ايدر برامر صادر اولمغله زوجه سى هند مبانه اولدقدنصكره زيد تجديد ايمان ايدوب لكن تجديد نكاح ايتمدين هندك عدتى منقضيه اولوب بعده زيد هنده اوج طلاق بوش اول ديسه زيد هندى رضاسيله بلا حله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد هندى تزوج ايدوب بعده قبل الدخول والخلوه هندى باينا تطليق ايتدكدنصكره زيد هنده اوج طلاق بوش اول ديسه زيد هندى رضاسيله بلاحله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وان فرق اى الطلاق لغير الموطوءة بان قال انت طالق واحدة وواحدة اوانت طالق طالق اوانت طالق انت طالق بانت بالاولى لاالى عدة لكونها غير مدخول بها ولم تقع الثانية لانتفاء المحل (درر فى ايقاع الطلاق)

زيد زوجه سى هندى ابتداء برطلاق ايله تطليق ايدوب بعده عدتى منقضيه اولدقدنصكره زيد هنده اوج طلاق بوش اول ديسه حالا زيد هندى رضاسيله بلاحله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجوب * اولور

(الصريح يلحق الصريح ويلحق البائن بشرط العدة (الدر المختار فى الكنايات)

زيد زوجه سى هندى باينا تطليق ايدوب بعده تجديد نكاح ايتدكدنصكره زيد هندى تكرار باينا تطليق ايدوب بعده تجديد نكاح ايتدكدنصكره زيد هندى ينه تطليق ايلسه زيد هندى بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان كان الطلاق ثلاثا فى الحرة اوثنتين فى الامة لم تحل له حتى تنكح زوجا غيره نكاحا صحيحا ويدخل بها ثم يطلقها او يموت عنها (من طلاق الهداية)

مطبقا مجنون اولميوب احيانا جنون عارض اولان زيد حال افاقتنده زوجه سى هندى تطليق ايلسه طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولور
(فلا يصح طلاق صبى ومجنون مغلوب اى لايفيق بحال واما الذى يجن ويفيق فحكمه كمميز (الدر المختار فى الحجر) قيد بالمغلوب اى المستغرق لانه ان كان يجن تارة ويفيق اخرى فهو حال افاقته كالعاقل (مجمع الانهر فى الحجر)
زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هنده بوش اول ديدكد نصكره زيد اول مجلسده هنده سكز كره دخى بوش اول ديسه زيد هندى بلا حله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(الصريح يلحق الصريح والباين والباين يلحق الصريح لا الباين (تنوير الابصار فى الكنايات)
زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هند حره يه بوش اول ديدكد نصكره درعقب انجق بركره دخى بوش اول ديسه زيد هنده عدتى ايچنده مراجعت ايدوب تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(فمن طلق مادون الثلاث بصريح الطلاق او بالثلاث الاول من كناياته ولم يصفه بضرب من الشدة ولم يكن بمقابلة مال فله ان يراجع وان ابت مادامت فى العدة (ملتقى الابحر فى الرجعة)
ايكى زوجه سى اولان زيد زوجه سى هنده بندن اوج طلاق بوش اول ديسه مجرد زيد هنده بوش اول ديمكله زوجهٔ اخراسى زينب زيددن بوش اولورمى * الجواب * اولماز
(لابد فى الطلاق من خطابها او الاضافة اليها كما فى البحر (صرة الفتاوى)
زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى انجق برطلاق باين ايله تطليق ايدوب هندك عدتى منقضيه اولدقدنصكره زيد هنده اوج طلاق بوش اول ديسه هند زيددن اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز
(مر مثله فى اوائل الكتاب)
زيد زوجه سى هندى طلاق باين ايله تطليق ايتدكدنصكره زيد هندى رضاسيله بلا حله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * طلاق اخيردكل ايسه اولور
(الحكم الاصلى لمادون الثلاث من الواحدة البائنة والثنتين البائنتين هو نقصان عدد الطلاق وزوال الملك ايضا حتى لايحل له وطئها الا بنكاح جديد ولا يصح ظهاره ولا ايلاؤه ولا يجرى اللعان بينهما ولا يجرى التوارث ولا تحرم حرمة غليظة حتى يجوز له نكاحها من غير ان تتزوج بزوج آخر (من طلاق البدايع فى حكم الباين)
زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى اوج طلاق ايله تطليق ايتدكدنصكره هند بعد انقضاء العدة نفسنى عمروه تزويج ايدوب بعده عمرو هندى تطليق ايتدكدنصكره برمدت مرورنده هند نفسنى زيده تزويج مراد ايدوب عمرو باكه داخل اولدى ديمكله

زيد هندى تصديق ايدوب تزوج ايتدكدنصكره هند عمرو با كه داخل اولمادى
ديسه قولنه التفات اولنورمى * الجواب * اولنماز
(المطلقة الثلاث اذا اتت الزوج الاول وقالت تزوجت بزوج آخر ودخل بى وطلقنى
وانقضت عدتى ان كانت ثقة اووقع عند الاول انها صادقة وكان ذلك بعد مدة تنقضى
فيها العدتان وذلك اربعة اشهر فصاعدا حل للزوج الاول ان يتزوجها وان كان بعد مدة
لاتنقضى فيها العدتان لايحل وكذا لواقرت المرأة بذلك وانكر الزوج الثانى حل نكاحها
للاول ولواقر الزوج الثانى بذلك وانكرت المرأة دخول الثانى لايحل للاول وان كان الاول
تزوجها بعد مدة ولم تقل المرأة شيئا ثم قالت تزوجتنى وكنت فى عدة الثانى اوقالت كانت
تزوجت بالزوج الثانى ولم يدخل بى قالوا ان كانت عالمة بشرايط الحل للاول لاتقبل قولها
وللاول ان يمسكها وان كانت جاهلة قبل قولها (من نكاح الخانية فى اقرار احد الزوجين
بالحرمة) قالت للزوج الاول تزوجت بآخر وانقضت عدتى فتزوجنى فتزوجها ثم بعد زمان
قالت كذبت ولم اكن تزوجت فان لم تكن اقرت بدخول الثانى تصدق و بطل النكاح
وان اقرت لا (منيه فى مسائل الزوج الثانى من النكاح)
زيد ذات حيض اولان زوجهٔ مدخول بهاسى هندى اوج طلاق ايله تطليق
ايتدكدنصكره بش آى مرورنده زيده كلوب بن نفسمى بعد انقضاء العده عمروه تزويج
ايدوب عمرو دخى باكه داخل اولدى تحليل شرعى حاصل اولدقدنصكره عمرو بنى
تطليق ايدوب عدتم منقضيه اولدى ديسه زيد هنده ايناينحق زيد
هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور
(مرت مسئلته آنفا من الخانية)
زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى اوج طلاق ايله تطليق ايدوب بعد انقضاء العده
هند نفسنى عمروه تزويج ايدوب بعده عمرو هندى تطليق ايتدكدنصكره برمدت مرورنده
هند نفسنى زيده تزويج مراد ايدوب عمرو باكه داخل اولدى ديدكده عمرو هندى تكذيب
ايدوب لكن زيد هندى تصديق ايلسه زيد بعد انقضاء العده هندى تزوج جائز
اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله آنفا)
زيد زوجه سى هند مسلمه يه بره دين وايمانى فلان ايتديكم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه
هند زيددن مبانه اولورمى * الجواب * اولور
(ولوشتم دين المؤمن وايمانه يكفر وتطلق امرأته (حاوى المنية فى متفرقات السير)
ومنها ان ردة احد الزوجين توجب البينونة بينهما فى الحال بدون قضاء القاضى ثم بعد ذلك
ينظر ان كان الردة من الزوج فهى فرقة بغير طلاق عند ابى حنيفة وابى يوسف
رحمهما الله تعالى ولاتجبر المرأة على ان ترجع اليه حتى يتزوجها وعليه مهر المثل او المسمى
بعد الدخول ونصف المسمى او المتعة قبل الدخول وعليها العدة ان كانت بعد الدخول
(خلاصه فى الفاظ الكفر)

زيد آخر دياره كتدكده زوجه سى هنده خطابا مكتوب يازوب ارادتك الكده اولسون ديدكدنصكره مكتوب واصل اولوب هند قرائت اولنديغى مجلسده سكوت ايدوب نسنه سويلماسه زيد مجرد بويله يازمغله هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(لايخفى ان هذا الجواب انما يستقيم اذا لم يكن الكاتب من اهل البلدة التى يكون هذا اللفظ متعارفا بينهم فى طلاق الزوجة والا فلا كما أفتى به صاحب البهجة فليراجع (لمرتبه) وعن الاصل الكتابة من الاخرس والصحيح على ثلثة اوجه ان كتب على وجه الرسالة وهو ان يكتب على صحيفة معنونا مصدرا كما يكتب الى الغائب وثبت ذلك باقراره او بينة فهو كالخطاب ولو قال الصحيح او الاخرس لم انو به الطلاق لم يصدق فى القضاء (من طلاق فيض الكركى) والفاظ التفويض ثلثة تخيير وامر بيد ومشيئة قال لها اختارى او امرك بيدك ينوى تفويض الطلاق لانهما كناية فلا يعملان بلا نية او طلقى نفسك فلها ان تطلق فى مجلس علمها به مشافهة او اخبارا وان طال يوما او اكثر مالم يوقته ويمضى الوقت قبل علمها مالم تقم لتبدل مجلسها حقيقة او حكما بان تعمل مايقطعه مما يدل على اعراض لانه تمليك فيتوقف على قبولها فى المجلس (الدر المختار فى تفويض الطلاق)

زيد آخر دياره كتدكدنصكره زوجه سى هنده معنون ومرسوم مكتوب تحرير ايدوب مكتوبنده ارادتك الكده اولسون استرسك نفسكى تطليق ايله ديو تحرير ايلسه مكتوب هنده واصل اولوب قرائت اولنديغى مجلسده هند نفسنى تطليق ايدبجك هند مبانه اولورمى * الجواب * اولور

(اذا قال لامرأته انت طالق ان شئت فذلك اليها مادامت فى مجلسها فان شاءت فى مجلسها وقع الطلاق (الذخيرة) ويكون الواقع رجعيا (م) وكذلك اذا قال لها طلقى نفسك ان شئت اولم يقل ان شئت فذلك اليها فى مجلسها الا ان ههنا لا تطلق مالم تطلق نفسها (فى الخامس من طلاق التاتارخانيه) وباقى المسئلة وماورد عليها يعرف مما مر)

زيد ام ولدى اولان جاريه سى هندى عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد عمروك اذننسز هندى تطليق ايلسه عمرو مجيز اولمايجق هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(الطلاق كالنكاح فى حكم الفضولى فى الاجازة قولا وفعلا (فصولين فى الرابع والعشرين)

حين تزويجده امر طلاق يدنده اولميان هند زوجى زيده اوچ طلاق بوش اول ديسه مجرد بويله ديمكله هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(لان الطلاق لازالة القيد وهو فيها دون الزوج ولو كان لازالة الملك فهو عليها لانها مملوكة له والزوج مالك (درر فى ايقاع الطلاق) زوج امته من عبده على ان امرها بيده ان ابتدأ المولى فقال زوجتها منك على ان امرها بيدى اطلقها كلما اريد وقبل العبد صح وصار الامر بيده وان ابتدأ العبد وقال زوجنى امتك على ان امرها بيدك تطلقها كلما تريد فزوجها لم يصر الامر بيده لان التفويض هنا قبل النكاح وفى الاول بعده وعلى هذا

لوتزوج امرأة على انها طالق اوامرها بيدها تطلق نفسها كلما تريد لايقع الطلاق ولايصيرامرها بيدها ولو بدأت المرأة فقالت زوجت نفسي منك على انى طالق اوعلى ان امرى بيدى اطلق كلما اريد فقبل الزوج وقع الطلاق وصح التفويض
(بززيه فى نكاح العبيد)

زيد زوجه سى هند حره يى مادون ثلاث ايله بائنا تطليق ايلسه زيد هندى رضاسيله بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وله ان يتزوج مبانته بمادون الثلاث لوحرة والثنتين لوامة فى العدة و بعدها
(الدر المنتقى فى الرجعة وقد مر تفصيله)

زيد زوجه سى هندى برطلاق ايله تطليق ايتدكدنصكره زيدهندى تزوج ايدوب بعده هندى ايكى طلاق ايله تطليق ايلسه زيد هندى بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولاتحل حرة بعد الثلاث ولاالامة بعد اثنتين الابعد وطئ زوج آخر بنكاح صحيح ومضى عدته (ملتقى فى الرجعه)

اوچ عورتى اولان زيد عورتم بوش اولسون ديوب لكن برينى تعيين ايلماسه اوچى دخى بوش اولورمى * الجواب * برى بوش اولور زيداچون خيار تعيين واردر
(قال امرأتى طالق وله امرأتان اوثلاث تطلق واحدة وله اى الزوج خيار التعيين هوالصحيح احترازا عما قيل يقع على كل واحدة منهن طلاق والصحيح هوالاول ذكره الزيلعى فى آخرباب الايلاء (درر فى الطلاق)

زيد زوجۀ مدخول بهاسى هند حره يى اصلا تطليق ايتمامشيكن بوش اول بوش اول ديسه زيدهنده عدتى ايچنده مراجعت ايدوب تجديد نكاح اولنمدين هندايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وتصح اى الرجعة فيمادون الثلاث من طلقة وطلقتين وهذافى الحرة والثنتان فى الامة كالثلاث فى الحرة وقدمرمرارا وان ابت المرأة عن الرجعة فان الامر بالامساك مطلق فيشمل التقادير (درر فى الرجعة)

زيد زوجه سى هند ايله چكشدكده هند زيده مرادك ندر ديدكده زيد مرادم سنى بوشامقدر ديوب لكن بوشامسه زيد مجرد بويله ديمكله هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز
(ولوقال اردت طلاقك لايقع (من اول طلاق الخانيه)

هند زوجى زيده اياغمك يولنى ويرديدكده زيد منزلنده اولان كنيفه اشارت ايدوب اشته اياق يولى واردیوب لكن طلاق نيت ايلماسه زيد مجرد بويله ديمكله هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز
(لوقال اذهبى اى طريق شئت لايقع بدون النية وان كان حال مذاكرة الطلاق
(تاتارخانيه فى الكنايات)

هند زوجی زیده بنی بوشه دیدکده زید برشی تلفظ ایتمیوب انجق اوچ پرماغنی هنده کوسترسه زید مجرد بو یله ایتمکله هند بوش اولور می * الجواب * اولماز

(امرأة قالت لزوجها طلقنی فاشار الیها بثلاثة اصابع ونوی به ثلاث تطلیقات لاتطلق مالم یتلفظ به (خانیة فی الطلاق)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی ایکی طلاق ایله تطلیق ایدوب عدتی منقضیه اولدقدنصکره زید هندی تزوج ایتمدین هنده اوچ طلاق بوش اول دیسه زید هندی بلاحله تزوج جائز اولور می * الجواب * اولور

(لابد ان یقید فی السؤال بکون الزوجة حرة (لمرتبه) شرط صحة الطلاق قیام القید فی المرأة نکاحا کان اوعدة وقیام حل جواز العقد فان کان بعد ماطلقها واحدة اوثنتین وانقضت عدتها وطلقها لایصح الطلاق (فی الثانی من طلاق التاتارخانیه)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هنده سنی تطلیق ایتدم دیسه واقع اولان طلاق رجعیمیدر بائنمیدر * الجواب * رجعیدر

(صریحه مااستعمل فیه خاصة ولایحتاج الی نیة وهو انت طالق ومطلقة وطلقتك ویقع بکل منها واحدة رجعیة وان نوی اکثر منها او بائنة (ملتقی فی ایقاع الطلاق)

هند زوجی زیده باکه نیچون اثواب ایدیو یرمزسن بن سنك اهلك دکلیم دیدکده دکلسن دیسه زید مجرد بو یله دیمکله هند بوش اولور می * الجواب * اولماز

قال الفقیه لوقال لامرأته لست لی بامرأة فی قول ابی یوسف ومحمد رحمهما الله لایقع الطلاق وان نوی وفی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی یقع ان نوی وبه نأخذ (مجموع النوازل لابی اللیث فی الطلاق)

زید بر مصلحت ایچون عوامدن عمروك منزلنه واردقده عمرو شرب خمر ایدر بولنوب زیدی کوردکده کل شراب ایچه لم دیوب زید ابا ایتمکله عمرو زیدك اوزرینه قلج ایله هجوم ایدوب ایچ یوخسه سنی قتل ایدرم دیدکده زید دخی مکرها عمرو ایله شراب ایچوب عقلی بالکلیه زائل ایکن زید اول مجلسده زوجه سی هندی تطلیق ایلسه طلاق واقع اولور می * الجواب * اولماز

(اکره علی شرب الخمر اوشربه للضرورة کاساغة لقمة وعطش فسکر وطلق لایقع فی الصحیح (بزازیه فی الطلاق)

زید زوجه سی هندی تطلیقه عمروی وکالت مطلقه ایله توکیل ایدوب عمرو دخی سکران ایکن هندی تطلیق ایلسه طلاق واقع اولور می * الجواب * اولور

(الوکیل بطلاق لوسکر وطلق یقع فی الصحیح وقیل لاقال (ث) عدم وقوعه خلاف قول اصحابنا اذ التوکیل بطلاق تعلیق طلاق بلفظ الوکیل ومن قال لآخر لوقلت لامرأتی انت طالق فهی طالق ثم سکر ذلك الآخر فقال انت طالق یقع کذا هنا قلت ینبغی ان یکون علی التفصیل لووکله بان یطلقها مطلقا یقع ولوقال لورأیت مصلحة اونحوه فطلقها وکالة والا فلا ینبغی ان لایقع لوسکران لما مرانه لایقف علی المصالح وغرض موکله ذلك (فصولین فی الرابع والثلثین فی احکام السکاری)



باشنه ضرب اولنمغله عقلی بالکلیه زائل اولان زید اول حالده زوجه سی هنده طقوز طلاق بوش اول دیسه طلاق واقع اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو زال عقله بالضرب اوضرب هو على رأسه حتى زال عقله فطلق لايقع طلاقه (فى الثالث من كتاب الطلاق من التاتارخانية)

زید ذمی زوجه سی هند نصرانیه یه اوچ طلاق بوش اول دیدکدنصکره زیدك هنده ازواج معامله سی ایتدیکنه مطلع اولان قاضی یه مزبورلرك بینلرینی تفریق لازم اولورمی * الجواب * اولور

(اذا طلق الذمى امرأته ثلاثا اوخالعها ثم اقام عليها فرافعته الى السلطان فالقاضى يفرق بينهما بالاتفاق بخلاف نكاح المحارم على قول ابى حنيفة رحمه الله فانه لايفرق بينهما بمرافعة احدهما وما اذا تزوجها بعد الطلقات الثلاث برضاها قبل التزوج بزوج آخر لان هذا ونكاح المحارم فى جميع التفريعات على السواء هكذا ذكر فى الاصل وفى القدورى اذا طلق امرأته ثلاثا اوخالعها ثم اقام عليها فانه يفرق بينهما وان لم يترافعا قوله وان لم يترافعا يحتمل ترك المرافعة منهما ويحتمل ترك المرافعة من احدهما (محيط البرهانى فى نكاح الكفار)

زید زوجه سی هندی تطلیق ایتمکسزین هند ایله برقاچ دفعه احتیاطا عقد نکاح ایتدکدنصکره زید هندی طلاق رجعی ایله تطلیق ایلسه زید هنده عدتی ایچنده مراجعت ایدوب تجدید نکاح ایتمدین هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا جدد النكاح للاحتياط لايلزم الزيادة بلانزاع لان الغرض ابقاء الاول ولان العقد الثانى لم يثبت فكيف يثبت مافى ضمنه (فى الثانى عشر من نكاح البزازية) وتصح اى الرجعة فيما دون الثلاث وان ابت (درر فى الرجعة ملخصا)

في طلاق المريض

زید صحتنده زوجۀ مدخول بها سی هندی تطلیق ایدوب هندك عدتی منقضیه اولدقدنصکره زید فوت اولسه هند زیده وارثه اولورمی * الجواب * اولماز

(وان مات بعد انقضاء العدة فلا ميراث لها (قدورى فى الطلاق)

زید خسته اولوب لکن غالب حالی هلاك اولمیوب خارج بیتنده اولان مصالحی کورمکه قادر ایکن زوجۀ مدخول بهاسی هندی باینا تطلیق ایتدکدنصکره عدتی ایچنده زید فوت اولسه هند زیده وارثه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو كان الزوج محصورا بحبس اوفى صف القتال ومثله حال فشو الطاعون (اشباه) اوقائما بمصالحه خارج البيت مشتكيا من الم اومحموما ا ومحبوسا بقصاص اورجم لاترث لغلبة السلامة (الدر المختار فى طلاق المريض)

هند قزی زینب صغیره یی شهود محضرلرنده عمروه تزویج ایدوب عمرو زینبه داخل اولدقدنصکره زینب مرض موتنده بالغه اولدم دیو عقد مزبوری عمروك حضورنده

حاكمه فسخ ایتدردکدنصکره عدتی ایچنده زینب فوت اولسه عمرو زینبه وارث اولور می * الجواب * اولور

(ینبغی ان یقید التزویج بکونه من کفو و بمهر المثل لان تزویج الام الصغیرة من غیر کفو ای بغبن فاحش لایصح والتوارث انما یجری فی العقد الصحیح (لمرتبه) ولو باشرت سبب الفرقة وهی مریضة وماتت قبل انقضاء عدتها ورثها کما اذا وقعت الفرقة باختیارها نفسها فی خیار البلوغ والعتق او بتقبیلها ابن زوجها (تنویر الابصار فی طلاق المریض)

هند زوج داخلی زیدك مرض موتنده مهری اوزرینه زید ایله خلع اولدقدنصکره عدتی ایچنده زید فوت اولسه هند زیده وارثه اولور می * الجواب * اولماز

(والمراد به اذا طلقها من غیر سؤال منها ولارضاء ومات فی مرضه ذلك وهی فی العدة اما اذا سألته الطلاق فطلقها بائنا او ثلاثا او خالعها او قال لها اختاری فاختارت نفسها ثم مات فی العدة لم ترثه لانها رضیت بابطال حقها (حدادی فی الطلاق)

زید مرض موتنده زوجهٔ مدخول بهاسی هندی تطلیق ایتدکدنصکره زید برمدت مرورنده فوت اولدقده ورثه‌سی هندك عدتی منقضیه اولدی دیو دعوی وهند انقضاء عدتی انکار ایدوب ورثه لك مدعالری ثابت اولماسه هند یمین ایدیجك زیده وارثه اولور می * الجواب * اولور

(مریض طلق امرأته ثم مات بعد زمان وهی تقول لم تنقض عدتی کان القول قولها مع الیمین فان نکلت لاترث وان حلفت ورثت (الخانیة قبیل النسب)

زید مرض موتنده زوجهٔ مدخول بهاسی هنده فلان فعلی اشلرسم بوش اول دیدکدنصکره زید اول فعلی اشلیوب هندك عدتی ایچنده زید فوت اولسه هند زیده وارثه اولور می * الجواب * اولور

(وان علق الطلاق بفعل اجنبی او بمجیء الوقت فوجد فان کان التعلیق والشرط فی مرضه ورثت وان کان احدهما فی الصحة لاترث وان علق بفعل نفسه وهما فی المرض او الشرط فقط ورثت (ملتقی فی طلاق المریض)

﴿ باب التعلیق ﴾

هو ربط حصول مضمون جملة بحصول مضمون جملة اخری (تنویر)

زید والدهم هندك منزلنك شو قپوسندن ایچرو کیررسم عورتم اوچ طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید منزل مزبورك اول قپوسندن کیرمیوب بعده هند اول منزلك دیوارینی دلوب برآخر قپو اچدروب زید اول اچدردیغی قپودن کیروب شرط مزبوره بناء زیدك عورتی اوچ طلاق بوش اولور می * الجواب * شو قپوسندن ایچرو کیررسم دیدیسه ● اولماز اما شو اولك قپوسندن ایچرو کیررسم دیدیسه اولور

(فلو حلف لایدخل من باب هذه الدار فدخل من غیر الباب لم یحنث فان نقب بابا آخر فدخله حنث لانه دخل بابه وان نوی ذلك الباب بعینه لم یدین فی القضاء لانه لاتخصیص

فی لفظ حتی لو عینه فی الیمین لم یحنث فی غیره (فی ایمان الولوالجیة)
زید زوجه سی هنده بنم عمرو ایله عداوتم واردر عمروك منزلنه واررسك اوچ طلاق
بوش اول دیدکدنصکره عمرو منزلی اوغلی بکره بیع وتسلیم ایدوب کندوسی
چیقدقدنصکره هند اول منزله وارسه هند شرط مزبوره بناء اوچ طلاق
بوش اولورمی * الجواب * اولماز
(وکذا لو حلف لایدخل دار فلان فباع فلان داره وتحول عنها لایحنث فی قول ابی حنیفة
وابی یوسف رحمهما الله تعالی (من ایمان الخانیة فی الدخول)
زید قربلی عمروه شمدنصکره سنی استخدام ایدرسم عورتم بوش اولسون دیدکدنصکره
عمرو زیده امرنسز خدمت ایدوب زید عمروی نهی ایتماسه زیدك عورتی
بوش اولورمی * الجواب * اولور
(واذا حلف الرجل علی خادم کان یخدمه ان لایستخدمه فهذه المسئلة علی وجهین
الاول ان یکون الخادم مملوکا للحالف وانه یشتمل علی فصول اربعة احدها ان یطلب
منه الخدمة بعد الیمین نصا وصریحا بان قال اخدمنی وفی هذا الوجه یحنث فی یمینه وانه
ظاهر والثانی ان یخدمه بعد الیمین بغیر امره ویترکه حتی یخدمه وکان یخدمه قبل الیمین
بامره وفی هذا الوجه یحنث ایضا الثالث ان یخدمه بعد الیمین بغیر امره وقد کان خدمه
قبل الیمین بغیر امره وفی هذا الوجه یحنث ایضا الرابع ان یخدمه بعد الیمین بغیر امره
وکان لایخدمه قبل الیمین اصلا وفی هذا الوجه یحنث ایضا
(فی اواخر الثانی عشر من ایمان التاتارخانیة)
زید مجرد اولان عمروه سن متزوج ایمش سن دیدکده عمرو اکر بن حالا متزوج ایسه م
الوب الاجغم بوش اولسون دیوب لکن عمرو حین حلفده متزوج اولمیوب بعده هندی
تزوج ایلسه هند شرط مزبوره بناء بوش اولورمی * الجواب * اولماز
(والمعلق بالشرط لایقع بدون وجود الشرط (کذا فی المعتبرات)
مجرد اولان زید هر بار عورت تزوج ایدرسم اول عورت بوش اولسون دیدکدنصکره
عمرو هندی زیده فضولی نکاح ایدوب زید دخی انجق فعلیله قبول ایلسه هند
بوش اولورمی * الجواب * اولماز
(حلف لایتزوج فزوجه فضولی فاجاز بالقول حنث وبالفعل لا ولو زوجه فضولی
ثم حلف لایتزوج لایحنث بالقول ایضا کل امرأة تدخل فی نکاحی فکذا فاجاز نکاح
فضولی بالفعل لایحنث ومثله ان تزوجت امرأة بنفسی او بوکیلی او بفضولی
(تنویر الابصار فی اواخر الایمان)
مجرد اولان زید فلان فعلی اشلرسم الوب الاجغم بوش اولسون وبروقتده اوزرمده
نکاح بولنمسون وبرطریقله نکاح قبول ایتمیم دیدکدنصکره زید اول فعلی اشلیوب بعده
عمرو هندی رضاسیله زیدك توکیلنسز فضولا زیده تزویج ایدوب بعده زید قولیله
قبول ایتمیوب فعلیله قبول ایلسه هند بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوقال كل امرأة تدخل فى نكاحى فهى طالق ثلاثا قال الامام عمرو النسفى ينفعه نكاح الفضولى لان دخولها فى نكاحه لايكون الا بالتزوج فيكون ذكرالحكم ذكر السبب الذى يختص به وصار كانه قال كل امرأة اتزوجها فهى طالق (جواهر الفتاوى فى تعليق الطلاق) وانما ينسد باب الفضولى لو زاد اواجزت نكاح فضولى ولو بالفعل فلامخلص له الا اذا كان المعلق طلاق المزوجة فيرفع الامر الى شافعى ليفسخ اليمين المضافة (الدرالمختار فى آخر الايمان) وماذكر فى السؤال من قبيل تعليق الاجزية المخالفة بالشرط فتأمل (لمرتبه)

زيد هنده سويلرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديوب بعده هنده سويلكله زيدك زوجهٔ مدخول بهاسى زينب زيددن طلاق رجعى ايله بوش اولدقدنصكره زيد زينبه عدتى ايچنده مراجعت ايلسه شرط مزبوره بناء زينب زيددن بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(حلف لايتزوج وكان تزوجها وطلقها رجعيا وراجع لايقع (بزازيه فى الحلف على التزوج)

زيد قاضى عمروفلان فعلى اشلرسه زوجه سى هند اوچ طلاق بوش اولمق اوزره عمروه اوچ پارمغيله اشارت ايتمكله عمرودخى اول اعتقاد ايله اول ايشى اشلمامكه تعهد ايدوب لكن عمرودن طلاقه متعلق كلام صادر اولمدين عمرو اول فعلى اشلسه عورتى اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(قالت لزوجها طلقنى فاشار اليها بثلاث اصابع يريد بذلك ثلاث تطليقات لاتطلق مالم يقل بلسانه لانه لو وقع لوقع بالضمير والطلاق لايقع بالضمير (محيط البرهانى فى الرابع من كتاب الطلاق)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هنده منزلكه داخل اولورسم شرط اولسون شرط اولسون شرط اولسون ديوب الفاظ مذكوره دن مرادى شرط طلاق اولسه اول شرطله طلاق وقوعى هند تحت نكاحنده ايكن زيد هندك منزلنه داخل اولماسنه معلق وموقوف اولوب لفظ ثانى وثالث ايله هند اوزرينه منجزا ايكى طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولور

(تقييد السؤال بالارادة مبنى على ان الحالف من البلدة التى لم يتعارف فيها هذه الالفاظ فى الطلاق الصريح (لمرتبه) ان دخلت الدار فانت طالق طالق طالق وهى غير ملموسة فالاول معلق بالشرط والثانى ينزل فى الحال ويلغو الثالث وان تزوجها ودخل الدار نزل المعلق ولو دخل بعد البينونة قبل التزوج انحل اليمين لاالى جزاء ولو موطوءة تعلق الاول ونزل الثانى والثالث فى الحال (بزازيه فى متفرقات الايمان)

زيد اناسى هنده اگر منزلمه سنى دخولدن منع ايتمزسم زوجه م زينب اوچ طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره هند زيدك منزلنه دخول مراد ايتدكده زيد هندى منع ايدوب بعده هند زيدك منزلنه ينه دخول مراد ايتدكده زيد هندى منع ايتماسه زيد هندى مجرد ثانيا منع ايتمامكله زينب زيددن اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل قال لامنعن فلانا من دخول داري فنعه مرة بر في يمينه فان رآه مرة ثانية ولم يمنعه لاشيء عليه (خانيه في فصل الدخول من الايمان)

زيد زوجه سي هند ايله چكشدكده هنده اكر بو كون سني اوچ طلاق ايله تطليق ايتمزسم بندن اوچ طلاق بوش اول ديدكدنصكره زيد اول كون هنده باكه شوقدر اقچه ويرمك اوزره سني اوچ طلاق ايله تطليق ايلدم ديوب لكن هند قبول ايتميوب اول كون مرور ايلسه هند زيددن اوچ طلاق بوش اولورمي * الجواب * اولماز

(رجل قال لامرأته ان لم اطلقك اليوم ثلاثا فانت طالق ثلاثا ثم اراد ان لاتطلق امرأته ولايصير حانثا قالوا الحيلة في هذا ماروي عن ابي حنيفة رحمه الله تعالى وعليه الفتوى ان يقول لامرأته في اليوم انت طالق ثلاثا على الف درهم فاذا قال لها ذلك تقول المرأة لااقبل فاذا قالت المرأة ذلك ومضى اليوم كان الزوج بارا في يمينه ولايقع الطلاق لانه طلقها في اليوم ثلاثا وانما لم يقع الطلاق عليها برد المرأة وبهذا لايخرج كلام الزوج من ان يكون تطليقا (خانيه في التعليق)

زيد مديوني عمرو ايله براوطه ده اوتورر لكن زيد عمروه سنك ذمتكده اولان شوقدر اقچه حقمي المدين بو اوطه دن طشره چيقارسم زوجهم هند اوچ طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد مبلغ مزبوري المدين زيدك امرى نسز بكرز يدي ارقه سنه يوكلنوب اول اوطه دن طشره چيقارسه هند زيددن اوچ طلاق بوش اولورمي * الجواب * اولماز

(وفي لايخرج من هذه الدار مثلا فامر الحالف من حمله واخرجه عنها حنث لان فعل المأمور ينتقل الى الآمر فصار كدابة يركبها فيخرج عليها ولوحمل الحالف واخرج بلا امر حال كونه مكرها بحيث لايمكنه الامتناع اورضى بقلبه الاانه لم يأمره لايحنث في الصحيح (مجمع الانهر في اليمين في الدخول)

زيد زوجه مدخول بهاسي هندي طلاق رجعي ايله تطليق ايتدكدنصكره اكر هندي بركره دخي تزوج ايدرسم اوچ طلاق بوش اولسون ديوب بعده زيد هنده عدتي ايچنده مراجعت ايلسه شرط مزبوره بناءً هند زيددن اوچ طلاق بوش اولورمي * الجواب * اولماز

(حلف لايتزوج وكان تزوجها وطلقها رجعيا وراجع لايقع (بزازيه في الحلف على التزوج)

زيد عمروه بعد اليوم سنكله معا طعام اكل ايدرسم زوجه م هند اوچ طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد عمرو ايله برسفره ده اوتوروب لكن زيد عمروك اكل ايتديكي صحندن اكل ايتميوب آخر صحندن طعام اكل ايلسه هند زيددن بوش اولورمي * الجواب * اولماز

(رجل حلف ان لايأكل مع فلان طعاما فاكل هذا من اناء وهذا من اناء آخر لايكون حانثا مالم يأكلا في اناء واحد (من ايمان الخانية في فصل الاكل)

زيدزوجه سى هنده اكرسنى بغيرحق ضرب ايدرسم بوش اول ديدكدنصكره هندزيده
حرامى كار و بونك امثالى شتم ايتمكله زيدهندى ضرب ايلسه شرط مزبوره بناء هند
زيد دن بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(اذاجعل امرهابيدها على انه متى ضربها بغيرجناية فهى تطلق نفسها فلازمت الزوج
لاجل الكسوة فضربها صار الامر بيدها ولوكانت تعلقت به واخذت لحيته فهذامنها
جناية وفى الذخيرة وكذلك اذاقالت اى حرامى كار فهذا جناية منها
(فى الخامس من طلاق التاتارخانيه)

زيد اكرفلان منزله كيررسم زوجهم هنداوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد
هندى برطلاق ايله تطليق ايدوب بعده هندك عدتى ايچنده زيد اول منزله كيرسه
هند زيددن اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولور

(لوقال ان فعلت كذافانت طالق ثم طلق امرأته بائنا ثم فعل ذلك الفعل وهى فى العدة
تطلق (فى الثالث من ايمان الخلاصة)

زيد عمروى اكر قتل ايتمزسم زوجهم هنداوج طلاق بوش اولسون ديوب لكن زمان
تعيين ايتميوب بعده عمروى قتل ايتمدين زيد فوت اولسه هند مدخول بها اوليحق زيده
وارثه اولورمى * الجواب * اولور

(انت طالق مالم اطلقك وسكت طلقت وفى ان لم اطلقك لاحتى يموت احدهما اى لايقع
الطلاق الابموت احدهما فان كانت مدخول بها ورثته بحكم الفرار وان كان الطلاق ثلاثا
(البحر الرائق فى الطلاق وكذا فى الحادى عشر من طلاق التاتارخانيه)

كسنه نك عيالنده اولميان زيد برمنزلده ساكن ايكن بعد اليوم بومنزلده ساكن اولورسم
زوجه م هند اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد يالكز كندى چيقوب اهل
وعيال ومتاعنى اول منزلده ترك ايلسه هند زيد دن اوج طلاق بوش
اولورمى * الجواب * اولور

(رجل حلف ان لايسكن هذه الدار فخرج بنفسه وترك اهله ومتاعه فيها ان كان الحالف
فى عيال غيره كالابن الكبير يسكن فى دار الاب والمرأة تسكن فى دار زوجها ونحوهما
لايحنث فى يمينه وان لم يكن الحالف فى عيال غيره لايبر الاان يأخذ فى النقلة من ساعته
لان الدوام على السكنى سكنى ثم ان عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى يشترط للبر نقل الاهل
وكل المتاع حتى لو بقى فيها وتداومكنسة كان حانثا وعلى قول ابى يوسف رحمه الله تعالى
اذانقل الاهل واكثر المتاع برفى يمينه والفتوى على قوله وعلى قول محمد رحمه الله تعالى
اذانقل الاهل ومايقوم به الكدخدائية صار بارا (من ايمان الخانية فى المساكنة)

مجرد اولان زيد فلان فعلى اشلرسم هر الوب الاجغم اوج طلاق بوش اولسون
ديدكدنصكره زيد اول فعلى اشليوب بعده هندى تزوج ايتمكله هند اوج طلاق بوش
اولدقدنصكره زيد زينبى تزوج ايلسه زينب اوج طلاق بوش
اولورمى * الجواب * اولور

(ولو قال كل امرأة اتزوجها فهي طالق فكل امرأة تزوجها تطلق واحدة
فان تزوجها ثانيا لا تطلق لاقتضائها عموم الاسماء لا عموم الافعال
(البحر الرائق في التعليق)

بر محله اهالیسندن زید محلهٔ مزبوره ده ساکنه هندایچون محله دن چیقمازسه وهند
چیقمادیغی حالده بن چیقمازسم عورتم بوش اولسون دیدکدنصکره هندك وکندینك
خروجلریله سکنی مراد ایتمکله في الحال هند محله دن چیقوب برمدت آخر محله ده
ساکنه اولدقدنصکره ینه اول محله یه کلوب زید دخی في الحال اهل وعیالیله اول
محله دن چیقوب آخر محله ده توطن ایلسه زیدك عورتی بوش
اولورمی * الجواب * اولماز

(والمعلق بالشرط لايقع بدون وجود الشرط (كذا في المعتبرات)

زید فلان فعلی اشلرسم شرط اولسون دیوب لکن اول فعلی اشلماسه مجرد زید
بو یله دیمکله زوجه سی هند بوش اولورمی * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته آنفا)

زید حالا اون بش غروشه بالغ نقده مالك ایسم عورتم اوچ طلاق بوش اولسون
دیوب لکن حین حلفده اون بش غروشه بالغ نقده مالك اولماسه زید مجرد بو یله
دیمکله عورتی بوش اولورمی * الجواب * اولماز (مر نقله فیما سبق)

(زید دائنی عمروه ساکماولان دیمی استانبوله واردیغم کون ادا ایتمزسم عورتم اوچ طلاق
بوش اولسون دیدکدنصکره زید استانبوله واردقده برقاچ کون مرور ایدوب اداء دین
ایتماسه عورتی اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قيدها بوقت فمضى قبل الفعل حنث ان بقي الامكان والا بان وقع اليأس بموته
او بفوت المحل بطلت يمينه (الدر المختار في اليمين في الضرب)

زید زمان تعیین ایتمکسزین فلان فعلی اشلمزسم عورتم بوش اولسون دیوب بعده زید
اول فعلی اشلسه مجرد بو یله دیمکله عورتی بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(وان حلف ليفعلن كذا ففعله مرة واحدة بر في يمينه لان الملتزم فعل واحد
(هدايه في متفرقات الايمان)

زید فلان فعلی اون کونه دك اشلمزسم زوجهم هند بوش اولسون دیوب بعده اون کون
مرور ایتمدین زید اول فعلی اشلسه عورتی بوش اولورمی * الجواب * اولماز
(مر نقله آنفا من الهدايه)

بر بلده اهالیسندن زید آخر دیاره کتسدکدنصکره عمرو زیده اوغلك بکر بلدهٔ
مزبوره ده فوت اولدی دیو خبر ویردکده زید اوغلم بکر فوت اولدیغی صورتده بلدهٔ
مزبوره یه وارر سم عورتم اوچ طلاق بوش اولسون دیوب لکن بکر فوت اولمش
اولمامغله زید بلدهٔ مزبوره یه وارسه مجرد بو یله دیمکله عورتی اوچ طلاق بوش
اولورمی * الجواب * اولماز (مر نقله وهو ظاهر)

زيد عمروه فلان فعلی اشلدك ديدكده عمرو اكر بن اول فعلی اشلدم ايسه عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديوب لكن عمرو اول فعلی اشلديكنه مصر اولوب اول فعلی اشلديكی ثابت اولماسه هند اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل قال لفلان عليك الف درهم فقال ان كان لفلان علی الف درهم فامرأتی طالق فقال المدعی الفضولی ان لم يكن لفلان عليك هذا الالف فامرأتی طالق وفلان غائب فقال مادام كل واحد مصرا علی ما ادعاه لم تطلق امرأة واحد منهما حتی تبين الامر بالبينة او باقرار من حلف (فی الثانی من طلاق جواهر الفتاوی)

زيد قاين اناسی هندك منزلنه كيررسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد اول منزله كيرمدين هند منزل مزبوری زيده ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده هند منزلدن چيقدقدنصكره زيد منزله كيرسه عورتی شرط مزبوره بناء اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوحلف لايدخل دار فلان هذه فاشتراها الحالف ثم دخل لم يحنث عند ابی حنيفة وابی يوسف رحمهما الله تعالی وعن محمد رحمه الله تعالی اذا ادخلها فی دار نفسه اوجعلها ساحة لداره فدخل لم يحنث عنده ايضا (من ايمان العتابية)

زيد قريه سی اهالیسنه انجندكده بوكون بو قريه دن چيقمزسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره اول كون مرور ايدوب زيد قريه دن چيقماسه عورتی اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

(لوحلف وقال ان لم اخرج من هذا المنزل اليوم فامرأته كذا فقيد ومنع من الخروج حيث تطلق امرأته (فی الثانی عشر من ايمان المحيط البرهانی) ولوقيدها بوقت فمضی قبل الفعل حنث ان بقی الامكان (الدر المختار فی اليمين فی الضرب)

بالقجی طائفه سندن برقاچ كسنه لر برقايغه بنوب بالق صيد ايتمك ايچون برمحله واردقلرنده بينلرنده نزاع واقع اولمغله ايچلرندن زيد سائرلرينه بردخی اومدن چيقوب سزكله قايغه بنوب صيد كاهد كيدرسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديوب بعده زيد سائرلريله اول قايغه بنوب منزللرينه كلسه لر مجرد سائرلريله اول قايغه بنوب منزلنه كلمكله عورتی بوش اولورمی * الجواب * اولماز

والمعلق بالشرط لايقع بدون وجود الشرط (كذا فی المعتبرات)

زيد اوغلی عمروه منزلنه كيررسك عورتم بوش اولسون ديوب بعده عمرو منزله كيرمدين زيد منزل مزبوری عمروه بيع وتسليم ايدوب كندی چيقدقدنصكره عمرو منزله كيرسه زيدك عورتی بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی ايمان جامع الصغير لوحلف لايدخل دار فلان اولايكلم عبد فلان فباع فلان داره وعبده فدخل اوكلم لايحنث (فی السابع عشر من ايمان الخلاصة)

زيد عمروه اولان شوقدر اقچه دينی فلان زمانه دك ادا ايتمزسم عورتم بوش اولسون ديدكدنصكره اول زمان مرور ايدوب دين مزبوری ادا ايدهمامكله زوجه

مدخول بهاسی هند طلاق رجعی ایله بوش اولسه زید هنده عدتی ایچنده مراجعت ایدوب تجدید نکاح ایتمدین هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قیدها بوقت فمضی قبل الفعل حنث ان بقی الامکان (الدر المختار) فمن طلق مادون الثلاث بصریح الطلاق او بالثلاث الاول من کنایاته ولم یصفه بضرب من الشدة ولم یکن بمقابلته مال فله ان یراجع وان ابت مادامت فی العدة

(ملتقی فی الرجعة)

زید زوجه سی هنده ساکه اولان دینی فلان کون ادا ایتمزسم بندن اوچ طلاق بوش اول دیوب بعده هند غیبت ایتدکده زید قاضی یه واروب دینی مز بوری قبضه هندک طرفندن عمروی وکیل نصب ایدوب اول کون مرور ایتمدین زید دینی مز بوری عمروه ویردکدنصکره اول کون مرور ایلسه هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل علیه دین لرجل فطالبه صاحب الدین فقال المدیون ان لم اقضک مالک الیوم فامرأته طالق او عبده حر ثم یغیب عنه الطالب فخاف الحالف ان یحنث فی یمینه فی المطلوب الی القاضی وقص علیه القصة فنصب القاضی للغائب وکیلا فی قبض دینه فدفع الیه المال وحکم القاضی بذلک ثم رفع ذلک الی قاض آخر قال ابو یوسف رحمه الله تعالی قضاء الاول باطل لایمضیه الثانی وذکر الناطفی فی الواقعات عن الحسن ابن زیاد رحمه الله تعالی ان القاضی ینصب وکیلا عن الغائب ویدفع الیه المال ولایحنث الحالف وقال وعلیه الفتوی (خانیه قبیل الشهادات)

زید داینی عمروه ساکه اولان شوقدر اقچه دینی فلان کون ادا ایتمزسم زوجه‌م هند بوش اولسون دیدکدنصکره اول کون مرور ایدوب زید مبلغ مز بوری عمروه ادا ایتماسه هند مدخول بها اولمغله طلاق رجعی ایله بوش اولوب بعده زید هنده عدتی ایچنده مراجعت ایدوب تجدید نکاح ایتمدین هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور

کل طلاق وقع بشرط لیس بمال فهو رجعی (فصولین فی الثانی والعشرین وباقی المسئلة یعرف تمامه)

مفهوم کلما اوزریمه اولسون دیمک عورتم بوش اولسون دیمک معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن زید فلان فعلی اشلرسم مفهوم کلما اوزریمه اولسون دیوب بعده اول فعلی اشلیوب زوجه سی هند بوش اولدقدنصکره زینبی تزوج ایلسه شرط مز بوره بناء زینب بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(لوقال رجل من اهل بلاد الروم کلما اولسون او کلمای شرعی اولسون ان فعل کذا ینبغی ان یصح الیمین علی الطلاق لانه متعارف بینهم فیه (فصولین فی الثالث والعشرین) ففی غیر کلما من ان واذا واخواتهما ان وجد الشرط مرة فی الملک ینحل الی جزاء (قهستانی فی التعلیق)

زید اوغلی عمروه آکر بنم شوباز کیریمه بنزسک زوجه‌م هند اوچ طلاق بوش اولسون

دیوب لکن عمرو اول بارکیره بنجاسة زید مجرد بویله دیمکله هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته غیر مرة)

زید اکر هندی تزوج ایدرسم هند بندن بوش اولسون دیدکدنصکره زید هندی تزوج ایلسه هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولور

(التعلیق انما یصح فی الملك کقوله لمنکوحته ان زرت فانت طالق اومضافا الی الملك کقولك لاجنبیة ان نکحتك فانت طالق فیقع ان نکحها (ملتقی فی التعلیق)

هندك زوجی زید ایله برخصوصه متعلقه دعواسی اولمغله هندك باباسی عمرو زیده خصوص مزبوری هندك توکیلیله سندن دعوی ایدرسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره عمرو خصوص مذکوری دعوی ایتمیوب کندینك آخر خصوصنی اصالة زیددن دعوی ایلسه شرط مزبوره بناء عورتی بوش اولورمی * الجواب * اولماز (مر نقله غیر مرة)

زید زوجه سی هنده مهرك مقابله سنده فلان منزلی قبول ایدرسك بندن اوج طلاق بوش اول دیوب هندده منزل مزبوری مهری مقابله سنده قبول وقبض ایلسه هند اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

(وفیما سواها ای سوی کلما من حروف الشرط اذا وجد الشرط فی الملك ینحل ای الیمین الی جزاء ای یبطل الیمین و یترتب علیه الجزاء (درر فی التعلیق)

زید هنده هرنه زمان سنی تزوج ایدرسم بندن بوش اول دیوب بعده هندی تزوج مراد ایلسه هند بوش اولمامغه مخلص شرعی ندر * الجواب * فضولی نکاح اولنوب زید فعلیله قبول ایلمکدر

حلف لایتزوج فزوجه فضولی فاجاز بالقول حنث وبالفعل لا (تنویر الابصار)

زید شومنزله کیررسم زوجهم هند اوج طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید اول منزله کیرسه هند اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور (مر نقله من تعلیق الدرر)

بر بلده اهالیسندن زید اکر بو بلده ده بردخی شرب خمر ایدرسم زوجهم هند بوش اولسون دیدکدنصکره زید اول بلدهده شرب خمر ایتمیوب لکن آخر بلده ده شرب خمر ایتمش اولسه هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(والمعلق بالشرط لایقع بدون وجود الشرط کذا فی المعتبرات اذا حلف لایشرب النبیذ مادام ببخاری فخرج ثم عاد وشرب لایحنث فی یمینه (فی الرابع من ایمان التاتارخانیه)

زید زوجه سی هنده سنی صوچك یوغیکن ضرب ایدرسم بندن بوش اول دیدکدنصکره هند مهر معجلنی استیفا ایتمشیکن زیدك اذن نسز زیدك منزلندن بغیر حق خروج ایدوب عمرو اجنبینك منزلنه وارمغله زید هندی ضرب ایلسه مجرد زید خصوص مزبور ایچون هندی ضرب ایتمکله هند زیددن بوش

اولور مى * الجواب * اولماز

(قال ان ضربتك بلاجناية فامرك بيدك فخرجت من البيت بلا اذنه فضربها قيل لايصير الامر بيدها لواوفاها المعجل والا فيصير بيدها وقيل لايصير بيدها مطلقا والاول اصح (فصولين فى الثالث والعشرين)

برقريه اهاليسندن برقاچ كسنه‌لر ايچلرندن زيده فلان مصلحتمز تمام اولنجه بزمله بيله بولنميوب مخالفت ايدرسك عورتك اوچ طلاق بوش اولسون مى ديدكلرنده زيد دخى اولسون ديوب بعده زيد اول مصلحت تمام اولنجه اول كسنه‌لر ايله بيله بولنوب مخالفت ايتميوب بعده اول كسنه‌لر برآخر مصلحته مباشرت ايتدكلرنده زيد مزبورلره مخالفت ايلسه مجرد آخر مصلحتده مخالفت ايتمكله زوجه سى بوش

اولورمى * الجواب * اولماز (من نقله غير مرة)

ايكى عورتى اولان زيد عورتلرينك اسملرينى ذكر ايتمدين بابام عمروك منزلنه كيررسم عورتم اوچ طلاق بوش اولسون ديوب بعده زيد عمروك منزلنه كيرسه زيدك ايكى عورتى اوزرينه اوچ طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولماز

برينه واقع اولور زيده تعيين ايتدريلور

(ولوقال امرأتى طالق وله امرأتان كلتا هما معروفتان كان له ان يصرف الطلاق الى ايهما شاء (من اوائل طلاق الخانيه وفيه تمامه)

زيد شرب خمر ايدرسم زوجهم هند بوش اولسون ديدكدنصكره زيد شرب خمر ايلسه هند بوش اولورمى * الجواب * اولور

(ففى جميعها اذاوجد الشرط انتهت اليمين اى تمت اذلابقاء لها بدونه يعنى ينتهى التعليق الى وقوع الطلاق الافى كلما (الدر المنتقى فى التعليق ملخصا)

بوصورتده هند مدخول بها اولمغله زيد هنده عدتى ايچنده مراجعت ايدوب تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لابد ان يقيد بعدم كون الطلاق الواقع اخيرا (لمرتبه) فمن طلق مادون الثلاث بصريح الطلاق اوبالثلاث الاول من كناياته ولم يصفه بضرب من الشدة ولم يكن بمقابلة مال فله ان يراجع وان ابت مادامت فى العدة (ملتقى فى الرجعة)

زيد زوجه مدخول بهاسى هنده آكرسنى ضرب ايدرسم بوش اول بوش اول بوش اول ديدكدنصكره زيد هندى ضرب ايلسه هند اوچ طلاق بوش اولورمى

* الجواب * ايكى طلاق منجزا واقع اولور عدت ايچنده ضرب ايتمش ايسه برطلاق دخى واقع اولور

(ولوقال ان كلمت فلانا فانت طالق طالق طالق فان كان دخل بها تعلقت الاولى بالكلام ووقعت الثانية والثالثة فى الحال وان كان لم يدخل بها تعلقت الاولى بالكلام والثانية والثالثة لغو (مبسوط السرخسى فى اواخر الطلاق)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديدكده عمرو بنم ساكه

اصلا دینم یوقدر اکرساکه اولمقدار دینم وار ایسه زوجه م هند اوج طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زیدك عمرو ذمتنده اول جهتدن اولقدر اقچه دینی اولدیغی بینه ایله ثابت اولوب حکم اولنسه هند زیددن اوج طلاق بوش اواورمی * الجواب * اولور

(وان حلف المدعی علیه بالطلاق ثم برهن المدعی علی المال ان شهدوا علی الاقراض لایفرق لان بقاء الدین بالاستصحاب والحلف كان علی عدم قیام الدین وقیام الدین لم یثبت بدلیل یكون حجة وان شهدوا علی قیام الدین بان قالوا له علیه كذا وقضی به القاضی یفرق بینه وبین امرأته (فی السابع من قضاء البزازیة)

زید زمان تعیین ایتمکسزین زوجه سی هنده سنی تطلیق ایتمزسم اوج طلاق بوش اول دیوب لکن زید هندی تطلیق ایتماسه هند زیددن نه زمان بوش اولور * الجواب * زمان یأسده

(واذا لم یفعل لایحکم بوقوع الحنث حتی یقع الیأس عن الفعل وذلك بالموت قبل ان یفعل ذلك الشیء (فتح القدیر فی الایمان)

مجرد اولان زید زمان تعیین ایتمکسزین عمروه قزقرنداشم هندی ساکه تزویج ایتمزسم الاجغم بوش اولسون دیدکدنصکره زینبی تزوج ایدوب لکن هندی عمروه تزویج ایتماسه زینب زیددن نه زمان بوش اولور * الجواب * زمان یأسده

(وفی لیأتین فلانا فلم یأته حتی مات حنث فی آخر جزء من اجزاء حیاته لان ترك الاتیان انما یتحقق حینئذ (الدر المنتقی فی الیمین فی الدخول و الخروج)

مجرد اولان زید اکر جاریه م هندی وطئ ایدرسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید زینبی تزوج ایدوب بعده هندی وطئ ایلسه مجرد زید بویله دیوب بعده تزوج ووطئ ایتمکله زینب اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل قال ان فعلت كذا فامرأته طالق ولیست له امرأة فتزوج امرأة ثم فعل ذلك لایحنث فی یمینه (خانیه فی مسائل تعلیق الطلاق)

زید عمروه سنی قتله فرصت بولدیغمده قتل ایتمزسم عورتم طقوز طلاق بوش اولسون دیوب لکن زید عمروی قتله فرصت بولما مغله عمروی قتل ایلماسه عورتی بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(والمعلق بالشرط لایقع بدون وجود الشرط وهذا ظاهر)

زید زوجه مدخول بهاسی هند ایچون فلان فعلی اشلرسم هند اوج طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید اول فعلی اشلمدین هندی برطلاق ایله تطلیق ایدوب لکن هندك عدتی منقضیه اولمدین زید اول فعلی اشلسه هند اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

(رجل قال لامرأته ان فعلت كذا فانت طالق ثلاثا فالحیلة فیه ان یطلقها واحدة فیتركها حتی تنقضی عدتها ثم یفعل ذلك الفعل فتبطل یمینه ثم یتزوجها وتكون

امرأته ذات تطليقتين ولايقع عليها ذلك لوجود الشرط ثانيا وان فعل ذلك فى العدة وقع ثلاث تطليقات لان الزوجية كانت قائمة فى العدة (اختيار شرح المختار)

زيد عمروك مدبره جاريه سى هندى تزوج مراد ايتدكده اكرهندى تزوج ايتدكدنصكره عمروك مزلندن طشره چيقاررسم هند اوچ طلاق بوش اولسون ديوب بعده هندى تزوج ايتدكدنصكره زيد هندى عمروك مزلندن طشره چيقارسه هند زيددن اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولور

(الصواب ان يقال فى الجواب تبين بطلقتين و يلغوا الثالث كما ستقف عليه (المرتبه واعتباره بالنساء فطلاق الحرة ثلاث ولو تحت عبد وطلاق الامة ولو مكاتبة اومدبرة اوام ولد ثنتان ولو تحت حر (الدر المنتقى فى الطلاق) ولايصح اضافة الطلاق الاان يكون الحالف مالكا او يضيفه الى ملكه لان الجزاء لابد ان يكون ظاهر اليكون مخيفا فيتحقق معنى اليمين وهو القوة والظهور باحد هذين والاضافة الى سبب الملك بمنزلة الاضافة اليه لانه ظاهر عند سببه (هدايه فى اليمين فى الطلاق)

زيد زوجه سى هندك قزقرنداشى زينبه سنى منزلمه قورسم شرط اولسون ديوب مرادى شرطله طلاق اولوب لكن زينب زيدك علمى واذنى يوغيكن زيدك منزلنه كيرسه هنده طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولماز

(تقييد السؤال بالارادة مبنى على ان الحالف من اهل البلدة التى لم يتعارف لفظ الشرط بينهم فى الطلاق الصريح والا فلا يحتاج الى التقييد (لمرتبه) رجل قال ان ادخلت فلانا بيتى فامرأتى طالق لايحنث فى يمينه ما لم يدخل فلان بامر الحالف ولو قال ان دخل فلان بيتى فدخلها فلان باذن الحالف او بغيراذنه بعلمه او بغيرعلمه كان الحالف حانثا فى يمينه ولو قال ان تركت فلانا يدخل بيتى فدخلها فلان بعلم الحالف ولم يمنعه حنث فى يمينه والا فلا (خانيه فى التعليق)

زيد بو سنه ايچنده عسكرى اولمازسم زوجه م هند اوچ طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره اول سنه ايچنده عسكرى اولسه مجرد بويله ديمكله هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز (من نقله مرارا من تنوير الابصار)

زيد اون كونه دك سفره كتمزسم زوجه م هند بوش اولسون ديدكدنصكره اون كون مرور ايدوب سفره كتمامكله هند بوش اولسه هند مدخول بها اولمغله زيد عدتى ايچنده هنده مراجعت ايدوب تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ينبغى ان يقيد الطلاق الواقع بعدم كونه اخيرا (لمرتبه) الرجعة استدامة النكاح القائم فى العدة فمن طلق مادون الثلاث بصريح الطلاق او بالثلاث الاول من كناياته ولم يصفه بضرب من الشدة ولم يكن بمقابلة مال فله ان يراجع وان ابت مادامت فى العدة بقوله راجعتك او راجعت امرأتى او بفعل ما يوجب حرمة المصاهرة من وطئ ومس بشهوة بلاانزال ونحوه من احد الجانبين (ملتقى فى الرجعة)

زيد اناسى هنده قزك زينبك منزلنه وار رسك زوجه م خديجه بوش اولسون
ديدكدنصكره هندزينبك منزلنه وارسه زيدك زوجه سى بوش
اولورمى * الجواب * اولور
(وفيما سواها اى سوى كلما من حروف الشرط اذا وجد الشرط فى الملك ينحل اى اليمين
الى جزاء اى يبطل اليمين ويترتب عليه الجزاء (درر فى التعليق)
بوصورتده خديجه مدخول بها اولمغله واقع اولان طلاق رجعيميدر يوخسه بائنميدر
* الجواب * رجعيدر
(لابد ان يقيد بما اذا لم يكن الطلاق اخيرا (لمرتبه) كل طلاق وقع بشرط لبس بمال
فهو رجعى (فصولين)
زيد عمروه سنك باكه غرضك وعداوتك واردر ديدكده عمرو زيده اكر ساكه عداوتم
وار ايسه زوجه م هند بوش اولسون ديوب بعده عمروك زيده عداوتى ظاهره اوليوب
عمرو عداوتى اولمادیغنه مصر اولوب نفسنى تكذيب ايتماسه مجرد بويله ديمكله هند
بوش اولورمى * الجواب * اولماز
(وفى الخانية كن حلف لايعادى فلانا فعاداه بقلبه وحفظ لسانه وجوارحه لايحنث
فى يمينه (فى السابع عشر من طلاق التاتارخانيه) وفى الفوايد الظهيرية انت طالق
ان كنت انا احب كذا ثم قال لست احبه فهى امرأته ديانة ايضا قال السرخسى
هذا مشكل لانه يعرف مافى قلبه وان كان لانعرف مافى قلبها لكن الحكم يدار على
الظاهر وهو الاخبار وجودا وعدما (الدر المنتقى فى التعليق)
زيد قزى هند كبيره يه سنى عمروه تزويج ايدرسم زوجه م زينب اوچ طلاق بوش اولسون
ديوب بعده زيد آخر دياره كتدكدنصكره هند نفسنى زيدك اذنسز عمروه تزويج ايلسه
زينب شرط مزبوره بناء اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز
واذا حلف لايزوج ابناله كبيرا اوابنته الكبيرة فامر رجلا فزوجه واجاز الابن لايحنث
وفى الخانية الا ان يباشر العقد بنفسه (فى الحادى عشر من ايمان التاتارخانية)
زيد عمرودن استعاره ايتديكى حماره شوقدر الماسنى تحميل ايدوب آخر دياره كوتورركن
اهل عرف طائفه سندن بكر اثناء طريقده زيدى اخذ ايدوب الماو حمار بشركدر ديدكده
زيد الماو حمار بشرك ايسه زوجه م هند اوچ طلاق بوش اولسون ديوب لكن الما وحمار
بشرك اولماسه زيد مجرد بويله ديمكله هند اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز
(المعلق بالشرط لايوجد قبل وجود الشرط (عنايه)
زيد دائنى عمرو ايله چكشدكده عمروه دينكى ساكه ادا ايدرسم عورتم هند اوچ طلاق بوش
اولسون ديدكدنصكره بكر دين مزبوره عمروك امريله كفيل اولوب كفالتنه بناء دين
مزبورى عمروه ادا ايلسه هند اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولور
(رجل عليه دين فحلف ان لايدفع الى فلان ماله اولايقضى اياه دينه اولاينقده ثم امر رجلا
حتى ضمن عنه ونقده الضامن بضمانه حنث الحالف لان الضمان اذا كان بامره كان له

ان يرجع عليه فكان فعله كفعل الآمر وكذا لو احال الحالف صاحب دينه على رجل فاعطاه المحتال عليه حنث الحالف وان كانت الكفالة والحوالة بغير امر الحالف لايحنث الحالف كما لو تبرع رجل بالاداء (من ايمان الخانية فى مسائل فى الاخذ)

زيد زوجه سى هنده اوزريكه اولنورسم وكيلم اولنوب الديغم عورتى تطليق ايله ديوب بعده زيد هندى تطليق ايدوب بعد انقضاء العده زينبى تزوج ايلسه هند وكالت مزبوره يه بناء زينبى تطليقه قادره اولور مى * الجواب * اولماز

(ولو قال لها اذا تزوجت عليك بامرأة فامر تلك المرأة بيدك ثم خلعها اوطلقها بائنا اوثلثا ثم تزوج امرأة اخرى لايصير امرها بيدها واذا قال لها اذا تزوجت امرأة فامر تلك المرأة بيدك ولم يقل عليك ثم انه طلقها بائنا اوثلاثا اوخالعها ثم تزوج امرأة يصير امرها بيدها (فى الخامس من طلاق التاتارخانية)

زيد هنده سنى تزوج ايدرسم بوش اولسون ديدكدنصكره زيد هندى تزوج ايتمك استدكده بوش اولمامغه مخلص شرعى ندر * الجواب * فضولى نكاح فعليله قبول

(وفى لايتزوج فزوجه فضولى فاجاز بالقول حنث وبالفعل لايحنث وهو المختار لاختصاص العقود بالاقوال وعن محمد رحمه الله تعالى لايحنث فيهما وبه افتى بعض مشايخنا (الدر المنتقى فى اليمين فى البيع والشراء)

زيد زوجه سى هنده اذنمسز منزلدن طشره كيدرسك بوش اول ديو شرط ايتدكدنصكره زيد هندى تطليق ايدوب زينبى تزوج ايتدكده اذنمسز منزلدن طشره كتمه زيرا شرط ايتمشيدم ديوب لكن زينب زيدك اذنسز اول منزلدن طشره كيدوب بعده زيده بن شرط مزبوره بناء بوش اولدم ديوب زيد بن هند ايچون شرط ايتمشيدم سنك ايچون شرط ايتمدم ديسه زينب شرط مزبوره بناء بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل قال لامرأته لاتخرجى من الدار بغير اذنى فانى حلفت بالطلاق فخرجت بغير اذنه لاتطلق لانه لم يذكر انه حلف بطلاقها فلعله حلف بطلاق غيرها فكان القول قوله (من طلاق الخانية)

زيد زوجه سى هنده والدهك زينب منزلمه كلورسه سنى براغورم ديوب بعده زينب زيدك منزلنه وارسه مجرد زيد بويله ديمكله هند زيددن بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى البزازية لو قال ان شفى الله مريضى فانا احج كان نذرا وفى الكفالة لو قال ان لم يؤده فلان فانا ادفعه اليك كان كفالة لما علم ان المواعيد باكتساب صور التعاليق تكون لازمة انتهى وعلى هذا لو قال ان دخلت الدار فانا اطلق كما فى النهر (الدر المنتقى فى باب التفويض) وعلى هذا فجواب السؤال ليس فى محله الا ان يقال مبنى الجواب على ان الحالف لم يكن من اهل البلدة التى تعارف هذا اللفظ بينهم فى الطلاق (لمرتبه الفقير)

﴿ باب الخلع ﴾

هو ازالة ملك النكاح المتوقفة على قبولها بلفظ الخلع اوما فى معناه (تنوير الابصار)

عمیز، اولان هند صغیره زوجی زید ایله مهری اوزرینه خلع اولسه هند بالغه اولدقده مدخول بها اولمغله تمام مهرینی زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور سن وجثه سنك بلوغه تحملی اولوب بلوغنه اعتراف ایتدیسه

(صح قبول الصغيرة العاقلة الخلع فی حق الطلاق لا البراءة من المهر

(منية المفتی فی الخلع)

هند صغیره‌نك اباسی زید هندك زوجی عمرو ایله مهری اوزرینه خلع اولوب بدل خلعه ضامن اولدقدنصکره هند بالغه اولدقده مدخول بها اولمغله مهرمز بوری تماما عمرودن السه عمرو مهر مزبوری زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان كانت الابنة صغيرة فان ضمن الاب تم الخلع و يكون صداقها على الزوج ثم يرجع الزوج على الاب وان لم يضمن الاب لايجب المال لا على الاب ولا على الصغيرة

(من خلع الخانية)

زید زوجه سی هنده سنی مهرك اوزرینه خلع ایتدم دیوب لکن هند اول مجلسده خلعی قبول ایتدین قالقوب آخر مجلسده قبول ایلسه مجرد آخر مجلسده قبول ایتمکله خلع باطل اولورمی * الجواب * اولماز

(هذا الجواب خطأ كما ستعرف (لمرتبه)

بوصورتده هند مجرد آخر مجلسده قبول ایتمکله خلع صحیح اولماز دیوب مهر نامنه زیددن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وهذا الجواب ليس على اطلاقه (لمرتبه)

وشرطه كالطلاق وصفته ماذكره بقوله هو يمين فی جانبه لانه تعليق الطلاق بقبول المال فلا يصح رجوعه عنه قبل قبولها ولا يصح شرط الخيار له ولا يقتصر على المجلس اى مجلسه و يقتصر قبولها على مجلس علمها وفی جانبها معاوضة بمال فصح رجوعها قبل قبوله وصح شرط الخيار لها ولو اكثر من ثلاثة ايام (بحر) و يقتصر على المجلس كالبيع

(الدر المختار فی الخلع)

وذكر القاضی ابو حفص فی زياداته الخلع والطلاق على مال من جانب الزوج يمين على معنى التمليك كانه قال ان قبلت فانت طالق فيقتصر ذلك على المجلس ان كانت حاضرة وعلى مجلس العلم ان كانت غائبة وذكر القاضی الامام ابو اليسر فی باب الخلع من طلاق الاصل اذا قال الرجل لامرأته خالعتك على الف درهم فانه يشترط قبولها فی المجلس لانه ابطل ملكه بما يطلب منها فكان فی معنى البيع وهناك يشترط القبول فی المجلس كذا ههنا وهذا لانه يخاطبها بهذا الكلام وجواب الكلام يطلب فی مجلس الخطاب فان قبلت فی المجلس صح الخلع وان قامت بطل ولا يصح بعد ذلك لو قبلت وكذلك المرأة لو قالت لزوجها اخلعنی على الف درهم يشترط الجواب فی المجلس وكذلك لو قالت طلقنی او قال الزوج طلقتك على الف درهم يشترط القبول فی المجلس ولو قال الزوج خالعتك على الف درهم ثم اراد ان يرجع لا يعمل رجوعه لانه يمين فانه طلاق معلق بقبول واليمين لا يحتمل

الرجوع ولايبطل بقيامه عن المجلس بخلاف ما اذا قالت اختلعت على الف درهم ثم ارادت ان ترجع صح الرجوع ويبطل بقيامها عن المجلس لان الخلع فى جانبها تمليك وليس بيمين كذا ذكره والاشكال على هذا انه لما كان من جانبه يمينا حتى لايملك الرجوع عنه ينبغى ان لايبطل بقيامها عن المجلس حتى لوقبلت فى مجلس آخر صح الا ان الجواب عنه ماقاله صدر الاسلام انه خاطبها بهذا الكلام وجواب الخطاب يطلب فى مجلسه فان قبلت صح والافلا ولان الخلع من جانبه تعليق للطلاق فى معنى التمليك فيشترط القبول فى المجلس كما ذكره القاضى ابوحفص الاستروشنى والحاصل ان الخلع من جانبه يبطل بقيامها دون قيامه ومن جانبها يبطل بقيام كل واحد منهما عن المجلس

(عماديه فى الثانى والعشرين وكذا فى البزازية والتاتارخانية)

هند زوجى زيد ايله شوقدر اقچه مهرى اوزرينه خلع اولور اولدقده مبلغ مزبوره عمرو ضامن اولمق اوزره خلع اولوب عمرودخى قبول ايلسه زيد مبلغ مزبورى عمرو وهنددن قنغيسندن ديلرسه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولوقالت المرأة لزوجها خالعنى على الف درهم على ان فلانا ضامن لها ففعل تم الخلع ولايلتفت الى قبول الضمين فبعد ذلك ينظر ان كان قبل فلان المال كان للزوج الخيار ان شاء اخذ المرأة بذلك بحكم الاصالة وان شاء اخذ الضمين بحكم الكفالة وان لم يقبل ذلك لاشئ عليه ولايبطل (ذخيره فى الخلع)

هند زوجى زيده مهرمدن فارغه اولمق اوزره بنى تطليق ايله ديدكده زيد دخى قبول ايدوب هندى تطليق ايلسه هند نادمه اولوب مجرد لفظ خلع بولنمدى ديو مهر ينى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا ابرأت المرأة زوجها عمالها عليه على ان يطلقها ففعل جاز ذلك وجازت البراءة وكان الطلاق باينا وكذلك لوجعلت له مالا على ذلك

(تاتارخانية فى الخامس عشر من كتاب الطلاق)

هند صغيره نك باباسى زيد هندك زوجى عمرو ايله هندك مهرى اوزرينه خلع اولدقده زيد مهر مزبوره ضامن اولوب بعده هند بالغه اولدقده مدخول بها اولمامغله مهر مزبورك نصفنى عمرودن السه عمرو نصف مرقومى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(خلعها ابوها بمهرها ولم يدخل بها وضمنه جاز ولها نصف المهر ويضمن الاب للزوج نصف المهر (فصولين فى الثانى والعشرين)

زيد صغيره قزى هندك زوجى عمرو ايله هندك مهرى اوزرينه خلع اولوب مهره ضامن اولسه هند بالغه اولدقده مدخول بها اولمغله تماما مهرينى عمرودن طلب ايتدكده عمرو باباكدن ال ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان خلع الاب صبيته على انه ضامن اى ملتزم للمال وان كان فى الاصل المتحمل لما على الاصيل فعليه اى الاب المال اى البدل كما على الزوج المهر فيقع الطلاق

ولم يسقط المهر كما فى الهداية (قهستانى فى الخلع)

زيدك زوجه سى هند كبيره نك باباسى عمرو هندك اذنسز هندك مهرى اوزرينه زيد ايله خلع اولوب مهرى كندى مالندن ضامن اولدقدنصكره هند واقفه اولدقده قبول ايتماسه طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده هند مهرينى زيددن طلب ايتدكده زيد باباك ضامن اولمغله باباكدن ال ديوو برمامكه قادراولورمى * الجواب * اولماز زيد دخى عمروه رجوع ايدر

(الاولى ان يقيد بكونها مدخولا بها (لمرتبة) اذا خلع ابنته الكبيرة على صداقها وضمن فان كان باذن المرأة اولم يكن باذنها لكن بلغها الخبر واجازت فالخلع جائز ويبرأ الزوج من المهر سواء كان قبل الدخول او بعده وان لم تأذن بذلك ولا اجازت بعد ما بلغها فالخلع جائز والطلاق واقع لانه معلق بقبوله وترجع المرأة على الزوج بنصف المهر ان كان قبل الدخول و بالكل ان كان بعده والزوج يرجع بذلك على الاب بحكم الضمان (عماديه فى الثانى والعشرين)

هند زوجى زيد ايله مهرى اوزرينه خلع اولوب حقوق زوجيته متعلقه دعواسندن زيدى ابرا ايتدكدنصكره هند زيددن برسمور كوركى غصبا اخذايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده زيد مجرد حقوق زوجيته متعلقه دعوادن ابرا ايتمكله بودعوادن دخى برى اولمش اولورم ديو هندى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويسقط الخلع والمبارأة كل حق لكل منهما على الآخر مما يتعلق بالنكاح كالمهر مقبوضا اوغير مقبوض قبل الدخول بها او بعده والنفقة الماضية واما نفقة العدة فلا تسقط الا بالذكر قيد بالنكاح لانه لا يسقط مالا يتعلق به كالقرض وثمن ما اشترت ونحوهما (درر فى الخلع)

زيد زوجه سى هندى بلانفقه براغوب آخر دياره كتمكله هند قاضى يه واروب زيد اوزرينه قدر معروف يومى شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتدروب برمدت كندى ماليله كچندكدنصكره زيد كلدكده هند ايله خلع اولسه هند مدت مزبوره ده كندى مالندن صرف ايتديكى اقچه يى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله من الدرر)

هند زوجى زيد ايله مهرى اوزرينه خلع وزيد قبول ايتدكدنصكره زيد تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والواقع به اى بالخلع طلاق باين (درر فى الخلع ملخصا)

زيد آخر ديارده ايكن زوجه سى هند نفسنى عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يجوز نكاح منكوحة الغير ومعتدة الغير عند الكل (خانيه فى المحرمات)

بوصورتده هند نفسنى عمروه تزويج ايدوب بعده عمرو هندى تطليق ايدوب بعده ينه تزوج ايدوب بعده ينه تطليق ايدوب بعده ينه تزوج ايتدكدنصكره زيد كلوب هندى عمرودن تفريق ايتدروب بعده زيد هندى وطئ ايتمدين هند ايله لعان اولسه عمرو هندى

بعد نقضاء العدة رضاسيله بلا حله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ولوطلقها فى النكاح الفاسد هل يكون متاركة ذكر القاضى الامام صدر الاسلام فى باب نكاح العبيد من المبسوط الطلاق فى النكاح الفاسد متاركة وابطال للنكاح ولا يقع موقع الطلاق وذكر فى شرح الطحاوى العبد اذا تزوج بغير اذن المولى فقبل ان يجيز المولى طلقها ثلاثا فهى متاركة وفى فوائد صدر الاسلام طاهر بن محمود الطلاق فى النكاح الفاسد متاركة حتى لا ينتقص به عدد الطلاق وهكذا ذكر فى مجموع النوازل . (عماديه فى التاسع والعشرين)

﴿ باب الايلاء والظهار ﴾

هو الحلف على ترك وطئ زوجة مدته وهى اربعة اشهر للحرة وشهران للامة فلا ايلاء لو حلف على اقل منها وحكمه وقوع طلقة بائنة ان بر ولزوم الكفارة او الجزاء ان حنث (ملتقى فى الايلاء)
زيد زوجه سى هنده سنك دوشككه كيررسم بندن بوش اول ديدكده ايلا نيت ايدوب بعده درت اى مرور ايدوب وطئه قادر ايكن هندى وطئ ايلماسه هند مبانه اولورمى * الجواب * اولور
والالفاظ التى يقع بها الايلاء ضربان صريح وكناية اما الصريح فنحو قوله والله لا اقربك لا اجامعك لا اطؤك لا اباضعك لا اغتسل منك من جنابة واما الكناية فهى كقوله لا امسك ولا آتيك ولا ادخل بك ولا اغشاك ولا اجمع رأسى ورأسك ولا اضاجعك ولا اقرب فراشك فلا يكون ايلاء بلا نية كذا ذكره فى الفتاوى الظهيرية (بيان الرواية فى الايلاء)
الايلاء منع النفس عن قربان المنكوحة منعا مؤكدا بالله تعالى او غيره من طلاق اوعتاق اوصوم اوحج اوغير ذلك مطلقا اوموقتا (تاتارخانيه فى الايلاء)
زيد زوجه سى هنده والله سا كه قربان ايتميم ديدكدنصكره زيد مدت ايلاء ايچنده هنـده قربان ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * كفارت يمين
(وحكم الايلاء شيئان احدهما يتعلق بالحنث بان يقربها فى مدة الايلاء وهو لزوم الكفارة ان كان الايلاء باسم من اسماء الله تعالى (الخلاصة) او بصفة من صفات الله تعالى على ما نفصله فى كتاب الايمان (م) ولزوم ما جعل جزاء ان كان الايلاء بغير الله تعالى والثانى يتعلق بالبر بان لم يقربها حتى مضت مدة الايلاء وهو وقوع طلقة بائنة (تاتارخانيه فى الايلاء)
زيد زوجه سى هند حرمية والله طقسان كون سا كه جماع ايتميم ديسه زيد مدت مزبوره ده فئ ايتمامكله هند مبانه اولورمى * الجواب * اولماز
(ولا ايلاء فيما دون اربعة اشهر فى الحرة (الدر المنتقى فى الايلاء)
زيد زوجه سى هنده باشك انامك باشنه بكزر ديسه زيد بو بله ديمكله مظاهر اولمش اولورمى * الجواب * اولماز
(والاصل فيه اذا شبهها بما لا يحل النظر من اعضاء الام يكون ظهارا وان شبهها

دیوب لکن عمرو اول بارکیره بنجاسه زید مجرد بویله دیمکله هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته غیر مرة)

زید اکر هندی تزوج ایدرسم هند بندن بوش اولسون دیدکدنصکره زید هندی تزوج ایلسه هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولور

(التعلیق انما یصح فی الملك کقوله لمنکوحته ان زرت فانت طالق اومضافا الی الملك کقولك لاجنبیة ان نکحتك فانت طالق فیقع ان نکحها (ملتقی فی التعلیق)

هندك زوجی زید ایله برخصوصه متعلقه دعواسی اولمغله هندك باباسی عمرو زیده خصوص مزبوری هندك توکیلیله سندن دعوی ایدرسم عورتم اوچ طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره عمرو خصوص مذکوری دعوی ایتمیوب کندینك آخر خصوصنی اصالة زیددن دعوی ایلسه شرط مزبوره بناء عورتی بوش اولورمی * الجواب * اولماز (مر نقله غیر مرة)

زید زوجه سی هنده مهرك مقابله سنده فلان منزلی قبول ایدرسك بندن اوچ طلاق بوش اول دیوب هند دخی منزل مزبوری مهری مقابله سنده قبول وقبض ایلسه هند اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

(وفیما سواها ای سوی کلما من حروف الشرط اذا وجد الشرط فی الملك ینحل ای الیمین الی جزاء ای یبطل الیمین و یترتب علیه الجزاء (درر فی التعلیق)

زید هنده هرنه زمان سنی تزوج ایدرسم بندن بوش اول دیوب بعده هندی تزوج مراد ایلسه هند بوش اولمامغه مخلص شرعی ندر * الجواب * فضولی نکاح اولنوب زید فعلیله قبول ایلمکدر

حلف لایتزوج فزوجه فضولی فاجاز بالقول حنث وبالفعل لا (تنویر الابصار)

زید شو منزله کیررسم زوجهم هند اوچ طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید اول منزله کیرسه هند اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور (مر نقله من تعلیق الدرر)

بر بلده اهالیسندن زید اکر بو بلده ده بردخی شرب خمر ایدرسم زوجهم هند بوش اولسون دیدکدنصکره زید اول بلده ده شرب خمر ایتمیوب لکن آخر بلده ده شرب خمر ایتمش اولسه هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(والمعلق بالشرط لایقع بدون وجود الشرط کذا فی المعتبرات اذا حلف لایشرب النبیذ مادام ببخاری فخرج ثم عاد وشرب لایحنث فی یمینه (فی الرابع من ایمان التاتارخانیة)

زید زوجه سی هنده سنی صوچك یوغیکن ضرب ایدرسم بندن بوش اول دیدکدنصکره هند مهر معجلنی استیفا ایتمشیکن زیدك اذننسز زیدك منزلندن بغیر حق خروج ایدوب عمرو اجنبینك منزلنه وارمغله زید هندی ضرب ایلسه مجرد زید خصوص مزبور ایچون هندی ضرب ایتمکله هند زیددن بوش

﴿ اولورمی ﴾

اولورمی * الجواب * اولماز

(قال ان ضربتك بلا جناية فامرك بيدك فخرجت من البيت بلا اذنه فضربها قيل لايصير الامر بيدها لواوفاها المعجل والا فيصير بيدها وقيل لايصير بيدها مطلقا والاول اصح (فصولين فى الثالث والعشرين)

برقريه اهاليسندن برقاچ كسنهلر ايچلرندن زيده فلان مصلحتمز تمام اولنجه بزمله بيله بولنميوب مخالفت ايدرسك عورتك اوچ طلاق بوش اولسونمی ديدكلرنده زيد دخی اولسون ديوب بعده زيد اول مصلحت تمام اولنجه اول كسنهلر ايله بيله بولنوب مخالفت ايتميوب بعده اول كسنهلر برآخر مصلحته مباشرت ايتدكلرنده زيد مزبورلره مخالفت ايلسه مجرد آخر مصلحتده مخالفت ايتمكله زوجهسی بوش

اولورمی * الجواب * اولماز (من نقله غير مرة)

ايكی عورتی اولان زيد عورتلرينك اسملرينی ذكر ايتمدين بابام عمروك منزلنه كيررسم عورتم اوچ طلاق بوش اولسون ديوب بعده زيد عمروك منزلنه كيرسه زيدك ايكی عورتی اوزرينه اوچ طلاق واقع اولورمی * الجواب * اولماز برينه واقع اولور زيده تعيين ايتدريلور

(ولوقال امرأتی طالق وله امرأتان كلتا هما معروفتان كان له ان يصرف الطلاق الى ايهما شاء (من اوائل طلاق الخانيه وفيه تمامه)

زيد شرب خمر ايدرسم زوجهم هند بوش اولسون ديدكدنصكره زيد شرب خمر ايلسه هند بوش اولورمی * الجواب * اولور

(ففی جميعها اذا وجد الشرط انتهت اليمين ای تمت اذلا بقاء لها بدونه يعنی ينتهی التعليق الى وقوع الطلاق الا فی كلما (الدر المنتقی فی التعليق ملخصا)

بوصورتده هند مدخول بها اولمغله زيد هنده عدتی ايچنده مراجعت ايدوب تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لابد ان يقيد بعدم كون الطلاق الواقع اخيرا (لمرتبه) فمن طلق مادون الثلاث بصريح الطلاق او بالثلاث الاول من كناياته ولم يصفه بضرب من الشدة ولم يكن بمقابلة مال فله ان يراجع وان ابت مادامت فی العدة (ملتقی فی الرجعة)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسی هنده آكرسنی ضرب ايدرسم بوش اول بوش اول ديدكدنصكره زيد هندی ضرب ايلسه هند اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * ايكی طلاق منجزا واقع اولور عدت ايچنده ضرب ايتمش ايسه برطلاق دخی واقع اولور

(ولوقال ان كلمت فلانا فانت طالق طالق طالق فان كان دخل بها تعلقت الاولى بالكلام و وقعت الثانية والثالثة فی الحال وان كان لم يدخل بها تعلقت الاولى بالكلام والثانية والثالثة لغو (مبسوط السرخسی فی اواخر الطلاق)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديدكده عمرو بنم ساكه

اصلا دینم یوقدر اکر ساکه اولمقدار دینم وار ایسه زوجه م هند اوج طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زیدك عمرو ذمتنده اول جهتدن اولقدر اقچه دینی اولدیغی بینـه ایله ثابت اولوب حکم اولنسه هند زیددن اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

(وان حلف المدعی علیه بالطلاق ثم برهن المدعی علی المال ان شهدوا علی الاقراض لایفرق لان بقاء الدین بالاستصحاب والحلف كان علی عدم قیام الدین وقیام الدین لم یثبت بدلیل یکون حجة وان شهدوا علی قیام الدین بان قالوا له علیه كذا وقضی به القاضی یفرق بینه وبین امرأته (فی السابع من قضاء البزازیة)

زید زمان تعیین ایتمکسزین زوجه سی هنده سنی تطلیق ایتمزسم اوج طلاق بوش اول دیوب لکن زید هندی تطلیق ایتماسه هند زیددن نه زمان بوش اولور * الجواب * زمان یأسده

(واذا لم یفعل لایحکم بوقوع الحنث حتی یقع الیأس عن الفعل وذلك بالموت قبل ان یفعل ذلك الشیء (فتح القدیر فی الایمان)

مجرد اولان زید زمان تعـیین ایتمکسزین عمروه قزقرنداشم هندی ساکه تزویج ایتمزسم الاجغم بوش اولسون دیدکدنصکره زینبی تزوج ایدوب لکن هندی عمروه تزویج ایتماسه زینب زیددن نه زمان بوش اولور * الجواب * زمان یأسده

(وفی لیأتین فلانا فلم یأته حتی مات حنث فی آخر جزء من اجزاء حیاته لان ترك الاتیان انما یتحقق حینئذ (الدر المنتقی فی الیمین فی الدخول والخروج)

مجرد اولان زید اکر جاریه م هندی وطئ ایدرسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید زینبی تزوج ایدوب بعده هندی وطئ ایلسه مجرد زید یویله دیوب بعده تزوج ووطئ ایتدکله زینب اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل قال ان فعلت كذا فامرأته طالق ولیست له امرأة فتزوج امرأة ثم فعل ذلك لایحنث فی یمینه (خانیه فی مسائل تعلیق الطلاق)

زید عمروه سنی قتله فرصت بولدیغمده قتل ایتمزسم عورتم طقوز طلاق بوش اولسون دیوب لکن زید عمروی قتله فرصت بولمامغله عمروی قتل ایلماسه عورتی بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(والمعلق بالشرط لایقع بدون وجود الشرط وهذا ظاهر)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هنده ایچون فلان فعلی اشلرسم هند اوج طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید اول فعلی اشلمدین هندی برطلاق ایله تطلیق ایدوب لکن هندك عدتی منقضیه اولمدین زید اول فعلی اشلسه هند اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

(رجل قال لامرأته ان فعلت كذا فانت طالق ثلاثا فالحیلة فیه ان یطلقها واحدة فیترکها حتی تنقضی عدتها ثم یفعل ذلك الفعل فتبطل یمینه ثم یتزوجها وتکون

امرأته ذات تطليقتين ولايقع عليها ذلك لوجود الشرط ثانيا وان فعل ذلك فى العدة وقع ثلاث تطليقات لان الزوجية كانت قائمة فى العدة (اختيار شرح المختار)

زيد عمروك مدبره جاريه سى هندى تزوج مراد ايتدكده اكر هندى تزوج ايتدكدنصكره عمروك منزلندن طشره چيقاررسم هند اوچ طلاق بوش اولسون ديوب بعده هندى تزوج ايتدكدنصكره زيد هندى عمروك منزلندن طشره چيقارسه هند زيددن اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولور

(الصواب ان يقال فى الجواب تبين بطلقتين و يلغوا الثالث كما ستقف عليه (لمرتبه) واعتباره بالنساء فطلاق الحرة ثلاث ولو تحت عبد وطلاق الامة ولو مكاتبة اومدبرة اوام ولد ثنتان ولو تحت حر (الدر المنتقى فى الطلاق) ولايصح اضافة الطلاق الا ان يكون الحالف مالكا او يضيفه الى ملكه لان الجزاء لابد ان يكون ظاهر اليكون مخيفا فيتحقق معنى اليمين وهو القوة والظهور باحد هذين والاضافة الى سبب الملك بمنزلة الاضافة اليه لانه ظاهر عند سببه (هدايه فى اليمين فى الطلاق)

زيد زوجه سى هندك قزقرنداشى زينبه سنى منزلمه قورسم شرط اولسون ديوب مرادى شرطله طلاق اولوب لكن زينب زيدك علمى واذنى يوغيكن زيدك منزلنه كيرسه هنده طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولماز

(تقييد السؤال بالارادة مبنى على ان الحالف من اهل البلدة التى لم يتعارف لفظ الشرط بينهم فى الطلاق الصريح والا فلا يحتاج الى التقييد (لمرتبه) رجل قال ان ادخلت فلانا بيتى فامرأتى طالق لايحنث فى يمينه ما لم يدخل فلان بامر الحالف ولو قال ان دخل فلان بيتى فدخلها فلان باذن الحالف او بغيراذنه بعلمه او بغيرعلمه كان الحالف حانثا فى يمينه ولو قال ان تركت فلانا يدخل بيتى فدخلها فلان بعلم الحالف ولم يمنعه حنث فى يمينه والا فلا (خانيه فى التعليق)

زيد بو سنه ايچنده عسكرى اولمازسم زوجه م هند اوچ طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره اول سنه ايچنده عسكرى اولسه مجرد بو يله ديمكله هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله مرارا من تنوير الابصار)

زيد اون كونه دك سفره كتمزسم زوجه م هند بوش اولسون ديدكدنصكره اون كون مرور ايدوب سفره كتمامكله هند بوش اولسه هند مدخول بها اولمغله زيد عدتى ايچنده هنده مراجعت ايدوب تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ينبغى ان يقيد الطلاق الواقع بعدم كونه اخيرا (لمرتبه) الرجعة استدامة النكاح القائم فى العدة فمن طلق مادون الثلاث بصريح الطلاق او بالثلاث الاول من كناياته ولم يصفه بضرب من الشدة ولم يكن بمقابلة مال فله ان يراجع وان ابت مادامت فى العدة بقوله راجعتك او راجعت امرأتى او بفعل ما يوجب حرمة المصاهرة من وطئ ومس بشهوة بلا انزال ونحوه من احد الجانبين (ملتقى فى الرجعة)

زيد اناسی هنده قزك زينبك منزلنه وار رسك زوجه م خديجه بوش اولسون
ديدكدنصكره هندز ينبك منزلنه وارسه زيدك زوجه سی بوش
اولورمی * الجواب * اولور
(وفيما سواها ای سوی كلما من حروف الشرط اذا وجد الشرط فی الملك ينحل ای اليمين
الی جزاء ای يبطل اليمين ويترتب عليه الجزاء (درر فی التعليق)
بوصورتده خديجه مدخول بها اولمغله واقع اولان طلاق رجعيمیدر يوخسه باينميدر
* الجواب * رجعيدر
(لابد ان يقيد بما اذا لم يكن الطلاق اخيرا (لمرتبه) كل طلاق وقع بشرط لبس بمال
فهو رجعی (فصولين)
زيد عمروه سنك بالكه غرضك وعداوتك واردر ديدكده عمرو زيده اكرساكه عداوتم
وار ايسه زوجه م هند بوش اولسون ديوب بعده عمروك زيده عداوتی ظاهره اولميوب
عمرو عداوتی اولمادیغنه مصر اولوب نفسنی تكذيب ايتماسه مجرد بويله ديمكله هند
بوش اولورمی * الجواب * اولماز
(وفی الخانية كن حلف لايعادی فلانا فعاداه بقلبه وحفظ لسانه وجوارحه لايحنث
فی يمينه (فی السابع عشر من طلاق التاتارخانيه) وفی الفوايد الظهيرية انت طالق
ان كنت انا احب كذا ثم قال لست احبه فهی امرأته ديانة ايضا قال السرخسی
هذا مشكل لانه يعرف مافی قلبه وان كان لانعرف مافی قلبها لكن الحكم يدار علی
الظاهر وهو الاخبار وجودا وعدما (الدر المنتقی فی التعليق)
زيد قزی هند كبيره يه سنی عمروه تزويج ايدرسم زوجه م زينب اوچ طلاق بوش اولسون
ديوب بعده زيد آخر دياره كتدكدنصكره هند نفسنی زيدك اذننسز عمروه تزويج ايلسه
زينب شرط مزبوره بناء اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز
واذا حلف لايزوج ابناله كبيرا اوابنته الكبيرة فامر رجلا فزوجه واجاز الابن لايحنث
وفی الخانية الا ان يباشر العقد بنفسه (فی الحادی عشر من ايمان التاتارخانية)
زيد عمرودن استعاره ايتديكی حاره شوقدر الماسنی تحميل ايدوب آخر دياره كوتورركن
اهل عرف طائفه سندن بكر اثناء طريقده زيدی اخذ ايدوب الماوحار بشركدر ديدكده
زيد الما وحار بشرك ايسه زوجه م هند اوچ طلاق بوش اولسون ديوب لكن الما وحار
بشرك اولماسه زيد مجرد بويله ديمكله هند اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز
(المعلق بالشرط لايوجد قبل وجود الشرط (عنايه)
زيد داينی عمرو ايله چكشدكده عمروه دينمی ساكه ادا ايدرسم عورتم هند اوچ طلاق بوش
اولسون ديدكدنصكره بكر دين مزبوره عمروك امر يله كفيل اولوب كفالتنه بناء دين
مزبوری عمروه ادا ايلسه هند اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور
(رجل عليه دين فحلف ان لايدفع الی فلان ماله اولايقضی اياه دينه اولاينقده ثم امر رجلا
حتی ضمن عنه ونقده الضامن بضمانه حنث الحالف لان الضمان اذا كان بامره كان له

ان يرجع عليه فكان فعله كفعل الآمر وكذا لو احال الحالف صاحب دينه على رجل فاعطاه المحتال عليه حنث الحالف وان كانت الكفالة والحوالة بغير امر الحالف لا يحنث الحالف كما لو تبرع رجل بالاداء (من ايمان الخانية فى مسائل فى الاخذ)

زيد زوجه سى هنده اوزريكه اولنورسم وكيلم اولنوب الديغم عورتى تطليق ايله ديوب بعده زيد هندى تطليق ايدوب بعد انقضاء العده زينبى تزوج ايلسه هند وكالت مزبوره يه بناء زينبى تطليقه قادره اولور مى * الجواب * اولماز

(ولو قال لها اذا تزوجت عليك بامرأة فامر تلك المرأة بيدك ثم خلعها اوطلقها باينا اوثلثا ثم تزوج امرأة اخرى لا يصير امرها بيدها واذا قال لها اذا تزوجت امرأة فامر تلك المرأة بيدك ولم يقل عليك ثم انه طلقها باينا اوثلاثا اوخالعها ثم تزوج امرأة يصير امرها بيدها (فى الخامس من طلاق التاتارخانية)

زيد هنده سنى تزوج ايدرسم بوش اول ديدكدنصكره زيد هندى تزوج ايتمك استدكده بوش اولمامغه مخلص شرعى ندر * الجواب * فضولى نكاح فعليله قبول

(وفى لا يتزوج فزوجه فضولى فاجاز بالقول حنث وبالفعل لا يحنث وهو المختار لاختصاص العقود بالاقوال وعن محمد رحمه الله تعالى لا يحنث فيهما وبه افتى بعض مشايخنا (الدر المنتقى فى اليمين فى البيع والشراء)

زيد زوجه سى هنده اذنمسز منزلدن طشره كيدرسك بوش اول ديو شرط ايتدكدنصكره زيد هندى تطليق ايدوب زينبى تزوج ايتدكده اذنمسز منزلدن طشره كتمه زيرا شرط ايتمشيدم ديوب لكن زينب زيدك اذنمسز اول منزلدن طشره كيدوب بعده زيده بن شرط مزبوره بناء بوش اولدم ديوب زيد بن هند ايچون شرط ايتمشيدم سنك ايچون شرط ايتمدم ديسه زينب شرط مزبوره بناء بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل قال لامرأته لا تخرجى من الدار بغير اذنى فانى حلفت بالطلاق فخرجت بغير اذنه لا تطلق لانه لم يذكر انه حلف بطلاقها فلعله حلف بطلاق غيرها فكان القول قوله (من طلاق الخانية)

زيد زوجه سى هنده والدهك زينب منزلمه كلورسه سنى براغورم ديوب بعده زينب زيدك منزلنه وارسه مجرد زيد بويله ديمكله هند زيددن بوش اولور مى * الجواب * اولماز

(وفى البزازية لو قال ان شفى الله مريضى فانا احج كان نذرا وفى الكفالة لو قال ان لم يؤده فلان فانا ادفعه اليك كان كفالة لما علم ان المواعيد باكتساب صور التعاليق تكون لازمة انتهى وعلى هذا لو قال ان دخلت الدار فانا اطلق كما فى النهر (الدر المنتقى فى باب التفويض) وعلى هذا فجواب السؤال ليس فى محله الا ان يقال مبنى الجواب على ان الحالف لم يكن من اهل البلدة التى تعارف هذا اللفظ بينهم فى الطلاق (لمرتبه الفقير)

﴿ باب الخلع ﴾

هو ازالة ملك النكاح المتوقفة على قبولها بلفظ الخلع اوما فى معناه (تنوير الابصار)

صغیره اولان هند صغیره زوجی زید ایله مهری اوزرینه خلع اولسه هند بالغه اولدقده مدخول بها اولمغله تمام مهرینی زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور سن وجثه سنك بلوغه تحملی اولوب بلوغنه اعتراف ایتدیسه

(صح قبول الصغیرة العاقلة الخلع فی حق الطلاق لا البراءة من المهر

(منیة المفتی فی الخلع)

هند صغیره نك اباسی زید هندك زوجی عمرو ایله مهری اوزرینه خلع اولوب بدل خلعه ضامن اولدقدنصکره هند بالغه اولدقده مدخول بها اولمغله مهرمزبوری تماما عمرودن السه عمرو مهر مرقومی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان کانت الابنة صغیرة فان ضمن الاب تم الخلع و یکون صداقها علی الزوج ثم یرجع الزوج علی الاب وان لم یضمن الاب لایجب المال لا علی الاب ولا علی الصغیرة

(من خلع الخانیة)

زید زوجه سی هنده سنی مهرك اوزرینه خلع ایتدم دیوب لکن هند اول مجلسده خلعی قبول ایتدیکی قالقوب آخر مجلسده قبول ایلسه مجرد آخر مجلسده قبول ایتمکله خلع باطل اولورمی * الجواب * اولماز

(هذا الجواب خطأ کما ستعرف (لمرتبه)

بوصورتده هند مجرد آخر مجلسده قبول ایتمکله خلع صحیح اولماز دیوب مهر نامنه زیددن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وهذا الجواب لیس علی اطلاقه (لمرتبه)

وشرطه کالطلاق وصفته ما ذکره بقوله هو یمین فی جانبه لانه تعلیق الطلاق بقبول المال فلا یصح رجوعه عنه قبل قبولها ولا یصح شرط الخیار له ولا یقتصر علی المجلس ای مجلسه و یقتصر قبولها علی مجلس علمها وفی جانبها معاوضة بمال فصح رجوعها قبل قبوله وصح شرط الخیار لها ولو اکثر من ثلاثة ایام (بحر) و یقتصر علی المجلس کالبیع

(الدر المختار فی الخلع)

وذکر القاضی ابو حفص فی زیاداته الخلع والطلاق علی مال من جانب الزوج یمین علی معنی التملیك کانه قال ان قبلت فانت طالق فیقتصر ذلك علی المجلس ان کانت حاضرة وعلی مجلس العلم ان کانت غائبة وذکر القاضی الامام ابو الیسر فی باب الخلع من طلاق الاصل اذا قال الرجل لامرأته خالعتك علی الف درهم فانه یشترط قبولها فی المجلس لانه ابطل ملکه بما یطلب منها فکان فی معنی البیع وهناك یشترط القبول فی المجلس کذا ههنا وهذا لانه یخاطبها بهذا الکلام وجواب الکلام یطلب فی مجلس الخطاب فان قبلت فی المجلس صح الخلع وان قامت بطل ولا یصح بعد ذلك لو قبلت وکذلك المرأة لو قالت لزوجها اخلعنی علی الف درهم یشترط الجواب فی المجلس وکذلك لو قالت طلقنی او قال الزوج طلقتك علی الف درهم یشترط القبول فی المجلس ولو قال الزوج خالعتك علی الف درهم ثم اراد ان یرجع لا یعمل رجوعه لانه یمین فانه طلاق معلق بالقبول والیمین لا یحتمل

الرجوع ولايبطل بقيامه عن المجلس بخلاف مااذاقالت اختلعت على الف درهم ثم ارادت ان ترجع صح الرجوع ويبطل بقيامها عن المجلس لان الخلع فى جانبها تمليك وليس بيمين كذا ذكره والاشكال على هذا انه لما كان من جانبه يمينا حتى لايملك الرجوع عنه ينبغى ان لايبطل بقيامها عن المجلس حتى لوقبلت فى مجلس آخر صح الاان الجواب عنه ماقاله صدر الاسلام انه خاطبها بهذا الكلام وجواب الخطاب يطلب فى مجلسه فان قبلت صح والافلا ولان الخلع من جانبه تعليق للطلاق فى معنى التمليك فيشترط القبول فى المجلس كما ذكره القاضى ابوحفص الاستروشنى والحاصل ان الخلع من جانبه يبطل بقيامها دون قيامه ومن جانبها يبطل بقيام كل واحد منهما عن المجلس

(عماديه فى الثانى والعشرين وكذا فى البزازية والتاتارخانية)

هند زوجى زيد ايله شوقدر اقجه مهرى اوزرينه خلع اولور اولدقده مبلغ مزبوره عمرو ضامن اولمق اوزره خلع اولوب عمرودخى قبول ايلسه زيد مبلغ مزبورى عمرو وهنددن قنقيسندن ديلرسه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولوقالت المرأة لزوجها خالعنى على الف درهم على ان فلانا ضامن لها ففعل تم الخلع ولايلتفت الى قبول الضمين فبعد ذلك ينظر ان كان قبل فلان المال كان للزوج الخيار انشاء اخذ المرأة بذلك بحكم الاصالة وان شاء اخذ الضمين بحكم الكفالة وان لم يقبل ذلك لاشئ عليه ولايبطل (ذخيره فى الخلع)

هند زوجى زيده مهرمدن فارغه اولمق اوزره بنى تطليق ايله ديدكده زيد دخى قبول ايدوب هندى تطليق ايلسه هند نادمه اولوب مجرد لفظ خلع بولنمدى ديو مهرينى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا ابرأت المرأة زوجها عمالها عليه على ان يطلقها ففعل جاز ذلك وجازت البراءة وكان الطلاق باينا وكذلك لوجعلت له مالا على ذلك

(تاتارخانية فى الخامس عشر من كتاب الطلاق)

هند صغيره نك باباسى زيد هندك زوجى عمرو ايله هندك مهرى اوزرينه خلع اولدقده زيد مهر مزبوره ضامن اولوب بعده هند بالغه اولدقده مدخول بها اولمامغله مهر مزبورك نصفنى عمرودن السه عمرو نصف مرقومى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(خلعها ابوها بمهرها ولم يدخل بها وضمنه جاز ولها نصف المهر ويضمن الاب للزوج نصف المهر (فصولين فى الثانى والعشرين)

زيد صغيره قزى هندك زوجى عمرو ايله هندك مهرى اوزرينه خلع اولوب مهره ضامن اولسه هند بالغه اولدقده مدخول بها اولمغله تماما مهرينى عمرودن طلب ايتدكده عمرو باباكدن ال ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان خلع الاب صبيته على انه ضامن اى ملتزم للمال وان كان فى الاصل المتحمل لما على الاصيل فعليه اى الاب المال اى البدل كما على الزوج المهر فيقع الطلاق

ولم يسقط المهر كما فى الهداية (قهستانى فى الخلع)
زيدك زوجه سى هند كبيره نك باباسى عمرو هندك اذنسز هندك مهرى او زرينه زيد ايله خلع اولوب مهرى كندى مالندن ضامن اولدقدنصكره هندواقفه اولدقده قبول ايتماسه طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولور
بوصورتده هند مهرينى زيددن طلب ايتدكده زيد باباك ضامن اولمغله باباكدن ال ديوو يرمامكه قادراولورمى * الجواب * اولماز زيددخى عمرو، رجوع ايدر
(الاولى ان يقيد بكونها مدخولا بها (لمرتبة) اذا خلع ابنته الكبيرة على صداقها وضمن فان كان باذن المرأة اولم يكن باذنها لكن بلغها الخبر واجازت فالخلع جائز و يبرأ الزوج من المهر سواء كان قبل الدخول او بعده وان لم تأذن بذلك ولا اجازت بعد ما بلغها فالخلع جائز والطلاق واقع لانه معلق بقبوله وترجع المرأة على الزوج بنصف المهر ان كان قبل الدخول و بالكل ان كان بعده والزوج يرجع بذلك على الاب بحكم الضمان (عماديه فى الثانى والعشرين)
هند زوجى زيد ايله مهرى اوزرينه خلع اولوب حقوق زوجيته متعلقه دعواسندن زيدى ابرا ايتدكدنصكره هند زيددن برسمور كوركى غصبا اخذ ايتمشيدك ديودعوى ايتدكده زيد مجرد حقوق زوجيته متعلقه دعوادن ابرا ايتمكله بودعوادن دخى برى اولمش اولورم ديو هندى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(و يسقط الخلع والمبارأة كل حق لكل منهما على الآخر مما يتعلق بالنكاح كالمهر مقبوضا اوغير مقبوض قبل الدخول بها او بعده والنفقة الماضية واما نفقة العدة فلا تسقط الا بالذكر قيد بالنكاح لانه لا يسقط مالا يتعلق به كالقرض وثمن مااشترت ونحوهما (درر فى الخلع)
زيد زوجه سى هندى بلانفقه براغوب آخر دياره كتمكله هند قاضى يه واروب زيد اوزرينه قدر معروف يومى شوقدر اقجه نفقه تقدير ايتدروب برمدت كندى ماليله كچندكدنصكره زيد كلدكده هند ايله خلع اولسه هند مدت مزبورده كندى مالندن صرف ايتديكى اقچه يى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله من الدرر)
هندزوجى زيدايله مهرى اوزرينه خلع وزيد قبول ايتدكدنصكره زيد تجديد نكاح ايتمدين هندايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(والواقع به اى بالخلع طلاق باين (درر فى الخلع ملخصا)
زيد آخر ديارده ايكن زوجه سى هند نفسنى عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(ولا يجوز نكاح منكوحة الغير ومعتدة الغير عند الكل (خانية فى المحرمات)
بوصورتده هند نفسنى عمروه تزويج ايدوب بعده عمرو هندى تطليق ايدوب بعده ينه تزوج ايدوب بعده ينه تطليق ايدوب بعده ينه تزوج ايتدكدنصكره زيد كلوب هندى عمرودن تفريق ايتدروب بعده زيد هندى وطئ ايتمدين هند ايله خالعه اولسه عمرو هندى

بعد نقضاء العدة رضاسيله بلا حله تزوجه قادراولورمى * الجواب * اولور
(ولوطلقها فى النكاح الفاسد هل يكون متاركة ذكر القاضى الامام صدر الاسلام فى باب نكاح العبيد من المبسوط الطلاق فى النكاح الفاسد متاركة وابطال للنكاح ولا يقع موقع الطلاق وذكر فى شرح الطحاوى العبد اذا تزوج بغير اذن المولى فقبل ان يجيز المولى طلقها ثلاثا فهى متاركة وفى فوائد صدر الاسلام طاهر بن محمود الطلاق فى النكاح الفاسد متاركة حتى لا ينتقص به عدد الطلاق وهكذا ذكر فى مجموع النوازل . (عماديه فى التاسع والعشرين)

﴿ باب الايلاء والظهار ﴾

هو الحلف على ترك وطئ زوجة مدته وهى اربعة اشهر للحرة وشهران للامة فلا ايلاء لوحلف على اقل منها وحكمه وقوع طلقة بائنة ان بر ولزوم الكفارة او الجزاء ان حنث (ملتقى فى الايلاء)

زيد زوجه سى هنده سنك دوشككه كيررسم بندن بوش اول ديدكده ايلانيت ايدوب بعده درت اى مرور ايدوب وطئه قادر ايكن هندى وطئ ايلماسه هند مبانه اولورمى * الجواب * اولور

والالفاظ التى يقع بها الايلاء ضربان صريح وكناية اما الصريح فنحو قوله والله لا اقربك لا اجامعك لا اطؤك لا اباضعك لا اغتسل منك من جنابة واما الكناية فهى كقوله لا امسك ولا آتيك ولا ادخل بك ولا اغشاك ولا اجمع رأسى ورأسك ولا اضاجعك ولا اقرب فراشك فلا يكون ايلاء بلا نية كذا ذكره فى الفتاوى الظهيرية (بيان الرواية فى الايلاء)

الايلاء منع النفس عن قربان المنكوحة منعا مؤكدا بالله تعالى اوغيره من طلاق اوعتاق اوصوم اوحج اوغير ذلك مطلقا اوموقتا (تاتارخانيه فى الايلاء)

زيد زوجه سى هنده والله سا كه قربان ايتميم ديدكدنصكره زيد مدت ايلاء ايچنده هنده قربان ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * كفارت يمين

(وحكم الايلاء شيئان احدهما يتعلق بالحنث بان يقربها فى مدة الايلاء وهو لزوم الكفارة ان كان الايلاء باسم من اسماء الله تعالى (الخلاصة) او بصفة من صفات الله تعالى على ماتفصله فى كتاب الايمان (م) ولزوم ماجعل جزاء ان كان الايلاء بغير الله تعالى والثانى يتعلق بالبر بان لم يقربها حتى مضت مدة الايلاء وهو وقوع طلقة بائنة (تاتارخانيه فى الايلاء)

زيد زوجه سى هند حرميه والله طقسان كون سا كه جماع ايتميم ديسه زيد مدت مزبوره ده فئ ايتمامكله هند مبانه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا ايلاء فيما دون اربعة اشهر فى الحرة (الدر المنتقى فى الايلاء)

زيد زوجه سى هنده باشك انامك باشنه بكزر ديسه زيد بو بله ديمكله مظاهر اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(والاصل فيه اذا شبهها بما لا يحل النظر من اعضاء الام يكون ظهارا وان شبهها

بما يحل النظر اليه كالشعر والوجه والرأس واليد والرجل لايكون ظهارا
(فتاواى عدليه فى الظهار)

﴿ باب اللعـان ﴾

هوشهادات مؤكدة بالايمان مقرونة باللعن قائمة مقام حد القذف فى حق الزوج ومقام حد الزنا فى حقها (ملتقى فى اللعان)

زيد نكاح صحيح ايله تزوج ايتديكى هند حره و بالغه ومسلمه وعفيفه دن تولد ايدن ولد ايچون بينلرنده نكاح قائم ايكن ولد مزبور بندن دكلدر ديوب بووجهله ولدك نسبنى نفى ايتدكده هند ولد زنادن دكلدر سندندر ديو زيدى تكذيب ايدوب بعده هند زيدك بو مقاله سنك موجبنى قاضى مجلسنده طلب ايتـدكده مرافعه اولدقلرى قاضى وجه شرعى اوزره لعان ايتدكده زيدوهند تلاعن ايدوب قاضى مزبور هندى زيددن تفريق ايلسه هند زيددن باين طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولور

(بو صورتده وجه محرر اوزره بعد التفريق هنـدك وطئ زيده حرام اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده بعد التفريق قاضى ولد مزبورك نسبنى زيددن نفى ايتدم هنده الحاق ايتدم ديسه ولدك نسبى زيددن منتفى اولوب هنده ملحق اولمش اولورمى * الجواب * اولور

(فمن قذف زوجته العفيفة عن الزنا وصلحا لاداء الشهادة اونفى نسب الولد وطالبته به لاعن فان التعنا بانت بتفريق الحاكم الذى وقع اللعان عنده وان لم يرضيا فلولم يفرق حتى عزل اومات استقبله الحاكم الثانى ولواخطأ الحاكم ففرق بينهما بعدوجود الاكثر من كل منهما صح ولو بعد الاقل لاوحرم وطئها بعد اللعان قبل التفريق وان قذف بولد نفى نسبه والحقه بامه (تنوير الابصار فى اللعان ملخصا)

﴿ باب العدة ﴾

زيدك زوجه مدخول بهاسى هند زيدك منزلنده ساكنه ايكن زيد هندى تطليق ايلسه هند عدتى منقضيه اولنجه منزل مزبورده ساكنه اولميوب بغيروجه آخر منزله چيقمغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاتخرج معتدة الرجعى والباين من بيتها الذى كانت تسكنه وقت الفرقة لقوله تعالى ولاتخرجوهن من بيوتهن الآية وفيه اشارة الى انها لاتخرج الى صحن الدار وهذا اذا كانت فى الدار منازل لغيرهم لان صحنها بمنزلة السكة والا فتخرج
(قهستانى فى العدة ملخصا)

زيد هندى تزوج ايتدكدنصكره قبل الدخول زيد فوت اولسه هنده عدت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(والعدة لحرة مؤمنة اوكافرة صغيرة اوكبيرة ولوغير مخلو بها للموت من وقته لامن وقت الخبر اربعة اشهر هلالية او يومية كامر وعشر من الليالى كما قال محمد بن الفضل اومن الايام

كما فى ظاهر الاصول (قهستانى فى العدة)

زيد ام ولدى اولميان جاريه سى هندى اعتاق ايدوب هند دخى نفسنى عمروه تزويج مراد ايلسه هنده عدت لازمه اولور مى * الجواب * اولماز

(المدبرة والامة اذا اعتقت اومات سيدها لاعدة عليها بالاجماع

(البحر الرائق فى العدة)

زيد جاريهٔ موطوئه سى هندى اعتاق ايتدين عمروه تزويج مراد ايلسه هنده عدت لازمه اولور مى * الجواب * اولماز اما افضل اولان بر حيض ايله استبرا ايدوب تزوج ايتمكدر

(رجل اراد ان يزوج جاريته بعد الوطئ فالافضل له ان يستبرئها بحيضة ثم يزوج وكذا اذ اراد ان يبيع جاريته فان زوج الجارية قبل الاستبراء جاز النكاح ويستحب للزوج ان لا يطئها حتى تحيض حيضة وقال محمد رحمه الله تعالى لايحل للزوج ان يطأها قبل الاستبراء (من بيوع الخانية فى اخر الاستبراء)

زيد ام ولدى هندى اعتاق ايتدكدنصكره زيد هندى عدتى ايچنـده تزوج ايتمك جائز اولور مى * الجواب * اولور

(ويجوز لصاحب العدة ان يتزوجها لان النهى عن التزوج للاجانب لا للازواج

(من طلاق البدايع فى احكام العدة)

زيد ذمينك زوجهٔ مدخول بهاسى هند ذميه شرف اسلامله مشرفه اولدقده زيد اسلامدن ابا ايتمكله حاكم هندى زيددن تفريق ايلسه هنده عدت لازمه اولور مى * الجواب * اولور

(قوله واباؤه طلاق لا اباؤها واشار بالطلاق الى وجوب العدة عليها ان كان دخل بها لان المرأة اذا كانت مسلمة فقد التزمت احكام المسلمين ومن حكمه وجوب العدة

(البحر الرائق فى نكاح الكافر)

زيدك ام ولدى اولوب ذات حيض اولان هند زيدك فوتندنصكره التمش كون تمامنده نفسنى عمروه تزويج مراد ايتدكده اوچ حيض كوروب عدتم منقضيه اولدى ديسه عمرو هنده اينانيحق هندى تزوج ايتمك جائز اولور مى * الجواب * اولور

(وام الولد اذا اعتقها مولاها اومات عنها تعتد بثلاث حيض (خانيه فى العدة) ومن قالت مضت عدتى بالحيض فالقول لها مع اليمين ان مضى عليها ستون يوما

(ملتقى فى العدة)

زيدك ام ولدى هند وضع حمل ايدوب زيد هندى عقيب ولادتده اعتاق ايتدكدنصكره هند يوز كون تمامنده نفسنى عمروه تزويج مراد ايتدكده اوچ حيض كوروب عدتم منقضيه اولدى ديسه عمرو هنده اينانيحق هندى تزوج ايتمك جائز اولور مى * الجواب * اولور

(اما اذا طلقها عقيب الولادة فلا تصدق الحرة فى رواية محمد رحمه الله تعالى فى اقل من خمسة وثمانين يوما ويجعل النفاس خمسة وعشرين يوما وعلى رواية حسن

رحمه الله تعالى اقلها مائة يوم بزيادة اكثر النفاس وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى لاتصدق فى اقل من خمسة وستين يوما وقال محمد رحمه الله تعالى لاتصدق فى اقل من اربعة وخمسين يوما وساعة (البحر الرائق فى العدة وتفصيله فى التاتار خانيه)

زيدك ام ولدى هند ولد طوغوردقده زيد عقيب ولادته هندى اعتاق ايدوب بعده هند اوچ كون مرورنده نفسنى عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايجوز نكاح منكوحة الغير ومعتدة الغير عند الكل (خانيه فى المحرمات)

(وباقى المسئلة يعرف مما مر)

زيد ذات حيض اولان زوجهٔ مدخول بهاسى هندى باينا تطليق ايتدكدنصكره التمش كون تمامنده هند نفسنى عمروه تزويج مراد ايتدكده اوچ حيض كوروب عدتم منقضيه اولدى ديمكله عمرو ايثا نوب هندى تزوج ايتدكدنصكره هند نفسمى عمروه تزويج ايتديكم وقتده هنوز عدتم منقضيه اولمامشيدى ديسه كلامنه التفات اولنورمى * الجواب * اولنماز

(وقال الشيخ الامام ابو بكر محمد بن الفضل اذا كان للمرأة زوج معروف طلقها فتزوجت بآخر وقالت تزوجت وانا فى العدة ان كان بين طلاق الاول ونكاح الثانى اقل من شهرين كان القول قول المرأة وان كان مقدار شهرين لايقبل قولها عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى (خانيه فى دعوى النكاح من كتاب الدعوى)

زوجى فوت اولان هند حره حامل اولمايجق عدتى نقدر زمانده منقضيه اولور * الجواب * درت آى اون كون مرورنده

(واذا مات الرجل عن امرأته الحرة فعدتها اربعة اشهر وعشرة ايام وان كانت امة فعدتها شهران وخمسة ايام وان كانت حاملا فعدتها ان تضع حملها

(قدورى فى العدة)

زيد فوت اولوب زوجه سى هند حاملى ترك ايتدكده هندك عدتى نه ايله منقضيه اولور * الجواب * وضع حمل ايله (مرت مسئلته آنفا)

زيد متوفانك عقد صحيح ايله منكوحه سى اولان هند حره زيدك فوتندن يتمش كون مرورنده نفسنى عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(لابد ان يقيد بكونها حائلا (للمرتبد) وباقى المسئلة يعرف مما مر من الخانية)

زيد ذات حيض اولان زوجهٔ مدخول بهاسى هند حره يى باينا تطليق ايتدكدنصكره هند التمش كوندن اقلده اوچ حيض كوروب عدتم منقضيه اولدى ديسه تصديق اولنورمى * الجواب * اولنماز

(الحرة المطلقة اذا اقرت بانقضاء العدة بالحيض لاتصدق فى اقل من شهرين هو المختار

(خانيه فى العدة)

زيد ذمى زوجه سى هند نصرانيه يى تطليق ايلسه هنده عدت لازمه

اولور می * الجواب * اعتقادلرنده اولامق اوزره ایسه اولماز
(ولاعدة على ذمية طلقها اومات عنها ذمى اذا اعتقدوا عدم مهتا
(الدر المنتقى فى العدة)
هندك زوجی زید آخر دیاره کیدوب بر مدت مکث ایتدکدنصکره زید کلدکده هندز یدد ن
سن بنی درت ای مقدم دیار آخرده باینا تطلیق ایتدك دیو دعوی وزید انکار ایدوب
هند مدعاسنه اقامت بینه ایتمکله طلاقه حکم اولنسه هندك عدتی طلاقك وقوعی
کوننده می اعتبار اولنور یوخسه طلاقه حکم اولندیغی کوندمی اعتبار اولنور
* الجواب * طلاقك وقوعی کوندن اعتبار اولنور
(وابتداء العدة فى الطلاق والموت عقيبهما اى عقيب الطلاق والموت وان لم تعلم المرأة بهما
لانها اجل فلا يشترط العلم بانقضائه سواء اعترف بالطلاق اوانكر فلوادعته عليه فى شوال
وقضى به فى المحرم فالعدة من وقت الطلاق لا القضاء كما فى البزازية الا اذا اقر بطلاقها
فى زمان ماض فالفتوى ان ابتداءها من وقت الاقرار (الدر المنتقى فى العدة)
زید بلده اهالیسندن زید آخر دیارده کتدکدنصکره زوجه مدخول بهاسی هندی اول دیارده
باینا تطلیق ایلسه هندك عدتی طلاقی کوندمی اعتبار اولنور یوخسه هنده خبر واصل
اولدیغی کوندمی اعتبار اولنور * الجواب * طلاقی کوندن اعتبار اولنور
(المرأة اذا بلغها طلاق زوجها الغائب اوموته تعتبر عدتها من وقت الطلاق والموت
عندنا لامن وقت الخبر (من طلاق الخانية فى انتقال العدة)
زید ذمی فوت اولدقده حامل اولان زوجه سی هند نصرانیه وضع حمل ایتمدین نفسنی آخره
تزویج مراد ایلسه هند وضع حمل ایدنجه تزوجدن منع اولنورمی * الجواب * ولنور
(ولاعدة على ذمية طلقها ذمى ولاعلى حربية خرجت الينا مسلمة الا الحامل فان عليها
العدة سواء كانت ذمية اوحربية عنده وعند جواز نكاح الحربية ولا يطأ حتى تضع الحمل
وهواختيار الكرخى كما فى المحيط (قهستانى فى العدة ملخصا)
هند نصرانیه نك زوجی زید ذمی فوت اولوب بعده هند شرف اسلامله مشرفه اولسه
هندك عدتی منقضیه اولمدین هند نفسنی عمرو مسلمه تزویجه قادره
اولور می * الجواب * اولماز
(اعلم ان المرأة اذا خرجت الينا مهاجرة مسلمة اوذمية تبين باتفاق اصحابنا ولكن هل يلزم
عليها العدة ففيه اختلاف قال ابوحنيفة رحمه الله تعالى لا يلزمها وقالا يلزمها لهما ان
هذه حرة فارقت زوجها بعد الاصابة فيلزمها العدة كالمطلقة فى دارنا وكالتى اسلمت
فى دارنا وابى زوجها عن الاسلام (غاية البيان فى نكاح اهل الشرك)
زید جاریه موطوءه سی هندی تدبیر مطلق ایله مدبره ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ثلث
مساعد اولمغله هند آزاد اولسه زیددن عدت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز
(وقيد بام الولد لان المدبرة والامة اذا اعتقت اومات سيدها لا عدة عليها كما ذكره
الاسبيجابى (البحر الرائق فى العدة)

عدت وفات ايله معتده اولان هند درت ای اون كون تمام اولمدين نفسنی زيده تزويج ايدوب زيد دخی هنده داخل اولدقدنصكره عقد مزبور فاسد اولمغله حاكم هندی زيددن تفريق ايدوب بعده زيدك وفاتی كوننددن درت آی اون كون تمام اولدقده زيد هندی رضاسيله تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(وفی فوائد شمس الاسلام رجل تزوج امرأة فی عدة الوفات وجامعها فلما انقضت عدتها تزوجها ثانيا يجوز وكذا لوحبلت بالجماع تنقضی العدة بمضی المدة (خلاصه فی النكاح)

زيد ذمينك زوجۀ مدخول بهاسی هند نصرانيه شرف اسلامله مشرفه اولوب بعده زيده اسلام عرض اولندقده زيد ابا ايتمكله هند زيددن تفريق اولنسه هند عدت چكمينجه نفسنی آخره تزويجه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(قوله واباؤه طلاق لاباؤها واشار بالطلاق الی وجوب العدة عليها ان كان دخل بها لان المرأة اذاكانت مسلمة فقد التزمت احكام المسلمين ومن حكمه وجوب العدة (البحر الرائق فی نكاح الكافر)

زيد زوجۀ مدخول بهاسی هندی باينا تطليق ايتدكدنصكره هند عدتی ايچنده نفسنی عمروه تزويج عمرودخی هنده دخول ووطئ ايدوب بعده فساد نكاحه بناء عمرودن تفريق اولنسه هند عمرودن عدتی منقضيه اولمدين نفسنی آخره تزويجه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا وطئت المعتدة بشبهة ولومن المطلق وجب عدة اخری لتجدد السبب وتداخلتا والمرئی من الحيض منهما وعليها ان تتم العدة الثانية ان تمت الاولی وكذا بالاشهر او بهما لو معتدة وفات (الدر المختار فی العدة)

زيد هندی تزوج ايتدكدنصكره قبل الدخول والخلوة زيد هندی تطليق ايلسه هنده عدت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(العدة لحرة تحيض للطلاق بعد الدخول والخلوة الصحيحة فانه لو طلقها قبل الدخول او بعد الخلوة الفاسدة والفساد لعجزه عن الوطئ حقيقة لم تجب العدة (قهستانی فی العدة ملخصا)

زيد متوفانك ام ولدی اولوب ذات حيض اولان هند اوچ حيض كورمدين نفسنی آخره تزويجه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وهی فی حرة تحيض لطلاق اوفسخ بعد الدخول حقيقة اوحكما ثلاث حيض كوامل كذا ام ولد مات مولاها اواعتقها (تنوير الابصار فی العده)

زيدزوجۀ مدخول بهاسی هندی طلاق رجعی ايله تطليق ايدوب بعده زيد مراجعت ايتمدين هندك عدتی منقضيه اولسه زيد تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وشرطية بقاء العدة لان الاستدامة انما تحقق ما دامت العدة باقية اذ الملك باق

فى العدة زائل بعد انقضائها (درر فى الرجعة)

زيد زوجۀ مدخول بهاسى هندى تطليق ايتدكدنصكره عمرو هندك عدتى منقضيه اولمق زعيله هندى تزوج ايدوب بعده اوج آى مرورنده هند مستبين الخلقه برجنين ميت القا ايلسه عمروك نكاحى صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل تزوج امرأة فجائت بسقط استبان خلقه او بعض خلقه قالوا ان جائت به لاربعة اشهر جاز النكاح وان جاءت به لاربعة اشهر الا يوما لايجوز لان الخلق لايستبين فى اقل من مائة وعشرين يوما فاذا اسقطت سقطا استبان خلقه كان السقط من زوج قبله فلايجوز النكاح (خانيه فى مسائل النسب من النكاح)

هند صغيره‌نك ولى اقربى لابوين عمى زيد هندى عمروه تزويج ايتدكدنصكره هند قبل الدخول بالغه اولوب خيار بلوغله عقد مزبورى حاكمه فسخ ايتدرسه هند نفسنى آخره تزويج ايتمك استدكده هنده عدت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاعدة فى طلاق قبل الدخول (ملتقى) وانفسخ فى معنى الطلاق (درر)

زيد سن ايله بالغه اولوب اصلا حيض كورميوب حامل دخى اولميوب وسن اياسه داخله اولميان زوجه‌سى هند حره‌يى تطليق ايلسه هندك عدتى نه ايله منقضيه اولور * الجواب * اوج آى ايله

(لابد من التقييد بكون المرأة مدخولابها (لمرتبه) وهى اى العدة فى حرة تحيض لطلاق اوفسخ ثلاث حيض كوامل وفيمن عطف على فى حرة اى العدة فى حق حرة لم تحض لصغر اوكبر اوبلغت ولم تحض ثلثة اشهر (منح الغفار فى العدة)

زيد صحتنده زوجه‌سى هند آيسه‌يى باينا تطليق ايدوب بعده هندك عدتى ايچنده زيد فوت اولسه هندك عدتى عدت وفاته منقلبه اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده هندك عدتى يوم تطليقدن اوج آى تماممنده منقضيه اولورمى * الجواب * اولور

(ولابد من التقييد بكونها مدخولابها (لمرتبه) والحرة المطلقة اذا مات زوجها فى العدة ان كان الطلاق رجعيا تنقلب عدتها عدة الوفاة وان كانت مبتوتة فان كانت لاترث زوجها لاتنقلب عدتها عدة الوفاة وان كانت ترث تجمع بين الاشهر والحيض (خانيه فى انتقال العدة)

زيد زوجه‌سى هند ايله ازواج معامله‌سى ايدركن هند زيددن سن بنى برآى مقدم طلاق ثلثه ايله تطليق ايتمشيدك ديو دعوى وزيد بن اول وقتده مجنون ايدم سنى تطليق ايتديكمى بلمم ديسه هند زيدك اول وقتده عاقل ايكن كندوبى طلاق ثلثه ايله تطليق ايتديكنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدبجك هنده وطئ اخيردن عدت مستأنفه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(ولوان مسلما ادعت عليه امرأته انه طلقها ثلاثا اوانه ارتد عن الاسلام فبانت منه فقال القاضى للزوج فقال اصابنى جنون وكان ذلك منى وانا مجنون اوقال اصابنى برسام

فذهب عقلي اوقال اصابني وجع اذهب عقلي فان عرف ان ذلك اصابه فالقول قوله (من طلاق التاتارخانية في المتفرقات) ويجب على معتدة الطلاق والفسخ والموت وغيرها وطئت بشبهة من قبل الزوج او الاجنبي عدة اخرى للوطئ وفيه اشعار بانه لو وطئها مبتوتة مقرا بالطلاق لم تستأنف العدة وان لم يقر به تستأنف (قهستاني في العدة)

﴿ باب ثبوت النسب ﴾

زيدك امولدى اولميان جاريه سى هند بر ولد طوغوردقده ولد زيددندر ديوب لكن زيد دعوت ايلماسه مجرد هند بويله ديمكله ولدك نسبى زيددن ثابت اولورمى * الجواب * اولماز

(ولدت امته الموطوءة له ولدا لم يثبت نسبه حتى يدعيه (درر في آخر ثبوت النسب)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى تطليق ايتدكدنصكره هند انقضاء عدتنى اقرار ايتمدين طقوز آى مرورنده بر ولد كتورسه ولدك نسبى زيددن ثابت اولورمى * الجواب * اولور

(كما يثبت النسب في مبتوتة جاءت به اي بالولد لاقل منهما اى السنتين بلا دعوة لاحتمال كون الولد قائما وقت الطلاق فلا يتيقن بزوال الفراش و يثبت النسب احتياطا ان لم تقر بمضيها (منح الغفار في احكام النسب)

اقل مدت حمل نه مقداردر * الجواب * التى آيدر

(اقل مدة الحمل ستة اشهر واكثرها سنتان (ملتقى في ثبوت النسب)

زيد جاريه سى هندى عمروه بيع وتسليم ايدوب بعده وقت بيعدن التى آى مرورنده هند بر ولد طوغوردقده زيد ولد بندندر ديوب لكن عمرو تصديق ايلماسه ولدك نسبى زيددن ثابت اولوب هند ام ولد اولورمى * الجواب * اولماز

(قال محمد في الاصل اذا باع الرجل جاريته من غيره و ولدت عند المشترى فادعاه البائع فهذه المسئلة على ثلاثة اوجه الوجه الثانى اذا جاءت بالولد لستة اشهر فصاعدا فان دعوة البائع لاتصح الابتصديق المشترى

(محيط البرهانى في الدعوى)

زيدك جاريه سى هند ابتداء حامل اولدقده هند زيد بنى وطئ ايتدى ولد زيددندر ديوب لكن زيد بندن دكلدر ديسه مجرد هند بويله ديمكله ولد زيدك اوغلى اولوب هند امولد اولورمى * الجواب * اولماز

(ولدت امته الموطوءة له ولدا توقف ثبوت نسبه على دعوته (تنوير الابصار)

بوصورتده زيد هندى وولدى بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(البيع عقد مشروع ثبت شرعيته بالكتاب والسنة والمعقول (اختيار)

هندك زوجى زيد فوت اولدقدنصكره هند انقضاء عدتنى اقرار ايتمدين زيدك فوتندن يكرمى بش آى مرورنده بر ولد طوغورسه ولدك نسبى زيددن ثابت اولورمى * الجواب * اولماز

(وفي المبتوتة والمتوفى عنها زوجها يثبت الى سنتين ان لم تقر بالانقضاء بعد مدة تحتمل الانقضاء ولايثبت لاكثر من سنتين (خزانة المفتين في النسب)

زيد مزنيه سي هندي تزوج ايتدكد نصكره هند التي آيدن اقلده برولد طوغوردقده زيد ولد مطلقا بندندر ديوب بعده زيد فوت اولسه ولد مزبورك نسبي زيددن ثابت اولورمي * الجواب * اولور

(رجل زنى بامرأة فحبلت منه فلما استبان حملها تزوجها الزاني ولم يطئها حتى ولدت قالوا ان لم تكن في عدة الغير جاز النكاح وعليهما التوبة وقال الفقيه ابو الليث رحمه الله تعالى ان جاءت بولد لستة اشهر فصاعدا من وقت النكاح جاز النكاح ويثبت النسب وان جاءت بولد لاقل من ستة اشهر من وقت النكاح لايثبت النسب ولايرث منه الا ان يقول الرجل هذا الولد مني ولايقول من الزنا (من نكاح الخانية في النسب)

زيد مزنيه سي هندي تزوج ايتدكد نصكره هند التي آيدن اقلده برولد طوغوردقده مزبور ولد بندندر ديماسه ولدك نسبي زيددن ثابت اولورمي * الجواب * اولماز

لايثبت النسب من الزنا لقوله عليه الصلاة والسلام الولد للفراش ولافراش للزاني (من دعوى مبسوط السرخسي في دعوة الولد من الزنا)

زيد متوفا نك زوجه سي هندك حملي ظاهر اولوب هند انقضاء عدتي اقرار ايتمدين زيدك فوتندن ايكي سنه دن اقلده برولد كتورسه ولدك نسبي زيددن ثابت اولورمي * الجواب * اولور

(ويثبت نسب ولد المتوفى عنها زوجها مابين الوفاة وبين سنتين (من البدايه)

زوجي اوليوب كسنه نك معتده سي اولميان هند مولدنده مجهول النسب اولوب كندويه اوغل اولمغه صالح اولان آخرك قولي عمرو صغير ايچون اوغلمدر ديو اقرار ايدوب لكن عمروك مولاسي هندي تصديق ايتماسه اقرار مزبوره بناء عمروك نسبي هنددن ثابت اولورمي * الجواب * اولماز

(صح اقراره اى الرجل بالولد والوالدين لانه اقرار على نفسه وليس فيه حمل النسب على الغير والزوجة والمولى لان موجب اقراره ثبت بينهما بتصادقهما بلا اضرار باحد فينفذ وصح اقرارها بالوالدين والزوج والمولى لان الاصل ان اقرار الانسان حجة على نفسه لاعلى غيره وبالاقرار بهؤلاء لايكون اقرارا الا على نفسه فيقبل وشرط تصديقهم لان اقرار غيرهم لايلزمهم لان كلا منهم في يد نفسه الا اذا كان المقرله صغيرا في يد المقر وهو لايعبر عن نفسه اوعبدا له فيثبت نسبه بمجرد الاقرار ولو كان عبدا لغيره يشترط تصديق مولاه كما شرط تصديق الزوج في دعوى المرأة الولد اوشهادة امرأة قابلة كانت اوغيرها في اقرار امرأة ذات زوج بالولد وعدم العدة في غيرها اى في اقرار امرأة غير ذات الزوج يعني اذا لم تكن المرأة ذات زوج ولامعتدة صح اقرارها بالولد لان فيه الزاما على نفسها دون غيرها فينفذ عليها (درر في اقرار المريض)

زيدك امولدى اوليان جاريه سى هند برولد كتوردكده زيد ولد بندندر ديو دعوت
ايتمدين اول ولدك نسبى زيددن ثابت اولورمى * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته من تنوير الابصار)

زيدك ايكى سنه دنبرو ملكنده اولان جاريه سى هندى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره
وقت بيعدن التى آيدن اقلده بر ولد طوغوردقده زيد ولد بندندر ديو دعوت ايلسه
ولدك نسبى زيددن ثابت اولوب هند ام ولدى اولمغله زيد بيعى فسخ وثمنى رد ايدوب ولد ايله
هندى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولدت مبيعة لاقل من نصف سنة منذ بيعت فادعاه البايع فهو ابنه وهى ام ولده
ويفسخ البيع و يرد الثمن (ملتقى فى دعوى النسب) هذا اذا ولدت لاقل من ستة اشهر
من وقت البيع وقد كان البايع اشترى هذه الجارية وباعها بعد سنتين حتى علم ان
العلوق كان فى ملك البايع (فى العاشر من دعوى الخلاصة)

زيد هند حره يه زنا ايدوب هندك بر ولدى اولسه اول ولدك نسبى زيد دن ثابت
اولورمى * الجواب * اولماز (من نقله من دعوى المبسوط)

﴿ باب الحضانة ﴾

(بالكسر لغة مصدر حضن الصبى اى رباه كما فى المقائس وشرعا تربية الام اوغيرها
الصغير اوالصغيرة قبل الفرقة لو بعدها (قهستانى) هى بفتح الحاء وكسرها
تربية الولد (الدر المنتقى)

هند صغيره نك اناسى وحاضنه سى زينب فوت اولوب هندك نسواندن حاضنة اخراسى
اولمامغله صغيره نك اقرب عصباتى لابوين عمى عمرو صغيره يى الوب تربيه وامساك
اوزره ايكن صغيره نك اناسنك عمه سى قزى خديجه مجرد بن نسواندن اولمغله امساكه
اولى يم ديو صغيره يى عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا حق لبنات العمة والخالة فى الحضانة لانهن غير محرم (منح الغفار فى الحضانة)

اوچ ذرت ياشنده اولان هند صغيره نك حق حضانه سى هندك اناسنك لابوين قز قرنداشى
زينب ايله باباسى زيددن قنقيسنكدر * الجواب * زينبكدر

(فان لم تكن اى ان لم توجد امرأة مستحقة للحضانة فالحق للعصبات على ترتيبهم
فى الارث فيقدم الاب ثم الجد ثم الاخ لاب وام ثم الاخ لاب ثم بنوه كذلك ثم العم ثم بنوه
لكن لاتدفع صبية الى عصبة غير محرم كابن العم ومولى العتاقة
(مجمع الانهر فى الحضانة)

هند زوج مطلقى زيددن اولوب حضانه سنده اولان صغير اوغلى عمروك مالى اولمامغله
زيد معسر اوزرينه نفقه تقدير ايتدروب صغيرى بسليوب نفقة مقدره يى استدكده
صغيرك باباسنك اناسى زينب موسره بن صغيرى مجانا بسلايوب هنددن منع ايتمم ديسه
حاكم هنده صغيره يى مجانا امساك ايله ياخود زينبه ويرديمكه
قادر اولورمى * الجواب * اولور زيد معسر ايسه

(للصغيرة عمة موسرة واب معسر ارادت العمة امساك الولد مجانا ولا تمنعه اى العمة الولد عن الام وهى اى الام تأبى اى تمتنع من الحضانة وتطالبه بالاجر ونفقة الولد فالصحيح ان يقال لها اماان تمسكى الولد مجانا اوتدفعى الى العمة كذا فى الخلاصة (درر فى الحضانة)

استانبول اهالیسندن زید هندی استانبولده تزوج ایتدکدنصکره هند فوت اولسه حالا هندك دیمتوقدده متوطنه اولان اناسی زینب هندك زیددن اولان صغیره قزی خدیجه‌یی حاضنه‌سی اولمغله زیدك اذنسز دیمتوقدیه کوتوروب آنده امساکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وهذا اى السفر بالولد الى الوطن للام فقط فلا يخرجه الاب الا ان يستغنى ولاغيره ممن يستحق الحضانة نظرا للصغير (قهستانى فى الحضانة)

هند صغیره نك اناسی زینب فوت اولدقد حق حضانه صغیره نك انا سنك اناسی خدیجه نك اولوب لکن خدیجه مسافهٔ سفر بعید آخر دیارده ساکنه اولمغله خدیجه هندی الوب باباسی زیدك اذنسز اول دیاره کوتورمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

هند نصرانیه زوجی زید مسلم متوفادن اولان اوغلی عمرو صغیری بحق الحضانه امساك اوزره ایکن عمرو تعقل دین ایدوب عمروك مسلمیندن کسندسی اولمامغله حاکم عمروی تربیه ایچون وصیسی بکر مسلمه ویرسه هند اناسی اولمغله بن تربیه اولی‌یم دیو عمروی بکردن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(والحاضنة الذمية ولو مجوسية كمسلمة مالم يعقل دينا ينبغى تقديره بسبع سنين لصحة اسلامه حينئذ (نهر) اوالى ان يخاف ان يألف الكفر فينزع منها وان لم يعقل دينا (بحر) (الدر المختار فى الحضانة)

هند زوجی زید متوفادن اولان صغیره قزلری زینب وخدیجه‌یی بحق الحضانه امساك اوزره ایکن نفسنی صغیره‌لره اجنبی اولان عمروه تزویج ایدوب صغیره‌لرك نسواندن حاضنهٔ اخرالری اولماسه صغیره‌لرك اقرب عصبه‌لری بابالرینك باباسی عمرو صغیره‌لری هند دن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور

(ومن نكحت غير محرمه سقط حقها (ملتقى) فان لم تكن امرأة تستحق الحضانة فالحق للعصبات على ترتيبهم فى الارث (الدر المنتقى فى الحضانة)

هند زوجی زید متوفادن اولان صغیر اوغلی عمروی بحق الحضانه امساك اوزره ایکن نفسنی صغیره اجنبی اولان بکره تزویج ایدوب صغیرك نسواندن حاضنهٔ اخراسی اولمامغله صغیرك اقرب عصباتی لابوین عمی بشر صغیری هند دن الوب امساك ایتدکدنصکره بکر هندی باینا تطلیق ایلسه حالا هند صغیری بشردن الوب استغنا حاصل اولنجه بحق الحضانه امساك مراد ایتدکده بشر هنده مجرد مقدما نفسکی صغیره اجنبی‌یه تزویج ایتکله ویرمم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(و يسقط حقها بنكاح غير محرمه وتعود بالفرقة (تنويرالابصار) قال ثم تعود بالفرقة اى تعود الحضانة لزوال المانع فقولهم سقط حقها معناه منع مانع منه لانه من باب زوال المانع لامن عود الساقط كالناشزة لانفقة لها ثم تعود بالعود الى منزل الزوج واراد بالفرقة الطلاق البائن واما الطلاق الرجعى فانه لايعود حقها به حتى تنقضى عدتها لقيام الزوجية (البحرالرائق فى الحضانة)

هند صغيره نك حاضنه سى اناسى زينب فوت اولوب صغيره نك لابوين عمى زيد ايله لام ارقرنداشى عمرودن غيرى كمسنه سى اولماسه حق حضانه زيد وعمرودن قنقيسنكدر * الجواب * زيدكدر

(ثم اذا لم تكن عصبة فلذوى الارحام فيدفع للاخ لام ثم لابنه ثم للعم لام ثم للخال لابوين ثم لام (الدر المختار فى الحضانه)

زيد بر بلده اهاليسندن هندى اول بلده ده تزوج ايتدكدنصكره زيد هندى بلدهٔ اخرايه كوتوروب بعده تطليق ايتمكله هند زيددن اولان صغيره قزى زينبى بحق الحضانه امساك ايدوب بعده هند زينبى بلدهٔ اولى يه كوتورمك مراد ايلسه زيد راضى اولمادقجه هندى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ليس للمطلقة الخروج بالولد من بلدة الى اخرى بينهما تفاوت الا اذا انتقلت من القرية الى المصر وفى عكسه لا الا اذا كان وطنها ونكحها ثمه (من تنويرالابصار فى الحضانة)

يدى ياشنده اولان هندصغيره نك حق حضانه سى اناسنك اناسى زينب ايله باباسى زيددن قنقيسنكدر * الجواب * زينبكدر

(الام والجدة احق به حتى يستغنى عن الغير وقدر الاستغناء بسبع سنين وبه يفتى واحق بها حتى تحيض وروى عن محمد رحمه الله تعالى حتى تشتهى وهو الاحوط (دررغرر فى الحضانة ملخصا) وحد الشهوة تسع سنين وعليه الفتوى ذكره الزيلعى وغيره (الدر المنتقى)

بر بلده اهاليسندن هند زوجى زيد متوفا دن اولان صغير اوغلى عمروى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن نفسنى صغيره اجنبى يه تزويج ايدوب صغيرك نسواندن حاضنهٔ اخراسى اولماسه صغيرك مدت سفر بعيد بلدهٔ اخراده متوطن اولان اقرب عصباتى لابوين عمى عمرو كلوب صغيرى هندك اذنسز الوب بلدهٔ اخرايه كوتوروب امساكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وهذا اى السفر بالولد الى الوطن للام فقط فلايخرجه الاب الا ان يستغنى ولاغيره ممن يستحق الحضانة نظرا للصغير (قهستانى فى الحضانة)

بر بلده اهاليسندن زيد زوجه سى هندى تطليق ايدوب زيددن اولان صغيره قزى زينبى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن نفسنى صغيره يه اجنبى يه تزويج ايتمكله هندك اناسى خديجه صغيره يى بحق الحضانه هنددن السه خديجه صغيره يى زيدك

اذننسز مسافهٔ سفر بعيد بلدهٔ اخرايه كوتوروب آنده امساكه قادره
اولورمی * الجواب * اولماز
(فاذا ماتت الام فصار الولد الى ام الام او بعض من يجب لها اخذه من النساء فارادت ان تخرج الولد من المصر الذى فيه الاب الى مصر آخر لم يكن لها ذلك وان كان ذلك المصر الذى كان وقعت عقده بالنكاح على ام الصبى
(شرح ادب القاضى للخصاف)
زيد صغيرك اناسى وحاضنه سى هند نفسنى صغيره اجنبى اولان عمروه تزويج ايتدكدنصكره عمرو هندى باينا تطليق ايلسه هندك حضانه سى
عودت ايدرمی * الجواب * ايدر
(ويسقط حقها بنكاح غير محرمه وتعود بالفرقة (تنوير الابصار فى الحضانة)
بر بلده اهالیسندن زيد زوجه سى هندى تطليق ايدوب بلدهٔ اخراده توطن مراد ايتدكده زيدك هنددن اولوب عاقل وبالغ اولان اوغلى عمرو اناسى هند ايله ساكن اولمق مراد ايلسه عمروك رأيى مجتمع ونفسنه مأمون ايكن زيد عمروى جبرايله بلدهٔ اخرايه كوتورمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(واما التى للرجال فاما وقتها فما بعد الاستغناء فى الغلام الى وقت البلوغ وبعد الحيض فى الجارية اذا كانت عند الام او الجدتين واذا كانت عند غيرهن فما بعد الاستغناء فيهما جميعا الى وقت البلوغ لما ذكرناه من المعنى وانما يوقت هذا الحق الى وقت بلوغ الصغير والصغيرة لان ولاية الرجال على الصغار والصغائر يزول بالبلوغ كولاية المال غير ان الغلام اذا كان غير مأمون عليه فللاب ان يضمه الى نفسه ولا يخلى سبيله كيلا يكتسب شينا عليه وليس عليه نفقته الا ان يتطوع فاما اذا بلغ عاقلا واجتمع رأيه واستغنى عن الاب وهو مأمون عليه فلا حق للاب فى امساكه كما ليس له ان يمنعه من ماله فيخلى سبيله فيذهب حيث شاء (بدايع فى الحضانة)
هند زوج مطلقى زيددن اولان صغير اوغلى عمروى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن عمرو يدى ياشنى تكميل ايدوب استغنا حاصل اولمغله زيد عمروى هنددن الوب كندى بلده سنه كوتورمك مراد ايلسه هند زيدى منعه قادره
اولورمی * الجواب * اولماز

وفى المجمع ولا يخرج الاب بولده قبل الاستغناء انتهى وعلله فى الشرح بانه لما فيه من الاضرار بالام بابطال حقها فى الحضانة وهو يدل على ان حضانتها اذا سقطت جاز له السفر به (البحر الرائق فى الحضانه)
زيد بر بلده اهالیسندن هندى اول بلده ده تزوج ايدوب زيدك هنددن قزى زينب ايله اوغلى عمرو تولد ايتدكدنصكره زيد عمرو وزينبى بلدهٔ اخرايه كوتوروب بعده هندى تطليق ايلسه صغيرلرك حق حضانه لرى هندك اولمغله هند بلدهٔ اخرايه واروب عمرو وزينبى اخذ وبلدهٔ اولى يه كوتوروب بحق الحضانه امساكه

قادره اولورمی * الجواب * اولور
(ابن سماعة عن ابی یوسف رحمه الله تعالی رجل تزوج امرأة بالبصرة وولدت ولدا ثم ان هذا الرجل اخرج ولده الصغیر الی الکوفة وطلقها فخاصمته فی ولدها وارادت رده علیها قال ان کان الزوج اخرجه بامرها فلیس علیه ان یرده فیقال لها اذهبی فخذیه وان کان اخرجه بغیر امرها فعلیه ان یجیء به الیها (وروی عنه ان الرجل اذا خرج مع المرأة وولدها من البصرة الی الکوفة ثم رد المرأة الی البصرة ثم طلقها فعلیه ان یرد ولدها ویؤخذ بذلك لها (فی الثلاثین من طلاق التاتارخانیه)
برقصبه اهالیسندن اولان زید وزوجه سی هند متعاقبا فوت اولوب زیدك هنددن اولان صغیره قزی زینبك نسواندن حاضنة اخراسی اولماسه صغیره نك اقرب عصباتی لابوین عمی عمرو صغیره یی قصبهٔ مزبوره یه ایکی قوناق بعید اولان بلده سنه کوتوروب تربیه وامساکه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(فان لم تکن امرأة تستحق الحضانة فالحق للعصبات علی ترتیبهم فی الارث (الدر المنتقی فی الحضانة)
هند زوج مطلقی زیددن اولوب درت یاشنده اولان صغیرا وغلی عمرو یی بحق الحضانه امساك اوزره ایکن هند نفسنی صغیره اجنبی اولان بکره تزویج ایدوب صغیرك نسواندن حاضنة اخراسی اولمامغله زید صغیری هنددن الوب کندی بلده سنه کوتورمك مراد ایلسه هند بکرك تحت نکاحنده ایکن زیدی منعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(فلو اخذ المطلق ولده منها لتزوجها جازله ان یسافر به الی ان یعود حق امه کما فی السراجیة وقیده المصنف فی شرحه بما اذا لم یکن له من ینتقل الحق الیه بعدها وهو ظاهر (الدر المختار فی الحضانة)
زید صغیرك اناسنك اناسی هند ایله باباسنك اناسی زینبدن غیری نسواندن کمسنه سی اولمیوب لکن هند اختیاره وحرکتنه قادره اولمیوب صغیری تربیه وامساکدن عاجزه اولمغله زینب رأی حاکمله زیدی تربیه وامساك ایلسه هند حق حضانه یعذر دیو زیدی زینبدن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(سئل فی صغیرله ام الام وهی عاجزة عن حضانته وله ام الاب قادرة علیها هل یدفع لام الاب دون ام الام اجاب من شروط الحاضنة القدرة علی الحضانة فاذا لم تقدر ام الام علیها یدفع الصغیر الی من قدر علیها من الحاضنة (کذا فی الفتاوی)
هند زوجی زید متوفادن اولان صغیر اوغلی عمرو یی بحق الحضانه امساك اوزره ایکن هند فوت اولوب صغیرك اقرباسندن اصلا کمسنه سی اولمامغله صغیری اوکی باباسی بکر اخذ ایدوب لکن بکر مأمون اولمامغله قاضی صغیرك باباسی زیدی اعتاق ایدن بشرك یاننده طورماسنی رأی ایلسه بشر صغیری بکردن الوب تربیه وامساکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ينبغي ان يقيد في السؤال بكون الزوجة حرة الاصل بمعنى عدم الرق في اصلها ليظهر الاحتياج في الحضانة الى رأى القاضي فتأمل (لمرتبه) اذا اجتمعت النساء ولهن ازواج وضعه القاضي حيث شاء لانه لاحق لهن بمنزلة من لاقرابة له (خزانة المفتين في الحضانة)

هند صغيره نك حق حضانه سى لابوين خاله سى زينب ايله لابوين عمه سى خديجه دن قنقيسنكدر * الجواب * زينبكدر

(الام احق بحضانة ولدها قبل الفرقة و بعدها ثم امها وان علت ثم ام الاب ثم اخت الولد لابوين ثم لام ثم لاب ثم خالته كذلك ثم عمته كذلك و بنات الاخت اولى من بنات الاخ وهن اولى من العمات (ملتقى في الحضانة)

هند صغيره نك حاضنه سى اناسى زينب نفسني صغيره يه اجنبي يه تزويج ايتدكده هند ك لاب ار قرانداشي عمرودن غيرى كسنه سى اولميوب لكن عمرو صغير اولوب صغيره يي تربيه يه قادر اولمامغله زينب هندى رأى حاكمله امساك اوزره ايكن هندى وصيسى بكر زينبدن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لان من شروط الحضانة القدرة على الحضانة كما سبق نقلا من الفتاوى (لمرتبه) وهذا الذى ذكرنا من ثبوت حق الحضانة لذوات الرحم المحرم اذا لم يكن لهن ازواج فاما اذا كان لها زوج فلا حق لها الا اذا كان زوجها ذارحم محرم من الصغير لانه يلحقه الجفاء والمذلة من زوج الام اذا كان اجنبيا و يضعه القاضي حيث شاء (مضمرات في النفقة)

هند صغيره يى اناسنك اناسى زينب بحق الحضانه امساك اوزره ايكن هندك باباسى زيد احيانا كلوب كورمك استدكده زينب بن هندى اصلا كوسترمم ديو كورمكدن منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

الحاوى الولد متى كان عند احد الابوين لايمنع الآخر عن النظر اليه وعن تعاهده (في الثلاثين من نكاح التاتار خانيه)

هند قزينك ولد صغيرينى بحق الحضانه تربيه اوزره ايكن ولد مزبورك باباسى زيد احيانا كلوب كورمك استدكده هند زيدى ولد يني كورمكدن منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه بالاولى مما مر آنفا من التاتارخانيه)

هند صغيره نك باباسنك لابوين خاله سى زينب ايله لابوين عمى قزى خديجه دن غيرى كسنه سى اولميوب زينب هندى بحق الحضانه الوب تربيه وامساك مراد ايتدكده خديجه بن الورم ديو زينبي منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاحق لفاسق ومعتق وابن عم في مشتهاة وهو غير مأمون بخلاف الغلام ولا لبنت خالة وعمة و بنت خال وعم لعدم المحرمية كما لاحق للرجال من قبل الام (الدر المنتقى في الحضانة)

هند معتقه زوجى زيد معتق متوفادن اولان عمرو صغيرى بحق الحضانه تربيه اوزره ايكن هند

نفسني صغيره اجنبي يه تزويج ايدوب صغيرك نسواندن حاضنه‌سي اخراسي اولماسه صغيري اقرب عصباتي زيدي اعتاق ايدن بكر هنددن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(ويدفع الذكر الى مولى العتاقة (غاية البيان في الحضانة)

زيد ام ولدي هندي اعتاق ايتدبن عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد هند دن اولان ولد صغيريني الوب تربيه وامساك ايتمك استدكده هند مجرد ام ولد اولمغله بن تربيه ايدرم ديوب ويرمامكه قادره اولورمي * الجواب * اولماز

فلا حق في الحضانة لامة اي قنة ومدبرة ومكاتبة وام ولد لكن اذا اعتقن صرن كالحرائر (قهستاني في الحضانة)

هند زوجي زيد متوفادن اولان صغيره قزي زينبي بحق الحضانه امساك اوزره ايكن هند نفسني صغيره يه اجنبي اولان كمسنه يه تزويج ايدوب صغيره‌نك نسواندن حاضنه اخراسي اولماسه صغيره‌نك اقرب عصباتي لابوين ار قرنداشي بكر زينبي هند دن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(ثم اي بعد فقد النساء المذكورات الحضانة للعصبات على ترتيبهم في الارث (قهستاني في الحضانة)

هند صغيره‌نك حق حضانه سي اناسنك اناسي زينب ايله باباسنك اناسي خديجه دن قنقيسنكدر * الجواب * زينبكدر

(الام احق بحضانة ولدها قبل الفرقة وبعدها ثم امها وان علت ثم ام الاب ثم اخت الولد لابوين ثم لام ثم لاب (ملتقى في الحضانه)

زيد صغيرك حق حضانه سي لام قز قرنداشي هند ايله لاب قز قرنداشي زينبدن قنقيسنكدر * الجواب * هندكدر (مر نقله آنفا من الملتقى)

زيد صغيرك حق حضانه سي اناسنك اناسي هندك اولوب لكن هند صغيري تربيه دن ابا ايلسه صغيرك هنددن غيري نسواندن انجق لابوين قز قرنداشي زينب موجوده اولمغله زينب صغيري تربيه وامساكه قادره اولورمي * الجواب * اولور

(ومن لها الحضانة من النساء لا تجبر عليها اذا ابت مطلقا على ما ذكره البقالي لاحتمال العجز قالوا الا اذا تعينت وقيل تجبر (الدر المنتقى في الحضانة) واذا اسقطت الام حقها صارت كميتة اومتزوجة فتنتقل للجدة (الدر المختار في الحضانة)

هند زوج مطلقي زيددن اولان صغير اوغلي عمرو ايله صغيره قزي زينبي بحق الحضانه امساك اوزره ايكن عمرو يدي ياشني تكميل ايتمكله استغنا حاصل اولوب زينب دخي طقوز ياشني تكميل ايدوب مشتهاة اولسه زيد عمرو وزينبي هنددن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

والحاضنة اما اوغيرها احق به اي بالغلام حتى يستغني عن النساء وقدر بسبع وبه يفتي لانه الغالب ولو اختلفا في سنه فان اكل وشرب ولبس واستنجى وحده دفع اليه ولوجبرا والا لا والام والجدة لام اولاب احق بها بالصغيرة حتى تحيض اي تبلغ في ظاهر الرواية ولو اختلفا في حيضها فالقول للام بحر بحثا واقول ينبغي

ان يحكم سنها او يعمل بالغالب وعند مالك رحمه الله تعالى حتى يحتلم الغلام وتتزوج الصغيرة ويدخل بها الزوج (عيني) وغيرهما احق بها حتى تشتهي وقدر بتسع وبه يفتى وبنت احد عشر مشتهاة اتفاقا (زيلعي) وعن محمد رحمه الله تعالى ان الحكم في الام والجدة كذلك وبه يفتى لكثرة الفساد (الدر المختار في الحضانة)

زيد صغيري اناسنك اناسي هند بحق الحضانه امساك اوزره ايكن زيد يدى ياشني تكميل ايدوب استغنا حاصل اولسه صغيرك اقرب عصباتي لابوين عمي عمرو صغيري هندن الموق استدكده صغيرك لام قرنداشي زينب صغيري بن الورم ديو عمرو ي منعه قادره اولورمي * الجواب * اولماز

(وبعد ما استغنى الغلام وبلغت الجارية فالعصبة اولى يقدم الاقرب فالاقرب ولاحق لابن العم في حضانة الجارية (فيض الكركي في النفقة)

﴿ باب النفقات ﴾

هي لغة ماينفقه الانسان على عياله ونحو ذلك كذا في البحر عن ضياء العلوم وشرعا كما في الخلاصة عن هشام قال سألت محمدا رحمه الله تعالى عنها فقال هي الطعام والكسوة والسكنى وعرفا هي الطعام (الدر المنتقى في النفقات)

زيد زوجه سي هندي بلانفقه براغوب آخر دياره كتمكله هند قاضي يه واروب زيدك عمرو ذمتنده وديعت اولان اقچه سندن نفقه تقدير ايتدرمك مراد ايلسه عمرو مبلغ مزبوره وزوجيته مقرا ولمحق قاضي هند ايچون مبلغ مزبوردن قدر معروف نفقه تقدير ايتمكه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(واذا غاب الرجل وله مال في يد رجل يعترف به وبالزوجية فرض القاضي في ذلك المال نفقة زوجة الغائب وولده الصغار ووالديه وكذا اذا علم القاضي بذلك ولم يعترف به لانه لما اقر بالزوجية والوديعة فقد اقر ان حق الاخذ لها لان لها ان تأخذ من مال الزوج حقها من غير رضاه واقرار صاحب اليد مقبول في حق نفسه لاسيما ههنا فانه لو انكر احد الامرين لاتقبل بينة المرأة فيه لان المودع ليس بخصم في اثبات الزوجية عليه ولا المرأة خصم اثبات حقوق الغائب واذا ثبت في حقه تعدى الى الغائب وكذا اذا كان المال في يده مضاربة وكذا الجواب في الدين وهذا كله اذا كان المال من جنس حقها دراهم اودنانير اوطعاما اوكسوة (هدايه في النفقة)

صورت مزبوره ده قاضي هند ايچون مبلغ مذكوردن قدر معروف نفقه تقدير ايدوب بعده زيد كلنجه عمرو امر حاكمله نفقه مقدره ايچون مبلغ مزبوردن هنده شوقدر اقچه ويرسه زيد كلدكده راضي اولمام ديو وجه محرر اوزره ويرديكي اقچه يي عمروه تضمينه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(فان كان عند غيرهم فاعطاهم بامر القاضي حتى انفقوا على انفسهم لم يضمن صاحب اليد وان اعطاهم بغير امر القاضي كان ضامنا له لان صاحب اليد مأمور بالحفظ ودفعه الى غيره لينفق على نفسه ليس من الحفظ فيصير مخالفا ضامنا له

(فى الثالث من نفقات الذخيرة)

زيد زوجه سى هندى بلانفقه براغوب آخردياره كتمكله هند قاضى يه واروب زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان اقجه سندن نفقه تقدير ايتدرمك مراد ايلسه عمرو مبلغ مزبوره وزوجيته مقر اولمجق قاضى هند ايچون مبلغ مزبوردن قدر معروف نفقه تقدير ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وتفرض نفقة زوجة الغائب وطفله وابويه فى ماله من جنس حقهم عند مودع اومضارب اومديون يقر به وبالزوجية ويعلم القاضى ذلك ويحلفها انه لم يعطها النفقة ويأخذ منها كفيلا فلو لم يقروا بالزوجية ولم يعلم القاضى بها فاقامت بينة لايقضى بها وكذا لو لم يخلف مالا فاقامت البينة على الزوجية ليفرض لها النفقة ويأمرها بالاستدانة عليه لاتسمع بينتها وعند زفر رحمه الله تعالى يسمعها ليفرض لها النفقة لثبوت الزوجية وهو المعمول به اليوم والمختار (ملتقى فى النفقات)

زيد قوللرى عمرو وبكرى زوجه سى هندك يانده براغوب آخردياره كتسه هند عمرو وبكرى بيع ايدوب ثمنلرينى نفقه سنه صرفه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(اما اذا كان من خلاف جنسه لاتفرض النفقة فيه لانه يحتاج الى البيع ولايباع مال الغائب بالاجماع (هدايه فى النفقة)

زيد زوجه سى هندى بلانفقه براغوب آخردياره كتمكله هند قاضى يه واروب زيدك عمرو ذمتنده شوقدر اقجه حقى واردر ديو مبلغ مزبوردن نفقه تقدير ايتدرمك مراد ايدوب لكن علم قاضى اولميوب عمرودخى منكر اولسه قاضى هندك قول مجرديله مبلغ مزبوردن هند ايچون نفقه تقدير ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من الهداية والملتقى) .

زيد فقيرك ديار آخرده اولان اوغلى عمرو موسردن غيرى كسنه سى اولمامغله زيد قاضى يه واروب عمروك اوزرينه شوقدر اقجه نفقه تقدير ايتدروب لكن زيد استدانه ايتميوب برمدت مرورنده عمرو فوت اولسه زيد مجرد نفقه جهتمى واردر ديو مدت مزبوره نك نفقه سى نامنه تركه دن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قضى بنفقة غير الزوجة زاد الزيلعى والصغير ومضت مدة اى شهر فاكثر سقطت لحصول الاستغناء فيما مضى واما مادون الشهر ونفقة الزوجة والصغير فتصير دينا بالقضاء الا ان يستدين غير الزوجة بامر قاض فلو لم يستدن بالفعل فلا رجوع (الدر المختار فى النفقة)

زيد زوجه مدخول بهاسى هندى طلاق باين ايله تطليق ايتدكده هندك عدتى حيض ايله اولمق زعميله اوچ آيلق نفقه عدتى هنده تسليم ايتدكدنصكره اوچ آى مرورنده هند انقضاء عدته اقرار ايتمكسزين حمل ادعا ايلسه هندك بقية نفقه عدتى زيد اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(ادعت المطلقة امتداد الطهر وعدم انقضاء العدة صدقت ولها النفقة لان الاصل

بقاؤها الا اذا ادعت الحبل فان لها النفقة الى سنتين فان مضتا ثم تبين ان لا حبل فلا رجوع عليها كما فى فتح القدير (اشباه فى القاعدة الثالثة)

زيد فقير اوغللرى عمرو و بكردن غيرى كسنه سى اولميوب عمرو و بكردن هر برى موسر اولمغله عمرو بكره زيدى برابر انفاق ايده لم ديدكده بكر عمرو مجرد سنك مالك زياده اولمغله زيدى سن مستقلا انفاق ايله ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وان كان للفقير ابنان احدهما فائق فى الغنى والآخر يملك نصابا كانت النفقة عليهما على السواء ولو كان احدهما مسلما والآخر ذميا كانت النفقة عليهما على السواء كذا فى فتاوى قاضيخان قال الشيخ الامام شمس الائمة قال مشايخنا انما تكون النفقة عليهما على السواء اذا تفاوتا فى اليسار تفاوتا يسيرا اما اذا تفاوتا تفاوتا فاحشا يجب ان يتفاوتا فى قدر النفقة كذا فى الذخيرة (فى الخامس من نفقات الهندية)

هند فقيره نك اناسى زينب ايله لابوين ارقرنداشى عمرودن غيرى كسنه سى اولميوب لكن زينب موسره اولوب عمرو معسر اولسه هندك نفقه سى يالكز زينب اوزرينه مى لازمه اولور يوخسه عمرو اوزرينه ده لازمه اولورمى * الجواب *

يالكز زينب اوزرينه لازمه اولور

(تجب على الموسر فانه اذا كان معسرا كان عاجزا ولا نفقة على العاجز (درر)

زيد زوجه سى هند ايله هندك منزلنده ساكن ايكن زيد آخر منزله نقل ايدوب هندى اول منزله كتورماسه هند نفقه سنى زيددن طلب ايتدكده هند زيدك منزلنه كتمكدن ابا ايتمزكن مجرد منزلكده ساكنه سن ديوب نفقه سنى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(تزوج كبيرة وطلبت النفقة وهى فى بيت الاب بعد فلها ذلك لو لم يطلبها الزوج بالنقلة اذ النفقة حقها والانتقال حق الزوج فاذا لم يطلبها بالنقلة فقد ترك حقه وهو لا يبطل حقها وبه يفتى (فصولين فى العشرين)

هند فقيره نك زوجى اولميوب سكنايه احتياجى اولمغله صغير اوغلى زيدك منزلنده ساكنه اولمق مراد ايتدكده زيدك وصيسى عمرو راضى اولمام ديوب هندى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ورأيت فى كتاب الفوائد سئل صاحب المحيط عن امرأة لها ولد صغير وللصغير دار هل لها ان تسكن فى دار ولدها الصغير قال ان لم يكن لها زوج لها ذلك بحكم الحاجة وان كان لها زوج ليس لها ذلك لان سكناها وجبت على الزوج فلا تكون محتاجة الى السكنى وكذلك ان كان لها مال (احكام الصغار للاستروشنى فى الاجارات)

هندك زوجى زيد آخر دياره كتدكده هند زيدك قرنداشى عمروه مجرد قرنداشى اولمغله نفقه وكسوه م ايچون مالكدن باكه شوقدر اقچه ويرديو عمروه جبره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ويجبر الاب على نفقة امرأة ابنه الغائب وعلى نفقة ولدها ولا يجبر الاخوة والاعمام

على ذلك فيمن غاب وانقطع خبره (من نفقات الزاهدى) وهى تجب باسباب منها الزوجية ومنها النسب ومنها الملك (درر فى النفقة) و يستفاد منه جواب السؤال

هنـد فقيره نك نفقه سى قرى زينب معسره اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الفتاوى نفقة ذى الرحم المحرم لاتجب الاعلى الموسر (خزانة الروايات فى النفقة)

هند صغيره نك باباسنك باباسى زيد ايله اناسى زينبدن غيرى كسنه سى اولميوب لكن زيد موسر اولوب زينب معسره اولسه هندك نفقه سى يالكز زيد اوزرينه مى لازمه اولور يوخسه زينب اوزرينه ده لازمه اولورمى * الجواب * يالكز زيد اوزرينه لازمه اولور

(الاولى ان يقيد بكون الصغيرة فقيرة (لمرتبه) رجل مات وترك ولدا صغيرا وابا كانت نفقة الصغير على جده فان كان للصغير ام موسرة وجد موسر كانت نفقة الصغير على الجد والام اثلاثا فى ظاهر الرواية اعتبارا بالميراث وفى رواية الحسن رحمه الله تعالى عن ابى حنيفة رحمه الله تعالى كانت نفقة الصغير على الجد كما لو كان مكان الجداب فان كانت الام فقيرة كانت نفقة الصغير على الجد وتجعل الام كالمعدومة (خانيه فى نفقة الوالدين وذوى الارحام)

زيد عمرو تربيه سنده اولان عمرو صغيرك مالندن صغير ايچون حاكمه قدر معروف يومى شو قدر اقجه نفقه تقدير ايتدروب استدانه يه اذن الوب برمدت عمروى استدانه ايله انفاق ايتدكدنصكره نفقه مستدانه يى المدين عمرو فوت اولسه زيد نفقه مستدانه يى صغيرك مالندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(افاد المص رحمه الله بعدم سقوطها بعد الاستدانة المأذون فيها انه لومات من عليه النفقة بعد ذلك لاتسقط على الصحيح بل تؤخذ من تركته (من نفقة البحر)

زيد عمرو تربيه سنده اولان اوكى اوغلى عمرو صغيرك مالندن صغير ايچون حاكمه يومى شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتدروب واستدانه يه اذن الوب لكن استدانه ايتميوب وعمرو ايچون مستقلا طعام طبخ ايتميوب عمروزيدك اباحه سيله برمدت زيدك نفسيچون طبخ ايتديكى طعامدن زيد ايله اكل ايلسه زيد مجرد نفقه تقدير ايتدردم ديو نفقه مقدره يى عمروك مالندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وصى ينفق على الصبى من مرقه وخبزه حتى بلغ فوضع ذلك عليه ليس له ذلك الا اذا كان انفق عليه ليرجع عليه (من وصايا القنية فيما يتعلق بانفاق الاب)

هند فقيره ومحتاجه اولوب اناسى زينب موسره دن غيرى كسنه سى اولماسه نفقه هند زينب اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(وعلى الموسر يسار الفطرة نفقة كل ذى رحم محرم صغير او صغيرة او بالغة فقيرة (قهستانى فى النفقة ملخصا)

هند صغیره نك قرنداشی زیددن غیری کسنه سی اولمیوب لکن هند موسره اولسه هندك
نفقه سی کندی مالندمی لازمه اولور یوخسه زید اوزرینه می
* الجواب * کندی مالندن لازمه اولور
(وان کان للصغیر مال فنفقته من ماله لان الاصل ان نفقة الانسان من مان نفسه
صغیرا کان اوکبیرا (کافی فی نفقة الاولاد)
زید صغیر فقیرك اناسی هند موسره ایله لابوین ارقرنداشلری عمرو و بکر موسرلردن
غیری کسنه سی اولماسه صغیرك نفقه سی مزبورلرك اوزرلرینه نوجهله لازمه اولور
* الجواب * سدس هنده باقیسی عمرو و بکره
(وتقدر النفقة بقدر الارث لقوله تعالی وعلی الوارث مثل ذلك فجعل العلة هی الارث
فیتقدر الوجوب بقدر العلة (مجمع الانهر فی النفقة)
هندك زوجی زید موسر ایکن هند اوغلی عمرودن نفقه بها نامنه نسنه المغه قادره
اولورمی * الجواب * اولماز
(قال ولوان امرأة معسرة لها ابن موسر ولها زوج معسر ولیس هواب الابن کان نفقتها
علی زوجها لان نفقة الزوجات لاتسقط بالاعسار الاانههنا یؤمر الابن ان یقرضها
(تاتارخانیه فی نفقة ذوی الارحام) ونفقة الاولاد الصغار علی الاب لایشارکه فیها احد
کما لایشارکه فی نفقة زوجة احد (قدوری فی النفقات)
زید معسر اوزرینه زوجه سی هندك جاریه سی زینبك نفقه سی لازمه
اولورمی * الجواب * اولماز
(ویفرض علیه نفقة خادم واحدلها لوموسرا وعند ابی یوسف رحمه الله تعالی نفقة
خادمین ولومعسرا لاتلزمه نفقة الخادم فی الاصح (ملتقی فی النفقة)
زیدو هند صغیر وفقیرلر اولوب بابالرینك باباسی عمرو موسر ایله بابالرینك اناسی زینب
موسره دن غیری کسنه لری اولماسه صغیرلرك نفقه لری مزبورلرك اوزرلرینه نوجهله
لازمه اولور * الجواب * سدس زینبه باقیسی عمروه لازمه اولور
(مر نقله من مجمع الانهر)
کوزتم اولوب کار وکسبه قدرتی اولمیان زید فقیرك لابوین ارقرنداشی عمرو موسردن
غیری کسنه سی اولماسه زیدك نفقه سی عمرو اوزرینه لازمه
اولورمی * الجواب * اولور
(والنفقة تجب لکل ذی رحم محرم اذا کان صغیرا فقیرا اوکانت امرأة بالغة فقیرة اوکان
ذکرا زمنا اواعمی فقیرا یجب ذلك علی مقدار المیراث (قدوری فی النفقات)
اعلم ان الزمانة تکون فی ستة اعمی وذاهب الیدین والرجلین وذاهب الیـد والرجل
من جانب والاخرس والمفلوج (الدر المنتقی فی النفقات)
هندزوج مطلقی زیددن اولوب حضانه سنده اولان صغیر اوغلی عمروك مالی اولمامغله
عمرو ایچون زیدك اوزرینه حاکم قدر معروف یومی شوقدر اقجه نفقه تقدیر ایتدروب

واستدانه یه اذن الوب برمدت صغیری استدانه ایله انفاق ایتدکدنصکره هند نفقهٔ مستدانه یی المدین زید فوت اولسه هند نفقهٔ مستدانه یی زیدك ترکه سندن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(قال فان كان القاضي بعد ما فرض لها نفقة الاولاد امرها بالاستدانة فاستدانت حتى ثبت لها حق الرجوع على الاب فمات الاب قبل ان يؤدى اليها هذه النفقة هل لها ان تأخذ من ماله ان ترك مالا ذكر الخصاف في نفقاته انه ليس لها ذلك وذكر في الاصل ان لها ذلك وهو الصحيح لان استدانة المرأة بامر القاضي وللقاضي ولاية كاملة بمنزلة استدانة الزوج بنفسه ولو استدان الزوج بنفسه ثم مات لا يسقط عنه الدين كذا هذا (ذخيرة البرهانية في الثالث من نفقة ذوى الارحام)

زید زوجه سی هند حامله یی تطلیق ایتدکدنصکره هند زیددن ولدکتوردکده مولدك مالی اولمامغله زیدك اوزرینه حاکم قدرمعروف یومی شوقدر اقچه نفقه تقدیر واستدانه یه اذن الوب ایکی سنه صغیری بحق الحضانه تربیه ایدوب استدانه ایله انفاق ایلسه حالا هند نفقهٔ مقدره یی زیددن طلب ایتدکده زید مجرد ولد مدت مزبوره ده سود اموب طعام یمامکله نفقه لازمه اولماز دیو و یرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وللرضيع النفقة والكسوة (الدر المختار في النفقة) ونفقة الولد وهي مؤنة الارضاع (بزازيه في الخلع)

جنون مطبق ایله مجنون اولان زیدك زوجه سی هند زیدك وصبسی عمرو یدنده اولان مالندن کندویه قدر معروف یومی شوقدر اقچه نفقه تقدیر ایتدرسه هند مبلغ مزبوری عمرودن الوب نفسنی انفاقه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(تجب النفقة والكسوة والسكنى للزوجة على زوجها ولو صغيرا (ملتقى في النفقة) (ويعلم منه جواب السؤال)

زیدزوجه سی هندی بلانفقه براغوب آخر دیاره کتدکدنصکره هند قاضی یه واروب زید اوزرینه قدرمعروف یومی شوقدر اقچه نفقه تقدیر ایتدروب واستدانه یه اذن الوب لکن هند استدانه ایتمیوب برمدت کندی مالیله کچندکدنصکره زید هندی باینا تطلیق ایلسه زید کلدکده هند مجرد نفقه تقدیر ایتدردم دیو مالندن صرف ایلدیکی اقچه یی زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وتسقط نفقة الزوجة مأكولة او ملبوسة في مدة مضت ولم تصل اليها اما لعجزه او تعنته او غيبته بالحبس او غيره الا اذا سبق فرض قاض بالنفقة مع الاستدانة اولا او رضيا بشئ معلوم منها لكل شهر او سنة فان ولايته عليه اقوى من ولاية القاضي عليه فتجب النفقة المفروضة او المرضية لما مضى من زمان الفرض او الرضاء مادا ما حيين فان مات احدهما بعد احد هذين او طلقها قبل قبض من الزوج شيئا منها ظرف الفعلين سقط بالموت او الطلاق المفروض بالقضاء او الرضاء من النفقة لانها صلة ساقطة

باحدهما قبل القبض كالهبة الا اذا استدانت بامر قاض فانها لا تسقط بالموت والطلاق
(قهستانی فی النفقة ملخصا)

زید زوجه سی هندی بلا نفقه براغوب آخر دیاره کیتمکله هند قاضی یه واروب زید اوزرینه قدر معروف یومی شوقدر اقچه نفقه تقدیر واستدانه یه اذن الوب لکن هند استدانه ایتمیوب کندی مالیله برمدت کچندکدنصکره هند فوت اولوب زیدی وسائر ورثه سنی ترک ایلسه حالا زید کلدکده سائر ورثه مدت مزبوره ده هندک کندی مالندن صرف ایتدیکی اقچه ایچون زیددن حصه نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(واما المسقط لها بعد صيرورتها دينا فی ذمة الزوج فامور منها الابراء عن النفقة الماضية لانها لما صارت فی ذمته كان الابراء اسقاطا لدين واجب فيصح كما فی سائر الديون ولو ابرأته عما يستقبل من النفقة المفروضة لم يصح الابراء وكذا يصح هبة النفقة الماضية ولا يصح هبة ما يستقبل ومنها موت احد الزوجين حتى لو مات الرجل قبل اعطاء النفقة لم يكن للمرأة ان تأخذها من ماله ولو ماتت المرأة لم يكن لورثتها ان يأخذوا
(من نفقات البدايع فی بيان ما يسقطها ملخصا)

زید صغیر فقیرک نفقه سی باباسی عمرو اوزرینه شرعا لازمه اولورمی * الجواب * اولور

(ونفقة الطفل الفقير على ابيه لا يشاركه فيها احد (ملتقى فی النفقة)

زیدک قولی عمرو صغیرک نفقه سی عمروک باباسی بکر اوزرینه لازمه اولمیوب زید اوزرینه لازمه اولورمی * الجواب * اولور

(ونفقة المملوك على سيده فان ابى كسب وانفق وان عجز عنه امر بيعه
(نقایه فی النفقة)

زید زوجه سی هند حاملی تطلیق ایتدکده هند وضع حمل ایدنجه زید اوزرینه حاکه قدر معروفدن زیاده یومی شوقدر اقچه نفقه عدت تقدیر ایتدرسه زید زیاده یی حاکه حط ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا فرض القاضی لها ما لا يكفيها فلها ان ترجع عن ذلك وكذلك اذا فرض على الزوج زيادة على ما يكفيها فله ان يمتنع من الزيادة (تاتارخانيه فی النفقات)

هند زوج مطلقی زیددن اولوب حضانه سنده اولان صغیر اوغلی عمروک مالی اولمامغله عمرو ایچون زید اوزرینه شوقدر اقچه نفقه تقدیر ایتدردکدنصکره برمدت مرورنده نفقه مقدر صغیرک نفقه سنه کفایت ایتماسه حالا هند مبلغ مزبور اوزرینه صغیرک نفقه سنه قدر معروف کفایت مقداری حاکه زیاده ایتدرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(والقاضی اذا فرض النفقة ثم رخص يسقط الزيادة ولا يبطل القضاء وكذا لو فرض لها النفقة لرخص بالاقل من الدراهم فغلى لها ان تطالب بالزيادة

(فى التاسع عشر من نكاح البزازيه)
وان كان المصالح عنه اقل من نفقتهم بان كان لايكفيهم يبلغ الى مقدار كفايتهم
(تاتارخانيه فى نفقة ذوى الارحام)
هند فقيره نك قزى زينب موسره ايله اوغلنك اوغلى زيددن غيرى كسنه سى اولماسه هندك نفقه سى يالكز زينب اوزرينه مى لازمه اولور يوخسه زيده دخي لازمه اولور مى * الجواب * يالكز زينب اوزرينه لازمه اولور
(وعلى الموسر يسارا يحرم الصدقة نفقة اصوله الفقراء بالسوية بين الابن والبنت و يعتبر فيها القرب والجزئية لا الارث فلو كان له بنت وابن ابن فنفقته على البنت مع ان ارثه لهما (ملتقى فى النفقة)
هند صغيرهٔ فقيره نك موسر اولان عمى عمرو صغيره دن غير كسنه سي اولماسه هندك نفقه سى عمروك مالندن لازمه اولور مى * الجواب * اولور
(وعليه نفقة كل ذى رحم محرم منه ان كان فقيرا صغيرا او انثى او زمنا (ملتقى فى النفقة)
زيد صغير فقيرك باباسنك باباسى عمرو ايله اناسنك باباسى بكردن غيرى كسنه سى اولميوب انكن عمرو معسر اولوب بكر موسر اولسه زيدك نفقه سى عمرو و بكردن قنغيسنه لازمه اولور * الجواب * بكر موسره
(والمعتبر فيه اى الرحم المحرم اهلية الارث لاحقيقته اذ لاتحقق الا بعد الموت فنفقة من له خال وابن عم على الخال لانه محرم ولو استويا فى المحرمية كعم وخال رجح الوارث للحال مالم يكن معسرا فيجعل كالميت (الدر المختار فى النفقة)
پير وفانى اولوب كار وكسبه قدرتى اولميان زيد فقيرك لابوين قرنداشى اوغلى عمرو موسردن غيرى كسنه سى اولماسه زيدك نفقه سى عمرو اوزرينه لازمه اولور مى * الجواب * اولور
(وعلى الموسر يسار الفطرة نفقة كل ذى رحم محرم صغير او بالغة فقيرة اوذكر زمن اواعمى هو مستدرك لان الزمانة تكون فى ستة اعمى وذاهب اليدين والرجلين وذاهب اليد والرجل من جانب والاخرس والمفلوج كما فى احكام الصغار وحق الاداء محرم فقير غير كسوب سواء كان زمنا او صغيرا او صغيرة او كبيرة (قهستانى فى النفقة ملخصا)
طلبهٔ علوم شرعيه نك صلحا وارباب استعدادندن اولوب تحصيل علوم نافعه يه اشتغالى سببيله كسبدن عاجز اولان زيد كبير فقيرك نفقه سى باباسى عمرو موسر اوزرينه لازمه اولور مى * الجواب * اولور
(وفيه رمز الى ان نفقة العاجز عن الكسب على ابيه فيدخل فيه المعتوه والمتشنج الاعضاء والرجل الصحيح الذى لايقدر على الكسب وطالب العلم الذى لايهتدى اليه وهذا اذا كان به رشد كما فى الخلاصة ولذا قال صاحب المنية انا افتى بعدم وجوبها فان قليلا منهم حسن السيرة مشتغلا بالعلم الدينى واكثرهم فساق شرهم اكثر من خيرهم يحضرون الدرس

ساعة لخلا فيات ركيكة ضررها في الدين اكثر من نفعها ثم يشتغلون بطول النهار بالسخرية والغيبة والوقوع في الناس وغيرها مما يستحقون به لعنة الله والملائكة والناس اجمعين فالقى الله تعالى البغض في قلوب ابائهم وينزع عنهم الشفقة فلا يعطون مناهم في الملابس والمطاعم بل هم يطلبونها ويؤذونهم مع حرمة التأفيف ولو علم السلف حالهم لحرموا الانفاق عليهم فلم يفرضوا نفقاتهم (قهستاني في النفقة)

زيد موسرك اناسي هند ايله باباسي عمرو محتاجلر اولوب مزبورلرك زيددن غيري كسنه لري اولماسه هند وعمروك نفقه لري زيد اوزرينه لازمه اولورمي * الجواب * اولور
(مرت مسئلته من الملتقى)

زيد صغيرك لابوين عمى اوغلي عمرودن غيري اصلا كسنه سي اولمامغله عمرو زيدي الوب تربيه اوزره ايكن زيدك وصيسي بكر يدنده اولان مالندن زيد ايچون حاكمه قدر معروفدن زياده يومي شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتدرسه بكر زياده يي حاكمه حط ايتدرمكه قادر اولورمي * الجواب * اولور
(يفهم جوابه مما مر من البزازية)

زيد زوجه سي هنده نفقه ويرميوب مطل وجور ايتمكله هند قاضي يه واروب زيدك حضورنده كندويه زيد اوزرينه قدرمعروف يومي شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتدروب اولقدر اقچه يي زيددن طلب ايتدكده زيد بغير وجه ويرمامكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(وللزوج الانفاق عليها بنفسه ولو بعد فرض القاضي (خلاصه) الا ان يظهر للقاضي عدم انفاقه فيفرض اي يقدر لها بطلبها مع حضرته ويأمرها ليعطيها ان شكت مطله ولم يكن صاحب مائدة لان لها ان تأكل من طعامه وتتخذ ثوبا من كرباسه بلا اذنه فان لم يعط حبسه ولا تسقط عنه النفقة خلاصه وغيرها (الدر المختار في النفقة)

بر بلده اهاليسندن زيد زوجه سي هندي اول بلده ده منزلنده براغوب كندي بلدۀ مزبوره ده آخر يرده ساكن اولوب هند نفقه طلب ايتدكده ويرميوب مطل وجور ايتديكي ظاهر اولمغله حاكم زيدك حضورنده هند ايچون زيد اوزرينه قدرمعروف نفقه تقدير ايدوب بعده هند برمدت كندي مايله تجنسه هند نفقۀ مقدره يي زيددن المغه قادره اولورمي * الجواب * اولور

(المرأة اذا فرضت لها النفقة فاكلت من مال نفسها اومن مسئلة الناس كان لها ان ترجع بالمفروض على زوجها (خانيه في نفقة الاولاد) وسائر القيود تعرف مما مر

هند فقيره نك باباسنك باباسي عمرو ايله لابوين عمى بكردن غيري كسنه سي اولميوب لكن عمرو معسر اولوب بكر موسر اولسه هندك نفقه سي يالكز بكر اوزرينه مي لازمه اولور يوخسه عمرو اوزرينه ده لازمه اولورمي * الجواب * يالكز بكر اوزرينه لازمه اولور (مر نقله من الدر المختار)

زيد صغير فقيرك نفقه سي اناسي هند موسره ايله باباسنك باباسي عمرو اوزرلرينه

نوجهله لازمه اولور * الجواب * ثلث هنده باقيسى عمروه لازمه اولور
(وان كان للصغير ام موسرة وجد موسر كانت نفقة الصغير على الجد والام اثلاثا
فى ظاهر الرواية اعتبارا بالميراث (خانيه فى نفقة الوالدين)
هند مجنونهٔ فقيرهنك اناسى زينب موسره ايله لابوين عمى اوغلى عمرو موسردن غيرى
كسنه سى اولميوب هندك نفقه سى زينب وعمرودن قنقيسنك اوزرينه
لازمه اولور * الجواب * زينبك اوزرينه
(وعلى الموسر يسار الفطرة نفقة كل ذى رحم اى قرابة منه محرم لايجوز التناكح بينهما
مثل الاخوة والاخوات واولادهما والاعمام والعمات والاخوال والخالات فلا نفقة
لذى رحم غير محرم مثل اولادهم (قهستانى فى النفقة)
زيد صغيرك اقربادن كسنه سى اولمامغله حاكم صغيرى تربيه ايچون عمروه ويردكدنصكره
عمرو صغيرك وصيسى بكر يدنده اولان مالندن صغيره حاكم قدر معروف نفقه تقدير
ايتدرسه عمرو نفقهٔ مقدره يى بكردن الوب صغيرى انفاقه قادر
اولورمى * الجواب * اولور
(وان كان للصغير مال فنفقته من ماله لان الاصل ان نفقة الانسان من مال نفسه صغيرا
كان اوكبيرا (كافى فى نفقة الاولاد)
زيد صغير فقيرك اناسى هند ايله لاب قرنداشى زينب موسره لردن غيرى كسنه سى
اولماسه صغيرك نفقه سى مزبوره لرك اوزرلرينه نوجهله لازمه اولور * الجواب
* بش سهمدن ايكى سهم هنده اوچ سهم زينب اوزرينه
(وتقدر النفقة بقدر الارث (مجمع الانهر فى النفقة)
زيد فوت اولوب زوجه سى هند حامله ترك ايتدكده هند نفقهٔ عدت نامنه تركه دن
نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(لاتجب النفقة بانواعها لمعتدة موت مطلقا ولو حاملا الا اذا كانت ام ولد وهى حامل
من مولاها فلها النفقة من كل المال (الدر المختار فى النفقة)
(موسر اولان زيدك نفقه سى زيدك قزى هند اوزرينه لازمه اولورمى
* الجواب * اولماز
(وشرط الفقر لانه لوكان ذامال فايجاب النفقة فى ماله اولى من ايجابها فى مال غيره
(البحر الرائق فى النفقة)
هند صغيرهٔ فقيرهنك اناسى زينب موسره ايله لام عمى عمرودن غيرى كسنه سى اولماسه
هندك نفقه سى زينب وعمرودن قنقيسنه لازمه اولور * الجواب * زينبه
(ولو استويا فى المحرمية واهلية الارث يرجح الوارث حقيقة
(شرح المجمع لابن ملك فى النفقة)
زيد متوفانك حامل اولان ام ولدى هندك وضع حمل ايدنجه نفقه سى زيدك تركه سندن
ويرلمك جائز اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله من الدر المختار)

اهل عرف طائفه سندن زید هندك زوجی عمرویی برمدت ظلما حبس ایلسه اول مدتده هندك نفقه‌سی عمرو اوزرینه لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(القاضی اذا حبس الزوج فی سجن السلطان ظلما اختلفوا فیه والصحیح انها لاتستحق النفقة (تصحیح القدوری فی النفقات)

﴿ کتاب العتاق ﴾

(العتق والعتاق لغة لقوة مطلقا وشرعا قوة حکمیة تظهر فی حق الآدمی بانقطاع حق الاغیار عنه (درر)

زید قرلی عمروه سنی اوغلم کبی سورم دیسه مجرد بو یله دیمکله عمرو آزاد اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الخزانة ولو قال انت علی مثل ولدی لم یعتق اذا لم ینو العتق (فی الثانی من عتاق التاتارخانیه)

زید قولی عمروه ایاون سنه باکه خدمت ایله سنی آزاد ایدیم دیو وعد ایدوب لکن آزاد ایلماسه عمرو وعد مزبوره بناء آزاد اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(والعتق لایثبت بوعد الاعتاق وانما یثبت بالاعتاق فالم یعتق لایعتق (بدایع فی فصل واما بیان مایصح تسمیته مهرا من کتاب النکاح) المواعید غیر لازمة الافی مسئلتین (الفوائد الزینیه)

زید قولی عمرویی طقوزسنه استخدام ایتدکدنصکره زید عمری آزاد ایتمك یاخود آزاد ایتمك مأمول اولان برذی مرحمته بیع ایتمك مستحب اولورمی * الجواب * اولور

(ویستحب للرجل اذا استخدم عبده سبع سنین ان یعتقه او یبیعه من غیره لعله یعتقه کذا فی التاتارخانیه (هندیه فی العتاق)

زید قولی عمروه حرکبی سن دیسه مجرد بو یله دیمکله عمرو آزاد اولورمی * الجواب * اولماز

ولایصح بقوله انت مثل الحر او الحرة وان نوی وقال بعضهم انه یعتق بالنیة کما فی الاختیار (قهستانی فی العتاق)

زیده قولك عمرو آزاد لیمیدر دینلدکده زید آزادلی دکلدر لکن آزادلی کیبدر دیسه مجرد بو یله دیمکله عمرو آزاد اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو قال انت مثل الحر لم یعتق (فی الثانی من عتاق التاتارخانیه)

زید عمروك جاریهٔ مدبره سی هند ایچون آزادلو میدر دیو سؤال ایتدکده عمرو آزادلو کیبدر دیوب عتقنه نیت ایلماسه مجرد بو یله دیمکله آزاد اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(ولابقوله انت مثل الحر لان المثل یستعمل للمشارکة فی بعض الاوصاف عرفا فوقع الشك فی الحریة فلا تثبت (درر فی العتاق)

زید لابوین قرنداشی عمروه مالك اولسه عمرو آزاد اولورمی * الجواب * اولور

(ومن ملك ذارحم محرم منه عتق علیه ولو کان المالك صغیرا او مجنونا (ملتقی فی الاعتاق

زيد موسر عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى قولى عمروك اذنسز اعتاق ايلسه عمرو
اول قولدن حصه سنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(لابد ان يقيد فى السؤال بعدم الاجازة كما لايخفى (لمرتبه) وان اعتق شريك نصيبه
فللآخر ان يعتق او يدبر او يكاتب او يستسعى والولاء لهما او يضمن المعتق لو موسرا
ويرجع به المعتق على العبد والولاء له (ملتقى فى الاعتاق)

زيد قولى عمروى اعتاق ايدوب لكن عتاقنامه تحرير اولنماسه زيد نادم اولوب مجرد عتاق
نامه تحرير اولنمدى ديو عمروى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(هو عبارة عن اسقاط المولى حقه مملوك بوجه يصير المملوك به من الاحرار (تنوير
الابصار) وركنه اللفظ الدال عليه (الدر المختار) وفى الاختيار ويستحب ان يكتب
كتابه ويشهد عليه خوفا من التجاحد (قهستانى فى العتاق)

زيد بنم آزادسز قوللرم يوقدر رجله قوللرم آزاد اولدر ديسه حين اقرارده زيدك ملكنده
موجود اولان قوللرى آزاد اولورمى * الجواب * اولور
رجل قال عبيدى احرار وهم عشرة عتق عبيده وان كانوا مائة
(خانيه فى العتاق)

زيدك جاريه سى هند خسته اولدقده زيد هنده افاقت بولورسه آزاد ايدهيم ديو وعد
ايدوب لكن آزاد اولسون ديماسه بعده هند افاقت بولوب زيد هندى بيع مراد ايتدكده
هند مجرد وعد ايتمكله آزاد اولمش اولورم ديو زيدى منعه قادره
اولورمى * الجواب * اولماز
(المواعيد غير لازمة الا فى مسئلتين الاولى ما كان الوعد معلقا بشرط فوجد صار لازما
فلو قال انا احج لا يلزمه الحج ولو قال ان دخلت الدار فانا احج فدخلها لزمه الحج كذا
فى الخلاصة وفرع عليه البزازى فرعا فى الكفالة (الفوائد الزينيه) وفى البزازية لو قال
ان شفى الله مريضى فانا احج كان نذرا وفى الكفالة لو قال ان لم يؤده فلان فانا ادفعه
اليك كان كفالة لما علم ان المواعيد باكتساب صور التعاليق تكون لازمة انتهى وعلى
هذا لو قال ان دخلت الدار فانا اطلق كما فى النهر (الدر المنتقى فى التفويض) اقول
وعلى هذا فجواب السؤال ليس فى محله فليتأمل (لمرتبه)

زيد اوطه لغى اولوب آزادسز اولان جاريه سى هنده بر مقدار اقچه هبه وتسليم
ايتدكدنصكره هند زيدك اذنى ومبلغ مزبور ايله بر جاريه اشترا ايدوب بعده هند اول جاريه يى
زيدك اذنسز اعتاق ايلسه عتق مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولماز
(الرقيق لا يملك المال وما فى يده من المال كان لمولاه (شرح السراجية للسيد الشريف)
اعتاق عبد الغير بغير اذنه انه لا ينفذ لعدم الملك ولكن يتوقف على اجازة المالك عندنا
(من عتاق البدايع فى شرائط الركن)

زيد صحتنده قولى عمروى آزاد ايتدكدنصكره زيد مفلسا فوت اولسه زيدك داينلرى
مجرد زيد مفلسا فوت اولدى ديو عمروى استسعايه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ان الاعتاق لايخلو اما ان يكون فى الصحة او فى المرض فان كان فى الصحة عتق كله سواء كان له مال آخر اولم يكن وسواء كان عليه دين اولم يكن
(من عتاق البدايع فى بيان حكم الاعتاق)

زيد طوعا شرب خمر ايدوب سكران ايكن قولى عمروى اعتاق ايلسه عتق واقع اولور مى * الجواب * اولور
(يجوز افاعيل السكران من الطلاق والعتاق والنكاح والبيع والشراء
(احكام الناطفى)

زيدك قولى عمرو خسته اولدقده زيد عمرو افاقت بولورسه مالمدن آزاد اولسون ديوب بعده عمرو افاقت بولسه آزاد اولور مى * الجواب * اولور
(وان علق العتق بشرط كدخول دار صح وعتق اذا دخل (الدر المختار فى العتق)

زيد عمروك جاريه سى هندى دايه لك ايچون صغيرا وغلى بكر ايله عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ايتدكدن صكره هند زيدك اوغلى بشرى بكر ايله ارضاع ايلسه زيد بعد البلوغ بكرى بيع مراد ايتدكده بكر مجرد هندى بشر ايله ارضاع ايتمكله آزاد اولمش اولورم ديو امتناعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(وفيه اشعار بانه عتق بالملك قرابة قريبة كالولاد ومتوسطة كالقرابة المتأبدة بالمحرمية ولم يعتق بعيدة كبنت العم ولا محرم غير رحم كالمحرم بالرضاع والصهرية
(قهستانى فى العتاق)

زيد صغيرك اعتاقى صحيح اولور مى * الجواب * اولماز
(يصح من حر مكلف فلا يصح من العبد والمجنون والصبى (قهستانى فى العتاق)

هند فوت اولوب زوجى زيدى وانا سى زينبى ترك ايتدكده زينب قبل القسمه تركه دن برقاچ جاريه لرى زيدك اذنسز اعتاق ايلسه زينب موسره اولمغله زيد جاريه لردن حصه سنى زينبه تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولور
(لابد ان يقيد بعدم الاجازة (لمرتبه) عبد بين رجلين اعتق احدهما نصيبه يعتق نصيبه لاغير عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى لان الاعتاق عنده متجزء واعتاق البعض لايوجب اعتاق الكل بل يعتق بقدر ما اعتق ويبقى الباقى رقيقا وللشريك الساكت خمس خيارات ان شاء اعتق نصيبه وان شاء دبره وان شاء كاتبه وان شاء استسعاه معسرا كان المعتق اوموسرا ويسعى وهو رقيق وان شاء ضمن المعتق نصيبه ان كان موسرا وليس له خيار الترك على حاله لانه لاسبيل الى الانتفاع به مع ثبوت الحرية فى جزء منه وترك المال من غير انتفاع احد به تسبيب له وانه حرام فلابد من تخريجه الى العتق وله الخيار فى ذلك بين الوجوه التى وصفناها (من عتاق البدايع)

هند زيد ايله على الاشتراك مالكه اولديغى جاريه دن حصه سنى زيدك اذنسز اعتاق ايتدكدن صكره زيد نسنه اختيار ايتمدين هند فوت اولسه زيد اول جاريه يى حصه سنده استسعايه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(وان مات المعتق فان كان الاعتاق فى حال صحته يؤخذ نصف قيمة العبد من تركته بلا خلاف وان كان فى حال مرضه لم يضمن شيئا حتى يؤخذ من تركته وهذا قول ابى حنيفة رحمه الله كذا فى البدايع و يسعى العبد للمولى عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى (فى الثانى من عتاق الهنديه)

هند جاريه سى زينب حاملى اعتاق ايلسه زينبه تبعيتله حملى دخى آزاد اولورمى * الجواب * اولور

(ان اعتق حاملا عتق حملها ولو اعتق الحمل خاصة عتق دونها ولو اعتق الحمل على ماله صح ولا يجب المال وانما يعرف قيام الحمل وقت العتق اذا جاءت به لاقل من ستة اشهر منه كذا فى الهدايه (هنديه فى العتاق)

زيدك جاريه سى هندى هندك قرنداشى عمرو ايله بكر اجنبى على الاشتراك اشترا وقبض ايتمرله عمروك حصه سى آزاد اولسه بكر حصه سنده هندى استسعا ايتميوب حصه سنى بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن ملك قريبه مع آخر عتق حظه منه بلا ضمان على المالك علم بقرابته اولا وهو ظاهر الرواية عنه ولشريكه ان يعتق او يستسعى (منح فى عتق البعض) واذا اعتق احد الشريكين نصيبه من العبد لم يكن للآخر ان يبيع نصيبه ولا يهبه ولا يمهره لانه صار بمنزلة المكاتب (فى الثانى من عتاق الهندية)

هند صحتنده زيد ايله على الاشتراك مالكه اولديغى جاريه دن حصه سنى زيدك اذنسز اعتاق ايتدكد نصكره زيد تضمين واستسعا واعتاقدن برينى اختيار ايتمدين هند فوت اولسه هند وقت اعتاقده موسره اولمغله زيد جاريه دن حصه سنك قيمتنى هندك تركه سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مر نقله عن عتاق الهندية)

متعدد قوللرى اولان زيد مرض موتنده بلا تعيين قديم قوللرم آزاد اولسونلر ديوب بعده فوت اولسه قديم عد اولنوب آزاد اولنلر نقدر زمان زيدك ملكنده بولنانلردر * الجواب * برسنه يادخى زياده ملكنده بولنانلردر

(قال عبدى الذى هو قديم الصحبة حر عتق من صحبه سنة هو المختار (الدر المختار فى العتاق) قال كل مملوك لى قديم فهو حر او كتب ذلك فى وصيته عتق منهم من مضى له حول او اكثر كشاف فى تفسير قوله تعالى كالعرجون القديم (انقروى فى العتاق)

زيد قولى عمروى برخصوصك تمشيتيچون رشوت طريقيله بكره ويردكد نصكره بكر عمروى زيدك اذنسز اعتاق ايلسه زيد عتقى مجيز اولميوب عمروى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الرشوة لاتملك (من هبة القنية فى الاباحة) ولابد من ان يكون العبد فى ملكه حتى لو اعتق عبد غيره لا ينفذ لقوله عليه السلام لاعتق فيما لا يملكه ابن آدم (هدايه فى العتاق)

بر بلده اهاليسندن زيد ديار آخره كيدر اولدقده صحتله بلده مه كلورسم قولم عمرو

آزاد اولسون دیو ب کتدکدنصکره زید صحتله بلده سند کلسه عمرو آزاد اولورمی * الجواب * اولور

وان اضافه ای العتق الی ملك بان قال ان ملکتك فانت حر اوشرط بان یقول لعبده ان دخلت الدار فانت حر صح الاضافة فیهما (ملا مسکین فی العتاق)

زیدك جاریه‌سی هند زیدك شو قدر اقچه سنی اخذ ومبلغ مزبور ایله برجاریه اشترا ایتدکدنصکره هند اول جاریه یی اعتاق ایلسه زید مجیز اولمیوب اول جاریه یی استرقاقه قادر اولورمی * الجواب * اولور (من نقله من الهدایة والبدایع)

هند صغیر اوغلی زید ایله علی الاشتراك مالکه اولدیغی جاریه یی اعتاق ایلسه هند معسره اولمغله صغیرك وصیسی عمرو اول جاریه یی صغیرك حصه سنده صغیر ایچون استسعایه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واطلق المصنف فی الشریك وهو مقید بمن یصح منه الاعتاق فلوکان الشریك صبیا ینتظر الی بلوغه ان لم یکن له ولی او وصی فان کان له احدهما فله الخیار ان شاء ضمن وان شاء استسعی اوکاتب لانه ضمان نقل الملك فصار کالبیع واختیار السعایة کالکتابة وللولی ولایة بیع مال الصبی وکتابة عبده وللقاضی ان ینصب وصیا لیختار احدهما ولیس لهما اختیار الاعتاق والتدبیر والمجنون کالصبی کما فی البدایع (من عتاق البحر)

زید قولی عمرویی ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید عمروه اوغلمدر دیسه مجرد زید اوغلمدر دیمسیله عمرو آزاد اولورمی * الجواب * اولماز

(وانما یصح الاعتاق من مالك فلا یصح من غیر مالك (مجمع الانهر فی العتاق)

زید اسمی فاطمه اولان جاریه سنه خدمت بیوردقده کل فاطمه قدین دیوب لکن عتق نیت ایتماسه مجرد بو یله دیمکله جاریه آزاد اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(لوقال لامته یاسیده اوقال لها یاسیدتی اوقال یاکدبانوا ویاکدبانوی من فان نوی العتق فی هذه المسائل یثبت العتق بلاخلاف وان لم ینو العتق اختلف المشایخ فیه واختار الفقیه ابو اللیث انه لایعتق (محیط البرهانی فی الثانی من العتاق وکذا فی جواهر الفتاوی)

زید جاریه‌سی هندی آزاد ایتمدین کندویه نکاح ایدوب بعده هند ولد کتورمدین زید فوت اولسه ورثه‌سی هندی استرقاق ایتمك استدکلرنده هند مجرد نکاح ایتمکله آزاد اولمش اولورم دیو امتناعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

تزوج امته بمهر عند الشهود لایکون اقرارا بالحریة وکذا لوقال هی زوجتی (من اقرار القنیة فی الاقرار بالعتق)

زیدك قولی عمرو زیدك اذنیله هند حره یی تزوج ایتدکدنصکره هند عمرودن ولد کتورسه زید مجرد قولمك ولدیدر دیو اول ولدی استرقاقه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

وولد الحرة حر علی کل حال لان جانبها راجح فیتبعها فی وصف الحریة کما یتبعها فی وصف

المملوكية والمرقرقية والتدبير وامومية الولد والكتابة (هدايه فى العتاق)

زيد جاريه‌سى هندى آزاد ايتمدين عمروه تزويج ايدوب بعده عمرودن بر ولد كتورسه زيد ولدى الوب استرقاق واستخدام ايتمك استدكده عمرو مجرد بن حر اولمغله ولدده حر اولمش اولور ديو منعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وان كانت مملوكة كان الولد مملوكا لمولى الام (خانيه فى نفقة المملوك)

زيد عمه‌سنك اوغلى عمروه مالك اولسه عمرو آزاد اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن ملك ذارحم محرم عتق عليه فالمحرم بلا رحم كابنه رضاعا وزوجة اصله وفرعه فلا يعتق عليه اتفاقا وكذا لرحم بلا محرم كبنى الاعمام والاخوال لا يعتق عليه اتفاقا كما فى الكافى وغيره (لدر المنتقى فى الاعتاق ملخصا)

زيد لام قرنداشى عمروه مالك اولسه عمرو آزاد اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله من الدر المنتقى آنفا)

هند جاريه‌سى زينبه آزاد اول ديدكدنصكره هند بنم مرادم ايشدن آزاد اول ديمك ايدى ديسه هندك قضاء تصديق اولنوب زينبى استرقاقه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوقال اردت الكذب اوانه حر من العمل صدق ديانة لانه محتمل كلامه لا قضاء لانه خلاف الظاهر وكذا لا يصدق قضاء لوقال ما اردت به العتق اولاعلى بمعناه (مجمع الانهر فى الاعتاق)

زيد عمروك قولى بكرى شرايه طالب اولدقده اكر بكره مالك اولورسم آزاد اولسون ديدكدنصكره زيد بكرى عمرودن ثمن معلومه اشترا ايلسه بكر آزاد اولورمى * الجواب * اولور

(واما التعليق بالملك او بسببه صورة ومعنى فنحو ان يقول لعبد لا يملكه ان ملكتك فانت حر اوان اشتريتك فانت حر فانه صحيح عندنا حتى لوملكه اواشتراه يعتق وان لم يكن الملك موجودا وقت التعليق (من عتاق البدايع فى شرائط الركن)

زيد قولى عمروى اعتاق ايدوب بعده هند حره‌يى تزويج ايتمكله عمروك هنددن بر ولدى اولدقدنصكره زيد وعمرو فوت اولسه‌لر زيدك اوغلى بكر مجرد بابامك معتقى ولديدر ديو اول ولدى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وولد الحرة حر على كل حال (هدايه فى العتاق)

زيد جاريه‌سى هندى قولى عمروه تزويج ايدوب بعده هندك عمرودن بر ولدى اولدقدنصكره زيد انجق عمروى آزاد ايلسه زيد اول ولدى استرقاق ايتمك استدكده عمرو زيده سن بنى آزاد ايتمكله ولد دخى آزاد اولمش اولور ديو زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والولد يتبع امه فى الملك والرق والحرية والتدبير والاستيلاد والكتابة (ملتقى)

زيد آزادسز جاريه‌سى هندى كندويه احتياطا نكاح ايلسه زيد مجرد نكاح ايتمكله

هند آزاد اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل قال تزوجت هذه وهي امة له معروفة قال محمد رحمه الله تعالى لايكون ذلك اقرارا بالعتق والنكاح باطل (خانيه في المهر)

هند نفسنی قرلی عمروك باباسی بكر معتقه تزويج ايتدكدنصكره هند فوت اولوب بكری وقزقرنداشی زينبی ترك ايلسه عمروك بكره اصابت ايدن حصه سی آزاد اولمغله زينب عمروی استسعايه راضيه اولميوب حصه مز توره بی بكره تضمينه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ملكا ولد احدهما بشراء اوهبة اووصية اواشترى احدهما نصف ابنه من مولاه اوعلق عتقه بشراء نصفه ثم اشتراه هو وآخر عتق حصته ولم يضمن علم الشريك حاله ام لا كما لوورثاه اي لايضمن الاب نصيب الشريك في الصور المذكورة كما لايضمن الاب اذاورث هو وشريكه ابنه صورته امرأة ماتت ولها عبد هو ابن زوجها فتركت الزوج والاخ فورث الاب نصف ابنه فعتق عليه لايضمن حصة اخيها اتفاقا لان الارث ضروري لااختيار للاب في ثبوته والآخر اعتق اواستسعى اي اذا لم يكن للشريك ولاية التضمين بقي له احد الامرين اما لاعتاق اوالاستسعاء (درر في عتق البعض ملخصا)

زيدك قولی عمرو زيدك اذنيله هند حره يی تزوج ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سی عمروی استخدام ايتمك استدكلرنده عمرو مجرد بن زيدك اذنيله حره تزوج ايتمكله آزاد اولمش اولورم ديو امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وركنه اللفظ الدال عليه اوما يقوم مقامه كملك قريب ودخول حربي اشترى مسلما دار الحرب (الدر المختار في العتق)

زيدك قولی عمرو كار وكسب ايدوب برمقدار مال تحصيل ايتدكدنصكره عمرو فوت اولمغله زيد اول مالی قبض مراد ايتدكده امين بيت المال بن قبض ايدرم ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الرقيق لايملك المال ومافي يده من المال كان لمولاه (سيد على السراجيه)

زيدك قولی عمرو اكتساب ايتديكی مالدن بكره شوقدر اقچه اقراض ايدوب بكر دخی استهلاك ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سی مبلغ مزبوری بكره تضمين ايتدكلرنده نصكره عمروی اعتاق ايلسه لر عمرو مجرد بن ويردم ديو مبلغ مزبوری بكردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفي المحيط اكتسب في بيت المولى شيئا واودعه عند آخر وهلك في يد المودع للمولى ان يضمن المودع لانه ماله اودعه عبده بلا اذنه وكان كمودع الغاصب (بزازيه في المأذون)

﴿ باب التدبير ﴾

هو لغة الاعتاق عن دبر وهو ما بعد الموت كذا في المغرب وشرعا تعليق العتق بموت المولى اوغيره (الدر المنتقى في التدبير)

زيد قولی عمروی تدبیر مطلق ایله تدبیر ایتدکدنصکره زيد عمروی بکره هبه وتسلیم ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولور می * الجواب * اولماز

(فلا يباع المدبر ولا يوهب ولا يرهن ولا يخرج من الملك الا بالاعتاق والكتابة ويستخدم ويستأجر (تنوير الابصار فی التدبير)

زيد حج شريفه كيدر اولدقده اكر طريقده فوت اولورسم قولم عمرو آزاد اولسون ديو وصيت ايتدكدنصكره زيد طريقده فوت اولوب ثلث مساعد اولسه ورثه سی عمروی استرقاقه قادر اولورلر می * الجواب * اولمازلر

والمدبر المقيد وهو ماقيد فيه الموت بقيد لايحكم وقوعه معه عادة من قال له ان مت من مرضی هذا او سفری هذا اومن مرض كذا اوالی عشر سنين اوالی مائة سنة واحتمل عدم موته فيها علی مامر فيجوز بيعه وجميع مايوجب انتقاله من ملك الی ملك وان وجد الشرط عتق لانه مقيد فلا بد من وجود القيد عتق المدبر المطلق ای من الثلث وسعی فيما زاد وان استغرق ففی كله (الدر المنتقی فی التدبير)

زيد عسكر اسلام ايله سفرده ايكن يوم محاربه ده فوت اولورسم مالك اولديغم قوللرم آزاد اولسونلر ديدكدنصكره زيد اول محاربه ده مصرا شهيدا فوت اولوب ثلث مساعد اولسه زيدك حين تعليقنده ملكندن بولنان قوللری آزاد اولورلر می * الجواب * اولورلر (مر نقله آنفا)

زيد موسر عمرو ايله علی الاشتراك مالك اولديغی جاريه يی عمروك اذننسز تدبير مطلق ايله تدبير ايلسه عمرو جاريه دن حصه سنی زيده تضمينه قادر اولور می * الجواب * اولور

وان كان عبد بين رجلين فدبره احدهما وهو موسر فللاخر الخيار فی خمسة اشياء احدها ان يضمنه ان شاء او يدبره كما دبر صاحبه او يتركه كما هو ويستخدمانه جميعا وان شاء استسعاه فی قيمة نصيبه منه وان شاء اعتقه (نتف قبيل المكاتب)

زيد صغير جاريه سی هندی تدبير مطلق ايله تدبير ايلسه زيد بالغ اولدقده هندی بيعه قادر اولور می * الجواب * اولور

وتدبير الصبی عبده لايصح ويستوی فيه التنجيز والتعليق ببلوغه حتی اذا قال الصبی لعبده اذا ادركت فانت حر بعد موتی لايصح (فی ١١ من عتاق التاتارخانيه)

زيد تدبير مطلق ايله تدبير ايتديكی قولی عمروی بكره بيع ايلك صحيح اولور می * الجواب * اولماز

(فلا يباع المدبر ولا يوهب ولا يرهن (تنوير الابصار)

زيد قولی عمروی انجق تدبير ايدوب قطعا اعتاق ايتمسه زيد عمروی استخدام ايتمك استدكده عمرو مجرد مدبر ايتمكله آزاد اولمش اولورم ديو امتناعه قادر اولور می * الجواب * اولماز

ويستخدم ويستأجر (تنوير الابصار)

زيد قولی عمرو ايچون موتمدن قرق كون مقدم آزاد اولسون ديدكدنصكره زيد اون كون

مرورنده عمروی بیع ایتمك استدكده عمرو مجرد بوله دیمكله آزاد اولمش اولورم دیو امتناعه
قادر اولور می * الجواب * اولماز
(قال لعبده انت حر قبل موتی بشهر فمات بعد شهر عتق من كل ماله زاد فی المجتبی وللمولاه
بیعه فی الاصح (الدر المختار فی التدبیر)

باب الاستیلاد

هو لغة طلب الولد وشرعا طلب المولی الولد من امته بالوطئ (درر)
زید زوجه سی هند ایله علی الاشتراك السوی مالك اولدیغی جاریه یی هندك اذنسز
وطئ و احبال ایدوب جاریه ولد طوغوردقده زید ولد بندندر دیو دعوت ایلسه اول
ولدك نسبی زیددن ثابت اولوب جاریه مرقومه زیدك ام ولدی اولور می * الجواب * اولور
لكن زید جاریه نك نصف قیمتیله نصف عقرینی هنده ضامن اولور
(فان ادعی ولد امة مشتركة ولو مع ابنه ثبت نسبه منه ولو كافرا او مریضا او مكاتبا لكنه
ان عجز فله بیعها وهی ام ولده وضمن یوم العلوق نصف قیمتها و نصف عقرها ولو معسرا
لا قیمة ولدها لانه علق حر الاصل (الدر المختار فی الاستیلاد)
زیدك ام ولدی هند زیدك فوتیله جمیع مالندن آزاد اولور می * الجواب * اولور
(اذا ولدت الامة من سیدها باقراره ولو حاملا او من زوج فاشتراها الزوج فهی ام ولد
وحكمها كالمدبرة الا انها تعتق بموته من كل ماله من غیر سعایة
(تنویر الابصار فی الاستیلاد)
زید جاریه سی هندی وطئ و احبال ایتدكدنصكره هند زیددن مستبین الخلقه بر جنین
میت القا ایلسه هند زیدك ام ولدی اولمش اولور می * الجواب * اولور
(لابد ان یقید بالدعوة لانه لا یثبت الاستیلاد بدون الدعوة كما فی البدایع وغیره (مرتبه)
ولو قال حمل جاریتی هذه منی او قال ما فی بطنها من ولد فهو منی فاسقطت سقطا استبان
خلقه او بعض خلقه تصیر ام ولد له وان لم یستبن لا تصیر ام ولد له عندنا
(خانیه فی الاستیلاد)
زید جاریه سی هندی وطئ و احبال ایدوب هند زیددن ولد كتوردكدنصكره زید دعوت
ایدوب بعده فوت اولسه ورثه سی هندی استرقاقه قادر اولورلر می
* الجواب * اولمازلر (من نقله من تنویر الابصار)
زید فوت اولوب اوغلی عمروی ترك ایتدكده عمرو زیدك فوتیله آزاد اولان ام ولدی هندی
مجرد ثلث مساعد دكلدر دیو استسعایه قادر اولور می * الجواب * اولماز
(والمستولدة حكمها كالمدبرة وقدم الا فی ثلثة عشر مذكورة فی الاشباه والبیع الفاسد
من البحر منها انها تعتق بموته من كل ماله والمدبرة من ثلثه من غیر سعایة والمدبرة تسعی
(الدر المختار فی الاستیلاد)
زید هند اجنبیه نك جاریه سی زینبی هندك اذنسز وطئ ایدوب زینب زیددن ولد
كتورسه هند اول ولدی استرقاقه قادره اولور می * الجواب * اولور

(وفى الخزانة ولدت منه امة غيره وقال احلها لى سيدها والولد ولدى فصدقه المولى فى الاحلال وكذبه فى الولد لايثبت نسبه منه فان ملكها يوما ثبت نسبه منه وصار ام ولده ولو صدقه فى الولد ثبت نسبه وهو عبد لمولاها (معراج الدراية فى الاستيلاد)

زيد عمروك جاريه سى هندى وطئ ايدوب هند زيددن ولد كتورسه عمرو اول ولدى استرقاقه قادر اولور مى * الجواب * اولور (مر نقله آنفا)

زيد ام ولدى هندى عمروه تزويج ايدوب هند عمرودن بر ولد كتورسه زيد اول ولدى الوب استخدام مراد ايتدكده عمرو مجرد بن حر اولمغله ولدم دخى حر اولمش اولور ديو زيدى منعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وان زوج ام ولده من رجل فجاءت بولد فهو فى حكم امه لان حق الحرية يسرى الى الولد كالتدبير الا ترى ان ولد الحرة حر وولد القنة قن والنسب يثبت من الزوج لان الفراش له (هدايه فى الاستيلاد)

زيد ام ولدى هندى قولى عمروه تزويج ايدوب هند عمرودن ولد كتورسه زيد اول بچه ولدى استخدامه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(وان زوج المولى ام ولده فجاءت بولد يعنى من الزوج فهو فى حكم امه حتى لايجوز للسيد بيعه ولا هبته ويعتق بموته من كل المال ولا يسعى لاحد وله استخدامه واجارته الا انه اذا كان جاريه لايستمتع بها لانه وطئ امها وهذه اجماعية (فتح القدير فى الاستيلاد)

زيد فوت اولوب انجق لابوين قرنداشى عمروى ترك ايتدكده عمرو زيدك ام ولدى هندك جسمنى موارى ثواب مثلندن غيرى اثوابنى هنددن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(رجل اعتق عبدا فما يكون عليه من الثياب للمولى الا ثوبا يواريه (تاتارخانيه فى متفرقات العتق) واذا اعتقت فما فى يدها للمولى الا اذا اوصى لها به كما فى الخانية وعن محمد رحمه الله استحسن ان اترك لها ملحفة وقميصا ومقنعة (الدر المنتقى فى الاستيلاد وكذا فى هبة القنية)

زيد عمرو ايله على الاشتراك السوى مالك اولديغى جاريه يى عمروك اذنسز وطئ وا حبال ايدوب بعده التى اى مرورنده جاريه بر ولد طوغوردقده زيد ولد بندندر ديو دعوت ايلسه اول ولدك نسبى زيددن ثابت اولوب وجاريه مرقومه زيدك ام ولدى اولور مى * الجواب * اولور لكن زيد جاريه نك نصف قيمتيله نصف عقرينى عمروه ضامن اولور

(واذا كانت الجارية بين شريكين فجاءت بولد فادعاه احدهما ثبت نسبه منه وصارت ام ولده ويضمن نصف قيمتها ونصف عقرها ولا يغرم قيمة ولدها (هدايه فى الاستيلاد ملخصا)

زيدك جاريه سى هند حامل اولدقده زيد هندك حملى بندندر ديو دعوت ايدوب بعده هند مستبين الخلقه بر جنين ميت القا ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه هند آزاد

اولور می * الجواب * اولور (مرنقله من الخانية)
زید صحتنده جاریه سی هند ایچون هند بندن ولد کتوردی ام ولدمدر دیو اقرار ایتدکدنصکره زید فوت اولسه هند آزاد اولور می * الجواب * اولور
(واذا اقر فی صحته ان امته قدولدت منه فانها تصیرام ولدله و یکون عتقها من جمع المال سواء کان معها ولد اولم یکن وان اقر بذلك فی مرضه فان کان معها ولد فکذلك تصیر الجارية ام ولدله وتعتق من جمیع المال وان لم یکن معها ولد لم یصح الاقرار بالاستیلاد بل یصیر وصية حتی تعتق من ثلث المال (من عتاق الذخیرة)
زید جاریه سی هند ایچون هند حامل ایسه حملی بندندر دیو اقرار ایدوب بعده نفی ایتمکسزین وقت اقراردن التی ایدن اقلده هندمستبین الخلقه برجنین میت القا ایتدیکی شرعا ظاهر اولسه هند زیدك ام ولدی اولورمی * الجواب * اولور
(ومن قال لامته ان کان فی بطنك ولدا وکان بها حبل فهو منی فشهدت امرأة ظاهره سواء کانت هی القابلة اوغیرها کذا فی النهر بالولادة فهی ام ولد ه اجماعا لتعین الولد بشهادتها هذا اذا ولدته لاقل من نصف حول مذ اقر وان لاکثر منه لا لاحتمال العلوق بعد التعلیق قید بالتعلیق لانه لوقال هذه حامل منی یثبت النسب الی سنتین حتی ینفیه کما فی البحر عن الغاية (الدر المنتقی فی ثبوت النسب)
زید جاریه سی هند حامل ایچون هندك بطننده اولان ولد بندندر دیو اقرار ایدوب بعده نفی ایتمکسزین هند زیدك وقت اقراریندن ایکی سنه دن اقلده برولد کتورسه ولد مزبورك نسبی زیددن ثابت اولوب هند زیدك ام ولدی اولورمی * الجواب * اولور
(ینبغی لك ان تعرف انه فیما اذا قال ان کان فی بطنك ولدا وقال ان کان بها حبل فهو منی بلفظ التعلیق اما اذا قال هذه حامل منی یلزمه الولد وان جاءت به لاکثر من ستة اشهر الی سنتین حتی ینفیه وبه صرح فی الاجناس من کتاب العتاق
(غاية البیان فی ثبوت النسب)
زیدك ام ولدی اولمیان جاریة موطوءه سی هند حامل مستبین الخلقه برجنین میت القا ایدوب لکن زید دعوت ایلماسه زید هندی بیعه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(ولا تصیر الامة فراشا فی ملك الیمین بنفس الوطیء بل بالوطیء مع قرينة الدعوة عندنا وهی من مسائل کتاب الدعوی فلا یثبت الاستیلاد بدون الدعوة
(بدایع فی الاستیلاد)
زید قرنداشی عمروك جاریه سی هندی عمروك احلالنسز وطیء ایدوب هند زیددن برولد کتورسه عمرو اول ولدی استرقاقه قادر اولور می * الجواب * اولور
(ومن اشتری اخاه من الزنا لا یعتق علیه لانه ای الاخ ینسب الیه بواسطة نسبته الی الوالد وهی غیرثابتة والمراد بالاخ الاخ لاب واما الاخ لام فانه یعتق علیه اذا ملکه وان کان من الزنا لان النسبة بینهما ثابتة (من استیلاد العناية)
زید زوجه سی هند ایله علی الاشتراك السوی مالك اولدیغی جاریه یی هندك احلالنسز

وطئ واحبال ايدوب بعده اللی ای مرورنده جاریه برولد طوغوردقده زید ولد بندندر دیو دعوت ایتدکدنصکره هند جاریه یی زیدك اذنسز اعتاق ایلسه زید عتق مجیز اولمامغله جاریه نك نصف قیمتیله نصف عقرینی هنده ضامن اولوب جاریه یی ام ولدی اولمق اوزره ضبطه قادر اولور می * الجواب * اولور

(جاریة بین رجلین ولدت ولدا فادعاه احد الشریکین واعتقه الآخر وخرج الکلام منهما معا کانت الدعوة اولی من الاعتاق لان الدعوة تستند الی حالة العلوق والاعتاق یقتصر علی الحال فیکون المعتق معتقا لام ولد الغیر (خانیه فی الاستیلاد)

﴿ کتاب المکاتب ﴾

الکتابة تحریر المملوك یدا فی الحال ورقبة فی المآل (ملتقی فی المکاتب)

زیدك مکاتب علی السنه اولان قولنك کسبی زیدکیدر * الجواب * زیدکدر

(هکذا افتی المولی المرحوم شیخ الاسلام ابو السعود العمادی ولم اظفرله نقلا صریحا فی کتب المذهب ولعله استنبطه مما یفهم من تعلیل البدایع وغیرها حیث قال فی البدایع اذا کاتب عبده کتابة صحیحة صار مأذونا فی التجارة لانه وجب علیه اداء بدل الکتابة ولا یمکن من الاداء الا بالکسب والتجارة کسب وقال ایضا المکاتبة انواع ثلثة صحیحة وفاسدة وباطلة اما الصحیحة فلها احکام بعضها یتعلق بما قبل اداء الکتابة و بعضها یتعلق باداء بدل الکتابة اما الاول فزوال ید المولی عن المکاتب وصیرورة المکاتب احق بمنافعه ومکاسبه وصیرورة المولی کالاجنبی عنها وثبوت حق المطالبة للمولی ببدل الکتابة وثبوت حق الحریة للمکاتب لان ماهو المقصود من هذا العقد من الجانبین لایحصل بدونها انتهی وهذه الکتابة صحیحة کما صرح فی البدایع وعبارته ولو کاتبه علی ان یخدمه شهرا فهو جائز استحسانا والقیاس ان لایجوز وجه القیاس ان الخدمة مجهولة لانها مختلفة ولایدری فی ای شیء یستخدمه وانه یستخدمه فی الحضر او فی السفر وجهالة البدل تمنع صحة الکتابة وجه الاستحسان ان الخدمة المطلقة تنصرف الی الخدمة المعهودة فتصیر معلومة بالعادة و بحال المولی انه فی ای شیء یستخدمه و بحال العبد انه لای شیء یصلح فصار کالاعیان نصا انتهی وقال فی الدرر فی باب النفقة والمکاتب علی المال یکسب لانه مالك یدا وان کان مملوکا رقبة واحترز به عن المکاتب علی الخدمة فانه کالرقیق اذ لا ید له اصلا انتهی فلیتأمل عند الفتوی

(لمرتبه الفقیر ستر الله تعالی عیوبه وغفر ذنوبه)

زید قولی عمروی بش سنه یه دك خدمت ایتمك اوزره کتابته قطع ایدوب عمرو اول بش سنه ده برمقدار مال کسب ایتمش اولسه حالا عمرو اول تعیین اولنان بش سنه خدمتی ادا ایدوب عتق مقرر اولدقده زید عمروك اول کسب ایلدیکی مالی یدندن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور (مر مایتعلق به مفصلا)

زید جاریه سی هندی بش سنه کندویه خدمت ایتمك اوزره کتابته کسوب هند دخی برقاج آی خدمت ایتدکدنصکره زید هندی رضا سیله عمروه بیع ایلسه

بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور
(ولوكاتبه على ان يخدمه شهرا فهو جائز استحسانا والقياس ان لايجوز (بدايع فى الكتابة)
ولو بيع المكاتب برضاه صح فى الاظهر فتنفسخ الكتابة اقتضاء بخلاف المدبر وام الولد
(زيلعى فى البيع الفاسد)
زيد قولى عمروى كندويه درت سنه خدمت ايدوب بعده آزاد اولمق اوزره كتابته
كسدكدنصكره اوچ بچق سنه مرورنده زيد فوت اولدقده عمروك مكسوبى اولمق اوزره
يدنده سكسان غروش بولنمغله زيدك ورثه سى مبلغ مزبورى عمرودن السه لر عمرو التى اى
دخى ورثه يه خدمت ايدوب آزاد اولدقده مجرد مبلغ مزبور مكسوبم اولمغله حقكز تعلق
ايتمدى ديو مبلغ مزبورى ورثه دن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(مر مايتعلق به فى اول الكتاب)

﴿كتاب الولاء﴾

هو لغة النصرة والمحبة مشتقا من الولى وهو القرب وشرعا قرابة حكمية حاصلة من عتق
اوموالاة ومن آثاره الارث والعقل وولاية النكاح (الدر المنتقى)
باباسى حر الاصل عجمى اولان هند مسلمه فوت اولوب اناسى زينب نصرانية معتقه سى
وزينبى اعتاق ايدن زيد مسلمى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در
* الجواب * جمله تركه زيده دكر
(وان كان الاب حر الاصل فهذا على وجهين اما ان يكون الاب عربيا او عجميا فان كان
عربيا لايرث معتق الام بالاجماع لانه لاولاء لقوم الام وان كان عجميا قال ابو حنيفة
ومحمد رحمهما الله يرث معتق الام وقال ابو يوسف رحمه الله لايرث (والواجبة فى الولاء)
فلا يرث الكافر من المسلم اجماعا (سيد على السراجية)
اناسنك اناسى معتقه اولان زيد فوت اولوب قرزلرى هند وزينب وخديجه يى و باباسنى
اعتاق ايدن عمروك اوغلنك اوغلى بكرى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در
* الجواب * ثلثان هند وزينب وخديجه يه باقى بكره
(فالحاصل ان الابوين اذا كانا حرين اصليين بالمعنى الثانى فلاولاء على الولد واذا كانا
معتقين اوفى اصلهما معتق فالولاء لقوم الاب (درر فى الولاء)
باباسى حرالاصل عجمى اولان زيد فوت اولوب اناسى هندى اعتاق ايدن
عمروك اوغلى بكرى ترك ايلسه بكر تركهٔ زيدى احرازه
قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ويستحق الارث برحم ونكاح وولاء فيبدأ بذوى الفروض ثم بالعصبات النسبية ثم بالمعتق
ثم عصبته الذكور (تنوير الابصار فى الفرائض)
باباسى حرالاصل عجمى اولان زيد فوت اولوب زوجه سى هندى ولابوين ارقرنداشى
عمروى ترك ايتدكده زيدك اناسنى آزاد ايدن بكرك اوغلى بشر دخى ولاء جهتندن
زيده وارث اولورمى * الجواب * اولماز

(والمعتق مقدم على الرد وعلى ذوى الارحام مؤخر عن العصبة النسبية
(من ولاء تنوير الابصار)

باباسى حرالاصل عجمى اولان هند فوت اولوب اناسنى اعتاق ايدن عمرونك لابوين ار قرنداشى بكرى ترك ايلسه هندك لابوين عمه سى قزى زينب دخى هنده وارثه اولورمى * الجواب * اولماز (من نقله من تنوير الابصار)

مجهول النسب اولان زيد عجمى عمرو ايله وجه شرعى اوزره عقدمولاة ايتدكدنصكره مصرا فوت اولوب وارث معروفى اولماسه عمرو بيت المالدن مقدم اولوب تركهٔ زيدى احرازه قادر اولورمى * الجواب * اولور .

وعقد الموالاة شرطه ان يكون حرا مجهول النسب بان لا ينسب الى غيره اما نسبة غيره اليه فغير مانع عنايه والثانى ان لا يكون عربيا والثالث ان لا يكون له ولاء عتاقة ولا ولاء موالاة مع احد وقد عقل عنه والرابع ان لا يكون عقل عنه بيت المال والخامس ان يشترط العقل والارث (الدر المختار فى الولاء) واما المعقول فهو ان بيت المال انما يرث بولاء لايمان فقط لانه بيت مال المؤمنين قال الله تعالى والمؤمنين والمؤمنات بعضهم اولياء بعض وللمولى هذا الولاء و ولاء آخر بالمعاقدة فكان اولى من عامة المؤمنين .
(بدايع فى ولاء الموالاة)

هندك جاريه سى زينب شوقدر اقجه كسب ايدوب مبلغ مزبور ايله زيدك جاريه سى خديجه يى اشترا ايدوب بعده هند زينبى اعتاق ايدوب خديجه يى زينبدن اخذ ايتدكدنصكره هند خديجه يى دخى اعتاق ايدوب بعده خديجه فوت اولسه هند خديجه نك تركه سنى اخذ ايتمك استيدكده زينب مجرد خديجه يى بن اشترا ايتمكله حق ولا بنم اولمش اولورديو خديجه نك تركه سنه مداخله يه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(الرقيق لا يملك المال وما فى يده من المال كان لمولاه (سيد على السراجية)

زيد قولى عمروى شو قدر اقجه مقابله سنده اعتاق ايتدكدنصكره عمرو فوت اولوب زوجه سى هندى وزيدك اوغلى بكرى ترك ايلسه بكر ولا جهتندن عمروه وارث اولورمى * الجواب * اولور .
(كل من حصل له هذا العتق من جهة انسان ثبت ولاء العتق منه سواء شرط الولاء اولم يشترط او يبرأ عنه وسواء كان الاعتاق ببدل او بغير بدل
(محيط البرهانى فى الولاء)

اناسنك اناسى معتقه اولان هند فوت اولوب زوجى زيدى واناسى زينبى و باباسنى اعتاق ايدن عمرونك اوغلى بكرى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * نصف زيده ثلث زينبه باقى بكره دكر
(وان كان الاب معتقا لا يرث معتق الام وان لم يبق احد من قوم الاب لان الولاء لقوم الاب وان بقى معتق الاب اوعصبة معتق الاب فهوله
(ولوالجية فى الفرائض)

اناسنك اناسی معتقه اولان هند فوت اولوب باباسی اعتاق ایدن عمروك اوغلی بكری ترك ایلسه بكر تركهٔ هندی احرازه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته غیرمرة)

زید معتق اصلنده اصلا رق طاری اولمامق معناسنه حرة الاصل اولان هندی تزوج ایدوب هنددن زینب تولد ایتدكدنصكره عمرو معتق زینبی تزوج ایدوب زینبدن دخی بكر تولد ایلسه بكر فوت اولوب اناسی زینبی ترك ایتمكله زینب تركهٔ بكری قبض ایتدكده عمروی آزاد ایدن بشرك اوغلی خالد زینبك باباسی معتق اولمغله بن بكره ولا جهتندن وارث اولورم دیو تركه یه مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الام اذا كانت حرة الاصل بمعنی عدم الرق فی اصلها فلا ولاء علی ولدها

(درر فی الولاء)

هند و زوجی زید علی الاشتراك السوی ملكلری اولان جاریه لری زینبی اعتاق ایتدكلرندنصكره هند فوت اولوب بعده زینب دخی فوت اولوب زوجی عمروی ومعتقی زیدی ومعتقه سی هندی اعتاق ایدن بكرك اوغلی بشری ترك ایلسه قسمت تركه نیجه در * الجواب * درت سهمدن ایكی سهم عمروه و برر سهم زید و بشره در

(واما الحكم فان الاثنین اذا اعتقا عبدا مشتركا بینهما كان الولاء بینهما نصفین (بدایع فی صفة الاعتاق) واذا مات العبد المعتق عن صاحب فرض وعن مولی معتق او عصبة المعتق فیعطی لصاحب الفرض فرضه والباقی لمن یستحق بالولاء

(فیض الكركی فی الولاء)

هند جاریه سی زینبی زیده هبه وتسلیم ایتدكدنصكره زید زینبی اعتاق ایدوب بعده زینب فوت اولدقده زینبك تركه سنی زیدك اوغلی عمرو قبض ایلسه هند مجرد بن زینبی زیده هبه ایتمكله بن وارثه اولورم دیو عمرودن تركهٔ زینبدن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(والولاء ان ثبت بایقاع العتق لایتحول ابدا لقوله علیه السلام الولاء لمن اعتق الزم الولاء المعتق (بدایع فی الولاء)

﴿ كتاب الایمان ﴾

الیمین تقویة احد طرفی الخبر بالمقسم به سواء كان اسما من اسمائه تعالی اوصفته اوالتزام مكروه كفر اوزوال ملك فدخلت التعالیق (الدر المنتقی ملخصا)

زید فلان فعلی ایشلرسم كافر اولهیم دیوب بعده اول فعلی اشلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * یمین اولمق اعتقادنده اولوب اشلدیسه كفارت یمین كافر اولمق اعتقادنده اولوب اشلدیسه تجدید ایمان ونكاح * جواب آخر * یمین اولمق اعتقادیله دیوب اشلدیسه كفارت یمین كافر اولمق اعتقادیله دیوب اشلدیسه تجدید ونكاح

(وكذا یكون یمینا قوله بالجملة الشرطیة ان فعل كذا فهو كافر او یهودی اونصرانی او بریء من الله اوشریك الكفار ونحو ذلك وحینئذ فلا یصیر كافرا بالحنث فیهما سواء علقه

بماض اومستقبل ان كان يعلم انه يمين عمّ لا باعتقاده فيكفر بحنثه لو فى المستقبل اما الماضى عالما بخلافه فغموس وان كان جاهلا وعنده انه يكفر فى الحلف فى الغموس و بمباشرة الشرط فى المستقبل يصير كافرا فيهما هو الصحيح لرضاه بالكفر والرضاء بكفر نفسه كفر بالاتفاق (الدر المنتقى فى الايمان)

زيد فلان مرادم حاصل اولورسه بتمش قيون قربان ايتمك نذرم اولسون ديدكدنصكره زيدك اول مرادى حاصل اولسه زيد عينيله بتمش قيون قربان ايتمك لازم اولورمى يوخسه بتمش قيونك بهالرينى تصدق ايتمك كفايت ايدرمى * الجواب * بتمش قيون قربانى لازم اولور قيمتلرينى تصدق كفايت ايتمز

(و يجوز دفع القيمة فى الفطرة والكفارة والعشر والنذر كما اذا نذر بالتصدق بصاع فتصدق بقيمته لكن فى النظم اذا نذر بذبح شاتين يوم النحر فنحر بشاة سمينة يبلغ قيمتها قيمة شاتين وسطين لا يجوز (قهستانى فى الزكوة) ولو قال ان برئت من مرضى هذا ذبحت شاة اوعلى شاة اذبحها فبرئ لا يلزمه شئ لان الذبح ليس من جنسه فرض بل واجب كالاضحية فلا يصح الا اذا زاد وا تصدق بلحمها فيلزمه لان الصدقة من جنسها فرض وهى الزكوة (الدر المختار فى الايمان) وكذا فى البحر معزيا الى مجموع النوازل فعلى هذا الاسلم ان يصرح فى السؤال التصدق باللحم فليتأمل (لمرتبه الفقير)

تحرير رقبه واطعام وكسوه دن برينه قادر اولان زيده كفارت يمين لازمه اولدقده بونلردن برينى ايتميوب اوچ كون صائم اولمق ايله كفارت ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يجوز التكفير بالصوم الا لمن عجز عما سوى الصوم (خانيه فى الكفارة)

زيد داينى عمروه فلان زمانه دك دينمى سا كه ادا ايتمزسم اهل عرف طائفه سنه شوقدر اقچه نذرم اولسون ديدكدنصكره زيد اول كونه دك اداء دين ايدهماسه اهل عرف طائفه سندن بكر نذر ايلدك ديو زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل اذا قال الرجل ان فعلت كذا اوان كان كذا فعلى عشرة الاف درهم على سبيل النذر الشرعى للفقراء والمساكين اولمصالح الحرمين الشريفين ثم فعل ذلك هل يطالب به ام لا جاب ان كان المعلق عليه النذر مما يريد وقوعه يلزمه فيما بينه و بين الله تعالى ولا يجبر عليه فى القضاء لانه لا يدخل تحت حكم القاضى وان كان لا يريد وقوعه وفعله فهو مخير ان شاء و فى بالنذر وان شاء كفر كفارة يمين (فتاواى قارئ الهدايه) لا يلزم النذر بما ليس من جنسه فرض (الدر المنتقى فى الايمان)

﴿ كتاب الحدود ﴾

الحد عقوبة مقدرة تجب حقا لله تعالى فلا يسمى تعزير ولا قصاص حدا (ملتقى)

زيد هنده جبرا زنا ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * زيد محصن ايسه رجم اولنور دكل ايسه يوز دكنك اوريلور

(وهو اى الحد الثابت بالبينة او الاقرار للمحصن اى لحر مكلف مسلم وطئ بنكاح صحيح وهما بصفة الاحصان رجمه فى فضاء حتى يموت وهو اى الحد لغير المحصن اى لزان حر فقد سائر

الشروط الخمس جلد ثمانين وسطا بسوط لا ثمرة له (قهستانی فی الحدود ملخصا)
زید عمروك جاریه‌سی هند بکره زنا ایدوب بکارتنی ازاله ایلسه زید محصن اولمایجق زیده نه لازم * الجواب * یوز دکنك اوریلوب جاریه‌نك نقصان بکارتی ضمان لازم اولور
(وفی نکاح فوائد صاحب المحیط الحد والضمان لا یجتمعان الا فی مسئلتین الاولی اذا زنی بجاریة بکر لانسان یجب الحد ونقصان البکارة والثانیة اذ شرب خمر الذمی یجب الحد وقیمة الخمر (من حدود احکام الصغار)
زید یهودی عمروك جاریه سی هندی نصرانیه اولمق اوزره عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ایدوب هندی وطئ ایتدکدنصکره بکر وبشر مسلملر هند عمروك یدنده ایکن شرف اسلامله مشرفه اولمشیدی دیو شهادت ایدوب هندك اسلامنه حکم اولنسه زیدك وجه محرر اوزره هندی وطئ ایچون زیده نسنه لازم اولورمی * الجواب * اولماز
(الشبهة دارئة للحد وهی نوعان شبهة فی الفعل الخ وشبهة فی المحل وهی قیام دلیل ناف للحرمة فی ذاته فلا یحد فیها (ملتقی فی الحدود ملخصا) وفی معروضات المفتی ابی السعود من الجهاد وبعد ان ورد الامر الشریف السلطانی بعدم استخدام الذمیین للعبید والجواری لو استخدم ذمی عبدا اوجاریة ماذا یلزمه فاجاب یلزمه التعزیر الشدید والحبس فی الخانیة ویؤمرون بما کان استخفافا لهم وکذا تمیز دورهم عن دورنا انتهی فلیحفظ ذلك (الدر المنتقی فی الجزیة) فعلی هذا فجواب السؤال لیس فی محله (لمرتبه)
زید رضاعا قز قرنداشی هندی تزوج وحرام ایدیکنی بیلوب وطئ ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * مسئله اختلافیه‌در امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده حد لازم اولماز تفریق وتعزیر شدید لازم اولور
(قال الحاکم الشهید فی الکافی تزوج امرأة ممن لا یحل له نکاحها فدخل بها قال لا حد علیه وان فعله علی علم لم یحد ایضا ویوجع عقوبة فی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی وقال ابو یوسف ومحمد رحمهما الله تعالی اذا علم بذلك فعلیه الحد فی ذوات المحارم منه (غایة البیان فی الحدود)
زیدك آزادسز قولی عمرو هنده جبرا زنا ایلسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * اللی دکنك اوریلور
(وهو للعبد قنا کان اومدبرا اومکاتبا اومستسعی نصفها وهو خمسون جلدة وقالا لا یکامل حد المستسعی لانه حر مدیون والقنة والمدبرة وام الولد کالعبد وان کان الزانی حرا (قهستانی فی الحدود)
زیدك آزادسز جاریه‌سی هند نفسنی طایعة عمروه تمکین ایدوب عمرو دخی هنده زنا ایلسه هنده نه لازم اولور * الجواب * اللی دکنك

(مرت مسئلته آنفا من القهستانى)

زيد اوغلى عمروك جاريه‌سى هندى وطئ ايلسه زيده حد لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(لاحد بشبهة المحل وان ظن حرمته كوطئ امة ولده و ولد ولده

(تنوير الابصار)

محصن اولان زيد مسلم هند ذميه‌يه جبرا زنا ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * رجم

(واحصان كل من الزانيين ليس بشرط لوجوب الرجم على احدهما حتى لوكان احدهما محصنا والآخر غير محصن فالمحصن منهما يرجم وغير المحصن يجلد

(من حدود البدايع)

زيد اناسى هندك جاريه سى زينبى حلال اولمق ظنيله وطئ ايلسه زيده حد لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا بشبهة الفعل ان ظن حله كوطئ امة ابويه (تنوير الابصار فى الحدود)

زيدك جاريه سى هنده عمروك زنا ايلديكى وجه شرعى اوزره ثابت اولسه عمرو محصن اولمايجق عمروه نه لازم اولور * الجواب * يوز دكنك اوريلور

(ولغير المحصن جلد مائة (ملتقى فى الحدود)

محصن اولميان زيدك هند باكره حره‌يه جبرا زنا ايلديكى وجه شرعى اوزره ثابت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * يوز دكنك اوريلور

(مر نقله من الملتقى والقهستانى)

زيد عمروك جاريه‌سى هند بكره جبرا زنا ايدوب بكارتنى ازاله ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * يوز دكنك وهندك نقصان بكارتى ضمان لازم اولور

سبق نقله فى السؤال الثانى لكن لابد ان يقيد فى السؤال بكون زيد غير محصن (لمرتبه الفقير)

﴿باب حد الشرب﴾

زيد مسلم اجانبدن برقاچ كسنه‌لرى زوجه‌سى هندك يانه كتوروب مزبورلر ايله شرب خمر ايدرز اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حد شرب اقامت اولنوب تخفيف وجعند نصكره تعزير اولنور

من شرب الخمر فعليه الحد (بدايه) ومن ارتكب معصية فعليه التعزير

(كذافى الفتاوى)

زيد مسلم منزلنده خمر اتخاذ ايدوب شرب خمر ايدر اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حد شرب وتعزير شديد ايله زجر ومنع اولنور

(الظهيرية سئل محمد عن رجل يوجد فى بيته الخمر وهو فاسق او يوجد القوم مجتمعين عليها ولم يرهم احد يشربونها غيرانهم يجلسوا مجالس من يشربها هل يعزر قال نعم (تاتارخانيه فى الثامن من كتاب الحدود)

هند مسلمه زينب نصرانيه ايله مجلس قوروب شرب خمر ايلسه هنده نه لازم اولور * الجواب * حد شرب

﴿والمرأة﴾

(والمرأة فى الحدود كالرجل تقطع يدها فى السرقة وتضرب اذا شربت ثمانين سوطا (احكام الناطفى)

باب التعزير

(هو لغة التأديب وهو فى الاصل المنع ولم يتعرض للمعنى الشرعى المراد اعتمادا على ما علم من تعريف الحد ان التعزير عقوبة غير مقدرة حقا لله تعالى اوالعبد (الدر المنتقى)

زيد عمرو مسلمه شتم قصديله اسلامك ودينك يوقدر ديسه زيده نه لازم * الجواب * تعزير

(وعزر كل مرتكب منكر اومؤذى مسلم بغير حق بقول اوفعل ولو بغمز العين (تنوير الابصار)

زيد برقاچ مسلمانلره سزك ايوكزقولتغنده حاج طاشر ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير (من نقله آنفا)

زيد عمروى بغير حق ضرب ايتدكده عمرو دخى زيدى ضرب ايلسه بالكز زيدمى تعزير اولنور يوخسه عمرو دخى تعزير اولنورمى * الجواب * اولنور

(ضرب غيره بغير حق وضربه المضروب ايضا يعزران كما لوتشاتما بين يدى القاضى ولم يتكافئا كما مر ويبدأ باقامة التعزير بالبادى لانه اظلم (الدر المختار فى التعزير)

زيد سادات كرامدن عمروى بغير حق ضرب ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير (يستفاد جوابه مما مر)

زيد پادشاه اسلام خلدت خلافته الى يوم القيام حضرتلرينه اهانت وتحقير ايدوب سكه سنه يستهليم ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد

(من اهان السلطان فانه يعزر (خزانة الروايات فى التعزير)

زيد هندك آخر دياره زوجى وار ايديكنى بيلوركن هندى تزوج ووطئ ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد

(وفى المجتبى تزوج بمحرمه اومنكوحة الغير اومعتدته ظانا الحل لايحد ويعزر وان ظانا الحرمة فكذلك عنده خلافا لهما (الدر المختار فى الحدود)

زيد صلحادن عمروايله چكشدكده تهور ايدوب عمروك صقالنى چكوب بره ارغاد ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

(من اذى غيره بقول اوفعل يعزر كما فى التاتارخانيه (اشباه فى الحدود)

زيد علمادن عمروه حرام زاده ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

(ولوقال حرام زاده يعزر ولايحد (بزازيه قبيل السرقة)

زيد سادات كرامدن عمروه بره ايت اوغلى ايت ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

(لابيا حماريا كلب يا قرد يا تيس ياخنزير الخ واستحسنوا تعزيره اذا كان المقول له فقيها

اوعلويا (ملتقى فى التعزير)
زيد صلحادن عمروه بره مخنث ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير
(وعزر بيا كافر ياخبيث ياسارق يافاجر يامخنث ياخائن يالص الا ان يكون لصا
ياديوث يا قرطبان يا شارب الخمر يا آكل الربا يا ابن القحبة ياابن الفاجرة انت مأوى
اللصوص انت مأوى الزوانى يامن يلعب بالصبيان (تنوير الابصار فى التعزير)
زيد صلحادن عمروه بره خرسز يتاغى ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير
(مر نقله آنفا)
زيد صلحادن عمروه بره لوطى ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير
(ويعزر من قذف مملوكا اوكافرا بالزنا اوقذف مسلما بيافاسق يا كافر ياخبيث
يالص يافاجر يامنافق يالوطى (ملتقى فى التعزير)
زيد ذمى عمرو مسلمه بره پيرسز بره اركا نسز ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور
* الجواب * تأديب
(الحر والعبد والمسلم والذمى فى التعزير سواء (خزانة الاكمل فى التعزير)
زيد غمز وتلبيس ايله موصوف اولان عمروه بره غماز بره تلبيس دينسه زيده تعزير لازم
اولور مى * الجواب * اولماز
(ويقذف اى بشتم مسلما بيافاسق الا ان يكون معلوم الفسق كمكاس مثلا اوعلم القاضى
بفسقه لان الشين قد الحقه هو بنفسه قبل قول القائل (الدر المختار فى التعزير)
زيد عمروى بغير حق ضرب ايتدكده عمرو دخى زيدى ضرب ايلسه يالكز زيد مى
تعزير اولنور يوخسه عمرو دخى تعزير اولنورمى * الجواب * اولا زيد بعده
عمرو تعزير اولنور (مرت مسئلته من الدر المختار)
حربى كفره بلاد اسلاميه دن بعض بلدهيه مستولى اولمغله پادشاه اسلام خلدت
خلافته الى يوم القيام حضرتلرى طرف شريفلرندن كفرۀ مزبوره ايله مقاتله ومقابله يه
مأمور اولان طائفه دن بعضى اطاعت وامتثال ايتميوب بلا عذر شرعى كتماسه لر
اولكسنه لره نه لازم اولور * الجواب * اثم عظيم ايله آثملر اولوب دنياده تعزير شديد
اولنورلر وآخرتده مظهر اشد عقوبات الهيه اولورلر
(ومن دعاهم الامام الى ذلك افترض عليهم اجابته لان طاعة الامام فيما ليس بمعصية
فرض فكيف فيما هو طاعة بدايع لوقادرا (الدر المختار فى البغاة) وضابط التعزير
كل معصية ليس فيها حد مقدرة ففيها التعزير (اشباه فى الحدود)
ساحر وساعى بالفساد اولان زيد قبل التوبه اخذ اولنسه زيده نه لازم اولور
* الجواب * قتل اولنور
(الخناق والساحر يقتلان اذا اخذا لسعيهما فى الارض بالفساد فان تابا قبل الظفر
قبلت التوبة وبعد الاخذلا ويقتلان (بزازيه قبيل الثانى من الجناية)
زيدك ساحر اولوب ساعى بالفساد اولدلغى شرعا ثابت اولسه زيدك قتلى

مشروعميدر * الجواب * مشروعدر
(ولا تقبل توبة الساحر والزنديق فى ظاهر المذهب واما قتله فيجب ولا يستتاب اذا عرفت مزاولته لعمل السحر لسعيه بالفساد فى الارض لا بمجرد علمه اذا لم يكن فى اعتقاده ما يوجب كفره (فتح القدير فى المرتد ملخصا)
هند وزينب وخديجه رجال صورتنه كيروب آلتحر بله زيدك نهارا منزلنى باصوب شو قدر اشياسنى نهب وغارت ايلسه لر مزبوره لره نه لازم اولور * الجواب * الدقلرى البويرلوب تعزير شديد وحبس
(واما اذا قطع ليلا اونهارا بمصر او بين مصرين متقاربين فلان الظاهر لحوق الغوث الا انهم يؤخذون برد المال ايصالا للمال الى المستحق ويؤدبون ويحبسون لارتكابهم الجناية (درر فى قطع الطريق)
زيد زوجه سى هندى فراشنه دعوت ايلدكده اجابت ايلماسه زيد هندى تعزيره قادر اولورمى * الجواب * اولور
(يعزر المولى عبده والزوج زوجته على تركها الزينة وغسل الجنابة والخروج من المنزل وترك الاجابة الى الفراش (تنوير الابصار فى التعزير)
زيد سادات كرامدن عمروه بره جنكانه ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير
(ومن الالفاظ الموجبة للتعزير يارستاقى يا ابن الاسود يا ابن الحجام وهو ليس كذلك كذا فى التبيين (البحر الرائق فى التعزير)
زيد مسلك عمرو ذمى ايله دعواسى اولمغله عمروى شرعه احضار ايچون قاضيدن مراسله الوب مراسله يى عمروه كوستردكده عمرو زيده دلده ذكريكه بكچوردیسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وحبس
(والاصل فى وجوب التعزير ان كل من ارتكب منكرا اواذى مسلما بغير حق بقوله اوفعله وجب عليه التعزير (البحر الرائق) وعن ابى يوسف رحمه الله تعالى انه على قدر عظم الجرم وصغره (هدايه)
زيد محاسدن غروش واقچه ياپوب وتمويها آغردوب اوزرينه سكهٔ سلطانيه الفاظنى تزويرا يازوب مسكوك كشدر ديو عباد اللهى خدعه ايله الداد وب ساعى بالفساد اولديغى ظاهر ومتحقق اولسه زيدك شر وفسادينى دفع ايچون امر ولى الامر ايله قتلى مشروعميدر * الجواب * قلبزنلرك قتلى خصوصنده معتبرات فقهيه ده مسئله كورلمامكين قتلرينه افتى ممكن اولمامشدر لكن مزبورلر كركى كبى تفتيش اولنوب صنعت خبيثه يى كندولر اشلدوكى ظاهر ومتحقق اولورسه شررلرينى دفع ايچون قتللرينه فرمان بيورلمده بأس يوقدر اما يانلرنده قلب اقچه بولنوب علايم وآلات بولنماسه احواللرينى خبر ويرهكسنه لر دخى اولماسه تعزير شديد وحبس مديددن غيرى جزا جائز دكلدر

(وفي تفسير الامام الراغب في سورة البقرة في قوله تعالى واذا تولى سعى في الارض ليفسد فيها روى عن سعيد بن المسيب ان قطع الدراهم من السعي بالفساد (وجيز السرخسي في الصرف) يقتل الساعي بالفساد كما رأه الامام (زيلعي)

نحاسدن غروش وزولته ياپوب تمويها آغردوب اوزرينه سكهٔ سلطانيه الفاظنى تزويرا يازوب مسكوك كشند رديو خلقه ويروب بو وجهله قلب زنلك صنعتن اشلين كسنه لره شرعا نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وحبس مديد لازم اولور

(ويكره ان يلقى في النحاس دواء فيبيضه ويبيع بحساب الفضة وكذا ضرب الدراهم في غير دار الضرب وان كان جيادا واما لوصاغ الفضة لاهله ويلقى فيها النحاس فلا بأس به (من فتاوى العتابية في الاستحسان) وكذا في التاتار خانيه قبيل التحري

وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى كل شيء لا يروج بين الناس ينبغي ان يقطع ويعاقب صاحبه ان انفق وهو يعرفه (مختصر محيط السرخسي للخبازي في بيع الفلوس)

صورت مزبوره ده ذكر اولنان قلب زنلك ايدن كسنه لرك وجه محرر اوزره حكم شرعيلرى معتبرات فقهيه دن فتاواى عتابيه وفتاواى تاتارخانيه ده مسطور ايكن مقدما بعض محولدن استفتا اولندقده جوابلرنده قلب زنلرك قتللرى خصوصنده معتبرات فقهيه ده مسئله كورلمامكين قتللرينه افتى ممكن اولمامشدر لكن مزبورلر كركى كبى تفتيش اولنوب اول صنعت خبيثه يى كندو اشلدوكى ظاهر ومحقق اولورسه شر وفسادلرينى دفع امر ولى الامر ايله قتللرى مشروعدر ديو تحرير ايتمكين اول صنعتى اشليلردن نيجه كسنه لر اخذ اولنمش اولسه جواب مذكوره اعتبار اولنوب مزبورلرك قتللرينه شرعا مساعده اولنورمى * الجواب * اولنماز (كتبه ابو الخير)

برقاج كسنه لر قلب زنلك ايتمك اوزره اخذ اولنوب يانلرنده واورلرنده قلب اقچه وقلب زولته ومزور طغرالى وزنجيرلى التون سكه لرى بولنوب كركى كبى تفتيش اولندقده اول صنعت خبيثه يى كندولر اشلدكلرى ظاهر ومتحقق اولسه ساعى بالفساد اولملريله شر وفسادلرينى دفع ايچون اول كسنه لر سياستا امر ولى الامر ايله قتللرى مشروع اولورمى * الجواب * اولور (كتبه عبد الرحيم الثانى وقدمر ماله وماعليه فليتأمل عند الفتوى)

زيد عمروك اينكنى وطئ ايلسه زيده تعزير لازم اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده عمرو اينكى زيده دفع ايدوب اينكك قيمتنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده اول اينك ذبح اولنوب اتى اكل اولنمق امام اعظم حضرتلرى قتنده حلال وامام ابى يوسف قتنده بعد الذبح احراق اولنمق لازم اولورمى * الجواب * اولور

(وبهيمة اى لايحد بوطئ بهيمة لانه ليس في معنى الزنا في كونه جناية في وجود الداعى لان الطبع السليم ينفر عنه والحامل عليه نهاية السفه اوفرط الشبق ولهذا لايجب ستره الا انه يعزر لما بينا والذى يروى انه تذبح البهيمة وتحرق فذلك لقطع

التحدث به ولبس بواجب قالوا ان كانت الدابة مما لا يؤكل لحمها تذبح وتحرق لما ذكرنا وان كانت مما يؤكل تذبح وتؤكل عند ابي حنيفة رحمه الله تعالى وقالا تحرق هذه ايضا هذا اذا كانت البهيمة للفاعل فان كانت لغيره ففي الخانية كان لصاحبها ان يدفعها اليه بالقيمة وفي التبيين يطالب صاحبها ان يدفعها اليه بالقيمة ثم تذبح هكذا ذكروا ولا يعرف ذلك الا سماعا فيحمل عليه انتهى والظاهر انه لا يجبر على دفعها
(البحر الرائق في الحدود)

ذمى طائفه سنك اوزرينه نص قاطع ايله لازم كلن جزيه لرى بيت مال المسلمين ايچون وجه شرعى اوزره طلب اولندقده مسلميندن بعض كمسنه لر مزبور ذميلرى حمايت ايدوب جزيه لرينى ادايه مانع اولسه لر اول كمسنه لره نه لازم اولور * الجواب * اولا امر واجبك جمع وتحصيلى امرنده عامهٔ مؤمنين اوزرلرينه اعانت لازمه ايكن انلرى ترك ايتدكلرندن ماعدا ممانعت ايتمكلريله اثم عظيم ايله آثملر اولوب تعزير شديد وتوبه وصلاحلرى ظاهر اولنجيه دكين حبس ايله منع وزجر اولنورلر جزاء آخرتلرينى خود آخرتده مشاهده ايدرلر
(وضابط التعزير كل معصية ليس فيها حد مقدر ففيها التعزير (اشباه)

❊ كتاب السرقه ❊

(هى اخذ مكلف ناطق بصير عشرة دراهم جياد او مقدارها مقصودة ظاهرة الاخراج خفية من صاحب يد صحيحة مما لا يتسارع اليه الفساد في دار العدل من حرز لا شبهة ولا تأويل فيه (تنوير الابصار)

زيد عمرودن سن بنم منزلمده اولان مكان محرزمدن شومقوله شوقدر بيك اقچه قيمتلى متاعمى سرقه ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايلسه زيد مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك عمروك الني قطع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(فيقطع ان اقر بها مرة اوشهد رجلان و يسألهما الامام كيف هي واين هي وكم هي وممن سرق و بيناها وصح رجوعه عن اقراره بها (تنوير الابصار في السرقه)

زيد عمرودن مكان محرزمدن شومقوله شوقدر بيك اقچه قيمتلى اشيامى سرقه ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايلسه زيد مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك عمروه قطع يد لازم اولورمى * الجواب * شرائط قطع موجوده ايسه اولور
(مرت مسئلته من تنوير الابصار)

زيد هنددن سن بنم مكان محرزمدن قيمتلرى نصاب سرقه يه بالغ شوقدر اشيامى سرقه ايلدك ديو دعوى ايتدكده هند وجه محرر اوزره سرقه يى اقرار ايدوب رجوع ايتماسه هنده قطع يد لازم اولورمى * الجواب * اولور
(والحر والعبد في القطع سواء لاطلاق الآية من غير فصل ولان القطع لا يتنصف وكذا الرجل والمرأة فيه سواء للآية (جوهره شرح القدورى في السرقه)

زيد عمرودن شوقدر بيك اقچه مى سرقه ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده عمرو بكر ايله

معاسرقه ایتمشیدك دیوب لكن بكر انكار ایدوب بكرك سرقتی ثابته اولماسه مجرد عمروك
بو یله دیمسیله موجب سرقه بكرك اوزرینه اجرا اولنورمی * الجواب * اولنماز
(اقر بسرقة نصاب ثم ادعی احدهما شبهة مسقطة للقطع لم یقطعا قید باقرارهما
لانه لو اقر انه سرق وفلان فانكر فلان قطع المقر كقوله قتلت انا وفلان
(الدر المختار فی السرقة)
زید بر مسجد شریفك بر سجاده سیله بر قالیجه سنی سرقه ایلسه زیده قطع ید لازم
اولورمی * الجواب * اولماز
(لا یقطع بتافه الخ ومال عامة او مشترك وحصر مسجد واستار كعبة ومال وقف
لعدم المالك (الدر المختار فی السرقة)

﴿باب قطع الطریق﴾

قاطع الطریق اولان زید ابناء سبیلدن عمروك یولنی باصوب عمروی قتل ومالنی نهب
وغارت ایتدكدنصكره زید اخذ اولنوب خصوص مزبور وجه شرعی اوزره ثابت
اولسه زیدك قتلی لازم اولورمی * الجواب * اولور
(لابد ان یقید الاخذ بكونه قبل التوبة كما لا یخفی (المرتبه)
(وهو السرقة الكبری الخ وشرائطها ستة بل ثمانیة كونهم ذو شوكة وفی دار الاسلام
وخارج المصر وعلی مسافة السفر اوجانب ومن اهل وجوب القطع وان یأخذوا
قدر النصاب وان یؤخذوا قبل التوبة قلت وفیه ان الكلام فی الشرائط المختصة بها
وعند ابی یوسف رحمه الله تعالی اعتبار الشرط الاول فقط فیتحقق فی المصر لیلا
وعلیه الفتوی لمصلحة الناس كما فی الاختیار و غیره زاد القهستانی (وقال بعض
المتأخرین ان هذا فی زمانهم واما فی زماننا فیتحقق فی القری والامصار وعن ابی
یوسف رحمه الله تعالی من زاحم فی المصر او بین القری فان بالسلاح حد وان بغیره
فلا الا باللیل (الدر المنتقی فی قطع الطریق) وان قتلوا واخذوا المال فالامام بالخیار
ان شاء قطع ایدیهم وارجلهم من خلاف و قتلهم وصلبهم وان شاء صلبهم
و یصلب حیا ویبعج بطنه بالرمح الی ان یموت و یترك علی خشبة ثلثة ایام ثم یخلی بینه
و بین اهله لیدفنوه (فیض الكركی وهذا كله) اذا اخذ قبل التوبة ورد المال فلو رجع
وتاب ورد المال لم یحد لكن یدفع الی اولیاء المقتول لیقتلوه قصاصا او یصالحوه واما
اذا تاب ولم یرد المال فقد قیل حد وقیل لم یحد بل دفع الی اولیائه كما فی المحیط وغیره
(قهستانی قبیل الجهاد)
زید زوجه سی هند ایله آخر دیاره كیدركن قطاع طریق اشقیاسندن بر طائفه امصاردن
بعید اولان محلده زید و هندك یوللرینی باصوب ماللرینی نهب وغارت ایدوب
هر برینك الدیغی نصاب سرقه یه بالغ اولوب بعده طائفه مزبوره دن عمرو قبل التوبه
اخذ اولنوب زید وهند خصوص مزبوری عمرودن دعوی ومدعالرینی وجه شرعی
اوزره اثبات ایدیجك عمروك صاغ الیله صول ایاغنی قطع ایتدرمكه قادر

اولورلرمی * الجواب * شرائطی موجود اولیجق اولورلر

(وان اخذ قاطع الطريق المال ونصيب كل من القطاع نصاب من عشرة دراهم في ظاهر الرواية وعشرين درهما في رواية الحسن كما في الظهيرية قطع يده ورجله من خلاف اى يده اليمنى ورجله اليسرى بلا قتل ثم رد المال ان بقى والا لم يضمن وفي الاكتفاء اشعار بان هذا الحكم فيما اذا اخذ قبل التوبة فلو تاب قبل ان يؤخذ سقط عنه الحد لكن بقى حق العبد من المال او القصاص كما في الاختيار

(قهستانى في السرقة)

قاطع الطريق اولان زيد ابناء سبيلدن عمرو و بكرك يوللرينی باصوب وماللرينی نهب [illegible] كمش [illegible] اخذ ايدوب قتل ايلسه زيدك ورثه سی بكره مجرد بشرزيدی خصوص مزبور ايچون قتل ايتمكه سبب اولدك او يله اوليجق زيدك ديتنی سندن لورزديمكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(واما بيان من يقيم هذا الحكم فالذى يقيمه الامام اومن ولاه الامام الاقامة ليس الى الاولياء ولا الى ارباب الاموال شئ بل يقيمه الامام طالب الاولياء وارباب الاموال بالاقامة اولم يطالبوا (بدايع في قطاع الطريق) لكن لابد من تفسير السعاية ليعلم انه توجب الضمان اولا فانه يجوز ان يكون بحق مثل ان يكون له عليه حق فلم يؤده ورفع الى السلطان اوكان يأتى و يطرق امته اوزوجته فرفع الى السلطان وغرمه السلطان مالا فانه لايضمن الساعى (بزازيه في الخامس عشر من الدعوى)

قاطع الطريق اولان برقاچ كمسنه لر زيد وعمرو ايله بكر و بشرك يوللرينی باصوب ماللرينی نهب وغارت وزيدو عمروی قتل ايلسه لر اول كمسنه لره نه لازم اولور * الجواب * قتل اولنورلر نهب ايلدكلری اموال موجوده ايسه استرداد اولنور

(واما الحكم الذى يتعلق بالمال فهو وجوب الرد ان كان قائما بعينه ولصاحبه ان يأخذه اينما وجده سواء وجده في يد المحارب اوفي يدمن ملكه المحارب ببيع اوهبة اوغير ذلك (بدايع في قطاع الطريق)

قطاع طريقدن برقاچ كمسنه لر برقريه اهاليسندن زيدك كيجه ايله آلت حربله منزلنی باصوب مالنی نهب وغارت ايدوب هر برينك الديغی نصاب سرقه يه بالغ اولوب بعده زيد اول كمسنه لردن عمرو و بكره ظفر بولوب قاضی حضورنده دعوى ايتدكده عمرو و بكر وجه مشروح اوزره اقرار ايدوب رجوع ايتماسه لر عمرو و بكره نه لازم اولور * الجواب * صاغ اللريله صول اياقلری مفصللرندن قطع اولنمق لازم اولور

(ينبغى ان يزاد في الجواب وجوب رد المال ان كان قائما كما لايخفى (لمرتبه) واما اذا قطع ليلا اونهارا بمصر او بين مصرين متقاربين فلان الظاهر لحوق الغوث الا انهم يؤخذون برد المال ايصالا للمال الى المستحق و يؤدبون و يحبسون لارتكابهم الجناية ولو قتلوا فالامر الى الاولياء وعن ابى يوسف رحمه الله تعالى انهم لوكانوا في المصر ليلا اوفيما بينهم و بين اهل المصر اقل من مسيرة سفر يجرى عليهم احكام قطاع الطريق

قال في الاختيار وعليه الفتوى (درر في قطع الطريق) وكذلك اذا سقط الحد بالرجوع عن الاقرار لان الرجوع عن الاقرار يصح في حق سقوط الحد اما لا يصح في حق ضمان المال والقصاص فبقي اقراره معتبرا في حقهما

(بدايع في قطاع الطريق)

عربانلردن قطاع الطريق اولان برطائفه حجاج مسلمينك مالّلريني نهب وغارت ايتمك ايچون اوزرلرينه هجوم ايتدكلرنده حجاج مسلميندن ملا عين مزبورلري قتل ايدنلر غازيلر وملا عينك حجاج مسلميندن قتل ايتدكلري كسنه‌لر شهيد اولورلرمي * الجواب * اولورلر

(اذا صار [illegible] في القتال [illegible] اهل الحرب [illegible] وقطاع الطريق [illegible] ذابا عن نفسه اوعن ماله اوعن اهله اوعن واحد من المسلمين اومن اهل الذمة فانه يكون شهيدا باي شئ قتل بعصا او بحجر او بمدر او بوطأة دوابهم

(خلاصه في الخامس والعشرين من كتاب الصلاة)

حيدود اشقياسندن برقاچ كسنه‌لر برقريه اهاليسندن عمرو وبكرك آلت حربله كيجه ايله منزللريني باصوب عمرو وبكري قتل ايدوب مالّلريني نهب وغارت ايتدكلرندن صكره مزبورلر اخذ اولنوب خصوص مزبور وجه شرعي اوزره ثابت اولسه مزبورلره نه لازم اولور * الجواب * الدقلري استرداد وكندولري قتل اولنور

مرت مسئلته من الدرر وقد عرفت لزوم تقييد الاخذ بكونه قبل التوبة (لمرتبه)

﴿ كتاب السير ﴾

وهي جمع السيرة اسم من السير ثم نقلت الى الطريقة ثم غلبت في الشريعة على امور المغازي ومايتعلق بها لاستلزامها السير وقطع المسافة (الدر المنتقى)

زيدك سفينه‌سنه درياده حربي كفره مستولي اولوب سفينه‌يي الدقلرندن صكره دار الحربه كوتوره‌ميوب عمروه بيع وتسليم ايلسه‌لر زيد سفينه‌يي عمرودن مجانا المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(وانما قال واحرزوه بدارهم لانهم قبل الاحراز بها لا يملكون شيئا منها حتى ان اشترى منهم تاجر شيئا مما اخذوه قبل احرازهم بها ووجده مالكه في يده اخذه بلا شئ

(درر في استيلاء الكفار)

زيد شوقدر وقيه حناسني عمروك سفينه‌سنه تحميل ايدوب آخر دياره كوتورركن حربيلر سفينه وحنايي قهرا اخذ ايليوب لكن حنايي دار الحربه ادخال ايتمدين بكره بيع وتسليم ايلسه‌لر زيد اول حنايي بكردن مجانا المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من الدرر)

فرقته قپوداني اولان زيدي حربي كفره درياده فرقته‌سيله اخذ واسير ايتدكلرنده حربيلر زيدك فرقته‌ده اولان قولي عمرو نصرانيي اخذ وتقييد ايتميوب عمرو رضاسيله حربيلرله معا دار الحربه داخل اولدقدن صكره عمرو حربيلر ايله عسكر اسلامدن

برطائفه ايله قتاله چيقمغله اخذ اولنوب داراسلامه چيقسه زيد اسيرلكدن خلاص اولوب كلدكده عمروى كيمك يدنده بولور ايسه مجانا المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واضافة المال للعهد اى المال الذى يملك الكفار فلو دخل فى دارنا حربى وسرق من مسلم طعاما اومتاعا واخرجه الى دارهم ثم اشتراه مسلم واخرجه الى دارنا اخذه بلا شئ وكذا الوابق عبد اليهم ثم اشتراه مسلم كما فى المحيط وغيره (قهستانى فى الجهاد) وفى شرح الوقاية الخلاف فيما اذا اخذوه قهرا وقيدوه واما اذا لم يكن قهرا فلا يملكونه اتفاقا (البحر الرائق فى السير)

عسكر اسلام جهاد ايچون دارحربده بربلده يه واروب اول بلده ده اولان حربى كفره مزبورلر ايله مقاتله ايچون چقدقلرنده قديمدن اول بلده ده امانله ساكن اولوب اهل اسلامدن برطائفه يى دخى كندولره اعانت ايچون جبرا معا اخراج ايتدكلرنده عسكره بعون الله تعالى منهزم اولوب برمقدارى سبى اولندقده طائفهٔ مزبوره دخى اخذ اولنسه لر طائفهٔ مزبورهنك استرقاق و بيعى جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن اسلم ثمه احترازبه عمن اسلم فى دارنا وكان اهله وولده الصغير والكبير وجميع امواله ثمه فان الكل يكون فيئا وعن مستأمن منا دخل دارهم فانه وان كان مثل من اسلم ثمه فى جميع ماياتى الا ان وديعته عند حربى لم تصر فيئا فى رواية ابى سليمان كاولاده ولو كبارا لانهم مسلمون عصم نفسه من القتل حقا لله تعالى ويسمى بالعصمة المؤثمة فلا يسترق ويجب الكفارة بقتله خطأ (قهستانى فى الجهاد)

هند صغيره دارالحربدن سبى اولندقده ابوينك بريله سبى اولنميوب يالكز سبى ودار اسلامه اخراج اولنسه هندك اسلامنه حكم اولنورمى * الجواب * اولنور

صبى وقع من الغنيمة فى سهم رجل فى دارالحرب او بيع منه فمات يصلى عليه لانه يصير مسلما حكما تبعا لمولاه وان سبى الصبى اوالصبية فمات فى دار الحرب فهو على دين ابويه وان ادخل دارالاسلام فان كان معه ابواه اواحدهما فهو على دينهما وان مات الابوان بعد ذلك فهو على ماكان وان لم يكن واحد منهما حين ادخل دار الاسلام يصير مسلما تبعا للدار وللمولى (خانيه فيما يكون اسلاما من الكافر)

زيد حربى دارالحربده شرف اسلام ايله مشرف اولوب لكن دار اسلامه چيقمغه قدرتى اولمامغله دارالحربده قريه سنده ساكن ايكن دارالحربه امانله واران عمرو ايله معا دار اسلامه چقدقده عمرو زيددن بن سنى دارالحربدن قهرا اخراج ايلدم قولمسن ديو دعوى ايتدكده زيد دار اسلامدن چقمزدن مقدم شرف اسلام ايله مشرف اولديغنى اثبات ايديجك عمروى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان قالت الاسارى اخذنا هؤلاء فى دار الحرب ونحن من اهل الاسلام او من اهل الذمة دخلنا دار الحرب للتجارة اوقالوا كنا اسارى فى ايديهم وقالت السرية كلهم كانوا من اهل الحرب فالقول فيه قول السرية فان اقام الاسارى البينة على ما ادعوا جاز

وان لم يكن لهم بينة الا ان بهم سيماء المسلمين وعلامة من علامات المسلمين قبل قولهم ولايتعرض لهم (من سير شرح الزيادات لقاضيخان)

زيد بلاد اسلاميه‌دن بر بلده‌ده واقعه برعرصه‌يه مالك ايكن اول بلده‌يه حربى كفره مستولى اولوب برمدت ضبط ايتدكلرندنصكره عسكر اسلام اول بلده‌يى عنوة فتح ايدوب بعده اول بلده‌ده اولان اراضى طرف سلطنتدن قسمت اولنوب كسنه‌يه ويرلمدين زيد اول بلده‌يه كلسه زيد عرصهٔ مرقومه‌يى مجانا ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان ظهر المشركون على ارض من اراضى المسلمين فصارت دار شرك ثم غلب [illegible] القسمة اخذها بقيمتها ان احب لان الارض مال المسلم كسائر الاموال (شرح السير الكبير للسرخسى فى باب العبد اسر ثم رجع)

زيدك قولى عمروى حربى كفره‌سى ودارالحربه ادخال ايتدكلرندنصكره حربيلر عمروى بكر تاجره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بكر دخى عمروى داراسلامه اخراج ايلسه عمرو بكره مجرد بن داراسلامه اخراج اولنمغله آزاد اولمش اولورم ديوب رقدن امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(العبد اذا ابق اليهم فاخذوه لم يملكوه عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وقال ابو يوسف ومحمد رحمهما الله تعالى يملكونه وكذا الخلاف فى الامة والخلاف فى عبد مسلم وفى الذمى له قولان وفى المرتد يملكون اتفاقا قيد بالاباق لانه اذا كان مترددا فى دار الاسلام فاخذوه واحرزوه بدار الحرب يملكونه بالاخذ اتفاقا وفائدة الخلاف تظهر فيما اذا اخرجه رجل بشراء اوهبة يأخذه المالك بغير شئ عنده وبقيمته عندهما (شرح المجمع لابن الملك)

بلاد اسلاميه‌دن دارالحربه متصله اولان بر بلده ذميلرى نقض عهد وحربى كفره ايله اتفاق ايدوب حربيلر ايله معابلدهٔ مزبوره‌يه مستولى اولوب برمدت ضبط وآيين كفره‌يى على سبيل الاشتهار اجرا ايدوب بلدهٔ مرقومه دارالحرب اولدقدنصكره عسكر اسلام اول بلده‌يى قهرا فتح ايتدكلرنده اول بلده‌ده مناستر خطه‌مايون ايله مسلمين يده تمليك اولنوب زيد دخى اول مناسترى چفتلك ايدوب ضبط اوزره ايكن نقض عهد ايدن ذميلردن بعضى كلوب تكرار ذمت قبول واول بلده‌ده ساكن اولسه‌لر مزبورلر مجرد مقدما بزم مناستريمز ايدى ديو اول چفتلكى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(لاتصير دار الاسلام دار حرب الا بامور ثلثة باجراء احكام الشرك وباتصالها بدار الحرب وبان لايبقى فيها مسلم اوذمى آمنا بالامان الاول على نفسه (الدر المختار قبيل العشر والخراج) كل ارض فتحت عنوة لايترك فيه بيعة ولا كنيسة ولا بيت نار (بزازيه فى العشر والخراج)

زيد قيولى عمرو مسلمى اعتاق ايتدكدنصكره عمرو برطريقله دارالحربه واردقده اهل اسلامدن تجارت ايله دارالحربه واران بكر عمروى اشترا ايدوب داراسلامه اخراج ايلسه بكر عمروى مرتداولمشدر ديوب استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ذكر فى السير الكبير المسلم اذا كان اسيرا فى ايدى اهل الحرب فاشتراه رجل منهم ان اشتراه بغير امره يكون متطوعا لايرجع بذلك على الاسير ويخلى سبيله (خانيه فى الكفالة بالمال)

زيد مسلمى حربيلر اسير ايدوب بعده قورسانلغه جقدقلرنده زيدى سفينه لرنده استخدام ايدركن اهل اسلام سفينه سى حربيلرك سفينه سنى درياده قهرا اخذو سفينه وزيدى داراسلامه اخراج ايدوب زيد اسيرلكدن خلاص اولسه سفينۀ مزبوره رئيسى عمرو زيده سنى اسيرلكدن خلاص ايتمكله باكه شوقدر اقچه ويرديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لايجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعى (بحر فى التعزير)

زيدك قولى عمرو نصرانى اباق ودارالحربه داخل اولوب لكن حربيلر عمروى اخذو تقييد ايتميوب بعده عمرو حربيلر ايله عسكر اسلامدن برطائفه ايله قتاله جقمغله اهل اسلامدن بكر عمروى اخذ ايدوب بعده برمدت مرورنده بكر عمروى شوقدر اقچه اوزرينه اعتاق ايدوب مبلغ مزبورى عمرودن الدقدنصكره مالكى زيد عمروى اخذ واسترقاق ايدوب بعده برمدت مرورنده زيد دخى عمروى اعتاق ايلسه عمرو بكره ويرديكى اقچه يى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى شرح الوهبانية لابن الشحنة من دفع شيئا ليس واجبا عليه فله استرداده (حموى على الاشباه فى القاعدة السابعة عشر) وباقى القيود يعرف مما مر من شرح المجمع والقهستانى لكن لابدان يقيد بعدم اجازة المولى العتق كما لايخفى (لمرتبه)

زيدك وقف مسجلى اولوب دار اسلامده اولان بربلده ده واقع خان طرف وقفدن ضبط اولنوركن حربى كفره بلدۀ مزبوره يه استيلا ايدوب سائر منازل واراضى ايله خان مذكورى برمدت ضبط ايتدكلرندنصكره عسكر اسلام بلدۀ مزبوره يى قهرا فتح ايتدكلرنده بلدۀ مذكوره ده اولان اوقافدن ماعداسى طرف سلطنتدن مسلمينه قسمت اولنوب خان مذكور سائر اوقاف ايله كالاول طرف وقفدن ضبط اولنمق اوزره ابقا اولنمشيكن اهل عرف طائفه سندن عمرو اول خانى تغلبا ضبط ايلسه زيدك وقفى متوليسى اول خانى عمرودن الوب وقف ايجون ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا غلبوا على اموالنا واحرزوهم بدارهم اوغلبوا على دارنا وسكنوها حتى صارت دارالحرب ملكوها ونحن نملك بالاستيلاء عليهم وقوفهم وهم لايملكون وقوفنا (حاوى القدسى فى الغنايم) رجل غصب ارضا موقوفة على الفقراء اوعلى وجه من وجوه البركات للقيم ان يستردها من الغاصب (خانيه فى الوقف)

حربى كفره دار اسلامدن بربلده يه مستولى اولوب برمدت ضبط ايتدكلرنده اول بلده

اهالیسندن زیدك ملكی اولان بالق اغربی تعبیر اولنور آلتنی زیدك یدندن قهرا الوب مالك اولدقلرنده عسكر اسلام اول بلده یی قهرا فتح ایدوب اول اغربی كفره یدلرندن الوب حین قسمتده اول اغرب طرف سلطنتدن عمرولك حصه سنه اصابت ایتمكله عمرو ویرلسه عمرو اول اغربی قیمتیله زیده ویرمكه راضی ایكن زید مجانا المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن وجد منا ماله فی ید الغانمین بعد الاستیلاء اخذه بلا شیء ان لم یقسم بین الغانمین و بالقیمة ای قیمته یوم اخذ الغانم ان قسم ان شاء وهذا اذا لم ینصرف الغانم فیه فلو باعه اخذه بالثمن فی روایة الاصول وعن محمد رحمه الله تعالی له نقض البیع واخذ القیمة كما فی النظم (قهستانی فی الجهاد)

برقاج مسلملری حربیلر اسیر ایتدكلرنده اول حربیلرمن بورلری زید ذمی یه و یروب بهالرینی المیجه صالیویرمه دیوب بعده عسكر اسلام من بورلری زیدك یدندن تخلیص ایلسه لر زید من بورلره مجرد حربیلر بهاكزی المیجه صالیویرمه دیمشلر ایدی دیو من بورلردن بهالرینی نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا یملكون حرنا ومدبرنا وام ولدنا ومكاتبنا ونملك علیهم جمیع ذلك بالغلبة (تنویر الابصار فی استیلاء الكفار)

زید مسلم امانله دار الحربه داخل اولدقده حربیلردن عمروه شوقدر اشیاسنی بیع وتسلیم وثمنی المدین زید وعمرو دار اسلامه كلوب ثمن من بوری عمرودن دعوی وعمرو انكار ایلسه زید مدعاسنی اثبات ایدوب ثمن من بوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان ادانه ای باعه بالدین والمراد من الدین ماهو اعم من البیع بالدین والابتیاع به اوالعرض ثمه ای فی دار الحرب حربی اوادان حربیا ای دخل المسلم دار الحرب بامان فجعل الحربی مدیونا بتصرف ما اوغصب احدهما من الآخر وخرجا ای ذلك الحربی والتاجر الینا وتحاكما عند القاضی لا یقضی لواحد منهما علی صاحبه بشیء (مجمع الانهر فی المستأمن)

﴿ فصل فی الجزیة ﴾

مقطوع الید والرجل اولان زید ذمیدن جزیه النورمی * الجواب * النماز

(وفی الحجة امایان من لا یجب علیه الجزیة فعشرة اصناف الصبیان والنسوان والرهبان والعمیان والمجانین والعبید والشیخ الفانی والزمن والمقطوع ایدیهم وارجلهم والقسیسین (من خراج التاتارخانیه فی الثامن)

جنون مطبق ایله مجنون اولان زید ذمیدن جزیه النورمی * الجواب * النماز (مرت مسئلته آنفا)

مجنون اولوب كار وكسبه قدرتی اولمیان زید ذمیدن جزیه النورمی * الجواب * النماز

(ولا جزیة علی صبی وامرأة ومملوك ومكاتب وشیخ كبیر وزمن واعمی ومقعد وفقیر لا یكتسب وراهب لم یخالط (ملتقی فی الجزیة)

﴿ فقیر ﴾

فقیر اولوب اللری دخی جولاق اولمغله کار وکسبه قدرتی اولمیان زید ذمیدن جزیه
النور می * الجواب * النماز (مر نقله من الملتقى)

برکنیسه نك پاپاسی اولان زید ذمی ناس ایله مخالطه ایدوب کار وکسب ایتمکله جزیه دار
اولان عمرو زیددن جزیه طلب ایتدکده زید مجرد پاپاس اولمغله ویرمم دیمکه
قادر اولور می * الجواب * اولماز

(ولا توضع على الرهبان الذين لا يخالطون الناس وذكر محمد عن ابى حنيفة رحهما الله
تعالى انها توضع عليهم اذا كانوا يقدرون على العمل وهو قول ابى يوسف رحمه الله تعالى
(من خزانة التاتار خانيه فى الثامن) وشرطه ان لا يخالط الناس ومن خالط منهم عليه الجزيه
هكذا ذكره القدورى (فتح القدير فى الجزيه)

بلاد اسلامیه ده ساکنلر اولوب جزیه ویرن ذمیلرك اعلى واوسط وادناسنك حدلری
نه در * الجواب * اون بیك درهمدن یا زیاده یه مالك اولان اعلى ایکیوز درهمدن اون بیك
درهمه دك مالك اولان اوسط ایکیوز درهمه مالك اولمیوب مکتسب اولان ادنی در

(الموضوع من الجزية بصلح لا يغير وما وضع بعد ما قهروا واقروا على املاكهم يقدر
فى كل سنة على فقير معتمل اثنى عشر درهما وعلى وسط الحال ضعفه وعلى المكثر ضعفه
ومن ملك عشرة الاف درهم فصاعدا غنى ومن ملك مائتى درهم فصاعدا متوسط ومن
ملك مادون المائتين اولا يملك شيئا فقير (تنوير الابصار فى الجزيه)

زید ذمینك قولی عمرو نصرانیدن جزیه النور می * الجواب * النماز
(مرت مسئلته من الملتقى)

بلاد اسلامیه دن بر بلده یه حربی کفره مستولی اولوب بلدۀ مزبوره سکانندن زید
وعمرو یهودیلری اسیر ایدوب دار الحربه کوتوردکلرند نصکره برسنه مرورنده زید
وعمرو خلاص اولوب دار اسلامه کلسه لر جزیه دار اولان بکرسنۀ مزبوره جزیه سیچون
زید وعمرودن نسنه المغه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(واذ اجتمع عليه حولان تداخلت والاصح سقوط جزية السنه الاولى بدخول الثانية
(تنوير الابصار فى الجزيه)

برقریه اهالیسندن زید ذمی برموجب امر ودفتر اوزرینه لازم اولان جزیه سنی جزیه دار
اولان عمروه ویردکده عمرو زیدك قوکشیلری بکر وبشر ذمیلرك جزیه لرینی مزبورلردن
طلب ایتمیوب زیده مجرد مزبورلرك قوکشیلری اولمغله جزیه لرینی دخی مالکدن ادا ایله
دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(لا يجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعى (منح الغفار فى التعزير)

برقریه اهالیسندن زید ذمی کندی جزیه سنی تماما جزیه دار اولان عمروه ادا ایتدکده
عمرو اهالیدن سائر ذمیلرك جزیه لرینی مزبورلردن طلب ایتمیوب زیده مجرد مزبورلر
قریه اهالیسندن اولمغله مزبورلرك جزیه لرینی دخی مالکدن ادا ایله دیو جبره
قادر اولور می * الجواب * اولماز (مر نقله آنفا)

بلاد اسلاميه دن بر ناحيه ده متوطن اولان ذميلردن سلطان اسلام خلد الله تعالى ملكه الى يوم القيام حضرتلرى طرفندن جزيه لرى طلب اولنـدقده مزبورلر ادادن امتناع ايدوب ادايه جبرا اولندقلرنده مزبورلر و يرميوب قتاله تصدى ايلسه لر آخر طريق ايله جبر ممكن اولمامغله مزبورلردن قتاله تصدى ايدنلرى قتل ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الخانية ولو امتنع اهل الذمة عن اداء الجزية قاتلهم الامام

(تاتارخانيه فى متفرقات السير)

صلحا فتح اولنان بر بلده ده واقعه كنيسۀ قديمه محترق اولسه بلدۀ مزبوره ذميلرى كنيسۀ مرقومه يى نسنه زياده ايتمكسزين وضع قديمى اوزره تعمير ايتمكه مساغ شرعى وارميدر * الجواب * واردر

(ولا يجوز احداث بيعة او كنيسة او صومعة فى دارنا وتعاد المنهدمة من غير نقل الى مكان آخر ولا زيادة فى بناء ونقص (الدر المنتقى فى الجزية ملخصا) قلت فاذا احترقت هل تعاد كالمنهدمة فقاعدة الانهدام تقتضيها (صرة الفتاوى)

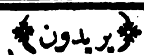
اهاليسى جمله ذميلر اولوب امصار مسلميندن بعيد اولان قريه نك ذميلرى بر يننان اولمغله اول قريه ده اولان كنيسه لرى بالكليه خراب اولدقدنصكره مزبورلر ينه يرلرينه عرض ايدوب كنيسۀ مرقومه يى كالاول تعمير مراد ايلسه لر مزبورلر منع اولنمق لازم ميدر * الجواب * دكلدر

(فان انهدمت بيعة او كنيسة من كنايسهم القديمة فلهم ان يبنوها فى ذلك الموضع على قدر البناء الاول ويمنع عن الزيادة على البناء الاول

(خانيه فى احكام اهل الذمة من السير)

بلاد اسلاميه دن بر بلده ده واقعه اولوب اهل ذمت يدلرنده اولان كنيسه ايچون مسلميندن بر قاچ كسنه لر بلدۀ مزبوره عنوة فتح اولنمغله كنيسۀ مرقومه نك ابقاسى جائز دكلدر ديو دعوى ايتدكلرنده كنيسۀ مرقومه يه متصرف اولان ذميلر بلدۀ مزبوره صلحا فتح اولنوب كنيسۀ مرقومه اهل ذمت يدلرنده ابقا اولنمشدر ديوب تطاول عهد سببيله وقت فتحى ادراك ايدر كسنه اولمامغله شهادت ممكن اولميوب وعلما يدلرنده عنوة يا صلحا فتح اولنديغنه موثوق به اثر دخى اولماسه اهل ذمت اصله متمسك اولدقلرى اجلدن قول يمينلر يله اهل ذمتك اولوب بلدۀ مزبوره ارض صلح و كنيسۀ مرقومه ذميلر يدلرنده ابقا قلنورمى * الجواب * قلنور

(فان كانت لهم كنيسة فى مصر من امصار المسلمين فاراد المسلمون منعهم من الصلاة فيها فقالوا نحن قوم من اهل الذمة صالحنا على بلادنا وقال المسلمون بل اخذنا بلادكم عنوة ثم جعلتم ذمة وهو امر قد تطاول فلم يدر كيف كان فان الامام ينظر فى ذلك هل يجد فيه اثرا عند الفقهاء او يسئل اصحاب الاخبار كيف كان اهل هذه الارض فان وجد فيه اثرا عمل به وان لم يجد فى يد الفقهاء اثرا فى ذلك او كانت الاثار مختلفة فان الامام يجعلها ارض صلح و يجعل القول فيها قول اهلها لانها فى ايديهم فهم متمسكون فيها بالاصل والمسلمون


يريدون

يريدون الاعتراض عليهم بالمنع او الهدم فيكون القول فى ذلك قول الذين يتمسكون
بالاصل مع ايمانهم ولوجاء آثار انهم اهل صلح واسر انهم اخذوا عنوة فان القول فيه قولهم
ايضا لتعارض الآثار وهذا بخلاف ما اذا شهد شهود على شهادة شهود انهم صولحوا
وشهد شهود على شهادة شهود انهم اخذوا عنوة فانه يعمل بشهادة الفريق الثانى
لما جعل القول قولهم قبل اقامة البينة كان المحتاج الى البينة هم المسلمون دون اهل الذمة
فتقبل بينتهم على ذلك بمنزلة بينة الخارج مع ذى اليد فى دعوى الملك المطلق
(شرح السير الكبير فيما يكون لاهل الحرب من احداث الكنايس ملخصا)

بر صورتده بلدهٔ مزبوره شرعا ارض صلح قلندقدنصكره اهل اسلامدن بعض كمسنه لر
كنيسهٔ مرقومه بلدهٔ مزبوره فتح اولنوب امصار مسلميندن اولدقدنصكره احداث
اولنمغله منعى لازمدر ديو دعوى ايدوب ذميلر دخى قديم اولوب حين صلحده يدلرنده ابقا
اولنمشدر ديسه لر قول قنقيسنكدر * الجواب * قول ذميلركدر بعد الفتح احداث
اولنديغنه بينه لازمه در اقامت اولنورسه منع اولنورلر اقامت بينه يه امكان اولمازسه
ذميلر يدلرنده ابقا اولنور

يفهم جوابه مما مر آنفا من قول الامام السرخسى و يجعل القول فيها قول اهلها الخ
بر بلدهده واقعه كنيسهٔ قديمه خراب اولمغله بلدهٔ مزبوره ذميلرى كنيسهٔ مرقومه ده
وضع قديمندن زياده بنا احداث ايلسه لر حاكم زياده يى هدمه قادر
اولورمى * الجواب * اولور

(واذا وقف الامام على بيعة جديدة او بناء منها فوق ما كان من القديم خربها وكذا ما زاد
فى عمارة العتيق (منح معزيا الى الحاوى القدسى)

ما قول شيخ الاسلام سلمه السلام فى ارض خربة من بلدة واهلها من الكفرة يزعمون انها
بيعة اندرست بمرور الايام وكرور الاعوام و يريدون تعميرها و بناءها ولم يعلم احد انها
بيعة فا الحكم الشرعى هل يقدرون على تعميرها و بنائها وهل اذا عمروها واحدثوها يجب
هدمها ام لا افتونا مأجورين * الجواب * لا يقدرون على بنائها
و يجب هدمها اذا عمروها

(ولا يجوز احداث بيعة او كنيسة او صومعة فى دارنا (ملتقى فى الجزية) واذا وقف الامام
على بيعة جديدة خربها (شرح المنظومة لابن الشحنة)

بلاد اسلاميه دن ادرنه ده واقعه نصارى طائفه سنك كنيسهٔ قديمه لرى آفت سماويه
ايله محترقه اولدقده طائفهٔ مزبوره كنيسهٔ مرقومه يى وضع قديمى اوزره تعمير ايتمكدن
منع اولنورلرمى * الجواب * اولنمازلر (من نقله من صرة الفتاوى)

مسلم وكفره مختلطا ساكن اولان قريه ده واقعه كنيسهٔ قديمه ده مسلميندن زيد اذان
اوقوسه قريهٔ مزبوره كفره سى كنيسهٔ مرقومه ده آيينلرينى اجرا ايده مدكلرنده اهل
عرف طائفه سندن عمرو مجرد كنيسهٔ مرقومه ده اذان اوقومغله باكه شوقدر اقچه
ويرمينجه آيينلرينى اجرا ايتدرمم ديو مزبورلردن نسنه المغه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من تعزير المنح والبحر)
زيد ذمينك بر كنيسه قربنده واقع ملك منزلى خراب اولمغله كالاول تعمير مراد ايتدكده بر قاچ ذميلر مجرد كنيسه قربنده اولمغله تعمير ايتديككه راضى اولمازز ديوب زيدى منزلى تعميردن منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(واعادة ما انهدم من البيوت والدور الجارية فى ملكهم المعدة للسكنى جائزة بلا خلاف (خيريه فى السير) ولايمنع الشخص من تصرفه فى ملكه لا اذا كان الضرر بجاره ضررا بينا فيمنع من ذلك وعليه الفتوى (الدر المختار فى مسائل شتى من القضاء)
زيد ذمى نقض عهد ايله دار حربه لاحق اولوب حاكم لحوقيله حكم ايتمكله دار اسلامده اولان ورثه سى تركه سنى بينلرنده اقتسام ايتدكلرنده تركه دن شوقدر اشيا ورثه دن عمروه اصابت ايتمكله عمرو دخى بعد القبض اشياء مذكوره يى آخره بيع وتسليم ايله ملكندن ازاله ايتدكدنصكره زيد دار اسلامه كلوب مسلم اولسه زيد اشياء مزبوره يى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(واذ نقض الذمى العهد صار كالمرتد فى الحكم بموته بلحاقه وان عاد الى دار الاسلام مسلما فما وجده فى يد وارثه من ماله بعينه اخذه بخلاف ما اذا ازاله الوارث عن ملكه او اتلفه لانه ازال مال نفسه لانه صار له بقضاء القاضى بكونه ميتا (من سير الكافى)
زيد يهودى يهود طائفه سنك صبيانى منزلنده جمع ايدوب رفع صوت ايتمكسزين مزبورلره تعليم توارت ايدر اولسه زيده تعرض اولنورمى * الجواب * اولنماز
(وليس للنصرانى ان يضرب فى منزله بالناقوس فى مصر المسلمين ولا ان يجمع فيه بهم انما له ان يصلى فيه ولا ان يخرجوا لصليب اوغير ذلك من كنايسهم ولو رفعوا اصواتهم بقراءة الزبور والانجيل ان كان فيه اظهار الشرك منعوا عن ذلك وان لم يقع بذلك اظهار الشرك لايمنع (هنديه فى الثامن من السير)
زيد يهودى بر بلده ده مسلمين محله سنده اولان منزلنى مسلمين منزللرندن زياده ترفيع ايدوب وضع قديمنى تغيير ايلسه زيدك اول ترفيع ايلديكى بنا مسلمين منزللرينه مساوى اولنجه هدم اولنورمى * الجواب * اولنور حاكم بر مسلمه بيع ايتدرمكه دخى قادردر
(سئل هل يجوز لاهل الذمة ان يعلوا ابناءهم على بناء المسلمين اجاب لايجوز لاهل الذمة ذلك (فتاوى قارئ الهدايه) وكذا يمنعون عن التعلى فى بنائهم على المسلمين ومن المساواة عند بعض العلماء (الدر المنتقى) الذمى اذا اشترى دارا فى المصر لاينبغى ان تباع منه فلو اشترى يجبر على بيعها من المسلم (درر فى الجزية)
زيد ذمى دار حربه لحاقيله نقض عهد ايدوب وحربى قورسان فرقته سنه كيروب حربيلره اتباع ايله قورسانلقده كزركن اهل اسلام سفينه سيله محاربه ايتدكلرنده اهل اسلام عون حق ايله فرقته يه غالب اولوب قهرا اخذ ايتدكلريله زيدى دخى اخذ واسترقاق ايلسه لر زيد بن مجرد مقدما ذمى اولمغله حر الاصلم ديوب كندوبى رقدن تخليصه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وينتقض عهدهم بالغلبة على موضع للحراب او باللحاق بدار الحرب او يجعل نفسه طليعة للمشركين وصار كالمرتد الا انه يسترق ولا يجبر على قبول الذمة .
(تنوير الابصار فى الجزيه)

زيد ذمى نقض عهد ايدوب دارحربه داخل اولدقدنصكره زيد حربيلرايله عسكر اسلامه قارشو چقوب محاربه ايدركن اهل اسلامدن عمرو زيدى قتل ايلسه زيدك دار اسلامده اولان باباسى بكر اوغلى قتل ايتدك ديو عمرودن ديت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفيه اشعار بانه لوكان المسلم فى صف المشركين فلا كفارة ولا دية لان من فى صفهم مباح الدم كما فى التمرتاشى (قهستانى فى الجنايات)

زيد ذمى نقض عهدودارحربه لحاق ايدوب لحاقيله حكم اولنسه زيدك دار اسلامده اولان زوجه سى هند نصرانيه مبانه اولورمى * الجواب * اولور

(ولما فى فتح القدير انه كالمرتد فى الحكم بموته باللحاق واذا تاب تقبل توبته وتعود ذمته ولا يبطل امان ذريته بنقض عهده وتبين منه زوجته الذمية التى خلفها فى دار الاسلام اجماعا ويقسم ماله بين ورثته (البحر الرائق فى السير)

زيد ذمى نقض عهدودارالحربه لحاق ايدوب لحاقيله حكم اولندقدنصكره زيدك دار اسلامده اولان قزى هند نصرانيه دن غيرى كسنه سى اولماسه هند زيدك داراسلامده اولان مالنى احرازه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(مرت مسئلته آنفا من البحر)

زيد نصرانى برمصحف شريف اشترا ايدوب لكن اسلامه كماسه زيده اول مصحف شريفى برمسلمه بيع ايله ديو جبر اولنورمى * الجواب * اولنور

(وصح شراؤه اى الكافر كما قدمناه فى البيع الفاسد عبدا مسلما او مصحفا اوشقصا منهما ويجبر على البيع (الدر المختار فى متفرقات البيوع)

زيد ذمى نقض عهدودارحربه لحاق ايدوب لحاقيله حكم اولندقدنصكره زيدك دار اسلامده ورثه سى موجودلر ايكن امين بيت المال اولان عمرو زيدك داراسلامده اولان مالنى تغلبا قبض ايلسه ورثه مال مزبورى عمرودن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وحكمه الاثم لمن علم انه مال الغير ورد العين قائمة والغرم هالكة ولغير من علم الاخيران (تنوير الابصار فى الغصب)

زيد ذمى نقض عهد ودارحربه لحاق ايدوب لحاقيله حكم اولنسه زيدك داراسلامده وارثى اولمايحق امين بيت المال اولان عمرو زيدك داراسلامده اولان مالنى رأى حاكمله ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اذا لم يوجد احد من المذكورين يوضع التركة فى بيت المال على انها مال ضايع فصارت لجميع المسلمين فيوضع هنالك وليس ذلك بطريق الارث بناء على انهم اخوته الا يرى ان الذمى

اذالم يكن له وارث يوضع ماله فى بيت المال ولاميراث للمسلم من الكفار
(سيد على السراجيه)

زيد ذمينك رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه علناسب ايتديكى ثابت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * بلا تأخير ملعون قتل اولنور
(الذمى اذا اظهر سبه عليه الصلاة والسلام يقتل به (فتح القدير فى الجزية)

بكر يهودى بشر نصرانى به سزك پيغمبر يكز عيسى عليه السلام حاشا ولد زنادر ديسه بكره نه لازم اولور * الجواب * انبيايه صلوات الله تعالى عليهم وسلامه علنا سب ايله اهل كفر قتل اولنور

(و يؤدب الذمى و يعاقب على سبه دين الاسلام او القرآن او النبى صلى الله تعالى عليه وسلم (حاوى وغيره) قال العينى واختيارى فى السب ان يقتل انتهى و تبعه ابن الهمام وبه افتى شيخنا الرملى وهو قول الشافعى رحمه الله تعالى ثم رأيت فى معروضات المفتى ابى السعود انه ورد امر سلطانى بالعمل بقول ائمتنا القائلين بقتله اذ ظهر انه معتاده و به افتى ثم افتى فى بكر اليهودى قال لبشر النصرانى نبيكم عيسى ولد زنا بانه يقتل لسبه الانبياء عليهم الصلاة والسلام انتهى (قلت و يؤيده ان ابن كمال پاشا فى احاديثه الاربعينية فى الحديث الرابع والثلثون ياعايشة لاتكونى فاحشة مانصه والحق انه يقتل عندنا اذا اعلن بشتمه عليه الصلاة والسلام صرح به فى سير الذخيرة حيث قال واستدل محمد رحمه الله تعالى لبيان قتل المرأة اذا اعلنت بشتم الرسول عليه الصلاة والسلام بماروى ان عمر بن عدى رضى الله تعالى عنه لما سمع عصماء بنت مروان تؤذى الرسول صلى الله تعالى عليه وسلم فقتلها ليلا مدحه صلى الله تعالى عليه وسلم على ذلك انتهى فليحفظ (الدر المختار فى الجزية) وهو الذى يلزم التعويل عليه فى الافتاء والقضاء رعاية لجانب حضرت المصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم (الدر المختار فى المرتد)

زيد ذمى علنا حاشا ثم حاشا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه تعبير وتصريحى شنيع ومستهجن لفظ ايله سب وشتم ايلديكى شرعا ثابت اولسه زيده شرعا نه لازم اولور * الجواب * كرچه ائمه حنفيه تعزير وحبس مديد ايله اكتفا ايلمشلر لكن بعض متأخرين قتلنه افتا ايلديكندن ماعدا ائمه شافعيه ومالكيه عموما قتلنه ذاهب اولوب ابو السعود عليه رحمة الودود حضرتلرى قتلنه افتا ايدوب سلطان سليمان خان عليه الرحمة والغفران حضرتلرينه معروض اولان مواد ندر حالا پادشاه اسلامه عرض اولنوب قتل اولنمق كركدر (مرنقله مفصلا)

اى قلم پرداز حكمت سازدين	وى دوات آراى حكم كردكار
زيد ذمى حضرت پيغمبره	بى محابا شتمن ايتسه آشكار
اكه وحا مبسى عمرو مسلمه	نيجه اولور شرعله انجام كار

* الجواب *

زيد حقنده وجوب قتلدر	بى توقف حكم شرع كردكار

﴿ توبه ﴾

توبه ایلرسه اکر عمرو خبیث ضرب موجعدر اکا انجام کار
(وضابط التعزیر کل معصیة لیس فیها حد مقدر ففیها التعزیر
(اشباه وباقی المسئلة یعرف مما مر)

﴿ باب المرتد ﴾

زید مسلم ایله عمرو ذمینك بینلرنده مشاجره واقع اولدقده عمرو زیده با که نیچون اذیت ایدرسن بن حضرت عیسی پیغمبر امتندنم دیدکده زید عمروه سنك اناکی ده عیسی پیغمبرك اناسنی ده فلان ایدهیم دیو جماع لفظیله شتم ایلسه زید حضرت عیسی علیه الصلاة والسلامه سب ایتمش اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده زیدك وجه محرر اوزره سب ایتدیکی حضور حاکمده وجه شرعی اوزره ثابت اولسه زید بلا تأخیر قتل اولنورمی * الجواب * اولنور

(وکل مسلم ارتد فتوبته مقبولة الاجماعة من تکررت ردته علی مامر (الکافر بسب نبی من الانبیاء علیهم السلام فانه یقتل حدا ولا تقبل توبته مطلقا (لدر المختار فی المرتد)

حدود ممالك عثمانیه داخلنده اکراددن بر طائفه افك صدیقه وسب صدیق وسب شیخین و بغض اصحاب ایدوب و بونك امثالی کفری موجب روافض عجم اعتقاداتیله معتقد اولوب نسوانلری دخی ذکر اولنان اعتقادات باطله ایله معتقدات ولوب واهل اسلامدن نیجه کسنهلرك عیاللرینی اخذ واسیر اولمق اوزره روافض عجمه ویروب قتل نفوس ونهب اموال مسلمین عادت مستمرهلری اولوب لکن طائفهٔ مزبوره روافض عجم کبی صاحب منعه اولمیوب دار تخاذ ایتدکلری موضعك اطرافی دار اسلام اولوب اول موضعده احکام کفری علی سبیل الاشتهار اجرا ایده ماسهلر موضع مزبور دار حرب اولمش اولورمی و مزبورلرك اوزرلرینه احکام مرتدین اجرا اولنورمی * الجواب * دیارلری دار حرب اولماز لکن طائفهٔ مزبوره اوزرلرینه احکام مرتدین اجرا اولنور

بوصورتده سید السلاطین سلطان المسلمین پادشاهمز حضرتلرینك طرف عالیلرندن تعیین بیوریلان عسکر اسلام طائفهٔ مزبوره اوزرلرینه هجوم ایلسهلر اول طائفهنك رجال ونساء و صبیان واموالرینك حکم شرعیسی نیجهدر * الجواب * طائفهٔ مزبورهنك اسلامه کلمین رجالی علی طریق الاستیصال قتل اولنورلر سب شیخین ایدنلر بر وجهله قتلدن خلاص اولمیوب بلا امان قتل اولنورلر ونسا وصبیانلری سبی واسترقاق اولنمیوب اسلامه جبر اولنورلر ارتدادلری حالنده کسب ایتدکاری مالاری امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده بیت الماله وضع اولنور

(حکم کل موضع معتبر بما حوله فاذا کان ماحول هذه البلدة کلها دار اسلام لا یعطی لها حکم دار الحرب کما لم یظهروا الشرك فیها وانما استولی المرتدون علیها ساعة من نهار ثم فی کل موضع لم یصر الدار دار حرب فاذا ظهر المسلمون علیها قتلوا الرجال واجبروا النساء والذراری علی الاسلام ولم یسب واحد منهم (مبسوط السرخسی فی المرتد) فی البحر عن الجوهرة معزیا للشهید من سب الشیخین اوطعن فیهما کفر

ولا تقبل توبته وبه اخذ الدبوسي وابو الليث وهو المختار للفتوى انتهى وجزم به في الاشباه واقره المصنف قائلا وهذا يقوي القول بعدم قبول توبة ساب الرسول صلى الله تعالى عليه وسلم وهذا الذي يلزم التعويل عليه في الافتاء والقضاء رعاية لجانب حضرة المصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم (الدر المختار في المرتد) وكسب ردته فيء بعد قضاء دين ردته وقالا ميراث ايضا ككسب المرتدة

(من المحل المذكور)

زيد ذمي سكران ايكن اسلامه كلوب بعده سكري زائل اولدقده زيد مرتد اولسه ضرب وحبس ايله اسلامه كلمجه زيده جبر اولنورمي * الجواب * اولنور

بو صورتده ضرب وحبس ايله زيد اسلامه جبر اولنوب زيد اسلامي قبول ايتماسه قتل اولنورمي * الجواب * اولنماز

(جامع الجوامع صح اسلام السكران وان رجع يجبر ولا يقتل كالصبي العاقل (تاتارخانيه في المرتد) سئل عن ذمي صبي مميز اسلم وهو سكران هل يصح اسلامه اجاب يصح كالبالغ السكران لكن اذا زال سكرهما فعادا الى دينهما يجبران على العود الى الاسلام بالحبس والضرب ولم يقتلا (فتاوى قارئ الهدايه)

زيد مسلم عياذا بالله تعالى مرتد اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * اسلام عرض اولنوب شبهه سي وار ايسه كشف اولنور استمهال ايدرسه اوج كون حبس اولنور اسلامه كلورسه فبها والا قتل اولنور

(من ارتد العياذ بالله تعالى يعرض عليه الاسلام ويكشف شبهته ان كانت فان استمهل حبس ثلثة ايام فان تاب والا قتل وتوبته بالتبرى عن كل دين سوى الاسلام او عما انتقل اليه وقتله قبل العرض ترك ندب لا ضمان فيه (ملتقى في المرتد)

زيد مسلمي حربيلر اسير ايدوب دار حربه الحاق ايتدكارنده العياذ بالله تعالى زيد مرتد اولوب بعده زيد حربيلر ايله قورساناغه چقدقده مسلمين زيدى قهرا اخذ ودار اسلامه اخراج ايلسه لر زيد استرقاق اولنورمي * الجواب * اولنماز

زيد اوزرينه احكام مرتد اجرا اولنور

(ولا يسترق وان لحق بدار الحرب اذ لم يشرع فيه الا الاسلام او السيف لقوله تعالى تقاتلونهم او يسلمون وكذا الصحابة رضى الله تعالى عنهم اجمعوا عليه في زمن ابي بكر رضى الله تعالى عنه ولان الاسترقاق التوسل الى الاسلام واسترقاق المرتد لا يقع وسيلة لما مر (درر في المرتد)

زيد ذمي شرف اسلامله مشرف اولدقدنصكره عياذا بالله تعالى مرتد اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * عرض اسلام وكشف شبهه اولنوب استمهال ايدرسه اوج كون حبس اولنور بعده اسلامه رجوع ايتمزسه قتل اولنور

(الرجل اذا ارتد يعرض عليه الاسلام فان اسلم فبها والا قتل فان قال اجلوني اجل ثلثة ايام فاذا رجع الى الاسلام وتبرأ من كل دين اعتقده سواه والا قتل (احكام الناطفي)

مسلم نامنده اولان طائفه يه پادشاه اسلام خلد الله ملكه الى يوم القيام حضرتلرى طرفندن اوامر مشروعه صادره اولدقده اطاعت ايتميوب بز كافرلرز سلطان امرينه اطاعت ايتمرز ديو اسلام مملكتندن قاقوب دار الحربه نقل ايده رز ديو اتفاق ايدوب شبهه لرى كشف اولندقده ينه اصرارلرى متحقق اولسه مزبورلرك امرولى الامرايله قتللرى مشروع عميدر * الجواب * مشروعدر

(ولو قال دعنى اصير كافرا اوقال اعتدنى كافرا اوانا كافر كفر (قنيه فى السير فيما يكفر به الانسان) اما ركنها فهو اجراء كلمة الكفر على اللسان بعد وجود الايمان اذ الردة عبارة عن الرجوع عن الايمان واما حكم الردة نقول ان للردة احكاما كثيرة منها اباحة دمه لقوله عليه السلام من بدل دينه فاقتلوه ومنها انه يستحب ان يستتاب و يعرض عليه الاسلام لاحتمال ان يسلم لكن لا يجب لان الدعوة بلغته وان اسلم فرحبا واهلا وسهلا بالاسلام وان ابى نظر الامام فى ذلك فان طمع فى توبته اوسأل التأجيل اجله ثلثة ايام والا قتله من ساعته (بدايع فى الردة)

﴿ فيما يكون كفرا ﴾

زيد مسلم باباسى عمرو مسلمه بره دين وايمانى فلان ايتديكم كافرى ديو جماع لفظيله شتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح لازم اولور وتعزير اولنور عفو قتك جزاسنى آخرتده كورر

ولو شتم دين المؤمن وايمانه يكفر وتطلق امرأته (حاوى المنية فى متفرقات السير) وعزر كل مرتكب منكر او مؤذى مسلم بغير حق بقول اوفعل ولو بغمز العين (تنوير الابصار فى التعزير) ويروى ان الله تعالى قال لموسى عليه السلام من برّ لوالديه وعقنى كتبته بارا ومن برنى وعق والديه كتبته عاقا (وقال النبى عليه السلام فليعمل العاق ماشاء ان يعمل فلن يدخل الجنة وليعمل البار ماشاء ان يعمل فلن يدخل النار (ذكره فى المنبع) وقال عليه السلام ان الجنة يوجد ريحها من مسيرة خمسمائة عام ولا يجد ريحها عاق ولا قاطع رحم ذكره فى الاحياء (شرح شرعه لسيد على زاده)

زيد مسلم كفره ايله آيين كفر اوزره خروس ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح لازم اولور

(قال ابو بكر بن طرخان من خرج الى النشيدة كفر اذ فيه اعلان الكفر فكانه اعان عليه وعلى قياس النشيدة الخروج الى نيروز المجوس والموافقة معهم فيما يفعلونه فى ذلك اليوم كفر (فصولين فى الثامن والثلثين)

زيد مسلم عمرو مسلمه جماع لفظيله ايمانكى كو يكلره فلان ايتدرزم ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح لازم اولور

(اقول على هذا ينبغى ان يكفر من شتم دين مسلم (فصولين فى الفصل المزبور)

زيدك عمرو ايله بر خصوصه متعلقه دعواسى اولمغله زيد عمروى شرعه دعوت ايتدكده عمرو شرعك اناسنى فلان ايدەيم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه عمروه نه لازم

اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح
(عبادة الصنم كفر وكذا استخفافه بالقرآن والمسجد ونحوه مما يعظم (قنيه فى السير)
وكذا يستفاد الجواب من النقل الآتى بالاولى
زيدك عمرو مسلم ايله برخصوصه متعلقه دعواسى اولمغله زيد عمروى شرعه دعوت ايتدكده عمرو بن شرع بيلم ديسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح لازم اولور
قال لخصمه من باتو بحكم خداى مى كنم فقال خصمه من حكم ندانم اوقال اينجا حكم نيست اوقال اينجا حكم سرود اوقال خداى حاكمى نشايد اوقال اينجا دبوسست حكم چه كند فهذا كله كفر (فصولين فى الثامن والثلثين)
زيد ذمى اسلامه كلمك مراد ايتدكده عمرو مسلم زيده اسلامه كلمه پشيمان اولورسن ديسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح لازم اولور
(وفى سير الاجناس من عزم على ان يأمر غيره بالكفر كان بعزمه كافرا (درر فى اواخر الكراهة) قال كافر لمسلم اعرض على الاسلام فقال لا ادرى اوقال اذهب الى عالم اوقام كافر فى المجلس وقصد ان يسلم فقال له العالم اجلس الى آخر المجلس اوقال لمسلم خداى مسلمانى ازتو بازاستاند يكفر فى هذا كله (فصولين فى ٣٨)
زيدك عمرو ايله دعواسى اولوب زيد عمروه سنكله دعوامى شرعله كورهم يدمده شيخ الاسلام افندى فتواسى واردر ديوب فتواى شريفه يى عمروه كوستردكده فتوايى ازده سوين ايچ ديسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تجديد دين
(عرض عليه خصمه فتوى الائمة فردها وقال چه بازنامۀ فتواى اورده قيل كفر لرده حكم الشرع وكذا لولم يقل شيئا والقى الفتوى على الارض
(فصولين فى الثامن والثلثين)
زيد برخصوصده شيخ الاسلام افندى الديغى فتواى شريفه يى خصمى عمروه كوستردكده عمرو زيده حاشا فتوايى ذكريمه تكور ديسه عمروه نه لازم اولور
* الجواب * تجديد ايمان ونكاح (يفهم جوابه مما مر بالاولى)
زيد عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسنده بكر قاضى يه مرافعه اولدقده بكر عمروى حمايت ايتمكله زيدى بغير وجه آزرلبوب خصوص مزبورى خلاف شرع عمروه حكم ايدكده زيد بكره سن هم دعواجى هم قاضى سنك بو حكمكه راضى اولمام ديسه بو يله ديمكله زيده تجديد ايمان ونكاح لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(فى قوله اينجا حكم نيست لوقاله على وجه رد الحكم يكفر لا لوقاله على وجه الحزن بان تغير الزمان وهذا احسن وسئل الحاكم عمن قال من برسم كاركنم نى حكم قال لواراد فساد الخلق وتركهم الحق واتباعهم الرسوم لا لرد الحكم لايكفر
(فصولين فى الثامن والثلثين)
زيدك عمرو ايله دعواسى اولمغله عمروى شرعه دعوت ايتدكده عمرو چاوش كتوردنجه

کتمم دیسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تجدید ایمان ونکاح
(قال لخصمه اذهب معی الی الشرع و بالفارسیة بامن بشرع رو فقال خصمه پیاده بیار تا بروم بی خبر نروم کفر اذ عاند الشرع (فصولین فی فصل المذکور)

فیما یتعلق ببیت المال

سرحد اسلامده اولان علاقك حفظیچون معین اولان مجاهد ینك وظیفه لرینه بیك یوك اقچه لازم اولوب مهمات سفر ایچون دخی نیجه یوز یوك اقچه لازم اولوب بیت المالده جمله نك اداسنده عسرت اولمغین هنده خواص بیت المالدن کاش ورشوت طریقیله جمع اولمش خزائن اموال اولسه خلیفة الله حضرتلری ذکر اولنان اموالك جمله سنی یقصور الوب مهمات سفره و وظایف غزاة ومجاهدینه ویرمك مشروع اولورمی * الجواب * اولور واجبدر تاخیری مظنهٔ وبالدر حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بو یله مالی بیت الماله وضعند نصکره منبر شریفلرنده اصحاب محضرلرنده امر الله جل شانه نه ایدوکین بیان ایدوب صکره جناب حقه توجه ایدوب یارب امریکی قوللریکه بلدردممی دیو اهتمام بیورمشلر صکره حضرت عمر رضی الله تعالی عنه بربندن ضبط ایتمك استیوب بومالی قنده بولدك دیوب هدایادن جمع اولدی دیدکده ای الله دشمنی کندی حالکده طورسك ساکه بوقدر هدایا کلورمیدی دیو شتاب ایدوب ضبط ایتدیلر سائر صحابه وتابعین وائمهٔ مجتهدین جمله سی بوقولی ارتضا وقبول ایتدیلر غزاة مسلمینده بو یله مضایقه اولوب آخر یرده مال رشوت بو یله مخزون اولمق حلال دکلدر خلیفه حضرتلرینه لازمدرکه تخلیص بیوروب مستحقینه ایصال ایله مثاب ومأجور و یوم قیامته دکین خیر ایله مذکور اولهلر والله سبحانه یؤیده بالنصر والتمکین الی یوم الحشر والدین

(عن ابی حمید الساعدی قال استعمل النبی صلی الله تعالی علیه وسلم رجلا من الازد یقال له ابن الاتبیه علی الصدقة فلما قدم قال هذا لکم وهذا اهدی لی قال فهلا جلس فی بیت امه او بیت ابیه فینظر ایهدی الیه ام لا والذی نفسی بیده لا یأخذ احد منه شیئا الاجاءبه یوم القیمة یحمله علی رقبته ان کان بعیرا له رغاء او بقرة له خوار اوشاة ینعر ثم رفع بیده حتی رأینا عفرةا بطیه اللهم هل بلغت اللهم هل بلغت ثلثا (خرجه البخاری فی صحیحه) والاصل فی ذلك قول رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم هدایا الامراء غلول یعنی اذا حبسوا ذلك لانفسهم فذلك بمنزلة الغلول منهم والغلول اسم خاص لما یؤخذ من المغنم فعرفنا ان ذلك بمنزلة الغنیمة وفی الحدیث ان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم بعث عاملا فجاء بمال فقال هذا لکم وهذا اهدی الی فقال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم فی خطبته فهلا جلس احدکم فی بیت ابیه وامه حتی یهدی الیه وان عمر رضی الله تعالی عنه استعمل اباهریرة رضی الله تعالی عنه علی البحرین فجاء بمال فقال عمر رضی الله تعالی عنه یاعدو الله وعدو کتابه سرقت مال الله تعالی فقال لست بعدو لله ولا عدو کتابه ولم اسرق مال الله تعالی

يا امير المؤمنين خيلى تناتجت وسهامى اجتمعت فلم يلفت عمر رضى الله تعالى عنه الى قوله واخذ المال وجعله فى بيت المال (من شرح السير الكبير للامام السرخسى فى هدية اهل الحرب) من اهدى الى مفتى اوواعظ شيئا كان له خاصة لانه اهدى اليه لمعنى يخصه وهو علمه بخلاف ما لو اهدى الى واحد من الحكام فان ذلك لا يسلم له بل يلزمه الرد الى المهدى ان قدر عليه وان عجز عنه يضعه فى بيت المال وكذلك كل عامل من عمال الخليفة اذا بعثه الخليفة على عمل فاهدى اليه شئ للخليفة ان يأخذ ذلك من العامل ويجعله فى بيت مال المسلمين ان كان المهدى اهدى اليه بطيب نفسه وان كان المهدى مكرها فى الاهداء للخليفة ان يرد الهدية على المهدى ان قدر عليه وان لم يقدر عليه يضعها فى بيت المال ويكتب عليه قصته وكان حكمه حكم اللقطة (من سير التارتار خانيه فى الثالث والعشرين ملخصا)

سرحد اسلاميه قلاعنك حفظيچون معين اولان مجاهدين وظيفهلر يچون شوقدر بوز كيسه لازم ومهمات سفر ايچون دخى شو قدر كيسه لازم اولوب بيت المالده بوجمله يه كفايت ايدر مال اولمامغله زيد وعمرو وبكر وبشره خواص بيت المالدن كلمش وارباى نامعلوم اولوب رشوت طريقيله شو قدر مال جمع اولمش اولسه خليفة الله خلدت خلافته حضرتلرى ذكر اولنان اموالى الوب مصالح مذكوريه صرف ايتمك مشروع اولورمى * الجواب * اولور

(ذكر الطرسوسى فى مؤلف له ان مصادرة السلطان لارباب الاموال لا يجوز الا لعمال بيت المال مستدلا بان عمر رضى الله تعالى عنه صادر اباهريرة رضى الله تعالى عنه انتهى وذلك حين استعمله على البحرين ثم عزله واخذ منه اثنى عشر الفا ثم دعاه للعمل فابى رواه الحاكم وغيره واراد بعمال بيت المال خدمته الذين يجبون امواله ومن ذلك كتبته اذا توسعوا فى الاموال لان ذلك دليل على خيانتهم ويلحق بهم كتبة الاوقاف ونظارها اذا توسعوا وتعاطوا انواع اللهو وبنوا الاماكن فللحاكم اخذ اموالهم منهم وعزلهم فان عرف خيانتهم فى وقف معين رد المال اليه والا وضعه فى بيت المال (الدر المختار قبيل كفالة الرجلين)

رجال دولتدن اولوب طوائف عسكريه دن برطائفه نك رئيسى اولان زيد طائفهٔ مزبوره يه علوفه لر يچون بيت المالدن ويريلان مالك برمقدارينى مزبورلره ويرميوب نفسيچون اليقويوب وسائر جاه دولت ايله شو قدر مال كسب وجمع ايلسه سيد السلاطين امام المسلمين پادشاه همز حضرتلرى اول مالى بالجمله اخذ ايدوب بيت الماله وضع ايتمكه شرعا قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ومن اخذ المال من الناس بجاه الولاية كولاية الولاة وارباب المناصب يجوز للسلطان ان يأخذ ذلك المال فيضعه فى بيت المال كما فعل عمر رضى الله تعالى عنه بابى هريرة رضى الله تعالى عنه لما استعمله على البحرين (تحفة الترك للطرسوسى فى الفصل التاسع)

زید تیماری قریه‌سنی شوقدر اقچه‌یه التزاملە عمروه و یردکدنصکره عمرو تیماری ضبط ایتمدین زید التزامه راضی اولمامغله عمروه ضبط ایتدرمیوب کندی ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الوکالة من العقود الغیر اللازمة کالعاریة فلایدخلها خیارشرط ولایصح الحکم بها مقصودا وانما یصح فی ضمن دعوی صحیحة علی غریم فاذا قال الموکل عزله متی شاء الااذا تعلق به حق الغیر (الدر المنتقی فی الوکاله)

برقلعه‌نك دزداری اولوب دزدارلق مقابله سنده برآلله تیماره متصرف اولان زید برسنه اداء خذمت ایتدکدنصکره حصاد ادراك ایدوب لکن عشر محصولی قبض ایتمدین زید عزل اولنوب یرینه عمرو دزدار اولسه عشر محصولی زید وعمرودن قنقیسی الور * الجواب * زید الور

سئل صاحب المنح عن رجل کان من المستحفظین للقلعة مات فی خلال السنة قبل اخذ العطاء ووجهه السلطان لغیره هل یصرف العطاء الی وارثه وما الحکم فی ذلك اجاب ان عطاء الحصنی یکون فی مقابلة خدمته له شبه الاجرة و یعد الشهور التی کانت من القاء البذر الی الحصاد و یجعل الغلة سهاما بعد ذلك الشهور فیأخذ وارثه سهام الشهور التی خدم مورثه فیها ویأخذ الباقی الغیر (من صرة الفتاوی)

زید تیماری قریه سنك محصولنی قبضه عمروی توکیل ایدوب عمرودخی محصولی قبض ایتدکده قریهٔ مزبوره اهالیسندن برقاچ کسنه‌لر عمروه شوقدر بغدای وارپه هبه وتسلیم ایلسه‌لر عمرو محصولی زیده تسلیم ایتدکده زید عمروه مجرد اول کسنه‌لر رعایامدن اولمغله ساکه هبه ایتدکاری بغدای وارپه دخی بنم اولوردیوب اول بغدای وارپه‌یی دخی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

لایجوز لاحد من المسلمین اخذ مال احد بغیرسبب شرعی (منح فی التعزیر)

زید والینك کتخداسی عمرو زیدك خاصی قریه‌لرینی شوقدر اقچه‌یه التزاملە بکره ویروب اولقدر اقچه‌یی بکردن الدقدنصکره بکر خاصی ضبط ایتمدین خاص بشره توجیه اولنسه بکر مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادراولورمی * الجواب * اولور

(وفی شرح الوهبانیة لابن الشحنة من دفع شیئا لیس واجبا علیه فله استرداد، (حموی علی الاشباه فی القاعدة الثامنة عشر) وزیرله خواص سلطانیة فدفع کتخداه الی خالد مقطوعا وقد اخذ مبلغا منه بطریق المعجل ثم ان الوزیر مات ولم یتیسر ضبط الخواص یرجع بالدراهم علی الکتخدا (میزان الفتاوی لبالی زاده)

زید تحت التزامنده اولان واقف مقاطعه‌یی مأذون اولمغله بدل التزامندن شوقدر اقچه زیادەیه عمروه و یروب عمرودخی مقاطعه‌یی ضبط ومحصولنی قبض ایتدکده مقبوضنی انجق زیدك وقفدن التزام ایتدیکی مقداره بالغ اولسه عمرو مقبوضنی زیده و یردکده زید عمروه مجرد سن زیادەیه التزام ایتمکله زیادەیی ماسکدن تکمیل ایله دیمکله

قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ولا يجبر الانسان على التزام الضرر (من نوع البزازيه فى الزروع والثمار)
زيد زعامتی قريه لرينی عمرو و بكره شوقدر اقجه يه التزام ايله ويردكد نصكره عمرو
نسنه قبض ايتمدين فوت اولوب بعده بكر تيماری مستقلا ضبط ومحصولنی قبض
ايتدكده مقبوضی بدل التزامه بالغ اولمامغله بكر مقبوضنی زيده ويردكده زيد راضی
اولميوب التزام ايتمكله بدل التزامی تكميل ايله ديو بكر دن تعلبا شوقدر اقجه السه
بكر عمروك ورثه سنه مجرد عمرو زعامتی بنمله التزام ايتمكله مبلغ مذكورك شو مقدارينی
تركه سندن ضامن اولك ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته من المنح)
زيد متولسی اولديغی وقف قريه يی شوقدر اقجه يه التزام ايله عمروه ويرسه عمرو قريه يی
ضبط ايتمدين زيد التزامه راضی اولمامغله قريه يی عمروه ضبط ايتدرميوب وقف
ايچون كندی ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وللموكل ان يعزل الوكيل عن الوكالة لان الوكالة حقه فله ان يبطله الا اذا تعلق به
حق الغير (هدايه فى الوكالة)
بر تيمار زيدك رفعندن براتله عمروه توجيه اولنمغله عمرو بر قاج سنه اداء خدمت ايدوب
سنين مزبوره ده حاصل اولان محصولی اخذ واستهلاك ايتدكد نصكره اول تيمار
عمروك رفعندن بنه زيده توجيه اولنسه زيد مجرد تمار مقدما وحالا اوزرمده اولمغله
سنين مزبوره ده محصول دخی بنم اولمش اولور ديو اول محصولی عمروه تضمينـــه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(والعطاء للذی جعل الامام العطاء له لان الاستحقاق للعطاء باثبات الامام
(اشباه فى القاعدة الخامسة)
سرحد اسلاميه دن بر قلعه ده مأذون بالافتی اولان زيده بيت المالدن تعيين و برات اولنان
سنوی شوقدر اقجه وظيفه صله ميدر يوخسه اجر تميدر * الجواب * صله در
بو صورتده زيد سنه تمامندن قرق كون مقدم برسنه لك وظيفه سنی تماما اخذ واستهلاك
ايتدكد نصكره فتوادن حجر اولنوب لكن وظيفه مرقومه زيدك اوزرندن براتله رفع
اولنمدين سنه تمام اولوب بعده وظيفه مرقومه زيدك رفعندن آخره تعيين اولنسه
مجرد سنه تمامندن قرق كون مقدم محجور اولمغله قرق كونه اصابت ايدن مقداری
زيده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز
(ومن مات ممن ذكر فى نصف الحول حرم من العطاء لانه صلة فلا تملك الا بالقبض
واهل العطاء فى زماننـــا القاضی والمفتی والمدرس (صدر شريعه) ولومات فى آخره
او بعد تمامه (كما صححه اخی زاده) يستحب الصرف الى قريبه لانه اوفى تعبه فيندب
الوفاء له ومن تعجله ثم مات او عزل قبل الحول قيل يجب رد ما بقی وقيل لا كالنفقة المعجلة
(الدر المختار فى الجزية)

زيدك براتله متصرف اولديغى مالكانه ده حصاد ادراك ايتمدين زيد فوت اولوب مالكانه عمروه توجيه اولندقدنصكره حصاد ادراك ايدوب محصول حاصل اولمغله زيدك ورثه‌سى اول محصولى قبض ايتمك استدكلرنده عمرو ورثه‌يى منع ايدوب اول محصولى كندى قبضنه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولومات الجندى فى اثناء السنة قبل خروج العطايا لم يستحق ورثته منها شيئا وكذلك بيع العطايا قبل خروجه لايجوز ذكره فى صلح المحيط من باب الصلح الفاسد (من وقف معين المفتى)

زيد تيمارى قريه‌سنى التزامله عمروه ويروب عمرودخى بكره شوقدر اقچه‌يه التزامله ويروب مبلغ مزبورى پيشين الدقدنصكره بكر تيمارى ضبط ومحصولنى قبض ايتدكده مقبوضنى بدل التزامه بالغ اولماسه بكر عمرو ايله مخاصمه ايتميوب زيده مجرد تيمارك اولمغله مقبوضمى الوب ويرديكم بدل التزامى مالكدن ضامن اول ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (اذلا لزوم بلاالتزام (درر فى الحواله)

زيد تحت التزامنده اولان ميرى خدمتى مأذون اولمغله بدل التزامندن زياده شوقدر اقچه‌يه التزامله عمروه ويروب عمرودخى ضبط ومحصولنى قبض ايتدكده مقبوضى انجق ميريسنه بالغ اولوب عمرو مقبوضنى زيده ويردكده زيد مجرد التزام ايتمكله بدل التزامى مالكدن تكميل ايله ديو عمروك مقبوضندن زياده تغلبا شوقدر اقچه‌سنى اخذ واستهلاك ايدوب بعده ضامن اولمدين فوت اولسه عمرو اول زياده‌يى زيدك تركه‌سندن تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ويضمنه اذا اخذه بغير حق (خيريه فى الوقف) اذامات من عليه المال كان دينا فى تركته (بزازيه)

زيد تحت التزامنده اولان وقف قريه‌يى مأذون اولمغله شوقدر اقچه‌يه التزامله عمروه ويروب عمرودخى قريه‌يى ضبط ومحصولنى قبض ايتدكده مقبوضى انجق زيدك وقفدن التزام ايتديكى مقداره بالغ اولسه عمرو مقبوضنى زيده ويردكده زيد مجرد التزام ايتمكله بدل التزامى مالكدن تكميل ايله ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من بيوع البزازيه)

بر زعامته براتله متصرف اولان زيد حصاد ادراك ايتمدين فوت اولوب زعامت مزبوره براتله عمروه توجيه اولندقدنصكره حصاد ادراك ايدوب محصول حاصل اولسه عمرو محصولى قبض مراد ايتدكده زيدك ورثه‌سى ارثابزه انتقال ايدر ديو عمروى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته من معين المفتى)

زيد والى خاصى مقاطعه‌سندن اولان باجدارلغى شوقدر اقچه‌يه التزامله عمروه ويروب مبلغ مزبورى عمرودن الدقدنصكره عمرو ضبط ايتمدين باجدارلق امر سلطانى ايله رفع اولنسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور وفى شرح الوهبانية لابن الشحنة من دفع شيئا ليس واجبا عليه فله استرداده

(حموی على الاشباه فى القاعدة الثامنة عشر)

زيد تيماری محصولنی قبضه عمروی توكيل ايتمكله عمرودخی محصولی قبض ودرانبار ايتدكدنصكره زيد سفرده اسير اولوب تيمار زيدك رفعندن بكره توجيه اولنسه بكر مجرد تيمار باكه توجيه اولندی ديو اول محصوله مداخله يه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قال وشبه الصلة باعتبار انه اذا قبض المستحق المعلوم ثم مات او عزل فانه لا يسترد منه حصة ما بقى من السنة اى حصة ذلك لان الصلة تملك بالقبض

(بیری على الاشباه فى الوقف)

زيد تيماری قريه سنی شوقدر اقچه يه التزامله عمروه ويردكدنصكره عمرو تيماری اصلا ضبط ايتمدين التزامه راضی اولمامغله زيده تيماريكی ضبط ايله ديدكده زيد مجرد التزام ايتمكله بدل التزامی ادا ايدوب تيماری ضبط ايله ديو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لا يجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعی (منح فى التعزير)

زيد ميری مقاطعه يی شوقدر اقچه يه التزامله الدقدنصكره زيد عمروه مقاطعه دن فائده حاصله اولورسه فائده سنه سنی تشريك ايدهيم ديوب بعده زيد مقاطعه يی ضبط ايتدكده شوقدر اقچه ضرر ايلسه زيد عمروه فائده حاصله اولسه سنی تشريك ايده جك ايدم او يله اولنجق ضررك شو مقدارينی باكه ضامن اول ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا يجبر الانسان على التزام الضرر (بزازيه فى البيوع)

زيد شوقدر اقچه يه التزامله برخدمت الدقده زيد عمروه خدمتی سنكله معا ضبط ايدهلم فائده حاصله اولدقده سنی تشريك ايدهيم ديو وعد ايدوب بعده زيد وعمرو خدمتی ضبط و برمدت سعی ايدوب شوقدر فائده حاصله اولسه زيد عمروه عملك اجرمثلنی ويروب جمله فائده يی قبض ايتمك استدكده عمرو زيده مجرد شريكلكه وعد ايتمكله فائده ده سا كه مشاركك اولورم ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(المواعيد غير لازمة (فوائد الزينيه)

زيد صغيرك خاصی قريه سنی وصيسی عمرو شوقدر اقچه يه التزامله بكره ويروب مبلغ مزبوری بكردن يشين السه بكر خاصی ضبط ايتمدين عمرو التزامدن رجوع ايدوب مبلغ مزبوری بكره رد ايدوب وخاصی بكره ضبط ايتدرميوب كندی ضبطه قادر اولور می * الجواب * اولور

(وللموكل ان يعزل الوكيل عن الوكالة لان الوكالة حقه فله ان يبطله (هدايه)

﴿كتاب الآبق﴾

(هو فاعل من الاباق بالكسر وهو الهرب وجمعه ككفار وركع كما فى القاموس وعرفه ابن الكمال بانه انطلاق الرقيق تمردا اليشمل رد الدرر والغرر وصدر الشريعة ومنح الغفار وغيرها الهارب من موجره ومستعيره ومودعه ووصيه (الدر المنتقى)

بربلده اهالیسندن زيدك عبد آبقی عمروی بكر مدت سفر بعيد آخر دیارده اخذ واشهاد ايتدكدنصكره بكر عمروی كتوروب زيده تسليم ايليسه بكر زيددن نه مقدار نسنه

الور * الجواب * قرق درهم شرعی الور
(ولمن رده من مدة سفر وهو ممن يستحق الجعل اربعون درهما ولو بلا شرط وان لم يعدلها
ان اشهد انه اخذه ليرده ومن اقل بقسطه وقيل يرضخ له برأى الحاكم به يفتى ولو من مصر
(تنوير الابصار فى الآبق)
بر بلده ده ضابط اوابق اولان زيد بر عبد آبقى اخذ ايدوب اشهاد و بلدهٔ مزبوره
قاضيسنه كتوروب تسجيل ايتدرديكدنصكره اذن قاضى ايله اول عبدى حبس ايلسه
قاچ آى حبس ايتمك لازمدر * الجواب * التى آى حبس ايدر
بوصورتده زيد اول عبدى التى آى حبس ايدوب صاحبى ظهور ايتمامكله رأى قاضى ايله
ثمن مثله بكره بيع وتسليم وثمنى حفظ ايلسه حالا اول عبدك صاحبى بشر كلدكده ثمنى
الميوب عبدى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(لابد من التقييد فى السؤال بكون بشر من الرعايا والافلا يستقيم اطلاق الجواب الثانى
كما ستعرف (لمرتبه) وان لم يجئ للعبد طالب وطال ذلك باعه القاضى ويمسك ثمنه
وفى فتاوى العتابية باعه بعد ما حبسه ستة اشهر ويدفع الثمن الى صاحبه اذا وصف حليته
وعلامته وليس له ان ينقض البيع (تاتارخانيه فى الاول من الابق) ولا يملك المولى نقض
بيعه اى بيع القاضى لانه بامر الشرع لحكمه لا ينقض قلت لكن فى معروضات المرحوم
ابى السعود مفتى الروم انه صدر امر سلطانى بمنع القضاة عن اعطاء الاذن ببيع عبيد
العسكرية وحينئذ لا يصح بيع عبيد السپاهية فلهم اخذها من مشتريها ويرجع المشترى
بثمنه على البايع واما عبيد الرعايا فكذلك اذا كان بغبن فاحش والافللرعايا الثمن وبذلك
ورد الامر ايضا انتهى بالمعنى فليحفظ فانه مهم (الدر المختار فى الابق)
زيدك عبد آبقى عمروى آخر دياره ضابط اوابق اولان بكر رد ايچون اخذ ايتدكدنصكره
بكر عمرو ايچون نزيد اوزرينه قدر معروفدن زياده نفقه تقدير ايتدرسه زيد كلدكده زياده يى
ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وفى المجتبى يجب على القاضى اعتبار الكفاية بالمعروف فى كل وقت ومكان (بحر فى النفقة)
وكذلك اذا فرض القاضى على الزوج زيادة على ما يكفيها فله ان يمتنع عن الزيادة
(من المحل المذكور)
زيد عمروك عبد آبقى بكرى اخذ ايتدكدنصكره زيد بكرى برمدت استخدام ايدوب بعده
بكرى عمروه رد ايلسه زيد مدت مزبوره ده بكرك نفقه سى نامنه عمرودن نسنه المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(فاستخدام العبد غصب (تنوير الابصار) ونفقة العبد المغصوب على الغاصب الى
ان يرده على مالكه (تنوير الابصار فى النفقة)
زيدك عبد آبقى عمروى آخر دياره ضابط اوابق اولان بكر اخذ ايتدكدنصكره زيد
بعد الاثبات والحلف بكره جعلنى ويروب عمروى المق استدكده بكر قناعت ايتميوب
جعلندن ماعدا زيدك شوقدر اقچه سنى دخى تغلبا اخذ ايدوب بعده عمروى زيده تسليم

ايلسه زيد جعلدن زياده الديغى مبلغى بورى بكردن استرداده قادر اولور مى * الجواب * اولور

فى استحقاقه الجعل نظر لماسيأتى من الدرر وحاشية الاشباه فليتأمل (لمرتبه) من دفع شيئا لبس واجبا عليه فله استرداده (حموى) ولمن رده اليه من مدة سفر وهو ممن يستحق الجعل قيد به لانه لاجعل لسلطان وشحنة وخفير ووصى يتيم وعائله ومن استعان به كان وجدته فحذه فقال نعم اوكان فى عياله وابن واحد الزوجين مطلقا از يلعى وشريك نثف ووهبانيه ولو الجية فالمستثنى احد عشر (الدر المختار فى الابق) قوله والشحنة وهو فى زماننا من يعمل للسلطان اونائبه من الامراء فى البلاد والقصبات لضبط البلد وحفظه ويأخذ الآبق ويلتقط اللقيط واللقطة ولا يرد واحدا منها الا بعد اخذ الجعل من صاحبهم وان كان غير مشروع (ابن زيرك على الاشباه)

زيدك عبد آبق عمروى ضابط اوابق اولميان بكر اخذ ايتدكده اشهاد ممكن ايكن اشهاد ايتميوب بعده عمرو بكرك يدندن اباق ايدوب غائب اولسه زيد عمروى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فان لم يشهد الآخذ عند الاخذ مع التمكن على ذلك فلاشئ له كما اشار اليه وضمن عند الطرفين خلافا لابى يوسف لانه غاصب ان ابق منه وعلم كونه آبقا (قهستانى فى الابق)

زيدك عبد آبق عمروى آخر دياره ضابط اوابق اولان بكر اخذ ايتدكدنصكره بكر عمروى زيدك اذننسز برمدت استخدام ايلسه زيد عمروى بكردن الدقده وجه محرر اوزره استخدامى چون بكردن نسنه المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(ومن استخدم عبد غيره لااجر عليه الاان يكون لليتيم كما صرح به فى جامع الفصولين (مؤيد زاده فى الغصب)

زيدك عبد آبق عمروى آخر دياره ضابط اوابق اولان بكر اخذ ايتدكدنصكره بكر عمروى زيدك اذننسز ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله بشره بيع وتسليم ايلسه زيد بيعى مجيز اولميوب عمروى بشردن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(بيع الفضولى ينعقد موقوفا على اجازة المالك فان اجاز نفذ وان رد بطل (بدايع فى البيوع) فى معروضات المفتى ابى السعود انه صدر امر سلطانى بمنع القضاة من بيع عبيد العسكرية وح فلا يصح بيع عبيد السپاهية فلهم اخذها من مشتريها ويرجع المشترى بثمنه على البايع واما عبيد الرعايا فان كان بغبن فاحش فكذلك والا فللرعايا الثمن لاغير وبذلك ورد الامر ايضا انتهى فليحفظ (الدر المنتقى فى الابق)

زيدك عبد آبقى عمروى آخر دياره ضابط اوابق اولان بكر اخذ ايتدكدنصكره بكر عمروى زيدك اذننسز ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله آخره بيع وتسليم ايله استهلاك ايلسه زيد بيعى مجيز اولمش اولمامغله عمروى بكره تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(والمغصوب منه مخير بين تضمين الغاصب وغاصب الغاصب (الدر المنتقى)

﴿زيدك﴾

زيدك عبد آبقى عمروى آخر دياره ضابط اوابق اولان بكرا اخذ ايتدكدنصكره زيد بعد الاثبات والحلف والحكم بكره جعلنى ويروب عمروى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
فان ادعاه آخر دفعه اليه ان برهن واستوثق بكفيل ان شاء لجوزا ان يدعيه آخر ويحلفه اى القاضى مدعيه مع البرهان بالله ما اخرجه عن ملكه بوجه من الوجوه (منح فى الابق)
ولا تنس ما مر من الدر المختار وحاشية لاشباه لابن زيرك (لمرتبه)

بر بلده اهالىسندن زيدك عبد آبقى عمروى بكر مدت سفر بعيد آخر دياره اخذ واشهاد ايتدكدنصكره بكر عمروى كتوروب زيده تسليم ايلسه بكر زيددن نه مقدار نسنه الور * الجواب * كشيدن قرق درهم شرعى الور اكر آبقك قيمتى قرق درهمدن ازيد ايسه والا آبقك قيمتندن بر درهم ناقص الور

(ولمن رده من مدة سفر اربعون درهما وان كانت قيمته اقل من اربعين فقيمته الا درهما عند محمد رحمه الله تعالى وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى اربعون (ملتقى فى الابق)

﴿ كتاب المفقود ﴾

هو غائب لايدرى مكانه ولا حيوته ولا موته (ملتقى فى المفقود)

زيد مفقود طقسان ياشنده اولدقده موتنه حكم اولنوب انجق لابوين قرنداشى عمروى ترك ايلسه عمرو تركهٔ زيدى احرازه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والمعتبر فى موت المفقود موت اقرانه وقيل تسعون سنة وبه يفتى (منية المفتى فى المفقود)
وان مضت تلك المدة ورثه من كان حيا من ورثته ولا يرثه من مات قبل مضى المدة
(عماديه قبيل الثامن والثلثين)

بو صورتده زيدك موتنه حكم اولنمدين فوت اولان اوغلنك اوغلى بكرك اناسى هند ايله بكرك لام قرنداشى بشر وارث اولمق زعميله تركهٔ زيدى قبض ايتمش اولسهلر عمرو تركه يى مزبورلردن المغه قادر اولورمى * الجاب * اولور
(المغصوب لوقائما يأخذه مثليا اولا (فصولين فى الثالث والثلثين)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى وقزى زينبى ومفقود اولان اوغلى عمروى ترك ايلسه عمروك موتنه حكم اولنمدين عمروك قزلرى خديجه وفاطمه يه تركهٔ زيددن حصه وريلورمى * الجواب * ويرلمز

(وميت فى حق غيره فلا يرث من غيره حتى لومات رجل عن بنتين وابن مفقود وللمفقود بنتان وابن والتركة فى يد البنتين والكل مقرون بفقد الابن واختصموا للقاضى لاينبغى له ان يحرك المال عن موضعه اى لاينزعه من يد البنتين (الدر المختار فى المفقود)

زيد مفقودك حقيقة ياحكما موتى ثابت اولمدين ام ولدى هند نفسنى آخره تزويجه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(والاصل فيه قوله عليه السلام ايما امة تزوجت بغير اذن مولاها فهى عاهرة له ايما عبد تزوج بغير اذن مولاه فهو عاهر لان النكاح عيب فى العبد ولان منافع البضع للمولى فلا يملكها غيره (اختيار فى نكاح الرقيق) ليس للقاضى تزويج امة غائب ومجنون وعبدهما

(الدر المختار فی المفقود)

زید شوقدر اشیاسنی عمروه ایداع وتسلیم ایدوب غائب اولدقده زیدك شرکت عنان ایله شریکی بکر مجرد شریکی اولمغله بن حفظه اولایم دیو اشیایی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا یأخذ ماله الذی فی ید مودعه ومضاربه لیحفظه لان یدهما ید نیابة عنه فی الحفظ فکان محفوظا بحفظه فلا حاجة الی حفظ القاضی (بدایع فی المفقود)

زید ملك منزلنی قز قرنداشی هنده ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره آخر دیاره کیدوب غائب اولسه زیدك قزلری زینب وخدیجه مجرد قزلری اولمغله حفظه اولایز دیو منزلی هنددن المغه قادره اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (یفهم مما مر من البدایع)

بو صورتده زینب وخدیجه منزلی تغلبا هنددن الوب ضبط ایلسه‌لر هند منزل مزبوری زینب وخدیجه دن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ان للغاصب والمودع یدا معتبرة بدلیل ان السارق یقطع بخصومته فان وجد معترض علی یده کان له ولایة الاسترداد منه ان کان قائما فی یده لقوله علیه السلام علی الید ما اخذت حتی ترد فکان هو فی الاسترداد بمنزلة السارق وهذا لان الغاصب محتاج الی اخراج نفسه عن عهدة الضمان فیتمکن عن اعادته دفعا للضمان عن نفسه والمودع مأمور بالحفظ والاسترداد من الحفظ ولهما ولایة اخذ القیمة حال هلاك العین (الجامع للحصیری فی باب الغصب من ضمان القیمة)

هند صغیره بالغه اولوب وصیسی عمرو یدنده اولان مالنی المدین مفقوده اولسه هندك حقیقة یاحکما موتی ثابت اولمدین اقرباسی هندك مالنی عمرودن الوب اقتسامه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وهو حی فی حق نفسه بحکم الاستصحاب هذا هو الاصل فیه لاتنکح امرأته ولا یقسم ماله ولا یفسخ اجارته (الدر المنتقی فی المفقود)

زید فوت اولوب لابوین عمی اوغلی اولوب مفقود اولان عمروی ترك ایلسه حاکم عمروك اوغلی بکری قیم نصب ایدوب ترکهٔ زیدی بکره حفظ ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واما بیان ما یصنع بماله فالذی یصنع بماله انواع منها ان القاضی یحفظ ماله بقیم ینصبه للحفظ لانه مال لا حافظ له لعجز صاحبه عن الحفظ فیحفظ علیه القاضی نظرا له کما یحفظ مال الصبی والمجنون الذی لاولی لهما (بدایع فی المفقود)

زید مفقودك حقیقة یاحکما موتی ثابت اولمدین اقرباسی زیدك عمرو یدنده ودیعت اولان اشیاسنی عمرودن الوب اقتسامه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(حی فی حق نفسه فلا تنکح عرسه ولا یقسم ماله بین ورثته (قهستانی)

زید مفقودك مالنی حفظه قیم نصب اولنان عمروك مال مفقوده خیانتی ثابته اولسه حاکم عمروی عزل ویرینه بکر مستقیمی قیم نصب ایدوب زیدك مالنی بکره حفظ ایتدرمکه

قادر اولور می * الجواب * اولور

(ليس للقاضي ان يخرج الوصي فان ظهرت منه خيانة او كان فاسقا معروفا اخرجه ونصب غيره (فتاوى الصغرى للخاصي في الوصايا)

زيد مفقود اولدقده مالني حفظه قيم نصب اولنان عمرو زيدك ادانه سيله مديوني اولان بكردن ذمتكده شوقدر اقچه سي واردر باكه ويرديو دعوى ايلسه بكر منكر اوليجق عمروك بكردن دعواسي مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا يخاصم في الدين الذي تولاه المفقود ولا في نصيب له في عقار او عروض في يد آخر لانه ليس بمالك ولا نائب عنه بل هو وكيل بالقبض من جهة القاضي وانه لا يملك الخصومة بلا خلاف (درر في المفقود)

هند فوت اولوب زوجي زيدي ومفقود اولان اوغلي عمروي ترك ايتدكده عمروك موتنه حكم اولنمدين لابوين ارقرنداشي بكره تركهٔ هندن حصه ويريلورمی * الجواب * ويرلمز

(ميت في حق غيره فلا يرث من غيره اي يوقف قسطه من مال مورثه الى تسعين سنة فان ظهر حيا قبلها فله ذلك وبعدها يحكم بموته في ماله يوم تمت المدة فتعتد عرسه للموت ويقسم ماله بين من يرثه الآن وفي مال غيره من حين فقد فيرد ما وقف له الى من يرث الغير عند موته (صدر الشريعة في المفقود ملخصا)

زيد زوجه سي هندك امريله كندي مالندن شوقدر اقچه صرف ايدوب هندك عرصه سنده هند ايچون بر منزل بنا ايتدكدنصكره مصروفني المدين زيد مفقود اولوب اقرباسندن كمسنه سي اولمامغله امين بيت المال هنده زيدك مصروفنك ثلثة ارباعني باكه ويرديو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر من الدرر)

زيد مفقود اولدقده حاكم زيدك مالني حفظه عمروي قيم نصب ايتدكدنصكره عمرو بكرك يدنده اولان منزل ايچون زيدك ملكيدرديو دعوى وبكر بنم ملكمدرديو انكار ايلسه عمروك دعواسي مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(ليس لهذا المنصوب المخاصمة بالاجماع (الدر المنتقى في المفقود)

﴾ كتاب الشركة ﴿

الشركة لغة بالكسر والضم كالمشاركة خلط المالين وتطلق على العقد وشرعا اختصاص اثنين فاكثر بمحل واحد كما في المضمرات (الدر المنتقى في الشركة)

زيد وعمرو تجاراتدن بر نوع مخصوصده عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره زيد بكردن كندي ماليله تجارتلري جنسندن اولميان بر متاع اشترا وآخره بيع ايدوب شوقدر فائده حاصله اولسه عمرو زيده وجه محرر اوزره شريكم اولمغله اول فائده ده سا كه مشارك اولورم ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو اشترى ما ليس من تجارتهما فهو له خاصة لان هذا النوع من التجارة لم ينطو عليه عقد الشركة (البحر الرائق في الشركة) رجلان اشتركا شركة عنان في تجارة على ان يشتريا

و يبيعا بالنقد والنسيئة فاشترى احدهما شيئا من غير تلك التجارة كان له خاصة لان
كل واحد منهما يصير وكيلا بحكم الشركة والوكالة تقبل التخصيص
(خانيه فى شركة العنان)

زيد باباسى عمروك عيالنده ايكن عمرو كار وكسبنده معاونت ايدوب برمقدار مال حاصل
اولدقدنصكره زيد فوت اولسه زيدك سائر ورثه سى اول مالدن حصه نامنه نسنه المغه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(اب وابن يكتسبان فى صنعة واحدة ولم يكن لهما شئ فالكسب كله للاب اذا كان الابن
فى عيال الاب لكونه معيناله الاترى انه لوغرس شجرة يكون للاب
(قنيه فى متفرقات الشركة)

زيد عمروايله على الاشتراك مالك اولدقلرى متاعى ثمن وثمنك صفتى بينلرنده برابراولمق
اوزره صفقة واحده ايله ثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايتدكلرندنصكره زيد ثمن مزبوردن
شوقدرا قجه يى الوب كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايدوب بعده مبلغ مزبوردن عمروك
حصه سنى ضامن اولمدين زيد فوت اولسه عمرو مبلغ مزبوردن حصه سنى زيدك تركه
وافيه سنى قبض ايدن ورثه سنه تضمينه قادراولورمى * الجواب * اولور
(قوله والدين المشترك الى قوله اذا كان صفقة واحدة قيدبها لانه اذا كان عبدبين رجلين
باع احدهما نصيبه من رجل بخمسمائة درهم وباع الآخر نصيبه بخمسمائة وكتباصكا
واحدابالالف ثم قبض احدهما منه شيئا لم يكن للاخران يشاركه فيه لان نصيب كل واحد
منهماوجب على المطلوب بسبب آخر فلايثبت الشركة بينهما باتخاذ الصك كما لواقرضه
كل واحد منهما خمسمائة وكتبا بالالف صكا واحدا ثم ينبغى ان لايكتفا بقوله اذا كان
صفقة واحدة بل ينبغى ان يزاد على هذا و يقال اذا كان صفقة واحدة بشرط ان يتساويا
فى قدر الثمن وصفته لانهما لو باعاه صفقة واحدة على ان نصيب فلان منه بمائة ونصيب
فلان بخمسمائة ثم قبض احدهما منه شيئا لم يكن للاخران يشاركه فيه لان تفريق التسمية
فى حق البايعين كتفريق الصفقة بدليل ان للمشترى ان يقبل البيع فى نصيب احدهما
وكذلك لوشرط احدهما ان نصيبه خمسمائة بخية ونصيب الآخر خمسمائة سود
لم يكن للآخر ان يشاركه فيما قبضه الآخر لان التسمية تفرقت وتميز نصيب احدهما
عن نصيب الاخر وصفا (من صلح النهاية معزيا الى المبسوط)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر بغدايى المدين زيد فوت اولوب زوجه سى
هندى ولابوين قرنداشى اوغلى بكرى ترك ايتدكدنصكره اول بغدايدن حصه سنى
المدين هند فوت اولوب كندو يى اعتاق ايدن بشرى ترك ايلسه بشر اول بغدايدن
هندك حصه سنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(احدالورثة يصلح خصما عن المورث فيماله وعليه و يظهر ذلك فى حق الكل الا ان له
قبض حصته فقط اذاثبت حق الكل وانما يثبت لوادعاه وقضى بهاما لوادعى حصته
فقط وقضى بها فلايثبت حق الباقين (فصولين فى الثامن والعشرين)

زيدعمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنی المدين زيد فوت اولوب اناسی هندی ولابوين
عمی بكری ترك ايتدكدنصكره بكر مبلغ مزبوردن هندك حصه سنی دخی عمرودن المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز (من نقله من الفصولين)

زيدوعمرو شركت عنان ايله شريكلر ايكن زيد مال شركتدن شوقدر متاعی عمروك
اذنسز ثمن مثللرندن نقصان فاحش ايله آخره بيع وتسليمله استهلاك ايلسه عمرو
حصه سنده بيعی مجيز اولمش اولمامغله متاعدن حصه سنی زيده تضمينه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وشركة عنان وهی ان يشتركا متساويين فيما ذكر اوغير متساويين وتتضمن الوكالة
دون الكفالة (ملتقی فی الشركة) والوكيل بالبيع يجوز بيعه بما قل اوكثر وبالعروض وقالا
لايجوز الابمثل القيمة وبالنقود وبه يفتی كما فی البزازية (الدر المنتقی فی الوكالة ملخصا)
ولو وكله بيعه بها الی العطاء الخ فيصير كانه وكله بيعه بالف فباعه الوكيل بتسعمائة وفيه
يصير الوكيل غاصبا بالتسليم ضامنا للقيمة (ضمانات الفضيلية فی الوكالة بالبيع)

زيدك شركت عنان ايله شريكی عمرو زيدك اذنيله مال شركتدن شوقدر اقچه ايله تجارت
ايدركن مبلغ مزبوره بلا تعد ضرر ترتب ايلسه عمرو زيده ضرری رأس مالمزه كوره چكه لم
ديركن زيد راضی اولميوب جمله ضرری سن چك ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(والوضيعة علی قدر المال وان شرطا غير ذلك (ملتقی فی الشركة)

زيدوعمرو فائده بينلرنده برابر اولمق اوزره عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره زيدوعمرو
مال شركتی اعمال ايدرلركن بلا تعد مال شركته ضرر ترتب ايلسه زيد ضرری رأس مالمزه
كوره چكه لم ديدكده عمرو فائده حاصله اولسه برابر اقتسام ايدردك اويله اولنجق ضرری
دخی برابر چكه لم ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(من نقله آنفا من الملتقی)

زيدك شركت عنان ايله شريكی اولوب اعمل برأيك مضمونی اوزره عامة تصرفاته مأذون
اولميان عمرو زيدك اذنسز بكر ايله عنانا عقد شركت ايدوب يدنده اولان مال شركتی
بكره تسليم ايتمكله بكر مال شركتی اعمال ايدركن يدنده ضايع اولسه زيد مال شركتدن
حصه سنی عمروه تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لايملك الشريك الشركة الاباذن شريكه (الدر المختار) ولو قال كل واحد منهما
لصاحبه اعمل فيه برأيك فلكل واحد منهما ان يعمل فيما يقع فی التجارة من الرهن والارتهان
ودفع المال مضاربة والسفر والخلط بماله والشركة مع الغير (خلاصه فی الشركة)

زيد شركت عنان ايله شريكی عمرو مال شركت ايله تجارت ايچون زيدك اذنيله مدت
سفر بعيد آخر دياره كتسه عمرو مال شركتدن نفقه وكسوه سنه قدر معروف صرفه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا سافر الشريك بالمال هل ينفق علی نفسه من ذلك المال لم يذكر هذا فی الاصل
وروی الحسن ابن زياد عن ابی حنيفة رحمه الله تعالی اذا سافر المضارب والشريك بمال

انفق على نفسه وركوبه وطعامه وشرابه وكسوته وعن محمد ان احد شريكى العنان اذا سافر فله ان ينفق من المال بمنزلة المضارب (واقعات فى المضاربة)

زيد وعمرو عقد شركت مفاوضه ايدوب لكن رأس مالرى مساوى اولماسه عقدمز بور مفاوضة صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

وهى اربعة انواع شركة مفاوضة وهى ان يشترك متساويان تصرفا ودينا ومالا وربحا (ملتقى فى الشركة) ويتساويان فى رأس المال فان تفاوتا فى شئ من ذلك يكون عنانا ولايكون مفاوضة (خانيه فى شركة المفاوضة)

زيد وعمرو عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره زيد جنون مطبق ايله مجنون اولوب بعده عمرو مال شركتى اعمال ايدوب شوقدر فائده حاصل اولسه عمرو مال شركتدن زيدك حصه سنى وصبى بكره ويرركن بكر قناعت ايتميوب اول فائده دن حصه الغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده اول فائده عمروه طيب اولورمى * الجواب * اولماز

(وتبطل الشركة بجنونه مطبقا فالربح بعد ذلك للعامل لكنه يتصدق بربح مال المجنون (الدر المختار) وفى النوازل جن احد الشريكين مطبقا وعمل الآخر وربح اوخسر قال ابو نصر ماعمل الى اطباق المجنون فعلى ماشرطا وماعمل بعده يكون على العامل لان الشركة تنفسخ باطباقه كالموت فيكون العامل بعده كالغاصب لمال المجنون فيضمن له حصته من المال وماربح من حصة نفسه يطيب له وماربح من حصة المجنون يتصدق به لحصوله بسبب خبيث وهو الغصب (ضمانات الفضيلية قبيل شركة الاعمال فعلى هذا لابد من التفصيل فى السؤال الثانى (لمرتبه)

زيد ملك عرصه سنده كروم غرس ايدر اولدقده زيدك عيالنده اولان اوغلى عمرو زيده معاونت ايلسه عمرو اول كرومده زيده مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اب وابن يكتسبان فى صنعة واحدة ولم يكن لهما شئ فالكسب كله للاب اذا كان الابن فى عيال الاب لكونه معيناله الاترى انه لوغرس شجرة يكون للاب (من شركة القنيه فى المتفرقات)

زيد قرنداشى عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى منزلده برقاج سنه عمروك اذننسز مستقلا ساكن اولسه حالا زيد اشتراك اوزره سكنايه راضى ايكن عمرو بن دخى اولقدر سنه ساكن اولوب بعده اشتراك اوزره ساكن اولالم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

وفى الملك المشترك لايلزم الاجر على الشريك اذا استعمله كله وان كان معدا للاجارة وليس للشريك الذى لم يستعمله ان يقول للآخر انا استعمله بقدر مااستعملته لان المهايأة انماتكون بعد الخصومة (من وقف القنية وكذا فى الدر المختار)

زيد وعمرو فائده وضرر بينلرنده برابر اولمق اوزره عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره زيد وعمرو مال شركتى اعمال ايدرلركن بلاتعد مال شركته ضرر ترتب ايلسه زيد ضررى

اوج لاعذ شائع نفعا اولمز

ذكره حيث قال واذا شرط الواقف ان يبيعه و يجعل ثمنه فى وقف افضل حتى جاز
الشرط والوقف عند ابى يوسف رحمه الله وقال فيه ايضا وان شرط فى الوقف
ان له بيع ذلك ولم يشترط الاستبدال بثمنه مايكون وقفا مكانه قال محمد رحمه الله تعالى
الوقف باطل وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى الوقف جائز والشرط باطل وفى الكبرى
هو المختار انتهى قلت الاحوط ماافتى به صاحب البهجة لما قال فى الدر المنتقى
معزيا الى الاشباه وغيرها الفتوى على قول ابى يوسف فيما يتعلق بالوقف
والقضاء انتهى (لمرتبه الفقير)

زيدعرصه سى مقاطعه لو ارض ميرى و بناسى ملكى اولان دكرمنك بناسنى برجهته وقف
ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمى * الجواب * حكم حاكله اولور

(قلت ما تقول فى حوانيت السوق لو ان رجلا وقف حانوتاله من حوانيت السوق قال
ان كانت الارض باجارة فى ايدى القوم الذين بنوها لايخرجهم السلطان عنها فالوقف
جائز (احكام الاوقاف للخصاف فى وقف ارض الخراج)

سلاطين ماضيه دن عمروك وقفى اولوب طاپو ومقاطعه ايله تصرفنده اولان تارلا
وچايرلرى برجهت اخرايه وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(ومن شرائط الوقف الملك وقت الوقف (البحر الرائق فى الوقف)

زيد مقاطعه ايله تصرفنده اولان وقف عرصه اوزرينه اذن متولى وكندى ماليله
نفسيچون غرس ايتديكى اشجارى جهت اخرايه وقف ايلسه وقف مزبور صحيح
اولورمى * الجواب * حكم حاكله اولور

(واذا كان اصل البقعة موقوفة على جهة قربة فبنى عليها بناء و وقف بناءها
على جهة اخرى اختلف المشايخ قال بعضهم لايجوز وقال بعضهم يجوز لان جهات
القربة وان اختلف فاصل القربة يجمعها واختلاف الجهة لايوجب اختلاف
الحكم بعد اتفاق اصل القربة (انفع الوسائل) ان وقف البناء والغراس يجوز
ان كانت الارض موقوفة على الصحيح لانه جاز على وجه الاستحسان كما ذكرنا
والاصل ان ماثبت على وجه الاستحسان يكون العمل عليه الا فى مسائل معدودة
لبست هاتين المسئلتين منها (فيض الكركى فى وقف المنقول)

زيد صحتنده يرى دخى ملك باغچه سنى برجهته وقف وتسليم الى المتولى ايدوب
تسجيل شرعى ايتدردكد نصكره زيد فوت اولسه ورثه سى وقفى نقضه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (مرت مسئله من الاختيار)

زيد ملك باغنى برجهته وقف وتسليم الى المتولى ايدوب تسجيل شرعى ايتدردكدنصكره
زيد نادم اولوب وقفندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(لايجوز الرجوع عن الوقف اذا كان مسجلا (مؤيدزاده)

زيد صحتنده ملك منزلنى برجهته وقف وتسليم الى المتولى وتسجيل شرعى
ايتدردكد نصكره زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيدك

داينلرى وقفى طوتماز زديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
ولو وقف المديون الصحيح وعليه ديون تحيط بماله فان وقفه لازم ولا ينقضه ارباب الديون اذا كان قبل الحجر بالاتفاق لانه لم يتعلق حقهم بالعين فى حال صحته (فتح القدير فى الوقف) لكن فى معروضات المفتى ابى السعود سئل عمن وقف على اولاده وهرب عن الديون هل يصح فاجاب لا يصح ولا يلزم والقضاة ممنوعون عن الحكم وتسجيل الوقف بمقدار ما شغل بالدين انتهى فليحفظ (الدر المختار فى الوقف) فعلى هذا الاسلم ان يعين الجهة فى السؤال (لمرتبه الفقير)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده عمرو ثمنى ويرمدين صحتنده منزلى برجهته وقف وتسليم الى المتولى ايدوب تسجيل شرعى ايتدردكدن نصكره عمرو ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيد ثمن مزبور ايله قسمت غرماده دخول لدن ابا ايدوب وقفى نقض ومنزله مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو قضى القاضى بلزومه لزم ونفذ لانه قضاء فى المجتهد فيه ولم يكن لغيره ابطاله (اختيار فى الوقف) اشترى شيئا وقبضه ومات مفلسا قبل نقد الثمن فالبايع اسوة للغرماء (تنوير الابصار فى البيوع)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه سى تركه دن برمنزلى استخلاص ايتمدين غرما ذنلرى نسز برجهته وقف ايلسه لر غرما وقفى طوتميوب منزلى قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(واصل هذا ان استغراق الدين يمنع ملك الورثة (فى الثامن من بيوع الخلاصة) ومن شرائط الوقف الملك وقت الوقف (البحر الرائق)

زيد منزلم فوتمدن نصكره فلان جهته وقف اولسون ديو وصيت ايتدكدن نصكره زيد وصيتدن رجوع ايدوب منزل مزبورى بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وقف على جهة بعد موته وقفا صحيحا له ان يرجع لانه وصية وللموصى ان يرجع عنها (بزازيه فى الوقف)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنى برجهته وقف ايدوب بعده مبلغ مزبور عمروك ذمتنده ايكن زيد فوت اولسه ورثه سى مبلغ مزبورى عمرودن الوب ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(ولا يجوز وقف كل عين معينة مملوكة قابلة للنقل مفيدة باقية يعنى العين الموصوفة بالصفات المذكورة لا يجوز وقفها كلها عندنا الخ عرف من القيد الاول ان وقف ما فى الذمة لا يجوز وكذا وقف المنافع (شرح المجمع لابن ملك فى الوقف)

عسكرى طائفه سندن اولان زيد برتفنك وبرقوشاق وبرپچاغنى عسكرى اوطه سنه وقف ايدوب لكن تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنماسه زيد وقفندن رجوع ايدوب

زيد باباسى عمروك عيالنده اولوب مالارى اولمامغله زيدك اعانتيله عمرو شوقدر مال كسب ايلسه زيد مجرد اعانتله كسب ايتمكله اول مالده ساكه مشارك اولورم ديو عمروه جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وذكر شيخ الاسلام جلال الدين فى اب وابن اكتسبا ولم يكن لهما مال فاجتمع لهما بالكسب اموال الكل للاب لان الابن اذا كان فى عياله فهو معين له فى كل مايكتسب (من دعوى البزازية فى الثالث عشر)

زيد وعمرو برمنزله على الاشتراك مالكلر ايكن زيد عمروه منزلدن حصه مى اشترا ايله والا حصه كى باكه بيع ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(من شرط صحة هذه العقود التراضى قال الله تعالى الا ان تكون تجارة عن تراض منكم الآية (هدايه فى الاكراه ملخصا)

زيد برأس اوكوزينى عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى عربه يه قوشوب زيد اول عربه ايله آخر دياره كيدركن اثناء طريقده اول اوكوز عمروك صنعنسز سرقه اولنوب ضايع اولسه زيد عمروه مجرد عربه يه قوشمغله اوكوزك قيمتنك نصفنى باكه ضامن اول ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مر نقله غير مرة من منح الغفار)

(منقر رايج ايكن زيد عمرو ايله شوقدر منقر اوزرينه عقد شركت ايدوب تجارت ايلسه لر شركت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولور

(والفلوس النافقة لم يذكر المصنف فى هذا اختلافا وقال الاسبيجابى فى مبسوطه الصحيح ان عقد الشركة يجوز على قول الكل لانها صارت ثمنا باصطلاح الناس واعتمده المحبوبى والنسفى وابو الفضل الموصلى وصدر الشريعة (تصحيح القدورى)

﴿ كتاب الوقف ﴾

(هو حبس العين على ملك الواقف والتصدق بالمنفعة الخ وعندهما هو حبس العين على حكم ملك الله تعالى على وجه يعود نفعه الى العباد (ملتقى)

درت سنه دنبرو مرض مزمنه مبتلا اولان زيد قبل التغير ملك عقارينى بر جهته وقف وتسليم الى المتولى ايدوب تسجيل شرعى ايتدردكدنصكره بش اون كون مرورنده زيدك حالى متغير ومرضى مشتد اولوب فوت اولسه ورثه سى وقفى نقضه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ثم المريض الذى يعتبر تصرفاته من الثلث اذا صار صاحب الفراش لايطيق القيام الى حاجته وتجوز له الصلوة قاعدا ويخاف عليه الموت اما اذا طال به المرض ولايخاف عليه الموت كالفلج والسل وكما اذا كان زمنا اومقعدا او يابس الشق فهذا لايكون فى حكم المرض الا اذا تغير حاله من ذلك ومات من ذلك التغير فافعل فى حالة التغير يعتبر من الثلث (خلاصه فى الوصايا)

زيد صحتنده ملك منزلنى وقف وسكناسنى زوجه سى هنده بعد وفاتها غله سنى مدينه

منوره فقرا سنه شرط وتسليم الى المتولى ايدوب تسجيل شرعى ايتدرد كدنصكره زيد فوت اولسه سائر ورثه وقفى نقضه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولوقضى القاضى بلزومه لزم ونفذ لانه قضاء فى المجتهد فيه ولم يكن لغيره ابطاله (اختيار فى الوقف)

زيد اراضى اميريه دن طابو ايله تصرف فنده اولان يرى برجهته وقف ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو وقف ارضا اقطعه اياها السلطان فان كانت ملكاله اوموا تا صح وان كانت من بيت المال لايصح (اسعاف فيما يصح وقفه)

بر محله اهاليسندن زيد ملك منزلنى وقف ايدوب وقفيه يازدردقده اول وقفيه ده منزل مزبورك سكناسى اولا نفسيه فوتندنصكره اولادينه واولاد اولادينه بعد الانقراض عمروه بعد وفاته عمروك اولادينه واولاد اولادينه مشروطه اولوب بعد الانقراض منزل مزبور بيع وثمنى استرباح اولنوب ربحى محله مزبوره نك عوارضنه صرف اولنه ديو يازدروب وجه محرر اوزره شرط ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ذكر هلال فى وقفه ولوشرط فى اصل الوقف ان يبيع الوقف ويجعل ثمنه للمساكين لم يجز هذا الشرط وذكر الانصارى فى وقفه والخصاف فى وقفه لوشرط ان يبيعها ويتصدق بثمنها الى مايرى من ابواب الخير فالوقف باطل وان شرط فى الوقف ان يبيعه ولم يبعه لم يجز لمن تولاه بعده ان يبيعه وفى العتابية ولوشرط ان يبيعها و يشترى بثمنها عبدا و يعتقه او يتصدق بثمنها او ينفق على نفسه فهو باطل قال ابو نصر يبطل الشرط ويصح الوقف (م) واذاوقف ضيعة على ان له ان يبيعها و يصرف ثمنها الى حاجته قال ابونصر الشرط باطل والوقف جائز وعن ابى القاسم نحوه وقال ابو بكر الاسكاف الوقف باطل قال الصدر الشهيد وهو المختار وفى تجنيس الفتاوى الشرط والوقف باطلان وهوالمختار (فى الرابع من وقف التاتارخانيه)

هند ملك منزلنى وقف وتسجيل ايتدروب وقفيه يازدردقده اول وقفيه ده منزلك سكناسى اولا نفسيه فوتندنصكره زوجم زيده بعد وفاته ربيبم عمروايله زوجه سى زينبه بعد وفاتهما عمروك اولادينه واولاد اولادينه مشروطه اولوب بعد الانقراض منزل بيع وثمنى استرباح اولنوب ربحى ساكنه اولديغم فلان محله نك عوارضنه صرف اولنه ديو يازدرسه حالا هند وقف مزبوردن رجوع ايدوب منزلى ملكيت اوزره ضبط وآخره بيعه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر الانصارى فى وقفه والخصاف فى وقفه لوشرط ان يبيعها ويتصدق بثمنها الى ما يرى من ابواب الخير فالوقف باطل (فى الرابع من وقف التاتارخانيه) وبمثل ماذكر من المسئلتين افتى شيخ الاسلام على افندى صاحب الفتاوى لكن افتى فى البهجة بصحة مثل هذا الوقف مستندا الى مافى التاتارخانية فى الفصل المتقدم

﴿ ذكره ﴾

زیدك شرکت عنان ایله شریکی عمرو فوت اولوب ورثه‌سی زیددن مال شرکتدن عمروك حصه سندن یدکده شوقدر اقچه قالدی ویر دیو دعوی ایتدکلرنده زید مبلغ مزبورك شو مقدارینی عمروه حیاتنده تسلیم ایتمشیدم دیوب ورثه سی جمله سی یدکده قالدی دیسه‌لر زید یمینی ایله اولمقدارك مطالبه سندن خلاص اولورمی *الجواب* اولور

(وهو امين فى المال فيقبل قوله فى الدفع لشريكه ولو بعد موته (تنوير الابصار فى الشركة)

زید عمروه بنم عرصه‌مده شومقوله بردکرمن بنا ایله عرصه و بنابیننزده مشترك اولسون دیمکله عمرو دخی کراسته سیله عرصهٔ مرقومه ده اولمقوله بردکرمن بنا ایلسه زید عمروه عملنك اجر مثلیله کراسته سنك قیمتنی ویروب دکرمنی مستقلا ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفى باب المضاربة بالعروض من مضاربة الاصل واذا دفع الى رجل ارضا بيضاء على ان يبنى فيها كذا وكذا بيتا وسمى طولها وعرضها وكذا حجرة على ان مابنى من ذلك فهو بينهما وعلى ان اصل الدار بينهما نصفان فبناها كما شرط فهو فاسد وجميع ذلك لرب الارض وللبانى على رب الارض قيمة مابناها واجر مثله فيما عمل (فى احكام العمارة من احكامات العمادية)

بر بلده اهالیسندن زید وعمرو شرکت عنان ایله شریکلر ایکن زید مال شرکتدن برمتاعی بیع ایچون عمروك اذنیله آخر دیاره کیدوب متاعی اول دیارده ثمن مثلیله بیع وقبض ثمن ایتدکدنصکره عمرو فوت اولوب بعده زید ثمن مزبور ایله بلده سنه کلورکن یولده زیدی حرامیلر باصوب ثمن مزبوری نهب وغارت ایلسه‌لر عمروك ورثه‌سی زیده ثمن مزبوردن حصه‌ مزی ضامن اول دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(مرت مسئلته من الدرر)

زید وعمرو عنانا شریکلر ایکن زید فوت اولوب ورثه سنی ترك ایلسه ورثه عمرو ایله مال شرکتی اقتسام مراد ایتدکلرنده عمرو راضی اولمیوب مال مزبور ایله ورثه اذنلرنسز تجارت ایچون آخر دیاره کیدوب تجارت اوزره ایکن مال مرقوم عمروك یدنده ضایع اولسه ورثه مال مزبوردن حصه‌لرینی عمروه تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وتبطل الشركة اى شركة العقد بموت احدهما علم به الشريك اولا لانه عزل حكمى (الدر المنتقى فى الشركة) فيكون العامل بعده كالغاصب فيضمن حصته من المال (ضمانات الفضيليه وقدمر)

زید اهل عرف طائفه سندن عمرودن ظلما شوقدر اقچه‌ می الدك دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایتمکله بعدالحکم مبلغ مزبوری عمرودن السه بکر زیده عمرو بنم دخی ظلما شوقدر اقچه‌ می المشیدی اویله اولیجق مبلغ مزبورده سا که

شريك اولورم ديمكه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(سئل عطاء بن حمزه فيمن عليه الف لرجل وخمسمائة لآخر ومائتان لآخر ترافعوا الى القاضى وحبسوه بديونهم وله خمسمائة لا غير كيف يقسم بينهم هذا قال هو يقضى دين كل منهم كما اراد يؤثر ويقدم من شاء لولاية الحى على ماله ونفسه (من قضاء البزازية فى مسائل شتى)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى عرصه ده عمروك اذن نفسيچون اشجار غرس ايتدكدنصكره زيد عمروه عرصه يى حاكمه قسمت ايتدروب حصه كده واقعه اولان اشجارى قلع ايده يم ديركن عمرو راضى اولميوب مجرد عرصه بيننزده مشتركه اولمغله حصه مده واقعه اولان اشجار ملكم اولمش اولور ديوب زيدى منعه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(ارض بينهما زرع احدهما كلها يقسم الارض بينهما فما وقع فى نصيبه اقر وما وقع فى نصيب شريكه امر بقلعه (فصولين فى الثالث والثلثين) وفى الارض المشتركة اذا بناها احدهما وقال له صاحبه ارفع بناءك فان القاضى يقسم الارض بينهما فما وقع من البناء فى نصيب الذى لم يبن فله ان يرفع ذلك او يأخذ البناء بالقيمة اذا رضى صاحبه بذلك (خانيه فى قسمة الاب والوصى)

زيدك شركت عنان ايله شريكى عمرو مال شركت ايله بر مقدار متاع اشترا ايلدكدنصكره زيد عمروه متاعى بيع ايده لم ديدكده عمرو متاع تعدى وتقصير مسز ضايع اولدى ديوب زيد متاع يدكده در ديسه عمرو يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(وهو اى الشريك امين فى المال فيقبل قوله بيمينه فى مقدار الربح والخسران والضياع والدفع لشريكه ولو ادعاه بعد موته (الدر المختار فى الشركة)

زيدك شركت عنان ايله شريكى عمرو مال شركتدن شو قدر اقچه يى قبض ايدوب اعمال ايدركن مبلغ مزبورى مجهلا فوت اولسه مبلغ مزبوردن زيدك حصه سنى عمروك تركه سندن ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ويضمن بالتعدى كما يضمن الشريك بموته مجهلا نصيب صاحبه (تنوير الابصار)

زيد وعمرو شركت عنان ايله شريكلر ايكن زيد مال شركتدن شوقدر امتعه يى برقاچ كسنه لره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب ثمنك برمقدارينى اول كسنه لردن الوب ماعدا سنى المدين زيد وعمرو فسخ عقد شركت ايلسه لر زيد عمروه موجود اولان اقچه يى رأس مالمزه كوره اقتسام ايده لم بعده اول كسنه لر ذمتلرنده اولان اقچه يى دخى الديغمزده اقتسام ايده لم ديركن عمرو راضى اولميوب بن رأس مالك جمله سنى موجود اولان اقچه دن الورم ديمكه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل بالبيع لا يطالب بالثمن من مال نفسه (بزازيه فى الوكالة) لا يجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعى (منح الغفار)

رأس مالمزه كوره چكه لم ديدكده عمرو راضى اولميوب مجرد ضررى برابر چكمكه قول ايتمشيدك اويله اوليجق برابر چكه لم ديمكه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(ولوشرط التفاضل فى الوضيعة بطل الشرط لان كل منهما امين على الآخر وشرط زيادة الوضيعة يكون تضمينا للامين وذا لايجوز وانما لم يؤثر هذا الشرط فى بطلان الشركة لانه شرط تعلق المعقود عليه لا العقد (شرح المجمع فى الشركة)

زيدك شركت عنان ايله شريكى عمرو مال شركتدن برمقدار متاعى برقاچ كمسنه لره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب لكن ثمنى قبض ايلماسه عمرو زيده اول كمسنه لر دن الديغمده ثمندن حصه كى ويريم ديدكده زيد راضى اولميوب ثمندن حصه مى باكه مالكدن ويرعده اول كمسنه لردن الديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل بالبيع لايطالب بالثمن من مال نفسه (بزازيه فى الوكالة) ولو باع احدهما لايكون للآخر ان يقبض شيئا من الثمن ولا يخاصم فيما باع صاحبه والخصومة فى ذلك الى الذى ولى العقد فان قبض الذى باع او وكل وكيلا بذلك جاز عليه وعلى شريكه (خانيه فى شركة العنان) لايجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعى (منح الغفار فى التعزير)

زيدك شركت عنان ايله شريكى عمرو مال شركت ايله آخر دياره برمقدار متاع اشترا واول متاعى بيع ايچون زيده ارسال ايتمكله زيد متاعى بيع ايدوب شوقدر فائده حاصله اولدقده عمرو فوت اولسه زيد اصل مالدن وربحدن عمروك حصه سنى ورثه سنه ويردكده ورثه قناعت ايتميوب مجرد عمرو اشترا ايتمكله جمله ربح عمروك اولمش اولور ديو جمله ربحى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولو اشترى من جنس تجارتهما واشهد عند الشراء انه يشتريه لنفسه فهو مشترك بينهما لانه فى النصف بمنزلة الوكيل بشراء شئ معين (البحر الرائق فى الشركة) ولو اشترى ماليس من تجارتهما فهوله خاصة (من المحل المذكور) فعلى هذا الاولى ان يقيد فى السؤال كون المتاع من جنس تجارتهما او يعمم الشركة (لمرتبه الفقير)

زيد ماليله اشترا ايتديكى امتعه يى عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى سفينه يه تحميل وآخر دياره كوتوروب بيع ايتدكده شوقدر فائده حاصله اولسه عمرو مجرد سفينه بينمزده مشتركه اولمغله حاصله اولان فائده ده ساكه مشاركم اولورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الشركة هى عبارة عن عقد بين المتشاركين فى الاصل والربح وركنها فى شركة العين اختلاطهما وفى العقد اللفظ المفيد له (تنوير الابصار) كل الناس احق بكسبه (قهستانى)

زيد وعمرو شركت عنان ايله شريكلر ايكن زيد مال شركتدن شوقدر امتعه يى ثمن مثلليه بكره نسيئة بيع وتسليم ايدوب بعده ثمنى المدين بكر مفلسا فوت اولسه عمرو

نسيئة بيعدن نهى ايتمش دكل ايكن ثمن مزبوردن حصه سنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

ولكل واحد من شريكى العنان ان يبيع بالنقد والنسيئة (خانيه فى شركة العنان)

زيدك شركت عنان ايله شريكى عمرو مال شركت ايله تجارت ايچون آخر دياره كتمك مراد ايتدكده زيد كتمه ديو نهى ايتمشيكن عمرو اصغا ايتميوب زيدك اذنسز آخر دياره كتدكده مال شركتك بر مقدارى عمروك يدنده ضايع اولسه زيد اول مقداردن حصه سنى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا قال لاتخرج ولاتجاوز بلدا كذا فجاوز ضمن نصيب شريكه (منية المفتى فى الشركة)

زيدك شركت عنان ايله شريكى عمرو مال شركت ايله النان متاعى بيع ايچون آخر دياره كيدر اولدقده عمروه متاعى نسيئة بيع ايتمه ديو نهى ايتمشيكن عمرو اصغا ايتميوب زيدك اذنسز متاعى برقاچ كسنه لره نسيئة بيع ايتدكدنصكره ثمنى مزبورلردن الاميوب ضايع اولسه زيد اول متاعدن حصه سنى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الخلاصة وكذا يفيد التقييد بالنقد فلو قال لصاحبه لاتبعه نسيئة جاز قلت فلو باع بالنسيئة ينبغى ان يضمن حصة شريكه لافادة التقييد (ضمانات الفضيلية فى الشركة)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى باركيرى عمروك اذنسز مرعايه صالبويروب بلا حافظ براقمغله باركير ضايع اولسه عمرو باركيردن حصه سنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(هى ضربان شركة ملك وشركة عقد فالاولى ان يملك اثنان عينا الخ وكل منهما اجنبى فى الامتناع عن تصرف مضر فى نصيب الآخر لعدم تضمنها الوكالة (الدر المنتقى فى الشركة)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولدقلرى شو قدر اقچه يى بكره اقراض وتسليم ايتدكلرندنصكره زيد مبلغ مزبورك برمقدارينى بكردن السه عمرو زيدك مقبوضندن حصه سنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الدين المشترك اذا قبض احدهما شيئا منه شاركه الآخر فيه (تنوير الابصار)

زيد وعمرو عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره زيد مال شركت ايله الدقلرى متاعى عمروك اذنيله بكرك سفينه سنه تحميل ايدوب آخر دياره كيدركن اثناء طريقده فورتنه اولمغله سفينه غرق اولوب زيد دخى هلاك اولسه عمرو زيدك ورثه سنه متاع مزبوردن حصه مى زيدك تركه سندن ضامن اولك ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والمال فى يده اى يدكل من الشريكين امانة حتى اذا هلك لم يضمنه (درر)

اشياء مرقومه يى ملكيت اوزره ضبط و بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لايزول ملك الواقف عن الوقف عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى الا ان يحكم به الحاكم او يعلقه بموته فيقول اذامت فقد وقفت دارى على كذا وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى يزول الملك بمجرد القول وقال محمد رحمه الله تعالى لايزول الملك حتى يجعل للوقف وليا و يسلمه اليه (من وقف القدورى) وذكر شمس الاسلام افتقر الواقف واحتاج الى الوقف يرفع الامر الى الحاكم حتى يفسخ ان لم يكن مسجدا وهذا ظاهر على مذهب الامام رحمه الله تعالى فاما على مذهبهما فيصح ايضا لوقوعه فى فصل مجتهد فيه (فى الاول من وقف البزازيه) فعلى هذا ينبغى ان يقيد السؤال بالافتقار وفسخ الحاكم كما لايخفى (لمرتبه الفقير)

زيد ملك قاطرينى برجهته وقف ايدوب لكن تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنمدين زيد فوت اولسه ورثه‌سى رأى حاكم ايله قاطرى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(قال ابوحنيفة وزفر رحمهما الله تعالى شرط جوازه ان يكون موصى به او يقول اذامت فقد وقفته حتى لو لم يوص به لايصح و يبقى على ملكه يجوز بيعه و يورث عنه الا ان يجيزه الورثة فيصير جائزا و يتأبد (اختيار فى الوقف)

بلاد اسلاميه‌دن دار الحربه متصل اولان بر بلده ذميلرى نقض عهد وحربى كفره ايله اتفاق ايدوب حربيلر ايله معابدۀ مزبوره‌يه مستولى اولوب برمدت ضبط وآيين كفره‌يى على سبيل الاشتهار اجرا ايدوب بلدۀ مرقومه دار الحرب اولدقده نصكره عسكر اسلام اول بلده‌يى قهرا فتح ايتدكلرنده اول بلده‌ده اولان مناستر خط همايون ايله مسلميندن زيده تمليك صحيح ايله تمليك اولنوب زيد متصرف ايكن فوت اولوب اوغلى عمرويى ترك ايتدكده عمرو اول مناسترى برجهته وقف وتسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدرسه وقف مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(لاتصير دار الاسلام دار حرب الا بامور ثلثة باجراء احكام اهل الشرك و باتصالها بدار الحرب و بان لايبقى فيها مسلم اوذمى آمنا بالامان الاول (الدر المختار قبيل العشر والخراج) ولو ان سلطانا اذن لقوم ان يجعلوا ارضا من اراضى البلدة حوانيت موقوفة على المسجد اوامرهم ان يزيدوا فى مسجدهم قالوا ان كانت البلدة فتحت عنوة وذلك لايضر بالمارة والناس ينفذ امر السلطان فيها وان كانت البلدة فتحت صلحا لاينفذ امر السلطان فيها لان البلدة اذا فتحت عنوة يصير ملكا للغانمين فيجوز امر السلطان فيها واذا فتحت صلحا يبقى على ملك ملاكها فلا ينفذ امر السلطان فيها (خانيه فى الوقف)

هند مجنونه جنونى حالنده ملك عقارينى برجهته وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

واما شرائط جواز الوقف فانواع بعضها يرجع الى الواقف فمنها العقل فلا يصح

الوقف من المجنون (من وقف البدايع)
زيد صحتنده بر مصحف شريفى وقف وتسليم الى المتولى ايدوب تسجيل شرعى ايتدردكد نصكره زيد فوت اولسه ورثه سى وقف مزبورى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
تكلموا فى وقف الكتب والمختار جوازه لمكان العرف وبه اخذ الفقيه ابو الليث وكذا وقف مصاحف المسلمين وكذا حبس فرس فى سبيل الله (تصحيح قدورى)
بر محله اهالبسندن زيد ملك منزلنى وقف ايدوب وقفيه يازدردقده اول وقفيه ده منزل مزبورده حياتده اولدقجه كندم ساكن اولوب وفاتمدنصكره منزل مزبور بيع وثمنى استرباح اولنوب محله مزبوره نك تكاليف عوارضنه صرف اولنه ديو شرط ايدوب بورأى اوزره مصرا بلا وارث فوت اولدقده امين بيت المال اولان عمرو وجه محرر اوزره وقف صحيح اولمامغله منزل مزبورى بيت المال ايچون ضبط ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * وجه مذكور اوزره وقف صحيح دكلدر لكن زيد بورأى اوزره مصرا فوت اولمغله وجه مذكور اوزره وصيت ايتمش اولور وصيتى تنفيذ لازم اولور امين بيت المال مداخله يه قادر اولماز
(قال الشيخ الامام ابو بكر محمد بن الفضل الوقف على ثلثة اوجه اما ان يكون فى الصحة اوفى حالة المرض او وقف بعد الموت فما كان فى الصحة فالقبض والافراز يكون شرطا لصحته كالهبة وما كان بعد الموت فالقبض والافراز ليس بشرط لصحته لانه وصية الا انه يعتبر من الثلث وما كان فى حالة المرض فحكمه حكم الوقف فى الصحة وان كان يعتبر من الثلث كالهبة فى المرض تعتبر من الثلث و يشترط فيه مايشترط فى الهبة من القبض والافراز (خانيه فى وقف المريض)
زيد تحت اجاره سنده اولان وقف عرصه يى برجهته وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(ومن شرائط الوقف الملك وقت الوقف (البحر الرائق)
زيد بوغه سنى وقف ايدوب لكن تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنماسه زيد وقفندن رجوع ايدوب اول بوغه يى بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وعند ابى حنيفة رحمه الله تعالى يجوز الوقف جواز الاعارة يصرف المنفعة الى جهة الوقف وتبقى العين على ملك الواقف له ان يرجع عنه ويجوز بيعه وان مات يورث عنه ولا يلزم الا بطريقين (خانيه فى الوقف) ولاتنس ماقدمنا من البزازية (لمرتبه)

﴿ فى الشرط ﴾

زيد منزلنى وقف ايتدكده فلان مسجدده امام اولانلره وقف ايتدم ديوب سكنى وغله دن برينى تصريح ايلماسه شرط اولنان سكنا ميدر يوخسه غله ميدر * الجواب * غله در
(رجل وقف منزلا على والديه وعلى اولادهما ابدا ما تناسلوا فارادا السكنى ليس لهما

ذلك لان حقهما في الغلة لاغير (ولوالجيه في الوقف)

غله سي واقفك مطلقا اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك غله سنده واقفك قزينك اوغلى عمروه اوغلنك قزى هند مشاركته قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ولو قال على اولادي واولادهم كان ذلك لكلهم يدخل فيه ولد الابن وولد البنت لان اسم ولد الولد كما يتناول اولاد البنين يتناول اولاد البنات (من وقف خزانة المفتين فيمن يقف على نفسه واولاده)

زيد واقف وقفنك غله سني عتقاسنك اولادنه بعد الانقراض فقرايه شرط ايدوب اولاد بركره ذكر اولنسه عتقانك اولاد اولادي شرط مز بورده داخل اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(رجل وقف ارضا على اولاده وجعل آخره للفقراء فمات بعضهم قال هلال يصرف الوقف الى الباقي من الاولاد فان ماتوا يصرف الى الفقراء لا الى ولد الولد (خانيه في الوقف على الاولاد)

غله سي واقفك مطلقا اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك غله سنده واقفك قزينك اوغلى زيد اوغلينك اوغلى عمروه مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لو قال ارضي هذه موقوفة على ولدي وولد ولدي الذكور قال هلال يدخل فيه الذكور من ولد البنين والبنات وهو الصحيح لان اسم ولد الولد كما يتناول اولاد البنين يتناول اولاد البنات لما قال الامام السرخسي ان ولد الولد اسم لمن ولده ولده وابنته ولده ومن ولدته ابنته يكون ولد ولده حقيقة (درر فيما يتعلق بوقف الاولاد)

غله سي واقفك مطلقا اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك غله سنه اولاد اولاددن زيد وعمرو متصرفلر ايكن بكر ظهور ايدوب بن دخي واقفك اولاد اولادندنم ديو دعوى وزيد وعمرو انكار ايلسه لر بكر مدعاسني وجه شرعي اوزره اثبات ايديجك غلۀ مرقومه ده زيد عمروه مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وقف ضيعته على اولاده واولاد اولاده ابدا ما تناسلوا وله اولاد اولاده قسم بينهم على السوية لايفضل الذكور على الاناث لانه اوجب الحق لهم على السواء (من وقف اللاقطي في القسم الثالث)

غله سي واقفك بناتنه وبناتنك اولادنه وابناء بناتنك اولادنه مشروطه وقفك غله سنده حالا موجودلر اولان واقفك قزينك اوغلنك اولادنه واقفك اوغلنك قزى واوغلنك قزينك اولادى مشاركته قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وان وقف على بناته كان للبنات دون البنين فان لم تكن له بنات وكان له بنون فهو للفقراء (ناصحي في وقف الاولاد وكذا في الدر المختار)

توليت وسكناسي زيده مشروطه اولان وقف منزل تعميره محتاج اولوب وقفده تعميره مساعده اولميوب زيد دخي تعميره قادر اولماسه زيد منزلي رأي حاكمله تعميره كفايت

ایده‌جك اجرت حاصله اولنجه آخره ایجار ایدوب اجرتیله منزلی تعمیره
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو ابى من له السكنى او عجز لفقره عمر الحاكم اى آجرها الحاكم منه او من غيره وعمرها باجرتها كعمارة الواقف ولم يزد فى الاصح الا برضى من له السكنى (زيلعى) ولا يجبر الآبى على العمارة ولا تصح اجارة من له السكنى بل المتولى او القاضى ثم ردها بعد التعمير الى من له السكنى رعاية للحقين (الدر المختار فى الوقف)

تولیت وسكناسی واقفك بطنا بعد بطن اولادنه و اولاد اولادنه مشروطه وقف منزل خراب اولوب وقفده تعمیره مساعده اولمیوب واقفك اولادندن بطن اولادن اولان زید دخی تعمیره قادر اولمیوب تعمیره كفایت ایده جك اجرت حاصله اولنجه ایجار لازم اولمغله زید منزلی رأی حاكمله عمروه ایجار ایدر اولدقده عدد ایام بیان اولنمدین یومی شوقدر اقجه‌یه عمروه ایجار وتسلیم ایدوب عمروه منزلك خراب اولان مواضعنی مالكله تعمیر ایله مصروفنی اجرتدن استیفا ایدنجه منزلده ساكن اول دیمكله عمرو دخی مالندن قدر معروف شوقدر اقجه صرف ومنزلك خراب اولان مواضعنی تعمیر ایدوب مصروفنی سكنی ایله استیفا ایتدكدنصكره زید منزلی المدین فوت اولوب نوبت تصرف اولاد واقفدن هنده كلسه هند رأی حاكمله منزل مزبوری عمرودن المغه
قادره اولور می * الجواب * اولور

(وان وقف دارا على سكنى ولده فالعمارة على من له السكنى فان ابى من ذلك او كان فقيرا آجرها الحاكم وعمرها باجرتها فاذا عمرت ردها على من له السكنى لانه لو لم يعمرها يبطل حق الواقف وحق صاحب السكنى اصلا ولو عمرها يتأخر حق صاحب السكنى وتأخير حقه اولى من ابطال حقهما من كل وجه ولا يجبر الآبى على العمارة ولا يكون اباؤه رضى ببطلان حقه (شرح الوافى فى الوقف)

بو صورتده عمرو منزل مزبوری بشره بیع وتسلیم ایتمش اولسه هند رأی حاكمله منزل مزبوری بشردن الوب شرط واقف اوزره سكنایه قادره اولورمی * الجواب * اولور
(واذا صح الوقف لا يملك ولا يملك (ملتقى فى الوقف)

زید غله‌سی سنوی اولان ملك عرصه‌سنی وقف صحیح ایله وقف ایدوب وقفیه معمول بهاسنده وقفك غله‌سنك مجموعی بنا ایتدیگم مدرسه ومسجدك متولی ومدرس وامامنه شرط اولوب غله‌دن اوچیوز درهم متولی‌یه وایكیوز درهم مدرسه ویوز درهم امامه ویرلسون دیسه حالا سنه‌نك غله‌سی التیوز درهمدن زیاده اولیجق زیادهٔ مرقومه متولی ومدرس وامام بینلرنده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * برابر

(ولو كان الواقف جمعهما فى الغلة فقال على ان غلة هذه الارض لفلان وفلان لفلان منهما مائة درهم ولفلان مائتا درهم وكانت الغلة اكثر من ثلثمائة درهم فان الباقى من غلة هذه الصدقة يكون لهما نصفين لانه جعلها كلها لهما
(خصاف فى وقف الرجل نصف الارض على رجلين)

﴿زید﴾

زید واقف وقفیهٔ معمول بهاسنده وقفمك غله سی اولادنه واولاد اولادمه بعد الانقراض
فلان جامعده امام وخطیب ومؤذن اولنلره وخبز النوب فقرایه صرف اولنه دیو شرط
وتعیین ایدوب لكن مز بورلرنه وجهله صرف اولنه جغنی بیان ایتمش اولماسه حالا اولاد
منقرض اولملریله وقف مز بورك غله سی اول جامعده امام وخطیب ومؤذن اولنلرك
عدد رؤسلریله خبز فقرایه علی السویه صرف اولنمق لازم
اولور می * الجواب * اولور

(محمد عن یعقوب عن ابی حنیفة رحمهم الله تعالی فی رجل اوصی لامهات اولاده بثلث
ماله وهن ثلث وللفقراء والمساكین فلهن ثلثة اسهم من خمسة اسهم وللفقراء سهم
وللمساكین سهم وان اوصی بثلثه لفلان وللمساكین فنصفه لفلان ونصفه للمساكین
(جامع الصغیر)

اسكدارده واقع بر وقف قدیمك وقفیهٔ معمول بهاسنده وقفمك تولیت وغله سنه نسلا
بعد نسل اولادم واولاد اولادم متصرف اوله لر دیو تصریح اولنوب لكن نسلا بعد نسل
بطنا بعد بطن معناسنه متعارف اولمق اوزره واقفك اولادی سكسان طقسان سنه دن
برو وقف مز بورك تولیت وغله سنه بطنا بعد بطن متصرف اوله كلمشلر ایكن حالا واقفك
بطن ثانیده موجود اولادندن زید بطن اولده موجود اولان عمروه حین وقفده نسلا
بعد نسل بطنا بعد بطن معناسنه اسكدارده متعارف اولدیغنی اثبات ایله والابندخی تولیت
وغله ده ه سا كه مشارك اولورم دیمكه قادر اولور می * الجواب * اولماز

اعلم ان نسلا بعد نسل لایحمل علی افادة الترتیب بل یحمل علی افادة التأبید كما لو قیل قرنا بعد
قرن اللهم الا ان یكون اصطلاح اهل دیار الواقف علی عدم الفرق بین البطن والنسل
افاده المولی ابو السعود (كذا فی فتاوی علی افندی) وذكر فی الذخیرة قال شیخ الاسلام
عن وقف مشهور اشتبهت مصارفه وقدر ما یصرف الی مستحقیه قال ینظر الی المعهود
من حاله فیما سبق من الزمان من ان قوامه كیف یعملون فیه والی من یصرفونه فیبنی علی
ذلك لان الظاهر انهم كانوا یفعلون ذلك علی موافقة شرط الواقف وهو المظنون
بحال المسلمین فیعمل علی ذلك هذه عبارة الذخیر قلت وهذا ایضا ظاهر لاخفاء فیه
وهو الموافق للقواعد المذهبیة والمراد بشیخ الاسلام خواهر زاده
(انفع الوسائل فی اشتباه الوقف)

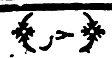
بو سورتده مرافعه اولدقلری قاضی زیدی دفع وقدیمدن ضبط اولندیغی وجه اوزره حكم
وتولیت وغله یی عمروه مستقلا ضبط ایتدردكدنصكره زید وعمرو فوت اولوب حالا زیدك
اولادی وقف مز بورك تولیت وغله سنی وجه محرر اوزره عمروك اولادندن بشر قاضی
حضورنده دعوی ایتدكلرنده بشر نسلا بعد نسل اسكدارده بطنا بعد بطن معناسنه
متعارف دكلدر دیو وقف مز بورك غله سنی مطلقا واقفك اولادنه واولاد اولادنه
مشروطه اولمق اوزره حكم ایدوب حجت و یرسه حكمی نافذ وحجتی معتبره
اولور می * الجواب * اولماز

(اعلم ان امر القاضي لاينفذ الااذا وافق الشرع (اشباه في القاعدة الخامسة)
سلاطين ماضيه دن زيد بعض قرى ومزارعى ملك صحيح ايله تملك ايتدكدنصكره وقف صحيح لازم ايله وقف ايدوب توليتنى عمروه بعده عمروك اولادندن والاد اولادندن مستحق اولنلره شرط وتعيين ايوروب برمدت عمروك اولادى واولاد اولادى متصرف اولرايكن فوت اولوب عمروك اولاد اولادندن انجق هند موجوده اولوب لكن توليته مستحقه اولمامغله حالا پادشاه اسلام ايده الله تعالى الى يوم القيام حضرتلرى توليت مرقومه يى اجانبدن توليته مستحق اولان بكره توجيه بيورسه توجيه مزبور صحيح اولوب بكر توليتى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فان مات الواقف ولم يجعل ولايته لاحد جعل القاضي له قيما ولايجعله من الاجانب مادام يجد من اهل بيت الواقف من يصلح لذلك اما لانه اشفق اولان من قصد الواقف نسبة الوقف اليه وذلك فيما ذكرنا فان لم يجد فمن يصلح من الاجانب فان اقام اجنبيا ثم صار من يصلح من ولده صرفه اليه كما في حقيقة الملك (اسعاف في باب الولاية)
سلاطين ماضيه دن زيد بعض قرى ومزارعى بعد التملك الشرعى بر جهته وقف وتوليتنى اوتوز اقچه وظيفه ايله عمروه وعمروك اولادنه واولاد اولادنه وزوائد وقفى هر عصرده سلطان زمان اولنلره شرط وتعيين ايدوب لكن سلاطين ماضيه دن بعضيلرى زوائد وقفى عمروك اولادنه واولاد اولادنه انعام ايدوب حالا پادشاه اسلام ايده الله تعالى الى يوم القيام حضرتلرى زوائد وقفى ضبط ايتمك استدكده عمروك اولاد واولادندن موجوده اولان هند مجرد برمدت زوائد وقف عمروك اولادنه واولاد اولادنه انعام اولنمغله زوائدى بن اخذ ايدرم ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

اقر المشروط له الريع انه يستحقه فلان دونه صح ولو جعله لغيره لم يصح وكذا المشروط له النظر على هذا (تنوير الابصار قبيل الصلح)
زيد واقف وقفيه معمول بهاسنده زوائد الاوقاف المذكورة من المرتزقة قسمت ووزعت على السوية للاولاد الذكور وان لم يوجد اولاد الذكور قسمت ووزعت على السوية لذكور اقربائى وان لم يوجد ذكور من اقربائى قسمت ووزعت بين الصلحاء والفقراء المقيمين بمكة المعظمة والمدينة المنورة ديو تحرير ايتمش اولوب بعد واقفك اولاد ذكورى منقرض اولوب انجق واقفك قزينك اوغلى محمدك قزينك قزلرينك اولاد ذكورى ايله محمدك قزينك قزينك اوغلى اسمعيل موجود اولسه زوائد وقف مزبور يالكز محمدك قزينك قزلرينك اولاد ذكورينه مى ويريلور يوخسه اسمعيل دخى زوائد وقفده مزبورلره مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال ارضى هذه صدقة موقوفة على اقربائى اوقرابتى يصح ولايفضل فيه الذكر على الانثى ولايدخل فيه والد الواقف ولاجده ولاولده وعن الامام رحمه الله تعالى يدخل فيه الجد والجدة وولد الولد والاستحقاق عند الامام رحمه الله تعالى يكون لكل ذى رحم محرم من الواقف ويعتبر ايضا الاقرب فالاقرب (في السادس من وقف البزازيه)



حر الاصل اولان زيد واقف ايتديكي دكانك غله سني موالىسنه شرط ايلسه زيدايچون ولاسي ثابت اولان اولاد مولياتي غلهٔ مزبوره ده زيدك موالىسنـه مشاركته قادر اولورلرمي * الجواب * اولورلر

(ارايت رجلا قال ارضى هذه صدقة موقوفة على موالى وهو رجل من العرب قال فالوقف جائز والغلة لكل من اعتقه هذا الواقف قلت فهل يدخل فيه الذكور والاناث جميعا قال نعم لان قوله موالى اسم لجميع الذكور والاناث فهم جميعا فى الوقف سواء قلت فهل يدخل اولاد مواليه فى هذا الوقف قال نعم لانهم مواليه الا من كان من اولاد مولياته فان كانوا يرجعون بولائهم باباٰئهم الى الواقف دخلوا (خصاف فى الوقف على الموالى)

غله سي واقفك عتقاسنه مشروطه وقفك غله سنده واقفك عتقاسنه عتيقاتي مشاركته قادره اولورلرمي * الجواب * اولورلر

(ولو قال وقفت على موالى وله موالى وموليات دخلوا فيه كما قال على اخوتى فانه يدخل فيه الاخوة والاخوات (من اوقاف الناصحى فى الوقف على الموالى)

توليت وغله سي بر مسجد شريفك انجق امامنه مشروطه وقف اولان منزلك غله سنه مسجد مزبورده امام اولان زيد شرط واقف اوزره متصرف ايكن اول مسجدك مؤذني اولان عمرو ايچون غلهٔ مزبورهنك نصفي عمروه مشروطه در ديو اقرار ايدوب بعده زيد فوت اولوب امامت بكره توجيه اولنسه عمرو غلهنك كندويه مشروطه اولديغني اثبات ايتمدين زيدك اقرارينه بناء غلهٔ مزبوره ده بكره مشاركته قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(اقر الموقوف عليه بان فلانا يستحق معه كذا وانه يستحق الربع دونه وصدقه فلان صح فى حق المقر دون غيره من اولاده وذريته ولو كان مكتوب الوقف مخالفا له (اشباه فى الوقف) الاقرار حجة قاصرة على المقر ولا يتعدى الى غيره (اشباه فى الاقرار)

غله سي واقفك مطلقا اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزله اجارتين ايله متصرف اولان زيد بلاولد فوت اولوب متوليسي منزلي آخره ايجار ايتمك استدكده واقفك اولادي مجرد غله سي بزه مشروطه اولمغله منزلده ساكن اولورز ديو متولي يه منزلي ايجاردن منعه قادر اولورلرمي * الجواب * اولمازلر

(وقف منزلا على ولديه واولادهما ماتناسلوا ليس لهما ان يسكنا فيه لان حقهما فى الغلة (منية المفتي فى الوقف) وفى النوازل وقف عليه غلة داره ليس له السكنى وان وقف عليه للسكنى ليس له الاستغلال (فى الثامن من وقف البزازيه)

زيد بنا و وقف ايتديكي جامع شريفده امام وخطيب اولنلره يومى ايكيشر يوز درهم ايتمك و يريله ديو شرط ايتمكله حالا اول جامعده امام وخطيب اولان عمرو و بكر برمدت اداء خدمت ايدوب لكن متولي مزبورلره نسنه ويرماسه حالا مزبورلر مستحق اولدقلري يومى ايكيشر يوز درهم ايتمكك عينني ياخود ثمن مثلني متـولي يدنده اولان مدت مزبوره غله سندن طلب ايتدكلرنده متولي بغير وجه ويرمامكه ياخود ثمن مثلندن نقصان و يرمكه

قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(لوشرط للمستحقين خبزا ولحما معينا كل يوم فللقيم ان يدفع القيمة من النقد وفى موضع آخر لهم طلب العين واخذ القيمة (اشباه فى الوقف)

زيد وقف لازم ايله وقف ايتديكى منزلك سكناسنى عتقا وعتيقاتنه بعد وفاتهم عتقا وعتيقاتنك اولادلرينه واولاد اولادلرينه بعد الانقراض غله سنى مدينۀ منوره فقراسنه شرط ايدوب لكن كاتب وقفيه ده انجق زيدك عتقاسنه وعتقاسنك اولادلرينه واولاد اولادلرينه مشروطه اولمق اوزره تحرير ايلسه زيدك عتقا وعتيقاتنك اولادلرينه واولاد اولادلرينه شرطى وجه شرعى اوزره ثابت اولوب عتيقات اولادلرندن زينب موجوده اولمغله زينب منزلده ساكنه اولمق استدكده مدينۀ منوره متولبسى مجرد وقفيه ده انجق عتقا واولاد عتقا يازيلوب عتقا واولاد عتقادن كمسنه موجود اولمامغله منزلى مدينه وقفى ايچون ضبط ايدرم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(ثم اعلم ان لا اعتبار فى الشروط لما تكلم به الواقف لا لما كتب فى مكتوب الوقف فلو اقيمت بينة بشرط تكلم به الواقف ولم يوجد فى المكتوب عمل به كما فى وقف البزازيه (البحر الرائق فى الوقف)

زيد واقف واقفك غله سندن مصارف معينه سندن زياده سنى عتقا وعتيقاتنه شرط ايدوب لكن وقفده مصارف معينه دن زياده نسنه اولماسه واقفك عتقا وعتيقاتى وقف مزبورك غله سندن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(مبناه ان المعين له من الزوائد لا غير وهى غير موجودة واذا لم يكن ما عين منه موجودا فمن اين يأخذ الوظيفة (كذا فى فتاوى عطاء الله افندى فى الوقف)

زيد بر وقفك توليتندبراتله متصرف ايكن عمرو ظهور ايدوب توليت مرقومه اولاد واقفه مشروطه اولوب بن واقفك اولادندنم ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرد ديله توليت مرقومه يه مداخله يه قادر اولور مى * الجواب * اولماز (اذ بمجرد الدعوى لا يثبت الحق (درر فى القسامة)

زيد واقف وقفيۀ معمول بهاسنده وقفك توليت خدمتى مقابله سنده يومى اوتوز اقچه شرط وتعيين ايدوب لكن متولبسى عمروك براتنده اون اقچه يازلمش اولسه عمرو بعد اداء الخدمه شرط واقف اوزره وظيفه سنى غلۀ وافيۀ وقف مزبوردن المق استدكده وقفك مرتزقه سى براتكده اون اقچه تحرير اولنمغله زياده الديغكه راضى اولمازز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(شرط الواقف يجب اتباعه لقولهم شرط الواقف كنص الشارع (اشباه)

زيد واقف وقفيۀ معمول بهاسنده وقفك غله سنه حياتده اولدقچه كندم متصرف اولوب فوتمدنصكره آخره متزوجه اولميان امهات اولادم متصرفه اولەلر وامهات اولادم انقراضلرندنصكره غلۀ مزبوره فلان مدرسه ده ساكنلر اولان طالب العلم فقراسنه صرف اولنه ديو شرط ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب زيدك امهات اولادندن انجق

هند موجوده اولوب لكن هند آخره متزوجه اولسه غلهٔ مرقومه هنده می صرف اولنور یوخسه مدرسهٔ مزبوره ده ساكن طالب العلم فقراسنه می * الجواب * طالب العلم فقراسنه

(وفيها سئل عمن شرط السكنى لزوجته فلانة بعد وفاته مادامت عزباء ذات وتزوجت وطلقت هل ينقطع حقها بالتزويج اجاب نعم قلت وكذا الوقف على امهات اولاده الامن تزوج اوعلى بنى فلان الامن خرج من هذه البلدة فخرج بعضهم ثم عاد اوعلى بنى فلان ممن تعلم العلم فترك بعضهم ثم اشتغل به فلا شئ له الا ان شرط انه لوعاد فله فليحفظ (من وقف الدر المختار فى الفروع)

زيد ملك منزلنى وقف ايتدكده فلان محله مسجدى امامنه وقف ايتدم ديوب سكنى وغله دن برينى تصريح ايلماسه شرط اولان سكنامیدر غله میدر * الجواب * غله در (مرنقله من الولوالجية ومنية المفتى)

هند ملك عقارينى وقف وغله سنى بر مسجدده امام اونلره شرط ايدوب تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدردكده تبديل وتغيير شروطنى يدنده قويوب لكن كاتب وقفيه ده تحرير ايلماسه حالا هند شرط مزبوره رجوع ايدوب اول عقارك غله سنى جهت اخرايه شرط مراد ايتدكده اول مسجده امام اولان عمرو مجرد وقفيه ده تحرير اولنمامش ديو هندى منعه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(وفى فتح القدير وعلى وزان شرط الاستبدال لوشرط لنفسه ان ينقص من المعاليم اذا شاء ويخرج من شاء ويستبدل به كان له ذلك وليس لقيمه الا ان يجعل له واذا ادخل واخرج مرة ليس له ثانيا الا بشرط (البحر الرائق فى الوقف) ثم اعلم ان الاعتبار فى الشروط لما تكلم به الواقف لا لما كتب فى مكتوب الوقف (من المحل المذكور)

زيد واقف وقفيهٔ معمول بها سنده ثم شرط الواقف ان يكون التولية لنفسه و بعد ماطار طائر روحه من عالم الاشباح الى عالم الارواح فالتولية لاصلح ابنائه وابناء ابنائه ثم وثم الى ان ينقرض النسل ثم لاقرب اقربائه الذكور الاقرب فالاقرب ديو تحرير ايتدردكدنصكره زيد فوت اولوب زيدك ابناسى وابناء ابناسى منقرض اولوب واقفك اقرباسندن قرنى هندك اوغلنك اوغلى عمرو ايله واقفك قرنداشنك بشنجى بطنده اولان اوغلى بكر موجود اولسه لر توليت مرقومه يه عمرو و بكردن قنقيسى مستحق اولور * الجواب * عمرو مستحق اولور

(رجل قال ارضى صدقة موقوفة على اقرب قرابتى وله اخت لاب وام و بنت بنت بنت فبنت بنت البنت اولى وان سفلت لانها من صلبه فتكون اقرب من التى من صلب ابيه (فى السادس من وقف الخلاصة)

زيد بر مدرسه بنا و وقف ايدوب تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدردكدنصكره علمادن عمرو اول مدرسه يه براتله مدرس نصب اولنسه زيد حين تسجيلده مدرسك عزل ونصبنى يدنده قومش اولميوب عمروك عزلنى موجب حالى يوغيكن مجرد بن وقف ايتمكله ديلديكم كمسنه يى مدرس نصب ايدرم ديوب عمرونى عزل ايتدرمكه قادر

اولور می * الجواب * اولماز

(قوله والبانی اولی الخ) وهذه المسئلة تدل دلالة ظاهرة علی ان المدرس والامام اذا کانا اهلا للتدریس والامامة لیس للواقف عزله واما اذا لم یکونا اهلا لهما او عرض علیهما عارض یمنع عن اقامة خدمتهما له ان یعزلهما وفی بعض الکتب ان المدرس والامام ومثلهما اذا کانوا اهلا لاداء خدمتهم وقادرین علیها ومرضوا مرضا لیس للسلطان عزلهم بل له ان یقیم مقامهم من ینوب منابهم و یقدر علی اداء خدمتهم

(ابن زیرك علی الاشباه فی الوقف)

بر وقف قدیمك وقفیه سی اولمیوب لکن غله سی قدیمدن بر جهته صرف اولنه کلمش اولسه متولی مجرد شرط واقف معلوم دکلدر دیو مصرف قدیمی تغییر ایدوب غله ء مزبوره یی جهت اخرایه صرفه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(سئل شیخ الاسلام عن وقف مشهور اشتبهت مصارفه وقدر ما یصرف الی مستحقیه قال ینظر الی المعهود من حاله فیما سبق من الزمان من ان قوامه کیف یعملون فیه والی من یصرفونه وکم یعطون فیبنی علی ذلك لان الظاهر انهم کانوا یفعلون ذلك علی موافقة شرط الواقف (فی الحادی والعشرین من وقف المحیط)

غله سی واقفك ابناسنه وابناء ابناسنه مشروطه وقفك غله سنده واقفك ابناء ابناسنه بنات بناتی مشارکتیه قادره اولورلر می * الجواب * اولمازلر

(و بنو فلان یختص بذکورهم (من وصایا الدرر)

بر وقف منزلك غله سی واقفك اولادینه واولاد اولادینه بعد الانقراض مدینهٔ منوره فقراسنه مشروطه اولمق اوزره وقفیه سنده تحریر اولنوب وجه محرر اوزره وقفیه ایله قدیمدن عمل اولنه کلمکله حالا اولاددن موجود اولان زید منزلك غله سنی کالاول اخذ مراد ایتدکده مدینهٔ منوره متولیسی عمرو وقفیه نك مضمونی اثبات ایله والا منزلی بن ضبط ایدرم دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(اذا تقادم اصل الوقف ومات شهوده فما کان فی ایدی القضاة وله رسوم فی دواوینهم وتنازع اهله فیه فانه یجری علی الرسوم الموجودة فیها استحسانا

(اسعاف فی الاوقاف المتقادمة)

زید بر جامع بنا و وقف ایدوب جامعك مصارفنه بعض عقارات وقف وتسجیل ایتدکده وقفك تولیتنی اولادینه واولاد اولادینه شرط ایدوب جامعك خدامنك عزل ونصبی وجهاتنك توجیهی اولادنك واولاد اولادینك یدلرنده اوله دیو شرط ایتمکله جامع جهتلرندن بعض جهات محلول اولدقده زیدك اولاد اولادندن متولی اولان عمرو شرط واقف اوزره اول جهاته مستحق اولان کمسنه لره توجیه ایلسه قاضی بن عمروك توجیهنه راضی اولمام دیو اول کمسنه لری عزل ایدوب آخر کمسنه لری نصب ایتمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(مات المتولی والواقف حی فالرأی فی النصب الی الواقف لا الی الحاکم و بعد موت الواقف

﴿الرأی﴾

الرأى الى وصيه لاالى الحاكم وان لم يكن له وصى فالرأى الآن الى الحاكم لان العين
وان زالت بالوقف عن ملكه حقيقة فهو باق على ملكه حكما باشارة قوله عليه السلام
وصدقة جارية الى يوم القيمة (من وقف البزازيه فى نصب المتولى)

توليتى واقفك اصلح اولادنه مشروطه وقفك تولينته واقفك اولادندن اصلح اولان عمرو
شرط واقف اوزره متصرف ايكن واقفك اولادندن اصلح اولميان هند توليت مزبوره ده
عمروه مشاركته قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا شرط الولاية الى الافضل فالافضل من اولاده وكانوا كلهم فى الفضل سواء
يكون الولاية الى اكبرهم سنا (انفع الوسائل) وفسر فى الذخيرة الافضل فقال
هو الاورع والاصلح والاهدى فى امور الوقف واذا استوى اثنان فى الصلاح فالاعلم
بامور الوقف (فى الكتاب المذكور) شرط الواقف يجب اتباعه (اشباه)

سكناسى بر مسجدده مؤذن اولنلره مشروطه وقف منزلده مسجد مزبورده مؤذن اولان
زيد ساكن ايكن منزل بالكليه خراب اولمغله زيد منزلك عرصه سنده كندى ماليله
نفسيچون مجددا منزل بنا ايتدكدنصكره مؤذنلك زيدك رفعندن عمروه براتله توجيه اولنسه
زيد عمروه بنالك مقلوعا قيمتنى باكه ويروب بنايى آل والا اقلعى وقفه مضر اولمامغله بنايى
قلع ايدرم ديدكده عمرو راضى اولميوب بناء مرقومى مجانا ضبط ايدرم ديمكه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو انهدمت وقال الاول انا ابنيها واسكنها كان له ذلك واذا مات يكون البناء لورثته
ويقال لهم ارفعوا بناءكم عن الدار وخذوه والفرق بين هذه وبين ماقبلها ان مارم به لايمكن
تخليصه وتمييزه الا بضرر بخلاف البناء فان كله لهم وليس للثانى ان يتملك البناء بقيمته
بدون رضاهم (اسعاف فى وقف الدار على السكنى)

بر محله اهالیسندن زيد محلهٔ مزبوره مسجدنده اون بش اجزاء شريفه تلاوت اولنمق ايچون
شوقدر اقچه وقف ايتدكده اجزاء شريفه تلاوتى اوچر اقچه وظيفه ايله محلهٔ مزبوره
اهالیسنه شرط ايلسه اهالى محله دن اجزاء شريفه تلاوتنه قادر كمسنه لر طالب لر ايكن
قاضى جهات مزبوره يى اول كمسنه لره توجيه ايتميوب اجانبدن كمسنه لره توجيهه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(شرط الواقف يجب اتباعه لقولهم شرط الواقف كنص الشارع اى فى وجوب العمل
به وفى المفهوم والدلالة (اشباه)

نسلا بعد نسل بطنا بعد بطن معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن زيد وقفنك توليتنى
نسلا بعد نسل معتقى عمروك مطلقا اولادنه واولاد اولادنه شرط ايلسه وقف مزبورك
توليتنه عمروك اولادندن بكرك اوغلى بشر بكرك قزينك قزى هند مشاركته
قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(قال الفقيه ابو جعفر الهندوانى هكذا ذكر هلال فى وقفه اذا ذكر الواقف ثلثة بطون
يكون الوقف عليهم وعلى من سفل منهم الاقرب والابعد فيه سواء الا ان يذكر الواقف

فی وقفه الاقرب فالاقرب او یقول علی ولدی ثم من بعدهم علی ولد ولدی او یقول بطنا بعد بطن فحینئذ یبدأ بما بدأ به الواقف (خلاصه فی وقف الاولاد)

تولیت وغله سی واقفك بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك تولیت وغله سنی واقفك اولاد اولادندن زید مستقلا ضبط ایلسه واقفك اولاد اولادندن زید ایله بر بطنده اولان عمرو تولیت وغله ده زیده مشارکته قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وقف علیهم شارطا تقدیم البطن الاعلی ثم وثم ولم یزد فلاشئ لاهل البطن الثانی مادام واحد من الاعلی ومن مات عن ولد فلاشئ لولده ویستحق من مات ابوه قبل الاستحقاق مع اهل البطن الثانی لامع الاول لکونه منهم (اشباه فی القاعدة التاسعة)

زید واقف وقفنك غله سنی اولادنه واولاد اولادنه شرط ایتدکده للذکر مثل حظ الانثیین اقتسام ایده لر دیو شرط ایلسه زیدك اولاد اولادندن عمرو زیدك اولادندن هنده غلهء وقفی شرط واقف اوزره اقتسام ایده لم دیدکده هند راضیه اولمیوب علی السویه اقتسام ایده لم دیمکه قادره اولور می * الجواب * اولماز

(وتقسم بینهم بالسویة ان لم یرتب البطون وان قال للذکر کالانثیین فکما قال (من وقف الدر المختار فی وقف الاولاد)

بر وقف منزلك سکناسی زیدك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه اولمغله زیدك اولادندن هند منزل مزبورده ساکنه اولسه زیدك اولادندن زینب دخی هند ایله منزل مزبورده معا ساکنه اولمق استدکده هند یالکز بن ساکنه اولورم دیوب بغیر وجه زینبی سکنادن منعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز (شرط الواقف یجب اتباعه (اشباه)

زید وقف ایتدیکی منزلك برجانبنده اولان اوطه سنی معتقی عمروه وعمروك اولادنه واولاد اولادنه وجانب اخرده اولان اوطه سنی آخر معتقی بکره و بکرك اولادنه واولاد اولادنه وجانب ثالثده اولان اوطه سنی آخر معتقی بشره و بشرك اولادنه واولاد اولادنه شرط ایدوب بعد انقراض الکل غله سنی مدینهء منوره فقراسنه شرط ایلسه حالا عمرو فوت واولادی دخی منقرض اولوب متصرف اولدقلری اوطه یی مدینهء منوره متولیسی رأی حاکمله مدینهء منوره فقراسیچون ضبط ایتمك استدکده بکرو بشرك اولادلری اول اوطه دخی بزه انتقال ایدر دیو متولی یی منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولو وقف علی اولاده وسماهم وقال علی فلان وفلان وجعل آخره للفقراء فمات واحد منهم فانه یصرف نصیب هذا الواحد الی الفقراء (خانیه فی وقف الاولاد)

هند وقف ایتدیکی منزلك سکناسنی عتیقه لری زینب وخدیجه یه بعد وفاتهما زینب وخدیجه نك اولادلرینه واولاد اولادلرینه شرط ایتدکدنصکره زینب وخدیجه شرط واقف اوزره منزل مزبورده ساکنه لر ایکن زینب فوت اولوب خدیجه حیاتده ایکن زینبك اوغلی زید منزل مزبوره مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو قال علی ولدی هذین فاذا انقرضا فهی علی اولادهما ابدا ما تناسلوا قال الشیخ

الامام ابو بكر محمد بن الفضل رحمه الله تعالى اذا انقرض احد الولدين وخلف ولدا يصرف نصف الغلة الى الباقي والنصف الآخر يصرف الى الفقراء فاذا مات الولد الآخر يصرف جميع الغلة الى اولاد اولاده لان مراعاة شرطه لازمة في الوقف وهو انما جعل لاولاد الاولاد بعد انقراض البطن الاول فاذا مات احدهما يصرف نصف الغلة الى الفقراء (اسعاف في الوقف على الاولاد)

هند واقفه واقفنك مصارف معينه دن فضله سنى اولادنه واولادا ولادنه على طريق الارث شرط ايدوب هندك قزينك اوغلنك قزى زينبك اوغلى زيدك قزى خديجه وزينبك قزى عايشه نك اوغلى عمرو ايله عايشه نك قزى فاطمه موجود اولسه لر اول فضله مزبورلرك بينلرنده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * التى سهمدن اوچ سهمى خديجه يه ايكى سهمى عمروه بر سهمى فاطمه يه ويريلور

(قلت ارايت رجلا جعل ارضه صدقة موقوفة على فلان وفلان وفلانة فمن مات منهم وله ولد فنصيبه بينهم على قدر مواريثهم عنه قال هذا وقف جائز على ماشرط الواقف (خصاف في الوقف على نفسه)

زيد وقف ايتديكى عقارك غله سنى بر جهته شرط ايتدكده غلهٔ مزبوره جهت مذكوره يه صرف اولنمق متعذر اولورسه غلهٔ مزبوره مدينهٔ منوره فقراسنه صرف اولنه ديو شرط ايلسه جهت مزبوره يه صرف متعذر اولميوب حالا غلهٔ مزبوره اول جهته صرف اولنور كن مدينهٔ منوره متوليسى شرط مزبوره بناء غله يه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(شرط الواقف كنص الشارع (اشباه في الوقف)

غله سى بر محله ده واقع وقف قالدرمك تعميرينه مشروطه اولان نقودك غله سى قربنده واقعه قصبه ده اولان جامعك تعميرينه صرف اولنمق جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(اتحد الواقف والجهة وقل مرسوم بعض الموقوف عليه جاز للحاكم ان يصرف من فاضل الوقف الآخر اليه وان اختلف احدهما لا (تنوير الابصار في الوقف)

توليت وسكناسى واقفك بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزل محترق اولدقده عرصه سنى اولاددن زيد عمروه ايجار ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب نوبت تصرف اولاددن بكره كلسه بكر اول عرصه يى عمرودن الوب شرط واقف اوزره ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفي النوازل وقف عليه غلة داره ليس له السكنى وان وقف عليه للسكنى لم يكن له الاستغلال (في الثامن من وقف البزازيه)

زيد واقف وقفنك غله سنى اولادنه واولاد اولادنه على طريق الارث شرط ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب اوغلى عمرو ايله قزى هندى ترك ايلسه اول غله عمرو وهند بينلرنده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * للذكر مثل حظ الانثيين

(قلت ارأيت رجلا جعل ارضه صدقة موقوفة على فلان وفلان وفلانة فمن مات منهم وله ولد فنصيبه بينهم على قدر مواريثهم عنه قال هذا وقف جائز على ماشرط الواقف (خصاف فى الوقف على رجل بنفسه)

زيد واقف وقف ايتديكى عقارك وقفيهٔ معمول بها سنده عقارك غله سنى اولاد اولادم على قدر مواريثهم اقتسام ايده لر ديو شرط ايلسه زيدك قزينك اوغلى عمرو ايله قزينك قزى غلهٔ وقفى نه وجه اوزره اقتسام ايدرلر * الجواب * للذكر مثل حظ الانثيين (مر نقله آنفا من الخصاف)

توليت وسكناسى واقفك بطنا بعد بطن اولادينه واولاد اولادينه مشروطه وقف منزلى اولاددن متصرف اولان زيد خلاف شرط واقف شو قدر اجرت معجله ومؤجله ايله عمروه ايجار و تسليم ايدوب معجلهٔ مزبوره يى عمرودن الدقدنصكره زيد فوت اولوب نوبت تصرف اولاددن بكره كلسه بكر منزل مزبورى عمرودن الوب شرط واقف اوزره ساكن اولمق مراد ايتدكده عمرو بكره زيده ويرديكم معجله يى ويرمينجه منزلى ساكن ويرمم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(ومن له السكنى لايملك الاستغلال كما صرح به فى البزازية وفى فتح القدير بقوله وليس للموقوف عليهم الدار سكناها الاستغلال كما ليس للموقوف عليهم الاستغلال السكنى (البحر الرائق فى الوقف) ولايجوز اجارة من له السكنى لانه غير مالك (هدايه فى الوقف)

توليتى واقفك بطنا بعد بطن اولادينه واولاد اولادينه مشروطه وقفك توليتنده واقفك اولاددن بطن اولدن اولان زيد متصرف ايكن زيد توليتى اجانبدن عمروه فراغ ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب نوبت تصرف واقفك اولادندن بطن ثانيدن اولان بكره كلسه بكر توليتى عمرودن ضبط ايتدرميوب شرط واقف اوزره كندى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واما الحق فى الوقف فقال قاضيخان فى فتاواه من الشهادات فى الشهادة بوقف المدرسة ان من كان فقيرا من اصحاب المدرسة يكون مستحقا للوقف استحقاقا لايبطل بالابطال فانه لوقال ابطلت حقى كان له ان يطلب ويأخذ بعد ذلك (اشباه فيمايقبل الاسقاط من الحقوق) سئل فى امرأة اسقطت حقها من وقف شرط لذريته وهى منها هل يسقط ام لا اجاب لايصح اسقاطها (فتاوى خيريه فى الوقف)

توليتى واقفك اولادينك ارشد وسنا اكبرينه مشروطه وقفك توليتنده واقفك اولاددن ارشد وسنا اكبر اولان زيد شرط واقف اوزره متصرف ايكن واقفك اولاددن ارشد وسنا اكبر اولميان عمرو توليت مرقومه ده زيده مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ومعنى الرشيد ان ينفق المال فيما يحل ويمسك عما يحرم ولايتصرف فيه بالتبذير والاسراف (منلا مسكين فى الحجر) شرط الواقف يجب اتباعه لقولهم شرط

﴿شرط﴾

شرط الواقف كنص الشارع (اشباه فى الوقف)
توليتى بر مسجد شريفده امام اولان زيده غله سى زيد ايله مسجد مزبورده مؤذن اولان عمروه مشروطه وقف منزلى زيد اجر مثليله بكره ايجار وتسليم ايتدكده عمرو مجرد غله سنك بعضى باكه مشروطه اولمغله بن ايجار ايدرم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(والموقوف عليه الغلة لايملك الاجارة الابتولية (تنوير الابصار فى الوقف)
غله سى واقفك مطلقا اولاد نه واولاد اولاد نه مشروطه وقفك غله سنه واقفك اولاد ندن زيد وعمرو برابر متصرفلر ايكن زيد وعمرو فوت اولوب زيد اوچ اوغلنى وعمرو براوغلنى ترك ايلسه لر مزبورانك اوغللرى غلهٔ وقفى نه وجهله اقتسام ايدرلر * الجواب * برابر قتسام ايدرلر
(وقف ضيعة على اولاده واولاد اولاده ابدا ما تناسلوا وله اولاد اولاده قسم بينهم على السوية لايفضل الذكور على الاناث لانه اوجب الحق لهم على السواء (من وقف اللاقطى فى القسم الثالث)
زيد واقف وقفنك غله سى بطنا بعد بطن اولاد نه واولاد اولاد نه شرط ايدوب وقفيهٔ معمول بهاسنده تصريح ايتمكله قديمدن شرط مذكور ايله عمل اولنه كلشيكن دفترخاقانيده بطنا بعد بطن قيد اولنميوب وقفيه يه مغاير مطلق وقف اولاد ديو تحرير اولنمش اولسه وقفيه ايله مى عمل اولنور يوخسه دفتر ايله مى * الجواب * وقفيه ايله عمل اولنور
(وقف قديم لايدرى شرائطه ومصارفه يفعل مافعل من قبل فى دواوين القضاة (من وقف مختارات النوازل) يبقى القديم على قدمه (فتاوى خيريه)
زيد واقف وقف ايتديكى عقارك وقفيهٔ معمول بهاسنده جعل الواقف توليته لنفسه مادام حيا ثم الى ولده عثمان ثم الى اولاده ديو شرط وتصريح ايتدكدنصكره زيد وعثمان فوت اولوب توليته عثمانك اولادى متصرف اولسه لر زيدك آخر اوغلى محمدك اولادى وقفك توليتنده عثمانك اولادنه مشاركته قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(رجل وقف عقارا وجعل ولايته الى نفسه مادام حيا ثم الى ولده فلان ثم بعده الى الاعف الارشد من اولاده فالهاء منصرف الى الابن دون الواقف لان الكناية تنصرف الى اقرب المكنيات بمقتضى الوضع (فى الثانى من وقف جواهر الفتاوى)
سكناسى واقفك اولادنه مشروطه وقف منزلده واقفك اوغلى عمرو شرط واقف اوزره ساكن ايكن متولى بن منزلى آخره ايجار ايدهم ديو خلاف شرط واقف عمروى منزلدن اخراجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ليس للمتولى ان يتجاوز امر الواقف وشرطه (ذخيره فى تصرفات القيم من الوقف)

هند ملك باغچه سنى وقف وغله سنى اولا نفسنه بعده غله نك ثلثانى اوغلى زيدك اولادنه واولاد اولادنه وثلثى قزى زينبك اولادنه واولاد اولادنه شرط ايدوب بعده هنددن مقدم زينب فوت اولوب اوغلى عمروى ترك ايتدكدنصكره هند بعدها زيدخى فوت اولوب زيد اوغلى بكرى ترك ايتدكده عمرو باغچه نك غله سنك ثلثنى شرط واقفه اوزره المق استدكده بكر مجرد اناك زينب هند دن مقدم فوت اولمغله جمله غله يى بن الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(شرط الواقف يجب اتباعه لقولهم شرط الواقف كنص الشارع اى فى وجوب العمل به فى المفهوم والدلالة (اشباه فى الوقف)

زيد واقف وقفيهٔ معمول بهاسنده وقف على امهات اولاده مالم يتزوجن ديو تصريح ايتدكدنصكره غلهٔ وقفه واقفك ام ولدى متصرفه ايكن نفسنى عمروه تزويج ايلسه غلهٔ وقفه مداخله يه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل وقف وقفا على امهات اولاده الا من تزوج فانه لاشئ لها فتزوجت واحدة منهن ثم طلقها زوجها لايكون لها شئ الا اذا شرط الواقف فى الوقف ان من تزوجت وطلقها زوجها فلها (خزانة المفتين فى الوقف)

زيد واقف وقفنك غله سنى اولادندن بالكز عمروه شرط ايلسه سائر اولادى وقفده عمروه مشاركتده قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (مر نقله من الاشباه)

زيد واقف وقف ايتديكى عقارك وقفيهٔ معمول بها سنده شرط غلته على اولاده الذكور والاناث على الفريضة الشرعية لايشاركهم فى ذلك مشارك ولامنازع ثم من بعدهم على اولاد ابنائه ديو تصريح ايلسه زيدك اولاد صلبيه سندن انجق عمرو قالوب شرط واقف اوزره غلهٔ وقفه متصرف ايكن زيدك اولاد اولادى غلهٔ وقفده عمروه مشاركتده قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وقف عليهم شارطا تقديم البطن الاعلى ثم وثم ولم يزد فلا شئ لاهل البطن الثانى مادام واحد من الاعلى (اشباه فى القاعدة التاسعة)

محصولى سنوى اولان وقفك غله سى واقفك بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه مشروطه اولمغله واقفك اولادندن درجه ده برابر اولان زيد وعمرو وقفك غله سنه متصرفلر ايكن حصاد ادراك ايدوب غله حاصله اولدقلرندنصكره زيد فوت اولوب اوغلى بكرى ترك ايتدكده جمله محصولى عمرو قبض ايلسه بكر اول محصولدن زيدك حصه سنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قلت ارايت من مات منهم بعد مجئ الغلة قال حصة من مات منهم بعد مجئ الغلة ميراث لورثته على كتاب الله تعالى اقضى من ذلك دينه وانفذ منه وصاياه واورث منه زوجته لانه مال قد ملكه قبل ان يموت واما مايحدث من الغلة بعد وفات من مات منهم فهى لمن بقى منهم دون من هلك منهم (انفع الوسائل فى غلة الوقف)

زيد وقف ايتديكى عقارك غله سنى اولادنه بعد الانقراض بر مسجد شريفك

مصارفنه

مصارفنه شرط ایتدکدنصکره زیدك اولاد صلبیه‌سی منقرض اولسه‌لر اولاد بر کره
ذکر اولنمغله متولیسی غله‌یی مسجدك مصارفنه صرف ایتمك استدکده زیدك اولاد
اولادی راضیلر اولیوب مجرد اولاده شرط اولنمغله بز الورز دیمکه قادر
اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل وقف ارضا علی اولاده وجعل آخره للفقراء فمات بعضهم قال هلال یصرف
الوقف الی الباقی من الاولاد فان ماتوا یصرف الی الفقراء لا الی ولد الولد
(خانیه فی الوقف)

سکناسی واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزلك عرصه سنده
اولاددن زید صحتنده مالیله منزل بنا ایتدکدنصکره تبرعا وقف ایچون بنا ایتدم دیو
اشهاد ایدوب بعده فوت اولسه زیدك اولاد واقفدن اولمیان ورثه‌سی منزل مز بوره
مداخله‌یه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل اقر بوقف صحیح واقر بانه اخرجه من یده ووارثه یعلم انه لم یکن اخرجه من یده
قالوا اقراره علی نفسه جائز ولیس للورثة ان یأخذه ولا یسمع دعواهم فی القضاء
(خانیه فی فصل رجل یقر بارض فی یده انها وقف)

زید ملك منزلنی وقف وسکناسی عمروك بنا ایتدیکی مسجدده امام اولنلره شرط
ایتدکدنصکره منزل تعمیره محتاج اولسه منزل مرقوم عمروك وقفنك غله‌سیله تعمیر
اولنمق جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو کان الموقوف دارا فعمارته علی من له السکنی ولو متعددا من ماله لا من الغلة اذ الغرم
بالغنم (الدر المختار فی الوقف)

﴿ فی تصرفات المتولی ومایناسبها ﴾

زیدك متولیسی اولدیغی وقف عقار خراب اولدقده تعمیره مساعده وار ایکن زید
اول عقاری بغیر وجه شرعی عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید معزول ویرینه
بکر متولی اولسه بکر عقاری عمرودن الوب وقف ایچون ضبطه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا صح الوقف لم یجز بیعه (من وقف البدایه)

عرصه‌سی مقاطعه‌لو وقف وبناسی زیدك ملکی اولان منزل محترق اولوب عرصهٔ
صرفه قالدقدنصکره زید فوت اولوب برقاچ سنه عرصه‌نك مقاطعه‌سی
ویرلماسه متولی عرصه‌یی وقف ایچون ضبط وآخره ایجاره قادر
اولورمی * الجواب * اولور

آجر دارا کل شهر بکذا صح فی واحد فقط وفسد فی الباقی (درر فی الاجارة الفاسدة)
وتنفسخ الاجارة بلا حاجة الی الفسخ بموت احدهما ای العاقدین (درر)

زیدك بر جهته مشروطه وقفی اولان عرصه‌ده مغروسه اولوب عمروك جهت
اخرایه مشروطه وقفی اولان اشجارك متولیسی بکر اول اشجاری بیعه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا صح الوقف لايملك ولايملك (ملتقى فى الوقف)

اراضى اميريه دن برمقدار اراضى طرف سلطنتدن زيده تمليك صحيح ايله تمليك اولنوب زيد دخى اول اراضى يى برجهته وقف وتسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدر دكد نصكره وقف مزبور متولبسى اول اراضى يى بعض كسنه لره طاپو ايله ايجار ايدوب بعده برمدت مرورنده اول اراضينك انجق اعشار شرعيه سى امر سلطانى ايله برجامعك مصارفنه تعيين اولنوب اول جامعك متولبسى مجرد اعشارى جامعك مصارفنه تعيين اولنمغله حالا اراضى يى جامع وقفى ايچون ضبط ايدوب بن ايجار ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والموقوف عليه الغلة لايملك الاجارة الا بتولية (تنوير الابصار) ونقل فى المبسوط ان السلطان يجوزله مخالفة الشرط اذا كان غالب جهات الوقف قرى ومزارع فيعمل بامره وان غاير شرط الوقف لان اصلها لبيت المال (الدر المختار فى الوقف)

سلاطين ماضيه اوقافندن اولوب زيدك تصرفنده اولان برمقدار اراضى اوزرينه زيد اذن متوليله بعض ابنيه احداث ايدوب واشجار غرس ايتدكد نصكره اول بنا واشجارى وقف وتسجيل وتوليت وتصرفنى اولادنه واولاد اولادنه شرط وتعيين ايدوب اولاد شرط واقف اوزره متصرفلر ايكن مرور ايام وكرور اعوام ايله ابنيه خراب اولوب واشجارى دخى قوريوب اكثرى عرصه بيضا اولدقده اولاددن بشر اول عرصه بيضادن برمقدارينى عمروه ايجار واوزرينه ملكى اولمق اوزره بنايه اذن ويروب وعرصه سنه شوقدر اقچه كندى وقفى ايچون مؤجله تقدير ايتمكله عمرو دخى ماليله نفسيچون اول عرصه اوزرينه ابنيه احداث ايدوب بعده عرصه متولبسى اولوب زيدك اولادندن بشربندن تلقى ايتمشيدك ديو عمرودن اجاره يى الغيه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(هكذا فى النسخ التى رأيناها ولايخفى مافيه من سهو فليتأمل (لمرتبه الفقير)

برمحله ده واقع مسجد شريفك مصارفنه موقوفه نقودك متولبسى زيد نقود مزبوره دن برقاچ كسنه لره استرباح قصديله شوقدر اقچه ويردكدنصكره اول بلده يى حربى كفره استيلا ايدوب مسجد شريفى احراق ايلسه لر حالا عسكر اسلام بلده مزبوره يى فتح ايتمكله زيد مبلغ مزبورى اول كسنه لردن طلب ايتدكده مزبورلر مجرد مسجد شريف محترق اولمغله وقف بزدن لازم كلمز ديو ويرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(واذا لزم الوقف وتم لايملك اى لايكون مملوكا لصاحبه ولايملك اى لايقبل التمليك لغيره بالبيع ونحوه لاستحالة تمليك الخارج عن ملكه (درر فى الوقف)

زيد متولبسى اولديغى نقود موقوفه يى حفظ اوزره ايكن زيد معزول اولوب يرينه عمرو متولى اولدقده زيد نقود موقوفه دن يوزغروش اليقويوب ماعداسنى عمروه

تسليم ايتدكدنصكره عمرو فوت اولوب بكر متولى اولسه بكر زيدك اليقوديغى يوز غروشي وقف ايچون زيددن طلب ايتدكده زيد معترف ايكن مجرد بنم عمرو ذمتنده يوزغروشم اولمغله نقود موقوفه‌دن اليقوديغم يوزغروشي اول الجهه‌يه طوتارم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(عند رجل وديعة وللمودع عليه دين من جنس الوديعة لم تصر قصاصا بالدين حتى يجتمعا و بعد الاجتماع لاتصير قصاصا ما لم يحدث فيها قبضا وان فى يده يكفى لاجتماع بلا تجديد قبض يقع المقاصة وحكم المغصوب عند قيامه فى يد رب الدين كالوديعة (اشباه فى المداينات)

بر وقفك برقاج آى غله‌سي موجوده اولمامغله متوليسى زيد غله وقفه رجوع شرطيله كنيدي مالندن امر حاكمله مرتزقه‌يه وظايف ايچون شوقدر الجه و يردكدن نصكره غله حاصله اولسه زيد مبلغ مزبورى اول سنه‌نك غله سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى البزازية قيم الوقف انفق من ماله فى الوقف ليرجع فى غلته له الرجوع وكذا الوصى مع مال الميت ولكن لوادعى لايكون القول قوله (المتولى اذا انفق من مال نفسه ليرجع فى مال الوقف له ذلك فان شرط الرجوع يرجع والا فلا انتهى وفيها ايضا اذا اشترى شيئا لمؤنة المسجد بلا اذن الحاكم بماله لايرجع على الوقف انتهى وظاهره انه لارجوع له مطلقا الاباذن القاضى سواء انفق ليرجع اولا سواء رفع الى القاضى اولا سواء برهن على ذلك اولا (البحر الرائق فى الوقف)

بر مدرسه‌نك متوليسى زيد مدرسه‌نك حرمندن اولوب وقف لازم ايله وقف اولان بر عرصه‌يى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيدك يرينه بكر متولى اولسه بكر عرصه‌يى عمرودن الوب شرط واقف اوزره مدرسه‌يه الحاقه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ارض الوقف لايجوز بيعها ولارهنها (خيريه فى الوقف)

بر زاويه‌نك متوليسى زيد وقفك ايجارينى موجب مضايقه‌سى يوغيكن زاويه‌نك حرمندن اولوب ايجار ايچون معده اولميان عرصه‌يى عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى زيدك اذنيله اوزرينه نفسيچون بنا احداث ايلسه زيدك يرينه متولى اولان بكر قابى وقفه مضر اولمغله عمروه بناسنى قلع ايتدروب عرصه‌يى حرمدن اولمق اوزره ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ليس للمتولى ان يتجاوز امر الواقف وشرطه (ذخيره فى تصرفات القيم) سئل فى مدرسة احتاجت الى نفقة العمارة ماخرج منها وليس هناك مايعمر به من الوقف هل يجوز ان توجر قطعة منها بقدر ماينفق عليه ام لا اجاب مقتضى مافى الخلاصة جواز ذلك فانه قال ولايوجر فرس السبيل الا اذا احتيج الى نفقته فيوجر بقدر ماينفق عليه وهذه المسئلة دليل على ان المسجد اذا احتاج الى النفقة توجر قطعة منه بقدر ماينفق عليه انتهى و به يعلم الحكم فى المدرسة بالاولى (فتاوى خيريه فى الوقف)

غله سی واقفك اولاد نه واولاد اولاد نه مشروطه وقف دكانلری اولاددن هند مجرد اولاددن اولمغله برقاچ كسنه‌لره ایجار وتسلیم ایلسه وقف مزبور متولیسی عمرو اول دكانلری مزبورلردن الوب آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الموقوف علیهم لایملكون اجارة الوقف (عمادیه فی العاشر)

زیدك متولیسی اولدیغی وقفك بعض مستغلاتی تعمیره محتاج اولوب وقفده موجوده غله اولمامغله زید وقفه رجوع شرطیله امر حاكمله كندی مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایدوب تعمیراتدكدنصكره مصروفنی استیفا ایتمدین زید معزول ویرینه عمرو متولی اولوب لكن عمرو غله وقفدن نسنه قبض ایتماسه عمرو زیده غله حاصله اولدقده مصروفنی ویره‌یم دیركن زید راضی اولمیوب عمروه سن مصروفنی مالكدن ویر بعده غله وقفدن ال دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذلا لزوم بلا التزام (درر فی الحوالة) المتولی لیس بمطلوب بما لم یقبضه وهذا ظاهر (عطائیه فی الوقف)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه دن بعض كسنه لره شوقدر اقچه قرض ویردكدنصكره زیدك یرینه عمرو متولی اولوب بعده عمرو برقاچ سنه مبلغ مزبورك ربحنی مزبورلردن اخذ ومصارف وقفه صرف ایدوب بعده اصل مالدن نسنه المدین مرقوملرك بعضی مفلسا فوت اولوب بعضی فرار ایلسه‌لر عمروك یرینه متولی اولان بكر عمروه مجرد سن ربح مرقومی مزبورلردن الوب اصلنی اولمامغله اصل مالی مالكدن ضامن اول دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

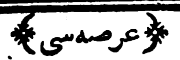
(فلوامتنع المتولی عن تقاضی ماعلی المتقبلین زمانا فانه یأثم فان هرب بعض المتقبلین لایضمن المتولی (فی الرابع من وقف جواهر الفتاوی)

بروقفك متولیسی زید غله وقفدن عمروه شوقدر اقچه ویروب وقفك مستغلاتی تعمیرینه صرف ایله دیو امر ایتمكله عمرو دخی مبلغ مزبوری وقفك مستغلاتی تعمیرینه قدر معروف صرف ایتدكدنصكره زید معزول اولوب یرینه بكر متولی اولسه بكر زیدك امرینی طوتمیوب مبلغ مزبوری عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(المتولی یملك التفویض الی غیره توكیلا لحاجة مرة بعد اخری (فوائد ظهیریه)

زیدك متولیسی اولدیغی جامع شریف تعمیره محتاج اولمغله زید وقف مزبورك جابیسی عمروه جامع مزبوری مالكدن تعمیر ایله بعده مصروفكی ویره‌یم دیمكله عمرو مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایدوب جامعی تعمیر ایلسه عمرو مصروفنی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی فوائد عمی نظام الدین سئل مولانا متولی یكی رافرمود تا سرمناره كرد وپیش ازاداء اجرت مرد عامل اجرخود را ازمال وقف طلبد یاازتركهٔ متولی اجاب ازمتولی طلبد (عمادیه فی احكام العمارة)



عرصه‌سی مقاطعه‌لو وقف وكرومی زیدك ملكی اولان باغك كرومی قوریبوب كوتكلری چیقوب عرصه‌ٔ صرفه قالدقده زید غرس ایتمیوب بش التی سنه عرصه‌نك مقاطعه‌سنی ویرماسه متولی عرصه‌یی ضبط وآخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اصله انه قدعلم مما مر ان مثل هذه الاجارة فاسدة فی شرف الانفساخ لانها تنفسخ فی آخر السنة للاستیجار فی كل سنة بدراهم معلومة مقطوعة ولم یبین فیها عدد السنین فتصح فی سنة وتفسد فی بقیتها (عطائیه فی الوقف)

زید مقاطعه ایله متصرف اولدیغی وقف عرصه‌ده اذن متولی ومالیله نفسیچون اوطه‌لر بنا ایتدكدنصكره زید عرصه‌نك مقاطعه‌ٔ مثلنی عرصه متولیسنه ویروب بنانك طورماسی وقفه مضر دكل ایكن متولی تعنتاً بنایی قلع ایتدرمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(استأجر ارضا وقفا وغرس فیها وبنی ثم مضت مدة الاجارة فللمستأجر ان یستبقیها باجر المثل اذا لم یكن فی ذلك ضرر قیل ولو ابی الموقوف علیهم الا القلع هل لهم ذلك فقال لا (فی الثانی من اجارات القنیه)

بر وقف منزل محترق اولدقده وقفده بنایه مساعده وار ایكن متولیسی زید عرصه‌سنی عمروه ایجار وملكیت اوزره بنایه اذن ویرمكله عمرو دخی نفسیچون منزل بنا ایتدكدنصكره برقاچ سنه مرورنده زیدك یرینه بكر متولی اولسه غله‌ٔ وقفده بنایه مساعده اولوب وقف ایچون مجدداً بنا اولنمق انفع اولوب عمروك بناسنك قلعی وقفه مضر اولمامغله بكر عمروه بناسنی قلع ایتدروب كالاول وقف ایچون منزل بنا ایتمكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(للمتولی ان یفعل للوقف مایكون مصلحة (اسعاف فیما یجوز للمتولی)

عرصه‌سی مقاطعه‌لو وقف واشجاری اذن متولیله ملكیت اوزره غرس اولنان باغچه‌نك مالكی زید اشجاری وقف لازم ایله جهت اخرایه وقف ایتدكدنصكره اشجار متولیسی عرصه‌نك مقاطعه‌ٔ مثلنی عرصه متولیسنه ویروب اشجار طورماسی وقفه مضر دكل ایكن عرصه متولیسی اشجار متولیسنه مقاطعه‌ٔ مثلندن شوقدر زیاده ویر والا اشجاری قلع ایتدروب عرصه‌یی آخره ایجار ایدرم دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی فتاوی السراجیة هل یجوز وقف البناء والغراس بدون الارض اجاب الفتوی علی صحته وظاهره انه لافرق بین ان یكون الارض ملكا او وقفا (البحر الرائق فی الوقف)

بنی المستأجر باذن المتولی فلما مضت المدة زاد فی الاجرة للمستقبل فرضی صاحب السكنی بالزیادة فهو اولی (فصولین فی ١٣) وباقی المسئلة یعلم مما مر من القنیة

بر عرصه‌نك سنوی شوقدر اقچه مقاطعه‌سی اولوب بناسی جهت اخرایه وقف اولان دكانلرك متولیسی زید اول عرصه‌نك برقاچ سنه عرصه متولیسنه مقاطعه‌سنی وقفدن ویرمدین معزول اولوب یرینه عمرو متولی اولدقده عرصه متولیسی اول سنه‌لرك مقاطعه‌سنی عمروك یدنده اولان غله‌ٔ وقفدن المق استدكده عمرو بجرد بن اول سنه‌لرده متولی دكل ایدم دیو ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وحقوق عقد يضيفه الوكيل الى نفسه كبيع واجارة وصلح عن اقرار يتعلق به ولو اضاف العقد الى الموكل تتعلق الحقوق بالموكل اتفاقا (الدر المنتقى ملخصا) ثم الاجرة لو معجلة طالبه بها وله حبس الدار لاستيفائها وان مؤجلة لا مالم تمض المدة ولو منجمة تجب اذا مضى النجم الواحد وان مسكوتا عنها ففى قول الامام اولا يطالبه قبل استيفاء المنافع وفى قوله الآخر وهو قولهما يطالبه باجر كل يوم (من اجارة البزازيه)

عرصه سي مقاطعه لو وقف و بناسي زيدك ملكى اولان منزل محترق اولوب اثر بنا قالمامغله عرصه متوليسى عمرو مصروفك اجرته محسوب اولمق اوزره عرصه ده وقف ايچون منزل بنا ايله ديكده زيد راضى اولميوب نفسيچون ملكيت اوزره بنا مراد ايلسه عمرو وجه محرر اوزره بنادن زيدى منعه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(وان اراد المستأجر ان يبنى فى المستأجر بناء ليس له ذلك لانه تصرف فى رقبة المستأجر وليس للمستأجر ذلك (فى الثانى عشر من اجارة الذخيرة)

زيد متوليسى اولديغى نقود موقوفه دن برقاچ كسنه لره معامله ايله ويرديكى شوقدر اقچه يى المدين معزول اولوب يرينه عمرو متولى اولسه عمرو مبلغ مزبورى اول كسنه لردن طلب ايتدكده مزبورلر مجرد مبلغ مزبورى بزه زيد ويرمكله زيده ويررز ديو عمرو ه ادادن امتناعه قادر اولورلر مى * الجواب * اولمازلر

(لو آجر القيم ثم عزل ونصب قيم آخر فقيل اخذ الاجر للمعزول والاصح انه للمنصوب لان المعزول آجرها للوقف لا لنفسه (قنيه فى تصرفات القيم من الوقف)

زيد بر بلده ده ايكى مسجد بنا ايدوب هر برينه بشقه بشقه بر مقدار عقار وقف وتعيين ايتدكدنصكره بعدزمان مسجدك برى تعميره محتاج اولوب وقفنده تعميره وفا ايدر غله اولماسه اول مسجدك متوليسى عمرو مجرد واقف براولمغله مسجد آخرك عقارى غله سنى اخذ ايدوب مسجد مزبورك تعميرينه صرف ايدرم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(اذا اتحد الواقف والجهة بان بنى رجل مسجدين وعين لمصالح كل منهما وقفا وقل مرسوم بعض الموقوف عليه بان انتقص مرسوم امام احد المسجدين اومؤذنه مثلا بسبب كون وقفه خرابا جاز للحاكم ان يصرف من فاضل الوقف الآخر اليه لانهما حينئذ كشئ واحد وان اختلف احدهما بان بنى رجلان مسجدين اورجل مسجدا ومدرسة ووقفوا لهما اوقافا فلا اى لا يجوز للحاكم ان يصرف من فاضل وقف احدهما الى الآخر كذا فى البزازية (درر فى الوقف) ورد هذا التصوير العلامة نوح بما نصه اقول قال بعض الفضلاء حمل اتحاد الجهة على ذلك مخالف لصريح كلام البزازى فانه فسر اتحاد الوقف والجهة بان كان الوقفان على مسجد احدهما الى عمارته والآخر الى امامه ومؤذنه ومنشأ توهمه تمثيل البزازى لاختلاف الجهة بان بنى مسجدا ومدرسة حيث ظن من ظاهره انه لو كانا مسجدين لا يكون من اختلاف الجهة وليس الامر كذلك بل دائرة التمثيل اوسع من ذلك فينتظم اختلاف الجهة صورة بناء مسجدين كما ينتظم صورة بناء مسجد ومدرسة كما نبه عليه بعض العلماء جعل الله سعيه مشكورا وعمله مبرورا والحاصل ان الجهة عبارة

عن محل الوقف وهو المسجد مثلا ولم يتفطن المص لذلك وحمل اتحاد الجهة على الاتحاد النوعى فى المحل انتهى (طحطاوى حاشية الدر المختار)

زيد بر قريه ده صدقات مسلمين ايله بر جامع شريف بنا ايدوب جامع مزبورده امام وخطيب اولنلر ايچون نسنه وقف اتمامكله عمرو بر عقارينى وقف لازم ايله وقف ايدوب غله سنى اول جامعده امام وخطيب اولنلره شرط وتعيين ايتدكدنصكره جامعك بعض مواضعى تعميره محتاج اولمغله اول قريه اهالیسى عمروك وقفى غله سندن خراب اولان مواضعى تعمير اولنسون ديو حاكمه اعلام ايلسه لر حاكم غلهٔ مرقومه دن تعمير ايله ديو جامعده امام وخطيب اولان بكر وبشره جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اما اذا اختلف الواقف او اتحد الواقف واختلف الجهة بان بنى مدرسة ومسجدا وعين لكل وقفا وفضل من غلة احدهما لا يبدل شرط الواقف وكذا اذا اختلف الواقف لا الجهة يتبع شرط الواقف (بزازيه فى نوع من وقف المنقول)

هند اراضى مملوكه سنى وقف وغله سنى بنا ايتديكى مكتبك مصالحنه شرط ايدوب بعده ملك خانى دخى وقف وغله سنى بنا ايتديكى چشمه نك مصالحنه شرط ايدوب بشقه بشقه وقفيه تحرير ايتدردكدنصكره اول خان محترق اولسه متوليسى مجرد واقف بر اولمغله مكتبك مصالحنه مشروطه اولان اراضينك غله سنى خلاف شرط واقف خانك عمارتنه صرفه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

اتحد الواقف والجهة وقل مرسوم بعض الموقوف عليه جاز للحاكم ان يصرف من فاضل الوقف الآخر اليه وان اختلف احدهما لا (تنوير الابصار فى الوقف)

زيد تحت اجاره سنده اولان وقف عرصه اوزرينه متوليسى عمروك اذنى وكندى ماليله نفسيچون بنا احداث ايتدكدنصكره عمرو فوت اولوب يرينه بكر متولى اولسه زيد عرصه نك اجرمثلنى بكره ويروب بنانك طورماسى وقفه مضر اولميوب عمروك اذنى ثابت ايكن بكر زيده مجرد عمرودن اذن تمسكى الامش سن ديو زيده بناسنى قلع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(استأجر ارضا وقفا وغرس فيها وبنى ثم مضت مدة الاجارة فللمستأجر ان يستبقيها باجر المثل اذا لم يكن فى ذلك ضرر قيل ولو ابى الموقوف عليهم الا القلع هل لهم ذلك فقال لا (فى الثانى من اجارات القنيه)

بر وقفك متولى قائم مقامى اولان زيد وقف مزبورك مستغلاتندن اولوب عرصه واشجارى وقف اولان باغچه نك اشجارينى عمروه بيع ايدوب عرصه سنى دخى سنده ده شوقدر اقچه يه اجارهٔ طويله ايله عمروه ايجار وتسليم ايلسه وقف مزبور متوليسى بكر باغچه يى عمرودن الوب شرط واقف اوزره ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا صح الوقف لم يجز بيعه (بدايه فى الوقف) لكن فى الوقف لا تصح فوق ثلث سنين فى المختار كيلا يدعى المستأجر انه ملكه فعلة عدم الجواز اذا كانت هذا المعنى لا تصح الاجارة الطويلة بعقود مختلفة كما جوزها البعض تجاوز الله تعالى عنهم

(صدر الشريعة فى الاجارة)

زيد متولىسى اولديغى جامع شريفك حرمندن اولوب ايجار ايچون معد اولميان عرصه يى وقفك ايجارينى موجبه مضايقه يوغيكن عمروه ايجار ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو اراد قيم المسجد ان يبنى حوانيت فى حرم المسجد وفى فنائه قال الفقيه ابو الليث لايجوز له ان يجعل شيئا من المسجد سكنى ومستغلا (اسعاف فى بناء المسجد) لو لم يكن للمسجد اوقاف واحتاج المسجد الى العمارة لابأس بان يوجر جانب من المسجد (فصولين ١٣)

عرصه سى مقاطعه لوزيدك وقفى واشجارى عمرولك جهت اخرايه مشروطه وقفى اولان باغچه نك اشجارندن برقاچى قوروب باقيسى قائم اولوب اشجار متوليسى عرصه نك مقاطعه مثلنى عرصه متوليسنه ويرركن عرصه متوليسى مجرد اشجارك برقاچى قوروغله سائر اشجارى عرصه وقفيچون ضبط ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوزيد عليه ان اجارته مشاهرة تفسخ عند رأس الشهر ثم ان ضر رفع البناء لم يرفع وان لم يضر رفع او يتملكه القيم برضاء المستأجر فان لم يرض يبقى الى ان يتخلص ملكه فيأخذه بمال الوقف وعزاه للمحيط قلت وهى فى المنية ايضا وبقى لو اجارته مسانهة اومدة طويلة والظاهر انه لاتقبل الزيادة دفعا للضرر عليه ولاضرر على الوقف لان الزيادة انما كانت بسبب البناء لالزيادة فى نفس الارض انتهى قلت فليحفظ هذا فانه مما يكثر وقوعه ببلادنا وقل من نبه عليه نعم فى اجارة التنوير لو استأجر ارض وقف وغرس او بنى فيها ثم مضت مدة الاجارة فللمستأجر استبقاؤها باجرة المثل اذا لم يكن فى ذلك ضرر بالوقف وعزاه فى المنح للبحر عن القنية قال وبه تعلم مسئلة الارض المحتكرة (الدر المنتقى فى الوقف)

زيد متوليسى اولديغى وقف منزلك آجر مثلندن برمقدارينى تنزيل ايدوب متصرفى عمروه تمسك ويرسه زيد عزل اولوب يرينه بكر متولى اولدقده بكر منزل مزبورك اجر مثلنى عمروه تكميل ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والموقوف اذا آجره المتولى بدون اجر المثل لزم المستأجر لا المتولى كما غلط فيه بعضهم تمامه اى تمام اجر المثل كاب وكذا وصى خانيه اجر منزل صغيره بدونه فانه يلزم المستأجر تمامه اذ ليس لكل منهما ولاية الحط والاسقاط (الدر المختار فى الوقف)

(غله سى واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف عرصه يى اولاددن متولى اولان زيد ضبط وآخره ايجار مرادايتدكده سائر اولاد غله سى بزه مشروطه اولمغله عرصه مزبوره يى بيننزده اقتسام ايدرز ديو زيدى ايجاردن منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(واجمعوا ان الكل لوكان موقوفا على الارباب فارادوا القسمة لايقسم كذا فى المحيط (درر فى الوقف)

زيدك متوليسى اولديغى وقف زاويه نك زاويه دارى اولان عمرو صدقات ونذوردن

بر مقدار اقچه جمع ایلسه زید مجرد متولی اولمغله مبلغ مزبوری باکه ویردیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لایجوز لاحد من المسلمین اخذ مال احد بغیر سبب شرعی (منح فی التعزیر)

زید متولیسی اولدیغی وقف عرصه اوزرینه مالیله نفسیچون بنا احداث ایتدکده نصکره نفسیچون بنا احداث ایتدیکنه اشهاد ایدوب بعده زید فوت اولوب یرینه عمرو متولی اولسه زید ورثه‌سی بنانی ملکیت اوزره ضبط ایتمك استدکارنده عمرو مجرد زید متولی اولمغله اول بنا وقف اولوردیو وقف ایچون ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

متول بنی فی عرصة الوقف فهو ای البناء یکون للوقف فیصرف غلته الی مصارف الوقف ان بناه من مال الوقف او مال نفسه ونواه للوقف او لم ینو شیئا وان بنی لنفسه واشهد علیه کان له ای للمتولی نفسه (درر فی الوقف)

زید متولیسی اولدیغی عرصه‌ده مالیله اشجار غرس ایتدکده نفسیچون غرس ایتدیکنه اشهاد ایتمیوب بیان ایلماسه اول اشجار زیدك ملکیمی اولور وقفمی اولور * الجواب * وقف اولور

(متول بنی فی عرصة الوقف فهو للوقف ان بناه من مال الوقف او من مال نفسه ونواه للوقف او لم ینو شیئا وان بنی لنفسه واشهد علیه کان له والاجنبی اذ بنی ولم ینو فله وکذا الغرس علی هذا والغرس فی المسجد للمسجد فی حق الکل
(من وقف القنیة فیما یتعلق بعمارة الوقف)

تولیت وسکناسی علمایه مشروطه وقف منزلك تولیت وسکناسنه علمادن زید متصرف ایکن منزل مزبورك عرصه‌سی اوزرینه مالیله بنا احداث ایتدکده نفسیچون بنا ایتدیکنه اشهاد ایتمیوب بیان ایلماسه اول بنا زیدك ملکیمی اولور یوخسه وقفمی اولور * الجواب * زید متولی اولیجق وقف اولور
(مرت مسئلته من الدرر والقنیة)

(ماقول مولانا شیخ الاسلام حفظه الله الملك العلام فی متولی وقف بنی فی عرصة الوقف یشهد اعلی بنائه من مال نفسه لیکون ما بناه ایضا ملکا لنفسه وتصرف فیها تصرف المالك فهل یکون البناء ملکا له افتونا مأجورین * الجواب * نعم یکون ملکا له
(مر نقله آنفا)

وفی الصورة المذکورة اذا مات البانی فهل ینتقل ذلك البناء الی ورثته ام لا افتونا مأجورین * الجواب * ینتقل الی ورثته
(الورثة خلفاء المیت فیما له وعلیه کما فی المعتبرات (لمرتبه)

زیدك وقفی متولیسی عمرو غله وقفدن شوقدر نقود ایله هندك ملك منزلنی وقف ایچون اشترا ایلسه مجرد غله وقف ایله اشترا ایتمکله اول منزل وقف لازم ایله وقف اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

بو صورتده هند و عمرو بیعی اقاله ایدوب بعده منزل مزبوری بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم

ايلسه حالا عمرو مجرد زيد وقفيه سنده وقفك غله سندن مصارف معينه دن فضله نقود مجتمعه ايله وقف ايچون منازل اشترا اولنه ديو تحرير ايتمكله منزل مز بورى وقف ايچون ضبط ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وذكر نجم الدين النسفى فى فتاواه متولى الوقف اذا اشترى بمال الوقف دارا للوقف اختلف المشايخ فى ان هذه الدار هل تلتحق بالمنازل الموقوفة حتى لا يجوز بيعها قال بعضهم يجوز بيعها وهو الاصح لان فى صحة الوقف والشرايط التى يصير الوقف بها لازما كلاما كثيرا ولم يوجد ههنا (عماديه فى العاشر) تصح اقالة المتولى لو خيرا والالا (الدر المنتقى فى الاقالة) فعلى هذا ينبغى ان يقيد الاقالة فى السؤال (لمرتبه)

بر مسجد شريفك متولبسى زيد وقفك ايجاريني موجبه مضايقه سى يوغيكن مسجدك حرمندن اولوب ايجار ايچون معده اولميان عرصه يى عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب يرينه بكر متولى اولسه عمرو عرصهٔ مز بوره اوزرينه نفسيچون دكان بنا ايتمك استدكده بكر راضى اولميوب عرصهٔ مزبوره يى عمرودن الوب كالاول مسجدك حرمندن اولمق اوزره ابقايه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قيم المسجد لا يجوز له ان يبنى حوانيت فى حد المسجد او فى فنائه لان المسجد اذا جعل حانوتا ومسكنا يسقط حرمته وهذا لا يجوز والفناء تبع المسجد فيكون حكمه حكم المسجد كذا فى محيط السرخسى (هنديه فى الحادى عشر من الوقف)

زيدك متولبسى اولديغى مسجد شريف تعميره محتاج اولوب وقفده موجوده غله اولمامغله زيد امر حاكمه وقفه رجوع شرطيله كندى مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف وتعمير ايتدكدنصكره مصرف وفنى استيفا ايتمدين زيد معزول اولوب يرينه عمرو متولى اولسه زيد مصروفنى عمروك يدنده اولان غلهٔ وقفدن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(المتولى اذا انفق من مال نفسه ليرجع فى مال الوقف له ذلك فان شرط الرجوع يرجع والافلا انتهى وفيها ايضا قيم المسجد اشترى شيئا لمؤنة المسجد بلا اذن الحاكم بماله لا يرجع على الوقف انتهى وظاهره انه لا رجوع له مطلقا الا باذن القاضى سواء انفق ليرجع اولا سواء رفع الى القاضى اولا سواء برهن على ذلك اولا (البحر الرائق فى الوقف)

زيدك متولبسى اولديغى مدرسه تعميره محتاج اولدقده عمرو زيدك بشرط الرجوع امريله كندى مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايدوب مدرسه يى تعمير ايلسه عمرو مصروفنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو بنى بامر متوليه على ان يرجع فى غلة الوقف فالبناء للوقف و يرجع بما انفق (فصولين فى احكام العمارة)

زيد ملك منزلنى بر وقف منزل ايله استبدال ايتمك مراد ايدوب لكن شرائط استبدال موجوده اولماسه جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(مبادلة دار الوقف بدار اخرى انما تجوز اذا كانتا فى محلة واحدة او يكون محلة المملوكة خيرا

من محلة الموقوفة وعلى عكسه لايجوز وان كانت المملوكة اكثر ساحة وقيمة واجرة لاحتمال خرابها فى ادون المحلتين لدنائتها وقلة رغبات الناس اليها (قنيه فى بيع الموقوف من كتاب الوقف) سئل عن استبدال الواقف ماصورته وهل هو على قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى ام على قول اصحابه (اجاب) الاستبدال اذا تعين بان كان الموقوف لاينتفع به وثمه من يرغب فيه و يعطى بدله ارضا اودارا لها ريع يعود نفعه على جهة الوقف فالاستبدال فى هذه الصورة قول ابى يوسف ومحمد رحمهما الله تعالى وان كان الوقف له ريع لكن يرغب شخص فى استبداله ان اعطى مكانه بدلا اكثر ريعا منه فى صقع احسن من صقع الوقف جاز عند القاضى ابى يوسف رحمه الله تعالى والعمل عليه والا فلا يجوز (فتاوى قارى الهدايه) قال صدر الشريعة استبدال الوقف يجوز بدون الشرط اذا ضعفت الارض عن الريع ونحن لانفتى به وقد شاهدنا فى الاستبدال من الفساد مالايعد ولايحصى فان ظلمة القضاة جعلوه حيلة الى ابطال اكثر اوقاف المسلمين وفعلوا مافعلوا زاد القهستانى وهذا فى زمانه ونعم الزمان هذا وهو شاك عنه واما فى زماننا فلا يبقى اثر من الوقف فيستبدل * ولا من الموقوف عليه فيستبدل به * ومع هذا نرجو من الله تعالى ان يحدث بعد ذلك امرا قلت و ببركة دعائه قد حدث امر شريف سلطانى بمنع استبداله بالكلية وامر ان يصير باذن السلطان نصره الله تعالى تبعا لترجيح صدر الشريعة كما افاده المفتى ابو السعود وانه كان سنة تسعمائة واحدى وخمسين (الدر المنتقى فى الوقف)

﴿ فى ضمان المتولى وعدمه ﴾

رهن ايله استرباحى مشروطه اولان نقود موقوفه نك متوليسى زيد نقود مزبوره دن شوقدر اقچه يى خلاف شرط واقف رهنسز عمروه معامله ايله و يردكدنصكره عمرو مفلسا فوت اولوب مبلغ مزبور ضايع اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(الواقف اذا شرط فى الدراهم الموقوفة شرطا وخالفه المتولى فانه يلزمه الضمان قال شيخ الاسلام وهذه المسئلة ايضا غير مذكورة فى الكتب لكون وقفية الدراهم غير مذكورة لكن استنبطته من مسئلة ذكرت فى كتاب الوكالة وهى ان الوكيل اذا خالف شرط الموكل يلزمه الضمان وفيما نحن فيه المتولى وكيل اما من جانب الواقف كما هو رأى ابى يوسف اومن جانب الفقراء كما هو رأى محمد وعلى كلا التقديرين يكون المتولى وكيلا فمخالفته يرجع الى مخالفة الوكيل فيلزمه الضمان (كذا فى هامش مجموعة انقروى)

(ماقول مولانا شيخ الاسلام حفظه الله الملك العلام فى قيم الوقف قال قبضت الغلة ودفعتها الى هؤلاء المستحقين اليها الا بمقابلة الخدمة وانكروا ذلك هل يقبل قوله ام لا افتونا مأجورين * الجواب * نعم القول قوله مع يمينه

(ادعى ايصال الامانة الى مستحقها قبل قوله بيمينه كالمودع اذا ادعى الرد والوكيل والناظر اذا ادعى الصرف الى الموقوف عليهم يعنى من الاولاد والفقراء وامثالهما واما اذا ادعى الصرف الى وظايف المرتزقة فلا يقبل قوله فى حق ارباب الوظايف لكن لا يضمن ما انكروه له بل يدفعه ثانيا من مال الوقف كما بسطه فى حاشية اخى زاده قلت وقدمر فى الوقف عن المولى

ابی السعود واستحسنه المص واقره ابنه فاحفظ (الدر المختار فی العاریة)

مکان معینده حفظی مشروط اولمیان نقود موقوفه‌نك متولیسی زید نقود مزبوره‌دن شوقدر اقچه‌یی استانبولده واقع والده چارشوسنده اولان مخزننده حفظ اوزره ایکن حریق واقع اولوب مخزن ایچنده اولان امتعه محترقه اولمغله مبلغ مزبور زیدك تعدی وتقصیری اولمقسزن ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(والامین انما یضمن بالتعدی وانه نوعان اتلاف وترك الحفظ ولم یوجد واحد منهما (بیری زاده علی الاشباه فی الامانات)

مکان مخصوصده حفظی مشروطه اولمیان نقود مزبوره‌نك متولیسی زید نقود مزبوره‌دن شوقدر اقچه‌یی منزلنده حفظ اوزره ایکن منزل مزبور محترق اولوب مبلغ مزبور ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الودیعة التعدی شرط الضمان (مختارات النوازل فی الغصب)

بر وقفك جابیسی زید وقفك مسقفاتنك مستأجرلری ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه‌یی مزبورلردن الوب متولیسنه تسلیم ایتمك ایچون حفظ اوزره ایکن مبلغ مزبور زیدك تعدی وتقصیری اولمقسزن زیدك یدنده ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ان المقبوض فی ید الوکیل بجهة التوکیل بالبیع والشراء وقبض الدین والعین وقضاء الدین امانة بمنزلة الودیعة لان یده ید نیابة عن الموکل بمنزلة ید المودع فیضمن بما یضمن فی الودایع ویبرأ بما یبرأ فیها (بدایع فی الوکالة)

زید متولیسی اولدیغی وقف دکانی عمروه اجرمثلی اولان شوقدر اقچه‌یه عمروه ایجار ایتدکده عمرودن جائز نامنه نفسیچون الی غروش السه عمرو مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(المغصوب لوقائما یأخذه مثلیا اولا (فصولین فی الثالث والثلثین)

زید متولیسی اولدیغی وقفك بر مقاطعه سنی التزامله عمروه ویردکده قلمیه نامیله نفسیچون عمرودن شوقدر اقچه السه عمرو مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور (مر نقله من الفصولین)

بر وقفك جابیسی زید وقفك مسقفاتنك مستأجرلری ذمتلرنده اولان شوقدر اجاره‌یی اخذ ایدوب بغیر حق کندی مصارفنه صرفله اتلاف ایلسه وقف مزبورك متولیسی عمرو مبلغ مزبوری زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من البدایع)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه‌دن شوقدر اقچه‌یی حفظ اوزره ایکن عمرو مبلغ مزبوری تغلبا اخذ ایدوب زید دفعه قادر اولماسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(لو اخذها اجنبی والمودع یراه وسکت ضمن لو امکنه المنع لا لو لم یمکنه المنع لخوفه من ضربه (فصولین فی الثالث والثلثین)

زيد متوليسى اولديغى وقفك غله سندن وقفك مستغلاتى تعميرينه قدر معروفدن زيادهٔ فاحشه ايله زائد شوقدر اقچه صرف ايلسه زيادهيى زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(وفى احكام الاوصياء القول فى الامانة قول الامين مع يمينه الا ان يدعى امرا يكذبه الظاهر فحينئذ تزول الامانة وتظهر الخيانة فلا يصدق (بيرى على الاشباه فى الامانات) اما لو ادعى زيادة يمكن الاحتراز عنها فانه لا يصدق الوصى و يجب الضمان (ادب الاوصياء)

زيد واقف وقفنك غله سندن هرسنه عاشورا آشى طبخ اولنمق ايچون شرط وتعيين ايلديكى شوقدر اقچهيى وقف مزبورك متوليسى عمرو برقاچ سنه عاشورا آشى طبخ ايتميوب بغير حق كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايلسه مبلغ مزبورى عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(والامين انما يضمن بالتعدى وانه نوعان اتلاف وترك الحفظ (بيرى)

زيد متوليسى اولديغى مال وقفدن برقاچ كسنه لرذمتلرنده اولان شوقدر اقچهيى قبضه عمروى توكيل ايدوب عمرودخى مبلغ مزبورى اول كسنه لردن اخذ و بغير حق كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايتدكدنصكره زيد معزول اولوب يرينه بكر متولى اولسه بكر مبلغ مزبورى عمروه تضمين ايتميوب زيده مجرد عمرو وكيلك اولوب قبض واستهلاك ايتمكله مبلغ مزبورى ضامن اول ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اتلفها من فى عيال المودع ضمن المتلف صغيرا او كبيرا اوقنا حجر لا المودع (فصولين فى الثالث والثلثين) وقدمر صحة توكيل المتولى

غلهسى زيد وعمروك بناووقف ايتدكلرى جامعلرك شمعنه مشروطه اولوب بكرك وقفى اولان خان خراب اولدقده مزبور جامعلر ايله خانك متوليسى اولان بشر زيدك نقود موقوفه سندن اولوب ربحى كندى جامعنك مرتزقه سنك وظائفنه مشروطه اولان شوقدر اقچهيى خان مزبورك تعميرينه صرف واتلاف ايلسه مبلغ مزبورى بشره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(اصله انه كان متعديا بالمخالفة لشرط الواقف والامين اذا تعدى يجب عليه الضمان (عطائيه فى الوقف)

بر وقفك متوليسى زيد معزول اولوب يرينه عمرو متولى اولدقده وقف مزبورك جابيسى بكر وقفك مسقفاتنك مستأجرلرى ذمتلرنده اولان اجارهيى اخذ ايدوب بعده عمروه تسليم ايتمك استدكده زيد بكره مجرد اجارات زمان توليتمده حاصله اولمغله باكه وير ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لو آجر القيم ثم عزل ونصب قيم آخر فقيل اخذ الاجرة للمعزول والاصح انه للمنصوب لان المعزول آجرها للوقف لا لنفسه (فى تصرفات القيم من وقف القنية)

زيد وقف ايتديكى نقودك عقاره تبديلنى شرط ايتمكله متوليسى عمرو نقود موقوفه دن شو قدر اقچه ايله رأى حاكمله برعقارى ثمن مثلنه اشترا و وقف ايچون ضبط

ایتدکدنصکر اول عقارك بناسی تعدی وتقصیر نسز محترق اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من حاشیة الاشباه لبیری)

رهن یاخود کفیل ایله استرباحی مشروطه اولان وقفك متولیسی زید مال وقفدن شوقدر اقچه یی استرباح قصدیله ملی اولان عمروه و یروب شرط واقف اوزره ملی اولان بکری کفیل الدقدنصکره زیدك یرینه بشر متولی اولسه زید بشری عمروك اوزرینه احاله ایدرکن بشر زیده مبلغ مزبوری سن مالکدن و یر بعده عمرودن ال دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اصله ان المتولی السابق اداثه بشرط الواقف ولم یفعل شیئا یخالف ماشرطه الواقف حتی یکون متعدیا ضامنا (عطائیه فی الوقف)

﴿فی الوظائف والرقبة﴾

زیدك متولیسی اولدیغی وقفك مستغلاتندن برسنه حاصله اولان غله سی مرتزقه نك وظایفنه وفا ایتمامکله زید مرتزقه یه وظیفه لرینی نقصان اوزره و یردکدنصکره زیدك یرینه عمرو متولی اولوب بعده سنهٔ آتیه ده وقفده زیاده غله حاصله اولوب مصارف معینه دن برمقدار فضله قالسه مرتزقه عمروه سنهٔ سابقه ده وظیفه لریمزك نقصانی فضله دن تکمیل ایله دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(فان قلت هل للقیم ان یصرف غلة سنة عن سنة قبلها قلت لا لما فی الحاوی الحصیری وغیره سئل ابوجعفر عن قیم جمع الغلة فقسمها علی اهل الوقف وحرم واحدا منهم و لم یعطه وصرف نصیبه الی حاجة نفسه فلما خرجت الغلة الثانیة طاب المحروم نصیبه هل له ذلك قال ان شاء ضمن القیم وان شاء اتبع شرکاءه فشارکهم فیما اخذوا فان اختار تضمین القیم سلم لهم مااخذوا ولیس له ان یأخذ من غلة هذا العام اکثر من نصیبه انتهی (البحر الرائق فی الوقف)

بروقفده ضعف طاری اولوب غله سی وظائفه وفا ایتمامکله متولی مرتزقه نك وظائفنی علی الحساب رقبه اوزره و یررکن اول وقفك مستغلاتندن برمنزل محلول اولدقده متولیسی شوقدر اقچه اجارهٔ معجله ومؤجلهٔ معلومه ایله عمروه ایجار وتسلیم ومعجلهٔ مرقومه یی عمرودن الدقده مرتزقه بعد الیوم معجلهٔ مرقومه تمام اولنجه مستحق اولدقلری وظیفه لرینی اجارهٔ معجله دن تکمیل ایتدرمك استدکلرنده متولی معجله غله دن دکلدر بن معجله ایله وقف ایچون عقار اشترا ایدرم دیوب و یرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(و یجب صرف جمیع مایحصل من نماء وعواید شرعیة وعرفیة لمصارف الوقف الشرعیة (من وقف الدر المختار فی فروع مهمة) لیس للمتولی ان یتجاوز امر الواقف وشرطه (ذخیره فی تصرفات القیم)

بروقفده ضعف طاری اولوب غله سی وظائفنه وفا ایتمامکله متولی مرتزقه نك وظائفنی

علی الحساب رقبه اوزره ویرکن اول وقفك مستغلا تندن برمنزل محلول اولدقده
متولیسی شوقدر اقچه اجارهٔ معجله ومؤجلهٔ معلومه ایله عمروه ایجار وتسلیم ومعجلهٔ
مرقومه یی عمرودن السه متولی بعدالیوم ماه بماه معجلهٔ مرقومه دن منزل مزبورك
اجر مثلنه اصابت ایدن مقداردن علی الحساب رقبه لرینه توزیع اوزره مرتزقه یه
وظیفه لرینی ویرکن مرتزقه قناعت ایتمیوب معجلهٔ مرقومه نك جمله سنی بزه پیشین
ویردیو جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(لان الاجرة تجب ساعة فساعة ولان العقد ينعقد شيئا فشيئا (هدايه فی الاجاره
وباقی المسئلة يعرف بمامر)
غله سی برمسجده امام اولنلره مشروطه وقف منزل محلول اولدقده متولی منزل
مزبوری شو قدر اقچه اجارهٔ معجله وشو قدر اقچه اجارهٔ مؤجله ایله عمروه ایجار
واجارهٔ معجله یی قبض ایدوب برمدت مروروندنصکره حالا اول مسجدده امام اولان
بکر مدت مزبوره ده و بعدها ماه بماه منزلك اجر مثلنه معجلهٔ مرقومه دن اصابت
ایدن مقداری متولیدن طلب ایتدکده متولی اجارهٔ معجله غله دن دکلدر دیو ویرمامکه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(مرت النقول من الدرر والذخيرة والهداية)
بر وقفدن امامت خدمتی مقابله سنده وظیفه یه متصرف اولان زید برمدت اداء
خدمت ایدوب مستحق اولدیغی شو قدر اقچه وظیفه سنی متولی یدنده اولان غلهٔ
وقفدن طلب ایتدکده متولی سنك براتك عسکری براتی یمش دیو بغیر وجه ویرمامکه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(للامام ان يأخذ مرسومه المعين برضی اهل المحلة اذا لم يكن فيه قيم وللامام والمؤذن
ان يأخذ غلة الوقف الی وجهه بغير اذن القيم ان وجب الاجر بغير عقده (من وقف
القنيه فيما يحل للمدرس) شرط الواقف يجب اتباعه (اشباه)
بر وقفدن خدمت مقابله سنده شرط واقف اوزره سنده شو قدر کیل بغدای
وظیفه یه متصرف اولان زید برسنه اداء خدمت ایدوب مستحق اولدیغی اولقدر کیل
بغدایی متولیسی عمروك یدنده اولان سنهٔ مزبوره نك غله سندن الق استدکده عمرو
ویرمیوب اول بغدایی کندی مصارفنه صرفله استهلاك ایتدکدنصکره عمرو
فوت اولسه زید اول بغدایی عمروك ترکه سندن تضمینه قادر
اولورمی * الجواب * اولور
(وسئل الفقيه ابو جعفر عن قيم وقف جمع الغلة فقسمها علی اهل الوقف وحرم
واحدا منهم فلم يعطه وصرف نصيبه الی حاجة نفسه فلما خرجت الغلة الثانية طلب
المحروم نصيبه فی الاولی من الغلة الثانية هل له ذلك قال هو بالخيار ان شاء ضمن القيم
وان شاء اتبع شركاءه فيشاركهم فيما اخذ وامته فان اختار اخذ القيم سلم لهم ما اخذوا
وليس له ان يأخذ من غلة هذا العام اكثر من نصيبه وان اتبع شركاءه فله ان يأخذ

من غلة هذا العام نصيبه ومقدار ماوجب له على شركائه فيأخذ من انصبائهم ثم له ولهم ان يرجعوا على القيم مااستهلك (من وقف فتاوى ابي الليث)

محصولى سنوى اولان مسجد شريفك امامى زيد پرسنه تمامنه دك اداء خدمت ايدوب محصول ادراك ايتدكدنصكره محصولى قبض ايتمدين زيد فوت اولوب يرينه عمرو امام اولسه زيدك ورثه سى سنهء مزبوره محصولنى المق اسيتد كلرنده عمرو مجرد زيد قبض ايتمدين فوت اولمغله محصولى بن الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(امام في المسجد سنة فلما ادرك غلة الوقف مات فهي لورثته بخلاف رزق القاضي (من وقف القنية فيما يحل للمدرس)

محصولى سنوى اولان وقفك متوليسى زيد برقاچ آي خدمت ايتدكدنصكره زيد معزول و يرينه عمرو متولى اولوب بعده برقاچ آى مرورنده حصاد ادراك ايدوب محصول حاصل اولدقده جمله محصولى عمرو قبض ايلسه زيد محصولدن توليت خدمتى مقابله سنده تعيين اولنوب اول آيلره اصابت ايدن مقدارى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فاذا مات المدرس في اثناء السنة مثلا قبل مجئ الغلة وقبل ظهورها وقد باشر مدة ثم مات اوعزل ينبغي ان ينظر بين وقت قسمة الغلة الى مدة مباشرته والى مباشرة من جاء بعده و يسقط المعلوم على المدرسين و ينظر كم يكون منه للمدرس المنفصل والمتصل فيعطى بحساب مدته ولايعتبر في حقه ماقدمناه من اعتبار زمن مجئ الغلة وادراكها كما اعتبر في حق الاولاد في الوقف بل يفترق الحكم بينهم و بين المدرس والفقيه وصاحب وظيفة ماوهذا هوالاشبه بالفقه والاعدل كذا حرره الطرسوسي في انفع الوسائل (اشباه في الوقف)

مستغلاتى نقود اولان مسجد شريفك مؤذنى اولوب مؤذنه احتياجى يوغيكن زيد وقف مزبوردن كندويه مؤذنلك وظيفه سى نامنه خلاف شرط واقف شوقدراقچه وظيفه احداث و برات ايتدرسه متولى خلاف شرط واقف اولمغله و يرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ليس للقاضي ان يقرر وظيفة لغيره في الوقف بغيرشرط الواقف ولايحل للمقررالاخذ الاالنظر على الوقف ذكره الحسامي في واقعاته ان للقاضي نصب القيم بغير شرط وليس له نصب خادم للمسجد بغيرشرط (اشباه في الوقف)

محصولى سنوى اولان وقفك متوليسى زيد وقفك مرتزقه سنه محصول حاصل اولدقده وظيفه لر يكرمى و يرمم ديركن مرتزقه خدمت ايتديكمز مدتك وظيفه سنى مالكدن و ير بعده حاصيل اولدقده محصول وقفدن ال ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(المتولى ليس بمطلوب بما لم يقبضه وهذا ظاهر (عطائيه)

بر وقفدن خدمت مقابله سنده وظيفه يه متصرف اولان زيده متولی شرط واقف اوزره مستحق اولديغی وظيفهٔ معينه سنی ويردكده زيد قناعت ايتميوب مجرد وقفده مساعده واردر ديو زياده نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ثم سئلت لو فرز من فائض وقف سكت الواقف من مصرف فائضه فهل يصح فاجبت لا يصح ايضا لما فی التتارخانيـة ان فائض الوقف لا يصرف للفقراء وانما يشتری به المتولی مستغلا (اشباه فی القاعدة الخامسة)

بو صورتده زيد وظيفه سندن زياده متوليدن جبرا شو قدر اقچه المش اولسه متولی اول زياده يی زيددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لا يحل لصاحب وظيفة ما ان يتناول زيادة عما عين له الواقف ويضمنه اذا اخذه بغير حق لمخالفته شرط واقفه (خيريه فی الوقف)

بر وقفدن شوقدر اقچه جزء خوان وظيفه سنه متصرف اولان زيده متولی شرط واقف اوزره وظيفه سنی ويردكده زيد متوليدن تغلبا شوقدر اقچه زياده السه متولی زياده يی زيددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(مرنقله من فتاوی خيريه)

بر دياره اولان وقفك متوليسی زيد اسدی اول دياره يوزيتمش اقچه يه رايج اولمغله وقفك غله سندن بر مقدار اسديلری يوزيتمش اقچه حسابی اوزره الوب بعده مرتزقه يه اول حساب اوزره ويرمك استدكده مرتزقه راضيلر اولميوب زيده اسدی فلان بلده ده يوز يكرمی اقچه يه رايج اولمغله يوز يكرمی حسابی اوزره ويرديمكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل باع باصبهان بكذا من الدنانير فلم ينقد الثمن حتی وجد المشتری ببخاری يجب عليه الذهب بعيار اصبهان ويعتبر مكان العقد (جامع الفتاوی فی البيوع)

بر وقفده مصلالك جهتنه متصرف اولان زيد فوت اولوب جهت مزبوره عسكری براتيله عمروه توجيه اولنمغله عمرو بر مدت اداء خدمت ايدوب مستحق اولديغی شوقدر اقچه وظيفه سنی متوليسی بكرك يدنده اولان غله وقفدن طلب ايتدكده متولی عمروه مجرد يدكده مايه براتی اولمامغله ويرمم ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

ليس للمتولی ان يتجاوز امر الواقف وشرطه (ذخيره فی تصرفات القيم)

بر وقفدن توليت خدمتی مقابله سنده براتله وظيفه يه متصرف اولان زيد برقاچ سنه خدمت ايدوب مستحق اولديغی شوقدر اقچه وظيفه سنی غلهٔ وقفدن الدقدنصكره عمرو ظهور ايدوب وقف مزبورك توليتی باكه مشروطه در ديو دعوی ومدعاسنی اثبات ايتمكله توليت عمروه توجيه اولنسه عمرو مدت مزبوره ده خدمت ايتمش دكل ايكن مجرد توليت كندويه مشروطه اولمغله مبلغ مزبوری زيددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فى الوظايف شوب الاجارة فكان القدر الذى يتناوله من الوقف هو فى مقابلة هذا العمل فى معنى الاجرة (انفع الوسائل) لان اصحابنا اعتبروا المعلوم اجرة وهى لاتجب الابأداء الخدمة (البحر الرائق فى الوقف)

مستغلاتى قرى ومزارع اولان جامع شريفك متولبسى زيد اول جامع شريفك امام ومؤذن وقيمنه شرط واقف اوزره وظيفه لرينى ويردكده مزبورلر قناعت ايتميوب يدلرنده برات سلطانى يوغيكن مستغلاتى قرى ومزارع اولمغله غله دن جرايه ناميله بزه شوقدر كيل بغداى ويريوب شرط واقفدن زياده نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(لايحل لصاحب وظيفة ان يتناول زيادة عما عين له الواقف (خيريه)

مستغلاتى قرى ومزارع اولان وقفك زوائدندن زيد كندويه جرايه ناميله شوقدر كيل بغداى احداث وبرات ايتدروب لكن وقفده زوائد اولماسه زيد مجرد براتم واردر ديو اولقدر بغدايى متوليدن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مبناه ان المعين له من الزوائد لاغير وهى غير موجودة واذا لم يكن ما عين له موجودا فمن اين يأخذ الوظيفة والمتولى ليس بمطلوب بما لم يقبضه وهذا ظاهر (عطائيه)

بر وقفدن تدريس خدمتى مقابله سنده زيد براتله وظيفه يه متصرف ايكن جهت مزبوره زيدك رفعندن براتله عمروه توجيه اولنوب لكن عمرو براتى اظهار ايتمامكله زيد برمدت اداء خدمت ايدوب مستحق اولديغى شوقدر اقچه وظيفه سنى غله وقفدن السه عمرو مدت مزبوره ده خدمت ايتمش دكل ايكن مجرد جهت مزبوره براتله كندويه توجيه اولنمغله مدت مزبوره نك غله سنه مستحق اولورمى * الجواب * اولماز

(والمدرس يستحق المعلوم من وقت مباشرته بالتدريس كالامام يستحقه من وقت مباشرته بالامامة وحكم المؤذن كالامام لان اصحابنا اعتبروا المعلوم اجرة وهى لاتجب الابأداء الخدمة (البحر الرائق فى الوقف)

زيد بر وقفدن سورهٔ ملك تلاوتى مقابله سنده شوقدر اقچه وظيفه يه متصرف ايكن عمرو جهت مزبوره يى برطريق ايله كندويه برات ايتدروب لكن براتى اظهار ايتمامكله بر سنه زيد تلاوت ايلسه حالا عمرو براتى اظهار ايدوب جهت مرقومه يى ضبط ايتدكده خدمت ايتمش دكل ايكن مجرد براتمك تاريخنه دوشدى ديو سنهٔ مزبورهنك وظيفه سنى طلبه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر من البحر الرائق)

محصولى سنوى اولان مكتبك براتله معلمى ومتولبسى اولان زيد سنه تمامنه دك اداء خدمت ايدوب محصول ادراك ايتدكدنصكره محصولى قبض ايتمدين زيد معزول ويرينه عمرو براتله معلم ومتولى اولوب زيد سنهٔ مزبوره محصولنى المق استدكده عمرو زيده مجرد سن محصولى قبض ايتمدين معزول اولمغله محصول بنم اولمش اولور ديوب محصولى تغلبا اخذ واستهلاك ايلسه زيد محصول مزبورى عمروه تضمينه

قادر اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته من البحر الرائق)

محصولی سنوی اولان مسجد شریفك امامی زید بش آی خدمت ایدوب بعده زید فوت اولوب امامت عمروه توجیه اولنمغله عمرو دخی یدی آی خدمت ایتدکدنصکره حصاد ادراك ایدوب محصول حاصل اولسه اول محصول زیدك ورثه سیله عمرو بینلرنده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * شهوره قسمت اولنور

فاذامات المدرس فی اثناء السنة مثلا قبل مجیئ الغلة وقبل ظهورها وقد باشر مدة ثم مات اوعزل ینبغی ان ینظر بین وقت قسمة الغلة الی مدة مباشرته والی مباشرة من جاء بعده و یسقط المعلوم علی المدرسین و ینظر کم یکون منه للمدرس المنفصل والمتصل فیعطی بحساب مدته ولا یعتبر فی حقه ماقدمناه من اعتبار زمن الغلة وادراکها کما اعتبر فی حق الاولاد فی الوقف بل یفترق بینهم و بین المدرس والفقیه وصاحب وظیفة ما وهذا هوالاشبه بالفقه والاعدل کذا حرره الطرسوسی فی انفع الوسائل (اشباه فی الوقف)

مستغلاتی قری ومزارع اولان وقفك زوائدندن برقاج کسنه لر کندولره دعا کوی واخلاص خوان و یس خوان وفتح خوان نامنه شو قدر وظیفه احداث و برات ایتدروب لکن وقفده زوائد اولماسه اول کسنه لر مجرد براتمز واردر دیو متولیدن نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مر نقله من فتاوی عطائیه)

محصولی سنوی اولان بروقفك متولیسی زید وقف مزبوردن شرط واقف اوزره شو قدر اقچه وظیفه یه متصرف اولان عمروه محصول حاصل اولدقده وظیفه کی و یره یم دیرکن عمرو زیده وظیفه می مالکدن و یر بعده محصول حاصل اولدقده محصولدن ال دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(المتولی لیس بمطلوب بمالم یقبضه (عطائیه)

بروقفك وقفیۀ معمول بهاسنده مرتزقه نك وظیفه لری رقبه اولندقده متولی وجابینك وظیفه لری رقبه اولنمیه دیو شرط اولنمش اولسه حالا وقف مزبور رقبه یه محتاج اولوب رأی حاکمله سائر مرتزقه نك وظیفه لری رقبه اولندقده مزبورلر خلاف شرط واقف متولی وجابینك وظیفه لری دخی رقبه اولنسون دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(شرط الواقف یجب اتباعه لقولهم شرط الواقف کنص الشارع (اشباه)

برمسجد شریف تعمیره محتاج اولسه وقفیۀ معمول بهاده مسجد شریف تعمیری وظایف اوزره تقدیم اولنه دیو تصریح اولنوب وقفده مساعده اولمامغله متولی رأی حاکمله مرتزقه نك وظایفنی رقبه ایدوب تعمیره صرفه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(و یبدأ من غلته بعمارته ثم ماهواقرب لعمارته کامام مسجد ومدرس مدرسة یعطون بقدر کفایتهم ثم السراج والبساط کذلك الی آخر المصالح و تمامه فی البحر

وان لم يشترطه الواقف لثبوته اقتضاء وتقطع الجهات للعمارة ان لم يخف ضرر بين فتح
(الدر المختار في الوقف)

بر وقف مسجد شريف خراب اولوب وقفده مساعده اولماسه متولى رأى حاكمله
مرتزقه نك وظيفه لريني رقبه ايدوب تعميره صرفه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ولاتؤخر العمارة اذا احتيج اليها و تقطع الجهات الموقوف عليها
ان لم يخف ضرر بين فان خيف قدم (البحر الرائق في الوقف)

زيد متولىسى اولديغى وقفك غله سندن وقفك ناظرى عمروه مستحق اولديغى
وظيفه سنى تماما ويردكده عمرو قناعت ايتميوب غلهٔ وقفدن باكه جائزه نامنه شوقدر اقچه
ويرديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(لايحل لصاحب وظيفة ان يتناول زيادة عما عين له الواقف (خيريه)

بر وقفدن مشروطيت اوزره خدمت مقابلهسنده وظيفهيه متصرف اولان زيد برمدت
اداء خدمت ايدوب مستحق اولديغى شو قدر اقچه وظيفه سنى متولى يدنده اولان
غلهٔ وقفدن طلب ايتدكده متولى مجرد يدكده برات يوقدر ديو ويرمامكه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(في الوظايف شوب الاجارة فكان القدر الذى يتناوله من الوقف هو في مقابلة هذا
العمل في معنى الاجرة (انفع الوسائل)

بر مدرسه زيدك رفعندن براتله عمروه توجيه اولنوب بعده زيد فوت اولدقده اول
مدرسه زيدك اوزرنده اولمق ملاحظه سيله زيدك فوتندن براتله بكره توجيه اولنوب
عمروك رفعنه تعرض اولنماسه بعده بكر مدرسهٔ مزبوره ده برمدت تدريس ايدوب
اداء خدمت ايتمكله خدمت مزبوره مقابله سنده تعيين اولنان مدت مزبوره نك
وظيفه سنى متوليدن الدقدنصكره بكردن رفع اولنوب مدرسه عمروه ابقا اولنسه
عمرو مدت مزبوره ده وجه محرر اوزره الديغى وظيفه يى بكردن المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(والمدرس يستحق المعلوم من وقت مباشرته بالدريس كالامام يستحق من وقت
مباشرته بالامامة وحكم المؤذن كالامام لان اصحابنا اعتبروا المعلوم اجرة وهى لاتجب
الا باداء الخدمة (البحر الرائق في الوقف) غاب المتفقه شهرا او شهرين يحرم عليه
اخذ المرسوم بلا خلاف ان كان مشاهرة وان كان مسانهة وحضر وقت القسمة
وقد اقام اكثر السنة يحل (قنيه فيما يحل للمدرس من الوقف)

زيد مستغلاتى قرى ومزارع اولان مدرسه يه رؤس همايون ايله مدرس اولدقده
مدرسهٔ مزبوره يه سابقا مدرس اولنلره نقدر اقچه وظيفه ويريله كلمش ايسه زيد دخى
اولقدر اقچه وظيفه اله ديو امر سلطانى صادر اولمغله زيد برمدت اداء خدمت ايدوب
امر سلطانى موجبنجه اسلافنك الدقلرى قدر وظيفه يى متولىسى عمرو يدنده اولان
غلهٔ وقفدن المق استدكده عمرو وقفده مساعده وارايكن مجرد وقفيه ده شو قدر

ناقص تحرير اولنمغله وقفيه ده تحرير اولنان مقداری وديرم ديو زياده‌يی ويرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ونقل عن المبسوط ان السلطان يجوز له مخالفة الشرط اذا كان غالب جهات الوقف قرى ومزارع فيعمل بامره وان غاير شرط الواقف لان اصلها لبيت المال (الدر المختار فی الوقف)

زيد بر وقفدن خدمت مقابله سنده براتله وظيفه يه متصرف ايكن جلوس همايون واقع اولدقده برقاچ آی اداء خدمت ايتدكدنصكره براتنی تجديد ايدوب بعده مستحق اولديغی شو قدر اقچه وظيفه سنك قانون اوزره برآيلغندن ماعداسنی متوليسی عمروك يدنده اولان غلهٔ وقفدن المق استدكده عمرو مجرد تجديد برات ايتمامكله تجديد برات تاريخنه كلنجه وظيفه‌يه مستحق اولمازسن ديو بغير وجه ويرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فی الوظايف شوب الاجارة فكان القدر الذی يتناوله من الوقف هو فی مقابلة هذا العمل فی معنى الاجرة (انفع الوسائل) لايلزم الاجر بالعقد بل بتعجيله اوشرطه حال العقد اوالاستيفاء ای استيفاء المنفعة المعقود عليها فان الاجر حينئذ تجب ايضا (درر فی الاجارة ملخصا)

زيد بر مسجد شريفده برقاچ جزء شريف تلاوت اولنمق ايچون شو قدر اقچه وقف ايدوب اول مسجد شريفك مؤذنی عمروه ايكی جزء شريف شرط ايتمكله عمرو برمدت شرط واقف اوزره اداء خدمت ايدوب مستحق اولديغی وظيفه‌سنی متولی يدنده اولان غلهٔ وقفدن المق استدكده متولی مجرد سن محاسبه دن تذكره المادك ديو ويرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (يفهم مما مر من انفع الوسائل والدرر)

برجامع قديمك وقفيه‌سی اراليوب لكن مقدما اول جامع شريفده امام وخطيب اولنلر امامت وخطابت خدمتی مقابله سنده يومی اون بشر اقچه اله كلمرايله حالا جامع مزبورده امام وخطيب اولان زيد برمدت اداء خدمت ايدوب وقف مزبوره متولی دخی اولمغله امامت وخطابت خدمتی مقابله سنده قديمدن النه كلن يومی اونبش اقچه‌يی غلهٔ وقفدن الدقدنصكره زيد توليتدن معزول اولوب يرينه عمرو متولی اولسه عمرو زيده شرط واقف اون بشر اقچه اولديغنی اثبات ايله والا الديغك وظيفه‌نك شومقدارينی سندن استرداد ايدرم ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل شيخ الاسلام عن وقف مشهور اشتبهت مصارفه وقدر مايصرف الى مستحقيه قال ينظر الى المعهود من حاله فيماسبق من الزمان من ان قوامه كيف يعملون فيه والى من يصرفونه وكم يعطون فيبنی على ذلك لان الظاهر انهم كانوا يفعلون ذلك على موافقة شرط الواقف (فی الحادی والعشرين من وقف المحيط) ماكان قديما يترك على قدمه وعلى حاله ولايتغير الا بحجة (خانيه فی الشرب)

بروقفك مستغلاتندن برسنه غله حاصله اولماسه مرتزقه حاكم امريله نسنه وظيفه مزى مالكدن ويرديو متوليه جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(المتولى ليس بمطالب بمالم يقبضه (عطائيه)

مستغلاتى قرى ومزارع اولان مدرسه رؤس همايون ايله يومى اللى اقچه وظيفه ايله زيده توجيه اولنوب زيد بعد اداء الخدمه اولقدر وظيفه يى متوليدن طلب ايتدكده وقفده مساعده وار ايكن مجرد وقفيه ده اوتوز اقچه قيد اولنمشدر ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ونقل عن المبسوط ان السلطان يجوز له مخالفة الشرط اذا كان غالب جهات الوقف قرى ومزارع فيعمل بامره وان غاير شرط الواقف لان اصلها لبيت المال (الدر المختار فى الوقف)

برمسجدده يومى يكرمى بش اقچه وظيفه ايله امام اولان زيد فوت اولوب امامت زيدك صغير اوغلى عمروه توجيه اولنمغله صغيرك وصيسى بكر بشرى امامت خدمتى ايتمك اوزره يومى بش اقچه يه استيجار ايدوب بشر دخى برمدت امامت خدمتنى ادا ايتدكدنصكره خدمت مزبوره مقابله سنده تعيين اولنان وظيفه نك جمله سنى بكر متوليدن السه بشر اجر مسمايى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولا لاجل الطاعات مثل الاذان والحج والامامة وتعليم القرأن والفقه ويفتى اليوم بصحتها لتعليم القرأن والفقه والامامة والاذان ويجبر المستأجر على دفع ما قبل فيجب المسمى بعقد واجر المثل اذا لم يذكر مدة (الدر المختار فى الاجارة الفاسدة) وسيجئ تحقيقه من البحر

زيد صغير يومى شو قدر اقچه وظيفه ايله برجامعك مؤذنى اولوب لكن اداء خدمته اقتدارى اولمامغين وصيسى عمرو بكرى خدمت مزبوره ايچون وظيفۀ مزبوره نك نصفيله صغير طرفندن استنابه ايدوب بكر دخى برمدت اداء خدمت ايدوب مدت مزبوره ده وظيفۀ مرقومه نك نصفنى الدقدنصكره عمروك يرينه بشر وصى اولسه بشر بكرك وجه محرر اوزره الديغى وظيفه يى صغير ايچون استرداد ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

وفى القنية استخلف الامام خليفة فى المسجد ليؤم فيه زمان غيبته لايستحق الخليفة من اوقاف الامامة شيئا انكان الامام ام اكثر السنة انتهى وحاصله ان النائب لايستحق من الوقف شيئا لان الاستحقاق بالتقرير ولم يوجد ويستحق الاصيل الكل ان عمل اكثر السنة وسكت عما يعينه الاصيل للنائب كل شهر فى مقابلة عمله هل يستحقه النائب عليه اولا والظاهر انه يستحقه لانها اجارة وقد وفى العمل بناء على قول المتأخرين المفتى به من جواز الاستيجار على الامامة والتدريس وتعليم القرأن (البحر الرائق)

﴿ مسائل شتى ﴾

بروقف منزلك عرصه سى مقاطعه لوزيدك وقفى وبناسى عمروك جهت اخرايه مشروطه

وقفی اولمق اوزره عمروك وقفی متولیلری ضبط ایدوب عرصه‌نك مقاطعه‌سنی عرصه متولیسنه و یره کلمشلر ایکن زیدك وقفی متولیسی بکر عمروك وقفی متولیسی بشره منزلك بناسی عمروك وقفی اولدیغنی اثبات ایله والا بناینی عرصه وقفیچون ضبط ایدرم دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(الاصل بقاء ماکان علی ما کان (اشباه فی القاعدة الثالثة)

زید بر وقفه برقاچ سنه متولی اولوب بعده قاضی اول سنه‌لرك محاسبه‌سنی کوروب قبول ودفتری امضا ایلسه حالا اول دفتر محاسبهٔ مزبوره معول علیه اولوب معتبر اولور می * الجواب * اولور دفترده محل شبهه وار ایسه جواب طلب اولنور

(وینبغی للقاضی ان یحاسب امناءه فیما فی اید یهم من اموال الیتامی لیعرف الخائن فیستبدله وکذا القوام علی الاوقاف (قنیه فی تصرفات القیم) فان عرف بالامانة یقبل القاضی الاجمال ولایجبره علی التفسیر شیئا فشیئا وان کان متهما یجبره القاضی علی التفسیر شیئا فشیئا ولایحبسه ولکن یحضره یومین اوثلثة و یخوفه و یهدده ان لم یفسره فان فعل والا یکتفی منه بالیمین ولوعزل القاضی ونصب غیره فقال الوصی للمنصوب حاسبنی المعزول لایقبله الابینة (قنیه فی المحل المذکور)

زید تحت اجاره‌سنده اولان وقف عرصه‌ده مالیله منزل بنا ایتدکده تبرعا وقف ایچون بنا ایلدم دیو اشهاد ایتدکد نصکره زید نادم اولوب اول بنایی بیعه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(والاجنبی اذا بنی ولم ینوشیئا فله ذلك وان نوی کونه للوقف کان وقفا کذا الغراس یعنی انه کالبناء فی جمیع ماذکرنا (درر فی الوقف) واذا صح الوقف لم یجز بیعه (بدایه فی الوقف)

زید عرصه‌سی مقاطعه‌لو وقف و بناسی ملك اولان دکانه متصرف ایکن فوت اولوب قزی هندی ولابوین قرنداشی زینبی ترك ایتدکده قبل القسمه اول دکانی هند تغلبا مستقلة قبض ایلسه زینب دکاندن حصه‌سنی ضبطه قادره اولورمی * الجواب * اولور (مر نقله من الدرر)

زید تحت اجاره‌سنده اولان وقف عرصه‌ده متولی اذننسز کندی مالیله نفسیچون بنا احداث ایلسه اول بنا زیدك ملکی اولور می * الجواب * اولور لکن مستحق القلع اولور

حانوت وقف بنی ساکنه فیه بلا اذن متولیه لولم یضر رفعه بنائه القدیم رفعه وهو للساکن (فصولین فی الثانی والثلثین)

متولی اولمیان زید بر وقف عرصه‌ده مالیله اوطه بنا ایتدکده وقف ایچون یا نفسیچون بنا ایتدیکنی بیان ایلماسه حالا زید نفسم ایچون بنا ایتدم دیوب بنایی ملکیت اوزره ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور لکن متولی اذننسز اولیجق مستحق القلع اولور * جواب آخر * اولور لکن متولی اذننسز یاپیلان بنا مستحق القلع اولور

حانوت وقف بنى فيه ساكنه بلا اذن متوليه وقال انفقت كذا وكذا لو لم يضر رفعه
بنائه القديم رفعه وهو للساكن ومايضر رفعه فهو الذى ضيع ماله فيتربص الى ان
يتخلص ماله من تحت البناء ثم يأخذه ولايكون بناء المستأجر فيه مانعا من صحة الاجارة
من غيره اذلايد له على ذلك البناء حيث لايملك رفعه ولو اصطلحوا على ان يجعل ذلك
للوقف بثمن لايجاوز اقل القيمتين منزوعا ومبنيا فيه صح (فصولين ٣٤)

زيد متولىسى اولديغى وقف منزلى عدد شهور بيان اولنمدين آيده بكرمى اقچه يه
عمروه ايجار وتسليم ايتدكد نصكره زيد وقفك مرتزقه سندن بكرى رؤس شهورده
اجارۀ مرقومه يى قبضه توكيل واحاله ايلسه عمرو اجارۀ مرقومه يى بكره ويردكده
بكرراضى اولميوب بنم وقفدن وظيفۀ معينه م يكرمى بش اقچه اولمغله يكرمى بش اقچه
الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والاصل ان الوكيل بالقبض انما يملك القبض على وجه لايكون للموكل ان يمتنع عنه
(عماديه فى الثالث والثلثين)

زيد متولىسى اولديغى وقف عرصه يى عدد شهور بيان اولنمدين اجر مثلى اولان
آيده قرق بشر اقچه يه عمروه ايجار وتسليم ايتدكد نصكره زيد وقفك مرتزقه سندن
بكرى رؤس شهورده اجارۀ مرقومه يى وظيفۀ معينـه مقابله سنده قبضه توكيل
واحاله ايتمكله عمرو برمدت اجارۀ مرقومه يى بكره ويردكد نصكره زيدك يرينه بشر
متولى اولسه بشر عمروه وجه محرر اوزره بكره ويردككى طوتمام مبلغ مزبورى تكرار
باكه ويرديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا قبض الدين من الغريم برئ الغريم لان القبض الصحيح يوجب البراءة
(من وكالة البدايع)

زيد برجهته براتله متصرف ايكن فوت اولدقده اول جهت زيدك فوتندن براتله
عمروه توجيه اولندقدنصكره جهت مرقومه بكرك اوزرنده اولمق ملاحظه سيله
بكرك رفعندن براتله بشره توجيه اولنوب عمروك رفعنه تعرض اولنماسه قنغيسنك
براتيله عمل اولنور * الجواب * عمروك براتيله

(البراءة السلطانية اذا وردت فى خصوص ثم ظهرت اخرى فى ذلك الخصوص وكان
مضمونا هما متضادين فالعمل بالبراءة المتقدمة تاريخها (منح فى الجهاد)

برقريه حدودى داخلنده واقع موضعده اوصاف حدودى معلوم بروقف مزرعه يه
براتايله متصرف اولان زيد فوت اولدقده زيدك محلولندن عسكرى قيدنده بولنان
اول مزرعه نك اسميله عمروه توجيه اولنوب يدينه عسكرى براتى ويرلدكدنصكره ماليه
قيدنده اول مزرعه آخر اسميله مقيد اولمغله ماليه ده بولنان اول مزرعه نك اسميله بكره
توجيه ويدينه ماليه براتى ويريلوب عمروك رفعنه تعرض اولنماسه قنغيسنك براتيله
عمل اولنورمى * الجواب * عمروك براتيله عمل اولنور

بوصورتده عمرو اول مزرعه يى ضبط ايتمك استدكده بكر بنم براتم ماليه دندر اعتبار

قيدنده اولان اسمه درعمروك يدنده اولان عسكرى براتنه اعتبارا يوقدر ديو عمروى منع ايدوب مرزبرغه يى كندى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

وقفت على جواب فتوى ابى السعود العمادى بخطه وهى البراءة السلطانية اذا وردت فى خصوص ثم ظهرت اخرى فى ذلك الخصوص وكان مضمونا هما متضادين فالعمل بالبراءة المتقدمة تاريخها اما اذا ورد الامران فى خصوص وكان مضمونا هما متعارضين فالعمل بالامر المتأخر تاريخه اذ الثانى ناسخ للاول ولان البراءة متعلقة بالمال والامام ليس له ان يخرج شيئا من يده الا بحق ثابت معروف والامر متعلق برأى الامام غالبا من جهاد المنح

(صرة الفتاوى فى آخر الدعوى)

برزاويه زيدك فوتندن عسكرى براتيله عمروه توجيه اولندقدنصكره اول زاويه زيدك فوتندن ماليه براتيله بكره دخى توجيه اولنوب لكن عمروك رفعنه تعرض اولنماسه بكرك براتيله عمل اولنميوب عمروك براتيله عمل اولنورمى * الجواب * برات پادشاهكدر عسكرى وماليه بردر مقدم تاريخ اولوب رفعنه تعرض اولنمدقجه مقدم ايله عمل اولنور

(مرنقله آنفا من صرة الفتاوى)

بر وقفك ناظرى اولان زيد وقف مزبورك توليتنى دخى كندويه توجيه و برات ايتدروب توليت مرقومه يى نظارت ايله جمع ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل اوصى الى رجل وجعل غيره مشرفا عليه ذكر الناطفى انهما وصيان كأنه قال جعلتكما وصيين فلا ينفرد احدهما بما لا ينفرد احد الوصيين وقال شيخ الاسلام ابو بكر محمد بن الفضل يكون الوصى اولى بالامساك ولا يكون المشرف وصيا واثر كونه مشرفا ان لا يجوز تصرف الوصى الا بعلمه (من وصايا الخانية فى باب الوصى)

زيد كسنه يه مشروطه اولميان امامت جهتنه متصرف ايكن فوت اولسه زيدك اوغلى عمرو امامته اهل اولوب اداسنه قادر ايكن حاكم جهت مزبوره يى عمروه توجيه ايتميوب اجنبى يه توجيهه قادر اولورمى * الجواب * عمروه توجيه ايتمك كركدر

(واذا مات من له وظيفة فى بيت المال بحق الشرع واعزاز الدين كأجر الامامة والتأذين وغير ذلك مما فيه صلاح الاسلام والمسلمين وللميت ابناء يراعون ويقيمون حق الشرع واعزاز الاسلام كما يراعى ويقيم الاب فللامام ان يعطى وظيفة الاب لابناء الميت لا بغيرهم لحصول المقصود للشرع (خزانة الروايات قبيل صدقة الفطر)

عرصه سى مقاطعه لو وقف و بناسى زيدك ملكى اولان منزل بالكليه منهدم اولوب عرصه صرفه قالمغله زيد عرصه مرقومه يى متوليه تسليم مراد ايتدكده متولى الميوب كالاول مقاطعه ايله تصرف ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الرضاء شرط صحة هذه العقود (درر فى الاكراه)

مدت معينه ايله ايجارى مشروط اولميان وقف حمامك متوليسى زيد اول حمامى ايكى سنه تمامنه دك عمروه ايجار وتسليم ايلسه زيد وقفه نافع اولمغله سنه تمامنده اول حمامى عمرودن الوب آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور

(يتبع شرط الواقف فى اجارته فلو اهمل مدتها قيل يطلق وقيل يقيد بسنة و بها يفتى فى الدار و بثلث سنين فى الارض (درر فى الوقف ملخصا)

زيد عرصه سى مقاطعه لو وقف و بناسى ملكى اولان منزلك بناسنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بناء مزبور محترق اولسه عمرو مجرد عرصه سى وقف اولمغله ثمن مزبوردن استيفا ايتديكم مقدارى استرداد ايدرم ديو زيده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان هلك بعد القبض فعلى المشترى الا اذا اتلفه البايع والقبض بلا اذنه والثمن حال غير منقود فالبايع يعتبر مستردا و يبطل البيع وسقط الثمن عن المشترى (بزازيه فى الثانى عشر من البيوع)

زيد بر وقف عرصه يى متوليسندن استيجار ايتدكدنصكره اول عرصه ده بولديغى مرمرديركى مجرد تصرفده اولمغله اول ديرك ملكم اولمش اولور ديو اخذ و بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اصله ما مر من ان الاجارة بيع المنفعة لا بيع العين حتى يملك المستأجر رقبة العرصة مع ما فى ظاهرها و باطنها فيكون ماظهر للوقف لا له (عطائيه فى الوقف)

﴿ فى الاجارة المعجلة والمؤجلة ﴾

زيد بر وقف دكانه اجارۀ معجله ومؤجله ايله متصرف ايكن بلاولد فوت اولوب متوليسى دكانى آخره ايجار مراد ايتدكده ورثه سى مجرد ورثه سى اولمغله بز ضبط ايدرز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وتنفسخ الاجارة بلا حاجة الى الفسخ بموت احدهما اى العاقدين لو عقدها لنفسه لانها لو بقيت تصير المنفعة المملوكة او الاجرة المملوكة لغير العاقد مستحقة بالعقد لانتقالها الى الوارث وهو لا يجوز ولو عقدها لغيره لا اى لا تنفسخ كالوكيل والوصى والمتولى لبقاء حق المستحق عليـــه والمستحق حتى لو مات المعقود عليه بطلت لما ذكرنا (درر فى فسخ الاجارة)

زيد اجارۀ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف منزلى زوجه سى هنده فراغ ايدوب لكن اذن متولى بولنماسه هند فراغ مزبوره بناء منزله مداخله يه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(هذا الجواب ظاهر على ماذهب اليه بعض مشايخ الاسلام من ان الفراغ ليس بايجار بل هو نزول عن الحق المجرد واما على ما ذهب اليه بعضهم من ان الفراغ ايجار واذن المتولى متمم ومصحح للفراغ فلان الفارغ مستأجر اجارة فاسدة والمستأجر اجارة فاسدة لا يملك الاجارة من غيره على قول كما فى البزازية والتنوير وغيرهما فحينئذ لو آجر الفارغ بلا اذن المتولى يكون فضوليا فلا تنفذ اجارته لعدم الملك والولاية وللفضولى ان يفسخ العقد قبـــل اجازة من له الاجازة هذا ماظهر لى فى امثال هذه المسائل من التحقيق ومن الله تعالى التوفيق (لمرتبه الفقير)

﴿زيد﴾

زيد اجارۂ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف عرصه يى عمروه فراغه وعد ايدوب
لكن اذن متولى يولنمامغله زيد وعدندن رجوع ايلسه عمرو وعد مزبوره بناء عرصه يه
مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(المواعيد لايتعلق بها اللزوم (ذخيره فى اوائل المدانيات)
زيد اجارۂ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف منزلى اذن متولى ايله عمروه فراغه
بكرى توكيل ايتدكله بكر منزل مزبورى زيدك صحتنده اذن متولى ايله عمروه فراغ
ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه زيدك اوغلى بشر منزل مزبوره مداخله يه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(كل عقد جاز ان يعقده الانسان بنفسه جاز ان يوكل غيره للحاجة (مختارات النوازل
فى الاجارة) قدمر ان الفراغ يجار شرعا والتوكيل بالايجار جائز (عطائيه)
هند اوغلى عمرو صغيرك اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف حامى فضولا بكره فراغ
ايدوب بكر دخى اول حامى برقاچ سنه ضبط وتصرف ايلسه حالا عمرو بالغ اولوب وقفك
متوليسنك رأيله حامى بكردن الدقده مدت مزبورده حامك اجر مثلنى دخى متولينك
توكيليله بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ووليه ابوه ثم وصيه بعد موته ثم وصى وصيه كما فى القهستانى عن العمادية ثم بعدهما
جده الصحيح وان علا ثم وصيه ووصى وصيه قهستانى والزيلعى ثم الوالى بالطريق الاولى
ثم القاضى اووصيه ايهما تصرف يصح فلذا لم يقل ثم دون الام اووصيها هذا فى المال دون
النكاح (الدر المختار فى المأذون) وفى فوائد صاحب المحيط اذا اشترى دارا وسكنها ثم ظهر
انها وقف اوكانت للصغير يجب اجر المثل صيانة للوقف والصغير
(عماديه فى العاشر)
زيد صغيرك باباسندن انتقال ايدن اجارۂ معجله ومؤجله لو وقف عقار تعميره محتاج اولوب
تعمير اولمديغى تقديرجه خراب اولوب ضرر متعين اولمغله صغيرك وصيسى عمرو
اول عقارك تعميرى صغيره نافع اولمغله معجله سنه محسوب اولمق اوزره صغيرك ماليله تعميره
قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وللوصى ان يفعل ما كان خيرا لليتيم (ادب الاوصياء وكذا فى الخانيه)
بو صورتده عمرو اول عقارى صغيرك ماليله تعمير ايتدكدنصكره صغير فوت اولسه ورثه سى
صغيرك مالندن تعمير ايچون صرف ايتديكى اقچه يى عمروه تضمينه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(والامين انما يضمن بالتعدى وانه نوعان اتلاف وترك الحفظ ولم يوجد واحد منهما
(بيرى على الاشباه فى الامانات)
زيد بر وقف منزله اجارۂ معجله ومؤجله ايله متصرف ايكن فوت اولوب ظاهرده اولادى
اولمامغله متوليسى عمرو منزل مزبورى شوقدر اقچه اجارۂ معجله ومؤجله ايله بكره ايجار
واولقدر اقچه يى بكردن يدشين الدقدنصكره بكر سكز سنه ضبط ايتدكده زيدك اوغلى

بشرط ظهور ایتمکله بشر منزل مزبوری رأی متولیله بکردن النه حالا عمرو مبلغ مزبوردن بکرك استیفا ایتمدیکی مقداری بکره ویرمکز بکر راضی اولمیوب مبلغ مزبوری تماما ویر دیو عمروه جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والموجر اذا قبض الاجرة کلها ثم انقضت الاجارة کان له بحساب مامضی مما قد استوفی منافعه و یرد الباقی علی المستأجر (شرح الطحاوی) مداره ان المتولی لو آجر الوقف کل یوم بدراهم معلومة ولم یذکر عدد الایام فالعقد صحیح فی یوم واحد وفاسد فی بقیة الایام معناه ان للمتولی ان یفسخ الاجارة آخر الیوم و یوجر الوقف ممن شاء فاذا فسخها وآجر من الآخر لیس للاول ان یعارضه لانه ماهو اولی من الثانی و باقی القیود رعایة للامر القانونی فتأمل (عطائیه فی الوقف)

برخانك عرصه سنك شوقدر ذراعی اوزرنده مبنی اولان شوقدر عدد اوطهلر زیدك وقفی وماعدا عرصه اوزرنده مبنی اولان اوطهلر عمروك وقفی بهر وقفك متولیسی وغله سنك مصارفی بشقه بشقه اولوب بکر ایکی وقفك متولیلرندن اول خانك جمله سنی اجارهٔ معجله ومؤجله ایله استیجار ایدوب متصرف ایکن بلا ولد فوت اولمغله متولیلری اول خانی ضبط واجارهٔ معجله ومؤجلهٔ معلومه ایله بشره ایجار وتسلیم ایدوب معجله یی قبض ایتدکلرندن صکره زیدك وقفنك متولیسی خالد متولیسی اولدیغی عرصه اوزرنده اولان اوطهلره معجلهٔ مرقومه دن اصابت ایدن مقدار معینی قبض ایتمك استدکده عمروك وقفی متولیسی ولید راضی اولمیوب اجارهٔ مؤجله یه نظرا اقتسام ایده لم دیو بغیر وجه مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لیس للمتولی ان یتجاوز امر الواقف وشرطه (ذخیره)

زید اجارهٔ معجله ومؤجله ایله تصرفنده اولان وقف منزلی عمروه شوقدر اقچه بدل مقابله سنده فراغ وقبض بدل ایدوب لکن اذن متولی بولنمیوب عمرو منزلی قبض ایلماسه عمرو بدل مرقومی زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الحقوق المجردة لایجوز الاعتیاض عنها وللدافع الرجوع (اشباه ملخصا) من دفع شیئا لیس واجبا علیه فله استرداده (حموی علی الاشباه)

(وقدمر نوع تفصیل فی المسئلة الثانیة)

زید اجارهٔ معجله ومؤجله ایله تصرفنده اولان وقف دکانی عمروه شوقدر اقچه بدل مقابله سنده فراغ وقبض بدل ایدوب لکن اذن متولی بولنماسه حالا عمرو دکانی زیده رد ایدوب بدل مرقومی زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته آنفا)

هند اجارهٔ معجله ومؤجله ایله تصرفنده اولان وقف منزلی زیده شوقدر اقچه بدل مقابله سنده فراغ وقبض بدل ایدوب لکن اذن متولی بولنمدیغی زید فوت اولسه ورثه سی منزلی هنده رد ایدوب بدل مرقومی هنددن استرداده قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر (مر نقله من الاشباه والحموی)

﴿زید﴾

زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف منزلى هنده فراغ وهند قاضيدن حجت الوب بعده اذن متولى بولنمدين زيد بلاولد فوت اولسه متولى منزلى وقف ايچون ضبط مراد ايتدكده هند وجه محرر اوزره اولان فراغه بناء متولى يى منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى القنية لايملك القاضى التصرف فى مال اليتيم مع وجود وصيه ولوكان منصوبة انتهى وعلى هذا لايملك القاضى التصرف فى الوقف مع وجود ناظره ولو من قبله (اشباه فى القاعدة السادسة عشر)

زيد بر وقف دكانه اجارهٔ معجله ومؤجله ايله متصرف ايكن فوت اولوب قزى هندى ولابوين قرنداشى زينبى ترك ايتدكده هند دكانى مستقلة ضبط ايلسه زينب مجرد زيدك قز قرنداشى اولمغله اول دكانك تصرفنده هنده مشاركته قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وتنفسخ الاجارة بلاحاجة الى الفسخ بموت احدهما اى العاقدين لوعقدها لنفسه لانها لو بقيت تصير المنفعة المملوكة او الاجرة المملوكة لغير العاقد مستحقة بالعقد لانتقالها الى الوارث وهو لايجوز (درر فى فسخ الاجارة) ومبنى الانتقال للبنت الامر القانونى

زيد وعمرو بر وقف عرصه يه اجارهٔ معجله ومؤجله ايله متصرفلر ايكن زيد حصه سنى اذن متوليله بكره فراغ بكر دخى ضبط ايلسه عمرو مجرد بن زيدك شريكى اولمغله فراغه اولايم ديو اول حصه يه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ثم بعد الطريق لجاره عقار واحترز به عمايكون بوقفا او اجارة او وديعة (قهستانى فى الشفعة) لاشفعة فى الوقف لاللقيم ولا للموقوف عليـه (نقد الفتاوى)

توليت وسكناسى واقفك مطلقا اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزلى اولاددن زيد بغير وجه شوقدر اقچه معجله ومؤجلهٔ معلومه ايله عمروه ايجار وتسليم ومعجلهٔ مرقومه يى عمرودن الوب عمرو دخى منزلى برقاچ سنه ضبط ايتدكدنصكره اولاددن بكر منزل مزبورى حكم حاكم ايله زيدك حضورنده عمرودن الوب ضبط ايلسه عمرو معجلهٔ مرقومه دن استيفا ايتمديكى مقدارى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والموجر اذا قبض الاجرة كلها ثم نقضت الاجارة كان له بحساب مامضى مما قد استوفى منافعه ويرد الباقى على المستأجر (شرح الطحاوى فى الاجارة)

زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله متصرف اولديغى وقف عرصه اوزرينه متوليسى عمروك اذنى وكندى ماليله مصروفنى اجرتنه محسوب ايتمك اوزره وقف ايچون منزل بنا ايدوب بعده زيد مصروفنى استيفا ايتمدين زمان قليلده بلا ولد فوت اولوب عمرو اول منزلى وقف ايچون ضبط ايلسه زيدك ورثه سى عمروه زيدك مصروفندن استيفا ايتمديكى مقدارى مال وقفدن ويروا لازيدك مصروفنى استيفا ايدنجه منزلى ضبط ايدرزديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(اذا فسخ العقد بعد تعجيل الاجرة صحيحا كان العقد او فاسدا فللمعجل حبس المبدل

حتى يستوفى البدل ذكره الزيلعى فى البيع الفاسد مصرحا بان للمستأجر حبس العين
حتى يستوفى ما عجله ولا يخالفه ما فى اجارات الولوالجية لانه فيما اذا كانت العين فى يد الموجر
وماذكره الزيلعى انما هو فيما اذا كانت فى يد المستأجر وقد صرح به فى الاجارة الفاسدة
من جامع الفصولين (اشباه فى الاجارة)

زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف دكانى شوقدر اقجه بدل مقابله سنده
اذن متوليله عمروه فراغ وقبض بدل ايتدكدنصكره عمرو زيده هرنه زمان مبلغ مزبورى با كه
و يررسك دكانى ساكه و يرەيم ديو وعد ايلسه زيد وعد مزبوره بناء اولقدر اقجه يى عمروه
ويروب دكانى عمرودن جبرا المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(المواعيد لا يتعلق بها اللزوم (ذخيره فى المداينات)

زيد متولىسى اولديغى وقف منزلى شوقدر اقجه معجله ومؤجله ايله هنده ايجار وتسليم
ومعجله يى قبض ايدوب هند دخى برمدت ضبط وتصرف ايدوب معجله مرقومه يى استيفا
ايتدكدنصكره هند ديونى تركه سندن از يد اولديغى حالده بلا ولد فوت اولسه متولى منزلى
وقف ايچون ضبط مراد ايتدكده هندك داينلرى منزلى بزديننز ايچون ضبط ايدرز
ديو متولى يى منعه قادر اولورلر مى * الجواب * اولمازلر
(مبناه ان حقوقهم يتعلق بالتركة المملوكة والمنزل الموقوف لا يكون ملكا له حتى يتعلق
حقوقهم به كما لا يخفى (عطائيه فى الوقف)

هندك اجارهٔ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف حمام خراب اولوب تعميره محتاج
اولمغله هند متولىسى زيدك اذنى وكندى ماليله مصروفى اجرته محسوب اولمق اوزره حمامى
تعمير ايتدكدنصكره هند مصروفنى استيفا ايتمدين زمان قليلده بلا ولد فوت اولوب زيد
حمامى ضبط وآخره ايجار ايلسه هندك ورثه سى هندك مصروفندن استيفا اولنميان
مقدارى زيددن المغه قادر اولورلر مى * الجواب * اولورلر.
(وان كان رب الدار امر المستأجر بان يبنى فى الدار على ان يحسب له ذلك من الاجر فصرف
المستأجر من ماله قدرا معروفا الى بنائه فبناه ثم اخرج المستأجر من الدار قبل استيفاء
ماصرفه له ان يرجع به على الموجر الآمر (من اجارة المحيط ملخصا)

زيدك زوجه سى هند ايله على الاشتراك السوى اجارهٔ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان
وقف منزل محترق اولوب عرصهٔ صرفه قالدقده زيد عرصهٔ مزبوره يى متولى اذننسز
كندى ماليله نفسيچون مستقلا منزل بنا ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وسائر
ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه اول بنايى ميراثه ادخال ايتمك استدكلرنده هند بطريق الارث
حصه سنه راضيه اولميوب مجرد عرصه سى وقف اولوب مقدما زيد ايله اشتراكم اولمغله بنانك
نصفنى بن ضبط ايدرم ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(رجل بنى فى ارض الوقف ينظر ان نوى للوقف صار وقفا والا فلا وبه نأخذ (خزانة
الاكمل) عمر دار زوجته بماله باذنها فالعمارة لها والنفقة دين عليها لصحة امرها ولو عمر لنفسه
بلا اذنها فالعمارة له ويكون غاصبا للعرصة فيؤمر بالتفريغ بطلبها ذلك

(الدر المختار فی مسائل شتی)

زید مرض موتنده فی دیارنا متعارف اولان اجارهٔ معجله ومؤجلهٔ فاسده ایله تصرفنده اولان وقف دکاندن قصر یدایدوب عمرودخی دکان مزبوری اجارهٔ فاسدهٔ مرقومه ایله متولیسندن استیجار ایتدکدنصکره زید بلاولد فوت اولسه متولی دکانی عمرودن الوب آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

(مبناه القانونی عدم اعتبار الفراغ فی المرض (عطائیه)

زید عرصه‌سی و بناسی وقف اولان دکانلره اجارهٔ معجله ومؤجله ایله علی وجه الاجارة الفاسدة متصرف ایکن معجلهٔ مرقومه‌یی استیفا ایتدکدنصکره زید مفلسا فوت اولوب زوجه‌سی هندی واوغلی عمروی ترک ایتدکده عمرو اول دکانلری اذن متولیله ضبط ایلسه هند اول دکانلری میراثه ادخال ایدرزدیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من الدرر)

زید فی دیارنا متعارفه اولان اجارهٔ معجله ومؤجلهٔ فاسده ایله تصرفنده اولان وقف منزلدن عمرودن بدل فراغ نامنه شوقدر اقچه المغله قصر ید ایدوب عمرو متولیسندن استیجار ایتدکدهٔ عمرو زیده هرنه زمان بدل فراغی باکه ویررسک منزلی سا که فراغت ایده‌یم دیو وعد ایلسه حالا زید وعد مرقومه بناء اولقدر اقچه‌یی عمروه ویروب منزلی جبرا عمروک یدندن نزع وآخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

المواعید غیر لازمة (فوائد زینیه)

زید اجارهٔ معجله ومؤجله ایله علی وجه الاجارة الفاسدة متصرف اولدیغی وقف منزلی شوقدر اقچه بدل مقابله‌سنده عمروه فراغ وقبض بدل ایدوب عمرو برمدت متصرف اولوب بدل مرقومی استیفا ایتدکدنصکره عمرودخی منزل مزبوری شوقدر اقچه بدل مقابله‌سنده بکره فراغ وقبض بدل ایدوب بعده بکر بدل مرقومی استیفا ایتمدین زمان قلیلده بلاولد فوت اولوب متولی منزلی وقف ایچون ضبط ایلسه بکرک ورثه‌سی بکرک استیفا ایتمدیکی مقداری عمرودن طلب ایتمیوب زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(واذا مات المستأجر فی اثناء مدته تنفسخ اجارته وترجع ورثته بما عجل من الاجرة لما بقی من المدة علی القابضین اوعلی من ضمن الدرك فی الاجارة (فتاوی قارئ الهدایه)

لالزوم بلا التزام (درر فی الحوالة)

﴿کتاب البیوع﴾

البیع فی اللغة مطلق المبادلة وکذلك الشراء سواء کانت فی مال اوغیره قال الله تعالی ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم واموالهم بان لهم الجنة وفی الشرع مبادلة المال المتقوم بالمال المتقوم تملیکا وتملکا وهو عقد مشروع ثبت شرعیته بالکتاب والسنة والمعقول

(اختیار شرح المختار)

زید والی بر قصبه اهالیسندن مجانا شوقدر اربه طلب ایتدکده اهالیدن عمرو و بکر بشردن ثمن معلومه اولقدر اربه اشترا ایدوب بعده عمرو و بکر اربه‌یی قبضه خالدی توکیل

ایتملریله بشر اریه یی خالده تسلیم ایدوب خالد دخی اریه یی زیده ویرسه بشر ثمنمز بوری عمرو وبکردن طلب ایتدکده عمرو وبکر مجرد اریه زیده ویرلکله ثمنی زیدن ال دیوب ویرمامکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(واما حکمه فثبوت الملك فی المبیع للمشتری وفی الثمن للبایع (فی الاول من بیوع الهندیه) وباقی القیود ظاهرة (لمرتبه)

زید والی بر قصبه اهالیسندن مجانا شوقدر اریه طلب ایتدکده اهالیدن بر قاچ کسنه لر عمرودن ثمن معلومه اولقدر اریه اشترا ایدوب بعده اول کسنه لر اریه یی قبضه بکری توکیل ایتملریله عمرو اریه یی بکره تسلیم بکر دخی قبض ایدوب بعده بکر اول کسنه لرك امرلریله زیده ویرسه عمرو ثمنمز بوری اول کسنه لردن طلب ایتدکده اول کسنه لر مجرد اریه وجه محرر اوزره زیده ویرلکله ثمنی زیددن ال دیوب ویرمامکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ومن ظلم لیس له ان یظلم غیره (مبسوط السرخسی فی الوکالة بقبض الدین)

بر بلده ده دفتردار اولان زید اول بلده قاضیسی عمروك برسمور کورکنی نسئة شوقدر اقچه یه اشترا وقبض ایدوب بعده زید اول کورکی وزرادن بکره بیع وتسلیم ایدوب بکر دخی عمروه هبه والباس وتسلیم ایتدکدنصکره بعد حلول الاجل عمرو ثمنی زیددن طلب ایتدکده زید مجرد کورك سا که تملیك اولندی اویله اولیجق ثمنی ویرم دیو امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مر نقله من الهندیه آنفا)

زید عمرودن ثمن معلومه اشترا ایتدیکی عقاری قبل القبض بکره ثمن معلومه بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(لایصح بیع المنقول قبل قبضه ویصح فی العقار خلافا لمحمد رحمه الله تعالی (ملتقی فی البیوع)

زید جاریه سی هندی عمروه ثمن معلومه بیع ایدوب لکن ثمنی قبض ایتمامکله هندی عمروه تسلیم ایتمیوب زیدك یدنده ایکن عمرو دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه عمروك داینلری زیده مجرد بیع منعقد اولمغله هندی قسمت غرماده ادخال ایدرز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(اشترا شیئا وقبضه ومات مفلسا قبل نقد ثمنه فالبایع اسوة للغرماء وانما قال وقبضه اذ لولم یقبضه فالبایع احق به اتفاقا (درر قبیل خیار الشرط ملخصا)

زید باغنده حاصل اولان اوزمنی کمال بولدقدنصکره عمروه مجازفة ثمن معلومه بیع وتسلیم ایلسه زید نادم اولوب بیعی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن باع ثمرة بارزة ظهر صلاحها اولا صح ولو برز بعضها دون بعض لا فی ظاهر المذهب ویقطعها المشتری فی الحال (تنویر الابصار) وتسلیم الثمرة بالتخلیة (بدایع) واذا وجدا ای الایجاب والقبـول لزم البیع بلا خیار (قهستانی)

هندز یدایله علی الاشتراك مالکه اولدیغی یری دخی ملك مزادن حصه معلومه سنی زیدك

اذننیسز عمروه ثمن معلومه بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور
(اذا باع نصف البناء مع نصف الارض جاز سواء باعه من اجنبي اومن شریکه وللشفیع الشفعة (عمادیه فی الثلثین)

زید عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی امتعه دن حصه سنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید نادم اولوب بیعی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(قال وذکر فی شرکة خواهر زاده المال المشترك بین اثنین اذا باع احدهما نصیبه من شریکه یجوز کیف ماکان (عمادیه فی الثلثین)

زید شوقدر بغدایی عمروه ثمن معلومه بیع وقبض ثمن ایدوب لکن اول بغدایی عمروه تسلیم ایلماسه عمرو بغدایی زیددن طلب ایتدکده زید مجرد بغدایی تسلیم اولنمامغله بیع منعقد اولماز اویله ولیحق ثمنی ال دیوب بغدایی ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(والاصل المحفوظ ان العقود فی حق القبض علی مراتب منها ما یشترط فیه القبض من الجانبین وهو الصرف ومنها مالایشترط فیه القبض اصلا کبیع العین بالعین بماسوی الذهب والفضة وبیع العین بالدین ممالایتضمن ربا النساء کبیع الحنطة بالدراهم ونحوها ومنها مایشترط فیها القبض من احد الجانبین کبیع الدراهم بالفلوس وبیع العین بالدین ممایتضمن ربا النساء کبیع المکیل بالمکیل والموزون بالموزون اذا کان الدین منهما ثمنا وبیع الدین بالعین وهو السلم (بدایع فی حکم البیع من کتاب البیوع)

جنون مطبق ایله مجنون اولان زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حق مقابله سنده عمروك ملك منزلنی عمرودن اشترا وقبض ایلسه زیدك وصیسی بکر منزلی عمروه رد ایدوب مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(واما الذی یرجع الی العاقد فنوعان احدهما ان یکون عاقلا فلا ینعقد بیع المجنون والصبی الذی لایعقل لان اهلیة المتصرف شرط انعقاد التصرف والاهلیة لاتثبت بدون العقل فلا یثبت الانعقاد بدونه (بدایع فی شرائط الرکن من البیوع)

زید صحتنده عمروك شوقدر اشیاسنی عمرودن شوقدر اقچه یه اشترا وقبض ایدوب بعده ثمنی ویرمدن زید فوت اولسه عمرو مبلغ مزبوری زیدك ترکه وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(لان الوارث خلف المیت (عمادیه فی الثانی والعشرین) الوارث یطالب بدین لو کانت الترکة بیده (فصولین)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده سائر ورثه ترکه دن برمنزلدن حصه لرینی هندك زید ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهریندن حصه لرینه اصابت ایدن مقداری مقابله سنده هنده بیع وتسلیم ایلسه لر سائر ورثه نادملر اولوب بیعی فسخه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(واذا وجدا اى الايجاب والقبول لزم البيع بلا خيار المجلس (قهستانى فى البيوع)
زيد بر يغن بغدايى عمروه مجازفة ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب عمرودخى بغدايى استهلاك ايلسه حالا عمرو نادم اولوب مجرد بغداى كيل اولنمامغله بغداى ويروب ثمنى سندن استرداد ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وصح بيع الطعام كيلا وجزافا اذا كان بخلاف جنسه ولم يكن رأس مال سلم او كان بجنسه وهو دون نصف صاع (تنوير الابصار فى البيوع)
زيد صحتنده ملك باغنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكده ثمنك تعجيل وتأجيلى بيان اولنميوب بعده قبض ثمن ايتدين زيد فوت اولوب قزى هندى ترك ايلسه عمرو ثمن مرقومى هنده ويردكن هند الميوب مجرد ثمنك تعجيل وتأجيلى بيان اولنمامغله بيع صحيح اولماز ديو باغه مداخله يه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(وفيه اشارة الى انه اذا باع مطلقا ثم اجل الى هذه الاجال صح واخر المطالبة (قهستانى فى البيع الفاسد)
زيد عمرودن اشترا ايتديكى ملك منزلنى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب ثمن مزبورى بكردن طلب ايتدكده بكر زيده منزل مزبورى عمرو ساكه بيع ايتدكده قاضى يه تحرير ايتدرديكك مبايعه حجتنى باكه ويرمينجه ثمن مزبورى ساكه ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ليس لمشترى الدار مطالبة البايع بتسليم القبالة القديمة (جواهر الفتاوى فى الباب الاول من البيوع) رجل اشترى دارا بثمن وتقابضا وطلب من البايع صك الشراء والبايع يقول اشهد واعلى بالبيع ولا يكتب قبالة فانه لايجبر على كتب القبالة بعد الاشهاد ولايحبس به ويكلف المشترى تسليم الثمن فان اراد المشترى اثباته اثبته فى قبالة ويحجر خط الشهود عليه (فى الخامس من بيوع جواهر الفتاوى)
هند ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره هند بلا وارث فوت اولسه امين بيت المال اول منزله مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وشرطه اهلية المتعاقدين ومحله المال وحكمه ثبوت الملك (الدر المختار) ولو اوصى بمازاد على الثلث ولاوارث له يجوز من جميع المال (بدايع فى الوصايا)
زيد مرض موتنده ملك منزلنى زوجه سى هنده بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هند دن غيرى وارثى اولمامغله تركه نك ثلثه اربا عنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايلسه عمرو بيعى طوتميوب منزل مزبوره مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(لواوصى لزوجته اوهى له ولم يكن ثمه وارث آخر تصح الوصية (الدر المختار فى الوصايا وباقى المسئلة يعلم مما مر آنفا)
زيد مرض موتنده زوجه سى هنده ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرى مقابله سنده

ملك منزلنی بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولوب هندی وسائر ورثه سنی ترك ایلسه سائر ورثه بیعی طوتمیوب ترکه دن اولان نقوددن هندك مهرینی ویروب منزل مزبوری میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(فش) اعطاها بيتا عوض مهر مثلها لم يجز اذ البيع من الوارث لم يجز في المرض ولو بثمن المثل (فصولين في الرابع والثلثين)

زید ملك منزلنك بش بلوکدن بر بلوکنی مشاعا ثمن معلومه عمروه بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(واجمعوا على ان بيع سهم واحد من عشرة اسهم من الدار جائز (تاتارخانيه)

زید بریغن بغدایی شوقدر کیلدر دیو عمروه شوقدر زاقچه یه بیع ایتدکدنصکره عمرو اول بغدایی کیل ایتدکده شوقدر ناقص ایدوکی ظاهر اولسه عمرو بیعی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ومن ابتاع صبرة على انها مائة قفيز بمائة درهم فوجدها اقل كان المشترى بالخيار ان شاء اخذها بحصته من الثمن وان شاء فسخ البيع (هدايه في البيوع)

زید بر پاصداو چوقه سنی عمروه بیع ایدر اولدقده شوقدر ذراع اولوب هر بر ذراعی اوچر غروشه اولمق اوزره بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره اول چوقه شوقدر ذراع ناقص اولدیغی ظاهر اولسه عمرو نقصانك ثمندن حصه سیله زیده رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

وان باع المذروع مثله على انه مائة ذراع مثلا اخذ المشترى الاقل بكل الثمن اوترك والاكثر بلا خيار للبايع وان قال كل ذراع بدرهم اخذ الاقل بحصته اوترك (الدر المختار في البيوع) تخييره بين الاخذ والفسخ في المسئلتين مقيد بما اذا لم يقبض المبيع اوقبض البعض فان قبض الكل لا يخير يعني وانما يرجع بالنقصان لانه صار بالقبض راضيا بذلك (الدر المنتقى في البيوع)

زید ملك عرصه سنی در تبوز آرشون اولمق اوزره عمروه شوقدر اقچه یه بیع ایتدکدنصکره اول عرصه در تبوز آرشون اولمیوب شوقدر ناقص اولدیغی ظاهر اولسه عمرو قبول ایتمیوب عرصه یی ترکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(مر نقله آنفا من الدر المختار)

زید بر مقدار چوقه سنی یوز ذراعدر دیو عمروه شوقدر اقچه یه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره عمرو چوقه یی اولچدکده شوقدر ناقص ایدیکی ظاهر اولسه عمرو بیعی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(هكذا في النسخ التي رأيناها والظاهر ان لفظ التسليم وقع سهوا من الناسخ لما قد عرفت مما مر من الدر المنتقى من ان التخيير مقيد بما اذا لم يقبض المبيع الى آخره (لمرتبه)

هند ملك عرصه سنی شوقدر ذراع اولمق اوزره بهر ذراعی الليشر پاره یه زیده بیع

ایدوب بعده اول عرصه مساحه اولند قده شوقدر ذراع زیاده اولدیغی ظاهر اولسه زید زیاده یه ملك هر ذراعیچون اللبشر پاره یی ویرمکه یاخود بیعی فسخ ایتمکه راضی اولمیوب زیاده یی مجانا الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان قال فی بیع المذروع کل ذراع بدرهم اخذ الاقل بحصته لضرورة اصلا بافراده بذکر الثمن اوترك لتفریق الصفقة وکذا اخذ الاکثر کل ذراع بدرهم او فسخ لدفع ضرر التزام الزائد (الدر المختار فی البیوع)

زید ملك منزلنی عمروه جمیع حقوق ومرافقیله ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره اول منزلك پنجره جاملرینی غصبا سوکوب اخذ ایلسه عمرو اول جاملری زیددن استردا ده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الاصل ان مسائل هذا الفصل مبنیة علی قاعدتین احداهما ما افاده بقوله کل ما کان فی الدار من البناء یعنی کل ماهو متناول اسم المبیع عرفا یدخل بلا ذکر وذکر الثانیة بقوله او متصلا به تبعا الهاد خل فی بیعها یعنی ان کل ما کان متصلا بالمبیع اتصال قرار وهو ما وضع لا لان یفصله البشر دخل تبعا والا فلا وما لم یکن من القسمین فان من حقوقه ومرافقه دخل بذکرها والا لا (الدر المختار فیما یدخل فی البیع)

زید جاریه سی هندی عمروه ثمن معلومه بیع ایتدکدنصکره ثمنك نصفنی قبض ایدوب ما عداسنی اجل معلوم ایله تأجیل ایلسه عمرو جاریه یی زیددن الق استدکده زید اجل حلولنده ثمنك ما عداسنی دخی الادقجه جاریه یی تسلیم ایتمم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وکذلك لو طرأ الاجل علی العقد بان اخر الثمن بعد العقد فلم یقبض المبیع حتی حل الاجل له ان یقبضه قبل نقد الثمن ولا یملك البائع حبسه لما قلنا (بدایع فی احکام البیع)

زید باغنك اوزمنی اوزم الاجه لنوب صلاحی ظاهر اولمدقدنصکره عمروه ثمن معلومه بیع صحیح ایله بیع وتسلیم ایلسه عمرو شراسنه نادم اولوب بیعی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وصح بیع ثمرة وان لم یبد صلاحها لانها مال متقوم حالا او مآلا ولزم علی المشتری قطعها اذا اشتراها مطلقا او بشرط القطع (درر فی البیوع)

زید باغچه سنك صلاحی ظاهر اولان میوه سنی عمروه ثمن معلومه بیع صحیح ایله بیع وتسلیم ایتدکدنصکره اول میوه نك برمقداری عمرولك یدنده چوریسه عمرو مجرد برمقداری چوریمکله بیعی فسخ ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن باع ثمرة لم یبد صلاحها لا یجوز وان بدا جاز وعلی المشتری قطعها (هدایه) ویلزم البیع بایجاب وقبول ان کانا بلفظ الماضی مطلقا فلا خیار لواحد منهما الا بعیب وعدم رؤیة (ملا مسکین علی الکنز)

زیدك باغچه سنده اولان کراسی کمال بولدقدنصکره زید اول کراسی اغا جندن

دوشروب الى اوزره ثمن معلومه عمروه بلا تغرير بيع صحيح ايله بيع ايلسه عمرو دخى زيدن
زياده يه المشتم ذيوب بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولارد بغبن فاحش فى ظاهر الرواية ويفتى بالرد ان غره والا لا (تنوير الابصار
فى المرابحة والتولية) وباقى القيود يعلم تمامى من الدرر

زيد برمتاعنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره ثمنى المدين عمروك افلاسى
ظاهر اولسه زيد تسليمنه نادم اولوب مجرد استيفاء دين ايدنجه حبس ايدرم ديو متاعى
عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولوقبض المشترى المبيع باذن البايع بطل حق الحبس حتى لايملك الاسترداد لانه
ابطل حقه بالاذن بالقبض (بدايع فى احكام البيع)

زيد عمروك معلومى اولان ملك دكرمنى عمروك غيابنده شوقدر اقجه يه بيع ايلدم وار
خبر ويرديو بكرى ارسال ايدوب بكر دخى عمروه خبر ويردكده عمرو قبول ايتدم ديسه
بيع منعقد اولورمى * الجواب * اولور
(رجل قال لآخر بعت هذا العبد من فلان فبلغه الرسول اوغيره فقال اشتريت
لم يصح ولوقال بعته منه فبلغه يافلان فبلغه رجل آخر جاز (فيض الكركى فى البيوع)

﴿ فى هلاك المبيع ﴾

زيد جاريه سى هندى عمروه ثمن معلومه بيع ايدوب لكن هندى عمروه تسليم ايتمدين
هند زيدك يانده حتف انفها فوت اولسه زيد بيع مذكوره بناء عمرودن ثمن نامنه نسنه
المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(هلاك المبيع قبل قبضه بيعاباتا او بخيار بآفة سماوية او بفعل البايع او بفعل المبيع يبطل
البيع (فصولين فى الخامس والعشرين) ولوهلك فى يد البايع هلك عليه وانفسخ
البيع ولاشئ على المشترى كما فى البيع المطلق (درر فى الخيار)

زيد شوقدر اشياسنى عمروه ثمن معلومه بيع وقبض ثمن ايدوب لكن اشياء مزبوره يى
عمروه تسليم ايتميوب زيدك يدنده ايكن حربى كفره اشياء مزبوره يى غارت ايلسه لر عمرو
ثمن مرقومى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وفى كل موضع هلك المبيع قبل القبض يجب على البايع رد عين ماقبضه من الثمن
(مجمع الفتاوى فى البيوع)

بر بلده اهاليسندن زيد شوقدر كيل بغدايى ثمن معلومه عمروه بيع ايدوب لكن بغدايى
عمروه تسليم ايتميوب زيدك يدنده ايكن اول بلده يه حربى كفره مستولى اولوب بغدايى
نهب وغارت ايلسه لر زيد ثمن مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته من الدرر)

زيد شوقدر متاعنى عمروه ثمن معلومه بيع ايدوب بعده متاعى عمروه تسليم ايتمدين اول
متاعى كندى استهلاك ايلسه زيد بيع مزبوره بناء عمرودن ثمن نامنه نسنه المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز (من نقله غيرمرة)

هند قولی عمروی ثمن معلومه بکره بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره عمرو بکرك یدنده حتف انفه فوت اولسه بکر هنده مجرد عمرو فوت اولمغله ثمن مرقومی سندن استرداد ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان هلك بعد القبض فعلى المشتری (بزازیه فی الثانی عشر)

زید شوقدر عدد قیونی شو قدر اقچه یه عمروه بیع وقبض ثمن ایدوب لکن قیونلری عمروه تسلیم ایتمدین اول قیونلری آخره بیع ایدوب استهلاك ایلسه عمرو ثمن مرقومی زیددن استردادہ قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو هلك المبیع بفعل البایع او بفعل المبیع او بامر سماوی بطل البیع ویرجع بالثمن لو مقبوضا (الدر المنتقی فی البیوع)

﴿ فیما یتعلق بالثمن ﴾

زید جاریه سی هندی ثمن معلومه اجل معلومه ایله عمروه بیع ایلسه حالا عمرو جاریه یی زیددن طلب ایتدکده زید اجل مزبور تمام اولوب ثمنی المادقچه ویرمم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وللبایع حق حبس المبیع لاستیفاء الثمن اذا کان الثمن حالا وان کان مؤجلا لم یکن له ذلك لانه بالتأجیل اسقط حق نفسه فی المساواة فلا یسقط حق الآخر (محیط رضوی)

بو صورتده عمرو جاریه یی زیددن السه زید قبل حلول الاجل ثمن مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والحاصل ان تأجیل الدین علی ثلثة اوجه باطل فی بدل صرف وسلم وصحیح غیر لازم فی قرض واقالة وشفیع ودین میت ولازم فیما عدا ذلك (الدر المختار قبیل القرض)

زید عمرودن مشتری ثمن مبیعدن اولان شوقدر اقچه حقنك شوقدارینی حط ایتدکدنصکره زید نادم اولوب مقدار مرقومی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وصح ایضا الحط منه ای من الثمن ولو بعد هلاك المبیع لکونه اسقاطا ویلحق باصل العقد استنادا (الدر المنتقی فی المرابحة والتولیة)

زید ملك منزلنی عمروه شوقدر اقچه یه بیع وتسلیم ایدوب بعده مبلغ مزبوری المدین عمرو دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه عمروك سائر داینلری منزلی حاکمه بیع ایتدروب ثمنی قسمت غرماده ادخال مراد ایتدکلرنده زید راضی اولمیوب بن منزلك ثمنندن مبلغ مزبوری تماما استیفا ایدرم یاخود منزلی الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اشتری شیئا وقبضه ومات مفلسا قبل نقد الثمن فالبایع اسوة للغرماء واولم یقبضه فان البایع احق به (تنویر الابصار فی البیوع)

زید جاریه سی هندی عمروه ثمن معلومه بیع ایدوب لکن تسلیم وقبض ثمن بولنمدین

﴿ عمرو ﴾

عمرودیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولدقده زید ترکهٔ عمرودن ثمنی استیفا
ایتمك ایچون جاریه یی الیقوسه سائر داینلر زیده جاریه یی تقسیم غرماده ادخال ایتدیررز
دیوزیده جبره قادراولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مر نقله آنفا)

زید شوقدر اشیاسنی عمروه رایج اولان اقچه دن شوقدر اقچه یه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره
عمرو اولقدر اقچه یی زیده ویردکن زید اقچه ایله بیع ایتدیکنه نادم اولمغله اقچه مقابله سنده
غروش الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والثمن المسمی قدره لاوصفه ینصرف مطلقه الی غالب نقد البلد بلد العقد مجمع
الفتاوی لانه المتعارف (الدر المختار فی البیوع) و یعتبر فی حق بیان الجنس والنوع
والصفة والقدر لان التعیین فی حقه مفید (بدایع فی حکم المبیع)

هند جاریه سی زینبی زیده ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره ثمندن شومقداری
حط ایلسه هند نادمه اولوب اولمقداری زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وعلی هذا الخلاف حط بعض الثمن انه جائز عندنا و یلتحق باصل العقد
(بدایع فی حکم المبیع)

زید وعمرودن هر بری بشقه بشقه ملکلری اولان شوقدر قیونلرینی برمجلسده ثمن معلومه
بکره بیع وتسلیم ایتدکلرندنصکره زید قیونلرینك ثمنی بکردن الوب بعده عمرو قیونلرینك
ثمنی المدین بکره افلاس طاری اولسه عمرو زیده مجرد قیونلر یمزی برمجلسده بیع ایتمکله
ثمنده ساکه مشارك اولورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قوله والدین المشترك الی قوله اذا کان صفقة واحدة قید بها لانه اذا کان عبد بین رجلین
باع احدهما نصیبه من رجل بخمسمائة درهم وباع الآخر نصیبه بخمسمائة وکتبا
صکا واحدا بالف ثم قبض احدهما منه شیئا لم یکن للآخر ان یشارکه فیه لان
نصیب کل واحد منهما وجب علی المطلوب بسبب آخر فلا یثبت الشرکة بینهما
باتحاد الصك کما لو اقرضه کل واحد منهما خمسمائة وکتبا بالالف صکا واحدا
(من صلح النهایه)

زید شوقدر قهوه سنی شوقدر طغرالی التونه عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید
اول طغرالی التونی عمرودن طلب ایتدکده عمرو ویرمیوب بغیر وجه التون مقابله سنده
شوقدر پاره الدیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اعلم ان عدم تعین الدراهم والدنانیر فی حق الاستحقاق لاغیر فانهما یتعینان جنسا
وقدرا ووصفا بالاتفاق وبه صرح الامام العتابی فی شرح الجامع الصغیر
(اشباه فی احکام النقد)

زید شوقدر ذراع چوقه سنی عمروه شوقدر عینی اسدی یه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید
اولقدر اسدی یی عمرودن طلب ایتدکده عمرو ویرمیوب بغیر وجه اسدی مقابله سنده
شوقدر اقچه الدیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(و اذا کان الثمن اسما لما فی الذمة لم یکن محتملا للتعیین بالاشارة فلم یصح التعیین حقیقة

في حق استحقاق العين فجعل كناية عن بيان الجنس المشار اليه ونوعه وصفته وقدره تصحيحا لتصرف العاقل بقدر الامكان ولان التعيين غير مفيد لان كل عوض يطلب من المعين في المعاوضات يمكن استيفاؤه من مثله فلم يكن التعيين في حق استحقاق العين مفيدا فيلغو في حقه ويعتبر في حق بيان الجنس والنوع والصفة والقدر لان التعيين في حقه مفيد (بدايع في حكم المبيع)

زيد عمروك شوقدر كوركني شوقدر پارهيه عمرودن اشترا وقبض ايتدكدنصكره اولقدر پارهيي عمروه ويروكن عمرو المبوب مقابلهسنده شوقدر اسدى الورم ديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من البدايع والاشباه)

برقاج دوهلرك ثمن مثللرى بلنمك لازم اولدقده نه ايله معلوم اولور * الجواب * بعرض اهل وقوفك اخباريله معلوم اولور

وصي باع شيئا من مال اليتيم ثم طلب منه اكثر مما باع فان القاضي يرجع الى اهل البصر ان اخبره اثنان من اهل البصر والامانة انه باع بقيمته وان قيمته ذلك فان القاضي لا يلتفت الى من يزيد وان كان في المزايدة يشترى باكثر وفي السوق باقل لا ينقض بيع الوصي لاجل تلك الزيادة بل يرجع الى اهل البصر والامانة فان اجتمع رجلان منهم على شيء يؤخذ بقولهما وهذا قول محمد رحمه الله تعالى اما على قولهما قول الواحد يكفي في التزكية ونحوها
(خانيه في تصرفات الوصي)

زيد برمتاعني عمروه شوقدر رابحه يه مرابحة بيع وتسليم عمرو دخي متاعي استهلاك ايتدكدنصكره زيد ثمني عمرودن طلب ايتدكده عمرو زيده سن مرابحه ده خيانت ايتمش سن اويله اولنجق ثمني تماما ويرمم ديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز
(فلو هلك المبيع او استهلكه في المرابحة قبل الرد او امتنع الفسخ بمانع لزم كل الثمن المسمى اتفاقا وسقط خياره (الدر المنتقى في المرابحة والتولية)

زيد قولي عمروي بكره ثمن معلومه بيع ايدوب بعده عمروي بكره تسليم ايتمدين عمرو زيدك يدندن اباق ايتمكله تسليم ايده ماسه زيد عمروي تسليم ايتمدين بيع مزبوره بناء ثمن مزبوري بكردن الماغه قادر اولورمي * الجواب * اولماز
(ولو باعه ولبس بآبق ثم ابق قبل القبض فان المشترى بالخيار في فسخ ذلك العقد ولا يكون للبايع ان يطالب المشترى بالثمن ما لم يحضر العبد (البحر الرائق في البيع الفاسد)

في البيع الفاسد

زيد برمتاعني عمروه ثمن معلومه بيع ايدر اولدقده عمرو ثمني على التفاريق ويرمك شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمي * الجواب * اولماز
(رجل باع شيئا بالف درهم على ان يعطيه على التفاريق ان كان ذلك شرطا في البيع لا يجوز البيع (من بيوع الخانية في الاجل)

زيد عرصه سنده بغداي زرع ايتدكدنصكره حاصل اولاجق بغدايي اصلا نابت اولمدين عمروه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمي * الجواب * اولماز

فلا ينعقد بيع المعدوم وماله خطر عدم كبيع نتاج النتاج بان قال بعت ولد ولد هذه الناقة وكذا بيع الحمل لانه ان باع الولد فهو بيع المعدوم وان باع الحمل فله خطر العدم وكذا بيع اللبن فى الضرع لان له خطر الاحتمال انتفاخ الضرع وكذا بيع الثمر والزرع قبل ظهوره لانهما معدومان (من بيوع البدايع فيما يرجع الى المعقود عليه)

زيد باغچه سنده حاصل اولوب كمال بولميان كلنى اچلوب كمال بولنجه اشجارنده ترك شرطيله عمروه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وان شرط تركها على الشجر فسد ولو بعد تناهى عظمها خلافا لمحمد (ملتقى فى البيوع)

زيد ملك منزلنى عمروه بيع ايدر اولدقده عمرو زيدى اولنجه كوزتمك شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(والبيع بشرط يقتضيه العقد صحيح كشرط الملك للمشترى وكذا بشرط لا يقتضيه العقد ولا نفع فيه لاحد كشرط ان لا يبيع الدابة المبيعة ولو بشرط لا يقتضيه العقد وفيه نفع لاحد العاقدين او لمبيع يستحق فهو فاسد (ملتقى فى البيع الفاسد)

بو صورتده زيد منزل مزبورى وجه محرر اوزره عمروه بيع ايتدكده بيع ضمننده منزل مزبوره متعلقه دعوادن عمروى ابرا ايلسه ابراء مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(والابراء والاقرار فى ضمن عقد فاسد لا يمنع صحة الدعوى لان بطلان المتضمن يدل على بطلان المتضمن (من دعوى البزازيه قبيل العاشر)

هند ملك منزلنى زيد ايله زوجه سى زينبه بيع ايدر اولدقده زيد زينبى اولنجه تطليق ايتمامك شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وكذا يصح بشرط لا يقتضيه العقد ولا نفع فيه لاحد ولو اجنبيا ذكره ابن ملك فلو شرط ان يسكنها فلان اوان يقرضه البايع او المشترى كذا فالاظهر الفساد وذكره اخى زاده وظاهر البحر ترجيح الصحة وفى القهستانى عن الاختيار ان الشرط باطل (الدر المنتقى فى البيع الفاسد)

زيد بر متاعنى عمروه شوقدر اقچه يه بيع ايدر اولدقده عمرو اول متاعى آخره بيع ايتدكده ضرر ايدرسه ضامن اولمق شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وكل شرط لا يقتضيه العقد وفيه منفعة لاحد المتعاقدين يفسده (هدايه)

عسكرى طائفه سندن زيد جاريه سنى عمروه بيع ايدر اولدقده عمرو معاشنه شوقدر اقچه زياده ايتمك شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله آنفا)

دباغ طائفه سندن زيد قصاب طائفه سنك ذبح ايده جكى قيون وكچى دريلرندن حصه نامنه اشترا ايده جكى شوقدر دريى اشترا ايتمدين عمروه بيع ايلسه بيع مزبور

صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(وبيع مالبس فى ملكه لبطلان بيع المعدوم وماله خطر العدم لابطريق السلم لانه عليه الصلاة والسلام نهى عن بيع مالبس عند الانسان ورخص فى السلم
(الدر المختار فى البيع الفاسد)
زيدوالى منصبه كيدركن عمروك شوقدر وقيه قهوه سنى شرايه طالب اولوب عمرو دخى بيع ايدراولدقده زيد ثمنى منصبده اداايتمك اوزره اجل مجهول ايله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(واما الذى يخص بعض البياعات دون بعض فانواع منها ان يكون الاجل معلوما فان كان مجهولا يفسد البيع سواء كان الجهالة متفاحشة كهبوب الريح ومطر السماء اوقدوم فلان اوموته ونحو ذلك اومتقاربة كالحصادوالدياس والنيروز والمهرجان وقدوم الحاج وخروجهم والجذاذ والجزز والقطاف والميلاد وصوم النصارى وفطرهم قبل دخولهم فى صومهم ونحو ذلك لان الاول فيه غرر الوجود والعدم والنوع الثانى ممايتقدم ويتأخر فيؤدى الى المنازعة فيوجب فساد البيع
(من بيوع البدايع فى شرائط الصحة)
زيد فوت اولوب اوغلى عمروى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده بكر زيدك تركه سنى نمقدار ايديكنى بلمكسزين عمروك تركهٔ زيددن حصه سنى عمرودن اشترا ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(رجل قال لاخر بعتك نصيبى من هذه الدار بكذا ان علم المشترى نصيبه ولم يعلم البايع جاز بعد ان يقر البايع انه كما قال المشترى وان لم يعلم المشترى عندابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى لايجوز علمه البايع اولا (خلاصه فى الثالث من البيوع)
زيد برمتاعنى عمروه شوقدر اقچه يه بيع ايدراولدقده عمرو متاعى هرنه وقتده آخره بيع ايلرسه ثمنى اول وقتده ويرمك اوزره اجل مجهول ايله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(اشتراه على ان يؤدى الثمن من بيعه فهو فاسد ان شرطه فى البيع
(من بيوع القنية فى الشروط المفسدة)
زيد بركولده اولان بالقى صيد ايتمدين عمروه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(ولايجوز بيع طير فى الهواء وسمك لم يصدا وصيد والقى فى خطيرة لايؤخذ منها بلاحيلة
(ملتقى فى البيع الفاسد)
زيد عمروك شوقدر كيل بغدايني شوقدر اقچه يه عمرودن اشترا ايدوب بعده بغداى كيل اولنميوب قبض ايتمدين زيد اول بغدايى آخره بيع ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

لایصح بیع المنقول قبل قبضه ویصح فی العقار خلافا لمحمد رحمه الله تعالی ومن اشتری کیلیا لایجوز له بیعه ولا اکله حتی یکیله (ملتقی فی البیوع)

زید ملك منزلیله ملك باغنی عمروه ثمن معلومه بیع ایدر اولدقده عمرو ثمنی فلان زمانه دك ادا ایدرسه بیع لازم اولوب ایتمزسه لازم اولمامق اوزره بیع ایدوب عمرو دخی اول وجه اوزره قبول ایلسه بیع مزبور صحیح اولور می * الجواب * اولماز

(وکذا ای مثل خیار الشرط فی الصحة ان شرط انه ای المشتری ان لم ینقد ای لم یعط البایع الثمن مفعوله الثانی ای ثمن العبد مثلا الی ثلثة ایام او اقل او اکثر منها فلا بیع بینهما ویسمی خیار النقد فان العقد فی الاولین جائز عند الثلثة وفی الثانی فاسد عنده یرتفع بالنقد قبل مضی الیوم الثالث علی تخریج العراقیة وموقوف یفسد بلا نقد اذا مضی الیوم الثالث علی تخریج الخراسانیة کما فی المحیط فلا ینفسخ العقد وهو الصحیح ولذا لو اعتقه المشتری وهو فی یده ینفذ عتقه ولو کان فی ید البایع لاینفذ واما عندهما فجائز کما فی النظم وفیه اشارة الی انه لو لم یبین الوقت اصلا او بین مجهولا کالایام فقد فسد کما فی الذخیرة (قهستانی فی الخیار)

زید شوقدر قهوه سنی عمروه بیع ایدر اولدقده هر وقیه سیچون فلان زمانه دك یدیشر ربع ویروب اول زمانه دك ادا ایده مزسه بر التون ویرمك شرطیله بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولور می * الجواب * اولماز

(باع بالنقد بکذا و بالنسیئة بکذا او الی شهر بکذا او الی شهرین بکذا فسد (بزازیه فی الخامس من البیوع)

زید ملك منزلنی دائنی عمروه شوقدر اقچه دینی مقابله سنده بیع ایدر اولدقده هر نه زمان دین مزبوری عمروه ادا ایدرسه عمرو منزلی زیده رد ایتمك شرطیله عمروه بیع وتسلیم ایلسه بیع مزبور صحیح اولور می * الجواب * اولماز

(قال الشیخ الامام ظهیر الدین فی بیع الوفاء بیع فاسد ولو تبایعا ثم قال احدهما لصاحبه چون سیم بر تو آرم بیع بمن بازده فقال الاخر نعم لایفسد العقد اما اذا قال فی البیع شرط کردیم که چون بها بمن رسد فسخ کنم یفسد العقد (فی الرابع من بیوع الخلاصه)

بو صورتده عمرو منزلی زیده اعاره وتسلیم ایدوب زید دخی قبض ایتمكله بیع مزبور منفسخ اولسه حالا زید منزل مزبوری آخره بیعه قادر اولور می * الجواب * اولور

(وفی القنیة کل مبیع ببیع فاسد رده المشتری علی البایع بهبة او صدقة او بیع او بوجه من الوجوه کالودیعة والاعارة والاجارة والغصب والشراء ووقع فی ید البایع فهو متارکة للبیع و بریء المشتری من ضمانه (منح فی البیع الفاسد)

زید ملك منزلنی بر جهته وقف وتسلیم الی المتولی ایدوب تسجیل شرعی ایتدردکدنصکره زید منزل مزبوری بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولور می * الجواب * اولماز

(واذا صح الوقف لایملك ولایملك (ملتقی فی الوقف)

زید ام ولدی هندی عمروه بیع ایلسه صحیح اولور می * الجواب * اولماز

(وكذا بطل بيع ما فى حكم الحر مثل ام الولد والمدبر المطلق وكذا بيع المكاتب الا ان يجيزه اى قبل البيع لا بعده على الصحيح اى فبيعهم باطل بقاء فلم يملكوا بالقبض لا ابتداء فصح بيعهم من انفسهم (الدر المنتقى فى البيع الفاسد)

زيد قولى عمروى بكره بيع ايدوب لكن ثمن ذكر اولنماسه بيع مزبور صحيح اولور مى * الجواب * اولماز

(ولو باع شيئا فقال بعتك بغير ثمن او قال بعتك على ان لا ثمن له كان باطلا ولو باع وسكت عن ذكر الثمن كان فاسدا (خانيه فى البيع الباطل)

بو صورتده بكر عمروى زيدك رضاسيله قبض ايدوب بعده عمرو بكرك يدنده حتف انفه فوت اولسه زيد بيعك فسادينه بناء عمروك يوم قبضده اولان قيمتنى بكره تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(واذا قبض المشترى المبيع برضى بايعه صريحا او دلالة فى البيع الفاسد ولم ينهه ملكه بمثله ان مثليا والا بقيمته يعنى بعد هلاكه او تعذر رده يوم قبضه لان به يدخل فى ضمانه (الدر المختار فى البيع الفاسد)

﴿ فى احكام البيع الفاسد ﴾

زيد ملك باغچه سنى شو قدر اقچه يه بيع فاسد ايله عمروه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره آفت سماويه ايله اول باغچه اشجارينك بر مقدارى قوريوب باغچه يه نقصان ترتب ايلسه حالا مانع فسخ بولنمامغله زيد بيعى فسخ ايدوب باغچه يى عمرودن الدقده مبلغ مزبوردن اول قوريان اشجاره اصابت ايدن مقدارى اليقويوب باقيسنى ويرمك استدكده عمرو تماما ويرديو زيده جبره قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(فاما حكم النقصان فان انتقص المبيع فى يد المشترى بآفة سماوية كان للبايع ان يأخذ المبيع مع ارش النقصان وكذلك اذا كان النقصان بفعل المشترى او بفعل المبيع (عماديه فى التاسع والعشرين)

زيد عمروك توت باغچه سنده حاصل اولاجق يبراغى اسلا ظاهر اولمدين عمرودن ثمن معلومه اشترا ودفع ثمن ايتدكدنصكره زيد اول باغچه يى برمدت ضبط وحاصل اولان يبراغى استهلاك ايلسه زيدك عمروه ويرديكى ثمن اول يبراغك يوم قبضده اولان قيمتندن زياده اولسه زيد اول زياده يى عمرودن استرداده قادر اولور مى * الجواب * اولور

(والمعدوم كبيع حق التعلى اى علو سقط لانه معدوم ومنه بيع ما اصله غائب كجزر وفجل او بعضه معدوم كورد وياسمين وورق فرصاد (الدر المختار فى البيع الفاسد) الحطب واوراق الاشجار كلها من ذوات القيم (عماديه فى الثانى والعشرين) واذا قبض المشترى المبيع برضى بايعه صريحا او دلالة فى البيع الفاسد ولم ينهه ملكه بمثله ان مثليا والا بقيمته يعنى بعد هلاكه او تعذر رده لانه به يدخل فى ضمانه فلا تعتبر زيادة قيمته كالمغصوب والقول فيها للمشترى لانكاره الزيادة (الدر المختار فى البيع الفاسد ملخصا)

زيد قيميادن برمتاعنى عمروه بيع فاسد ايله بيع وتسليم ايدوب عمرودخى متاعى استهلاك

ايلسه عمرو متاعك يوم قبضده اولان قيمتنى زيده ويردكن زيد راضى اولميوب متاعك قيمتى شمدى زياده در شمدى اولان قيمتنى الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وتعتبر قيمته يوم القبض وان زادت قيمته فى يده فاتلفه لانه دخل فى ضمانه بالقبض فلا يعتبر كالمغصوب كذا فى الكافى (درر فى البيع الفاسد)

زيد عمرودن شراء فاسد ايله برجاريه اشترا وقبض ايتدكدنصكره زيد اول جاريه يى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايلسه عمرو جاريه نك يوم قبضده اولان قيمتنى زيده تضمين ايتدرميوب جاريه يى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فان باعه اى باع المشترى بشراء فاسد بعدان قبضه او وهبه وسلمه اواعتقه نفذ بيعه وهبته واعتاقه لانه لما ملكه ملك التصرف فيه فلا يتصور الفسخ فيه لتعلق حق العبد بالتصرف الثانى وفسخ البيع الاول كان لحق الشرع وحق العبد يقدم لحاجته فعليه قيمته لما مر انه مضمون بالقبض (درر فى البيع الفاسد) لكن لابد ان يقيد القبض فى السؤال بكونه برضى بايعه صريحا اودلالة كما لا يخفى (لمرتبه الفقير)

زيد شوقدر كيل بغدايى عمروه بيع ايدر اولدقده عمرو ثمنى خرمن زماننده زيده ادا ايتمك اوزره اجل مجهول ايله بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى بغدايى استهلاك ايلسه حالا عمرو اول بغدايك مثلنى زيده ضامن اولوركن زيد المبوب ثمن مسمايى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يجوز البيع الى الحصاد والدياس والقطاف والجزاز وقدوم الحاج (ملتقى فى البيع الفاسد) ومنها ان الثابت بالبيع الفاسد ملك مضمون بالقيمة او بالمثل لا بالمسمى بخلاف البيع الصحيح لان القيمة هو الموجب الاصلى فى البياعات لانها هى مثل المبيع فى المالية الا انه يعدل عنها الى المسمى اذا صحت التسمية فاذا لم تصح وجب المصير الى الموجب الاصلى (من بيوع البداية فى حكم البيع)

زيد شوقدر اربه و پرنجى اجل مجهول ايله نسئة شوقدر اقچه يه عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى اول اربه و پرنجى استهلاك ايلسه عمرو اولقدر اربه و پرنجك مثلنى زيده و يردكن زيد المبوب ثمن مسمايى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد ملك باغچه سنى عمروه شوقدر اقچه يه بيع فاسد ايله بيع وتسليم ايدوب بعده ثمنى المدين عمرو باغچه يى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايلسه زيد باغچه نك قيمتيله عمروى مطالبه ايتميوب بيعى فسخ ايله باغچه يى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولكل من العاقدين فسخه فان باعه المشترى نفذ بيعه وسقط حق الاسترداد (بدايه)

زيد عمروك شوقدر كيل بغدايى عمرو كندويه شوقدر اقچه قرض ويرمك شرطيله عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ايدوب عمرودن اولقدر اقچه قرض الدقدنصكره زيد بغدايى استهلاك ايلسه زيد قرض الديغى اقچه يى عمروه ادا ايدوب اول بغدايك مثلنى عمروه ويردكن عمرو راضى اولميوب ثمن مسمايى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويفسد البيع بشرط لا يقتضيه العقد وفيه نفع لاحدهما اى المتعاقدين كشرط البايع

ان لايسلم الى المشترى الى شهر اواقل اواكثر او يقرضه مالا او يهبه او يتصدق عليه بمال او يواجره او يعيره وكذا شرط المشترى (قهستانى فى البيع الفاسد وقد مر حكم البيع الفاسد من الدر المختار والبدايع فليراجع)

زيد عمروك قيمياتدن شوقدر اشياسنى عمروكندويه شوقدر اقچه قرض ويرمك شرطيله عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض واولقدر اقچه قرض الدقدنصكره زيد اشيايى آخره بيع وتسليم ايله استهلاك ايلسه زيد قرض الديغى اقچه يى عمروه ادا ايدوب اشياء مرقومه نك يوم قبضده اولان قيمتلرينى ضامن اولوركن عمرو راضى اولميوب ثمن مسمايى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من القهستانى والدرر)

زيد شوقدر قنطار دمرينى عمروكندويه شوقدر اقچه قرض ويرمك شرطيله عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ايدوب عمرودن اولقدر اقچه قرض الدقدنصكره زيد اول دمرى استهلاك ايلسه زيد قرض الديغى اقچه يى عمروه ادا ايدوب اول دمرك مثلنى عمروه ويرركن عمرو راضى اولميوب ثمن مسمايى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته غير مرة)

زيد عمروك شوقدر وقيه قهوه سنى عمروكندويه شوقدر اقچه قرض ويرمك شرطيله عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ايدوب عمرودن اولقدر اقچه قرض الدقدنصكره اول قهوه يى آخره بيع وتسليم ايله استهلاك ايلسه زيد قرض الديغى اقچه يى عمروه ادا ايدوب اول قهوه نك مثلنى ضامن اولوركن عمرو راضى اولميوب ثمن مسمايى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته غير مرة فليراجع)

زيد برمتاعنى عمروه شوقدر اقچه يه بيع فاسد ايله بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره زيد وعمرو عقد مزبورى فسادينه بناء فسخ ايلسه لر زيد ثمن مزبورى عمروه رد ايتمدين متاعى عمرودن جبرا المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وليس للبايع فى البيع الفاسد ان يأخذ المبيع حتى يرد الثمن لان المبيع مقابل به فيصير محبوسا به كالرهن (هدايه فى احكام البيع الفاسد)

﴿ فى التلجئة ﴾

زيد ملك منزلنى زوجه سى هنده بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره زيد هنددن بيع مزبور مواضعه طريقيله اولمشيدى ديو دعوى و مواضعه يى تفسير ايدوب مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك ثمنى هنده رد ايدوب منزلى هنددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(التلجئة فى البيع ان يظهرا بيعا و يتواضعا فى السر ان لابيع بينهما فالبيع فاسد وهذا هو صورة بيع الهازل منعقد غير لازم وهو بمنزلة البيع بشرط الخيار وان ادعى احدهما بيع التلجئة وانكر الآخر فالقول لمن ادعى الجد مع يمينه فان اقام احدهما البينة قبلت بينته ثم المشترى ان اقام البينة ان الدار تلجئة فى يده لايرجع بالثمن على البايع وان ذكر الشهود قبض الثمن وان اقام البينة ان الشراء تلجئة يرجع (وجيز السرخسى فى بيع التلجئة)

﴿ زيد ﴾

زيدملك منزلنى دامادى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده ثمنى المدين زيد وعمرو متعاقبا فوت اولوب منزلى ورثه سى ضبط ايتدكلرنده زيدك ورثه سى عمروك ورثه سندن بيع مزبور مواضعه طريقيله اولمشيدى ديو دعوى وعمروك ورثه سى انكار ايلسه لر زيدك ورثه سى مواضعه يى تفسير ايدوب مدعالرينى وجه شرعى اوزره اثبات ايدبجك منزلى عمروك ورثه سندن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

وان اختلفا فادعى احدهما ان البيع كان تلجئة والآخر ينكر التلجئة لايقبل قول مدعى التلجئة الا ببينة ويستحلف الآخر وصورة التلجئة فى البيع ان يقول الرجل لغيره انى ابيع دارى منك بكذا وليس ذلك بيع فى الحقيقة بل هو تلجئة ويشهد على ذلك ثم يبيع فى الظاهر من غير شرط فهذا البيع يكون باطلا بمنزلة بيع الهازل (خانيه فى احكام البيع الفاسد) وحكمه اى حكم البيع الباطل ان المبيع به لايملك اى لايكون ملكا للمشترى لان الباطل لايترتب عليه الحكم (درر فى البيع الفاسد)

﴿ فى الغبن والتغرير ﴾

عروضده غبن فاحش نه مقداردر * الجواب * اونلق اون بچغه ويرلمك اون بچقلق اونه المق غبن فاحشدر

(ومالا يتغابن فيه قيل فى العروض ده نيم وفى الحيوان ده يازده وفى العقار ده دوازده وقيل مالايدخل تحت تقويم المقومين (فصولين فى السابع والعشرين)

عقارده غبن فاحش نه مقداردر * الجواب * تحت تقديرده داخل اولميانلردر

(والوكيل بالشراء يجوز شراؤه بمثل القيمة وبزيادة يتغابن بها وهى مايقوم به مقوم وقدر فى العروض ده نيم وفى الحيوان ده يازده وفى العقار ده دوازده لابما لايتغابن بها (ملتقى فى الوكالة) واعلم انه لارد بغبن فاحش هو مالايدخل تحت تقويم المقومين (الدر المختار) وهذه الفتوى مخالفة لما افتى به على افندى تبعا للفصولين (لمرتبه)

زيد شوقدر اشياسنى بلا تغرير عمروه صحتنده ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده ثمنى المدين عمرو فوت اولمغله زيد ثمن مزبورى عمروك تركه سى وافيه سى قبض ايدن ورثه سندن طلب ايتدكده ورثه سى اشياء مرقومه يى ذكرندن زياده يه بيع ايتمشيدك ديو ثمنى تماما ويرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(واعلم انه لارد بغبن فاحش هو مالايدخل تحت تقويم المقومين فى ظاهر الرواية وبه افتى بعضهم مطلقا كما فى القنية ثم رقم وقال ويفتى بالرد رفقا بالناس وعليه اكثر روايات المضاربة وبه يفتى ثم رقم وقال ان غره اى غر المشترى البايع او بالعكس او غره الدلال فله الرد والا لا وبه افتى صدر الاسلام وغيره (الدر المختار فى المرابحة والتولية) هل ينتقل الرد بالتغرير الى الوارث استظهر المص لا لتصريحهم بان الحقوق المجردة لاتورث قلت وفى حاشية الاشباه لابن المص وبه افتى شيخنا العلامة على المقدسى مفتى مصر قلت وقدقدمناه فى خيار الشرط معزيا للدرر لكن ذكر المص فى شرح منظومته الفقهية مايخالفه ومال الى انه يورث كخيار العيب ونقله عنه ابنه فى كتابه معونة المفتى فى كتاب الفرائض وايده بما فى بحث القول فى الملك من الاشباه قبيل التاسعة ان الوارث يرد بالعيب ويصير مغرورا

بخلاف الوصى. فتأمل (الدر المختار فى المحل المذكور)
زيد برقاج كوركنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بيع مز بورده تغرير وغبن فاحش اولديغنه مطلع اولوب بعده اول كوركلرى بيعه عرض ايلسه حالا عمرو تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدى ديو اول كوركلرى زيده رده قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(ولو تصرف المشترى المغبون فى المبيع تصرف الملاك بعد ما علم الغبن فيه لايرده بالغبن (حاوى المنية فى خيار الغبن)

﴿ فى البيع بالوفاء ﴾

هند ملك منزلنى وفاء عمروه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بعده برمدت مرورنده هند وعمرو بيعى فسخ ايدوب هند منزلى قبض ايتدكدنصكره عمرو ثمن مزبور بشيوزغروشدر ديو دعوى وهند اوچيوزغروشدر ديوز يادهيى انكار ايدوب زياده ثابته اولماسه عمرو قول مجرديله زيادهيى هنددن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(لايلزم بنفس الدعوى شئ (بدايع فى ركن الكفالة)
زيد ملك خاننى داينى عمروه دينى مقابله سنده وفاء بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اول خانى زيدك اذنسز برقاج سنه آخره ايجار واجرتى اخذ ايلسه زيد اداء دين ايدوب خانى عمرودن الدقدنصكره اجرت مرقومهيى عمرودن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(وقد صرحوا قاطبة فى بيع الوفاء بان المشترى لو آجره لغير البايع فله لاجرة مطلقا سواء قلنا بكونه فاسدا كالغصب او جائز او هو واضح او قلنا بانه رهن اذ المرتهن لو آجر بغير اذن الراهن فالغلة له ويتصدق بها وهذا ظاهر (من فتاوى خيريه)

﴿ فى البيع بطريق الاستغلال ﴾

زيد ملك منزلنى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده استغلال طريقيله بيع وتسليم ايتدكدنصكره مبلغ مزبورى عمروه اداايتمدين زيد منزل مزبورى عمروك اذنسز بكره هبه وتسليم ايلسه عمرو هبهيى مجيز اولماغله منزلى بكردن الوب مبلغ مزبورى استيفا ايدنجه امساكه قادر اولور مى * الجواب * اولور
(اصله ان هذا رهن حقيقة اذ مقصود المتعاقدين انه رهن والعبرة للمقاصد لاللالفاظ كما تقرر فى الاصول (عطائيه) وفيه اشعار بان الراهن اذا تصرف فى الرهن بلا اذنه تصرفا يقبل الفسخ لم يجز ذلك فى حق المرتهن اصلا ولم يبطل حقه فى الحبس الا بعد قضاء الدين كالبيع والاجارة والكتابة والهبة والصدقة والاقرار (قهستانى)

﴿ فى بيع الفضولى ﴾

زيد عمروك شوقدر قيونى فضولا بكره بيع وتسليم ايدوب بكر دخى قيونلرى استهلاك ايلسه عمرو بيعى مجيز اولمش اولماغله قيونلرى بكره تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولور
(فى الفضولى لو هلك المبيع قبل الاجازة فان هلك قبل قبض المشترى بطل العقد وان هلك بعده فلم يجز بالاجازة وللمالك ان يضمن ايهما شاء وايهما اختار تضمينه يبرأ الآخر

لان فی التضمين تمليكا سنه فاذا ملكه من احدهما لايقدر ان يملكه من غيره فان ضمن المشتري بطل البيع لان اخذ القيمة منه كاخذ العين وللمشتري ان يرجع على البايع بثمنه لابما ضمن وان ضمن البايع فان كان قبض البايع مضمونا عليه نفذ بيعه بضمانه ولان سبب ملكه تقدم عقده وان كان قبضا امانة وانما صار مضمونا عليه بالتسليم بعد البيع لاينفذ بيعه بضمانه لان سبب ملكه تأخر عن عقده وذكر محمد رحمه الله تعالى فی ظاهر الرواية ان البيع يجوز بتضمين البايع وقيل تأويله انه سلم اولا حتى صار مضمونا عليه ثم باعه فصار كالمغصوب

(فصولين فی الرابع والعشرين)

زيدك اوغلی عمرو كبير حاضر ايكن زيد عمروك باركيرينی فضولا بكره بيع وتسليم ايلسه عمرو بيعی مجيز اوليوب باركيرينی بكردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(يبيع الاب لاالام عرض ابنه الكبير الغائب لاالحاضر اجماعا لاعقاره فيبيع عقار صغير ومجنون اتفاقا للنفقة له ولزوجته واطفاله (الدر المختار فی النفقة ملخصا) بيع الفضولی ينعقد موقوفا على اجازة المالك فان اجاز نفذ وان رد بطل

(بدايع فيما يرجع الى المعقود عليه من البيوع)

زيدك قزی هند كبيره حاضره ايكن زيد هندك عرصه سی مقاطعه لو وقف و بناسی ملكی اولان دكانی فضولا عمروه بيع وتسليم ايلسه هند بيعی مجيزه اوليوب دكانی عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد هندك ملك منزلنی فضولا عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره هند بيعی مجيزه اولمدين فوت اولسه هندك ورثه سی منزل مزبوری عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(الورثة خلفاء الميت فيقومون مقامه فی حقوق الميت واملاكه (درر فی الشرب) ولمن باع فضولی ملكه ان يفسخه بلا قضاء وله ان يجيزه بقول او فعل كقبض الثمن بشرط بقاء المالك وهو ببقاء العاقدين البايع والمشتري والمبيع المعقود عليه بان لايتغير والمالك الاول فلا تجوز اجازة وارثه لبطلانه بموته وكذا يشترط بقاء الثمن ايضا ان كان عرضا معينا لانه مبيع من وجه

(الدر المنتقی فی بيع الفضولی)

زيد عمروك كندوده وديعت اولان شوقدر كيل بغدايني عمروك اذنسز بكرك معين ومشار اليه اولان بعينه شو قدر طوزی مقابله سنده بكره بيع ايدوب اول طوزی قبض ايتدكدنصكره عمرو بيع مزبوره عالم اولدقده مجيز اولوب اول طوزی زيددن المق مراد ايلسه زيد عمروه بغدايك مثلنی ويروب اول طوزی ويرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان كان عينا فقيامه شرط لحقوق الاجازة فصار الحاصل ان قيام الاربعة شرط صحة الاجازة اذا كان الثمن دينا وان كان عينا فقيام الخمسة شرط فان وجدت الاجازة عند قيام الخمس جاز ويكون الثمن للبايع لا للمالك لان الثمن اذا كان عينا كان البايع مشتريا من وجه والشراء لايتوقف على الاجازة بل ينفذ على المشتري اذا وجد نفاذا عليه بان كان

اهلا وهو اهل والمالك يرجع عليه بقيمة ماله ان لم يكن له مثل و بمثله ان كان له مثل لانه عقد لنفسه ونقد الثمن من مال غيره فيوقف النقد على الاجازة فاذا اجازه مالكه نفذ النقد و يرجع عليه بمثله او بقيمته بخلاف ما اذا كان الثمن دينا لانه اذا كان الثمن دينا كان العاقد بايعا من كل وجه ولا يكون مشتريا لنفسه اصلا فيتوقف على اجازة المالك فاذا اجاز كان مجيزا للعقد فكان بدلاله (من بيوع البدايع فيما يرجع الى المعقود عليه)

زيد فوت اولدقده زوجه سی هندی ولابوين ارقرنداشی عمروی ترك ايتدكده هند قبل القسمة تركه دن برجاريه يی عمروك اذنسز قيمتندن نقصانه آخره بيع وتسليم ايدوب استهلاك ايلسه عمرو حصه سنده بيعی مجيز اولمش اولمبوب جاريه نك قيمتندن حصه سنی هنده تضمين مراد ايتدكده هند ثمن مسمادن حصه کی ال ديروب ضماندن امتناعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(فی الفضولی لو هلك المبيع قبل الاجازة فان هلك قبل قبض المشتری بطل العقد وان هلك بعده فلم يجز بالاجازة وللمالك ان يضمن ايهما شاء (فصولين فی الرابع والعشرين) شرط وجوب ضمان المثل والقيمة علی الغاصب عجزه عن رد المغصوب فما دام قادرا على رده على الوجه الذی اخذه لا يجب عليه الضمان سواء عجز عن الرد بفعله بان استهلكه او بفعل غيره او بآفة سماوية بان هلك بنفسه (بدايع فی حكم الغصب)

زيد عمروك بر باركيريني عمروك اذنسز شوقدر اثواب مقابله سنده بطريق المقايضه بكره بيع وتسليم واثوابی قبض ايدوب بعده عمرو شرائط اجازت موجود اولديغی حالده بيعی مجيز اولسه حالا زيد باركيرك قيمتنی عمروه و يردكن عمرو راضی اولمبوب اول اثوابی زيددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل باع عبد غيره بغير اذن المولى بعرض بعينه او بشیء بعينه سوى الدراهم والدنانير ثم اجاز مولى العبد بيعه جاز بيعه والمشتری بالعبد يكون للمشتری وعليه قيمة العبد لمولاه لان شراء ذلك الشیء لا يتوقف فكان مشتريا لنفسه قاضيا ثمنه بالعبد باذن المولی فيكون المشتری بالعبد له (خانيه فی بيع الموقوف)

زيد عمروك ملك منزلنی فضولا بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو بيعی مجيز اولمدين زيد فوت اولسه عمرو منزلی بكردن المبوب ثمن مزبوری زيدك تركه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا باع الرجل مال الغير عندنا يتوقف البيع على اجازة المالك و يشترط لصحة الاجازة قيام العاقدين وقيام المعقود عليه ولا يشترط قيام الثمن اذا كان الثمن من النقود واذا كان من العروض يشترط قيامه ايضا (خانيه فی بيع الموقوف)

زيد جاريه لری هندوزينبی عمروه ثمن معلومه بيع ايدر اولدقده زيد اوچ كونه دك مخير اولمق اوزره بيع وتسليم ايدوب بعده ايكی كون تمامنده زيد بيعی مجيز اولمدين عمرو هند وزينبی زيدك اذنسز بكره بيع وتسليم ايلسه بيع مزبور نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا يخرج مبيع عن ملك البايع مع خياره فقط اتفاقا (الدر المختار فی خيار الشرط)

﴿واما﴾

واما البيع الموقوف فهو بيع مال الغير بغير اذن صاحبه وهو المسمى ببيع الفضولى ولا حكم له يعرف للحال لاحتمال الاجازة والرد من المالك فيتوقف فى الجواب فى الحال لا ان يكون التوقف حكما شرعيا (بدايع فى حكم البيع)

زيد عمروك بكر ايله على لاشتراك مالك اولديغى سفينه دن حصه معلومه سنى عمروك اذنسز اشره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو شرائط اجازت موجوده اولديغى حالده بيعى مجيز اولسه عمرو اجازتنه نادم اولوب بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(بيع الفضولى ينعقد موقوفا على اجارة المالك فان اجاز جاز وان رد بطل (بدايع) وكل من شركاء الملك اجنبى فى مال صاحبه فصح له بيع حصته ولو من غير شريكه الا فى صورة الخلط لماليهما بفعلهما والاختلاط بلا صنع من احدهما فلا يجوز بيعه الا باذنه لعدم شيوع الشركة فى كل حبة بخلاف نحو حمام وطاحون وعبد ودابة حيث يصح بيع حصته اتفاقا (الدر المختار فى الشركة)

﴿ فى بيع الاب والوصى ﴾

مفسد ومبذر اولان زيد صغيره قرى هندك ملك باغنى ثمن مثليله عمروه بيع وتسليم ايلسه صغيره بالغه اولدقده باغنى عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(بيع الاب مال طفله من الاجنبى على ثلثة اوجه فان الاب اما عدل او مستور الحال او فاسد فجـ ز فى الاولين فليس له نقضه بعد بلوغه اذ للاب شفقة كاملة ولم يعارض هذا المعنى معنى آخر فكان هذا البيع نظرا وفى الوجه الثالث لم يجز بيع عقاره فله نقضه بعد بلوغه هو المختار الا اذا كان خيرا بان باع بضعف قيمته اذ عارض ذلك المعنى معنى آخر فلم يكن هذا البيع نظرا او بيع منقوله جاز فى رواية ويوضع ثمنه بيد عدل لا فى رواية لو لا خير بضعف قيمته وبه يفتى (فصولين فى السابع والعشرين)

بو صورتده عمرو باغى برمدت ضبط ومحصولنى اخذ واستهلاك ايلسه هند باغنى الدقده محصول مستهلكى عمروه تضمينه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(رجل اشترى بستانا مشجرا وكان فى يده سنين واخذ الثمار ثم استحق رجل فله ان يضمن المشترى ثمرة الاشجار (جواهر الفقه)

محمود الحال اولان زيد صغير اوغلى عمروك ملك زيتون باغجه سنى ثمن مثليله بكره بيع وتسليم ايلسه صغير بالغ اولدقده اول باغجه يى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من الفصولين)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك يرى دخى ملك باغنى بلا مسوغ شرعى عمروه بيع وتسليم عمرودخى برمدت ضبط ومحصولنى اخذ واستهلاك ايتدكدنصكره صغير بالغ اولوب باغى الدقده محصول مستهلكى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(بيع الوصى العقار لا يجوز الا ان يكون خيرا لليتيم بان يرغب المشترى فى الشراء بضعف القيمة او كان خراجها وعلا ئقها ومؤنتها تزيد على غلاتها او كان على الميت دين

لايفي غير العقار بذلك اوكان الميت اوصى بمال مرسلة اونحوها اوكان للصغير حاجة الى الثمن لاجل النفقة ونحوها فان لم يكن شيء من ذلك لايبيع العقار (من بيوع خزانة المفتين فى تصرف الاب)

محمود الحال اولان زيد متوفى اوغلنك اوغلى عمرو صغيرك ملك عقارينى ثمن مثليله بكره بيع وتسليم ايلسه صغير بالغ اولدقده اول عقاره مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

الجد فى شراء ماله وبيعه كالاب (فى الثامن من بيوع البزازية) الولاية فى مال الصغير الى الاب ووصيه ثم وصى وصيه ولو بعد فلومات ابوه ولم يوص فالولاية الى اب الاب ثم الى وصيه ثم وصى وصيه فان لم يكن فالقاضى ومن نصبه القاضى (فصولين ٢٧) وكذا فى الدر المختار فى المأذون فعلى هذا لابد ان يقيد السؤال بعدم وصى المختار (لمرتبه الفقير)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك بعض اشياسنى ثمن مثليله نفسيچون اشترا ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(والوصى ولو اشترى لنفسه بمثل القيمة او بغبن يسير لايجوز بالاجماع (عماديه فى السابع والعشرين)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك مالندن بعض منقولاتنى نسئة بيع صغيره نافع اولمغله ملى اولوب دينى انكار واجل حلولنده ادادن امتناع ايدرمقوله سندن اولميان عمروه اجل متعارف ايله مؤجلا بيع وتسليم ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(اذا باع الوصى شيئا من تركة الميت بالنسيئة فان كان ذلك ضررا على اليتيم بان يخشى عليه الجحود والمنع عند حلول الاجل لايجوز وان لم يكن ضررا على اليتيم بان كان لايخشى عليه الجحود والمنع عند حلول الاجل يجوز (هنديه فى التاسع من الوصايا) لكن الاولى ان يقيد فى السؤال بكون بيعه بمثل القيمة او بغبن يسير (لمرتبه الفقير)

زيد فوت اولوب آخرديارده اولان ورثۀ صغار وكبارينى ترك ايتدكده زيدك وصى مختارى عمرو تركه دن شوقدر قيونى ثمن مثلاريله بكره بيع وتسليم و قبض ثمن ايتدكدنصكره ورثۀ كباردن هند ثمن مزبوردن حصه سنى عمرودن طلب ايتميوب بكردن نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وان كان الورثة غيبا فله ان يبيع العروض وليس له ان يبيع العقار (احكام الناطقى فى الاوصياء)

زيد مجنونك وصيسى هند زيدك جاريه سى زينبى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره حاكم هندك خيانتنه بناء عزل ايدوب يرينه بكرى وصى نصب ايلسه بكر عمرودن بيع مزبور غبن فاحش ايله اولمشيدى ديودعوى وغبن فاحشى اثبات ايديجك زينبى عمرودن الوب زيد ايچون ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(بيع الاب والوصى والمضارب بغبن فاحش لايجوز بالاجماع (عماديه ٢٧)

زيد جاريه سى هندى قزى زينب صغيره يه هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره زيد

نادم اولوب اول جاریه یی زوجه سی خدیجه یه ثمن مثلیله بیع وتسلیم ایلسه زید مفسد ومبذر اولیجق زینب بالغه اولدقده جاریه یی خدیجه دن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور (من نقله من الفصولین)

هند فوت اولوب اولاد صغاری ترك ایتدکده صغارك وصیلری زید ترکه دن بر منزلی هندك ضرورت دین مثبتیچون ثمن مثلیله عمروه بیع وتسلیم ایلسه صغار بالغ اولدقلرنده منزل مزبوره مداخله یه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وفی الاقضیة والصغری والخانیة ان بیع الوصی علی خمسة اوجه الاول ان یکون الورثة کلهم صغارا فحینئذ له ان یبیع کل المنقولات ولو بغبن یسیر ولیس له ان یبیعه بفاحشه ولیس له ان یبیع العقار الا لزیادة فی الثمن بان یبیعه بضعف القیمة اولضرورة الدین اولوصیة مرسلة فی الترکة لاینفذ بدون بیعه اولوصیة بعضه وهو لاینقسم اولحاجة الیتیم الی ثمنه اولزیادة مؤنته وخراجه علی غلته وارتفاعه اولتداعیه الی الخراب فیما اذا کان دارا اوحانوتا اوللخوف من تسلط جابر ذی شوکة علیه ذکر فی الخانیة وغیره حتی لو باعه بدون شئ من هذه المسوغات التسع یکون للیتیم نقضه اذا بلغ وقال شمس الائمة الحلوانی وهذا هو مذهب المتأخرین من المشایخ وبه یفتی (ادب الاوصیاء فی البیع)

زید وصیسی اولدیغی عمرو مجنونك شو قدر اشیاسنی ثمن مثلریله نفسیچون اشترا ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(وان باع الوصی اواشتری مال الیتیم من نفسه فان کان وصی القاضی لایجوز ذلك مطلقا لانه وکیله وان کان وصی الاب جاز بشرط منفعة ظاهرة للصغیر وهی قدر النصف زیادة اونقصا وقالا لایجوز مطلقا (الدر المختار فی باب الوصی)

هند وصیسی اولدیغی زید صغیرك ملك منزلنی بلامسوغ شرعی عمروه بیع وتسلیم ایتدکدن نصکره صغیر فوت اولسه ورثه سی منزل مرقومی عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(الورثة خلفاء المیت فیقومون مقامه فی حقوق المیت واملاکه (درر فی الشرب)
(وباقی القیود یعرف مما مر من ادب الاوصیاء)

زید صغیرك منقولاتی اولمامغله وصیسی عمرو صغیرك ملك عقارینی صغیرك ضرورت نفقه سیچون ثمن مثلیله بیع وتسلیم ایلسه صغیر بالغ اولدقده اول عقاره مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وصح له بیع عقار الیتیم بمثل قیمته ویفتی بانه لایجوز الابضعف قیمته او بضرورة (فصولین فی السابع والعشرین)

زید متوفانك حصرا وارثه سی قزی هند صغیره یه قاضی عمروی وصی نصب ایتدکدن نصکره عمرو ترکه دن عرصه سی مقاطعه لو وقف وبناسی ملك اولان منزلی ثمن مثلیله اوغلی بکره بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(وکذا لایملك وصی القاضی البیع لمن لاتقبل له شهادته (بزازیه فی البیوع)

تولیت وغله سی زید صغیره مشروطه اولان وقف باغچه یی صغیرك وصیسی بکر عمروه بیع وتسلیم ایلسه صغیر بالغ اولدقده اول باغچه یی عمرودن الوب شرط واقف اوزره ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(ولایملك الوقف بالبیع ونحوه (قهستانی فی الوقف)
زید عمروه اولان شوقدر اقچه دیننی اداایتمدین جنون مطبق ایله مجنون اولوب زیدك دیننه وافیه منقولاتی اولمامغله زیدك وصیسی بکر ملك عقارینی ثمن مثلیله بیع ایدوب دیننی ادایه قادر اولورمی * الجواب * اولور (یستفاد جوابه مما مر من ادب الاوصیاء وغیره)
زید وصیسی اولدیغی صغیرك ملك عقارینی بلامسوغ شرعی عمروه بیع وتسلیم ایلسه زیدك برینه وصی اولان بکر اول عقاری عمرودن الوب صغیر ایچون حفظه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(برهن الوصی الثانی ان الوصی الاول کان باعه بغبن فاحش او باع العقار المتروك لقضاء الدین مع وجود المنقول یقبل و یبطل البیع (فی اخر الاول من دعوی البزازیه)
زید وصیسی اولدیغی عمرو صغیرك ملك منزلنی غبن فاحش ایله بکره بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو بالغ اولوب لکن منزل مزبوری بکردن المدین فوت اولسه ورثه سی اول منزلی بکردن الوب میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
باع الوصی مال الیتیم بغبن فاحش فهو باطل لایملك بالقبض (من وصایا القنیة)

﴿فی خیار الشرط﴾

هند وزینب آخر دیارده اولان قرنداشلری زید ایله علی الاشتراك مالکه اولدقلری باغی عمروه بیع ایدر اولدقلرنده زید هرنه زمان کلوب حصه سنده بیعی مجیز اولمازسه هند وزینب مخیره اولمق اوزره بیع ایدوب بعده اوچ کون مرور ایدوب کلمامکله هند وزینب مجیزه اولماسه لر بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(وخیار الشرط انواع فاسد وفاقا کما اذا قال اشتریت علی انی بالخیار او علی انی بالخیار ایاما او علی انی بالخیار ابدا الخ (درر فی خیار الشرط) والکلام مشیر الی انه لولم یکن الخیار موقتا لم یکن له الاجازة فی الثلاث وقد جاز عند الکل وکذا بعده عندهما خلافا له رحمه الله تعالی (قهستانی فی الخیار)
زید برمتاعنی عمروه شوقدر اقچه یه بیع ایدر اولدقده عمرو اوچ کونه دك مخیر اولمق اوزره بیع ایدوب متاعی عمروه تسلیم ایتدکدنصکره اوچ کون مرور ایدوب عمرو بیعی فسخ ایلماسه حالا زید ثمنی عمرودن طلب ایتدکده عمرو خیار مزبوره بناء ثمنی ویرمیوب متاعی رده قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وتم العقد بموته ومضی المدة والاعتاق وتوابعه (تنویر الابصار فی خیار الشرط)
زید برمتاعنی عمروه ثمن معلومه بیع ایتدکده زید اوچ کونه دك مخیر اولمق ازره بیع ایدوب بعده اوچ کون مرور ایدوب زید بیعی فسخ ایلماسه حالا زید خیار مزبوره بناء بیعی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

﴿ویتم﴾

(ويتم العقد بموت من له الخيار وكذا بمضى المدة وبالاخذ بشفعة بسبب المبيع وبكل ما يدل على الرضاء كالركوب لغير الاختبار والوطئ والاعتاق وتوابعه (ملتقى فى الخيارات)

زيد جاريه سى هندى عمروه ثمن معلومه بيع ايتدكده عمرو اوچ كونه دك مخير اولمق اوزره بيع وتسليم ايدوب بعده ايكى كون تمامنده هند عمروك يدنده فوت اولسه زيد ثمن مرقومى عمرودن طلب ايتدكده عمرو اثناء مدت خيارده فوت اولدى ديو ثمنى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويخرج المبيع عن ملك البايع بخيار المشترى يعنى اذا كان الخيار للمشترى فقط يخرج المبيع عن ملك البايع للزوم البيع فى جانبه بانتفاء الخيار فان هلك المبيع عنده اى المشترى ضمن الثمن فان الهلاك لا يخلو عن مقدمة عيب وسيأتى انه اذ دخله عيب يمتنع الرد واذا امتنع لزم العقد وتم فيلزم الثمن المسمى (درر فى خيار الشرط)

زيد عمروك جاريه سى هندى اشترا ايدر اولدقده اوچ كونه دك مخير اولمق اوزره اشترا ايلسه زيد شرايى مجيز اولميوب اوچ كون مرور ايتمدين فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ومن شرط له الخيار فله ان يفسخ فى مدة الخيار وله ان يجيز (هدايه فى خيار الشرط)

فى خيار الرؤية

زيد عمروك شو قدر دستى بكمزينى كورمدين عمرودن ثمن معلومه اشترا ايلسه زيد دستيلرى آچوب بكمزى كوردكده بكمايجك خيار رؤيت ايله بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(من اشترى ما لم يره جاز وله رده اذا رآه ما لم يوجد ما يبطله وان رضى قبلها (ملتقى فى خيار الرؤية)

زيد اعمى عمروك ملك منزلنى كندويه وصف اولنمدين اشترا ايلسه زيد منزل مزبور وصف اولندقده بكمايجك خيار رؤيت ايله بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وبيع الاعمى وشراؤه جاز وله الخيار اذا اشترى لانه اشترى ما لم يره ثم يسقط خياره بجسه المبيع اذا كان يعرف بالجس وبشمه اذا كان يعرف بالشم وبذوقه اذا كان يعرف بالذوق كما فى البصير ولا يسقط خياره فى العقار حتى يوصف له لان الوصف يقام مقام الرؤية (هدايه فى خيار الرؤية)

فى خيار العيب

زيد جاريه سى هندى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره برمدت مرورنده هندك مدت مزبوره ده حدوثى ممكن اولميان عيبى ظهور ايتدكده عمرو هند يدكده ايكن اول عيب ايله معيبه ايدى ديو زيد يدن دعوى وزيد سنك يدكده حادث اولدى ديو انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله هندى زيده رده

قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(لواختلفا فی قدم العیب فانکره البایع فالقول له واختلف فی تعلیله فقیل لان الاصل عدمه وقیل لان الاصل لزوم العقد (اشباه فی قاعدة الاصل القدم)
(ولا یظهر صدق المدعی الا بحجة (بدایع فی الکفالة)
زید اون سکز یاشنده اولان جاریه سی هندی عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو هندك لداء مرتفعة الحیض ایدیکنه واقف اولوب زیدی قاضی یه احضار ایدوب خصومته وجه شرعی اوزره صلاحد نصکره عمرو زیددن هند سنك یدکده ایکن بسبب الداء مرتفعة الحیض دردیو دعوی وزید انکار ایلسه عمرو مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك هندی زیده رده قادر اولورمی * الجواب * اولور
(ولو اشتری جاریة وقبضها ثم ادعی انها لاتحیض قال الشیخ الامام ابو بکر محمد بن الفضل لاتسمع دعوی المشتری الا ان یدعی ارتفاع الحیض بسبب الداء وبالحبل فان ادعی بسبب الحبل تسمع دعواه ویریها القاضی النساء فان قلن هی حبلی یحلف البایع ان ذلك لم یکن عنده وان قلن لیست بحبلی فلا یمین علی البایع وهو نظیر ما ذکر فی الثیابة وفی معرفة داء فی بطنها یرجع الی الاطباء ثم فی الداء یرد بشهادة رجلین اذا شهدا انه قدیم (خانیه فی العیوب) فلو کانت الجاریة بالغة لاتحیض او هی مستحاضة فهو عیب لان ارتفاع الدم واستمراره علامة الداء ویعتبر فی الارتفاع اقصی غایة البلوغ وهی سبع عشرة عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی ویعرف الارتفاع والاستمرار بقول الامة فترد الجاریة المشتراة اذا انضم نکول البایع قبل القبض وبعده وهو الصحیح
(هدایه فی خیار العیب)
زید شو قدر چوقه سنی عمروه شو قدر درهم خالص کمش مقابله سنده بیع وتسلیم ایدوب بعده عمرو خالص کمش اولمق اوزره زیده اولقدر کمش ویردکدنصکره اول کمش خالص اولمیوب مغشوش اولدیغی ظاهر اولسه زید اول کمشی عمروه رد ایدوب یرینه اولقدر خالص کمش المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(قبض زیوفا بدل الجیاد یعنی کان له علی آخر دراهم جیاد فاستوفی زیوفا علی ظن انها جیاد ثم علم انها زیوف ان کانت قائمة یردها والا ای وان لم یکن قائمة سواء کانت هالکة او مستهلکة فلا ای لایرد ولایسترد (درر قبیل خیار الشرط)
زید عمرودن اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدیکی جاریه یی وطئ ایتدکدنصکره جاریه نك ردینی ایجاب ایدر عیب قدیمی اولدیغی شرعا ثابت اولسه عمرو رده راضی اولمایجق زید نقصان عیب ایله عمروه رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(اشتری جاریة فوطئها او مسها بشهوة ثم وجد بها عیبا لم یردها مطلقا ورجع بالنقصان الا اذا قبلها البایع (تنویر الابصار فی خیار العیب)
زید عمرودن اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدیکی بارکیرك ردینی ایجاب ایدر عیب قدیمی اولدیغی ظاهر اولوب ردصددنده ایکن بارکیر زیدك یدنده هلاك اولسه بارکیر عمروك

يدنده ايكن اول عيب ايله معيب اولديغي وجه شرعى اوزره ثابت اولمحق زيد نقصان
ثمن ايله عمروه مراجعته قادر اولورمى * الجواب * اولور
(رجل اشترى عبدا وقبضه ومات العبد ثم علم المشترى بعيب كان عند البايع فان
المشترى يرجع بنقصان العيب على البايع (خانيه)
زيد حمارينى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكد نصكره ثمنى قبض ايتمدين حمارك
ردينى ايجاب ايدر عيب قديمي اولديغى ظاهر اولوب ردصددنده ايكن حمار عمروك
يدنده حتف انفه هلاك اولسه حمار زيدك يدنده ايكن اول عيب ايله معيب اولديغى
وجه شرعى اوزره ثابت اولمغله عمرو ثمندن عيبدن ماعداسنى زيده ويروكن زيد
راضى اولميوب ثمنى تماما المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وان ظهر عند القاضي عيب فى المبيع فلو هلك قبل الظهور فى المحكمة لم يرجع
بالنقصان كما فى الخزانة قديم اى كائن عند البايع بعدما مات المبيع عند المشترى او اعتقه
المشترى المبيع مجانا اى بلا مال اودبره او استولد المبيعة رجع المشترى على البايع
بالنقصان اى بما نقص بالعيب من بعض الثمن وهو تفاوت مابين القيمتين قيمة مقوم
بلا عيب ومع عيب فان كان التفاوت عشرا فيرجع بعشر الثمن ونصفا فنصفه
(قهستانى فى خيار العيب)
هند زيده جاريه م زينب مجار جنسندندر ديمكله زيد زينبى اول جنسدن اولمق اوزره
اشترا وقبض ايتدكدنصكره زينبك اول جنسدن الحق اولان آخر جنسدن اولديغى
ثابت اولسه زيد زينبى هنده رده قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وفى المنتقى اشترى جارية على انها مولدة الكوفة فاذاهى مولدة البصرة يردها لان
مولدة الكوفة افضل ولو اشترى جارية تركية اوغلاما تركيا اوعلى انها تركية فاذاهى
هندية يردها (فى الخامس من بيوع الخلاصة)
زيد شو قدر وقيه كونلكنى عمروه بيع ايدوب عمرو دخى اول كونلكى آخره بيع
وتسليمله استهلاك ايتدكد نصكره زيد ثمن مرقومى عمرودن طلب ايتدكده عمرو
كونلكك ردينى ايجاب ايدر عيبى وار ايدى ديو ثمنى تماما ويرمامكه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو اشترى طعاما فباعه ثم علم بعيب كان عند البايع لا يرجع بنقصان العيب
(من بيوع الخانية فى الرجوع بالنقصان)
زيد عمروك جاريه سنى عمرودن اشترا وقبض ايتدكدنصكره جاريه نك برديشى قيرق
اولوب عمروك يدنده اول عيب ايله معيبه اولديغى شرعا ثابت اولسه زيد جاريه يى
خيار عيب ايله عمروه رده قادر اولورمى * الجواب * اولور
(من وجد بمشريه ماينقص الثمن عند التجار اخذه بكل الثمن اورده
(تنوير الابصار فى خيار العيب)
زيد عمرودن اشترا وقبض ايتديكى جاريه نك اوچ آيدنصكره حملى ظهور ايتدكده

زيد عمرودن جاريه‌نك سنك يانكده حملی وار ايدی ديو دعوی وعمرو انكار ايدوب
عمروه يمين تكليف اولندقده عمرو يمين ايلسه زيد جاريه‌يی عمروه رده
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی النهاية دعوی الانقطاع لاتسمع اذا لم يذكر مدة مديدة وهی سنتان عند ابی حنيفة رحمه الله تعالی وثلثة اشهر عند ابی يوسف رحمه الله تعالی واربعة اشهر عند محمد رحمه الله تعالی وكذا لاتسمع مالم يدع ان الانقطاع بسبب الحبل اوالداء لانه بدون هذين السببين لايعد عيبا والمرجع فی الحبل الی قول النساء وفی الداء الی قول الطبيبين العدلين وفی الغاية انما يثبت بشهادتهن حق الخصومة فی توجه اليمين علی البايع لاحق الفسخ لانه قوی وشهادتهن ضعيفة وروی محمد رحمه الله تعالی انها ترد بشهادتهن من غير يمين البايع (شرح المجمع لابن ملك فی خيار العيب)

زيد عمرودن اشترا وقبض ودفع ثمن ايتديكی قيونلرك كلبك مرضنه مبتلا اولدقلری ظاهر اولوب رد صددنده ايكن اول قيونلر زيدك يدنده هلاك اولسه‌لر اول قيونلرك عمروك يدنده ايكن ردينی ايجاب ايدر كلبك مرضيله عيبلی اولدقلری شرعا ثابت اولبحق زيد عمروه قيونلرك نقصان ثمنلريله مراجعته قادر اولورمی * الجواب * اولور
(مرت مسئلته من الخانية والقهستانی)

زيد شوقدر كلجه صارقلرينی عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد آخر دياره كيدوب بعده بكری ثمن مزبوری قبضه توكيل ايتمكله بكر مبلغ مزبوری عمرودن طلب ايتدكده عمرو اول صارقلرك ردينی ايجاب ايدر عيب قديمنه مطلع اولدم مبيعی رد مراد ايدرم ديو دعوی ومدعاسنه اقامت بينه ايدركن عمروه مبلغ مزبوری بكره تسليم ايله ديو جبر اولنورمی * الجواب * اولنماز

(ومن قبض ماشراه ثم ادعی عيبا لايجبر المشتری علی دفع الثمن ولكن يبرهن اويحلف بايعه (ملتقی فی خيار العيب) والوكيل بقبض الدين يملكها ای الخصومة عند ابی حنيفة رحمه الله تعالی (د ر ر فی الوكالة بالخصومة)

زيد عمرودن ثمن معلومه اشترا ودفع ثمن ايتديكی منزلی قبض ايدوب برمدت ساكن اولدقدنصكره بعض كسنه‌لر منزل اصل جن يتاغيدر جن واردر ديو خبر ويرديلر عيبی ظهور ايتدی ديو منزل مزبوری عمروه رد وثمن مرقومی استرداده
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(لااعتبار للتوهم (مجمع الفتاوی فی الوصايا)

زيد جاريه‌سی هندی عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو زيد ايله بيعی اقاله وهندی زيده تسليم وقبض ثمن ايدوب بعده هندك مطعونه اولديغی ظاهر اولوب زيد وقت اقاله‌ده هندك مطعونه اولديغی معلومی اولمامغله هندی رد صددنده ايكن هند زيدك يدنده فوت اولسه جاريه عمروك يدنده ايكن مطعونه اولديغی وجه شرعی اوزره ثابت اولبحق زيد عمروه نقصان ثمن ايله مراجعته

قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان تغيرت الجارية الى النقصان بان تعيبت الجارية فى يد المشترى بفعل المشترى او بآفة سماوية فان تقايلا بمثل الثمن الاول اوسكتا عن ذكر الثمن الاول يجعل الاقالة فسخا عنده غيران البايع اذا لم يعلم بالعيب وقت الاقالة كان له الخيار ان شاء امضى الاقالة وان شاء رد وان علم بالعيب فلا خيار له (فى الحادى والعشرين من بيوع التاتارخانيه) والحاصل ان هلاك المبيع ليس كاعتاقه فانه اذا هلك المبيع يرجع بنقصان العيب سواء كان بعد العلم اوقبله (البحر الرائق فى خيار العيب)

هند زيدك جاريه سنى زيدك توكيليله عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وثمنى بعد القبض زيده تسليم ايتدكدنصكره جاريه نك مطعونه اولديغى ظاهر اولوب هند قبل البيع يدنده ايكن مطعونه اولديغنى اعتراف و بلاقضاء جاريه يى اخذ وقبول ايلسه عمرو ثمن مز بورايله هنده رجوع ايتميوب مجرد وكيلك وجه محرر اوزره اعتراف وقبول ايتدى ديو ثمنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل بالبيع اذا باع ثم خوصم فى عيب فقبل المبيع بغير قضاء لزم الوكيل ولا يلزم الموكل و يكون المبيع للوكيل ولا يكون للوكيل ان يخاصم الموكل فان خاصمه واقام البينة على ان هذا العيب كان عند الموكل لاتقبل بينته لان الرد بالعيب بغير قضاء بمنزلة الاقالة فيجعل فى حق الموكل كان الوكيل اشتراه من المشترى هذا اذا كان عيبا يحدث مثله فان كان قديما لايحدث مثله ذكر فى بعض الروايات البيوع انه يلزم على الآمر وذكر فى عامة روايات البيوع والراهن والوكالة والمأذون انه يلزم الوكيل دون الموكل وهو الصحيح (خانيه فى الرد بالعيب)

بو صورتده زيد كندويه ثمنى رد لازم اولور زعميله عمرو ايله ثمنك برمقدارى اوزرينه صلح ودفع بدل ايلسه حالا زيد بدل مرقومى عمرودن طلب ايتدكده عمرو بغير وجه ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال فى التجريد الصلح والحط انما يصح اذا كان المشترى يقدر على رد المبيع اواخذ النقصان وان لم يقدر فالصلح والحط باطل (فى الخامس من صلح البزازية)

زيد عمروك توكيليله عمروك قولى بكرى بشره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بشر بكرك رديني ايجاب ايدر عيب قديمى واردر ديو زيددن دعوى ايتدكده زيد اعتراف ايدوب رضاسيله حكم حاكمسز بكرى قبول ايلسه حالا عمرو مبلغ مزبورى زيددن طلب ايتدكده زيد بكرى ال ديوب مبلغ مزبورى بغير وجه ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من الخانيه)

زيد شوقدر قنطار پلامودينى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب عمرو پلامودك برمقدارينى استهلاك ايتدكدنصكره پلامودك باقيسنك رديني ايجاب ايدر عيب قديمى اولديغى شرعا ثابت اولسه عمرو پلامودك باقيسنى خيار عيب ايله ثمندن حصه سيله زيده رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وعن محمد رحمه الله تعالى انه لايرجع بنقصان العيب فيماباع و يرد الباقى بحصته من الثمن وبه اخذ الفقيه ابو الليث وابو جعفر وعليه الفتوى (عماديه ٢٥)

زيد عمروك جاريه سى هندى بكر اولمق اوزره عمرو دن ثمن معلومه اشترا وقبض ايتدكدنصكره زيد حين قرباندده هندك بكر اولماديغنى بيلديكى آنده بلالبث وطئى ترك ايلسه زيد هندى عمروه رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولوشراها على انها بكر فقال هى ثيب يرجع الى النساء فان قلن هى بكر فالقول للبايع بلايمين وان قلن هى ثيب فالقول للبايع مع يمينه فان وطئها المشترى فعلم بالوطئ فلو زايلها كما علم انها ليست ببكر بلالبث فله الرد والالزمته (فصولين فى الخامس والعشرين

في الاقالة

زيد شوقدر اشياسنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره زيد عمروايله بيعى اقاله واشيابى عمرودن الوب ثمنى عمروه تسليم ايلسه زيد اقاله سنه نادم اولوب بيع مزبوره بناء اشياسنى عمروه ويروب ثمن مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وحكمها انها فسخ فى حق المتعاقدين فيما هو من موجبات بفتح الجيم اى احكام العقد (الدر المختار فى الاقالة)

زيد باكيرينى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو زيد ايله بيعى اقاله وثمنى زيددن اخذ ايدوب لكن باركيرى زيده تسليم ايتميوب باركير عمروك يدنده هلاك اولسه زيد ثمن مزبورى عمرودن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(تقايلا فابق العبد من يد المشترى وعجز عن تسليمه اوهلك المبيع بعدها قبل القبض بطلت (الدر المختار فى الاقاله)

زيد شوقدر قسراغنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده اول قسراقلردن عمروك يدنده فروع حاصله اولدقدنصكره زيد وعمرو بيعى اقاله ايلسه لر اقالهٔ مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(ثم ذكر لكونها فسخا فروعا فالاول انها تبطل بعد ولادة المبيعة لتعذر الفسخ بالزيادة المنفصلة بعد القبض حقا للشرع لاقبله مطلقا (الدر المختار فى الاقالة)

زيد ملك باغچه سنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره ثمنى المدين عمرو فوت اولمغله زيد عمروك ورثه سيله بيعى اقاله ايدوب ورثه باغچه يى زيده تسليم ايتدكلرندنصكره زيد اقاله سنه نادم اولوب ثمنى ورثه دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايشترط لصحتها بقاء المتعاقدين فيصح اقالة الوارث والوصى ولاتصح اقالة الموصى له كما فى القنية (البحر الرائق فى الاقالة)

في الاستحقاق

زيد بر باركيرى ملكمدر ديو عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب عمرو دخى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بشر باركيره مستحق چيقوب

بعد الاثبات والحكم بار كيري بكردن المغله بكر عمروه ويرديكي ثمني عمرودن السه عمرو دخي
زيده ويرديكي ثمن ايله زيده رجوعه قادر اولورمي *الجواب* اولور
(الاستحقاق نوعان مبطل للملك كالعتق ونحوه وناقل له كالاستحقاق به فالناقل
لايوجب فسخ العقد والحكم به حكم على ذي اليد وعلى من تلقى الملك منه فلا تسمع
دعوى الملك منهم بل دعوى النتاج ولا يرجع على بايعه مالم يرجع عليه ولا على الكفيل
مالم يقض على المكفول عنه (تنوير الابصار في باب الاستحقاق)

زيد وصيسي اولديغي عمرو صغيرك ملك منزلني مسوغ شرعي به بناء بكره ثمن مثلي
اولان شوقدر اقچه يه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بشراول منزله مستحق
چيقوب بعد الاثبات والحكم بكردن السه بكر ثمن مزبوري زيددن استردادة
قادر اولورمي * الجواب * اولور
(واذا باع مال اليتيم ثم استحق ضمن الوصي ثم يرجع في مال اليتيم (احكام الناطقي)

زيد تصرفنده اولان منزلك عرصه سي مقاطعه لو وقف وبناسي ملك اولمق اوزره
بناسني عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره منزل مزبورك بناسي
دخي وقف اولديغي بينه ايله ثابت اولوب وقفيتنه حكم اولنسه عمرو ثمن مزبور ايله
زيده رجوعه قادر اولورمي * الجواب * اولور
(والقضاء بالوقف قيل كالحرية وقيل لا وهو المختار ويثبت رجوع المشتري على بايعه
بالثمن اذا كان الاستحقاق بالبينة اما اذا كان باقرار المشتري او بنكوله او باقرار وكيل
المشتري بالخصومة او بنكوله فلا (تنوير الابصار في الاستحقاق)

زيد عمروي قولمدر ديو دايناري بكر وبشر وخالده شوقدر اقچه ديني مقابله سنده بيع
وتسليم بعده بكر وبشر عمرودن حصه لريني خالده ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض
ثمن ايتدكلرندنصكره وليد عمروه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم عمروي خالددن
السه خالد بكر وبشره حصه لريچون ويرديكي ثمني مزبورلردن استردادة
قادر اولورمي * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا من التنوير)

زيد دوه سني عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره بكر دوه ملكمدر ديو عمرودن دعوى
ايتدكده عمرو اول دوه يي بيع ايدن زيدك ملك دوه سندن طوغمشدر ديو دعوى ومدعاسني
بكرك يوزينه اثبات ايلسه بكري دفعه قادر اولورمي * الجواب * اولور
(استحق بملك مطلق فطلب ثمنه فبرهن بايعه انه نتج في ملك بايعي تقبل
(عماديه في السابع عشر)

زيد عمروي قولمدر ديو بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو
بكردن بن حر الاصلم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب حريتنه حكم اولنسه
بكر ثمن مزبوري زيددن استرداده قادر اولورمي * الجواب * اولور
(والمبطل يوجبه اي يوجب فسخ العقود اتفاقا فلكل واحد من الباعة الرجوع على
بايعه وان لم يرجع عليه (الدر المختار في الاستحقاق)

زيد قولني عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخي بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره بشر
اول قول ملكمدرديو بكردن دعوى ومدعاسني اثبات ايدوب بعد الحكم قولي بكردن المغله
بكر عمروه و يرديكي ثمني عمرودن استرداد مراد ايتدكده عمرو اول قول باكه بيع ايدن زيدك
جاريه مملوكه سندن طوغمشدرديو دعوى ومدعاسني بكرك يوزينه اثبات ايديجك حاكم
بكرى دفعله حكم ايلسه حالا بكر اول قولي بشردن طلب ايتميوب عمرودن ثمن نامنه
نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(استحق بملك مطلق وطلب ثمنه فبرهن بايعه انه نتج على ملك بايعي يقبل لوكان
بحضرة المستحق ولوغاب بايع البايع لانه ينتصب خصما عن بايعه اقول ينبغي ان لايشترط
حضرة المستحق ايضا كما تقدم (فصولين في السادس عشر)

زيد برمنزلي ملكمدر ديو عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب عمرو دخي
منزل مزبورده ابنيه احداث ايتدكدنصكره زيد فوت اولدقده هند اول منزله مستحقه
چيقوب بعد الاثبات والحكم عمرودن النسه عمرو اول بناي مبنيا زيدك ورثه سنه تسليم
ايدوب يوم تسليمده مبنيا قيمتيله ثمن مرقومي زيدك تركه سندن المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اشترى دارا و بنى فيها فاستحقت يرجع بالثمن وقيمة البناء مبنيا على البايع اذا سلم
النقض اليه وان لم يسلم فبالثمن لاغير (منية المفتي في الاستحقاق) شرى ارضا فبنى
اوغرس اوزرع فاستحق يرجع المشترى بثمنه على بايعه و يسلم بنائه وزرعه وشجره اليه
فيرجع بقيمتها مبنيا قائما يوم سلمها اليه (فصولين في السادس عشر)

زيد يدنده اولان بالي تعبير اولنور برمنزلي مستقلا ملكمدر ديو عمروه ثمن معلومه بيع
وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو فوت اولوب منزلي ورثه سي ضبط ايتدكلرنده
هند وزينب اول منزلك نصف شايعنه مستحقه لر چيقوب بعد الاثبات والحكم
منزلك نصفني ضبط ايلسه لر ورثه نصف آخرني دخي زيده تسليم ايدوب ثمن مرقومي
زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(قبض كل المبيع فاستحق بعضه يبطل البيع في قدره فان اورث العيب في الباقي اوكان
المستحق شيئين كشيء واحد خير المشترى فيه والا لزمه بحصته من الثمن توضيحه
ان البيع اذا بطل في قدر البعض المستحق ينظر ان كان استحقاق ما استحق يورث العيب
في الباقي كما اذا كان المعقود عليه شيئا واحدا مما في تبعيضه ضرر كالدار والارض والكرم
والعبد ونحوها فالمشترى بالخيار في الباقي ان شاء رضي بحصته من الثمن وان شاء رد
وكذا اذا كان المعقود عليه شيئين وفي الحكم كشيء واحد فاستحق احدهما فله الخيار
في الباقي وان كان استحقاق ما استحق لايورث عيبا في الباقي كما اذا كان المعقود عليه
ثوبين اوعبدين فاستحق احدهما اوصبرة حنطة اوحملة وزني فاستحق بعضه فانه لاضرر
في تبعيضه فلزم الباقي المشترى بحصته من الثمن وليس له الخيار كذا في شرح الطحاوى
(درر في الاستحقاق ملخصا)

زید بر منزلی مستقلا ملکی اولمق اوزره ثمن معلومه عمروه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدن
صکره بکرک وقفی متولیسی بشر منزل مزبورک شو مقداری بکرک وقف مسجدلیدر دیو
عمرودن دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب بعد الحکم اول مقداری وقف
ایچون ضبط ایلسه عمرو منزلدن اول مقدارک ما عداسنی زیده رد ایدوب ثمن مزبوری زیددن
استردادہ قادر اولور می * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا من الدرر)

زید عمروه بن بکرک قولی یم بنی اشترا ایله دیمکله عمرو زیدی بکردن ثمن معلومه اشترا وقبض
ودفع ثمن ایتدکدنصکره عمرو فوت اولدقده زید عمروک ورثه سی یوزلرینه بن حر الاصلم
دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب حریته حکم اولنسه بکر غائب اولوب مکانی معلوم
اولمامغله ورثه ثمن مزبوری زیده تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(فلو قال رجل لاخر اشترنی فانی عبد فاشتراه ثم ادعی الحریة فاثبت حریته ضمن العبد
ان لم یعلم مکان بایعه ورجع ای العبد علیه ای البایع ان وجده وان علم ای مکان بایعه
فلا ای لا یضمن العبد (درر فی الاستحقاق ملخصا) ویخلف الوارث المورث فی ضمان الغرور
(خانیه فی مسائل الغرور)

زید بر منزلی ملکی اولمق اوزره شو قدر اقچه یه عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره بکر ثمن
مزبوری عمروک اذنسز کندی مالندن تبرعا زیده ادا ایتدکدنصکره بشر اول منزله
مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم منزلی عمرودن السه بکر ثمن مزبور ایله زیده رجوعه
قادر اولور می * الجواب * اولور

(ولو تبرع بدین ثم انتقض ذلك بوجه من الوجوه یعود ذلك الی ملك القاضی او تبرع
بقضاء دینه ولو قضی بامره یعود الی ملك من علیه ویضمن للقاضی مثله ولو تبرع بمهر
ثم خرج من المهریة برد تها او خرج نصفه من المهریة بطلاق قبل دخوله یرجع الی
ملك المتبرع وکذا المتبرع بالثمن اذا انفسخ البیع رجع فی الثمن (فصولین ٣٤)

زید عمروه بن بکرک قولی یم بنی اشترا ایله دیمکله عمرو دخی زیدی بکردن ثمن معلومه اشترا
وقبض ودفع ثمن ایتدکدنصکره زید عمرودن بنی بکره بیع ایدن بشر ملکنده ایکن بنی
اعتاق ایتمشیدی دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب حریته حکم اولنسه بکرک
مکانی معلوم ایکن عمرو ثمن مرقومی ضامن اول دیو زیده جبره قادر
اولور می * الجواب * اولماز

(وان قال شخص لآخر اشترنی فانا عبد فاشتراه معتمدا علی مقالته فاذا هو حر ای ظهر
حرا فان کان البایع حاضرا او مکانه معلوما لا یضمن العبد الآمر لوجود القابض
والا یضمن العبد الثمن خلافا لابی یوسف رحمه الله تعالی ویرجع العبد به علی البایع اذا
حضر لانه قضی دینا علیه وهو مضطر فیه فلم یکن متبرعا
(الدر المنتقی فی الاستحقاق)

زید هندی جاریه سی اولمق اوزره دلاله اولان زینبك وساطتیله کندوسی عمروه ثمن
معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره هندك حرة الاصل اولدیغی بینه ایله ثابت

اولوب حريتنه حكم اولنسه عمرو ثمن مرقومى زيددن طلب ايتميوب زينبه مجرد سنك وساطتكله اشترا ايتمكله ثمنى مالكدن باكه ويرديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وقيد بالوكيل لان الرسول لاترجع الحقوق اليه ولو ادعى انه رسول وقال البايع انه وكيل وطالبه بالثمن فالقول للمشترى والبينة على البايع (من وكالة البحر)

زيد عمرودن اشترا وقبض ايتديكى جاريه سى هندى بكر اجنبى يه وصيت ايتدكدنصكره مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله بكر هندى اخذ واستيلاد ايدوب هند برولد طوغوروب بعده بشر هنده مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم هندى وولدك يوم خصومتده اولان قيمتنى بكردن السه بكر ولدك قيمتنى وزيدك عمروه ويرديكى ثمن نامنه عمرودن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والموصى له بالجارية اذا استولدها ثم استحقت فانه لا يرجع على بايع الموصى لا بالثمن ولا بقيمة الولد كما لا يردها بالعيب وجدبها (خانيه فى مسائل الغرور)

زيد برباغى ملكمدر ديو عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب عمرو دخى باغى برمدت ضبط ومحصولاتى اخذ ايتدكدنصكره بكر اول باغه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم باغى عمرودن المغله عمرو ثمن مرقومى زيددن الق استدكده زيد ضبط ايتديكك مدتك محصولنه طوتارم ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويثبت رجوع المشترى على بايعه بالثمن اذا كان الاستحقاق بالبينة (تنوير الابصار)
اشترى بستانا مشجرا وكان فى يده سنين واخذ الثمار ثم استحق رجل فله ان يضمن المشترى ثمرة الاشجار (جواهر الفتاوى فى الخامس من البيوع)

زيد عمروى قولى اولمق اوزره بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو بكردن زيد قبل البيع بنى ملكنده ايكن اعتاق ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب قاضى دخى عمروك عتقنه حكم ايدوب حجت ويرمكله بكر ثمن مزبورى زيددن استرداد مراد ايتدكده زيد عتقى انكار ايلسه بكر مضمون حجتى وجه شرعى اوزره اثبات ايدركن زيد راضى اولميوب اصل شاهدلرى كلسونلر ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لا يحكم بسجل الاستحقاق بشهادة انه كتاب قاضى كذا لان الخط يشبه الخط فلم يجز الاعتماد على نفس السجل بل لابد من الشهادة على مضمونه ليقضى للمستحق عليه بالرجوع بالثمن (الدر المختار فى الاستحقاق) ولكل ان يرجع على بايعه بلا اعادة بينة (الدر المختار)

زيد عمروك ملكيت اوزره يدنده اولان اشيايه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم عمرودن الدقده زيد عمروه اشياء مزبوره ايله بنم شوقدر اشيام دخى سرقه اولنمشيدى اشياء مزبوره يدكده بولنمغله ماعداسنى دخى ضامن اول ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لا يقضى بالقرينة (اشباه قبيل الصلح) ومن ظلم ليس له ان يظلم غيره (مبسوط السرخسى فى الوكالة بقبض الدين)

زيد هندى جاريه سى اولمق اوزره عمروك جاريه سى زينب ايله سكسان غروش مقابله سنده

عمروه بيع وتسليم ومبلغ مز بورايله زينبي عمرودن اخذ ايتدكدنصكره هند بن حرة الاصل
ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب حريتنه حكم اولنمغله زيد مبلغ مز بورى عمروه
ويروب زينب يدنده موجوده اولمغله زينبي دخي عمروه ويرمك استدكده عمرو المبوب زينبك
قيمتني الورم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(وفي المقايضة لو استحق احد العوضين يرجع المستحق عليه في عوضه قياسا على ما اذا
ادعى عينا فصالحه على آخر ثم استحق بدل الصلح يرجع في دعواه
(خزانة المفتين في الاستحقاق)
زيد جاريه سي هندى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب عمرو دخي هندى
بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بكر عمرودن هند بندن حر يت ادعا ومدعاسنه
اقامت بينه ايدوب حريتنه حكم اولنمشيدي ثمن مز بورى سندن استرداد ايدرم ديو دعوى
ايتدكده عمرو بكر ايله عن انكار شوقدر اقچه اوزرينه صلح ودفع بدل ايلسه عمرو زيده
مجرد جاريه دعواسيندن بكر ايله شوقدر اقچه اوزرينه صلح ودفع بدل ايتمكله بدل مز بورايله
ساكه رجوع ايدرم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(شراه فادعاه آخر فقبل ان يثبت الاستحقاق صالحه المشترى ودفع اليه شيئا وامسك
المبيع صح فلا يرجع على بايعه بما دفع لدفعه برضاه والاستحقاق لم يثبت
(فصولين في السادس عشر)
زيد قولى عمروى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بكر دخي عمروى بشره ثمن
معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بكر زيددن سن عمروى باكه بيع ايتمزدن
مقدم اعتاق ايتمش سن ديوب عمرو بشردن وجه محرر اوزره عتقني دعوى ومدعاسنه
اقامت بينه ايدوب عتقنه حكم اولنمغله بشر ثمن مز بور ايله باكه مراجعت ايلدى بندخي
ساكه ويرديكم ثمني سندن استرداد ايدرم ديو دعوى وزيد بالكليه انكار ايدوب بكرك
مدعاسي ثابت اولماسه قول مجرديله ثمن مز بورى زيددن استرداده قادر
اولور مى * الجواب * اولماز
(وما لم يبرهن على الاستحقاق لا يلزم البايع دفع ثمنه (فصولين في السادس عشر)
زيد بر قسراغى ملكمدر ديو عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بعده عمروك
يدنده قسراقدن فروع حاصله اولدقدنصكره بكر اول قسراغه مستحق چيقوب
بعد الاثبات والحكم قسراغى وفروعني عمرودن السه عمرو ثمن مز بورى وفروعك قيمتلريله
زيده رجوعه قادر اولور مى * الجواب * اولور
(رجل باع دابة لآخر فولدت الدابة عند المشترى اولادا ثم استحقت الدابة يأخذ المستحق
الدابة بجميع الاولاد ويرجع المشترى بالثمن وبقيمة الاولاد على البايع في قولهم جميعا لانه
مغرور من جهة البايع (جامع الفتاوى في البيوع)
زيد بر قسراغى ملكمدر ديو عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بعده اول
قسراغك عمروك يدنده اوچ قولني حاصل اولدقدنصكره بكر اول قسراغه مستحق

چیقوب بعد الاثبات والحکم قسراغی وقولونلری عمرودن السه عمرو قسراغك ثمنی وقولونلرك قیمتلریله زیده رجوعه قادر اولور می * الجواب * اولور

(مر نقله آنفا من جامع الفتاوی)

زید عمروی قولمدردیو بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره عمرو بکرك یدنده اباق ایدوب بعده بکر عمروی اخذ ایتدکده عمرو بکردن بن حر الاصلم دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب حریتنه حکم اولنمغله بکر ثمن مزبور ایله زیده رجوع ایتمك استدکده زید مجرد مقدما عمرو یدکده اباق ایتمکله سنك ایچون حق رجوع ثابت اولماز دیوب بغیر وجه شرعی ثمن مرقومی ویرمامکه قادر اولور می *الجواب* اولماز

(وهنا الملك القدیم باق فیرجع المشتری بثمنه (فصولین فی السادس عشر)

زید برمنزلی ملکمدر دیو عمروه شوقدر اقجه یه بیع وتسلیم وثمن مزبوری اولقدر اقچه دائنی بکره حواله ایدوب وهر بری حواله یی قبول ایتدکدنصکره عمرو مبلغ مزبوری بکره ویروب بعده بشر منزل مزبوره مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم عمرودن السه عمرو ثمن مزبور ایله زیده رجوعه قادر اولور می * الجواب *اولور

(فان بطل حوالة الدین فی الحوالة المقیدة بطلت الحوالة مثل ان یشتری من رجل شیئا بالف درهم ولم یؤد الالف حتی احال علیه بها رجلا فقبل ثم استحق المبیع اوکان المبیع عبدا فظهر انه حر فان الحوالة فی هذین الوجهین تبطل وکان للمحتال ان یرجع علی المحیل بدینه (مضمرات فی الحواله) ادی المال فی الحوالة الفاسدة فهو بالخیار ان شاء رجع علی المحتال القابض وان شاء رجع علی المحیل وکذا فی کل موضع ورد الاستحقاق

(الدر المختار فی الحواله)

زید عمروی قولمدر دیو بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب بکر دخی عمروی ثمن معلومه بشره بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره عمرو بشردن بن حر الاصلم دیو دعوی و بشر انکار ایتمکله عمرو مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب عمروك حریتنه حکم اولندقدنصکره بشر بکره رجوع ایتمدین بکر زیده ثمن مزبور ایله رجوع ایتمك استدکده زید عمروك وجه مشروح اوزره حریتنه حکم لاحق اولدیغنه معترف ایکن مجرد بشرساکه رجوع ایتمدین سن باکه رجوع ایده مزسن دیو بکری منعه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(الاستحقاق نوعان استحقاق مبطل کدعواه الحریة والعتق من البایع وثبوته یوجب فسخ البیاعات فی کل الروایات وناقل کدعواه انه ملکه وانه لایوجب فسخ البیاعات فی ظاهر الروایة وکذلك یختلف المبطل مع الناقل فی الرجوع فان فی المبطل الباعة یرجع بعضهم علی بعض قبل رجوع الاول علی الثانی والثانی علی الثالث

(بزازیه فی الاستحقاق من الدعوی)

زید عمرودن ثمن معلومه برچفتلك منزلی اشترا وقبض ایدوب لکن اول چفتلك منزلنك آلات حراثتی اولمامغله زید ملکی اولان شوقدر الات حراثتنی اول چفتلك منزلنه وضع

ایتدکدنصکره بکر بالکز اول چفتلك منزلنه مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم زیددن السه بکر اول آلات حراثت ایچون مجرد چفتلك منزلمده بولندی دیو مجانا المغه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(هذا واضح لانها ملك زید ولیس لبکران یأخذها کما اذا بنی رجل فی دار اشتراها بناء ثم استحقها اخر ولم یضر قلع ما بناه بالدار فللرجل ان یقلع بنائه و یأخذ (عطائیه)

زید عمروی قولمدر دیو بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره بکر عمروی بشره هبه وتسلیم ایدوب بشر دخی ثمن معلومه خالده بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب بعده ولید عمروه مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم خالددن المغله خالد ثمن مزبورایله بشره رجوع ایلسه بکر دخی زیده رجوعه قادر اولور می * الجواب * اولور

(المشتری وهبه لآخر واستحق من ید المشتری من الموهوب له لا یرجع المشتری الاول علی بایعه حتی یرجع المشتری من الموهوب له علی الموهوب له فحینئذ یرجع هو علی البایع الاول (فی السادس عشر من دعوی البزازیة)

زید عمرودن غصبا اخذ ایتدیکی عرصه یی غصبه علمی اولان بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب بکر دخی اول عرصه ده بنا احداث ایتدکدنصکره عمرو بیعی مجیز اولمیوب اول عرصه یی بکردن السه بکر ثمن مزبورایله زیده رجوع ایتدکده بنانك مبنیا قیمتنی دخی زیددن المغه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(اشتری دارا وهو یعلم ان البایع غاصبه باعها بلا اذن المالك و بنی فیها ثم استحقت بوجه شرعی لا یرجع بقیمة البناء علی البایع لانه مغتر لا مغرور (بزازیه فی الدعوی) العلم بکونه ملك الغیر لا یمنع من الرجوع علی البایع عند الاستحقاق (الدر المختار فی الاستحقاق)

لکن الاولی ان یصرح فی السؤال بکون البیع بلا اذن المالك (لمرتبه)

زید شوقدر اشیایی ملکمدر دیو عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم و بکر ثمن مزبوره کفیل اولمغله زید ثمن مزبوری کفالتنه بناء بکردن الدقدنصکره بشر اشیاء مزبورمیه مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم عمرودن السه ثمن مزبورایله زیده عمرو و بکردن قنفیسی رجوع ایدر * الجواب * بکر

(اشتری شیئا وکفل بالثمن انسان ثم ان الکفیل قضی الثمن واستحق المبیع من المشتری لیس للمشتری ان یرجع علی البایع بالثمن لانه لم یؤد الثمن انما اداه الکفیل علی البایع فیرجع الکفیل علی البایع والمشتری علی الکفیل ان کان قضاه (من دعوی البزازیه فی الاستحقاق)

﴿ باب السلم ﴾

هو فی اللغة کالسلف وزنا ومعنی وشرعا بیع آجل وهو المسلم فیه بعاجل وهو رأس المال ورکنه رکن البیع ویسمی الثمن رأس المال وربه رب السلم والاخر المسلم الیه والحنطة مثلا المسلم فیه (الدر المنتقی)

زید شوقدر قنطار فندق ایچون عمروه سلم طریقیله شوقدر اقچه و یروب شرائط سلمی

رعايت ايلسه زيد اجل حلولنده اولقدر فنديغى عمرودن طلب ايتدكده عمرو اجه كى ال ديوب فنديغى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويصح السلم فيما يعلم قدره ووصفه كالمكيل اى مايعرف مقداره بالكيل من نصف صاع او اكثر والاحسن من مكيل كالحنطة والشعير والتمر والملح والحمص والارز والذرة والرب والسمن والخل والعسل والمج والتوتيا والكحل وغيرها والموزون اى مايعرف مقداره بالوزن من منوين او اكثر مما يباع بالامناء والاوانى كالدهن والمسك والعنبر والزعفران والفانيذ والسكر والبصل والثوم والحديد والنحاس والصفر والقطن وحبه وغيرها حال كون الموزون مثمنا والمذروع والمعدود متقاربا (قهستانى فى السلم)

زيد شوقدر وقيه كورايچون عمروه سلم طريقيله شوقدر اقچه ويروب شرائط سلمى رعايت ايلسه زيد اجل حلولنده اولقدر كورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو اقچه كى ال ديوب كورى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والشحم والفحم مثليان (هنديه فى اوائل الغصب) وجعلهما فى الدر المختار قيميين فليراجع (لمرتبه)

زيد شوقدر طوز ايچون سلم طريقيله عمروه شوقدر اقچه ويروب لكن شرائط سلمى رعايت ايلماسه زيد مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو ويرميوب اولقدر طوز ال ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(شرائط السلم سبعة اشياء معرفة رأس المال وقبضه فى المجلس ومعرفة الكيل والوزن ومعرفة المسلم فيه ومعرفة كون المسلم فيه موجودا من وقت العقد الى محل الاجل وبيان مكان الايفاء اذا كان له حمل ومؤنة (خزانة الفقه فى السلم)

زيد شوقدر وقيه قلاى ايچون عمروه سلم طريقيله شوقدر اقچه ويروب لكن شرائط سلمى رعايت ايلماسه عمرو مبلغ مزبورى زيده ويردكن زيد اليوب اولقدر قلاى الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا بأس بالسلم فى القطن والكتان والابريسم والنحاس والتبر والحديد والرصاص والصفر والشبه وهذه الاشياء من ذوات الامثال (هنديه فيما يجوز السلم فيه ومالا يجوز)

زيد شوقدر كيل بغداى ايچون عمروه سلم طريقيله شوقدر اقچه ويردكدنصكره عمرو سلمى اقاله ايدوب زيد مبلغ مزبورى عمرودن السه حالا زيد اقاله سنه نادم اولوب مبلغ مزبورى ينه عمروه ويروب مقابله سنده عمرودن ينه اولقدر بغداى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وتصح اقالة الاقالة فلو تقايلا البيع ثم تقايلاها اى الاقالة ارتفعت وعاد البيع الا اقالة السلم فانها لا تقبل الاقالة لكون المسلم فيه دينا سقط والساقط لا يعود (الدر المختار فى الاقالة)

زيد شوقدر وقيه قهوه ايچون عمروه سلم طريقيله شوقدر اقچه ويروب لكن شرائط سلمى رعايت ايلماسه عمرو مبلغ مزبورى زيده ويردكن زيد اليوب اولقدر قهوه الورم ديمكه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اما اذا لم يذكر شروطه على الخلاف فى العقد كما يفعل اهل ديارنا فلا يصح عند علمائنا الثلثة ويأخذ رأس ماله فقط (صرة الفتاوى فى السلم)

﴿فى الاستصناع﴾

زيد عمروه شوقدر اقجه ويروب مبلغ مزبور ايله بنم ايچون شومقوله برسفينه ياپدروب عمروى استصناعه توكيل ايتمكله عمرو مبلغ مزبور ايله زيد ايچون اولمقوله برسفينه ياپدروب زيده تسليم مراد ايتدكده زيد توكيلنه نادم اولوب سفينه يى المیوب مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل بشراء شئ معين اذا اشترى والموكل لا يريد بعد ذلك فان البيع لازم للموكل وليس له ان يرد البيع (جواهر الفتاوى فى الوكالة)

﴿باب الصرف﴾

هو لغة الزيادة ومنه سمى التطوع فى العبادات صرفا لانه زيادة على الفرائض وشرعا بيع ثمن بثمن اى ما خلق للثمنية ومنه المصوغ تجانسا اولا كذهب بفضة وكثوب وذهب بذهب اوفضة (الدر المنتقى)

زيد كشدن مصنوع اولان طاسى شوقدر اقجه يه نسئة عمروه بيع وتسليم عمرودخى قبض ايتدكدنصكره عمرو اول طاسى كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايدوب اول طاسك قيمتنى زيده ويروكن زيد راضى اولميوب ثمن مسمايى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(يشترط التقابض قبل الافتراق فى الصرف فان تفارقا قبله بطل العقد (اشباه) قبض المشترى المبيع بيعا باطلا باذن بايعه لايملكه فهو امانة فى يده عند القبض فيهلك امانة اذ الامانة هدر فيبقى امانة ومضمون عند البعض فيضمن بالقيمة كالمقبوض على سوم الشراء وقيل الاول اى كونه امانة قول الامام والثانى اى كونه مضمونا قولهما اخذا من الاختلاف المذكور فيما لو باع مدبرا او ام ولد فمات فى يد مشتريه حيث لا يضمن عنده خلافا لهما بناء على انه امانة او مضمون قلت وبه صرح صاحب البرهان والاختيار والمختار قولهما وقيل وعليه الفتوى كما فى الدرر وفى القهستانى وهو الصحيح على ما ذكره السرخسى وحكاه قاضيخان (الدر المنتقى فى البيع الفاسد)

زيد التونلرينى بلاضرر تخليص ممكن اولميان برمجوهر التون قوشاغى ايله برمجوهر التون يوزكنى عمروه شوقدر اقجه يه نسئة بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وان اشترى سيفا حليته خمسون بمائة ونقد خمسين فهو حصة الحلية ان حلصت بلا ضرر وان لم يبين اوقال هى من ثمنهما لورود التثنية للواحد نحو نسيا حوتهما يخرج منهما اللؤلؤ والمرجان والمراد احدهما وكذا لو قال هذا المعجل حصة السيف لانه اسم للحلية ايضا لدخولهما فى البيع تبعا ولو زاد خاصة فسد البيع لازالته للاحتمال وان تفرقا بلا قبض صح فى السيف دونها ان تخلص بلا ضرر كطوق الجارية والا يتخلص الا بضرر بطل فيهما اصلا (الدر المنتقى فى الصرف)

زيد شوقدر كشنى وزنا اولقدر كشدن اقل اولان شوقدر اقجه‌يه عمروه بيع وتسليم ايلسه
بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(وان كان الخالص مثله اى المغشوش اواقل منه اولايدرى فلايصح البيع للربا فى الاولين
ولاحتماله فى الثالث (الدر المختار فى الصرف)
زيد غشى غالب اولان شوقدر جريغنى عمروك فضه سى غالب اولوب اول جريقدن وزنا
زياده اولان بشلكى مقابله‌سنده بيع ايدوب اول مجلسده تقابض بولنسه بيع مزبور
صحيح اولورمى * الجواب * اولور
(والغالب الغش فيهما اى الدراهم والدنانير فى حكم العروض باعتبار الغالب فصح بيعه اى
بيع الغالب الغش بالخالص من الدراهم والدنانير ان كان اى الخالص اكثر من المغشوش
صرفا للجنس الى الجنس وغيره الى الزائد (درر فى الصرف)
زيد غشى غالب اولميان شوقدر درهم زولته سنى عمروك وزنا اول زولته‌يه مساوى اولوب
غشى غالب اولميان بشلكى مقابله‌سنده عمروه بيع ايدوب اول مجلسده تقابض بولنسه
زيد نادم اولوب بشلكى عمروه رد ايدوب زولته‌لرى عمرودن المغه قادر
اولورمى * الجواب * اولماز
(وماغالبه الفضة اوالذهب فضة وذهب حكما فلايصح بيع الخالص به ولابيع بعضه
ببعض الامتساويا وزنا ولااستقراضه الاوزنا وماغلب عليه الغش منهما فهو فى حكم
العروض فبيعه فى حكم العروض الخ والمتساوى الغش والفضة اوالذهب كغالبه
فى التبايع والاستقراض وكذا فى الصرف وقيل كغالبه (ملتقى فى الصرف) واذاوجد
اى الايجاب والقبول لزم البيع بلا اخيار المجلس (قهستانى)
زيد صرمه سنى بلاضرر تخليص ممكن اولميان صرمه‌لى كسمه سنى عمروه شوقدر اقجه‌يه
نسيئة بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(وان لم يتخلص الحلية من السيف بطل البيع اصلا اى فى الحلية والسيف لانعدام شرطه
(قهستانى فى الصرف ومر تفصيله من الدر المنتقى)

﴿ فى المداينات ﴾

زيد وصيسى اولديغى صغيرك مالندن عمروه شوقدر اقجه قرض ويردكده عمروك اوزرينه
بر سنه تمامنه دك شوقدر اقجه ربح الزام ايدوب سنه تمامنده ربح مزبورى عمرودن
الدقدنصكره اصل مال ايكى سنه عمروك ذمتنده قالوب الزام ربح اولنماسه زيد سنهٔ سابقه‌ده
الزام ربح كفايت ايدر ديو الزام ربح اولنميان سنه‌لر ايچون عمرودن ربح نامنه نسنه المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(سئل عن رجل دفع الى رجل الفا قرضا وترك بلامعاملة شرعية سنين ثم بعد ذلك طلب
من المديون ربحا هل يلزم له ذلك ام لا اجاب لايلزم (ابن نجيم)
بر بلده اهاليسندن بر قاچ كمسنه‌لر بلدهٔ اخراده بر مصلحتلرينه صرف ايچون زيد تاجردن
شوقدر اقجه قرض طلب ايدوب قبضه عمروى توكيل ايتملريله زيد اول بلده‌ده اولان

شریکی بکره مکتوب یازوب ید که اولان مالدن عمروه اولقدر اقچه و یردیوامر ایتمکله بکر عمروه اولقدر اقچه و یروب بعده اول کسنه‌لر مبلغ مزبوری زیده ادا ایلسه‌لر حالا اول کسنه‌لر مجرد عمرو بکردن الدیغی اقچه‌یی مصلحتمزه صرف ایتمیوب اتلاف ایلمش دیو و یردکلری اقچه‌یی زیددن استرداده قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولو بعث رجل بکتاب مع رسول الی رجل ان ابعث الی کذا کذا درهما قرضا لك علی فبعث مع الذی اوصل الکتاب روی ابو سلیمان عن ابی یوسف انه لم یکن ذلك من مال الآمر حتی یصل الیه ولو ارسل رجل رسولا الی رجل فقال ابعث الی بعشرة دراهم قرضا فقال نعم و بعث بها مع رسوله کان الآمر ضامنا لها اذا اقرله ان رسوله قبضها (خانیه فی الصرف)

زید وصیسی اولدیغی صغیرك مالندن عمروه قرض و یردیکی اقچه‌یی اجل معلومه تأجیل ایلسه زید قبل حلول الاجل مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وتأجیل القرض باطل سواء کان التأجیل فی القرض او بعد ما اقرض (مجمع الفتاوی فی القرض) وفی التجرید ولو اقرض مؤجلا او شرط التأجیل بعد القرض فالاجل باطل والمال حال (من بیوع التاتارخانیه فی الرابع والعشرین)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه‌دن عمروه معامله ایله و یردیکی اقچه ایچون برسنه تمامنه دك عمروك اوزرینه اونی اون اوچ حسابی اوزره شوقدر اقچه ربح الزام ایدوب بعده سنه تمامنده ربح مزبوری عمرودن دعوی ایلسه اونی اون بر بچقدن زیاده‌یی دعواسی مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز ممنوعدر

(السلطان اذا قلد القضاء رجلا واستثنی خصومة ورجلا معینا صح الاستثناء ولا یصیر هو قاضیا فی تلك الخصومة او فی حق ذلك الرجل (خلاصه فی الثالث من القضاء)

زید عمروه قرض و یردیکی اقچه ایچون الزام ربح ایتمدین برقاچ سنه‌ده عمرودن ربح نامنه اصل مالدن زیاده شوقدر اقچه الدقدنصکره زید فوت اولسه عمرو ربح مزبورك اصل مال مقدارینی اصله طوتوب زیاده سنی زیدك ترکه‌ء وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل اقرض عشرة دراهم وطلب علی ذلك ربحا واخذه فللمستقرض ان یحسب ذلك من الاصل (جواهر الفتاوی فی الکفالة) وفی شرح الوهبانیة لابن الشحنة من دفع شیئا لیس واجبا علیه فله استرداده (حموی علی الاشباه فی القاعدة ١٨)

زید عمرو ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقچه حقنی المدین زید فوت اولدقده حصرا وارثی بکر مبلغ مزبوری زیدك وصیتنسز اجل معلوم ایله تأجیل ایلسه بکر مبلغ مرقومی قبل حلول الاجل عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(مات المقرض فاجل وارثه قال (ح) لم یجز کما لو اجل المقرض اذ القرض عاریة والعاریة تبطل بموت قال (صط) ینبغی ان یصح من الورثة علی قول البعض

قال بعضهم رأيت في المنتقى ان القرض اذا صار مستهلكا صح تأجيله والصحيح انه باطل

(فصولين في الرابع والثلثين)

زيد عمرودن متنده قرضدن اولان شوقدر اقجه حقني المدين فوت اولوب ورثه سى مبلغ مزبوري برسنه تمامنه دك تأجيل ايلسه لر ورثه قبل حلول الاجل مبلغ مزبوري عمرودن المغه قادر اولورلرمي * الجواب * اولورلر

(والسابع القرض فلايلزم تأجيله الافي اربع الوصية بان اوصى ان يقرض من ماله الف درهم فلانا الى سنة اواوصى بتأجيل قرضه على زيد سنة اواحاله على مديون مؤجل دينه اواجله المقرض اوكان مجحودا اوحكم مالكى بلزومه بعد ثبوت اصل الدين عنده (الدر المنتقى قبيـــل الربا) فعلى هذا الاولى ان يقيد في السؤال بعدم الوصية (لمرتبه)

زيد عمرودن شوقدر غروش قرض الوب استهلاك ايتدكد نصكره عمرو ويردبكي غروشلرك مثلاريني زيددن طلب ايتدكده زيد ويرميوب مقابله سنده شوقدر منقرالي ديمكه قادراولورمي * الجواب * اولماز

(لان الاقراض في الحقيقة مبادلة الشئ بمثله فان الواجب على المستقرض رد مثل مااستقرض دينا في ذمته لاعينه (بدايع في حكم المبيع)

فندق التوني درت غروشه رايج اولان بلده ده زيد عمرولك شوقدر فندق التوني غصبا اخذ ايتـدكد نصكره زيد اولقدر فندق التوني عمروه ويردكن عمرو مجرد غصب ايتديكك بلده ده درددر غروشه رايج اولمغله هر بري مقابله سنده درددر غروشه وير ديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(وفي الخانية رجل غصب من رجل دراهم اودنانير في بلدة فطالبه المالك في بلدة اخرى كان عليه تسليمها وليس للمالك ان يطالبه بالقيمة وان اختلف السعر (منح في الصرف)

منقر رايج ايكن زيد عمرودن شوقدر منقر قرض الوب مصارفنه صرفله استهلاك ايتدكد نصكره منقر كاسد اولسه عمرو اول منقرلك يوم قبضده التوندن باكشدن اولان قيمتني زيددن طلب ايتدكده زيد ويرميوب اولقدر منقر ويررم ديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

استقرض من الفلوس الرايجة والعدالي فسكدت فعليه مثلها كاسدة ولايغرم قيمتها وكذا كل مايكال ويوزن لمامر انه مضمون بمثله فلا عـبرة بغلائه ورخصه ذكره في المبسوط من غير خلاف وجعله في البزازية وغيرها على قول الامام وعند الثاني عليه قيمتها يوم القبض وعند الثالث قيمتها في آخر يوم رواجها وعليه الفتوى (الدر المختار في القرض)

(ومحل الخلاف فيما اذاهلكت ثم كسدت فلو باقية رد عينهـــا اتفاقا ذكره ابن ملك وغيره (الدر المنتقى في الصرف) و بعض مشايخنا افتوا بقول ابي يوسف رحمه الله تعالى

وقوله اقرب الى الصواب فى زماننا كذا فى المحيط (هنديه فى القرض)
منقر رایج ایکن زید برمقدار اشیاسنی شوقدر منقره عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره ثمنی المدین منقر کاسد اولسه زید اولقدر منقرلرك یوم عقدده التون باکشدن اولان قیمتلرینی عمرودن طلب ایتدکده عمرو و یرمبوب اولقدر منقرو یررم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ولو اشترى به وهو نافق فكسدت بطل البيع عنده وقالا لا يبطل و يجب قيمته يوم البيع عند ابى يوسف رحمه الله تعالى وآخرما تعومل به عند محمد رحمه الله تعالى و بقول ابى يوسف رحمه الله تعالى يفتى وكذا حكم الفلوس والدراهم لوكسدت اوانقطعت (الدر المنتقى فى الصرف)
د ریبوز منقر برالتونه رایج ایکن زید عمرودن شوقدر منقر قرض الوب مصارفنه صرفله استهلاك ایتدکدنصکره منقر کاسد اولسه زید اول منقرلرك یوم قبضده التون باکشدن اولان قیمتلرینی عمروه و یردکن عمرو راضی اولمیوب زیده سن استقراض ایتمزدن مقدم اوجیوز منقر برالتونه رایج ایدی اویله اولیحق هر اوجیوز منقر مقابله سنده برالتون الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(مرنقله من الدررن والهنديه)
منقر رایج ایکن زید داینی عمروه شوقدر اقچه دینی مقابله سنده شوقدر منقر و یروب عمرو دخی اول منقرلری قبول وقبض ایدوب استهلاك ایتدکد نصکره منقر کاسد اولسه عمرو زیده مجرد منقر کاسد اولمغله اولقدر منقری ساکه و یروب مقابله سنده اقچه الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من البدايع)
زید عمرودن شوقدر کیل بغدای قرض الوب استهلاك ایتدکدنصکره اول بغدایك مثلنی عمروه و یرمك استدکده عمرو المیوب بغیروجه مقابله سنده شوقدر اقچه الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(القرض هو عقد مخصوص يرد على دفع مال مثلى لآخر ليرد مثله وصح فى مثلى لا فى غيره فيصح استقراض الدراهم والدنانير وكذا مايكال اويوزن او يعد متقاربا (تنوير الابصار فى القرض)
زید عمرودن شوقدر کیل بغدای قرض الوب استهلاك ایتدکدنصکره عمرو اولقدر کیل بغدایی مز بوردن طلب ایتدکده زید و یرمبوب مقابله سنده اقچه ال دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(الواجب فى القرض رد المثل (فصولين فى الثلثين)
زید عمرو ذمتنده جهت حوالهدن اولان شوقدر اقچه سنی اجل معلوم ایله تأجیل ایلسه زید قبل حلول الاجل مبلغ مز بوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(كل دين اجله صاحبه فانه يلزم تأجيله الا فى سبعة الاولى القرض الثانية الثمن عند الاقالة الثالثة الثمن بعد الاقالة وهما فى القنية الرابعة اذا مات المديون المستقرض

فاجل الداين الوارث الخامسة الشفيع اذا اخذ الدار بالشفعة وكان الثمن حالا فاجله المشترى السادسة بدل الصرف السابعة رأس مال السلم (اشباه فى المداينات)

زيدك برقريه اهاليسندن برقاج كسنه لر ذمتلرنده ثمن مبيعدن شوقدر اقجه سى اولمغله اول كسنه لر قاضى يه واروب زيدك اذنسز مبلغ مزبورك سنه ده شوقدر ينى اداايتمك اوزره مدت معلومه تمامنه دك تأجيل ايتدرسه لر زيد راضى اولميوب قبل حلول الاجل مبلغ مزبورك جمله سنى مزبورلردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا لا يصح تأجيل القاضى لان الحق ليس له (اشباه قبيل القاعدة السادسة)

خرده پاره رايج ايكن زيد عمرودن شوقدر خرده پاره استقراض واستهلاك ايتدكدنصكره اولمقوله پاره كاسد اولسه زيد اولمقوله پاره نك يوم قبضده التون باكشدن اولان قيمتنى عمروه ويرركن عمرو الميوب خرده عددنجه جيد الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله غيرمرة)

زيد عمروه استرباح قصديله ويرديكى اقجه سيچون عمروك اوزرينه برسنه تمامنه دك اون اون برحچق حسابى اوزره معامله شرعيه ايله شوقدر اقجه ربح الزام ايلسه زيد سنه تمامنده ربح مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل طلب من رجل دراهم ليقرضه بده دوازده فوضع المستقرض متاعا بين يدى المقرض ويقول للمقرض بعت منك هذا المتاع بمائة درهم فيشترى المقرض ويدفع اليه الدراهم ويأخذ المتاع ثم يقول المستقرض بعنى هذا المتاع بمائة وعشرين فيبيعه فيحصل للمستقرض مائة درهم ويعود اليه متاعه ويجب للمقرض عليه مائة وعشرون درهما والاوثق والاحوط ان يقول المستقرض للمقرض بعد ماقررا المعاملة كل مقاولة وشرط كان بيننا فقد تركت ثم يعقدان بيع المتاع وهذه المسئلة دليل على جواز بيع الوفاء اذا لم يكن الوفاء شرطا فى البيع هذا اذا كان المتاع للمستقرض فان كان المتاع للمقرض وليس للمستقرض شئ ويريد ان يقرضه عشرة بثلثة عشر الى اجل فان المقرض يبيع من المستقرض سلعة بثلثة عشر ويسلم السلعة الى المستقرض ثم ان المستقرض يبيع السلعة من اجنبى بعشرة ويدفع السلعة الى الاجنبى ثم الاجنبى يبيع السلعة من المقرض بعشرة ويأخذ منه العشرة ويدفعها الى المستقرض فيبرأ الاجنبى من الثمن الذى كان عليه للمستقرض فتصل السلعة الى المقرض بعشرة وللمقرض على المستقرض ثلثة عشرة الى اجله (وحيلة اخرى ان يبيع المقرض من المستقرض سلعة بثلثة عشر الى اجل معلوم ويدفع السلعة الى المستقرض ثم يبيعها المستقرض من اجنبى ثم ان المستقرض يقيل البيع مع الاجنبى قبل القبض او بعده ثم يبيعها المستقرض من المقرض بعشرة ويأخذ العشرة فيحصل للمستقرض عشرة وعليه للمقرض ثلثة عشر وتصل السلعة الى المقرض والمقرض وان صار مشتريا ماباع باقل مما باع قبل نقد الثمن الا ان ذلك جائز لتخلل البيع الثانى وهو البيع الذى جرى بين المستقرض والاجنبى (وحيلة اخرى ان يبيع المستقرض من المقرض سلعة بثمن مؤجل

﴿ ويدفع ﴾

ويدفع السلعة الى المستقرض ثم ان المستقرض يبيعها من غيره باقل مما اشترى وذلك الغير يبيعها من المقرض بما اشترى لتصل السلعة اليه بعينها ويأخذ الثمن ويدفعه الى المستقرض فيصل المستقرض الى القرض ويحصل الربح للمقرض وهذه الحيلة هى العينة التى ذكرها محمد رحمه الله تعالى قال مشايخنا العينة فى زماننا خير من البيع الذى يجرى فى اسواقنا وعن ابى يوسف رحمه الله تعالى انه قال العينة جائزة مأجور وقال اجره لمكان الفرار عن الحرام (خانيه فيما يكون فرارا عن الربوا)

زيد عمروه مصارفكه صرف ايله ديو شوقدر اقجه ويروب عمرودخى قبض ايتدكدنصكره مبلغ مزبور عمروك يدنده ضايع اولسه زيد مبلغ مزبورى عمرودن المق استدكده عمرو مجرد ضايع اولمغله ادا لازم اولماز ديوب ادادن امتناعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وفى السراجية اذا دفع الى آخر ثوبا فقال آكس نفسك كان هبة بخلاف ما اذا دفع اليه دراهم وقال انفقها حيث يكون قرضا (منح فى الهبة) المستقرض يكون مملوكا للمستقرض بنفس القبض عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى ويجب مثله دينا فى الذمة وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى لا يصير مملوكا للمستقرض ما لم يستهلكه ولا يجب مثله دينا فى الذمة قبل ان يستهلكه (من الذخيرة البرهانيه فى القرض)

زيدك مديونى عمرو مالك منزلنى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب آخر دياره كتدكده زيد بكره مجرد عمروك منزلنى اشترا ايتمكله عمرو ذمتنده اولان حقمى مالكدن ويرديو جبره قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(لا لزوم بلا التزام (درر فى الحواله)

زيد قولى عمرو ى داينى بكره شوقدر اقجه دينى مقابله سنده بيع وتسليم ايتدكدنصكره سائر داينلرى زيدى مطالبه ايتميوب بكره مجرد زيد عمروى سا كه بيع ايتمكله زيد ذمتنده اولان حقمزى وير ديو جبره قادر اولورلر مى * الجواب * اولمازلر

(مر نقله آنفا)

زيد صحتنده برمتاعنى داينى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وثمننى دينينه تقاص ايتدكدنصكره زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيدك داينلرى عمروه اول متاعى قسمت غرماده ادخال ايده رز ديو جبره قادر اولورلر مى * الجواب * اولمازلر

(وسئل عطاء بن حمزة فيمن عليه الف لرجل وخمسمائة لآخر ومائتان لآخر ترافعوا الى القاضى وحبسوه بديونهم وله خمسمائة لا غير كيف يقسم بينهم هذا قال هو يقضى دين كل منهم كما اراد ويؤثر ويقدم من شاء لولاية الحى على نفسه وماله (بزازيه فى اواخر القضاء)

زيد عمروه شوقدر كيل بغداى بر بلده ده اقراض وتسليم ايلسه عمرو اولقدر كيل بغدايك مثلنى بنه اول بلده ده زيده تسليم ايدركن زيد الميوب هر بر كيل ايچون شوقدر اقجه وير ديو جبره قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(رجل استقرض من رجل حنطة فی خراسان ثم التقیا فی کرمان فللمقرض ان یطالبه بان یخرج الیه اوالی وکیله فی خراسان او یخرج الیه من قیمته بقیمة خراسان فی کرمان وله ان یکلفه ببذل کفیل لیخرج الیه عند موافاته اوموافاة وکیله بخراسان فان ابی المستقرض دفع الکفیل الیه یحبسه حتی یخرج الیه بخراسان او یخرج الیه من قیمته بکرمان لکن بسعر خراسان وان رضی المقرض بالقیمة وابی المستقرض یؤاخذه بتسلیم القیمة الی المقرض وان رضی ان یأخذ منه القیمة بقیمة خراسان فله ان یؤاخذه بها حتی یخرج الیه فی الموضع الذی یخاصمه فیه من کرمان هکذا ذکره هوالصحیح والغصب کالقرض فی هذه الاحکام ذکره فی المنتقی (جواهر الفتاوی فی آخر الکفالة)

زید عمروذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنی المدین عمرو فوت اولوب ترکه‌سی وافیه سنی ورثه‌سی قبض ایلسه‌لر زید مبلغ مزبوری ورثه‌دن طلب ایتدکده ورثه و یرمیوب مبلغ مزبور مقابله‌سنده ترکه‌دن برمنزل الدیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(المدیون اذا قضی الدین اجود مما علیه لایجبر رب الدین علی القبول کما لودفع الیه انقص مما علیه وان قبل جاز کما لواعطاه خلاف الجنس وهو الصحیح (هندیه فی القرض والاستقراض)

زیدك عمروه اولان شوقدر اقچه دینی زیدك اوغلی بکر تبرعا کندی مالندن عمروه ادا ایتدکدنصکره زید بکرك اداسنی بلمامکله مبلغ مزبوری تکرار عمروه ویرسه زید ویردیکی اقچه‌یی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الکفیل بالدین بامر المطلوب اذا ادی ثم ادی المدیون ولم یعلم باداء الکفیل ایهما یسترد اجاب الاصیل لانه قدقضی دینا مظنونا لان الدین قدسقط ولوکان کفیلا بغیرامره اوکان متبرعا بالقضاء فکذلك لان المعنی لایتفاوت (قاعدیه فی الکفالة)

﴿ کتاب الکفالة ﴾

(هی ضم ذمة الی ذمة فی المطالبة مطلقا ورکنها ایجاب وقبول وشرطها کون المکفول به مقدور التسلیم وفی الدین کونه صحیحا وحکمها لزوم المطالبة علی الکفیل (تنویر الابصار)

زید هندی شوقدر اقچه مهر معجل تسمیه‌سیله تزوج ایتدکدنصکره عمرو مهر مزبوره کفیل اولوب زید هنده داخل اولدقدنصکره مهر مزبوری ویرمدین فرار وغیبت ایلسه هند مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولو تزوج امرأة ولم یسم لها مهرا فکفل رجل بمهر المثل جازت الکفالة کما تجوز الکفالة بالمسمی (خزانة المفتین فی المهر)

زید هنده زوجك عمرو خرجکی کورمزسه نفقه‌که بن کفیلم دیوب لکن نفقه ایچون مدت معینه بیان ایتمیوب یاخود سن عمروك نکاحنده اولدقچه یاخود سن حیاتده اولدقچه دیو تعمیم وقت دخی ایتماسه هند کفالت مزبوره‌یه بناء زیددن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ادعى مالا بسبب الكفالة لابد من بيان المال انه باى سبب فينظر انه هل يصح الكفالة ام لا فان كان الكفالة بنفقة المرأة اذا لم يذكر مدة معلومة لاتصح الا ان يقول ما عشت او ما دمت فى نكاحه (عماديه فى الخامس)

زيد زوجه سى هندى بلانفقه براغوب آخر دياره كتدكدنصكره هند قاضى يه واروب زيد اوزرينه قدر معروف يومى شوقدر اقجه نفقه تقدير ايتدروب بعده عمرو هنده زيدك نكاحنده اولدقجه نفقه كه كفيلم ديوب بعده هند برمدت زيدك نكاحنده كندى ماليله نجنسه هند مدت مزبوره ده نفقهٔ مزبوره يى كفالت مرقومه يه بناء عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ضمن لامرأة ما فرض لها القاضى على زوجها من النفقة كل شهر فان ذلك يلزمه لشهر واحد الا ان يقول مادمت امرأته او عشرة اشهر فحينئذ يلزم كما التزمه (ذخيره فى النفقة)

زيد عمروك بكرذمتنده اولان شوقدر اقجه سنك شومقدارينه كفيل اولدقدنصكره زيد اولمقدارى كفالت مرقومه يه بناء عمروه ويرسه عمرو مجرد اولمقداره كفيل اولمكله ماعدايه دخى كفيل اولمش اولورسن ديو ماعدايى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لالزوم بلا التزام (درر فى الحواله)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقجه حقنى عمرودن طلب ايتدكده بكر بن مبلغ مزبوره ضامنم ديسه زيد مبلغ مزبورى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الفتاوى الخلاصة لوقال لرب المال انا ضامن ماعليه فهذا ضمان صحيح (تاتارخانيه فى الثانى من الكفالة)

زيد عمروه قولك بكر اباق ايدرسه بن ضامن وكفيلم ديسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو ان رجلا قال ان ابق عبدك فانا ضامن فهذا باطل (تاتارخانيه قبيل الثانى والعشرين من الكفالة)

زيد عمروه قرنداشم بكره مالكدن شوقدر اقجه قرض ويرديوب لكن بعده بن ضامنم ديميوب عمرو دخى مالندن بكره اولقدر اقجه قرض ويرسه زيد مجرد بوبله ديمكله مبلغ مزبوره كفيل اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قال اقرض فلانا الف درهم فاقرضه لايضمن الآمر شيئا سواء كان خليطا له اولم يكن (خانيه فى الكفالة بالمال) طلب من غيره قرضا فلم يقرضه فقال رجل اقرضه فما اقرضته فانا ضامن فاقرضه فى الحال من غير ان يقبل ضمانه صريحا يصح ويكفى هذا القدر (بزازيه فى الكفالة)

بر بلده ده متره بلبداولان زيد مديون معزول اولوب زيدك داينلرندن عمرو وبكر زيد

ذمتنده اولان شوقدر اقچه‌لرینی زیددن طلب ایتدکلرنده زیدك یرینه مترهبلید اولان بشر عمرو و بکره مبلغ مزبوری بندن آلك دیسه مجرد بو یله دیمکله مبلغ مزبوره کفیل اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(الذهب الذی لك علی فلان انا ادفعه الیك او اسلمه الیك او اقبضه منی لا یکون کفالة مالم یقل لفظا یدل علی اللزوم کضمنت او کفلت وهذا اذا ذکره منجزا اما اذا قال معلقا بان قال ان لم یؤده فلانا فانا ادفعه الیك ونحوه یکون کفالة لما علم ان المواعید باکتساء صور التعلیق تکون لازمة (فی الاول من کفالة البزازیة)

زید عمرودن ذمتکده شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی وعمرو انکار ایتدکده عمروك قرنداشی بکر زیده عمرو ذمتنده اولقدر اقچه حقك وار ایسه بن کفیلم دیوب لکن بکر دخی منکر اولوب زیدك عمرو ذمتنده حقی اولدیغی ثابت اولماسه مجرد بو یله دیمکله زید بکردن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو کفل بنفسه فان لم یواف به فعلیه ما یدعیه الطالب فادعی الطالب الفا فان لم یکن علیه بینة لا یلزم الکفیل لانه لا یلزم بنفس الدعوی شیء وقد اضاف التزامه الی ما لیس بسبب للزوم وکذا اذا اقر بها المطلوب لان اقراره حجة علیه لا علی غیره فلا یصدق علی الکفیل ولو قامت البینة علیها او اقر بها الکفیل فعلیه الالف لان البینة سبب لظهور الحق وکذا اقرار الانسان علی نفسه صحیح فیؤاخذ به (بدایع فی رکن الکفالة) ان قال ماذاب لك علی فلان فهو علی - او ما ثبت او ما قضی علیه فاقر المطلوب بمال لزم الکفیل الا فی قوله ما قضی علیه لم یلزمه الا ان یقضی القاضی (هندیه فی الخامس من الکفالة)

زیدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بکر کفیل اولدقدنصکره زید مبلغ مزبوری بکردن طلب ایتدکده بکر بن کفیل اولدیغمده عمرو مبلغ مزبوری استهلاك ایتمکله باکه ادا لازم اولماز دیوب ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

وکفالة المال تصح به ولو مجهولا الا اذا کان دینا صحیحا وهو ما لا یسقط الا بالاداء او الابراء (تنویر الابصار فی الکفالة)

زیدك شوقدر اقچه مدیونی عمرو بکره زیده اولان دینکه کفیل اول دیدکده بکر اولنجه نه لازم اولور دیسه زید مجرد بو یله دیمکله کفیل اولمش اولورسن دیوب مبلغ مزبوری بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قال دینك الذی علی فلان انا ادفعه الیك انا اسلمه انا اقضیه لا یصیر کفیلا مالم یتکلم بلفظ یدل علی الالتزام کقوله کفلت ضمنت علی - الی - (فصولین فی ٣٠)

زید قولی عمرویی شوقدر اقچه اوزرینه اعتاق ایدوب عمرودخی قبول ایتدکدنصکره بکر مبلغ مزبوره کفیل اولسه زید مبلغ مزبوری بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ومن اعتق علی مال او به فقبل عتق والمال دین علیه حتی یصح الکفالة به بخلاف

بدل الكتابة (ملتقى فى العتق على جعل)

زيد عمروك مديونى اولوب مكانى معلوم اولميان بكر غائبك نفسنه كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو كفل بنفس رجل غائب لايعرف مكانه لاتصح (عماديه فى ٢٩)

زيد عمروك شو قدر جاموسنى غصبا اخذ ايتدكد نصكره زيد عمروى مؤا خذه ايتدكده بكر بن زيدك مغصوبى اولان جاموسلره كفيل زيدى مؤا خذه ايتمه ديسه جاموسلر زيدك يدنده هلاك اولمغله عمرو جاموسلرك قيمتلرينى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا اذا كان مغصوبا لانه مضمون بعينه فان كان المضمون عينا قائما يلزم الضامن احضارها وتسليمها وقيمتها ان هلكت وان كان المضمون مستهلكا فالمضمون قيمته (منح الغفار فى الكفالة)

زيد عمروه آخر ديارده اولان اوغلك بكردمنده شوقدر اقچه حقم وار ديدكده عمرو اكر بكر كلوب ساكه اولقدر دينى اولديغنى اقرار ايدرسه بن كفيل اولدم ديوب لكن بكر كلوب اقرار ايتماسه زيد عمرودن بومرتبه ايله مبلغ مزبورى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والكفالة بالمال صحيحة ولو مجهولا اذا كان دينا صحيحا بكفلت عنه بالف او بمالك عليه من مال وكذا بما اقر به فلان فعلى- (الدر المنتقى فى الكفالة ملخصا)

زيد عمروى خدمتكار المق استدكده بكره عمروى بيلورمبسن ديدكده بكردخى بيلورم ايو آدمدر ديمكله عمروى خدمتكار الدقد نصكره عمرو زيدك شوقدر اشياسنى اخذ ايدوب فرار ايلسه زيد بكره مجرد ايو آدمدر ديمشيدك او يله اوليجق نفسنه كفيل اولمش اولورسن ديو عمروى بول ياخود اشيايى ضامن اول ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الاصل لوقال لآخر اناضامن لمعرفة فلان اوضامن لان ادلك عليه اولان ادل على منزله لايكون كفالة ولوقال اناضامن لتعريفه اوعلى تعريفه ففيه اختلاف المشايخ وفى النوازل عن نصير قال سأل ابن محمد ابن الحسن اباسليمان الجوزجانى عن رجل قال لآخر اناضامن لمعرفة فلان قال ابوسليمان اما فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى وابيك لايلزم شئ فاما ابو يوسف رحمه الله تعالى قال هذا على معاملة الناس وعرفهم قال الفقيه ابو الليث هذا القول عن ابى يوسف رحمه الله تعالى غير مشهور والظاهر ماروى عن ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى (فيض الكركى فى الكفاله)

زيد عمروى خدمت ايتمك ايچون بكره يناشدردقد نصكره عمرو بكرك شوقدر اقچه سنى سرقه ايدوب فرار ايلسه زيد كفيل اولمش دكل ايكن بكر زيده مجرد عمروى سن كتوردمكله مبلغ مزبورى مالكدن ويرديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لالزوم بلا التزام (درر فى الحواله)

زيد عمرو موجبى تعزير اولان شتمله شتم ايدوب بعده عمرو دعوايه تصدى ايتدكده بكر زيدك

نفسنه كفيل اولوب بعده زيد فرار ايلسه مكانى معلوم اولمايچق عمرو بكره زيدى بولديو جبره قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(فان غاب اى المكفول عنه وعلم مكانه امهله اى الحاكم الكفيل مدة ذهابه وايابه فان مضت ولم يحضر حبسه وان لم يعلم اى مكانه لم يطالب به (درر فى الكفالة)
زيد عمرو خفافه بكره شوقدر پابوج ومست وير بعده قيمتلرينى بن ساكه ويره يم ديمكله عمرو دخى بكره اول قدر پابوج ومست ويرسه عمرو اول پابوج ومستلرك قيمتلرينى زيددن الغه قادر اولور مى * الجواب * اولور
(رجل قال لآخر بايع فلانا فما بايعته من شئ فهو على صح وان قال الطالب بعته متاعا بالف وقبضه منى فاقر به المطلوب وجحد الكفيل يؤخذ الكفيل به استحسانا بدون البينة (فيض الكركى فى الكفالة)
زيد عمروه سنك بكر ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقكى بكردن الوب ساكه تسليم ايتمكه بن ضامنم ديسه زيد بويله ديمكله مبلغ مزبوره كفيل اولمش اولور مى * الجواب * اولماز
(قال للطالب ضمنت مالك على فلان ان اقبضه منه وادفعه اليك ليس بكفالة ومعناه ان يتقاضاه له ويدفعه اليه اذا قبضه منه على هذا معنى كلام الناس (فى الاول من كفالة البزازية)

﴿ فيما يقع به البراءة ومالا ﴾

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره زيد مبلغ مزبورك برمقدارينى عمرودن الوب بعده ماعداسنى بكردن طلب ايتدكده بكر مجرد برمقدارينى عمرودن المغله كفالتدن چيقمش اولورم ديو ماعداسنى ادادن امتناعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(واذا طالب الداين المكفول له احدهما اى الاصيل والكفيل فله اى الداين مطالبة الآخر لان له مطالبة الكل بخلاف تضمين احد الغاصبين اذ التضمين تمليك (قهستانى فى الكفالة)
زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره عمرو ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولمغله زيد مبلغ مزبورك برمقدارينى قسمت غرمادن الوب ماعداسنى بكردن طلب ايتدكده بكر برمقدارينى وجه محرر اوزره المكله كفالتدن خلاص اولمش اولورم ديوب ويرمامكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(وله ايضا مطالبة احدهما ولو بعد مطالبة الآخر لان مقتضاها الضم لا التمليك بخلاف المالك اذا اختار احد الغاصبين حيث يتضمن التمليك منه اذا قضى القاضى به فلا يمكنه التمليك من الثانى (درر فى الكفالة)
زيد صبى اولديغى صغيرك مالندن قاضى اذننسز عمروه شوقدر اقچه اقراض وتسليم ايدوب بكر دخى مبلغ مزبوره كفيل اولدقدنصكره قبل الادا صغير فوت اولدقده صغيرك ورثه سى مبلغ مزبورى زيده تضمين ايلسه لر زيد مبلغ مزبورى كفالتنه بناء بكردن طلب

ایتدکده بکر مجرد ورثه مبلغ مزبوری ساکه تضمین ایتملریله کفالتدن خلاص اولورم دیو
ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لایقرضه الاب ولو قاضیا لانه لایقتضی لولده ولا الوصی ولا الملتقط فان اقرضوا ضمنوا لعجزهم عن التحصیل (الدر المختار فی الحبس) وکفالة المال تصح به ولو مجهولا اذا کان دینا صحیحا وهو مالا یسقط الا بالاداء او الابراء (تنویر الابصار) والمکفول له بالخیار ان شاء طالب الذی علیه الاصل وان شاء طالب کفیله (قدوری فی الکفاله)

زید شوقدر اشیاسنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره بکر ثمن مزبوره کفیل
اولوب بعده زید وعمرو بیعی فسخ ایدوب زید اشیاء مزبوره یی عمرودن السه زید کفالت
مزبوره یه بناء بکردن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لو کفل بالثمن فاستحق المبیع بریء الکفیل وکذا لو رده بقضاء او بغیر قضاء او بخیار رؤیة اوشرط (البحر الرائق فی الکفالة) و براءة الاصیل توجب براءة الکفیل (خانیه فی الکفالة)

زیدک عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنه بکر کفیل اولدقدنصکره عمرو ملک دکانی
مبلغ مزبور مقابله سنده وفاء زیده بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید وعمرو فسخ عقد ایدوب
دکانی عمرو ضبط ایلسه زید کفالت مرقومه یه بناء بکردن نسنه المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(کفل بمال ثم باع الغریم من الدائن عقارا بیعا جائزا وتقاصا او وقعت المقاصة للجناسة بریء الکفیل فاذا تفاسخا البیع بعده لاتعود الکفالة (بزازیه فی الرابع فیما یتصل بالبیع الفاسد)

زیدک عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بکر کفیل اولدقدنصکره عمرو مبلغ
مزبور مقابله سنده زیده شوقدر بغدای بیع ایدوب لکن بشر بغدایه مستحق چیقوب
بعد الاثبات والحکم بغدایی زیددن السه زید مبلغ مزبوری کفالت مرقومه یه بناء بکردن
طلب ایتدکده بکر بیع مزبوره بناء بن کفالتدن خلاص اولمشیدم دیو ویرمامکه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا کفل عن رجل بمال و باع الاصیل من الطالب عبدا بذلک المال وسلمه الیه حتی بری الکفیل من الکفالة حکما لبراءة الاصیل ثم استحق العبد من ید الطالب او رده الطالب بالعیب بقضاء القاضی عاد المال علی الکفیل (من کفالة التاتارخانیه فی السادس)

زیدک عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بکر کفیل اولوب بعده عمرو مبلغ
مزبوری زیده ادا ایتدکدنصکره زید عمروه تکرار شوقدر اقچه اقراض وتسلیم ایلسه زید
بکره مجرد مقدما عمرو ذمتنده اولان مبلغ مزبوره کفیل اولمغله صکره اقراض ایلدیکم
اقچه یه دخی کفیل اولمش اولورسن دیوب بکردن نسنه المغه قادر اولورمی
* الجواب * اولماز (لالزوم بلا التزام (درر فی الحواله)

زید هندی جاریه سی اولق اوزره عمروه شوقدر اقچه یه بیع وتسلیم ایتدکده بکر مبلغ مزبوره

كفيل اولوب بعده هند عمرودن بن حرة الاصل ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب هند مدعاسنه اقامت بينه ايتمكله حريتنه حكم اولنوب سبيلى تخليه اولنسه زيد كفالت مز بوره به بناء بكردن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو كفل بالثمن فاستحق المبيع برئ الكفيل وكذا لورده بقضاء او بغير قضاء او بخيار رؤية اوشرط (البحر الرائق فى الكفالة)

﴿ فى كفالة الرجلين ﴾

اوج نفر كسنه لر زيدك شوقدر اربه سنى على الاشتراك ثمن معلومه اجل معلوم ايله نسئة زيددن اشترا وقبض ايتدكلرنده هر برى ثمن مز بوردن اخرلرك ذمتلرينه لازم كلن مبلغه كفيل اولسه زيد ثمن مزبورى اول كسنه لرك قنقيسندن ديلرسه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجلان اشتريا عبدا او استقرضا مالا من رجل على ان كل واحد منهما كفيل عن صاحبه كان للبايع ان يأخذ ايهما شاء بجميع المال (خانيه فى الكفالة)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان بشيوز غروش حقنه بكر كفيل اولوب ثمن مبيعدن اولان بشيوز غروش حقنه دخى بشر كفيل اولدقدنصكره عمرو زيده انجق بشيوز غروش ادا ايدوب وقنغى دين ايچون ادا ايلديكنى بيان ايلماسه زيد مبلغ باقى بشيوز غروشك نصفنى بكردن ونصفنى دخى بشردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى المحيط ولو كان بالمال كفيلان فاداه الاصيل ولم يبين فهو عنهما لانه به يندفع الترجيح بلا مرجح وكذا لو كان لكل نصف منه كفيل على حدة فادى الاصيل نصفا منه وقال هو عما كفل به فلان فهو عنه لانه جعل فعله لاحد ما يحتمله فيقع عنه فيصدق فيه وكذا اذا كان الالف متفرقا عليه فى الاصل بان كان من قرضين او بيعين او مالين واجبا بسببين مختلفين بان كان احدهما قرضا والآخر ثمنا فادى الاصيل خمسمائة وقال هى التى كفل بها فلان فهو على ماقال (ضمانات فضيليه فى تعدد الكفالة)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان اون ايكى كيسه اقچه سندن بكر و بشر وخالددن هر برى دردر كيسه اقچه سنه كفيل اولوب بعده مبلغ مزبورك سكز كيسه سنى عمرو زيده ويروب لكن بكر و بشر وخالددن قنقيسنك كفيل اولديغى اقچه ايچون ويرديكنى بيان ايلماسه زيد باقى قلان درت كيسه اقچه دن بكر و بشر وخالدك هر برينك او زرينه لازم كلن مبلغى مزبورلردن طلب ايتدكده مزبورلر بغير وجه ويرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(رجل له على رجل الف درهم من قرض اقرضه اومن ثمن مبيع باعه وكفل له رجل بنصف المال وكفل رجل آخر بالنصف الاخر كفالتين مفترقتين اوكفالة واحدة فادى الاصيل خمسمائة ولم يقل شيئا كان المؤدى عنهما ولو قال هذا مما كفل فلان فهو على ماقال (من كفالة الهنديه فى الرابع)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سنه بكر و بشر كفيل اولدقلرندنصكره

زيد بالكز بكرى كفالتدن اخراج ايلسه بشر دخى خارج اولورمى * الجواب * اولماز
(وفى الشافى ثلثة كفلوا معا بالالف يطالب كل واحد بثلث الالف وان كفلوا على التعاقب يطالب كل واحد بالالف كذا ذكره شمس الائمة السرخسى والمرغينانى والتمرتاشى
(نهايه فى الكفالة ويعلم منه جواب السؤال)

﴿فى الرجوع على المكفول عنه﴾

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقجه سنه بكر عمرونك امريله كفيل اولوب بعده زيده مبلغ مزبورى كفالتنه بناء بكردن طلب و بكرى حاكمه حبس ايتدردكدنصكره بشر كندى مالندن بكره اولقدر اقجه هبه وتسليم و بكر قبض ايدوب مبلغ مزبور ايله دين مزبورى زيده ادا ايلسه بكر مبلغ مزبور ايله عمروه مراجعت ايتمك استدكده عمرو مجرد مبلغ مزبورى ساكه بشر هبه ايتمكله باكه مراجعت ايده مزسن ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(فاذا كفل بامره وادى رجع عليه اى المكفول عنه بما ادى اذا ادى ما ضمنه لانه قضى دينه بامره فيرجع عليه (درر) ولو وهب الدين له اى للكفيل ان كان غنيا اوتصدق عليه ان كان فقيرا يشترط القبول كما هو حكم الهبة والصدقة اذهبة الدين لغير من عليه الدين تصح اذا سلط عليه والكفيل مسلط على الدين فى الجملة كذا فى الكافى و بعده له الرجوع على الاصيل كذا فى الخانيه (درر فى الكفالة)
زيدك عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقجه حقنه بكر عمرونك امريله كفيل اولسه بكر مبلغ مزبورى ادا ايتمدين مجرد امر كله كفيل اولدم ديو عمرودن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولا يطالب كفيل اصيلا بمال قبل ان يؤدى الكفيل عنه لان تملكه بالاداء (الدر المختار فى الكفالة)
زيد عمروه ذمتمده بكره قرضدن شوقدر اقجه دينم واردر دين مرقومه سن كفيل اول ديو امر ايتمكله عمرو دخى مبلغ مزبوره كفيل اولوب بعده بكر مبلغ مزبورى كفالتنه بناء عمرودن الدقدنصكره عمرو دخى زيده مراجعت ايتمك استدكده زيد مبلغ مزبورك شومقدارى ربادر ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو اراد الكفيل بعد الاداء الرجوع على الاصيل فقال الاصيل كان ثمن خمر و برهن عليه لايقبل و يؤمر بدفع المال اليه ثم يدعى و يخاصم الداين فى ذلك يبرهن عليه و يسترد (بزازيه فى الاقرار)

﴿كتاب الحواله﴾

هى لغة اسم بمعنى الاحالة وهى النقل مطلقا وشرعا نقل الدين من ذمة الى ذمة اى من ذمة المحيل الى ذمة المحتال عليه (درر)
زيد جهت كفالتدن دايني عمروى بكرك اوزرينه حواله وعمرو و بكردن هر برى حواله يى قبول ايتدكدنصكره بكره جنون عارض اولسه تووى متحقق دكل ايكن عمرو مبلغ مزبورى

بكرك وصيسى بشرك يدنده اولان بكرك مالندن طلب ايتميوب مجرد بكره جنون عارض اولمغله مبلغ مزبورى سندن الورم ديو زيده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وكل دين جازت الكفالة به جازت الحوالة (بزازيه فى الحوالة) و برئ المحيل من الدين والمطالبة جميعا بالقبول من المحتال للحوالة فلا يرجع المحتال على المحيل الا بالتوى بالقصر و بمد هلاك المال لان براءته مقيدة بسلامة حقه وقيده فى البحر بان لا يكون المحيل هو المحتال عليه ثانيا وهو باحد امرين ان يجحد المحال عليه الحوالة و يحلف ولا بينة له اى لمحتال ومحيل او بموت المحال عليه مفلسا بغير عين ودين وكفيل وقالا بهما و بان فلسه الحاكم (الدر المختار فى الحوالة)

زيد دائنى عمروى شوقدر اقجه دينى ايله بكرك اوزرينه حواله وهر برى حواله يى قبول ايتدكدنصكره عمرو بكردن نسنه المدين بكر مفلسا فوت اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولم يرجع المحتال على المحيل الا ان يتوى حقه فاذا توى عليه عاد الدين الى ذمة المحيل (هنديه فى الاول من الحوالة)

زيد عمروه اولان شوقدر اقجه دينى اداايتمدين عمرو فوت اولوب صغير اوغلى بكرى ترك ايتدكده زيد بكرك وصيسى بشرى اولقدر اقجه مديونى اولوب املأ اولان خالدك اوزرينه مبلغ مزبور ايله حواله ايدوب بشر وخالددن هر برى حواله يى قبول ايتدكدنصكره توى متحقق دكل ايكن بشر مبلغ مزبورى خالددن طلب ايتميوب زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(يجوز قبول الحوالة بمال اليتيم من الاب او الوصى على الاملأ لان تصرفهما مقيد بشرط النظر وان كان مثله فى الملائة اختلفوا على قولين وكذا قبول الحوالة من المتولى على هذا التفصيل (البحر الرائق فى الحوالة) وباقى المسئلة يعلم مما مر من الدر المختار

زيد دائنى عمروى شوقدر اقجه دينى ايله بكرك اوزرينه حواله وهر برى حواله يى قبول ايدوب بعده بشر بكرك ذمتنه لازم كلن مبلغه كفيل اولدقدنصكره قبل الادا بكر مفلسا فوت اولسه عمرو مبلغ مزبورى بشردن طلب ايتميوب مجرد بكر مفلسا فوت اولدى ديو زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الزيادات المحتال له اذا اخذ الكفيل من المحتال عليه بالمال ثم مات المحتال عليه مفلسا لا يعود الدين الى ذمة المحيل سواء كفل بامره او بغير امره والكفالة حالة او مؤجلة او كفل حالا ثم اجله المكفول له (خلاصه فى الحوالة)

زيد دائنى عمروى شوقدر اقجه دينى ايله بكرك غيابنده بكرك اوزرينه حواله ايدوب بعده عمرو حواله يى بكره اعلام ايتدكده بكر حواله يى قبول ايلماسه عمرو مجردز يد وجه محرر اوزره حواله ايتمكله مبلغ مزبورى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وشرط لصحة الحوالة رضى الكل اما رضى الاول فلان ذوى المروات قد يأنفون بتحمل غيرهم ما عليهم من الدين فلابد من رضاه واما رضى الثانى وهو المحتال فلان فيها انتقال حقه من ذمة الى اخرى والذمم متفاوتة فلابد من رضاه واما رضى الثالث وهو المحتال

عليه فلانها التزام الدين فلا لزوم بلا التزام (درر فى الحوالة)

زيد دائنى عمروى شوقدر اقچه دينى ايله اخرديارده اولان بكرك اوزرينه حواله ايدوب عمرو حواله يى قبول ايدوب بكره اعلام ايتدكده بكردخى حواله يى قبول ايدوب مبلغ مزبورى عمروه ويرسه بكر حواله يى قبولنه نادم اولوب مبلغ مزبورى عمرودن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ثم صحة الحوالة تعتمد قبول المحتال عليه حتى لوجاء رجل الى رجل وقال احالنى فلان عليك بكذا وصدقه المحتال عليه وقبل صحت الحوالة وان كان المحيل غائبا (خلاصه)

زيد متصرف اولديغى جهتى شوقدر اقچه بدل مقابله سنده عمروه فارغ اولدقدنصكره زيد اولقدر اقچه دائنى بكرى بدل فراغدن اداايتمك اوزره عمروك اوزرينه حوالۀ مقيده ايله حواله ايلسه حوالۀ مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

بين المطلقة والمقيدة فرق وهو انها اذا كانت مقيدة انقطعت مطالبة المحيل من المحال عليه فان بطل الدين فى المقيدة او تبين براءة المحيل عليه من الدين الذى قيدت به الحوالة بطلت الحوالة (جوهره شرح القدورى فى الحواله) لانه لما قيد الحوالة به فقد تعلق الدين به واذا ظهر انه لادين فقد ظهر انه لاحوالة لان الحوالة بالدين وقد تبين انه لادين فتبين انه لاحوالة ضرورة (من حوالة البدايع فى شرائط الحواله)

زيد دائنى عمروى شوقدر اقچه دينى ايله بكرك صحتنده بكرك اوزرينه حوالۀ مطلقه ايله حواله ايدوب هر برى حواله يى قبول ايتدكدنصكره قبل الادا بكر فوت اولسه عمرو مبلغ مزبورى بكرك تركۀ وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(العبرة بحال العقد والتصرف فى التصرف المنجز هو الذى اوجب حكمه فى الحال فان كان فى الصحة فمن كل المال وان فى المرض فمن ثلثه (الدر المنتقى فى الوصايا)
(وباقى المسئلة يفهم مما مر)

زيد صغيره شوقدر اقچه دينى اولان عمرو صغيرك وصيسى بكرى اولقدر اقچه مديونى اولوب املأ اولان بشرك اوزرينه مبلغ مزبور ايله حواله وبكر وبشردن هر برى حواله يى قبول ايتدكدنصكره نوى محقق دكل ايكن بكر مبلغ مزبورى بشردن طلب ايتميوب عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو احتال وصى بماله صح لواملأ لا لومثله هذا اذا وجب بمداينة الميت فلو وجب بمداينة الوصى جاز الاحتيال ولو لم يكن املأ من الاول ولو احتال الوكيل بالبيع صح ويغرم للموكل عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى والحوالة ابراء موقت والخلاف فى الموقت والمطلق سواء ويستوى فيه الاملأ والافلس بخلاف الاب والوصى فانهما لواحتالا على الاملأ لم يضمنا (فصولين فى السابع والعشرين)

زيد دائنى عمروى شوقدر اقچه دينى ايله بكرك اوزرينه حواله وهر برى حواله يى قبول ايتدكدنصكره بشر مبلغ مزبوره كفيل اولوب بعده بكر مفلسا فوت اولسه عمرو

مبلغ مزبوری كفالتنه بناء بشردن طلب ایتمیوب زیددن المغه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(مات المحتال علیه مفلسا ولم یدع مالا یعود الدین الی ذمة المحیل بخلاف مالو مات المحتال علیه مفلسا و بالمال كفیل فانه لا یعود الدین الی ذمة المحیل (من كفالة الخانیة)

﴿ كتاب القضاء ﴾

هو لغة الاحكام وشرعا الزام علی الغیر ببینة او اقرار او نكول لان حقیقته فصل الخصومة وهو انما یكون به (درر)

زید عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسنده بكر قاضی یه مرافعه اولدقده بكر خصوص مزبوری حكم ایتمك ایچون زیددن شوقدر اقچه رشوت الوب حكم ایلسه حكمی نافذ اولور می * الجواب * اولماز بكر عزله مستحق اولور

(اخذ القضاء برشوة اوارتشی وحكم لا ینفذ حكمه ولو عدلا ففسق باخذها استحق العزل (تنویر الابصار فی القضاء)

عسكری اولان زید مدعی بلدی اولان عمرو مدعی علیه سنكله قاضیعسكر حضورنده مرافعه اوله لم دیدكده عمرو راضی اولمیوب قاضی بلده حضورنده مرافعه اولورم دیمكه قادر اولور می * الجواب * اولور

(فی المصر قاضیان ووقع الدعوی بین رجلین واراد كل ان یذهب الی واحد منهما فالعبرة قاضی المدعی عند الثانی وعند محمد رحمه الله تعالی لقاضی المدعی علیه وعلیه الفتوی وكذا لو تنازع الجندی والبلدی فی قضیة واراد كل ان یحكم قاضیه فالعبرة لقاضی المدعی علیه ولا یلی قاضی الجندی الحكم علی البلدی وسوق العسكر عسكری (بزازیه فی الرابع من ادب القاضی)

زید متوفانك وارثه معروفه سی قزی هند تركه سنی قبض ایتدكدنصكره زینب ظهور ایدوب بن دخی زیدك قزی یم دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایتدكده هند سن زیدك قزی دكل سن دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایتمكله مرافعه اولدقلری قاضی هندك بینه سنی قبول وزینبی دفعله حكم ایلسه حكمی نافذ اولور می * الجواب * اولماز

(شهادة النفی غیر مقبولة (اشباه فی القضاء) اعلم ان امر القاضی لا ینفذ الا اذا وافق الشرع (اشباه فی القاعدة الخامسة) وهنا لم یستند الحكم الی دلیل شرعی كما لا یخفی

بربلده ده قاضی اولان زید حقنده من بعد بلده مزبوره قراسنه چیقوب استماع دعاوی ایتمیه دیو امر سلطانی وارد اولمشیكن خلافنه امر وارد اولمدن زید اول قرایه چیقوب بعض دعاوی استماع وحكم ایلسه حكمی نافذ اولور می * الجواب * اولماز

(القضاء یتخصص بالزمان والمكان فاذا ولاه قاضیا بمكان كذا لا یكون قاضیا فی غیره وفی الملتقط وقضاء القاضی فی غیر مكان ولایته لا یصح (اشباه فی القضاء)

بردفعه شرعله فصل اولنوب آخر قاضی تنفیذ وامضا ایلدیكی خصوص ینه اصلندن دیكلمك شرعی اولور می * الجواب * امر سلطانی اولمایجق اولماز مأمور اولیجق

دخی سابقا شرعله فصل اولندیغی ثابت اولیجق تغییر اولنماز
(وکذلك هذا الحکم فی کل حادثة اختلف الناس فیها انها مختلفة اولیست بمختلفة ان قضاء القاضی فیها یتوقف علی امضاء قاض آخر وان امضاه قاض آخر ینفذ ولیس لاحد بعد ذلك ابطاله وان ابطله قاض آخر بطل ولیس لاحد بعد ذلك امضاءه (هندیه فی القضاء فی المجتهدات) قضی بحق ثم امره السلطان بالاستیناف بمحضر من العلماء لم یلزمه
(الدر المختار فی القضاء)

زید متوفانك ظاهرده وارث معروفی اولمامغله ترکه سنی حفظ ایچون عمرو قاضی بکری قیم نصب ایدوب و برمدت حفظ وتربص اولنوب بعده زیدك وارثی ظهور ایتمامکله عمرو ترکه یی بکردن الوب بیت المال امینی اولان خالده تسلیم ایتدکدنصکره عمرو معزول اولوب بعده زیدك وارثی بشرط ظهور ایلسه بشر ترکه یی خالددن طلب ایتمیوب مجرد ترکه یی خالده عمرو تسلیم ایتمکله عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(الغریب اذا مات وترك مالا فللقاضی ان یتربص مدة حتی یحضر الوارث فان لم یحضر یضعه فی بیت المال و یصرف الی القناطیر ونفقة الایتام ولو صرف ثم حضر الوارث یقضی من بیت المال (خزانة المفتین فی الدعوی)

زید عمرودن ذمتکده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو بکر قاضی حضورنده دعوی و عمرو انکار ایتدکده زیدك مدعاسی ثابت اولمدین بکر زیدك قول مجردیله زید ایچون عمروك اوزرینه اولقدر اقچه حکم ایتدم دیوب بعده بکر عمروی حبس ایدوب اولقدر اقچه یی خلاف شرع شریف عمرودن زیده الیوردیکدنصکره بکر تعمدا جور ایتدیکنی اقرار ایلسه مبلغ مزبوری بکره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور
(ولو قضی بالجور فالغرم علیه فی ماله ان متعمدا واقر به ولو خطاء فعلی المقضی له (تنویر الابصار قبیل التحکیم)

هند بر بلده اهالیسندن زیدن ذمتکده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی زید دخی مبلغ مزبوری بن سا کا ادا ایتمشیدم دیو دعوی و هند انکار ایلسه زید شاهدلرم بو بلده ده موجودلردر دیو استمهال ایتدکده مرافعه اولدقلری قاضی زیده اوچ کونه دك مهل ویرمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(وفیه لو ادعی ایفاء دین فان قال بینتی فی البلدة یمهله الی مجلس آخر وهو الیوم الثانی فان لم یبرهن یحکم علیه ولو ادعی براءته من دین وقال لی بینة فی المصر یؤجله ثلثة ایام
(فصولین فی العاشر)

بر بلده قاضیسی زیدك مدتی تمام اولمغه قریب اولدقده اول قضاء معتاد اوزره فلان آیك غره سندن توقیتله عمروه توجیه اولندقدنصکره اول ایدن یکرمی کون مرور ایدوب عمرو بلدۀ مذکوره یه وارمیوب زیده خبر عزلی واصل اولمامغله اول بلده ده یکرمی کون حکومت وشوقدر اقچه اکتساب ایدوب بعده عمرو زیده سنك یکرمی کونده اکتساب ایلدیکك مبلغ مزبور بنم زمانمه مصادف اولمغله مبلغ مزبوری سندن الورم دیمکه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(لایجوز لاحد من المسلمین اخذ مال احد بغیر سبب شرعی (منح فی التعزیر)
زید قاضی عمرودن سن بنم قضامك محصولندن شوقدر اقچه المش سن دیو عمروك بغیر حق شوقدر اقچه سنی السه عمرو مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور
(المغصوب لوقائما یأخذه مثلیا اولا (فصولین فی الثالث والثلثین)
برقضاده نائب اولان زید عمروك بكر ایله برخصوصه متعلقه دعواسنی استماع ایدوب حق عمروك یدنده اولمغله خصوص مزبوری عمروه حكم ایتمك استدكده اول قضاده والی اولان بشر مانع اولوب قاضی نصبنه مأذون دكل ایكن خالدی قاضی نصب ایدوب خالد اول خصوصی خلاف شرع شریف حكم ایدوب حجت ویرسه حكمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز
(وقد افتیت بان تولیة پاشا مصر قاضیا یحكم فی قضیة بمصر مع وجود قاضیا المولی من السلطان باطلة لانه لم یفوض الیه ذلك (اشباه فی الاقرار) سئل قاضی القضاة وفخرهم سیف الدین الارسانیدی ان السلطان اذا نصب قاضیا فی بلد وكتب له منشورا بالقضاء وكتب فیه ان لایزاحمه احد و بعثه الی تلك البلدة وفیها امیر مع اسباب الامارة وهو معترف منقاد بقبول المثال وامر السلطان و یطیع السلطان فی جمیع الامور لكن نصب قاضیا آخر ولم یمكن القاضی الذی بعث السلطان الیه هل یجوز له نصب قاض آخر وهل یجوز تقلد القضاء منه فاجاب چون امیر در طاعت سلطان بود قاضی آنكس بود كه سلطان نصب كند چون سلطان ویرا ولایت نصب كردن قاضی نه داده است ازوی نصب كردن قاضی درست نبود واجاب الصدر السعید ابو الفضل الكرمانی قاضی آنكس بود كه سلطان نصب كند والله تعالی اعلم
(جواهر الفتاوی فی اواخر القضاء)
زید قاضی اعمی اولوب عماسی حالنده عمرو وبكرك دعوالرینی استماع وحكم ایلسه حكمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز
(ومن لایكون اهلا للشهادة كالعبد والصبی والاعمی والكافر لایكون اهلا للقضاء حتی لوقلد فقضی لا ینفذ قضاؤه (فتاوی عدلیه فی القضاء)

﴿ فی الحبس ﴾

زید عمروه اولان دیننه مقر اولوب اداده مطل یوغیكن عمرو زیدی تعنتا حبس ایتدرمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(واذا ثبت الحق للمدعی وطلب حبس خصمه فان ثبت بالاقرار لایحبس الا اذا امره بالاداء فابی (ملتقی فی القضاء)
زید عمرودن سن بنم شوقدر اقچه قیمتلو شومقوله عبدآبقمی غصبا اخذ ایلدك حالا یدكده در ویر دیو دعوی وعمرو انكار ایلسه زید مدعاسنه وجه شرعی اوزره اقامت

بينه ايديجك حاكم اول عبدى احضار وصاحبنه رد ايچون عمروى حبسه
قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان كان العين غائبا وادعى انه فى يد المدعى عليه فانكر ان بين المدعى قيمته وصفته تسمع دعواه وتقبل بينته وان لم يبين القيمة فقال غصب منى عين كذا ولا ادرى انه هالك اوقائم ولا ادرى كم كانت قيمته ذكر فى عامة الروايات انه تسمع دعواه فانه ذكر فى كتاب الرهن اذا ادعى رجل على رجل انه رهن عنده ثوبا بكذا قال تسمع دعواه وذكر فى كتاب الغصب اذا ادعى على آخر انه غصب منه عبدا اوادعى انه غصب منه جارية وغيبها واقام البينة على ذلك تقبل بينته ويحبس حتى يجئ بها ويردها على صاحبها وان لم يبين قيمتها (خانيه فى دعوى المنقول) قال عامة المشائخ تقبل الشهادة على فعل الغاصب وان لم يصفوا الجارية ولم يذكروا قيمتها فى حكم الحبس لا فى القضاء بالجارية لان الغصب انما يكون بعد من الشهود عادة فلو لم يقبل الشهادة من غير بيان الصفة والقيمة لانفتح باب الظلم فان قال الغاصب ماتت تلك الجارية اوقال بعتها ولا اقدر على ردها ان صدقه المغصوب منه فى ذلك وطلب منه القيمة يقضى له بالقيمة وان كذبه يحبس الغاصب حتى يمضى زمان يقع عند القاضى انه عاجز عن ردها
(خانيه فيمن لا تقبل شهادته للتهمة)

زيد مديونى عمروى حبس ايتدردكده فرار خوفى يوغيكن عمروك بوينه زنجير واياغنى
طومروغه اوردرمغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يضرب المحبوس الا فى ثلاث اذا امتنع عن كفارة الظهار والانفاق على قريبه والقسم بين نسائه بعد وعظه والضابط ما يفوت بالتأخير لا الى خلف (اشباه) قلت وزاد ما فى الوهبانيه * وان فر يضرب دون قيد تأدبا * وتطيين باب الحبس فى العنت يذكر * ولا يغل الا اذا خاف فراره فيقيده او يحول لسجن اللصوص وهل يطين الباب الرأى فيه للقاضى بزازيه (الدر المختار فى الحبس)

زيد زوجه سى هندى بلا نفقه براغوب آخر دياره كتدكده هند قاضى يه واروب كندو يه قدر معروف يومى شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتدروب بعده برمدت كندى ماليله كچندكدنصكره زيد كلوب هند نفقهٔ مقدره يى زيددن طلب ايتدكده زيدك
اداية قدرتى وارايكن مماطله ايلسه هند زيدى حاكمه حبس ايتدرمكه
قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ولا يحبس لما مضى من نفقة زوجته وولده الا اذا ادعى الفقر وان قضى بها لانها ليست بدل مال ولا لازمة بعقد على ما مر حتى لو برهنت على يساره حبس بطلبها بل يحبس اذا برهنت على يساره بطلبها كالوابى ان ينفق عليها او على اصوله وفروعه فيحبس احياء لهم (الدر المختار فى الحبس)

زيد عمرودن سن اوغلم بكرى مدت سفر بعيد آخر بلده ده موجبى قصاص اولان قتل ايله قتل ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيددن بينه طلب اولندقده زيد بونده

شاهدلرم بوقدر شاهدلرم محل قتل اولان بلدهٔ مزبورده درانلر كلنجه عمرو تكفيل اولنسون ياخود حبس اولنسون ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لايجبر المدعى عليه على اعطاء الكفيل بالنفس فى دعوى حد وقود مطلقا وقالا يجبر فى قود وحد قذف وسرقة كتعزير لانه حق آدمى والمراد بالجبر الملازمة لا الحبس ولو اعطى برضاه كفيلا فى قود وقذف وسرقة جاز اتفاقا (ابن كمال) فظاهر كلامهم انها فى حقوقه تعالى لاتجوز (نهر) قلت وسيجئ انها لاتصح بنفس حد وقود فليكن التوفيق ولاحبس فيهما حتى يشهد شاهدان مستوران اوواحد عدل يعرفه القاضى بالعدالة لان الحبس بالتهمة مشروع وكذا تعزير المتهم (الدر المختار فى الكفالة)

زيدك عمرو ذمتنده اولان اقچه سنى بكر قاضى حكم ايدوب عمرو مماطله ايتمكله بكر عمروى جوقدارى اولان بشر ايله زندانه كوندروب بشر دخى زندانه كوتورركن عمرو بشرك صنعنسز فرار وغيبت ايدوب بشر اخذه قادر اولماسه زيد بشره عمروى بول ياخود ذمتنده اولان حقمى مالكدن اداايله ديوجبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لايلزم احدا احضار احد الاالخ (اشباه فى الكفالة) ومن اخذ غريماله فنزعه انسان من يده فلاضمان على النازع (ملتقى فى مسائل شتى)

زيدك مديونى عمروك ادايه قدرتى وارايكن مماطله ايتمكله زيد عمروى حاكمه حبس ايتدرمك استدكده سائر دائنلرى راضى دكللرز ديو عمروى حبس ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(رجلان لهما على رجل دين الاان الدين لاحدهما اكثر فلصاحب القليل ان يحبسه وليس لصاحب الكثير ان يمنعه ولوحبساه ان اراد احدهما اطلاقه فللآخر ان يمنعه (فى التاسع من قضاء الخلاصة)

زيد ذمى عمرو مسلم ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنى عمرودن طلب ايتدكده عمروك اداء دينه قدرتى وارايكن مماطله ايلسه زيد عمروى حاكمه حبس ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(يحبس المسلم بدين الذمى والمستأمن وعكسه (بزازيه فى القضاء)

زيد مديون دينى ايچون حبس اولنمق لازم اولدقده نه قدر زمان حبس اولنور * الجواب * رأى قاضى يه مفوضدر

(لاتقدير بمدة حبسه وانماهو مفوض الى رأى القاضى (منح فى الحبس)

﴿فى كتاب القاضى﴾

بر بلده اهاليسندن زيد مدت سفر بعيد بلدهٔ اخرده ساكن عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده بلدهسى قاضيسى نائبندن نقل شرعى الوب بعده زيد بلدهٔ اخرايه واروب نقلى ابراز ايتدكده عمرو مجرد نائب نقلى اولمغله عمل ايتمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * نقل ويرمكه مأذون اولوب نقلده معتبره اولان شرائط مرعيه اوليجق اولماز

(ولايستخلف قاض الا اذا فوض اليه بخلاف المأمور باقامة الجمعة نائب القاضي المفوض اليه الاستنابة نائب عن الاصل (تنوير الابصار في القضاء) لايقبل اى نقل الشهادة الا من قاض مولى من قبل السلطان (درر في كتاب القاضي)

عسكرى طائفه سندن زيد فوت اولوب لابوين قز قرنداشى قزلرى هند وزينب وارثه‌لرى اولمق اوزره تركه‌سنى قبض مراد ايتدكلرنده مدت سفر بعيد بلدهٔ اخرى اهاليسندن عمرو بلدهٔ اخرى قاضيسى بكره واروب بن زيدك لابوين عمى اوغلنك اوغلى وحصرا وارثى‌يم ديودعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدوب بكر دخى نقل شرعى يازدقده بلدهٔ اولى قاضيسى واصول ونوابدن واصل اولان افنديلرك حضورلرينه ديوتحرير ايتمكله عمرو اول نقلى كتوروب بلدهٔ اولاده قسام عسكرى اولان بشره وير وب بشر دخى نقلى هند وزينبك مواجهه‌لرنده فتح وقرائت وشهود طريقيله استماع وموجبيله حكم ايدوب هند وزينبى تركه‌يه وضع يددن منع ايدوب عمروك يدينه حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولور

(وان شهدوا على غائب لايحكم بل يكتب بها ليحكم المكتوب اليه وهو كتاب القاضي الى القاضي والكتاب الحكمي وهو نقل الشهادة في الحقيقة ويقبل في كل مالايسقط بالشبهة كالدين والعقار والنكاح والنسب والغصب والامانة والمضاربة المجحود تين وعند محمد رحمه الله تعالى قبوله في كل ماينقل وعليه المتأخرون وبه يفتى ولابد ان يكون الى معلوم بان يقول من فلان الى فلان ويذكر نسبهما فان شاء قال بعده والى كل من يصل اليه من قضاة المسلمين ويقرأه على من يشهدهم عليه او يعلمهم بمافيه وتكون اسماؤهم داخلة ويختمه بحضرتهم ويحفظون مافيه ويسلمه اليهم وابو يوسف رحمه الله تعالى لم يشترط شيئا من ذلك سوى اشهادهم انه كتابه لما ابتلى بالقضاء واختار السرخسي رحمه الله تعالى قوله وليس الخبر كالعيان واذا وصل الى المكتوب اليه نظر الى ختمه ولايقبله الا بحضرة الخصم وبشهادة رجلين اورجل وامرأتين انه كتاب فلان القاضي قرأه علينا وختمه وسلمه الينا في مجلس حكمه وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى انه كتاب فلان وختمه وعنه ان الختم ليس بشرط فاذا شهدوا فتحه وقرأه على الخصم والزمه مافيه (ملتقى في القضاء)

﴿ كتاب الشهادات ﴾

(هى لغة اخبار قاطع وشرعا اخبار بحق للغير على الغير بلفظ الشهادة عند القاضي عن مشاهدة وعيان لاعن ظن وحسبان (الدر المنتقى ملخصا)

زيد صغير مميز ايكن تحمل شهادت ايدوب بعد البلوغ ادا ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ولاتقبل من اعمى مطلقا ومرتد ومملوك وصبى الا ان تحمل في الرق والتمييز وادبا بعد الحرية والبلوغ (الدر المختار في الشهادة)

هند زيدك يدنده اولان باغ ايچون ملكمدر ديو دعوى ايتدكده زيد هنده اول باغ ملكك اولوب لكن زوجك عمرو اول باغى باكه فضولا ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره سن شرائط اجازت موجوده اولديغى حالده مجيزه اولمشيدك ديو دعوى وهند انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده مامكله هنده يمين ويردردكدنصكره زيد مدعاسنه اقامت بينه ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(وتقبل البينة لواقامها المدعى وان قال قبل اليمين لابينة لى سراج خلافا لما فى شرح المجمع عن المحيط بعد يمين المدعى عليه كما تقبل البينة بعد القضاء بالنكول خانيه عند العامة وهو الصحيح لقول شريح اليمين الفاجرة احق ان ترد من البينة العادلة ولان اليمين كالخلف عن البينة فاذا جاء الاصل انتهى حكم الخلف كانه لم يوجد اصلا (الدر المختار فى الدعوى)

زيدك مدعاسنه عمروك آزادسز قولى بكرك شهادتى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من الدر المختار)

زيد هندك يدنده اولان منزل ايچون ملكمدر ديو دعوى وهند بنم ملكمدر ديو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه شهادت ايدن عمرو وبكر منزلك حدود ينك اصحابى اسملرينى بلميوب لكن محلنده تعيينه قادر اولسهلر شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ويشترط التحديد فى دعوى العقار كما يشترط فى الشهادة عليه ولو كان العقار مشهورا خلافا لهما الااذا عرف الشهود الدار بعينها فلا يحتاج الى ذكر حدودها (الدر المختار فى الدعوى)

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر الجه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه زيدك داينلرى بكر وبشر شهادت ايلسهلر عمرو مجرد بكر وبشر داينلرك اولملريله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويجوز شهادة رب الدين لمديونه بماهو من جنس دينه ولو شهد لمديونه بعد موته بمال لم تقبل شهادته لان الدين لايتعلق بمال المديون فى حياته ويتعلق به بعد وفاته (خانيه فيمن لاتقبل شهادته)

زيد وعمرو بكر ايله اون كون بر بلدهده ساكنلر اولوب بكرك زوجهسى هند ايله ازواج معامله سى ايتديكنه عالملر ايكن بلا عذر سكوت ايتدكلرندنصكره زيد وعمرو بكر مقدما مديونم بشر ذمتنده اولان شوقدر الجه حقمى المادم اكر الدم ايسه زوجهم هنداوچ طلاق بوش اولسون ديوب بعده بكر مبلغ مزبورى قبل الحلف بش آى مقدم بشردن المشيدم ديو اقرار ايدوب بو وجهله هند زيددن اوچ طلاق بوش اولمشدر ديو شهادت ايلسهلر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(اجاب المشايخ فى شهود شهدوا بالحرمة المغلظة بعد ما اخروا شهادتهم خمسة ايام من غير عذرانه لاتقبل ان كانوا عالمين بانهما يعيشان عيش الازواج علاء الحمامى والخطيب

الانما طى وكال الائمة الساعى (قع شم كص) شهدوا بعد ستة اشهر باقرار الزوج بالطلاق الثلث لايقبل اذا كانوا عالمين بعيشهم عيش الازواج وكثير من المشايخ اجابوا كذلك فى جنس هذا وان كان تأخيرهم بعذر تقبل (قنيه فى الشهادات)

زيد عمروك يدنده اولان منزل ايچون شوقدر اقچه دينم مقابله سنده منزلى مزبورى بشرط الوفاء سا كه بيع وتسليم ايتمشيدم مبلغ مزبورى الوب منزلى باكه تسليم ايله ديو عمرودن دعوى وعمرو سن منزل مزبورى اولمقدار اقچه يه باكه باتا بيع وتسليم ايتمشيدك ديو بشرط الوفاء بيعى انكار ايتدكده زيد منزل مزبورى مبلغ مرقوم مقابله سنده عمروه بشرط الوفاء بيع ايلدى ديو بكر شهادت و بشر عمروك زيد منزل مزبورى مبلغ مرقوم مقابله سنده بشرط الوفاء بيع ايتمشيدى ديو اقرارينه شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى بيعا بشرط الوفاء فانكر ذواليد فشهد انه باع بشرط الوفاء وآخر انه اقر المشترى انه شرى بشرط الوفاء تقبل لان فى البيع لفظ الانشاء ولفظ الاقرار واحد (فصولين فى الحادى عشر)

زيد عمروك قولى ايكن تحمل شهادت ايدوب بعد العتق ادا ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا ان تحملها وهو عبد اوكافر اوصبى فاداها بعد زوال هذه العوارض قبلت لان المعتبر حالة الاداء ولامانع حينئذ (هنديه فيمن لاتقبل شهادته)

زيد مسلم عمرو ذمى ايچون عمرو مسلمان اولدى ديو شهادت ايدوب لكن غيرى شاهد اولماسه يالكز زيدك شهادتيله عمروك اسلامنه حكم اولنورمى * الجواب * اولنماز

(ونصابها للزناء اربعة رجال ولبقية الحدود والقود واسلام كافر ذكر وردة مسلم رجلان (تنوير الابصار فى الشهادة) ثم الشرط عدد المثنى فى عموم الشهادات القائمة على مايطلع عليه الرجال الا فى الشهادة فى الزنا فانه يشترط فيها عدد الاربع (من شهادات البدايع فى الشرائط)

زيدك عمرو ايله برعرصه يه متعلقه دعواسنده زيدك مدعاسنه شهادته كلن بكر وبشر محلنده اولان عرصه نك حدود اربعه سنى تعيين و بيان ايدوب لكن جيرانك اسملرينى بلمامبرله عمرو شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(شهدا بدار وقالا نعرف حدوده اذا مشينا اليه لكنا لانعرف اسماء الحدود فان القاضى يقبل ذلك اذا عدلا ويبعثهما مع المدعى والمدعى عليه واميناً له ليقف الشهود على الحدود بحضرة امينى القاضى فاذا وقفا عليه وقالا هذه حدود دار شهدنا به لهذا المدعى يرجعون الى القاضى ويشهد الامينان انهما وقفا وشهدا باسماء الحدود فحينئذ يقضى بالدار وكذا القرية والحانوت وجميع الضياعات (فصولين ٧)

زيدك هند ايله برخصوصه متعلقه دعواسنده زيدك مدعاسنه عادللر اولوب هندك محرمى اولميان عمرو و بكر وجه شرعى اوزره شهادت ايلسه لر هند مجرد عمرو و بكر

محرم اولمالريله شهادتلريني طوتمام ديمكه قادره اولورمي * الجواب * اولماز

(والعدالة وهي شرط وجوب القبول على القاضي لاجوازه هكذا في البحر الرائق والشرط هو العدالة الظاهرة عندابي حنيفة رحمه الله تعالى واما الحقيقية وهي الثابتة بالسؤال عن حال الشهود بالتعليل والتزكية ليست بشرط وعند ابي يوسف ومحمد رحمهما الله تعالى انها شرط كذا في البدايع والفتوى على قولهما (هنديه في الاول من الشهادات)

تركمان طائفه سندن برقبيله دن زيد قبيله ء مرقومه يه صوت استماع اولنميان برصحراده قتيل بولنوب ورثه سي قبيله ء اخرادن عمرودن زيدي سن آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلدك ديودعوى وعمرو انكار ايتدكده ورثه نك مدعا لرينه قبيله ء اولادن ن بكر و بشر عادللر شهادت ايلسه لر عمرو مجرد بكر وبشر قبيله لي كزدن اولمغله شهادتلريني طوتمام ديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(وتقبل الشهادة لاخيه وعمه ومن حرم رضاعا اومصاهرة كام امرأته و بنتها وزوج بنته وامرأة ابيه وابنه لان الاملاك بينهم متميزة والايدي متحيزة ولا بسوطة لبعضهم في مال البعض فلا تحقق التهمة (درر في الشهادة)

زيدك عمروايله برخصوصه متعلقه دعواسنده زيدك مدعاسنه زيدك عبالنده اولميان معتقي بشر شهادت ايلسه عمرو مجرد بكر معتقك اولمغله شهادتني طوتمام ديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(والمعتق للمعتق و بالعكس لعدم التهمة وقد ثبت ان قنبرا شهد لعلي رضي الله تعالى عنه عند شريح رحمه الله تعالى فقبل شهادته وهو كان عتيق علي رضي الله تعالى عنه (من شهادة الدرر في القبول وعدمه)

زيدك عمروايله برخصوصه متعلقه دعواسنده زيدك مدعاسنه شاب امرد اولان بكر و بشر عادللر شهادت ايلسه لر عمرو مجرد بكر و بشر ملتحي اولمامغله شهادتلريني طوتمام ديمكه قادر اولور مي * الجواب * اولماز

(وشرطها العقل الكامل بان يكون عاقلا بالغا (درر في الشهادة)

زيدك مدعاسنه محكمه كاتبي اولوب عادل اولان عمروك شهادتي مقبوله اولورمي * الجواب * اولور

(اما شهادة الصكاكين فالصحيح انها تقبل اذا كان غالب حالهم الصلاح (هنديه في الرابع من الشهادات) ولزم ايضا العدالة لوجوبه اي وجوب القبول لقوله تعالى واشهدوا ذوي عدل منكم ولان الخبر يحتمل الصدق والكذب والحجة هو الخبر الصدق وبالعدالة يترجح جهة الصدق اذ من ارتكب غير الكذب من المحظورات يرتكب الكذب ايضا وفيه اشارة الى ان العدالة شرط وجوب العمل بالشهادة لاشرط اهلية الشهادة (درر في الشهادة)

زيد وعمرو بكرك يدنده اولان منزل ايچون بكرك ملكيدر ديو اقرار ايتدكلرندن صكره

بشر منزل مزبور ملكمدر ديو بكردن دعوى و بكر انكار ايتدكده بشرك مدعاسنه زيد
وعمرو شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز
(وكذا لوقال هذه الدار لفلان لاحق لى فيها ثم شهد انها لفلان آخر لا تقبل
(من شهادات الخلاصة) ولوشهد بملك لانسان ثم شهد به لغيره لاتقبل
(فصولين فى الرابع عشر)
زيد فوت اولوب زوجه‌سى هندى وسائر ورثه‌سنى ترك ايتدكده هندك سائر ورثه ايله مهره
متعلقه دعواسنده هندك مدعاسنه زيد هندى تزوج ايتديكى محله ده عاقدينه نكاح
تلقين ايدن بكر امام شهادت ايلسه سائر ورثه مجرد نكاح بكرك تلقينيله اولمغله شهادتى
طوتماز ز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(وعن ابى القاسم اذا ادعت المرأة على ورثة الزوج مهرها فانكر الورثة نكاحها
وكان الشاهد تولى تزويجها قال يشهد على النكاح ولايذكر العقد عن نفسه
(من شهادة الخانية)
زيد برقصبه ده بيت المال امينى اولان عمروك يدنده مجلس شرعده حاضر اولان
شوقدر قيون ايچون ملكم اولوب ضايع اولمشيدى ديو رأى حاكمده عمرودن دعوى
وعمرو بن اول قيونلرى صحراده بولوب بيت المال ايچون قبض ايتمشيدم سنك ملكك
اولديغن بلم ديو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه شهادته كلن بكرو بشر بو قيونلر زيدك
ملكيدر ديو شهادت ايلسه‌لر عمرو بكر و بشر مجرد قيونلرك اوصافنى ذكر ايتمامكله
شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وهى الشهادة لوكانت على حاضر تجب الاشارة الى ثلثة مواضع اعنى الخصمين
المدعى والمدعى عليه والمشهود به لوكان عينا (درر فى الشهادة) ولوسأل القاضى
الشهود عن لون الدابة وذكر ثم شهدوا عند الدعوى وذكروا الصفة على خلافه
يقبل والتناقض فيما لا يحتاج اليه لايضر كذا فى الخلاصة.
(هنديه فى الثالث من الشهادات)
بربلده اهالبسندن زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى تطليق ايدوب بعده زينبى تزوج
ايتدكدنصكره اهالى بلده دن عمرو و بكر بلدهٔ مزبوره ده درت آى ساكنلر اولوب
وزيدك زينب ايله ازواج معامله‌سى ايتديكنه عالملر اولوب بلا عذر سكوت ايتمشلر
ايكن عمرو و بكر هند زينبى مدت رضاعده ارضاع ايدوب زينب هندك رضاعا قزيدر
ديو شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز
(اعلم ان شاهد الحسبة اذا اخر شهادته بلا عذر يفسق ولا تقبل شهادته ونصوا
عليه فى الحدود وطلاق الزوجة وعتق الامة وظاهر مافى القنية انه فى الكل وهى
فى الظهيرية واليتيمة وقد الفت رسالة فيها (اشباه فى اواخر القضاء)
دلال اولان زيدك شهادتى مقبوله اولورمى * الجواب * عدل ايسه اولور
(اماشهادة اهل الصناعات الدنية كالكساح والزبال والحائك والحجام فالاصح

انها تقبل لانها قد تولاها قوم صالحون فما لم يعلم القادح لا يبنى على ظاهر الصناعة وكذا النخاسون والدلالون هكذا فى فتح القدير (هنديه فيمن لا تقبل شهادته لفسقه)

كبيراولان زيد ذمى شرف اسلامله مشرف اولوب لكن زيد خوف هلاكدن ناشى ختانى ترك ايلسه مجردوجه محرراوزره ختانى ترك ايله زيد فاسق اولوب عدالتى ساقطه اولور مى * الجواب * اولماز

(وتقبل ايضا من اقلف لاطلاق النصوص بلا تقييد بالختان ولانه لايخل بالعدالة هذا اذا تركه لعذربه من كبر اوخوف هلاك واذا تركه استخفافا بالدين لم تقبل لانه لايكون عدلا (من شهادة الدرر فى القبول وعدمه)

برخصوصده زيدك اوزرينه شهادت ايدن كسنه لرك غيابلرنده تعديل ويا جرح اولنمق اولى كسنه لرك شهادتلرينك قبول وعدم قبولنده كفايت ايدر مى * الجواب * ايدر

(وكفى السؤال سرا اى كفى سره بان يبعث غالبا الى المزكى رسولا اوكتابا فيه اسماء الشهود وانسابهم وحلاهم ومحالهم فكتب تحت العادل عدل والمستور مستور والفاسق الله اعلم فيختم الكتاب ثم يقول القاضى للمدعى فى غير العدل زد فى شهودك ولايقول جرحوا ولايحتاج الى العلانية بان يجمع القاضى بين المزكى والشاهد و يقول للمزكى اهذا الذى عدلته فيه اشعار بانه يفتى بكفاية السر فان الاصل اشتراك المعطوفين فى القيد وعن محمد رحمه الله تعالى ان تزكية العلانية بلاء وفتنة وتزكية السر احدثه شريح رحمه الله تعالى وعليه الفتوى كما فى المضمرات وغيره (قهستانى فى الشهادة)

زيد مقتولك ورثه سى عمرودن سن زيدى موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايتدك ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده ورثه نك مدعالرينه زيدك حياتنده خد متكارلرى اولان بكرو بشر شهادت ايلسه لر عمرو مجرد مزبورلر زيدك حياتنده خدمتكارلرى اولمغله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(والمعتبر حال الشاهد وقت الاداء لاالتحمل (ملتقى فى الشهادة)

برحجتك مضموننه شهادت ايدن زيد وعمرو عادللرك اسملرى ذيل حجتده تحرير اولنماسه شهادتلرينك قبولنه مانع اولور مى * الجواب * اولماز

(يشهد بكل ما سمعه اوراه كالبيع والاقرار وحكم الحاكم والغصب والقتل وان لم يشهد عليه (ملتقى فى الشهادة)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيدك ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقى واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده ورثه نك مدعالرينه زيدك آخر مديونلرى بشروخالد شهادت ايتدكلرنده عمرو مجرد مزبورلر زيدك مديونلرى اولمغله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(تقبل شهادة المديون لرب الدين (قنيه فيمن تقبل شهادته ومن لاتقبل)

﴿زيد﴾

زيد متوفانك تركه‌سنى لابوين عمى عمروك اوغلنك اوغلى بكر قبض ايتدكدنصكره بشر ظهور ايدوب بن زيدك لابوين عمى اوغلى اولوب عصوبت نسبيه جهتندن زيدك وارثى يم ديو دعوى ايتدكده بشرك مدعاسنه شهادته كلن خالد ووليد زيدك باباسى زفرايله بشرك باباسى نذير لابوين قرنداشلر اولوب بابالرى احمد قاسمدر ديوب لكن قاسمك باباسى اسمنى بلماسه‌لر شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(واعلم انه يشترط فى دعوى بنوة العم ودعوى العمومة لنسبة الى ان يقع الالقاء الى الجد الاعلى (ظهيريه فى المحاضر والسجلات)

زيدك زوجه‌سى هندى تطليق ايتديكنه شهادت ايدن عمرو وبكر زيد منزلنده عورتى بندن اوچ طلاق بوش اول ديديكنى وراء جداردن اشتدك لكن زيد وهندى كورمدك وزيدك مخاطبه‌سى هند اولديغنى بلمزز ديو شهادت ايلسه‌لر شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يسعه الشهادة بسماعه من وراء الحجاب اى لوسمع الشاهد صوت من يشهد عليه من وراء الحجاب لا يسعه ان يشهد لاحتمال ان يكون غيره اذ النغمة تشبه النغمة الا اذا تعين القائل بان يكون فى البيت وحده وعلم الشاهد انه ليس فيه غيره ثم جلس على المسلك وليس فيه مسلك غيره فسمع اقرار الداخل ولم يره اذ حينئذ يحصل به العلم لكن ينبغى للقاضى ان لا يقبله اذا فسرله اذ ليس من ضرورة جواز الشهادة القبول عند التفسير فان الشهادة بالتسامع يقبل فى بعض الحوادث لكن اذا صرح به لم تقبل (درر فى الشهادة)

زيد متوفانك تركه‌سنى قزى هند قبض ايتدكدنصكره عمرو ظهور ايدوب بن زيدك لاب عمى اوغلى يم ديو دعوى وهند انكار ايتدكده عمروك مدعاسنه شهادته كلن كسنه‌لر زيدك باباسى بكر ايله عمروك باباسى بشر لاب قرنداشلر اولوب بابالرى اسمى خالد وخالدك باباسى اسمى وليد در ديو شهادت ايدوب لكن وليدك باباسى اسمنى بيان ايلماسه‌لر هند مجرد مزبورلر وليدك باباسى اسمنى بيان ايتاملريله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى انه ابن عم الميت يحتاج الى ان يذكر نسبة الاب والام الى الجد ليصير معلوما لان انتسابه بهذه النسبة ليس بثابت عند القاضى فيشترط البيان ليعلم (فصولين فى السادس) والحاصل ان المعتبر انما هو حصول المعرفة وارتفاع الاشتراك (هنديه فى الثالث من الشهادات)

زيد عمرودن بكر ذمتنده ثمن مبيعدن اولان شوقدر اقچه حقمه كفيل اولمشيدك ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه شهادته كلن بشر وخالد عمرو زيدك بكر ذمتنده ثمن مبيعدن اولان اولقدر اقچه حقنه كفيل اولدى ديو شهادت ايدوب لكن بكرك نسبنى بيان ايده‌مسه‌لر عمرو مجرد بشر وخالد بكرك نسبنى بيان ايتاملريله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والحاصل ان المكفول عنه اذا كان مجهولا فى الدعوى لاتصح الدعوى ولاتسمع واذا كان مسمى فى الدعوى الاانه مجهول فى الشهادة تقبل الشهادة (فى الخامس عشر من كفالة المحيط البرهانى وكذا فى الثالث من كفالة الهندية)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه انجق بكر شهادت ايدوب غيرى شاهد بولنماسه زيدك مدعاسى ثابت اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(ثم الشرط عدد المثنى فى عموم الشهادات القائمة على مايطلع عليه الرجال الا فى الشهادة فى الزنا فانه يشترط فيها عدد الاربع (من شهادات البدايع فى الشرائط)

زيدك عمرو ايله برخصوصنه متعلقه دعواسى اولوب زيدك مدعاسنه شاهد اولان بكر پير واختيار اولوب مشيه قادر اولميوب دابه بولمغه دخى قدرتى اولمامغله زيدك دابه سيله قاضى يه واروب وجه شرعى اوزره شهادت ايلسه عمرو مجرد بكر زيدك دابه سنه بنمكله شهادتنى طوتماميكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوكان الشاهد شيخا لايقدر على المشى ولايمكنه الحضور لاداء الشهادة الا راكبا وليس عنده دابة ولامايستكرى به دابة فبعث اليه المشهود له دابة فركبها لاداء الشهادة لاتبطل شهادته (خانيه فيمن لاتقبل شهادته للتهمة)

زيدك مدعاسنه قزقرنداشنك زوجى عمرو شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(وتقبل الشهادة لاخيه وعمه ومن حرم رضاعا اومصاهرة (درر)

زيد برخصوصى عمرودن دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه بكرك آزادسز قوللرى بشر وخالد شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ولامن مملوك قن اومدبر اومكاتب اوام ولد اومعتق البعض لانه ليس من اهل الولاية على الغير (قهستانى فى الشهادة)

زيدك زوجهٔ مطلقه سى اولوب عدتى منقضيه اولميان هند عمرودن برخصوصى دعوى ايتدكده هندك مدعاسنه زيد شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(والزوجة لزوجها وهو لها وجاز عليها الا فى مسئلتين فى الاشباه ولوعدة من ثلاث لما فى القنية طلقها ثلاثا وهى فى العدة لم تجز شهادته لها ولاشهادتها له (الدر المختار فى القبول وعدمه)

جعيتلرده رقاصلق ايدن زيدك شهادتى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاتقبل شهادة الطفيلى والرقاص والمجازف فى كلامه والمسخرة بلا خلاف (فتح القدير فيمن تقبل شهادته ومن لا)

زيد برماده ايچون تحرير اولنان تمسك ذيلنده شهادتنى كندى خطيله يازمش كوروب لكن اول ماده يى تذكر ايده ماسه مجرد خطنى كورمكله اول ماده يه شهادت حلال اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايشهد ايضا من رأى خطه الذى كتب فيه شهادته ولم يذكرها اى شهادته كذا القاضى يعنى اذا وجد فى ديوانه اقرار رجل لرجل بحق او شهادة شهود شهدوا لرجل على رجل بحق وهو لايذكره لايحكم به ولاينفذه حتى يتذكره وكذا الراوى يعنى اذا لم يتذكر لايحل له الرواية لان كلا منها لايحل الاعن علم ولاعلم هنا لان الخط يشبه الخط (درر فى الشهادة)

شرائط اسلامى بيلمايان زيد وعمروك شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل ابو السعود العمادى عن شهادة من لايعلم القنوت ولابدله ولايعلم صفة الايمان والاسلام ولايعلم المذهب او الملة هل تقبل شهادتهم املا واجاب لاتقبل شهادتهم جميعا كذا افتى المرحوم حامد وكذا اجاب صاحب المنح عن هذا وقال فى فتاواه نعم تكون شهادتهم مردودة لفسقهم بموجب تركهم تعلم مايجب عليهم شرعا فحينئذ لاتقبل شهادتهم على مثلهم وغيره ويدل على صحة ماصرح به الامام الزاهدى فى المجتبى ان من ترك الاشتغال بالفقه لاتقبل شهادته انتهى (صرة الفتاوى فى الشهادة)

بوصورتده بكر قاضى زيد وعمروك شهادتلرينى قبول وموجبيله حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(وشرط للكل الحرية والاسلام والعدالة وهى شرط لوجوبه لالصحته حتى لوقضى بشهادة فاسق نفذ واثم الا ان يمنع منه الامام فلاينفذ كمنعه من القضاء باقوال ضعيفه (الدر المنتقى فى الشهادات ملخصا)

﴿ فى جر المغنم ﴾

زيد مفلس عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه زيدك داينى بكر شهادت ايدوب قاضى دخى بكرك شهادتنى قبول ايدوب موجبيله حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * قاضى بومسئله ده اولان اختلافه عالم اولوب بكرك عدالتنه بناء حكم ايتديسه اولور

(ولايقبل شهادة رب الدين لمديونه اذا كان مفلسا (شمح) ووالد صاحب المحيط تقبل شهادة رب الدين لمديونه وان كان مفلسا (قنيه فيمن تقبل شهادته ومن لا) قضاء القاضى فى المجتهدات نافذ لكن ينبغى ان يكون عالما بمواضع الخلاف ويترك قول المخالف ويقضى برأيه حتى يصح على قول جميع العلماء وان لم يعرف مواضع الاجتهاد والاختلاف ففى نفاذ قضائه روايتان والاصح انه ينفذ (هنديه فى القضاء فى المجتهدات)

زيد وعمرو وبكر شركت عنان ايله شريكلر ايكن زيد بشردن مال شركتدن ذمتكده شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوى وبشر انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه عمرو وبكر شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(وترد شهادة الشريك لشريكه فيما هو من شركتهما لانها شهادة لنفسه من وجه ولو شهد بما ليس من شركتهما تقبل لعدم التهمة (هنديه فيما لايقبل شهادته للتهمة)

بو صورتده مرافعه اولدقلری قاضی عمرو و بكرك شهادتلرینی قبول وموجبیله حكم ایلسه حكمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز (مبناه ظاهر وقدمر من الاشباه)

زید وعمرو بكردن شوقدر اقچه مزی غصبا اخذ ایتمشیدك دیو دعوی ومدعالرینه بشر وخالد شهادت ایدوب حكم اولندقدنصكره بشر وخالد بكردن بزم دخی شوقدر اقچه مزی غصبا اخذ ایتمشیدك دیو دعوی ایتدكلرنده مدعالرینه زید وعمرو شهادت ایلسه لر شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(سئل فیما اذا شهد شاهد علی ظالم لاخر باخذ ماله وشهد المشهود له لشاهده بمثله هل تقبل شهادته وان كانا من قریة واحدة او محلة واحدة كما تقبل شهادة بعض قافلة لبعض علی قطاع الطریق ام لا اجاب نعم تقبل شهادته له ولا یمنع من ذلك شهادة الاخر له لولا باتفاق العلماء وقد ترادفت المتون والشروح علی ذلك

(خیریه فی الشهادة وتمامه فیها)

برزوایه ده ساكن اولوب بلا وارث فوت اولان زیدك تركه سنی امین بیت المال اولان عمرو قبض ایتدكدنصكره بكر عمرودن زید جمله مالنی وجوه خیره وصیت ایدوب بنی تنفیذینه وصی نصب ایتدی دیو دعوی وعمرو انكار ایتدكده بكرك مدعاسنه اول زوایه ده ساكنلر اولان بشر وخالد شهادت ایلسه لر عمرو مجرد مزبورلر زوایه ده ساكنلر اولمغله شهادتلرینی طوتمام دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وشهادة اهل المحلة یقبل لانهم لم یجروا لانفسهم بهذه الشهادة نفعا

(فصولین فی الثالث عشر وسیجیء تفصیله)

زیدك وقفی متولیسی عمرو بكرك ملكیت اوزره یدنده اولان منزل ایچون منزل مزبور غله سی فلان محله نك عوارضنه مشروطه زیدك وقفیدر دیو دعوی وعمرو انكار ایتدكده بكرك مدعاسنه محلهٔ مزبوره اهالیسندن بشر وخالد عادللر شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(ولو وقف رجل كراسة علی مسجد لقراءة القرآن او علی اهل المسجد وشهد اهل ذلك المسجد علی وقف الكراسة فهذه المسئلة نظیر شهادة اهل المدرسة علی وقف تلك المدرسة وشهادة اهل المسجد علی وقف تلك المحلة والمشایخ فصلوا فیها فقالوا اهل المدرسة لو كانوا یأخذون الوظایف من ذلك الوقف لا تقبل شهادتهم وان كانوا لا یأخذون تقبل وكذا فی اهل المحلة وكذا الشهادة علی وقف مكتب وللشاهد صبی فیه لا تقبل وقیل فی هذه المسائل كلها لا تقبل وهو الصحیح لان كون الفقیه فی المدرسة وكون الرجل فی المحلة لیس بلازم بل ینتقل وشهادة اهل المحلة تقبل لانهم لم یجروا لانفسهم بهذه الشهادة نفعا (فصولین فی الثالث عشر)

﴿ فی دفع المغرم ﴾

ایچق بر محله یی محتویه اولان بر قلعهٔ صغیره نك دیوارینه متصل اولوب وقلعه یه صوت استماع اولنوب كسنه نك ملكی اولمیان خالی یرده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم

اولمیان زیدك ورثه سی قلعه مز بوره اهالیسندن عمرودن زیدی سن قتل ایلدك دیو دعوی ایتدكلرنده مدعا علیه قلعه مز بوره اهالیسندن بكر و بشر شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ادعی ولی القتیل علی رجل بعینه من اهل المحلة فالقسامة والدیة بحالها فی ظاهر الروایة وروی عبدالله بن المبارك عن ابی حنیفة رحمه الله تعالی ان القسامة تسقط وكذا روی عن محمد رحمه الله تعالی وقال ابو یوسف رحمه الله تعالی القیاس ان یسقط القسامة الا انا تركناه للاثر فلو شهد شاهدان من اهل المحلة علیه لاتقبل شهادتهما علی ظاهر الروایة عن ابی حنیفة رحمه الله تعالی لان الخصومة بعد هذه الدعوی قائمة فكان الشاهد خصما لانه یقطع الخصومة عن نفسه بشهادته ولا شهادة للخصم

(بدایع فیما یكون ابراء عن القسامة)

﴿ فی شهادة اهل الكفر ﴾

زید یهودینك عمرو نصرانی ایله اولان دعواسنده زیدك مدعاسنه بكر یهودی شهادت ایلسه مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(ومن الذمی لو عدلا فی دینه جوهره علی مثله الا فی خمس مسائل علی ما فی الاشباه وتبطل باسلامه قبل القضاء وكذا بعده لو بعقوبة كقود بحر وان اختلفا ملة كالیهود والنصاری

(الدر المختار فی القبول وعدمه)

زید ذمی فوت اولوب تركه سنی حصرا وارثی اوغلی عمرو ذمی قبض ایدوب بعده عمرو شرف اسلامه مشرف اولدقدنصكره بكر عمرودن زیدذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم واردر دیو دعوی و عمرو انكار ایتدكده بكرك مدعاسنه بشر و خالد ذمیلر شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(اذامات الكافر عن ابنین وترك الفی درهم فاقتسماها بینهما ثم اسلم احدهما ثم جاء كافر وادعی دینا علی المیت واقام علی ذلك شاهدین كافرین قال فی الكتاب اجزت ذلك فی حصة الكافر خاصة لان شهادة الكافر حجة فی حق الكافر دون المسلم فثبت الدین بهذه الشهادة فی حق استحقاق نصیب الكافر وابطال هذه علیه لا فی حق استحقاق نصیب المسلم وابطال هذه علیه (محیط البرهانی فی الحادی عشر من الشهادات).

زید مسلمك رقه منقاده اولان جاریه سی هند بن حرة الاصلم دیو دعوی و زید انكار ایتدكده هندك مدعاسنه عمرو و بكر ذمیلر شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی المنتقی عبد باعه نصرانی من نصرانی ثم باعه المشتری من آخر ثم وثم حتی تداولته عشرة اید من الباعة كلهم نصاری ثم اسلم واحد منهم ثم ادعی العبد انه حر الاصل واقام علی ذلك شهودا من النصاری قال زفر رحمه الله تعالی لایقبل بینته سواء اسلم اولهم اوآخرهم اواوسطهم حتی یقیم البینة من المسلمین وقال ابو یوسف رحمه الله تعالی ان كان المشتری الاخیر هو الذی اسلم لاقبل بینته وان كان غیره اسلم اقضی بعتقه و یتراد والثمن فیما بینهم حتی ینتهی الی المسلم فلا یؤخذ برد الثمن ولا من قبله من الباعة وهذا قول

ابی حنیفة رحمه الله تعالی (تاتارخانیه فی الحادی عشر من الشهادات) و بهذا تبین فساد
مافی بعض الصکوك المدونة من قبول شهادة الکافر علی المسلم فی مثل هذا
(لمرتبه الفقیر)

زید ذمی عمرو ذمینك شوقدر اشیاسنی غصبا اخذ ایتدکدنصکره عمرو شرف اسلامله
مشرف اولوب بعده اشیاء مزبوره یی زیددن دعوی ایدوب زید دخی بن اشیاء مزبوره یی
تماما سا که تسلیم ایتمشیدم دیو دعوتی و عمرو انکار ایتدکده زیدك مدعاسنه بکر و بشر
ذمیلر شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز
(لاتقبل شهادة کافر علی مسلم الاتبعا اوضرورة (اشباه فی القضاء وتمامه فیها)

زید ذمی عمرو مسلمدن سن متوفی بابام اولوب وراثتی بنه زوجه سی هنده منحصره اولان
بکر ذمینك حیاتنده ٭ شو مقوله شوقدر قیمتلو شوقدر اشیاسنی غصبا اخذ واستهلاك
ایتمشیدك حصه می ضامن اول دیو دعوی و عمرو اشیاء مزبوره یی وجه محرر اوزره اخذ
واستهلاکنی اقرار ایدوب زیدك نسبنی انکار ایتدکده زیدك مدعاسنه بشر و خالد ذمیلر
شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور
وفی الاشباه لاتقبل شهادة کافر علی مسلم الا تبعا کامر اوضرورة فی مسئلتین فی الایصاء
شهد کافران علی کافر انه اوصی الی کافر واحضر مسلما علیه حق للمیت وفی النسب
شهدا ان النصرانی ابن المیت فادعی علی مسلم بحق وهذا استحسان
(الدر المختار فی القبول وعدمه)

زید مسلم فوت اولوب ترکه سنی ذی رحم جهتندن وارثی عمرو قبض ایتدکدنصکره
بکر بن زیدك لابوین عمی اوغلی یم دیو دعوی و عمرو انکار ایتدکده بکرك مدعاسنه بشر
وخالد ذمیلر شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز
(لاتقبل شهادة الذمی علی المسلم لانه لاولایة علیه (هدایه)

بو صورتده مرافعه اولدقلری قاضی بشر و خالدك شهادتلرینی قبول وموجبیله حکم
ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز (المبنی علی الفاسد فاسد (اشباه)

دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولان زید ذمینك داینی عمرو مسلم دینی
زیدك ورثه سی یوزلرینه مسلملر شهادتلریله اثبات ایدوب زیدك داین آخری بکر ذمیلر
شهادتلریله اثبات ایلسه عمرو بکره بن جمله دینمی استیفا ایدوب ماعدایی سن قبض
ایله دیرکن بکر راضی اولمیوب سنکله برابر اقتسام ایده لم دیمکه قادر
اولورمی * الجواب * اولماز
(ولوان میتلین شهد لاحدهما مسلمان علی عبد کافر تاجر بالف درهم وشهد للاخر
کافران بدین الف درهم بدئ بدین الذی شهد له المسلمان فان بقی شئ کان للآخر اما البدایة
بهذا الدین فان بینة من شهد له مسلمان حجة علی العبد وعلی صاحبه فظهر الدین
فی حق العبد وفی حق صاحبه و بینة من شهد له کافران حجة علی العبد دون صاحبه
فظهر دینه فی حق العبد دون صاحبه واما الفاضل له فلان دینه ظهر فی حق العبد

(والوالجيه فى الشهادات)

ديونى تركه سندن از يد اولديغى حالده فوت اولان زيد ذمينك داينلرى عمرو و بكر مسلملر دينلرينى زيدك ورثه سى يوزلرينه مسلملر شهادتلريله اثبات ايدوب زيدك داين آخرلرى اولان بشر وخالد ذميلردخى دينلرينى ورثه يوزلرينه مسلملر شهادتلريله اثبات ايلسه لر بشر وخالد عمرو و بكره تركه يى دينلر بمزه كوره اقتسام ايده لم ديرلركن عمرو و بكر راضيلر اولميوب بز تركه دن دينمزى تماما استيفا ايدوب ماعدا يى سز اقتسام ايلك ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولو اقام مسلم مسلمين بالف درهم على العبد واقام ذمى مسلمين ايضا بالف درهم واقام ذمى ذميين ايضا بالف درهم فان القاضى يقضى بدينهم على العبد فيباع العبد ومافى يديه فيعطى المسلم والذمى الذى شهد له المسلمان كل واحد منهما نصف ذلك وانما قضى القاضى بدينهم على العبد لان كل واحد منهم اقام ماهو حجة على العبد فوجب القضاء بها عليه اذ لاتنافى فى الوجوب عليه فلا يقع المزاحمة واذا آل الامر الى الاستيفاء ووقعت المزاحمة وبيع العبد ومافى يده ولم يف ذلك بالديون تقدم دين المسلم والذمى الذى شهد له شاهدان مسلمان لان ما اقام الذمى الآخر ليس بحجة فى حق المسلم فلم يظهر دينه فى حق المسلم فلا يشاركه والذمى الذى اقام مسلمين مع المسلم اقام كل واحد منهما ماهو حجة فى حقه فيقسم ثمن العبد ومافى يده بينهما (من شهادات المحيط البرهانى فى الحادى عشر)

﴿فى شهادة النسوان﴾

زيدك هند ايله ماله متعلقه دعواسنده بر رجل ايله ايكى عورت شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ونصابها لغيرها من الحقوق سواء كان مالا اوغيره كنكاح وطلاق ووكالة ووصية واستهلال الصبى للارث رجلان اورجل وامرأتان لما روى ان عمر وعليا رضى الله تعالى عنهما اجازا شهادة النساء مع الرجال فى النكاح والفرقة كما فى الاموال وتوابعها (درر فى الشهادات)

زيد مقتولك ورثه سى عمرودن زيدى سن موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده ورثه نك مدعا رينه بر رجل ايله ايكى عورت شهادت ايلسه لر شهادت مرقومه ايله عمرو قصاص اولنورمى * الجواب * اولنماز

(اما اقسام الشهادة فمنها الشهادة فى الزنا و يعتبر فيها اربعة من الرجال ومنها الشهادة ببقية الحدود والقصاص تقبل فيها شهادة رجلين ولاتقبل فى هذين القسمين شهادة النساء هكذا فى الهدايه (هنديه فى الاول من الشهادات)

هند زيددن باكره جبرا زنا ايتدك ديو دعوى وزيد انكار ايتدكده هندك مدعاسنه برقاج عورتلر شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاتقبل شهادتها فى الحدود والقصاص (اشباه فى احكام الانثى)

ثبوت زناده نسا شهادتى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من الهندية والاشباه)

هندز ينبدن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم واردر ديودعوى وزينب انكار ايتدكده هندك مدعاسنه انجق زيد ايله خديجه شهادت ايلسه‌لر بو مرتبه ايله هندك مدعاسى ثابت اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(ومنها الشهادة بغير الحدود والقصاص ومالا يطلع عليه الرجال وشرط فيها شهادة رجلين اورجل وامرأتين سواء كان الحق مالا اوغيرمال كالنكاح والطلاق والعتاق والوكالة والوصاية ونحوذلك ممالبس بمال كذا فى التبيين هنديه (فى الاول من الشهادات)

﴿ فى الشهادة بالتسامع ﴾

زيد صحتنده يدنده اولان عقارى ملكى اولمق اوزره عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب قاضى بيعك صحتنه حجت و يردكدنصكره زيد فوت اولوب زيدك اوغلى بكر زيد عقار مزبورى بيع ايتمزدن اول وقف لازم ايله وقف ايتمشيدي ديور أى حاكله عمرودن دعوى وعمرو انكار ايتدكده بكرك مدعاسنه بشر وخالد تسامعله شهادت ايلسه‌لر عقار مزبور شهادت مذكوره ايله عمروك يدندن نزع اولنورمى * الجواب * اولنماز تسجيله شهادت كركدر تسجيل تسامعله ثابت اولماز

(هكذا افتى مشايخ الاسلام فى الديار الرومية ولم ار فيه نقلا صريحا فى كتب الائمة بل اطلقوا قبول الشهادة بالتسامع فى اصل الوقف ووفق بينهما المولى المرحوم شيخ الاسلام محمد افندى الانقروى فى بعض تحريراته وقال اذا كان تصرف ذى اليد العقار مستندا الى سبب من اسباب الملك الشرعى نحو الشراء والهبة والارث ولم يقر ذو اليد بكونه وقفا فلابد من اثبات التسجيل وهو حكم القاضى بصحة الوقف ولزومه لان الحكم لا يثبت بالتسامع كما صرح به فى كتب المذهب فحينئذ اذا تداولت الايدى على العقار على وجه الملكية ولم يثبت التسجيل عند دعوى وقفيته لا تقبل الشهادة بالتسامع ولا ينتزع من يد ذى اليد بتلك الشهادة و يحمل على عدم التسجيل وابطال الواقف او الوارث وقفيته واستقراره فى ملكه برأى القاضى كما افتى به مشايخ الاسلام ولو اقر ذو اليد انه وقف لكن ادعى انه ملكه بسبب عارض فحينئذ يكون المتصرف خارجا او المتولى ذا يد حكما فان اقام البينة على ما ادعاه يبقى فى يده والا تقبل الشهادة بالتسامع و يحكم بوقفيته وهذا هو مراد الائمة من قبول الشهادة بالتسامع فى اصل الوقف والله تعالى اعلم انتهى بالمعنى مع نوع تغيير وزيادة (لمرتبه الفقير)

زيد عمروك ملكيت اوزره يدنده اولان دكانى ايچون ملكمدر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه بكر وبشر تسامعله شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ذكر فى شهادات المحيط لا يجوز الشهادة بالتسامع والشهرة على الاملاك واسبابها نحو البيع والهبة والصدقة (عماديه فى الثالث عشر)

دعواى عتقده تسامعله شهادت مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(الشهادة بعتق لا تحل عندنا بشهرة وسماع خلافا للشافعى رحمه الله تعالى والشهادة

بولاء لانحل بشهرة عند ابي حنيفة رحمه الله تعالى مالم يعاين تحرير مولاه وهو قول ابي يوسف رحمه الله تعالى الاول وعلى قوله الآخر تحل وقول محمد رحمه الله تعالى مضطرب (مح) العتق كالولاء اختلافا (فصولين في الثاني عشر)

توليتي واقفك عتقاسنك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك تولیتنه اولاد عتقادن موجود اولان زيد متصرف ايكن عمروك اولادندن بكر ظهور ايدوب عمرو دخي واقفك عتقاسندن اولوب بن عمروك اولادندن اولمغله توليتده سا كه مشارك اولورم ديو زيددن دعوی وزيد عمرو واقفك عتقاسندن اولديغني انكار ايتدكده بكرك مدعاسنه بعض كمسنه لر تسامعله شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز (مر نقله آنفا من الفصولين)

بر وقفك متوليسی زيد عمروك بطريق الشراء ملكي اولمق اوزره تصرفنده اولان منزل ايچون وقف مزبورك مستغلاتندندر ديو دعوی وعمرو بنم ملكمدر ديو انكار ايتدكده بكر وبشر زيدك مدعاسنه شهادت ايلسه لر عمروك تصرفي وجه محرر اوزره سبب ملك اولور مستند شرعي يه بناء اولمجق مزبورلرك شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز (مر ما يتعلق به في اول الباب)

ديوني تركه سندن ازيد اولديغي حالده فوت اولان زيدك دينني اداية وصي اولان عمرو بكرك يدنده اولان منزلي ايچون زيدك تركه سندن اولوب سن منزل مزبوری زيدك فوتندنصكره غصبا اخذ ايلدك ديو دعوی ايتدكده بكر منزل مزبور وقف صحيح ايله وقف وتوليت وسكناسي علمايه مشروطه اولوب زيدك فوتندنصكره منزل مزبوری حاكم زيدك مخلولندن باكه توجيه ايدوب يديمه حجت ويرمكله منزل مزبوره توجيهحا كنه متصرفم ديو دعوی ايتدكده بكرك مدعاسنه شهادته كلن بشر وخالد منزل مزبور توليت وسكناسي علمايه مشروطه اولمق اوزره وقف صحيح ايله موقفدر ديو تسامعله شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(الشهادة على الوقف بالتسامع جائزة فلو انهما شهدا بالتسامع وصرحا انهما يشهدان بالتسامع تقبل شهادتهما ولعل تاريخ الوقف مائة وسن الشاهدين عشرون سنة فالقاضي يتيقن انهما يشهدان بالتسامع لا بالعيان فاذا لا فرق بين السكوت والافصاح هكذا كان يحكي هذا التعليل عن الشيخ الامام ظهير الدين (ظهيريه في الاول من القسم الثالث من الوقف)

بو صورتده مرافعه اولدقلری قاضي بشر وخالدك بعد التعديل والتزكيه شهادتلريني قبول ومنزل مزبورك وجه محرر اوزره وقفيتنه حكم ايدوب حجت ويرسه حكمي نافذ وحجتي معتبره اولورمی * الجواب * اولور (مبناه ظاهر)

اصل وقفده تسامعله شهادت مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(وفي الوقف الصحيح انه تقبل بالتسامع على اصله لا شرائطه لانه يبقى على الاعصار لا شرائطه وكل ما يتعلق به صحة الوقف ويتوقف عليه فهو من اصله وما لا يتوقف

عليه الصحة فهو من الشرائط (من شهادات البزازيه فى الاول)

دعواى نكاحده بلا تفسير سماعله شهادت مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(والثالث ان يكون التحمل بمعاينة المشهود به بنفسه لا بغيره الا فى اشياء مخصوصة وهى النكاح والنسب والموت فانه تحل الشهادة بها بالتسامع من الناس وان لم يعاين بنفسه لان مبنى هذه الاشياء على الاشتهار فقامت الشهرة فيها مقام المعاينة واختلف فى تفسير التسامع فعند محمد رحمه الله تعالى هو ان يشتهر ذلك ويستفيض وتتواتر به الاخبار عنده من غير تواطئ لكن ينبغى ان يشهد فى ذلك على البتات والقطع دون التفصيل والتقييد بان يقول انى لم اعاين ذلك ولكن سمعت من فلان كذا وكذا وشهدوا كذا لا تقبل (بدايع فى اول الشهادة)

دعواى نسبده شهادته كلن زيد وعمرو ناسدن بويله ايشيدرز ديو شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا شهد الشهود بما يجوز به الشهادة بالسماع وقالوا لم نعاين ذلك ولكنه اشتهر عندنا جازت شهادتهم ولو قالوا شهدنا بذلك لانا سمعنا من الناس لا تقبل شهادتهم (خانيه فى الشهادات)

زيد فوت اولوب قزلرى هند وزينبى ترك ايتدكده تركۀ زيدى هند وزينب قبض ايتدكلرندنصكره عمرو ظهور ايدوب زيد بابام بكر متوفانك معتقى اولمغله بندخى ولاجهتندن زيده وارثم ديو دعوى وهند وزينب انكار ايتدكارنده عمروك مدعاسنه شهادته كلن بشر وخالد خصوص مزبوره تسامعله شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(اما الولاء فالشهادة فيه بالتسامع غير مقبولة عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى وهو قول ابى يوسف رحمه الله تعالى الاول ثم رجع وقال تقبل وذكر الطحاوى قول محمد مع ابى يوسف رحمهما الله تعالى الاخر ووجهه ان الولاء لحمة كلحمة النسب ثم الشهادة بالتسامع فى النسب مقبولة كذا فى الولاء والصحيح جواب ظاهر الرواية لان جواز الشهادة بالتسامع فى باب النسب لما ان مبنى النسب على الاشتهار فقامت الشهرة فيه مقام السماع بنفسه وليس مبنى الولاء على الاشتهار (بدايع فى اول الشهادة)

﴿ فى الشهرة والتواتر ﴾

برقريه اهاليسنك مرعارى اولوق اوزره قديمدن ضبط وتصرف اولنوب اويله اولديغى مشهور ومتواتر اولان عرصه ايچون قربنده تيمارى اولان زيد تيمارم اراضيسندندر ديو دعوى ومشهور ومتواترك خلافنه اقامت بينه ايلسه مسموعه ومقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(لا تسمع الدعوى ولا البينة على خلاف المتواتر لانه تكذيب الثابت بالضرورة والضرورات مما لا يدخله الشك عندنا (المحيط البرهانى فى الدعوى) لان الخبر المتواتر موجب للعلم قطعا فاذا شهدوا به على التواتر لم يقبل البينة على خلافه لانها محتملة للكذب وقد ظهر

كذبهم بخبر العامة (المحيط البرهانى فى السابع عشر من الشهادات)

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقجه حقم واردر دیو دعوى ايتدكده عمرو بن مبلغ مزبورى فلان زمانده فلان مصرده سا كه اداايتمشيدم ديو دعوى واقامت بينه ايلسه زيدك اول زمانده اول مصرده اولميوب حجشر يفده اولديغى مشهور ومتواتر ايكن عمروك مشهور ومتواترك خلافنه اقامت ايلديكى بينه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل اقام بينة على آخر انه اقرضه امس الف درهم فى بلده واقام الاخر بينة انه فى ذلك اليوم فى بلد آخر فالبينة بينة المدعى ولا يلتفت الى بينة المدعى عليه لان الاثبات فى بينة المدعى والمدعى عليه لا يريد ببينته اولا نفى القرض والبينات لا تقبل للنفى انما تقبل للاثبات فلم يلتفت الى بينة المدعى عليه الاان يأتى العامة وشهدوا بذلك ويكون امرا مكشوفا فيؤخذ بشهادتهم لان الخبر المتواتر موجب للعلم قطعا فاذا شهدوا به على التواتر لم تقبل البينة على خلافه لانها محتملة للكذب وقد ظهر كذبهم بخبر العامة (فى السابع عشر من شهادات المحيط البرهانى)

زيد مقتولك ورثه سى عمرودن زيدى سن فلان زمانده كورجه قصبه سنده آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايتدكلرنده عمرو بن اول زمانده اول قصبه ده اولميوب ادرنه ده ايدم ديو انكار ايدوب عمروك اول زمانده اول قصبه ده اولميوب ادرنه ده اولديغى مشهور ومتواتر اولسه ورثه نك دعوالرى مسموعه ومشهور ومتواترك خلافنه اقامت ايلدكلرى بينه لرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(وكذلك ان قال آتى بالبينة انى كنت غائبا ذلك اليوم فى ارض كذا لم تقبل منه الا ان يجئ فى ذلك بامر مشهور فقبل ذلك فى الحدود والقصاص والاموال فان القاضى يقضى بذلك اذ الشهرة فى النفى حجة كما فى الاثبات واذا كان امرا تمكن تهمة مشهورا فالقاضى عالم بكذب الشهود واذا لم يجز له القضاء بشهادتهم عند الكذب فعند العلم بكذبهم اولى (مبسوط فى الحدود) شهدا انه استقرض من فلان فى يوم كذا فى بلد كذا كذا فبرهن على انه لم يكن فى ذلك اليوم فى ذلك المكان بل كان فى مكان آخر لا تقبل لان قوله لم يكن فيه نفى صورة ومعنى وقوله بل كان فيه نفى معنى واصله ما ذكر فى النوادر عن الثانى شهدا عليه بقول اوفعل يلزم عليه بذلك اجارة او بيع اوكتابة اوطلاق اوعتاق اوقتل اوقصاص فى مكان وزمان وصفاه فبرهن المشهود عليه انه لم يكن ثمه يومئذ لا تقبل لكنه قال فى المحيط ان تواتر عند الناس وعلم الكل عدم كونه فى ذلك المكان والزمان لا تسمع الدعوى عليه ويقضى بفراغ الذمة لانه يلزم تكذيب الثابت بالضرورة والضرورات مما لا يدخله الشك (بزازيه فى الشهادة على النفى)

﴿ فى الاختلاف ﴾

زيد عمرودن ذمتكده قرق غروش حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده بكر زيدك عمرو ذمتنده قرق غروش حقى اولديغنه شهادت ايدوب بشر دخى زيدك عمرو ذمتنده

بكرمى غروش حق اولديغنه شهادت ايلسه شهادت مزبوره ايله زيدك مدعاسى ثابت اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا شهد احدهما بخمسة وعشرين والاخر بعشرين والمدعى يدعى خمسة وعشرين تقبل الشهادة على عشرين فرق ابو حنيفة رحمه الله تعالى بين هذا وبين ما اذا شهد احدهما بخمسة عشر والآخر بعشرة والمدعى يدعى خمسة عشر حيث لا تقبل الشهادة عنده اصلا والفرق ان خمسة عشر اسم واحد وانه غير العشرة لفظا ومعنى فلم يتفقا على اقل المالين لفظا ومعنى واما الخمسة والعشرون فاسمان مختلفان الا ترى كيف عطف احدهما على الآخر والعطف يقتضى المغايرة فاتفقا على اقل المالين فجاز ان يقضى بشهادتهما بالاقل (من شهادات المحيط البرهانى فى الحادى والعشرين)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو بن مبلغ مزبورى ساكه ادا ايتمشيدم ديو دعوى ايدوب زيد انكار ايتدكده عمروك مدعاسنه شهادته كلن بكر وبشر زيد عمروى مبلغ مزبوردن ابرا ايتمشيدى ديو شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى المديون ايصال الدين وشهدا له بالابراء تقبل لاحتمال حصول الابراء بالاستيفاء (قنيه فى الاختلاف بين الدعوى والشهادة)

زيد عمرودن شوقدر اقچه‌مى غصبا اخذ ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده بكر عمرو زيدك اولقدر اقچه‌سنى غصبا اخذينه شهادت ايدوب بشر دخى عمرو زيدك اولقدر اقچه‌سنى غصبا اخذ ايتمشيدم ديو اقرارينه شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(اما المطابقة بين الدعوى والشهادة فينبغى ان تكون فى المعنى خاصة ولا عبرة للفظ حتى لو ادعى الغصب وشهد احدهما على الغصب والاخر على الاقرار بالغصب لا تقبل ولو شهدا على الاقرار بالغصب تقبل (خزانة المفتين فى الاختلاف بين الدعوى والشهادة)

﴿ فى الشهادة على الشهادة ﴾

زيد عمرودن ذمتكده شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايتمكله زيدك مدعاسنه شهادته كلن بكر وبشر مدت سفر بعيد آخر دياره كيدن خالد ووليدك طرفلرندن شهادة على الشهادة طريقله شهادت ايدوب لكن خالد ووليد آخر دياره كتمزدن مقدم بز بو خصوصه شاهد دكلز وكيسنه يى اشهاد ايتمدك ديوب كتمش اولسه‌لر بكر وبشرك شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(وتبطل شهادة الفرع بامور بنهيهم عن الشهادة على الاظهر خلاصه وسيجئ متنا مايخالفه وبخروج اصله عن اهليتها كفسق وخرس وعمى وبانكار اصله الشهادة كقولهم مالنا شهادة او لم نشهد هم او اشهدناهم وغلطنا ولو سئلوا فسكتوا قبلت (الدر المختار فى الشهادة على الشهادة)

زيدك عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده اصل شاهدلرى اولان بكر وبشر مدت سفر

بعيد آخر دیارده اولملریله بکرك طرفندن تحمل شهادت ایدن خالد وولید زیدك مدعاسنه شهادة علی الشهاده اوزره شهادت ایلسه‌لر یالکز بکر طرفندن تحمل شهادت ایتملریله زیدك مدعاسی ثابت اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوان عشرة شهدوا علی شهادة واحد تقبل لكن لايقتضى حتى يشهد شاهد آخر لان الثابت بشهادتهم شهادة واحد (خزانة المفتين فى الشهادة على الشهادة)

بر بلده اهالیسندن زیدك عمروایله ماله متعلقه دعواسنده اصل شاهدی اولوب مخدره اولمیان هندبلدهٔ مزبورده حاضره اولوب مجلس شرعه حضوری متعذردکل ایکن بکر وبشر هندك طرفندن شهاده علی الشهاده طریقیله شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(الشهادة على الشهادة هى مقبولة الا فى حد وقود بشرط تعذر حضور الاصل بموت اومرض اوسفر اوكون المرأة مخدرة عند الشهادة وشهادة عدد عن كل اصل لا تغاير فرعى هذا وذاك ويقول الاصل مخاطبا للفرع اشهد على شهادتى بكذا ويقول الفرع اشهد ان فلانا اشهدنى على شهادته بكذا وقال لى اشهد على شهادتى بذلك (تنوير الابصار فى الشهادة على الشهادة)

زیدك عمروایله ماله متعلقه دعواسنده اصل شاهدی اولان هند مخدره اولوب محکمه‌یه حضور عادتی اولمامغله هندك طرفندن تحمل شهادت ایدن خالد وولید زیدك مدعاسنه شهاده علی الشهادتك کیفیت معهوده‌سی اوزره شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور (مر نقله من تنویر الابصار)

﴿فى الرجوع عن الشهادة﴾

زید متوفانك قولی عمروز یدك ورثه‌سندن زید بنی تدبیر مطلق ایله تدبیر ایتمشیدی دیو دعوی و ورثه انکار ایدوب عمروك مدعاسنه بکر وبشر شهادت ایتملریله قاضی شهادتلرینی قبول وعمروك عتقنه حکم ایدوب ثلث مساعد اولمغله عمروك سبیلی تخلیه اولندقدنصکره بکر وبشر قاضی حضورنده شهادتلرندن رجوع ایلسه‌لر ورثه عمروك قیمتنی بکر وبشره تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولو شهدا بعتق فرجعا ضمنا القيمة لمولاه مطلقا ولو معسرين لانه ضمان الاتلاف والولاء للمعتق لعدم تحول العتق اليهما بالضمان فلا يتحول الولاء هدايه وفى التدبير ضمنا ما نقصه وهو ثلث قيمته ولومات المولى عتق من الثلث ولزمهما بقية قيمته وتمامه فى البحر (الدر المختار فى الرجوع عن الشهادة)

زید مقتولك ورثه‌سی عمرو وبکردن زیدی موجبی دیت اولان قتل ایله سز قتل ایتدیکز دیو دعوی وعمرو و بکر انکار ایدوب ورثه‌نك مدعالرینه بشر وخالد شهادت ایتدکلرنده مرافعه اولندقلری قاضی بشر وخالدك شهادتلرینی قبول ودیت ایله حکم ایدوب ورثه‌ز یدك دیتی نامنه عمرو و بکردن شوقدر اقچه الدقلرندنصکره بشر وخالد قاضی حضورنده شهادتلرندن رجوع ایلسه‌لر عمرو وبکر مبلغ مزبوری بشر وخالده

تضمينه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(ولوشهدا انه قتل فلانا خطأ وقضى القاضي ثم رجعا ضمنا الدية لانهما اتلفاها عليه وتكون في مالهما لان الشهادة منهما بمنزلة الاقرار منهما بالاتلاف والعاقلة لاتعقل الاقرار ولهذا لورجعا في حال المرض اعتبر اقرارا بالدين حتى يقدم عليه دين الصحة كما في سائر الاقارير (بدايع في الرجوع عن الشهادة)
زيد عمرودن سن بنم ايكى پارمغمى موجبى ديت اولان قطع ايله قطع ايدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك مدعاسنه بكر وبشر شهادت ايتدكلرنده قاضى شهادتلرينى قبول وزيدك ايكى پارمغنك ديتى اولان شوقدر اقچه يى عمرودن حكم ايدوب زيد مبلغ مرقومى عمرودن الدقدن نصكره بكر وبشر قاضى حضورنده شهادتلرندن رجوع ايلسه لر عمرو مبلغ مرقومى بكر وبشره تضمينه قادر اولورمى * الجوب * اولور
(وكذا لوشهدا انه قطع يد فلان خطأ ثم رجعا ضمنا دية اليد لما قلنا (بدايع في المحل المذكور)
هند زيد متوفانك ورثه سندن زيد ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده ورثه سن زيدك حياتنده مبلغ مزبوردن زيدى ابرا ايتمشيدك ديو دعوى وهند انكار ايدوب ورثه نك مدعالرينه بكر وبشر شهادت ايتملريله قاضى شهادتلرينى قبول وموجبيله حكم ايتدكدن نصكره بكر وبشر قاضى حضورنده شهادتلرندن رجوع ايلسه لر هند مبلغ مزبورى بكر وبشره تضمينه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(وفي الخلاصة الشاهدان اذا رجعا عن شهادتهما رجوعا معتبرا يعنى عند القاضي لايبطل القضاء لكن ضمنا المال الذي شهدا به هذا قول ابي حنيفة رحمه الله تعالى الآخر وهو قولهما وعليه الفتوى سواء قبض المقضي له المال الذي قضى به اولم يقبض (فيض الكركي في الرجوع عن الشهادة)
زيد عمرودن برخصوصى دعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك مدعاسنه بكر وبشر شهادت ايتدكلرندن نصكره مزبورلر قبل الحكم شهادتلرندن رجوع ايلسه لر شهادت مرقومه يه بناء خصوص مزبور عمرودن زيده حكم اولنورمى * الجواب * اولنماز
فان رجعا عنها قبل الحكم بها سقطت الشهادة عن حيز الاعتبار فلا يجوز ان يحكم بها ولم يضمنا اى الراجعان لانهما لم يتلفا شيئا لكنهما قد شهرا كما في الكافي (قهستاني في الرجوع)

﴿ في ترجيح البينات ﴾

بيعده طوع بينه سيله اكراه بينه سى جمع اولسه قنقيسى اولى در * الجواب * اكراه بينه سى اولى در
(اختلفا في الطوع والكره فالقول لمن يدعى الجواز ولواقاما بينة فبينة من يدعى الكره اولى وعليه الفتوى (من بيوع البزازيه في الحادي عشر)
زيد شوقدر متاعنى ثمن معلومه عمروه بيع وتسليم ايتدكدن نصكره عمرو شو مقوله شرط

مفسد ایله بیع ایتمشیدك دیو دعوی واقامت بینه ایدوب زید بیع صحیح ایله بیع ایتمشیدم دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنقیسنك بینه سی اولی در
الجواب عمروك بینه سی
(واذا اختلف المتبایعان احدهما یدعی الصحة والآخر یدعی الفساد اوشرطا فاسدا اواجلا فاسدا كان القول قول مدعی الصحة والبینة بینة الفساد باتفاق الروایات
(من بیوع ترجیح البینات لغانم البغدادی)
زیدك اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرف اولدیغی وقف منزل محترق اولدقده متولیسی عمروك اذنندن كندی مالیله مجددا منزل بنا ایتدكدنصكره زید بلا اولاد فوت اولدقده ورثه اول منزلی زید نفسیچون بنا ایتمشیدی دیو دعوی واقامت بینه ایدوب عمرودخی وقف ایچون بنا ایتمشیدی دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنقیسنك بینه سی اولی در* الجواب* عمروك بینه سی
(جوابه مبنی علی الاصل الذی تفرع علیه كثیر من المسائل وهو كون القول قول من یشهد له الظاهر والبینة بینة من یشهد الظاهر علی خلافه والمتولی ممن یشهد الظاهر علی خلافه لان الظاهر ان الانسان انما یبنی لنفسه (عطائیه)
زید شو قدر اشیا سنی اوكی اوغلی عمروه هبه وتسلیم ایتدكدنصكره زید فوت اولدقده ثلث مساعد اولماغله ورثه سی زید مرض موتنده هبه وتسلیم ایتمشیدی دیو دعوی واقامت بینه ایدوب عمرودخی صحتنده هبه وتسلیم ایلدی دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنقیسنك بینه سی اولی در* الجواب* عمروك بینه سی
(رجل مات وترك مالا فادعی بعض الورثة عینا من اعیان التركة ان المورث وهبه فی صحته وقبضه وبقیة الورثة قالوا كان ذلك فی المرض فان القول یكون قول من یدعی الهبة فی المرض وان اقاموا البینة فالبینة بینة من یدعی الهبة فی الصحة
(من دعوی الخانیة قبیل الخصومة بین الزوجین)
زید قزی هنده شوقدر جهاز اثوابی ویروب بعده زید اثواب مزبوره یی هنددن الدقدنصكره هند زیددن اثواب مزبوره یی باكه هبه وتسلیم ایتمشیدك دیو دعوی واقامت بینه ایدوب زید دخی عاریت طریقیله ویرمشیدم دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنقیسنك بینه سی اولی در* الجواب* هندك بینه سی
(رجل زوج ابنته وسلمها الی زوجها وجهزها بجهاز ثم قال كان الجهاز عاریة اختلفوا فیه قال بعضهم القول قول الاب لان التملیك یستفاد من جهة الاب فاذا انكر التملیك كان القول قوله وقال بعضهم لایقبل قوله الا ببینة لان الجهاز غالبا یكون ملك المرأة فاذا انكر ذلك كان مكذبا ظاهرا قال مولانا وینبغی انیكون الجواب علی التفصیل ان كان الاب من الاشراف والكرام لایقبل قوله انه عاریة وان كان الاب ممن لایجهز البنات بمثل ذلك الجهاز قبل قوله (خانیه فی المهر) وبینة الهبة اولی من بینة العاریة
(ترجیح البینات للخصالی فی الهبة)

زيد عمروه شوقدر اقچه ويروب عمرو دخي مبلغ مزبوري متاعه يوزوب تجارت ' وزره ايكن رأس ماله نقصان ترتب ايتديكده نصكره زيد مبلغ مزبوري قرض طريقيله ويرمشيدم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخي مضاربه طريقيله ويرمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سي اولي در * الجواب * زيدك بينه سي

(ولو قال رب المال هو قرض وادعي القابض المضاربة فان كان بعدما تصرف فالقول لرب المال والبينة بينته ايضا والمضارب ضامن وان كان قبل التصرف فالقول له ولاضمان عليه اي القابض (محيط سرخسي في الاختلاف من المضاربة)

زيد عمروه شوقدر اقچه ويروب بعده مبلغ مزبور عمروك يدنده هلاك اولدقده زيد مبلغ مزبوري قرض ويرمشيدم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخي مضاربه طريقيله ويرمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سي اولي در

* الجواب * قرض بينه سي

(واما لو ادعى المالك القرض والمضارب المضاربة فالقول للمضارب لانه ينكر الضمان وايهما اقام البينه قبلت وان اقاما فبينة رب المال اولي لانها اكثر اثباتا

(الدر المختار في المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغي اقچه يي متاعه يوزوب استانبوله كيدركن فورتنه دن سفينه باتوب متاع مزبور ضايع اولدقده نصكره عمرو زيددن بن مبلغ مزبوري ساكه ويروركن انجق ازميره سفر ايتمك اوزره ويرمشيدم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زيد دخي سن اول وقتده نصكره دبلد يكك بلده يه سفر ايله ديو تعميم ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه زيدك بينه سي اولي

اولورمي * الجواب * اولور

(واما الاختلاف في النوع فان ادعى المضارب العموم اوالاطلاق وادعي المالك الخصوص فالقول للمضارب لتمسكه بالاصل ولو ادعى كل نوعا فالقول للمالك والبينه المضارب فيقيمها علي صحة تصرفه ويلزمها نفي الضمان ولو وقتت البينتان قضي بالمتأخرة والا فبينة المالك (الدر المختار في اواخر المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغي اقچه ايله ازميره واروب بعده ازميري تجاوز ايدوب مصره كيدركن فورتنه دن سفينه باتوب مبلغ مزبور ضايع اولدقده نصكره عمرو زيددن بن مبلغ مزبوري انجق ازميره سفر ايتمك ايچون ويرمشيدم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زيد دخي اطلاق ايدوب نسنه تعيين ايتمامشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه عمروك بينه سي اولي اولورمي * الجواب * اولور

(ولو ادعي احدهما الاطلاق والعموم والآخر التقييد فالقول لمن يدعي العموم ولو اتفقا علي التقييد وادعى رب المال نوعا فالقول قوله وبينة رب المال علي التقييد اولي من بينة المضارب علي الاطلاق (عنايه في الاول من المضاربة)

زيد عمروك يدنده اولان قاطر ايچون ملكم اولوب برسنه دنبرو غائب اولمشيدي ديو دعوى

واقامت بينه ايدوب عمرو دخى درت سنه‌دن برو ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه
قنقيسنك بينه‌سى اولى‌در * الجواب * زيدك بينه‌سى
(ادعى ان هذا العبد غاب منذ شهر وقال ذو اليد لى منذ سنة يقضى للمدعى ولا يلتفت
الى بينة المدعى عليه (درر فى دعوى الرجلين)
زيد فوت اولوب قيزى هندى ترك ايتمكله هند تركه‌سنى قبض ايتدكده عمرو ظهوره
كلوب زيد بابام بكر متوفانك آزادلوسى اولوب بن زيدك ولا جهتندن وارثى يم ديو
دعوى واقامت بينه ايدوب هند دخى زيد حر الاصلدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه
قنقيسنك بينه‌سى اولى‌در * الجواب * هندك بينه سى
(رجل مات وترك مالا وبنتا فاقام رجل البينة انه كان عبده فاعتقه وان ولاءه له واقامت
البنت البينة انه كان حر الاصل ذكر فى ولاء الاصل ان البينة بينة البنت
(من دعوى الخانية فيما تبطل دعوى المدعى)
هند فوت اولوب تركه‌سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكدنصكره زيد عمرودن
بن هندك معتقى وولا جهتندن حصرا وارثى يم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه
ايدوب عمرو دخى هند حرة الاصل اولوب تركه‌سى بيت المال عائددر ديو دعوى واقامت
بينه ايلسه عمروك بينه‌سى اولى اولورمى * الجواب * اولور
(ولو اقام احدهما بينة انه حر الاصل وقد والاه واقام الآخر بينة ان اباه اعتقه يقضى
للذى ادعى انه حر الاصل ولا يقضى للآخر لان مدعى حرية الاصل اثبت حرية
سابقة (من عتاق الولوالجيه قبيل الخامس)
زيد متوفانك ظاهرده وارث معروفى اولمامغله تركه‌سنى امين بيت المال قبض
ايتدكدنصكره عمرو ظهور ايدوب زيد قولم اولوب ملكمده ايكن فلان تاريخده اعتاق
ايتمشيدم زيدك حصرا ولا جهتندن وارثى يم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب بكر دخى
زيد بنم قولم اولوب ملكمده ايكن اول تاريخدن برسنه مقدم اعتاق ايتمشيدم زيدك
حصرا ولا جهتندن وارثى يم ديو دعوى واقامت بينه ايلسه بكرك بينه‌سى اولى
اولورمى * الجواب * اولور
(ولو مات رجل فاختصم رجلان فى ميراثه واقام كل واحد منهما بينة انه اعتق الميت وهو
يملكه وهو وارثه لا وارث له غيره ولم يوقت البينتان قضى القاضى بالميراث بينهما لانهما
استويا فى الدعوى والحجة ولم يتيقن القاضى بكذب احدى البينتين لجواز ان كل واحد
من الفريقين عاين سببا يمكن له اداء الشهادة وهو التصرف فى العبد واعتاق العبد
بعد ذلك والمشهود به يحتمل الاشتراك فيقضى بينهما نصفان كما فى الاملاك هذا اذا
لم يوقت البينتان فان وقتا ووقت احدهما اسبق قضى لاسبقهما وقتا اعتبارا للثابت
بالبينة كالثابت عيانا (المحيط البرهانى فى الولاء)
زيدك يدنده اولان منزل ايچون عمروك وقفى متوليسى بكر عمروك وقف مسجليدر ديو
دعوى واقامت بينه ايدوب زيد دخى بنم ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب ايكيسى

دخی تاریخ بیان ایلماسه قنقیسنك بینه‌سی اولی‌در * الجواب * بکرك بینه‌سی
(و بینة الخارج فی الملك المطلق احق من بینة ذی الید لانه المدعی والبینة له بالحدیث
(الدر المختار) والحاصل ان دعوی الوقف من قبیل دعوی الملك المطلق
(بحر فی دعوی الرجلین)

زید ملك منزلنی شوقدر اقچه یه عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو بیع مزبور
تغریر وغبن فاحش ایله اولمشیدی دیو دعوی واقامت بینه ایدوب زید دخی ثمن مثلیله
بیع ایتمشیدم دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنقیسنك بینه‌سی اولی‌در
* الجواب * عمروك بینه سی
(و بینة الغبن اولی من بینة کون القیمة مثل الثمن (درر فی القبول وعدمه)

زید عمروك یدنده اولان آتی ایچون ملکمدر دیو دعوی واقامت بینه ایدوب عمرو دخی
اول آت بنم قسرا غمدن طوغمش ملکمدر دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنقیسنك
بینه سی اولی‌در * الجواب * عمروك بینه‌سی
(ولو برهن احدهما من الخارج وذی الید علی الملك المطلق والآخر علی النتاج
فذو النتاج اولی لان برهانه قام علی اولیة الملك فلا یثبت للآخر الا بالتلقی منه
(درر فی دعوی الرجلین)

اقرارقتلده طوع بینه سیله اکراه بینه‌سی جمع اولسه قنقیسی اولی در
* الجواب * اکراه بینه‌سی
و بینة الاکراه فی اقراره اولی من بینة الطوع ان ارخا واتحد تاریخهما فان اختلفا
اولم یورخا فبینة الطوع اولی ملتقط وغیره واعتمده المصنف وابنه وعزمی زاده (الدر
المختار قبیل الاختلاف فی الشهادة) اقول فعلی هذا ینبغی ان یفصل السؤال
(لمرتبه الفقیر)

زید معتق فوت اولوب کندوبی اعتاق ایدن عمروی وزوجه‌سی هندی ترك ایتدکده
عمرو ترکه‌دن اولمق اوزره هندك یدنده اولوب وقت عتقده زیدك جسمنی مواری اولان
اثوابدن ماعدا بعض اشیا ایچون زید اشیاء مزبوره‌یی آزاد اولمازدن مقدم اکتساب
ایتمکله اشیاء مذکوره مستقلا ملکمدر دیو دعوی واقامت بینه ایدوب هند دخی زید اول
اشیایی آزاد اولدقدنصکره اکتساب ایتمشیدی دیو دعوی واقامت بینه ایلسه
قنقیسنك بینه‌سی اولی‌در * الجواب * عمروك بینه‌سی
(واذا اعتق بعض الشرکاء العبد وفی ید العبد مال اکتسبه ولا یدری متی اکتسبه
واختلف فیه الشرکاء والعبد قال الشرکاء اکتسبته قبل العتق وقال العبد اکتسبته
بعد العتق فالقول قوله لان الکسب حادث فیحال بحدوثه علی اقرب ماظهر وانما ظهر
الکسب للحال فیجعل القول قول من یدعی حدوثه فی الحال وهو العبد (المحیط البرهانی
فی السابع من العتاق) بینة المولی علی ان یحصل المال حال رق العبد اولی من بینة العبد
علی ان یحصل حال عتقه (ترجیح البینات للخصالی فی العتاق)

زيد عمروك يدنده اولان دكان و باغچه ايچون فلان تاريخده هنددن شوقدر اقچه يه اشترا ايلدم ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى بن اول دكان و باغچه يى هنددن اول تاريخدن ايكى سنه مقدم اشترا ايلدم ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولى در * الجواب * عمروك بينه سى

(وان ادعيا الشراء من واحد ولم يورخا اوارخا سواء فهو بينهما نصفان لاستوائهما فى الحجة وان ارخا واحدهما اسبق يقضى لاسبقهما اتفاقا (فصولين ٨)

زيد عمروك يدنده اولان منزل ايچون فلان تاريخده بكردن شوقدر اقچه يه اشترا ايلدم ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى بن منزل مزبوره يى اول تاريخده بكردن اشترا ايلدم ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولى در * الجواب * عمروك بينه سى .

(فلو ادعى الخارج وذو اليد بسبب نحو شراء وارث وشبهه فلا يخلو اما ان يدعيا تلقى الملك من جهة واحدة اومن جهة اثنين فلو ادعياه من جهة واحد وبرهنا حكم به لذى اليد لولم يورخا اوارخا سواء (فصولين فى الثامن)

هند مديونى زيدى حاكمه حبس ايتدروب بعده برقاچ آى مرورنده زيد افلاسنى دعوى ايدوب هند دخى زيدك يسارينى دعوى ايدوب ايكى طرف دخى اقامت بينه ايلسه لر قنقيسنك بينه سى اولى در * الجواب * هندك بينه سى

(ولا يقبل برهانه على افلاسه قبل حبسه لقيامها على النفى وصححه عزمى زاده وصحح غيره قبولها والمعول عليه رأيه كما مر فان علم اعساره قبلها والا لا نهر فليحفظ وبينة يساره احق من بينة اعساره بالقبول لان اليسار عارض والبينات للاثبات نعم لو بين سبب اعساره وشهدوا به فتقدم لاثباتها امرا عارضا (الدر المختار فى الحبس)

زيد عمروى خطأ اوق ايله اوروب جرح ايتدكدنصكره برمدت مرورنده عمرو فوت اولدقده ورثه سى عمرو اول جرحدن فوت اولدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زيد دخى عمروه اول جرحدن برء تام حاصل اولوب بعد البرء برقاچ كون صحيحا گزدكدنصكره فوت اولدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولى در * الجواب * زيدك بينه سى

(ادعى على آخر انه ضرب امته وماتت بضربه فدفعه المدعى عليه بانها خرجت الى السوق بعد الضرب لا يصح اما لو برهن انها صحت بعد الضرب صح ولو برهن هذا على الصحة وهذا على الموت بالضرب فبينة الصحة اولى
(من دعوى البزازية فى المتفرقات)

زيد جاريه سى هندى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد عمرودن اول جاريه يى ساكه اوچيوز سكسان غروشه بيع وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى انجق يوز سكسان غروشه بيع وتسليم ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولى در * الجواب * زيدك بينه سى

(واذا اختلف المتبايعان في البيع فادعى احدهما ثمنا وادعى البايع اكثر منه او اعترف البايع بقدر من المبيع وادعى المشترى اكثر منه فاقام احدهما البينة قضى له بها لان في الجانب الآخر مجرد الدعوى والبينة قوى منها وان اقام كل واحد منهما بينة كانت البينة المثبتة للزيادة اولى لان البينات للاثبات ولا تعارض في الزيادة (هدايه في التحالف)

زيد اوغلی عمروه قرضدن شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولدقده سائر ورثه زيد مرض موتنده اقرار ايتمشيدی ديو دعوی واقامت بينه ايدوب عمرو دخی زيد صحتنده اقرار ايتمشيدی ديو دعوی واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سی اولی در * الجواب * عمروك بينه سی

(اقر لوارثه بشيء ثم مات فقال المقر له اقر في صحته وقال بقية الورثة لا بل في مرضه فالقول للورثة والبينة للمقر له ولو لا بينة له فله تحليف الورثة (فصولين في ٣٤)

هند زيدك متوفاك ورثه سندن بن زيدك طلاق رجعی ايله مطلقه سی اولوب عدتم منقضيه اولمدين زيد فوت اولدی تركه سندن حصه می ويرك ديو دعوی ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب ورثه دخی هند زيدك صحتنده باين تطليق ايدوب بعده فوت اولدی تركه سندن سا كه حصه يوقدر ديو دعوی ومدعالرينه اقامت بينه ايلسه لر قنقيسنك بينه سی اولی در * الجواب * ورثه نك بينه سی

(الرجعة هي استدامة الملك القائم في العدة اي الرجعة ابقاء النكاح على ما كان ما دامت في العدة فان النكاح قائم فيها (منح الغفار) شهد اثنان انه مات وهذه امرأته واخران انه طلقها قبل موته قال (نف) بينة الزوجية اولى وقال (سعد) بينة الطلاق اولى وقيل لو كانت المرأة تدعى عقدين يفتى باولوية بينة الزوجية والا فباولوية بينة الطلاق وقيل لو انكروا نكاحها اصلا لم يكن هذا دفعا لدعواها ولو لم ينكروا اصل النكاح وانما انكروا ارثها بان قالوا لم تكن زوجة له عند موته اولا ترثه بالزوجية ونحوه فهذا دفع واقول يفتى باولوية بينة الطلاق لان شهود بقاء الزوجية تشهد وا باستصحاب الحال والاخر اثبت الزوال (فصولين في العاشر)

حادثة وقعت في زمن قضائي رجل طلق امرأته ثم مات فادعت امرأته انه طلقها رجعيا وهي ترث وقال الورثة انه طلقها باينا وهي لا ترث واقامت الورثة البينة على البينونة والمرأة على الرجعة فاي البينتين تسمع اقول سألت هذا المسئلة عن شيخ الاسلام السيد على فقال لم ادر من ايهما تسمع ثم رأيت في شرح تنوير الابصار المسمى بمنح الغفار عند تعليل بعض المسئلة ان الورثة لما تصادقوا على ان المهر كان واجبا عليه واختلفوا في السقوط كان القول قول من ينكر السقوط انتهى ومن هنا يلزم ان يكون البينة لمن يدعى الباين فليتدبر والله الموفق . (ابو الخير)

﴿في القول لمن﴾

زيد بر متاعنی بيعه عمروی توكيل ايدوب عمرو دخی متاعی بكره نسيئة بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد بن توكيل ايتديكمده اول متاعی نقدا ايله بيع ايله ديو تقييد ايتديدم ديو

دعوی وعمرو اطلاق ایتمشیدك دیو دعوی ایدوب طرفینك بینه‌لری اولماسه قول قنقیسنکدر * الجواب * زیدکدر

(اختلف رب المال مع المضارب فی التقیید والاطلاق فالقول للمضارب وفی الوکالة القول للموکل (اشباه فی الشرکة)

زید زوجه‌سی هندی تطلیق ایتدکدنصکره زید ایله هندك ساکن اولدقلری منزلده بولنوب نسایه مخصوصه اولان اشیا ایچون زید بنمدر دیوب هند دخی بنمدر دیوب طرفینك بینه‌لری اولماسه قول قنقیسنکدر * الجواب * هندکدر

(وان اختلف الزوجان ولو مملوکین اومکاتبین اوصغیرین والصغیر یجامع اوذمیة مع مسلم قام النکاح اولا فی بیت لهما اولاحدهما (خزانة الاکمل) لان العبرة للید لا للملك فی متاع هو هنا ما کان فی البیت ولو ذهبا اوفضة فالقول لکل واحد منهما فیما صلح له مع یمینه (الدر المختار فی التحالف)

هند صحتنده یدمده اولان جمیع اشیا والدمم زینبکدر بنم علاقهم یوقدر دیو اقرار ایتدکدنصکره هند فوت اولوب زینب هندك یدنده بولنان اشیایی مستقلة اخذ مراد ایتدکده جمله‌سی حین اقرارده هندك یدنده ایدی دیوب وسائر ورثه اشیاء مزبورەنك بعضی ایچون حین اقرارده موجود دکل ایدی صکره مالکه اولمشیدی دیوب طرفینك بینه‌لری اولماسه قول قنقیسنکدر * الجواب * سائر ورثه نکدر

(ذکر فی الجامع رجل قال مافی یدی من قلیل اوکثیر اوعبد اومتاع لفلان صح اقراره وان جاء المقر له لیأخذ عبده من ید المقر واختلفا فقال المقر له کان فی یدك وقت الاقرار فهو لی وقال المقر لابل ملکت هذا بعد الاقرار کان القول قول المقر الا ان یقیم المقر له البینة انه کان فی ید المقر وقت الاقرار وذکر فی الاقرار مایوافق روایة الجامع رجل قال مافی حانوتی لفلان ثم بعد ایام ادعی شیئا مما فی الحانوت انه وضعه فی الحانوت بعد الاقرار صدق وذکر فی بعض الروایات انه لایصدق قال رضی الله تعالی عنه وهذه الروایة تخالف روایة الجامع قالوا تأویل الروایة الثانیة اذا ادعی بعد الاقرار فی مدة لایمکنه ادخاله فی الحانوت فی تلك المدة بیقین وفی مسئلة الجامع اذا ادعی المقر حدوث الملك فی زمان لایتصور حدوثه فیه لایقبل قوله ملکته بعد الاقرار (فی الثامن من دعوی الهندیه)

هند شو قدر اثوابنی عمرو خیاطه دکدك ایچون و یردکدنصکره هند اثواب مرقومەنك شو مقدارینی باکه و یروب ماعداسی یدکده قالدی و یر دیو دعوی ایتدکده عمرو تماما ساکه تسلیم ایتدم دیسه عمرو یمینیله تصدیق اولنور می * الجواب * امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده اولنور

(ولو دفع الی قصار ثوبا لیقصره بدرهم فاعطاه القصار ثوبا فقال هذا ثوبك وقال صاحب الثوب لیس هذا ثوبی کان القول قول القصار فی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی وکذا لوکان القصار یدعی رد الثوب لان فی قول ابی حنیفة القصار امین وکذا کل اجیر مشترك والفتوی علی قوله (مؤید زاده فی الاجارات)

زید عمرودن شوقدر اقچه الوب بعده مبلغ مزبور ایله تجارت ایچون آخر دیاره کیدر کن قبل العمل مبلغ مزبور ضایع اولدقده عمرو بن مبلغ مزبوری سا که قرض ویرمشیدم دیوب وزید مضاربه طریقیله ویرمشیدك دیوب طرفینك بینه لری اولماسه قول قنقیسنکدر * الجواب * زیدکدر

(ولوادعی رب المال القرض والمضارب المضاربة فالقول للمضارب لاتفاقهما علی الاخذ بالاذن ورب المال یدعی علی المضارب الضمان وهو ینکر والبینة لرب المال ان اقاماها لانها تثبت الضمان (عنایة فی المضاربة)

زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی اقچه یی برنوع متاعه بوزوب تجارت اوزره ایکن رأس ماله نقصان ترتب ایتدکده عمرو زیددن بن سنی اول نوع تجارتدن منع ایتمشیدم دیو دعوی وزید سن اطلاق ایدوب نسنه تعیین ایتمدك دیو دعوی ایدوب طرفینك بینه لری اولماسه قول قنقیسنکدر * الجواب * زیدکدر

(واما لواختلفا فی النوع فان قال المضارب اطلقت وقال المالك عینت نوعا او بلدا اونقدا او بیعا ونحو ذلك کما افاده البرجندی فالقول للمضارب لتمسکه بالاصل وهو العموم قلت وهذا اذا ادعیا بعد تصرف المضارب فلو قبله فالقول للمالك (الدر المنتقی)

هند فوت اولوب زوجی زیدی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده هند ایله زیدك ساکن اولدقلری منزلده بولنان شوقدر اقچه ایچون زید بنمدر دیوب سائر ورثه هندکدر دیوب طرفینك بینه لری اولماسه قول قنقیسنکدر * الجواب * زیدکدر

(وان اختلفا الزوجان فی متاع البیت فالقول لها فیما اصلح لها وله فیما یصلح له اویصلح لهما وبعد موت احدهما القول فی المحتمل للحی (ملتقی فی التحالف)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی حامله وسائر ورثه سنی ترك ایدوب هند وضع حمل ایتدکده ولد میت بولنمغله هند سائر ورثه دن ولد مزبور حیا طوغوب بعده فوت اولدی بن ولده دخی وارثه یم دیو دعوی وسائر ورثه ولد میت طوغوب دیو دعوی ایدوب طرفینك بینه لری اولماسه قول قنقیسنکدر * الجواب * سائر ورثه نکدر

(وان وقع الاختلاف فی انفصاله حیا اومیتا فشهدت القابلة علی انفصاله حیا اجمعوا علی انه تقبل شهادتها فی حق الصلاة علیه وهل تقبل شهادتها فی حق الارث قال ابو حنیفة رحمه الله تعالی لاتقبل وقالا تقبل (تاتارخانیه فی میراث الجنین) و یستفاد من هذ النقل جواب السؤال (لمرتبه)

زید کبیر اوغلی عمروه هندی شوقدر اقچه مهر ایله تزویجه بکری توکیل ایدوب بکر دخی هندی عمروه شهود محضرلرنده اولقدر اقچه مهر تسمیه سیله تزویج ایتدکدنصکره عمرو فوت اولدقده هند زیددن نکاح مزبور عمروك اذنیله اولمشیدی دیو دعوی وزید عمروك اذنسز ایتدرمشیدم عمرو مجیز اولمدن فوت اولدی دیو دعوی ایدوب طرفینك بینه لری اولماسه قول قنقیسنکدر * الجواب * هندکدر

(رجل زوج ابنته البالغة ولم یعلم الرضاء والرد حتی مات زوجها فقال ورثة الزوج انها

زوجت بغير امرها ولم تعلم بالنكاح ولم ترض فلا ميراث لها وقالت هي زوجني ابي بامري كان القول قولها ولها الميراث (خانيه في شرائط النكاح)

﴿ كتاب الوكالة ﴾

هي لغة الحفظ وشرعا اقامة الغير مقام نفسه ترفها او عجزا في التصرف الشرعي المعلوم (الدر المنتقى)

هندوز ينبك زيد ايله برخصوصه متعلقه دعوالري اولمغله هندوز ينب خصوص مز بورى زيددن دعوايه عمروى توكيل ايتدكلرندنصكره عمرو هند وزينبك اذنلرنسز زيد ايله دعواى مز بوره دن شوقدر اقجه اوزرينه صلح اولسه هندوزينب صلحى مجيزه لر اولمبوب خصوص مز بورى زيددن دعوايه قادره اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(والوكيل بالخصومة لايملك الصلح والصلح عقد من العقود فالوكيل بعقد لايباشر عقدا آخر (من وكالة البزازيه في الثاني) وكيل الخصومة والتقاضي اى اخذ الدين لايملك القبض عند زفر رحمه الله تعالى وبه يفتى لفساد الزمان واعتمد في البحر العرف ولا الصلح اجماعا بحر (الدر المختار في الوكالة بالخصومة)

زيد عمرودن سن بكرو بشرو خالدك ظلما شوقدر اقجه لرينى اخذ ايتمشيدك بن مبالغ مرقومى دعوى وقبضه مز بورلرك وكيلارى يم ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه زيدو كالت واخذ وقبضى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك مبلغ مز بورى عمرو دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(كل عقد جاز ان يعقده الانسان بنفسه جاز ان يوكل به غيره ويجوز التوكيل بالخصومة في سائر الحقوق وباثباتها ويجوز بالاستيفاء الا في الحدود والقصاص فان الوكالة لاتصح باستيفائهما مع غيبة الموكل عن المجلس (مختصر القدوري في الوكالة) رجل وكل رجلا بقبض ديونه من فلان والخصومة فيها فاحضر الوكيل المديون فاقر المديون بالوكالة وانكر الدين فاقام الوكيل البينة على الدين لاتقبل بينته على الدين لان البينة على الدين لاتقبل الامن خصم وباقرار المديون لم تثبت الوكالة فلم يكن خصما الايرى ان المديون لو اقر بالوكالة فقال الوكيل انا اثبت الوكالة بالبينة مخافة ان يحضر الطالب وينكر الوكالة قبلت بينته وان كانت البينة قائمة على المقر (خانيه في التوكيل بالخصومة)

زيد عمرودن غائب اولان بكر ذمتنده يوزغروش حقم اولمغله سنى خصومته توكيل ايتمشيدى ديو دعوى وعمرو وكالتى اقرار ودين مز بورى انكار ايدوب زيددين مرقومه بينه اقامت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(وفي فتاوى القاضي ادعى على غائب دينا بحضرة رجل يدعى انه وكيل الغائب في الخصومة فاقر المدعى عليه بالوكالة لم يصح حتى لو برهن المدعى بالدين على الغائب لم تقبل (في السابع من دعوى البزازية)

زيد عمرو متوفانك وارثلرى اولان اولاد صغار ينك وصيلرى هنددن عمرو ذمتنده فلان

جهتندن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى مراد ايدوب هند خصوص مزبورده خصومته بكرى توكيل ايتدكدنصكره زيد خصوص مزبورى بكرك يوزينه دعوى و بكر انكار ايدوب زيد بعد الاثبات والحلف والحكم مبلغ مزبورى عمروك تركه سندن السه هند توكيلنه نادمه اولوب زيده مدعا كى تكرار بنم يوزيمه دخى اثبات ايله والا مبلغ مزبورى سندن استرداد ايدرم ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(للوصي ان يوكل بكل ما يجوز له ان يعمل بنفسه (فصولين في السابع والعشرين)

زيدك عمرو ايله شوقدر اقچه يه متعلقه دعواسى اولمغله عمرو زيد ايله خصومته بكرى توكيل بكر دخى وكالتي قبول ايدوب بعده زيد بكر ايله مرافعه اولدقده بكر عمرو ذمتنده زيدك اولقدر اقچه حقى اولديغنى حاكم حضورنده اقرار ايلسه بكرك اقرارى معتبر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الاقضية الوكيل بالخصومة اذا اقر على موكله فى مجلس القضاء يصح وفى غير مجلس القضاء لا يصح وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى اولا لا يصح اصلا ثم رجع وقال يصح فى مجلس القضاء وغير مجلس القضاء (فى الثانى من وكالة الخلاصه)

زيدك هند ايله شوقدر اقچه يه متعلقه دعواسى اولمغله هند زيد ايله خصومته عمروى توكيل ايتدكده هند عمروه بنم عليهمه اقرارك جائز اولميه ديو موصولا ومتصلا استثنا ايتمشيكن زيد عمرو ايله مرافعه اولدقده عمرو زيدك هند ذمتنده اولقدر اقچه حقى واردر ديو اقرار ايلسه زيد عمروك اقرارينه بناء هنددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو وكله بالخصومة غير جائز الاقرار عليه يصح فى ظاهر الرواية وانما يصح الاستثناء اذا كان موصولا واختار بعضهم انه يصح موصولا ومفصولا ولو كان التوكيل بسؤال الخصم واستثنى الاقرار موصولا لا يصح (فيض الكركى فى الوكالة)

زيد عمرو ايله بر خصوصه متعلقه دعواسنده اعمى اولان بكرى توكيل ايدوب بكر دخى خصوص مزبورى عمرودن دعوى ايتمك استدكده عمرو اعمانك وكالتى صحيحه دكلدر ديو بكرى دعوادن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وصح عقد الاعمى ولو لغيره وهو كالبصير الا فى اثنى عشرة مسئلة مذكورة فى الاشباه (الدر المختار فى خيار الرؤية) لا سيما ان يزاد فى السؤال عدم قصد الاضرار كما لا يخفى (لمرتبه الفقير)

زيد مجنون جنونى حالنده ملك منزلنى بيعه عمروى توكيل ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(التوكيل صحيح وهو اقامة الغير مقام نفسه فى تصرف جائز معلوم ممن يملكه فلا يصح توكيل مجنون وصبي لا يعقل مطلقا (تنوير الابصار)

زيد عمرودن سن خدمتكارك بكرى بندن شوقدر اقچه استقراضه توكيل ايدوب بكر دخى استقراضى سا كه اضافتله بندن شوقدر اقچه الدى مبلغ مزبورى ويرديو دعوى ايتدكده عمرو توكيلنى انكار ايدوب وكالت ثابته اولماسه زيد قول مجرديله عمرودن نسنه المغه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الوكيل بالاستقراض من رجل معين اذا استقرض ان قال الوكيل للمقرض على وجه الرسالة ان فلانا يقول لك اقرضني كذا كان القرض للموكل وان لم يقل الوكيل ذلك واستقرض كان القرض على الوكيل (خزانة المفتين في الصرف) اذ بمجرد الدعوى لا يثبت الحق (درر في باب القسامة)

﴿ في الوكالة بالقبض ﴾

زيد قولي عمروي شوقدر اقچه يه كتابته كسوب بعده عمرو اخرديارة كتدكده زيد بدل كتابتي اول دياره عمرودن اخذه بكري توكيل ايتمكله بكر دخي بدل مرقومي اول دياره عمرودن اخذ ايدوب حفظ اوزره ايكن متغلبه دن بشر بدل مرقومك برمقداريني بكردن تغلبا اخذ ايدوب بكر دفعه قادر اولمامسه بكره ضمان لازم اولورمي * الجواب * اولماز

(المقبوض في يد الوكيل بجهة التوكيل بالبيع والشراء وقبض الدين والعين وقضاء الدين امانة لانه بمنزلة الوديعة لان يده يد نيابة عن الموكل بمنزلة يد المودع ويضمن بما يضمن به في الودايع ويبرأ بما يبرأ فيها ويكون القول قوله في دفع الضمان عن نفسه (بدايع في حكم الوكالة) وفي الجامع الاصغر ولو اخذ الوديعة اجنبي والمودع يراه فسكت قال ابو القاسم الصفار ضمن ان امكنه دفعه اما لو لم يمكن منعه لخوفه من ضرره وذعارته لم يضمن (ضمانات الفضيليه في ضمان الوديعة)

بر قريه ضابطي زيد قريه مزبوره رعاياسنك اعشار شرعيه لريني قبضه عمروي توكيل ايدوب عمرو دخي اهالي قريه نك اعشار شرعيه لريني قبض ايتدكدنصكره اهالي قريه دن برقاچ كسنه لر عمروه شوقدر كيل بغداي واربه هبه وتسليم ايلسه لر عمرو مقبوضي اولان اعشاري تماما زيده تسليم ايتدكده زيد عمروه مجرد وكيلم اولمغله اهالينك ساكه هبه ايتدكلري بغداي واربه دخي بنم اولمش اولوردبوب اول بغداي واربه يي دخي عمرودن تغلبا اخذ واستهلاك ايلسه عمرو اول بغداي واربه يي زيده تضمينه

قادر اولورمي * الجواب * اولور

(وحكمها ثبوت الملك للموهوب له (تنوير الابصار في الهبة) وفي القدوري ومن غصب شيئا له مثل فهلك في يده فعليه ضمان مثله وان كان مما لا مثل له فعليه قيمته (فيض الكركي في اول الغصب)

زيد اخرديارده عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سني قبضه بكري توكيل ايتمكله بكر دخي اول دياره واروب مبلغ مزبوري عمرودن اخذ ايتدكدنصكره زيدك دايني بشر مجرد زيدك اقچه سني قبضه وكيل اولمغله زيد ذمتنده اولان حقمي مالكدن باكه ويردبو جبره قادر اولورمي * الجواب * اولماز (لا لزوم بلا التزام (درر في الحواله)

زيد آخرديارده عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سني قبضه بكري توكيل ايتمكله بكر دخي اول دياره واروب مبلغ مزبوري عمرودن اخذ ايلسه زيدك داينلري بكره مجرد زيدك قبضه وكيلي اولوب قبض ايتمكله زيد ذمتنده اولان حقمز ايچون مبلغ مزبوري

بزه ويرديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وكل رجلا بقبض كل حق له على الناس وعند هم ومعهم وفى ايديهم ويحبس من يرى حبسه ويخليه عنه لورأى ذلك وكتب فى آخره انه يخاصم ويخاصم ثم ان قوما برهنوا ان له على موكله مالا فلا يحبس به وكيله لانه جزاء الظلم اذ ليس فى هذه الشهادة امر باداء المال ولا ضمان للوكيل عن آمره فاذا لم يؤمر ولم يضمن لم يجب عليه الاداء من مال موكله فلا يظلم بامتناعه عن الاداء (فصولين فى الرابع والثلثين)

زيد تيمارى قريه سنڭ محصولنى قبضه عمروى توكيل عمرو دخى تيمارى ضبط وشوقدر كيل اعشار شرعيه سنى قبض ايتدكدنصكره عمرو مقبوضنى زيده ويرمك استدكده زيد راضى اولميوب عمروه مجرد وكيم اولمغله اول اعشارى سن اليقو يوب مقابلهسنده باكه شوقدر اقچه ويرديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(المقبوض فى يد الوكيل بجهة التوكيل بالبيع والشراء وقبض الدين والعين وقضاء الدين امانة بمنزلة الوديعة لان يده يد نيابة (بدايع فى حكم الوكالة) فان كانت الوديعة قائمة بعينها ترد عليه لان هذا عين ماله (بدايع فى اواخر الوديعة)

زيد برقاچ كسنه لر ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه سنى قبضه عمروى توكيل عمرو دخى وكالتى قبول ايدوب لكن عمرو مبلغ مزبورى قبض ايتمدين زيد فوت اولسه ورثهسى مبلغ مزبورى مرقوملردن طلب ايتميوب عمروه مجرد وكالتى قبول ايتمكله مبلغ مزبورى مالكدن ويرديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (لالزوم بلا التزام (درر فى الحواله)

زيد آخر دياره عمروك يدنده وديعت اولان شو مقوله شوقدر اشياسنى قبضه بكرى توكيل ايدوب بشرى دخى توكيله اذن ويرمكله بكر اشياء مزبورهيى قبضه بشرى توكيل ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(وليس للوكيل ان يوكل الا باذن موكله الا فى دفع زكوة وفى قبض الدين لمن فى عياله وعند تقدير الثمن له او التفويض الى رأيه بقوله اعمل برأيك الا فى طلاق وعتاق فان اذن فوكل كان الثانى وكيل الموكل لا الثانى (الدر المنتقى فى الوكالة البيع)

هند زيد ذمتنده اولان شوقدر اقچهسنى قبضه عمروى توكيل ايدوب عمرو دخى قبض ايتدكدنصكره عمرو مجهلا فوت اولسه تركه سندن ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ومنه انه امين فيما فى يده كالمودع فيضمن بما يضمن به المودع ويبرأ بما يبرأ به (من وكالة البحر) الامانات تنقلب مضمونة بالموت عن تجهيل ومعنى موته مجهلا ان لا يبين حال الامانة وكان يعلم ان وارثه لا يعلمها ومعنى ضمانها صير ورتها دينا فى تركته (اشباه فى الامانات ملخصا)

زيد شوقدر اقچه سنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره بكر كلوب زيد مبلغ مذكورى قبضه بنى توكيل ايتدى ديو عمرودن طلب ايتدكده عمرو بكرى تصديق وتكذيب ايتمكسزين مبلغ مزبورى بكره ويروب بكر دخى استهلاك ايتدكدنصكره زيد توكيلنى انكار ايدوب

وكالت ثابته اولمامغله مبلغ مزبوری عمروه تضمین ایلسه عمرو مبلغ مرقومی بکره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وذکر فی دعوی الاصل من شرح الطحاوی ولو ادعی الوکالة بقبض الودیعة وصدقه المودع لایجبر علی التسلیم ولو کذبه او سکت لایجبر ایضا ولو سلم لایتمکن من استرداده فان حضر المالك وکذبه فی الوکالة ففی وجه واحد لایرجع المودع علی الوکیل وهو ما اذا صدقه ولم یشترط علیه الضمان وفی سائر الوجوه یرجع علیه بعینه ان کان قائما وبقیمته ان کان هالکا (عمادیه فی الثالث والثلثین)

زید شوقدر بغدایئی عمروه ایداع وتسلیم ایدوب آخر دیاره کتدکده بکر عمروه زید اول بغدایی قبضه بنی توکیل ایتدی دیمکله عمرو بکری تصدیق وتکذیب ایتمکسزین بغدایی بکره تسلیم ایدوب بعده زید کلدکده وکالتی انکار ایدوب وکالت ثابته اولمامغله اول بغدایی عمروه تضمین ایلسه عمرو اول بغدایی قائم ایسه بکردن استرداد ایدوب دکل ایسه بکره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو حضر ربه وکذبه فی الوکالة لایرجع المودع علی الوکیل لو صدقه ولم یشترط الضمان علیه والا یرجع بعینه لو قائما وبقیمته لو هالکا (فصولین فی الرابع والثلثین)

زید عمروك مدیونی بکره عمرو ذمتکده اولان شوقدر اقجه سنی قبضه بنی توکیل ایتدی دیدکده بکر زیدی تصدیق ومبلغ مزبوری زیده تسلیم ایدوب زید دخی مبلغ مرقومی استهلاك ایتدکدنصکره عمرو وکالتی انکار ایدوب وکالت ثابته اولمامغله بعد الحکم مبلغ مزبوری بکردن السه بکر مبلغ مرقومی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی انه وکیل الغائب بقبض دینه فصدقه الغریم امر بدفعه الیه فان حضر الغائب فصدقه فبها والا امر الغریم بدفع الدین الیه ثانیا ورجع الغریم به علی الوکیل ان باقیا فی یده ولو حکما بان استهلکه فانه یضمن مثله (الدر المختار فی الوکالة بالخصومة)

زید عمروك یدنده ودیعت اولان اشیاسنی قبضه بکری توکیل ایدوب بکر دخی اشیاء مرقومه یی عمرودن طلب ایتدکده عمرو بن اشیاء مرقومه یی تماما زیده تسلیم ایلدم دیسه عمرو یمینیله بکری دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وکله بقبض ودیعته فقال المودع دفعتها الی الموکل او الی وکیله صدق (فصولین فی الثالث والثلثین)

زید بر قاچ کسنه لر ذمتلرنده اولان شوقدر اقجه سنی قبضه عمروی توکیل عمرو دخی وکالتی قبول ومبلغ مزبورك برمقداریی اول کسنه لردن اخذ وزیده تسلیم ایدوب ماعداسنی الاماسه زید عمروه مجرد وکالتی قبول ایتمکله ماعدایی مالکدن ویردیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (لالزوم بلا التزام (درر فی الحواله)

زید عمروه بنم بکر ذمتنده شوقدر اقجه حقم واردر سن با کا اول قدر اقجه ایچون دین تمسکی ویروب بعده مبلغ مزبوری بکردن الدیمکله عمرو زیده وجه محرر اوزره تمسك ویروب بعده مبلغ مزبوری بکردن طلب ایتدکده بکر عمروه نسنه ویرماسه زید خصوص مزبور

وجه محرر اوزره اولديغنه معترف ايكن مجرد تمسك و برمكله عمرودن نسنه المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله من الدرر)
زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سنى قبضه بكرى توكيل ايتدكدنصكره بكر
مبلغ مزبورك برمقدارينى عمرودن الوب بعده عمرو ما عداسيله بكرى بشرك اوزرينه حواله
ايتمكله بكر زيدك اذنسز حواله يى قبول ايلسه زيد حواله يى مجيز اولميوب ما عدايى عمرودن
طلب ايتدكده عمرو مجرد بكر حواله يى قبول ايتمكله ديندن برى اولمش اولورم ديوب
و يرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولايصح ابراء الوكيل بالقبض ولاحطه ولااخذه الرهن ولاتأجيله ولاقبول الحوالة
بخلاف الوكيل بالبيع (البحر الرائق فى الوكالة)
زيد عمروى بكر ذمتنده اولان شو قدر اقچه سنى قبضه توكيل ايدوب بعده بكر مبلغ
مزبور ايله عمروى بشرك اوزرينه حواله ايدوب عمرو دخى زيدك اذنسز حواله يى
قبول ايلسه زيد مجيز اولمامغله مبلغ مزبورى بكردن المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولور
(والوكيل بقبض الدين ليس له ان يقبل الحوالة (خزانة المفتين فى الوكاله)
زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سنى قبضه بكرى توكيل ايتمكله بكر دخى
مبلغ مزبورى عمرودن قبض ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سى مبلغ مزبورى
بكردن طلب ايتميوب زيدك توكيلنى طوتمازز ديو تكرار عمرودن المغه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(ويجوز التوكيل بقبض الدين لان الموكل قدلايقدر على الاستيفاء بنفسه فيحتاج
الى التفويض الى غيره كما فى التوكيل بالبيع والشراء وغيرهما من التصرفات الاان
التوكيل بقبض رأس مال السلم و بدل الصرف انما يجوز فى المجلس لافى غيره لان الموكل
انما يملك القبض فى المجلس لافى غيره واذاقبض الدين من الغريم برأى الغريم لان القبض
الصحيح يوجب البراءة (من وكالة البدايع فى الشرائط)
زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنى قبضه بكرى توكيل ايدوب بكر دخى قبض
ايتدكدنصكره زيد مبلغ مزبورى بكردن طلب ايتدكده بكر بن كندى مالمدن ساكه
اولقدر اقچه و يرمشيدم مبلغ مزبوره تقاص اولنسون ديو دعوى وزيد بن سندن نسنه
المادم ديو انكار ايلسه بكر يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنماز
(واليمين لاترد على مدع لحديث البينة على المدعى (الدر المختار فى الدعوى)
زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر غروشنى قبضه بكرى توكيل بكر دخى وكالتى قبول
ايدوب اولقدر غروشى عمرودن الدقدنصكره زيد مبلغ مزبورى بكردن طلب ايتدكده
بكر بنم دخى عمرو ذمتنده اولقدر غروش حقم اولمغله مبلغ مزبورى كندى دينم
ايچون المشيدم ديو دعوى وزيد انكار ايتدكده عمرو بن مبلغ مزبورى زيده اولان
دينم ايچون و يرمشيدم ديوب بكرك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله زيدى دفعه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(واذا كان لرجل على رجل ثلثمائة درهم كل مائة فى صك فصك منها قرض وصك كفالة عن رجل وصك كفالة عن آخر ثم دفع المطلوب مائة درهم الى الطالب واشهد انها من صك كذا فهى من ذلك لانه هو المعطى وقد صرح عند الاعطاء بالجهة التى اعطاها فتصريحه بذلك نفى عن الاعطاء بسائر الجهات وكذلك ان لم يشهد عند الاعطاء فوقع الاختلاف بينه و بين الطالب فى الجهة التى بها اعطى فالقول قول المطلوب لانه هو المملك لمادى الى الطالب والقول فى بيان جهة التمليك قول المملك (من مبسوط خواهر زاده فى الكفالة) ولا يظهر صدق المدعى الا بحجة (بدايع فى الكفالة)
زيد آخر دیارده عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنی قبضه وكندويه ايصاله بكرى توكيل بكر دخى اول دياره واروب مبلغ مزبورى عمرودن الوب زيده كتورركن اثناء طريقده بكرى حراميلر باصوب مبلغ مذكورى نهب وغارت ايلسه‌لر بكره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(والوكيل بالقبض اذا قبض المال كان امانة فى يده كالمودع والقول قوله مع يمينه فى هلاك المال (حاوى القدسى فى الوكالة)
زيد عمروك شوقدر اقچه مديونى بكردن عمرو مبلغ مزبورى قبضه بنى توكيل ايتدى ديو دعوى ايتدكده بكر زيدى تصديق ايلسه بكر مبلغ مزبورى زيده دفعه جبر اولنورمى * الجواب * اولنور
(ولو كان لرجل على رجل دين فجاء انسان الى الغريم وقال ان الطالب امرنى بقبضه منك ان صدقه الغريم واراد ان يدفع اليه لا يمنع منه وان ابى ان يدفع اليه يجبر على الدفع فى الدين وفى العين لا يجبر عليه (بدايع فى حكم الوكالة)
زيد عمرودن بكرك ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه سى اولوب بكر مبلغ مزبورى قبضه بنى توكيل ايتدى ديو دعوى ايتدكده عمرو زيدى تصديق ايلسه عمرو مبلغ مزبورى زيده ويرمكدن امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(رجل قال لآخر ان فلانا وكلنى بقبض ماله عليك من الدين فقال المديون صدقت وامتنع عن الدفع ليس له ان يمتنع (خانيه فى التوكيل بالخصومة)
زيد عمروك مديونى بكره عمرو ذمتكده اولان شوقدر اقچه سنى قبضه بنى توكيل ايتدى ديدكده بكر زيدى تصديق ايدوب مبلغ مزبورى زيده تسليم ايلسه بكر نادم اولوب مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وفى شرح الطحاوى قال ومن قال لرجل قد وكلنى فلان بقبض ماله عليك من الدين فهذا لا يخلو اما ان يصدقه المديون او يكذبه او يسكت فان صدقه يجبر على دفعه اليه واذا دفع فليس له ان يسترد بعد ذلك وان كذبه اوسكت لا يجبر على دفعه ولكن لو دفعه مع ذلك ثم اراد ان يسترده لم يكن له ذلك (تاتارخانيه ١٩ من الدعوى)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقجه سنی قبضه بکری توکیل ایدوب بکردخی
اثبات وکالت ایدوب مبلغ مزبوری عمرودن طلب ایتدکده عمرو بن مبلغ مزبوری تماما
زیده ادا ایتمشیدم دیو دعوی و بکر انکار ایدوب عمروك مدعاسی ثابت اولماسه قول
مجردیله بکری دفعه قادر اولور می * الجواب * اولماز
(ولا یظهر صدق المدعی الا بحجة (بدایع فی الکفالة)
زید عمرو دن بکرك ذمتکده شوقدر اقجه حقی اولوب مبلغ مزبوری قبضه بنی توکیل
ایلدی دیو دعوی و عمرو وکالتی ودینم یوقدر دیودینی انکار ایدوب زید اثبات وکالت
ایتدکده عمرو بن مبلغ مزبوری تماما بکره ادا ایتمشیدم دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه
ایدیجك زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(الوکیل بقبض الدین یملك الخصومة فی اثبات الدین اذا انکر الغریم عند ابی حنیفة
رحمه الله تعالی وعندهما لایملك وهو روایة الحسن عن ابی حنیفة رحمه الله تعالی
فیملك اقامة البینة وکذا لو اقام المدعی علیه البینة ان صاحب الدین قد استوفی منه
او ابرأه عنه قبلت بینته عنده وعندهما لایملك ولایقبل (من وکالة البدایع فی حکم
الوکالة) ادعی رجل علی آخر مالا قال ای الآخر ما کان لك علی شیٔ قط معناه نفی
الوجوب علیه فی الماضی علی سبیل الاستغراق فبرهن ای المدعی علی الف و برهن
المنکر علی القضاء او الابراء قبل هذا ای صار برهان المنکر مقبولا (درر فی الدعوی)
وسیجیٔ قریب من هذا فی الدفع
بر بلده اهالیسندن زید عمروه شوقدر اقجه اقراض وتسلیم ایدوب بعده عمرو بلدهٔ
اخرایه کیدر اولدقده زید مبلغ مزبوری بلدهٔ اخراده شریکم بکره ویردیوب بکره دخی
برمکتوب یازوب مبلغ مزبوری قبضه بکری توکیل ایتدکدنصکره عمرو مبلغ مزقومك
برمقدارینی بکره ویروب ماعداسنی ویرمدین بلدهٔ اولایه کلسه زید ماعداینی عمرودن
طلب ایتدکده عمرو سن بکری قبضه توکیل ایتمکله ماعداینی بلدهٔ اخراده بکره ویرزم
دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز
(وکله بقبض الدین ملك عزله ان بغیر حضرة المدیون وان وکله بحضرته لاالتعلق
حقه به الا اذا علم به بالعزل المدیون فحینئذ ینعزل (الدر المختار فی عزل الوکیل)
زید متوفانك ورثه سی ترکه زیدی انجق قبضه عمروی توکیل ایدوب عمرو دخی ترکه یی
قبض وورثه یه دفع وتسلیم ایتدکدنصکره زیدك داینی بکر ظهور ایلسه بکر عمروه
مجرد سن ترکه یی قبضه وکیل اولمکله دین مزبوری باکه مالکدن ویردیو جبره
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(لا لزوم بلا التزام (درر فی الحواله)
منقر رایج ایکن زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر منقرینی قبضه بکری توکیل ایدوب
بکردخی اولقدر منقری عمرودن الدقدنصکره زیده تسلیم ایتمدین منقر کاسد اولسه
زید عمروه مجرد باکه تسلیم ایتمدین کاسد اولمغله منقرلری الوب یرینه التون یا کمش ویر

دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ان المقبوض فی ید الوکیل بجهة التوکیل بالبیع والشراء وقبض الدین والعین وقضاء الدین امانة بمنزلة الودیعة (بدایع فی حکم الوکالة) فان کانت الودیعة قائمة بعینها ترد علیه لان هذا عین ماله (من اواخر ودیعة البدایع)

﴿ فی الاختلاف ﴾

زید مصارفه صرف ایله دیو عمروه شوقدر اقچه و یردکدنصکره زید فوت اولدقده ورثه سی عمرودن مبلغ مزبورك شو مقدارینی زیدك مصارفنه صرف ایدوب ماعداسی یدکده قالدی و یردیو دعوی ایتدکلرنده عمر و جمله سنی زیدك حیاتنده زیدك مصارفنه صرف ایلدم دیسه ظاهر حال مکذب اولمدیغی تقدیرده عمرو یمیننه تصدیق اولنورمی * الجواب * اولنور

وکله وکالة عامة علی ان یقوم بامره و ینفق علی اهله من مال الموکل ولم یعین شیئا للانفاق بل اطلق له ثم مات الموکل فطالبته الورثة بیبان ما انفق ومصرفه فان کان عدلا یصدق فیما قال وان اتهموه حلفوه ولیس علیه بیان جهات الانفاق (من وکالة القنیة) القول للامین مع الیمین الا اذا کذبه الظاهر (اشباه فی الامانات)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنی قبضه بکری توکیل ایدوب بکردخی قبض ایتدکدنصکره زید بکردن مبلغ مذکور یدکده قالدی و یر دیو دعوی ایلسه بکر تماما سکا و یردم دیوب اوزرینه ردوضمان لازم اولمادیغنه یمین ایدیجك زیدك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(الوکیل بقبض الدین اذا قال قبضت ودفعت الی الموکل ولا بینة له وانکر الموکل القبض یحلف الوکیل انه سلمه الی الموکل ثم لا ضمان علیه و یهلك من مال الموکل (فی الثانی من وکالة جواهر الفتاوی) وکذا فی الخانیة فی التوکیل بالخصومة

زید عمروك یدنده ودیعت اولان شوقدر اقچه سنی قبضه بکری توکیل ایدوب بکردخی قبض ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ورثه سی بکردن مبلغ مزبوری زیده و یرمیوب یدکده قالدی و یر دیو دعوی ایتدکلرنده بکر مبلغ مزبوری زیده حیاتنده تماما تسلیم ایلدم یدمده نسنه قالمادی دیسه بکر یمینیله تصدیق اولنورمی * الجواب * اولنور

(ولو وکل بقبض ودیعة ثم مات الموکل فقال الوکیل قبضت فی حیاته وهلك اوقال دفعته الیه وانکرت الورثة صدق (فی الرابع من وکالة الولوالجیة)

زید آخر دیارده ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنی قبضه وکندویه ایصاله عمروی توکیل ایدوب عمرودخی اول دیاره واروب مبلغ مزبوری قبض ایدوب بعده اهل عرف طائفه سی مبلغ مزبوری جبرا عمرودن الدقدنصکره زید عمرودن سن مبلغ مزبوری بنم امرمسز اهل عرفه ویرمکله تعدی ایتدك ضامن اول دیو دعوی وعمرو اهل عرف طائفه سی مبلغ مزبوری یدمدن قهرا الوب دفعه قادر اولامدم دیو تعدیینی

انكار ايدوب تعدي ثابت اولماسه عمرواوزرينه ردوضمان لازم اولماديغنه يمين ايديجك زيدك مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(الامين يصدق فيما يدعى من براءة نفسه عن الضمان لانه يكون منكرا للضمان ولا يصدق في ايجاب الضمان على الغير (من وكالة الذخيرة في الخامس)

زيد برقاج كسنه‌لر ذمتلرنده اولان شوقدر اقجه سنى قبض وكندويه ايصاله عمروي توكيل عمرودخي قبض ايتدكد نصكره زيد مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو اهلي عرف طائفه سندن بكر مبلغ مزبورى بندن قهرا الوب بن دفعه قادر اولمادم ديوب زيد مبلغ مزبوريدكده در ديسه عمرو اوزرينه رد وضمان اولماديغنه يمين ايديجك زيدك مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(المقبوض في يد الوكيل بجهة التوكيل بالبيع والشراء وقبض الدين والعين وقضاء الدين امانة لانه بمنزلة الوديعة لان يده يد نيابة عن الموكل بمنزلة يد المودع ويضمن بما يضمن به في الودايع ويبرأ بما يبرأ فيها ويكون القول قوله في دفع الضمان عن نفسه (بدايع في حكم الوكالة)

زيد عمروى ذمم ناسده اولان اقجه سنى قبض ومصارفنه صرفه وكالت عامه ايله توكيل ايدوب عمرودخي شوقدر اقجه قبض ايتدكد نصكره زيد فوت اولدقده ورثه سي عمرودن زيدك ذمم ناسده اولان اولقدر اقجه سنى قبض ايلدك لكن مصارفنه صرف ايتمدك يدكده قالدي ديو دعوي وعمرو مبلغ مزبورى زيدك حياتنده مصارفنه قدر معروف صرف ايلدم ديسه ظاهر حال مكذب اولمايحق عمرو يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور (من نقله من القنية والاشباه)

بروقفك مستغلاتي تعميره محتاج اولمغله متوليسى زيد غله وقفدن شوقدر اقجه ويروب مستغلات مرقومه يي تعمير ايله ديو امر ايتمكله عمرودخي تعمير ايتدكد نصكره زيد عمرودن مبلغ مزبورك شو مقداريني صرف ايدوب ماعداسي يدكده قالدي ويرديو دعوى ايتدكده عمرو جمله سنى صرف ايلدم ديسه ظاهر حال مكذب اولمايحق عمرو يمينيله زيدك مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(المأمور والوكيل اذا اراد الرجوع بان صرفا من مالهما الى تعمير دار الموكل او الانفاق الى اهله فلابد من اقامة البينة وان اراد الخروج من الضمان بان كان الصرف من مال الموكل فالقول قولهما باليمين (فتاوى خيريه)

زيد برجامع شريفك متوليسي عمروك بشرط الرجوع امريله كندى مالندن جامع شريفك تعميرينه شوقدر اقجه صرف ايدوب تعمير ايتدكد نصكره زيد مصروفم شوقدر در ديوب عمرو شو قدر ناقصدر ديوب نزاع ايتملريله كشف اولندقده اول صناعتك اهلي زيدك ديديكى مقدار اوزرينه اتفاق ايلسه‌لر زيد يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(وان كان رب الدار امر المستأجر ان يبني في الدار على ان يحسب له ذلك من الاجر

و بنى المستأجر ثم اختلفا فى مقدار ما انفق ذكر ان القول قول رب الدار مع يمينه لانه يدعى زيادة الانفاق وهو ينكر فاما اذا اجتمع اهل تلك الصناعة على قول احدهما وقالوا ايذهب من النفقة فى مثل هذا البناء مايقول احدهما فالقول قوله لانه امكن معرفة ماوقع التنازع فيه من جهة غيرهما (من اجارة الذخيرة فى ٢١)

زيد عمروه و يرديو بكره شوقدر اقچه و يردكدنصكره زيد بلا وارث فوت اولدقده امين بيت المال اولان خالد رأى حاكمله بكردن سن مبلغ مزبوري عمروه و يرميوب يدكده قالدي ديو دعوى ايتدكده بكر مبلغ مزبوري تماما زيدك حياتنده عمروه تسليم ايتدم ديوب اوزرينه رد وضمان لازم اولماديغنه يمين ايديجك خالدك مطالبه سندن خلاص اولورمي * الجواب * اولور

(ولو دفع اليه مالا وقال اقضه فلانا عن ديني فقال الوكيل قد قضيت صاحب الدين وكذبه صاحب الدين فالقول قول الوكيل فى براءة نفسه عن الضمان والقول قول الطالب فى انه لم يقبضه حتى يسقط دينه عن الموكل لان الوكيل امين فيصدق فى دفع الضمان عن نفسه ولا يصدق على الغريم فى ابطال حقه (بدايع فى حكم الوكالة)

زيد جاريه سي زينبي بيعه عمروي توكيل ايتمكله عمرو دخي زينبي ثمن مثلي اولان شوقدر اقچه يه بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره زيد عمرودن سن ثمن مزبوري باكه و يرميوب يدكده قالدي و يرديو دعوي ايتدكده عمرو تماما سا كه تسليم ايتدم ديوب اوزرينه رد وضمان لازم اولماديغنه يمين ايديجك زيدك مطالبه سندن خلاص اولورمي * الجواب * اولور

(وكذا الوكيل بالبيع لو ادعى هلاك الثمن او الدفع الى الموكل يعتبر قوله مع اليمين (جامع الفتاوى فى الوكالة)

﴿ فى المأمور ﴾

زيد عمروك باغچه سني ثمن معلومه نفسيچون عمرودن اشترا وقبض ايتدكدنصكره زيد ثمن مزبوري عمروه و ير بعده بن ساكه و يرهيم ديو بكره امر ايتمكله بكر دخي ثمن مذكوري مالندن عمروه و يرسه زيد ثمني بكره و يردكن بكر اليوب مجرد ثمني بن و يرمكله باغچه بنم اولمش اولور ديوب زيددن باغچه يي المغه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(واما حكمه فثبوت الملك فى البيع للمشتري وفى الثمن للبايع (هنديه فى اول البيوع)

زيد صحتنده زوجه سي هنده شو قدر اقچه و يروب قزم زينبك جهازي مصارفنه صرف ايله ديو امر ايتمكله هند دخي مبلغ مزبوري قدر معروف زينبك جهازي مصارفنه صرف ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه سائر ورثه سي زيدك امريني معترفلر ايكن مجرد سن صرف ايتسك مبلغ مرقوم بزه انتقال ايدردي او يله اولنجق مبلغ مزبوردن حصه مزي ضامنه اول ديو جبره قادر اولورلرمي * الجواب * اولمازلر

(لان الامانة ضد الضمان والشخص الواحد لا يصلح ان يكون امينا وضمينا فى شيء واحد لشخص واحد (تحرير شرح الجامع الكبير للحصيري فى ضمان الوكيل)

زيد شوقدر چوقه‌سنى عمروه و يروب چوقه‌يى بيع وثمنندن فلان بلده‌ده اولان داينم بكره اولان شوقدر اقچه‌ديْنى اداايله ديو عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو اوّل چوقه‌يى آخره بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب لكن دينى بكره ادا ايلماسه ثمن مزبوردن دين مزبورى بكره ادا ايله ديو عمروه جبر اولنورمى * الجواب * اولنور

(رجل وكل رجلا بقبض كل حق له على الناس وعندهم ومعهم وفى ايديهم ويحبس من يرى حبسه ويخليه عنه لورأى ذلك وكتب فى آخره انه يخاصم ويخاصم ثم ان قوما برهنوا ان لهم على موكله مالا فلا يحبس به وكيله لانه جزاء الظلم اذ لبس فى هذه الشهادة امر باداء المال ولاضمان الوكيل عن آمره فاذا لم يؤمر ولم يضمن لم يجب عليه الاداء من مال موكله فلم يظلم بامتناعه عن الاداء كذا (خ) فهذه المسئلة تدل على ان المأمور باداء الدين من مال آمره يجبر على قضاء دينه

(فصولين فى الرابع والثلثين)

زيد داينم عمروه ويرديو بكره شوقدر اقچه ويروب لكن بكر مبلغ مزبورى عمروه ويرميوب يدنده قالسه زيد مبلغ مزبورى بكردن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا لودفع الى رجل ليدفعه الى رب دينه فله ان يسترده لانه وكيل المديون فله عزله

(فصولين فى الرابع والثلثين)

زيد داينم عمروه ويرديو بكره شوقدر اقچه ويروب بعده بكر عمروه ويرمدين زيد مبلغ مزبورى بكردن السه عمرو بكره مجرد زيد مبلغ مزبورى اداء دين ايچون ساكه ويروب بعده سن زيده رد ايتمكله زيد ذمتنده اولان اقچه‌مى مالكدن ضامن اول ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والكيل بقضاء الدين من ماله اومال موكله لايجبر عليه اذا لم يكن للموكل على الوكيل دين وهى واقعة الفتوى كما بسطه العمادى واعتمده المصنف قال ومفاده ان الوكيل ببيع عين من مال الموكل لوفاء دينه لايجبر عليه (الدر المختار فى الوكالة بالبيع)

زيد عمروه اولان شوقدر اقچه دينى عمروك امر نسز عمروه ويرديو بكره ويروب لكن بكر عمروه ويرماسه عمرو بكرك قبضنى مجيز اولميوب مبلغ مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الفضولى هو من يتصرف فى حق غيره بغير اذن شرعى كل تصرف صدر منه وله مجيز حال وقوعه انعقد موقوفا (تنوير الابصار فى البيوع) ولوبعث دينه بيد رجل الى الداين فجاء الرجل الى الطالب واخبره به ورضى به وقال لمن جاءبه اشترلى به شيئا ثم هلك قيل يهلك من مال المديون وقيل يهلك من مال الطالب وهو الصحيح اذالرضاء بقبضه فى الانتهاء كاذن بقبضه فى الابتداء وهذا التعليل اشارة الى ان الاجازة تلحق الافعال وهو الصحيح (فصولين فى اواخر الخامس والعشرين)

زيد مديونى عمروه ذمتكده اولان شوقدر اقچه حقمى بكره ويرديو امر ايتدكدنصكره بكر فوت اولوب زيد عمرودن مبلغ مزبورى بكره ويرمدك باكه ويرديو دعوى ايتدكده عمرو

بكره ويردم حتى بكر حيانده قبضنى دخى اقرار ايتمشيدى ديو دعوى وزيد بالكليه
انكار ايلسه عمرو بكرك اقرار مشروحنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك زيدك
مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(ولوكان المال مضمونا على رجل كالمغصوب فى يد الغاصب اوالدين فامره صاحب
الدين اوالمغصوب منه بان يدفعها الى فلان فقال المأمور قدفعلت ذلك وقال فلان
لم اقبض لايصدق المأمور على الدفع الابينة الااذا صدقه الآمر فى الدفع فحينئذ
يبرأ عن الضمان ولايصدقان على القابض والقول قوله انه لم يقبض مع يمينه ولوكذب
الآمر المأمور انه لم يدفع وطلب المأمور يمينه يحلف على العلم مايعلم نه دفع فان حلف
اخذ منه الضمان وان نكل سقط عنه الضمان (هنديه قبيل فصل
فى الوكيل بقبض العين)

زيد قولى عمروى شوقدر اقچه اوزرينه اعتاق ايتدكدنصكره عمرو بكره مبلغ مزبورى
مالكدن زيده ادا ايله بعده بن ساكا ادا ايدهيم ديمكله بكر مبلغ مزبورى مالندن زيده ادا
ايلسه بكر مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولوقال لعبده انت حر على الف او باع نفس العبد منه عتق بقبوله كما فى البيع والمال
دين فى ذمته حتى يصح الكفالة به (مختارات النوازل فى الكتابة) اذا وكل انسانا بقضاء
دين عليه فهو جائز يرجع الوكيل على الآمر بمايؤديه (هنديه فى الوكالة)

زيد عمرودن شوقدر غروش قرض الدقدنصكره زيد آخر دياره اولان شريكى بكره
مكتوب يازوب مكتوبده عمرودن شوقدر غروش قرض الدم يدكده اولان مالمدن
عمروك قبضه وكيلى اولان بشره ادا ايدهسن ديو يازوب بعده مكتوبى بشرك يديله
بكره ارسال ايدوب بشر دخى كوتوروب بكره ويردكده بكر زيدك مالندن اولقدر
غروشى بشره ادا ايتدكدنصكره زيد بكره تكرار مكتوب كوندروب مبلغ مزبورى
بشره ويرميه سن مقدما كوندرديكم مكتوبله عامل اولوب ويردك ايسه استرداد
ايده سن ديو يازسه بكر اول مكتوبه بناء مبلغ مزبورى بشردن استرداده
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وعن الشيخ الامام ابى بكر محمد بن الفضل رجل انفذ اجيراله الى مدينة من المداين
ثم انفذ الى الاجير بعدخروج الاجير من المدينة شيئا من السودزيان ثم كتب الرجل الى
اجيره سفتجة باسم رجل فلما وصلت السفتجة الى الاجير قبلها وادى بعض المال وبذل
صاحب السفتجة خطا بالباقى ثم ورد الى الاجير كتاب من الاستادان لاتقبل السفتجة التى
كتبتها اليك باسم فلان وان كنت قبلتها فلا توفه المال وردعليه كتاب السفتجة فقد
بدالى وقد تبدل الامر فهل للاجير ان يمتنع عن اداء الباقى قال محمد رحمه الله تعالى
ان كان المكتوب له وهو صاحب السفتجة دفع المال الى الذى كتب السفتجة وضمن له
المكتوب اليه صح ضمان الاجير ولايكون للاجير ان يمتنع عن اداء الباقى وان لم يكن
صاحب السفتجة دفع المال الى الكاتب لايصح ضمان الاجير وكان للاجير ان يمتنع

عن اداء الباقي ولا يكون له ان يسترد مادفع اليه (هنديه قبيل كتاب الحوالة)
هند زوجي زيدك امريله زيدك عمروه اولان شوقدر اقچه دينني كندي مالندن عمروه
ادا ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه هند مبلغ مزبوري زيدك تركه سندن المغه
قادره اولورمي * الجواب * اولور
(ثم في الامر بقضاء الدين لوقال ادفع الى فلان الف درهم قضاء ولم يقل عني اوقال
اقض فلانا الف درهم ولم يقل عني ولا قال علي اني ضامن فدفع المأمور فان كان المأمور
شريك الآمر اوخليطه وتفسيره ان يكون المأمور في السوق بينهما اخذ واعطاء
ومواضعة على انه متى جاء رسوله اووكيله يبيع ويقرض منه فانه يرجع على الآمر
بالاجماع وكذا لوكان الآمر في عيال المأمور او المأمور في عيال الآمر وان لم يوجد
واحد من هذه الاشياء الثلثة لا يرجع عليه وعند ابي يوسف يرجع وهذا اذا لم يقل اقض
عني فان قال ثبت له حق الرجوع بالاجماع (خلاصه في الثالث من كتاب القضاء)
زيد عمروك بكره اولان شوقدر اقچه دينني عمروك امريله كندي مالندن بكره ادا ايلسه
زيد مبلغ مزبوري عمرودن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور
(امر غيره بان ينفق عليه او يقضي دينه ففعل يرجع بلا شرط الرجوع ولوقال عوض
عن هبتي اواطعم عن كفارتي اوادّ زكوة مالي اوهب لفلان عني الفا لا يرجع بلا شرط
الرجوع ففي كل موضع ملك المدفوع اليه المال المدفوع مقابلا بملك المال فالمأمور
يرجع بلا شرط الرجوع وفي كل موضع ملك المدفوع اليه غير مقابل بملك المال
لا يرجع بلا شرط (في الثالث من وكالة البزازية)
زيد عمروه مالكدن بكره اولان شوقدر اقچه دينني طرفمدن بكره ادا ايله ديو امر ايتمكله
عمرو دخي مبلغ مزبوري مالندن بكره ادا ايلسه عمرو مبلغ مرقومي زيددن المغه
قادر اولورمي * الجواب * اولور (مرنقله من الخلاصة)
زيد عمروه شوقدر اقچه ويروب بكره ويرديو امر ايتمكله عمرو دخي بكره ويردكدنصكره
زيد فوت اولسه ورثه سي زيدك امريني طوتمازز ديو مبلغ مزبوري عمروه تضمينه
قادر اولورلرمي * الجواب * اولمازلر
(ومنه انه امين فيما في يده كالمودع فيضمن مايضمن به المودع ويبرأ بما يبرأ به (بحر في الوكالة)
(والمودع لا يجب عليه الضمان الا بالتعدي (في ٢٤ من اجارات الذخيرة)
زيد عمروه بكره ويرديو شوقدر اقچه ويروب عمرو دخي مبلغ مزبوري عيالنده اولان
خدمتكاري بشره ويروب بشر دخي مبلغ مزبوري بكره تسليم ايلسه حالا زيد امرينه
نادم اولوب مبلغ مزبوري عمروه ياخود بشره تضمينه قادر اولورمي * الجواب * اولماز
(مرنقله آنفا من اجارات الذخيرة)
زيد عمروك امريله كندي مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايدوب عمروك
زوجه سي هنده انفاق ايلسه زيد مصروفني عمرودن المغه
قادر اولورمي * الجواب * اولور

(وفى كتاب اللقيط للامام السرخسى اذا قال لغيره انفق على فانفق عليه رجع الآمر وان لم يشترط الضمان والرجوع وهكذا اختاره الصدر الشهيد فى فتاواه الصغرى فى كتاب الكفالة وقال بمجرد الامر بالانفاق يوجب الرجوع ولوقال القاضى للملتقط انفق على اللقيط على ان يكون ذلك دينا عليه قال بعض مشايخنا بمجرد الامر يكفى ولا حاجة الى قوله على ان يكون دينا عليه وقوله انفق على ولدى اوعلى اهلى اوفى بناء دارى وقوله انفق على سواء (فى الثالث من قضاء الخلاصة)

زيد عمروه كندى مالندن شوقدر اقچه ايله بكر ايچون برمنزل اشترا و بكره تسليم ايله مبلغ مزبورى بن ساكه و يره يم ديمكله عمرو كندى مالندن اولقدر اقچه يه برمنزل اشترا و بكره تسليم ايلسه حالا عمرو بكره مبلغ مزبورى زيددن الامادم منزلدن چيق منزلى بن ضبط ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوقال هب لفلان الف درهم على انى ضامن ففعل جازت الهبة و يضمن الآمر للمأمور وللآمر ان يرجع فى الهبة ولا يرجع الدافع

(من كفالة الخانية فى الامر بنقد المال)

زيد دار الحربده عمرو حربينك يدنده اسير ايكن زيد دار الحربه واران بكر ذمى يه مالكدن عمروه شوقدر اقچه ويروب بنى تخليص ايله بعده بن ساكه و يره يم ديمكله بكر عمروه اولقدر اقچه ويروب زيدى تخليص ايلسه بكر مبلغ مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والرجل اذا اخذه السلطان ليصادره فقال الرجل خلصنى اوالاسير فى يد الكافر اذا امر غيره بذلك فدفع المأمور مالا وخلص الآمر اختلفوا فيه قال بعضهم لا يرجع المأمور فى المسئلتين الا بشرط الرجوع وقال بعضهم فى الاسير يرجع وفى الذى اخذه السلطان لا يرجع الا عند الشرط وقال شمس الائمة السرخسى يرجع فى المسئلتين وان لم يشترط الرجوع (خانيه فى اداء الزكوة)

بو صورتده بشر مبلغ مزبوره كفيل اولسه بكر مبلغ مرقومى بشردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكفالة المال تصح به اذا كان دينا صحيحا وهو ما لا يسقط الا بالاداء اوالابراء (تنوير الابصار فى الكفالة)

زيد زوجه سى هندك اذنسز كندى مالندن شوقدر اقچه صرف ايدوب هندك منزلنده هند ايچون بنا احداث ايلسه زيد مصروفى نامنه هنددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(عمر دار زوجته بماله باذنها فالعمارة لها والنفقة دين عليها لصحة امرها ولو عمر لنفسه بلا اذنها فالعمارة له و يكون غاصبا للعرصة فيؤمر بالتفريغ بطلبها ذلك ولها بلا اذنها فالعمارة لها وهو متطوع فى البناء فلا رجوع له ولو اختلفا فى الاذن وعدمه ولا بينة فالقول لمنكره بيمينه وفى ان العمارة لها اوله فالقول له لانه هو المملك كما افاده شيخنا

(الدر المختار فی مسائل شتی)

هند زوجی زیده زوج آخردن اولان اوغلی عمرو صغیرك مصارفنه مالکدن شوقدر اقچه صرف ایله بعده مصروفکی ساکه ویره یم دیمکله زیددخی عمروك مصارفنه کندی مالندن قدر معروف اولقدر اقچه صرف ایلسه زید مصروفنی هنددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قال لجاره اختن ولدی مع ولدك تاهرچه خرج کنی من حصة تو بدهم ففعل واتخذ ضیافة فله ان یرجع علی الامر ان کان ابنه صغیرا وان کان بالغا لایرجع الا ان یقول الاب علی انی ضامن (قنیه فیما یتعلق بالتوکیل بالانفاق)

زید عمرودن سنك بشرط الرجوع امریکله مالمدن بکره شو قدر اقچه ویرمشیدم مبلغ مزبوری ویردیو دعوی ایتدکده عمرو وجه محرر اوزره امرینی اقرار لکن زیدك بکره اولقدر اقچه ویردیکنی انکار ایلیوب زیدك بکره نسنه ویردیکی ثابت اولماسه قول مجردیله اولقدر اقچه یی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ان اراد الخروج عن الضمان فالقول قوله وان اراد الرجوع فلابد من البینة (من وکالة القنیة وقدم تفصیله من فتاوی خیریه)

منقر رایج ایکن زید شوقدر منقرینی فلان مصلحتمه صرف ایله دیو عمروه ویروب عمرو دخی اول منقرلرك برمقدارینی اول مصلحته صرف ایدوب ماعداسی یدنده ایکن منقر کاسد اولسه عمرو یدنده اولان منقرلری زیده ویرمك استدکده زید مجرد یدکده ایکن کاسد اولمغله منقر یرینه التون یاکمش الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فان کانت الودیعة قائمة بعینها تردعلیه لان هذا عین له (بدایع فی الودیعة)

زید آخر دیارده داینی عمروه ویردیو بکره شوقدر اقچه ویروب بکر دخی مبلغ مزبوری کوتوروب اول دیارده عمروه ویرمك استدکده زیدك آخر داینلری بکره بزم دخی زید ذمتنده حقمز اولمغله مبلغ مزبورك برمقدارینی غرما طریقیله بزه ویر دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

المدیون یملك ایثار بعض الغرماء عن البعض (عمادیه) وقدم فی الوکالة بالقبض انه اذا لم یؤمر الوکیل ولم یضمن لم یجب علیه الاداء من مال موکله (المرتبه)

زید داینی عمروه ویردیو بکره شوقدر اقچه ویردکدنصکره بکرك دخی عمروه اولقدر اقچه دینی اولوب بکر مبلغ مذبوری کندی دینی ایچون عمروه دفع وتسلیم ایتمکله عمرو زید ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنی تکرار زیددن السه زید مبلغ مرقومی بکره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الوکیل بقضاء الدین صرف مال الموکل الی دین نفسه ثم قضی دین الموکل من مال نفسه ضمن وکان متبرعا (قنیه فی الوکاله فی قضاء الدین)

﴿فی الوکالة بالبیع﴾

هند جاریه سی زینبی بیعه خدیجه یی توکیل ایتمکله خدیجه زینبی ثمن مثلی اولان شوقدر

الجه يه زيده بيع وتسليم ايتدكدنصكره مبلغ مزبورى المدين زيد فوت اولدقده خديجه مبلغ مزبورى زيدك تركه‌وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن قبضه هندى توكيل ايلسه هند مبلغ مزبورى ورثه دن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(قال الوكيل بالبيع هل يجبر على استيفاء الثمن من المشترى اجاب لا لانه متبرع ولكن يقال له اقبض بنفسك اواحل الموكل على المشترى اى وكله بالقبض وانما يحتاج الى التوكيل لان حق القبض للعاقد والموكل ليس بعاقد فلا يملك القبض الا بامر من له حق القبض (قاعديه فى الوكالة)

زيد برمتاعنى بيعه عمروى توكيل ايدوب عمرودخى اول متاعى كندى داينى بكره ثمن مثليله بيع وتسليم ايتدكده ثمن مزبورى عمرودينه تقاص ايدوب عمرو ضامن اولدين زيد فوت اولسه زيدك ورثه سى ثمن مزبورى عمروه تضمين ايتميوب بكردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(الوكيل بالبيع اذا كان عليه للمشترى دين على قول ابى حنيفة ومحمد رحهما الله تعالى يصير الثمن قصاصا بما على الوكيل ويضمن الوكيل لموكله وعلى قول ابى يوسف رحمه الله تعالى لا يصير قصاصا (خانيه فى توكيل البيع والشراء)

زيد شوقدر اشياسنى بيعه عمروى توكيل ايدوب عمرودخى اشياء مزبوره يى ثمن مثلاريله بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره بكر ثمن مزبورى زيده ادا ايلسه عمرو مجرد بن بيع ايلدم ديو ثمن مزبورى زيددن تكرار المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وللمشترى من البايع الوكيل منع الثمن عن الموكل لانه اجنبى من العقد فان دفعه اليه صح دفعه ولو مع نهى الوكيل استحسانا ولا يطالبه الوكيل ثانيا لعدم الفائدة فى الاخذ ثم الدفع (الدر المنتقى فى الوكالة)

زيد ملك باغنى بيعه عمروى توكيل ايدوب عمرودخى باغى ثمن مثليله بكره بيع وتسليم ايتدكدن صكره زيد فوت اولسه ورثه سى بيعى فسخه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(واذا وجد الايجاب والقبول لزم البيع ولا خيار لواحد منهما الا من عيب اوعدم رؤية (الدر المنتقى فى البيوع) الوكيل بالبيع يجوز بيعه بالقليل والكثير عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وقال ابو يوسف ومحمد رحهما الله تعالى لا يجوز بيعه بنقصان لا يتغابن الناس فى مثله (قدورى فى الوكالة)

زيد جاريه سى هندى بيعه عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو هندى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله بكره بيع وتسليم ايدوب بعده زيد بيعى مجيز اولمدين فوت اولسه ورثه سى هندى بكردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(والوكيل بالبيع من غير من ترد شهادته له يجوز بيعه بما قل او كثر و بالعروض وقالا لا يجوز الا بمثل القيمة و بالنقود و به يفتى كما فى البزازيه (الدر المنتقى فى الوكالة)

هند بر بلازكنى بيعه زينبى توكيل ايتدكدنصكره زينب اول بلازكى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله خديجه يه بيع وتسليم ايدوب بعده هند مجيزه اولمدين خديجه بلازكى استهلاك

ایلسه هند بلازکی خدیجه یه تضمینه قادره اولورمی * الجواب * اولور
(الوكيل بالبيع اذا خالف لايقع له بل يقع موقوفا على اجازة المالك (قاعدیه فی الوكالة) في الفضولي لو هلك المبيع قبل الاجازة فان هلك قبل قبض المشترى بطل العقد وان هلك بعده فلم يجز بالاجازة وللمالك ان يضمن ايهما شاء (فصولين ٢٤)
زید شوقدر چوداری بیعه عمروی توکیل ایتمکله عمرو دخی اول چوداری ثمن مثلیله بکره بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولسه ورثه سی بیعی طوتمازز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته من الدر المنتقى والقدوری)
زید برمتاعنی بیعه عمروی توکیل ایتدکده رهن وکفیل ایله بیع ایله رهن وکفیلسز بیع ایله دیو نهی ایتمشیکن عمرو اول متاعی رهن وکفیلسز بکره بیع وتسلیم ایدوب بعده بکره افلاس طاری اولمغله عمرو ثمنی الامسه زید بیعی مجیز اولمامغله متاعی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(ولو امره بان يبيعه برهن ثقة او بكفيل ثقة فباعه بغير رهن او كفيل لم يجز (خلاصه في الرابع من الكفالة) وحرف آخر ان تصرف المأمور اذا وافق امر الآمر ينفذ واذا خالف امر الآمر قصدا ان الى شر لاينفذ وان كان وكيلا بالبيع وسلم يضمن لان النفاذ بحكم الامر وفيما خالف لم يوجد الامر (تحرير في الوكالة بالبيع)
زید قولی عمروی بیعه بکری توکیل ایلسه بکر آخره بیع ایتمیوب نفسیچون اشترا ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(والثالثة الوكيل بالبيع والشراء اذا اشترى مال الموكل لنفسه او باع مال نفسه للموكل لايجوز عندهم جميعا سواء كان خيرا او شرا (من وصايا الخانية في تصرفات الوصي)
دلاله اولان هند زیدك جاریه سی زینبی زیدك توکیلیله عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب بعده هند ثمن مزبوری زیدك امریله بکره ویردکدنصکره زینب عمرودن بن حرة الاصلم دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب حریتنه حکم اولنمغله عمرو ثمن مزبوری هنددن السه هند ثمن مزبور ایله زیده رجوعه قادره اولورمی * الجواب * اولور
(وفي العتابي اذا كان البايع وكيلا رجع المشترى عند الاستحقاق على الوكيل وهو يرجع على الموكل (عماديه في الاستحقاق)
زید عمروك توکیلیله عمروك برمتاعنی ثمن مثلی اولان شوقدر اقچه یه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره عمرو مبلغ مزبوری قبضه بشری توکیل ایتمکله بشر مبلغ مزبوری زیددن طلب ایتدکده عمروك بشری توکیلی شرعا ثابت ومبلغ مزبورك تسلیمی ممکن ایکن زید تسلیم ایتمیوب تغلبا الیقودقدنصکره مبلغ مزبور زیدك یدنده ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور
المقبوض في يد الوكيل بجهة التوكيل بالبيع والشراء وقبض الدين والعين وقضاء الدين امانة لانه بمنزلة الوديعة لان يده يد نيابة عن الموكل بمنزلة يد المودع ويضمن بما يضمن به في الودايع ويبرأ بما يبرأ فيها (بدايع في حكم الوكالة) فان طلبها ربها بنفسه ولو حكما كوكيله بخلاف

وسوله ولو بعلامة منه في الظاهر كما في البحر فحبسها ظلما وهو قادر على تسليمها صار غاصبا لانه ظلم الا (الدر المنتقى في الوديعة)

زيد عمروك توكيليله عمروك شوقدر اشياسني ثمن مثلاريله ملي اولان بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره ثمني المدين بكر مفلسا فوت اولوب مبلغ مزبور ضايع اولسه زيده ضمان لازم اولورمي * الجواب * اولماز

(والوكيل بالبيع يجوز بيعه بما قل او كثر وبالعروض وقالا لا يجوز الا بمثل القيمة وبالنقود ويجوز بيعه بالنسيئة (ملتقى في الوكالة) والمودع لا يجب عليه الضمان الا بالتعدي والتقصير (في الرابع والعشرين من اجارات الذخيرة)

منقر زيد ايكن زيد شوقدر اشياسني عمروه ويروب عمروي بيعه توكيل ايتدكده اشياء مرقومه يي عروض ايله بيع بله منقر ايله بيع ايله ديو نهي ايتمشيكن عمرو اول اشيايي زيدك اذنسز شوقدر منقره آخره بيع وتسليمله استهلاك ايلسه زيد بيعي مجيز اولمامغله اشيايي عمروه تضمينه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(الوكيل اذا خالف امر الآمر ان كان خلافا الى خير في الجنس كأن وكله بيع عبده بالف درهم فباعه بالف ومائة ولو وكله ببيع عبده بالف درهم فباعه بمائة دينار لا ينفذ وان كان خيرا (من وكالة الخلاصة في الرابع)

زيد عمروك شوقدر كيل بغداينى عمروك توكيليله بكره ثمن معلومه بيع تسليم ايتدكدنصكره بكر ثمن مزبوري عمروه ويرسه زيد مجرد وجه محرر اوزره بن بيع ايتمكله ثمني عمروه ويرديككه راضي اولمام ديو ثمن مزبوري بكردن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(وللمشتري الاباء عن دفع الثمن للموكل وان دفعه له صح ولو مع نهي الوكيل ولا يطالبه الوكيل ثانيا (تنوير الابصار في الوكالة)

زيد ملك منزلني بيعه عمروي توكيل ايدوب لكن عمرو بيع ايتمدين زيد منزل مزبوري كندي اصالة بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده بلما مكله عمرو دخي منزلي بشره بيع وتسليم ايلسه بكر منزلي قبض مراد ايتدكده بشر عمروك وجه محرر اوزره بيعنه بناء بكري منعه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

ويبطل الوكالة بموت احدهما الخ وتصرف الموكل فيما وكل به تصرفا يعجز الوكيل عنه سواء علم به اولا كالبيع والهبة مع التسليم (قهستاني في الوكالة)

زيدك زوجه سي هند شوقدر اشياسني بيعه عمروي توكيل ايتمكله عمرو دخي اشياء مزبوره يي ثمن مثلاريله بكره بيع وتسليم ايلسه زيد اذنم بولنمدي ديو بيعي فسخه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(واذا وجد الايجاب والقبول لزم البيع (ملتقى في البيوع)

﴿ في الوكالة بالشراء ﴾

زيد عمروه شوقدر اقجه ويروب بنم ايچون شو مقوله بر سفينه اشترا ايله ديو عمروي توكيل ايتمكله عمرو دخي مبلغ مزبور ايله ثمن مثلنه زيد ايچون اول مقوله بر سفينه اشترا ايدوب بعده سفينه يي

زیده تسلیم ایتمدین زید و عمرو فوت اولوب سفینه‌یی عمروك ورثه‌سی قبض ایلسه‌لر زیدك ورثه‌سی سفینه‌یی عمروك ورثه‌سندن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(والملك يثبت للموكل ابتداء خلافة عن الوكيل وان اضاف الى نفسه لانه نائب فى حق الملك اصيل فى حق الحقوق (الدر المنتقى فى الوكالة)

زید عمروه شوقدر اقچه ویروب مبلغ مزبور ایله بنم ایچون شومقوله برسفینه یاپدردیو عمروی استصناعه توکیل ایتمکله عمرو مبلغ مزبور ایله زید ایچون اولمقوله برسفینه یاپدروب زیده تسلیم مراد ایتدکده زید توکیلنه نادم اولوب سفینه‌یی المیوب مبلغ مزبوری عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الوكيل بشراء شئ معين اذ اشترى والموكل لا يريد بعد ذلك فان البيع لازم للموكل وليس له ان يرد البيع (جواهر الفتاوى فى الوكالة)

زید عمروه شوقدر اقچه ویروب بنم ایچون شومقوله برسفینه یاپدردیو عمروی توکیل عمرو دخی مبلغ مزبور ایله زید ایچون اولمقوله برسفینه یاپدرد قدنصکره عمرو دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه عمروك داینلری مجرد عمرو یاپدرمغله عمروك اولمش اولور دیو سفینه‌یی قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(الملك يثبت للموكل ابتداء لكن يثبت له خلافة عن الوكيل وحاصله ان الوكيل خلف عن الموكل فى حق استفادة التصرف والموكل خلف عن الوكيل فى حق الملك (درر فى الوكالة)

زید عمروه شوقدر اقچه ویروب مبلغ مزبور ایله بنم ایچون شومقوله شوقدر اثواب اشترا ایله دیو عمروی توکیل ایتمکله عمرو دخی مبلغ مزبور ایله زید ایچون ثمن مثلیله اولمقوله اولقدر اثواب اشترا ایدوب زیده تسلیم ایلسه زید توکیلنه نادم اوب اثواب مزبوره‌یی عمروه رد ایدوب مبلغ مزبوری تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مرنقله من جواهر الفتاوى)

زید رئیس سفینه سیله آخر دیاره کیدر اولدقده برقاچ کمسنه‌لر اخر دیارده بزم ایچون شومقوله شوقدر کیل اریه اشترا ایله کتوردیو زیدی توکیل ایتملریله زید اول دیارده مالیله اول کمسنه‌لر ایچون ثمن مثلی اولان شوقدر اقچه‌یه اولقدر اریه اشترا وقبض ایدوب سفینه سیله اول کمسنه‌لره کتوررکن سفینه فورتنه‌دن غرق اولوب زیدك تعدی وتقصیرینسز هلاك اولسه زید اولقدر اقچه‌یی اول کمسنه‌لردن طلب ایتدکده اول کمسنه‌لر معترفلر ایکن مجرد اریه بزه واصل اولمدین هلاك اولدی دیو ویرمامکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وللوكيل طلب الثمن من الموكل وان لم يدفعه للبايع وله حبس المشترى لاجله فان هلك قبل حبسه هلك على الآمر ولا يسقط ثمنه وان بعد حبسه سقط (ملتقى فى الوكالة)

زید عمروك معین منزلنی شوقدر اقچه‌یه شرایه بکری توکیل ایدوب بکر دخی منزل مزبوری عمرودن اولقدر اقچه‌یه اشترا وقبض ایلسه بکر عقد مزبوری زیدك اذنینسز اقاله‌یه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(والوكيل بالشراء لايملك الاقالة بخلاف الوكيل بالبيع والسلم (بزازيه في الوكالة)
زيد آخر بلده يه كيدر اولدقده عمرو زيده شوقدر الجه ويروب اول بلدهده بنم ايچون شومقوله ايپك اشترا ايله ديوزيدى توكيل ايتدكدنصكره زيد اول بلده يه واروب مبلغ مزبور ايله عمرو ايچون شوقدر ايپك اشترا ايتدكده ثمن مثلندن زيادهٔ فاحشه ايله اشترا ايلسه شراء مزبور عمرو اوزرينه نافذ اولورمی * الجواب * اولماز
ولو وكله ان يشترى له جارية وكالة صحيحة ولم يسم ثمنا فاشترى الوكيل جارية ان اشترى بمثل القيمة او باقل من القيمة او بزيادة يتغابن في مثلها جاز على الموكل وان اشترى بزيادة لايتغابن في مثلها يلزم الوكيل لان الزيادة القليلة مما لايمكن التحرز عنها فلو منعت النفاذ على الموكل لضاق الامر على الوكلاء ولامتنعوا عن قبول الوكالات وبالناس حاجة اليها فمست الضرورة الى تحملها ولا ضرورة في الكثير لامكان التحرز (بدايع في الوكالة)
زيد عمروه شوقدر الجه ويروب بنم ايچون مبلغ مزبور ايله برجاريه اشترا ايله ديو عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو بكرك يدنده اولان جاريه يى بكرك ملكى اولمق اوزره مبلغ مزبور ايله زيد ايچون بكردن اشترا وقبض وزيده تسليم ايتدكدنصكره هند جاريه يه مستحقه چيقوب بعد الاثبات والحكم زيد دن السه زيد ثمن مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وفي نوادر ابن سماعة عن محمد رحمه الله رجل دفع الى رجل دراهم وامره ان يشترى له بها عبدا فاشترى فوجده حرا فللموكل ان يضمن الوكيل الالف ولو وجده مستحقا فليس له ان يضمن الوكيل (في العاشر من وكالة التاتارخانيه وكذا في الخانيه)
منقر رايج ايكن زيد عمروه شوقدر منقر ويروب اسدى يه تبديل ايله ديو عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو اول منقرلرى تبديل ايتمدين منقر كاسد اولسه عمرو اول منقرلرى عينى ايله يدنده اولمغله زيده ويرمك استدكده زيد عمروه مجرد وكالتى قبول ايتمكله منقر يرينه آلتون يا كمش الورم ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(فان كانت الوديعة قائمة بعينها ترد عليه لان هذا عين ماله (بدايع)

﴿ في الرسول ﴾

زيد عمروى بكرك شوقدر اشياسنى شرايه ارسال ايتدكدنصكره بكر اولقدر اشيايى شوقدر الجه يه زيده بيع ايلدم وارزيده خبر ويروب تسليم ايله ديو عمروه ويروب عمرو دخى زيده كلوب خبر ويردكده زيد عقد مزبورى اول مجلسده قبول ايدوب عمرو اشياء مزبوره يى زيده تسليم ايلسه بكر ثمن مزبورى زيددن طلب ايتميوب عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وقيد بالوكيل لان الرسول لاترجع الحقوق اليه ولو ادعى انه رسول وقال البايع انه وكيل وطالبه بالثمن فالقول للمشترى والبينة على البايع (البحر الرائق في الوكالة)
زيد آخر دياره اولان مديونى عمروه معنون ومرسوم مكتوب كوندروب مكتوبده

ذ متكده اولان شوقدر اقچه‌یی قولم بکره ویردیو تحریر ایتمکله عمرودخی مبلغ مزبوری تمامًا بکره ویروب لکن بکر مبلغ مزقومی زیده ویرمیوب اباق ایلسه زید مجرد بکر مبلغ مزبوری باکه ویرمدین اباق ایلدی دیو عمرودن تکرار المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

فی نوادر ابن رستم قال لمدیونه ابعث بالدین مع غلامی اوغلامك اوابنی اوابنك ففعل فضاع فی ید الرسول قبل الوصول ضمن الدین وضاع من المدیون لانه رسالة فلایتم الاداء قبل الوصول بخلاف قوله ادفع الدین الی غلامی اوغلامك اوابنی اوابنك لانه وکالة فتم القبض بوصوله الی الوکیل (بزازیه فی الثالث من الوکالة)

زید عمروه ویردیو بکره شوقدر اقچه ویردکدنصکره بکر مبلغ مزبوری امینی اولمیان بشرکه یدیله عمروه ارسال ایدوب بعد المفارقه مبلغ مزبور عمروه واصل اولمدین بشرك یدنده ضایع اولسه زید مبلغ مزبوری بکره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل دفع الی رجل الف درهم وقال له ادفعها الی فلان بالری ثم مات الدافع فدفع المودع المال الی رجل آخر لیدفعها الی فلان بالری فاخذ فی الطریق فلا ضمان علی المودع لانه وصی المیت ولوکان الدافع حیا ضمن المودع لانه وکیل الاان یکون الاخر فی عیاله فلاضمان علیه (من ودیعة الخانیة فیمابعد تضبیعا) دفعها المودع الی آخر فضاعت عند الثانی ان لم یفارق الاول لاضمان علی احد وان فارق وضاع یضمن الاول عند الامام ولایضمن الثانی (بزازیه فی الودیعة)

زید شوقدر اریه سنی ثمن معلومه عمروه بیع ایتدکدنصکره عمرو اول اریه‌یی قبضه خدمتکاری بکری ارسال ایتمکله زید اول اریه‌یی کوتور عمروه ویردیو بکره ویروب بکر دخی عمروه ویرسه زید ثمنی عمرودن طلب ایتمیوب مجرد اریه‌یی یدیکه تسلیم ایتدم دیو بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

لان الرسول لاترجع الحقوق الیه (بحر فی الوکالة)

﴿ کتاب الدعوی ﴾

(وهی لغة اخبار بحق له علی غیره (ملتقی الابحر)

زید عمرودن شو مقوله شوقدر اقچه قیمتلو شوقدر اشیامی غصبا اخذ ایلدك دیو دعوی وعمرو انکار ایلسه زید مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك اشیاء مزبوره موجوده ایسه اعیانی دکل ایسه قیمتلرینی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

الغصب هو ازالة الید المحقة واثبات الید المبطلة فاستخدام العبد وحمل الدابة غصب لا الجلوس علی البساط وحکمه الاثم ووجوب رد عینه فی مکان غصبها ان کانت قائمة والضمان لوهلکت (ملتقی فی الغصب) وان وقعت الدعوی فی جنس غائب لایعرف مکانه بان ادعی انه غصب منه ثوبا اوجاریة ولایعلم قیامه وهلاکه اشار فی عامة الکتب الی انه لاحاجة الی ذکر القیمة بعد بیان الجنس والنوع وبه صرح فی کتاب الرهن

﴿ وفی ﴾

وفی کتاب الغصب انه اذا برهن علی انه غصب منه جاریة تسمع فبعض اولوه بما اذا ذکر القیمة وبعض حملوه علی ما اذا شهدوا علی اقراره بغصب جاریة فتقبل فی حق الحبس والقضاء جمیعا وعامة المشایخ علی انه تقبل فی حق الحبس لا فی حق الحکم بلا فرق بین الدعوی والشهادة واطلاق محمد رحمه الله یدل علیه قال ابو الیسر فلما اختلف المشایخ فی اشتراط ذکر القیمة کاف بذکرها لکی یبعد عن الاختلاف فان لم یذکر لم ترد الدعوی احیاء لحق المالک فان الغصب قد یقع قبل ان یختبر المالک قیمته و یعرفها واذا سقط بیان القیمة عن المالک فلان یبطل عن الشاهد اولی (بزازیه فی الدعوی)

زید عمرودن سا که شو مقوله شو قدر الجه قیمتلو قلچ ایداع وتسلیم ایتمشیدم دیو دعوی و عمرو سن با که نسنه ایداع ایتمدک دیو انکار ایلسه زید مدعاسنه اقامت بینه ایدیجک اول قلچ قائم ایسه عینی دکل ایسه قیمتنی عمرودن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور

(وکذا یصیر غاصبا لو جحدها ایاها ای انکر الودیعة بعد طلب المالک او قائم مقامه بحضرته بلا نیة الحفظ (الدر المنتقی فی الودیعة)

زید عمروی قولی اولمق اوزره بکره بیع وتسلیم ایدوب عمرو رقه منقادا ولدقدنصکره عمرو بن حر الاصلم دیو بکردن دعوی و بکر انکار ایلسه عمرو مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجک سبیلی تخلیه اولنور می * الجواب * اولنور

(ولو باع عبدا ودفعه الی المشتری وقبض ثمنه وقبضه المشتری وذهب به الی منزله والعبد ساکت وهو ممن یعبر عن نفسه فهذا اقرار منه بالرق فلا یصدق فی دعوی الحریة بعد ذلک الا ان یقوم له بینة علی ذلک فحینئذ تقبل (البحر الرائق فی الاستحقاق)

زیدک رقه منقاد اولیان عمرودن قولمسن دیو دعوی و عمرو بن حر الاصلم دیوب زیدک مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله عمروک استرقاقه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(ولو قال العبد انا حر الاصل فالقول له بحکم الاصل مالم یسبق منه انقیاد للرق و بعده لا یقبل قوله بلا برهان (بزازیه فی الحادی عشر من الدعوی) ولا یظهر صدق المدعی الا بحجة (بدایع فی الکفالة)

زید عمرودن قولمسن دیو دعوی واقامت بینه ایتدکدنصکره عمرو بن حر الاصلم دیو دعوی وزیده انکار ایدوب عمروک مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله سبیلی تخلیه اولنور می * الجواب * اولنماز

(ولو برهن العبد علی مولاه بالحریة و برهن المولی علیه بالرق فبینة العبد اولی لان الرق لا یرد علی الحر والحریة ترد علی الرق (بزازیه فی الحادی عشر من الدعوی)

زید کندو یه رقه منقاده اولان جاریه سی هندی بیع ایتمک استدکده هند بن حرة الاصلم دیو دعوی وزید انکار ایدوب هندک مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله امتناعه قادره اولور می * الجواب * اولماز

(القن لو انقاد للبیع لا یقبل قوله انی حر الاصل بلا بینة وتفسیر الانقیاد ان ینقاد للتسلیم یعنی اذا سلمه الی المشتری لا یأبی (فصولین فی التاسع والثلثین)

زيد متوفانك ورثه‌سى زيدك جاريه‌سى هندى بيع مراد ايتدكارنده هند ورثه‌دن زيد صحتنده بنى اعتاق ايتمشيدى ديو دعوى وورثه انكار ايدوب هندك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله امتناعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز (من نقله من البحر والبدايع)

زيد باركيرينى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو شومقوله شرط مفسد ايله بيع ايتمشيدك ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذ بمجرد الدعوى لايثبت الحق (درر فى القسامة)

زيد عمرو متوفانك ورثه‌سى يدلرنده اولان منزل ايچون ملكممدر ديو دعوى وورثه عمروك تركه‌سندندر ديو انكار ايلسه‌لر زيد مدعاسنه اقامت بينه ايديجك بعد الحلف منزل مرقومى ورثه‌دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لايحلف مع وجود البرهان الا فى مسائل الاولى يحلف مدعى الدين على الميت اذا برهن ولا خصوصية لدعوى الدين بل فى كل موضع يدعى حقا فى التركة واثبته بالبينة فانه يحلف من غير طلب خصم انه مااستوفى حقه وهومثل حقوق الله تعالى يحلف من غير دعوى الثانية المستحق للمبيع بالبينة للمستحق عليه تحليفه بالله ماباعه ولاوهبه ولاتصدق به ولاخرجت العين من ملكه الثالثة يحلف مدعى الآبق مع البينة انه باق على ملكك الى الآن لم يخرج ببيع ولاهبة كذا فى البحر الرائق (هنديه فى الثالث من الدعوى)

بروقفك متوليسى زيد عمرو متوفانك ورثه‌سندن مال وقفدن عمروه شوقدر اقچه قرض ويرمشيدم ديو دعوى وورثه انكار ايلسه‌لر زيد مدعاسنه اقامت بينه ايديجك بعد الحلف مبلغ مزبورى عمروك تركه‌سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

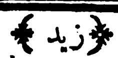
(واجمعوا على ان من ادعى على ميت يحلفه القاضى بلا طلب الوصى والوارث (بزازيه فى الاول من الدعوى) ولايستحلف الاب فى مال الصبى ولاالوصى فى مال اليتيم ولاالمتولى للمساجد والاوقاف اذا ادعى العقد عليهم فحينئذ يستحلفون (شرح الطحاوى للاسبيجابى فى اول كتاب الدعوى)

زيد جاريه‌سى هندى شوقدر اقچه‌يه عمروه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو زيددن هند بندن دعواى حريت ومدعاسنه اقامت بينه ايتمكله حريتنه حكم اولنمغين ثمن مرقومى ويرديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله ثمن مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لايلزم بنفس الدعوى شئ (بدايع فى ركن الكفالة)

زيد مجاردن عمروه بكره شوقدر كيل پرنج ويرقيمتنى بن ساكه ويره‌يم ديدكدنصكره عمرو زيددن بن بكره اولقدر كيل پرنج ويردم قيمتنى ويرديو دعوى ايتدكده زيد بكره ويرديكك پرنج شوقدر ناقصدر ديو زياده‌يى انكار وزياده‌نه ثابته اولماسه عمرو قول مجرديله زيدك اقرار ايتديكى مقداردن زياده زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

اذ بمجرد الدعوى لايثبت الحق (درر فى القسامة)



زيد ملك دكاننى عمروه مدت معلومه تمامنه دك ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى مدت تمامنه دك ضبط وتصرف ايتدكدنصكره زيد عمرودن اجر مسمى شوقدردر ديودعوى وعمرو شوقدرناقصدر ديوزيادهيى انكار ايدوب زياده ثابته اولماسه قول مجرديله عمروك اقرار ايتديكى مقداردن زيادهنسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو اختلفا فى الاجارة قبل الاستيفاء تحالفا وبعده لا والقول للمستأجر (تنوير الابصار فى التحالف)

زيد متوفانك ظاهرده وارث معروفى اولمامغله تركهسنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكدنصكره عمرو بكردن زيد شوقدر اقجهسنى ساكه ايداع وتسليم ايتمشيدى ديورأى حاكله دعوى ايتدكده بكر انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله بكردن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله من الدرر والبدايع)

زيدك وقفى اولملق اوزره متولبسى عمروك يدنده اولان عرصه ايچون بكرك وقفى متولبسى بشر بكرك وقف مسجليدردر ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك اول عرصهيى بكرك وقفى ايچون ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وبينة الخارج فى الملك المطلق احق من بينة ذى اليد لانه المدعى والبينة له بالحديث (الدر المختار فى الدعوى) والحاصل ان دعوى الوقف من قبيل دعوى الملك المطلق (البحر الرائق فى دعوى الرجلين)

هند برمنزله زيدك قرنداشى اولادنه مشروطه وقفى زيدك قرنداشى اولادندن اولملق اوزره متصرفه ايكن زينب ظهور ايدوب زيد منزل مزبورى قرنداشى اولادينه شرط ايتميوب توليت وتصرفنى عتقاسنك اولادنه شرط ايدوب بن زيدك عتقاسنك اولادندن اولمغله حق تصرف بنمدر ديو دعوى وهند انكار ايدوب زينبك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله منزل مزبوره مداخلهيه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(مر نقله من الدرر وكفالة البدايع)

زيد بروقف دكانه اجارهٔ معجله ومؤجله ايله متصرف ايكن بلاولد فوت اولوب متولى دكانى وقف ايچون ضبط ايتدكدنصكره عمرو متوليدن زيد صحتندهاول دكانى شوقدر اقجه بدل مقابلهسندهسنك اذنكله باكه فراغ ايدوب حق اذن تمسكى دخى ويرمشيدك ديودعوى وتمسك ابراز ايتدكده متولى بالكليه انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله اول دكانه مداخلهيه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

ولا يظهر صدق المدعى الا بحجة (بدايع فى الكفالة) والحجة هى البينة او الاقرار اما الصك فلا يصلح حجة (ظهيرية فى القسم الثالث من الوقف)

زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف عرصهده ماليله دكان بنا ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب عرصه متولبسى عمرو زيدك ورثهسندن زيد دكانى تبرعا وقف ايچون بنا واشهاد ايتمشيدى ديودعوى وورثه نفسيچون بنا ايدوب لكن اشهاد ايتمامشيدى ديو انكار ايلسهلر عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايديجك دكانى وقف ايچون ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

ورجل بنى فى ارض الوقف بنظر ان نوى للوقف صار وقفا والافلا وبه نأخذ (خزانة الاكل فى الوقف) جوابه مبنى على الاصل الذى تفرع عليه كثير من المسائل وهو كون القول قول من يشهد له الظاهر والبينة بينة من يشهد الظاهر على خلافه والمتولى من يشهد الظاهر على خلافه لان الظاهر ان الانسان انما يبنى لنفسه (عطائيه)

زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف عرصه‌ده ماليله دكان بنا ايتدكدن صكره زيد بلا ولد فوت اولدقده عرصه متوليسى عمرو زيدك ورثه سندن زيد دكانى تبرعا وقف ايچون بنا واشهاد ايتمشيدى ديو دعوى وورثه انكار ايلسه‌لر عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايديجك دكانى وقف ايچون ضبطه قادر اولورمى الجواب اولور (مرنقله آنفا)

زيد تحت اجاره‌سنده اولان وقف عرصه‌ده ماليله دكان بنا ايتدكدنصكره زيد فوت اولدقده عرصه متوليسى عمرو زيدك ورثه سندن زيد دكانى تبرعا وقف ايچون بنا ايتمشيدى ديدعوى وورثه نفسيچون بنا ايتمشيدى ديو انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله اول بنايى وقف ايچون ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرنقله غير مرة)

زيد شو قدر قيونى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد عمرودن اول قيونلرى ساكه شوقدر اقچه‌يه بيع وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى وعمرو شوقدر نقصانه بيع ايتمشيدك ديو زياده‌يى انكار ايلسه زيد مدعاسنه اقامت بينه ايديجك مبلغ مزبورى تماما عمرودن الغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اختلفا اى المتبايعان فى قدر الثمن او وصفه او جنسه اوفى قدر مبيع حكم لمن برهن لانه نور دعواه بالحجة وان برهنا فلمثبت الزيادة اذ البينات للاثبات (الدر المختار فى التحالف

زيدك بر پارمغى جرح اولنوب بعد البرء بالكليه عمل مانده اولمغله زيد عمرودن پارمغمى سن ضرب وجرح ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله پارمغنك ديتى نامنه عمرودن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله من البدايع والدرر)

زيد عمرودن بكرك زمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقى اولمغله بكر مبلغ مزبورى قبضه بنى توكيل ايتدى ديو دعوى ايتدكده عمرو دينى اقرار ايدوب وكالتى انكار ايلسه زيد وكالتى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل وكل بقبض دينه من فلان فاراد الوكيل اثبات الوكالة بالبينة فشهد شاهدان انه وكله بقبض دينه من فلان قال ابو حنيفة رحمه الله تعالى يصير وكيلا بالقبض والخصومة (فى الثامن من وكالة التاتارخانيه)

زيد عمروك يدنده اولان عرصه ايچون بكرك ملكى اولوب بكر اول عرصه‌يى دعوى وقبضه بنى توكيل ايتدى ديو دعوى وعمرو عرصهٔ مرقومه بنم ملكمدر ديوب بكرك ملكى اولديغنى ووكالت مرقومه‌يى بالكليه انكار ايلسه زيد مدعاسنى وجه شرعى

اوززه اثبات ایدیجك عرصهٔ مرقومه یی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لانه نور دعواه بالحجة (الدر المختار)

هند متوفاتك حصرا وارثه لری قزینك قزلری زینب وخدیجه زیدك یدنده اولان منزل و باغ ایچون مورثه مز هندك ملکی اولوب ارثا بزه انتقال ایلدی دیو دعوی وزید اول منزل و باغی عمرودن اشترا ایلدم ملکمدر دیو انکار ایلسه زینب وخدیجه مدعا رینه اقامت بینه ایدیجك منزل و باغی زیددن المغه قادره اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ادعاه ارثا عن ابیه فقال ذو الید کان ملکا لفلان آخر باعه منی لا تسمع لان الدار لو کانت بید بایعها و برهن انها ملکی لایندفع دعوی المدعی فکذا من تلقی الملك منه (نور العین فی الثامن ومثله فی الخلاصة والبزازیه)

هند شوقدر اشیاسنی زیده هبه وتسلیم ایتدکد نصکره هند فوت اولدقده ورثه سی زیددن هند اول اشیایی ساکه هبه ایدر اولدقده اولنجه یی کوروب کوزه درسك سنك اولسون دیو هبه ایتمشیدی دیو دعوی وزید انکار ایلسه ورثه مدعارینه اقامت بینه ایدیجك اول اشیایی زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(اقام وارث الواهب بعد موته بینة ان ابی وهب هذا الشیء له هبة فاسدة فلی اخذه منه یسمع (قنیه فی الدعوی والخصومات)

زید متوفانك ورثه سی عمروك یدنده اولان دکانی ایچون زیدك ملکی اولوب ارثا بزه انتقال ایلدی دیو دعوی وعمرو بنم ملکمدر دیو انکار ایلسه ورثه مدعارینه اقامت بینه ایدیجك دکانی عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(دار بید رجل ادعی رجل انها کانت لابیه مات وترکها میراثا له والذی فی یدیه یقول لی فشهد شهود المدعی انها کانت لاب المدعی مات وترکها میراثا له وانهم لایعلمون وارثا غیره فان القاضی یقبل شهادتهم ویقضی به للمدعی ویدفع الدار الیه
(فتوی عدلیه فی دعوی الملك بسبب)

هند فوت اولوب اناسی زینبی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده سائر ورثه برقوشاق ایله برانجو اصقی یی ترکه دن اولمق اوزره قسام دفترینه تحریر ایتدروب بعده زینب اول قوشاق ایله اصقی بنم ملکمدر دیو دعوی وسائر ورثه ترکه دندر دیو انکار ایتملریله زینب مدعاسنه اقامت بینه ایدوب بعد الحلف والحکم اول قوشاق ایله اصقی یی مستقلة المق استدکده سائر ورثه مجرد قسام دفترینه تحریر اولنمغله حقك ساقط اولور دیوب ویرمامکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

فان اقام ای البینة قضی علیه فانه نور دعواه بالبینة (درر فی الدعوی) لایجوز لاحد من المسلمین ان یأخذ مال احد بغیر سبب شرعی (بحر فی التعزیر)

زید جنون مطبق ایله مجنون اولان عمروك وصیسی بکردن عمروه افاقتی حالنده شو قدر اقچه اقراض وتسلیم ایتمشیدم دیو دعوی و بکر انکار ایلسه زید مدعاسنه

اقامت بینه ایدیجك مبلغ مز بوری بکرك یدنده اولان عمروك مالندن المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولور (مر نقله آنفا من الدرر)
زید متوفانك ورثه‌سی عمروك مستقلا ملکی اولمق اوزره یدنده اولان باغ و باغچه ایچون
اول باغ و باغچه‌نك نصفی زیدك ملکی اولوب ارثا بزه انتقال ایلدی دیو دعوی و عمرو مستقلا
بنم ملکمدر دیو انکار ایلسه ورثه مدعالرینه اقامت بینه ایدیجك اول باغ و باغچه دن
حصه‌لرینی ضبطه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر (مر نقله آنفا)
زیدك شرکت عنان ایله شریکی عمرو زیددن ساکه اعمال ایچون سکز یوز سکسان
غروش ویرمشیدم دیو دعوی وزیدسندن اخذ ایتدیکم یدییوز غروشدر دیو زیاده‌یی
انکار ایدوب عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایده‌مابسه عمرو زیاده‌یی یمینیله زیددن المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وعندنا یستحلف المدعی علیه فقط ویقضی علیه بنکوله لقوله صلی الله تعالی علیه
وسلم البینة للمدعی والیمین علی من انکر ومقتضی التقسیم یقتضی انتفاء مشارکة کل واحد
منهما عن قسم صاحبه فیدل علی ان جنس الایمان فی جانب المدعی علیه ولا یمین
فی جانب المدعی اذ اللام فی الیمین للاستغراق (درر فی الدعوی)
زید عمرودن متولیسی اولدیغی نقود موقوفه‌دن ساکه بشیوز غروش قرض و یرمشیدم
دیو دعوی ایتدکده عمرو ایکیوز غروشنی اقرار ایدوب زیاده‌یی انکار ایلسه زید
مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك بشیوز غروشی تماما المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وان انکر ای الخصم سأل القاضی المدعی بینة لان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم
قال للمدعی الك البینة فقال لا فقال علیه السلام لك یمینه سأل ورتب الیمین علی عدم
البینة فلابد من السؤال عنها لیتمکن من الاستحلاف فان اقام البینة قضی علیه فانه نور
دعواه بالبینة (درر فی الدعوی)
زید هندك یدنده اولان استغان ایچون ملکمدر دیو دعوی و هند انکار ایدوب استغان هندك
یدنده قائم اولمغله مدعی و شهودك اشارت ایتملری ایچون اول استغانی مجلس شرعه
احضار ایله دیو جبر اولنورمی * الجواب * اولنور
فلو کان ما یدعیه منقولا فی ید الخصم ذکر المدعی انه فی یده بغیر حق لاحتمال کونه
مرهونا فی یده او محبوسا بالثمن فی یده وطلب المدعی احضاره ان امکن فعلی الغریم احضاره
لیشار الیه فی الدعوی والشهادة والاستحلاف (الدر المختار فی الدعوی)

﴿فی دعوی الاقرار﴾

هند زیددن ذمتکده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتی اقراریکی مشتمل
و خط و ختمکی حاوی معنون و مرسوم دین تمسکی دخی ویرمشیدك دیو دعوی و وجه
محرر اوزره تمسك ابراز ایتدکده زید تمسك و خط و ختم کندینك اولدیغنی معترف
ایکن مبلغ مزبوری ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(رجل ادعی علی رجل مالا فانکر المدعی علیه فاخرج المدعی خطا باقرار المدعی علیه

بذلك المال وقال هذا خط المدعى عليه فانكر المدعى عليه ان يكون خطه فاستكتب فكتب وكان بين الخطين مشابهة ظاهرة اختلفوا فيه قال بعضهم يقضى القاضى على المدعى عليه بذلك المال وقال بعضهم لا يقضى وهو الصحيح ولو قال المدعى عليه هذا خطى لكن ليس على هذا المال ان كان الخط على وجه الرسالة مصدرا معنونا لا يصدق ويقضى عليه بالمال (خانيه فى الدعوى والبينات من باب الدعوى)

زيد عمرودن بن سنك امر كله بكره اولان شوقدر اقچه دينكى مالمدن بكره ادا ايدوب حتى مبلغ مزبور جهت مزبوره دن ذمتكده دينك اولديغنى اقرار ايدوب خط وختمنكى حاوى معنون ومرسوم تمسك دخى ويرمشيدك ديو دعوى ووجه محرر اوزره تمسك ابراز ايتدكده عمرو تمسك كندينك اولديغنى معترف ايكن مبلغ مزبورى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله آنفا)

زيد عمرودن بكر ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقمه كفيل اولوب حتى وجه محرر اوزره كفالتكى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه زيد عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واجمعوا على انه لو قال هذا العين ملكى واقر به صاحب اليد او قال لى عليه كذا وهكذا اقر به هذا المدعى عليه صح الدعوى وتسمع البينة على اقراره لانه لم يجعل الاقرار سببا للوجوب (درر فى كتاب الاقرار)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتى سن مبلغ مزبوردن صلحه طالب اولمشيدك ديو دعوى وبن انجق دعوادن صلحه طالب اولدم ديو انكار ايلسه زيد عمروك مبلغ مزبوردن صلحه طالب اولديغنه اقامت بينه ايديجك مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

طلب الصلح والابراء عن الدعوى لا يكون اقرارا وطلب الصلح والابراء عن المال يكون اقرارا (من اقرار البزازية فى الاول من الاستثناء)

زيد متوفانك ورثه سى عمروك ملكيت اوزره يدنده اولان شو قدر قيون ايچون زيدك تركه سندن اولوب حتى سن زيدك تركه سندن اولديغنى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه ورثه عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك قيونلرى عمرودن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر (مرنقله من الدرر)

زيد متوفانك قزى هند عمروك يدنده اولان وقف منزل ايچون زيدك اجارتين ايله تصرفنده اولوب ساكه فراغ بالوفا ايله فارغ اولوب حتى سن وجه محرر اوزره اقرار دخى ايتمشيدك ديو متولى حضورنده عمرودن دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه هند عمروك وجه محرر اوزره اقرارينه بينة عادله ايله اقامت بينه ايلسه رأى متوليله منزل مزبورى عمرودن الوب ضبطه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(رجلان ادعى احدهما ان البيع الذى جرى بيننا فى الدار كان بيعا باتا وادعى الآخر

زيده تسليم ايتمدين زيد وعمرو فوت اولوب سفينه‌يى عمروك ورثه‌سى قبض ايلسه‌لر زيدك ورثه‌سى سفينه‌يى عمروك ورثه‌سندن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(والملك يثبت للموكل ابتداء خلافة عن الوكيل وان اضاف الى نفسه لانه نائب فى حق الملك اصيل فى حق الحقوق (الدر المنتقى فى الوكالة)

زيد عمروه شوقدر اقچه ويروب مبلغ مزبور ايله بنم ايچون شومقوله برسفينه ياپدر ديو عمروى استصناعه توكيل ايتمكله عمرو مبلغ مزبور ايله زيد ايچون اولمقوله برسفينه ياپدروب زيده تسليم مراد ايتدكده زيد توكيله نادم اولوب سفينه‌يى الميوب مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل بشراء شئ معين اذ اشترى والموكل لايريد بعد ذلك فان البيع لازم للموكل وليس له ان يرد البيع (جواهر الفتاوى فى الوكالة)

زيد عمروه شوقدر اقچه ويروب بنم ايچون شومقوله برسفينه ياپدر ديو عمروى توكيل عمرو دخى مبلغ مزبور ايله زيد ايچون اولمقوله برسفينه ياپدرد قدنصكره عمرو دبوننى تركه‌سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه عمروك داينلرى مجرد عمرو ياپدرمغله عمروك اولمش اولور ديو سفينه‌يى قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(الملك يثبت للموكل ابتداء لكن يثبت له خلافة عن الوكيل وحاصله ان الوكيل خلف عن الموكل فى حق استفادة التصرف والموكل خلف عن الوكيل فى حق الملك (درر فى الوكالة)

زيد عمروه شوقدر اقچه ويروب مبلغ مزبور ايله بنم ايچون شومقوله شوقدر اثواب اشترا ايله ديو عمروى توكيل ايتمكله عمرو دخى مبلغ مزبور ايله زيد ايچون ثمن مثلى ايله اولمقوله اولقدر اثواب اشترا ايدوب زيده تسليم ايلسه زيد توكيله نادم اوب اثواب مزبوره‌يى عمروه رد ايدوب مبلغ مزبورى تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مرنقله من جواهر الفتاوى)

زيد رئيس سفينه سيله آخر دياره كيدر اولدقده برقاچ كسنه‌لر اخر دياره بزم ايچون شومقوله شوقدر كيل اربه اشترا ايله كتوردبوزيدى توكيل ايتملريله زيد اول دياره ماليله اول كسنه‌لر ايچون ثمن مثلى اولان شوقدر اقچه‌يه اولقدر اربه اشترا وقبض ايدوب سفينه سيله اول كسنه‌لره كتورركن سفينه فورتنه‌دن غرق اولوب زيدك تعدى وتقصيرى اولمقسزن هلاك اولسه زيد اولقدر اقچه‌يى اول كسنه‌لردن طلب ايتدكده اول كسنه‌لر معترفلر ايكن مجرد اربه بزه واصل اولمدين هلاك اولدى ديو ويرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وللوكيل طلب الثمن من الموكل وان لم يدفعه للبايع وله حبس المشترى لاجله فان هلك قبل حبسه هلك على الآمر ولايسقط ثمنه وان بعد حبسه سقط (ملتقى فى الوكالة)

زيد عمروك معين منزلنى شوقدر اقچه‌يه شرايه بكرى توكيل ايدوب بكر دخى منزل مزبورى عمرودن اولقدر اقچه‌يه اشترا وقبض ايلسه بكر عقد مزبورى زيدك اذنسز اقاله‌يه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والوكيل بالشراء لايملك الاقالة بخلاف الوكيل بالبيع والسلم (بزازيه فى الوكالة)

زيد آخر بلده يه كيدر اولدقده عمرو زيده شوقدر اقجه ويروب اول بلده ده بنم ايچون شو مقوله ايپك اشترا ايله ديو زيدى توكيل ايتدكدنصكره زيد اول بلده يه واروب مبلغ مزبور ايله عمرو ايچون شوقدر ايپك اشترا ايتدكده ثمن مثلندن زيادهٔ فاحشه ايله اشترا ايلسه شراء مزبور عمرو اوزرينه نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

ولو وكله ان يشترى له جارية وكالة صحيحة ولم يسم ثمنا فاشترى الوكيل جارية ان اشترى بمثل القيمة او باقل من القيمة او بزيادة يتغابن فى مثلها جاز على الموكل وان اشترى بزيادة لايتغابن فى مثلها يلزم الوكيل لان الزيادة القليلة مما لايمكن التحرز عنها فلو منعت النفاذ على الموكل لضاق الامر على الوكلاء ولامتنعوا عن قبول الوكالات وبالناس حاجة اليها فمست الضرورة الى تحملها ولا ضرورة فى الكثير لامكان التحرز (بدايع فى الوكالة)

زيد عمروه شوقدر اقجه ويروب بنم ايچون مبلغ مزبور ايله برجاريه اشترا ايله ديو عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو بكرك يدنده اولان جاريه يى بكرك ملكى اولمق اوزره مبلغ مزبور ايله زيد ايچون بكردن اشترا وقبض وزيده تسليم ايتدكدنصكره هند جاريه يه مستحقه چيقوب بعد الاثبات والحكم زيددن السه زيد ثمن مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفى نوادر ابن سماعة عن محمد رحمه الله رجل دفع الى رجل دراهم وامره ان يشترى له بها عبدا فاشترى فوجده حرا فللموكل ان يضمن الوكيل الالف ولو وجده مستحقا فليس له ان يضمن الوكيل (فى العاشر من وكالة التاتارخانيه وكذا فى الخانيه)

منقر رايج ايكن زيد عمروه شوقدر منقر ويروب اسدى يه تبديل ايله ديو عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو اول منقرلرى تبديل ايتمدين منقر كاسد اولسه عمرو اول منقرلرى عينى ايله يدنده اولمغله زيده ويرمك استدكده زيد عمروه مجرد وكالتى قبول ايتمكله منقر يرينه التون يا كمش الورم ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فان كانت الوديعة قائمة بعينها ترد عليه لان هذا عين ماله (بدايع)

﴿ فى الرسول ﴾

زيد عمروى بكرك شوقدر اشياسنى شرايه ارسال ايتدكدنصكره بكر اولقدر اشيايى شوقدر اقجه يه زيده بيع ايلدم وار زيده خبر ويروب تسليم ايله ديو عمروه ويروب عمرو دخى زيده كلوب خبر ويردكده زيد عقد مزبورى اول مجلسده قبول ايدوب عمرو اشياء مزبوره يى زيده تسليم ايلسه بكر ثمن مزبورى زيددن طلب ايتميوب عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وقيد بالوكيل لان الرسول لاترجع الحقوق اليه ولو ادعى انه رسول وقال البايع انه وكيل وطالبه بالثمن فالقول للمشترى والبينة على البايع (البحر الرائق فى الوكالة)

زيد آخر دياره اولان مديونى عمروه معنون ومرسوم مكتوب كوندروب مكتوبده

ذ منكده اولان شوقدر اقجه‌ي قولم بكره ويرديو تحرير ايتمكله عمرودخي مبلغ مزبوري تماما بكره ويروب لكن بكر مبلغ مرقومي زيده ويرميوب اباق ايلسه زيد مجرد بكر مبلغ مزبوري باكه ويرمدين اباق ايلدي ديوب عمرودن تكرار المغه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

في نوادر ابن رستم قال لمديونه ابعث بالدين مع غلامي اوغلامك اوابني اوابنك ففعل فضاع في يد الرسول قبل الوصول ضمن الدين وضاع من المديون لانه رسالة فلايتم الاداء قبل الوصول بخلاف قوله ادفع الدين الى غلامي اوغلامك اوابني اوابنك لانه وكالة فتم القبض بوصوله الى الوكيل (بزازيه في الثالث من الوكالة)

زيد عمروه ويرديو بكره شوقدر اقجه ويروكدنصكره بكر مبلغ مزبوري امين اولميان بشرك يديله عمروه ارسال ايدوب بعد المفارقه مبلغ مزبور عمروه واصل اولمدين بشرك يدنده ضايع اولسه زيد مبلغ مزبوري بكره تضمينه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(رجل دفع الى رجل الف درهم وقال له ادفعها الى فلان بالري ثم مات الدافع فدفع المودع المال الى رجل آخر ليدفعها الى فلان بالري فاخذ في الطريق فلا ضمان على المودع لانه وصي الميت ولوكان الدافع حيا ضمن المودع لانه وكيل الان يكون الاخر في عياله فلاضمان عليه (من وديعة الخانية فيمايعد تضبيعا) دفعها المودع الى آخر فضاعت عند الثاني ان لم يفارق الاول لاضمان على احد وان فارق وضاع يضمن الاول عند الامام ولايضمن الثاني (بزازيه في الوديعة)

زيد شوقدر اربه سني ثمن معلومه عمروه بيع ايتدكدنصكره عمرو اول اربه يي قبضنه خدمتكاري بكري ارسال ايتمكله زيد اول اربه يي كوتور عمروه ويرديو بكره ويروب بكردخي عمروه ويرسه زيد ثمني عمرودن طلب ايتميوب مجرد اربه يي بديكه تسليم ايتدم ديو بكردن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

لان الرسول لاترجع الحقوق اليه (بحر في الوكالة)

﴿ كتاب الدعوى ﴾

(وهي لغة اخبار بحق له على غيره (ملتقى الابحر)

زيد عمرودن شومقوله شوقدر اقجه قيمتلو شوقدر اشيامي غصبا اخذ ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايلسه زيد مدعا سنه اقامت بينه ايديجك اشياء مزبوره موجوده ايسه اعيانني دكل ايسه قيمتلريني عمرودن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

الغصب هو ازالة اليد المحقة واثبات اليد المبطلة فاستخدام العبد وحمل الدابة غصب لاالجلوس على البساط وحكمه الاثم ووجوب ردعينه في مكان غصبها ان كانت قائمة والضمان لوهلكت (ملتقى في الغصب) وان وقعت الدعوى في جنس غائب لايعرف مكانه بان ادعى انه غصب منه ثوبا اوجارية ولايعلم قيامه وهلاكه اشار في عامة الكتب الى انه لاحاجة الى ذكر القيمة بعد بيان الجنس والنوع وبه صرح في كتاب الرهن

وفى كتاب الغصب انه اذا برهن على انه غصب منه جارية تسمع فبعض اولوه بما اذا ذكر القيمة وبعض حملوه على ما اذا شهدوا على اقراره بغصب جارية فتقبل فى حق الحبس والقضاء جميعا وعامة المشايخ على انه تقبل فى حق الحبس لا فى حق الحكم بلا فرق بين الدعوى والشهادة واطلاق محمد رحمه الله يدل عليه قال ابو اليسر فلما اختلف المشايخ فى اشتراط ذكر القيمة كلف بذكرها لكى يبعد عن الاختلاف فان لم يذكر لم ترد الدعوى احياء لحق المالك فان الغصب قد يقع قبل ان يختبر المالك قيمته و يعرفها واذا سقط بيان القيمة عن المالك فلان يبطل عن الشاهد اولى (بزازيه فى الدعوى)

زيد عمرودن ساكه شو مقوله شو قدر اقچه قيمتلو قلجى ايداع وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى و عمرو سن بانكه نسنه ايداع ايتمدك ديو انكار ايلسه زيد مدعاسنه اقامت بينه ايديجك اول قلج قائم ايسه عينى دكل ايسه قيمتنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا يصير غاصبا لو جحدها اياها اى انكر الوديعة بعد طلب المالك او قائم مقامه بحضرته بلا نية الحفظ (الدر المنتقى فى الوديعة)

زيد عمرو قولى اولمق اوزره بكره بيع وتسليم ايدوب عمرو رقه منقاد ايكن بعده عمرو بن حر الاصلم ديو بكردن دعوى و بكر انكار ايلسه عمرو مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك سبيلى تخليه اولنورمى * الجواب * اولنور

(ولو باع عبدا ودفعه الى المشترى وقبض ثمنه وقبضه المشترى وذهب به الى منزله والعبد ساكت وهو ممن يعبر عن نفسه فهذا اقرار منه بالرق فلا يصدق فى دعوى الحرية بعد ذلك الا ان يقوم له بينة على ذلك فحينئذ تقبل (البحر الرائق فى الاستحقاق)

زيدك رقه منقاد اولان عمرودن قوللغن ديو دعوى و عمرو بن حر الاصلم ديو بزيدك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله عمرو زيدك استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قال العبد انا حر الاصل فالقول له بحكم الاصل مالم يسبق منه انقياد للرق و بعده لا يقبل قوله بلا برهان (بزازيه فى الحادى عشر من الدعوى) ولا يظهر صدق المدعى الا بحجة (بدائع فى الكفالة)

زيد عمرودن قوللغن ديو دعوى واقامت بينه ايتدكدنصكره عمرو بن حر الاصلم ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله سبيلى تخليه اولنورمى * الجواب * اولنماز

(ولو برهن العبد على مولاه بالحرية و برهن المولى عليه بالرق فبينة العبد اولى لان الرق لا يرد على الحر والحرية ترد على الرق (بزازيه فى الحادى عشر من الدعوى)

زيد كندويه رقه منقاده اولان جاريه سى هندى بيع ايتمك استدكده هند بن حرة الاصلم ديو دعوى وزيد انكار ايدوب هندك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله امتناعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(القن لو انقاد للبيع لا يقبل قوله انى حر الاصل بلا بينة وتفسير الانقياد ان ينقاد للتسليم يعنى اذا سلمه الى المشترى لا يأبى (فصولين فى التاسع والثلثين)

زيد متوفانك ورثه‌سى زيدك جاريه‌سى هندى بيع مراد ايتدكارنده هند ورثه‌دن زيد صحتنده بنى اعتاق ايتمشيدى ديو دعوى وورثه انكار ايدوب هندك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله امتناعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله من البحر والبدايع)

زيد باركيرينى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو شو مقوله شرط مفسد ايله بيع ايتمشيدك ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذ بمجرد الدعوى لايثبت الحق (درر فى القسامة)

زيد عمرو متوفانك ورثه‌سى يدلرنده اولان منزل ايچون ملكمدر ديو دعوى وورثه عمروك تركه‌سندندر ديو انكار ايلسه‌لر زيد مدعاسنه اقامت بينه ايديجك بعد الحلف منزل مرقومى ورثه‌دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لايحلف مع وجود البرهان الا فى مسائل الاولى يحلف مدعى الدين على الميت اذا برهن ولا خصوصية لدعوى الدين بل فى كل موضع يدعى حقا فى التركة واثبته بالبينة فانه يحلف من غير طلب خصم انه مااستوفى حقه وهو مثل حقوق الله تعالى يحلف من غير دعوى الثانية المستحق للمبيع بالبينة للمستحق عليه تحليفه بالله ماباعه ولاوهبه ولاتصدق به ولاخرجت العين من ملكه الثالثة يحلف مدعى الآبق مع البينة انه باق على ملكك الى الآن لم يخرج ببيع ولاهبة كذا فى البحر الرائق (هنديه فى الثالث من الدعوى)

بروقفك متولسى زيد عمرو متوفانك ورثه‌سندن مال وقفدن عمروه شوقدر اقچه قرض ويرمشيدم ديو دعوى وورثه انكار ايلسه‌لر زيد مدعاسنه اقامت بينه ايديجك بعد الحلف مبلغ مزبورى عمروك تركه‌سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واجمعوا على ان من ادعى على ميت يحلفه القاضى بلا طلب الوصى والوارث (بزازيه فى الاول من الدعوى) ولايستحلف الاب فى مال الصبى ولا الوصى فى مال اليتيم ولا المتولى للمساجد والاوقاف اذا ادعى العقد عليهم فحينئذ يستحلفون (شرح الطحاوى للاسبيجابى فى اول كتاب الدعوى)

زيد جاريه‌سى هندى شوقدر اقچه‌يه عمروه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو زيددن هندبنت دعواى حريت ومدعاسنه اقامت بينه ايتمكله حريتنه حكم اولنمغين ثمن مرقومى ويرديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله ثمن مزبورى زيددن استردادة قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لايلزم بنفس الدعوى شئ (بدايع فى ركن الكفالة)

زيد تجاردن عمروه بكره شوقدر كيل پرنج ويرقيمتنى بن ساكه ويره‌يم ديدكدنصكره عمرو زيددن بن بكره اولقدر كيل پرنج ويردم قيمتنى ويرديو دعوى ايتدكده زيد بكره ويرديكك پرنج شوقدر ناقصدر ديو زياده‌يى انكار وزياده ثابته اولماسه عمرو قول مجرديله زيدك اقرار ايتديكى مقداردن زياده زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

اذ بمجرد الدعوى لايثبت الحق (درر فى القسامة)

زيد ملك دكاننى عمروه مدت معلومه تمامنه دك ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى مدت تمامنه دك ضبط وتصرف ايتدكدنصكره زيد عمرودن اجر مسمى شوقدردر ديو دعوى وعمرو شوقدردر ناقصدر ديو زياده يى انكار ايدوب زياده ثابته اولماسه قول مجرديله عمروك اقرار ايتديكى مقداردن زياده نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو اختلفا فى الاجارة قبل الاستيفاء تحالفا وبعده لا والقول للمستأجر

(تنوير الابصار فى التحالف)

زيد متوفانك ظاهرده وارث معروفى اولمامغله تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكدنصكره عمرو بكردن زيد شوقدر اقچه سنى ساكه ايداع وتسليم ايتمشيدى ديو رأى حاكمله دعوى ايتدكده بكر انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله بكردن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله من الدرر والبدايع)

زيدك وقفى اولمق اوزره متوليسى عمروك يدنده اولان عرصه ايچون بكرك وقفى متوليسى بشر بكرك وقف مسجليدر ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك اول عرصه يى بكرك وقفى ايچون ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وبينة الخارج فى الملك المطلق احق من بينة ذى اليد لانه المدعى والبينة له بالحديث (الدر المختار فى الدعوى) والحاصل ان دعوى الوقف من قبيل دعوى الملك المطلق

(البحر الرائق فى دعوى الرجلين)

هند بر منزله زيدك قرنداشى اولادنه مشروطه وقفى زيدك قرنداشى اولادندن اولمق اوزره متصرفه ايكن زينب ظهور ايدوب زيد منزل مزبورى قرنداشى اولادينه شرط ايتميوب توليت وتصرفنى عتقاسنك اولادنه شرط ايدوب بن زيدك عتقاسنك اولادندن اولمغله حق تصرف بنمدر ديو دعوى وهند انكار ايدوب زينبك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله منزل مزبوره مداخله يه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(مر نقله من الدرر وكفالة البدايع)

زيد بر وقف دكانه اجارۂ معجله ومؤجله ايله متصرف ايكن بلا ولد فوت اولوب متولى دكانى وقف ايچون ضبط ايتدكدنصكره عمرو متوليدن زيد صحتنده اول دكانى شوقدر اقچه بدل مقابله سنده سنك اذنكله بالكه فراغ ايدوب حتى اذن تمسكى دخى ويرمشيدك ديو دعوى وتمسك ابراز ايتدكده متولى بالكليه انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله اول دكانه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

ولا يظهر صدق المدعى الا بحجة (بدايع فى الكفالة) والحجة هى البينة او الاقرار اما الصك فلا يصلح حجة (ظهيرية فى القسم الثالث من الوقف)

زيد اجارۂ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف عرصه ده ماليله دكان بنا ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب عرصه متوليسى عمرو زيدك ورثه سندن زيد دكانى تبرعا وقف ايچون بنا واشهاد ايتمشيدى ديو دعوى وورثه نفسيچون بنا ايدوب لكن اشهاد ايتمامشيدى ديو انكار ايلسه لر عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايديجك دكانى وقف ايچون ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

رجل بنى فى ارض الوقف ينظر ان نوى للوقف صار وقفا والا فلا وبه نأخذ (خزانة الاكمل فى الوقف) جوابه مبنى على الاصل الذى تفرع عليه كثير من المسائل وهو كون القول قول من يشهد له الظاهر والبينة بينة من يشهد الظاهر على خلافه والمتولى ممن يشهد الظاهر على خلافه لان الظاهر ان الانسان انما يبنى لنفسه (عطائيه)

زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف عرصه‌ده ماليله دكان بنا ايتدكدن صكره زيد بلا ولد فوت اولدقده عرصه متولیسی عمرو زيدك ورثه‌سندن زيد دكانى تبرعا وقف ايچون بنا واشهاد ايتمشيدى ديو دعوى وورثه انكار ايلسه‌لر عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايديجك دكانى وقف ايچون ضبطه قادر اولورمى الجواب اولور (مرنقله آنفا)

زيد تحت اجاره‌سنده اولان وقف عرصه‌ده ماليله دكان بنا ايتدكدنصكره زيد فوت اولدقده عرصه متولیسی عمرو زيدك ورثه‌سندن زيد دكانى تبرعا وقف ايچون بنا ايتمشيدى ديو دعوى وورثه نفسيچون بنا ايتمشيدى ديو انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله اول بنايى وقف ايچون ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرنقله غير مرة)

زيد شوقدر قيونى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد عمرودن اول قيونلرى ساكه شوقدر اقچه‌يه بيع وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى وعمرو شوقدر نقصانه بيع ايتمشيدك ديو زياده‌يى انكار ايلسه زيد مدعاسنه اقامت بينه ايديجك مبلغ مزبورى تماما عمرودن الغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اختلفا اى المتبايعان فى قدر الثمن او وصفه او جنسه او فى قدر مبيع حكم لمن برهن لانه نور دعواه بالحجة وان برهنا فلمثبت الزيادة اذ البينات للاثبات (الدر المختار فى التحالف

زيدك برپارمغى جرح اولنوب بعد البرء بالكليه عمل مانده اولمغله زيد عمرودن پارمغمى سن ضرب وجرح ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله پارمغنك ديتى نانه عمرودن نسئه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله من البدايع والدرر)

زيد عمرودن بكرك زمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقى اولمغله بكر مبلغ مزبورى قبضه بنى توكيل ايتدى ديو دعوى ايتدكده عمرو دينى اقرار ايدوب وكالتى انكار ايلسه زيد وكالتى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل وكل بقبض دينه من فلان فاراد الوكيل اثبات الوكالة بالبينة فشهد شاهدان انه وكله بقبض دينه من فلان قال ابو حنيفة رحمه الله تعالى يصير وكيلا بالقبض والخصومة (فى الثانى من وكالة التتارخانيه)

زيد عمروك يدنده اولان عرصه ايچون بكرك ملكى اولوب بكر اول عرصه‌يى دعوى وقبضه بنى توكيل ايتدى ديو دعوى وعمرو عرصهٔ مرقومه بنم ملكمدر ديوب بكرك ملكى اولديغنى ووكالت مرقومه‌يى بالكليه انكار ايلسه زيد مدعاسنى وجه شرعى

اوزره اثبات ایدیجك عرصهٔ مرقومه یی عمرودن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور
(لانه نور دعواه بالحجة (الدر المختار)

هند متوفاتك حصرا وارثه لری قزینك قزلری زینب وخدیجه زیدك یدنده اولان
منزل و باغ ایچون مورثه مز هندك ملكی اولوب ارثا بزه انتقال ایلدی دیو دعوی وزید
اول منزل و باغی عمرودن اشترا ایلدم ملكمدر دیو انكار ایلسه زینب وخدیجه
مدعارینه اقامت بینه ایدیجك منزل و باغی زیددن المغه
قادره اولورلر می * الجواب * اولورلر
(ادعاه ارثا عن ابیه فقال ذو الید كان ملكا لفلان آخر باعه منی لاتسمع لان الدار
لوكانت بید بایعها و برهن انها ملكی لایندفع دعوی المدعی فكذا من تلقی الملك منه
(نور العین فی الثامن ومثله فی الخلاصة والبزازیه)

هند شوقدر اشیاسنی زیده هبه وتسلیم ایتدكد نصكره هند فوت اولدقده ورثه سی
زیددن هند اول اشیایی ساكه هبه ایدر اولدقده اولنجه یی كوروب كوزه درسك سنك
اولسون دیو هبه ایتمشیدی دیو دعوی وزید انكار ایلسه ورثه مدعارینه اقامت بینه
ایدیجك اول اشیایی زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(اقام وارث الواهب بعد موته بینة ان ابی وهب هذا الشیٔ له هبة فاسدة فلی اخذه
منه یسمع (قنیه فی الدعوی والخصومات)

زید متوفانك ورثه سی عمروك یدنده اولان دكان ایچون زیدك ملكی اولوب ارثا بزه
انتقال ایلدی دیو دعوی وعمرو بنم ملكمدر دیو انكار ایلسه ورثه مدعارینه اقامت بینه
ایدیجك دكانی عمرودن المغه قادر اولورلر می * الجواب * اولورلر
(دار بید رجل ادعی رجل انها كانت لابیه مات وتركها میراثا له والذی فی یدیه یقول لی
فشهد شهود المدعی انها كانت لاب المدعی مات وتركها میراثا له وانهم لایعلمون وارثا
غیره فان القاضی یقبل شهادتهم و یقضی به للمدعی ویدفع الدار الیه
(فتوی عدلیه فی دعوی الملك بسبب)

هند فوت اولوب اناسی زینبی وسائر ورثه سنی ترك ایتدكده سائر ورثه برقوشاق ایله
برانجو اصقی یی تركه دن اولمق اوزره قسام دفترینه تحریر ایتدروب بعده زینب اول
قوشاق ایله اصقی بنم ملكمدر دیو دعوی وسائر ورثه تركه دندر دیو انكار ایتملریله زینب
مدعاسنه اقامت بینه ایدوب بعد الحلف والحكم اول قوشاق ایله اصقی یی مستقلة
المق استدكده سائر ورثه مجرد قسام دفترینه تحریر اولنمغله حقك ساقط اولور دیوب
ویرمامكه قادر اولورلر می *الجواب * اولمازلر
فان اقام ای البینة قضی علیه فانه نور دعواه بالبینة (درر فی الدعوی) لایجوز لاحد من
المسلمین ان یأخذ مال احد بغیر سبب شرعی (بحر فی التعزیر)

زید جنون مطبق ایله مجنون اولان عمروك وصیسی بكردن عمروه افاقتی حالنده
شو قدر اقچه اقراض وتسلیم ایتمشیدم دیو دعوی و بكر انكار ایلسه زید مدعاسنه

اقامت بینه ایدیجك مبلغ مزبوری بكرك یدنده اولان عمروك مالندن المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولور (مرنقله آنفامن الدرر)
زید متوفانك ورثه‌سی عمروك مستقلا ملكی اولمق اوزره یدنده اولان باغ و باغچه ایچون
اول باغ و باغچه‌نك نصفی زیدك ملكی اولوب ارثا بزه انتقال ایلدی دیو دعوی و عمرو مستقلا
بنم ملكمدر دیو انكار ایلسه ورثه مدعالرینه اقامت بینه ایدیجك اول باغ و باغچه دن
حصه‌لرینی ضبطه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر (مرنقله آنفا)
زیدك شركت عنان ایله شریكی عمرو زیددن ساكه اعمال ایچون سكز یوز سكسان
غروش ویرمشیدم دیو دعوی وزیدسندن اخذ ایتدیكم یدی یوز غروشدر دیو زیاده‌یی
انكار ایدوب عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایده‌مابسه عمرو زیاده‌یی یمینیله زیددن المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وعندنا یستحلف المدعی علیه فقط ویقضی علیه بنكوله لقوله صلی الله تعالی علیه
وسلم البینة للمدعی والیمین علی من انكر ومقتضی التقسیم یقتضی انتفاء مشاركة كل واحد
منهما عن قسم صاحبه فیدل علی ان جنس الایمان فی جانب المدعی علیه ولا یمین
فی جانب المدعی اذ اللام فی الیمین للاستغراق (درر فی الدعوی)
زید عمرودن متولیسی اولدیغم نقود موقوفه‌دن ساكه بشیوز غروش قرض ویرمشیدم
دیو دعوی ایتدكده عمرو ایكیوز غروشنی اقرار ایدوب زیاده‌یی انكار ایلسه زید
مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك بشیوز غروشی تماما المغه قادر اولورمی الجواب * اولور
(وان انكر ای الخصم سأل القاضی المدعی بینة لان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم
قال للمدعی الك البینة فقال لا فقال علیه السلام لك یمینه سأل ورتب الیمین علی عدم
البینة فلابد من السؤال عنها لیتمكن من الاستحلاف فان اقام البینة قضی علیه فانه نور
دعواه بالبینة (درر فی الدعوی)
زید هندك یدنده اولان استغان ایچون ملكمدر دیو دعوی وهند انكار ایدوب استغان هندك
یدنده قائم اولمغله مدعی وشهودك اشارت ایتملریچون اول استغا نی مجلس شرعه
احضار ایله دیو جبر اولنورمی * الجواب * اولنور
فلو كان ما یدعیه منقولا فی ید الخصم ذكر المدعی انه فی یده بغیر حق لاحتمال كونه
مرهونا فی یده او محبوسا بالثمن فی یده وطلب المدعی احضاره ان امكن فعلی الغریم احضاره
لیشار الیه فی الدعوی والشهادة والاستحلاف (الدر المختار فی الدعوی)

﴿فی دعوی الاقرار﴾

هند زیددن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتی اقراریكی مشتمل
وخط وختمكی حاوی معنون ومرسوم دین تمسكی دخی ویرمشیدك دیو دعوی ووجه
محرر اوزره تمسك ابراز ایتدكده زید تمسك وخط وختم كندینك اولدیغنی معترف
ایكن مبلغ مزبوری ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(رجل ادعی علی رجل مالا فانكر المدعی علیه فاخرج المدعی خطا باقرار المدعی علیه

﴿بذلك﴾

بذلك المال وقال هذا خط المدعى عليه فانكر المدعى عليه ان يكون خطه فاستكتب
فكتب وكان بين الخطين مشابهة ظاهرة اختلفوا فيه قال بعضهم يقضى القاضى
على المدعى عليه بذلك المال وقال بعضهم لايقضى وهو الصحيح ولو قال المدعى عليه
هذا خطى لكن ليس على هذا المال ان كان الخط على وجه الرسالة مصدرا معنونا
لايصدق ويقضى عليه بالمال (خانيه فى الدعوى والبينات من باب الدعوى)
زيد عمرودن بن سنك امر كله بكره اولان شوقدر اقچه دينكى مالمدن بكره ادا ايدوب
حتى مبلغ مزبور جهت مزبوره دن ذمتكده دينك اولديغنى اقرار ايدوب خط
وختمنكى حاوى معنون ومرسوم تمسك دخى ويرمشيدك ديو دعوى ووجه محرر اوزره
تمسك ابراز ايتدكده عمرو تمسك كندينك اولديغنى معترف ايكن مبلغ مزبورى ويرمامكه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله آنفا)
زيد عمرودن بكر ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقمه كفيل اولوب حتى وجه
محرر اوزره كفالتنكى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه زيد
عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك مبلغ مزبورى عمرودن المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولور
(واجمعوا على انه لو قال هذا العين ملكى واقر به صاحب اليد او قال لى عليه كذا
وهكذا اقر به هذا المدعى عليه صح الدعوى وتسمع البينة على اقراره لانه لم يجعل
الاقرار سببا للوجوب (درر فى كتاب الاقرار)
زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتى سن مبلغ مزبوردن
صلحه طالب اولمشيدك ديو دعوى وبن انجق دعوادن صلحه طالب اولدم ديو انكار
ايلسه زيد عمروك مبلغ مزبوردن صلحه طالب اولديغنه اقامت بينه ايديجك مبلغ
مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
طلب الصلح والابراء عن الدعوى لايكون اقرارا وطلب الصلح والابراء عن المال
يكون اقرارا (من اقرار البزازية فى الاول من الاستثناء)
زيد متوفانك ورثه سى عمروك ملكيت اوزره يدنده اولان شوقدر قيون ايچون زيدك
تركه سندن اولوب حتى سن زيدك تركه سندن اولديغنى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى
وعمرو بالكليه انكار ايلسه ورثه عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك قيونلرى
عمرودن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر (مرنقله من الدرر)
زيد متوفانك قزى هند عمروك يدنده اولان وقف منزل ايچون زيدك اجارتين ايله
تصرفنده اولوب ساكه فراغ بالوفا ايله فارغ اولوب حتى سن وجه محرر اوزره اقرار
دخى ايتمشيدك ديو متولى حضورنده عمرودن دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه هند
عمروك وجه محرر اوزره اقرارينه بينه عادله ايله اقامت بينه ايلسه رأى متوليله منزل
مزبورى عمرودن الوب ضبطه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(رجلان ادعى احدهما ان البيع الذى جرى بيننا فى الدار كان بيعا باتا وادعى الآخر

بيع الوفاء واقاما جميعا البينة تقبل بينة مدعى الوفاء لانه خلاف الظاهر فى البياعات (فى الثالث من دعوى جواهر الفتاوى وفيها تفصيل) الاقرار حجة على المقر اذا كان عاقلا بالغا (بدايع فى الاقرار)

زيد عمرو متوفانك تركه سندن اولمق اوزره ورثه سى يدلرنده اولان شوقدر اشيا ايچون ملكم اولوب حتى عمرو صحتنده اقرار دخى ايتمشيدى ديو دعوى وورثه بالكليه انكار ايلسه لر زيد عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك بعد الحلف اشياء مرقومه يى ورثه دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واجمعوا انه لو قال هذا العين ملكى وهكذا اقر به المدعى عليه يقبل لانه لم يجعل الاقرار علة الاستحقاق ولو برهن عليه ايضا يقبل (بزازيه فى الاول من الدعوى) ولا خصوصية لدعوى الدين بل فى كل موضع يدعى حقا فى التركة واثبته بالبينة فانه يحلف من غير خصم انه مااستوفى حقه وهو مثل حقوق الله تعالى يحلف من غير دعوى كذا فى الولوالجية (البحر الرائق فى اوائل كتاب الدعوى) .

زيد صغيرك وصيسى عمرو هند متوفانك تركه سى وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن صغيرك مالندن هنده شوقدر اقچه قرض ويرمشيدم حتى هند صحتنده اقرار دخى ايتمشيدى ديو دعوى و ورثه بالكليه انكار ايلسه لر عمرو هندك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك بعد الحلف مبلغ مزبورى ورثه دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولا يستحلف الاب فى مال الصبى ولا الوصى فى مال اليتيم ولا المتولى للمساجد والاوقاف الا اذا ادعى العقد عليهم فحينئذ يستحلفون (شرح الطحاوى للاسبيجابى فى الدعوى)

زيد زعامتى قريه لر بنك محصوللرينى قبضه عمروى توكيل ايدوب عمرو دخى زعامتى ضبط ايتدكدنصكره مقبوضم شوقدردر ديوب زيد اولقدر محصول شرعيدن مقبوضك شوقدر زياده اولوب حتى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه زيد عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك زياده موجود ايسه عينى الوب دكل ايسه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ويسأل القاضى المدعى عليه عن الدعوى فيقول انه ادعى عليك كذا فماذا تقول بعد صحتها والا تصدر صحيحة لا يسأل لعدم وجوب جوابه فان اقر فبها او انكر فبرهن المدعى قضى عليه (الدر المختار فى الدعوى)

هند متوفانك تركه سى وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن زيد برمقدار اشيامى توكيلله آخره ثمن مثللرى اولان شوقدر اقچه يه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره مبلغ مزبورى بغير حق كندى مصارفنه صرفله اتلاف ايدوب حتى زيد صحتنده اقرار دخى ايتمشيدى ديو دعوى وورثه بالكليه انكار ايلسه لر هند زيدك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايدوب مبلغ مزبورى ورثه يه تضمين مراد ايتدكده ورثه هنده اشياء مرقومه نه مقوله اشيا ايديكنى بيان ايتمجه مبلغ مزبورى ضامن اولمازز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وينبغى ان يزاد فى السؤال بعد الحلف كما عرفت مرارا من البحر (لمرتبه الفقير)
ادعى على آخر الف درهم ثمن عبد اشتراه منه وقبضه صح الدعوى وان لم يبين العبد ولم يبين صفته لان هذا فى الحقيقة دعوى الدين لما كان العبد مقبوضا (فى الثانى من دعوى التاتارخانيه ومثله فى السادس من الفصولين)
زيد عمرو متوفانك تركه‌سى وافيه‌سنى قبض ايدن ورثه‌سندن عمرو ذمتنده قرضدن شوقدر اقجه حقم اولوب حتى سز عمروك فوتندن نصكره اقرار دخى ايتمشيدكز ديو دعوى وورثه بالكليه انكار ايلسه‌لر زيد ورثه‌نك اقرار مشروحلرينه اقامت بينه ايديجك مبلغ مزبورى ورثه‌دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(الاقرار حجة على المقر اذا كان عاقلا بالغا (بدايع فى الاقرار)
زيد شوقدر منقرينى عمروه ايداع وتسليم ايدوب بعده منقر كاسد اولدقدن نصكره عمرو اول منقرلر حالا يدمده در ديو بزيده اولقدر منقرو يرمك استدكده زيد بو منقرلر بنم دكلدر سن اول منقرلرى قبل الكساد بغير حق كندى مصارفكه صرفله استهلاك ايدوب حتى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه زيد عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك اول منقرلرى الميوب ايداع ايتديكى منقرلرك يوم استهلاكده للتون باكشدن اولان قيمتنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
فان انقطع المثلى يجب قيمته يوم الخصومة وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى يوم الغصب وعند محمد رحمه الله تعالى يوم الانقطاع (ملتقى فى الغصب) وباقى القيود يعرف مرارا من البدايع)
زيد هندك ملكيت اوزره يدنده اولان شوقدر اشيا ايچون ملكم اولوب حتى وجه محرر اوزره اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وهند بالكليه انكار ايلسه زيد هندك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك اشياء مرقومه‌يى هندن المغه قادر اولورمى
* الجواب * اولور (مرنقله من الدرر والبزازيه والبدايع)
هند فوت اولوب زوجى زيدى وقزى زينبى ترك ايدوب زينب هندك زيد ذمتنده اولان مهرندن حصه‌سنى المدين زيد دخى فوت اولوب ورثه‌سنى ترك ايتدكده زينب زيدك ورثه‌سندن هندك زيد ذمتنده درتيوز غروش مهرى اولوب حتى زيد صحتنده اقرار دخى ايتمشيدى حصه‌مى تركهٔ زيددن ويرك ديو دعوى ايتدكده ورثه هندك زيد متنده اولان مهرى ايكيوز غروشدر ديو زياده‌يى وزيدك اقرارينى انكار ايلسه‌لر زينب زيدك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك درتيوز غروشدن حصه‌سنى زيدك تركه‌سندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور (مرنقله من الدرر)
لكن ينبغى ان يزاد فى السؤال بعد الحلف كما لا يخفى (لمرتبه)
زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقجه حقنه بكر كفيل اولمغله بكر مبلغ مزبورى كفالتنه بناء زيده ادا ايتدكدن نصكره بشرط ظهور ايدوب عمرودن زيدك ساكه اقراض

ایتدیکی اولقدر اقچه بنم اولوب حتی زید بنم اولدیغنی اقرار دخی ایتمشیدی دیوب زید بشری عمرو اوزرینه حواله ایتمش دکل ایکن زیدك اقرارینه بناء مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو قال مالی من الدین علی فلان لفلان او من الودیعة عند فلان لفلان فهو اقرار وحق القبض للمقر ویسلمه الی المقر له فان سلم المودع او المدیون الی المقر له برئ)
(فی الاول من اقرار البزازیه)

﴿ فی الدفع ﴾

زید عمروك یدنده اولان برمتاعی ملکمدر دیو عمرودن دعوی ایتدکده عمرو زیده بکر مقدما ملکی اولمق اوزره متاع مزبوری بندن دعوی ایتدکده سن بکرك دعوای مذکورەسنه شهادت ایتمشیدك دیو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل ادعی الطیلسان بالشراء فشهد به رجلان له ولم یقض ثم ادعی احد الشاهدین فی الطیلسان لایسمع دعواه (فی الاول من دعوی الخلاصة) المدعی علیه اقام بینة ان المدعی شهد بهذا لفلان او انه استوهبه منی او اقرانه لیس له او انه قبله ودیعة تندفع عنه الخصومة (منیة المفتی فی الدعوی)

زید عمرودن ذمتکده قرضدن شو قدر اقچه حقم اولوب حتی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی ایتدکده عمرو کرچك اقرار ایتمشیدم لکن مبلغ مزبورك شو مقداری قرض ماعداسی ربادر دیو دعوی وزید انکار ایدوب عمروك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قال سمعت شیخ الاسلام القاضی علاء الدین المروزی یقول یقع عندنا کثیرا ان الرجل یقر علی نفسه بمال فی صك ویشهد علیه ثم یدعی ان بعض هذا المال قرض و بعضه ربا علیه ونحن نفتی ان اقام علی ذلك بینة تقبل بینته وان کان متناقضا لانا نعلم انه مضطر الی هذا الاقرار (قنیه فیما تبطل دعوی المدعی) ولا یظهر صدق المدعی الا بحجة (بدایع فی الکفالة)

زید عمرودن ذمتکده شو قدر اقچه حقم واردر دیو دعوی وعمرو مبلغ مزبوری تماما ساکه ادا ایلدم دیو دعوی ایتدکده زید کرچك ادا ایتدك لکن بن بکره اولقدر اقچه اقراض وتسلیم ایتدکده نصکره بکر مبلغ مزبوره ساکه اولان اولقدر اقچه دینی ایچون ویروب سن دخی باکه ویردك اویله اولیجق اداکی طوتمام دیو عمرودن تکرار نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو ان رجلا لحقه دین وهو صحیح فصرف جمیع ماله الی غریم من الغرماء صح قضاؤه ولیس لسائر الغرماء ان یشارکوه (شرح الطحاوی فی المداینات) الدین مما لا یسقط بالقضاء الا ان الطالب لا یطالب الغریم بعد القضاء فانه لو طالبه الطالب بما فی ذمته طالبه المطلوب بما وجب له فی ذمة الطالب لان الدیون تقضی بامثالها

لاباعيانها (من الذخيرة في الاقالة)
زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شو قدر اقجه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده عمرو بن سنى اولقدر اقجه دينم ايله بكرك اوزرينه حواله ايدوب هر بريكز حواله يى قبول ايتمشيدكز ديودعوى وزيد انكار ايلسه عمرو مدعاسنى وجه شرعى اوزره بكرك حضورنده اثبات ايديجك زيدك مطالبه سندن خلاص
اولورمى * الجواب * اولور
(زعم المديون انه كان احال الداين على فلان وقبل وانكره الطالب سأل الحاكم عن المديون البينة على الحوالة ان احضرها والمحتال عليه حاضر قبلت و برئ المديون وان غائبا قبلت فى حق التوقف الى حضور المحتال عليه (بزازيه فى الحواله)
زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقجه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره زيد مبلغ مزبورى كفالتنه بناء بكردن طلب ايتدكده بكر عمرو مبلغ مزبورى تماما سكا ادا ايلدى ديودعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك زيدى دفعه
قادر اولورمى * الجواب * اولور
(طالب الداين كفيله بدينه فبرهن الكفيل ان المديون اداه يقبل وينتصب الكفيل خصما عن المديون اذ لايمكنه دفع الداين الابهذا (فصولين فى الخامس)
زيد عمرودن بكر ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقجه حقمه كفيل اولمشيدك ديودعوى ايتدكده عمرو كفالتى اقرار ايدوب لكن مبلغ مزبورى بكر سكا تماما ادا ايتمشيدى ديودعوى وزيد انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله زيدى دفعه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(لان مجرد قوله ليس بحجة فى ابطال حق الغير (شرح الجامع للحصيرى فى الدعوى والبينات)
زيد متوفانك لابوين قرنداشى عمرو وارثى اولمق اوزره تركه دن شومقدار اشيايى قبض ايتدكدنصكره هند ظهور ايدوب زيد بنم عبد مأذونم اولوب اشياء مزبوره ملكمدر ديو عمرودن دعوى ايتدكده عمرو كرجك زيد سنك قولك ايدى لكن سن زيدى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم بكردخى زيدى اعتاق ايدوب زيد اشياء مزبوره يى بعد العتق اكتساب ايتمشيدى ديودعوى وهند بيعى انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله آنفا)
زيد قرنداشى عمروك يدنده اولان شو قدر اشيا ايچون ملكمدر ديو دعوى ايتدكده عمرو سن اول اشيايى باكه هبه وتسليم ايتمشيدك ديودعوى وزيد انكار ايدوب عمرو مدعاسنى اثبات ايده مامكله زيده يمين ويردروب زيد اشياء مزبوره يى بعد الحكم عمرودن السه عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايديجك اشياء مزبوره يى زيددن المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وتقبل البينة لو اقامها المدعى وان قال قبل اليمين لا بينة لى سراج خلافا لما فى شرح المجمع

مطلب مهم

عن المحيط بعد يمين المدعى عليه كما تقبل البينة بعد القضاء بالنكول خانيه عند العامة وهو الصحيح لقول شريح رحمه الله تعالى اليمين الفاجرة احق ان ترد من البينة العادلة ولان اليمين كالخلف عن البينة فاذا جاء الاصل انتهى حكم الخلف كانه لم يوجد اصلا بحر (الدر المختار في الدعوى)

زيد عمرودن آخر دیارده اولان بکر ذمتکده شوقدر اقجه حقنی قبضه بنی توکیل ایلدی دیو دعوی واثبات وکالت ایتدکده عمرو کرچك بکره اولقدر اقچه دینم وار ایدی لکن بکره ادا ایتمشیدم دیو دعوی وزید انکار ایدوب عمرو مدعاسنی اثبات ایده مامکله زید بعد الحکم مبلغ مزبوری طلب ایتدکده عمرو زیده بکر کلوب استیفاء دین ایتمدیکنه یمین ایتمدکجه ویرمم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو ادعى المديون على الوكيل بقبض الدين استيفاء الداين ولا بينة له امر بدفعه اليه ولا يستحلفه انه ما يعلم استيفاء موكله بل يتبع رب الدين ويستحلفه انه ما استوفاه (ملتقى في الوكالة بالخصومة)

هند عمرودن سن بنم شومقوله شوقدر اقچه قیمتلو جاریه می غصبا اخذ ایدوب یدکده هلاك اولدی ضامن اول دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب هند مدعاسنه اقامت بینه ایتدکده عمرو بن اول جاریه یی سنك اذنکله اخذ ایتمشیدم دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدیجك هندی دفعه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(ادعى على رجل انك غصبت جاري وهلك في يدك فانكر فاقام بينة على وفق دعواه فقال المدعى عليه اخذت باذنك واقام بينة على ذلك تسمع لان التوفيق ممكن (منية المفتي في الدعوى)

زيد شوقدر اقچه سنی آخر دیاره کوتورمق ایچون عمروه ویردیوب بکره ویروب بکر دخی مبلغ مزبوری سفینه ایله کوتوررکن فورتنه دن اول سفینه پاره لنوب مبلغ مزبور ضایع اولدقدنصکره زید فوت اولوب ورثه سی بکردن سن مبلغ مزبوری زیدك اذنسز سفینه ایله کوتوررکن ضایع اولدی ضامن اول دیو دعوی ایتدکلرنده بکر مبلغ مزبوری باکه سفینه ایله کوتورمکه اذن ویرمشیدی دیو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك ورثه یی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

اقام بينة انك غصبت جاري وهلك في يدك فقال ذو اليد ذهبت جاره ولكن باجازته واقام بينة تسمع وتقبل (قنيه في الدعوى)

زيد عمرو ایله علی الاشتراك برسفینه یه مالکلر ایکن زید سفینه ایله آخر دیاره سفر ایتدکده سفینه فورتنه دن هلاك اولدقدنصکره عمرو زیددن سن سفینه ایله اذنمسز سفر ایتمکله سفینه دن حصه می ضامن اول دیو دعوی وزید اذنکله سفر ایتمشیدم دیو دعوی ومدعاسنی اثبات ایدیجك عمروك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب* اولور

لان العمل في مال الغير سبب الضمان الا اذا كان العمل باذن صاحب المال وههنا اثبت اذن صاحب المال (ذخيره في المضاربة ومر نقله من القنية ومعين المفتي)

زيد فوت اولوب تركه سنى اوغلى عمرو قبض ايتدكدنصكره هند ظهور ايدوب بن زيدك منكوحه سى ايكن زيد فوت اولمشيدى تركه دن حصه مى ويرديو دعوى وعمرو هندك زيدك حين فوتنده منكوحه سى اولديغنى انكار ايدوب هند اقامت بينه ايتدكده عمرو زيد سنى تطليق ايدوب عدتك منقضيه اولدقدنصكره فوت اولمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدبجك هندى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

ادعت امرأة على ولد ميت انها كانت امرأة ابيه مات وهى فى نكاحه وطلبت الميراث وانكر الابن فاقامت هى البينة على نكاحها ثم ان هذا الابن يقيم البينة ان اباه طلقها ثلثا وانقضت العدة قبل موت ابيه قال يصح الا اذا كان الابن قال فى الاول انه لم يكن تزوجها اولم تكن له زوجة قط لا تسمع دعوى الطلاق منه للتناقض (جواهر الفتاوى فى الثالث من الدعوى وكذا فى الثالث والعشرين من دعوى التاتارخانية)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيدك ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه سى واردر ديو دعوى ايتدكلرنده عمرو زيد صحتنده دائنى بكرى اولقدر اقچه دينى ايله مبلغ مزبوردن ادا ايتمك اوزره بنم اوزريمه حواله مقيده ايله حواله ايتمكله بن مبلغ مزبورى بحكم الحواله بكره ادا ايلدم ديو دعوى وورثه انكار ايلسه لر عمرو مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدبجك ورثه يى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى على غيره انه كان لابى عليك كذا وكذا مات ابى قبل ان يقبض شيئا من ذلك وصار جميع ذلك ميراثا لى من جهة ابى لما انه لا وارث لابى غيرى فقال المدعى عليه فى دفع دعواه ان اباك قد احال فلانا بما كان له على وقد قبلت الحوالة ودفعت جميع ذلك الى المحتال له وصدقه المحتال له فى ذلك كله لا يندفع الخصومة عن المدعى مالم يقم البينة على الحوالة فاذا اقام البينة على الحوالة يندفع دعوى المدعى عليه وخصومته كذا فى الذخيرة (هنديه فى السادس من الدعوى) ادعى دينا ارثا فبرهن خصمه ان اباك احال به فلانا ودفعته اليه وصدقه فلان يندفع لان المحتال يصير وكيلا بقبض الدين والوكيل بقبض الدين اوالعين اذا اقر بالقبض يصح على الموكل ويبرأ الغريم (فصولين فى العاشر)

هند زوج مطلقى زيدك يدنده اولان شوقدر صغر ايچون ملكم اولوب غصبا اخذ ايلدك ديو دعوى ايتدكده زيد سن بنم ايله اول صغرلر اوزرينه خلع اولوب اول صغرلرى بدل خلع اولمق اوزره باكه تسليم ايتمشيدك ديو دعوى وهند بالكليه انكار ايدوب زيدك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله هندى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لان مجرد قوله ليس بحجة فى ابطال حق الغير الا اذا اثبت ذلك بالحجة (شرح الجامع الكبير للحصيرى فى الدعوى والبينات)

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده عمرو اقرار مذكورى انكار ايتدكده اقرار معتبر ايله اولمشيدى ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمرونك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

سئل شيخ الاسلام عطاء بن حمزة السغدى عن رجل اثبت على رجل بالبينة انه اقر له بكذا طايعا فاقام المدعى عليه فى دفع ذلك بينة ان اقراره ذلك كان باكراه هل يكون ذلك دفعا لبينة المدعى قال نعم و بينة الاكراه اولى بالقبول (فتاوى هنديه فى الدفع)
ولا يظهر صدق المدعى الا بحجة (بدايع فى الكفالة)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم اولوب حتى اقرارده خى ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده عمرو كرچك اقرار ايتمشيدم لكن اقرار مزبور اكراه معتبرايله اولمشيدى ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرد يله زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (من نقله آنفا)

هند زيدك يدنده اولان شوقدر اسيرايچون ملكم اولوب ساكه زوجم عمرو فضولا بيع ايتمش ديو دعوى ايتدكده زيد سن اول اسيرلرى بيعه عمروى توكيل ايدوب عمرو باكه بيع وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى وهند انكار ايدوب زيدك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرد يله هندى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو برهن ذواليد انه شراه من وكيله يندفع الدعوى (فصولين فى الثالث)

زيد عمرو متوفانك ورثه سندن عمروك ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم واردر ديو دعوى و ورثه عمروك ساكه دينى يوقدر ديو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايتدكده ورثه سن مبلغ مزبوردن عمروك ذمتنى ابرا ايتمشيدك ديو دعوى وزيد انكار ايدوب ورثه مدعالرينه اقامت بينه ايده مامغله زيد بعد الحلف مبلغ مزبورى تركه دن السه حالا ورثه مدعالرينه اقامت بينه ايديجك مبلغ مزبورى زيد دن استرداده قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(واذا صحت الدعوى سأل القاضى الخصم فان اقر حكم عليه باقراره لانه حجة بنفسه وان انكر سأل المدعى البينة فان اقامها فبها والا حلف الخصم ان طلب خصمه فان حلف انقطعت الخصومة حتى تقوم البينة فتسمع البينة بعد يمين الخصم على ما هو الصواب (الدر المنتقى فى الدعوى)

مطلب اهم

زيد عمروه بر جاريه و يروب عمرودخى جاريه يى آخره بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد عمرودن بن جاريه يى ساكه رشوت طريقيله و يرمشيدم ديو دعوى ايتدكده عمرو سن اول جاريه يى باكه هبه وتسليم ايتمشيدك ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو ادعى الراهن الرهن والمرتهن الهبة واقام البينة قضى بالهبة لان القضاء بالبينتين ممكن بان يجعل كانه رهن ثم وهب فان الرجل قد يهب بعد الرهن فامكن القضاء بالبينتين فيقضى بها (فى الثامن من رهن الولوالجية) ويستفاد منه جواب السؤال

زيد عمرودن تغلبا شوقدر اقجه مى المشيدك ديو دعوى ايتدكده عمرو بنم بكرذمتنده اولقدر اقجه حقم اولمغله بكر بنى اولقدر اقجه ايله اوزريكه حواله ايدوب هر بريمز حواله يى قبول ايتدكدنصكره سن اولقدر اقجه يى حواله مرقومه يه بناء باكه و يرمشيدك ديو دعوى

ومدعاسنه اقامت بينه ايدبجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ذ) ادعى انه اخذه منه بغير حق وهلك عنده و برهن خصمه انى اخذته بحق لانه ملكى يندفع المدعى لانه يدعى الضمان فدفعته البينة ولو باقيا فى يده فبرهنا على ما ادعيا تقبل بينة الآخذ لتصادقهما انه كان بيد المدعى فيكون المدعى ذا يد حقيقة والآخذ خارجا فبينته اولى (خ فش) ادعى انه اخذ منه هذه الدراهم بغير حق فبرهن خصمه انه اخذ بحق تقبل بينة المدعى لانه خارج وكذا لو برهنا بعد هلاكها على ما ذكر تقبل بينة المدعى ولو برهن انى اخذتها بحق لانى بعت منه كذا وقد اخذت ثمنه تندفع الخصومة لانه اثبت المبايعة اقول المسئلة الاولى تخالف رواية (ذ) وجعل المدعى ثمنه ذا يد وهنا خارجا والصواب عندى ما ذكره (د) لما مر من تصادقهما والعبرة للمعنى لا للصورة
(فصولين فى العاشر)

زيد عمرودن برخصوصك تمشيتيچون سا كه رشوت طريقيله شوقدر اقچه و يرمشيدم ديو دعوى ايتدكده عمرو سن مبلغ مزبورى با كه بكره ويرديوب بندنى بكره و يرمشيدم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدبجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ادعى انى دفعت اليك عشرة دراهم قرضا فقال نعم دفعت الى ولكن امرتنى ان ادفعها الى فلان ودفعت اليه و برهن على ذلك فهذا دفع صحيح (فصولين فى العاشر) برهن عليه انه دفع اليه عشرة فقال دفعته الى لادفعه الى فلان فدفعت يصح الدفع
(بزازيه فى الخامس عشر من الدعوى)

زيد هنددن سن نفسكى فلان زمانده با كه تزويج ايتمشيدك ديو دعوى وهند انكار ايتمكله زيد مدعاسنه اقامت بينه ايدوب هند زيده حكم اولندقدنصكره هند زيددن سن اول زماندنصكره بنم ايچون هند ايله بينمزده نكاح يوقدر ديوب طلاق نيت ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده زيد كرچك ديمشيدم لكن طلاق نيت ايتمدم ديوب طلاق نيت ايتديكنه هندك طلبيله يمين ايدبجك هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(برهن انه تزوجها فى غرة شهر كذا و برهنت انه اقر بعد هذا التاريخ بثلثة اشهر انها حرام عليه وابست بامرأته فهذا دفع صحيح حتى يحلف انه لم يرد به الطلاق (فصولين فى العاشر) وفى الاجناس اجمعوا انه لو قال لها لا نكاح بينى و بينك اولا سبيل لى عليك يقع اذا نوى (خلاصه فى الثامن من الطلاق)

هند نفسنى زيده تزويج ايتدكدنصكره هندك مقدما زوجى اولان عمرو هندى زيددن تفريق ايتدرمك استدكده هند عمرودن سن بنى باينا تطليق ايتمشيدك ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدبجك عمروى دفعه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(ادعى انها امرأته وحلاله وقالت كنت امرأته ولكنه طلقنى وتزوجت بهذا الثانى وهى فى يده و يدعى الثانى انه تزوجها و ينكر نكاح الاول وطلاقه فعليها اقامة بينة الطلاق (فصولين فى العشرين) لو ادعى النكاح فدفعه بدعوى طلاق او اقرار به او اقرار بحرمة المصاهرة او برضاع (فصولين فى العاشر)

هند زیدك یدنده اولان منزل ایچون ملكمدر دیو دعوی ایتدكده زید هنده سن اول منزلی شوقدر اقچه یه عمروه بیع وتسلیم ایدوب بعده عمرو منزلی باكه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتمكله منزل مزبور ملكمدر دیو دعوی وهند انكار ایلسه زید مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك هندی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی علیه دارا انها ملكه واثبته بالبینة ثم اقام المدعی علیه بینة ان المدعی باعها من زوجته وباعتها هی منی تسمع (من دعوی القنیة فی الدفع)

زیدك ملكیت اوزره یدنده اولان منزل ایچون عمروك وقفی متولیسی بكر عمرو منزل مزبوری فلان تاریخده وقف ایتمشیدی عمروك وقف مسجلیدر دیو دعوی ایتدكده زید عمرو منزل مزبوری اول تاریخدن برسنه مقدم ملكنده ایكن باكه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتمشیدی دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدیجك بكری دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی علی رجل ان هذه الدار التی فی یده وقف علیه مطلقا وذو الید ادعی ان بایعی اشتراها من الواقف وارخا واقاما البینة فبینة الوقف اولی (سم) ان اثبت ذو الید تاریخا سابقا علی الوقف فبینته اولی والا فبینة الوقف اولی (قنیه فی البینتین المتضادتین)

زید آخر دیارده اولان عمروك قولی بكردن زیدسنی اول دیاره نقل وكندویه ایصاله بنی توكیل ایتدی دیو دعوی ایتدكده بكر عمرو آخر دیاره كتمزدن مقدم بنی اعتاق ایتمشیدی دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایلسه زیدك قصر یدی حقنده بینه سی مقبوله اولوب زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(كذا الطلاق والعتاق یعنی اذا اقامت المرأة البینة علی الطلاق والعبد والامة علی العتاق علی الوكیل بنقلهم من مكان الی مكان لا تقبل هذه البینة علی اثبات العتق والطلاق وتقبل فی قصر ید الوكیل حتی یحضر الغائب (درر فی الوكالة بالقبض)

بر بلده اهالیسندن زید رقه منقاد اولوب آخر دیارده اولان قولی عمروی كتورمكه بكری توكیل ایدوب بكر دخی آخر دیاره واروب عمروی بلدهٔ مزبوره یه نقل مراد ایتدكده عمرو بكردن زید بنی اعتاق ایتمشیدی دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایلسه عمرودن بكرك یدی قصر اولنورمی * الجواب * اولنور

(برهن القن علی وكیل مولاه بنقله انه حرره یقبل فی قصر یده لا فی العتق (فصولین فی الخامس)

بر بلده اهالیسندن زید رقه منقاد اولوب اخر دیارده اولان قولی عمروی كتورمكه بكری توكیل ایدوب بكر دخی اخر دیاره واروب عمروی بلدهٔ مزبوره یه نقل مراد ایتدكده عمرو بن حر الاصلم دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایلسه عمرودن بكرك یدی قصر اولنورمی * الجواب * اولنور (مر نقله من الدرر والفصولین)

زید رقه منقاده اولمیان هنددن جاریه م سن دیو دعوی وهند بن حرة الاصلم دیو انكار ایتمكله زید مدعاسنه اقامت بینه ایتدكده بینه رقی دفع ایچون هنددن حرة الاصل اولدیغنه بینه طلب اولندقده هند حرة الاصل اولدیغنی اثباته قادره اولماسه قول مجردیله زیدی دفعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ثم اعلم ان الاصل فی دار الاسلام هو الحریة فمن ادعی انه حر الاصل واقام بینة لا تقبل

بينته اذ القول له فلا حاجة الى البينة لكن لوادعى عليه الرق واقام البينة فالآن تقبل بينته على حرية لا صلية دفعا لبينة الرق (فصولين فى التاسع والثلثين)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقجه سنى المدين زيد فوت اولوب صغير اوغلى بكرى ترك ايدوب بعده بكرك وصيسى بشر مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو بن مبلغ مزبورى زيدك فوتندنصكره ساكا اداايتمشيدم ديو دعوى و بشر انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرد يله بشرى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا المديون لم يصدق فى الاداء (فصولين فى الثامن والعشرين)

زيد سپاهى ملكى اولان چفتلك منزلنه متصرف ايكن سفره كتدكدنصكره يدى سنه مرورنده زيدك اوغلى عمرو فوت اولوب زيدك زوجه سى وعمروك اناسى اولان هند زيد يدى سنه مقدم سفره كتدكده حربى كفره ايله جنك ايدركن شهيداً فلان كون قتل اولنوب وراثتى باكه و اوغلم عمروه منحصره اولوب بعده عمرودخى فوت اولوب بن عمروك حصه سرا وارثه سى اولمغله منزل مزبورك مجموعى مناسخه طريقيله باكه انتقال ايلدى ديو دعوى وزيدك قرنداشلرى زينب وخديجه زيد عمروك فوتندنصكره فوت اولوب قرابت نسبيه جهتندن بزدن غيرى وارثى اولمامغله منزل مزبورده ساكه مشاركت ايدرز ديوب هند زيدك يوم مزبورده وجه محرر اوزره شهيدا قتل اولنديغنى بينه عادله ايله اثبات ايلسه هند زينب وخديجه يى دفع ايدوب منزل مزبورى مستقلا ضبطه قادره اولورمى * الجواب * اولور

يوم الموت لايدخل تحت القضاء بخلاف يوم القتل فلو برهن على موت ابيه يوم كذا ثم برهنت امرأة ان الميت نكحها بعد ذلك قضى بالنكاح ولو برهن على قتله فيه فبرهنت ان المقتول نكحها بعده لاتقبل وكذا جميع العقود والمداينات الافى مسئلة الزوجة التى معها ولد فانه تقبل بينتها بتاريخ مناقض لما قضى القاضى به يوم القتل (الدر المختار فى الحبس)

زيدك شوقدر پاره مديونى عمرو زيده اولقدر پاره تسليم ايتدكدنصكره بعد زمان زيد عمرودن بن اول پاره لرى سندن وديعت طريقيله الوب ينه ساكه رد ايتمشيدم ذمتكده اولان حقمى ويرديو دعوى ايتدكده عمرو بن اول پاره لرى ساكه اداء دين ايچون ويرمشيدم بعده سندن المادم ديو انكار ايدوب زيدك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرد يله عمرودن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (ولا يظهر صدق المدعى الابحجة (بدايع)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم اولوب حتى اقرار ايدوب تمسك دخى ويرمشيدك ديو دعوى و بر تمسك ابراز ايتدكده عمرو اقرار مزبور وتمسك تحريرى اكراه معتبر ايله اولمشيدى ديو دعوى و اكراه معتبرى اثبات ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل ادعى على آخر دينا ثم قال وهكذا اقر فقال المدعى عليه كنت مكرها فى الاقرار صح الدفع ولا يشترط ذكر اسم المكره ونسبه (هنديه فى السادس من الدعوى)

زيد عمرودن بكرك ذمتكده شوقدر اقجه حقى اولوب بكر مبلغ مزبورى قبضه بنى توكيل ايلدى ديو دعوى وعمرو وكالتى انكار ايدوب زيد اثبات وكالت ايتدكده عمرو بن مبلغ مزبورى

تماما بکره ادا ایتمشیدم دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدیجك زیدی دفعه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(الوکیل بقبض الدین یملك الخصومة فی اثبات الدین اذا انکر الغریم عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی وعندهما لایملك وهو روایة الحسن عن ابی حنیفة رحمه الله تعالی فیملك اقامة البینة وکذا لو اقام المدعی علیه البینة ان صاحب الدین قد استوفی منه او ابرأه عنه قبلت بینته عنده وعندهما لایملك ولا یقبل (بدایع فی حکم الوکالة)

زوجی اولمیان هند فقیره عمی عمرو موسردن نفقه دعوی ایتدکده عمرو هندك موسر قرنداشی اولدیغنی دعوی وهند انکار ایلسه عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك هندی دفعه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(قدمت عمها الی الحاکم لنفقتها فبرهن العم ان لها اخا موسرا وانکرت برئ العم من النفقة (فی العاشر من دعوی البزازیة)

﴿فی الدفع بالاقرار﴾

زید عمرودن ذمتکده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم اولوب شومقداریی ادا ایدوب ماعداسی ذمتکده قالدی دیو دعوی ایتدکده عمرو بن مبلغ مرقومی تماما ساکا ادا ایدوب حتی سن تماما استیفا ایتدیککی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی وزیدك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك زیدی دفعه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(وقد بقی هنا فصل آخر اختلف العلماء فیه وهو ان المدیون اذا برهن علی اقرار المدعی باستیفاء الدین قبل لایسمع لانه دعوی الاقرار فی طرف الاستحقاق لان الدیون تؤدی بامثالها فیکون المقبوض دینا علی الدافع وقیل یسمع لانه فی الحاصل یدفع اداء الدین عن نفسه فکان دعوی الاقرار فی طرف الدفع (بزازیه فی الاول من الدعوی)

زید متوفانك ورثه سی عمروك یدنده اولان شوقدر اشیا ایچون زیدك ترکه سندندر دیو دعوی ایتدکلرنده عمرو زید اشیاء مزبوره یی باکا هبه وتسلیم بندخی قبض ایدوب حتی زید صحتنده وجه محرر اوزره اقرار دخی ایتمشیدی دیو دعوی وورثه بالکلیه انکار ایلسهلر عمرو زیدك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك ورثه یی دفعه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(ولو شهدا علی اقرار الواهب او المتصدق او الراهن بالقبض جازت الشهادة (عمادیه فی الثانی عشر)

زید متوفانك ورثه سی عمرودن زیدك ذمتکده منزل ثمنندن شوقدر اقچه حقی واردر دیو دعوی ایتدکلرنده عمرو بن مبلغ مزبوری تماما زیده ادا ایدوب حتی زید الدیغنی حیاتنده اقرار دخی ایتمشیدی دیو دعوی وورثه بالکلیه انکار ایلسهلر عمرو زیدك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك ورثه یی دفعه قادر اولورمی *الجواب* اولور (من نقله من البزازیه)

زید متوفانك ورثه سی عمرودن زیدك ذمتکده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقی واردر دیو دعوی ایتدکلرنده عمرو بن مبلغ مزبوری زیده ادا ایتمشیدم حتی زید صحتنده مبلغ مزبوری تماما الدم عمرو ذمتنده اصلا حقم یوقدر دیو اقرار ایدوب اقراری مشتمل خط وختمی حاوی معنون ومرسوم تمسك دخی ویرمشیدی دیو دعوی ووجه محرر اوزره تمسك ابراز

ایتسدکده ورثه تمسك زیدك اولدیغنی معترفلر ایكن عمروه اداکی اثبات ایله دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(لوقال هذا خطی لکن لیس علی هذا المال ان کان الخط علی وجه الرسالة مصدرا معنونا لایصدق ویلزم المال (الدر المختار فی الشهادات)

زید متوفانك وصی مختاری عمرو بکردن زیدك ذمتکده شوقدر اقچه حق واردر دیو دعوی ایتدکده بکر بن مبلغ مزبوری زیدك فوتندنصکره سا که تماما ادا ایدوب حق سن الدیغکی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی وعمرو بالکلیه انکار ایلسه بکر عمروك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك عمروی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی المبسوط اقر الوصی انه استوفی من فلان کل ماللمیت علیه یصح و یمنعه اقراره هذا عن مطالبته وان لم یسم مقدار المال فان برهن علی ان للمیت علی هذا الغریم الف اوعلی اقرار الغریم به اخذ ذلك من الوصی لصحة قراره بقبض کله فاذا ادعی بعد ذلك انه کان قبض بعضه لاتسمع لانه رجوع عن اقراره (فی الثانی من اقرار البزازیه)

زید عمرودن سا که بکرمی غروش قرض و یرمشیدم دیو دعوی ایتدکده عمرو مبلغ مزبوری هند با که هبه ایدوب سنکله ارسال ایتمکله سن هندك طرفندن رسالة تسلیم ایدوب حتی وجه محرر اوزره تسلیمکی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی وزید بالکلیه انکار ایلسه عمرو زیدك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(دعوی الاقرار فی طرف الدفع یصح علی المختار (خزانة المفتین فی الدعوی)

زیدك زوجه سی هند زیددن سن بنی اوج طلاق ایله تطلیق ایلدك دیو دعوی وزید بن سنی اوج طلاق ایله تطلیق ایتدکدنصکره سن بعد انقضاء العده نفسکی شهود محضرلرنده کفوك عمروه تزویج وعمرو سنی وطئ ایدوب تحلیل شرعی بولندقدنصکره عمرو باینا تطلیق ایدوب بعد انقضاء العده نفسکی شهود محضرلرنده با که تزویج ایدوب حتی بروجه محرر الیوم زوجهم اولدیغکی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی وهند بالکلیه انکار ایلسه زید هندك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك هندی دفع ایدوب هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو برهنت علی طلقات ثلث و برهن الزوج انها اقرت بعد الطلقات الثلث انها اعتدت وتزوجت بآخر ودخل بها وطلقها ومضت عدتها وتزوجت وهی امرأته الیوم فقد قیل هذا لیس بدفع والصحیح انه دفع (معین الحکام فی الثلثین القضاء)

﴿ فی دفع الدفع ﴾

زید متوفانك حصر اوارثی صغیر اوغلی عمروك وصیسی بکر ترکه دن برمنزلی بشره بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو بالغ اولوب بشردن بکر منزل مزبوری بلامسوغ شرعی بیع ایتمشیدی دیو دعوی ایتدکده بشر بکر منزلی زیدك ضرورت دین مثبتیچون بیع ایتمشیدی دیسه عمرو زیدك دینه وافی منقولاتی وار ایکن بیع ایتمشیدی دیو دعوی ومدعاسنه

اقامت بينه ايديجك منزلى بشرىدن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(الوصي ادعى عقار الصغير فقال ذو اليد باعها مني وصي القاضي له قبلك بثمن المثل لحاجته الى قضاء الدين فقال الوصي نعم ولكن وقع البيع باطلا لانه باع بغبن فاحش او ترك الميت منقولا يفي بالدين فلم يكن بيع العقار محتاجا اليه واقام بينة تسمع
(قنية في الدفع في الدعوى)
زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقجه حقني عمرودن طلب ايتدكده عمرو مبلغ مزبوري سا كا ادا ايتمشيدم ديو دعوى وزيد انكار ايتمكله عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايدوب مرافعه اولدقلري قاضي زيدي دفعله حكم ايتدكدنصكره زيد عمرودن سن دعواي مزبوركده مبطل اولوب حتى وجه محرر اوزره اقرار دخي ايتمشيدك ديو دعوى وعمرونك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك عمروي دفع ايدوب مبلغ مزبوري عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(برهن على قوله انا مبطل في الدعوى او شهودي كذبة او ليس لي عليه شيء صح الدفع (درر في الاستشراء) وكما يصح الدفع بعد البرهان يصح قبل اقامته ايضا وكذلك يصح قبل الحكم كما يصح بعده ودفع الدفع ودفعه وان كثر صحيح في المختار
(من دعوى البزازية)
زيد عمرو متوفانك ورثه سي يدلرنده اولان منزل ايچون ملكمدر ديو دعوى ايتدكده ورثه سن منزل مزبوري حياتنده عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتمشيدك ديو دعوى وزيد بيع وتسليم وقبض ثمن اكراه معتبر ايله اولمشيدي ديو دعوى واكراه معتبري اثبات ايديجك ثمن مزبوري ورثه يه رد ايدوب منزل مزبوري ورثه دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وان ادعى احدهما البيع عن طوع والاخر عن اكراه اختلفوا فيه والصحيح ان القول قول من يدعي الطوع كما في الصحيح والفاسد وكذا لو اختلفا على هذا الوجه في الصلح والاقرار كان القول قول مدعي الطوع والبينة بينة الاخر في الصحيح من الجواب وقال بعضهم بينة الطوع اولى (خانيه في البيع الفاسد)
هند زيددن سا كه مضار به طريقيله شوقدر اقجه ويرمشيدم ديو دعوى وزيد مبلغ مزبور ابتداء عقلده فلان زمانده تعدي وتقصيرمسز ضايع اولمشيدي ديو دعوى ايتدكده هند سن اول زماندنصكره مبلغ مزبور يدمده قالدي ديو اقرار ايتمشيدك ديو دعوى وزيدك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك زيدي دفع ايدوب مبلغ مزبوري زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * شهود عدول ايله اثبات ايدرسه اولور
(كما يصح الدفع يصح دفع الدفع وما زاد عليه وهو المختار وكما يصح قبل اقامة البينة يصح بعدها وكما يصح الدفع قبل الحكم يصح بعد الحكم (فصولين في العاشر) دعوى الاقرار في طرف الدفع يصح على المختار (خزانة المفتين في الدعوى بسبب الاقرار)
زيد عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو ذمتنده قرضدن شوقدر اقجه حقم واردر ديو دعوى

ایتدکده ورثه‌ز یدی سن فلان زمانده مبلغ مزبوردن عمروك ذمتنی ابرا ایتمشیدك دیو دعوی
وزید انکار ایدوب ورثه مدعالرینه اقامت بینه ایتدکلرنده زید عمرو حیاتنده اول
زماندنصکره جهت مزبوره‌دن باکه اولقدر اقچه دینی اولدیغنی اقرار ایتمشیدی دیو دعوی
وعمروك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایلسه ورثه‌یی دفع ایدوب بعد الحلف مبلغ مزبوری
عمروك ترکه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(فقط) برهن انه ابرأنی عن هذه الدعوی ثم ادعی المدعی ثانیا انه اقرلی بالمال بعد ابرائی
فلو قال المدعی علیه ابرأنی وقبلت الابراء او قال صدقته فیه لایصح هذا الدفع یعنی دعوی
الاقرار ولو لم یقله یصح الدفع لاحتمال الرد والابراء یرتد بالرد فیبقی المال علیه بخلاف قبوله
اذ الابراء لایرتد بالرد بعد قبوله سئل (شین) عمن ادعی مالا فبرهن خصمه انك اقررت بالابراء
فبرهن المدعی انك اقررت بهذا المال بعد اقراری بالبراءة هل یندفع دفع المدعی علیه اجاب
لا ولو برهن انك اقررت به بعد دعواك اقراری بالبراءة تقبل والفرق انه لما قال بعد اقراری
بالبراءة صار مقرا فی هذه الحالة فکان دعواه اقراره بالمال سابقا علی اقراره بالبراءة
وفی الاقرارات یعتبر الاخر بخلاف ما لو قال بعد دعواك اقراری بالبراءة لانه
لایقتضی الاقرار بها (فصولین فی العاشر)

زید متوفانك ورثه‌سی عمرودن زیدك ذمتکده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقی واردر دیو
دعوی وعمرو زید صحتنده مبلغ مزبوردن ذمتمی ابرا ایتمشیدی دیو دعوی وورثه انکار ایدوب
عمرو مدعاسنی اثبات ایتدکده ورثه زیدك فوتندن نصکره مبلغ مزبور ذمتنده دینی اولدیغنه
عمروك اقرارینی اثبات ایلسه‌لر عمروی دفع ایدوب مبلغ مرقومی عمرودن المغه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

ادعی علی اخر مالا فقال الخصم المدعی علیه علی وجه الدفع ابرأنی عن دعواه وبرهن
فادعی ثانیا انه ای المدعی علیه اقر بعد الابراء فلو کان قال ای الخصم ابرأنی وقبلته او قال
صدقته فی ذلك لم یصح دفع الدفع یعنی دعوی الاقرار وان لم یکن قال قبلت الابراء صح
لانه اذا لم یقل ذلك جاز ان یکون المال علیه لرده الابراء لانه یرتد بالرد بخلاف ما اذا قال
قبلت الابراء لانه بعد القبول لایرتد بالرد کذا فی الفتاوی الظهیریه
(درر فی الاستشراء)

زید متوفانك ورثه‌سی عمرودن زیدك ذمتکده شوقدر اقچه حقی واردر دیو دعوی وعمرو
کرچك زیدك ذمتمده اولقدر اقچه حقی وارد رلکن شو مقوله برمتاعمی دین مزبور
مقابله سنده زیده رهن وتسلیم ایتمشیدم اول متاعی احضار ایلك بعده دین مزبوری
ادا ایده‌یم دیو دعوی ایتدکده ورثه‌ز زید حیاتنده فك رهن ایدوب اول متاعی سا که تسلیم
ایتمشیدی دیو دعوی وعمرو انکار ایلسه ورثه مدعالرینه اقامت بینه ایدیجك عمروی دفع
ایدوب مبلغ مرقومی عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ویصدق المرتهن فی دعوی الهلاك ولا یصدق فی دعوی الرد (عتابیه فی الثالث عشر
بعد المائة) سئل عن المرتهن اذا ادعی رد المرهون الی الراهن هل یصدق بلا بیان اجاب

لا يصدق بلا بيان (فتاوى ابن نجيم)

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى و عمرو سن مبلغ مزبورى قبضه بكرى توكيل ايتمكله مبلغ مزبورى فلان زمانده بكره ويرمشيدم ديو دعوى و زيد انكار ايدوب عمرو مدعاسنى اثبات ايتدكده زيد عمروك اول زماندنصكره جهت مزبوره دن كندويه اولقدر اقچه دينى اولديغنه اقرارينى اثبات ايلسه عمروى دفع ايدوب مبلغ مرقومى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(دعوى الاقرار فى طرف الدفع يصح على المختار

(خزانة المفتين فى الدعوى سبب الاقرار)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى و عمرو سن مبلغ مزبورى بندن تماما اخذ ايدوب حتى اقرارده ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده زيد اقرار مزبور مواضعه طريقيله اولمشيدى ديو دعوى و مواضعه يى تفسير ايدوب مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايلسه عمرو مجرد اقرار مزبوره بناء مبلغ مزبورى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ثم كما لا يجوز بيع التلجئة لا يجوز الاقرار بالتلجئة بان يقول لآخر انى اقرلك فى العلانية بمالى او بدارى وتواضعا على فساد الاقرار لا يصح اقراره حتى لا يملكه المقرله (من بيوع البدايع فى شرائط الصحة) وان ادعى احدهما ان هذه الاقرار هزل وتلجئة وادعى الآخر انه جد فالقول لمدعى الجد وعلى الآخر البينة (تاتارخانيه فى الثامن من البيوع)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى و سائر ورثه سنى ترك ايدوب هند سائر ورثه دن زيدك ذمتنده شوقدر اقچه مهرم واردر ديو دعوى و سائر ورثه سن فلان تاريخده مهر مرقومى زيده هبه ايتمشيدك ديو دعوى و هند انكار ايدوب سائر ورثه مدعالرينه اقامت بينه ايلسه لر هند اول تاريخدنصكره زيد صحتنده اولقدر اقچه مهرم ذمتنده داينى اولديغنى اقرار ايتمشيدى ديو دعوى و زيدك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك سائر ورثه يى دفع ايدوب مهر مزبورى تركۀ زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(امرأة وهبت مهرها من زوجها ثم ان الزوج بعد ذلك اشهد على ان لها عليه كذا من مهرها تكلموا فيه والمختار للفقيه ابى الليث ان اقراره جائز لانه تصرف فيجب تصحيحه وقد امكن بان يجعل كان الزوج بعد هبة المهر زادلها مهرا وقبلت المرأة الزيادة ولو زاد فى مهرها بعد هبة المهر وقبلت المرأة الزيادة جازت الزيادة وكذا هنا (فى الثامن من طلاق الولوالجية) اقر بمهر المثل ثم برهن بعد موته انها وهبت المهر لزوجها قالوا ترد البينة للتناقض واحتمال العقد فى مرض الموت ثانيا (فصولين فى الرابع والثلثين) لكن لابد فى السؤال ان يقال بعد الحلف لانه دعوى الدين فى التركة (لمرتبه)

زيد متوفانك اوغلى عمرو زيدك آخر اوغلى بكرك يدنده اولان شوقدر اشيا ايچون زيدك تركه سندندر حصه مى ويرديو دعوى و بكر اشياء مزبوره بنم ملكمدر حتى سن اشياء مزبوره تركه دن اولميوب بنم ملكم اولديغنى اقرار ايتمشدك ديو دعوى ايتدكده عمرو اقرار مزبوره

مواضعه طريقيله اولمشيدى ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايلسه بكر مجرد اقرار ايلدك ديو عمروى دعوادن منعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(مر نقله من التاتارخانيه)

﴿ فى المخمسة ﴾

ماقول مولانا شيخ الاسلام ومفتى الانام كاشف اسرار الحقايق الدينيه مدالله تعالى ظلال بقاه ورضى الله تعالى عنه وارضاه فى رجلين استأجرا بيتا موقوفا من اوقاف خليل الرحمن على نبينا وعليه التحية من متوليها واتخذاه معصر الزيتون وتصرفا فيه باجر معلوم وجار آخر ادعى عليهما ان هذا البيت قد كان ملكا لابى مات وتركه ميراثا لى وقالا فى جوابه ان البيت وقف من اوقاف خليل الرحمن على نبينا وعليه السلام آجره متوليه الغائب عن المجلس منا وسلمه الينا لاملك لنا فيه قط واقاما على ذلك بينة فهل تندفع عنهما خصومة المدعى افتونا ماجورين * الجواب * نعم تندفع عنهما خصومته قال ذو اليد هذا الشئ المدعى منقولا كان اوعقارا اودعنيه اواعارنيه اوآجرنيه اورهننيه زيد الغائب اوغصبته منه وبرهن عليه دفعت خصومة المدعى للملك المطلق لان يد هؤلاء ليست يد خصومة وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى ان عرف ذو اليد بالحيل لاتندفع وبه يؤخذ ملتقى واختاره فى المختار وهذه مخمسة كتاب الدعوى لان فيها اقوال خمسة علماء كما بسط اولان صورها خمس عينى وغيره (الدر المختار فى دفع الدعاوى ملخصا)

هند وزينب خديجه نك يدنده اولان منزل ايچون ملكمزدر ديو دعوى ايتدكلرنده خديجه منزل مزبورى زيد غائب باكه دينى مقابله سنده رهن ايتمشيدى ديو دعوى وهند وزينب انكار ايدوب خديجه نك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله مزبوره لرى دفعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(ظاهر اليد يوجب توجه الخصومة ولايندفع عنه باحالة اليد الى غيره الا بحجة يقيمها لان مجرد قوله ليس بحجة فى ابطال حق الغير الا اذا اثبت ذلك بالحجة لانه يريد دفع الخصومة ولايمكنه ذلك الابجعل الحاضر خصما عن الغائب فينتصب الحاضر خصما (شرح الجامع الكبير للحصيرى فى الدعوى والبينات)

رقه منقاده اولوب هندك يدنده اولان زينب بن حرة الاصل ديو دعوى ايتدكده هند سن زيد غائبك ملكى اولمغله زيدسنى باكه ايداع وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك زينبى دفعه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(ولو ان العبد اقام البينة ان فلانا اعتقه واقام صاحب اليد البينة ان فلانا ذلك اودعه يقبل ويبطل بينة العبد ولايحال بينه وبين العبد قياسا ويحال استحسانا ويؤخذ من العبد كفيل بنفسه حتى لايهرب فاذا حضر الغائب فان اعاد البينة عتق والا فهو عبد كذا فى محيط السرخسى وكذا لو اقام ذو اليد البينة ان فلانا آخر اودعه اياه كذا فى الخلاصة لو ادعى العبد انه حر الاصل فالقول للعبد فان اقام ذو اليد البينة على الملك وايداعه تقبل

وان اقام على ايداعه فحسب لاتقبل بخلاف الدار وان برهن على الملك والايداع
و برهن العبد على حرية الاصل حيل بينهما بكفيل كذا فى الكافى
(هنديه فى السادس من الدعوى)

زيد عمروك يدنده اولان مصحف شريف ايچون ملكمدر ديو دعوى ايتدكده عمرو اول مصحفى بكر غائب باكه ايداع وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنى اثبات ايدبجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(اذا قال المدعى عليه هذا الشئ اودعنيه فلان الغائب اورهنه عندى اوغصبته منه اواعارنى اوآجرنى اودفع الى رجل اعرفه بوجهه دون نسبه واقام البينة على ذلك يندفع الخصومة عنه لانه اثبت ان يده ليست بيد خصومة (مختارات النوازل فيما يندفع الخصومة)

زيد عمروه شوقدر اقجه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره مبلغ مزبور عمروك يدنده ايكن بكر زيدك غيابنده عمرودن زيد مبلغ مزبورى بندن غصب ايدوب بعده ساكه ايداع وتسليم ايتمشيدى مبلغ مزبورى ويرديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(ولوادعى انه له غصبه منه فلان الغائب و برهن عليه وزعم ذواليدان هذا الغائب اودعه عنده اندفعت لتوافقهما ان اليد لذلك الرجل (الدرالمختار فى دفع الدعاوى)

﴿ فى دعوى النسب والارث ﴾

زيد متوفانك زوجه سى هند دن غيرى ظاهرده وارث معروفى اولمامغله تركه سنك ثلثة ارباعنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكدنصكره بكر ظهور ايدوب بن زيدك لابوين عمى اوغلى وعصوبت جهتندن حصرا وارثى يم ديو دعوى ومدعاسنى جم غفير ايله اثبات ايلسه عمروك مقبوضنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(فان اقام اى البينة قضى عليه لانه نور دعواه بالبينة فهى فعيلة من البيان فانها دلالة واضحة يظهر بها الحق عن الباطل (درر فى الدعوى)

زيد فوت اولوب اناسى هندى ترك ايتمكله هند تركه زيدى قبض ايتدكدنصكره عمرو ظهور ايدوب بن زيدك لابوين عمى اوغلى وعصوبت نسبيه جهتندن وارثى يم ديو هند دن دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايتدكده هند قبل الحكم سن زيدك لام عمى اوغلى سن ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدبجك عمروى دفعه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(برهن انه ابن عمه لابيه وامه و برهن الدافع انه ابن عمه لامه فقط اوعلى اقرار الميت به اى بانه ابن عمه لامه فقط كان دفعا قبل القضاء بالاول لابعده لتأكده بالقضاء بخلاف الاول (من دعوى الدرر فى الاستشراء)

زيد متوفانك ظاهرده زوجه سى هند ايله قرى زينبدن غيرى وارث معروفى اولمامغله تركه سنى هند وزينب قبض ايتدكلرندنصكره خديجه ظهور ايدوب بن زيدك لابوين

قزقرنداشی یم دیو زینبدن دعوی ایتدکده قبل القضاء زینب سن زیدك لام قز قرنداشی سن دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدیجك خدیجه یی دفعه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولو برهن انه ابن عمه لابیه وامه فبرهن الدافع انه ابن عمه لامه لالابیه قبل الحکم بالاول یندفع وکذا لو برهن ان المیت اقر انه ابن عمی لامی لالابی (فصولین فی العاشر)

زید متوفانك ظاهرده وارث معروفی اولمامغله ترکه سنی امین بیت المال اولان عمرو ضبط ایتدکدنصکره هند ظهور ایدوب زید بنم قولم اولوب ملکمده ایکن اعتاق ایتمشیدم دیو دعوی وعمرو انکار ایلسه هند مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك ترکه یی عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(الولاء یظهر بالبینة مرة و بالاقرار اخری اما البینة فنحو ان یدعی رجل انه وارثه بولاء العتاقة فشهد له شاهدان ان هذا الحی اعتق هذا المیت وهو یملکه وهو وارثه لایعلمون له وارثا غیره جازت الشهادة لانهم شهدوا شهادة مفسرة لاجهالة فیها فقبلت ولو شهدا ان المیت مولاه وانه وارثه لاوارث له غیره لم تجز الشهادة حتی یفسرا الولاء (من ولاء البدایع فیما یظهر به الولاء وفیه تفصیل)

هند معتقهٔ متوفانك ظاهرده وارث معروفی اولمامغله ترکه سنی امین بیت المال اولان زید قبض ایتدکدنصکره عمرو ظهور ایدوب بن هندی اعتاق ایدن زینبك اوغلی وهندك عصوبت سببیه جهتندن حصرا وارثی یم دیو دعوی ومدعاسنی جم غفیر ایله اثبات ایدیجك ترکهٔ هندی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا مات العبد المعتق عن صاحب فرض وعن مولی معتق او عصبة المعتق فیعطی لصاحب الفرض فرضه والباقی لمن یستحق بالولاء (فیض الکرکی)

باباسی حر الاصل عجمی اولان هند متوفانك ترکه سنی حصرا وارثه سی قزی زینب قبض ایتدکدنصکره عمرو ظهور ایدوب بن هندك اناسی خدیجه یی اعتاق ایدن بکرك لابوین ارقرنداشی اوغلی وهندك عصوبت سببیه جهتندن وارثی یم دیو دعوی وزینب انکار ایدوب عمروك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله ترکه دن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذ بمجرد الدعوی لایثبت الحق (درر فی القسامه)

زید متوفانك ظاهرده قزلری هند وزینبدن غیری وارثی اولمامغله ترکه سنی هند وزینب قبض ایدوب بعده عمرو ظهور ایدوب زید بابام بکر متوفانك قولی اولوب ملکنده ایکن اعتاق ایتمشیدی بکرك بندن غیری عصبه سی اولمامغله بن زیدك ولاجهتندن وارثی یم دیو دعوی ومدعاسنه وجه شرعی اوزره اقامت بینه ایدوب بعد الحکم ترکه دن حصه سنی الدقدنصکره بشر زید بنم معتقم اولوب زیدك ولاجهتندن بن وارثی یم دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو جاء احد المدعین اولا واقام البینة انه اعتق المیت وهو یملکه وقضی القاضی

ببينته ثم جاء الآخر وادعى واقام البينة انه اعتق الميت فالقاضي لا يقضي للثاني ولو جاء آمعا وادعيا واقاما بينة على دعواهما قضى بالولاء بينهما (من ولاء المحيط البرهاني)

﴿ فيمن يكون خصما ومن لا ﴾

زيد مقتولك ورثه سي عمروك قولي بكردن زيدي سن قتل ايلدك ديو دعوى ايتمك استدكلرنده عمروك حضوري لازميدر * الجواب * لازمدر

(والمحجور يؤاخذ بافعاله لا باقواله الا فيما يرجع الى نفسه كالقصاص والحدود وحضرة المولى لا يشترط فان لم يقر لكن اقيمت عليه البينة فحضرة المولى شرط الا عند الامام الثاني ولو اتلف مالا يؤاخذ به في الحال اما الاقرار بجناية توجب الدية او الفداء لا يصح محجورا او مأذونا (بزازيه في المأذون)

زيد عمروك قولي بكرك يدنده اولان شو قدر اشيايي غصبا اخذ ايتدكدنصكره بكر آخر دياره كيدوب بعده عمرو زيددن سن قولم بكردن غصبا اخذ ايتديكك اشيامزبوره بنم ملكمدر ديو بكرك غيابنده دعوى ايلسه مسموعه اولورمي * الجواب * اولماز

(اما لو كان من جهة قن المدعي وديعة اوغصبا او دينا من قرض اوثمن مبيع فاقر من عنده المال ان من حصل المال من جهته هو قن المدعي وصدقه المدعي لا يؤمر بدفع المال الى المدعي عينا كان او دينا اذ القن هو الخصم فيما في يده هذا لو اقر بان المال من جهة قن المدعي ولم يقر بالملك للمدعي فلو اقر به مثلا بان قال هذا مالك غصبه منك قنك فدفعه الى وصدقه والمدعي لا يجبر القاضي على التسليم الى المقر له لانهما تصادقا على وصوله من جهة الغائب فقد تصادقا انه ليس بخصم كما في المسئلة المخمسة (فصولين في الثالث)

زيد قولي عمروه تجارت ايتمك ايچون شوقدر اقچه ويردكدنصكره بكر مبلغ مزبوري عمرودن غصبا اخذ ايلسه زيد مبلغ مزبوري عمروك حضورنده بكردن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(غصب من عبد الغا وغاب العبد ثم حضر مولاه فادعاه على الغاصب لا تسمع بلا حضور العبد عينا كان او دينا سواء اقر بالملك للمدعي اولم يقر (من دعوى البزازية فيمن يشترط حضرته ملخصا)

هند متوفاتك ظاهرده وارث معروفي اولمامغله تركه سني امين بيت المال اولان زيد قبض ايتدكده زيد هندك برقاچ كسنه‌لرذ متلرنده اولان شو قدر اقچه سني رأي حاكمله مزبورلردن الدقدنصكره هندك زوجي عمرو ظاهر اولسه عمرو تركه دن حصه سني زيددن الدقده مبلغ مزبوردن دخي حصه سني زيددن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(ولو ادى مديون الى الوصي يبرأ اصلا ولولا وصي فدفع الى بعض ورثته يبرأ عن حصته خاصة (فصولين في الثامن والعشرين) لو لم يكن للميت وارث فجاء مدعي الدين نصب القاضي للدعوى كما في ادب القاضي للخصاف وظاهره ان وكيل بيت المال

لبس بخصم (من قضاء البحر الرائق فى مسائل شتى)

زيد فوت اولدى بيله دفن ايلدك ديو بعض كمسنهلر قاضى حضورنده على طريق الشهاده خبرويروب حاكم زيدك وفاتنه حكم وموجود وارث معروفى اولمامغله متركاتى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايدوب ذمم ناسده اولان اقچهلرينى دخى امر حاكمله قبض ايلدكدنصكره زيد فوت اولمامش اولوب كلدكده ذكر اولنسان اقچهلرينى مديونلردن مى الور يوخسه عمرودن مى الور * الجواب * حاكم بعض كمسنهلر شهادت شرعيه ايتمكسزين مجرد خبرويرملريله ايتديسه زيد ديونى ذممدن طلب حاكم وصى نصب ايتمش دكل ايسه مجرد حاكم امر ايتمسيله ويرن مديونلردن الور

(يستفاد مما مر من الفصولين والبحر)

زيد فوت اولوب اوغلى عمروى وساٸر ورثهسنى ترك ايتدكده قبل القسمه بكر زيد ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو عمروك يوزينه دعوى وعمرو انكار ايتدكده بكر مدعاسنه اقامت بينه ايدوب بعد الحلف والحكم مبلغ مزبورى تركهدن الحق استدكده ساٸر ورثه بكره مبلغ مزبورى بزم يوزيمزه دخى اثبات ايله والا ويرمز زديكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(احد الورثة يصلح خصما عن المورث فيماله وعليه ويظهر ذلك فى حق الكل الا انه له قبض حصته فقط اذا ثبت حق الكل وانما يثبت لو ادعاه وقضى به اما لو ادعى حصته فقط وقضى بها فلا يثبت حق الباقين (فصولين فى الثامن والعشرين)

زيد متوفانك ورثهسى تركهٔ زيدى اقتسام ايتدكلرندنصكره عمرو ورثهدن يالكز بكره ظفر بولوب زيد ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وبكر انكار ايتدكده عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايدوب بعد الحلف بكر مبلغ مزبوردن عمرو ايله شوقدر اقچهيه صلح اولوب بكر دخى بدل صلحى تركهدن مقبوضندن امر حاكمله ويرسه بكر بدل صلحدن ساٸر ورثهنك حصهلرينه اصابت ايدن مقدار ايله ساٸر ورثهيه مقبوضلرندن مراجعته قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفيها ادعى على بعضهم دينا على الميت فصالحه وبعضهم غاٸب فحضر ولم يجز فلو ثبت الدين بالبينة وادى بدل الصلح من التركة بامر القاضى صح ورجع لو من مال نفسه اذ دفع بامر القاضى بحجة شرعية والدين لو ثبت ببينة وادى احد الورثة من مال نفسه رجع ولو دفع من التركة بلا قضاء القاضى فللغاٸب استرداد حصته ولو من مال نفسه لا يرجع على الغاٸب اذ لم يثبت الدين بحجة شرعية (فصولين فى ١٨)

زيد معتق فوت اولوب آخر دياره اولان اناسى هندى ترك ايتدكده عمرو ظهور ايدوب زيدك مديونى بكردن زيد عبد معتقم اولوب زيدك وراثتى هند ايله باكه منحصر اولمغله زيدك ذمتكده اولان شوقدر اقچه حقندن حصهمى ويرديو دعوى وبكردين مزبورى اقرار لكن عمروك وراثتنى انكار ايتدكده عمرو مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدوب بعد الحكم مبلغ مزبوردن حصهسنى بكردن السه حالا هند كلدكده عمروه

وراثتي بنم يوزيمه اثبات ايله والاجله تركه يي بن قبض ايدرم ديمكه
قادره اولورمي * الجواب * اولماز
(ان بينة الارث لاتسمع الاعلى خصم وهو وارث اوداين اومديون اوموصى له
(فصولين فى الثامن والعشرين)
زيد متوفانك وارثلرى اوغلى عمرو ايله قرىي هند تركه سنى اقتسام ايتدكلرندنصكره
بكر عمرودن زيد ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوي ومدعاسنى وجه
شرعي اوزره اثبات ايتمكله بعد الحلف والحكم مبلغ مزبوردن عمروك حصه سنه
اصابت ايدن مقدارى عمرودن السه بكر هندك حصه سنى دخي هنددن طلب
ايتدكده هند دينى تكرار بنم يوزيمه اثبات ايتمينجه ويرمم ديمكه
قادره اولورمي * الجواب * اولماز
(واذاتوفى رجل وادعى رجل عليه حقا اوشيئا مما فى يده دارا اوضيعة اوعقارا اوغلاما
اوعروضا اوادعى عليه دينا فخاصمه فى ذلك بعض الورثة اوالوصى واراد ان يثبت
عليه حقه ذلك بحضر وارث واحد اوالوصى فذلك جائز على جميع الورثة
(خزانة المفتين فى الدعوى على الورثة)
زيد عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده
ورثه دن بكر اقرار وسائرلر انكار ايدوب بعده بكر قبل القسمه تركه دن اولقدر اقچه يي
سائر ورثه اذنلرنسز زيده ويرسه سائر ورثه مبلغ مزبوردن حصه لريني بكره تضمينه
قادر اولورلرمي * الجواب * اولورلر
(ادعى على ميت حقا اوشيئا مما كان بيده فاقر الوارث به لزمه فى حصته حتى يستغرقها
اذ اقر على نفسه فيصح و بقية الورثة على حقوقهم اذلم يصح اقراره عليهم
(فصولين في التاسع والعشرين)
زيد فوت اولوب صغير اوغلى عمروي وسائر ورثه سنى ترك ايدوب حاكم بكرى صغيره
وصى نصب ايتدكدنصكره قبل القسمه بشر زيد ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه
حقم واردر ديو بكرك يوزينه دعوى و بكر انكار ايتمكله بشر مدعاسنى وجه شرعي
اوزره اثبات ايدوب بعد الحلف والحكم مبلغ مزبورى تركه دن المق استدكده سائر
ورثه دينى بزم يوزيمزه دخي اثبات ايله والا ويرمزز ديمكه قادر
اولورلرمي * الجواب * اولمازلر
(ذكر الخصاف ادعى على ميت حقا فخصمه الورثة اوالوصي والحكم على احد الورثة
حكم على الكل وان لم يكن فى يده شئ من التركة (بزازيه فى دعوى الدين) ولواثبت
على من يصح اثباته عليه كوصي لووارث ثبت له حق الاستيفاء منهما
(فصولين فى الفصل الثامن)
زيد متوفانك ظاهرده وارث معروفى اولمامغله امين بيت المال تركه سنى قبض ايدوب
بعده تركه دن برمنزلى رأى حاكمله ثمن مثليله عمروه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره

هند عمروه بنم زيد ذمتنده شوقدر اقجه حقم واردر مجرد سن منزلی اشترا ایتمکله بوز یکه اثبات ایدوب مبلغ مزبوری سندن الورم دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(لایملك الداين اثبات الدين على الغريم الذى للميت عليه دين ولا على الموصى له (عماديه فى الثانى والعشرين)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقجه سنى المدين زيد فوت اولدقده بكر ظهور ايدوب زيدك وارثى ياوصيسى حاضر دكل ايكن مجرد عمرو مديون اولمغله زيد ذمتنده شوقدر اقجه حقم واردر ديو عمروك يوزينه دعوى واثبات ايدوب عمرودن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(برهن على مديون مديونه لايقبل ولايملك اخذ الدين منه لكن اذا ثبت الدين فى التركة واقر رجل عند الحاكم ان عليه لهذا الميت كذا يأمره الحاكم بدفع ماعليه الى داين الميت (فى الرابع من دعوى البزازيه)

زيد قرنداشى عمرو ايله على الاشتراك مالك اولدیغى منزلدن حصه سنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدن نصكره زيد فوت اولوب زيدك ورثه سندن بكر عمرودن زيد حصه مرقومه يى جنونى حالنده بيع ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايتدكده عمرو زيد عاقل ايكن بيع ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنى بكرك يوزينه وجه شرعى اوزره اثبات ايدوب بكرى دفعله حكم اولنسه سائر ورثه عمروه مدعاكى بزم يوزيمزه تكرار اثبات ايله والا حصه مزبوره يى سندن الورز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(و بينة كون المتصرف ذاعقل اولى من بينة كونه مخلوط العقل او مجنونا (تنوير الابصار) احد الورثة يصلح خصما عن المورث فيماله وعليه و يظهر ذلك فى حق الكل (فصولين فى الثامن والعشرين)

ثلثى زيدك ملكى ثلثانى عمروك وقفى اولمق اوزره زيد ايله وقف مزبور متوليسى بكرك تصرفلرنده اولان عقار ايچون بشر ملكمدر ديو دعوى واثبات ايدوب المق استدكده وقف جانبندن خصم شرعى بوغيكن زيدك يوزينه دعوى ايلسه زيدك حصه سندن زياده ده دعواسى مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى عليهما ان الدار الذى بيدكما ملكى فبرهن على احدهما فلو كان الدار بيد احدهما بارث يكون الحكم عليه حكما على الغائب اذا احد الورثة ينتصب خصما عن البقية ولو لم يكن كل الدار بيده لايكون هذا قضاء على الغائب بل يكون هذا قضاء بما فى يد الحاضر على الحاضر ولو بيد هما او بيد احدهما بشراء لايكون الحكم على احدهما حكما على الآخر (فصولين فى الرابع)

زيد متوفانك وارث معروفى اولمامغله تركه سندن شوقدر اشيايى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكدن نصكره بكر زيدك شوقدر اقجه مديونى بشردن زيد حياتنده بنم ايچون وارثمدر ديو اقرار بندنى تصديق ايدوب زيد مصرا فوت اولمشيدى اويله

اولبحق مبلغ مزبوری باکه وردیو دعوی و بشر انکار ایدوب بکر مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایتمکله مبلغ مزبوری بشردن السه حالا بکر ترکه دن عمروك مقبوضی اولان اشیایی دخی عمرودن طلب ایتدکده عمرو مدعاکی تکرار بنم یوزیمه اثبات ایله والا مبلغ مزبوری دخی سندن الورم دیوب ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والمودع اوالغاصب اوالمديون لايكون خصما للموصى له وان كان الذى فى يده المال مقرابانه للمتوفى فالخصم وصيه اووارثه لاالموصى له وان انكر الذى فى يده المال ان يكون مال المتوفى يجعله الحاكم خصما و يعطيه ثلث مافى يده اذا اثبت الموصى له ذلك وقولهم الموصى له ليس بخصم يراد به الموصى له بالثلث اماالموصى له بجميع المال او بمازاد على الثلث فهو خصم اذاصح لعدم الوارث لان استحقاق الزائد على الثلث من خصايص الوارث فيلحق فى الحكم بالوارث (فى الخامس عشر من دعوى البزازية)

زيد متوفاك ورثه سندن هند عمرو متوفانك تركه‌ٔ وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن زيدك عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقى واردر ديو دعوى و عمروك ورثه‌سى انكار ايتملريله هند مدعاسنه اقامت بينـه ايدوب بعد الحلف مبلغ مرقومدن حصه سنى عمروك ورثه‌سندن السه زيدك سائر ورثه‌سى مبلغ مرقومدن حصه‌لرينى عمروك ورثه‌سندن طلب ايتـدكلرنده عمروك ورثه‌سى مزبورلره سزدخى اثبات ايلك والاحصه كزى ويرمازز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ادعى بيتاارثا لنفسه ولاخوته الغيب وسماهم وقال الشهود لانعلم له وارثا غيرهم تقبل البينة فى ثبوت البيت للميت اذ احدالورثة خصم عن الميت فيمااستحق له وعليه الاترى انه لوادعى على الميت دين بحضرة احدهم يثبت فى حق الكل وكذا لوادعى احدهم دينا على رجل للميت و برهن يثبت فى حق الكل (فصولين فى الرابع) لكن لابد ان يحلف سائرالورثة فحينئذ ينبغى ان يقيد فى السؤال كمالايخفى (لمرتبه الفقير)

زيد شو قدر اشياسنى عمروه ايداع وتسليم ايتـدكد نصكره بكر اشياء مرقومه يى غصبا عمرودن اخذواستهلاك ايلسه عمرواشياء مزبوره‌يى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اتلف وديعة انسان فللمودع ان يخاصمه و يغرم القيمـة (فى الخامس من وديعة البزازية)

زيد آتنى عمروه ايداع وتسليم ايدوب آخرديارده كتدكد نصكره بكر آتى تغلبا عمرودن السه عمرو آتى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ان للغاصب والمودع يدا معتبرة فاذاوجد معترض على يده كان له ولاية الاسترداد (من بيوع شرح الجامع للحصيرى)

زيد شو قدر انجيرينى بيع ايچو ن عمروه دفع وتسليم ايتـدكد نصكره بكر انجيرى عمروك يدندن غصبـا اخذ واستهلاك ايلسه زيد اول انجيرى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وحكمه الاثم لمن علم انه مال الغير ورد العين قائمة والغرم هالكة (درر في الغصب)

بروقف قريه نك اراضيسندن اولمق اوزره رعايانك طاپو ايله متصرف اولد قلرى اراضي ايچون عمرو سپاهي تيمارم اراضيسندندر ديو دعوى ايتدكده متولينك حضورى لازممیدر * الجواب * لازمدر

(في دعوى المستأجر يشترط حضرة العاقدين اذا الملك للموجر واليد للمستأجر فيشترط حضرتهما كالرهن (نور العين في الثالث)

بروقفك متوليسى زيد عمرودن بندن مقدم وقف مز بوره متولى اولان بكرك ادانه سيله ذمتكده مال وقفدن شوقدر اقچه واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايلسه زيد مدعاسنه اقامت بينه ايديجك مبلغ مز بورى وقف ايچون عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لو آجر القيم ثم عزل ونصب قيم آخر فقيل اخذ الاجر للمعزول والاصح انه للمنصوب لان المعزول آجرها للوقف لا لنفسه (من وقف القنية في تصرفات القيم)

زيد متوليسى اولديغى وقف مخزنى عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره بكر زيد اول مخزنى سا كه ايجار ايتمزدن مقدم باكه ايجار ايتمشيدى لكن باكه تسليم ايتميوب ساكه تسليم ايلدى ديو دعوى مراد ايتدكده متولينك حضورى لازممیدر * الجواب * لازمدر

(المستأجر هل يصلح خصما مثلا ادعى عليه انه استأجر الدابة قبله اوانها ملكه اختلف فيه المتأخرون فقيل انه خصم لانه يدعى المنفعة ومن يدعى الملك لنفسه في شئ ينتصب خصما لمن يدعيه قال (صد) هذا القول اقرب الى الصواب وقيل لا ينتصب خصما الا اذا ادعى الفعل عليه بان يقول غصبتها مني امابدون دعوى الفعل عليه بان قال مثلا استأجرتها قبلك وسلمها اليك لا لي لا ينتصب خصما وبه افتى (ظ) وقال (مح) هو الصحيح اذ لا يدعى ملك الغير كمستعير فلا يكون خصما (فصولين ٣)

زيدك ملكى اولوب عمروك تحت اجاره سنده اولمق اوزره يدنده اولان دكان ايچون بكر زيد اول دكانى سا كه ايجار ايتمزدن مقدم باكه مدت معلومه تمامنه دك ايجار وتسليم ايدوب بعده سن اول دكانى بندن غصبا اخذ ايلدك ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه بكر مدعاسنه اقامت بينه ايديجك دكانى عمرودن الوب مدت اجاره تمامنه دك ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى على آخر اني استأجرت الدار التي في يدك قبل ان تستأجر انت ان ادعى عليه فعلا بان قال انا قبضتها فاخذتها مني بغير حق ينتصب خصما ولو قال انا استأجرت قبلك ولكن يسلم اليك لا ينتصب خصما لان المستأجر لا ينتصب خصما لا في اثبات الملك ولا في اثبات الاجارة الا بدعوى الفعل عليه (منية المفتي في الدعوى)

زيدك وقفى اراضيسندن اولمق اوزره رعايانك طاپو ايله متصرف اولدقلرى اراضى ايچون عمروك وقفى متوليسى بكر عمروك وقفى اراضيسندندر ديو دعوى واقامت

بينه ايتمك استدكده زيدك وقفى متولسى بشرك حضورى لازميدر
* الجواب * لازمدر (مر نقله من منية المفتى ومن الفصولين)

زيد عمرو متوفانك صغير اوغلى بكر محجورك وصيسى حاضر دكل ايكن عمرو ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو صغيرك يوزينه دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايلسه مسموعه ومقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(واما الشرائط المصححة للدعوى فانواع منها عقل المدعى والمدعى عليه فلا يصح دعوى المجنون والصبي الذى لا يعقل وكذا لاتصح الدعوى عليهما حتى لا يلزم الجواب ولا تسمع البينة لانهما مبنيان على الدعوى الصحيحة
(من دعوى البدايع فى الشرائط)

زيد فوت اولوب صغير اوغلى عمروى ترك ايتدكده بكر زيد ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو وصى مختارى بشرك يوزينه دعوى ومدعاسنى اثبات ايتمك استدكده بشر الآن نفسمى وصايتدن عزل ايتدم ديوب مرافعه‌دن امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والعدل الكافى لايملك عزل نفسه والحيلة فيه شيئان احدهما ان يجعله الميت وصيا على ان يعزل نفسه متى شاء الثانى ان يدعى دينا على الميت فيتهمه القاضى فيخرجه كذا فى الولوالجية (اشباه فى الوصايا)

زيدك جاريه‌سى هند زينبه شوقدر اقچه ايداع وتسليم ايتدكدن نصكره مبلغ مزبور زينبك يدنده ايكن زيد هندك غيابنده زينبدن مبلغ مزبورى باكه ويرديو دعوى وزينب مبلغ مرقوم زيدك اولديغنى انكار ايلسه زيد زينبه مدعاسى اثبات ايدوب مبلغ مزبورى سندن الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اما لو كان من جهة قن المدعى وديعة او غصبا او دينا من قرض او ثمن مبيع فاقر من عنده المال ان من حصل المال من جهته هو قن المدعى وصدقه المدعى لا يؤمر بدفع المال الى المدعى عينا كان او دينا اذ القن هو الخصم فيما فى يده
(فصولين فى الثالث وفيه تفصيل)

زيد عمروك يدنده اولان كوله‌يى عمروك ملكى اولمق اوزره عمرودن اشترا وقبض ايتدكدن نصكره بكر اول كوله‌يه مستحق چيقوب زيددن دعوى وزيد انكار ايتدكده بكر مدعاسنه اقامت بينه ايتمدين اول كوله‌نك ردينى ايجاب ايدر عيب قديمى ظاهر اولمغله زيد كوله‌يى عمروه رد ايلسه بكر كوله‌يى عمرودن دعوى ايتميوب مجرد مقدما يدكده ايدى ديو زيددن دعوايه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وذكر الوتار اشترى عبدا وقبضه واستحقه رجل بالبرهان فقبل القضاء عليه رده على بايعه بالعيب بشرائطه لاتندفع عنه الدعوى لانه لما برهن استحق عليه القضاء فلا يلى الاحالة والابطال وان رده قبل ان يبرهن صح لانه لم يصر خصما غاية الامر انه غاصب الغاصب رده الى الغاصب والرد الى الغاصب سبب البراءة لان الواجب عليه

نسخ فعله وقد حققه لكن لايثبت الرد الا بالبرهان (من دعوى البزازية في الاول)

﴿ في التحليف ﴾

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده عمروسن مبلغ مزبوردن بني ابرا ايتمشيدك ديودعوى وزيد انكار ايدوب عمرو مدعاسني اثبات ايده ماسه زيده يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قال ابرأني المدعى عن هذه الدعوى يسئل المدعى الك بينة على المال فلو برهن يحلف المدعى على البراءة وان لم يبرهن يحلف المدعى عليه اولا على دعواه المال فلوحلف المدعى عليه ترك ولونكل يحلف المدعى على البراءة ودعوى البراءة اقرار بالمال عندالمتأخرين لاعند مشايخنا المتقدمين وهوالاصح قال (ظ) ينبغي ان يحلف المدعى اولا على البراءة لانه يدعى عليه بطلان دعواه وربما ينكل فينقطع الخصومة (فصولين في العاشر)

زيد ديوني تركه سندن ازيد اولديغي حالده فوت اولان عمروك ورثه سندن عمرو ذمتنده بنم دخي شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وورثه انكار ايدوب زيد مدعاسني اثبات ايده ماسه ورثه يه يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل مات وعليه ديون مستغرقة فجاء رجل وادعى انله على الميت دينا فعجز عن اقامة البينة فاراد ان يحلف الورثة اوالغريم ليس له ذلك لان التركة اذا كانت مستغرقة لاحق للوارث فيه فلايكون خصما والغريم ليس بخصم لانهم لوقضوا ديونهم من مال آخر جاز واليمين انما يتوجه على الخصم (في الثامن من وصايا الولوالجيه)

زيدك وقفي اولمق اوزره متوليسي عمروك يدنده اولان عرصه ايچون بكر بنم ملكمدر ديو دعوى ايدوب لكن مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه عمروه يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(النيابة تجري في الاستحلاف لاالحلف وفرع على الاول بقوله فالوكيل والوصي والمتولي واب الصغير يملك الاستحلاف فله طلب يمين خصمه ولايحلف احد منهم الااذا ادعى عليه العقد اوصح اقراره (الدرالمختار في الدعوى)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغي اقچه يي برمدت اعمال ايدوب بعده شوقدر ربح حاصل اولدي ربحدن حصه كدر ديو عمروه شوقدر اقچه ويردكدنصكره عمرو ربح مزبور زياده اولوب شوقدريني اخذ واخفا ايلدك ديو زيددن دعوى وزيد انكار ايدوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه زيده يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ويسأل القاضي المدعى عليه بعد صحتها والافلا فان اقر اوانكر فبرهن الخصم قضى عليه والاحلفه بعد طلبه (تنوير الابصار في الدعوى)

زيد فوت اولوب زوجه سي هندي وسائر ورثه سني ترك ايتدكده سائر ورثه هنددن قبل القسمه تركه دن شو مقوله شوقدر اقچه قيمتلو شوقدر اشيايي اخذ واخفا ايلدك ديو دعوى

وهند انكار ایدوب سائر ورثه مدعالرینه اقامت بینه ایده ماسه‌لر هنده یمین ویردرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وان لم يقم المدعى البينة بان يقول لاشهود لى اوهم غيب اومرضى حلفه اى الخصم وفيه اشارة الى انه انما يترتب التحليف على صحة الدعوى (قهستانى فى الدعوى)

زيدك وصيسى اولديغى عمرو صغير فوت اولدقده عمروك ورثه‌سى زيددن مال صغيردن مقبوضك شوقدر الجه‌در ديو دعوى وزيد شوقدرنا قصدر ديو انكار ايدوب ورثه مدعالرينى اثبات ايده ماسه‌لر زيده يمين ويردرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(واذا صحت الدعوى سأل القاضى الخصم عنها فان اقر حكم عليه باقراره لانه حجة بنفسه وان انكر سئل المدعى البينة فان اقامها قضى بها والا حلف الخصم ان طلبه خصمه لانه حقه (الدر المنتقى فى الدعوى)

شركت عنان ايله شريكلر اولان زيد وعمرو برمدت مال شركتى اعمال ايدوب بعده عقد شركتى فسخ ومال شركتى وموجوده اولان فائده‌يى اقتسام ايتدكارندنصكره زيد عمرودن قبل القسمه فائده‌دن شوقدر الجه‌يى اخذ واخفا ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه عمروه يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(سئل عن احد الشريكين اذا ادعى على الآخر خيانة فطلب يمينه انه ماخانه فى شئ من الربح وغيره هل يلزمه ام لا اجاب ان ادعى عليه خيانة وطلب يمينه انه ماخانه فى قدر معلوم عينه حالة الدعوى وانكر يحلف والالا (فتاوى ابن نجيم فى الشركة)

زيد متوفانك تركه‌سنى لاب قرنداشى عمرو حصرا وارثى اولمق اوزره قبض ايتدكدنصكره بكر ظهور ايدوب بن زيدك لام قرنداشى يم تركه‌دن حصه‌مى ويرديو دعوى وعمرو انكار ايدوب بكر مدعاسنه اقامت بينه ايده‌ماسه عمروه يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ومنها ان يكون المدعى مما يحتمل الاقرار به شرعا بان كان لواقر به لصح اقراره فان لم يكن لم يجر فيه الاستحلاف حتى ان من ادعى على رجل انه اخوه ولم يدع فى يده ميراثا فانكر لايحلف لانه لواقر له بالاخوة لم يجز اقراره لكونه اقرارا على غيره وهو ابوه ولو ادعى انه اخوه وان فى يده مالا من تركة ابيه وهو مستحق لنصفه بارثه من ابيه يحلف لاجل الميراث لا للاخوة لانه لواقرانه اخوه لصح اقراره فى حق الارث حتى يؤمر بتسليم الميراث اليه ولم يصح فى حق النسب حتى لايقضى بانه اخوه (من دعوى البدايع فى بيان حجة المدعى)

(وان ادعى مالا بنسب بان ادعى ان اباهما مات وترك مالا فى يد المدعى عليه اوادعى انه زمن والمدعى عليه موسر والمدعى عليه ينكر الاخوة يستحلف المدعى عليه على المال عند النكل لا على النسب فيستحلف بالله ماتعلم له فى هذه الدار نصيبا كما يدعى فان حلف برئ وان نكل يقضى عليه بالمال ولا يقضى بالنسب (خانيه فى اليمين من الدعوى)

﴿ هند ﴾

هند متوفاتك قزى زينبدن غير ظاهرده وارث معروفى اولمامغله جمله تركه يى زينب قبض ايتدكد نصكره زيد ظهور ايدوب زينبدن هند بنم آزادلم اولوب هند لك عصوبت سببيه جهتندن حصرا وارثى يم ديو دعوى وزينب انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه زينبه عدم علمه يمين و يردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر الخصاف كان الامام الثانى رحمه الله تعالى وغيره من اصحابنا يقولون يحلف فى كل نسب لواقر المدعى عليه لزم كالوادعى ان ابوه اوابنه اوزوجته اومولاه ولوادعى انه اخوه اوعمه اونحوه لايحلف الااذا ادعى حقا فى ذمته كالارث بجهته فحينئذ يحلف وان نكل يقضى بالمال ان ثبت المال (بزازيه فى السابع من القضاء)

زيد متوليسى اولديغى وقف عقارى مدت معلومه تمامنه دك عمروه شو قدر اقچه يه ايجار وتسليم ايدوب عمرودخى مدت تمامنه دك ضبط ايتدكد نصكره زيد اجر مسمايى عمرودن طلب ايتدكده عمرو بن مبلغ مزبورى تماما ساكه ادا ايلدم ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه زيده يمين و يردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولايستحلف الاب فى مال الصبى ولاالوصى فى مال اليتيم ولا المتولى للمسجد والاوقاف الااذا ادعى عليهم العقد فيحلفون حينئذ (من وقف الدر المختار فى فروع مهمه)

هند زوجى زيددن ذمتكده اللى غروش حقم واردر ديو دعوى وزيد بن مبلغ مزبورى ساكه ادا ايدوب حتى سن الديغكى اقراردخى ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده هند كاذبة اقرار ايتمشيدم ديوب قاضى هند اقرارنده كاذبه اولماديغنه طلبيله زيده يمين تكليف ايتدكده زيد نكول ايلسه هند بعد الحكم مبلغ مزبورى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

اقر بدين اوغيره ثم قال كنت كاذبا فى اقرارى حلف المقرله انه اى المقر لم يكن كاذبا فيه ولست بمبطل فى دعواك عليه عند ابى يوسف رحمه الله تعالى وهو استحسان (درر قبيل التحالف) فان نكل اى امتنع عن الحلف مرة اوسكت عنه بلا آفة من خرس اوطرش اوغيره وقضى له عليه بالمال بالنكول اى بسبب الامتناع عنه صح ذلك القضاء ونفذ عند عامة المشايخ وهو الصحيح (قهستانى فى الدعوى)

زيد عمرودن شومقوله شوقدر اقچه قيمتلو برمتاعمى ساكه ايداع وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه عمروه يمين و يردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر الخصاف فى دعوى الوديعة اذا لم تكن حاضرة يحلفه بالله ماله هذا المال الذى ادعاه فى يدك وديعة ولاشئ منه ولاله قبلك حق منه لانه متى اتلفه اودل انسانا عليه لم يكن فى يده ويكون عليه قيمته فلا يكتفى بقوله فى يدك بل لا يضم اليه ولاله قبلك منه احتياطا وهذا يستقيم على ظاهر الرواية لانه يحلف على الحاصل (فصولين فى الخامس عشر)

زيد عمرو متوفانك تركهٔ وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن عمرو ذمتنده فلان جهتدن
شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى و ورثه انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه
ورثه يه عدم علمه يمين و يردرمكه قادر اولور مى * الجواب * اولور
(ادعى على الميت مالا فله ان يحلف الورثة كلهم على علمهم ولا يكتفى بيمين احدهم
(فصولين فى الخامس عشر)

زيد فوت اولوب اوغللرى عمرو و بكرى ترك ايدوب بعده عمرو و بكر دخى متعاقبا فوت
اولوب عمرو اوغلى بشرى بكر اوغلى خالدى ترك ايتدكده بشر خالدك يدنده اولان شوقدر
اشيا ايچون زيدك تركه سندن اولوب قبل القسمه بابانك تغلبا ضبط ايلدى ديو دعوى
و خالد بكرك مستقلا ملكيدر ديو انكار ايدوب بشر مدعاسنى اثبات ايده ماسه خالده عدم
علمه يمين و يردرمكه قادر اولور مى * الجواب * اولور
(ولو وقع الدعوى على فعل الغير من كل وجه يحلف على العلم حتى لو ادعى على وارث ان
اباك اتلفه او سرقه او غصبه منى يحلف على العلم (فصولين فى الفصل المذكور)

هند فوت اولوب زوجى زيدى و قزى زينبى ترك ايتدكده زيد زينبك يدنده اولان شوقدر
اشيا ايچون هندك تركه سندندر ديو دعوى و زينب هند اشياء مرقومه يى صحتنده باكه هبه
و تسليم ايتمشيدى ديو دعوى و زيد انكار ايدوب زينب مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه زيده
عدم علمه يمين و يردرمكه قادر اولور مى * الجواب * اولور
(ومن ورث شيئا فادعاه آخر حلف الوارث على العلم لا على البتات (الدر المنتقى فى الدعوى)

زيدك قولى عمرو بن تابازم ديو دعوى و بينه دن عاجز اولسه تاتار ايدكمى بيلديككه
يمين ايله ديجك زيد نكول ايتمكله عمرو زيددن خلاصى اولور مى * الجواب * اولور
(التحليف على فعل نفسه يكون على البتات وعلى فعل غيره على العلم الا اذا كان يتصل به
(تنوير الابصار فى الدعوى)

زيد عمرودن سن بنم جاريه م هند بكرى جبرا وطئ ايدوب بكارتنى ازاله ايتمشيدك نقصان
بكارتنى ضامن اول ديو دعوى و عمرو بالكليه انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه
ايده ماسه عمروه يمين و يردرمكه قادر اولور مى * الجواب * اولور نكول ايدرسه
نقصان بكارتى ضامن اولور حد لازم اولماز
(ادعى على آخر انه وطئ جاريته وحبلت منه وادعى النقصان بهذا السبب وانكر
هو الدخول فله ان يحلفه ولو حلف المدعى عليه فله ان يطلب من القاضى تعزير المدعى
(قنيه فى الاستحلاف)

زيد سپاهينك تيمارى اراضيسنى زراعت ايدن كيمسنه لر محصوللريمز شوقدردر ديو عشرينى
زيده و يردكلرنده زيد مز بورلردن عشرينى و يرديككزدن ماعدا شوقدر محصول دخى
صاقلديكز ديو دعوى و مز بورلر انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه مز بورلره
يمين و يردرمكه قادر اولور مى * الجواب * اولور
(فان صحت الدعوى سئل المدعى عليه عنها فان اقر او انكر فبرهن المدعى قضى عليه

والا حلف بطلبه كذا في كنز الدقايق (هنديه في الاول من باب اليمين)

زيد شوقدر وقيه چو يدني عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخي چو يدي استهلاك ايتدكدن صكره زيد چو يدك هر وقيه سني اون غروشه بيع ايتمشيدم ديو دعوى وعمرو سكز غروشه بيع ايتمشيدك ديو زياده يي انكار ايدوب طرفينك بينه لري اولماسه بينلرنده تحالف اولنور مي * الجواب * مبيعك هلاكيدن صكره تحالف اولنماز قول عمروكدر يميني ايله

(ولا تحالف اذا اختلفا بعد هلاك المبيع او خروجه عن ملكه او تعيبه بما لا يرد به وحلف المشتري الا اذا استهلكه في يد البايع غير المشتري (الدر المختار في التحالف)

زيد متوفانك ورثه سي عمرو متوفانك تركه سي وافيه سني قبض ايدن ورثه سندن زيدك عمرو ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقي واردر ديو دعوى وعمروك ورثه سي انكار ايدوب ورثه زيد مدعالرينه اقامت بينه ايده ماسه لر عمروك ورثه سنه عدم علمه يمين ويردرمكه قادر اولورلر مي * الجواب * اولورلر

(ولو لم يكن هذا الوارث اقر بالدين على مورثه وعجز المدعي عن اقامة البينة واراد تحليف الوارث فانه يحلف على العلم (خانيه في باب اليمين من الدعوى)

زيد عمرودن سن بنم شوقوله شوقدر اقچه قيمتلو شوقدر اشيامي غصبا اخذ واستهلاك ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه عمروه يمين ويردرمكه قادر اولور مي * الجواب * اولور

(ثم اعلم ان ما يكتفي بالقيمة عند التعذر فيما اذا ادعى العين اما اذا ادعى قيمة شئ مستهلك فلا بد من بيان جنسه ونوعه (من دعوى البحر) اما اذا ادعى الهلاك او قال لا ادري فانه يشترط لصحة الدعوى بيان القيمة باتفاق الروايات واذا بين القيمة وذكر قدرها يحلف بالله مالهذا عليك قيمة هذا العبد ولا شئ منه وهو كذا

(بزازيه في السابع من ادب القاضي)

زيد ذات زوج اولميوب وكسنه نك زوجيتنه اقرار ايتمين هنددن بابا عمرو سني صغرك حالنده باكه شهود محضرلرنده تزويج ايدوب بندخي قبول ايتمشيدم ديو دعوى وهند انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه هنده عدم علمه يمين ويردرمكه قادر اولور مي

* الجواب * قول مفتى به اوزره اولور

(رجل ادعى على رجل ان المدعى عليه زوج ابنة فلانة منه وهي صغيرة فانكر الاب وطلب المدعي يمينه ان كانت الابنة صغيرة وقت الخصومة لا يستحلف الاب في قول ابي حنيفة رحمه الله تعالى وعند صاحبيه يستحلف الاب وان كانت كبيرة وقت الخصومة لا يستحلف الاب عند الكل وتستحلف المرأة على دعواه عندهما (هنديه في الثالث من باب اليمين)

ولا يحلف المنكر في نكاح ورجعة وفئ واستيلاد ورق ونسب وولاء وعندهما يحلف وبه يفتي (ملتقى في الدعوى)

﴿ فيما يسمع من الدعوى وما لا يسمع ﴾

زيد يدنده اولان خان ايچون خلفه سي فلان جانبه شروطه وقفدر ديو اقرار ايتدكدنصكره

زيد اول خان بابامدن منتقل ملكمدر ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

ادعى عليه انها له ثم ادعى انها وقف عليه تسمع لصحة الاضافة بالاخصية انتفاعا كما لو ادعى لنفسه ثم ادعى لغيره ذلك اوادعاه بالوكالة عن غيره ولو ادعى اولا الوقف ثم ادعاها لنفسه لاتسمع كما لو ادعاها لغيره ثم لنفسه (من دعوى البزازيه فى التناقض) فى يده ارض اقر انها وقف اوصدقة موقوفة ولم يزد جاز اقراره وهى وقف (بزازيه فى الوقف)

زيد متوفانك زوجه سى هند زيدك تركه سنه وصى نصب اولنان عمرودن تركه دن حصه مه اصابت ايدن شوقدر اقجه مى بغير حق مصارفكه صرفله استهلاك ايتمشيدك ضامن اول ديو دعوى وعمروسن خصوص مزبوردن بنى ابرا ايدوب ابراكى ناطق حجت دخى تحرير ايتدرمشيدك ديو دعوى ايتدكده هند خصوص مزبوردن عمروى ابرا ايدوب حجت تحرير ايتدرديكنى اعتراف ايدوب لكن عمروه سن اول وقتده خصوص اخرايچون حالا زوجم اولان بكرى حبس ايدوب تجبير ايتدرمشيدك بكرى تخليص ايچون ابرا ايلدم اويله اولديحق ابرام طوتماز ديو هندك خصوص مزبورى عمرودن تكرار دعواسنه التفات اولنور مى * الجواب * اولنماز

وذكر القاضى اتفقت الروايات على ان المدعى لوقال لادعوى لى قبل فلان اولاخصومة لى قبل فلان يصح ولايسمع دعواه الافى حق حادث بعد الابراء (فى الاول من دعوى البزازيه)

زيد عمروايله شوقدر كيسه اقجه يه متعلقه دعواسندن عمروايله برمقدارى اوزرينه صلح وقبض بدل ايدوب بعده زيد صلح مزبور صحيحا اولدى ديو اقرار ايدوب عمروه حجت ويردكدنصكره زيد دونوب صلح مزبور شوكونه شرط مفسد ايله اولمشيدى ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

ومنها عدم التناقض فى الدعوى وهوان لايسبق ماينا قض دعواه لاستحالة وجود الشئ مع ماينا قضه وينافيه (من دعوى البدايع فى الشرايط المصححة)

زيد ملكى دكرمنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بعده زيد بيع مزبور باتا اولمشيدى ديو اقرار ايدوب اقرارى حجت اولندقدنصكره زيد دونوب بيع مزبور وفاء اولمشيدى ديو عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى انه اشترى منه باتا ثم ادعى انه اشترى منه وفاء لاتسمع لعدم امكان التوفيق (بزازيه قبيل الخامس من كتاب البيوع)

زيد اجارتين ايله متصرف اولديغى وقف منزلى شوقدر اقجه مقابله سنده اذن متوليله عمروه فراغ ايدوب بعده زيد منزل مزبورى فراغ قطعى ايله فراغ ايدوب منزل مزبورده علاقه م قالمدى ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد دونوب منزل مزبورى فراغ بالوفا ايله فارغ اولمشيدم ديو عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز (من نقله من البزازيه)

زيد قولى عمروى ثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد عمروى بيعدن اول تدبير

مطلق ايله تدبير ايتمشيدم ديودعوى ايدوب عمرونك تدبيرى دعوى ايلماسه زيدك دعواسى مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو باع امة ثم ادعى انه حررها قبل ان باعها تسمع ولو شهدوا على بايعها بتحريرها قبل بيعها تعتق ويبطل البيع لا لو عبدا ما لم يدع العبد (فصولين فى الثالث عشر) وذكر العتابى ادعى بايع العبد انه كان دبره وبرهن يسمع ويحلف المشترى على عدم علمه ان لم يكن للبايع بينة (من دعوى البزازيه فى نوع فى التناقض)

حب غلمان ايله متهم اولميوب صلاح ايله معروف اولان زيد شاب امرد اولان عمرودن قاضى حضورنده ساكه بكره ويردبوشومقوله شوقدر اقجه قيمتلو شوقدر اشياء ويرمشيدم لكن بكره ويرميوب يدكده قالدى ديودعوى ايتدكده قاضى شاب امرددن دعوى اولنماز ديوزيدك دعواسنى بغير وجه استماعدن امتناعه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(سئل عن رجل دفع الى شاب عاقل بالغ مبلغا من الدراهم قرضا وكتب على ذلك سجلا ثم طلب ماله عليه من الدين فامتنع الشاب من الاعطاء فشكاه الى حاكم الوقت فهل يسمع دعواه ام لا اجاب ان كان الشاب امرد فله بل عليه ان لا يسمعها اصلا فان ما حكى من الحيل معهود فيما بين الفجرة فلابد للحكام ان لا يصغوا الى امثال هذه الدعاوى بل يعزروا المدعى ويجزروه عن التعرض لمثل ذلك هكذا افتى شيخ الاسلام ابو السعود العمادى مفتى الديار الرومية وانا اقول ان كان الرجل معروفا بالفسق وحب الغلمان والحيل لا تسمع دعواه ولا يلتفت القاضى لها وان كان معروفا بالصلاح والفلاح فله سماعها والله تعالى اعلم (من فتاوى الغزى صاحب المنح فى الدعوى)

بردفعه شرعله فصل وحكم اولنوب لكن حجت اولنميان دعوايى زيد قاضى مجرد حجت اولنمادى ديو تكرار استماع وحكم اولك خلافنه حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز

(فان عرض هذا القضاء ورفع الى قاض اخر ثان يمضيه اى ينفذه ويجعله بحكمه نافذا لازما وهذا منه واجب لترجحه بالقضاء فليس له ان يرده فلو رد ورفع الى ثالث امضى قضاء الاول ورد الثانى كما فى المغنى وغيره (قهستانى فى القضاء)

زيد مالك دكرمنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره بكر دكرمنى عمرودن استشرا ايدوب عمرو بيع ايتمامكله بكردونوب زيدده دكرمنى ساكه بيع ايتمزدن مقدم بشرى بيعه توكيل ايتمكله بن اول دكرمنى سندن مقدم بشردن اشترا ايتمشيدم ديودعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(الاستشراء والاستيهاب والاستيداع والاستيجار اى طلب شراء شئ من غيره وطلب هبة منه وطلب ايداعه عنده وطلب ايجاره له يمنع دعوى الملك للطالب لان كلا منها اقرار بان ذلك الشئ ملك لذى اليد فيكون الطلب بعده تناقضا (درر فى فصل الاستشراء)

زيد هند صغيره نك ولى اقربى اناسى زينبدن هندى باكه تزويج ايله ديو استنكاح ايدوب

زينب تزويجدن اباايتمكله زيد هندى قبل لاستنكاح هندك باباسى عمرو متوفى حياتنده باكه تزويج ايتمشيدى ديودعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(والاستنكاح فى الامة يمنعها اى دعوى الملك وفى الحرة يمنع دعوى النكاح
(درر فى فصل الاستشراء)

زيد عمروك ملك منزلنى عمرودن استيجار ايتدكدنصكره زيد منزل مزبورقبل الاستيجار ملكم دردبو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز (م نقله من الدرر)

زيد كندى مالى اولمق اوزره عمروه شوقدر اقچه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب قزى هندى ترك ايتدكده هند مبلغ مزبورى عمرودن السه زيدك كندودن مقدم فوت اولان اوغلى بكرك زوجه سى زينب زيدك ساكه ايداع ايلديكى مبلغ مزبور زوجم بكرك ملكى اولوب زيده ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد بكرك اذنندنسزساكه ايداع وتسليم ايتمشيدى سن مبلغ مزبورى هنده تسليم ايتمكله مبلغ مزبوردن حصه مى ضامن اول ديو عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(ولودفعها الى المودع ثم استحق لم يضمن لرده على من اخذ منه كذاكل امانة وغصب
(فصولين فى الثالث والثلثين)

زيد عمروه بكر ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم اولوب سن خصوص مزبوره شاهد اولمغكله كل شهادت ايله ديو عمرودن شهادت طلب ايتدكده عمرو بالكليه انكار ايتمكله دونوب مبلغ مزبور اول جهتدن بكرك ذمتنده اولميوب واصلا اول بكرك ذمتنه تعلق ايتميوب مبلغ مزبور اول جهتدن سنك ذمتكده درديو عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(ادعى على زيدانه دفعه مالا ليدفعه الى غريمه وحلفه ثم ادعى ادعاه على خالد وزعم ان دعواه على زيد كان ظنا لايقبل لان الحق الواحد كما لايستوفى من اثنين لايخاصم مع اثنين بوجه واحد (فى الاول من دعوى البزازيه)

زيد متوفانك ورثه سندن عمرو شوقدر اشيايى تركۀ زيددن اولمق اوزره قسمته ادخال ايدوب سائر ورثه ايله اقتسام ايتدكارندنصكره عمرو اشياء مزبوره تركه دن اولميوب بنم ملكم ايدى ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(ادعى بعض الورثة بعد الاقتسام دينا على الميت و برهن يقبل ولايكون الاقتسام ابراء عن الدين لان حقه غير متعلق بالعين فلم يكن الرضاء بالقسمة اقرارا بعدم التعلق بخلاف ما اذا ادعى بعد القسمة عينا من اعيان التركة حيث لاتسمع لان حقه متعلق بعين التركة صورة ومعنى فتضمنت القسمة انقطاع حقه عن التركة صورة ومعنى لان القسمة تستدعى عدم اختصاصه به (بزازيه فى الثالث من القسمة)

اون درت ياشنده اولوب جثه سنك بلوغه تحملى اولان زيد احتلام ايله بالغ اولدم ديو اقرار ايدوب بعده عمروك ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه كفيل اولدقدنصكره زيد بن كفيل اولديغم زمانده بالغ اولمامشيدم ديو دعوى ايلسه مسموعه

اولورمی * الجواب * اولماز

(وادنى مدته له اثنى عشر سنة ولها تسع سنين هو المختار كما فى احكام الصغار فان راهقا بان بلغا هذا السن فقالا بلغنا صدقا ان لم يكذبهما الظاهر كذا قيده فى العماديه وغيرها فبعد ثنتى عشرة سنة يشترط شرط اخر لصحة اقراره بالبلوغ وهو ان يكون بحال يحتلم مثله والا لا يقبل قوله شرح وهبانيه وهما حينئذ كالبالغ حكما فلا يقبل جحوده البلوغ بعد اقراره مع احتمال حاله (الدر المختار فى الحجر)

زيدك يدنده اولان باغچه ايچون عمروك اوقافى متوليسى بكر اول باغچه عمروك وقف مسجديدر ديو دعوى و زيد ملكمدر ديو دعوى و وقفيتنى انكار ايدوب بكر مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدوب اول باغچه نك وقفيتنه حكم اولندقدنصكره زيد اول باغچه عمروك اباسى بشر ذمينك ملكى اولوب بشر كافر ايكن فوت اولدقده عمرو مسلم بولنمغله بشرك حصرا وارثه سى قزى هند ذميه يه انتقال ايتدكدنصكره بن هنددن اشترا ايتمشيدم ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(وكل من صار مقضيا عليه لا تسمع دعواه فى تلك الحادثة الا اذا كان فيه ابطال القضاء (فى الرابع من قضاء الخلاصه) القضى عليه فى حادثة لا تسمع دعواه ولا بينة الا اذا ادعى تلقى الملك من المدعى او النتاج او برهن على ابطال القضاء (اشباه فى القضاء)

بو صورتده خالد قاضى زيدك دعواى مزبوره سنى استماع و بينه سنى قبول و باغچه زيدك ملكى اولمق اوزره حكم ايدوب حجت و يرسه حكمى نافذ و حجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز (مبنى الجواب ظاهر)

زيد مرض موتنده عمرو ذمتنده اصلا حقم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولدقده زيدك حصرا وارثى بكر اقرار مزبوردن مقدم زيدك ذمتكده شوقدر اقچه حقى واردر ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(لو قال المريض مرض الموت لا حق لى على فلان الوارث لم تسمع الدعوى عليه من وارث آخر وهى الحيلة فى ابراء المريض وارثه فى مرض موته بخلاف ما اذا قال ابرأته فانه يتوقف كما فى حيل الحاوى القدسى وعلى هذا لو اقر المريض بذلك لاجنبى لم تسمع الدعوى عليه بشئ من الوارث (اشباه فى الاقرار)

زيد قرقرنداشى هندك يدنده اولان منزل ايچون هندك ملكيدر بنم علاقه م يوقدر ديو اقرار ايدوب بعده هند فوت اولدقده زيد اول منزلى اقرار مزبوردن مقدم ملكى اولمق اوزره هندك ورثه سندن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو اقر انه ملك فلان ثم ادعاه لنفسه لا تقبل (فصولين فى العاشر)

زيد صحتنده داماديى عمروك يدنده اولان منزل ايچون عمروك ملكيدر بنم علاقه م يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولدقده ورثه سى منزل مزبورى اقرار مزبوردن مقدم زيدك ملكى اولمق اوزره عمرودن دعوى ايلسه لر مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله آنفا)

زيد عمروك يدنده اولان منزل ايچون منزل مزبورك ثلثي بنم وثلثاني عمروك ملكي اولوب ثلثاننده بنم علاقهم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد منزل مزبور قبل الاقرار مستقلا ملكمدر ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو ادعى ثلثه وقال لا حق لى فيما وراء ثلثه ثم ادعى ثلثيه لاتسمع للتناقض)

(فصولين فى العاشر)

زيد بر باغى ملكمدر ديو زوجه سى هندك حضورنده عمروه بيع وتسليم ايتدكده هند بلاعذر سكوت ايدوب عمرو بر قاچ سنه ضبط ايتدكدنصكره هند اول باغ قبل البيع ملكمدر ديو عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * هند حيله وتلبيس ايله مشهوره ايسه دعواسى استماع اولنمامق اوزره افتاء اختيار اولنمشدر

(باع عقارا او امرأته او ولده او بعض اقاربه حاضر فسكت ثم ادعى على المشترى من كان حاضرا وقت البيع افتى مشايخ سمرقند انه لاتسمع وجعل سكوته فى هذه الحالة كاقرار دلالة قطعا للاطماع الفاسدة وافتى مشايخ بخارا انه يسمع فينظر المفتى فى ذلك فلو كان رأيه انه لايسمع لاشتهار المدعى بحيلة وتلبيس وافتى به كان حسنا سدا لباب التزوير

(فصولين فى الرابع والثلثين)

زيد بر صابونخانه يى ملكى اولمق اوزره اوغلى عمروك حضورنده بكره بيع وتسليم ايتدكده عمرو بلاعذر سكوت ايدوب بكر اون درت سنه ضبط وتصرف ايتدكدنصكره زيد وعمرو متعاقبا فوت اولدقلرنده عمروك ورثه سى اول صابونخانه قبل البيع عمروك ملكيدر ديو بكردن دعوى ايلسه لر مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(باع عقارا او حيوانا او ثوبا وابنه وامرأته وغيرهما من اقاربه حاضر يعلم به ثم ادعى الابن مثلا انه ملكه لاتسمع دعواه بخلاف الاجنبى فان سكوته ولو جارا لايكون رضى الا اذا سكت وقت البيع والتسليم وتصرف المشترى فيه زرعا وبناء فحينئذ لاتسمع دعواه على ماعليه الفتوى قطعا للاطماع الفاسدة (الدر المختار فى مسائل شتى ملخصا)

زيد يدنده اولان منزلى ملكمدر ديو عمرو اجنبينك حضورنده بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكده عمرو سكوت ايلسه حالا عمرو منزل مرقوم قبل البيع بنم ملكمدر ديو بكردن دعوى مراد ايتدكده بكر مجرد عمرو حين بيعده سكوت ايتمكله دعواسى مسموعه اولماز ديو عمروى دعوادن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مر نقله من الدر المختار)

بر وقفك توليتى واقفك اولادينه مشروطه اولمغله اولاددن زيد توليت مرقومه يه مشروطيت اوزره متصرف ايكن عمرو زيده واقفك اولادندن دكلم ديدكدنصكره عمرو بن واقفك اولادندنم ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولور

(اذ التناقض فى النسب لايمنع صحة دعواه (فصولين فى العاشر)

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو بن سندن نسنه المادم وبينمزده اصلا معامله جاريه اولمادى ديو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايتدكده

عمروسن مبلغ مزبورك شومقداری اوزره بنمله صلح اولوب بندخی بدل صلحی سا که ادا ایتمشیدم دیودعوی ایلسه مسموعه اولور می * الجواب * اولماز

(ادعی علی اخر ما لا فال ما کان لك علی شئ قط فبرهن علی الف و برهن المنكر علی القضاء اوالابراء قبل هذا الان یزید ولا اعرفك اوما اشبهه كقوله ولارأيتك ولاجری بینی و بینك مخالطة فلا تقبل بینته علی القضاء ولا الابراء لتعذر التوفيق اذ لا یكون بین اثنین اخذ واعطاء وقضاء واستقضاء ومعاملة بلا اختلاط ومعرفة (درر فی الاستشراء)

زید عمروه سن مالكدن بكره شوقدر اقچه ویر بعده بن سا كه ویره یم دیوبا كه امر ایتمكله بن دخی مبلغ مزبوری بكره ویرمشیدم دیودعوی وعمرو بن سا كه اصلا امر ایتمدم وسن بكره اصلا نسنه ویرمدك دیو بالكلیه انكار اید وب زید مدعاسنه اقامت بینه ایتدكده عمرو سن مبلغ مزبوردن بنی ابرا ایتمشیدك دیودعوی ایلسه مسموعه اولور می * الجواب * اولماز

وان زاد كلمة ولا اعرفك ونحوه كما رأيتك لا يقبل لتعذر التوفيق (الدر المختار فی القضاء)

زید مقتولك ورثه سی عمردن زیدی سن قتل ایلدك دیودعوی وعمرو انكار اید وب ورثه مدعالرینه اقامت بینه ایده مامالریله ورثه دونوب زیدی عمرو قتل ایتمیوب سن قتل ایتمشیدك دیو بكردن دعوی ایلسه لر مسموعه اولور می * الجواب * اولماز

ومنها عدم التناقض فی الدعوی وهوان لا یسبق ما يناقض دعواه لاستحالة وجود الشئ مع ما يناقضه وینافیه (من دعوی البدایع فی الشرائط المصححة)

زید عمروك ملكيت اوزره یدنده اولان باغچه ایچون ملكمدر دیودعوی ایتدكدنصكره زید اول باغچه بكرك ملكی اولوب بكر بنی دعوایه توكیل ایلدی دیو عمرودن وكالة دعوی مراد ایتدكده عمرو مجرد مقدما نفسك ایچون دعوی ایتمكله وكالة دعواك صحیحه اولماز دیو زیدی منعه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(ادعاه لنفسه ثم لغيره بوكالة تسمع اذ لا منافاة بین الدعوبین اذ وكیل الخصومة قد یضیف الملك الی نفسه علی معنی ان له حق المطالبة (فصولین فی العاشر)

زید عمروك یدنده اولان باغچه ایچون بكرك ملكیدر بكر بنی خصومته وقبضه وآخره بیعه توكیل ایتدی دیو عمرودن دعوی وعمرو ملكمدر دیو انكار ایتدكدنصكره زید دونوب اول باغچه دعوای مزبوره دن مقدم ملكمدر دیو عمرودن دعوی ایلسه مسموعه اولور می * الجواب * اولماز

ولو ادعی لغيره بوكالة ثم لنفسه لا تسمع لان ما هو ملكه لا یضیفه الی غیره عند الخصومة فتمكن المنافاة (فصولین فی العاشر)

هند زید ایله بر منزله متعلقه دعواسندن زیدی ابرا اید وب بعده زید منزل مزبوری عمروه بیع وتسلیم ایتدكدنصكره هند منزل مزبور ابراء مزبوردن مقدم ملكمدر دیو عمرودن دعوی ایلسه مسموعه اولور می * الجواب * اولماز

ولو قال برئت من دعوای فی هذه الدار لا یبقی له حق فیه (فصولین فی العاشر)

زید متوفانك ورثه سی ترکه سنی بینلرنده اقتسام ایتدکلرنده برمنزل ایله بر باغی ترکهٔ زیدندر دیو قسمته ادخال ایدوب اول منزل ایله باغ ایچلرندن عمروك حصه سنه اصابت ایتمکله عمرو برمدت ضبط ایتدکدنصکره ورثه دن بکر اول منزل و باغ بنم ملکم اولوب زیده حیاتنده ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتمشیدم لکن ثمنی المامغله منزل و باغ حالا بنم ملکمدر دیه دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

واما حکمه فثبوت الملك فی المبیع للمشتری وفی الثمن للبایع (هندیه فی البیوع) ادعی بعض الورثة دینا فی الترکة بعد تمام القسمة صح وله ان ینقض القسمة ولو ادعی عینا من اعیان الترکة انه اشتراه من المیت اووهبه المیت له وسلمه الیه لاتسمع بعد القسمة

(قنیه فیما یبطل الدعوی)

فی مروز الزمان

زید بروقف منزله اجارتین ایله قرنی هندك مواجهه سنده اون بش سنه مستقلا متصرف اولوب هند بومدتده بلاعذر سکوت ایتمشیکن حالا زید فوت اولوب هندی وزوجهٔ اخرسنده ن اولان قرنی زینبی ترك ایتمکله زینب منزل مزبوری انتقال عادی یه بناء هند ایله علی السویه ضبط ایتمك استدکده هند منزل مزبورك نصفی سنین مذکوره دن مقدم انام خدیجهٔ متوفانك اجارتین ایله تصرفنده اولوب باکه انتقال ایتمشیدی اویله اولیجق منزل مزبورك ثلاثهٔ ارباعنی بن ضبط ایدرم دیو زینبدن دعوی ایلسه بلاامر مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

وفی فتاوی العتابی لایسمع الدعوی بعد ستة وثلثین سنة لکن المختار الآن ان لایسمع الدعوی بعد خمسة عشر سنة الا بامر السلطان وعلیه الفتوی

(فتاوی عدلیه فی الدعوی)

بوصورتده عمرو قاضی هندك دعوای مزبوره سنی بلاامر استماع وحکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(القضاء مظهر لامثبت ویتخصص بزمان ومکان وخصومة حتی لوامر السلطان بعدم سماع الدعوی بعد خمسة عشر سنة فسمعها لم ینفذ قلت فلاتسمع الآن بعدها الا بامر الا فی الوقف والارث ووجود عذر شرعی وبه افتی المفتی ابو السعود فلیحفظ

(الدر المختار قبیل التحکیم)

زید اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرف اولدیغی وقف منزلی اذن متولیله عمروه فراغ ایدوب متولی دخی فراغ مزبوری قطعی اولمق اوزره تمسك ویردکدنصکره زید فوت اولوب عمرو منزلی برمدت تصرف ایتدکدنصکره بکروهنده اذن متولیله فراغ ایدوب بکروهند دخی بشروزینبه اذن متولیله فراغ ایدوب بعده بشروزینب دخی اذن متولیله خالده فراغ ایدوب بووجه اوزره تداول ایادی ایله یکرمی سنه مرور ایتمشکن حالا زیدك اوغلی ولید بابام زید منزل مرقومی عمروه فراغ ایتدکده وفاء فارغ اولمشیدی دیو دعوی ومنزلی ضبط مراد ایلسه ولیدك بووجه اوزره اولان دعواسنه

التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز
(هكذا فی النسخ التی رأيناها والظاهر ان عدم التقييد بقوله بلا امر مبنی على ان الفراغ نزول لا ايجار كما ذهب اليه بعض العلماء واما على ما عليه العمل فی زماننا فلا بد من تقييد عدم الالتفات بقوله بلا امر كما قيد فی بهجة الفتوى فليراجع (لمرتبه الفقير)
ورأيت فی كراسة فتوى مولانا العلامة المفسر ابی السعود افندی ان ولاة الممالك المحمية قد نهوا قاطبة فی شهر ربيع الاخر سنة سبع وخمسين وتسعمائة ان لا يسمعوا دعوى سكت عنها صاحبها خمسة عشر عاما بغير عذر شرعی الا ان يرد فی حقها امر سلطانی انتهى (حاشية الاشباه للبيری فی القضاء)
برمقدار اراضی زيد واقفك وقفی اراضيسندن اولمق اوزره قريه‌ده واقع تيمارك متصرفلری حضورلرنده فرق سنه ضبط وتصرف اولنرب تيمار متصرفلری بو مدتده بلا عذر سكوت ايتمشلر ايكن حالا اول تيمارك متصرفی عمرو اول اراضی سنين مزبوره‌دن مقدم متصرف اولديغم تيمار اراضيسندندر ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز
(ولو ترك المدعی دعواه ثلاث سنين تبطل دعواه ولا تسمع بعدها حتى لا يجوز حكم القاضی بها عند المتقدمين الا بثلثة اعذار احدها ان يكون غائبا والثانی ان يكون صبيا او مجنونا لم يبلغ ولم يفق فيها والثالث ان يكون المدعى عليه اميرا جائرا ظالما قال بعض المتأخرين لو تركها ثلثين سنة لا تسمع بعدها الا باحد الاعذار الثلثة المذكورة غير الصباوة وقال بعضهم لو تركها ستة وثلثين لا تسمع بعدها الا باحد الاعذار الثلثة المذكورة هكذا ذكرت فی الفتاوى لكن قيل لا خلاف بينهم فی الحقيقة لان الرواية فی عدم سماعها منه بعد تركها ثلاث سنين فی الاراضی الموقوفة والمسلبة وما يحتاج فی ابقائه الى الانفاق والمرمة والرواية فی عدم سماعها بعد تركها ثلثين سنة فی الاراضی الاميرية والرواية فی عدم سماعها منه بعد تركها ستة وثلثين سنة فی اراضی الاملاك اما فی الوقف فلثبوت حق القرار للمتصرف فيه فيما فوق الثلاث ولهذا لا يجوز اجارته الى ما فوقها خوفا منه واما فی الاراضی الاميرية فلهذه العلة ايضا لكن افتى المتأخرون بذلك فيما بعد ثلثين سنة فی كلها لكونها اوسط الروايات الثلث وخير الامور اوسطها
(من دعوى حاوی الزاهدی فيما يبطل به دعوى المدعی)
بو صورتده مرافعه اولدقلری قاضی عمروك دعوای مرقومه سنی استماع واول اراضی‌يی عمروك تيماری اراضيسندن اولمق اوزره حكم ايلسه حكمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز (منباه ظاهر)
زيد برملك دكانی برجهته وقف وتسليم الى المتولی ايتدكدنصكره فوت اولوب متولی دكانی وقف اولمق اوزره زيدك ورثه‌سی حضورلرنده يكرمی بش سنه ضبط وتصرف ايدوب ورثه بو مدتده بلا عذر سكوت ايتمشلر ايكن حالا ورثه اول دكانی زيد وقف ايتمشيدی لكن تسجيل شرعی ايتدرمامشكله وقفی حاكمه فسخ ايتدروب اول دكانی

میراثه ادخال ایدرز دیو دعوی ایلسه لر بلا امر مسموعه اولورمی
* الجواب * اولماز (مرنقله من حاشیة الاشباه)

بوصورتده عمرو قاضی ورثه‌نك دعوای مرقومه‌لرینی بلاامر استماع ووفقی فسخله حکم
ایدوب حجت ویرسه حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز
(مرنقله من الدر المختار)

زید مدت سفر بعید آخر دیاره کتدکده عمرو زیدك ملك باغنی تغلبا ضبط ایدوب بعده
عمرو فوت اولمغله باغی ورثه سی ضبط ایدوب زید آخر دیارده اون سکز سنه مکث
ایتمکله بومدتده دعوی ایده مامسه حالا زید کلوب باغی ورثه دن دعوی مراد ایتدکده
ورثه مجرد اون سکز سنه مرور ایتمکله دعواك مسموعه اولماز دیو زیدی دعوادن
منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

قال بعض الفضلاء ویجب ان یستثنی من ذلك صغیر لاولی له ومسافر ونحوهما (حموی).

زیدك منزلنه جریان ایدن صوجاری عمروك مواجهه‌سنده یکرمی سنه جریان ایدوب
عمرو بومدتده بلاعذر سکوت ایتدکد نصکره زید منزلی بکره عمرو دخی بشره بیع
وتسلیم ایتدکده بشر اول صویك برمقداری یکرمی سنه مقدم بنم اشترا ایتدیکم
منزله آقر ایمش اولوجهله صویك برمقدارنده حقم واردر دیو بکردن دعوی ایلسه بلاامر
مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

بوصورتده مرافعه اولدقلری قاضی بشرك دعواسنی بلاامر استماع واقامت ایتدیکی
بینه‌سنی قبول ایدوب اولمقدار صویی بشره حکم ایلسه حکمی نافذ
اولورمی * الجواب * اولماز

وفی المبسوط رجل ترك الدعوی ثلاثا وثلثین سنة ولم یکن له مانع من الدعوی ثم ادعی
لم تسمع دعواه لان ترك الدعوی مع التمکن یدل علی عدم الحق ظاهرا انتهی وقد مناعنهم
ان من القضاء الباطل القضاء بسقوط الحق بمضی سنین لکن مافی المبسوط لایخالفه
فانه لیس فیه قضاء بالسقوط وانما فیه عدم سماعها وقد کثر السؤال فی القاهرة عن
ذلك مع ورود النهی من السلطان ایده الله تعالی بعدم سماع حادثة لها خمسة عشر
سنة وقد افتیت بعدم سماعها عملا بنهیه اعتمادا علی مافی خزانة المفتین
(البحر الرائق فی آخر التحالف)

زید عمرو ایله اون بش سنه بر بلده‌ده ساکن اولد قد نصکره زید عمرودن سنین
مزبوره دن مقدم ذمتکده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم واردر دیو نزاع ایدوب
زیدك دعوای مزبوره سی اون بش سنه مرور ایتمش ایسه دخی استماع اولنه دیو امر
شریف ویرلمکله زید مبلغ مزبوری عمرودن دعوی مراد ایتدکده عمرو اون بش سنه
مرور ایتمکله دعواك مسموعه اولماز دیو زیدی دعوادن منعه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرنقله من حاشیة الاشباه للبیری)

زیدك عمرو وبکر ایله برمقدار اقجه‌یه متعلقه دعواسی اولوب لکن زید مجنون اولوب

اون بش سنه افاقت بولمامغله بومدتده دعوى ايده ماسه حالا زيد افاقت بولوب مبلغ
مزبورى عمروو بكردن دعوى مراد ايتدكده عمروو بكر اون بش سنه مرور ايتمكله
دعواك مسموعه اولماز ديو زيدى دعوادن منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(مر نقله من الحاوى وغيره)

زيد عمرو ذمتنده ثمن مبيعدن اولان شوقدر اقچه سنى المدين زيد مدت سفر بعيد
آخر دياره كيدوب التى سنه آخر دياره مكث ايتمكله بومدتده دعوى ايده ماسه بعده
زيد كلدكده عمرو فوت اولوب اون ايكى سنه مرورنده زيد مبلغ مزبورى عمروك
تركهٔ وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن دعوى مراد ايتدكده ورثه اون سكز سنه
مرور ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديو زيدى دعوادن منعه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (مر نقله غير مرة)

هند وزينب برمنزل و باغچه يه اون بش سنه على الاشتراك ملكلرى اولمق اوزره معا
متصرفه لر اولوب هند بومدتده بلا عذر سكوت ايدوب مستقلا ملكمدر ديو دعوى
ايتمش دكل ايكن حالا هند اول منزل و باغچه سنين مزبوره دن مقدم مستقلا ملكمدر
ديو زينبدن دعوى ايلسه بلا امر مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(مر نقله)

زيد فوت اولوب اوغلى عمروى وجنون مطبق ايله مجنونه قزى هندى ترك ايتدكده
تركهٔ زيدك جمله سنى عمرو تغلبا قبض ايدوب بعده هند اوتوز سنه افاقت بولمامغله
دعوى ايده ماسه حالا هند افاقت بولوب تركه دن حصه سنى عمرودن دعوى مراد
ايتدكده عمرو اوتوز سنه مرور ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديو هندى دعوادن منعه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر)

زيدك عمرو ايله برمنزله متعلقه دعواسى اولوب لكن زيده جنون عارض اولوب اون
بش سنه افاقت بولمامغله بومدتده دعوى ايده ماسه حالا زيد افاقت بولوب منزل
مزبورى عمرودن دعوى ايتمك استدكده عمرو مجرد اون بش سنه مرور ايتمكله دعواك
مسموعه اولماز ديو زيدى دعوادن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(يفهم ايضا مما سبق)

توليت وغله سى واقفك اولاد نه مشروطه اولمق اوزره ضبط اولنه كلن وقف منزلى
اولاددن متولى اولان عمرو بكره اجارهٔ معجله ومؤجله ايله ايجار وتسليم ايدوب بعده بكر
دخى اذن متوليله بشره فراغ ايدوب بكرو بشر منزل مزبورى هند وزينب وخديجه نك
مواجهه لرنده اون التى سنه وجه محرر اوزره تصرف ايدوب مزبوره لر بومدتده بلا عذر
سكوت ايتدكلرندنصكره مزبوره لر زيدك اولادنه اول منزلك سكناسى مشروطه اولوب
بزلردخى زيدك اولادندنيز اوله اوليجق منزلده ساكنه اولورز ديو متولى حضورنده
بشردن دعوى ايلسه لر بلا امر مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(القضاء تخصيصه وتقييده بالزمان والمكان واستثناء بعض الخصومات كما فى الخلاصة

وعلى هذا لوامر السلطان بعدم سماع الدعوى بعد خمس عشرة سنة لاتسمع ويجب عليه عدم سماعها (اشباه فى القضاء)

﴿ كتاب الاقرار ﴾

(هو اخبار بحق لآخر على نفسه (كذا فى الملتقى)

زيد عمروه ثمن مبيعدن اولان ايكيوز غروش دينى ايچون بر تمسك تحرير ايدوب بعده يته ثمن مبيعدن اولان درتيوز غروش ايچون بر تمسك دخى تحرير ايتدروب بعده عمرودن بيك يوز اللى غروشلق اشيا دخى الوب تمسك تحرير ايتدررولدقده دين سابقلرى جمع ايدوب جمله سى بر تمسك اولسون ديو عمروه ثمن مبيعدن بيك يديوز اللى غروش دينم واردر ديو تحرير ايتدرد كدنصكره اسكى تمسكلر عمروك يدنده قالسه عمرو اسكى تمسكلر ناطق اولديغى دينلرك تمسك ثالثده مندرج اولديغنى معترف ايكن زيددن بيك يديوز اللى غروشدن زياده نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لايعتمد على الخط ولايعمل به (اشباه فى القضاء) لايجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعى (البحر الرائق فى التعزير)

بوصورتده عمرو وجه محرر اوزره معترف ايكن تمسك ثالثده مندرج اولاندن زياده زيدك تغلبا شوقدر اقچه سنى السه زيد اول زياده يى عمرودن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وحكمه الاثم لمن علم ووجوب رد عينه فى مكان غصبها ان كانت قائمة والضمان لو هلكت (ملتقى فى الغصب)

زيد جرح وقتل اولندقده عمروك قولى بكر صغير زيدى بن جرح وقتل ايلدم ديو اقرار ايلسه اقرارى معتبر اولورمى * الجواب * اولماز

(الصبى والمجنون لايصح عقودهما ولا اقرارهما ولا طلاقهما وضمنا ما اتلفاه وصح قبضه الهبة (فصولين فى الرابع والثلثين)

جنون مطبق ايله مجنون اولان زيد عمروى قتل ايتدم ديو اقرار ايلسه اقرارى صحيح ومعتبر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايصح طلاق الصبى والمجنون واعتاقهما ولا اقرارهما اصلا (الدر المنتقى فى الحجر)

زيد وعمروك بينلرنده برمدت معاملات واخذ واعطا جارى اولوب بعده حساب كوردكلرنده زيدك عمرو ذمتنده شوقدر اقچه سى ظاهر اولمغله عمرو مبلغ مزبور ديندر ديو اقرار قطعى ايله اقرار ايدوب تمسك دخى ويردكدنصكره قبل الاخذ زيد فوت اولوب اولاد صغارينى ترك ايتمكله صغارك وصيلرى بكر مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو حسابده غلط واقع اولمشيدى تكرار محاسبه كورهلم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اقر بشئ ثم ادعى الخطاء لم يقبل الا اذا اقر بالطلاق بناء على افتاء المفتى ثم تبين عدم

الوقوع لم يقع يعني ديانة (الدر المختار قبيل الصلح)

زيد ايله عمرولك بينلرنده برمدت معاملات واخذ واعطا جارى اولوب بعده محاسبه كوردكلرنده حسابده غلط واقع اولمغله زيدك عمرو ذمتنده برمقدار مالى ظهور ايدوب عمرو دخى زيدك حسابنه كوره زيده شوقدر اقچه دينم واردر ديوب اقرار قطعى ايتمش اولماسه حالا زيد مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو زيده سنك حسابكه بناء ديمشيدم حسابده غلط واقع اولمغله تكرار محاسبه كوره لم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولوقال له على الف درهم فيما اظن اوفيما ظننت اوفيما احسب اوفيما حسبت اوفيما ارى اوفيما رأيت فهو باطل كذا فى المبسوط ولوقال له على الف درهم فى شهادة فلان اوفى علم فلان لايلزمه شئ ولوقال بشهادة فلان او بعلم فلان كان اقرارا ولوقال فى قول فلان او بقوله لايلزمه شئ كذا فى فتاوى قاضيخان ولوقال له على الف درهم فى حسابى اوحسابه فلان او بحسابه اوفى كتابه اوفى كتاب فلان او بكتاب فلان كان باطلا (هنديه فى الثانى من الاقرار)

زيد عمروه شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايدوب مبلغ مزبورى خيانتده عمروه ادا ايتمدكده نصكره زيد فوت اولدقده ورثه سى عمروه زيد ذمتنده اولقدر اقچه حقك اولديغنى اثبات ايله والا مبلغ مزبورى سندن استرداد ايده رز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(الاقرار لايجامع البينة لانها لاتقام الاعلى منكر الافى اربع فى الوكالة والوصاية وفى اثبات دين على ميت وفى استحقاق العين من المشترى كذا فى وكالة الخانية (اشباه فى الاقرار)

زيدك وصيسى اولديغى عمرو صغير بالغ اولدقده زيد عمروه مالكدن شوقدرينى بغير حق كندى اموريمه صرف ايلدم ديو اقرار ايدوب مبلغ مزبورى عمروه ضامن اولدقد نصكره زيد فوت اولوب ورثه سى زيدك وجه محرر اوزره اقرارينى طوتمازز ديوب مبلغ مزبورى عمرودن استردداده قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(الاقرار حجة على المقر اذا كان عاقلا بالغا (بدايع فى الاقرار)

زيد عمرو وبكره شوقدر اقچه ادا ايتدكده نصكره زيد صحتنده مبلغ مزبور بشمركدر بنم علاقه م يوقدر ديو اقرار ايدوب بعده زيد فوت اولسه ورثه سى اقرار مزبورى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولوقال مالى من الدين على فلان لفلان اومن الوديعة عند فلان لفلان فهو اقرار وحق القبض للمقر ويسلم الى المقر له فلو سلم المودع او المديون الى المقر برئ (بزازيه)

زيد صحتنده يدمده اولان منزل وايچنده اولان اشيا اوغللرم عمرو وبكركدر بنم علاقه م يوقدر ديو اقرار ايتدكد نصكره زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه دائنلر اقرار مزبورى طوتميوب اول منزل ايله حين اقرارده ايچنده بولنان

اشیایی قسمت غرما ده ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(رجل اقر فی صحة بدنه وعقله ان جمیع ما هو داخل فی منزله لامرأته غیر ماعلیه من الثیاب وتوفی الرجل وترك ابنا ثم ادعی الابن ان ذلك من تركة ابیه فکل شیٔ علمت المرأة انه صار لها بتملیك الزوج ایاها ببیع صحیح او بهبة صحیحة اوکان لها علیه مهر فهی فی سعة من منعه والاحتجاج بهذا الاقرار وما لم یکن لها ملك لایصیرلها بهذا الاقرار فیما بینها و بین الله تعالی وهو ترکة المتوفی واما فی الحکم فلما شهدت الشهود علی ذلك الاقرار وجب القضاء بما کان فی الدار یوم الاقرار (هندیه فی الاقرار)
زید صحتنده یدمده اولان سفینه‌نك نصفی اوغلی عمروکدر نصفنده علاقهم یوقدر دیو اقرار ایتدکدن نصکره زید فوت اولوب عمروی وسائر ورثه‌سنی ترك ایلسه سائر ورثه اقرار مزبوری طوتمیوب سفینه‌نك مجموعنی میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(رجل قال جمیع مافی یدی اوجمیع مایعرف لی اوجمیع ماینسب الی فهو لفلان فهذا اقرار کذا فی الخلاصه (هندیه فی الثانی من الاقرار)
زید صحتنده یدمده اولان جمیع اشیا والده م هند ایله قزقرنداشلرم زینب وخدیجه‌نك علی الاشتراك السویه ملکلریدر بنم علاقهم یوقدر دیو اقرار ایتدکدن نصکره زید فوت اولوب مزبوره لری ولابوین عمی عمروی ترك ایلسه عمرو اقرار مزبوری طوتمیوب حین اقرارده زیدك یدنده بولنان اشیایه مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (من نقله من الهندیه)
زید صحتنده منزلم ایچنده اولان جمیع اشیا زوجه م هندکدر بنم علاقهم یوقدر دیو اقرار ایدوب لکن بعد الاقرار شو قدر اقچه دخی اکتساب ایدوب مبلغ مزبور ایله برمقدار عقارات وامتعه اشترا ایتدکدن نصکره زید فوت اولوب هندی وسائر ورثه‌سنی ترك ایلسه سائر ورثه اول عقارات وامتعه یی میراثه ادخال مراد ایتدکلرنده هند مجرد اقرار مزبوره بناء اول عقارات وامتعه یی دخی مستقلا اخذه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(واذا قال الرجل جمیع مافی یدی من قلیل اوکثیر من عبد اوغیره لفلان فهذا الاقرار صحیح فان حضر فلان لیأخذ مافی ید المقر فاختلفا فی عبد فی یدیه فقال فلان کان فی یدك یوم اقررت فهو لی وقال المقر لم یکن هذا فی یدی یوم اقررت وانما تملکته بعد ذلك فالقول قول المقر الا ان یقیم المقرله بینة انه کان فی یده یوم اقر فحینئذ یقضی للمقرله کذا فی المحیط (هندیه فی الثانی من الاقرار)
زید عمرودن ذمتکده شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ایتدکده عمرو استهزاء بلی حاضردر المازمیسن دیسه زید عمروه مجرد بویله دیمکله باکه اولقدر اقچه دین اقرار ایتمش اولورسن دیو عمرودن اولقدر اقچه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وفی النوازل اذا قال المدعی علیه کیسه بدوز قبض کن لایکون اقرارا وکذا قوله

بكيرلايكون اقرارالان هذه الالفاظ تصلح للابتداء وكذلك اذاقال قبض كنش بكسر النون كبسه بد وزش بكسر الزاى لايكون اقرارا لان هذه الالفاظ تذكر للاستهزاء وكذلك بكيرش بكسرالراء لايكون اقرارا (هنديه فى الثانى من الاقرار)

ديون كثيره سى اولان زيد يدنده اولان جاريه ايچون عمروك ملكيدر بنم علاقهم يوقدر ديو اقرار ايدوب عمرو جاريه سنى زيددن المق استدكده زيدك داينلرى عمروه مجرد زيد مديونمز اولمغله زيدك اقرارينى طوتمازز ديو عمروى جاريه سنى اخذدن منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ويصح اقرار الصحيح للاجنبى من جميع المال لانعدام تعلق حق الورثة بماله فى حال الصحة بل الدين فى الذمة وانما يتعلق بالتركة حالة المرض (من اقرار البدايع فى فصل واماحق العبد) وللصحيح ان يؤثر بعض الغرماء على بعض حتى انه لوقضى دين احدهم لايشاركه فيه الباقون لمابينا ان الدين فى حالة الصحة لم يتعلق بالمال بل هو فى الذمة فلايكون فى ايثار البعض ابطال حق الباقين (بدايع فى الفصل المذكور)

زيد عمرو متوفانك حصرا وارثه لرى زوجه سى هندى وقزلرى زينب وخديجه يى قاضى يه كتوروب عمرودن منده شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده جمله سى اقرار ايدوب مبلغ مزبورى تركه دن زيده ويردكلرند نصكره هند وزينب وخديجه نادمه لر اولوب اولقدر اقچه حقك اولديغنى اثبات ايله و الا مبلغ مزبورى سندن استرداد ايدرز ديمكه قادره اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ادعى على تركة دينا فصدقه الوارث ثم ادعى ان مورثه كان قد قضاه لاتسمع بعد اقراره بوجوب المال فى التركة (قنيه فيمايبطل دعوى المدعى)

زيد قولى عمروى اعتاق ايتدكدنصكره زيد صحتنده عمروه شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايدوب بعده فوت اولسه ورثه سى اقرار مزبورى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ويصح اقرار الصحيح للاجنبى من جميع المال لانعدام تعلق حق الورثة بماله فى حالة الصحة بل الدين فى الذمة وانما يتعلق بالتركة حالة المرض وكذا لواقر الصحيح بديون لاناس كثيرة متفرقة بان اقر بدين ثم بدين جازكله عليه لان حالة الصحة حال الاطلاق لوجود الموجب للانطلاق وانما الامتناع لعارض تعلق حق الورثة اوللتهمة وكل ذلك ههنا منعدم (بدايع فى الاقرار)

﴿فى اقرار المريض﴾

هند مرض موتنده يدنده اولان جميع اشيا عمروك ملكيدر بنم علاقهم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره هند بلا وارث فوت اولسه امين بيت المال اقرار مزبورى طوتميوب حين اقرارده هندك يدنده اولان اشيايه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وجازاى اقرار المريض لغيره اى غير الوارث لوجود المقتضى وانتفاء المانع اما الاول فلانه تصرف فى خالص ماله واما الثانى فلان المانع من الجواز كان الارث وقدانتفى ولووصلية

كان اقراره بكل ماله (درر فى اقرار المريض)
هند مرض موتنده يدنده اولان منزل ايچون زوجم زيدكدر بنم اصلا علاقه م يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره هند فوت اولوب انجق زيدى ترك ايلسه امين بيت المال منزل مزبوره مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(فلو لم يكن وارث آخر واوصى لزوجته اوهى له صحت الوصية واما غيرهما فيرث الكل فرضا وردا فلا يحتاج لوصية (الدر المختار فى اقرار المريض)
هند مرض موتنده يدنده اولان منزل ايچون قرنداشم زيدكدر بنم علاقه م يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره هند فوت اولوب اوغلى عمروى ترك ايلسه عمرو اقرار مزبورى طوتميوب منزل مزبوره مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(واعلم ان العبرة لكونه وارثا اوغير وارث وقت الموت الا اذا صار وارثا بسبب جديد فلو اقر لاخيه مثلا ثم ولد له صح الاقرار لعدم ارثه (الدر المنتقى فى اقرار المريض)
زيد مرض موتنده يدنده اولان منزل ايچون منزل مزبور انام هندكدر بنم علاقه م يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وزوجه سى زينبى ترك ايتدكده زينب زيدى اقرار مزبورنده تصديق ايتمكله هند منزلى مستقلا ضبط ايلسه زينب تصديقنه نادم اولوب منزلى ميراثه ادخاله قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(واقرار المريض للوارث لا يصح الا ان يصدقه بقية لورثة بعد موت الموصى حتى لو اجازوا قبل موته لا يعتبر اجازتهم ولهم ان يرجعوا (خزانة المفتين فى الاقرار فى المرض)
زيد مرض موتنده يدنده اولان بعض اشيا ايچون عمروك ملكى اولوب برقاچ سنه دنبرو بطريق الامانه يدمده در بنم قطعا علاقه م يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه اشياء مزبوره زيدك حال مرضنده تمليكى معلوم دكل ايكن ورثه سى اقرار مزبورى طوتميوب اول اشيايى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(قال استادنا رحمه الله تعالى فهذا كالتنصيص ان المريض اذا اقر بعين فى يد الاجنبى فانما يصح اقراره من جميع المال اذا لم نكن تملكه اياها فى حال مرضه معلوما حتى امكن جعل اقراره اظهارا فاما اذا علم تملكه فى حال مرضه فاقراره به لا يصح الا من ثلث ماله قال وانه حسن من حيث المعنى (قنيه فى اقرار المريض)
هند مرض موتنده زوجم زيد ذمتنده اولان شو قدر اقچه مهريمى صحتمده زيده هبه ايتمشيدم ديو اقرار ايتدكدنصكره هند فوت اولوب زيدى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه تصديق ايتميوب وجه محرر اوزره هبه ثابت اولماسه سائر ورثه مهر مزبوردن حصه لرينى زيددن المق استدكلرنده زيد اقرار مزبوره بناء وير ماممكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(مريضة اقرت انها وهبت مهرها لزوجها فى صحتها ينبغى ان لا يصح لانه وصية للوارث على ما مر فلم تجز الا ان يصدقه الورثة (فصولين فى الثالث والثلثين)
زيد مرض موتنده منزلم ايچنده اولان جمله اشيا زوجه م هندكدر بنم علاقه م يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه زيدى

اقرارمز بورنده تصديق ايتمامحك هندا اقرارمز بوره بناء اشياء مرقومه يى مستقلاً اخذه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو اقر المريض لوارثه بطل الاان يصدقه الورثة ولو اقرارا بقبض دينه عليه (تنوير الابصار فى اقرار المريض)

برقاچ سنه دنبرو مسلول اولان زيد قبل التغير اوغلى عمروه شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايتدكدنصكره اللى كون مرورنده زيدك حالى متغير ومرضى مشتد اولوب فوت اولسه سائر ورثه اقرارمز بوزى طوتمامغه قادرا ولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(والمقعد والمفلوج والمسلول اذا تطاول ولم يقعده فى الفراش كالصحيح مجتبى ثم رمز حدالتطاول سنة (الدر المختار فى الوصايا)

مرض سله مبتلاة اولان هندك غالب حالى هلاك اولميوب مصالحنى كورمكه قادره ايكن هندا اوزرمده لا بسه اولديغم اثواب ايمدن غيرى يدمده اولان جميع اشياء صغيره قزلرم زينب وخديجه نكدر بنم علاقهم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره برسنه مرورنده هندك حالى متغير ومرضى مشتد اولوب فوت اولسه سائر ورثه اقرارمز بورى طوتميوب حين اقرارده هندك يدنده اولان اشيايه مداخله يه قادرا ولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(صاحب السل والدق مالم يصرصاحب فراش فكالصحيح اذالانسان لايخلو من مرض فادام يخرج فى حوايج نفسه لايعد مريضاعادة (جر) لو يزداد كل يوم فهو مريض ولو ينقص مرة ويزداد اخرى فلومات بعده بسنة فهو كالصحيح ولومات قبل سنة فكمريض (فصولين فى الرابع والثلثين)

زيد مرض موتنده زوجهم هنده قرضدن شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه اقرارمز بوردمز يدى تصديق ايتملريله هندا اولقدر اقچه يى تركه دن السه سائر ورثه تصديقلرينه نادملر اولوب مبلغ مز بوردن حصه نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(مريض اقر لوارثه بطل الاان يصدقه بقية الورثة كذافى الكتب ولم يذكران تصديقهم فى حيوته اولا وفى الوصية لوارثه يعتبر الاجازة بعد موته لاقبله (فصولين فى الرابع والثلثين)

زيد مرض موتنده زوجهم هنده قرضدن شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايدوب بعده فوت اولدقده هنددن غيرى وارثى اولميوب لكن ديون مثبته سى تركه سندن ازيد اولسه هند مجرد اقرار مز بوره بناء تركه دن نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

من عليه دين الصحة فاقر فى مرضه لاجنبى بدين اوعين فى يده مضمونة اوغير مضمونة اوامانة بان قال مضاربة اوامانة اووديعة اوغصب يقدم دين الصحة ولايصح اقراره فى حق غرماء الصحة (خزانة المفتين فى الاقرار فى المرض)

زيد مرض موتنده قرضدن شوقدر اقچه عمروه دينم واردر ديو اقرار ايتدكدنصكره

بلا وارث فوت اولسه امین بیت المال اقرار مز بوری طوتمامغه
قادر اولور می * الجواب * اولماز
(واذا اقر الرجل فی مرض موته بدین لغیر الوارث فانه یجوز وان احاط ذلك بماله
(خزانة المفتین فی الاقرار فی المرض)
زید ملك منزلنی زوجه سی هنده ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید صحتنده
ثمن مز بوری استیفا ایتدم دیوب بعده زید فوت اولوب هنددن غیری وارثی اولماسه امین
بیت المال اولان عمرو ثمن مز بوری وبردیککی اثبات ایله والا زیدك اقرار مشروحنی طوتمام
دیوب منزلك ثلاثۀ ارباعنی ضبط ایدرم دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز
(وان اقر المریض لوارثه بطل الا ان تصدقه الورثة فلو لم یکن وارث آخر واوصی لزوجته
اوهی له صحت الوصیة واما غیرهما فیرث الکل فرضا وردا فلا یحتاج لوصیته شرنبلالیه
ولو کان ذلك اقرار بقبض دینه او غصبه اور هنه ونحو ذلك علیه ای علی وارثه او عبد وارثه
او مکاتبه لا یصح لوقوعه لمولاه ولو فعله ثم برئ جاز کل ذلك لعدم مرض الموت
(الدر المختار فی اقرار المریض ملخصا)
هند مرض موتنده بر صندوق ایچنده اولان اوچ کیسه اقچه ایچون متولیسی اولدیغم وقفك
غله سندندر دیو اقرار ایتدکدنصکره هند فوت اولسه ورثه سی اقرار مز بوری طوتمیوب
مبلغ مز بوری میراثه ادخال ایدرز دیمکه قادر اولورلر می * الجواب * اولمازلر
(اقراره بدین لاجنبی نافذ من کل ماله باثر عمر رضی الله تعالی عنه ولو بعین فکذلك الا اذا علم
تملکه لها فی مرضه فیتقید بالثلث ذکره المص فی معینه فلیحفظ واخر الارث عنه
(الدر المختار فی اقرار المریض)
زید متوفانك وارثی اولمیان عمرو زیدك ورثه سندن زید ذمتنده منزل ثمنندن شو قدر اقچه حقم
اولوب حتی زید مرض موتنده اقرار دخی ایتمشیدی ترکه سندن ویرك دیو دعوی ایتدکده
زیدك عمرودن غیری اصلا کسنه یه دینی اولمیوب ترکه سی ورثه سنه انتقال ایتمشیکن ورثه
مجرد زید مرض موتنده اقرار ایتمکله اقراری معتبر دکلدر دیو عمروی منعه
قادر اولورلر می * الجواب * اولمازلر
(واذا اقر الرجل فی مرض موته بدین لغیر الوارث فانه یجوز وان احاط ذلك بماله (خزانة
المفتین فی الاقرار فی المرض) اقر فی مرض موته بدین وعلیه دیون لزمته فی صحته ودیون
لزمته فی مرضه باسباب معلومة فیؤخر عنهما ما اقر به ولو لا دین فالمقر له اولی من الورثة
(فصولین فی الرابع والثلثین)
زید مرض موتنده وارثی اولمیان عمروه شو قدر اقچه دینم واردر دیو اقرار ایتدکدنصکره
زید فوت اولوب ورثه سی ترك ایتدکده عمرو مبلغ مز بوری زیدك ترکۀ وافیه سندن المق
استدکده ورثه مجرد زید حال مرضنده اقرار ایتمکله اقرارینی طوتمازز دیمکه
قادر اولورلر می * الجواب * اولمازلر (من نقله آنفا)
هند صحتنده زوجی زید ذمتنده اولان شو قدر اقچه مهرینی زیده هبه ایتدکدنصکره هند

مرض موتنده مهرینی زیده هبه ایتدیکنی اقرار ایدوب فوت اولدقده سائر ورثه سی هندی اقرارمز بورنده تصدیق ومهردن ماعداسنی بینلرنده اقتسام ایدوب برمدت مرورنده سائر ورثه دخی فوت اولوب اوغللری عمرو وبکری ترك ایلسه لر عمرو وبکر مجرد هبه یی اقرار هندك مرض موتنده اولمشیدی دیو مهر مز بوری زیدن دعوایه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(مریضة اقرت انها وهبت مهرها لزوجها فی صحتها ینبغی ان لا یصح لانه وصیة للوارث الا ان یصدقه الورثة (فصولین فی الرابع والثلثین)

﴿ فی الاقرار بالنسب ﴾

زید فوت اولوب زوجه سی هندی وقزلری زینب وخدیجه وعایشه یی ترك ایتدکده عمرو ظهور ایدوب بن زیدك لابوین عمی اوغلی یم دیو دعوی ومز بورلر دخی اقرار ایلسه لر عمرو زیده وارث اولورمی * الجواب * اولور

(وارث معروف اقر بوارث آخر قاسمه ما بیده علی موجب اقراره اذ اقر باستحقاق المال فنفذ فی حق المال لا فی حق النسب اذ فیه حمل النسب علی الغیر (فصولین فی التاسع والعشرین)

زید متوفانك ترکه سنی لابوین قرنداشی هند قبض ایتدکدنصکره عمرو ظهور ایدوب بن زیدك لابوین عمی اوغلی وعصوبت جهتندن وارثی یم دیو دعوی ایتدکده هند اقرار ایدوب ترکه ٔ زیدن عمروه حصه سی مقداری شوقدر اشیا ویردکدنصکره هند اقرارینه نادم اولوب عمروه نسبکی اثبات ایله والا ویردیکم اشیایی سندن استرداد ایدرم دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن مات ابوه فاقر باخ شارکه فی لارث فیستحق نصف نصیب المقر ولم یثبت نسبه لما تقرران اقراره مقبول فی حق نفسه فقط (الدر المختار فی اقرار المریض)

زید مولدنده مجهول النسب اولوب کندو یه اوغلی اولمغه صالح اولان قولی عمرو ایچون اوغلمدر دیو اقرار عمرو دخی تصدیق ایتدکدنصکره زید فوت اولسه عمروك نسبی زیددن ثابت اولوب زیده وارث اولورمی * الجواب * اولور

(رجل قال لعبده هذا ابنی او لجاریته هذه بنتی ان کان المملوك یصلح ولدا له وهو مجهول النسب یثبت النسب و یعتق العبد سواء کان العبد انجمیا جلیبا او مولدا وان کان العبد یصلح ولدا له لکنه معروف النسب یعتق العبد فی قولهم ولا یثبت النسب وان کان العبد لا یصلح ولدا له لا یثبت النسب و یعتق العبد فی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی وقال صاحباه رحمهما الله تعالی لا یعتق (من عتاق الخانیة فی العتق فی دعوی النسب) ومجهول النسب الذی یذکر فی الکتب هو الذی لا یعرف نسبه فی البلدة التی هو فیها ومختار المحققین من شراح الهدایة وغیرهم انه الذی لا یعرف نسبه فی مولده ومسقط رأسه بدلیل الوفاق علی ان الحامل المسبیة ولدها ثابت النسب (درر فی العتاق)

زید عمروك اوغلی اولوب معروف النسب اولان بکر ایچون اوغلمدر دیو اقرار ایلسه

بكرك نسبى زيددن ثابت اولور مى * الجواب * اولماز
(اقرار الرجل جائز بار بعة نفر بولد ووالد وزوجة ومولى ففى الولد يحتاج الى ثلثة اشياء تصديق المقرله اياه لومعبرا عن نفسه وان يولد مثله لمثله وان ليس للمقرله اب معروف (فصولين فى التاسع والعشرين)
زيدك زوجه سى هند مولدنده مجهول النسب اولوب وسنا كندو يه ولدا ولمغه صالحه اولوب حره اولان زينب ايچون نفسمى زيده تزويج ايتمزدن مقدم بندن تولد ايتمش صدريه قزمدر ديو اقرار زينب دخى تصديق ايلسه زينبك نسبى هنددن ثابت اولور مى * الجواب * اولور
(وصح اقرارها بالولد مطلقا ان لم يكن الامر كذلك بان لم يكن ذات زوج ولا معتدة او كانت ذات زوج ادعت انه اى الولد من غيره اى من غير زوجها (منح فى اقرار المريض)
زيدك زوجه سى هند مولدنده مجهول النسب وسنا كندو يه ولدا ولمغه صالحه اولوب حره اولان زينب ايچون زيددن مقدم اخر زوجك فراشندن حاصله قزمدر ديو اقرار زينب دخى تصديق ايلسه زينبك نسبى هنددن ثابت اولور مى * الجواب * اولور (مر نقله آنفا)
بو صورتده هند فوت اولوب زوجى زيدى وزينب مزبوره يى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * ربع زيده باقى فرضا وردا زينبه اصابت ايدر
(وتفسير صحة الاقرار عمن ذكرنا اعتبار الاقرار فيما يلزم المقر والمقرله من الحقوق وفيما يلزم غيرهما حتى انه اذا اقر بالابن مثلا فالابن المقرله يرث مع سائر ورثة المقرله من المقر وان جحد سائر الورثة نسبه ويرث ايضا من اب المقر وهو جد المقر وان جحد الجد نسبه (هنديه فى السابع عشر من الاقرار)
زيد عمرو ايچون لابوين ارقرنداشم اوغلى وحصرا وارثمدر ديو اقرار عمرو دخى تصديق ايتدكدنصكره زيد اقرار مزبوردن رجوع ايدوب بعده بلا وارث فوت اولسه عمرو اقرار مزبوره بناء تركهٔ زيددن نسنه المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(ولو اقر باخ فى مرض موته وصدقه المقرله ثم انكر المريض بعد ذلك وقال ليس بينى و بينك قرابة بطل اقراره فى حق الميراث ايضا حتى انه لو اوصى بعد الانكار بماله لانسان ثم مات ولا وارث له فالمال كله للموصى له بجميع المال لان الانكار منه رجوع والرجوع عن مثل هذا الاقرار صحيح لانه يشبه الوصية وان لم يكن وصية على الحقيقة والرجوع عن الوصية صحيح ولو انكر وليس هناك موصى له بالمال اصلا فالمال لبيت المال لبطلان الاقرار اصلا بالرجوع (بدايع فى الاقرار بالنسب)
زوجى اوليوب كسنه نك معتده سى اوليان هند مولدنده مجهول النسب اولوب كندويه ولد اولمغه صالح اولان آخرك قولى عمرو ايچون اوغلمدر ديو اقرار ايدوب لكن عمروك مولاسى تصديق ايتماسه اقرار مزبوره بناء عمروك نسبى هنددن ثابت اولور مى * الجواب * اولماز
(ولو كان المقرله عبد الغير اشترط تصديق مولاه (تنوير الابصار فى اقرار المريض)

زیدك قولی اولوب مولدنده معروف النسب اولان عمرو ایچون زید اوغلمدر دیو اقرار ایتدکدنصکره زید فوت اولسه عمروك نسبی زیددن ثابت اولوب زیده وارث اولورمی * الجواب * اولماز

(لوقال لمن لا یولد مثله لمثله هذا ابنی لا تسمع دعواه لاستحالة ان یکون الاکبر سنا ابنا لمن هو اصغر منه وکذا اذا قال لمعروف النسب من الغیر هذا ابنی (بدایع فی الدعوی)

(وفی الجلیب انما یثبت نسبه لو جهل فی مولده والافلا (فصولین فی العاشر)

زید معتق مجهول النسب اولان عمرو ایچون قرنداشم دوار ثمدر دیو اقرار عمرو دخی تصدیق ایتدکدنصکره زید مصرا فوت اولوب وارث معروفی کندوبی اعتاق ایدن بکری ترك ایلسه عمرو اقرار مزبوره بناء زیده وارث اولورمی * الجواب * اولماز

(وان اقر بنسب علی غیره کالاخ والعم والجد وابن الابن لا یصح فی حق غیره ویصح فی حق نفسه حتی یلزمه الاحکام اذا تصادقا علیه فان لم یکن له وارث غیره مطلقا وارثه والا لا (تنویر الابصار فی اقرار المریض)

زید فوت اولوب معروف النسب اولان خالهٔ اوغلی عمروی ترك ایتدکده معروف النسب اولمیوب زیدك ابن عمی اولمق اوزره مقرله بالنسب اولان بکر دخی زیده وارث اولورمی * الجواب * اولماز

(فان لم یکن له وارث غیره مطلقا لا قریبا کذوی الارحام ولا بعیدا کمولی الموالاة عینی وغیره ورثه والا لا لان نسبه لم یثبت فلا یزاحم الوارث المعروف (الدر المختار فی الاقرار)

﴿ کتاب الصلح ﴾

هو عقد یرفع النزاع ویجوز مع اقرار وسکوت وانکار (ملتقی)

زید عمرودن ذمتکده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ایتدکده عمرو زید ایله عن انکار دعوای مزبوره دن شوقدر معین قیون اوزرینه صلح ودفع بدل ایتدکدنصکره عمرو فوت اولسه ورثه سی صلح مزبوری فسخه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وحکمه وقوع البراءة عن الدعوی ووقوع الملك فی مصالح علیه وعنه لو مقرا وهو صحیح مع اقرار او سکوت او انکار (الدر المختار فی الصلح) وفی المبسوط بعد تمام الصلح بالتراضی بینهما لا یملك واحد منهما ان یرجع (بزازیه فی صلح الاب والوصی)

زید عمرودن ذمتکده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ایتدکده عمرو زید ایله بر مقدار اقچه اوزرینه صلح اولوب بدل صلحی زیده تسلیم ایتدکدنصکره زیدك اول جهتدن عمرو ذمتنده اصلا حقی اولمادیغی ظاهر ومتبین اولسه عمرو مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی علی انسان مالا او حقا فی شیء ثم تبین انه لم یکن ذلك المال علیه اولم یکن ذلك الحق ثابتا کان للمدعی علیه حق استرداد المال الذی اعطاه (الذخیرة البرهانیه فی الثامن من الصلح)

زید عمرو متوفانك ترکه وافیه سنی قبض ایدن حصرا وارثی اوغلی بکردن عمرو ذمتنده

قرضدن شوقدر اقجه حقم واردر دیو دعوی ایتدکده بکر زید ایله عن انکار مبلغ مزبورك برمقداری اوزرینه صلح اولدقدنصکره بکر نادم اولوب صلح مزبوری فسخه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(الصلح ان کان بمعنی المعاوضة بان کان دینا بعین ینتقض بنقضهما ای بفسخ المتصالحین وان کان لا بمعناها ای المعاوضة بل بمعنی استیفاء البعض واسقاط البعض فلا تصح اقالته ولا نقضه لان الساقط لا یعود (الدر المختار فی الصلح)

زید شوقدر اشیاسنی ثمن معلومه عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو زیددن اشیاء مرقومه‌یی بیع فاسد ایله بیع ایتمشیدك دیو دعوی وزید انکار ایتدکدنصکره زید عمرو ایله دعوای فساددن شوقدر اقجه اوزرینه صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولور می * الجواب * اولماز

(ادعی علیه فساد البیع بعد قبض المبیع فصولح عن دعوی الفساد علی دنانیر لم یصح حتی لو وجد بینة بعد الصلح تسمع (قنیه فی الصلح)

زید فوت اولوب زوجه‌سی هندی واوغلی عمروی ترك ایتدکده جمله ترکه‌یی هند قبض ایدوب عمروه ترکه شوقدر دردیکله عمرو حصه‌سندن برمقدار نسنه اوزرینه هند ایله علی طریق التخارج صلح وقبض بدل ایدوب هندی ترکه‌یه متعلقه دعوادن ابرا ایتدکدن صکره هندك یدنده ترکه‌دن شوقدر اشیادخی ظاهره اولسه عمرو ظهور ایدن اشیادن حصه‌سنی طلب ایتدکده هند معترفه ایکن مجرد وجه محرر اوزره ابرا ایتمکله حقك ساقط اولمش اولوردیوب ویرمامکه قادره اولور می * الجواب * اولماز

(قال تاج الاسلام وبخط صدر الاسلام وجدته صالح احد الورثة وابرأ ابراء عاما ثم ظهر فی الترکة شیء لم یکن وقت الصلح لا روایة فی جواز الدعوی ولقائل ان یقول یجوز دعوی حصته منه وهو الاصح ولقائل ان یقول لا وفی المحیط ولو ابرأ احد الورثة الباقی ثم ادعی الترکة لا تسمع دعواه وان اقروا بالترکة امروا بالرد علیه (فی السادس من صلح البزازیه)

زید مقتولك حصرا وارثی باباسی عمرو بکردن زیدی آلت جارحه ایله عمداسن جرح وقتل ایلدك دیو دعوی ایتدکده بکر عمرو ایله دعوای مزبوره‌دن عن انکار شوقدر اقجه اوزرینه صلح اولوب لکن بدل صلحی اول مجلسده عمروه تسلیم ایتماسه حالا عمرو بدل صلحی بکردن طلب ایتدکده بکر مجرد بدل صلح مجلس صلحده قبض اولنمامغله صلح باطل اولمش اولور دیوب ویرمامکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(لم ار لهذه الفتوی نقلا صریحا ورأیت فی البدایع والدرة البیضاء ما یخالفها قال فی صلح البدایع ویجوز الصلح من التعزیر لانه حق العبد وکذا یصح من القصاص فی النفس وما دونه لان القصاص حق العبد سواء کان البدل عینا او دینا الا انه اذا کان دینا یشترط القبض فی المجلس احترازا عن الافتراق عن دین بدین انتهی وفی الدرة البیضاء معزیا الی تحفة الفقهاء اما الضرب الذی یجوز نحو الصلح عن موجب العمد فی النفس وفیما دون النفس علی ای بدل کان عینا او دینا اقل من ارش الدیة وارش الجنایة او اکثر لان هذا

بدل القصاص لابدل الدية الا ان البدل اذا كان دينا لابد من القبض فى المجلس حتى لا يكون افتراقا عن دين بدين انتهى وهذا لا يخالف ما فى الخانية وغيرها من انه اذا شرط الاجل فى الصلح عن العمد يكون مؤجلا لانه محمول على الاشتراط فى عقد الصلح كما افصح عنه وكذلك كون الصلح عن انكار لانه مبنى على زعم المدعى

(لمرتبه الفقير ستر الله عيوبه).

زيد عمروك اياغنى عمدا جرح ايتدكدنصكره عمرو زيد ايله اول جراحتدن وجراحتدن حادث اولاجقدن شوقدر اقجه يه صلح وقبض بدل ايتدكدنصكره عمرو اول جرحدن فوت اولسه ورثه سى زيددن عمروك ديتنى المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(الصلح من كل جناية فيها قصاص على مال قل او كثر فهو جائز وكذا من الجرح والقطع والضرب فان برئ صح الصلح وان مات منها بطل الصلح ويجب الدية استحسانا فى ماله ان كان عمدا وفى عاقلته ان كان خطاء عند ابى حنيفة رحمه الله وعندهما صح العقد ولو صالحه مما يحدث منه صح عاش او مات (خزانة الاكمل فى الصلح)

زيد عمروك قولنى آلت جارحه ايله عمدا ضرب وجرح ايتدكدنصكره عمرو زيد ايله اول جرحدن اون بش غروش اوزرينه صلح اولوب لكن جرحدن حادث اولاندن صلح اولمبوب بعده عمرو اول جرحدن متأثرا فوت اولسه ورثه سى زيددن عمروك ديتنى المغه قادره اولورلرمى * الجواب * اولورلر (مر نقله آنفا)

زيد عمروك برالنى آلت جارحه ايله ضرب وجرح ايتـدكد نصكره عمرو زيدى اول جرحدن ابرا ايدوب لكن جرحدن حادث اولاجقدن ابرا ايتميوب بعد البرء عمروك اول الينك درت پارمغى بالكليه عملدن مانده اولسه عمرو پارمقلرينك ديتنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا قطع رجل اصبع رجل عمدا او خطاء فصالحه منها على الف درهم ثم شلت اصبع اخرى بجنب تلك الاصبع فعند ابى حنيفة رحمه الله تعالى روايتـان فى رواية لا ينتقض الصلح وعلى القاطع ارش اصبع واحدة وفى رواية ينتقض الصلح وعلى القاطع ارش اصبعين واما فى قول ابى يوسف ومحمد رحمهما الله تعالى لا شئ عليه باصبع اخرى (المحيط البرهانى فى الثانى عشر من الصلح)

زيد عمروى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايتـدكد نصكره زيد عمروك قانندن ورثه سيله صلحه بكرى توكيل ايتمكله بكر عمروك ورثه سيله عمروك قانندن شوقدر اقجه يه صلح اولوب لكن بدل صلحه ضامن اولماسه ورثه مبلغ مزبورى زيددن طلب ايتميوب مجرد صلحه وكيل اولمغله بكردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وكل بالصلح عن دم عمدا وعلى بعض دين يدعيه من المكيلات او الموزونات لزم بدله الموكل دون الوكيل لانه اسقاط محض فكان الوكيل سفيرا محضا فلا ضمان عليه كالوكيل بالنكاح الا ان يضمنه اى الوكيل البدل فانه حينئذ يكون مؤاخذا بالضمان لا بالصلح (درر فى الصلح)

اشیاینی قسمت غرما ده ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل اقر فی صحة بدنه وعقله ان جمیع ما هو داخل فی منزله لامرأته غیر ماعلیه من الثیاب وتوفی الرجل وترك ابنا ثم ادعی الابن ان ذلك من تركة ابیه فكل شیء علمت المرأة انه صار لها بتملیك الزوج ایاها ببیع صحیح او بهبة صحیحة اوكان لها علیه مهر فهی فی سعة من منعه والاحتجاج بهذا الاقرار وما لم یكن لها ملك لایصیر لها بهذا الاقرار فیما بینها و بین الله تعالی وهو تركة المتوفی واما فی الحكم فلما شهدت الشهود علی ذلك الاقرار وجب القضاء بما كان فی الدار یوم الاقرار (هندیه فی الاقرار)

زید صحتنده یدمده اولان سفینه‌نك نصفی اوغلم عمروكدر نصفنده علاقه‌م یوقدر دیو اقرار ایتدكدن نصكره زید فوت اولوب عمروی وسائر ورثه‌سنی ترك ایلسه سائر ورثه اقرار مزبوری طوتمیوب سفینه‌نك مجموعنی میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل قال جمیع ما فی یدی اوجمیع مایعرف لی اوجمیع ماینسب الی فهو لفلان فهذا اقرار كذا فی الخلاصه (هندیه فی الثانی من الاقرار)

زید صحتنده یدمده اولان جمیع اشیا والده م هند ایله قزقرنداشلرم زینب وخدیجه‌نك علی الاشتراك السوی ملكلریدر بنم علاقه‌م یوقدر دیو اقرار ایتدكدن نصكره زید فوت اولوب مزبوره‌لری ولابوین عمی عمروی ترك ایلسه عمرو اقرار مزبوری طوتمیوب حین اقرارده زیدك یدنده بولنان اشیایه مداخله‌یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (من نقله من الهندیه)

زید صحتنده منزلم ایچنده اولان جمیع اشیا زوجه‌م هندكدر بنم علاقه‌م یوقدر دیو اقرار ایدوب لكن بعد الاقرار شو قدر اقچه دخی اكتساب ایدوب مبلغ مزبور ایله برمقدار عقارات وامتعه اشترا ایتدكدن نصكره زید فوت اولوب هندی وسائر ورثه‌سنی ترك ایلسه سائر ورثه اول عقارات وامتعه‌یی میراثه ادخال مراد ایتدكلرنده هند مجرد اقرار مزبوره بناء اول عقارات وامتعه‌یی دخی مستقلاً اخذه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا قال الرجل جمیع ما فی یدی من قلیل اوكثیر من عبد اوغیره لفلان فهذا الاقرار صحیح فان حضر فلان لیأخذ ما فی ید المقر فاختلفا فی عبد فی یدیه فقال فلان كان فی یدك یوم اقررت فهو لی وقال المقر لم یكن هذا فی یدی یوم اقررت وانما تملكته بعد ذلك فالقول قول المقر الا ان یقیم المقر له بینة انه كان فی یده یوم اقر فحینئذ یقضی للمقر له كذا فی المحیط (هندیه فی الثانی من الاقرار)

زید عمرودن ذمتكده شو قدر اقچه حقم وارد دیو دعوی ایتدكده عمرو استهزاء بلی حاضر در المازمیسن دیسه زید عمروه مجرد بو یله دیمكله باكه اولقدر اقچه دین اقرار ایتمش اولورسن دیو عمرودن اولقدر اقچه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی النوازل اذا قال المدعی علیه كیسه بدوز قبض كن لایكون اقرارا وكذا قوله

بكيرلايكون اقرارا لان هذه الالفاظ تصلح للابتداء وكذلك اذا قال قبض كنش بكسر النون كبسه بد وزش بكسر الزاى لايكون اقرارا لان هذه الالفاظ تذكر للاستهزاء وكذلك بكيرش بكسر الراء لايكون اقرارا (هنديه فى الثانى من الاقرار)

ديون كثيره سى اولان زيد يدنده اولان جاريه ايچون عمروك ملكيدر بنم علاقەم يوقدر ديو اقرار ايدوب عمرو جاريه سنى زيددن المق استدكده زيدك داينلرى عمروه مجرد زيد مديونمز اولمغله زيدك اقرارينى طوتمازز ديو عمروى جاريه سنى اخذدن منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ويصح اقرار الصحيح للاجنبى من جميع المال لانعدام تعلق حق الورثة بماله فى حال الصحة بل الدين فى الذمة وانما يتعلق بالتركة حالة المرض (من اقرار البدايع فى فصل واما حق العبد) والصحيح ان يؤثر بعض الغرماء على بعض حتى انه اوقضى دين احدهم لايشاركه فيه الباقون لما بينا ان الدين فى حالة الصحة لم يتعلق بالمال بل هو فى الذمة فلايكون فى ايثار البعض ابطال حق الباقين (بدايع فى الفصل المذكور)

زيد عمرو متوفانك حصرا وارثەلرى زوجه سى هندى وقزلرى زينب وخديجه يى قاضى يه كتوروب عمروذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده جملەسى اقرار ايدوب مبلغ مزبورى تركه دن زيده ويردكلرندنصكره هند وزينب وخديجه نادمەلر اولوب اولقدر اقچه حقك اولديغنى اثبات ايله والا مبلغ مزبورى سندن استرداد ايدرز ديمكه قادره اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ادعى على تركة دينا فصدقه الوارث ثم ادعى ان مورثه كان قد قضاه لاتسمع بعد اقراره بوجوب المال فى التركة (قنيه فيما يبطل دعوى المدعى)

زيد قولى عمروى اعتاق ايتدكدنصكره زيد صحتنده عمروه شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايدوب بعده فوت اولسه ورثه سى اقرار مزبورى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ويصح اقرار الصحيح للاجنبى من جميع المال لانعدام تعلق حق الورثة بماله فى حالة الصحة بل الدين فى الذمة وانما يتعلق بالتركة حالة المرض وكذا لو اقر الصحيح بديون لاناس كثيرة متفرقة بان اقر بدين ثم بدين جازكله عليه لان حالة الصحة حال الاطلاق لوجود الموجب للانطلاق وانما الامتناع لعارض تعلق حق الورثة اوللتهمة وكل ذلك ههنا منعدم (بدايع فى الاقرار)

﴿فى اقرار المريض﴾

هند مرض موتنده يدنده اولان جميع اشيا عمروك ملكيدر بنم علاقەم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره هند بلا وارث فوت اولسه امين بيت المال اقرار مزبورى طوتميوب حين اقرارده هندك يدنده اولان اشيايه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وجاز اى اقرار المريض لغيره اى غير الوارث لوجود المقتضى وانتفاء المانع اما الاول فلانه تصرف فى خالص ماله واما الثانى فلان المانع من الجواز كان الارث وقد انتفى ولو وصلية

كان اقراره بكل ماله (در ر فى اقرار المريض)

هند مرض موتنده يدنده اولان منزل ايچون زوجم زيدكدر بنم اصلا علاقهم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره هند فوت اولوب انجق زيدى ترك ايلسه امين بيت المال منزل مزبوره مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فلولم يكن وارث آخر واوصى لزوجته اوهى له صحت الوصية واما غيرهما فيرث الكل فرضا وردا فلا يحتاج لوصية (الدر المختار فى اقرار المريض)

هند مرض موتنده يدنده اولان منزل ايچون قرنداشم زيدكدر بنم علاقهم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره هند فوت اولوب اوغلى عمروى ترك ايلسه عمرو اقرار مزبورى طوتميوب منزل مزبوره مداخله يه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(واعلم ان العبرة لكونه وارثا اوغير وارث وقت الموت الا اذا صار وارثا بسبب جديد فلو اقر لاخيه مثلا ثم ولد له صح الاقرار لعدم ارثه (الدر المنتقى فى اقرار المريض)

زيد مرض موتنده يدنده اولان منزل ايچون منزل مزبور انام هندكدر بنم علاقهم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وزوجه سى زينبى ترك ايتدكده زينب زيدى اقرار مزبورنده تصديق ايتمكله هند منزلى مستقلة ضبط ايلسه زينب تصديقنه نادم اولوب منزلى ميراثه ادخاله قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(واقرار المريض للوارث لا يصح الا ان يصدقه بقية الورثة بعد موت الموصى حتى لو اجازوا قبل موته لا يعتبر اجازتهم ولهم ان يرجعوا (خزانة المفتين فى الاقرار فى المرض)

زيد مرض موتنده يدنده اولان بعض اشيا ايچون عمروك ملكى اولوب برقاچ سنه دنبرو بطريق الامانه يدمده در بنم قطعا علاقهم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه اشياء مزبوره زيدك حال مرضنده تمليكى معلوم دكل ايكن ورثه سى اقرار مزبورى طوتميوب اول اشيايى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(قال استادنا رحمه الله تعالى فهذا كالتنصيص ان المريض اذا اقر بعين فى يده لاجنبى فانما يصح اقراره من جميع المال اذا لم تكن تملكه اياها فى حال مرضه معلوما حتى امكن جعل اقراره اظهارا فاما اذا علم تملكه فى حال مرضه فاقراره به لا يصح الا من ثلث ماله قال وانه حسن من حيث المعنى (قنيه فى اقرار المريض)

هند مرض موتنده زوجم زيد ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهريمى صحتمده زيده هبه ايتمشيدم ديو اقرار ايتدكدنصكره هند فوت اولوب زيدى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه تصديق ايتميوب وجه محرر اوزره هبه ثابت اولماسه سائر ورثه مهر مزبوردن حصه لرينى زيددن المق استدكلرنده زيد اقرار مزبوره بناء ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مريضة اقرت انها وهبت مهرها لزوجها فى صحتها ينبغى ان لا يصح لانه وصية للوارث على ما مر فلم تجز الا ان يصدقه الورثة (فصولين فى الثالث والثلثين)

زيد مرض موتنده منزلمده اولان جمله اشيا زوجهم هندكدر بنم علاقهم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه زيدى

اقرارمز بورنده تصديق ايتمايجك هند اقرارمز بوره بناء اشياء مرقومه بي مستقلة اخذه
قادره اولور مى * الجواب * اولماز
(ولو اقر المريض لوارثه بطل الاان يصدقه الورثة ولو اقرارا بقبض دينه عليه
(تنوير الابصار فى اقرار المريض)
برقاچ سنه دنبرو مسلول اولان زيد قبل التغير اوغلى عمروه شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار
ايتدكدنصكره اللى كون مرورنده زيدك حالى متغير ومرضى مشتد اولوب فوت اولسه سائر
ورثه اقرارمز يوقدر طوتماماغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(والمقعد والمفلوج والمسلول اذا تطاول ولم يقعده فى الفراش كالصحيح مجتبى ثم رمز
حد التطاول سنة (الدر المختار فى الوصايا)
مرض سله مبتلاة اولان هندك غالب حالى هلاك اولميوب مصالحنى كورمكه قادره
ايكن هند اوزرمده لابسه اولديغم اثوابمدن غيرى يدمده اولان جميع اشياء صغيره قزلرم
زينب وخديجه نكدر بنم علاقهم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره برسنه مرورنده هندك
حالى متغير ومرضى مشتد اولوب فوت اولسه سائر ورثه اقرارمز يوقدر
طوتميوب حين اقرارده هندك يدنده اولان اشيايه مداخله يه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(صاحب السل والدق مالم يصر صاحب فراش فكصحيح اذ الانسان لا يخلو من مرض
فادام يخرج فى حوايج نفسه لا يعد مريضا عادة (جر) لو يزداد كل يوم فهو مريض
ولو ينقص مرة ويزداد اخرى فلو مات بعده بسنة فهو كصحيح ولو مات قبل سنة
فكمريض (فصولين فى الرابع والثلثين)
زيد مرض موتنده زوجه‌م هنده قرضدن شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايتدكدنصكره
زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه اقرارمز بوردمز يدى تصديق
ايتملريله هند اولقدر اقچه يى تركه دن السه سائر ورثه تصديقلرينه نادم اولوب مبلغ مزبوردن
حصه نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(مريض اقر لوارثه بطل الاان يصدقه بقية الورثة كذا فى الكتب ولم يذكر ان تصديقهم
فى حيوته اولا وفى الوصية لوارثه يعتبر الاجازة بعد موته لا قبله
(فصولين فى الرابع والثلثين)
زيد مرض موتنده زوجه‌م هنده قرضدن شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايدوب بعده
فوت اولدقده هنددن غيرى وارثى اولميوب لكن ديون مثبته سى تركه سندن ازيد اولسه هند
مجرد اقرار مزبوره بناء تركه دن نسنه المغه قادره اولور مى * الجواب * اولماز
من عليه دين الصحة فاقر فى مرضه لاجنبى بدين اوعين فى يده مضمونة اوغير مضمونة
اوامانة بان قال مضاربة اوامانة اووديعة اوغصب يقدم دين الصحة ولا يصح اقراره
فى حق غرماء الصحة (خزانة المفتين فى الاقرار فى المرض)
زيد مرض موتنده قرضدن شوقدر اقچه عمروه دينم واردر ديو اقرار ايتمهدكدنصكره

بلاوارث فوت اولسه امین بیت المال اقرار مزبوری طوتمامغه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(واذا اقرالرجل فی مرض موته بدین لغیر الوارث فانه یجوز وان احاط ذلك بماله (خزانة المفتین فی الاقرار فی المرض)

زید ملك منزلنی زوجه‌سی هنده ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید صحتنده ثمن مزبوری استیفا ایتدم دیوب بعده زید فوت اولوب هنددن غیری وارثی اولماسه امین بیت المال اولان عمرو ثمن مزبوری وردیککی اثبات ایله والا زیدك اقرار مشروحنی طوتمام دیوب منزلك ثلاثة ارباعنی ضبط ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان اقر المریض لوارثه بطل الا ان تصدقه الورثة فلو لم یکن وارث آخر واوصی لزوجته اوهی له صحت الوصیة واما غیرهما فیرث الکل فرضا وردا فلا یحتاج لوصیته شرنبلالیه ولو کان ذلك اقرار بقبض دینه اوغصبه اورهنه ونحو ذلك علیه ای علی وارثه اوعبد وارثه اومکاتبه لا یصح لوقوعه لمولاه ولو فعله ثم برئ جاز کل ذلك لعدم مرض الموت (الدر المختار فی اقرار المریض ملخصا)

هند مرض موتنده بر صندوقك ایچنده اولان اوچ کیسه اقچه ایچون متولیسی اولدیغم وقفك غله سندندر دیو اقرار ایتدکدنصکره هند فوت اولسه ورثه‌سی اقرار مزبوری طوتمیوب مبلغ مزبوری میراثه ادخال ایدرز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

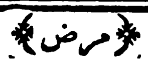
(اقراره بدین لاجنبی نافذ من کل ماله باثر عمر رضی الله تعالی عنه ولو بعین فکذلك الا اذا علم تملکه لها فی مرضه فیتقید بالثلث ذکره المص فی معینه فلیحفظ واخر الارث عنه (الدر والمختار فی اقرار المریض)

زید متوفانك وارثی اولمیان عمرو زیدك ورثه‌سندن زید ذمتنده منزل ثمنندن شوقدر اقچه حقم اولوب حتی زید مرض موتنده اقرار دخی ایتمشیدی ترکه‌سندن ویرك دیو دعوی ایتدکده زیدك عمرودن غیری اصلا کمسنه‌یه دینی اولمیوب ترکه‌سی ورثه‌سنه انتقال ایتمشیکن ورثه مجرد زید مرض موتنده اقرار ایتمکله اقراری معتبر دکلدر دیو عمروی منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(واذا اقرالرجل فی مرض موته بدین لغیر الوارث فانه یجوز وان احاط ذلك بماله (خزانة المفتین فی الاقرار فی المرض) اقر فی مرض موته بدین وعلیه دیون لزمته فی صحته ودیون لزمته فی مرضه باسباب معلومة فیؤخر عنهما ما اقر به ولولا دین فالمقر له اولی من الورثة (فصولین فی الرابع والثلثین)

زید مرض موتنده وارثی اولمیان عمروه شوقدر اقچه دینم واردر دیو اقرار ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ورثه‌سی ترك ایتدکده عمرو مبلغ مزبوری زیدك ترکهٔ وافیه‌سندن المق استدکده ورثه مجرد زید حال مرضنده اقرار ایتمکله اقرارینی طوتماز ز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مر نقله آنفا)

هند صحتنده زوجی زید ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرینی زیده هبه ایتدکدنصکره هند



مرض موتنده مهرینی زیده هبه ایتدیکنی اقرار ایدوب فوت اولدقده سائر ورثه‌سی هندی اقرارمز بورنده تصدیق ومهردن ماعداسنی بینلرنده اقتسام ایدوب برمدت مرورنده سائر ورثه دخی فوت اولوب اوغللری عمرو وبکری ترک ایلسه‌لر عمرو و بکر مجرد هبه یی اقرار هندک مرض موتنده اولمشیدی دیو مهرمزبوری زیدن دعوایه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(مریضة اقرت انها وهبت مهرها لزوجها فی صحتها ینبغی ان لا یصح لانه وصیة للوارث الا ان یصدقه الورثة (فصولین فی الرابع والثلثین)

﴿ فی الاقرار بالنسب ﴾

زید فوت اولوب زوجه‌سی هندی وقزلری زینب وخدیجه وعایشه‌یی ترک ایتدکده عمرو ظهور ایدوب بن زیدک لابوین عمی اوغلی یم دیو دعوی ومزبورلر دخی اقرار ایلسه‌لر عمرو زیده وارث اولورمی * الجواب * اولور

(وارث معروف اقر بوارث آخر قاسمه ما بیده علی موجب اقراره اذ اقر باستحقاق المال فنفذ فی حق المال لا فی حق النسب اذ فیه حمل النسب علی الغیر (فصولین فی التاسع والعشرین)

زید متوفانک ترکه‌سنی لابوین قزقرنداشی هند قبض ایتدکدنصکره عمرو ظهور ایدوب بن زیدک لابوین عمی اوغلی وعصوبت جهتندن وارثی یم دیو دعوی ایتدکده هند اقرار ایدوب ترکه زیدن عمروه حصه‌سی مقداری شوقدر اشیاء ویردکدنصکره هند اقرارینه نادمه اولوب عمروه نسبکی اثبات ایله والا ویردیکم اشیایی سندن استرداد ایدرم دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن مات ابوه فاقر باخ شارکه فی الارث فیستحق نصف نصیب المقر ولم یثبت نسبه لما تقرر ان اقراره مقبول فی حق نفسه فقط (الدر المختار فی اقرار المریض)

زید مولدنده مجهول النسب اولوب کندویه اوغل اولمغه صالح اولان قولی عمرو ایچون اوغلمدر دیو اقرار عمرو دخی تصدیق ایتدکدنصکره زید فوت اولسه عمروک نسبی زیدن ثابت اولوب زیده وارث اولورمی * الجواب * اولور

(رجل قال لعبده هذا ابنی او لجاریته هذه بنتی ان کان المملوک یصلح ولدا له وهو مجهول النسب یثبت النسب و یعتق العبد سواء کان العبد اعجمیا جلیبا او مولدا وان کان العبد یصلح ولدا له لکنه معروف النسب یعتق العبد فی قولهم ولا یثبت النسب وان کان العبد لا یصلح ولدا له لا یثبت النسب و یعتق العبد فی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی وقال صاحباه رحمهما الله تعالی لا یعتق (من عتاق الخانیة فی العتق فی دعوی النسب) ومجهول النسب الذی یذکر فی الکتب هو الذی لا یعرف نسبه فی البلدة التی هو فیها ومختار المحققین من شراح الهدایة وغیرهم انه الذی لا یعرف نسبه فی مولده ومسقط رأسه بدلیل الوفاق علی ان الحامل المسبیة ولدها ثابت النسب (درر فی العتاق)

زید عمروک اوغلی اولوب معروف النسب اولان بکر ایچون اوغلمدر دیو اقرار ایلسه

بكرك نسبي زيددن ثابت اولور مي * الجواب * اولماز
(اقرار الرجل جائز باربعة نفر بولد ووالد وزوجة ومولى ففي الولد يحتاج الى ثلثة اشياء
تصديق المقرله اياه لومعبرا عن نفسه وان يولد مثله لمثله وان لبس للمقرله اب معروف
(فصولين في التاسع والعشرين)
زيدك زوجه سي هند مولدنده مجهول النسب اولوب وسنا كندو يه ولدا ولمغه صالحه
اولوب حره اولان زينب ايچون نفسمي زيده تزويج ايتمزدن مقدم بندن تولد ايتمش صدريه
قزمدر ديو اقرار زينب دخي تصديق ايلسه زينبك نسبي هند دن
ثابت اولور مي * الجواب * اولور
(وصح اقرارها بالولد مطلقا ان لم يكن الامر كذلك بان لم يكن ذات زوج ولا معتدة او كانت
ذات زوج ادعت انه اي الولد من غيره اي من غير زوجها (منح في اقرار المريض)
زيدك زوجه سي هند مولدنده مجهول النسب وسنا كندو يه ولدا ولمغه صالحه اولوب حره
اولان زينب ايچون زيددن مقدم اخر زوجك فراشندن حاصله قزمدر ديو اقرار زينب دخي
تصديق ايلسه زينبك نسبي هنددن ثابت اولور مي * الجواب * اولور (مر نقله آنفا)
بو صورتده هند فوت اولوب زوجي زيدي وزينب مزبوره يي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در
* الجواب * ربع زيد ه باقي فرضا وردا زينبه اصابت ايدر
(وتفسير صحة الاقرار بمن ذكرنا اعتبار الاقرار فيما يلزم المقر والمقرله من الحقوق وفيما يلزم
غيرهما حتى انه اذا اقر بالابن مثلا فالابن المقرله يرث مع سائر ورثة المقرله من المقر وان جحد
سائر الورثة نسبه ويرث ايضا من اب المقر وهو جد المقر وان جحد الجد
نسبه (هنديه في السابع عشر من الاقرار)
زيد عمرو ايچون لابوين ارقرنداشم اوغلي وحصرا وارثمدر ديو اقرار عمرو دخي تصديق
ايتدكدنصكره زيد اقرار مزبوردن رجوع ايدوب بعده بلا وارث فوت اولسه عمرو اقرار
مزبوره بناء تركهٔ زيددن نسنه المغه قادر اولور مي * الجواب * اولماز
(ولو اقر باخ في مرض موته وصدقه المقرله ثم انكر المريض بعد ذلك وقال لبس بيني و بينك
قرابة بطل اقراره في حق الميراث ايضا حتى انه لو اوصى بعد الانكار بماله لانسان ثم مات
ولا وارث له فالمال كله للموصى له بجميع المال لان الانكار منه رجوع والرجوع عن مثل
هذا الاقرار صحيح لانه يشبه الوصية وان لم يكن وصية على الحقيقة والرجوع عن الوصية
صحيح ولو انكر ولبس هناك موصى له بالمال اصلا فالمال لبيت المال لبطلان الاقرار اصلا
بالرجوع (بدايع في الاقرار بالنسب)
زوجي اولميوب كسنه نك معتده سي اولميان هند مولدنده مجهول النسب اولوب كندو يه
ولد اولمغه صالح اولان آخرك قولي عمرو ايچون اوغلمدر ديو اقرار ايدوب لكن عمروك
مولاسي تصديق ايتماسه اقرار مزبوره بناء عمروك نسبي هنددن
ثابت اولور مي * الجواب * اولماز
(ولو كان المقرله عبد الغير اشترط تصديق مولاه (تنوير الابصار في اقرار المريض)

زيدك قولى اولوب مولدنده معروف النسب اولان عمرو ايچون زيد اوغلمدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه عمروك نسبى زيددن ثابت اولوب زيده وارث اولورمى * الجواب * اولماز

(لوقال لمن لا يولد مثله لمثله هذا ابنى لاتسمع دعواه لاستحالة ان يكون الاكبر سنا ابنا لمن هو اصغر منه وكذا اذا قال لمعروف النسب من الغير هذا ابنى (بدايع فى الدعوى) (وفى الجليب انما يثبت نسبه لو جهل فى مولده والا فلا (فصولين فى العاشر)

زيد معتق مجهول النسب اولان عمرو ايچون قرنداشم ووارثمدر ديو اقرار عمرو دخى تصديق ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب وارث معروفى كندوبى اعتاق ايدن بكرى ترك ايلسه عمرو اقرار مزبوره بناء زيده وارث اولورمى * الجواب * اولماز

(وان اقر بنسب على غيره كالاخ والعم والجد وابن الابن لايصح فى حق غيره ويصح فى حق نفسه حتى يلزمه الاحكام اذا تصادقا عليه فان لم يكن له وارث غيره مطلقا اوارثه والا لا (تنوير الابصار فى اقرار المريض)

زيد فوت اولوب معروف النسب اولان خالتك اوغلى عمروى ترك ايتدكده معروف النسب اولميوب زيدك ابن عمى اولمق اوزره مقرله بالنسب اولان بكر دخى زيده وارث اولورمى * الجواب * اولماز

(فان لم يكن له وارث غيره مطلقا لاقريبا كذوى الارحام ولا بعيدا كمولى الموالاة عينى وغيره ورثه والا لا لان نسبه لم يثبت فلا يزاحم الوارث المعروف (الدر المختار فى الاقرار)

﴿ كتاب الصلح ﴾

هو عقد يرفع النزاع ويجوز مع اقرار وسكوت وانكار (ملتقى)

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده عمرو زيد ايله عن انكار دعواى مزبوره دن شوقدر معين قيون اوزرينه صلح ودفع بدل ايتدكدنصكره عمرو فوت اولسه ورثه سى صلح مزبورى فسخه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وحكمه وقوع البراءة عن الدعوى ووقوع الملك فى مصالح عليه وعنه لو مقرا وهو صحيح مع اقرار او سكوت او انكار (الدر المختار فى الصلح) وفى المبسوط بعد تمام الصلح بالتراضى بينهما لايملك واحد منهما ان يرجع (بزازيه فى صلح الاب والوصى)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده عمرو زيد ايله برمقدار اقچه اوزرينه صلح اولوب بدل صلحى زيده تسليم ايتدكدنصكره زيدك اول جهتدن عمرو ذمتنده اصلا حقى اولماديغى ظاهر ومتبين اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى على انسان مالا او حقا فى شئ ثم تبين انه لم يكن ذلك المال عليه ولم يكن ذلك الحق ثابتا كان للمدعى عليه حق استرداد المال الذى اعطاه (الذخيرة البرهانيه فى الثامن من الصلح)

زيد عمرو متوفانك تركه وافيه سنى قبض ايدن حصر اوارثى اوغلى بكردن عمرو ذمتنده

قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ایتدکده بکر زید ایله عن انکار مبلغ مزبورك
برمقداری اوزرینه صلح اولدقدنصکره بکر نادم اولوب صلح مزبوری فسخه
قادر اولور می * الجواب * اولماز

(الصلح ان کان بمعنی المعاوضة بان کان دینا بعین ینتقض بنقضهما ای بفسخ المتصالحین
وان کان لا بمعناها ای المعاوضة بل بمعنی استیفاء البعض واسقاط البعض فلا تصح اقالته
ولا نقضه لان الساقط لا یعود (الدر المختار فی الصلح)

زید شوقدر اشیاسنی ثمن معلومه عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو زیددن اشیاء
مرقومه یی بیع فاسد ایله بیع ایتمشبدك دیو دعوی وزید انکار ایتدکدنصکره زید عمرو ایله
دعوای فساددن شوقدر اقچه اوزرینه صلح اولسه صلح مزبور صحیح
اولور می * الجواب * اولماز

(ادعی علیه فساد البیع بعد قبض المبیع فصولح عن دعوی الفساد علی دنانیر لم یصح
حتی لو وجد بینة بعد الصلح تسمع (قنیه فی الصلح)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی واوغلی عمروی ترك ایتدکده جمله ترکه یی هند قبض
ایدوب عمروه ترکه شوقدر دردیمکله عمرو حصه سندن برمقدار نسنه اوزرینه هند ایله
علی طریق التخارج صلح وقبض بدل ایدوب هندی ترکه یه متعلقه دعوادن ابرا ایتدکدن
صکره هندك یدنده ترکه دن شوقدر اشیاد خی ظاهره اولسه عمرو ظهور ایدن اشیادن
حصه سنی طلب ایتدکده هند معترفه ایکن مجرد وجه محرر اوزره ابرا ایتمکله حقك
ساقط اولمش اولوردیوب ویرمامکه قادره اولور می * الجواب * اولماز

(قال تاج الاسلام وبخط صدر الاسلام وجدته صالح احد الورثة وابرأ ابراء عاما ثم ظهر
فی الترکة شیء لم یکن وقت الصلح لا روایة فی جواز الدعوی ولقائل ان یقول یجوز دعوی
حصته منه وهو الاصح ولقائل ان یقول لا وفی المحیط ولو ابرأ احد الورثة الباقی ثم ادعی الترکة
لا تسمع دعواه وان اقروا بالترکة امروا بالرد علیه (فی السادس من صلح البزازیه)

زید مقتولك حصرا وارثی باباسی عمرو بکردن زیدی آلت جارحه ایله عمدا اسن جرح وقتل
ایلدك دیو دعوی ایتدکده بکر عمرو ایله دعوای مزبوردن عن انکار شوقدر اقچه اوزرینه
صلح اولوب لکن بدل صلحی اول مجلسده عمروه تسلیم ایتماسه حالا عمرو بدل صلحی بکردن
طلب ایتدکده بکر مجرد بدل صلح مجلس صلحده قبض اولنمامغله صلح باطل اولمش اولور
دیوب ویرمامکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(لم ار لهذه الفتوی نقلا صریحا ورأیت فی البدایع والدرة البیضاء ما یخالفها قال فی صلح
البدایع ویجوز الصلح من التعزیر لانه حق العبد وکذا یصح من القصاص فی النفس
وما دونه لان القصاص حق العبد سواء کان البدل عینا او دینا الا انه اذا کان دینا یشترط
القبض فی المجلس احترازا عن الافتراق عن دین بدین انتهی وفی الدرة البیضاء معزیا
الی تحفة الفقهاء اما الضرب الذی یجوز نحو الصلح عن موجب العمد فی النفس وفیما
دون النفس علی ای بدل کان عینا او دینا اقل من ارش الدیة وارش الجنایة او اکثر لان هذا

بدل القصاص لا بدل الدية الا ان البدل اذا كان دينا لابد من القبض فى المجلس حتى لا يكون افتراقا عن دين بدين انتهى وهذا لا يخالف ما فى الخانية وغيرها من انه اذا شرط الاجل فى الصلح عن العمد يكون مؤجلا لانه محمول على الاشتراط فى عقد الصلح كما افصح عنه وكذلك كون الصلح عن انكار لانه مبنى على زعم المدعى

(لمرتبه الفقير ستر الله عيوبه).

زيد عمروك اياغنى عمدا جرح ايتدكدنصكره عمرو زيد ايله اول جراحتدن وجراحتدن حادث اولاجقدن شوقدر اقجه يه صلح وقبض بدل ايتدكدنصكره عمرو اول جرحدن فوت اولسه ورثه سى زيدن عمروك ديتنى المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(الصلح من كل جناية فيها قصاص على مال قل او كثر فهو جائز وكذا من الجرح والقطع والضرب فان برئ صح الصلح وان مات منها بطل الصلح ويجب الدية استحسانا فى ماله ان كان عمدا وفى عاقلته ان كان خطاء عند ابى حنيفة رحمه الله وعندهما صح العقد ولو صالحه مما يحدث منه صح عاش او مات (خزانة الاكمل فى الصلح)

زيد عمروك قولنى آلت جارحه ايله عمدا ضرب وجرح ايتدكدنصكره عمرو زيد ايله اول جرحدن اون بش غروش اوزرينه صلح اولوب لكن جرحدن حادث اولاندن صلح اولميوب بعده عمرو اول جرحدن متأثرا فوت اولسه ورثه سى زيدن عمروك ديتنى المغه قادره اولورلرمى * الجواب * اولورلر (مر نقله آنفا)

زيد عمروك بر النى آلت جارحه ايله ضرب وجرح ايتدكدنصكره عمرو زيدى اول جرحدن ابرا ايدوب لكن جرحدن حادث اولاجقدن ابرا ايتميوب بعد البرء عمروك اول الينك درت پارمغى بالكليه عملماندن اولسه عمرو پارمقلرينك ديتنى زيدن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا قطع رجل اصبع رجل عمدا او خطاء فصالحه منها على الف درهم ثم شلت اصبع اخرى بجنب تلك الاصبع فعند ابى حنيفة رحمه الله تعالى روايتان فى رواية لا ينتقض الصلح وعلى القاطع ارش اصبع واحدة وفى رواية ينتقض الصلح وعلى القاطع ارش اصبعين واما فى قول ابى يوسف ومحمد رحمهما الله تعالى لاشئ عليه باصبع اخرى (المحيط البرهانى فى الثانى عشر من الصلح)

زيد عمروى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايتدكدنصكره زيد عمروك قاتلندن ورثه سيله صلحه بكرى توكيل ايتمكله بكر عمروك ورثه سيله عمروك قاتلندن شوقدر اقجه يه صلح اولوب لكن بدل صلحه ضامن اولماسه ورثه مبلغ مزبورى زيدن طلب ايتميوب مجرد صلحه وكيل اولمغله بكردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وكل بالصلح عن دم عمدا وعلى بعض دين يدعيه من المكيلات او الموزونات لزم بدله الموكل دون الوكيل لانه اسقاط محض فكان الوكيل سفيرا محضا فلا ضمان عليه كالوكيل بالنكاح الا ان يضمنه اى الوكيل البدل فانه حينئذ يكون مؤاخذا بالضمان لا بالصلح (درر فى الصلح)

هند زيدك يدنده اولان شوقدر اقجه اينك ايچون ملكمدر ديو دعوى ايتدكده زيد عن انكار
هند ايله دعواى مزبوره دن شوقدر اقجه اوزرينه صلح اولوب لكن هند مبلغ مزبورى
المدين فوت اولسه هندك ورثه‌سى مبلغ مزبورى زيددن طلب ايتدكلرنده زيد مجرد
هند قبض ايتمدين فوت اولمغله صلح باطل اولمش اولور ديوب ويرمامكه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

او ادعى قنا فصالح على نقد مؤجل والقن هالك اولا جاز اما فى القائم فلانه عن عين حقه
بدين فاما الهالك فلان الواجب هو القيمة وهى دراهم اودنانير فقد صالح على عين
حقه (فصولين فى الثلثين) الوارث قائم مقام المورث (بحر فى الدعوى)

زيد عمرودن شوقدر اقجه مى غصبا اخذ واستهلاك ايتدك ديو دعوى وعمرو انكار
ايتدكده زيد عن انكار عمرو ايله مبلغ مزبورك برمقدارى اوزرينه صلح اولدقدنصكره
زيد بدل مزبورى اجل معلوم ايله تأجيل ايلسه زيد قبل حلول الاجل بدل مزبورى
عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الصلح الواقع على بعض جنس ماله عليه من دين او غصب اخذ لبعض حقه وحط
الباقيه لامعاوضة للربا وحينئذ فصح الصلح بلا اشتراط قبض بدله عن الف حال على مائة
حالة او على الف مؤجل (الدر المختار فى الصلح)

زيد وعمرو بكرك يدنده اولان شوقدر اقجه ايچون ملكمزدر اولوب سن بزدن غصبا اخذ ايلدك
ديو دعوى وبكر انكار ايدوب زيد وعمرو مدعالرينه اقامت بينه ايده مامللريله بكر ايله
عن انكار مبلغ مزبورك برمقدارى اوزرينه صلح اولسه‌لر حالا مرقوملر مدعالرينى اثبات
ايديجك مبلغ مزبوردن بدل صلحدن ماعداسنى دخى بكردن المغه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

رجل غصب من رجل الفا واخفاها فصالحه المالك على خمسمائة فاعطاه الغاصب
من تلك الالف اومن غيرها جاز الصلح قضاء وكان على الغاصب فيما بينه وبين الله تعالى
ان يرد الباقى وان كانت الدراهم فى يد الغاصب بحيث يراها المالك فان كان الغاصب
جاحدا فكذلك الجواب لان الجحود بمنزلة الاستهلاك فيجوز الصلح فان وجد المغصوب
منه بينة بعد ذلك فاقامها يقضى ببقية ماله لانه اذا وجد بينة ظهر ان المغصوب لم يكن
مستهلكا ولو كان مقرا بالغصب والدراهم ظاهرة فى يده يقدر المغصوب منه على اخذها
فصالحه على بعضها على ان ابرأه عن الباقى يجوز الصلح قضاء قياسا ولا يجوز
استحسانا وعليه ان يردها على المغصوب منه لانها ليست فى معنى المستهلك فتعذر
تصحيح الصلح بطريق الاسقاط لان الابراء عن العين لا يصح وتعذر تجويزه مبادلة
لمكان الربوا (ظهيريه فى الصلح عن الديون فى الفصل الاول)

زيد برخصوص ايچون عمروه رشوت طريقيله شوقدر اقجه ويروب عمر ودخى مبلغ
مزبورى استهلاك ايتدكدنصكره زيد عمرو ايله مبلغ مزبورك برمقدارى اوزرينه صلح
وقبض بدل ايدوب ماعدادن عمروك ذمتنى ابرا ايلسه حالا زيد صلح وابراسنه نادم اولوب

ماعدا بی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

وانما الذی یجب حقا للشرع ردعین الربا ان کان قائما لارد ضمانه قال بعض الفضلاء قد علمت ان العقد المذکور تعلق به حقان حق العبد وهورد عینه ان کان باقیا ورد ضمانه ان کان مستهلکا وحق الشرع وهورد عینه بنقض العقد السابق المنهی عنه شرعا وابراء العبد انما یکون فیما یملکه وهوالدین الثابت فی الذمة ولاشك فی برائته عنه لان المالك قد ابرأه منه واما فیما لایملکه وهو حق الشرع فلا عمل لابرائه فیه لانه لیس حقا له وقد تعذر لعدم التصور بعد الهلاك (حموی علی الاشباه فی القضاء)

زید عمروك یدنده اولان عرصه ایچون ملکمدر دیه دعوی ایتدکده عمرو عن انکار دعوای مزبوره دن زید ایله شوقدر آقچه اوزرینه صلح اولسه زید بدل صلحی عمرودن طلب ایتدکده عمرو نادم اولوب ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفیه اشعار بانه لوصالح علی خلاف جنسه کان معاوضة فلوصالحه من الدار علی الدراهم وافترقا قبل القبض صح سواء کان عن اقرار اوانکار (قهستانی فی الصلح)

وفی المبسوط بعد تمام الصلح بالتراضی بینهما لایملك واحد منهما ان یرجع (بزازیه فی صلح الاب والوصی)

زید فوت اولوب لابوین ارقرنداشلری عمرو و بکری ترك ایتدکده زیدك لابوین عمی بشر ترکهٔ زیددن شوقدر اشیایی تغلبا قبض ایدوب بعده عمرو و بکر بشر ایله اشیاء مزبوره دن شوقدر آقچه اوزرینه صلح وقبض بدل ایلسه لر عمرو و بکر زیدك برقاچ کمسنه لر ذمتلرنده اولان شوقدر آقچه سنی اول کمسنه لردن طلب ایتدکلرنده بشر عمرو و بکره سز بنم ایله وجه محرر اوزره صلح اولمغله اوکمسنه لر ذمتلرنده اولان آقچه یی بن الورم دیوب عمرو و بکری منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وتملیك الدین من غیر من علیه الدین باطل وان کان بعوض (درر فی الصلح)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر آقچه حقندن عمرو ایله شومقدار اوزرینه صلحه بکری توکیل ایتمکله بکر دخی عمرو ایله مبلغ مزبورك اولمقداری اوزرینه صلح اولسه زید توکیلنه نادم اولوب صلحی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مرنقله من البزازیه)

هند حامل زیددن سن بنی بغیرحق ضرب ایدوب ضرب بکدن ناشی مستبین الخلقه برجنین میت القا ایتمشیدم دیو دعوی ایتدکده زید هند ایله عن انکار دعوای مزبوره دن شوقدر آقچه اوزرینه صلح ودفع بدل ایلسه زید نادم اولوب صلحی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(یجوز الصلح عن مجهول ولایجوز الاعلی معلوم فیجوز عن دعوی المال والمنفعة والجنایة فی النفس وما دونها عمدا اوخطأ (ملتقی فی الصلح)

زید عمرو ایله شوقدر آقچه یه متعلقه دعواسندن عمرو ایله عن انکار شوقدر اشیا اوزرینه صلح اولوب قبض بدل ایتدکدنصکره بکر بدل مرقومك جمله سنه مستحق چیقوب

بعد الاثبات والحكم زيددن السه زيد مبلغ مز بوری عمرودن دعوایه
قادر اولور می * الجواب * اولور
(ولووقع الصلح على سبيل المعاوضة بان وقع الصلح على خلاف جنس المدعى فعند
الاستحقاق يرجع الى اصل دعواه (خزانة المفتين فى الاستحقاق)
زید مقتولك ورثه سی عمرو و بکر و بشر دن زیدی سن قتل ایتدیکز دیو دعوی
ایتدکلرنده عمرو و بکر و بشر عن انکار ورثه ایله دعوای مزبوره دن اللی غروش
اوزرینه صلح ودفع بدل ایلسه لر مزبورلر نادملر اولوب مبلغ مزبوری ورثه دن استرداده
قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(وفى البزازية فى صلح الاب والوصى ومجمع الفتاوى عن المبسوط بعد تمام الصلح
بينهما بالتراضى ليس لواحد منهما ان يرجع عنه (انقروى فى الصلح)
زید فوت اولوب زوجه سی هندی ولابوین ارقرنداشی عمروی ترك ایتدکده جمله
ترکه یی هند قبض ایدوب بعده عمرو حصه سندن ترکه دن برمقدار نسنه اوزرینه
هند ایله على طريق التخارج صلح اولدقده زیدك دینی ظهور ایدرسه ادا ایتمك شرطیله
صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(واذا شرطوا فى هذا الصلح انه لوظهر على الميت دين فلا شئ عليهم لم يصح الصلح
وكذا لوشرطوا انه لوظهر للميت دين فلا حصة له من ذلك الدين فلا يصح الصلح
(من تتمة الفتاوى)
زید هند ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن برمقداری اوزرینه هند ایله صلح اولور
اولدقده هند زیدی کندویه کتخدا ایتمك شرطیله صلح اولسه صلح مزبور صحیح
اولورمی * الجواب * اولماز
(وجملة مالايصح تعليقه بشرط ويبطل بفاسده ثلاثة عشر البيع والقسمة والاجارة
والرجعة والصلح عن مال الخ (فصولين فى السادس والعشرين)
زید برکتابی عمروه ایداع وتسلیم ایدوب بعده زید اول کتابی حاکم حضورنده عمرودن
طلب ایتدکده بلا تعد ضایع اولدی دیوب حاکم دخی زیدك طلبیله عمروه یمین
ویردرد کده نصکره زید اول خصوصدن عمرو ایله برمقدار نسنه اوزرینه صلح اولسه
صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(اذا ادعى صاحب المال عليه الاستهلاك والمدعى يدعى الرد او الهلاك ثم صالحه
على شئ جاز الصلح فى قول محمد وابى يوسف الآخر واختلفوا فى قول ابى حنيفة
رحمه الله تعالى والصحيح انه لايجوز الصلح فى قوله وهو قول ابى يوسف الاول وعليه
الفتوى واجمعوا على انه لوصالح بعد حلف المستودع انه رد او هلك لايجوز الصلح
انما الخلاف فيما اذا كان الصلح قبل يمين المودع (خانيه فى صلح العمال)
زید هند بکر بالغه یه جبرا زنا ایدوب بکارتنی ازاله ایتدکدنصکره هند زیدی موجب
زنا ایله مؤاخذه ایتمك استدکده زید هند ایله موجب زنادن شوقدر اقچه اوزرینه صلح

﴿ اولسه ﴾

اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(واما الذی یرجع الی المصالح عنه فانواع احدها ان یکون حق العبد لا حق الله تعالی سواء کان مالا عینا اودینا اوحقا لیس بمال عین اودین حتی لایصح الصلح عن حد الزنا والسرقة وشرب الخمر بان اخذ زانیا اوسارقا اوشارب خمر وصالحه علی مال علی ان لایرافعه الی السلطان لانه حق الله تعالی (بدایع فی الصلح)
زید صغیرك وصیسی عمرو یی حاکم عزل ایدوب یرینه بکری وصی نصب ایتدکدنصکره بکر عمرودن زیدك مالندن شوقدر اقچه یی بغیر حق کندی مصارفنه صرفله استهلاك ایتمشیدك دیو دعوی وعمرو انکار ایتدکده بکرك بینه سی وارایکن مبلغ مزبورك شو مقداری اوزرینه عمرو ایله صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(صلح الوصی مع المدعی علیه علی اقل من الحق لم یجز لومقضیا علیه اومقرا به اوعلیه بینة والا جاز وصح صلحه مع المدعی لوله بینة اوعلم القاضی والا فلا (فصولین فی السابع والعشرین)
زید عمرویی موجب دیت اولان قتل ایله قتل ایدوب عمرو زوجه سی هندی واولاد صغارینی ترك ایدوب هند صغاره وصی نصب اولندقده هند زید ایله دیتك شومقداری اوزرینه عن اقرار صلح اولسه صلح مزبور صغیرلرك حصه لرنده صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(ولوصالح الاب اوالوصی علی اقل من الدیة فی الخطاء اوشبه العمد لایجوز لان الحط تبرع وهما لایملکان التبرع بمال الیتیم والحط القلیل والکثیر سواء (فی الاول من صلح البدایع)
زیدك وقفی متولیسی عمرو بکرك یدنده اولان عرصه ایچون زیدك وقف مسجلیدر دیو دعوی وبکر ملکمدر دیو انکار ایتدکده عمروك بینه سی وارایکن بکر ایله شوقدر کیل بغدای اوزرینه صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(ولو تناول الاکار من غلة الوقف شیئا فصالح المتولی علی شیء ان وجد المتولی بینة علی ما ادعی اوکان الاکار مقرا لایملك المتولی ان یحط منه شیئا (اسعاف فیما یجوز للقیم من التصرف) والمتولی کالوصی کما مر فی الوقف وصلح الوصی فی هذا الوجه لایصح وکذا صلح المتولی (عطائیه)
زید عمرو صغیرك وصیسی بکرك یدنده اولان شوقدر اقچه سنی غصبا اخذ واستهلاك ایتدکدنصکره بکر معزول اولوب یرینه بشر وصی اولدقده بشر زید ایله عن اقرار مبلغ مزبورك برمقداری اوزرینه صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(لولد دین فصالحه ابوه اووصیه ان وجب الدین بمعاقدة ابیه اووصیه صح الحط وضمن عند ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله تعالی لاعند ابی یوسف رحمه الله تعالی کوکیل

ابرأ المشتري ولو لم يكن بمعاقدتهما لم تجز الصلح للتبرع (فصولين ٢٢)
زيد وصبسي اولديغي صغيرك مالندن شوقدر اقچه قرض ويردكدن نصكره زيدك يرينه بكروصي اولدقده بكر عمرو ايله عن اقرار مبلغ مزبورك برمقداري اوزرينه صلح اولسه صحيح اولورمي * الجواب * اولماز
(والوصي لو ابرأ غريم الميت او اجله او حط عنه شيئاً صح عندهما لو عاقدا وضمن لا عند ابي يوسف رحمه الله تعالى ولو لزم بعقد غيره لم يصح وفاقا (فصولين ٢٧)
زيد متوفانك حصرا وارثي صغير اوغلي عمروك وصبسي بكر زيدك بشر ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن شومقداري اوزرينه صلحه خالدي توكيل ايدوب خالد دخي بشر ايله مبلغ مزبورك اولمقداري اوزرينه صلح وقبض بدل ايدوب بدل مزبوري بكره تسليم ايتدكدن نصكره صغير بالغ اولوب مبلغ مزبوري تماما بشردن المغله بشر دخي مبلغ مزبوري خالده تضمين ايلسه خالد بدل مرقومي بكردن استردادە قادر اولورمي * الجواب * اولور
(ولو صالح من مائة درهم على خمسين درهما فاستحق بدل الصلح يرجع بخمسين لا بمائة لان الخمسين لا يكون عوضا وانما هو استيفاء بعض وابراء عن بعض والاستحقاق يوجب نقض الاستيفاء لا نقض الابراء (فصولين في السادس عشر) وحقوق عقد يضيفه الوكيل الى نفسه كبيع واجارة وصلح عن اقرار يتعلق به ان لم يكن الوكيل محجورا (ملتقى في الوكالة)
زيد متولبسي اولديغي وقف قريه‌نك محصولني قبضه عمروي توكيل ايتمكله عمرو قريه مزبوره محصولندن شوقدر بغداي قبض ايدوب بعده اول بغدايي بغير حق كندي مصارفنه صرفله استهلاك ايتدكدن نصكره زيد اول بغدايك برمقداري اوزرينه عمرو ايله صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمي * الجواب * اولماز
(ولو تناول الاكار من غلة الوقف شيئا فصالح المتولي على شيء ان وجد المتولي بينة على ما ادعى او كان الاكار مقرا لا يملك المتولي ان يحط منه شيئا (اسعاف فيما يجوز للقيم من التصرف وما لا يجوز)
زيد متوفانك حصرا وارثلري اولاد صغارينك وصيلري عمرو بكردن تركه‌دن شوقدر اقچه‌يي تغلبا اخذ واستهلاك ايتدك ديو دعوي و بكر انكار ايتدكده عمروك بينه‌سي وار ايكن بكر ايله مبلغ مزبورك برمقداري اوزرينه صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمي * الجواب * اولماز
(الوصي لذا صالح عن حق الميت او عن حق الصغير على رجل فان كان المدعى عليه مقرا بالمال او عليه بينة او كان قضي عليه بذلك لا يجوز صلح الوصي على اقل من الحق وان لم يكن كذلك يجوز (عماديه في السابع والعشرين)
زيد عمرو متوفانك حصرا وارثلري اولاد صغارينك وصيلري بكردن عمرو ذمتنده شو قدر اقچه حقم واردر ديو دعوي ايدوب لكن اقامت بينه دن عاجز ايكن بكر

مبلغ مزبوردن زيد ايله صغارك ماللرندن شوقدر اقچه اوزرينه صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وفي فتاوى ابي الليث صح صلح الوصي على مال نفسه قل اوكثر كان المدعي بينة اولم تكن اما صلحه على مال اليتيم فلا يجوز الا اذا ثبت بالبينة ولم يفحش الغبن

(ادب الاوصياء في الصلح)

هند فوت اولوب زوجى زيدى وصغير اوغلى عمروى ترك ايتدكده هندك قزقرنداشى زينب تركهٔ هندى تغلبا قبض ايدوب بعده زيد تركه‌دن حصه‌سندن زينب ايله صلح اولدقده صغيرك حصه سندن دخى عن اقرار برمقدارى اوزرينه صلح اولسه صغير بالغ اولدقده تركه‌دن حصه‌سنى تماما زينبدن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان يحق لصغير على رجل ان كان منكرا ولم يكن له بينة يجوز وان الخصم مقرا اوله بينة لم يجز والاب والجد في الفصلين كالوصي (في السادس من صلح البزازيه ملخصا)

﴿ في صلح الفضولى ﴾

برقاچ كمسنه‌لرك زيد ذمتنده شوقدر اقچه حقلرى اولوب ايچلرندن عمرو سائرلرك اذنلرنسز مبلغ مزبورك برمقدارى اوزرينه زيد ايله صلح اولسه سائرلر حصه لرنده صلحى مجيزلر اولميوب مبلغ مزبوردن حصه‌لرينى تماما زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(الفضولى هو من يتصرف في حق غيره بغير اذن شرعى كل تصرف صدر منه وله مجيز حال وقوعه انعقد موقوفا (تنوير الابصار في البيوع)

زيد فوت اولوب ورثه‌سنى ترك ايتدكده اجانبدن عمرو تركه‌دن شوقدر اقچه‌يى تغلبا اخذ ايتدكدنصكره ورثه‌دن بكر سائر ورثه اذنلرنسز مبلغ مزبورك برمقدارى اوزرينه عمرو ايله صلح اولسه سائر ورثه صلحى مجيزلر اولميوب مبلغ مزبوردن تماما حصه‌لرينى المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر (مر نقله من تنوير الابصار)

زيد فوت اولوب آخر دياره ورثه سنى ترك ايتدكده اجانبدن هند تركهٔ زيدى تغلبا قبض واستهلاك ايدوب بعده ورثه دن عمرو كلوب تركهٔ زيددن هند ايله عن اقرار سائر ورثه اذنلرنسز شوقدر اقچه اوزرينه صلح اولسه سائر ورثه حصه‌لرنده صلحى مجيزلر اولميوب تركهٔ زيددن حصه‌لرينى تماما هنده تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر (مر نقله من التنوير)

زيد عمروى موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايدوب عمرو اوغللرى بكر وبشرى ترك ايتدكده بكر بشر اذنلرنسز ديتك شو مقدارى اوزرينه صلح اولسه بشر حصه‌سنده صلحى مجيز اولميوب تماما ديتدن حصه‌سنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور (سبق نقله من التنوير)

زيد عمروى موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايدوب عمرو زوجه‌سى هندى ولابوين

ارقرنداشی بکری ترك ایتدکده بکرهندك اذنسز زید ایله عمروك دیتندن شومقداری
اوز رینه صلح اولسه هند حصه سنده صلحی مجیزه اولمیوب تمام دیتدن حصه سنی
زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته)
زید عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدقلری شوقدر اقچه یی معا بکره اقراض وتسلیم
ایتدکلرند نصکره زید عمروك اذنسز مبلغ مزبورك شومقداری اوزرینه بکر ایله
صلح وماعدادن بکری ابرا ایلسه عمرو حصه سنده صلح وابرایی طوتمیوب مبلغ مزبوردن
حصه سنی تماما بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور (یستفاد مما مر من التنویر)

﴿ فی الابراء ﴾

زیدك عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعوا سندن زیدك قرنداشی بکر فضولا عمروی
ابرا ایلسه زید مجیز اولمیوب خصوص مزبوری عمرودن دعوایه
قادر اولورمی * الجواب * اولور
(الفضولی هو من یتصرف فی حق غیره بغیر اذن شرعی کل تصرف صدر منه وله
مجیز حال وقوعه انعقد موقوفا (تنویر الابصار فی البیوع)
هند فوت اولوب زوجی زیدی وباباسی عمروی ترك ایتدکده ترکهٔ هندك جمله سنی عمرو
تغلبا اخذ واستهلاك ایتدکد نصکره زید عمروك آخر قزی زینبی تزوج ایدوب بعده
ترکه دن حصه سندن عمروی ابرا ایدر اولدقده زینبه شوقدر اقچه ویررسك حصه می
ضماندن بری اول دیوب بو شرطله ابرا ایلسه ابراء مزبور صحیح
اولورمی * الجواب * اولماز
(والخامس لو علق بصریح الشرط کان ادیت الی کذا اواذا اومتی لایصح الابراء
لما تقرر ان تعلیقه بالشرط صریحا باطل لانه تملیك من وجه
(الدر المختار فی الصلح)
طفسان باشنده اولوب معتوه اولان زید برخصوصه متعلقه دعواسندن عمروی ابرا
ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(وتصرف الصبی والمعتوه الذی یعقل البیع والشراء ان کان نافعا محضا کالاسلام
والاتهاب صح بلا اذن وان ضارا کالطلاق والعتاق والصدقة والقرض لا
وان اذن به ولیهما (الدر المختار فی المأذون)
زید برخصوصك تمشیتیچون بطریق الرشوه عمروك شوقدر اقچه سنی الدقده اول
مجلسده مبلغ مزبورك عینی موجود ایکن عمرو مبلغ مزبوردن سنی ابرا ایتدم دیوب
بو وجهله زیدی ابرا ایلسه ابراء مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(الابراء عن الاعیان لایصح (خانیه قبیل الابراء) ولو صالح علی بعض دار یدعیها
لایصح هذا الصلح فی روایة ابن سماعه عن محمد لا استوفی بعض حقه وابرأ عن الباقی
والابراء عن الاعیان باطل فتسمع دعواه الباقی وبه افتی شیخ الاسلام والامام ظهیر
الدین لکن ظاهر الروایة انه یصح مطلقا فلاتسمع دعوی الباقی قلت وقولهم الابراء

عن الاعيان لايصح معناه ان العين لاتصير ملكا للمدعى عليه لانه يبقى المدعى على دعواه بل يسقط فى الحكم كالصلح على بعض الدين فانه انما يبرأ عن باقيه فى الحكم لافى الديانة ولذا لوظفر به اخذه ذكره القهستانى والبرجندى وغيرهما واما الابراء عن دعوى الاعيان فصحيح بلا خلاف (الدر المنتقى فى الصلح)

زيد برخصوصك تمشيتيچون بطريق الرشوه عمروك شوقدر اقچه سنى الدقده اول مجلسده مبلغ مزبورك عينى موجود ايكن عمرو مبلغ مزبوردن سنى ابرا ايتدم ديوب بووجهله زيدى ابرا ايتدكد نصكره زيد مبلغ مزبورى استهلاك ايلسه عمرو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

ولوقال ابرأتك من هذا العبد له ان يدعيه لانه ابراء عن الضمان الواجب فيبقى امانة فى يده فيصح دعواه حال قيام العين واستهلاكه لاحال هلاكه كما نص عليه فى غير الذخيرة ولوقال برئت من هذا العبد اوالعين لايصح دعواه وكان بريئا (من مجموعة د د ه افندى نقلا عن الذخيره وكذا فى صلح النهايه ودعوى البزازيه)

زيد اوغلى عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عمروك ذمتنى ابرا ايدر اولدقده عمروه اكر بغله حسن معاشرت ايدرسك مبلغ مزبوردن ذمتكى ابرا ايتدم ديسه ابراء مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوعلق البراءة بالشرط صريحا احترز به عن التعليق معنى كما مر كان اواذا اومتى اديت الى كذا نصفا مثلا من دينه فانت برئ من الباقى لايصح الابراء وان اداه اذ فى الابراء معنى تمليك ينافيه التعليق كما تقرر (قهستانى فى الصلح)

زيد زعيم زعامتى صو باشيسى عمروك ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عمروى ابرا ايدر اولدقده اكر زعامتم رعاياسى ذمتلرنده اولان حقمه وضع يد ايتمزسك مبلغ مزبوردن ذمتكى ابرا ايلدم ديسه ابراء مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(مايبطل بالشرط الفاسد ولايصح تعليقه به البيع والقسمة والاجارة والاجازة والرجعة والصلح عن مال والابراء عن الدين الخ (تنوير الابصار قبيل الصرف)

شركت عنان ايله شريكلر اولان زيد وعمرو فسخ شركت ايدوب محاسبه كوردكلرنده زيدك عمرو ذمتنده شوقدر اقچه سى ظاهر اولدقد نصكره زيد عمروه فلان وفلان كسنه لره اولان شوقدر اقچه ديكى ادا ايدرسك مبلغ مزبوردن برى اول ديوب بو وجهله ابرا ايلسه ابراء مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله من التنوير وغيره)

عنان اشريكلر اولان زيد وعمرو فسخ شركت عقد عنان ايدوب هر برى مال شركتدن حصه سنى اخذ واستيفا وشركته متعلقه دعوادن اخرى ابرا ايتسدكد نصكره مزبورلردن هر برى ماللرند ن شوقدر اقچه چيقاروب تكرار عقد شركت ايدوب مال شركتى اعمال اوزره ايكن زيد فوت اولدقده مال شركتك جمله سنى زيدك ورثه سى قبض ايلسه لر عمرو مال شركتدن حصه سنى زيدك ورثه سندن طلب ايتدكده ورثه

مجرد عقد اولدن اولان ابرايه بناء و يرماكه قادر اولور لرمی * الجواب * اولماز لر
(وفي المنية ادعى عليه دعاوى معينة ثم صالحه واقرانه لادعوى له عليه ثم ادعى عليه حقا آخر تسمع وحمل اقراره على الدعوى الاولى الا اذا عم فقال لا اية دعوى كانت (من دعوى البزازيه في نوع آخر في الدفع) وذكر القاضي اتفقت الرواية على ان المدعي لو قال لا دعوى لي قبل فلان اولا خصومة لي قبل فلان يصح ولا يسمع دعواه في حق حادث بعد الابراء (بزازيه في المحل المذكور)

زيد هندك عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقجه حقيندن هندك اذنسز عمروى ابرا ايلسه هند مجيزه اولميوب مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(الفضولي هو من يتصرف في حق غيره بغير اذن شرعي كل تصرف صدر منه وله مجيز حال وقوعه انعقد موقوفا (تنوير الابصار في البيوع)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقجه سنی المدين ديوني تركه سندن ازيد اولديغی حالده فوت اولدقده زيدك ورثه سی غرما اذنلرنسز مبلغ مزبوردن عمروى ابرا ايلسه لر غرما مجيز لر اولميوب مبلغ مزبورى رأى حاكله عمرودن الوب قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(او على الميت دين مستغرق لم يجز الصلح ولا القسمة اذ وارثه لم يملك تركته (فصولين في الثاني والعشرين) وذكر ظهير الدين مات وله في يد انسان غصب اودين فطلب منه الورثة تسليم ذلك وعلى الميت دين مستغرق فصالح الورثة عما عليه اوفي يده على ان يدفعه اليهم يغرم لغرماء الميت ولا يبرأ بهذا الصلح (من وصايا البزازيه في تصرف المريض)

ما قول شيخ الاسلام سلمه الله الملك العلام في زيد مات عن زوجة واولاد صغار منها وترك ديونا في الذمم فابرأت الزوجة مديونا مع كونها وصية على اولادها فهل يقتصر على حصتها او يتعدى الى حصة الاولاد افتونا مأجورين * الجواب * نعم يقتصر على حصتها ولا يتعدى
(ابرأ الغريم احد الورثة من الدين صح في حصة نفسه (فصولين في الرابع والثلثين) والوصي لو ابرأ غريم الميت اواجله اوحط عنه شيئا صح عندهما لو عاقدا وضمن لا عند ابي يوسف ولو لزم بعقد غيره لم يصح وفاقا (فصولين في التاسع والعشرين)

زيد مديونی عمروه ذمتكده اولان شوقدر اقجه حقمی سندن طلب ايتميم ديدكدنصكره زيد مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايلسه عمرو مجرد طلب ايتميم ديمشيدك ديو ويرماكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(قال لآخر لا اخاصمك اولا اطلب منك مالی فهذا ليس بشیء (في الثالث من هبة البزازيه)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقجه حقنه بكر عمروك امريله كفيل اولدقدنصكره بكر قبل الاداء عمرو ذمتنده اصلا حقم يوقدر ديو عمروى ابراء عام ايله

ابرا ايدوب بعده كفالت مرقومه يه بناء مبلغ مزبوری زيده ادا ايلسه حالا بكر بعد الابرا ادا ايتمكله حق حادث اولمش اولور ديوب مبلغ مزبور ايله عمروه رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو ابرأ الكفيل الاصيل قبل الاداء الى الطالب من الدين او وهبه له يصح حتى لايرجع على الاصيل بعد الاداء (من كفالة الكفاية)

﴾كتاب المضاربة﴿

(هی شركة فی الربح بمال من جانب وعمل من جانب (ملتقى الابحر)

زيد عمروه شوقدر ركيل بغدای ويروب بونكله اول بغدای مضاربه اولسون ديوب لكن بغدايی بيع وثمنيله مضاربة عمل ايله ديمش اولمسه عقد مزبور جائز اولورمی * الجواب * اولماز

المضاربة لاتجوز بغير الدراهم والدنانير مكيلا كان او موزونا او عروضا (خانيه فی المضاربة)

(رجل دفع عرضا وقال بعه واعمل بثمنه مضاربة بنصف الربح فباع باحد النقدين وتصرف فی الثمن جازت المضاربة لانه اضافها الى الثمن لا الى العروض (خانيه فی المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغی اقچه يی ابتداء متاعه بوزوب بعده متاع ايله تجارت ايچون آخر دياره سفر ايتدكده يولده زيدی حراميلر قتل ايدوب متاعی غارت ايلسه‌لر زيدك تركه سندن ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ثم المدفوع الى المضارب امانة فی يده لانه قبضه بامر مالكه لا على وجه البدل والوثيقة وهو وكيل فيه لانه يتصرف فيه بامر مالكه واذا ربح فهو شريك فيه لتملكه جزأ من المال بعمله واذا فسدت ظهرت الاجارة حتى استوجب العامل اجر مثله واذا خالف كان غاصبا لوجود التعدی منه على مال غيره (هدايه فی المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغی اقچه يی ابتداء متاعه بوزوب بعده متاعی بيع ايچون عمروك اذنيله آخر دياره كتوروركن يولده زيدی حراميلر باصوب متاعی نهب وغارت ايلسه‌لر زيده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(مضارب سافر بمال المضاربة فقطع عليه الطريق واخذ لايضمن (جواهر الفتاوی فی الشركة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغی اقچه يی برمدت اعمال ايدوب لكن ربح حاصل اولماسه بعده مزبورلر مضاربه يی فسخ وعمرو رأس مالی زيددن السه عمرو زيده مجرد اقچه‌می اعمال ايتمكله مالكدن شوقدر اقچه ربح ويرديو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لايجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعی (منح فی التعزير)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغی اقچه يی برقاچ دفعه اعمال ايدوب حاصله اولان فائده يی عمرو ايله اقتسام ايتدكدنصكره فسخ عقد اولنمدين زيد مبلغ مزبور ايله تكرار

عمل ایتدکده تعدی وتقصیر ایتمز رأس ماله ضرر ترتب ایلسه عمرو رأس مال طرفیندن فائده ایله تکمیل اولنسون دیدکده زید راضی اولمیوب جمله ضرری سن چک دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان کانا یقتسمان الربح والمضاربة بحالها ثم هلك المال بعضه اوکله تراد الربح حتی یستوفی رأس المال لان قسمة الربح لاتصح قبل استیفاء رأس المال لانه هو الاصل وهذا بناء علیه وتبع له فاذا هلك ما فی ید المضارب تبین ان ما استوفیاه من رأس المال فیضمن المضارب ما استوفاه لانه اخذه لنفسه وما اخذه رب المال محسوب برأس ماله واذا استوفی رأس المال فان فضل شیء کان بینهما لانه ربح وان نقص فلا ضمان علی المضارب لما بینا (هدایه فی المضاربة)

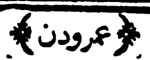
زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی اقچه‌نك جمله‌سنی آخر دیارده عمروك اذنی وثمن مثلیله ابتداء شومقوله متاعه بوزوب بعده متاعی بیع ایتمدین زید اول دیارده فوت اولدقد نصکره زیدك ترکه‌سنه وصی نصب اولنان بکر متاعی رأی حاکله ثمن مثلیله بیع ایتدیکی وقتده رغبات ناس منقطعه اولمغله ثمن مز بور ثمن اولدن ناقص اولوب مال مضاربه‌یه ضرر ترتب ایلسه عمرو اول ضرری زیدك ترکه‌سندن تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن حکم المضاربة الصحیحة ان یکون الربح بینهما علی الشرط والوضیعة علی رب المال (شرح الطحاوی فی المضاربة)

زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی اقچه‌یی متاعه بوزدقد نصکره زید متاعی شوقدر فائده ایله بعض کسنه‌لره بیع وتسلیم ایدوب بعده ثمنی المدین عمرو فوت اولسه زید عمروك ورثه‌سنه ثمنی اول کسنه‌لردن الوب رأس مالی وفائده‌دن حصه‌کزی ویریم دیرکن ورثه راضی اولمیوب زیده رأس مال وفائده‌دن حصه‌مزی مالکدن ویر بعده اول کسنه‌لردن ال دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(اذا انفسخت المضاربة ومال المضاربة دیون علی الناس فامتنع عن التقاضی والقبض فان کان فی المال ربح اجبر علی التقاضی وان لم یکن فیه ربح لم یجبر علی التقاضی والقبض وقیل له احل رب المال بالمال علی الغرماء لانه اذا کان هناك ربح کان له فیه نصیب فیکون عمله عمل الاجراء والاجیر مجبور علی العمل فیما التزم واذا لم یکن هناك ربح لم یسلم له منفعة فکان عمله عمل الوکلاء فلا تجبر علی اتمام العمل کما لا یجبر الوکیل علی قبض الثمن غیر انه یؤمر المضارب او الوکیل ان تحیل رب المال علی الذی علیه الدین حتی یمکنه قبضه لان حقوق العقد راجعة الی العاقد فلا یثبت للآخر ولایة القبض الا باحالة العاقد فیلزمه ان تحیله بالمال حتی لایتوی حقه ولو ضمن العاقد لرب المال هذا الدین الذی علیه لم یجز ضمانه لان العاقد جعله امینا فلا یملك ان یجعل نفسه ضمینا (بدایع فیما یبطل به عقد المضاربة)

زید عمروه مضاربه طریقیله شوقدر اقچه ویردکد نصکره برمدت مرورنده مبلغ مزبوری



عمرودن طلب ایتـدکده عمرو مبلغ مزبوری ساکه تماما ویردم دیوب زید انکار ایلسه
عمرو یمینیله تصدیق اولنورمی * الجواب * اولنور
ولو ادعی المضارب او الشریك دفع المال وانکر رب المال او الشریك القبض یحلف
المضارب والشریك الذی کان المال فی یده اذ القول للامین مع الیمین
(فصولین فی الخامس عشر)
زید مضاربه طریقیله عمروه شوقدر اقجه ویردکدنصکره مال مضاربه عمروك یدنده
نقد ایکن زید فوت اولدقده ورثه‌سی عمروه بینمزده مناصفه اولق اوزره بنه مضاربة
اعمال ایله دیملریله عمرو مبلغ مزبوری اعمال ایدوب شوقـدر فائده حاصله اولدقده
اصل مال وفائده‌دن شرطلری اوزره ورثه‌نك حصه‌لری اولان شوقدر اقجه‌یی ورثه‌یه
ویردکدنصکره عمرونك نام اولوب ورثه‌یه ویردیکی ربحی دعوی ایتدکده مرافعه اولدقلری
قاضی ربحك جمله‌سی عمروك اولوردیو ورثه‌نك ربحدن بروجه محرر مقبوضلرینی
عمروه حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز
(ولو قال رب المال للغاصب او المستودع او المستبضع اعمل بما فی یدك مضاربة بالنصف
جاز عند ابی یوسف رحمه الله تعالی والحسن رحمه الله تعالی کذا فی محیط السرخسی
(هندیه فی الاول من المضاربة) والمضارب امین فهی ایداع ابتداء قبل التصرف
(الدر المنتقی فی المضاربة)
زید عمروه مضاربه‌طریقیله شوقدر اقجه ویردکده قول اشترا ایتمه دیونهی ایتمشیکن
عمرو مبلغ مزبور ایله برقول اشترا ایدوب بعده اول قول حر الاصل چیقوب حریتنه حکم
اولنمغله مبلغ مزبور ضایع اولسه زید مبلغ مزبوری عمروه تضمینه
قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وان قیدت ولو بعد العقد مالم یصر المال عرضا ببلد او وقت او معامل معین او سلعة
او نوع تجارة فلیس له ان یتجاوز ما عینه کما فی الشرکة وقد تقدم فان تجاوز ضمن والربح له
والوضیعة علیه للمخالفة (الدر المنتقی فی المضاربة)
زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی اقجه ایله برمتاع اشترا ایتـدکدنصکره زید
عمروك اذنندن کندی مالندن شوقدر اقجه اجرت ویروب اول متاعی آخر دیاره نقل
ایلسه زید مبلغ مزبور ایله مال مضاربه‌یه رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(لو اشتری ثیابا بجمیع مال المضاربة ثم استأجر علی حملها او قصارتها او فتلها وفعل
ذلك من ماله فهو متطوع لانه یصیر مستدینا علی المضاربة وهو لا یملك ذلك (هندیه
فی التاسع من المضاربه) مضارب معه الف اشتری بها ثیابا فقصرها او حملها بمائة
من عند نفسه وکان قال له رب المال اعمل برأیك اولم یقل فهو متطوع لانه لو جاز علی
رب المال صار مستدینا علیه ولم یأمر رب المال بذلك وقوله اعمل برأیك لا اثر له فی الاستدانة
لانها لیست من اعمال المضاربة (بزازیه فیما یملك المضارب)
زید عمروه بکر ذمتنده اولان شوقدر اقجه‌یی بکردن اخذ ومضاربة عمل ایله دیو امر

ایدوب لکن عمرو بکردن نسنه المدین زید فوت اولسه عقد مزبور باطل
اولور می * الجواب * اولور
(وتبطل ای المضاربة بموت احدهما ای المالك والمضارب لانها توکیل وموت الوکیل
اوالموکل یبطل الوکالة (د رر فی المضاربة)
زید شوقدر اشیاسنی عمروه ویروب اشیاء مزبوره یی بیع وثمنیله مضاربة عمل ایله دیوامر
ایدوب لکن عمرو اشیاء مزبوره یی بیع ایتمدین زید فوت اولسه عقد مزبور باطل
اولور می * الجواب * اولور (مرنقله من الدرر)
زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی الجه یی متاعه بوزدقدنصکره زید متاعی شوقدر
الجه فائده ایله بعض کسنه لره بیع وتسلیم ایدوب بعده ثمنی اول کسنه لردن المدین عمرو فسخ
عقد مضاربه ایلسه زید عمروه ثمنی اول کسنه لردن الوب رأس مال وفائده دن حصه کی
ویره یم دیرکن عمرو راضی اولمیوب زیده سن رأس مالی وفائده دن حصه می مالکدن ویر
بعده اول کسنه لردن ال دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز
(افترقا وفی المال دیون وربح یجبر المضارب علی اقتضاء الدیون والالا ویوکل المالك علیه
(تنویر الابصار فی المضاربة) ولوضمن العاقد لرب المال هذا الدین الذی علیه لم یجز
ضمانه لان العاقد جعله امینا فلا یملك ان یجعل نفسه ضمینا
(بدایع فیما یبطل به عقد المضاربة)
زید عمروه مضاربه طریقله شوقدر الجه ویردکدنصکره مال مضاربه عمروك یدنده نقد
ایکن زید فوت اولدقده عمرو زیدك ورثه سی اذنلرنسز مبلغ مزبوری متاعه بوزوب آخر
دیاره کوتوررکن متاع عمروك یدنده ضایع اولسه عمروه ضمان لازم
اولور می * الجواب * اولور
(وان مات رب المال والمال نقد بطلت المضاربة فی حق التصرف وان عرضا فی حق
المسافرة تبطل لافی حق التصرف فیملك بیعه بالعرض والنقد ولواتی مصرا واشتری شیئا
فمات رب المال وهولا یعلم فاتی بالمتاع مصرا اخر فنفقة المضارب فی مال نفسه وهو ضامن
لما هلك فی الطریق فان سلم المتاع جاز بیعه لبقائها فی حق البیع
(بزازیه فی المضاربة)
زید عمرودن مضاربة صحیحه ایله الدیغی الجه یی اعمال ایدوب شوقدر فائده حاصله اولوب
عمرو اصل مالی زیددن الدقده فائده نك جمله سنی دخی تغلباً زیددن السه زید اول فائده دن
حصه سنی عمرودن استرداده قادر اولور می * الجواب * اولور
(ومن حکم المضاربة الصحیحة ان یکون الربح بینهما علی الشرط
(شرح الطحاوی)
زید عمرودن مضاربه طریقیله شوقدر الجه الدقده عمرو مبلغ مزبور ایله یاغ اشترا ایله غیری
امتعه اشترا ایلمه دیو تقیید ایتمشیکن زید مبلغ مزبور ایله یاغ اشترا ایتمیوب عمروك اذننسز
غیری امتعه اشترا وقبض واخره بیع ایتدکده مال مضاربه یه ضرر ترتب ایلسه زیده

ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(فان جاز المضارب عنه اى ما عينه المالك ضمن المال وكان له ربحه وعليه وضيعته لانه صار مخالفا (قهستانى فى المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى شوقدر اقجه يى متاعه بوزه‌رق عمرو فوت اولوب بعده زيد مبلغ مزبورايله نفسيچون عمل ايدوب شوقدر فائده حاصل اولدقده زيد فائده يى مصارفنه صرف ايله استهلاك ايلسه زيد اصل مالى عمرونك ورثه سنه ويردكده ورثه فائده‌دن بزه حصه ويركه فائده‌دن حصه‌مزى ضامن اولديو زيده جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وتبطل المضاربة بموت احدهما لكونها وكالة (الدر المختار) وان آجر الغاصب المغصوب اوالامين الامانة كالعارية والوديعة اوربح الغاصب اوالامين بالتصرف كالبيع فيهما اى المغصوب والامانة تصدق الغاصب والامين وجوبا بالاجرة والربح عندهما خلافا لابى يوسف رحمه الله تعالى وفيه اشارة الى ان كلا من الاجرة والربح صار ملكا لهما ملكا خبيثا وحراما لخبث السبب وهو التصرف فى ملك الغير وكل حلال عنده لان المضمونات تملك باداء الضمان (قهستانى فى الغصب وتمامه فيه)

زيد عمرو وبكره شوقدر كيل بغداى ويروب اول بغدايى بيع وثمنيله مضاربة عمل ايلك ديو امر ايتدكده عمرو وبكردخى بغدايى ثمن مثلنه بيع وثمنى قبض ايتدكلرنده ثمن مزبورك برمقدارى عمرو وبكرك تعدى وتقصيرلرى اولمقسزين ضايع اولسه عمرو وبكره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وما هلك من مال المضاربة يصرف الى الربح فان زاد الهالك على الربح لم يضمن (تنوير الابصار فى المضاربة)

بوصورتده زيد مجرد ضايع اولمغله سزه ضمان لازم اولورديو عمرو وبكردن تغلبا اولقدر اقجه السه عمرو وبكر مبلغ مزبورى زيددن استردادة قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وحكمه الاثم لمن علم انه مال الغير ورد العين قائمة والغرم هالكة (درر فى الغصب)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شوقدر اقجه ويردكده نصكره مال مضاربه ايله سبسام اشترا ايله غيرى متاع اشترا ايتمه ديمشيكن عمرو مبلغ مزبور ايله زيدك اذنى اولمقسزين صغر اشترا ايتدكده اول صغرلرك بعضى هلاك اولمغله مبلغ مزبورك برمقدارى ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(وغصب ان خالف لتعديه على مال غيره فيكون ضامنا ولو وصلية اجاز بعده اى المضارب اذا اشترى ما نهى عنه ثم باعه وتصرف فيه ثم اجاز رب المال لم يجز (درر فى المضاربه)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقجه يى متاعه بوزوب بعده متاعى بيع ايتمدين عمرو اول متاعى زيدك اذنى اولمقسزين اخذ وشوقدر فائده ايله آخره بيع وتسليم وقبض ثمن ايلسه زيد اول فائده‌دن شرطلرى اوزره حصه سنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اشترى المضارب بمالها جارية فاخذها رب المال بلا اذنه وباعها بالربح فالربح على الشرط

ولايكون بيعها نقضا للمضاربة (بزازيه في المضاربة)
زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغي شوقدر اقچه يي متاعه بوزوب بعده متاعي بيع ايتمدن زيد فوت اولدقده عمرو اول متاعي تغلبا اخذ واخره بيع ايتدكده شوقدر فائده حاصل اولسه ورثه فائده دن حصه لريني عمرودن طلب ايتدكلرنده عمرو مجرد زيد قبل البيع فوت اولمغله سزه حصه ديكز ديو ويرمامكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز
(وان كانت المضاربة حين مات المضارب عروضا اودنانير فاراد رب المال ان يبيعها مرابحة لم يكن له ذلك والذى يلي بيعها وصي المضارب فان لم يكن له وصي جعل القاضي له وصيا يبيعها فيوفي رب المال رأس ماله وحصته من الربح و يعطي حصة المضارب من الربح غرماءه (هنديه في التاسع عشر من المضاربة)
زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغي اقچه يي متاعه بوزمق ايچون مدت سفر بعيد آخر دياره كيدوب اياب وذهابنده كنديك نفقه سنه والديغي متاعك كراسنه مال مضاربه دن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايتدكدنصكره متاعي بيع ايدوب مال مضاربه نقد اولدقده زيد عمرو ده رأس مالي الوب بعده فضله يي بينلرنده اقتسام ايده لم ديدكده عمرو مصروفكي طوتمام فائده دن حصه كه حساب ايدرم ديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز
(وفي الاصل المضارب مادام يعمل في المصر فنفقته في ماله وان كان المصر كبيرا وهو مقام في جانب آخر للتجارة اما اذا انفصل عن عمران المصر سواء كان مسيرة سفر اودونه فنفقة في مال المضاربة وكسوته وطعامه ودهنه ومايغسل ثيابه و بركبه وعلف دوابه للركوب (خلاصه في الثالث من المضاربة) ولوكان اشترى بسبعمائة منها طعاما وبقيت في يده مائة فاداها في الكراء لم يكن متطوعا (هنديه في التاسع من المضاربة)
منقررايج ايكن زيد مضاربه طريقيله عمروه شوقدر اقچه ويروب بعده عمرو اول منقرلري متاعه بوزمدين منقر كاسد اولسه اول منقرلر عينيله عمروك يدنده موجود اولمغله عمرو اول منقرلري زيده ويرمك استدكده زيد عمروه مجرد منقر ديدكده ايكن كاسد اولمغله يرينه التون يا كمش الورم ديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز
(والمضارب امين فهي ايداع ابتداء قبل التصرف (الدر المنتقى في المضاربة) فان كانت الوديعة قائمة بعينها ترد عليه لان هذا عين ماله (بدايع في اواخر الوديعة)
زيد عمروه مضاربه طريقيله شوقدر اقچه ويردكده مبلغ مزبور ايله اسيردن ماعدا متاع آل اسيرالمه ديو نهي ايتمشيكن عمرو مبلغ مزبور ايله براسير اشترا ايدوب اول اسير عمروك يدنده فوت اولسه زيد مبلغ مزبوري عمروه تضمينه قادر اولورمي * الجواب * اولور
(مر نقله من الدرر والقهستاني)
زيد عمرو رئيسه مضاربه طريقله شوقدر اقچه ويردكده عمرو هر سفر ايتدكده مزبوره شوقدر اقچه ربح ويرمك اوزره ويرسه عقد مزبور صحيح اولورمي * الجواب * اولماز
(وشرط كون الربح بينهما مشاعا فتفسد ان شرط لاحدهما عشرة دراهم مثلا لاحتمال

ان لا يحصل من الربح الا ذلك القدر (الدر المنتقى فى المضاربة)

بو صورتده عمرو مبلغ مزبور ايله سفر ايتدكده فورتنه دن عمروك سفينه سى پاره لنوب هلاك اولدقده مبلغ مزبور ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يضمن المضارب المال بهلاكها فيها اى المضاربة الفاسدة وهذا ظاهر الرواية وبه يفتى كما فى الواقعات وعن محمد انه يضمن كما فى الكرمانى وقال الطحاوى انه لا يضمن عنده خلافا لهما والاصح انه لم يضمن عند الكل كما فى العمادى (قهستانى)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شوقدر اقچه ويردكده مبلغ مزبور ايله بغداى اشترا ايله غيرى متاع اشترا ايلمه ديو نهى ايتمشيكن عمرو مبلغ مزبور ايله قطران اشترا ايدوب بيع ايتدكده شوقدر اقچه ضرر ايلسه اول ضررى عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ولا يملك ايضا تجاوز بلد او سلعة او وقت او شخص عينه المالك لان المضاربة تقبل التقييد المفيد ولو بعد العقد مالم يصر المال عرضا لانه حينئذ لا يملك عزله فلا يملك تخصيصه كما سيجئ قيدنا بالمفيد لان غير المفيد لا يعتبر اصلا كنهيه عن بيع الحال واما المفيد فى الجملة كسوق من مصر فان صرح بالنهى صح والا لا فان فعل ضمن بالمخالفة (الدر المختار فى المضاربة)

زيد اوغلى عمروه بضاعه طريقيله اوچ كيسه اقچه ويروب عمرو دخى اعمال ايدوب شوقدر ربح حاصل اولدقدنصكره زيد اصل مال وربحى المدين عمرو فوت اولوب زيدى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه زيد اصل مال وربحى مستقلا المق استدكده سائر ورثه مجرد عمروك يدنده بولنمغله اصل مال وربحدن بزدخى حصه الورز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ودفع المال الى آخر مع شرط الربح كله للمالك بضاعة فيكون وكيلا متبرعا (الدر المختار)

﴿ كتاب الوديعة ﴾

الايداع تسليط المالك غيره على حفظ متاعه زاد فى التنوير صريحا او دلالة والوديعة شرعا مايترك عند الامين للحفظ (الدر المنتقى فى الوديعة)

زيد شوقدر اقچه سنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره اهل عرف طائفه سندن بكر زيدى برجرمله اتهام ايتدكده عمرو مبلغ مزبورى زيدك اذنسز زيدك جريمه سيچون بكره ويرسه زيد مجبرا اوليوب مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو قضى المودع دين مودعه بالوديعة ضمن فى الصحيح (فصولين فى الثانى والعشرين)

رجل فى يديه مال انسان فقال له السلطان الجائر ان لم تدفع الى هذا المال حبستك شهرا او ضربتك ضربا لا يجوز له ان يدفع المال اليه فان دفع كان ضامنا وان قال له ان لم تدفع الى المال اقطع يدك او اضربك خمسين سوطا فدفع اليه لا يكون ضامنا لان دفع مال الغير الى الجائر لا يجوز الا ان يخاف تلف عضو والضرب المتوالى يخاف منه التلف (خانيه فيما يعد تضييعا من كتاب الوديعة)

زيد شوقدر اقجه سنی عمروه ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره بکر مبلغ مزبوری عمرودن غصبا اخذ ایلسه عمرو مبلغ مزبوری بکردن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ان للغاصب والمودع يدا معتبرة بدليل ان السارق يقطع بخصومته فاذا وجد معترض على يده كان له ولاية الاسترداد منه ان كان قائما (من بيوع شرح الجامع الكبير الحصيرى فى الغصب)

زيد شوقدر اقجه سنی عمروه ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ورثه سی آخر دیارده اولمریله ترکه سنی امین بیت المال اولان بکر قبض ایتدکده عمرو مبلغ مزبوری ورثه اذنلرنسز بکره دفع وتسلیم ایلسه ورثه بکرک قبضنی مجیز اولمیوب مبلغ مزبوری عمروه تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(اودع رجلا مالا وقال ان مت فادفعه الى ابنى فدفعه اليه وله وارث غيره ضمن نصيبه ولا يكون بهذا وصيا ولو قال فادفعه الى فلان غير وارث ضمن ان دفعه اليه (فصولين قبيل التاسع والعشرين)

زيد خدمتكارى عمروه كوتور فلان بلده ده بكره ويردیو شوقدر اشیا ویروب عمرو دخی اشیاء مزبوره یی اول بلده یه کوتوررکن عمروی یولده حرامیلر باصوب اشیاء مزبوره یی نهب وغارت ایلسه‌لر عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(وحكمها وجوب الحفظ على المودع وصيرورة المال امانة عنده وفرع عليه بقوله فلا يضمن اى المودع ان هلكت او سرقت عنده (درر فى الوديعة)

زيد شوقدر اقجه سنی عمروه ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو مبلغ مزبورک برمقدارینی فضولا آخره اقراض وتسلیم ایلسه زید مجیز اولمیوب اولمقداری عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو اقرض مال غيره فاجازه ربه يكون المقرض رب المال وان لم يجز وضمن القابض برئ الدافع ولو ضمن الدافع فالدافع ملك ما دفع لضمانه (فصولين فى الرابع والعشرين)

زيد شوقدر منقرینی استانبولده عمروه ایداع وتسلیم ایدوب ادرنه یه کلدکدنصکره عمرو مبلغ مزبوری استانبولده واقع منزلده قویوب بعده اول دخی ادرنه یه کلسه زید عمروه مبلغ مزبوری استانبولدن کتوروب ادرنه ده بکا تسلیم ایله دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

قال ربها للمودع احملها الى اليوم فقال افعل ولم يفعل حتى مضى اليوم لم يضمن اذ الواجب عليه التخلية لا حملها اليه فتبرع بقبوله فلا تجبر عليه (فصولين فى الثالث عشر)

منقر رایج ایکن زید شوقدر منقرینی عمروه ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو اول منقرلری زیدک اذننسز بغیر حق کندی مصارفنه صرفله استهلاک ایدوب بعده منقر کاسد اولسه زید اول منقرلرک یوم استهلاکده اولان قیمتنی عمرودن طلب ایتدکده عمرو ویرمیوب اولقدر منقر ویررم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وحكمه الاثم لمن علم ووجوب رد عينه فى مكان غصبه ان كانت باقية والضمان لو هلكت في المثلى كالكيلي والوزني والعددي المتقارب يجب مثله فان انقطع المثلى يجب قيمته يوم الخصومة وعند ابي يوسف رحمه الله تعالى يوم الغصب وعند محمد رحمه الله تعالى يوم الانقطاع (ملتقى فى الغصب) وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى يوم الغصب وهذا اعدل الاقوال كما ذكره صدر الشريعة وهو المختار كما فى النهايه (الدر المنتقى)

زيد باركيرينى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو زيدك اذنسز باركيرينى برمدت استعمال ايتمكله باركير زبون اولوب قيمتنه نقصان ترتب ايلسه زيد باركيرك نقصان قيمتنى عمروه تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(وان تعدى فيها بان كانت ثوبا فلبسه اودابة فركبها اوعبدا فاستخدمه ضمن (ملتقى فى الوديعة)

زيد جاريه سى هندى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب زيدك ورثه سى هندى عمرودن طلب ايتدكلرنده عمرو تسليمى ممكن ايكن تسليم ايتميوب تغلبا اليقودقدنصكره هند عمروك يدنده هلاك اولسه عمروه ضمان لازم اولور مى * الجواب * اولور

(فان طلبها ربها بنفسه ولو حكما كوكيله بخلاف رسوله ولو بعلامة منه فى الظاهر كما فى البحر فحبسها ظلما وهو قادر على تسليمها صار غاصبا (الدر المنتقى فى الوديعة)

زيد برخنجرينى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اول خنجرى مجهلا ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيد خنجرك قيمتيله قسمت غرماده داخل اولور مى * الجواب * اولور

(ولومات المودع فان كانت الوديعة قائمة بعينها ترد عليه لان هذا عين ماله ومن وجد عين ماله فهو احق به على لسان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم وان كانت لاتعرف بعينها فهى دين فى تركة الميت يحاص الغرماء لانه لما مات مجهلا للوديعة فقد اتلفها معنى لخروجها من ان تكون منتفعا بها فى حق المالك بالتجهيل وهو تفسير الاتلاف ولو قالت الورثة انها هلكت اوردت على المالك لايصدقون على ذلك لان الموت مجهلا سبب لوجوب الضمان لكونه اتلافا فكان دعوى الهلاك والرد دعوى امر عارض فلا يقبل الابحجة ويحاص المودع الغرماء لانه دين الاستهلاك فيساوى دين الصحة (من اواخر وديعة البدايع)

زيد شوقدر اقچه سنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى مجهلا ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيد مبلغ مزبور ايله قسمت غرماده داخل اولميوب مبلغ مزبورى تماما عمروك تركه سندن تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا من البدايع)

زيد شوقدر اقچه سنى عمروه ايداع وتسليم ايدوب بعده زيد آخر دياره كتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى زيدك اذنسز امر قاضى يوغيكن زيدك زوجه سنك نفقه سنه صرف ايلسه

زيدكلدكده مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادراولورمى * الجواب * اولور
(المودع اوالمديون اذاانفق على ولدالمودع اوامرأته بغيراذن القاضى يضمن المودع ولايبرأ المديون لان نفقتهما لايكون على من دين وجب عليه والمودع لوقضى دين المودع بغيراذنه يضمن فهذا اولى ولايرجع المنفق على المنفق عليه لانه ملكه بالضمان فتعين انه دفعه ملك نفسه فكان متبرعا فلايرجع عليه (من نكاح الولوالجيه فى النفقه)
زيد عمروك كندوده وديعت اولان آتنى عمروك اذننسز بكره اعاره وتسليم بكردخى برمدت استعمال ايتمكله آت زبون اولوب قيمتنه نقصان ترتب ايلسه عمرو آتى الدقده نقصان قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(والوديعة لاتودع ولاتعار ولاتواجر ولاترهن وان فعل شيئا منها ضمن كذافى البحر الرائق (هنديه فى الاول من الوديعة)
منقررايج ايكن زيد شوقدرمنقر يى عمروه ايداع وتسليم ايدوب عمرودخى حفظ اوزره ايكن منقر كاسد اولسه عمرو اول منقرلرعينيله يدنده موجود اولمغله زيده تسليم مراد ايتدكده زيد الميوب مجرد منقر كاسداولمغله يرينه التون يا كمش ويرديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ويتعين اى النقد فى الامانات والهبة والصدقة والشركة والمضاربة والغصب وتمامه فى فصول العمادى (اشباه فى احكام النقد) فان كانت الوديعة قائمة بعينها ترد عليه لان هذا عين ماله (بدايع فى اواخر الوديعة)
زيد شوقدراقچه سنى بر بلده اهالىسندن عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرومبلغ مزبورى امينى اولان اوغلى بكره حفظ ايچون ويروب بكردخى حفظ اوزره ايكن بلدة مزبوره يه حربى كفره مستولى اولوب مبلغ مزبورى غارت ايلسه لر عمروه يا بكره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(وهى امانة هذا حكمها مع وجوب الحفظ والاداء عند الطلب واستحباب قبولها فلاتضمن بالهلاك الا اذا كانت الوديعة باجر اشباه معزيا للزيلعى مطلقا سواء امكن التحرز ام لاهلك معها شىء اولا لحديث الدارقطنى ليس على المستودع غير المغل ضمان وللمودع حفظها بنفسه وعياله (الدر المختار فى الايداع ملخصا)
زيد فوت اولوب ظاهرده وارث معروفى اولمامغله تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكده عمروز يدك بكر يدنده وديعت اولان شوقدر اقچه واشياسنى دخى امر حاكمله بكردن الدقدنصكره زيدك حصر اوارثه لرى قزلرى هند وزينب ظهور ايلسه لر هند وزينب مبلغ مرقوم ايله اشياء مزبوره يى عمرودن طلب ايتميوب بكره تضمينه قادره اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(الغريب اذا مات وترك مالا فللقاضى ان يتربص مدة حتى يحضر الوارث فان لم يحضر يضعه فى بيت المال و يصرف الى القناطير ونفقة الايتام ولوصرف ثم حضر الوارث يقضى ماله من بيت المال (من دعوى الخزانه قبيل التناقض) ولوقال بعد موت المودع

زددتها على الوصى كان القول قوله مع يمينه و لايضمن
(خانيه فيما يضمن المودع)

زيد شوقدر اقچه سنى عمروه ايداع وتسليم ايدوب بعده بر بلده يه كيدر اولدقده زيد عمروه مبلغ مرقومى بركسنه ايله اول بلده يه باكه كوندر ديدكدنصكره عمرو دخى مبلغ مزبورى امينى اولان بكر ايله زيده ارسال ايدوب لكن بكر مبلغ مرقومى زيده ويرميوب آخر دياره كتسه زيد مجرد باكه واصل اولمادى ديو مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى العتابية وضع امانة وقال امانت من بدست هركه خواهى بفرست فبعث بيد امين وهلك فى يده قيل يضمن وقيل لايضمن لان قوله بدست هركه خواهى معلوم والامر عام بخلاف قوله ابعث على يد رجل فان هذا يضمن لانه مجهول فلا يصح الامر (تاتارخانيه فى الرابع من الوديعة) ولو دفعها الى امين من امنائه وليس فى عياله يجوز وعليه الفتوى
(اصلاح ايضاح فى الوديعة)

زيد حجه كيدركن يولده شوقدر اقچه سنى رفيقى عمروه ايداع وتسليم ايدوب عمرو دخى حفظ اوزره ايكن بر محلده حاجى حراميلر باصوب مالترينى نهب وغارت ايتدكلرنده حراميلر مبلغ مزبورى دخى غارت ايلسه لر عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته من الدر المختار)

زيد عمروك كنديده وديعت اولان شوقدر اشياسنى بكره ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد اشياء مرقومه يى بكردن طلب ايتدكده بكر اشياء مرقومه عمروك اولمغله عمروه ويررم ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ان للغاصب والمودع يدا معتبرة بدليل ان السارق يقطع بخصومته فاذا وجد معترض على يده كان له ولاية الاسترداد منه ان كان قائما لقوله عليه الصلوة والسلام على اليد ما اخذت حتى ترد فكان هو فى الاسترداد بمنزلة المالك وهذا لان الغاصب محتاج الى اخراج نفسه عن عهدة الضمان فيتمكن من اعادته دفعا للضمان عن نفسه والمودع مأمور بالحفظ والاسترداد من الحفظ ولهما ولاية اخذ القيمة حال هلاك العين (من بيوع شرح الجامع للحصيرى فى ضمان القيمة)

زيد عمروك كنديده وديعت اولان شوقدر اشياسنى بكره ايداع وتسليم ايدوب بكر دخى حفظ اوزره ايكن بشر اول اشيايى تغلبا بكردن الوب بكر دفعه قادر اولماسه بكره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو اودع المودع الوديعة من ليس فى عياله بغير اذن ولا ضرورة كحرق فهلكت بعد مفارقته ضمن الاول فقط بلا خلاف دون الثانى عنده وعندهما ضمن ايا شاء فلو ضمن الثانى رجع على الاول (الدر المنتقى فى الوديعة) لو اخذها اجنبى والمودع يراه وسكت ضمن لو امكنه المنع لا لو لم يمكنه المنع (فصولين فى الثالث والثلثين)

زيد بر مصحف شريفك ورقلرنده اولان كللرك صورتلرينى رسم ايتمك ايچون برسوقدم

دكانى اولوب مذهب ومجلد اولان عمروه ويروب عمرو دخى مصحفى كندى متاعيله دكانده قويوب نمازه كتدكده مصحف سرقة اولنسه اول دكان جوارنده اولان دكاكين اصحابى نهارا جيرانندن استحفاظ طريقيله دكانلرين اچق قويوب كتمك معتادلرى اولمحق زيد مصحفى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سوقى قام من الحانوت للصلوة وفى الحانوت ودايع فضاعت الوديعة لم يضمن صاحب الحانوت لانه حافظ بجيرانه فلم يكن مضيعا ولايكون هذا ايداعا منه للوديعة بل هو حافظ بنفسه فى حانوته وحانوته محرز (خانيه فى الوديعة)

زيد عمروك كندوده وديعت اولان اقچه سيله عمروك اذنسز تجارت ايدوب شوقدر فائده حاصله اولدقده زيد اول فائده يى كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايلسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن الدقده فائده يى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان آجر الغاصب المغصوب اوالامين الامانة كالعارية والوديعة اوربح الغاصب اوالامين بالتصرف كالبيع فيهما اى المغصوب والامانة تصدق الغاصب اوالامين وجوبا بالاجرة والربح عندهما خلافا لابى يوسف رحمه الله تعالى وفيه اشارة الى ان كلا من الاجرة والربح صار ملكا لهما ملكا خبيثا وحراما لخبث السبب وهو التصرف فى ملك الغير وكل حلال عنده (قهستانى فى الغصب)

زيد شوقدر اشياسنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سى اخر ديارده اولمغله تركه سنى امين بيت المال اولان بكر قبض ايتدكده عمرو اشياء مزبوره يى ورثه اذنلرنسز بكره دفع وتسليم ايلسه ورثه بكرك قبضنى مجيز اولميوب اشياء مزبوره يى عمروه تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ويحفظها بنفسه وعياله اى زوجته وولده ووالديه واجيره ويضمن ان حفظ بغيرهم اواودعها غيرهم لان المالك رضى بحفظه ويده دون غيره فيضمن بالتسليم اليه (درر فى الوديعة) دفع الوديعة الى اجنبى واجاز المالك خرج من البين كانه دفع الى المالك (فصولين فى الثالث والثلثين)

زيد شوقدر غروش مديونى عمروك بكر يدنده وديعت اولان اولقدر غروشنه ظفر بولوب اخذ ايتدكدنصكره عمرو فوت اولسه اولاد صغارينك وصيلرى بشر مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل له على آخر دين فاخذ من ماله مثل حقه قال ابونصر محمد بن سلام يصير غاصبا ويصير ما اخذ قصاصا بما عليه لانه اخذ بغير اذنه والمختار انه لايصير غاصبا لانه اخذ باذن الشرع لكن يصير مضمونا عليه لان طريق قضاء الدين هذا (لاقطى فى الثامن عشر من كتاب الغصب)

زيد قولى عمروى بكره ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد آخر دياره كيدوب غائب اولسه بكر امر حاكمله عمروى ايجار ايدوب اجرتيله عمروى انفاق ياخود ثمن مثليله بيع ايدوب ثمننى زيد ايچون حفظه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اودع رجلا عبده وغاب فجاء المودع الى القاضي فطلب ان يأمره بالنفقة او بالبيع فان القاضي يأمره بان يواجره وينفق عليه من اجره وان رأى ان يبيعه فعل (خانيه فى نفقة المملوك)

زيد وعمرو برمقدار اقچه لرینی برمجلسده بشقه بشقه بکره ایداع وتسليم ايتدكلرندن صكره زيد عمروك غيابنده كندى اقچه سنى بكردن طلب ايتدكده بكر مجرد عمرو ايله برمجلسده ايداع ايتمكله عمرو حاضر اولماد قچه ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وهى امانة هذا حكمها مع وجوب الحفظ والاداء عند الطلب (الدر المختار فى الوديعة) وهذه الصورة ليست من قبيل ايداع الاثنين من واحد لان موضوع تلك المسئلة فى المال المشترك بينهما (لمرتبه الفقير)

زيد برقلجنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سى قلجى عمرودن طلب ايتدكلرنده عمرو قلج زيدك اولوب ورثه دخى زيدك ورثه سى اولديغنى معترف ايكن بغير وجه ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا مات رب الوديعة فالوارث خصم فى طلب الوديعة لانه خليفة المورث قائم مقامه بعد موته (مبسوط السرخسى فى الوديعة)

بر بلده اهالیسندن زيد باركيرينى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره باركير عمروك يدنده سرقه اولنوب بعده زيد بلدۂ اخرايه واردقده باركيرى بلدۂ اخراده بولوب كتورسه زيد عمرودن بلدۂ اخرايه واروب كلنجه شوقدر اقچه خرج ايتمشيدم مجرد باركير يدكده سرقه اولنمغله مبلغ مزبورى باكه ضامن اول ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لاضمان على المودع الا فى ثلثة اشياء التقصير فى حفظها وخلطه بماله خلطا لايمكن التميز ومنعها عن مالكها عند الطلب (خزانه فى الوديعة)

زيد شوقدر كتابنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكده اول كتابلرى فلان موضعده اولان طاشق اوطه كده حفظ ايله آخر يره وضع ايله ديو نهى ايتمشيكن عمرو اول كتابلرى اول اوطه ده حفظ ايتميوب زيدك اذننسز من غير ضرورة طاشدن مبنى اولميوب اول اوطه دن حرزده دون اولان آخر اوطه يه وضع ايتدكده اول اوطه محترق اولوب كتابلر ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ولو امره بان يضعها فى هذا البيت من هذه الدار فوضعها فى بيت آخر الذى نهاه عن الوضع فيه فضاعت لايضمن لان حرز البيت فى دار واحدة غير مختلف الا ان يكون البيت الذى امره بالوضع فيه احرز من البيت الذى نهاه عنه فحينئذ يضمن لانه يفيد النهى والاصل ان كل شرط يفيد اعتباره ويمكن للمودع مراعاته فهو معتبر وكل شرط لايفيد اعتباره ولايمكن مراعاته فهو لغو (شرح الطحاوى فى الوديعة)

زيدك شوقدر اقچه مديونى عمرو اقرارينى مشتمل وخط وختمنى حاوى معنون ومرسوم

زيده تمسك ويروب زيد دخى اول تمسكى بكره ايداع وتسليم ايتدكده تمسك بكرك
تعدى وتقصيرندن ناشى يدنده ضايع اولسه بكر تمسكك مكتوبا قيمتنى ضامن اولورلكن
زيد راضى اولميوب بكره تمسك وجه محرر اوزره ضايع اولمغله عمرو ذمتنده اولان
اقجه‌مى ضامن اول ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا خرق دفاتر حساب انسان واستهلكها ولم يدر المالك ما اخذ وما اعطى يضمن
المالك قيمة دفاتر الحساب وهو ان ينظر بكم يشترى ذلك فى غصب فتاوى اهل سمرقند
وهو نظير ما ذكر فى فتاوى ابى الليث من خرق صك انسان ضمن قيمة الصك مكتوبا
على قول اكثر المشايخ ولا ينظر الى المال لان الاتلاف صادف الصك وما صادف المال
(فى الرابع من غصب المحيط وكذا فى غصب الخانية)

زيد شوقدر اقجه‌سنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكد نصكره زيد مبلغ مزبورى عمرودن
طلب ايتدكده عمرو زيده سن مبلغ مزبور بكركدر ديمشيدك اويله اولنجق بكر حاضر
اولمايجه ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قال مالى من الدين على فلان لفلان او من الوديعة عند فلان لفلان فهو اقرار وحق
القبض للمقر ويسلمه الى المقر له فان سلم المودع او المديون الى المقر له برئ
(بزازيه فى اول الاقرار)

زيد شوقدر اشياسنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكد نصكره بكر اشياء مزبوره يى
عمرودن غصبا اخذ واستهلاك ايلسه عمرو اشياء مرقومه يى بكره تضمينه
قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الاصل اتلف وديعة انسان للمودع ان يخاصمه ويغرم القيمة
(فى الخامس من وديعة البزازيه)

زيد شوقدر اقجه‌سنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكد نصكره زيد فوت اولوب ورثه سى
عمرودن مبلغ مزبور يدكده قالدى ويرديو دعوى عمرو مبلغ مزبورى زيده حياتنده تماما
دفع وتسليم ايتدم يدمده نسنه قالمدى ديوب اوزرينه رد وضمان لازم اولماديغنه يمين
ايديجك ورثه نك مطالبه لرندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى ايصال الامانة الى مستحقها قبل قوله كالمودع اذا ادعى الرد والوكيل والناظر
وسواء كان فى حياة مستحقها او بعد موته (تنوير الابصار فى العارية)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولدقلرى بر رأس قسراغى بكره ايداع وتسليم
ايتدكلرند نصكره زيد عمروك غيابنده اول قسراغى عمروك توكيلانسز بكردن طلب
ايلسه بكر عمرو حاضر اولمادقجه ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان اودع اثنان من واحد شيئا لا يدفع الى احدهما بغيبة الآخر عنده خلافا لهما
(ملتقى فى الوديعة)

زيدك قولى عمرو تجارت ايدوب وشوقدر اشيا كسب ايتدكد نصكره اشياء مزبوره يى
بكره ايداع وتسليم ايلسه زيد عمروى اخذ ايدوب اشياء مزبوره يى عمروك حضورنده

بكردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(عبدٌ اودع عندرجل وغاب لم يكن لمولاه ان يسترد الوديعة سواء كان العبد مأذونا اومحجورا عليه (قاعديه فى الوديعة)

﴿ كتاب العارية ﴾

(هى لغة مشددة وتخفف اعارة الشئ منسوبة الى العارة اسم من الاعارة كالغارة من الاغارة وماقيل من التعاور اومن العار اومن العرية فمنظور فيه وشرعا تمليك منفعة من عين مع بقائها بلا بدل (الدر المنتقى)

زيد ملك عرصه سنى بنا ايچون عمروه اعاره وتسليم ايدوب عمرو دخى عرصهٔ مرقومه ده ماليله نفسيچون براوطه بنا ايتدكدنصكره عمروقلعى عرصه يه مضراولمامغله بناسنى قلع واخذ مراد ايتدكده زيد مجرد عرصه ملكم اولمغله بنادخى ملكم اولمش اولورديو عمروى منعه قادراولورمى * الجواب * اولماز

وتصح اعارة الارض للبناء والغرس وله ان يرجع متى شاء ويكلفه قلعهما ولايضمن ان لم يوقت وان وقت ورجع قبله كره له ذلك تنزيها وضمن مانقص بالقلع وقيل يضمن قيمته ويتملكه وللمستعير قلعه بلا تضمين ان لم تنقص الارض به كثيرا وعند ذلك الخيار للمالك (ملتقى فى العارية)

زيد ملك عرصه سنى وقت تعيين ايتمكسزين بنا ايچون عمروه اعاره وتسليم ايدوب عمرو دخى عرصهٔ مرقومه ده ماليله نفسيچون براوطه بنا ايتدكدنصكره زيد عمروه بناسنى قلع ايتدرمك مراد ايتدكده عمرووجه محرر اوزره اعاره وتسليم ايتمكله عرصه ملكم اولمش اولور ديو امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(صح الاعارة اى اعارة الارض للبناء والغرس لان منفعتهما معلومة تملك بالاجارة فتملك بالاعارة وله اى للمعير ان يرجع لان الاعارة ليست بلازمة فيكلفه قلعهما اى البناء والغرس لانه شاغل ارضه بملكه فيؤمر بالتفريغ (درر فى العارية)

زيد ملك عرصه سنى وقت تعيين ايتمكسزين بنا ايچون عمروه اعاره وتسليم ايدوب عمرو دخى عرصهٔ مرقومه ده ماليله نفسيچون منزل بنا ايتدكدنصكره برقاچ كون مرورنده زيد عمروه بناسنى قلع ايتدرمك استدكده عمرو مجرد وجه محرر اوزره اعاره ايتمكله عرصه ملكم اولمش اولورديو امتناعه قادراولورمى *الجواب* اولماز (مرنقله من الملتقى والدرر)

زيد برنهرك كنارنده اولان ملك عرصه سنى وقت تعيين ايتمكسزين بنا ايچون عمروه اعاره ايدوب عمرودخى عرصهٔ مرقومه ده اسكله بنا ايلسه زيد عمروه بناسنى قلع ايتدروب عرصه يى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرنقله آنفا)

زيد ملك عرصه سنى بنا احداث ايتمك ايچون عمروه اعاره ايدوب عمرو دخى عرصهٔ مزبوره ده منزل بنا ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب اوغلى بكرى ترك ايلسه بكر عمروه بناسنى قلع ايتدروب عرصه يى عمرودن المغه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(ولو اعار ارضا للبناء والغرس صح وله ان يرجع لانها غير لازمة ويكلفه قلعهما الا اذا كان فيه مضرة بالارض فيتركان بالقيمة مقلوعين (تنوير الابصار في العارية)

زيد بر محله ده واقع ملك منزلني عمروه اعاره وتسليم ايتدكد نصكره محله مرقومه ده حريق واقع اولمغله عمروك تعدى وتقصيرنسز آتش منزل مزبوره اصابت ايدوب محترق اولسه عمروه ضمان لازم اولورمي * الجواب * اولماز

(ولو هلكت بلا تعد فلا ضمان (ملتقى في العارية)

زيد قيسراغني بر محله واروب كلنجه بنمك ايچون عمروه اعاره وتسليم ايدوب عمرو دخي معتاد اوزره بنوب اول محله كيدركن قيسراق عمروك تعدى وتقصيرنسز هلاك اولسه عمروه ضمان لازم اولورمي * الجواب * اولماز

(استعارها الى مكان ففي اى طريق ذهب لم يضمن بعد ان كان طريقا سلكه الناس اذ لم يعين طريقا ولو طريقا لا يسلكه الناس الى ذلك المكان يضمن اذ مطلق الاذن ينصرف الى المتعارف (فصولين في الثالث والثلثين)

زيد باركيريني بر محله وارنجه بنمك ايچون عمروه اعاره وتسليم عمرو دخي معتاد اوزره اول محله وارنجه باركيره بنمكله باركيرز بون اولوب قيمتنه نقصان ترتب ايلسه اول نقصاني زيده ضمان لازم اولورمي * الجواب * اولماز

ولا تضمن العارية بالضم بلا تعد من المستعير ان هلكت العارية ولو بشرط الضمان (قهستاني في العارية)

زيد باركيريني بش التي ساعتلك بعدى اولان محله واروب كلنجه ايكي كونه دك بنمك ايچون عمروه اعاره وتسليم ايتدكد نصكره عمرو باركيره بنوب اول محله وارد قده بلا ضرورة التي كون مكث ايدوب بعده بنوب كلوركن باركير اثناء طريقده هلاك اولسه عمروه ضمان لازم اولورمي * الجواب * اولور

(تلف العارية في يد المستعير فلو كان العقد مطلقا يبرأ سواء تلفت في الاستعمال او في غيره وعند الشافعي رحمه الله تعالى لو تلف في الاستعمال ضمن والا فلا ولو موقتا فتلفت في المدة فعلى خلاف مر ولو بعد مضيها ضمن في قولهم اذ امسكها بعد المضي بلا اذن فصار غاصبا (فصولين في الثالث والثلثين)

زيد باركيريني ايكي قوناق بعيد بر محله ايكي كونده وارمق اوزره بنمك ايچون عمروه اعاره وتسليم ايتدكد نصكره عمرو باركيره بنوب زيدك اذ نسز اول محله بر كونده وارمغله باركير عمروك تعدى وتقصيرندن ناشئ چتلايوب هلاك اولسه زيد باركيريني عمروه تضمينه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(واما بيان ما يوجب تغير حاله فالذي يغير حال المستعار من الامانة الى الضمان ما هو المغير حال الوديعة وهو الاتلاف حقيقة او معنى (بدايع في العارية)

زيد عمروى آخر دياره اولان بر مصلحتني كورمك ايچون ارسال ايتدكده آتي بنمك ايچون اعاره وتسليم ايدوب عمرو دخي بنوب كيدركن اثناء طريقده قطاع طريق

اشقیاسی زیدك آتنی عمرودن السه‌لر عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز
ولاتضمن بالهلاك من غیر تعد (تنویر الابصار فی العاریة)
زید وعمرو علی الاشتراك مالك اولدقلری سفینه‌یی فلان اسكله‌یه واروب كلنجه بكره
اعاره وتسلیم ایدوب بكر دخی سفینه ایله اول اسكله‌یه كیدركن تعدی وتقصیرنسز
سفینه فورتنه‌دن باتوب بكر برطریق ایله خلاص اولسه بكره ضمان لازم
اولورمی * الجواب * اولماز (مر نقله آنفا)
زید عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی سفینه‌یی عمروك اذنسز بكره اعاره وتسلیم
ایدوب بكر دخی استعمال ایدركن سفینه فورتنه‌دن پاره‌لنوب هلاك اولسه عمرو اول
سفینه‌دن حصه‌سنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وهی ضربان شركة ملك وهی ان یملك متعدد عینا اودینا بارث او بیع اوغیرهما
وكل اجنبی فی مال صاحبه (تنویر الابصار فی الشركة) رهب ما غصب او باع اوتصدق
به اوآجر اواودع اواعار فهلك ضمنوا قیمته (فصولین فی السادس عشر)
زید آخر دیاره كیدر اولدقده عمرو ایكی طبانجه‌لی تفنكی یوله كوتورمك ایچون زیده
اعاره وتسلیم ایدوب زید دخی اول دیاره كیدركن یولده تفنكلری امینی اولان
خدمتكاری بكره ویروب بكر دخی بلنه صوقوب كیدرلركن قطاع طریق اشقیاسی
یوللرینی باصوب زیدی قتل ومالنی نهب وغارت ایتدكلرنده اول تفنكلری اخذ ایلسه‌لر
بكره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز
(الودیعة لاتودع ولاتعار ولاتوجر والمستأجر یوجر و یعار و یودع ولایرهن والعاریة
تودع ولاتوجر (خزانة المفتین فی العاریة) عن المودع اذا سافر بمال الودیعة فاخذوه
منه قطاع الطریق هل یضمنه ام لا اجاب لایضمنه (فتاوی ابن نجیم)
هند زینبدن كندی كیمك ایچون استعاره ایتدیكی قفتانی خدیجه‌یه كیمك ایچون
زینبك اذنسز اعاره وتسلیم ایدوب خدیجه دخی كیدكده قفتان خدیجه‌نك یدنده ضایع
اولسه زینب قفتانی هنده تضمینه قادره اولورمی * الجواب * اولور
(فلواستعار دابة لیحمل علیها بنفسه اوبیتا لیسكنها اوقنا لیخدمه فله الاعارة لعدم
التفاوت ولوثوبا لیلبسه اودابة لیركبها بنفسه لیس له الاعارة
(فصولین فی الثالث والثلثین)
زید ملك منزلنی عمروه اعاره وتسلیم ایدوب عمرو دخی منزلده برمدت ساكن اولسه
زید اعاره‌سنه نادم اولوب منزلك مدت مزبوره‌ده اجرتی نامنه عمرودن نسنه المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(العاریة هی تملیك منفعة بلابدل (ملتقی فی العاریة)

﴿كتاب الهبة﴾

(هی لغة تبرع وتفضل بماینتفع به الموهوب له مطلقا قال الله تعالی فهب لی من لدنك
ولیا وقال تعالی یهب لمن یشاء اناثا و یهب لمن یشاء الذكور وشرعا تملیك عین

بلاعوض اى بلاشرط عوض لان عدم العوض شرط فيه لينتقض بالهبة بشرط العوض فتدبر (د ر ر فى الهبة)

هند ملك منزلنى اولنجه كندو يى بسلمك اوزره زيده هبه وتسليم ايد وب زيد دخى بسلركن هند فوت اولوب وارثى اولماسه امين بيت المال هبه يى طوتمامغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(تعليق الهبة بالشرط باطل ان ذكر بكلمة ان وان ذكر بكلمة على ان كان ملايما بان قال وهبتك على ان تعوضنى كذا صحت الهبة والشرط وان كان الشرط مخالفا صحت الهبة و بطل الشرط (فى الخامس من بيوع الخلاصه)

زيد صحتنده مالك اولديغى جميع اشيانى عمروكدر ديدكدنصكره تسليم وقبض بولنمدين زيد فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولورمى * الجواب * اولور

(رجل قال جميع ما املكه لفلان يكون هبة حتى لايجوز بدون القبض ولوقال جميع مايعرف بى او ينسب الى لفلان فهو اقرار لان فى الوجه الاول صرح باضافة الملك الى نفسه ثم اضافه الى فلان ومثله يكون هبة وفى المسئلة الثانية لم يصرح بملك نفسه لان مايعرف به او ينسب اليه قد يكون لغيره (خانيه فيما يكون هبة)

زيد صحتنده نامزدى هنده شوقدر اشيا هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثهسى هبه يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(و يمنعه زيادة متصلة وموت احدهما (نقايه فى الهبة)

زيد مرض موتنده جاريهسى هندى زوجهسى زينبه هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب زينبى وسائر ورثهسنى ترك ايتدكده سائر ورثه هبه يى مجيز اولسهلر حالا ورثه اجازتلرينه نادم اولوب هنده مداخله يه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(الهبة فى المرض فى حكم التنفيذ معتبرة بالوصية (مبسوط السرخسى فى الهبة) المعتبر هو الاجازة بعد الموت اذ حقهم يثبت بعد الموت (فصولين فى احكام المرضى)

هند شوقدر اشياسنى زوجى زيده و يروب اشياء مرقومه يى بيع وثمنلرينى مصارفكه صرف ايله ديمكله زيد دخى اشياء مزبوره يى ثمن مثللريله آخره بيع وتسليم وقبض ثمن ايد وب ثمن مزبورى مصارفنه صرفله استهلاك ايتدكدنصكره هند ثمن مرقومه يى زيددن طلب ايتدكده زيد مصارفكه صرف ايله ديمكله هبه ايتمش اولورسن ديو مبلغ مزبورى ادادن امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال امرأة دفعت متاعالها الى الزوج فقالت اين را بفروش ودركدخدايى خرج كن ففعل هل عليه قيمته اجاب نعم (قاعديه فى النكاح) قال زن برشوى راپاره پاره ازجهاز خود داده است وكفته كه بكير و بفروش ودركدخدايى خرج كن شوى فروخته است ودركدخدايى خرج كرده آكنون بهاء آن كالها باقيمت ازشوى مى خواهد تواند يانى اجاب تواند لانها تجعل موكلة ببيع المتاع ثم معيرة الى الثمن واعارة المثلى قرض (قاعديه فى النكاح)

زيد

زيد صحتنده عمرو يدنده وديعت اولان شوقدر اشياسني عمروه هبه ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سي هبه يي طوتمامغه قادر اولور لرمى * الجوب * اولمازلر

(ولوفي يده امانة كوديعة اوعارية فوهبه منه مالكه لايحتاج الى قبض آخر وينوب القبض الاول عن الثاني (بزازيه في الثاني عشر من البيوع)

زيد برمنزلي ملكي اولمق اوزره اوغلى عمروه بلاعوض هبه وتسليم ايتدكدنصكره بكر اول منزله مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم منزلي عمرودن الوب بعده زيد فوت اولوب عمروى وسائر ورثه سني ترك ايلسه عمرو سائر ورثه يه مجرد بعد الهبه منزل المذكور الىمغـله مقابله سنده تركه دن شو قدر اشيا الورم ديمكه

قادراولورمى * الجواب * اولماز

(تلفت العين الموهوبة واستحقها مستحق وضمن المستحق الموهوب له لم يرجع على الواهب بما ضمن لانها عقد تبرع فلايستحق السلامة (الدرالمختار في الهبة) واما سلامة المعوض هو الموهوب للموهوب له شرط لتعويض حتى لواستحق الموهوب كان له ان يرجع فيما عوض (هنديه في السابع من الهبة)

زيد عمروذمتنده اولان شوقدر اقچه سني قبضه بكرى توكيل ايدوب بكردخي قبض ايتدكدنصكره زيد مبلغ مزبورى مصارفكه صرف ايله ديواذن وير وب بكردخي صرف ايلسه زيد مبلغ مرقومك مثلني بكردن طلب ايتدكده بكر مجردسنك اذنكله صرف ايتمكله اداسي لازم اولماز ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

ولودفع اليه دراهم وقال انفقها ففعل فهوقرض وهو كالوقال اصرفها في حوايجك (خانيه فيما يكون هبة من الالفاظ)

برقاچ كسنهلر هندك زوجي زيد ذمتنده اولان مهر ينك برمقدار يني زيده هبه ايتدرمك مراد ايدوب هنده زيد ذمتنده اولان مهرڭك شومقداريني زيده هبه ايتدكمي ديدكلرنده هند معتقلة اللسان دكل ايكن صراحة جواب ويرميوب انجق باشني آكوب ايما ايلسه مجرد باشني اكمكله مهر ينك اولمقداريني زيده هبه ايتمش اولورمى * الجواب * اولماز

(والايماء بالرأس من الناطق ليس باقرار بمال وعتق وطلاق وبيع ونكاح واجارة وهبة بخلاف افتاء ونسب واسلام وكفر (تنوير الابصار في الاقرار)

زيد آخر دياره كيدراولدقده شوقدر اشياسني آخر دياره فوت اولورسم سنك اولسون ديو عمروه هبه ايلسه هبة مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(وتعليق الهبة بكلمة ان باطل وبعلى ان ملايماكهبة على ان يعوضه يجوز وان مخالفا بطل الشرط وصحت الهبة (في الخامس من بيوع البزازيه)

زيد صغيرك اناسي هند متوفاتدن انتقال ايدوب مستقلا ملكى اولان شوقدر اشيايى صغيرك باباسي عمرو زوجة اخراسي زينبه هبه وتسليم ايلسه صغير بالغ اولدقده اشياء مرقومه يي زينبدن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فليس للاب ان يهب مال الصغير لغيره بغير عوض لانه ازالة ملكه من غير عوض فكان ضررا محضا وكذا ليس له ان يهب بعوض عند ابى حنيفة وابى يوسف رحمهما الله تعالى وعند محمد رحمه الله تعالى له ذلك (من بيوع البدايع فى الشرائط)

هند شوقدر اشياسنى زيده هبه ايدر اولدقده بنى اولتجه كوروب كوزه درسك سنك اولسون ديو هبه و تسليم ايتدكده زيد هنده بر مصحف شريف عوض ويرسه مجرد عوض ويرمكله هبه صحيحه اولور مى * الجواب * اولماز

(اذا بطل الشئ بطل مافى ضمنه وهو معنى قولهم اذا بطل المتضمن بالكسر بطل المتضمن (اشباه قبيل الفن الرابع)

زيد ام ولدى اولان جاريه سى هندى عمروه هبه وتسليم ايلسه هبهٔ مزبوره صحيحه اولور مى * الجواب * اولماز

(واذا ثبت صارت ام ولد له ولا يجوز اخراجها عن ملكه الا بالعتق (ملتقى فى الاستيلاد)

هند زيده ساكن ملك منزلنى هبه ايده يم ديو وعد ايدوب لكن هبه ايتمدين زيد فوت اولوب وارث معروفى اولمامغله تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايلسه عمرو هنده مجرد وعد ايتمكله منزل مزبور زيدك ملكى اولمش اولور ديو منزل مزبورى هنددن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(امرأة قالت لزوجها انك تغيب عنى كثيرا فان مكثت معى ولا تغيب فقد وهبت منك الحائط الذى فى مكان كذا فمكث معها زمانا ثم طلقها فالمسئلة على خمسة اوجه الاول اذا كانت عدة منها الا هبة للحال ففى هذا الوجه لا يكون الحائط للزوج لان بالعدة لا يملك الزوج (خزانة المفتين فى هبة المريض)

زيد حجه كيدر اولدقده داينى عمروه فوت اولورسم طوزايتمك حقنى حلال ايله ديدكده عمرو حلال اولسون ديوب انجق دينى حلال ايتماسه زيد حجدن كلوب عمرو دين مذكورى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد مقدما طوزايتمك حقنى حلال ايتمكله دين مذكوردن برى اولمش اولورم ديو ويرمامكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(من عليه حقوق فاستحل صاحبها مطلقا ولم يفصلها فجعله فى حل يعذر ان علم انه لو فصله له لجعله فى حل والا فلا قال رحمه الله تعالى وانه حسن وان روى انه يصير فى حل مطلقا (من هبة القنية فى الصدقة والتحايل)

زيد فوت اولوب اوغلى عمروى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده عمرو قبل القسمه تركه دن شوقدر اقچه يى بغير حق اخذ وآخره هبه وتسليم ايله استهلاك ايلسه سائر ورثه مبلغ مزبوردن حصه لرينى عمروه تضمينه قادر اولورلر مى * الجواب * اولورلر

(شرط وجوب ضمان المثل والقيمة على الغاصب عجزه عن رد المغصوب فما دام قادرا على رده على الوجه الذى اخذه لا يجب عليه الضمان سواء عجز عن الرد بفعله بان استهلكه او بفعل غيره او بآفة سماوية بان هلك بنفسه (بدايع فى حكم الغصب)

هند زوجى زيد ذمتنده اولان مهرينى زيده هبه ايدر اولدقده زيد هنده شوقدر عدد

ملك زيتون اشجارینی عوض ویرمك شرطیله هبه ایدوب بعده زید دخی صحتنده
اول اشجاری هنده تسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولسه سائر ورثه سی اشجار مرقومه یه
مداخله یه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(فاذا قبض الواهب العوض فلبس لكل واحد منهما ان يرجع على صاحبه فيما ملكه
اما الواهب فلانه قد سلم له العوض عن هبته وانه يمنع الرجوع واما الموهوب له فلانه قد سلم له
ماهو فى معنى العوض فى حقه وهو سقوط حق الرجوع فيمنعه (بدايع فى حكم الهبة) وهى
بشرط العوض هبة ابتداء فشرط قبضهما اى العاقدين للعوضين لكون كل منهما هبة
و بطلت بالشيوع كما هو حكم الهبة (درر فى الهبة ملخصا وكذا فى الدر المختار وغيره) اقول
فعلى هذا ينبغى ان يقيد العوض المذكور فى السؤال بكونه مع الارض لان هبة الاشجار
بدون الارض لا يجوز لكونه بمنزلة المشاع الذى يحتمل القسمة كما صرح به فى الخانيه والبزازيه
وغيرهما (لمرتبه الفقير)

زید هندی شوقدر اقچه مهر مؤجل ایله تزوج ایتدکدنصکره هند صحتنده مهر مزبوری
لیلهٔ زفافده زیده هبه ایدوب بعده هند فوت اولسه هندك سائر ورثه سی مجرد هبه لیلهٔ زفافده
اولمغله هبه یی طوتمازز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(هبة الدين ممن عليه الدين جائزة قياسا واستحسانا (هنديه فى الرابع من الهبة)

هند قابل قسمت اولمیان باغچه خانه سیله باغچه خانه ایچنده اولان دکرمنی زید وعمروه معا هبه
ومعا تسلیم ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولور

(وهب اثنان دارا لواحد صح لعدم الشيوع وبقلبه لكبيرين لا عنده للشيوع فيما يحتمل القسمة
اما مالا يحتملها كالبيت فيصح اتفاقا (الدر المختار فى الهبة)

زید صحتنده اوغلی عمرو ایله على الاشتراك مالك اولوب قابل قسمت اولمیان برکوزدکرمن
ایله برقرغاندن حصهٔ شایعه سنی عمروه هبه وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولسه سائر
ورثه سی هبه یی طوتمامغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وفيما لا يقسم كالعبد والدابة والثوب والحمام ونحوه يجوز هبة المشاع من الشريك وغيره
فى قولهم جميعا (خانيه فى هبة المشاع)

زید وقرنداشی عمرو على الاشتراك مالك اولدقلری عرصه یی صحتلرنده بکره هبه ومعا تسلیم
ایدوب بعده زید وعمرو فوت اولسهلر ورثه لری هبه یی طوتمامغه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(صح هبة اثنين دارا لواحد لانهما سلماها جملة وهو قد قبضها فلا شيوع وعكسه وهو
هبة واحد لاثنين لا اى لا تصح لانها هبة النصف من كل واحد فيلزم الشيوع
(درر فى الهبة)

هند شوقدر اشیاسنی کبیر اوغلی زیده هبه ایدوب بعده تسلیم وقبض بولنمدین زید فوت
اولسه هبه مرقومه باطله اولورمی * الجواب * اولور

(والميم موت احد العاقدين بعد التسليم فلو قبله بطل (الدر المختار فى الهبة)

زيد مرض موتنده جاريه سي هندى اعتاق ايدوب وشوقدر اشياسنى هنده هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب لكن ثلث اشياء مزبوره يه مساعد اولميوب انجق هندك قيمتنه مساعد اولسه زيدك ورثه سى هبه يى مجيز اولمامغله اشياء مزبوره يى هنددن الوب ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(هبة المريض وصدقته وعتقه اووصيته ومحاباته فى بيع واجارة وكتابة وعتق على مال لم يجز الا من ثلثه (فصولين فى الرابع والثلثين) مريض وهب شيئا لايخرج من الثلث يرد الموهوب له مازاد على الثلث بلاخيار وفى البيع يخير كما مر فى البيع (فصولين فى الفصل المذكور)

زيد ام ولدى هندى آزاد ايتدين شوقدر اشياسنى هنده هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سى اشياء مزبوره يى هند دن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(واذا وهب المولى لام ولده فى صحته لاتصح لان مالها له لاها وكذلك لووهب لها فى مرض موته لاتصح ولاتنقلب وصية اما اذا اوصى لها تصح لانها تعتق بالموت (كافى فى الهبة)

زيد مرض موتنده ملك منزلنى عمرو اجنبى يه هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ثلث مساعد اولماسه ورثه سى ثلث مساعد اولماديغى مقدارده هبه يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر (مرت مسئلته من الفصولين)

زيد صحتنده قابل قسمت اولميان بركوزدكرمننك ربع شايعنى اوغلنك اوغلى عمروه هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سى هبه يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وهبة المشاع فيما لايحتمل القسمة تجوز من الشريك ومن الاجنبى (هنديه) اعلم ان الشايع ينقسم الى قسمين شايع يحتمل القسمة كنصف الدار ونصف البيت الكبير وشايع لايحتملها كنصف قن ورحى وحمام وثوب وبيت صغير ففاصل بينهما حرف واحد وهو ان القاضى لواجبر احد الشريكين على القسمة بطلب الآخر فهو من القسم الاول ولو لم يجبر فهو من الثانى اذ الجبر آية القبول (فصولين فى الحادى والثلثين)

﴿ فى الرجوع فى الهبة ﴾

هند زوجى زيد ذمتنده اولان مهرينى زيده هبه ايدر اولدقده زيد هنده براوكوزايله برصغر عوض ويرمك شرطيله هبه ايتدكدنصكره زيد هنده نسنه ويرماسه هند هبه سندن رجوعه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(امرأة وهبت مهرها لزوجها بان يقطع لها فى كل حول ثوبا مرتين وقبل الزوج ذلك فمضى حولان ولم يقطع قال الشيخ الامام ابو بكر محمد بن الفضل ان كان ذلك شرطا فى الهبة فمهرها عليه على حالها وان لم يكن شرطا فى الهبة سقط مهرها ولايعود بعد ذلك وكذا لووهبت مهرها على ان يحسن اليها فلم يحسن اليها كانت الهبة باطلة (هنديه فى الثامن من الهبة) الهبة بشرط العوض بمنزلة البيع الا فى خصلتين احدهما مالم يتقابضا لكل

واحد منهما ان يمتنع ولو قبضه احدهما وابى الاخر ان يدفع العوض اليه فللواهب ان يرجع في الهبة (تمرتاشي في الهبة)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده هند زيدك ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرينى ورثه يه هبه ايتدكدنصكره هند نادمه اولوب هبه سندن رجوعه قادره اولور مى * الجواب * اولماز

(غريم الميت وهب الدين من الوارث صح لانه ممن عليه الدين حكما لانه ان لم يكن في التركة دين مستغرق يملكها الوارث وان كان فله حق الاستخلاص (بزازيه في الاول من الهبة) اذا وهب الدين من المديون ليس له ان يرجع فيه لان الدين سقط بالهبة فلا يحتمل العود (خانيه في الهبة)

زيد جاريه سى هندى عمرو اجنبى يه هبه وتسليم ايدوب بعده نادم اولمغله هبه سندن رجوع مراد ايتدكده عمرو راضى اولميوب قبل القضاء هندى اعتاق ايلسه صحيح اولور مى * الجواب * اولور

(ينفرد الواهب في الرجوع قبل القبض وبعد القبض لا يرجع الا بقضاء او برضاء الموهوب له وللموهوب له ان يتصرف في الهبة مالم يقض القاضي بالرجوع بنقض الهبة و بعد ماقضى لا يجوز تصرفه (خانيه في الرجوع في الهبة) فصح اعتاق الموهوب اى اعتاق الموهوب له العبد الموهوب بعد الرجوع متعلق بالاعتاق قبل القضاء لانه لا يخرج عن ملك الموهوب له الا بالقضاء فصح اعتاقه قبله (درر في الهبة)

زيد ملك عرصه سنى عمرو اجنبى يه هبه وتسليم ايتدكدنصكره عمرو عرصهٔ مزبوره ده دكان بنا ايدوب بناء عرصه يى استيعاب ايتمكله مجموعنده زيادهٔ متصله حاصله اولسه زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

ومنع الرجوع (دمع خزقه) فالدال الزيادة المتصلة كالغرس والبناء الخ اطلق البناء والغرس ومراده اذا كان يوجب زيادة في الارض وان كان لا يوجب لا ينقطع الرجوع وان كان يوجب زيادة في قطعة منها بان كانت الارض كبيرة بحيث لا يعد مثله زيادة فيها كلها امتنع الرد في تلك القطعة دون غيرها (زيلعى في الهبة ملخصا)

زيد ملك عرصه سنى عمرو اجنبى يه هبه وتسليم ايدوب عمرو دخى عرصهٔ مزبوره اوزرينه بنا احداث ايلسه زيد هبه سندن رجوعه قادر اولور مى * الجواب * بناء عرصه نك كليسندن زياده عد اولنور ايسه اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد بر ياشنده اولان جاموس بوزاغوسنى عمروه هبه وتسليم ايتدكدنصكره بش سنه مرور ايدوب بوزاغو بيويوب اينك اولمغله زيادهٔ متصله حاصله اولسه حالا زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(ويمنع منه حروف دمع خزقه فالدال الزيادة المتصلة كالبناء والغرس والسمن والكبر والصحة والتجصيص والتطيين وتحديد السكين ونحوها (الدر المنتقى ملخصا في الهبة) ولو وهب عبدا صغيرا فشب وصار رجلا طويلا لا يرجع الواهب فيه لان الزيادة في البدن

يمنع الرجوع وان كان ينقص القيمة (خانيه فى الرجوع فى الهبة)

زيد باركيرينى عمروه هبه وتسليم ايتدكدنصكره عمرو باركيرى آخره بيع وتسليم ايدوب ملكندن اخراج ايلسه زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوخرجت الهبة عن ملك الموهوب له الى غيره اوهلكت لايرجع الواهب (خانيه فى الرجوع فى الهبة)

زيد شوقدر اقچه سنى عمرو اجنبى يه هبه وتسليم ايتدكدنصكره مبلغ مزبور عمروك يدنده موجود اولوب مانع رجوع بولنمامغله زيد هبه سندن رجوع ايدوب رضا يا قضا ايله مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(صح الرجوع فيها بعد القبض مع انتفاء مانعه وان كره تحريما ولومع اسقاط حقه من الرجوع تنويرالابصار فى الهبة ولايصح الرجوع الابتراض او بحكم قاض (ملتقى)

زيد برآتى عمروه هبه وتسليم ايتدكدنصكره عمرو دخى اول آتى خدمتكارى بكره هبه وتسليم ايله ملكندن اخراج ايلسه زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والخاء خروج الهبة عن ملك الموهوب له ولو بهبة الا اذا رجع الثانى فللاول الرجوع سواء كان بقضاء اورضاء (الدر المختار فى الهبة)

هند صحتنده شوقدر اشياسنى عمروه هبه وتسليم ايتدكدنصكره هند عمروك غيابنده هبه مدن رجوع ايتدم ديوب لكن رضا يا قضا بولنمدين هند فوت اولسه ورثه سى مجرد هندك هبه مدن رجوع ايتدم ديمشيدى ديو اشياء مرقومه يى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولايصح الرجوع الابتراض او بحكم قاض (ملتقى فى الهبة) واذا مات الواهب اوالموهوب له يبطل حق الرجوع (خانيه فى الرجوع فى الهبة)

زيد شوقدر اشياسنى عمرو اجنبى يه هبه وتسليم ايتدكده عمرو هبه كك عوضيدر آل ديو برمتاعنى زيده ويروب زيد دخى قبول وقبض ايتدكدنصكره بكر اول متاعه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم متاعى زيددن السه زيد مانع رجوع بولنمامغله هبه سندن رجوع ايدوب رضا يا قضا ايله اشياء مرقومه يى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان استحق العوض يرجع فى الهبة وان استحق الهبة يرجع فى العوض (خلاصه فى الثانى من الهبة)

زيد بردكانى ملكى اولمق اوزره عمروه هبه وتسليم ايتدكده عمرو هبه كك عوضيدر آل ديو زيده شوقدر اقچه ويروب زيد دخى قبول وقبض ايتدكدنصكره دكانك وقف اولديغى بينه ايله ثابت اولوب بعد الحكم وقف ايچون ضبط اولنسه عمرو مبلغ مرقومى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان استحق جميع الهبة كان له ان يرجع فى جميع العوض ان كان قائما وبمثله ان هالكا

وهو مثلي وبقيمته ان قيميا (تنوير الابصار في الهبة)

زيد هنده نا رزد اولوب بعده عقد نكاح اولنمدين هند شوقدر اشياسني زيده هبه وتسليم
ايتدكدنصكره هند مانع رجوع بولنمامغله هبه سندن رجوع ايدوب رضا يا قضا ايله
اشياء مرقومه يي زيددن استردادە قادره اولورمي * الجواب * اولور
(وهب لاجنبية ثم تزوجها له الرجوع لا في عكسه فالمنظور وقت الهبة
(بزازيه في الرجوع في الهبة)

زيد قولي عمروي بكره هبه وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بكرك يدنده فوت اولسه زيد
هبه سندن رجوع ايدوب عمروي بكره تضمينه قادر اولورمي * الجواب * اولماز
(وهلاك الموهوب فانه اذا هلك تعذر الرجوع (درر في الهبة)

هند زيده ذمتنده مهر ثمنندن اولان شوقدر اقچه سني زيده هبه ايلسه هند نادمه اولوب
هبه سندن رجوعه قادره اولورمي * الجواب * اولماز
(اذا وهب الدين من المديون ليس له ان يرجع فيه لان الدين سقط بالهبة فلا يحتمل العود
(خانيه في الهبة)

زيد ملك منزلني قرنداشي اوغلي عمروه هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب
هبه سندن رجوعه قادر اولورمي * الجواب * اولماز
(صح اي الرجوع في اجنبي اراد به من لم يكن ذا رحم محرم منه فخرج به من كان ذا رحم
وليس بمحرم ومن كان محرما وليس بذي رحم ولذا قال ومنعه المحرمية بالقرابة
(درر في الهبة)

زيد جاريه مهزوله سي هندي اجانبدن عمروه هبه وتسليم ايتدكدنصكره عمرو هندي
برقاچ سنه بسليوب هند حسن وجمال پيدا ايتمكله قيمتنه زياده وسمن وقامتله بدننده زياده
متصله حاصله اولسه زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر
اولورمي * الجواب * اولماز
(ويمنع الرجوع فيها دمع خزقه فالدال الزيادة المتصلة كبناء وغرس وسمن وجمال وخياطة
وقصر ثوب وكبر صغير وسماع اصم وابصار اعمى واسلام عبد ومداواته وعفو جناية
وتعليم قرآن اوكتابة اونقط مصحف باعرابه وحمل تمر من بغداد الى بلخ مثلا ونحوها
(الدر المختار في الهبة)

زيد شوقدر ذراع چوقه سني عمروه هبه وتسليم ايتدكدنصكره عمرو چوقه يي فراجه
ديكدروب برمدت كيوب استهلاك ايليسه زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه
قادر اولورمي * الجواب * اولماز
(اثنى عشر شيئا ينقطع به حق الرجوع اذا كان الموهوب له ذا رحم محرم اوزوجته اوكان
زوجها اوعوضها وقال هذا عوض عن هبتك او بدل عنها اومات احدهما اوخرج
عن ملكه اوزاد فيها زيادة متصلة بان كان عبدا صغيرا فكبر اوكان مهزولا فسمن اوكان
ارضا فبنى فيها بناء اوغرس عليها اشجارا اوكان ثوبا فخاطه اوصبغه صبغا يزيد فيه اوغيره

عن حاله بان كان حنطة فطحنها او دقيقا فخبزه اوسويقا فلته بسمن اوكان لبنا فاتخذه جبنا اوكان جارية فعلمها القرأن والكتابة او المشط (فى خزانة الفقه وغيره) اقول فعلى هذا المانع عن الرجوع فى السؤال الزيادة المتصلة فتدبر

زيد جاريه سى هندى اجنبيدن عمروه هبه وتسليم ايتدكدنصكره عمرو هندہ برمدت قرأن تعليم ايدوب هند دخى قرائته قادره اولسه زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله من الدر المختار وخزانة الفقه)

﴿ فى الهبة للصغير ﴾

زيد صحتنده قولى عمروى اوغلى بكر صغيره هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه سائر ورثه سى هبه يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وكل شئ وهبه لابنه الصغير واشهد عليه وذلك الشئ معلوم فهو جائز والقبض فيه باعلام ماوهبه له والاشهاد عليه ثم قال والاشهاد ليس بشرط بل الهبة تتم بالاعلام الا انه ذكر الاشهاد احتياطا للتحرز عن جحود سائر الورثة بعد موته وعن جحوده بعد ادراك الولد (درر فى الهبة)

زيد صحتنده قولى عمروى بكرك صغير اوغلى بشره هبه وعمروى بكره تسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سى هبه يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وهبة الاجنبى له تتم بقبضه لو عاقلا و بقبض ابيه او جده اووصى احدهما اوامه ان فى حجرها (ملتقى فى الهبة)

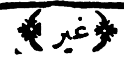
زيد صحتنده ملك منزلنى متوفى اوغلنك اوغلى اولوب عيالنده اولان عمرو صغيره هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سى هبه يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وهبة من له ولاية على الطفل فى الجملة وهو كل من يعوله فدخل الاخ والعم عند عدم الاب لو فى عيالهم تتم بالعقد (الدر المختار فى الهبة)

اب وجد ووصيدن برى اولميان زيد وعمرو صغيرلر انالرينك قرنداشلرى ووصيلرى هندك عيالنده ايكن هند صحتنده زيد وعمروه بشقه بشقه بر مقدار اشيا هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره هند فوت اولسه ورثه سى هبه يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (مر نقله آنفا من الدر المختار)

زيد صحتنده شوقدر اشياسنى اوغلى عمروك قزى هند صغيره يه هبه واشياء مزبوره يى عمروه تسليم ايدوب عمرو دخى صغيره ايچون قبض وقبول ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب عمروى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه هبه يى طوتمازدن اشياء مزبوره دن حصه نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(اذا وهب اجنبى لصغير هبة فحق قبض الهبة والقبول يكون للاب فان مات الاب اوغاب غيبة منقطعة كان ذلك لوصى الاب لانه بمنزلة الاب وهو اولى من الجد فان لم يكن له وصى ولا اب فحق القبض يكون للجد اب الاب ثم بعده وصى الجد ولا يجوز قبض


غير

غيرهؤلاء الاربعة الاان يكون الصغير في عياله (خانيه في قبض الهبة للصغير)
زيد اينكلرندن شوقدرابنكي افرازوتعيين ايدوب صغيراوغلي عمروه هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره زيدنادم اولوب هبه سندن رجوعه قادراولورمي * الجواب * اولماز
(صح اى الرجوع في اجنبي ومنعه المحرمية بالقرابة (درر في الهبة)
زيد صحتنده قابل قسمت اولميان بركوز دكرمني عيالنده اولوب اب وجد ووصيدن برى اولميان قرنداشي اوغللرى عمرو و بكر صغيرلره معا هبه واشهاد ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثهسي هبه يي طوتمامغه قادراولورلرمي * الجواب * اولمازلر
(وصح هبة اثنين معا اواكثر لواحد دارا اتفاقا لعدم الشيوع لايصح و يفسد عكسه عنده للشيوع خلافا لهما نظرا لاتحاد العقد فلاشيوع وهذا لوكبيرين اوالدار يحتمل القسمة فلولم تحتملها كالبيت صح اتفاقا ولووهب لكبير وصغير في عيال الكبير ولابنيه صغير وكبير لم يجز اتفاقا للشيوع بتفرق القبض (الدر المنتقى في الهبة)
زيد قابل قسمت اولان منزلني صغير اوغللرى عمرو و بكره هر برينك حصه سني افراز وتعيين ايتمدين شايعا هبه واشهاد ايتدكدنصكره افراز وتعيين بولنمدين زيد فوت اولسه هبة مزبوره باطله اولورمي * الجواب * اولور
(وان وهبها واحد من اثنين لاتجوز عند ابي حنيفة رحمه الله تعالى وقالا تصح لان هذه هبة الجملة منهما اذ التمليك واحد فلايتحقق الشيوع كما اذا رهن من رجلين وله ان هذه هبة النصف من كل واحد ولهذا لوكانت فيما لايقسم فقبل احدهما صح ولان الملك يثبت لكل واحد منهما في النصف فيكون التمليك كذلك لانه حكمه وعلى هذا الاعتبار يتحقق الشيوع بخلاف الرهن (هدايه في الهبة) وقد اتفقوا على ترجيح دليل الامام واختار قوله ابو الفضل الموصلي و برهان الائمة المحبوبي وابو البركات النسفي
(تصحيح القدوري في الهبة)
زيدك صغير اوغلي عمرو بكرك عيالنده دكل ايكن بكر شوقدر اشياسني زيدك حضورنده عمروه هبه واشهاد ايدوب لكن زيده تسليم ايتماسه هبة مزبوره تامه اولورمي * الجواب * اولماز
(الموهوب له ان كان من اهل القبض فحق القبض اليه وان كان الموهوب له صغيرا اومجنونا فحق القبض الى وليه ووليه ابوه اووصي ابيه ثم جده ثم وصيه ثم وصي وصيه ثم القاضي ومن نصبه القاضي سواء كان الصغير في عيال واحد منهم اولم يكن (هنديه في الهبة للصغير) ولوكان الصغير في عيال الجد اوالاخ اوالام اوالعم فوهب له هبة فقبض الهبة من كان الصغير في عياله والاب حاضر اختلف المشايخ فيه والصحيح الجواز هكذا في فتاوى قاضيخان و به يفتي هكذا في الفتاوى الصغرى (هنديه في الفصل المذكور)
زيد مديوني عمرو ذمتنده اولان شوقدر التوني صغير اوغللرى بكر و بشره هبه واعلام واشهاد ايدوب لكن مبلغ مزبوري عمرودن قبض ايتمدين زيد فوت اولسه هبة مرقومه باطله اولورمي * الجواب * اولور

(وهبة الدين من غير من عليه الدين لاتجوز الا اذا سلط على قبضه و يصير كأ نوهبه حين قبضه ولاتصح الا بالقبض (عماديه) والحكم المذكور جار فيما لوقبض الاب ولم يعين حصة كل واحد منهما للشيوع (لمرتبه الفقير)

زيد صغيره قزى هنده شوقدر اقجه هبه ايتمك مراد ايتدكده هنده مالمدن شوقدر اقجه هبه ايتدم ديوب بعده افراز وتعيين بولنمدين زيد فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولورمى * الجواب * اولور

(ومنها ان يكون الموهوب مقبوضا حتى لايثبت الملك للموهوب له قبل القبض وان يكون الموهوب مقسوما اذا كان مما يحتمل القسمة وان يكون الموهوب متميزا عن غير الموهوب (هنديه فى اوائل الهبة)

هند قزينك قزى اولوب عيالنده اولميان زينب صغيره نك باباسى حاضر ايكن ملك منزلنى زينبه هبه ايدوب بعده تسليم وقبض بولنمدين هند فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولورمى * الجواب * اولور

(والميم موت احد العاقدين بعد التسليم فلو قبله بطل (الدر المنتقى فى الهبة) و باقى القيود يعرف مما مر من الهنديه

هند صغيره نك اب وجدو وصيدن بريسى اولميوب باباسنك اناسى زينبك عيالنده ايكن زينب صحتنده شوقدر اشياسنى صغيره يه هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره زينب فوت اولسه سائر ورثه سى هبه يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وهبة الاب لطفله تتم بالعقد ان الموهوب فى يد الاب او يد مودعه لا ان كان فى يد غاصب اومبتاع بيعا فاسدا اومتهب والصدقة فى ذلك كالهبة والام والجد كالاب عند غيبته غيبة منقطعة اوموته وعدم توصيته ان كان الطفل فى عيالها وكذا كل من يعول الطفل (ملتقى فى الهبة)

زيدك اوغلنك اوغلى عمرو صغير غير مميز زيدك عيالنده اولميوب صغيرك باباسى بكر حاضر ايكن زيد ملك باغچه سنى صغيره هبه ايدوب بعده صغيرك باباسى بكر تسليم ايتمدين زيد فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولورمى * الجواب * اولور

(مر نقله من الهنديه والملتقى)

زيد برمنزلنك براوطه سنى صغير اوغلى عمروه هبه ايلدم ديوب لكن اوطه يى افراز وتعيين ايتمدين زيد فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولورمى * الجواب * اولور

(مر نقله من الدر المنتقى)

زيدك لابوين ارقرنداشى اوغلى اولوب اب وجدو وصيدن برى اولميان عمرو صغير زيدك عيالنده ايكن زيد شوقدر اشياسنى عمروه هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والقاف القرابة المحرمية نسبا ومنعه الشافعى مطلقا الا الاب فيما وهب لولده فلا رجوع فيما وهب لذى رحم محرم منه نسبا (الدر المنتقى)

زيد صغير لابوين عمى و وصيسى عمروك عيالنده ايكن عمرو شوقدر اشياسنى زيده هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره عمرو نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله آنفا)

زيد صحتنده شوقدر اقجه سنى اوغلى عمروك صغير اوغلى بكره هبه ايدوب مبلغ مزبورى عمرويه تسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب عمروى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه هبه يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته غير مرة)

﴿ كتاب الاجارة ﴾

(هى لغة اسم للاجر وهو ما يستحق على عمل الخير ولذا يدعى به يقال اعظم الله تعالى اجرك وشرعا بيع منفعة معلومة مقصودة من العين فلو غير مقصودة كاستيجار اوان ليتجمل بها اودابة ليجنبها لم تجز بعوض معلوم دين اوعين (الدر المنتقى)

برقصبه اهالیسى اوزرلرينه تكاليف توزيع اولنمق لازم اولدقده قصبۀ مزبوره قاضيسى زيده تكاليف مزبوره يى عدل اوزره توزيع و بردفتر تحرير ايله ديو طلب ايتدكلرنده زيد اجرت قولنمسز اهالى يه دفتر يازدقده اهالى رضالريله زيده يازديغى دفترك اجرتى اولمق اوزره اجر مثلندن ازيد شوقدر اقچه ويروب زيد دخى مبلغ مزبورى مصارفنه بعد الصرف زيد معزول اولدقده اهالى بزم ساكه ويرديكمز اجر مثلكدن زياده اولمغله برمقدارينى بزه ضامن اول ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(كل ما يجب على القاضى والمفتى لا يحل لهما اخذ الاجر به كالنكاح صغير لانه واجب عليه وكجواب المفتى بالقول واما بالكتابة فيجوز لهما على قدر كتبهما لان الكتبة لا تلزمهما (الدر المختار فى آخر القضاء) رجل دفع الى خياط ثوبا ليخيط له قباء اوجبة ولم يشارط له الاجر فلما فرغ منه اعطاه صاحب ثوب زيادة على اجر مثله فى قياس قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى يطيب له الاجر بناء على مسئلة صلح الاصل اذا استهلك رجل ثوب انسان فصالحه على اكثر من قيمته جاز عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى خلافا لهما وقال الفقيه ابو الليث الزيادة جائزة فى قولهم جميعا (فى العاشر من اجارة الخلاصه) ومثله فى خظر البزازيه

برقلعه مستحفظلرندن براتله تيماره متصرف اولان زيد فوت اولوب تيمارى محلول اولدقده عمرو قلعۀ مزبوره ده دزدار اولان بكره اول تيمار طرف دولتدن ساكه توجيه اولنمق رجاسنه بنم ايچون برعرض تحرير ايله عرضك نافذ اولوب تيمار ساكه توجيه اولنورسه شو قدر اقچه ويره يم عرضك بيورلمزسه اقچه مى ساكه ويرديو بكره پشين اولقدر اقچه ويروب لكن بكرك عرضى بيورلميوب تيمار آخره توجيه اولنسه حالا عمرو مبلغ مزبوردن كاغدينك قيمتيله تحريرينك اجر مثلندن ماعداسنى بكردن طلب ايتدكده بكر بغير وجه ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الاصل ان العقد اذا فسد مع كون المسمى معلوما يجب اجر المثل لا يزاد على المسمى

واذا فسد لجهالة المسمى او بعدمه او بعضه يجب اجر المثل بالغا ما بلغ (قنيه في متفرقات الاجارة) تفسد الاجارة بالشروط المخالفة لمقتضى العقد فكل ما افسد البيع يفسدها (تنوير الابصار في الاجارة الفاسدة)

زيد زوجه سى هند بيتنك خدمتنى كورسا كه ملك منزلمى و يرهيم ديمكله هند دخى برمدت زيدك بيتنك خدمتنى كوروب لكن زيد منزلنى هنده و يرماسه هند وجه محرر اوزره خدمتنك اجر مثلى نامنه زيددن نسنه المغه قادره اولورمى *الجواب* اولماز

(رجل استأجر امرأته لخدمة البيت شهرا لايجوز ولايكون لها الاجر في ذلك لان خدمة البيت مستحق عليها ديانة فلايجب الاجر لها كما لو استأجرها لخبزه اوطبخه ولان منفعة خدمة البيت تعود اليهما والانسان لايستحق الاجر فيما تعود منفعته اليه كما في الطبخ والخبز (خانيه فيما يجب الاجر على المستأجر)

برقريه اهاليسندن زيد عمروك باركيريني فلان محله واروب كلمجه بنمك ايچون شوقدر اقچه يه عمرودن استيجار ايدوب بعده اول باركيرايله محل مزبوره واردقد نصكره اول محلى تجاوز و برقاچ قوناق بعيد آخر دياره واروب بعده بلدهٔ مزبوره يه كلوب باركيرايله اجر مسماىى عمروه و يركن عمرو راضى اولميوب اجر مسمادن زياده نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(استأجر دابة للركوب الى الكوفة فجاوز بها عن الكوفة مقدار مالايسامح فيه الناس وركب في تلك الزيادة اولم يركب ثم ردها الى الكوفة كان عليه الاجر الى الكوفة وتكون الدابة مضمونة عليه مالم يردها الى صاحبها (خانيه في اجارة الدواب)

زيد ملك فرننى عمروه مدت معلومه تمامنه دك شوقدر اقچه يه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره قبل تمام المده فرن تعميره محتاج اولدقده زيد تعمير ايتميوب فرن خراب اولمغله اصلا انتفاع ممكن اولميوب مدت تمامنه دك فرن معطل قالسه زيد مدت معطله ايچون عمرودن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان انهدم الدار كلها فله الفسخ من غير حضرة رب الدار لكن الاجارة لاتنفسخ لان الانتفاع بالعرصة ممكن اليه ذهب خواهرزاده وفي اجارات شمس الائمة اذا انهدمت الدار كلها الصحيح انه لاينفسخ لكن سقط الاجر منه فسخ اولم يفسخ كذا في الصغرى (هنديه في التاسع عشر من الاجارات)

زيد شو مقوله اشياسنى تحميل وآخر دياره نقل ايچون عمرو رئيسك سفينه سنى برآيه دك شوقدر اقچه يه استيجار واشياسنى تحميل ايدوب درياده كيدركن برآى مرور ايدوب اول دياره وارمدين مدت منقضيه اولدقد نصكره درياده برآى دخى كيدوب اول دياره وارسه عمرو زيددن اولكى ايچون اجر مسمى ايكنجى ايچون اجر مثل المق استدكده زيد عمروه مجرد ايكنجى آى ايچون اجرت ذكر اولنمامشيدى ديو اجر مسمادن ماعدا ساكه نسنه و يرمم ديمكه قادر اولورمى *الجواب* اولماز ايكنجى آى ايچون اجر مثل الور

(ولو استأجر سفينة شهر اومضت المدة فى البحر فانه ينعقد اجارة اخرى باجر المثل بغير رضاء المالك (ذخيره فى السير)

زيد عمروه كل فلان خدمتى كور يو يرسا كه رعايت ايده يم ديمكله عمرو دخى اول خدمتى كوروب بعده زيد عمروه اول خدمتى مقابله سنده اجر مثلندن زياده شوقدر اقچه ويرسه اول زياده عمروه طيب اولورمى * الجواب * اولور

(ولو دفع الى خياط ثوبا ليخيطه قباء ففعل ولم يشارطه الاجر فدفعه اكثر من اجر المثل زيادة لايتغابن فيه جاز خلافا لهما كالصلح مع الغاصب على اكثر من قيمة المغصوب قال ابو الليث الزيادة جائزة فى قولهم لانه فى معنى ابتداء التسميـة (قنية فى جهالة الاجرة)

زيد ملك دكرمن طاشنى برسنه تمامنه دك عمروه شوقدر اقچه يه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى سنه تمامنه دك ضبط وتصرف ايلسه زيد اجر مسمايى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والاجرة لاتستحق بالعقد بل بالتعجيل او بشرطه او باستيفاء المعقود عليه او التمكن منه (ملتقى فى الاجارة)

زيد شوقدر اقچه امتعه سنى سفينه سيله فلان اسكله يه كوتورمك ايچون عمرو رئيسى شوقدر اقچه يه استيجار ايتـدكده اول امتعه نك كركنى عمرو كندى مالندن ادا ايتمك شرطيله استيجار ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(الاجارة تفسد بالشروط لانها كالبيع الايرى انها تقال وتفسخ (فصولين ٣٠)

زيد بر محلدن منزلنه صو كتورمك مراد ايتدكده كندى قنواتنى دوشيوب مجرى ايتمك ايچون صويولجى اولان عمروى شوقدر اقچه يه اجارۀ صحيحه ايله استيجار ايدوب عمرو دخى زيدك قنواتنى معتاد اوزره دوشيوب مجرى ايدوب برقاچ كون صو زيدك منزلنه جريان ايتدكدنصكره حالا صو منقطع اولسه عمرو اجر مسمايى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد صو منقطع اولدى ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى شرح الطحاوى استأجر اجيرا ليبنى له حيطانا اوليحفر بئرا فى ملك المستأجر ففعل ثم انهار يجب الاجرة وليس على الاجير اصلاحه ثانيا (عماديه فى ضمان النجار)

زيد بر مقدار امتعه سنى آخر دياره كتورمك ايچون عمروك قاطرلرينى شو قدر اقچه يه استيجار واجر مسمايى پيشين عمروه ويروب بعده امتعه سنى تحميل ايدوب عمرو ايله معا كيدركن اثناء طريقده برقصبه ده زيدك امتعه سنى حيدود اشقياسى نهب وغارت ايدوب زيد اول قصبه ده قاطرلرينى عمروه تسليم ايلسه زيد اول قصبه يه كلنجه اجر مسمادن لازم كلن مقداردن ماعداسنى عمرودن استردا ده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وهى تفسخ بالعذر وهو عجز العاقد عن المضى فى موجبه اى موجب العقد الابتحمل

ضرر زائد لم يستحق به اي بالعقد (زيلعي في فسخ الاجارة) وان نقضت الاجارة بعد ماقبض المواجر الاجرة حط عن الاجر قدر المستوفاة من المنفعة ورد الباقي الى المستأجر (في الاول من اجارة البزازيه)

زيد قيونلريني مدت معلومه تمامنه دك رعي ايچون عمرويه يدي معين قيون اجرت ايله استيجار ايدوب عمرودخي مدت تمامنه دك زيدك قيونلريني رعي ايلسه عمرو اول يدي قيوني زيددن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(وكل ماصلح ثمنا اي بدلا في البيع صلح اجرة لانها ثمن المنفعة ولاينعكس كليا فلايقال مالايجوز ثمنا لايجوز اجرة لجواز الاجارة المنفعة بالمنفعة اذا اختلفا (الدر المختار في الاجارة)

هند ملك فرنني اجرت معلومه ايله برسنه تمامنه دك عمروه ايجار وتسليم عمرودخي التي آي فرني ضبط وتصرف ايدوب بعده التي آي دخي تصرفي ممكن ايكن تصرف ايتميوب فرني قپايوب سنه تمامنه دك عمروك يدنده معطل قالسه حالا هند اجرت مرقومه يي عمرودن طلب ايتدكده عمرو تعطيل ايتديكم مدتده اجرت لازمه اولمازديو اجر مسمايي تماما ادادن امتناعه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(والاجر لايلزم بالعقد فلا يجب تسليمه بل بتعجيله اوشرطه في الاجارة اوالاستيفاء اوتمكنه منه فيجب الاجر لدار قبضت ولم تسكن اذاكانت الاجارة صحيحة اما في الفاسدة فلا الابحقيقة الانتفاع (تنوير الابصار في الاجارة)

زيد ملك دكاننى برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه يه عمروه ايجار وتسليم عمرودخي سنه تمامنه دك ضبط ايتدكدنصكره زيد اجر مسمايي عمرودن طلب ايتدكده عمرو مبلغ مزبور دكانك اجر مثلندن زياده ايمش اويله اولىچق اجر مثل مقداري ويررم ديوب تماما ادادن امتناعه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(لان المنافع لاقيمة لها في انفسها عندنا وانما تتقوم بالعقد اوشبهه فاذا لم تتقوم في انفسها وجب الرجوع الى ماقومت به في العقد (درر في الاجارة الفاسدة)

زيد والينك كتخداسي عمرو بكر خياطه شوقدر اقچه اجرت ايله ديكمك ايچون شوقدر اثواب ويروب بكردخي اثواب مرقومه يي ديكوب عمروه تسليم ايلسه بكر اجر مسمايي عمرودن طلب ايتدكده عمرو اثواب مزبوره زيدك ايدي واراجرتكي زيددن ال ديوب ويرمامكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(وفي القدوري والعقود التي يعقدها الوكلاء على ضربين كل عقد يضيفه الوكيل الى نفسه مثل البيع والاجارة فحقوق ذلك العقد يتعلق بالوكيل دون الموكل فيسلم المبيع ويقبض الثمن ويطالب بالثمن اذا اشترى (فيض الكركي في الوكالة)

زيد وصيسي اولديغي صغيرك ملك دكرمنني برسنه تمامنه دك اجر مثلي اولان شوقدر كيل بغدايه عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرودخي سنه تمامنه دك ضبط ايلسه زيد اجر مسمايي عمرودن طلب ايتدكده عمرو بغير وجه ويرمامكه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز
لایلزم الاجر بالعقد بل بتعجیله اوشرطه حال العقد اوالاستیفاء ای استیفاء المنفعة المعقود علیها فان الاجر حینئذ تجب ایضا (درر فی الاجارة ملخصا)
زید خدمتکاری عمروه کچن خدمتی مقابله سنده بر بار کیر ایله بر قلج ویروب بعده زید عمرودن اون بش غروش قرض الدقده نصکره عمرو مبلغ مزبوری زیددن طلب ایتدکده زید مبلغ مزبوری بارکیر ایله قلجك بهالرینه طوت دیوب ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(المقبوض علی وجه القرض مضمون بمثله (مبسوط لسرخسی فی الصرف)
زید ملك کرمدخانه سنی برسنه تمامنه دك عمروه اجرت معلومه ایله ایجار وتسلیم عمرو دخی برسنه تمامنه دك ضبط ایدوب لکن انتفاع ممکن ایکن کرمدخانی یی اشلتمیوب بعده سنه تمامنده اجر مسمایی زیده ویرسه عمرو نادم اولوب مجرد کرمدخانه یی اشلتمدم دیو اجر مسمایی زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وکما یجب الاجر باستیفاء المنافع یجب بالتمکن من استیفاء المنافع اذا کانت الاجارة صحیحة حتی ان من استأجر دارا اوحانوتا مدة معلومة ولم یسکن فی تلك المدة مع تمکنه من ذلك یجب الاجر (فی الثانی من اجارة المحیط ونقله فی الهندیه)
زید عمروی التی آی تمامنه دك کندویه خدمت ایتمك اوزره شوقدر اقچه یه استیجار ایدوب لکن اجرتك تعجیل وتأجیلی شرط اولنمیوب بعده عمرو زیده اوج آی خدمت ایتدکدنصکره عمرو زیده اجر مسمادن اوج آیه اصابت ایدن مقداری شمدی ویر بعده ماعدا یی التی آی تمامنده ویردیسه زید التی آی تمام اولمایجق نسنه ویرمم دیمکه قادراولورمی * الجواب * اولماز
(ان وقعت الاجارة علی المدة کما فی اجارة الارض والدار والعبید اوعلی قطع المسافة کاستیجار الجمال والدابة انما یجب ایفاء الاجر بحصة ما استوفی اذا کان لما استوفی حصته معلومة من الاجر (ذخیره فی الثانی من الاجارة)
برقاچ کمسنه لر زیدی بر مصلحتلرینی کورمك ایچون شوقدر اقچه یه استیجار ایدوب لکن زید اول مصلحتی اصلا کورمیوب مزبورلر کندیلر کورسه لر زید مزبورلردن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وفی النوازل رجل قال لدلال بع ضیعتی علی ان لك من الاجر کذا فلم یقدر هو علی الاباعة فباعها دلال آخر لیس للاول شیء به اخذ الفقیه ابو اللیث قال فی المحیط وهو الاستحسان وعلیه الفتوی (خلاصه فی الخامس من الاجارة) یجب ان یعلم بان الاجرة لاتملك بنفس العقد ولا یجب ایفاؤها الابعد استیفاء المنفعة اذا لم یشترط التعجیل فی الاجرة (ذخیره فی الثانی من الاجارة)
زید عمرو رئیسه شوقدر بغدایمی سفینه ك ایله فلان بلده یه کتور بیع ایتدیکمده نقدر فائده حاصل اولورسه نصفنی ساکه ویره یم دیمکله عمرو زیدك اولقدر بغدایی

سفینه سیله بلدهٔ مزبوره یه کتوروب زید بیع ایتدکده فائده حاصله اولماسه عمرو اول
بغدایی نقل ایچون زیددن اجر مثل المغه قادر اولور می * الجواب * اولور
(الاصل ان العقد اذا فسد مع کون المسمی معلوما یجب اجر المثل لا یزاد علی المسمی واذا
فسد لجهالة المسمی او بعد مه او بعضه یجب اجر المثل بالغا ما بلغ
(قنیه فی الاجارة الفاسدة)

زید ملک دکانی مدت معلومه تمامنه دک شوقدر اقچه یه عمروه ایجار ایدوب لکن زید دکانی
عمروه تسلیم ایتمیوب مدت تمامنه دک کندی ضبط ایتمکله عمروه تصرف ممکن اولماسه زید مجرد
استیجار ایتدک دیو عمرودن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولور می * الجواب * اولماز
(ولو لم یتمکن من السکنی بان منعه المالک او اجنبی لا یجب الاجر (فی الثانی من اجارة
المحیط ومر ما یفهم الجواب منه من الذخیرة)

هند ملک دکانی اوچ آی تمامنه دک زیده شوقدر اقچه یه ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره
هند نادمه اولوب مجرد اجر مثلندن نقصانه ایجار ایتمشم دیو اجاره یی فسخه
قادر اولور می * الجواب * اولماز
(الاجارة عقد لازم لا ینفسخ بغیر عذر (اشباه فی الاجارات) فاما غلاء اجر المثل فلیس
بعذر تفسخ به الاجارة الا فی اجارة الوقف (بدایع فی الاجارة)

برقاچ کمسنه لر زیدن شوقدر اقچه قرض الدقلرندنصکره مزبورلر زیدک برمقدار اراکینی
تبرعا بچسه لر زید مبلغ مزبوری اول کمسنه لردن طلب ایتدکده مزبورلر تبرعلرینه
نادملر اولوب مبلغ مزبورک شو مقداری اجرتمزه طوتارز دیمکه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(لان المنافع لا قیمة لها فی انفسها عندنا وانما یتقوم بالعقد اوشبهه
(درر فی الاجارة الفاسدة)

رمده مبتلا اولان زید عمرو کحاله کندی ادویه کیله باکه برء حاصل اولنجه علاج وتیمار
ایله ساکه شوقدر اقچه ویرهیم دیمکله عمرو دخی کندی ادویه سیله زیده برمدت علاج
وتیمار ایدوب برء حاصل اولسه عمروک صرف ایتدیکی ادویه نک ثمنلریله عملنک اجر
مثلی اولقدر اقچه یه مساوی اولمغله عمرو اولمقدار اقچه یی زیددن المغه
قادر اولور می * الجواب * اولور
(فی رجل به داء فی انفه اتفق مع طبیب علی مداواته وجعل له اجرة ولم یضرب لذلک
مدة فالحکم اجاب للطبیب اجرة مثله وما انفق من ثمن الادویة لفساد الاجارة علی
الوجه المذکور (فتاوی خیریه فی الاجارة)

زید عمروی آخر دیاره واروب برایکی کونده حاصل اولیاجق برمصلحتنی کورمک ایچون
مدت تعیین ایتمکسزین شوقدر اقچه یه استیجار ایدوب عمرو دخی اول دیاره واروب برقاچ کون
سعی ایدوب لکن اول مصلحتی کوره ماسه عمرو اجر مثل ذهابی مسمادن ذهابه اصابت ایدن
مقداردن اکثر اولمغله اجر مثل ذهابی زیددن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور

(اهل بلدة ثقلت عليهم المؤنات فاستأجروا رجلا باجر معلوم ليذهب الى السلطان ويرفع القصة ليخفف عنهم السلطان نوع تخفيف واخذ الاجر من عامة اهل البلد من الاغنياء والفقراء قالوا ان كان بحال لوذهب الى بلدة السلطان يتهيأ له اصلاح الامر في يوم او يومين جازت الاجارة وان كان بحال لايحصل المقصود في يوم او يومين وانما يحصل في مدة فان وقتوا للاجارة وقتا جازت الاجارة وله كل المسمى وان لم يوقتوا فسدت الاجارة وكان له اجر المثل على اهل البلدة على قدر مؤنتهم ومنافعهم وقال بعضهم لاتصح هذه الاجارة على كل حال (خانيه في الاجارة الفاسدة) وان استوجر لايصال طعام الى زيد فوجده ميتا فرده فلا اجر له وكذا لواستأجر لايصال قط اليه فرده لموته وقال محمد رحمه الله تعالى له اجر ذهابه ولو تركه هناك فله اجر الذهاب اجماعا

(ملتقى في الاجارة)

زيد حيوانلرينى اسكان ايچون عمروك عرصه سنى مدت تعيين ايتمكسزين شوقدر اقچه يه استيجار ايدوب لكن زيد حيوانلرينى آخر موضعده اسكان ايتمكله اول عرصه يى اصلا تصرف ايلمسه عمرو عقد مزبوره بناء زيددن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

يفسدها شروط يفسد البيع كجهالة المدة والاجرة او المعقود عليه كما في الاختيار (قهستاني في الاجارة) التمكن من الانتفاع يوجب الاجر الا في مسائل الاولى اذا كانت الاجارة فاسدة فلا تجب الا بحقيقة الانتفاع كما في فصول العمادى

(اشباه في الاجارات)

هند ملك عرصه سنى اون بش دونم اولمق اوزره هر دونمى يوزاوتوز اقچه يه برسنه تمامنه دك عمروه ايجار وتسليم عمرو دخى اون بش دونم اولمق اوزره عرصه نك اجرتى تماما هنده تسليم وعرصه يى برسنه تمامنه دك ضبط وتصرف ايتدكدنصكره عرصه نك مقدارى اون بش دونم اولميوب اون بر دونم اولديغى ظاهر اولسه عمرو درت دونم ايچون ويرديكى اجرتى هند دن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفي متفرقات اجارات الذخيرة استأجر ارضا على انها عشرة اجربة بعشرة دراهم فلما ذرعها تبين انها خمسة عشر جريبا او تسعة اجربة فعليه الاجر الذى سماه ولو قال كل جريب بدرهم حسب عليه كل جريب بدرهم

(عماديه في الثامن عشر)

زيد ملك عرصه سنده كندى طاشى وكرجى ايله طول وعرض وقدى دردر ذراع اولمق اوزره برمخزن بناسيچون عمرو نجارى شوقدر اقچه يه اجارهٔ صحيحه ايله استيجار ومبلغ مزبورى عمروه تسليم ايدوب عمرو دخى زيدك طاشى وكرجيله عرصه سنده اولمقوله مخزن بنا ايلسه حالا عمرو نادم اولوب زيددن زياده نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

واذا استأجر ليعمل له في هذه الساحة بيتين ذى سقفين اوذى سقف واحد وبين طوله

وعرضه والدبر وغير ذلك ويقال له بالفارسية پيشكز دادن لا يجوز هكذا ذكر في فتاوى ابي الليث رحمه الله تعالى والصواب انه يجوز اذا كان بآلات المستأجر لتعامل الناس (المحيط البرهاني في الخامس عشر من الاجارة)

زيد عرصه سنده عمقي بيان ايتمكسزين صو چيقنجه برصوقيوسي حفر ايچون عمروي شوقدر اقچه يه استيجار ايدوب عمرودخي معتاد اوزره برقيو حفر ايدوب برقولاج مقداري صو چقدقدن صكره مسمى اجر مثلنه مساوي اولمغله زيد اجر مسماي عمروه ويروب بعده اوچ سنه مرورنده قيونك صويي چكلسه زيد مجرد صو چكلمكله مبلغ مزبورك برمقداريني عمرودن استرداده قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(ولو شرط حفر البئر وطيها بالآجر ففعل ثم انهارت بعد الطي له الاجر وان قبل الطي فبحسابه وان في غير ملكه فلا اجر لعدم التسليم (بزازيه في الخامس من الاجارة)

زيد برمتاعني فلان اسكله يه كتورمك ايچون عمرو رئيسي شوقدر اقچه يه استيجار ايدوب عمرودخي متاعي سفينه سنه تحميل واول اسكله يه كتوروب زيده تسليم ايلسه عمرو اجر مسماي زيددن طلب ايتدكده زيد بغير وجه ويرمامكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(وللموجر طلب الاجر للدار والارض كل يوم وللدابة كل مرحلة اذا اطلقه ولو بين تعين وللخياطة ونحوها من الصنايع اذا فرغ وسلم فهلكه قبل تسليمه يسقط الاجر وكذا كل من لعمله اثر ومالا اثر له كحمال له الاجر كما فرغ وان لم يسلم (الدر المختار في الاجارة)

زيدك رقه منقاده اولان جاريه سي هند زيده برمدت خدمت ايتدكدن صكره هند زيددن بن حرة الاصلم ديو دعوى وزيد انكار ايتمكله هند مدعاسنه اقامت بينه ايدوب سبيلي تخليه اولنسه هند مدت مزبوره ده خدمتنك اجر مثلي نامنه زيددن نسنه المغه قادره اولورمي * الجواب * اولماز

(آجر عبده سنة ثم اقام العبد بينة ان مولاه اعتقه قبل الاجارة فله الاجر ولو قال اني حر وفسخت الاجارة ولا بينة له واجبره المولى على العمل ثم اقام بينة على حريته فلا اجر لاحد ولو كان غير بالغ فالاجر في الفصلين للغلام لانه كلقيط في حجر رجل (قنيه في اجارة غير المالك)

زيدك شوقدر اقچه سي دريايه دوشدكده غواص اولوب اجرت ايله غواصلق معتادي اولان عمرو اجرت قولنسزين زيدك طلبيله دريايه طالوب اقچه يي چيقارسه زيد عمروه عملنك اجر مثلني ويرركن عمرو قناعت ايتميوب اجر مثلندن زياده زيددن نسنه المغه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(ومنها لو عمل له شيئا ولم يستأجره وكان الصانع معروفا بتلك الصنعة وجب اجر المثل على قول محمد رحمه الله تعالى وبه يفتى (اشباه في الكلام في اجر المثل)

بربلده اهاليسندن زيد آخر دياره كيدر اولدقده عمرو آخر دياره وارنجه آخر دياره ده

طورديغى مدته و بلده يه كلنجه باكه خدمت ايله ساكه اوتوزغروش ويرهيم ديوب لكن مدت تعيين اولنميوب عمرو دخى زيده اول دياره وارنجه واول دياره طورديغى مدته و بلده سنه كلنجه خدمت ايلسه عمرو اجرمسمايى زيددن المغه قادر اولورمى

* الجواب * اجرمثل الور مسمايى تجاوز ايلمز

كل جهالة تؤثر فى البيع تؤثر فى الاجارة وتفسد به العقد سواء كانت الجهالة فى الاجرة او المدة او العمل المستأجر عليه ويجب اجر المثل فى فاسدها ولا يجاوز به المسمى (ح) لا يجاوز المسمى لو علم الاجر والا يجب بالغا ما بلغ (فصولين فى الثلثين)

زيد ملك باغ وباغچه سنى عمروه ايجار ايدر اولد قده حاصل اولان ميوه سى عمروك اولمق اوزره ايجار ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يجوز اجارة الشجر والكرم باجر على ان يكون الثمر له وكذا البان الغنم وصوفها ولو استأجر الشجر مطلقا قال خواهرزاده لقائل ان يقول بالجواز وينصرف الى شد الثياب عليها او الدابة و بعدمه لان المنفعة المقصودة منها الثمرة (اشباه فى الاجارات)

زيد عمروك ملك سفينه سنى مصره واروب كلنجه متاعنى تحميل ايچون شوقدر اجره يه عمرودن استيجار وقبض ايدوب بعده ذهاب وايابده سفينه يه متاع تحميل ايله مصره واروب كلسه عمرو اجرمسمايى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لا يلزم الاجر بالعقد بل بتعجيله اوشرطه حال العقد او الاستيفاء اى استيفاء المنفعة المعقود عليها فان الاجر حينئذ يجب ايضا (درر فى الاجارة)

اجرت ايله خدمت ايدر مقوله سندن اولان زيد ملاحك معد للاستغلال اولان سفينه سنه عمرو شوقدر اربه سنى آخر دياره كتورمك ايچون اجرت قولنسز تحميل ايدوب زيد دخى اول اربه يى كتوروب بعده اربه يى سفينه دن اخراج وعمروه تسليم ايلسه زيد عمل وسفينه نك اجرمثلنى عمرودن طلب ايتدكده عمرو مجرد اجرت قول اولنمدى ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(استعمل صانعا بلا شرط الاجر كالحمال والخياط والصباغ والقصار والسمسار ان كان معروفا انه يعمل بالاجر يجب الاجر والا فلا (منية المفتى فى الاجارة)

زيد عمرو ريئس ايله على الاشتراك مالك اولديغى شوقدر صوغاندن حصه سنى سفينه سيله استانبوله كتورمك ايچون شوقدر اجره يه عمروى استيجار ايتكله عمرو دخى اول صوغانك جمله سنى سفينه سيله استانبوله كتورسه عمرو زيددن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان استأجر شريكه او حماره اى حمار شريكه لحمل طعام هو اى الطعام لهما لا يلزم الاجر الذى سماه ولا اجر المثل لانه لا يعمل شيئا لشريكه الا ويقع بعضه لنفسه فلا يستحق الاجر وعند الائمة الثلثة تجوز هذه الاجارة ويجب المسمى لانه اوفى المشرط عنه (مجمع الانهر فى الاجارة)

زيد وصبيسى اولديغى صغيرك مالندن هنده شوقدر اقجه اقراض وتسليم ايتدكده هند ملك منزلنى مبلغ مزبور مقابله سنده استغلال طريقيله زيده بيع وتخليه وتسليم ايدوب بعده هند منزل مزبورى زيددن برسنه تمامنه دكين شوقدر اقجه يه استيجار وقبض و برسنه تمامنه دكين ضبط ايدوب اجر مسماىى و يردكد نصكره هند تجديد عقد اجاره اولنمدين منزلده برقاچ سنه دخى ساكنه اولسه زيد هنددن تجديد عقد اجاره اولنميان سنه لرده سكناسيچون اجر مثل المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(صح بيع الوفاء فى العقار استحسانا للتعامل واختلف فى المنقول قيل يصح لعموم الحاجة وقيل لايصح لخصوص التعامل (در ر قبيل الشفعة) وفى البزازية لو باعه لآخر باتا توقف على اجازة مشتريه وفاء ولو باعه المشترى فللبايع او ورثته حق استرداده وافاد فى الشرنبلالية ان ورثة كل من البايع والمشترى يقوم مقام مورثه نظرا لجانب الرهن فليحفظ ولواستأجره بايعه لايلزمه الاجر لانه رهن حكما حتى لايحل الانتفاع به قلت وفى فتاوى ابن الحلبى ان صدور الاجارة بعد قبض المشترى المبيع وفاء ولو للبناء وحده فهى صحيحة والاجرة لازمة للبايع طول مدة التواجر انتهى فتنبه قلت وعليه فلومضت المدة و بقى فى يده فافتى علماء الروم بلزوم اجر المثل ويسمونه بيع الاستغلال (الدر المختار قبيل الكفالة)

زيد متولبسى اولديغى نقود موقوفه دن عمروه شوقدر اقجه قرض و يردكده عمرو ملك منزلنى مبلغ مزبور مقابله سنده استغلال طريقيله زيده بيع وتخليه وتسليم ايدوب بعده عمرو منزل مزبورى زيددن برسنه تمامنه دك شو قدر اقجه يه استيجار وقبض و برسنه تمامنه دك ضبط ايدوب اجر مسماىى و يردكدنصكره عمرو تجديد عقد اجاره اولنمدين منزلده برقاچ سنه دخى ساكن اولوب بعده زيد عمرودن نسنه المدين عمرو فوت اولسه زيد تجديد عقد اجاره اولنميان سنه لرده سكناسيچون عمروك تركه سندن اجر مثل المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الخانية استأجر دارا اوحماما اوارضا شهرا فسكن شهرين هل يلزمه اجر الثانى ان معدا للاستغلال نعم والا لا وبه يفتى قلت فكذا الوقف ومال اليتيم وكذا لوتقاضاه المالك وطالبه بالاجر فسكن يلزمه الاجر بسكناه بعده

(الدر المختار فى الاجارة)

زيد متولبسى اولديغى نقود موقوفه دن عمروه شوقدر اقجه قرض و يردكده عمرو ملك منزلنى مبلغ مزبور مقابله سنده استغلال طريقيله زيده بيع وتخليه وتسليم ايدوب بعده عمرو منزل مزبورى زيددن برسنه تمامنه دك شوقدر اقجه يه استيجار وقبض و برسنه تمامنه دك ضبط ايدوب اجر مسماىى زيده و يردكد نصكر عمرو تجديد عقد اجاره اولنمدين منزلده برقاچ سنه دخى ساكن اولسه عمرو تجديد عقد اجاره اولنميان سنه لرده سكناسيچون منزلك اجر مثلنى زيد و يردكده زيد راضى اولميوب اجر مثلندن

زياده نسنه الغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(مرنقله من الدرالمختار)

زيد متولیسی اولديغی نقود موقوفه دن عمروه شوقدر اقجه قرض ويردكده عمرو ملك منزلنی مبلغ مزبور مقابله سنده زيده استغلال طريقيله بيع ايدوب بعده تخليه وتسليم بولنمدين زيد منزل مزبوری مدت معلومه تمامنه دك شوقدر اقجه يه عمروه ايجار عمرودخی مدت تمامنه دك ضبط ايدوب مدت مزبوره ده منزلك اجرمثلنی زيده ويردكده زيد راضی اولميوب عمرودن زياده نسنه الغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفی البزازية فان آجر المبيع وفاء من البايع فمن جعله فاسدا قال لاتصح الاجارة ولاتجب شئ ومن جعله رهنا كذلك ومن جوزه جوز الاجارة من البايع وغيره واوجب الاجرة وان آجره من البايع قبل القبض اجاب صاحب الهداية انه لايصح واستدل بمالو آجر عبدا اشتراه قبل قبضه انه لايجب الاجرة وهذا فی البات فاظنك فی الجائز فعلم به ان الاجارة قبل التقابض لاتصح علی قول من الاقوال الثلثة (فتاوی خيريه) وحكم الاول وهوالفاسد وجوب اجر المثل بالاستعمال (الدرالمختار فی الاجارة الفاسدة)

﴿فی اجارة الوقف﴾

مدت معينه ايله ايجاری مشروطه اولميان وقف حامك متوليسی زيد اول حامی ايكی سنه تمامنه دك عمروه ايجار وتسليم ايلسه زيد وقفه نافع اولمغله برسنه تمامنده حامی عمرودن الوب آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور

(متولی الوقف اذا آجر دارا موقوفة علی الفقراء والمساكين اكثر من سنة لايجوز وان لم يشترط فالمختار ان يقضی بالجواز فی الضياع فی ثلاث سنين الا اذا كانت المصلحة فی عدم الجواز وفی غيرالضياع يقضی بعدم الجواز اذا زاد علی السنة الواحدة الا اذا كانت المصلحة فی الجواز وهذا شئ يختلف باختلاف المواضع والزمان كذا فی السراجية وهو المختار للفتوی (هنديه فی الخامس من الوقف) وفی الوقف يتبع شرط الواقف فان لم يشترط فالفتوی ان لايزاد فی الاراضی الموقوفة علی ثلاث سنين خوف دعوی الملكية وفی غيرها سنة فلوآجرها المتولی اكثر فسخت فی كل المدة لان العقد متی فسد فی بعضه فسد فی كله خلافا لماوقع فی انفع الوسائل
(الدرالمنتقی فی الاجارة)

عسكر اسلام ادرنه ده ايكن ادرنه ده واقع وقف حامك متوليسی زيد حامی برسنه تمامنه دك التمش بيك اقجه يه عمروه ايجار ايدر اولدقده عسكر سنه تمامنه دك ادرنه ده مكث ايدرسه التمش بيك اقجه يی عمرودن الوب مكث ايتمزسه مكث ايتديكی مدتده التمش بيك اقجه دن اصابت ايدن مقداری الوب ماعدا سندن اجرمثل الورم ديوب بوشرطله ايجار ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(تفسد الاجارة بالشروط المخالفة لمقتضی العقد فكل ما افسد البيع يفسدها

(تنویر الابصار فی الاجارة الفاسدة)

زید برقریه‌ده واقع وقف حامی برسنه تمامنه دك شوقدر اقجه‌یه متولیسندن استیجار وقبض وبرآی ضبط وتصرف ایتدکدنصکره اهالی قریه بالکلیه پریشان اولوب اصلا کمسنه قالمامغله حام معطل قالوب اول سنه مرور ایلسه حالا زید اجر مسماءدن برآیه اصابت ایدن مقداری متولی‌یه ویرزکن متولی قناعت ایتمیوب مسمایی تماما الورم دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(رجل استأجر حماما فی قریة فوقع الجلاء ونفر الناس سقط الاجر وان نفر بعض الناس لا (بزازیه فی الثالث من الاجارة)

بوصورتده متولی اجر مسمایی زیددن تماما المش اولسه زید اجر مسماءدن برآیه اصابت ایدن مقداردن زیاده‌سنی متولیدن استرداده قادر اولور می * الجواب * اولور

(وفی شرط الوهبانیة لابن الشحنة من دفع شیئا لیس واجبا علیه فله استرداده (حموی علی الاشباه فی القاعدة الثامنة عشر)

زید متولیسی اولدیغی وقف حامی عمروه اجارهٔ طویله ایله ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو حامی سنه‌ده شوقدر اقجه‌یه بکره ایجار وتسلیم بکر دخی برقاچ سنه ضبط ایدوب اجر مسمایی عمروه ویردکدنصکره زید عقدمزبورك فسادینه بناء حامی بکردن الوب وقف ایچون ضبط ایلسه زید عمرو ایله مخاصمه ایتمیوب بکره اجر مسمایی عمروه ویردیکك طوتمام تکرار وقف ایچون صامن اول دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(المستأجر اجارة فاسدة قبل لایملك الاجارة من غیره بدلیل ما لو استأجر دارا علی ان یرمها ولا اجر له لایملك الاجارة والاصح انه یملك وعدم الملك فیما اورد لکونها عاریة لقوله ولا اجر وعن نصیر انه لا یواجر ولو آجر بعد القبض یستحق الثانی الاجر ولا یکون غاصبا لانه یجب علیه اجر المثل (بزازیه فی التاسع من الاجارة)

بوصورتده حامك صویه مضایقه‌سی اولمغله بکر کندی مالندن شوقدر اقجه صرف وقنوات احداث ایدوب برمحلدن قنوات ایله حامه صو کتورسه بکر تبرعا وقف ایچون کتورمش اولمایحق اول صویی دیلدیکی محله اجرایه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(والاجنبی اذا بنی ولم یبین شیئا فله ذلك وان نوی کونه للوقف کان وقفا (درر فی الوقف)

زید اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرف اولدیغی وقف منزلی مدت معلومه تمامنه دك هنده شوقدر اقجه‌یه ایجار وتسلیم هند دخی مدت مزبوره تمامنه دك منزل مزبورده ساکنه اولمغله زید اجر مسمایی هنددن اخذ واستهلاك ایلسه هند نادمه اولوب اجر مسمایی زیددن استردادە قادره اولور می * الجواب * اولماز

(المستأجر فاسدا اذا آجر صحیحا جازت لو بعد قبضه فی الاصح منیه وقیل لا (الدر المختار فی مسائل شتی من الاجارة)

زيد متولىسى اولديغى وقف خانى برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه يه عمروه ايجار ايدوب بعده تسليم ايتمدين متغلبه دن بكر خانى تغلبا ضبط ومدت مزبوره تمامنه دك تصرف ايتمكله عمروه خانى تصرف ممكن اولماسه زيد مجرد ايجار ايلدم ديو اجر مسمايى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الغصب يسقط الاجرة عن المستأجر الا اذا امكن اخراج الغاصب بشفاعة او حماية كما فى التاتارخانيه والقنيه (اشباه فى الاجارات)

زيد متولىسى اولديغى وقف باغچه يى اجارهٔ طويله ايله عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب يرينه بكر متولى اولسه بكر باغچه يى عمرودن الوب وقف ايچون ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لكن فى الوقف لا تصح فوق ثلث سنين فى المختار كيلا يدعى المستأجر انه ملكه فعلة عدم الجواز اذا كانت هذا المعنى لا تصح الاجارة الطويله بعقود مختلفة كما جوزها البعض (صدر الشريعة فى الاجارة)

زيد متولىسى اولديغى وقف دكرمنى اجارهٔ طويله ايله عمروه ايجار وتسليم ايلسه زيد اول دكرمنى عمرودن الوب اجارهٔ صحيحه ايله آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله من الدرر والملتقى وصدر الشريعة)

زيد متولىسى اولديغى وقف حمامى مدت معلومه تمامنه دك عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى مدت تمامنه دك ضبط وتصرف ايتدكدنصكره زيد حمامى عمرودن الوب برسنه تمامنه دك اجر مثليله بكره ايجار وتسليم ايلسه عمرو مجرد بن مقدما مستأجرك اولمغله ايجاره اولايم اويله اوليجق حمامى بكردن الوب بانكه ايجار ايله ديو زيده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الاجارة عقد لازم لا يفسخ بغير عذر (اشباه فى الاجارات)

زيد متولىسى اولديغى وقف حمامى عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره زيد عمروه حمامك خراب اولان مواضعنى مالكله تعمير ايله مصروفكى اجرتكه حساب ايده يم ديمكله عمرو دخى مصروفنى اجرته حساب اولنمق اوزره ماليله حمامى تعمير ايتدكدنصكره عمرو مصروفم شوقدردر ديوب وزيد شوقدر نا قصدر ديو نزاع ايتملريله كشف وتخمين اولندقده اول صناعتك اهلندن بعض زيدك ديديكى مقدار ايله تخمين ايدوب بعض آخرى عمروك ديديكى مقدار ايله تخمين ايلسه لر عمرو يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنماز

(وان قال له رب الدار ابن واحسب من الاجر ثم اختلفا فقال المستأجر بنيت وانكره الآجر فالقول للاجر وان اقر بالبناء واختلفا فى قدر ما انفق ان جميع اهل الصنعة على قول واحد فالقول له وان كان بعضهم معه والبعض مع المستأجر يعتبر الدعوى والانكار (بزازيه قبيل العاشر من الاجارات)

زيد متولىسى اولديغى وقف خانى برسنه تمامنه دك اجر مثلى اولان شوقدر اقچه يه عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره زيد معزول اولوب يرينه بكر متولى اولسه بكر قبل تمام المدة اجاره يى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وتنفسخ بموت احد العاقدين عقدها لنفسه فان عقدها لغيرها لا كوكيل ووصى ومتولى الوقف (تنويرالابصار) وفى السراجية وحكم عزل القاضى والمتولى كالموت فلا تنفسخ (الدر المختار فى فسخ الاجارة)

زيد صحتنده تحت اجاره سنده اولان وقف عرصه‌ده ماليله وقف ايچون تبرعا منزل بنا ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه‌سى منزل مزبوره مداخله يه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(والاجنبى اذا بنى ولم يبين شيئا فله ذلك وان نوى كونه للوقف كان وقفا (درر فى الوقف)

زيد تحت اجاره سنده اولان وقف دكرمنى اذن متولى ياخود رأى حاكم يوغيكن كندى مالندن شوقدر اقچه صرف ايدوب مرمت مستهلكه مقوله‌سى مرمت ايله مرمت ايلسه زيد مصروفنى اجرته حسابه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(كل من بنى فى دار غيره بامره فالبناء لآمره ولو بنى لنفسه بلا امره فهوله وله رفعه الا ان يضر بالبناء فيمنع ولو بنى لرب الارض بلا امره ينبغى ان يكون متبرعا كامر (فصولين فى احكام العمارة)

زيد متوليسى اولديغى وقف خانى برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه اجرتله عمروه ايجار وتسليم وعمرو خانى سنه تمامنه دك ضبط وتصرف ايلسه زيد اجر مسماىى عمرودن طلب ايتدكده عمرو خاندن شوقدر اقچه ضرر ايلدم اويله اوليجق اجر مسمادن اولمقدارى ويرم ديوب تماما ادادن امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لايلزم الاجر بالعقد بل بتعجيله اوشرطه حال العقد اوالاستيفاء اى استيفاء المنفعة المعقود عليها فان الاجر حينئذ تجب ايضا (درر فى الاجارة)

بر وقفك مشروطيت اوزره متوليسى اولان زيدك قائممقامى اولان عمرو وقف مزبورك مستغلاتندن برحامى اجرمثلندن نقصان فاحش ايله بكره ايجار وتسليم بكردخى برمدت ضبط وتصرف ايدوب اجر مسماىى عمروه ويرسه زيد حامى الدقده مدت مزبوره ده اجرمثلنى بكره تكميل ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا آجره المتولى بدون اجر المثل لزم المستأجر تمامه كاب آجر منزل صغيره بدونه (تنوير الابصار فى الوقف)

بر وقفك متوليسى زيد عمروى انجق وقفك مستأجرلرى ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه اجاره‌يى قبضه توكيل ايتدكدنصكره عمرو زيدك اذنسز وقفك مستغلاتندن اولان برحامى بكره ايجار وتسليم ايلسه زيد مجبر اولميوب اول حامى بكردن الوب آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور

(شرط نفاذ الاجارة الملك والولاية فلا تنفذ اجارة الفضولى لعدم الملك والولاية لكنه ينعقد موقوفا على اجازة المالك عندنا (من اجارة البدايع فى شرائط الركن)

زيدك متوليسى اولديغى وقف عرصه‌نك اجرمثلى يومى اون اقچه اولمغله زيد عرصهٔ

مزبوره بی مدت معلومه تمامنه‌دك كبير اوغلی عمروه يومی اون بش اقجه‌يه ايجار ايلسه صحيح اولورمی * الجواب * اولور

(المتولی اذ آجر دار الوقف من ابنه البالغ او ابيه لم يجز عند ابی حنيفة رحمه الله تعالى الا باكثر من اجر المثل كبيع الوصی لو بقيمته صح عندهما ولو خيرا لليتيم صح عند ابی حنيفة رحمه الله تعالى وكذا متول آجر من نفسه لو خيرا صح والا لا ومعنى الخيرية مر فی بيع الوصی من نفسه و به يفتی (فصولين فی السابع والعشرين) وتفسيره ان يأخذ بخمسة عشر ما يساوی عشرة او يبيع منه بعشرة ما يساوی خمسة عشر (فصولين فی الفصل المذكور)

(لكن ينبغی ان يعين المدة المذكورة فی السؤال احترازا عن الاجارة الطويلة (لمرتبه الفقير)

بر وقف منزلك اجر مثلی يومی اون بش اقجه ايكن متولیسی اجر مثلندن نقصان فاحش ايله يومی اون اقجه‌يه ايجار ايلسه صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

(وتجوز بمثل الاجرة او باكثر او باقل مما يتغابن فيه الناس لا بما لا يتغابن (الدر المختار فی الاجارة) الغبن الفاحش فی الاجارة مقدر بده يازده (فی الاول من اجارة جواهر الفتاوی)

زيد متولیسی اولديغی وقف عرصه‌يی اجر مثليله زوجه‌سی هنده ايجار ايلسه صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

(لو باع القيم مال الوقف او آجر من لا يقبل شهادته له لم يجز عند ابی حنيفة رحمه الله تعالى وكذا الوصی وقيل الوصی كمضارب وفيه المتولی اذا آجر دار الوقف من ابنه البالغ او ابنته لم تجز عند ابی حنيفة رحمه الله تعالى الا باكثر من اجر المثل كبيع الوصی بقيمته صح عندهما ولو خيرا لليتيم صح عند ابی حنيفة رحمه الله تعالى وكذا متول آجر من نفسه لو خيرا صح والا لا ومعنى الخيرية مر فی بيع الوصی من نفسه وبه يفتی (فصولين فی ٢٧)

سنه‌ده اون غروش اجر مثلی اولان وقف منزلی متولیسی زيد برسنه تمامنه‌دك يكرمی غروشه نفسيچون استيجار ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(متولی الوقف اذا تقبل ارض الوقف لنفسه من نفسه لا يجوز لان الواحد لا يتولى طرفی العقد الا اذا تقبلها من القاضی لنفسه فيتم العقد بين اثنين (خانيه فی اجارة الاوقاف) فعلى هذا ينبغی ان يقيد الاستيجار المذكور فی السؤال بكونه من القاضی (لمرتبه) وجواب السؤال يعلم مما مر من الفصولين

زيد متولیسی اولديغی وقف حمامی اجر مثليله باباسنك اناسی هنده ايجار ايتمك جائز اولورمی *الجواب * اولماز (مر نقله من الفصولين)

هند متوليه‌سی اولديغی وقف منزلی اجر مثليله زوجی زيده ايجار ايتمك جائز اولورمی * الجوب * اولماز (مر نقله من الفصولين)

زيد متولیسی اولديغی وقف عقاری اجر مثليله لابوين قز قرنداشی هنده ايجار ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(الاجارة وهي بيع نفع معلوم بعوض كذا (قهستاني) الناظر وكيل الواقف عند ابي يوسف ووكيل الفقراء عند محمد (اشباه في الوقف) في النظم الوكيل بالبيع بدبع ممن احب الامن ثمانية نفر اربعة بالاتفاق عبده المأذون ومكاتبه وولده الصغير وولد مكاتبه واربعة عند ابي حنيفة رحمه الله تعالى خلافهما وهي ولده الكبير وولد ولده الكبير ووالده وزوجته وقيل وزوجها ان كانت امرأة وقيل ولد ولده الصغير لايجوز اذا مات ابوه ولم يترك وصيا بالاتفاق وقيل مدبره المأذون (قنيه في الوكالة)

﴿ باب فسخ الاجارة ﴾

زيد عمرو ايله على الاشتراك ملكلري اولان اتمكجي فرنني برسنه تمامنه دك بكره شوقدر اقجه يه معا ايجار وتسليم ايتدكلرندنصكره زيد وعمرو نادملر اولوب عذر بوغيكن قبل تمام المده اجاره يي فسخه قادر اولورلرمي * الجواب * اولمازلر

(الاجارة عقد لازم لايفسخ بغير عذر الا اذا وقعت على استهلاك عين كالاستكتاب فلصاحب الورق فسخها بلا عذر (اشباه في الاجارات)

زيد دكاني برسنه تمامنه دك عمروه شوقدر اقجه يه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخي دكاني برآى ضبط ايتدكدنصكره عمرو سفر مراد ايلسه عمرو اجاره يي فسخ ودكاني زيده تسليم ايدوب مبلغ مزبوردن برآيه اصابت ايدن مقداري زيده ويركن زيد راضي اولميوب اجر مسمايي تماما الورم ديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(واذا آجر عقارا ثم سافر فليس بعذر اذا المستأجر يمكنه استيفاء المنفعة بعد غيبته حتى لواراد المستأجر السفر فهو عذر لما فيه من المنع من السفر اوالزام الاجر بدون السكنى والانتفاع وفي ذلك ضرر هكذا في السراج الوهاج

(هنديه في التاسع عشر من الاجارة)

زيد ملك خانني عمروه برسنه تمامنه دك شوقدر اقجه يه ايجار وتسليم واولقدر اقجه يي عمرودن پيشين الوب عمرو دخي خاني يدي آى ضبط ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب خاني ورثه سي ضبط ايلسه لر عمرو مبلغ مزبوردن يدي آيه اصابت ايدن مقداردن زياده سني زيدك ورثه سندن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(وتنفسخ الاجارة بلا فسخ بموت احد العاقدين قد عقدها لنفسه (قهستاني ملخصا) وان نقضت الاجارة بعد ماقبض المواجر الاجرة حط عن الاجرة قدر المستوفاة من المنفعة ورد الباقي الى المستأجر (بزازيه في الاول من الاجارة)

زيد ملك منزلني برسنه تمامنه دك عمروه شوقدر اقجه يه ايجار ومبلغ مزبوري عمرودن اخذ ايتدكدنصكره منزلي ضبط ايتدين عمرو سفر مراد ايلسه عمرو اجاره يي فسخ ايدوب مبلغ مزبوري زيددن استرداده قادر اولورمي * الجواب * اولور

(مر نقله من الهنديه والبزازيه)

زيد دكانني برسنه تمامنه دك عمروه شوقدر اقجه يه ايجار وتسليم عمرو دخي التي اى ضبط ايتدكدنصكره عمرو سفر مراد ايلسه عمرو مبلغ مزبوردن التي آيه اصابت ايدن مقداري

زيده تسليم ايدوب اجاره‌يى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وكذا لو استأجر دارا للسكنى اوعقارا ثم اراد السفر فهو عذر للضرر البين
(الدر المنتقى فى فسخ الاجارة)

زيد ملك دكرمنى برسنه تمامنه دك اجرت معلومه ايله عمروه ايجار وتسليم عمرودخى دكرمنى اوج آى ضبط ايتدكدنصكره دكرمن محترق اولوب عرصه‌سى صرفه قالمغله عمرو اجاره‌يى فسخ ايلسه عمرو اجر مسمادن اوج آيه اصابت ايدن مقدارى زيده ويركن زيد راضى اولميوب عقد مزبوره بناء برسنه‌نك اجرتى تماما الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل استأجر دارا وقبضها فسقط منها حائط اوانهدم بيت من الدار كان للمستأجر ان يفسخ الاجارة بحضرة الآجر ولا يصح فسخه عند غيبته لان هذا بمنزلة الرد بالعيب فان انهدم كل الدار كان للمستأجر ان يفسخ عند حضرته وغيبته ويسقط الاجر عند الكل ولا ينفسخ الاجارة مالم يفسخ (من اجارة الخانيه فيما يجب الاجر)

زيد ملك فرنى برسنه تمامنه دك عمروه شوقدر اقجه‌يه ايجار وتسليم ايدوب عمرودخى فرنى برآى ضبط ايتدكدنصكره عمرو سفر مراد ايلسه عمرو اجاره‌يى فسخ وفرنى زيده تسليم مراد ايدوب مبلغ مزبوردن برآيه اصابت ايدن مقدارينى زيده ويركن زيد المیوب سنه تمامنده اجر مسماى‌يى تماما الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(مر نقله من الدر المنتقى والبزازيه)

برمحله‌ده واقع وقف اوطه‌نك مستأجرى زيد فسقه دن برقاچ كسنه‌لرى جمع ايدوب مزبورلر ايله دائما اوطه‌ده شرب خمر وسائر انواع شر اظهار ايتمكله حاكم منع ايدوب ممنوع دخى اولماسه حاكم زيدى اول اوطه‌دن اخراج ايدوب متولى‌يه اوطه‌يى كندى حالنده اولان كسنه‌لره ايجار ايله ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو كان المستأجر يظهر منه فسق فى الدار المستأجرة وكان يجمع الناس على الشرب فيها منعه رب الدار من ذلك كله على سبيل النهى عن المنكر وليس لرب الدار ان يخرجه منها مسلما كان او ذميا لان عقد الاجارة لا تفسخ الا بعذر يزول ضرره بفسخ الاجارة وهذا ليس من ذلك الجهة (مجمع الفتاوى فى الاجارات) رجل اظهر الفسق فى داره فينبغى ان يتقدم اليه ابلاء للعذر فان كف لم يتعرض له لانه ترك فان لم يكف فالامام بالخيار ان شاء حبسه وان شاء ادبه بالسياط وان شاء ازعجه من داره لان الكل يصلح للتعزير
(تجنيس المزيد فى الكراهية) وكذا فى خزانة الفتاوى والفيض)

زيد عمروك ملك منزلنى مدت معلومه تمامنه دك شوقدر اقجه‌يه عمرودن استيجار ومبلغ مزبورى پيشين عمروه ويردكدنصكره زيد نادم اولوب بلا عذر قبل تمام المده اجاره‌يى فسخ ايدوب مبلغ مزبورى عمرودن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(الاجارة عقد لازم لا يفسخ بغير عذر (اشباه فى الاجارات)

زيد ملك عقارينى درت سنه تمامنه دك يكرمى بش غروشه عمروه ايجار وتسليم ايدوب

عمرو دخی عقاری اوچ سنه ضبط ایتدکدنصکره زید فوت اولمغله عقاری زیدك ورثه سی ضبط ایلسه‌لر عمرو اجر مسمادن اوچ سنه یه اصابت ایدن مقداری ویردکده ورثه راضیلر اولمیوب اجر مسمایی تماما الورزدیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وان وقعت الاجارة علی المدة کما فی اجارة الدار والارض اوعلی قطع المسافة کما فی کراء الدابة یجب الاجر بحصة ما استوفی من المنافع (زیلعی فی الاجارة)

زید رئیس عمروی سفینه سنده التی آی تمامنه دك خدمت ایتمك ایچون قرق غروشه استیجار ایدوب عمرو دخی زیدك سفینه سنده بش آی خدمت ایتدکدنصکره زیددن نسنه المدین عمرو فوت اولسه ورثه سی اجر مسمادن بش آیه اصابت ایدن مقداری زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(الوارث قائم مقام المورث (بحر فی الدعوی)

زید ملك منزلنی برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه یه عمروه ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره زید آخر دیاره کیدوب بعده عمرو سفر مراد ایلسه زید غائب ایکن عمرو اجاره یی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوکان الموجر غائبا فلیس للمستأجر ان یفسخ لان حضور العاقدین شرط صحة الفسخ (من اجارة المحیط البرهانی فی الثانی عشر)

زید عمروك ملك عرصه سنی قاون وقاربوز زرع ایتمك ایچون مدت معینه تمامنه دك اجارهٔ صحیحه ایله شوقدر اقچه یه استیجار وقبض واجر مسمایی عمروه پیشین ویروب بعد الزرع معتاددن زیاده یغمور یاغوب زرع هلاك اولدقدنصکره تکرار زرع وحصول ممکن اولمامغله زید وعمرو اجاره یی فسخ ایلسه‌لر زید اجر مسمادن هلاك زرعدن مدت باقیه یه اصابت ایدن مقداری عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان استأجر ارضا فغرقت قبل ان یزرعها فمضت المدة فلا اجر علیه کما لو غصبها غاصب وان زرعها فاصاب الزرع آفة فهلك الزرع اوغرقت بعد الزرع ولم ینبت عن محمد رحمه الله تعالی فی روایة کان علیه الاجر کاملا وعنه فی روایة اذا استأجر ارضا فزرعها فقل ماؤها اوانقطع فله ان یخاصم الاجر الی القاضی حتی یترك الارض فی یده باجر المثل الی ان یدرك الزرع فان سقی زرعه بعد ذلك لم یکن له ان ینقض الاجارة والمختار للفتوی انه اذا هلك الزرع لم یکن علیه لما بقی من المدة بعد هلاك الزرع اجر الا اذا کان متمکنا من ان یزرع مثل ذلك ضررا بالارض اواقل ضررا من الاول وان اختل الزرع ونقصت غلته کان علیه الاجر کاملا وان لم یسعه اذا کان لم یرفعه الی الحاکم (هندیه فی التاسع عشر من الاجارة)

زید ملك حمامنی عمروه برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه یه ایجار وتسلیم ومبلغ مزبوری عمرودن پیشین الوب عمرو دخی التی آی ضبط ایتدکدنصکره اول حمامك صویی بالکلیه منقطع اولوب حمام ایله انتفاع ممکن اولمامغله زید وعمرو اجاره یی فسخ ایلسه‌لر

عمرو بلغ مرقومدن التی آیه اصابت ایدن مقداردن زیاده سنی زیددن المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(انسد راقود الحمام فلا ینتفع به وهی فی ید المستأجر سقط اجرة هذه المدة فلا یبقی الاجارة اذا لم ینتفع بها انتفاع الحمام (قنیه فیما یسقط الاجرة) وان نقضت الاجارة بعد ماقبض المواجر الاجر حط عن الاجرة قدر المستوفات من المنفعة ورد الباقی الی المستأجر (بزازیه فی الاول من الاجارة)

زید وصیسی اولدیغی صغیرک ملک منزلنی عدد شهور بیان اولنمدین آیده شوقدر اقجه یه عمروه ایجار وتسلیم ایدوب عمرو دخی برقاچ آی منزلده ساکن اولسه زید آخر شهرده اجاره یی فسخ ایدوب منزلی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(آجر دارا کل شهر بکذا صح فی واحد فقط وفسد فی الباقی اذ لایمکن تصحیح العقد علی جملة الشهور لجهالتها ولا علی مابین الادنی والکل لعدم اولویة بعضها من البعض فتعین الادنی واذا تم الشهر الاول فلکل منهما ان ینقض الاجارة لانتهاء العقد الصحیح (درر فی الاجارة)

زید عمرو ایله علی الاشتراک مالک اولدیغی منزلدن حصه سنی عدد سنین بیان اولنمدین سنه ده شوقدر اقجه یه عمروه ایجار وتسلیم ایدوب عمرو دخی منزلده بش سنه مستقلا ساکن اولسه زید آخر سنه ده اجاره یی فسخ ایدوب حصه سنی ضبط ایتدکده سنین مرقومه نک هر بری ایچون اجر مسمایی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولا تصح اجارة المشاع الا من الشریک وعندهما تصح مطلقا (ملتقی فی الاجارة الفاسدة وباقی المسئلة یعرف مما مر آنفا من الدرر)

﴿فیما یجب علی المستأجر﴾

زید متولیسی اولدیغی وقف منزلی عمروه ایجار وتسلیم ایدوب عمرو منزل مزبورده برمدت ساکن اولمغله منزل مزبورک عرصه سنده عمروک کنسندن برمقدار سو پرندی مجتمع اولسه عمرو سو پرندیسی کندی اخراج ایتمیوب زیده اخراج ایله دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا اخرج المستأجر من الدار وفیها تراب ورماد من کاسته فعلی المستأجر اخراجه وکذا ما اشبهه ذلک مما هو ظاهر علی وجه الارض (خزانة الاکمل فی اجارة الدور وکذا فی الذخیرة

﴿فی ضمان الاجیر﴾

زید شو قدر کیل اوتی آخر دیاره کتورمک ایچون عمروه ویرسه ویروب عمرو دخی کوتورر کن اثناء طریقده فورتنه اولوب غرق احتمالی غالب اولمغله عمرو سفینه یه خفت کلمک ایچون اوتک برمقدارینی دریایه القا ایلسه عمرو اولمقدارک وقت القاده اولان قیمتنی ضامن اولورکن زید راضی اولمیوب اولمقدار اون الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(سفینة موقرة اخذت فی الغرق والقی الملاح مافیها من المکیل والموزون فی الماء یضمن

قيمتها ساعتئذ كما في المجتبى (معين المفتي وكذا في غصب الدر المختار)
زيد برتفنك نام لبسنى قونداقجى اولان عمروه قونداق ياپمق ايچون ويروب عمرودخى قونداق ياپركن اول ناملى عمروك تعدى وتقصير نسز سرقه اولنوب ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز
دفع اليه مصحفا ليعمل فيه ودفع غلافه معه اوسيفا الى صيقلى ليصقله ودفع جفنه معه فسرق لايضمن لانه مودع فيه وعن محمد رحمه الله تعالى ضمن الكل للتبعية واودفع مصحفا ليعمل له غلافا اوسكينا ليعمل له نصابا فضاع المصحف اوالسكين يبرأ اذا استأجره ليعمل فى غيرهما لافيهما وهما ليسا بتبع لذلك الغير بخلاف مامر فصار فيهما كمودع و يفتى بقول ابى حنيفة رحمه الله تعالى كمامر (فصولين ٣٣)
زيد سفينه رئيسى اولوب اجير مشترك اولان عمروه اجرت ايله براسكله يه كتورمك ايچون شوقدر اشيا ويروب كندى بيله كتميوب عمرو سفينه سيله كتورركن اشياء مز بورهنك برمقدارى عمروك تعدى وتقصيرنسز سرقه اولنسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * ضمان بالنصف اختيار اولنمشدر
(ولايستحق المشترك الاجر حتى يعمل كالقصار ونحوه كفتال وحمال ودلال وله خيار الرؤية فى كل عمل يختلف باختلاف المحل (مجتبى) ولايضمن ماهلك فى يده وان شرط عليه الضمان لان شرط الضمان فى الامانة باطل كالمودع وبه يفتى كما فى عامة المعتبرات وبه جزم اصحاب المتون فكان هو المذهب خلافا لما فى الاشباه وافتى المتأخرون بالصلح على نصف القيمة وقيل ان الاجير مصلحا لايضمن وان بخلافه يضمن وان مستور الحال يؤمر بالصلح عما ديه قلت وهل يجبر عليه حرر فى تنوير البصائر نعم لكن تمت مدته فى وسط البحر اوالبرية تبقى الاجارة بالجبر ويضمن ماهلك بعمله كتخريق الثوب من دقه وزلق الحمال وغرق السفينة من مده جاوز المعتاد لابخلاف الحجام ونحوه كما يأتى عماديه والفرق فى الدرر وغيرها على خلاف ما بحثه صدر الشريعة فتأمل لكن قوى القهستانى قول صدر الشريعة فتنبه وفى المنية هذا اذا لم يكن رب المتاع اووكيله فى السفينة فان كان لايضمن اذا لم يتجاوز المعتاد لان محل العمل غير مسلم اليه (الدر المختار فى ضمان الاجير) وافتى المتأخرون بالصلح على نصف القيمة لاختلاف الصحابة والائمة وعلى هذا حكم الولاة والقضاة عملا بالقولين وفى شرح المجمع نقلا عن المحيط الخلاف فيما اذا كانت الاجارة صحيحة وان فاسدة لايضمن اتفاقا (مجمع الانهر) فعلى هذا الاسلم ان يزاد فى هذا السؤال وفيما سيأتى من امثاله مايؤذن بكون الاجارة صحيحة كما لايخفى على المنصف (لمرتبه الفقير)
زيد عمروك سفينه سنى فلان بلده يه متاعنى نقل ايچون شوقدر اقچه يه عمرودن استيجار وقبض ايدوب بعده متاعى تحميل واول بلده يه واروب سفينه يى اول بلده نك ليمانده معتاد اوزره ربط ايتدكده فورتنه اولمغله سفينه زيدك تعدى وتقصيرنسز لنكرينى قيروب غرق اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الصغرى سفينة استأجرها فغرقت من اصابة ريح اوصدم موج اوصدم جبل اووقع شئ بلافعل من الملاح نحومد اوعنف جذب لم يضمن الملاح وفاقا لان التلف ليس بفعله ولايمكنه التحرز عنه (ضمانات فضيليه فى ضمان الملاح)

زيد عمروك سفينه سنى فلان بلده يه متاعنى نقل ايچون شو قدر اقچه يه عمرودن استيجار وقبض ايدوب بعده زيد متاعى تحميل واول دياره كيدركن اثناء طريقده فورتنه اولمغله سفينه غرق اولوب زيد برطريق ايله خلاص اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(قال فى الاصل لاضمان على المستأجر فى الدابة ان هلكت فى يده قال فى المحيط لانه امانة فى يده (ضمانات فى ضمان المستأجر)

زيد بر بلده اهالیسندن عمروك ملك سفينه سنى ساقز جزيره سنه واروب كلمك ايچون استيجار عمرودخى سفينه يى زيده تسليم وكندى بلده سنده قالوب زيد سفينه ايله ساقز جزيره سنه واردقدنصكره زيد بلدهٔ مزبوره يه عودت ايتميوب عمروك اذنسز ساقزجزيره سنى تجاوزايدوب جزيرهٔ اخرايه كيدركن سفينه فورتنه دن پاره لنوب هلاك اولسه عمروسفينه سنى زيده تضمينه قادراولورمى * الجواب * اولور

(استأجر دابة للركوب اوالحمل الى مكان معلوم فجاوز ذلك المكان حكمه انه كما جاوز المكان المعلوم دخل المستأجر فى ضمانه حتى لوعطب قبل العود الى المكان المأذون فيه يضمن كل القيمة (بدايع فى حكم الاجارة)

زيد شوقدر قاونى قايقجى اولان عمروك قايغنه برمعين اسكله يه نقل ايچون اجرت ايله تحميل ايدوب بعده عمروقايغنه كيروب اول اسكله يه واردقلرنده زيد قايقدن طشره چيقمغله عمرو قاونلرى قايقدن چيقارمدين زيدى طشره براغوب زيدك اذنسز من غير ضرورة قايق ايله قاونلرى آخر يره كوتوروب برقاچ كون مكث ايتمكله قاونلرك برمقدارى چوريوب ضايع اولسه زيد اول چورين قاونلرى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(استأجر رجلا ليحمل العنب من القرية الى المصر فاخر المكارى حتى افسدافتى القاضى الامام انه يضمن اذاكان دفع العنب اليه (مجمع الفتاوى فى مسائل الهلاك عند الاجير)

زيد عمروك قايغنى عمرودن استيجار ايتدكدنصكره زيد قايغنى عمروك اذنيله كيجه ايله قايقخانه يه باغليوب منزلنه كتدكده زيدك تعدى وتقصيرنسز قايق سرقه اولنوب ضايع اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايضمن بالهلاك من غير تعد (تنوير الابصار فى العاريه) كل مايضمن فى الاعارة يضمن فى الاجارة ولايجب الاجر وكل ما لا يضمن فى الاعارة لا يضمن فى الاجارة ويجب الاجر (فصولين فى الثالث والثلثين)

زيد شوقدراوطونى اجرت ايله آخرديارە كوتورمك ايچون عمروريدسه وروب كندى بيله

كتميوب عمرو اوطونى سفينه سنه تحميل ايدوب كوتورر كن اوطون عمروك تعدى
وتقصيرندن ناشى ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور
(والاجير المشترك ضمن ما جنت يده بالاجماع (فصولين فى ٣٣)
زيد شوقدر قيونى رعى ايچون چوبانى عمروه ويروب عمرو دخى در يايه قريب اولان مرعاده
معتاد اوزره رعى ايدركن حربى كفره سفينه ايله اول طرفه اوغرايوب عمروك تعدى
وتقصيرى نسز قيونلرى قهرا اخذ ايلسهلر عمروه ضمان لازم اولورمى الجواب اولماز
(الاجير الخاص لايضمن ماهلك فى يده بلا صنعه اوهلك من عمله المأذون فيه بالاجماع
ولا ينقص شئ من اجره والاجير المشترك ضمن ماجنت يده بالاجماع وكذا ماهلك فى يده
بلا صنعه عندهما لو امكن التحرز عنه والالا (فصولين فى الفصل المذكور)
زيد شوقدر قهوه سنى دوه جى اولان عمروه بر بلده يه اجرت ايله كوتورمك ايچون ويروب
عمرو دخى دوهلر يله قهوه يى اول بلده يه كوتوردكدنصكره زيد عمرودن سن اول قهوه نك
شومقدارينى باكه ويروب ماعداسى يدكده قالدى ديو دعوى ايتدكده عمرو تماما سا كه
ويروب يدمده نسنه قالمدى ديسه عمرو يمينيله زيدك مطالبه سندن
خلاص اولورمى * الجواب * اولور
(كل امين ادعى ايصال الامانة الى مستحقها قبل قوله (اشباه فى الامانات) ولو اختلف
الاجير وصاحب الثوب فقال الاجير رددت وانكر صاحبه فالقول قول الاجير فى قول
ابى حنيفة رحمه الله تعالى لانه امين عنده فى القبض والقول قول الامين مع اليمين ولكن
لا يصدق فى دعوى الاجر وعندهما القول قول صاحب الثوب لان الثوب قد دخل
فى ضمانه عندهما فلا يصدق على الرد الا ببينة (من اجارات البدايع
فى فصل واما حكم الاجارة)
تجاردن زيد ازميردن متاع يوكلدوب بر بلده يه كوتورمك ايچون عمروك دوه سنى
استيجار ايدراولدقده دوه يه شومقوله متاعدن ايكيوز التمش وقيه يوك تحميل ايتمك
اوزره استيجار ايتدكدنصكره زيد دوه يه اولمقوله متاعدن عمروك اذنسز اوچيوز
يكرمى وقيه يوك تحميل ايدوب دوه اولمقداره تحمل ايدهمامكله بلى قيريلوب هلاك
اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور
(واذا استأجرها ليحمل عليها مقدارا فحمل عليها اكثر منه فعطبت ضمن مازاد الثقل
فان حملها صاحبها وحدة فلا ضمان على المستأجر وان حملا معا وجب النصف
على المستأجر ولو حمل كل واحد جولقا وحده لاضمان على المستأجر وهذا اذا كانت الدابة
تطيق مثله اما اذا كانت لا تطيق فجميع القيمة ويجب عليه كل الاجر
(تنوير الابصار فى الاجارة)
زيد شوقدر بغدايى اوكوتمك ايچون عمرو طحانه ويروب عمرو دخى معتاد اوزره دكرمنده
اوكوتمك اثناسنده حريق غالب واقع اولوب بغداى دخى محترق اولسه عمروه
ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(والاجير المشترك لايضمن عنده وعندصاحبيه يضمن الامن حرق غالب اوغرق غالب اوغارة غالبة (خزانة الاكمل فى الاجارة) .

زيد شوقدر امتعه سنى اجرت ايله آخر بلده يه كوتورمك ايچون عمرورئيسك سفينه سنه تحميل ايدوب عمرودخى متاعى سفينه سيله اول بلده يه كوتوردكدنصكره زيد اول بلده ده عمرودن متاعى سفينه دن چيقاروب باكه تسليم ايله ديدكده عمرو تسليمى ممكن ايكن تسليم ايتميوب برقاج كوندنصكره متاع سفينه ده ايكن سفينه دلنوب غرق اولمغله متاع ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولور مى * الجواب * اولور

(ومن لااثر لعمله كحمال حبس الحمل او يباع اوسمار حبس الثمن للاجر فهلك امانة لو حبسه بامر مالكه وعليه الاجرة ولو حبسه بلا امره ضمن اذ لبس له حبسه فيخير المالك فان شاء ضمنه محمولا وله الاجر اوغير محمول ولا اجر له (فصولين فى اخر الثلثين)

زيد برمقدار التونى قيومجى اولوب اجير مشترك اولان عمروه اجرت ايله كوپه ياپمق ايچون ويروب عمرودخى ياپركن التون عمروك تعدى وتقصيرى اولمقسزين سرقه اولنوب ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولور مى * الجواب * ضمان بالنصف اختيار اولنمشدر

(والاجير المشترك ضمن ماجنت يده بالاجماع وكذا ماهلك فى يده بلاصنعه عندهما اوامكن التحرز عنه والا لاوقال ابو حنيفة وزفر وحسن رحمهم الله تعالى لايضمن هو قياس سواء هلك بامر يمكن التحرز عنه كسرقة وغصب اولا يمكن كحرق غالب اوغارة غالبة وقيل قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى قول على رضى الله تعالى عنه وقولهما قول عمر رضى الله تعالى عنه ولاجل اختلاف الصحابة اختار المتأخرون الفتوى بالصلح على النصف جبرا عملا بالقولين (فصولين فى ضمان الاجير المشترك)

برقريه اهاليسنك صغرتماجلرى اولوب اجير مشترك اولان زيد اهاليك صغرلرينى رعى ايدركن تعدى وتقصيرى اولمقسزين ايچلرندن عمروك برصغرينى قورد پاره ليوب اهلاك ايلسه زيده ضمان لازم اولور مى * الجواب * ضمان بالنصف اختيار اولنمشدر

(مرنقله آنفا من الفصولين)

زيد بردستى عسلنى فلان محله كوتورمك ايچون عمرو حماله اجرت ايله ويروب عمرودخى كوتوردركن عمروك اياغى سورچوب دستى قيريلوب عسل بالكليه ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولور مى * الجواب * اولور

(ويضمن ماتلف بعمله اتفاقا كتخريق الثوب من دقه وزلق الحمال وانقطاع الحبل (ملتقى فى الاجير المشترك)

زيد شوقدر قيون وكچيسنى اجير خاص اولان چوبانى عمروه ويروب عمرودخى رعى ايدركن اول قيون وكچيلر تعدى وتقصيرى اولمقسزين حتف انفها هلاك اولسه لر عمروه ضمان لازم اولور مى * الجواب * اولماز

(الاجير الخاص لايضمن ماهلك فى يده بلاصنعه اوهلك من عمله المأذون فيه بالاجماع ولاينقص شئ من اجره (فصولين فى ضمان الاجير)

زید شوقدر فوجی عسلی فلان اسکله یه کوتورمك ایچون عمرو رئیسه اجرت ایله ویروب عمرو دخی اول اسکله یه کوتوروب فوجیلری قورنال تعبیر ایتدکلری ایپ ایله سفینه دن چیقارورکن ایپ قرلمغله فوجینك بری دریایه دوشوب عسل ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(بل یضمن ماهلك بعمله کالخرق من الدق وزلق الحمال وانقطاع حبل یشد به الحمل فان التلف الحاصل به حصل من ترك التوثیق فی شد الحمل (درر فی الاجیر المشترك)

زید شوقدر کتانی مخالج اسکله سنه کوتورمك ایچون عمروك اوستی آچق قایغنه تحمیل ایدوب عمرو دخی کوتوررکن اثناء طریقده شدید یغمور یاغمغله احتراز ممکن اولمیوب کتانك برمقداری عمروك صنعنسز اصلنوب قیمتنه نقصان ترتب ایلسه زید مجرد کتان قایغده اصلنمغله کتانك نقصان قیمتنی ضامن اول دیو عمروه جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والاجیر المشترك ضامن لما تلف بفعله وماتلف لابفعله لایضمن عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی وعندهما یضمن الا اذا تلف بما لایمکن التحرز عنه کالغرق الغالب ونحوه (عنایه فی الاجارات)

زید شوقدر بزینی عمرو قصاره قصارلق ایچون ویروب عمرو دخی قصارلرکن اول بزلر عمروك خلاف معتاد دقندن ناشی پاره لنوب قیمتنه نقصان ترتب ایلسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور (مرنقله من الدرر والملتقی)

زیدك آتی صراجه مرضنه مبتلا اولدقده زید صراجه یی کیدرمك ایچون آتی نعلبنده کوتوروب عمرو دخی زیدك اذنیله صراجه یی معتاد اوزره کسد کدنصکره برایکی کون لجوب آت هلاك اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ولاضمان علی حجام وبزاغ وفصاد لم یجاوز المعتاد فان جاوز ضمن الزیادة کلها اذا لم یهلك واذا هلك ضمن نصف دیة النفس (تنویر الابصار فی ضمان الاجیر)

زید شوقدر جلتك برنجنی دینکجی اولان عمروه دوکمك ایچون ویروب عمرو دخی اول برنجی دینکنده دوکرکن دینکی سیل غالب باصوب احتراز ممکن اولمامغله اول برنجی دخی سیل کوتوروب ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز (مرنقله من الفصولین والعنایه)

زید شوقدر کوسره طاشنی بر اسکله دن آخر بلده یه کوتورمك ایچون عمرو رئیسه ویروب عمرو دخی طاشلری اول بلده یه کوتوروب بعده سفینه دن چیقاررکن طاشلرك برمقداری عمروك عملنده قصوریندن ناشی قیریلوب قیمتلرینه نقصان ترتب ایلسه زید اول طاشلرك اول اسکله ده وقت تحمیلده اولان قیمتلرینی تماما عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان انکسر دن فی الطریق ان شاء المالك ضمن الحمال قیمته فی مکان حمله ولا اجر اوفی موضع الکسر واجره بحسابه وهذا لو انکسر بصنعه والا بان زحمه الناس فانکسر فلا ضمان خلافا لهما (الدر المختار فی ضمان الاجیر).

زيد بر قلجنی اجیر مشترك اولوب قلججی اولان عمروه پاسنی اچمق ایچون ویردکدنصکره اول قلج عمروك تعدی وتقصیرنسز سرقه اولنوب ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی

* الجواب * ضمان بالنصف اختیار اولنمشدر (مر نقله غیر مرة)

زید شوقدر چوقه سنی دلال اولان عمروه بیعه عرض ایدیو ویردکدنصکره زید عمرودن اول چوقه‌یی بیع ایدممدك یدکده قالدی دیو دعوی وعمرو بیع ایدممیوب ساکه دفع وتسلیم ایتدم یدمده قالمدی دیوب اوزرینه رد وضمان لازم اولمادیغنه یمین ایدیجك زیدك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(والاجیر المشترك لایضمن عنده وعند صاحبیه یضمن الامن حرق غالب اوغرق غالب اوغارة غالبة ولو ادعی الرد علی صاحبها فالقول قوله عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی وعندهما القول قول صاحب الثوب (خزانة الاكمل فی الاجارة)

زید عمروك اوج رأس اسیرلرینی کندی سفینه سنده کورك چکمك ایچون شوقدر اقچه‌یه استیجار وقبض ایدوب لکن زید اول اسیرلره کورك چکدرمیوب عمروك اذننسز بکره اعاره وتسلیم ایتدکدنصکره اسیرلر بکرك یدنده هلاك اولسه‌لر عمرو اسیرلرینی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

وفی الولوالجیة استأجر للركوب ولم یسم الراكب فاركب غیره لایضمن لان له حینئذ ایداعه لغیره واعارته منه فلا یوجب دفعه الی غیره ضمانا علیه اما فیما اذا سماه لایكون له دفعه الی غیره لابایداع ولا باعارة فیضمن بالدفع الی غیره للركوب (ضمانات فضیلیه فی الضمان بالمخالفة)

﴿ فی ضمان المنفعة ﴾

زید بر وقف منزلی تغلبا ضبط وداینی عمروه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایدوب عمرو دخی برمدت ساکن اولسه متولیسی منزلی وقف ایچون ضبط ایتدکده مدت مزبوره ده سکناسیچون منزلك اجر مثلنی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والسكنی بتأویل ملك اوعقد فی الوقف لایمنع لزوم اجر المثل وقیل دار الیتیم كالوقف (بزازیه قبیل نوع فی الاعمال التی یصح الاجارة)

زید اوکی اوغلی عمرو صغیرك ملك منزلنده تغلبا زوجه سی هند ایله برمدت ساکن اولسه صغیر بالغ اولدقده صغرنده سکنا سیچون زیدن منزلك اجر مثلنی المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وبخلاف منافع الغصب اذا استوفاها اوعطلها فانها لاتضمن عندنا الافی ثلاث فیجب اجر المثل علی اختیار المتأخرین ان یكون المغصوب وقفا للسكنی اوللاستغلال اومال یتیم الافی مسئلة سكنت امه مع زوجها فی داره بلا اجر لیس لهما ذلك ولا اجر علیهما كذا فی الاشباه معزیا للوصایا القنیة قلت و یستثنی ایضا سكنی شریك الیتیم فقد نقل المصنف وغیره عن القنیة انه لاشیء علیه وكذا الاجنبی بلا عقد وقیل دار الیتیم كالوقف انتهی قلت ویمكن حمل كلا الفرعین علی قول المتقدمین بعدم اجرته واما علی قول المعتمد انها كالوقف فتجب الاجرة علی الشریك والزوج لكون سكنی المرأة

واجبة عليه وهو غاصب لدار اليتيم فتلزمه الاجرة وبه افتى ابن نجيم ومافى الصيرفية من التفصيل لو اليتيم يقدر على المنع فلا اجر والا فعليها غير ظاهر وعليه فهو عليه لا عليها كما افاده فى تنوير البصائر (الدر المختار فى الغصب)

هند قزقرنداشى زينب كبيره ايله على الاشتراك مالكه اولديغى منزلده زينب آخر ديارده اولمغله اجرت قوللنمز برمدت ساكنه اولسه زينب كلدكده هنددن اجرت نامنه نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الملك المشترك لايلزم الاجر على الشريك اذا استعمله كله وان كان معدا للاجارة (قنيه فى سكنى الوقف وكذا فى غصب الاشباه)

زيد عمروك شو قدر اسيرينى غصبا اخذ و برمدت استخدام ايلسه عمرو اسيرلرينى الدقده وجه محرر اوزره استخداميچون زيددن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمروك شوقدر اسيرينى غصبا اخذ و مدت معلومه تمامنه دك بكره ايجار ايدوب اجرتلرينى اخذ واستهلاك ايلسه عمرو اجرت مرقومه يى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا غصب عبدا مثلا وآجره واخذ اجرته فنقصه بالاستعمال وضمن ما نقص تصدق باجر آخذه عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى واصله ان الغلة للغاصب عندنا خلافا للشافعى رحمه الله تعالى لان المنافع لاتملك الا بالعقد والعاقد هو الغاصب فهو الذى جعل منافع العبد مالا بعقده فكان هو اولى ببدلها و يؤمر ان يتصدق بها لاستفادتها ببدل خبيث وهو التصرف فى مال الغير (درر فى الغصب)

زيد عمروك معد للاستغلال اولان ملك منزلنده اجرت قوللنمز برمدت ساكن اولدقدنصكره زيد فوت اولسه عمرو منزلك مدت مزبوره ده اجر مثلنى زيدك ورثه سندن طلب ايتدكده ورثه مجرد اجرت قول اولنمدى ديو و يرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(سكن دارا معدة للغلة اوزرع ارضا معدة للاستغلال من غير استيجار يجب الاجرة وبه يفتى وكذا اذا دخل حماما (منية المفتى فى الاجارة) لكن لابد ان يقيد فى السؤال بكون الورثة قابضين للتركة الوافية كما لايخفى (لمرتبه الفقير)

زيد متولىسى اولديغى وقف دكرمنى داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده وفاء بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت ضبط وتصرف ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب يرينه بكر متولى اولسه بكر دكرمنى عمرودن الدقده دكرمنى مدت مزبوره ده تصرفيچون عمرودن اجر مثل المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والسكنى بتأويل ملك اوعقد فى الوقف لايمنع لزوم اجر المثل وقيل دار اليتيم كالوقف (بزازيه فى الثانى من الاجارة)

زيد متولىسى اولديغى وقف منزلى عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت منزل

مزبورده ساكن اولدقد نصكره زيد فوت اولوب يرينه بكر متولى اولسه بكر منزلى
عمرودن الدقده مدت مزبورده سكنا سيچون عمرودن اجر مثل المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولور
(متولى الوقف باع الوقف ثم عزل ونصب آخر فادعى الثانى على المشترى الساكن
انه وقف واخذه بحكم القاضى فعلى المشترى اجر المثل سواء كانت معدة للاستغلال اولا
(بزازيه فى الثانى من الاجارة)
هند زيد صغيرك ملك منزلنده برمدت تغلبا ساكن اولسه صغيرك وصيسى عمرو منزلى
هنددن الدقده مدت مزبورده سكنا سيچون هنددن اجر مثل المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولور
(منافع الغصب غير مضمونة الا فى ثلاث مال اليتيم ومال الوقف والمعد للاستغلال
(اشباه فى الغصب)
زيد قرنداشى عمرو صغير ايله على الاشتراك مالك اولديغى عقارى برمدت تغلبا
مستقلا ضبط وتصرف ايتدكد نصكره زيد فوت اولسه عمرو بالغ اولدقده مدت
مزبورده حصه سنى تصرفيچون زيدك تركه سندن اجر مثل المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولور
عن الشريك اذا سكن فى الدار المشتركة بينه و بين يتيم مدة فهل تلزمه له اجرة عن حصته
اجاب نعم يلزمه (فتاوى ابن نجيم ومر تفصيله من الدر المختار)
زيد وصيسى اولديغى صغيرك ملك خانى بلا مسوغ شرعى عمروه بيع وتسليم عمرو دخى
برمدت ضبط وتصرف ايتدكد نصكره صغير بالغ اولوب خانى الدقده خانك مدت
مزبورده اجر مثلنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(مر نقله من اجارة البزازيه)
زيد وصيسى اولديغى صغيرك ملك حامنى اجر مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه
ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت ضبط وتصرف ايدوب اجر مسماينى زيده
ويردكد نصكره زيدك يرينه بكر وصى اولسه بكر حامك مدت مزبورده اجر مثلنى
عمروه تكميل ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(متولى ارض الوقف آجرها بغير اجر المثل يلزم مستأجرها اى مستأجر ارض
الوقف لا المتولى كما غلط فيه بعضهم تمام اجر المثل على المفتى به كما فى البحر عن التلخيص
وغيره وكذا حكم وصى واب كما فى مجمع الفتاوى (الدر المختار فى الاجارة)
زيد وصيسى اولديغى صغيرك ملك عقارينى عمروه اجر مثلندن نقصان فاحش ايله
ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت ضبط وتصرف ايتدكد نصكره صغير بالغ
اولوب اول عقارى عمرودن الدقده اول عقارك مدت مزبورده اجر مثلنى عمروه
تكميل ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله آنفا)
زيد عمروك يدنده اولان منزلى عمروك ملكى اولمق اوزره عمرودن اشترا وقبض و برمدت

تصرف ایتدکد نصکره منزل مزبوری بکره بیع وتسلیم ایدوب بکر دخی برمدت
تصرف ایتدکدنصکره بشر صغیرك وصیسی هندصغیرك ملکی اولمق اوزره منزل
مزبوره استحقاق دعواسی ایدوب بعد الاثبات والحکم منزلی بکردن الدقده بکرك
تصرف ایتدیکی مدتك اجرمثلنی دخی بکردن النه هند زیدك تصرف ایتدیکی
مدتك اجرمثلنی دخی بکردن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(وفی فوائد صاحب المحیط اذا اشتری داراوسکنها ثم ظهرانها وقف اوکانت للصغیر
یجب اجر المثل صیانة للوقف والصغیر (عمادیه فی العاشر)
وجواب السؤال ظاهر
زید برمنزلی ملکی اولمق اوزره شو قدر اقجه یه عمروه بیع وتسلیم عمرو دخی منزلی
برمدت ضبط وتصرف ایتدکد نصکره بکرك وقفی متولیسی بشر منزل مزبور بکرك
وقف مسجلیدر دیو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب بعد الحکم
منزلی وقف ایچون ضبط ایلسه بشر مدت مزبوره ده منزلك اجرمثلنی عمرو دن
المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور (مرنقله من البزازیه والعمادیه)
زید عمروك معدللاستغلال اولان ملك انبارینی اجرت قولنمز برمدت ضبط وتصرف
ایلسه عمرو انبارك مدت مزبوره ده اجر مثلنی زیددن طلب ایتدکده زید مجرد
اجرت قول اولنمدی دیو ویرمامکه قادراولورمی * الجواب * اولماز
(مرنقله من الاشباه ومنیة المفتی)

﴿کتاب الاکراه﴾

(هو فعل یوقعه الانسان بغیره یفوت به رضاه او یفسد اختیاره مع بقاء الاهلیة
(کذا فی ملتقی الابحر)
مال دعوا سندن اکراه معتبر ایله اولان ابرا شرعا صحیح ومعتبر اولورمی
* الجواب * اولماز
(لایصح مع الاکراه ابراؤه مدیونه اوابراؤه کفیله بنفس اومال لان البراءة لاتصح
مع الهزل (الدر المختار فی الاکراه)
اکراه معتبر ایله اولان اقرارزنا شرعا صحیح ومعتبر اولورمی * الجواب * اولماز
وکذا لواکره لیقر بحد اوقصاص فاقر کان باطلا (خانیه فی الاکراه)
تهدیدینی ایقاعه قادر اولان زید عمروه بکری الساعه آلت جارحه ایله قتل ایتمزسك
سنی قتل ایدرم دیو اکراه ایدوب عمرو دخی بکری قتل ایتمدیکی تقدیرجه زیدك کندوبی
قتل ایده جکی معلوم اولمغله بکری زیدك حضورنده مکرها آلت جارحه ایله عمدا قتل
ایلسه ورثه سی زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولور لرمی * الجواب * اولورلر
(لاقتله عطف علی اتلاف ای لایرخص قتل مسلم بل یصبر علی ان یقتل فان قتله کان
آثما لان قتل المسلم لایستباح لضرورة ما الاان یعلم انه لولم یقتله قتله و یقاد فی العمد
الحامل فقط عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی لان الفاعل یصیر آلة له وقال ابو یوسف

رحمه الله تعالى لايقاد واحد منهما للشبهة وقال زفر رحمه الله تعالى يقاد الفاعل لانه مباشر وقال الشافعي رحمه الله تعالى يقاد كل منهما الفاعل بالمباشرة والحامل بالتسبيب (درر في الاكراه)

تهديدني ايقاعه قادراولان زيد عمروه بكري الساعه آلت جارجه ايله قتل ايتمزسك سني قتل ايدرم ديو اكراه ايدوب عمرودخي بكري قتل ايتديكي تقديرجه زيدكندوبي قتل ايده جكي معلومي اولمغله بكري زيدك حضورنده مكرها آلت جارحه ايله عمدا قتل ايلسه بكرك ورثه سي زيدي قصاص ايتدرميوب عمروي قصاص ايتدرمكه قادر اولورلرمي * الجواب * اولمازلر

(واذا اكره الرجل بوعيد قيد اوحبس على قتل مسلم ففعل لايصح الاكراه وعلى القاتل القصاص في قولهم وان اكره بقتل اواتلاف عضوففعل قال ابوحنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى يصح الاكراه ويجب القصاص على المكره دون المأمور وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى يصح الاكراه ولايجب القصاص على احد وكان على الآمر دية المقتول في ماله في ثلاث سنين (خانيه في الاكراه)

زيد عمروي موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايدوب عمرو ورثه كبارينى ترك ايتدكده ورثه سي زيدي قصاصدن مكرها عفو ايلسه لر شرعا صحيح ومعتبر اولورمي * الجواب * اولور

(واذا اكره على العفو عن القصاص فعفى فالعفو جائز لان العفو تصرف لايبطله الهزل فيصح مع الاكراه كالطلاق ولايضمن المكره لولي القصاص شيئا لان القصاص ليس بمال وليس له حكم المال (محيط البرهاني في الاول من الاكراه)

بوصورتده ورثه قصاصدن مكرها عفوصحيح اولمازديوزيدي قصاص ايتدرمكه ياخود عمروك ديتي نامنه زيددن نسنه المغه قادر اولورلرمي * الجواب * اولمازلر

(ولوان رجلا وجب له على رجل قصاص في نفس اوفيما دونها فاكره بوعيد قتل اوحبس حتى عفى فالعفو جائز لان العفو عن القصاص نظير الطلاق في ان الهزل والجد فيه سواء فانه ابطال ملك الاستيفاء وليس فيه من معنى الملك شئ ولاضمان له على الجاني لان الجاني لم يلتزم له عوضا ولم يتملك عليه شيئا (مبسوط السرخسي في الاكراه)

زيد ملك منزلني ثمن معلومه عمروه بيع وتسليم ايدوب بعده منزل مزبوره متصل ملك منزلي اولان بكر بيعي استماع ايتديكي آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه تماما مها رعايت ايتدكدنصكره تهديدني ايقاعه قادر اولان بشر بكره اسقاط شفعه ايله ديو اكراه معتبر ايله اكراه ايتمكله بكر بشرك حضورنده مكرها اسقاط شفعه ايلسه بكرك شفعه سي ساقط اولورمي * الجواب * اولماز

(وكذلك تسليم الشفعة من هذا القبيل انه لايصح مع الاكراه لان الشفعة في معنى البيع الاترى انه لايتعلق صحته باللسان كالبيع حتى تبطل الشفعة بالسكوت فاشبه البيع ثم البيع يعمل عليه الاكراه وكذلك تسليم الشفعة (بدايع في الاكراه)

زيدك تهديدينى ايقاعه قادراولان عمروايله برخصوصه متعلقه دعواسى اولمغله عمروزيده خصوص مزبوردن قاضى حضورنده بنى ابرا ايله ديوا كراه معتبرايله اكراه ايدوب بعده زيد عمروايله قاضى يه واروب عمروك حضورنده خصوص مزبوردن عمروى مكرها ابرا ايتدكدنصكره زيد خصوص مزبورى عمرودن دعوى مراد ايتدكده عمرو مجرد قاضى حضورنده ابرا ايتمكله اكراه معتبراولمازديوب زيدى دعوادن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واطلاقه مشيرالى ان الاكراه يتحقق من اى ظالم فى اى مكان واى زمان وهذا عندهما واما عنده فلا يتحقق الامن السلطان وبمجرد امره (قهستانى فى الاكراه)

زيد ملك منزلنى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو فوت اولوب منزلى ورثه سى ضبط ايتدكلرنده زيد ورثه دن بيع وتسليم اكراه معتبرايله اولمشيدى ديو دعوى واكراه معتبرى اثبات ايديجك بيعى فسخ ايدوب منزلى ورثه دن المغه قادراولورمى * الجواب * اولور

(تصرفات المكره قولا يعنى ان الاصل ان التصرفات القولية للمكره سواء كان مكرها بالملجئ او بغيره تنعقد عندنا كما فى البيوع الفاسدة وما يحتمل الفسخ يفسخ ان فسخ المكره ومالا يحتمله فلا يفسخ الاول وهو ما يحتمل الفسخ كبيعه وشرائه واجارته وصلحه وابرائه مديونه او كفيله وهبته فانه اذا اكره على واحد منها باحد نوعى الاكراه خير الفاعل بعد زوال الاكراه ان شاء امضاه وان شاء فسخ لان الاكراه مطلقا يعدم الرضاء والرضاء شرط صحة هذه العقود فتفسد بفواته (درر فى الاكراه)

زيد عمروذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عمروايله بكرك غيابنده شومقدارى اوزرينه صلح وقبض بدل ايدب ماعدادن عمروك ذمتنى ابرا ايتدكدنصكره زيد عمرودن بكر مقدما باكه اكراه ايتمشيدى بكرك غيابنده اكراه مزبوره بناء صلح اولمشيدم ديو ماعدايى عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(فان زال المكره عن بصر المكره يزول الاكراه (هنديه فى اول الاكراه)

زيد قولى عمروى اعتاق ايتدكدنصكره زيد بكر باكه اكراه ايتمكله عمروى مكرها اعتاق ايتمشيدم اويله اولنجق عتق صحيح دكلدر ديوب عمروى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والثانى وهو مالا يحتمل الفسخ كنكاحه وطلاقه واعتاقه وسائر ماسيأتى فان هذه العقود تصح عندنا مع الاكراه قياسا على صحتها مع الهزل (درر فى الاكراه)

زيد يارسولى حاضر دكل ايكن هند قاضى يه واروب زينبه فلان جهتدن شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايتدكدنصكره زينب مبلغ مزبورى هنددن طلب ايتدكده هند زيد باكه مقدما اكراه ايتمشيدى اويله اولنجق اقرار معتبر اولماز ديوب ويرمامكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(والحامل اعم ان يكون حقيقيا كما اذا كان حاضرا او حكميا كما اذا كان غائبا ورسوله

حاضر خاف الفاعل منه خوف المرسل واما اذا غاب الرسول ايضا فلا اكراه كما في الذخيرة
(قهستاني في الاكراه)

تهديديني ايقاعه قادر اولان زيد عمروه شو جاموسكي بكره شوقدر اقچه يه بيع وتسليم وقبض ثمن ايله ديو اكراه معتبر ايله اكراه ايتمكله عمرو دخي جاموسي اولقدر اقچه يه بكره مكرها بيع وتسليم ومكرها قبض ثمن ايتدكدنصكره جاموس بكرك يدنده حتف انفه هلاك اولسه عمرو ثمني بكره رد ايدوب جاموسي زيده تضمينه قادر اولور مي * الجواب * اولور

(فان هلك في يد مشتر غير مكره لزمه قيمته وللبايع تضمين اي شاء من المكره او المشتري فان ضمن المكره رجع على المشتري بقيمته وان ضمن المشتري بعد ما تداولته البياعات نفذ كل شراء وقع بعد شرائه ولا ينفذ الذي وقع قبله (ملتقى في الاكراه)

تهديديني ايقاعه قادر اولان زيد عمروه بكر ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقكدن بكري ابرا ايله ديو اكراه معتبر ايله اكراه ايتمكله عمرو دخي زيدك حضورنده مبلغ مزبوردن بكري مكرها ابرا ايلسه حالا عمرو مبلغ مزبوري بكردن طلب ايتدكده بكر ابراء مزبوره بناءً ويرمم ديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز
(مرنقله من الدرر والدر المختار)

تهديديني ايقاعه قادر اولان زيد هنده منزلكي عمروه بيع ايله ديو اكراه معتبر ايله اكراه ايدوب هند دخي مكرهةً منزلني عمروه بيع ايتدكدنصكره هند زيدك غيابنده بيعي مجيزه اولسه هند اجازتنه نادمه اولوب عقد مزبوري فسخه قادره اولورمي * الجواب * اولماز

(فان قبض ثمنه او سلم المبيع طوعا قيد للمذكورين نفذ يعني لزم لما مر ان عقود المكره نافذة عندنا والمعلق على الرضاء والاجازة لزومه لا نفاذه اذ اللزوم امر وراء النفاذ كما حققه ابن الكمال (الدر المختار في الاكراه) بيع المكره يخالف البيع الفاسد في اربع يجوز بالاجازة بخلاف الفاسد الخ (اشباه في الاكراه)

تهديديني ايقاعه قادر اولان زيد عمروه مالكدن بكره شوقدر اقچه ويرديوب عمرو و بكردن هر برينه اعطا وقبضه اكراه معتبر ايله اكراه ايتمكله عمرو زيدك حضورنده بكره مكرها اولقدر اقچه ويروب بكر دخي مكرها قبض ايتدكدنصكره مبلغ مزبور بكرك يدنده ضايع اولسه عمرو مبلغ مزبوري زيده تضمينه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(ولو ان لصا اكره الرجل بوعيد تلف حتى اعطى رجلا ماله واكره الاخر بمثل ذلك حتى قبض وهلك المال عنده فالضمان على الذي اكرهه دون القابض
(تاتارخانيه في الاول من الاكراه)

زيد والي عمرودن شوقدر اقچه قرض الدقدنصكره زيدك كتخداسي بكر زيدك رسولي حاضر دكل ايكن مبلغ مزبوره طائعا كفيل اولوب بعده عمرو مبلغ مزبوري كفالتنه بناء بكردن طلب ايتدكده بكر زيد مقدما باكه كفيل اول ديو اكراه ايتمشيدي اويله اولمحق

كفالت صحيحه اولماز ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(مرنقله من القهستانى)

زيدك زوجهٔ مدخول بهاسى هندز يد ايله مهرى ونفقهٔ عدتى اوزرينه خلع اولدقدنصكره هند خلع مزبورا كراه معتبرايله اولمشيدى ديودعوى واكراه معتبرى اثبات ايديجك مهر مزبور ايله نفقهٔ عدتى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(ضرب امرأته ضرباشديداحتى اختلعت نفسهامنه بمهرهاونفقة عدتها واثاث بيتها فان كان الضرب لاجل الاختلاع فلها ان تدعى ذلك والطلاق واقع (قنيه)

برقريه اهاليسندن زيد عمروى تفنك ايله اوروب جرح وقتل ايتدكده عمروك ورثهسى موجب قتل ايله زيدى مطالبه ايتمبوب اهالى قريهدن اولوب امرمجردى اكراه اولميان مقوله سندن اولان بكر و بشره عمروى قتل ايله ديو زيده سزامر ايتمش سكز ديوب موجب قتلى بكرو بشردن دعوايه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(وشرط لتحقق الاكراه اربعة قدرة الحامل اى المكره بالكسر على ايقاع ماهدداى خوف به والاكان هذيانا (قهستانى فى الاكراه) ولوامر رجل رجلا بقتل انسان فقتله كان الضمان على القاتل لاعلى الآمر (ضمانات غانم فى ١١)

اشقيادن زيد سكرانا بردكونه واروب خلق زياده رنجيده ايتمكله عمروشوخبيثى اورك ديدكده بكر باشنه طبوزايله ضرب ايدوب زيد فوت اولسه ورثهسى موجب قتل ايله بكرى مطالبه ايتمبوب عمروه مجرد سن اورك ديو امر ايتمكله زيدك ديتنى ويرديمكه قادراولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(واعلم ان الآمر لاضمان عليه بالامر الافى ستة اذا كان الآمر سلطانا اوابا اوسيدا اوالمأمور صبيا اوعبدا امره باتلاف مال غيرسيده واذاامره بحفرباب فى حائط الغير غرم الحافر ورجع على الآمر (الدرالمختار فى الغصب)

امر مجردى اكراه اولميان مقوله سندن اولان زيدعمروه بكرك منزلنى احراق ايله ديو امر ايتمكله عمرو دخى آتش اوروب بكرك منزلنى احراق ايلسه بكر بناء محترقك مبنيا قيمتنى عمروه تضمين ايتمبوب زيده مجردسن امرايتمكله ضامن اول ديمكه قادراولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله من القهستانى)

امر مجردى اكراه اولميان زيدعمرو و بكره بشرك منزلنى هدم ايلك ديوامرايدوب عمرو و بكردخى بشرك منزلنى هدم ونقضنى استهلاك ايلسهلر بشربناء مهدومك مبنيا قيمتنى عمرو و بكره تضمين ايتمبوب زيده مجرد امرايتمكله سن ضامن اول ديمكه قادراولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله من القهستانى والدرالمختار)

تهديدنى ايقاعه قادر اولان زيد عمروه بكرى قتل ايله ديو اكراه معتبرايله اكراه ايتمكله عمرودخى بكرى زيدك حضورنده مكرها قتل ايلسه بكرك ورثه موجب قتل ايله زيدى مطالبه ايتمبوب عمروى مطالبه يه قادراولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(ينبغى ان يقيد هذا السؤال بالقيود السابقة فى اول الاكراه فليراجع (لمرتبه الفقير)

﴿تهديد﴾

تهديدينى ايقاعه قادر اولان زيد عمروه بكر ذمتنده اولان شوقدر اقجه حقكدن بكرى ابرا ايله ديوا كراه معتبر ايله اكراه اتمكله عمرو دخى زيدك حضورنده مكرها بكرى ابرا ايلسه ابراء مزبور صحيح اولور مى * الجواب * اولماز

(ولو اكره على الابراء عن الحقوق او الكفالة بالنفس او تسليم الشفعة او على ان لا يطلب الشفعة كان باطلا (فيض الكركى فى الاكراه)

﴿كتاب الحجر﴾

(هو منع نفاذ تصرف قولى واسبابه الصغر والجنون والرق (كذا فى الملتقى)

طقوز ياشنى تكميل ايدوب جثه سنك بلوغه تحملى اولان هند حيض كوروب بالغه اولدم ديو اقرار ايدوب بعده نفسنى شهود محضر لرنده مزيده تزويج ايتدكدنصكره هند حين عقدده بالغه اولمامشيدم ديو دعوى ايلسه مسموعه اولور مى * الجواب * اولماز

(وادنى مدته له اثنى عشر سنة ولها تسع سنين هو المختار كما فى احكام الصغار فان راهقا بان بلغا هذا السن فقالا بلغنا صدقا ان لم يكذبهما الظاهر كذا قيده فى العمادية وغيرها فبعد ثنتى عشرة سنة يشترط شرط آخر لصحة اقراره بالبلوغ وهو ان يكون بحال يحتلم مثله والا لا يقبل قوله شرح وهبانيه وهما حينئذ كالبالغ حكما فلا يقبل جحوده البلوغ بعد اقراره مع احتمال حاله (الدر المختار فى الحجر)

زيد عمروى موجبى ديت اولان قتل ايله قتل ايتدكدنصكره عمروك صغير اوغلى بكر صغرنده زيدى ديتدن ابرا ايلسه ابراء مزبور صحيح اولور مى * الجواب * اولماز

(وتصرف الصبى والمعتوه ان كان نافعا كالاسلام والاتهاب صح بلا اذن وان ضارا كالطلاق والعتاق لا وان اذن به وليهما (تنوير الابصار فى المأذون)

زيدك قولى عمرو اكتساب ايتديكى مالدن شو قدر اقجه بى بكره ايداع وتسليم ايتدكدنصكره مبلغ مزبورى المدين عمرو فوت اولسه زيد مبلغ مزبورى بكردن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(قلت واما الكسب الحاصل قبل الاذن فحق المولى فله اخذه مطلقا قال شيخنا ومفاده انه لو اكتسب شيئا واودعه عند آخر وهلك فى يد المودع للمولى تضمينه لانه كمودع الغاصب فتأمله (الدر المختار فى المأذون)

سكز ياشنده اولان زيد بالغ اولدم ديو اقرار ايلسه اقرارى معتبر اولور مى * الجواب * اولماز

(وفى البرجندى عن الظهيريه فقبل ثنتى عشرة لا يقبل اقراره ولا تسمع البينة عليه (الدر المنتقى فى الحجر)

طبابت ادعاسنده اولوب علم طبدن خبرى اولميان بعض كسنه لر مرضاء ناسه معالجه وادويهٔ مهلكه سقى ايله هلاكلرينه سبب اولور اولسه لر مزبورلر حجر ومنع اولنمق لازم اولور مى * الجواب * اولور

(وحجر عن الافتاء مفت ماجن وعن المعالجة طبيب جاهل وهو الذى يسقى المرضى دواء

مهلكا عم به اولا كما فى الذخيرة اوظن به دواء كما فى الظهيريه (قهستانى فى الحجر)

﴿كتاب المأذون﴾

الاذن فك الحجر واسقاط الحق (ملتقى)

زيدك عبد مأذونى عمرو بكردن ثمن مثلاريله برمقدار اشيا اشترا وقبض ايتدكدنصكره ثمنى ادا ايتمدين زيد عمروى بشره بيع ايدوب يدنده اولان مال مكسوبنى زيد قبض ايلسه بكر ثمن مزبورى زيدك مقبوضى اولان عمروك مال مكسوبندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان كان الكسب والرقبة كل واحد منهما محلا لتعلق الدين به فاذا اجتمع الكسب والرقبة يبدأ بالاستيفاء من الكسب (من مأذون البدايع فى حكم التعلق)

هندك عبد مأذونى اولوب آزادسز اولان عمرو فوت اولدقده عمروك يدنده بولنان مال مكسوبنى هند قبض مراد ايتدكده عمروك اوغلى اولوب حر اولان بكر اول مالى ارثا باكه انتقال ايدرديوب هندى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الرقيق لايملك المال ومافى يده من المال كان لمولاه (سيد على السراجيه)

زيدك عبد مأذونى عمرو بكردن ثمن مثليله برمتاع اشترا وقبض ايتدكدنصكره ثمنى ادا ايتمدين عمرو اباق ايدوب يدنده اولان مال مكسوبنى زيد قبض ايلسه بكر ثمن مزبورى زيدك مقبوضى اولان عمروك مال مكسوبندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اخذ المولى مافى يده وعليه دين فللغرماء ان يأخذوا منه مااخذ ان كان قائما وقيمته ان كان هالكا لانه اخذ شيئا تعلق به حق الغير فيلزمه رده اورد عوضه (قاعديه فى اواخر المأذون)

زيدك عبد مأذونى عمرو اكتساب ايتديكى مالدن بكره شوقدر اقچه اقراض وتسليم ايدوب بعده زيد عمروى تجارتدن حجر ايتدكدنصكره بكر مبلغ مزبورى عمروه ادا ايلسه زيد مجرد بعد الحجر ادا ايتمكله صحيح اولماز ديو مبلغ مزبورى بكردن تكرار المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا حجر المأذون وله ديون على الناس كان الخصم فيها العبد حتى لو قبضها العبد برئ الغريم كان عليه دين ام لا (من ضمانات الغانم فى المأذون وكذا فى البزازيه)

زيدك عبد مأذونى عمرو اكتساب ايتديكى مال ايله برجاريه اشترا ايتدكدنصكره عمرو زيدك اذنندن اول جاريه فوتمدنصكره آزاد اولسون ديوب بعده عمرو فوت اولسه زيد مجيز اولمامغله اول جاريه يى استرقاق وبيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

اعتاق عبد الغير بغير اذنه انه لاينفذ لعدم الملك ولكن يتوقف على اجازة المالك عندنا (من عتاق البدايع فى شرائط الركن)

زيدك عبد مأذونى عمرو اكتساب ايتديكى اقچه ايله برقول اشترا ايلسه عمرو اول قولى زيدك اذنسز اعتاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايكاتب المأذون رقيقه وان لم يكن عليه دين لان الكتابة ليست بتجارة وفيه اشعار

بانه لايعتق لان العتاقة فوق الكتابة كما فى المحيط (قهستانى فى المأذون)
زيدك عبد مأذونى عمرو بكرك شوقدر اشياسنى غصبا اخذ واستهلاك ايدوب يدنده نسنه اولماسه بكر زيده اشياء مرقومه يى باكه ضامن اول والا عمرو ى حاكمه بيع ايتدروب ثمندن اشياء مرقومه نك قيمتلرينى استيفا ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ومالزم المأذون من الدين بسبب تجارة او ماهو بمعناها كبيع وشراء وتجارة واستيجار وغصب وجحد امانة وعقر امة شراها فوطئها فاستحقت يتعلق برقبته فيباع ان لم يفده المولى ويقسم ثمنه (ملتقى فى المأذون)

﴿ كتاب الغصب ﴾

(هو ازالة اليد المحقة واثبات اليد المبطلة (ملتقى الابحر)
زيدك برى دخى ملك اغاجى ايچنده مكان اتخاذ ايدوب بال ياپن اروك بالنى عمرو زيدك يدندن تغلبا اخذ واستهلاك ايلسه زيد اول بالى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ان اتخذ النحل موضعا فى ارض رجل فحصل منه عسل كثير فهو لصاحب الارض وفيه العشر وليس لاحد عليه سبيل (تاتارخانيه فى العشر وكذا فى صيد البزازيه) وحكمه الاثم لمن علم انه مال الغير ورد العين قائمة والغرم هالكة (درر فى الغصب)
زيد عمروك برقوانى ايچنده اولان آروسيله غصبا اخذ ايلسه عمرو اول قوانى آروسيله زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ويباع النحل المحرز وهو دود العسل وهذا عند محمد رحمه الله تعالى وبه قالت الثلاثة وبه يفتى (الدر المختار فى البيع الفاسد) وجواب السؤال يعلم مما مر من الدرر)
زيد عمروك عرصه سنى برمدت تغلبا ضبط وزراعت ايلسه عمرو عرصه سنى الدقده زيدك زراعتندن ترتب ايدن نقصان ارضى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور
بوصورتده نقصان ارض ندر * الجواب * ارضك قبل الزراعه اولان اجرتيله بعد الزراعه اولان اجرتنه نظر اولنوب بينهماده اولان تفاوت نقصان ارضدر
(رجل زرع ارض الغير لنفسه كان الزرع له وعليه لصاحب الارض نقصان الارض ان انتقصت بزراعته وطريق معرفة النقصان عند البعض ان ينظر الى قيمة الارض قبل الزرع والى قيمتها بعد الزرع فيضمن الفضل وعند البعض ينظر بكم تستأجر الارض قبل الزرع وبكم تستأجر بعد الزرع فيضمن الفضل (من مزارعة الخانية فى مزارعة الارض بغير اذن صاحبها)
زيد بر وقف عرصه يى تغلبا حفر وطبراغنى اخذ وبنا سنه ادخال ايلسه متولسى طبراغك قيمتى اولمامغله زيدك صنعيله عرصه يه ترتب ايدن نقصانى زيده تضمينه

قادر اولور می * الجواب * اولور

(اخذ التراب من ارض انسان ان له قيمة ضمن القيمة انتقص الارض اولا وان لم يكن له قيمة يضمن نقصان الارض وان لم تنتقص فلا ضمان عليه

(بزازيه فى الثالث من الغصب)

زيد مقاطعه ايله تصرفنده اولان وقف عرصه‌يى متولى اذنسز حفر وطپراغنى اخذ ايدوب كرپج قطع ايلسه طپراغك قيمتى اولمغله متولى طپراغك قيمتنى زيده تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(اتخذ كوزا من تراب غيره اوطين غيره فالكوز للمتخذ ويضمن قيمة التراب .

(بزازيه فى المحل المذكور)

زيد عمرونك شوقدر اشياسنى غصبا اخذ ايتدكدنصكره بكر اشياء مرقومه‌يى زيددن غصبا اخذ ايلسه عمرو اشياسنى زيدك حضورنده بكردن المغه

قادر اولور مى * الجواب * اولور

(قال محمد رحمه الله تعالى فى اخر بيوع الجامع غاصب الغاصب ومودع الغاصب ينتصب خصما للمالك حتى ان من ادعى عبدا فى يدى رجل انه ملكه غصبه منه فلان وغصب هذا الرجل من فلان واقام على ذلك بينة يسمع بينته (مجمع الفتاوى فى الدعوى) وكذا فى الخامس عشر من دعوى البزازيه اقول فعلى هذا لايشترط حضرة زيد (لمرتبه)

زيد عمرونك برطولم ايچنده اولان شوقدر وقيه صاغ ياغنى تغلبا اخذ ودوكوب اتلاف ايلسه عمرو اول ياغى زيده تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(اراق زيت مسلم اوسمنه وقد وقعت فيها فارة يضمن قيمته (بزازيه فى الغصب)

بو صورتده عمرو زيددن سن اول ياغى طاهر ايكن استهلاك ايتدك ديو دعوى ايتدكده زيد اول ياغه فاره دوشوب متنجس اولمشيدى استهلاك ايتدم ديو اول ياغك طاهر اولديغنى انكار ايلسه زيد يمينيله تصديق اولنور مى * الجواب * اولنور

(رجل صب زيتا اوسمنا اوخلا لغيره بمعاينة الشهود وقال مات فيها فارة كان القول قوله مع يمينه فى انكاره استهلاك الطاهر ولا يسمع للشهود ان يشهدوا عليه انه صب زيتا غير نجس (خانيه قبيل الشهادة على الشهادة ومثله من غصب الهنديه)

زيد عرصه‌سنده بغداى زرع ايتدكدنصكره نابت اولمدين عمرو عرصهٔ مزبوره‌ده تغلبا ملك بغداينى زرع وعرصه‌يى تقليب ايدوب بعده ايكيسى دخى نابت اولدقده جمله اكينى عمرو قبض ايلسه زيد زرع ايتديكى بغدايك مزروعا قيمتنى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * كندى ارضنده مزروع اولديغى حالده قيمتنى الور

(رجل القى بذرا فى ارض نفسه فجاء آخر والقى بذره فى تلك الارض وقلب الارض قبل ان ينبت بذر صاحب الارض اولم يقلب وسقى الارض حتى نبت البذران فالنابت يكون للثانى عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى لان خلط الجنس بالجنس عنده استهلاك وللاول على الثانى قيمة بذره ولكن مبذورا فى ارض نفسه فيقوم الارض ولا بذر فيها

﴿وتقوم﴾

وتقوم وفيها بذر فيرجع بفضل مابينهما فان جاء صاحب البذر الاول وهو صاحب
الارض والقى بذر نفسه مرة اخرى وقلب الارض قبل ان ينبت البذر
اولم يقلب وسقى الارض فنبتت البذور كلها فالجميع ما نبت لصاحب الارض
وعليه للغاصب مثل بذره ولكن مبذورا فى ارض غيره هكذا ذكر فى فتاوى الفضلى
(هنديه فى العاشر من الغصب ومثله فى التاتارخانيه وفيهما تفصيل)

زيد عمرك عرصه سنى تغلبا ضبط ونفسيچون بغداى زرع ايدوب بعده عمرو دخى
عرصهٔ مرقومه ده كندى بغدايني زرع وعرصه يى تقليب ايتدكد نصكره بغدايك
ايكيسى نابت اولوب محصول حاصل اولسه عمرو زيدك بغدا اينك ارض غيرده مزروعا
قيمتنى زيده ضامن اولوب اول محصولك جمله سنى ضبطه قادر
اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله آنفا من الهنديه)

زيد صغيره قزلرى هند وزينبك شوقدر اقچه لرينى احتياجى يوغيكن بغيرحق كندى
مصارفنـه صرفله اتلاف ايلسه هند وزينب بالغه اولد قلرنده مبلغ مزبورى زيده
تضمينه قادره اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(لايصير الاب غاصبا باخذ مال ولده اذ له اخذه بغير شئ لو محتاجا والا فله اخذه ليحفظه
فلا يضمن الا اذا اتلفه بلا حاجة (فصولين فى السابع والعشرين)

زيد اوغلى عمرك شوقدر اقچه سنى تغلبا اخذ واحتياجى يوغيكن كندى مصارفنه
صرفله استهلاك ايتـدكد نصكره ضامن اولمدين زيد فوت اولوب عمروى وسائر
ورثه سنى ترك ايلسه عمرو مبلغ مزبورى زيدك تركه سندن تضمينه
قادر اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله آنفا)

زيد عمرك قوى هندى شوقدر اثواب مهر معجل تسميه سيله تزوج ايدوب اشياء مزبوره يى
هنده ويردكده عمرو اشياء مرقومه يى هنددن تغلبا اخذ واستهلاك ايتدكد نصكره
ضامن اولمدين عمرو فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه هند اشياء مزبوره يى
عمرك تركه سندن تضمينه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(الاسلم ان يقيد بعدم الاحتياج كما مر وقد سبق نقله من الفصولين (لمرتبه)

زيد عمرك شوقدر غروشنى غصبا اخذ ايدوب بكره دفع وتسليم ايله استهلاك ايلسه
عمرو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور
وحكمه الاثم لمن علم انه مال الغير ورد العين قائمة والغرم هالكة (درر فى الغصب)

زيد عمرك كلب معلمنى اخذ وفضولا آخره بيع وتسليم ايله استهلاك ايلسه عمرو اول
كلبى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وصح) الكلب المعلم لحراسة وماشية وصيد ونحوها جاز بيعه ويغرم متلفه عندنا
خلافا للشافعى (فصولين فى الثالث والثلثين)

زيد بر وقف منزلى تغلبا هدم ونقضنى استهلاك ايدوب عرصه سنده نفسيچون
مجددا منزل بنا ايتدكد نصكره زيد فوت اولوب متولى قلعى وقفه مضر اولمامغله

اول بنایی زیدك ورثه سنه قلع ایتدروب بناء مهدومك مبنیا قیمتنی زیدك تركه‌سندن
تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

وفی المحیط لوهدم حائط انسان لایجبر علی بنائه والمالك بالخیار ان شاء ضمنه قیمة الجدار
والنقض للضامن وان شاء ضمنه النقصان والنقض له (عمادیه فی الضمانات)

(حانوت وقف بنی فیه ساكنه بلا اذن متولیه ان لم یضر رفعه رفعه وان ضر فهو
المضیع ماله فلیتربص الی ان یتخلص ماله من تحت البناء ثم یأخذه ولایكون بناؤه مانعا
من صحة الاجارة لغیره اذلا یدله علی ذلك البناء حیث لایملك رفعه
(الدر المختار فی الاجارة)

زید عمروك برقاج قسراغنی غصبا اخذ ایتدكد نصكره زیدك یدنده قسرا قلردن
فروع حاصل اولسه عمرو قسراقلرینی الدقده فروعلرینی دخی زیدن المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

وزوائد الغصب ونماؤه متصلة كالسمن والجمال اومنفصلة كالولد واللبن والثمر لاتضمن
ان هلكت الابالتعدی بان اهلك اوباع وسلم اوالمنع ای بمنع الغاصب ایاها عن المالك
بعد الطلب (قهستانی فی الغصب ملخصا)

زید عمروك ملك منزلنه آتش اوروب منزلی وایچنده اولان اشیا سنی احراق ایلسه
عمرو بناء محترقك مبنیا قیمتیله اشیاء مرقومه یی زیده تضمینه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اوقد نارا فی الارض بلا اذن المالك ضمن مااحرقته فی مكان اوقدت فیه
(فصولین فی الضمانات)

زید عمروك آغلنه آتش اوروب آغلی وایچنده اولان حیواناتك برمقدارینی احراق
ایلسه عمرو محترق اولان حیواناتك قیمتلریله بناء محترقك مبنیا قیمتنی
زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(مر نقله آنفا من الفصولین)

زید كچیلرینی سوق وعمروك باغنه ادخال ایدوب اوزمنی یدرسه عمرو اول اوزمی زیده
تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادخل غنما اوثورا اوفرسا اوحمارا فی كرم اوزرع ان سائقا ضمن مااتلف والا لا وقیل
یضمن وان لم یكن سائقا فیاساعلی المغتلم (بزازیه فی الرابع من الجنایات)

زید عمروك دكرمنه واروب عمروك ملك دكرمنی طاشنك اوستنده عمروك اذنسز آتش
یاقمغله طاش محترق اولوب پاره لنسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور
(یستفاد ممامر من الدرر والفصولین)

بروقف قوریدن بعض كسنه‌لر بغیر حق اوطون قطع ایدوب كوریاقق مراد ایلسه‌لر
متولی اول كسنه‌لری منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(لایجوز التصرف فی مال غیره بلا اذنه ولاولایته (الدر المختار فی الغصب)

زيد قرنداشی عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغی باغی تغلبا مستقلا ضبط و كرومنی ديبلرندن قطع واستهلاك ايلسه عمرو اول كرومدن حصه سنك قائمة قيمتلرينی زيده تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قطع اشجار كرم انسان يضمن القيمة لانه اتلف غير المثلی وطريق معرفة ذلك ان يقوم الكرم مع الاشجار الثابتة و يقوم مقلوع الاشجار ففضل ما بينهما قيمة الاشجار فبعد ذلك صاحب الكرم بالخيار ان شاء دفع الاشجار المقطوعة الى القاطع وضمنه تلك القيمة وان شاء امسكها ورفع من تلك القيمة الاشجار المقطوعة و يضمنه الباقی

(من غصب اللا قطی)

منقر رايج ايكن زيد قاضی عمروك ظلما شوقدر منقرينی اخذ واستهلاك ايتدكد نصكره منقر كاسد اولسه عمرو اول منقرلرك يوم غصبده التون ياكمشدن اولان قيمتنی زيددن طلب ايتدكده زيد و يرميوب اولقدر منقر و يررم ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(و يجب رد مثله ان هلك وهو مثلی و ان انقطع المثل بان لا يوجد فی السوق الذی يباع فيه وان كان يوجد فی البيوت ابن كمال فقيمته يوم الخصومة ای وقت القضاء وعند ابی يوسف رحمه الله تعالى يوم الغصب وعند محمد رحمه الله تعالى يوم الانقطاع ورجحا قهستانی وتجب القيمة فی القيمی يوم الغصب اجماعا

(الدر المختار فی الغصب)

منقر رايج ايكن زيد برخصوصك تمشيتيچون رشوت طريقيله عمرودن شوقدر منقر الدقد نصكره منقر كاسد اولسه منقرلر عينيله زيدك يدنده موجود اولمغله زيد اول منقرلری عمروه تسليم مراد ايتدكده عمرو المیوب مجرد يدكده ايكن كاسد اولمغله يرينه التون يا كمش و ير ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(و يجب رد عين المغصوب فی مكان غصبه و يبرأ بردها ولو بغير علم المالك

(تنوير الابصار فی الغصب)

زيد طاپو ايله تصرفنده اولان تارلاسنده ملك تخمنی زرع ايتدكدنصكره نابت اولوب يشل چمن اولدقده عمرو اول چمنی تغلبا بچوب اخذ واستهلاك ايلسه زيد اول چمنی عمروه تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی المبسوط ولو انبته فی ارضه بالكراب والسقی فهو احق به من غيره لا يأخذه احد بلا رضاه لانه حصل بكسبه فيسترده ممن اخذه و يغرم متلفه مثله وهذا بخلاف الاشجار النابتة فی ملكه بلا انباته حيث يكون له وليس لاحد الاحتطاب منها وله ان يسترده و يضمنه لان الاشجار تحرز عادة (ضمانات فی الشرب)

زيد زوجه سی هندك اذنسز هندك عرصه سنده كندی ماليله نفسيچون منزل بنا ايتدكد نصكره هند فوت اولوب زيدی وسائر ورثه سنی ترك ايلسه زيد سائر ورثه يه عرصه يی اقتسام ايدوب قلعی عرصه يه مضر اولمامغله حصه كرده واقع اولان بنايی قلع ايدهيم ديركن سائر ورثه راضيلر اولميوب مجرد عرصه هندك اولمغله بنادخی هندك

اولمش اولور اویله اولیجق بنایی میراثه ادخال ایدرز دیمکه
قادر اولورلرمی * الجوب * اولمازلر
(عمردار زوجته بماله باذنها فالعمارة لها والنفقة دين عليها لصحة امرها ولو عمر لنفسه بلا اذنها فالعمارة له ويكون غاصبا للعرصة فيؤمر بالتفريغ بطلبها ذلك ولها بلا اذنها فالعمارة لها وهو متطوع فى البناء فلا رجوع له ولو اختلفا فى الاذن وعدمه ولا بينة فالقول لمنكره بيمينه وفى ان العمارة لها اوله فالقول له لانه هو المملك كما افاده شيخنا
(الدر المختار فى مسائل شتى)
زيد زوجه سى هندك ملك عرصه سنده مالیله نفسیچون هندك اذنسز مستقلا بنا احداث ایتسه كد نصكره قلعی عرصه يه مضر اولمامغله زيد اول بنایی قلع واخذ مراد ايتدكده هند مجرد عرصه مده بنا اولنمغله بنا ملكم اولمش اولوردیو زیدی منعه
قادره اولور می * الجواب * اولماز
(رجل عمر بيت امرأته من ماله باذنها فله ان يرجع عليها ولو عمر بغير اذنها لا يرجع عليها لكن له ان يهدمها ان لم يوجب ضررا فى غير ما بنى
(جواهر الفتاوى فى الدعوى)
زيدك آروسی اوغل چیقارسه چیقار دیگی یردن قالقوب زيدك ملكنك برطرفنده قوندقده زيد غائب ایکن عمرو کلوب زيدك ملكی ایچندن الوب کتسه صكره زيد واروب عمرودن اوغلری آلی بیلورمی * الجواب * آلی بیلور
(وفى المنتقى داود بن رشيد عن محمد رحمه الله تعالى نحل اتخذ كوارات فى ارض رجل فخرج منها عسل كثير كان ذلك لصاحب الارض ولا سبيل لاحد على اخذه قال ولا يشبه هذا الصيد وبيضه واشار الى معنى الفرق فقال انه يجئ ويذهب والبيض يصير طائرا ويطير وانما يشبه الطير فى هذا النحل نفسها ولو اخذ النحل احد كانت له واما العسل لم يكن صيدا ولا يصير صيدا قط وفيه ايضا عن ابى يوسف رحمه الله تعالى اذا وضع الرجل كوارات النحل فتعسلت فهو لصاحب الكوارات كذا فى الذخيرة وفى الملتقط لاحد الرجلين حمامة ذكر وللآخر انثى فالفراخ لصاحب الانثى كذا فى التاتارخانية (هنديه فى الثانى من الصيد)
زيد عمروك شوقدر كيل بغداى واريه سنى غصبا اخذ واستهلاك ايدوب عمرو اول بغداى واريه يى زيده تضمين مراد ايتسه كده زيد بن اولى بغداى واريه يى بكرك امريله الوب بكره ويرمشيدم واريكردن الديوب عمروى دفعه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ذكر فى الصغرى اذا امر انسانا باخذ مال الغير فالضمان على الآخذ لان الامر لم يصح وفى كل موضع لا يصح الامر لا يجب الضمان على الآمر
(عماديه فى الضمانات)
ويوده اولان زيد عمرودن بغير حق شوقدر اقچه طلب ايدوب عمرو فرار ايتدكده زيد

عمروك دكرمننه واروب اضرار قصديله عمروك دكرمن طاشني اورته سندن قيروب ايكى پاره ايتمكله اول طاش ايله انتفاع ممكن اولماسه عمرو اول طاش پاره لرينى زيده رد ايدوب قيمتنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(كذا لوخرق ثوبا وفوت بعضه ونقص نفعه يعنى ان المالك مخيرفيه ايضا ان شاء ضمن الغاصب كل قيمة ثوبه وكان الثوب للغاصب وان شاء اخذ الثوب وضمنه النقصان لما ذكر ولوفوت كله ضمن الغاصب كلها اى كل القيمة (درر فى الغصب)

بربلده اهاليسندن زيد عمروك شوقدر كيل بغداى واربه سنى اول بلده ده غصبا اخذ واستهلاك ايتدكدن صكره زيد اول بغداى واربه نك مثلنى ينه اول بلده ده عمروه ويردكده عمرو المبوب بغداى واربه مقابله سنده شوقدر اقجه الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(المغصوب لوقائما يأخذه مثليا اولا فى الوجوه كلها الااذا كانت قيمة بلدة الخصومة اقل من قيمة بلدة الغصب فحينئذ له خيارات ثلاث رضى به اوانتظر اواخذ قيمة مكان الغصب يوم الخصومة اذ التفاوت حصل بمعنى من جهة الغاصب وهونقله من هذا المكان فيخير بخلاف مااذا لقيه فى بلد الغصب وقد انتقص السعر حيث لا يخير اذالنقصان لم يحصل بفعل من الغاصب وانما هو بمعنى راجع الى رغبات الناس فلا يضمن ولوهالكا ففى القيمى للمالك قيمة بلدالغصب يوم الخصومة وجواب المثل على التفصيل لوتساوى القيمة فى البلدين يبرأ برد مثله ويطالب برد مثله اذلاضرر على احد منهما ولوقيمة بلد الخصومة اقل فللمالك خيارات ثلاث كمامر ولوقيمة بلد الخصومة اكثر فالغاصب مخير اعطاه المثل اوقيمة بلدالغصب يوم الخصومة اذ المالك لايستحق الرد الافى مكان الغصب (فصولين فى الثالث والثلثين)

زيد عمروك شوقدر قنطار دمرينى صماقوده عمروك اذنسز مخزننده ن اخذ واستانبوله كتوروب استهلاك ايتدكدن صكره عمرو زيده استانبولده ملاقى اولوب اول دمرى زيددن دعوى ايلسه دمرك استانبولده قيمتى صماقوده اولان قيمتندن اكثر اولمغله زيد عمروه اول دمرك صماقوده اولان قيمتنى ساكه بونده ويريم ياخود راضى اولورسك مثلنى ساكه صماقوده ويريم ديركن عمرو راضى اولميوب اول دمرلرك مثلنى باكه بونده ويرديو زيده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله من الفصولين)

قديمدن بر بلده ده ساكن روم طائفه سنك يدلرنده اولان كنيسهٔ قديمه لرينى بلدهٔ مزبوره ده ساكن ارمنى كفره سى تغلبا ضبط ايلسه لر طائفهٔ مزبوره كنيسه لرينى ارمنيلردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

وذكر فى الزاهدى انه على ضربين ماهو موجب للضمان فيشترط اليد وماهو موجب للرد فيشترط اثبات اليد فلاغصب موجبا للضمان فى العقار لعدم ازالة اليد لانه فى محله بلانقل والتصرف فى المالك بالتبعيد عنه فهو غصب موجب للرد لوجود

اثبات اليد (قهستانى فى الغصب)
زيد ذمى عمرو مهتدينك قزى هند بالغه يى نصرانيه اولمق اوزره تزوج ايتدكد نصكره عمروك اسلامى هندك صغرى حالنده اولديغى ثابت اولمغله هندك دخى اسلامنه حكم اولنوب زيددن تفريق اولنسه اهل عرف طائفه سندن بكر متهم اولمدق ديو جريمه نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(لايجوز لاحد من المسلمين اخذمال احد بغيرسبب شرعى (منح فى التعزير)
زيد طولو تفنكنى عمروه ويروب تفنكى آت ديو عمروه امر ايتمكله عمرو دخى تفنكى معتاد او زره آتدقده تفنك پاره لنسه عمروه تفنكك قيمتنى ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(اعطاه درهما لينقده فغمزه فانكسر برئ لو امره بغمزه والاضمن وكذا لواراه قوسا فمده فانكسر فهو على هذا (فصولين فى ضمان المأمور)
زيد رئيس برليمانده لنكر براغوب سفينه سيله طوروركن عمرو زيدك اذنسز سفينه نك لنكرينى قطع ايتدكده زيد سفينه سنى ربط ايتميوب بركون سفينه ليمانده طوردقدن صكره سفينه قاره يه دوشوب پاره لنسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(حل سفينة مربوطة فى يوم ريح ان ثبتت بعد الحل اقل القليل ثم سارت وغرقت لايضمن (فصولين فى الثالث والثلثين وكذا فى غصب البزازيه)
زيد ملك اشجارينى عمروك عرصه سنده تغلبا نفسيچون غرس ايتدكد نصكره زيد قلعى عرصه يه مضر اولمامغله اشجارى قلع واخذ ايتمك استدكده عمرو مجرد عرصه مده غرس ايتمكله بنم اولمش اولور ديوب زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(غرس فى ارض الغير بغير اذنه فالشجر للغارس ويتصدق بمازاد على قيمة غرسه وليس لصاحب الارض تملكها بالقيمة ولكن يغرم الغارس نقصان الارض ان ظهر ولوكان الغارس مستحقا فتصدق به على نفسه يجوز (ط ب) يتملكها مقلوعة بالقيمة ان اضر القلع بالارض وقيل قيمة شجرة لغيره حق القلع (قنيه فى الغصب)
زيد عمروك سفينه سنى غصبا اخذ وبرمدت استعمال ايتمكله سفينه نك قيمتنه نقصان ترتب ايلسه عمرو سفينه سنى الدقده سفينه نك نقصان قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(واما الغصب فالاوصاف داخلة فيه فلهذا لوغصب جارية سمينة فهزلت فى يد الغاصب وردها كذلك فانه يضمن النقصان (اكمل فى الغصب)
زيد عمروك بارگيرينى غصبا اخذ وبرمدت دكرمنه قوشوب استعمال ايتمكله بارگيرك كوكسى قاچوب معيب اولوب قيمتنه نقصان ترتب ايلسه عمرو بارگيرى الدقده نقصان قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(المنافع لاتضمن بالغصب والاتلاف بل يضمن ماينقص باستعماله فيغرم النقصان
(درر فی الغصب)

زید مسلم عمرو ذمینك شوقدر خنزیرینی غصبا اخذ واستهلاك ایلسه عمرو اول
خنزیرلرك قیمتلرینی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(ولایضمن خمر المسلم اوخنزیره بان اسلم وهما فی یده بالاتلاف سواء كان المتلف مسلما
اوذمیا وضمن القیمة فیهما لوكانا لذمی لوالمتلف مسلما غیر الامام اومأموره یری ذلك
عقوبة فلا یضمن (الدر المنتقی فی الغصب)

زید عمروك صاغیلو ر اینكنی غصبا اخذ و برمدت صاغوب شوقدر سودینی اخذ
واستهلاك ایلسه عمرو اینكنی الدقده اول سودی زیده تضمینه
قادر اولورمی * الجواب * اولور
غصب شاة فحلبها ضمن قیمة لبنها (بزازیه فی الغصب)

زید بر وقف عرصه یی تغلبا برمدت ضبط وایچنده نابت اولوب وقفك محصولی اولان
شوقدر اقچه قیمتلو بویه جیجكنی اخذ واستهلاك ایلسه متولی عرصه یی الدقده
محصول مستهلكی وقف ایچون زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(مر نقله من القهستانی وهو قوله وزوائد الغصب)

زید والینك خدمتكاری عمرو برقریه اهالیسندن برقاچ كسنه لردن زید ایچون ظلما
شوقدر اقچه الدقده نصكره اول كسنه لر ظفر بولوب مبلغ مز بوری عمرودن استرداد
ایلسه لر زید مبلغ مزبوری بنم ایچون المشیدك دیو عمروه تضمینه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مر نقله من تعزیر المنح)

زید بر وقف مزارستانی تغلبا ضبط ایلسه متولیسی اول مزارستانی زیددن الوب شرط
واقف اوزره دفن موتی ایچون ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(رجل غصب ارضا موقوفة علی الفقراء اوعلی وجه من وجوه البر كان للقیم
ان یستردها من الغاصب (خانیه فی الغصب)

زید آخر دیاره كیدوب اول دیارده قولی عمرو ایله اوینه شوقدر اقچه كوندردكده اثناء طریقده
بكر مبلغ مز بوری عمروك یدندن غصبا اخذ ایتدكدنصكره عمرو فوت اولسه زید مبلغ
مز بوری بكردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
غصب من عبد الفا وغاب العبد ثم حضر مولاه فادعاه علی الغاصب لاتسمع بلاحضور
العبد عینا كان اودینا سواء اقر بالملك للمدعی اولم یقر (من دعوی البزازیه) وانتصاب
المولی خصما فی هذه المسئلة لموت العبد كما لایخفی (لمرتبه)

زید هندك جاریه سی زینبی غصبا اخذ ایتدكدنصكره زینب زیدك یدنده حتف انفها
فوت اولسه هند زینبی زیده تضمینه قادره اولورمی * الجواب * اولور
(شرط وجوب ضمان المثل والقیمة علی الغاصب عجزه عن رد المغصوب فادام قادرا
علی رده علی الوجه الذی اخذه لا یجب علیه الضمان سواء عجز عن الرد بفعله

بان استهلكه او بفعل غيره او بآفة سماوية بان هلك بنفسه لان المحل انما صار مضمونا بالغصب السابق لان فعله ذاك لا بالهلاك لان الهلاك ليس صنعه لكن عند الهلاك يتقرر الضمان لتقرر العجز عن رد العين (بدايع فى حكم الغصب)

زيد ذمى باغنك اوزمنى بو زمق مراد ايتدكده اهل عرف طائفه سيندن عمرو سن اوزمى خمر ايتمك استرسن ديو اتهام ايدوب جريمه نامنه زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرتقله مرارا من تعزير المنح)

والده سلطان حضرتلرى طرفندن ناسك اوزرلرينه اقچه نثار اولندقده ايچلرندن زيد ذيلنى مهيا ايتمكله ذيلنه شوقدر اقچه دوشدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى زيدك ذيلندن غصبا السه زيد مبلغ مزبورى عمرودن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

ولو بسط ذيله عند النثار ليقع فيه شئ من المنثور ملكه بالوقوع فيه (زيلعى فى البيع الفاسد) ومثله يحكى عن الامام الثانى فى المنثور فى الولايم اذا انصب فى حجر انسان فاخذه احد ان كان هيأ ذيله اوحجره لذلك يسترده من الآخذ ولا لا الا اذا سبق احرازه تناول الآخذ بان جمع المبسوط من ذيله بعد وقوع المنثور فيه على قصد الاحراز (بزازيه فى الثالث عشر من الدعوى)

زيد عمرو واليدنك كتخداسى بكره نفسيچون رشوت طريقيله شوقدر اقچه ويردكدن صكره زيد مبلغ مزبورى بكردن طلب ايتدكده بكر بن مبلغ مزبورى عمروه ويردم وار عمرودن ال ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الرشوة لا تملك (عك) قاض او غيره دفع اليه سحت لاصلاح المهم فاصلح ثم ندم يرد مادفع اليه (من هبة القنيــة فى الاباحه)

﴿ فى غاصب الغاصب ومايناسبه ﴾

هند زينبك يوزكنى تغلبا اخذ ايدوب زينبك اذنسز كندى دايني زيده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زينب مجيزه اولمدين يوزك زيدك يدنده ضايع اولسه زينب يوزكنى هنده تضمينه قادره اولورمى * الجواب * زينب مخيره در هند وزيددن ديلديكنه تضمين ايدر

وكذا آجره الغاصب اورهنه فهلك كان للمغصوب منه تضمين ايهما شاء فان ضمن غاصبه لايرجع على المرتهن وسقط دينه لهلاك الرهن وان ضمن المرتهن والمستأجر رجع على الغاصب بما ضمن الا اذا اتلفه فلا يرجع به على احد (بزازيه فى الغصب)

زيد عمروك شوقــدر كيل بغداى واربه سنى غصبا اخذ وفضولا بكره بيع وتسليم ايدوب بكر دخى اول بغداى واربه يى استهلاك ايلسه عمرو بيعى مجيز اولمامغله اول بغداى واربه يى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فى الفضولى لوهلك المبيع قبل الاجازة فان هلك قبل قبض المشترى بطل العقد وان هلك بعده فلم يجز بالاجازة وللمالك ان يضمن ايهما شاء (فصولين ٢٤)

بو صورتده عمرو اول بغدای واریه‌یی بکره تضمین قصد ایدوب مثللری موجود اولمغله اولقدر بغدای واریه‌یی بکردن طلب ایتدکده بکر ویرمیوب بغیر وجه مقابله سنده شوقدر اقچه ال دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ویجب فی المثلی المثلی کالمکیل والموزون والعددی المتقارب (نقایه فی الغصب)

زید سفینه‌سنی عمروه ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره بکر سفینه‌یی عمرودن غصبا اخذ وفضولا بشره اعاره وتسلیم ایدوب بشر دخی سفینه ایله سفر ویردکده سفینه فورتنه دن پاره لنوب هلاك اولسه زید سفینه سنی بکره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وهب ماغصب او باع اوتصدق به اوآجر اواودع اواعار فهلك ضمنوا قیمته (فصولین فی السادس عشر)

زید عمروك سفینه‌سنی غصبا اخذ وبیع ایله دیو بکره ویروب بکر دخی اول سفینه‌یی بشره شوقدر اقچه‌یه بیع وتسلیم ایلسه عمرو بیعی مجیز اولمیوب سفینه‌یی بشردن الدقده بشر مبلغ مزبوری بکردن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو باعه الغاصب وسلمه فالمالك بالخیار ان شاء ضمن الغاصب وجاز بیعه والثمن له ان شاء ضمن المشتری ویرجع علی الغاصب بالثمن وبطل البیع (بزازیه فی الغصب)

﴿ فی التسبب ﴾

زید عمروی بکرك منزلنی احراق ایله دیو سوق وتحریك ایدوب عمرو دخی احراق ایلسه بکر مجرد سوق ایتدك دیو منزلی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز زید تعزیر اولنور

(واعلم ان الآمر لاضمان علیه بالامر الا فی ستة اذا کان الآمر سلطانا اواباً اوسیدا اوالمأمور صبیا اوعبدا امره باتلاف مال غیر سیده واذا امره بحفر باب فی حائط الغیر غرم الحافر ورجع علی الآمر (الدر المختار فی الغصب)

هر غمز ایله تغریم عادت مستمره‌سی اولان اهل عرفه زید عمروی بغیر حق غمز ایدوب ظلما شوقدر اقچه‌سنی الدرمغه سبب اولسه عمرو مبلغ مزبوری الاندن الدیغی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولاضمان علی من سعی ونم الی سلطان بمن یؤذیه ولایندفع الا بالسعی او بمن یفسق ولایمتنع بنهیه ولاعلی من قال لسلطان صفته قد یغرم وقد لایغرم فقال له ان فلانا وجد مالا فغرمه السلطان اوالحاکم شیئا فانه لایضمن فیما ذکر لانتفاء التسبب وتخلل فعل مختار وان کان عادته ای السلطان ان یغرم البتة ضمن لوجود التسبب وکذا یضمن لوسعی بغیر حق عند محمد رحمه الله تعالی زجرا له لانه غیر مضطر فیه وهو المدار کما فی القاعدیه وبه یفتی لکثرة الفساد (الدر المنتقی فی الغصب)

زیدك قولی عمرو بکری اهل عرفه بغیر حق غمز ایدوب ظلما شوقدر اقچه‌سنی الدرمغه سبب اولسه بکر زیده مجرد عمرو قولك اولمغله مبلغ مزبوری مالکدن ضامن اول دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

سعی قن الی سلطان ظالم ضمن بعد عتقه لانه اتلاف قولی
(فصولین فی الثالث و الثلثین فی غصب القن)

زید ظلمله معروف اولان اهل عرف طائفه سندن عمروه بکر بر مقول آدمدر دیو دلالت ایدوب عمرو دخی بکرك ظلما شوقدر اقچه سنی السه بکر مبلغ مزبوری زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(سعی الی الظالم وقال لفلان مال کثیر او اصاب مالا او میراثا او مال فلان الغائب عنده والسلطان ممن یعزم فی امثال هذه الحادثة یضمن ان کان کاذبا وان کان صادقا الا انه لیس بمتظلم ولا محتسب یضمن ایضا (بزازیه فی الثالث من الغصب)

زیدك برسوقده واقع دکانی کیجه ایله آچیلوب ایچنده اولان اشیاسی سرقه اولندقده اهل عرف طائفه سندن عمرو اول سوقك باسبانی بکری زیدك صنعنسز اخذ ایدوب سن خرسزلرك شریکی سن دیو اشکنجه ایدرکن بکر فوت اولسه بکرك ورثه سی زیده مجرد بکر دکانك آچلمغله اشکنجه اولنوب فوت اولدی او یله اولیجق بکرك دیتنی و یردیو جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولو مات المشکو عنه بضرب القائد لایضمن الشاکی لان الموت فیه نادر فسعایته لاتفضی الیه غالبا (من غصب القنیة فی ضمان الساعی)

زید روزکار مشتد ایکن عمروك منزلی قربنده اولان تارلاسی اوتلوغنه آتش اوردقده آتش عمروك منزلنه سرایت ایدوب منزل محترق اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(احرق حصائد ای بقایا اصول قصب محصود فی ارض مستأجرة او مستعارة ای فالمملوکة بالاولی کما فی الشرنبلالیة ومثله ارض بیت المال المعدة لحط قوافل وحصائد ورعی وحراب ونحوه قلت والحاصل انه ان لم یکن له حق الانتفاع فی الارض یضمن ما احرقته فی مکانه بنفس الوضع لا مانقلته الریح علی ماعلیه الفتوی کما حررناه فی شرح التنویر فاحترق شیٔ فی ارض غیره لایضمن لانه تسبب لامباشرة هذا اذا کان الریح هادئة حین اوقد النار وان الریح مضطربة ضمن لانه یعلم مجاوزتها فیکون مباشرا (الدر المنتقی فی الاجارة)

زید شدید روزکارلی کونده عمروك منزلی قربنده اولان عمروك خرمن یرینك اوتلوغنه عمروك اذنسز آتش اورمغله آتش عمروك منزلنه اصابت ایدوب منزل وایچنده اولان اشیا محترق اولسه عمرو منزل واشیاسنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(من نقله آنفا)

زید روزکار شدید اولوب آتش یاقدیغی تقدیرجه جوارنده اولان محله سرایته عالم ایکن عمروك منزلی قربنده اولان تارلاسنك اوتلوغنه آتش اوردقده عمروك منزلنه سرایت ایدوب عمروك منزلی محترق اولسه عمرو بناء محترقك مبنیا قیمتنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو احرق حشيشا في ارضه او حصائد او اجمة فخرجت النار الى ارض غيره واحرقت شيئا لا يكون ضامنا لانه تصرف في ملكه قيل هذا اذا كان الريح ساكنة حين اوقد النار فاما اذا كان اليوم ريحا يعلم ان الريح يذهب الى ارض جاره كان ضامنا استحسانا (خانيه فيما يحدث في الطريق)

زيدك باركيرى عمروك تارلاسنك حولوسندن كچركن عمروك صنعنسز حولو قاز يغنه صابلنوب هلاك اولسه زيد عمروه مجرد تارلاك قاز يغنه صابلنوب هلاك اولمغله باركيرى ضامن اول ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الاصل ان كل موضع كان للواضع حق الوضع فيه برئ على كل حال ولو لم يكن له حق الوضع ضمن لو لم يزل عن محل وضعه لا بعد ما زال عنه بمزيل (فصولين في الثالث والثلثين)

زيدك باركيرى عمروك ملك باغچه سنه كيروب باركيرك اياغى اول باغچه ده عمروك صنعنسز بردلو كده چوب قيرلسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(واعلم انه لا ضمان فيما تلف بشئ فعل في الملك او في فناءله فيه حق التصرف وذلك بان لم يكن للعامة ولا مشتركا لاهل سكة غير نافذة لانه غير متعد (الدر المنتقى فيما يحدث في الطريق من الجنايات)

زيدك خدمتكارى عمرو فرار ايتدكده اهل عرف طائفه سى زيددن خدمتكاريكى قتل ايتدك ديو جريمه نامنه شوقدر اقچه الدقدنصكره عمرو كاسه زيد اقچه م فرارك سببيله الديغى مبلغ مزبورى باكه ضامن اول ديو عمروه جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن ظلم ليس له ان يظلم غيره (مبسوط السرخسى في الوكالة بقبض الدين)

زيد تحت التزامنده اولان بر بلده نك بيت المال امانتنى عمروه ويردكدنصكره بلده ٔ مزبوره اهاليسندن بكر فوت اولوب ورثه سنى ترك ايتدكده عمرو بكرك ورثه سندن شوقدر اشيايى تغلبا اخذ واستهلاك ايلسه بكرك ورثه سى اشياء مزبوره يى عمروه تضمين ايتميوب زيده مجرد امانتى التزام ايله عمروه ويرمكله اشيايى ضامن اول ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (مرنقله من المبسوط)

زيد صياد صحراده براغاجك اوزرنده اولان طيوره برتفنك آتدقده اول صحراده چفت سورن عمروك اوكوزى اوركوب اياغى صبان تيمورينه اورمغله اوكوزك اياغى مجروح اولسه مجرد اوكوزم طيوره تفنك آتمكله اوركوب مجروح اولدى ديو زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو نفر طير انسان من رجل لا يضمن ولو قصد تنفيره يضمن ولو دنى منه ولم يقصد تنفيره لا يضمن (عماديه في التسبيب من الضمانات)

﴿كتاب الشفعة﴾

هي تملك العقار على مشتريه بما قام عليه جبرا (ملتقى الابحر)

زيد ملك مخزنني عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكد نصكره اول مخزنه متصل ملك مخزني اولان بكر بيعي استماع ايتديكي آنده طلب مواثبه وطلب اشهاد ايدوب بعده مرض ياحبس كبي عذر شرعيسي اولميوب قاضي يه ترافع ممكن ايكن طلب تمليك ايتميوب اوتوز كون تأخير ايلسه بكرك شفعه سي ساقطه اولور مي * الجواب * ظاهر مذهبده اولماز لكن متأخرين رفقا للعباد امام محمد رحمه الله تعالى قولني ترجيح وسقوط شفعه ايله افتا بيورمشلردر

(فاذا علم الشفيع بالبيع يشهد في مجلس علمه انه يطلبها ويسمى طلب مواثبة ثم يشهد عند العقار او على المشتري او على البائع ان كان المبيع في يده فيقول اشترى فلان هذه الدار وكنت طلبت الشفعة وانا طلبها الآن فاشهدوا على ذلك ويسمى طلب تقرير واشهاد ثم يطلب عند قاض فيقول اشترى فلان دار كذا وانا شفيعها بسبب كذا فمره بالتسليم الي ويسمى طلب خصومة وتمليك ولا تبطل الشفعة بتأخيره مطلقا في ظاهر الرواية وعليه الفتوى وقيل يفتى بقول محمد رحمه الله تعالى انه ان اخره شهرا بلا عذر بطلت (ملتقى) لانه قال الفتوى اليوم على انه اذا اخر شهرا اسقطت الشفعة لتغير احوال الناس في قصد الاضرار بالغير وفي المحيط والخلاصة ومنية المفتي ومختارات النوازل والفتوى على قول محمد رحمه الله تعالى (مجمع الانهر) وفي الشرنبلالية عن البرهان انه اصح مايفتى به فليحفظ (الدر المنتقى في الشفعة)

زيدك ملك بستان عرصه سنه متصل ملك بستان عرصه سي اولان عمرو عرصه يي بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بكر دخي عرصه يي وقف وتسجيل ايتدردكدنصكره زيد بيعي استماع ايتديكي آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه بتمامها رعايت ايديجك بكرك وقفني نقض ايتدروب عرصۀ مزبوره يي شفعه ايله بكردن الغه قادر اولور مي * الجواب * اولور

(ولو تصرف المشتري في الارض المشفوعة قبل ان يأخذها الشفيع بان وهبها من انسان وسلم او تصدق بها او آجرها او جعلها مسجدا وصلى فيها او جعلها مقبرة ودفن فيها او وقفها وقفا مسجلا لاتبطل شفعة الشفيع وله ان ينقض تصرف المشتري وان باعها المشتري من غيره كان الشفيع بالخيار ان شاء اخذها بالبيع الاول وان شاء اخذها بالبيع الثاني (خانيه في الشفعة)

زيد ملك منزلني عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم عمرو دخي منزل مزبوري شوقدر اقچه ايله عددي نامعلوم مشار اليها اولان بر قبضه فلوسه بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب اول فلوسي مجلس بيعده صاچوب تضييع ايتدكدنصكره اول منزله متصل ملك منزلي اولان بشر بيع اولي استماع ايتديكي آنده اتخاذ شفعه ايدوب بتمامها رعايت ايديجك عمروك حضورنده بيع اول ايله منزل مزبوري شفعه ايله بكردن الغه قادر اولور مي * الجواب * اولور

(ولو باعها المشتري من الاخر بثمن اكثر من الاول كان للشفيع الخيار فان اختار الاخذ

بالشراء الثانى يأخذ من يد المشترى ولايشترط حضرة المشترى الاول وان اختار بالثمن الاول بحكم الشراء الاول كان له ذلك و يشترط حضرة المشترى الاول فى قول ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى لايشترط وكذلك لوكان المشترى وهبها من انسان ثم حضر الشفيع فلا خصومة بينه و بين الموهوب له فى قول ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى حتى يحضر المشترى وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى هو خصم له (مبسوط السرخسى فى الشفعة)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكده مقدما منزل مزبورده مستأجر اولان بكر مجرد مقدما مستأجر اولمغله شرايه اولايم ديو منزل مزبوره مداخله يه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وانما تجب للخليط الخ ثم للجار ذى العقار ولوذميا اومأذونا اومكاتبا واحترز به عما يكون وقفا اواجارة اووديعة (الدر المنتقى فى الشفعة)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره اول منزله متصل ملك منزلى اولان بكر بيعى استماع ايتديكى آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه بتمامها رعايت ايتدكده زيد وعمرو بيعى اقاله ايلسه لر بكر منزل مزبورى شفعه ايله عمرودن المق استدكده عمرو مجرد زيد ايله اقاله ايلدك ديو ويرمامكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(بخلاف الرد بعيب بعد القبض بلا قضاء او باقالة فان له الشفعة لان الرد بعيب بلا قضاء بمنزلة البيع مبتدأ (الدر المختار فى الشفعة)

زيدك منزلنك برجانبى عمروك منزلنه ايكى جانبى بكرك منزلنه متصل اولوب زيد منزل مزبورى بشره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتمكله عمرو و بكر اتخاذ شفعه وشرائطنه بتمامها رعايت ايدوب منزل مزبورى شفعه ايله المق مراد ايلسه لرنه وجهله الورلر * الجواب * برابر الورلر

(ويثبت تملك دون العقار بقدر رؤس الشفعاء لابقدر الملك اى ملكهم لان علة الاستحقاق اتصال الملك لاقدره ولذا قسم على التنصيف ماباع شريك لصاحب نصف وثلث وسدس وجاره جاران احدهما من ثلثة جوانب وثانيهما من جانب (قهستانى فى الشفعة)

ادرنه ده ملك منزلى اولان زيد استانبوله كلدكده اول منزله متصل ملك منزلى اولان عمرو منزل مزبورى بكره ثمن معلومه ادرنه ده بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد بيع مزبورى استانبولده استماع ايتديكى آنده طلب مواثبه ايدوب ودرعقب طلب اشهاد وخصومت شفعه ايچون بشرى توكيل ايدوب بشر دخى ادرنه يه واروب وكالة شفعه دعوى ايدوب شرائط شفعه يه بتمامها رعايت ايديجك منزل مزبورى شفعه ايله زيد ايچون بكردن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(الشفيع اذا علم بالشراء وهو فى طريق مكة يطلب المواثبة و يوكل وكيلا ليطلب له الشفعة وان لم يفعل ومضى بطلت شفعته (ذخيره فى الشفعة) و يجوز التوكيل بطلب

الشفعة لانه توكيل بالخصومة والشرى والتوكيل بكلا الامرين جائز
(المحيط البرهانى فى الثالث عشر من الشفعة)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد وعمرو حجت تحرير اولنمق ايچون محكمه يه وارد قلرنده عمرو منزل مزبوره متصل ملك منزلى اولان بكرك شفعه سنى اسقاط ايچون ثمن مزبوره برمقدار فلوس زياده ايدوب بعده اول فلوسى زيده ويروب زيد دخى تضييع ايلسه بو يله ايتمكله بكرك شفعه سى ساقط اولورمى * الجواب * اولماز

(وان زاد المشترى البايع لم تلزم الزيادة الشفيع الخ ونظير الزيادة اذا جدد العقد باكثر من الثمن الاول لم يلزم الشفيع حتى كان له ان يأخذ بالثمن الاول لما بينا كذا هذا (هدايه فيما يؤخذ به المشفوع من كتاب الشفعه)

زيد طريق خاصده قپوسى اولان ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره اول طريق خاصده قپوسى اولوب منزل مزبوره متصل ملك منزلى اولان بكر بيعى استماع ايدبكى آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه تمامها رعايت ومنزل مزبورى شفعه ايله عمرودن المق استدكده طريق خاصده قپوسى اوليوب انجق بيع اولنان منزله متصل ملك منزلى اولان بشر بكره بعده منزلك اتصالى اولمغله شفعه ده سا كه مشارك اولورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وانما تجب للخليط فى نفس البيع فان لم يكن فللخليط فى حق البيع كالشرب والطريق الخاصين كنهر لا تجرى فيه السفن وطريق لاينفذ ثم للجار ولو بابه فى سكة اخرى (ملتقى فى الشفعة ومثله فى سائر المتون)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره منزل مزبوره متصل ملك منزلى اولان بكر بيعى استماع ايتديكى آنده طلب مواثبه ايدوب لكن اشهاد ايتميوب بلا عذر سكوت ايدوب ايكى اى مرور ايلسه بكرك شفعه سى ساقطه اولورمى * الجواب * اولور

(فان اخر الشفيع احدهما اى الطلبين طلب مواثبة عن المجلس وطلب الاشهاد عن مدة التمكن منه بطلت الشفعة (قهستانى فى الشفعة ملخصا)

زيد ملك منزلنى عمروه بلا عوض هبه وتسليم ايتدكدنصكره اول منزله متصل ملك منزلى اولان بكر شفعه اتخاذ ايدوب منزل مزبورى شفعه ايله عمرودن المغه قادراولورمى *الجواب* اولماز

(فلا تجب فى عرض وفلك وبناء وشجر بيعا بدون الارض ولا فى ارث وصدقة وهبة بلا عوض مشروط (ملتقى فى الشفعة)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره اول منزله متصل ملك منزلى اولان بكر حين بيعده ديار اخرده اولوب اول دياره بيعى استماع ايتديكى آنده طلب مواثبه ايدوب بلا مكث ديارينه كلدكده طلب اشهاد وشرائطنه تمامها رعايت ايديجك

منزل مز بوری شفعه ایله عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان كان الشفيع غائبا فعلم بالشراء فانه ينبغي ان يطلب طلب المواثبة ثم له من الاجل على قدر المسير الى المشتري او البايع او الدار المبيعة لطلب الاشهاد والتقرير فاذا مضى ذلك الاجل قبل ان يطلب هذا الطلب او يبعث من يطلب فلا شفعة له (محيط برهاني في الثالث من الشفعة)

زيد ملك منزلنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسليم ايتدكدنصكره اول منزله متصل ملك منزلی اولان بكر شفعه اتخاذ وطلب مواثبه وطلب اشهاد ايدوب لكن قاضی قبل الحكم والقبض بكر فوت اولسه ورثه سی بكرطلب مواثبه وطلب اشهاد ايتمشيدی ديو منزل مز بوری شفعه ايله عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(والشفعة لا تورث فلو بيعت دار وطلب الشفيع الطلبين ثم مات قبل الاخذ بقضاء او بتسليم المشتري اليه وارادت الورثة اخذه بها ليس لهم ذلك ولو كان ملكها بالقضاء او الاخذ بالتسليم الى الشفيع يكون ميراثا لورثته (خزانة المفتين في الشفعة)

زيد عرصه سنده نابته اولان ملك اشجارينی بدون العرصه عمروه بیع وتسلیم ایلسه قرینده اشجاری اولان بكر اول اشجاری شفعه ايله عمرودن المغه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(فلا تجب في ارض وفلك وبناء وشجر اذا بيعا قصدا بدون الارض ولو مع حق القرار خلافا لما فهمه ابن الكمال لمخالفته المنقول (الدر المنتقى في الشفعة)

﴿ كتاب القسمة ﴾

هي جمع نصيب شايع في معين وتشتمل على معنى الافراز وعلى المبادلة (كذا في ملتقى الابحر)

زيد فوت اولوب زوجه سی هند ايله اولاد صغاری بينلرنده تركه سی قسمت اولنوب بعده هند آخر دياره كتدكده زينب ظهور ايدوب زيد بنی صحتنده شو قدر اقچه مهر ونكاح صحيح ايله تزوج ايتمشيدی ديو صغارك وصيسی بكردن دعوی ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب تركه دن بكرك يدنده اولان اقچه دن تمامًا مهرينی وماعداسنك نصف ثمنينی طلب ايتدكده سن مهر وحصه كی هندك يدنده اولان اقچه دن ال ديوب كندی مقبوضندن مهری ايله ماعداسنك نصف ثمنينی ويرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ظهر دين او وصية بالثلث او بالف مرسلة او وارث اخر بعد القسمة ترد وان قالت الورثة نؤدي الدين او الوصية او حصة الوارث من مالنا و لا ننقض القسمة ففيما اذا ظهر غريم او موصى له بالف مرسلة لهم ذلك لان حقهما في المالية لا في العين وفيما اذا ظهر وارث او موصى له بالثلث ليس لهم ذلك بل تنقض القسمة لان حقهما متعلق بعين التركة الا اذا رضي الوارث او الموصى له بذلك (بزازيه في الثالث من القسمة)

زيد متوفانك ورثه سندن عمرو وهند تركه دن برمنزلی اقتسام ايدوب هر بری استيفاء حقه اقرار ايتدكدنصكره عمرو هندك حصه سی اولملق اوزره يدنده اولان عرصه ايچون

شومقداری بنم حصه مدنیر بعد القبض سن تغلبا اخذ ایلدك دیودعوی وهند بنم حصه مدر دیو انکار ایلسه عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك اولمقدار عرصه یی هنددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو اقتسما دارا فاصاب كلا طائفة وادعى احدهما بيتا فى يد الاخر انه من نصيبه وانكر الآخر فعليه البينة وان اقاما البينة فالعبرة لبينة المدعى لانه خارج وان كان قبل الاشهاد على القبض تحالفا وتفسخ القسمة (منح الغفار فى القسمة)

زید متوفانك ورثه سندن عمرو غائب ایكن حاضرلر اولان سائر ورثه سی تركه دن عمرونك حصه سنی حفظ ایچون حاكمه قیم نصب ایتدرمیوب حصه سنی قیمه تسلیم ایتمكسزین بینلرنده اقتسام ایلسه لر عمرو كلدكده قسمت مزبوره یی نقضه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اذا اقتسموا الاعيان حال غيبة احدهم ثم حضر له النقض على كل حال (بزازيه فى الثالث من الشرب)

زید فوت اولوب صغیر اوغلی عمرو وكبیرلر اولان سائر ورثه سی ترك ایتدكده قاضی تركه دن بر منزلی ورثه بینلرنده قسمت ایتدكدن صكره صغیرك وصیسی بكر صغیرك حصه سنده غبن فاحش واقع اولمشیدی دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدیجك منزل مزبوری قسمت عادله ایله قسمت ایتدرمكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وذكر فى قسمة الذخيرة الاصل من ملك بيع شئ ملك قسمته بيعا وافرازا ومن ملك بيع شئ ملك افرازه ضرورة اذا عرفت فنقول الاب يقاسم مال ولده الصغير عقارا كان اومنقولا بغبن يسير ولايملكه بغبن فاحش لانه يملك بيع مال ولده الصغير عقارا كان اومنقولا بغبن يسير ولايملك بغبن فاحش فكذا القسمة ووصى الاب فى ذلك بمنزلة الاب والجد كالاب حال عدم الاب (احكام صغار فى القسمة) وان ادعى الغلط فى القسمة بان ادعى غبنا فيها يسيرا بحيث يدخل تحت تقويم مقوم لايسمع وان فاحشا ان قسم بالقضاء لا بالرضاء يسمع اتفاقا (بزازيه فى القسمة وسيأتى تفصيله من الدر المختار)

زید برقاچ كسنه لر ذمتلرنده اولان شوقدر غروش حقنی المدین فوت اولمغله عمرو وقاسم تركه یی قسمت ایتدكده زیدك اول كسنه لر ذمتلرنده اولان اولقدر غروشی ورثه دن بكر و بشره ترك اولمق شرطیله تركه موجوده سنك برمقدارینی بكرو بشره وماعداسنی سائر ورثه یه ویروب بووجهله قسمت ایلسه قسمت مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا اقتسم الورثة الدين فيما بينهم فهذا على وجهين اما ان كان الدين للميت وفى هذا الوجه ان اقتسموا الدين والعين جملة بان شرطوا فى القسمة ان الدين الذى على فلان لهذا الوارث مع هذا العين والدين الذى على فلان الاخر لهذا الوارث الآخر مع هذا العين

فهذه القسمة باطلة فى العين والدين وان قسموا الاعيان ثم قسموا الديون فقسمة الاعيان صحيحة وقسمة الديون باطلة وانما كانت قسمة الديون باطلة لان الدين معدوم حقيقة لكن اعطى له حكم الموجود فى حق الشراء واشباه ذلك لحاجة الناس ولا حاجة فى حق القسمة فبقى على العدم فى حق القسمة وقسمة المعدوم باطلة لان القسمة فى الاصل شرعت لتكميل المنفعة ولا وجود لذلك فى الدين (ذخيره فى السادس من القسمة)

زيد عرصه سى مقاطعه لو وقف و بناسى ملكى اولان منزله متصرف ايكن فوت اولوب اوغلى عمرو ايله قزى هندى ترك ايلسه عمرو وهند اول بنايى نوجهله اقتسام ايدرلر * الجواب * للذكر مثل حظ الانثيين

(واذا اختلط البنون والبنات عصب البنون البنات فيكون للابن مثل حظ الانثيين (هنديه فى الفرائض)

زيد فوت اولوب قرنداشى عمرو كبيرى ترك ايتدكده بكر قاضى عمروه رسم قسمت نامنه باكه شوقدر راجحه و يرديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يجوز لاحد من المسلمين ان يأخذ مال احد بغير سبب شرعى (البحر الرائق)

زيد متوفانك حصر اوارثلرى اوغللرى عمرو و بكر تركه دن بر منزلى اقتسام ايدوب هر برى حصه سنى ضبط ايتدكدنصكره بشر منزل مز بوردن عمروك حصه سنه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم عمروك حصه سنى السه عمرو منزل مز بوردن بكرك مقبوضنده بكره مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو استحق بعض معين من نصيب البعض لا تفسخ ويرجع بقسطه فى حظ شريكه وكذا فى الشايع وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى تفسخ وفى بعض مشاع فى الكل تفسخ اجماعا (ملتقى فى القسمة) وفى كتاب الشروط جعل المسئلة على ثلثة اوجه ايضا لكن لم يذكر ثمه ما اذا استحق جزء شايع من كل الدار وذكر مكانه ما اذا استحق جميع نصيب احدهما وذكر القسمة باطلة ويقسم الباقى وهو الذى لم يستحق بينهما ان كان قائما فى يد الآخر ولم يبعه وان كان باعه فالبيع ماض وعليه ان يرد على المستحق عليه نصف قيمة ما باع (هنديه فى العاشر من القسمة)

زيد متوفانك ورثه سى تركهٔ زيدى اقتسام ايتدكلرنده ايجلرندن عمروك حصه سنه تركه دن انجق بر منزل اصابت ايدوب قبض ايتدكدنصكره بكر اول منزله مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم عمرودن السه عمرو حصه سيله سائر ورثه يه تركه دن مقبوضلرينه مراجعته قادر اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله آنفا)

زيد متوفانك ورثه سى تركه سنى اقتسام وهر برى حصه سنى قبض ايتدكدنصكره ورثه دن عمروك حصه سنه اصابت ايدن قولك حر اولدبغى بينه ايله ثابت اولوب حريتنه حكم اولنسه عمرو اول قولك قيمتيله سائر ورثه نك حصه لرينه رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله من الملتقى)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى و اخر ديارده اولان سائر ورثه سنى ترك ايتدكده تركهٔ زيدك

جمله سنی زیدك وصبسی عمرو تغلبا قبض ایلسه هند ترکه دن مهرینی وماعدادن حصه سنی عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ثم یبدأ بقضاء دیونه من جمیع ماله الباقی بعد التجهیز (سید علی السراجیه) للزوجات حالتان الربع للواحدة فصاعدا عند عدم الولد وولد الابن وان سفل والثمن مع الولد او ولد الابن وان سفل (سراجیه)

زید فوت اولوب اناسی هندی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده ه زیدك ذمتنده برمقدار الجه سی اولمغله سائر ورثه هنده یدیمزده اولان ترکه یی وجه شرعی اوزره اقتسام ایده لم بعده ذممده اولان الجه یی الدیغمزده آنی دخی اقتسام ایده لم دیدکلرنده هند راضیه اولمیوب ذممده اولان الجه دن حصه می موجوده اولان ترکه دن استیفا ایدرم دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز (مرنقله من الذخیرة)

زید متوفانك ورثه سی ترکه سنی اقتسام ایتدکلرندنصکره ترکه دن بردکان ایچلرندن عمروك حصه سنه اصابت ایدوب عمرو قبض ایتدکدنصکره دکان عمروك یدنده محترق اولسه عمرو مجرد دکان محترق اولمغله ترکه یی تکرار قسمت ایتدررم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واما حکمها فتعین نصیب کل واحد منهم من نصیب صاحبه بحیث لایبقی لکل واحد منهم تعلق بنصیب صاحبه کذا فی التبیین (هندیه فی اول القسمة)

زید فوت اولوب زوجه سی هند حاملی ولابوین ارقرنداشی عمرونی ترك ایتدکده هند وضع حمل ایتمدین عمرو ترکه دن حصه نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجوب * اولماز

(فان کانوا الایرثون مع الابن بان مات عن اخوة وامرأة حامل یوقف جمیع الترکة ولایقسم لان فی حق الاخوة فی طلب القسمة شکا فلایقسم (خانیه فی القسمة)

زید فوت اولدقده عمرو قاضی ورثه نك طلبلریله ترکه یی ورثه بینلرنده قسمت ایتدکده ورثه عمروه بیکده اون بش الجه ویردکلرندنصکره ورثه نادملر اولوب مبلغ مزبوری عمرودن استردادء قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(اختلف العلماء المتأخرون فی تقدیر اجرة القسمة قال الکرخی فی مختصره وقال شمس الائمة السرخسی وابی اللیث ربع العشر کالزکوة لانه عمل للعامة فاشبه الزکوة وقال خواهر زاده وابولیلی وابوجعفر وکثیر منهم اشارة بذلك وعلیه الفتوی لکن المختار الآن سدس العشر الاتسع سدس العشر یعنی فی کل مائة درهم ونصف

(فتاوی عدلیه فی القسمة)

زید فوت اولوب اولاد صغار وکبارینی ترك ایتدکده عمرو قاضی ترکه یی تحریر وقسمت عادله ایله قسمت ایدوب رسم قسمت نامنه ترکه دن شوقدر الجه الدقدنصکره عمرو معزول اولوب بکر قاضی اولدقده بکر ترکه یی تکرار تحریر ایدوب رسم قسمت نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرنقله من البحر الرائق)

زید قاضی عمرو متوفانك ترکه سنی ورثه سی بینلرنده قسمت ایتدکدنصکره ورثه دن بکر

استيفاء حقه اقرار ايتدبن حصه مده غبن فاحش واقع اولمشيدى ديو دعوى وغبن
فاحشى اثبات ايديجك تركه يى قسمت عادله ايله قسمت ايتدرمكه
قادر اولور مى * الجواب * اولور

(ولو ظهر غبن فاحش لايدخل تحت التقويم فى القسمة فان كانت بقضاء بطلت اتفاقا
لان تصرف القاضى مقيد بالعدل ولم يوجد ولو وقعت بالتراضى تبطل ايضا فى الاصح
لان شرط جوازها المعادلة ولم توجد فوجب نقضها خلافا لتصحيح الخلاصه قلت
فلو قال كالكنز فسخ لكان اولى وتسمع دعواه ذلك اى ماذكر من الغبن الفاحش
ان لم يقر بالاستيفاء وان اقر به لاتسمع (الدر المختار فى القسمة)

زيد عمرو ايله اشتراك اوزره ملكلرى اولان منزلده عمروك اذنسز برمدت مستقلا
ساكن اولسه حالا زيد عمروه اشتراك اوزره ساكن اولالم ديدكده عمرو بن اولقدر مدت
مستقلا ساكن اولمايجه اشتراك اوزره سكنايه راضى اولمام ديمكه
قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وفى الملك المشترك لايلزم الاجر على الشريك اذا استعمله كله وان كان معدا للاجارة
وليس للشريك الذى لم يستعمله ان يقول للآخر انا استعمله بقدر ما استعملته لان المهايأة
انما تكون بعد الخصومة (قنيه فى سكنى الوقف)

سكناسى واقفك اولادنه مشروطه اولان منزلده واقفك اولادندن زيد وعمرو على الاشتراك
ساكنلر ايكن زيد بن حصه مى افراز ايدرم ديو منزل مزبورى قسمت ايتمك ايچون عمروه
جبره قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(واجمعوا على ان الكل اذا كان موقوفا على الارباب وارادوا القسمة لايجوز (عماديه
فى الثلثين) اقتسموا ارضا موقوفة عليهم بتراضيهم ثم اراد احدهم بعد سنين ابطال
تلك القسمة فله ذلك (قنيه فى القسمة)

زيد وعمرو على الاشتراك اجارتين ايله متصرف اولدقلرى دكانى قسمت ايتمك جائز
اولور مى * الجواب * اولماز

(رهن الوقف وقسمته لايجوز (بزازيه فى الرابع من الوقف)

زيد وعمرو على الاشتراك مالك اولدقلرى دكان قابل قسمت اولمامغله زيد عمروه دكانى
مهايأة متصرف اولالم ديدكده عمرو راضى اولميوب انجق بن متصرف اولورم ديمكه
قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(ويجوز المهايأة ويجبر عليها فى دار واحدة يسكن هذا بعضا وهذا بعضا وهذا علوها
وهذا سفلها وفى بيت صغير يسكنه هذا شهرا وهذا شهرا وله الاجارة
واخذ الغلة فى نوبته (ملتقى فى القسمة)

﴿ كتاب المزارعة ﴾

هى عقد على الزرع ببعض الخارج وهى فاسدة عنده وعندهما جائزة وبه يفتى للحاجة
(الدر المنتقى فى المزارعة)

ارض و بقرز يدك تخم وعمل عمروك اولمق اوزره زيدوعمرو عقدمزارعه ايتدكلرندنصكره عمرووجه محرر اوزره عمل ايدوب محصول حاصل اولسه عمروارض و بقرك اجرمثللرينى زيده ويروب محصولى كندى ضبطه قادراولورمى * الجواب * اولور

(واذا كان البذر والارض لاحدهما والعمل والبقر للآخر اوالارض لاحدهما والبقية للآخر اوالعمل لاحدهما والبقية للآخر صحت وان كانت الارض والبقر لاحدهما والبذر والعمل للآخر بطلت وكذا لوكان البذر والبقر لاحدهما والارض والعمل للآخر اوالبذر لاحدهما والباقى للآخر واذا صحت فالخارج على الشرط فان لم يخرج شئ فلاشئ للعامل ومن ابى عن المضى بعد العقد اجبرا لارب البذر وان فسدت فالخارج لرب البذر وللاخر اجر مثل عمله اوارضه ولايزاد على ماشرط عندهما خلافا لمحمد رحمه الله تعالى وان فسدت لكون الارض والبقر فقط لاحدهما لزم اجر مثلهما هو الصحيح (ملتقى فى المزارعة)

ارض وتخم زيدك بقر عمروك عمل زيد وعمروك بينلرنده مشترك اولوب خارج بينلرنده برابراولمق اوزره عقد مزارعه ايتدكلرندنصكره مز بورلر وجه محرراوزره عمل ايدوب محصول حاصل اولسه زيد عمروك عمل و بقرينك اجرمثللرينى عمروه ويروب محصولك جمله سنى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مر نقله آنفا)

تخم و بقرزيدك ارض وعمل عمروك اولوب محصول بينلرنده برابراولمق اوزره زيدوعمرو عقدمزارعه ايدوب بعده عمروزيدك تخم و بقرلريله كندى ارضنده زرع ايدوب محصول حاصل اولسه زيد عمروه ارض وعملنك اجرمثلنى ويروب جمله محصولى قبض مراد ايتدكده عمرو راضى اولميوب عقد مز بوره بناء محصولك نصفنى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله من الملتقى)

تخم زيدك ارض وعمل و بقرعمروك اولوب محصول بينلرنده برابراولمق اوزره زيدوعمرو عقد مزارعه ايتدكلرندنصكره عمرو وجه محرراوزره عمل ايدوب محصول حاصل اولسه زيد عمروه ارض وعمل و بقرلرينك اجر مثللرينى ويروب جمله محصولى المغه قادراولورمى * الجواب * اولور (مر نقله من الملتقى)

تخم زيدك ارض وعمل و بقرعمروك اولوب محصول بينلرنده برابراولمق اوزره زيدوعمرو عقدمزارعه ايدوب بعده عمروزيدك تخمنى كندى ارضنده بقرلريله زرع ايدوب محصول حاصل اولسه زيدعمروه ارض و بقروعملنك اجرمثللرينى ويروب جمله محصولى قبض مراد ايتدكده عمرو راضى اولميوب عقد مز بوره بناء محصولك نصفنى المغه قادراولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله من الملتقى)

بقرزيدك تخم وعمل وارض عمروك اولوب محصول بينلرنده برابراولمق اوزره زيدوعمروعقد مزارعه ايدوب عمروتخمى كندى ارضنده زيدك بقرلريله زرع ايدوب محصول حاصل

اولسه عمرو زیده بقرینك اجرمثلنی و یروب جمله محصولی قبض مراد ایتسه‌ کده
زید راضی اولمیوب عقد مزبوره بناء محصولك نصفنی المغه قادر اولورمی
* الجواب * اولماز . (مرنقله من الملتقی)
ارض زیدك تخم و بقر و عمل عمروك اولوب محصول بینلرنده برابر اولمق اوزره زید و عمرو
عقد مزارعه ایتدکلرند نصکره عمرو وجه محرر اوزره عمل ایدوب محصول حاصل
اولدقده زید فوت اولوب زیدك ورثه‌سی محصولك جمله‌سنی تغلبا قبض ایلسه لرعمرو
محصولدن حصه‌سنی زیدك ورثه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(مرنقله من الملتقی)
ارض و بذر اشتراك اوزره زید و عمروك عمل و بقر بکرك اولوب محصولك نصفی زید و عمروك
ونصف آخری بکرك اولمق اوزره زید و عمرو بکر ایله عقد مزارعه ایدوب بعده بکر
وجه محرر اوزره عمل ایدوب محصول حاصل اولدقدنصکره زید حصه‌سنی المدین
فوت اولسه زیدك ورثه‌سی زیدك محصولدن حصه‌سنی المغه
قادر اولور لرمی * الجواب * اولور لر
(وعلى هذا كل مالا يجوز اذا كان واحدا هكذا اذا كانا اثنين وكذا كل ما جاز من واحد
ينبغي ان يجوز من اثنين كما اذا اخذ ارض غيرهما ليزرعها ببقرهما و بذرهما جازت
المزارعة (عماديه في المزارعة الفاسدة)
زید عمروه جفتلکمده اولان اوکوزلرم و آلاتم ایله تخممی تارلامده زرع ایله حاصل اولان
محصولدن بن تخممی الوب ماعداسی سنك اولوب باکه سنده ه شوقدر اقچه و یر دیوب
عمرودخی راضی اولوب بعده زیدك تخمنی وجه محرر اوزره زرع ایتدکد نصکره قبل
الحصاد عمرو فوت اولوب بعده حصاد ادراك ایلسه زید عمروك عملنك اجرمثلنی عمروك
ورثه‌سنه و یروب جمله محصولی ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور
فتبطل ان شرط لاحدهما قفزان مسماة او ما يخرج من موضع معين اورفع بذره اورفع
الخراج الموظف وتنصيف الباقي (تنوير الابصار في المزارعة) والمزارعة متى وجب
فيها الدراهم والدنانير تفسد اذ يخالف مقتضى العقد وهو شركة الخارج ثم اذا فسدت
فالخارج كله لرب البذر وعليه اجر مثل العمل لصاحب العمل (فصولين ٣٠)
زید عمروه جفتلکمده اولان اوکوزلرم و آلاتم ایله بنم تخممی تارلالرمده زرع ایله حاصل
اولان محصولدن بن تخممی الوب محصولك ماعداسی سنك اولوب باکه سنه ده
شوقدر اقچه و یردیوب عمرودخی راضی اولوب بعده زیدك تخمنی وجه محرر اوزره زرع
ایدوب محصول حاصل اولدقده زید نادم اولمغله عمروه عملنك اجرمثلنی و یروب
جمله محصولی ضبط ایتمك استدکده عمرو راضی اولمیوب عقد مزبوره بناء جمله محصولی
بن قبض ایدوب ساکا اولقدر اقچه و یررم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(مرنقله من التنویر والفصولین)
زید عمروه جفتلکمده اولان اوکوزلرم و آلاتم ایله بنم تخممی تارلالرمده زرع ایله حاصل

اولا ن محصولدن بن تخممی الوب محصوللك ماعداسنی سنك اولوب باكه سنه ده
شوقدر اقچه ویره یدیوب عمرودخی راضی اولوب بعده زید لك تخمنی وجه محرر اوزره
زرع ایدوب محصول حاصل اولسه زید مبلغ مزبوری الیوب محصولدن عمروك عملنك
اجرمثلندن ماعداسنی عمرودن المغه قادراولورمی * الجواب * اولور
(مرنقله من التنویر والفصولین)

تخم وارض زیدك عمل و بقر عمروك اولوب خارج بینلرنده برابراولمق اوزره زید
وعمرو عقد مزارعه ایتــدكارند نصكره عمرو وجه محرر اوزره عمل ایدوب محصول
حاصل اولدقده زید محصوللك جملهسنی تغلبا قبض ایلسه عمرو حصهسنی زیددن
المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(واذاصحت فالخارج على الشرط (تنویر الابصار)

عمل زیدك تخم وارض و بقروآلات عمروك اولوب خارج بینلرنده برابراولمق اوزره زید
وعمرو عقد مزارعه ایتــدكارند نصكره زید وجه محرر اوزره عمل ایدوب محصول
حاصل اولدقده متغلبهدن بكراول محصولی تغلبا حیوانلرینه یدیروب زید دفعه قادر
اولماسه عمرو حصهسنی بكره تضمین ایتمیوب عقد مزبوره بناء زیده تضمینه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(الغلة فی المزارعة مطلقا امانة فی ید المزارع فلاضمان لو هلكت ومثله المعاملة (تنویر
الابصار فی المزارعه) الامانة لاتضمن الابالتعدی (محیط سرخسی فی ضمان الاجیر)

﴿كتاب المساقاة﴾

(هی لغة مفاعلة من السقی وشرعا دفع الشجر الى مصلحه بجزء من ثمره وهی كالمزارعة
(درر فی المساقاة)

زید باغنی عمروه ویروب حاصل اولان اوزم بینلرنده برابراولمق اوزره وجه شرعی اوزره
عقد مساقات ایتدكارند نصكره عمرو باغی تیمار ایدوب اوزم حاصل اولدقده اوزمك
جملهسنی عمرو اخذ واستهلاك ایدوب بعده عمرو زیدك حصهسنی ضامن اولمدین فوت
اولسه زید حصهسنی عمروك تركهسندن تضمینه قادراولورمی * الجواب * اولور
(وهی كالمزارعة فی انها باطلة عند ابی حنیفة رحمه الله تعالى خلافا لهما وان الفتوى
على صحتها وشروطها كشروطها الممكنة ههنا كاهلیة العاقدین وبیان نصیب
العامل والتخلیة بین الاشجار والعامل والشركة فی الخارج وماعداها من الشروط
المذكورة فیها لاتجری ههنا (درر فی المساقاة) ولودفع غراسا فی ارض لم تبلغ الثمرة
على ان یصلحها فاخرج كان بینهما تفسد هذه المساقاة ان لم یذكرا اعواما معلومة
وان ذكرا ذلك صح (الدر المختار فی المساقاة)

زید عمروه بنم عرصهمده كرومی غرس ایدوب باغ ایله عرصهوكروم بینمزده مشتركه
اولسون دیمكله عمرو دخی زیدك كرومنی اول عرصهده غرس ایدوب باغ ایلسه
زید عمروه عملنــك اجرمثلنی ویروب باغی مستقلا ضبطه

قادر اولور می * الجواب * اولور

رجل دفع الی رجل ارضا بیضاء سنین معلومة علی ان یغرسها نخلا او شجرا او کرما علی ان ما رزق الله تعالی من نخل او شجر او کرم فهو بینهما نصفان وعلی ان تکون الارض بینهما نصفین ایضا فهو فاسد فان قبضها وغرسها غراسا من عنده فاخرجت ثمرا کثیرا کان جمیع الثمر والاشجار لصاحب الارض وللغارس علی رب الارض قیمة غراسه واجر مثله فیما عمل والمسئلة فی کتاب الاجارات وکذا لوکان الغراس من قبل صاحب الارض وشرطا ان ما خرج من ذلک یکون بینهما نصفین وعلی ان للعامل علی رب الارض مائة درهم اوکر حنطة وسط اوشرط ان یکون الارض بینهما نصفین (خانیه فی المعاملة ملخصا)

زید عمروه شو قدر کل فدانی و یروب بنم عرصه مده غرس ایدوب باغچه ایله عرصه وفدان بیتمزده مشترکه اولسون دیمکله عمرو زیدک فدانلرینی عرصهٔ مزبوره ده غرس ایدوب باغچه ایلسه زید عمروه عملنک اجرمثلنی و یروب باغچه یی مستقلا ضبطه قادر اولور می * الجواب * اولور (مر نقله من الخانیه)

﴿ کتاب الذبائح ﴾

(الذبیحة اسم ما یذبح من النعم ای ما من شانه ان یذبح کالذبح بالکسر والذبح بالفتح قطع الاوداج جمع ودج بالتحریک مجری الدم وهو ودجان فقط بینهما الحلقوم والمری ففیه تغلیب وتعمیم للنحر ایضا وشرطه کون الذابح علی ملة التوحید اعتقادا اودعوی وکونه حلالا خارج الحرم فی حق الصید (الدر المنتقی)

کتابی اولوب شرائط ذبحی مراعی اولان زید یهودینک ذبیحه سی حلال اولور می * الجواب * اولور

وکذلک ذبیحة الیهود والنصاری حلال (خانیه فی الصید والذبائح) ولا یحل ذبیحة تارک التسمیة عمدا وان ترکها ناسیا یحل والمسلم والکتابی فی ترک التسمیة سواء کذا فی الکافی (هندیه فی الاول من الذبائح)

﴿ کتاب الکراهیة والاستحسان ﴾

تکلموا فی معنی المکروه والمروی عن محمد رحمه الله تعالی نصا ان کل مکروه حرام الا انه لما لم یجد فیه نصا قاطعا لم یطلق علیه لفظ الحرام وعن ابی حنیفة وابی یوسف رحمهما الله تعالی انه الی الحرام اقرب کذا فی الهدایة وهو المختار هکذا فی شرح ابی المکارم هذا هو المکروه کراهة تحریم واما المکروه کراهة تنزیه فالی الحلال اقرب (هندیه فی الکراهیة)

هند اوکی قزی زینبک زوجی زید اجنبی یه کورنمک جائز اولور می * الجواب * اولماز (وینظر من الاجنبیة ولو کافرة مجتبی الی وجهها وکفیها فقط للضرورة (الدر المختار فی الحظر والاباحة)

هند رضاعا اوغلی عمروه محرم اولوب کورنمک جائز اولور می

* الجواب * امین اولیجق اولور

(ومن محرمه هی من لایحل له نکاحها ابدا بنسب او بسبب ولو بزنا الی الرأس والوجه والصدر والساق والعضد ان امن شهوته وشهوتها ایضا ذکره فی الهدایة فمن قصر علی الاول فقد قصر ابن کمال والالا (الدر المختار فی الحظر والاباحة)

زید باباسی عمروك جاریه سی هندی وطئ ایلسه هندك وطئ عمروه حلال اولورمی * الجواب * اولماز

(وأراد بحرمة المصاهرة الحرمات الاربع حرمة المرأة علی اصول الزانی وفروعه نسبا ورضاعا وحرمة اصولها وفروعها علی الزانی نسبا ورضاعا کما فی الوطئ الحلال (البحر الرائق فی المحرمات)

هند آزادلوسی زید اجنبی یه محرم اولوب کورنمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(والعبد مع سیدته کالاجنبی (ملتقی فی الکراهیة)

خیر اهلنك برسوقده بنا ووقف ایلدیکی سبیل خانه دن صو ایچمکده فقراء واغنیاء مساو یمیدر یوخسه اغنیایه جائز دکلیدر * الجواب * اغنیایه دخی جائزدر

(الوقف علی ثلاثة اوجه وجه یختص به الفقراء ووجه یکون للاغنیاء ثم للفقراء ووجه یستوی فیه الفقراء والاغنیاء کالرباطات والخانات والمقابر والمساجد والسقایات والقناطر لان الغنی یحتاج الی هذه الاشیاء کالفقیر (قنیه فی الوقف)

زید طبیب مسلم هند مریضه یه سنك مرضکه دوا انجق شرب لبن آدمی ایله اولور دیسه هند زینب مرضعه نك لبننی شرب ایتمك ایله تداوی ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ولا بأس بان یستعط الرجل بلبن المرأة ویشربه لدواء وفی شرب لبن المرأة للبالغ من غیر ضرورة اختلاف المتأخرین (قنیه فی الاکل من الکراهیة) وکذا کل تداو لایجوز الابطاهر وجوزه فی النهایة بمحرم اذا اخبره طبیب مسلم ان فیه شفاء ولم یجد مباحا یقوم مقامه (الدر المختار فی الحظر والاباحة)

هند حامله مدت حملی طقوز آی اولدقده هند وفات ایدوب بطننده اولان ولد حرکت اوزره اولمغله حیاتی معلوم اولسه هندك جانب ایسرندن بطنی شق اولنوب ولد اخراج اولنمغه مساغ شرعی وارمیدر * الجواب * واردر

(حامل ماتت وولدها حی یضطرب شق بطنها من الایسر ویخرج ولدها (الدر المختار فی الجنائز)

هند متوفاتك قارننده جانلی ولد اولسه صول بوکرندن یاروب چیقارمق لازم اولورمی * الجواب * اولور (مر نقله آنفا)

فشقی وکبره تعبیر اولنور حیوانات ترسنك بیعی جائز اولورمی * الجواب * اولور

(وجاز بیع السرقین والانتفاع کالبیع (ملتقی فی الکراهیة)

زید واقف برمحلده بنا ووقف ایلدیکی سبیلی خانه نك صوینی انتفا عنی ابناء سبیله

شرط وتعيين ايلسه اول صودن ابناء سبيلك اغنياسی دخی انتفاع ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(الوقف على ثلاثة اوجه اما للفقراء اوللاغنياء ثم للفقراء او يستوی فيه الفريقان كرباط وخان ومقابر وسقايات وقناطر ونحو ذلك كمساجد وطواحين وطست لاحتياج الكل لذلك بخلاف الادوية فلم يجز لغني بلا تعميم اوتنصيص فيدخل الاغنياء تبعا للفقراء (الدر المختار في الوقف)

جامده استعمال اولنوب چركاب وكار يزه مخلوط اولمغله صو وصفندن چيقوب متنجس اولان صوی خيار وقباق و باذنجان وسائر سبزوات بستاننه اجرا ايدوب اول مزروعاتی صوارمق جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(وغسالة الثوب النجس ان تغير طعمها اولونها اوريحها يحرم الانتفاع بها كالبول والا يجوز في غير الشرب والتطهير كبل الطين وسقي الدواب (من كراهية القنية في الانتفاع بالاشياء النجسة)

ابوالسعود عليه رحمة الودود حضرتلرندن برقصبه مقبره سنده دفن اولنا موتادن زيد متوفی جازو اولمغله كيجه لرده بعض كسنه لرك منزللرينه واروب يافلان يافلان ديو ندا ايتمكله اول كسنه لر فوت اولوب بو وجه اوزره تلف نفوس ناسه سبب اولديغی مشهور ومتواتر اولوب عامه يه ضرری متحقق اولسه بونك دفعنه چاره ندر ديو استفتا اولندقده جوابلرنده زيد مزبور قبرندن اخراج ورأسی قطع اولنورا كرضرری مندفع اولمازسه احراق اولنور ديو افتی بيورمشلر جواب مزبور براصله مبتنی اولوب بو وجه اوزره عمل اولنمقده بأس وارميدر * الجواب * بوخصوصده معتبرات فروع فقهيه ده برمسئله كورلمامشدر لكن جواب مذكور كتب اصولده مسطور اولان يتحمل الضرر الخاص لاجل دفع ضرر عام دخی اذا تعارض مفسدتان روعی اعظمهما ضررا بارتكاب اخفهما اصللری اوزرينه مبتنی در جواب مذكور ايله عمل اولنمقده بأس يوقدر

(ولايخفی ان هذا الجواب لايطابق السؤال اذلايفهم اصلا من الاصلين المذكورين جواز دفع الضرر على الوجه الذي افتی به المولى المرحوم ابوالسعود (لمرتبه الفقير)

﴿ كتاب الشرب ﴾

(فهو لغة الماء المشروب واليه اشار بقوله هو النصيب من الماء الجاری اوالراكد للحيوان اوالجماد وشرعا نوبة الانتفاع بالماء سقيا للزراعة اوالدواب (كذا في الدر المنتقی)

زيدك باغچه سنك برنهردن حق شربی اولمغله زيد اشبو حق شربنی عمروه ثمن معلومه بيع وقبض ثمن ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

بو صورتده زيد ثمن مزبوری عمروه رد ايدوب نهر مرقومدن باغچه سنی كالاول سقی ايتمكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولايباع الشرب ولايوهب ولايوجر ولايتصدق به لانه ليس بمال متقوم فى ظاهر الرواية وعليه الفتوى (الدر المختار فى الشرب)

زيد وعمروك بينلرنده مشترك برنهر صغيرك قربنده بكرك باغى اولوب لكن اول باغك نهر مزبوردن شربى اولماسه بكر مجرد نهر مزبور قربنده اولمغله بندنخى اول باغى نهر مزبوردن سقى ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى فتاوى القاضى الامام نهر لقوم ولرجل ارض بجنبه ليس لها شرب من هذا النهر كان لصاحب الارض الذى ليس له شرب منه ان يشرب ويتوضأ ويسقى دوابه من هذا النهر وليس له ان يسقى ارضا منه اوشجرا اوزرعا (خلاصه فى الشرب)

زيدك دكرمنى خرقندن جريان ايدن صو ايله اطرافنده باغچه لرى اولان برقاچ كسنه لر ايام صيف وشتاده اون كونده بركره باغچه لرينى سقى ايده كلوب سائر كونلرده اول دكرمنه جريان ايدوب وضع قديم بويله ايكن اول كسنه لر ايام صيفده هركون باغچه لريمزى سقى ايدرز ديوب وضع قديمى تغييره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ماكان قديما يترك على حاله ولايتغير الا بحجة (خانيه فى الشرب) يبقى القديم على قدمه اذ الاصل بقاء ماكان على ماكان لغلبة الظن بالمسلمين بانه ماوضع الابوجه شرعى (فتاوى خيريه فى الحيطان)

زيد منزلنه اجرا ايده جكى صويى عمروك منزلنه جريان ايدن صويك ملك مجراسندن بغير حق اجرا مراد ايلسه عمرو زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والفقه فيه ان بفعل ذلك يصير مستعملا لملك الغير بغير اذنه فيمنع وهذا مما لاشبهة فيه (خيريه فى الحيطان)

زيدك منزلنه جريان ايدن صو قديمدن بحق عمروك منزلنه جريان ايدن صويك مجراسندن جريان ايده كلمشيكن عمرو زيده بعد اليوم راضى اولمام آخر يردن اجرا ايله ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله من الخانيه)

بر وقف چشمه يه جريان ايدن صو قديمدن بحق كندكله زيدك منزلى ايچندن جريان ايدركن زيد كندكى تغلب ايدوب صويى استعمال ايدراولسه چشمه متوليسى عمرو كندكى قپايوب زيدى منع مراد ايتدكده زيد مجرد منزلم ايچندن مرور ايتمكله حقم اولمش اولور ديو عمروى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لايجوز التصرف فى مال غيره بلا اذنه ولا ولايته الا فى مسائل مذكورة فى الاشباه (الدر المختار فى الغصب)

برمحله ايچندن جريان ايدوب اهاليسنك ايچه كلدكلرى صويك اوزرينه اهاليدن زيد وعمرو بر كنيف احداث ايدوب صويى تلويث ايدر اولسه لر سائر اهالى حاكمه اعلام ايتدكلرنده حاكم زيد وعمروه كنيفلرينى قلع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(بالوعة قديمة لرجل على نهر الشفة تدخل فى سكة غيرنافذة قال ابو بكر البلخى لاعبرة

للقديم والحديث في هذا و يؤمر برفعه فان لم يرفع يرفع الامر الى صاحب الحسبة ليأمره بالرفع (من شرب الخانية في الانهار)

زيدك باغندن نبوع ايدوب قديمدن اول باغه مالك اولنلر انتفاع ايده كلدكلري صويي عمرو بغير حق مجراى قديمندن اخراج وكندي باغنه اجرا ايتمكله زيدي انتفاعدن منع ايلسه زيد عمروي اجرادن منع ايدوب كالاول انتفاعه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(وليس لاحد ان يسقي ارضه او زرعه من نهر الغير او عينه او قناته اضطر لذلك اولم يضطر (خانيه في الشرب)

قديمدن بحق برقصبه قربنده اولان ميرى چلتكه جريان ايدن صويي قصبه مزبوره اهاليسندن برقاچ كمسنه لر بغير حق مجراى قديمندن اخراج ايدوب آخر يره اجرايه قادر اولورلرمي * الجواب * اولمازلر .

(يبقى القديم على قدمه اذ الاصل بقاء ما كان على ما كان (خيريه في الحيطان)

زيدك قديمى دكرمننك التى يانده عمروك دكرمني اولوب ايكيسى برصو ايله اشلرلكن عمرو دكرمننك بنديني هدم ايدوب مجددا بنا ايتدكده طرز اول اوزره بنا ايتميوب زيدك دكرمننه قريب يرده بنا ايتمكله صو قاروب زيدك دكرمننك دورانه مانع اولوب ضرر بيني اولسه زيد ضرريني عمروه دفع ايتدرمكه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(ولا يمنع الشخص من تصرفه في ملكه الا اذا كان الضرر بجاره ضررا بينا فيمنع من ذلك وعليه الفتوى (الدر المختار في القضاء)

زيد منزلنه صو كتورمك مراد ايتدكده اول صويي برمسجد شريفه جريان ايدن صويك وقف قنواتنه بغير حق الحاق مراد ايلسه متولى زيدي منعه قادر اولورمي * الجواب * اولور (مرنقله من الدر المختار والخيريه)

زيدك منزلنك صويي قورشون بورى ايله برطريق عامدن جريان ايدركن برمدرسه نك كنيفي چركابني اجرا ايتمك ايچون متوليسي عمرو اول طريق عامده قورشون بورينك التنده متقاطعا كاريز حفر ايدوب اول قورشون بورى ايله كاريزك ماببننده كاركير بنا ايتمكله كاريزك چركابنك اثرى صويه واصل اولميه جغي متحقق ايكن زيد مجرد صويك التندن كاريز حفر ايدوب چركاب اجرا ايتديككه راضي اولمام ديو عمروي منعه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(احدث في الطريق ظلة لكل احد الرفع والمنع اضر ام لا وقال محمد رحمه الله تعالى اذا لم يضر يمنع ولا يرفع وقال الثاني رحمه الله تعالى اذا لم يضر لا يمنع ولا يرفع (بزازيه في الحيطان)

زيدك ملك خانه نك چركابي قديمدن بحق طاش قپاقلي كاريز ايله طريق عامدن كچركن عمرو برچشمه بنا و وقف ايدوب چشمه نك صويني طريق عامدن زيدك كاريزي اوزرندن قنواتله عرضا اجرا ايتدكده چركابك اثرى صويه واصل اولماز ايكن زيدك

کاریزینی تغلباقپاسه زید اول کاریزی کالاول اجرایه قادراولورمی * الجواب * اولور
ماکان قدیما یترك علی حاله ولا یتغیر الابحجة (خانیه فی الشرب)

برخرقدن جریان ایدن صو زیدك دکرمننه بعده عمروك دکرمننه جریان ایدرکن
اول خرقك طرف اعلا سنده بعض مواضعی بوزیلوب کری واصلاحه محتاج
اولمغله زید عمروه علی الاشتراك کری واصلاح ایده لم دیوب عمرو امتناع ایتمکله زید
عمروه مراجعت ایتمك اوزره امرحاکمله مالندن قدرمعروف شوقدراقچه صرف ایدوب
خرقی کری واصلاح ایلسه زید مصروفندن عمروه اصابت ایدن مقداری استیفا ایدنجه
عمروی صوایله انتفاعدن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ثم فی النهر الخاص لواراد بعض الشرکاء الکری وامتنع الباقون قال ابو بکر بن ابی سعید
البلخی لا یجبرهم الامام ولوحفره الذین طلبوا الحفر کانوا متطوعین وقال ابو بکر
الاسکاف یجبرون علی ذلك وذکرالخصاف فی النفقات ان القاضی یأمرالذین طلبوا
الکری بالکری فاذا فعلوا ذلك کان لهم منع الاخرین عن الانتفاع به حتی یدفعوا الیهم
حصصهم من مؤنة الکری وهکذا روی عن ابی یوسف رحمه الله تعالی
(خانیه فی اواخر الشرب)

زید عمروك اذنیله عمروك منزلنه کیروب منزل ایچنده اولان عمروك صوقیوسندن برمدت
صوالسه حالا عمرو زیدی منع مراد ایتدکده زید عمروه مجرد وجه محرر اوزره برمدت کیروب
صوالمغله قیوده حقم اولمش اولور اویله اولیجق البته منزله کیروب صو الورم دیمکه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوکانت البئراوالعین اوالحوض فی ملك رجل فله ان یمنع من یرید الشفة من الدخول
فی ملکه اذا کان یجد ماء آخر بقرب هذا الماء فی غیرملك احد لانه لایتضرر به وان کان
لایجد ذلك یقال للرجل اما ان تخرج الماء الیه اوتترکه لیأخذ بنفسه (کافی النسفی
فی الشرب) وللمبیح الرجوع عنها (خیریه فیما یحدث فی الطریق)

زیدك منزلی کنیفنك چرکابی اخرملك منزلنك کنیفی کاریزندن قدیمدن آقه کلمش دکل
ایکن حالا زید منزل اولك چرکابنی منزل ثانینك کاریزندن برمدت اجرا ایتدکدنصکره
زید منزل اولی عمروه منزل ثانی یی بکره بیع ایتدکده منزل اولك چرکابی منزل ثانینك
کاریزندن اجراسی شرط اولنماسه حالا بکر عمروی اجرادن منع ایتمك استدکده عمرو
مجرد وجه محرر اوزره زید اجرا ایتمکله بندخی اجرا ایدرم دیوب بغیر وجه منزلی چرکابنی
بکرك منزلی کاریزندن اجرایه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(داران لرجل مسیل ماء سطح احدیهما علی الاخری فباع التی علیها المسیل بکل حق
هولها ثم باع الدار الاخری من رجل آخر فاراد المشتری الاول ان یمنع المشتری الثانی
عن اسالة الماء علی سطحه ذکر فی الاصل ان له ذلك الا ان یذکر البایع وقت البیع الاول
ان مسیل الماء التی لم یبع یکون له فی الدار التی باعها (خانیه فی الشرب)

زیدك منزلنده اولوب ملکی اولان کاریزه جاری عمروك حق اجراسی یوغیکن عمرو

منزلنك كتيني چركابي زيدك اذنيله برقاج سنه زيدك كاريزينه اجرا ايدوب بعده زيد منزلني بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكده عمروك كتيني چركابنك اول كاريزه اجراسي شرط اولنماسه حالا بكر عمروي منع مراد ايتدكده عمرو مجرد زيدك اذنيله برقاج سنه اجرا ايتمكله بنم ايچون حق اجرا ثابت اولمش اولوردیو كتيني چركابي بكرك كاريزينه اجرايه قادر اولور مي * الجواب * اولماز

(رجل اذن لجاره في حفر سرداب تحت داره ثم باع داره فللمشتري رفع السرداب الا اذا شرط في البيع ترك ذلك فحينئذ لا يكون له ذلك (حاوي الزاهدي في الدعوى وكذا في حيطان الخلاصه)

زيد ملك منزلنده صوقيوسي حفر ايتمك مراد ايتدكده جاري عمرو حفر ايده جكك قيوقيومك صوييني جذب ايدر ديو زيدي منعه قادر اولور مي * الجواب * اولماز

(وكذلك لصاحب الساحة ان يتخذ فيها بئر ماء لانه يتصرف في خالص ملكه وينتفع به انتفاع مثله (المحيط البرهاني في اخر الكتاب) لانه غير متعد فيما صنع والماء تحت الارض غير مملوك لاحد فليس له ان يخاصمه في تحويل ماء بئره الى بئر الثاني (كذا في الدرر في احياء الموات)

زيد ملك بستاننده جاري عمروك بستان قيوسنه يكرمي برذراع بعدي اولان موضعده قيو حفر ايتمك استدكده عمرو قيومك صوييني جذب ايدر ديو بغير وجه زيدي منعه قادر اولور مي * الجواب * اولماز (مر نقله آنفا)

انهار غير مملوكه دن اولوب برقريه قربنده جريان ايدن نهر كبيردن قريه مزبوره اهاليسي تارلالريني سقي ايتمك استدكلرنده كمسنه يه ضرري يوغيكن التي يانده اولان قريه اخرى اهاليسي مجرد راضي اولمازز ديو مزبورلري منعه قادر اولورلر مي * الجواب * اولمازلر

(الانهار العظام كالفرات ودجلة غير مملوكة ولكل واحد فيها حق الشفة والوضوء ونصب الرحي وكري نهر الى ارضه ان لم يضر بالعامة (ملتقى في احياء الموات)

بر محلدن نبوع ايدن صويك بر ماصوره سي زيدك منزلنه اوج ماصوره سي بر وقف چشمه يه بحق جريان ايدركن اول صويه منبعندن قلت كلوب انجق ايكي ماصوره صو نبوع ايدر اولسه چشمه متوليسي زيده موجود اولان صويك ربعي سنك منزلكه ثلثه ارباعي چشمه يه اجرا اولنسون ديركن زيد راضي اولميوب بغير وجه بر ماصوره صوييني تماما منزلمه اجرا ايدرم ديمكه قادر اولور مي * الجواب * اولور

(مر نقله من غصب الدر المختار وحيطان الخيريه)

زيدك منزلنه جريان ايدن صوقنواتله عمروك ملك منزلي عرصه سندن جريان ايدوب عمرو دخي عرصه سنده كاريز حفر ايدوب چركابني كاريزيله قنواتدن برزراع اشاغيدن بكچورمك استدكده كاريزك قنواته اصلا ضرري يوغيكن زيد مجرد راضي اولمام ديو تعنتا عمروي منعه قادر اولور مي * الجواب * اولماز

(اعلم ان للانسان ان يتصرف فى ملكه بما لم يضر لغيره ضررا بينا وعليه الفتوى
(منح فى القضاء)

برقريه يه جريان ايدوب اهاليسى انتفاع ايده كلدكلرى نهراوزرينه زيد دكرمن احداث
ايلسه اهالى يه ضررى اولمغله اهالى زيده بناسنى قلع ايتدرمكه قادر
اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(بنى حائطا على الفرات واتخذ عليه رحى او بنى فى طريق العامة فخاصمه احد ولو من اهل
الذمة غير العبيد والصبيان يقضى عليه بهدمه ضر بالعامة اولا قال (ص) لا يقضى
بهدمه لولم يضر (فصولين فى الخامس والثلثين)

بر نهر عظيمدن برى برندن اسفل برقاچ نهر منشعب اولوب قوم معلومينك نهرمزبوردن
حصص معينه لرى اولوب قديمدن وضع معين اوزره جريان ايدركن اول نهرك جانب
اسفلنده اولنلر بعض اوقاتده مياهه قلت كلوب بزم اراضيمزه صوقليل كلور ديو جانب
اعلاده اولان انهارك اغزينى كوبى سد ايدوب وضع قديمى تغيير ايله نهرك صوينى
اراضيلرينه اجرايه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وسئل ايضا عن نهر بين قوم يأخذ الماء من النهر الاعظم فمنهم من له فيه كوتان ومنهم
من له ثلاث كوى فقال صاحب الاسفل لصاحب الاعلى انكم تأخذون من الماء اكثر
من نصيبكم لان كثرة الماء ودفقه يكون فى اعلى النهر فيدخل فى كواكم شئ كثير ونحن
لا نرضى بذلك ونجعل لكم اياما معلومة ونسد فى ايامكم كوانا ولنا اياما معلومة وانتم تسدون
فيها كواكم قال ليس لهم ذلك ويترك على حاله كما كان قبل
(من شرب الخانيه فى الانهار)

زيد منزلنه اجرا ايتديكى صو بر وقف چشمه نك مجراسندن چشمه متوليسنك اذنيله اجرا
ايدوب چشمه نك اصل صوينه نقصان ترتب ايتميوب وقفه ضررى اولمامغله متولى راضى
ايكن قربنده اولان محله اهاليسندن بعض كسنه لر زيده صويكى چشمه نك مجراسندن
اجرا ايتديككه راضى اولمازز ديسه لر كلاملرينه التفات
اولنورمى * الجواب * اولنماز
(الناظر وكيل الواقف (اشباه فى الوقف)

﴿ كتاب الحيطان ﴾

الحائط البستان واصله ما احاطه به وهو فى حديث رافع وحديث كشف الفخذ واختصام
ابى بن كعب الى زيد حيث قال ابى حائطى اى ادعى حائطى او حائطى الذى تعرفه ملكى
وقولهم هذا احوط اى ادخل فى الاحتياط شاذ (مغرب اللغة)

زيد وعمروك منزللرى بيننده واقع اولوب مزبورلردن برينك وضع يدينه علامت مشتمل
اولميان ديوار ايچون زيد مستقلا بنم ملكم اولوب يدمده در ديو دعوى عمرو دخى مستقلا بنم
ملكم اولوب يدمده در ديو دعوى ايدوب لكن طرفينك بينه لرى اولميوب هر برى آخرك
طلبيله تحليف اولندقدنصكره اول ديوار مزبورلر يدلرنده على الاشتراك السوى

ترك وابقا اولنورمى * الجواب * اولنور

(وان لم يكن متصلا ببنائهما ولم يكن لهما عليه شئ من الجذوع وغيرها فانه يقضى بالحائط بينهما اذا عرف كونه فى ايديهما قضاء ترك وان لم يعرف كونه فى ايديهما وادعى كل واحد منهما انه ملكه وفى يديه يجعل فى ايديهما هكذا فى المحيط (هنديه فى العاشر من الدعوى) رجلان تنازعا فى دار كل واحد منهما يدعى انها له وفى يديه ذكر محمد فى الاصل ان على كل منهما البينة والايمان (خانيه فى دعوى الدور والاراضى)

سكۀ غير نافذه دن منشعبه اولان سكۀ غير نافذه نك ارباب سكۀ غير نافذه نك رأسنى سدايدوب منزللرينه الحاق ايتمك مراد ايلسه لرماره منزبورلرى منعه قادر اولورلر مى * الجواب * اولورلر

(ليس لاهل السكة ان ينصبوا على رأس سكتهم دربا و يسدوا رأس السكة لان مثل هذه السكة ولو كانت ملكا ظاهرا لكن للعامة فيها نوع حق وهو انه اذا ازدحم الناس فى الطريق كان لهم ان يدخلوها حتى يخف الزحام.

(فصولين فى الخامس والثلثين)

سكناسى علمايه مشروطه وقف منزلك عرصه سى اوزرينه زيدك منزلنك صچاغى صويى بحق قديمدن اقه كلش ايكن حالا اول وقف منزله توجيه حاكم ايله متصرف اولان عمرو عرصۀ مزبوره اوزرينه بنا احداث ايدوب زيدك منزلى صچاغنك طمله سى جريانه ضررى يوغيكن عمرو راضى اولمام ديو زيده بناسنى قطع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(داران لجارين سطح احدهما اعلى والاخر اسفل ومسيل الاعلى على السفلى اراد مالك السفلى اعلاءها اوان يبنى عليها له ذلك ولا يملك الاعلى منعه بل يطالبه حتى يسيل ماؤه الى طرف الميزاب (بزازيه فى الحيطان) يبقى القديم على قدمه (خيريه)

زيد ايله عمروك منزللرى اراسنده اولوب زيدك ملكى اولان منزلى زيد هدم ايدوب يرينى باغچه ايتمكله زيدك منزلندن عمروك منزلنك مقرنسوان اولان مواضعى كورينوب حواله سى اولسه عمرو زيده حواله سنى دفع ايتدرمك مراد ايتدكده زيد عمروه مجرد سنك منزلك مرتفع اولمغله حواله يى دفع باكه لازم اولماز ديوب حواله سنى دفعدن امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(حائط بينهما ولاحدهما بنات وعورات لا يجبر على العمارة قال الفقيه لابد من سترة بينهما فى هذا الزمان لان هذا الزمان زمان فساد والزمان الاول زمان صلاح قال القاضى الامام فخر الدين لا يجبر الآبى على العمارة غير ان الحاكم يأمره باتخاذ السترة وذكر فى المنية قيل فى زماننا يجبر والفتوى اليوم على الجبر لانه لابد ان يكون بينهما حاجز والاول قول العلماء وهو القياس (جامع الفتاوى فى القسمة)

زيدك ملك منزلنده احداث ايتديكى فوقانى اوطه سنك پنجره لرندن عمروك مقرنسوان اولان مواضعى كورينوب حواله سى اولمغله زيد پنجره لرينك اوكنه تخته پرده چكوب

حواله سنى دفع ايلسه عمرو راضى اولمیوب پنجره لريكي طاش ديوار ايله ديو جبره
قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(ولا يمنع الشخص من تصرفه فى ملكه الا اذا كان الضرر بجاره ضررا بينا فيمنع من ذلك
وعليه الفتوى (الدر المختار فى القضاء)
زيد بر مدرسه اوطه سنك پنجره سنه قارشو مرتفع بنا احداث ايتمكله اوطه ز ياده قرا كولق
اولوب ضرر بينى اولسه مدرسه متولیسى عمرو زيده ضرر بينى دفع ايتدرمكه قادر اولور مى
* الجواب * اولور (مرنقله من الدر المختار)
زيدك ملك منزلنده احداث ايتديكى فوقانى اوطه سنك پنجره سندن جارى عمروك
منزلنده تمة سكنى اولوب مقر نسوان اولان ساحه سي كورينوب حواله سى اولسه
عمروزيده حواله سنى دفع ايتدرمك استدكده زيد ساحه يه حواله اولماز ديو امتناعه
قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(وفى التهذيب فاما صاحب البناء لو فتح كوة فى ساحة ونحوها لا يمنع والفتوى على انه
ان كان الكوة للنظر والساحة موضع النساء يمنع (تاتارخانيه فى الكراهية)
زيدك منزلى محترق اولدقده منزل مز بورك آردنده واقع عمروك منزلى دخى محترق اولوب
بعده زيد منزلنى بنا ايتدكده وضع قديمى اوزره بنا ايتميوب منزلك اوكى عمروك منزلى
جانبنه بنا ايتدكدنصكره عمرو دخى منزلنى وضع قديمى اوزره بنا ايتدكده زيدك وجه
محرر اوزره اولان بناسندن ناشى عمروك منزلندن زيدك منزلنده مقر نسوان اولان
مواضعى كورينوب حواله سى اولسه زيد حواله سنى كندى دفع ايتميوب
عمروه دفع ايتدرمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(يبقى القديم على قدمه (خيريه فى الحيطان)
زيدك منزلنده احداث ايتديكى اوطه سنك پنجره لرندن جارى عمروك منزلنده مقر نسوان
اولان حولیسى كورينوب حواله سى اولسه عمرو زيده حواله سنى دفع ايتدرمكه
قادر اولور مى * الجواب * اولور
(الساحة اذا كانت مجلس النساء والكوة تشرف عليها يؤمر صاحبها بسدها
وعليه الفتوى (مضمرات فى الحيطان)
زيدك منزلنده احداث ايتديكى صفه سندن جارى عمروك مقر نسوان اولان مواضعى
كورينوب حواله سى اولسه عمرو زيده حواله سنى دفع ايتدرمكه قادر اولور مى
* الجواب * اولور (مرنقله من التاتارخانيه والمضمرات)
بر وقف عرصه نك متولیسى زيد عرصه مز بوره يه متصل اولان طريق عامك ايكى جانبنه
بنا وطريق عامى سد ايدوب عرصه مرقومه يه الحاق ايلسه ماره اول بنايى زيده قلع
ايتدروب كالاول مرور ه قادر اولورلر مى * الجواب * اولورلر
(اراد ان يحدث ظلة فى طريق العامة وهى لا تضر بالعامة الصحيح من مذهب ابى حنيفة
رحمه الله تعالى ان لكل من المسلمين حق المنع والطرح وقال (م) له حق المنع لا الطرح

وقال (س) ليس له كلاهما اولو ضرر فلكل منهم حق المنع والطرح والدفع
(فصولين في الخامس والثلثين)
برقاج كسنه لر منزللرينك چركابنى بر مسجد شريفك داخلنه اجرا ايدر اولسه لر حاكم
مز بورلرى منعه قادر اولور مى * الجواب * اولور
(يفهم مما مر وهذا مما لا شبهة فيه)
زيد منزلنده احداث ايديكى ايد ستخانه نك صو يني جارى عمروك منزلنده ميزاب ايله بغير حق
اجرا ايدر اولسه عمرو زيدى منعه قادر اولور مى * الجواب * اولور
(قال ولو كان لرجل ميزاب فى دار رجل فاراد ان يسيل فيه الماء فمنعه رب الدار
فليس له ان يسيل فيه حتى يقيم البينة ان له فى هذه الدار مسيل
(مبسوط لسرخسى فى دعوى الحائط)
زيد ملك منزلنده جارى عمروك پنجره سى قربنده فوقانى بنا احداث ايتمكله عمروك
پنجره سنى قپادوب عمروك منزلى زياده قرا كولق اولمغله ضرر بينى اولسه عمرو زيده
ضرر بنى دفع ايتدرمكه قادر اولور مى * الجواب * اولور
(الضرر البين ان يسد ضوء الجار بحيث لا يمكنه قراءة القرأة والكتابة كما افاده صاحب
المنح وبه افتى المرحوم ابو السعود والذى يظهر لى من تتبع كلامهم ان الضرر البين
ما يضر البناء او يمنع الضوء او يمنع السكنى بكثرة الدخان ونحو ذلك واما منع الهواء
والشمس فى ظاهر الرواية ليس له المنع وبه يفتى وقال النصير والصفار له المنع كذا فى المجتبى
(من قسمة شرح الوهبانية لابن الشحنة)
زيد ملك عرصه سنده برچشمه يا پمق مراد ايتدكده قربنده منزللرى اولان كسنه لره ضررى
يوغيكن مجرد منزللريمز قربنده بنا اولنديغنى استمز ديو زيدى منعه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(ولا يمنع الشخص من تصرفه فى ملكه الا اذا كان الضرر الحاصل من تصرفه المتعلق
بغيره ضررا بينا فيمنع من ذلك اعلم ان للانسان ان يتصرف فى ملكه بما لم يضر لغيره ضررا
بينا وعليه الفتوى (منح الغفار فى كتاب القاضى)
زيدك ملك دكانى اوزرنده قديمدن عمروك اوطه سى اولوب دكان ايله اوطه حريقده
محترق اولدقدنصكره زيد دكانى بنا ايدوب عمرو دخى اوطه سنى وضع قديم اوزره بنا
ايتمك استدكده عمروك بناسنك زيده ضررى يوغيكن مجرد دكانك اوزرنده اوطه يا پديغكه
راضى اولمام ديو عمروى منعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(علو لرجل وسفل لآخر قال ابو حنيفة رحمه الله تعالى ليس لصاحب العلو ان يبنى
فى العلو بناء او يتد وتدا الا برضى صاحب السفل وقال صاحباه رحمهما الله تعالى له ذلك
اذا لم يضر بالسفل والمختار للفتوى انه ان ضر بالسفل يمنع وعند الاشتباه والاشكال يمنع
(من صلح الخانيه فى الحيطان)

سفلی زیدك ملك دكانی وعلوی عمروك ملك اوطه سی اولان ابنیه محترقه اولوب عمرو زیده دكانكی بنا ایله بندخی اوطه می بنا ایده یم دیدكده زید بنادن امتناع ایلسه عمرو رأی حاكمله اول دكان ایله اوطه یی كندی مالندن بنا ایدوب زیدی دكانك بناسنك قیمتنی ادا ایدنجه انتفاعدن منعه قادر اولور می * الجواب * اولور

(سفل لرجل وعلیه علو لغیره انهدما لم یجبر صاحب السفل علی البناء ویقال لصاحب العلو ان شئت فابن السفل والعلو من مالك وامنع صاحب السفل من الانتفاع به حتی یرد قیمة البناء وذكر الخصاف انه یرجع بما انفق (خلاصه فی الثانی من الحیطان)

زید برقریه ده بنا ایلدیكی مسجد شریفك مناره سی اولمیوب مؤذن اذان اوقودقده اهالی اذانی استماع ایده مامل یله زید مابله برمناره بنا ایتمك استدكده اهالیدن عمرو بر وجهله ضرری یوغیكن بنا اولندیغنه راضی اولمام دیو بغیر وجه زیدی منعه قادر اولور می * الجواب * اولماز (مبناء ظاهر)

زید باغچه سنده میوه اشجارینه چقدقده جاری عمروك مقر نسوان اولان مواضعنه نظر ایدر اولمغله عمرو زیده اشجاره چیقمق مراد ایتدیككده اخبار ایله نسوان ستر ایتسونلر دیو برقاج دفعه سویلیوب زید اصغا ایتمامكله عمرو حاكمه اعلام ایتدكده حاكم زیدی اشجار مرقومه یه بلا اخبار چقمقدن منعه قادر اولور می * الجواب * اولور

(فی داره شجرة فرصاد باع اغصانها فالمشتری اذا ارتقاها یطلع علی عورات الجار یرفع الی القاضی حتی یمنعه منه قال (صل) فی (فب) المختار ان المشتری یخبرهم وقت الارتقاء مرة اومرتین لیستروا انفسهم اذ هذا جمع بین الحقین ولو لم یفعل فرفع الامر الی القاضی فلو رأی القاضی المنع له ذلك (فصولین فی الخامس والثلثین)

زید منزلنده احداث ایتدیكی اوطه سنك طمله سنی بغیر حق جاری عمروك عرصه سنه اجرا ایلسه عمرو زیدی اجرادن منعه قادر اولور می * الجواب * اولور

(والفقه فیه ان بفعل ذلك یصیر مستعملا لملك الغیر بغیر اذنه فیمنع وهذا مما لا اشبهة فیه (خیریه فی الحیطان)

زیدك منزلنك صچاغی قدیمدن بحق عمروك باغچه سی اوزرینه اوزانمش اولوب طمله سی باغچه یه آقه كلشیكن عمرو زیده بعد الیوم راضی اولمام طمله یی آخر یره اجرا ایله دیمكه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(ما كان قدیما یترك علی حاله ولا یتغیر الا بحجة (خانیه فی الشرب)

زید عمروك قدیمی چورلكجی فرننه متصل عرصه سنده منزل احداث ایلسه زید فرنك دخانی منزله كلور دیوب اول فرنی تعطیل ایتدرمكه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(اذ فی الملك مطلق التصرف للمالك (خیریه فی الحیطان)

زید برطریق خاصده واقع بویه خانه سنك قدیمی قپوسنی قپایوب طریق عام طرفنه قپو اجدقدنصكره زید بویه خانه یی حقوقیله عمروه بیع وتسلیم ایدوب بعده عمرو اول قپویی

قپابوب قديمى قپوسنى آچوب طريق خاصدن بو يه خانه سند اشلمك مراد ايلسه اول طريقده منزللرى اولان كمسنه لر مقر لر ايكن مجرد زيد مقدما قپو يى قپامغله حالا اچديغنه راضى اولمازز ديو بغير وجه شرعى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(واذا باع الرجل دارا بابها فى سكة نافذة وقد كان باب تلك الدار فى القديم فى سكة غير نافذة فاراد المشترى ان يفتح بابا الى تلك السكة ومنعه الجيران عن ذلك ينظر ان اقر اهل السكة بذلك الباب فله ان يفتح ويمر به لانه قام مقام البايع وكان للبايع ان يفتح ذلك فكذا لمن قام مقامه (عماديه فى الرابع والثلثين)

زيد بر قاچ كمسنه لر ايله مشترك اولديغى طريق خاصى بغير حق زراعت ايدر اولسه اول كمسنه لر زيدى زراعتدن منع ايدوب كالاول مروره قادر اولورلر مى
* الجواب * اولورلر

(فالاصل ان من احدث فى طريق نافذ حدثا يضر بالعامة فلكل منهم منعه وفى غير النافذ حق المنع لاهله (فصولين فى الخامس والثلثين)

زيد منزلنده باغخانه احداث ايتمكله جوارنده منزللرى اولان كمسنه لر باغخانه نك رايحهٔ كريهه سندن زياده متأذيلر اولوب ضرر بينلرى اولسه مزبورلر زيده ضرر ينى دفع ايتدرمكه قادر اولورلر مى * الجواب * اولورلر

(نصب منوالا لاستخراج الابريسم من الفيلق فللجيران المنع اذا تضرروا بالدخان ورايحة الديدان (فع) يرفعه الى المحتسب فيمنعه اذا كان فيه ضرر بين (قنيه فى الكراهية فيمن يتصرف فى ملكه)

بر طريق خاصك ار بابندن زيد سايرلرى اذنلرى نسز طريق مزبور اوزره شهنشين احداث ايتمك مراد ايلسه سايرلرى زيدى منعه قادر اولورلر مى * الجواب * اولورلر

(من احدث فى طريق العامة كنيفا اوميزابا اوجرصنا اودكانا وسعه ذلك ان لم يضر بهم ولكل منهم نزعه وفى الطريق الخاص لايسعه ذلك بلا اذن الشركاء وان لم يضر لانه ملكهم فلو احدثه فلكل نقضه (الدر المنتقى فيما يحدث فى الطريق ملخصا)

بر محله اهاليسنك منزللرينك كنيفى چركابى قديمدن بر بستانك كاريزندن كاريز ايله آقه كلشيكن اول بستانك مالكى زيد اول چركابى مجراى قديمندن بغير حق اخراج ايتمكله بستاننده حفر ايتديكى قيويه اجرا ايدوب اول چركاب قيوده متعفن اولمغله بستانك جوارنده منزللرى اولان كمسنه لر رايحهٔ كريهه سندن متأذيلر اولوب ضرر بينلرى اولسه اول كمسنه لر ضررلرينى زيده دفع ايتدرمكه قادر اولورلر مى * الجواب * اولورلر
(مر نقله من الدر المختار والخانيه وغيرهما)

زيد منزلنك كاريزى چركابنى جارى عمروك منزلى كاريزينه بغير حق الحاق ايدوب اجرا ايدر اولسه عمرو زيدى اجرادن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(مر نقله من حيطان الخيريه)

زيد منزلنك صچاغى صوينى جارى عمروك اذنيله برمدت عمروك عرصه سنه اجرا ايلسه

حالا عمرو زیدی اجرادن منعه قادر اولور می * الجواب * اولور

(وللمبیع الرجوع عنها (خیریه فیما یحدث فی الطریق)

زید حامی چرکابی جاری عمروك اذنیله برمدت عمروك باغچه سنه اجرا ایدرکن عمرو فوت اولسه ورثه سی زیدی اجرادن منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(الورثة خلفاء المیت فیماله وعلیه (لمرتبه)

زید منزلنك کنیفی چرکابنی عمروك باغچه سنه بغیر حق اجرا ایدر اولسه عمرو زیدی اجرادن منعه قادر اولور می * الجواب * اولور

(مر نقله من حیطان الخیریه وهو قوله والفقه فیه الخ)

بر قاچ کسنه لرك منزللرینك صحناغی صویی قدیمدن بحق عمروك منزلی التندن کاریز ایله جریان ایده کلمشیکن مزبورلر اول صویی مجرای قدیمندن اخراج ایدوب بغیر حق بکرك منزلی التندن کاریز ایله اجرا مراد ایلسه لر بکر مزبورلری منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور (مر نقله من حیطان الخیریه والخانیه)

زید عمروك ملك عرصه سنه عمروك اذنیله برمدت زبل القایتمش اولسه حالا عمرو زیدی منع مراد ایتدکده زید مجرد اذنکله برمدت القایتکله بنم ایچون حق القا ثابت اولمش اولور اوبله اولیحق بنه القایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وللمبیع الرجوع عنها (خیریه فیما یحدث فی الطریق)

بر قاچ کسنه لر بینلرنده مشترك اولان طریق خاصدن مرور ایده کلمشلر ایکن ایچلرندن زید سائرلره بعد الیوم مرور یکزه راضی اولمام دیوب مزبورلری منعه قادر اولور می * الجواب * اولماز (یفهم مما مر من النقول)

﴿کتاب الرهن﴾

هو حبس شئ بحق یمکن استیفاؤه منه وینعقد بایجاب وقبول ویتم بالقبض محرزا مفرغا ممیزا (کذا فی الملتقی)

زید ملك منزلنی داینی عمروه دینی مقابله سندن رهن ایدوب لکن تسلیم وقبض بولنماسه رهن مزبور لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ویلزم الرهن ان سلم المرهون فالقبض شرط اللزوم فللراهن ان یرجع قبله والیه مال شیخ الاسلام وفی الاصل انه شرط الجواز وهو الاصح کما فی الذخیرة (قهستانی فی الرهن)

هند زینب وخدیجه ایله علی الاشتراك مالکه اولدیغی منزلی زینب وخدیجه نك اذنلرنسز داینی عمروه رهن وتسلیم ایلسه زینب وخدیجه حصه لرنده رهنی مجیز اولمیوب منزل مزبوردن حصه لرینی هندك حضورنده عمرودن الوب ضبطه قادره اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(الفضولی هو من یتصرف فی حق غیره بغیر اذن شرعی کل تصرف صدر منه وله مجیز حال وقوعه انعقد موقوفا (تنویر الابصار فی البیوع) وفی دعوی العین المرهونة یشترط

حضرة الراهن والمرتهن بالاتفاق (عماديه في الثالث)

زيد هندك ملك باغچه سني هندك اذنيله دايني عمروه ديني مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هند مجيزه اولمامغله باغچه سني زيدك ورثه سي حضورلرنده عمرو دن المغه قادره اولور مي * الجواب * اولور

(مرتقله من التنوير والعماديه)

زيد عمرو متوليدن قرض الديغي شوقدر اقچه مقابله سنده شوقدر اشياسني عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد بلا وارث فوت اولسه عمرو اشياء مزبوره يي حاكمه بيع ايتدروب دين مزبوري استيفا يه قادر اولور مي * الجواب * اولور

(غاب الراهن غيبة منقطعة فرفع المرتهن امره للقاضي ليبيعه بدينه ينبغي ان يجوز ولومات ولا يعلم له وارث فباع القاضي داره جاز (الدر المختار في الرهن)

زيد قزي هند كبيره نك ملك منزلني هندك اذني اولمقسزين كندينك دايني عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره هند مجيزه اولمدين زيد مفلسا فوت اولوب هندي وسائر ورثه سني ترك ايلسه هند منزل مزبوري زيدك ورثه سائره سي حضورلرنده عمرودن اخذ مي ادا ايتدكده عمرو ديني ادا ايتمينجه ويرمم ديمكه قادر اولور مي * الجواب * اولماز

(ولو رهن الاب مال ابنه الكبير في دينه لم تجز لعدم ولايته عليه

(بزازيه في الرهن)

زيد ملك باغني دايني عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد محتنده باغك محصولني عمروه اباحه واحلال ايتمكله عمرودخي باغك محصولني اخذ واكل ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه زيدك ورثه سي اول محصولي عمروه تضمينه قادر اولورلر مي * الجواب * اولمازلر

(ولو اذن الراهن للمرتهن في اكل الزوائد فاكلها فلا ضمان عليه ولا يسقط شيء من الدين

(تنوير الابصار في الرهن)

زيد ملك منزلني دايني عمروه ديني مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد اول منزلي قبل الفك عمروك اذنيسز بكره بيع وتسليم ايدوب بعده زيد فوت اولسه عمرو بيعي مجيز اولمامغله منزلي بكردن الوب استيفاء دين ايدنجه امساكه قادر اولور مي * الجواب * اولور

(بيع الراهن الرهن موقوف على اجازة المرتهن اوقضاء دينه

(ملتقى في التصرف في الرهن)

زيد ارض ميريه مغروسه اولان ملك اشجارني دايني عمروه ديني مقابله سنده رهن وتسليم ايلسه صحيح اولور مي * الجواب * اولماز

(لا يصح رهن مشاع مطلقا ولا ثمرة على نخل دونه ولا زرع ارض او نخل بدونها وكذا عكسها (تنوير الابصار في الرهن)

زيد اراضي اميريه دن طاپو ايله تصرفنده اولان عرصه يي دايني عمروه ديني مقابله سنده

رهن وتسليم ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(واما مايرجع الى المرهون فانواع منها ان يكون محلا قابلا للبيع وهو ان يكون موجودا وقت العقد مالا مطلقا متقوما مملوكا معلوما مقدور التسليم (هنديه فى الرهن)
زيد صغير اوغلى عمروك مالك باغنى داينى بكره شوقدر اقجه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب عمرودن غيرى وارثى اولماسه عمرو بالغ اولدقده مبلغ مزبورى بكره ادا ايدوب باغى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(رهن الاب من مال طفله شيئا بدين على نفسه جاز ولو ادرك الابن ومات الاب ليس للابن اخذه قبل قضاء الدين و يرجع الابن فى مال الاب ان كان رهنه لنفسه لانه مضطر كمعير الرهن (الدر المختار فى الرهن ملخصا)
زيد وصيسى اولديغى عمرو صغيرك شوقدر اشياسنى كنديننك داينى بكره دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيدك مال صغيره خيانتى ثابته اولمغله حاكم زيدى عزل ويرينه بشرى وصى نصب ايلسه بشر دين مزبور ادا اولنمدن اشياء مزبوره يى بكردن صغير ايچون المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وفى الهداية رهن الاب اووصيه مال الصغير بدين انفسهما جاز استحسانا فلو ادرك الصبى لم يكن له استرداد ماله حتى يقضى الدين لانه وقع لازما من جانبه لان تصرفهما كتصرفه بنفسه بعد بلوغه لقيامهما مقامه (ضمانات فضيليه فى رهن الوكيل ملخصا)
زيد وصيسى اولديغى صغيرك مالندن عمروه شوقدر اقجه قرض ويروب عمرودخى مبلغ مزبور مقابله سنده منقولاتدن بعض اشياسنى زيده رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو غيبت منقطعه ايله غائب اولوب حيات ومماتى معلوم اولماسه زيد اشياء مزبوره يى اذن حاكمله ثمن مثللرينه بيع ايدوب مبلغ مزبورى استيفايه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وفى المنية للمرتهن بيع الرهن باجازة الحاكم واخذ دينه اذا كان الراهن غائبا لا يعرف موته ولا حيوته (بزازيه فى اواخر الرهن)
زيد شوقدر اشياسنى بربلده ده داينى عمروه شوقدر اقجه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى بلدهٔ مزبوره ده زيددن طلب ايلسه عمرو اشياء مرقومه يى احضار ايتمدين مبلغ مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(طلب دينه فى بلد العقد امر باحضار الرهن ان كان قادرا على احضاره ولم يكن له حمل ولا عند عدل فاذا احضره امر راهنه بتسليم كل دينه اولا ثم المرتهن بتسليم الرهن تحقيقا للتسوية (الدر المنتقى فى الرهن)
زيد حمل ومؤنتى اولان شوقدر اشياسنى ادرنه ده داينى عمروه شوقدر اقجه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو زيده استانبولده ملاقى اولوب مبلغ مزبورى ويربعده سنكله ادرنه يه واروب اشياء مزبوره يى سكا تسليم ايدهيم ديركن

زيد اشياء مزبوره يى استانبوله احضار ايله بعده ويره يم ديو امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز لكن زيد رهنك عدم هلاكنه عمروه يمين ويرلمك طلب ايدرسه عمرو تحليف اولنور يمين ايدرسه احضار ايچون عمرو جبر اولنماز
اداء دين ايچون زيده جبر اولنور

(قال فخر الاسلام رجل رهن شيئا وسلمه الى المرتهن ثم لقيه فى غير مصره وطالبه المرتهن بقضاء دينه فابى الا باحضار الرهن فان كان الرهن شيئا لحمله مؤنة اجبر الراهن على القضاء ولم يجبر المرتهن على الاحضار ولكن يحلف المرتهن بالله ماهلك الرهن ان طلبه الراهن لانه غائب يحتمل الهلاك فيبطل الدين فاذا حلف اقتضى دينه (غاية البيان فى الرهن)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكده فلان زمانه دك اداء دين ايده مزسم بكر منزلى بيع ايدوب ثمنى ايله دينى ادا ايلسون ديو بكرى توكيل بكر دخى وكالتى قبول ايتدكدنصكره اول زمان مرور ايدوب زيد اداء دين ايده مماسه بكر منزلى ثمن مثليله بيع ايدوب اداء دينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فان وكل الراهن المرتهن او وكل العدل اوغيرهما بيعه عند حلول الاجل صح توكيله لو الوكيل اهلا لذلك والا يكن اهلا لذلك عند التوكيل لا تصح الوكالة (الدر المختار فى الرهن)

هند ملك منزلنى داينه سى زينبه شوقدر غروش دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكده فلان زمانه دك اداء دين ايده مزسم عمرو وكيلم اولوب منزلى بيع وثمنندن اداء دين ايلسون ديو عمروى توكيل عمرو دخى وكالتى قبول ايتدكدنصكره اول زمان مرور ايدوب هند اداء دين ايده مامكله عمرو منزل مزبورى ثمن مثلى اولان اولقدر غروشه بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايلسه زينب عمروه ثمن مزبوردن دين مزبورى باكا ادا ايله ديدكده عمرو بن ثمنى هنده ويررم ديو ادادن امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل وكل آخر ببيع عقار له ودفع الثمن الى فلان فامتنع الوكيل عن البيع فان القاضى لا يجبره على البيع الا ان يكون فى عقد رهانة صحيحة مشروطة فى عقد الرهن فحينئذ يجبر الوكيل على ذلك (جواهر الفتاوى فى الخامس من الوكاله) وكل رجلا بقبض كل حق له الخ فهذه المسئلة تدل على ان المأمور باداء الدين من مال آمره يجبر على قضاء دينه (فصولين فى الرابع والثلثين)

زيد ملك منزلنى زوجه سى هنده شوقدر اقجه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدن صكره قبل الفك زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه دين مزبورى تركه دن هنده ويروب منزل مزبورى ميراثه ادخاله
قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(واما الحكم الثالث وهو وجوب تسليم المرهون عند الافتكاك فيتعلق به معرفة وجوب التسليم فنقول وبالله التوفيق وجوب تسليمه ما بعد قضاء الدين يقضى الدين اولا

ثم يسلم الرهن لان الرهن وثيقة وفي تقديم تسليمه ابطال الوثيقة ولانه لوسلم الرهن اولا فمن الجائز ان يموت الراهن قبل قضاء الدين فيصير المرتهن كواحد من الغرماء فيبطل حقه فلزم تقديم قضاء الدين على تسليم الرهن (بدايع في حكم الرهن)

زيد عمرودن شو قدر اقچه استقراض ايدر اولدقده زيد عرصه سي مقاطعه لو وقف و بناسي ملك اولان خانينك بناسني عمروه مبلغ مزبور مقابله سنده رهن وتسليم ايدوب بعده مبلغ مرقومي قبض ايتدكدنصكره زيد اول خاني قبل الفك عمروك اذ نيسز بكره بيع ايلسه عمرو بيعي مجيز اولميوب استيفاء دين ايدنجه خاني امساكه قادر اولور مي * الجواب * اولور

(بيع الراهن الرهن موقوف على اجازة المرتهن اوقضاء دينه (ملتقى) لورهن رهنا فاسدا كشيوع مثلا على ان يقرضه كذا فسلم الرهن واخذ المال ثم فسخه الراهن لفساده فلمرتهنه حبس الرهن لدين رهن به اذا استفاد يدا على الرهن بمقابلة ما اقرضه فله حبسه كالبيع والرهن الصحيح اذا تفاسخا فلو هلك في يده يهلك بالاقل من قيمته ومن الدين اذ بطل الفسخ بهلاك الرهن فعاد الامر الى ما كان والمرهون كان مضمونا بالاقل وكذا هذا اولومات راهنه فالمرتهن احق به من الغرماء اذ له على المحل يد مستحقة على ماذكرهذا اذا رهن بمقابلة الدين امالورهن بدين كان عليه قبل ذلك والمسئلة بحالها لايملك حبسه كالرهن الجائز بدين كان عليه قبله اذا تفاسخا لايملك حبسه والجامع بينهما انه مااستفاد ملك اليد بمقابلة هذا الدين فلم يكن له حبسه بدين وجب بجهة اخرى فلومات راهنه فالمرتهن اسوة للغرماء اذ ليست له على المحل يد مستحقة على مامر واورهنه بذلك مدبرا اوام ولد فللراهن اخذ الرهن في الوجهين اذ بطل رهنهما بخلاف مامر (فصولين في الثلاثين) كل حكم في الرهن الصحيح فهو الحكم في الرهن الفاسد وفي كل موضع كان الرهن مالا والمقابل به مضمونا الا انه فقد بعض شرائط الجواز ينعقد الرهن بصفة الفساد (تنوير الابصار في الرهن)

زيد قولي عمروى دايني بكره ديني مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد ديني بكره ادا ايلسه زيد عمروى بكردن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(واما الرهن الصحيح فله احكام الخ والثالث وجوب تسليم المرهون عند الافتكاك (بدايع في الرهن)

زيد قولي عمروي تدبير مطلق ايله تدبير ايتدكدنصكره زيد عمروي دايني بكره ديني مقابله سنده رهن وتسليم ايلسه صحيح اولورمي * الجواب * اولماز

(ولايجوز رهن الحر والمدبر وام الولد والمكاتب والوقف (ملتقى في الرهن)

برفاچ كمسنه لره ديني اولان زيد ملك منزلني مزبورلردن الحق عمروه ديني مقابله سنده رهن وتسليم ايلسه ساير داينلر عمروه بزم دخي زيد ذمتنده حقمز اولمغله منزل مزبوري ضبط ايتمكده ساكه مشارك اولورز ديمكه قادر اولورلرمي * الجواب * اولمازلر

(اذا مات الراهن وعليه ديون كثيرة فالمرتهن احق بالرهن فانه كان احق بالمرهون

من الراهن حال حياته وكذا من غرمائه بعد وفاته (المحيط البرهاني في السادس من الرهن وكذا في البزازيه).

زيد مديونى عمرودن رهن طلب ايتدكده عمرو يدنده اولان بردكرمنى زيده رهن وتسليم ايتدكد نصكره بكر اوليدكرمنه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم زيددن السه زيد عمروه مجرد دكرمن زيد مدن المغله باكه برآخر رهن ويرديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(استحق الرهن فليس للمرتهن ان يطالب الراهن باقامة غيره مقامه (قنيه في اواخر الرهن)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه شوقدر الجه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره قبل الفك زيد فوت اولوب ورثه سنى ترك ايتدكده بكر منزل مز بورك نصف معينى ايچون ملكمدر ديو زيدك ورثه سيله عمروك مواجهه لرنده دعوى ومدعاسنى بعد الاثبات والحكم منزل مز بورك نصف معينى عمرودن السه ورثه دين مرقومى تماما ادا ايتمدين عمروك يدنده قلان نصف معين باقى يى عمرودن المغه قادر اولورلرمى * الجوب * اولمازلر

(ولو استحق بعض الرهن فان كان المستحق شايعا يبطل الرهن فيما بقى فان استحق شئ مفرز يبقى الرهن صحيحا فيما بقى ويكون الباقى محبوسا في جميع الدين فان هلك الباقى وفى قيمته وفاء بجميع الدين فانه يهلك بحصته من الدين لاغير (خانيه فيما يجوز رهنه ومالا وكذا في الثلاثين من العماديه)

زيد زوجه سى هندك بعض اشياسنى هندك اذنيله داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايلسه هند اداء دين ايدوب اشياء مز بوره يى زيدك حضورنده عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

ولبس للمرتهن ان يمتنع عن قبض الدين من المعير بل يجبر على ذلك حتى يقبض ويسلم اليه الرهن (خانيه فيمن يرهن مال الغير)

﴿ في هلاك الرهن ﴾

زيد عمرو متوليدن قرض الديغى بيك بشيوز غروش مقابله سنده بشيوز غروش قيمتلو برزمرد كوپه سيله بيك بشيوز غروش قيمتلو شو قدر امتعه سنى عمروه رهن وتسليم ايتدكد نصكره اول كوپه عمروك تعدى وتقصيرنسز عمروك يدنده ضايع اولسه دين مز بوردن اوجيوز تمش بش غروش ساقط اولورمى * الجواب * اولور

(وفيه اشعار بانه لو هلك بعض الرهن قسم الدين على الهالك والموجود فلو رهن دارا قيمتها الف بالف فخربت في يده قسم الالف على قيمة البناء والعرصة يوم القبض فما اصاب البناء سقط وما اصاب العرصة بقى وتمامه في العمادى (قهستانى في الرهن)

وان انتقص الرهن عند المرتهن قدرا او وصفا يسقط من الدين بقدره بخلاف النقصان بتراجع السعر على ماعرف في الجامع فلو رهن فروا قيمته اربعون بعشرة

فافسده السوس حتى صارت قيمته عشرة يفتكه الراهن بدرهمين ونصف و يسقط ثلثة ارباع الدين لان كل ربع من الفرو مرهون بربع الدين وقد بقى من الفرو ربعه فيبقى من الدين ايضا ربعه (بزازيه فى الثالث من الرهن)

زيد قيمتى دينندن ازيد اولان برقوشاغنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره اول قوشاق عمروك تعدى وتقصير نسز سرقه اولنوب ضايع اولمغله دين مزبور ساقط اولسه اول قوشاغك قيمتندن دينندن زياده سنى عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وهو مضمون بالاقل من قيمته ومن الدين فلو هلك وهما سواء صار المرتهن مستوفيا لدينه وان كانت قيمته اكثر فالزائد امانة وان كان الدين اكثر سقط منه قدر القيمة وطولب الراهن بالباقى وتعتبر قيمته يوم القبض (ملتقى فى الرهن) الامانة لاتضمن الا بالتعدى (محيط سرخسى فى ضمان الاجير)

زيد قيمتى دينندن اقل اولان برمتاعنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدن صكره اول متاع عمروك يدنده هلاك اولوب مبلغ مزبوردن متاعك قيمتى مقدارى ساقط اولسه عمرو ماعداسنى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد رهن هلاك اولمغله دينك جمله سى ساقط اولور ديو ماعداينى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فان هلك وساوت قيمته الدين صار مستوفيا دينه حكما اوزادت كان الفضل امانة فيضمن بالتعدى اونقصت سقط بقدره ورجع المرتهن بالفضل لان الاستيفاء بقدر المالية (الدر المختار فى الرهن)

زيد يوز اللى بيك اقچه قيمتلو شوقدر امتعه سنى داينى عمروه اللى بيك اقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره اول امتعه نك اللى بيك اقچه لغى عمروك تعدى وتقصيرندن ناشى سرقه اولنوب ضايع اولسه دين مزبور ساقط اولوب زيد امتعه نك باقيسنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان تعدى المرتهن فى الرهن كالقراءة والبيع واللبس والركوب والسكنى والاستخدام بلا اذن والسفر ضمن كله بكل قيمته كالغصب اى مثل ضمان الغصب لا الراهن فلا يضمن مازاد بل عليه قيمته يوم القبض فى القيمى والمثل فى المثلى الا اذا انقطع فقيمته يوم الخصومة (قهستانى فى الرهن)

زيد شوقدر اشياسنى داينه سى هنده شوقدر اقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره هند اشياء مرقومه نك برمقدارينى بغير حق استهلاك ايدوب بعده مبلغ مزبورى تماما تغليازيددن السه زيد اشياء مرقومه نك موجود اولان مقدارينى هنددن الوب مقدار مستهلكى هنده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكذلك لواستهلكه المرتهن لانه اتلف مالا مملوكا بغير اذن مالكه فيضمن مثله اوقيمته (بدايع فى الرهن)

زيد قيمتلرى دينندن ازيد اولان شوقدر اشياسنى عمرودن قرض الديغى شوقدر اقچه

مقابله‌سنده عمروه رهن وتسليم ايتـدكده نصكره عمرو اشياء مزبوره‌يى مجهلا فوت اولمغله دين مزبور ساقط اولسه زيد اشياء مزبوره‌نك قيمتلرندن ديندن زياده سنى عمروك تركه‌سندن تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الرهن كوديعة وكل فعل لايغرم به المودع لايغرم به المرتهن الا ان الوديعة لايضمن بالتلاف بخلاف الرهن يقتص بالدين وكل فعل يغرم به المودع يغرم به المرتهن (فصولين في الثالث والثلثين) المرتهن اذا مات مجهلا للرهن يكون ورثته ضامنا من تركته (محيط السرخسي في الوديعة)

زيد عمرودن شوقدر اقچه طلب ايدوب عمرو دخى ويره‌جك اولدقدن نصكره اولقدر اقچه قيمتلو برمتاعنى مبلغ مزبور مقابله‌سنده رهن اولمق اوزره عمروه ويروب بعده مبلغ مزبورى عمرودن المدين متاع عمروك يدنده هلاك اولسه زيد اول متاعى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر في العدة اذا رهن عبدا ليقرضه الفا فهلك العبد قبل ان يقرضه فعليه الالف لان المقبوض بحكم الرهن له حكم الرهن (عماديه في التصرفات الفاسدة)

زيد قيمتلرى دينه مساوى اولان شوقدر اشياسنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدن نصكره اشياء مرقومه عمروك يدنده هلاك اولسه دين مزبور ساقط اولورمى * الجواب * اولور (مرنقله من الدرر وغيره)

زيد قيمتى دينه مساوى اولان ملك منزلنى داينى عمروه دينى مقابله‌سنده رهن وتسليم ايتـدكدن نصكره عمرو زيدك اذنسز برمدت منزل مزبورده ساكن اولمغله عمروك سكناسيله منزل مزبور خراب اولوب قيمتنه شوقدر نقصان ترتب ايلسه ديندن اول نقصان مقدارى ساقط اولورمى * الجواب * اولور

(مرنقله من البزازية والقهستانى)

زيد زوجه‌سى هندك برجفت كوپه‌سنى رهن ايتمك ايچون استعاره ايدوب شو قدر اقچه‌يه عمروه رهن وتسليم ايتدكدن نصكره اول كوپه عمروك يدنده ضايع اولوب كوپه‌نك قيمتى دينه مساوى اولمغله دين مزبور ساقط اولسه هند كوپه‌سنى زيده تضمينه قادره اولورمى *الجواب * اولور

(وصح استعارة شئ ليرهنه فيرهنه بماشاء وان قيده بقدر اوجنس اومرتهن او بلد تقيد وان خالف ضمن المستعير اوالمرتهن الا اذا خالف الى خير بان عين له اكثر من قيمته فرهنه باقل من ذلك فان ضمن المستعير تم عقد الرهن وان ضمن المرتهن رجع بماضمن وبالدين على الراهن فان وافق وهلك عند المرتهن صار مستوفيا لدينه ووجب مثله للمعير على المستعير ان كان كله مضمونا والاضمن قدر المضمون والباقى امانة (تنوير الابصار في الرهن)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه دينى مقابله‌سنده رهن ايدوب بعده تسليم وقبض بولنمدين منزل مزبور زيدك يدنده محترق اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن طلب ايتدكده

زيد مجرد منزل محترق اولمغله دين ساقط اولمش اولور ديو ويرمامكه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(ومالم يقبضه فالراهن بالخيار ان شاء سلم وان شاء رجع عن الرهن فاذا سلم اليه وقبضه دخل فى ضمانه بالقبض كذا فى الكافى (هنديه فى الرهن)

زيد عمرودن قرض الدينى اللى درت غروش مقابله سنده يوز غروش قيمتلو كتابنى عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد عمرودن التمش برغروش دخى استقراض وقبض ايتدكده زيد كتاب مرقومك دين اولدن رهنيتنى فك ايتمدين دين ثانى يه دخى رهن اولسون ديوب عمرو دخى راضى اولسه كتاب مرقوم دين ثانى يه دخى رهن اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(والزيادة فى الدين لا تصح عند ابى حنيفه ومحمد رحمهما الله تعالى و فى شرح الطحاوى وزفر رحمه الله تعالى خلافا لابى يوسف رحمه الله تعالى حتى اذارهن آخر عبداله بدين عليه ثم حدث للمرتهن زيادة دين على الراهن بالاستقراض او بالشراء او بسبب آخر فجعل الرهن بالدين القديم رهنا به و بالدين الحادث فعلى قول ابى حنيفة ومحمد رحمه الله تعالى لايصير رهنا بالدين الحادث حتى لوهلك يهلك بالدين القديم ولايهلك بالدين الحادث وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى يصير رهنا بالدين القديم والحادث جميعا حتى يهلك بهما (فى السادس من رهن التاتارخانيه)

بوصورتده اول كتاب عمروك يدنده بلاتعد محترق اولسه يالكز دين اولمى ساقط اولور يوخسه مجموعيمى * الجواب * يالكز دين أول ساقط اولور

(مر نقله آنفا)

زيد قيميلتدن برمتاعنى عمروه شوقدراقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو متاعى فضولا آخره بيع وتسليمله استهلاك ايدوب بعده زيد بيعى مجيز اولمدين زيد وعمرو متعاقبا فوت اولدقلرنده زيدك ورثه سى عمروك ورثه سندن متاعك قيمتى دينندن شوقدر زياده در ديو دعوى وعمروك ورثه سى دينه مساوى ايدى ديو زياده يى انكار ايدوب زيدك ورثه سنك مدعالرى ثابت اولماسه قول مجردلريله عمروك تركه سندن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولواختلف الراهن والمرتهن فى قيمة الرهن فالقول قول المرتهن لانه ينكر الزيادة كالغاصب والبينة بينة الراهن فى زيادة القيمة (فى الثالث من رهن الولوالجيه)

﴿كتاب الجنايات﴾

(وهى فى الشرع اسم لفعل محرم سواء كان فى مال اوفى نفس لكن فى عرف الفقهاء يراد باطلاق اسم الجناية لفعل فى النفس والاطراف كذا فى التبيين والاول يسمى قتلا وهو فعل من العباد يزول به الحيوة والثانى يسمى قطعا وجرحا كذا فى العتابيه (هنديه فى اول الجنايات)

برقاچ كمسنه لردن هربرى زيدى آلت جارحه ايله عمدا جرح مثخن ايله معا جرح وقتل

ایلسه‌لر من بورلره نه لازم اولور * الجواب * جمله‌سی قصاص اولنورلر

(ويقتل جمع بفرد ان جرح كل واحد جرحا مهلكا لان زهوق الروح يتحقق بالمشاركة لانه غير متجزٍ بخلاف الاطراف كما سيجئ والا لا كما فى تصحيح العلامة قاسم (الدر المختار فى القود)

زید عمرویی موجبی قصاص اولان قتل ایله قتل ایدوب عمرو انجق لابوین خالی بکری ترك ایلسه بکر زیدی قصاص ایتمك استدکده زید ذوی الارحام قصاصه قادر دکلدر دیو بغیر حق امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ويلى القصاص من يرث اى كل من يرث المقتول فله ولاية القصاص ولو زوجا او زوجة كذا الدية اى يستحق الدية كل من يستحق الارث (درر فيما يوجب القود)

زید ذمی سادات کرامدن اولان عمرو صغیری ایپ ایله بوغوب قتل ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * ابوحنیفه رحمه الله تعالی قتنده دیت امامین رحمهما الله تعالی قتلرنده قصاص لازم اولور

(لو خنق رجلا فمات او غرق صبيا او بالغا فى ماء فلا قصاص عند ابى حنيفه رحمه الله تعالى وقال ابو يوسف ومحمد والشافعى رحمهم الله تعالى عليه القصاص (كذا فى الجنايات) وكذا فى الوجيز من خنق رجلا فمات فلا قود فيه عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى لكن ان اعتاد يقتله الامام سياسة وعندهما فيه القود (منح الغفار فى الجنايات)

بو صورتده امامین قوللریله حکمه مأمور اولان بکر قاضی زیده قصاص اولنق اوزره حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولور

(القضاء يجوز تخصيصه وتقييده (اشباه فى القضاء)

زید عمرویی آلت جارحه ایله عمدا جرح و قتل ایدوب عمرو زوجه‌سی هندی و هنددن اولان صغیر اوغلی بکری ترك ایلسه صغیر بالغ اولمدین هند زیدی قصاص ایتدرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ومن قتل وله اولياء كبار وصغار فللكبار الاقتصاص من قاتله قبل كبر الصغار خلافا لهما لانه حق لا يتجزى الا اذا كان الكبير اجنبيا عن الصغير فلا حتى يبلغ الصغير اجماعا (الدر المنتقى فيما يوجب القصاص)

برقاچ کمسنه‌لر معا زیدی بغیر حق خروجه استطاعتی اولمیان آتشه القا ایتملریله زید آتشدن چیقامیوب محترقا فوت اولسه اول کمسنه‌لره نه لازم اولور * الجواب * جمله‌سنه قصاص

(ولو احرقه بالنار عمدا يجب القصاص (خانية فيمن يقتل قصاصا) قال محمد رحمه الله تعالى اذا احمى تنورا والقى فيها انسانا او القاه فى نار لا يستطيع الخروج منها فاحرقته النار يجب القصاص لان النار بمعنى السيف (المحيط البرهانى فى الثانى من الجنايات)

زيد مقتولك ورثه‌سى عمرودن زيدى موجبى قصاص اولان قتل ايله‌سن قتل ايلدك ديودعوى ايتدكلرنده عمرو وجه محرر اوزره قتلنى اقرار ايلسه ورثه عمروى قصاص ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(والقصاص يقام بالشهادة والاقرار وان لم يوجد التصريح بالعمد والحاصل ان القصاص عوض لانه شرع جابرا فجاز ان يثبت مع الشبهة كسائر الاعواض التى هى حق العبد (مسائل شتى فى آخر الهدايه)

زيد عمروى موجبى قصاص اولان قتل ايله قتل ايدوب عمرو اوغلى بكر صغير ايله قزى هند صغيره‌يى ترك ايتدكده عمروك قرنداشى بشر ايله عمى خالد وارث دكللر ايكن مجرد اقربادن اولمغله زيدى قصاص ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ويورث دم المقتول كسائر امواله ويستحقه من يرث ماله ويحرم منه من يحرم ارث ماله (حدادى شرح القدورى فى الجنايات)

زيد عمروى آلت جارحه ايله عمدا ضرب وجرح ايدوب عمرو اول جرحدن صاحب فراش اولوب فالقمدين متأثرا فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قصاص

(ومن جرح ولم يزل صاحب فراش حتى مات اقتص جارحه (ملتقى فى الجنايات)

زيد عمرو امردى اخذ ايدوب لواطه ايتمك قصديله عمروك اوزرينه هجوم ايتدكده عمرو طريق آخر ايله نفسنى تخليص ممكن اولمامغله زيدى قتل ايدوب نفسنى تخليص ايلسه عمروه تعرض اولنورمى * الجواب * اولنماز

(وفى النوازل رجل اراد ان يستكره صبيا او امرأة فقتلاه فدمه هدر اذا لم يستطع دفعه الا بالقتل (عماديه فى احكام الصبيان) رجل اكره غلاما او امرأة على الفاحشة فقتله الغلام او المرأة لاشئ عليه اذا لم يمكن الخلاص الا به (مختارات النوازل فى الحائط المائل)

زيد زوجه‌سى هندى عمدا تفنك ايله اوروب قورشون ايله ضرب وجرح وقتل ايدوب هندك زيددن ولدى اولماسه هندك ورثه‌سى زيدى قصاص ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ويقتل الذكر بالانثى (الدر المنتقى) ويسقط قود نفس ومادونها ورثه على ابيه بان قتل ابوه امه عمدا اوقطع يدها عمدا الا يستوفيه ابنه بل يسقط لحرمة الابوة (درر فيما يوجب القود)

زيد عمروك عبد معتقى بكرى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايدوب بكرك عمرودن غيرى وارثى اولماسه عمرو زيدى قصاص ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان لم يكن له وارث وكان له مولى العتاقة وهو المعتق فالمستحق للقصاص هو لان مولى العتاقة آخر العصبات ثم ان كان واحدا استحق كله وان كانوا جماعة استحقوه

﴿وان﴾

وان كان للمقتول وارث ومولى العتاقة ايضا فلا قصاص لان الولى مشتبه لاشتباه سبب الولاية فالسبب فى حق الوارث هو القرابة وفى حق المولى الولاء وهما سببان مختلفان واشتباه الولى يمنع وجوب القصاص (بدايع فيمن يستحق القصاص)

زيد طولو تفنكنى انجق عمرو ى قتل ايچون آتوب عمدا عمروى جرح وقتل ايتدكدنصكره تفنك قورشونى عمرودن نفوذ ايدوب بكرى دخى خطأ قتل ايلسه زيده نه لازم اولور

* الجواب * اول ايچون قصاص ثانى ايچون ديت لازمه اولور

رمى عمدا فنفذ سهمه الى آخر فماتا يقتص للاول لانه عمد وعلى عاقلته الدية للثانى لانه خطأ (درر فى القود فيما دون النفس)

﴿ كتاب الديات ﴾

الدية المال الذى هو بدل النفس والارش اسم للواجب بالجناية على مادون النفس كذا فى الكافى (هندية فى الثامن من الجنايات)

رجلك ديتى اون طقوزى بر درهم كلور اقچه دن نه مقدارد ر * الجواب * يوز طقسان بيك اقچه در

الدية الف دينار من الذهب وعشرة الاف درهم من الفضة ومائة من الابل فقط (درر فى الديات)

رجلك ايكى ديشنك ديتى كشدن نه مقدارد ر * الجواب * هر برى ايچون بشيوز درهمدر

(وفى كل سن خمس من الابل او خمسمائة درهم (تنوير الابصار فى الديات)

رجلك بورنينك ديتى كشدن نه مقدارد ر * الجواب * اون بيك درهمدر

(فى النفس الدية اى نفس الحر ولو صغيرا رضيعا ذميا وكذا المارن وارنبة والانف كما فى المنح والهداية (الدر المنتقى فى الديات)

﴿ فيما يوجب الدية ومالا ﴾

زيد آلت حربله قتل قصديله هندك اوزرينه هجوم ايدوب فجأة صيحه ايتكله هند قورقوب زيدك صيحه سندن فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت مرأه

(رجل صاح فجأة فمات من صيحته تجب فيه الدية (تاتارخانية فى الثانى من الجنايات)

(وفى مجموع النوازل رجل صاح على آخر فجأة فمات من صيحته تجب الدية (خلاصه فى الثانى من الديات)

زيد منزلنى تعمير ايتمك ايچون كتورديكى كراسته يى منزلى اوكنده واقع طريق عام اوزرنده وضع ايتدكدنصكره عمرو اول كراسته يى وضع اولنديغى محلدن يواروب كراسته بكره اصابت ايدوب قره برهانيتكله بكر فى الحال فوت اولسه بكرك ديتى زيدو عمرودن قنغيسنه لازمه اولور * الجواب * عمروه

(ولو وضع حجرا فنحاه غيره عن موضعه فعطب به انسان فالضمان على الذى نحاه لان حكم فعله قد انتسخ لفراغ ما شغله وانما اشتغل بالفعل الثانى

اوجب الدية فی مال الصبی لانه لایری للعجم عاقلة (قنیه فی جنایة الصبیان)
زید نشانه تفنك آتركن تفنك پاره لنوب پاره سی زیدك یاننده طوران عمروه اصابت ایتمكله عمرو فوت اولسه عمروك ورثه سی عمروك دیتنی زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(انفلت من فأس قصاب كان یكسر العظم واتلاف عضوا انسان یضمن وهو خطأ والدیة فی ماله لانه لاعاقلة للعجم (ضمانات غانم فی الجنایات)
هند عربه یه بنوب معتاد اوزره طریق عامدن كیدركن عمرو عربه نك یاننده كلوب عربه هندك صنعسز دوریلوب عمرو التنده قالوب فوت اولسه ورثه سی هنده مجرد سن عربه ایچنده ایدك دیو عمروك دیتنی مالكدن ویردیو جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(الاصل ان المرور فی طریق المسلمین مباح بشرط السلامة لانه یتصرف فی حقه من وجه وفی حق غیره من وجه لكونه مشتركا بین كل الناس فقلنا بالاباحة بشرط السلامة لیعتدل النظر من الجانبین فیما یمكن الاحتراز عنه لافیما لایمكن لان تقییده بها مطلقا یؤدی الی المنع من التصرف وسد بابه وهو مفتوح (درر فی جنایة البهیمة)
بر قریه اهالیسنك مرعازندن اولوب ممرناس اولان موضعده زیدك بلا اذن السلطان حفر ایتدیكی قیویه اهالیدن بكر دوشوب هلاك اولسه زیده دیت لازمه اولورمی * الجواب * اولور
(اذا حفر بئرا فی غیر ملكه فعطب به انسان ای هلك وجبت دیته لانه لما صار سببا للاتلاف جعله الشرع كالمتلف خطأ (ابن ملك علی المجمع فی الجنایات) وهذا اذا فعله بلا اذن الامام فان فعل شیئا من ذلك باذنه فلا ضمان (الدر المنتقی فیما یحدث فی الطریق)
زید عمروی یومروق ایله ضرب ایتدكدنصكره عمرو بكرمی كون اسواقده صاغ وسالم كزوب مصالحنی كوروب بعده فوت اولسه ورثه سی جائز كه اول ضربكدن فوت اولمش اوله دیو زیددن دیتنامنه نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(فلا اعتبار للتوهم (مجمع الفتاوی فی الوصایا)
زید عمروی جرح ایدوب بعده عمروه برء تام حاصل اولوب برقاج كون سالما كزدكدنصكره عمرو فوت اولسه ورثه سی جائزكه جرحكدن فوت اولمش اوله دیو عمروك دیتی نامنه زیددن نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(مرنقله آنفا)
زید عمرو ایله اولان دعواسنده بكر قاضی یه واروب مرافعه اولدقده عمروه شرعا تعزیر لازم اولمغله بكر عمروه وجه شرعی اوزره تعزیر ایدوب بعده برقاج كون مرورنده عمرو فوت اولسه عمروك ورثه سی مجرد عمروه تعزیر اولنمشدقدنصكره فوت اولمغله عمروك دیتی نامنه بكردن نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(ومن حد اوعزر فمات من ذلك هدر و بطل دمه لانه مأمور من الشرع فلا یتقید

بشرط السلامة (قهستانى قبيل السرقة ملخصا)

زيد عمروك كوكسنه يومرق ايله ضرب ايدوب قتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت

(والقتل شبه العمد ويقال له شبه الخطأ وهو ضربه قصدا بغير ما ذكر اى بما لايفرق الاجزاء كحجر الرحا والعصا والسوط واليد مما لم يكن جارحا ولذا يسمى بشبه العمد وفيه الاثم والكفارة ودية مغلظة على العاقلة (قهستانى فى الجنايات ملخصا)

زيد عمرو صغيرى يره اوروب زيدك ضربندن ناشى عمرو هلاك اولسه ورثه سى عمروك ديتنى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وان القاه من سطح او جبل او القاه فى بئر فعلى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى هذا خطأ العمد واما على قولهما ان كان موضعا يرجى منه النجاة غالبا فهو خطأ وان كان موضعا لايرجى منه النجاة غالبا فهو عمد محض يجب القصاص به عندهما (فى الثانى من جنايات المحيط البرهانى)

زيد عمروى بچاق ايله ضرب ايتمك قصديله عمروك اوزرينه هجوم ايتدكده زيدك اياغى سورچكله زيد يقلوب زيدك اوزرينه اولان بچاق بكره خطأ اصابت ايتمكله بكرى جرح ايدوب بكر اول جرحدن متأثرا فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت وكفارت

(او خطأ فى نفس الفعل كأن يرمى غرضا او صيدا فاصاب آدميا او رمى غرضا فاصابه ثم رجع عنه او تجاوز عنه الى ماوراءه فاصاب رجلا او قصد رجلا فاصاب غيره وموجبه الكفارة والدية على العاقلة (الدر المختار فى الجنايات ملخصا)

زيد باركيرينى عمرو صغيره ويروب صويه كوتورديو امر ايتمكله صغير اول باركيرى صويه كوتوردكده باركير صغيرى سوريوب صويه غرق واهلاك ايلسه ورثه سى صغيرك ديتنى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(امر صبيا ليسقى له دابة من النهر او ارسله فى حاجته فمات او ضل لم يكن على الرجل شئ ولو غرق فى النهر او صدمته دابة او نهشته حية كان الذى امره ضامنا (من جنايات تتمة الفتاوى فى الجنين والصبى)

زيد ملك بذرخانه سنى عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى بذرخانه ده بغداى دوكركن بذرخانه زيدك صنعنسز عمروك اوزرينه يقلوب فوت اولسه عمروك ورثه سى زيده مجرد بذرخانه يقلوب فوت اولمغله عمروك ديتنى بزه ويرديو زيده جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(والمسبب لايضمن اذا لم يكن متعديا (فى الرابع عشر من جنايات المحيط)

زيد برقاچ كسنه لر ايله شكاره آت قوشدرركن زيد مزبورلرك صنعلرنسز آتدن دوشوب فوت اولسه ورثه سى زيدك ديتى نامنه مزبورلردن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(لانه كالجانى على نفسه (درر فى جناية البهيمة)

برصنعت اربابندن اولان زيدك شاكردى عمرو كبير غائب اولدقده عمروك اقرباسى

فانه اذا قطع عمدا يقاد ايضا (درر في القود فيما دون النفس) ونقل الدية قدسبق ولايخفى ما في التعليق (لمرتبه)

زيد عمروك اغزينه ضرب ايدوب ايكي ديشني تحريك ايتدكدنصكره برسنه تأجيل اولنوب اول ديشلر سياه اولوب ومنفعت مضغلري قالميوب اول حال اوزره قالسه زيده ايكي ديشك ديتي لازمه اولورمي * الجواب * اولور

ولاقصاص اوكسر نصف سن فاسود باقيها بل دية السن كلها وكذا لواحمر اواصفر اواخضر وهذا اذا فات منفعة مضغه والافان لم يرحال التكلم فلاشئ فيه والافقيه الدية ذكره الزيلعي وغيره ولواسودت الاسنان كلها بضربة وهي قائمة فالدية في الخطأ على العاقلة وفي العمد في ماله (الدر المنتقى في الشجاج) و يستأني في اقتصاص السن والموضحة حولا وكذا لوضرب سنه فتحركت (الدر المختار في الشجاج)

زيد كوسج اولميان عمروك لحيه سني بالكليه تراش ايتدكدنصكره برسنه مرور ايدوب بتماسه زيده ديت لازمه اولورمي * الجواب * اولور

(ولحية حلقت فلم تنبت و يؤجل سنة فان مات فيها برئ وفي نصفها نصف الدية وفيما دونها حكومة عدل كشارب ولحية عبد في الصحيح ولاشئ في لحية كوسج على ذقنه شعرات معدودة ولوعلى خده ايضا ولكنه غيرمتصل فحكومة عدل ولومتصلا فكل الدية (الدر المختار في الديات)

زيد هندك فرجني بچاق ايله قطع ايدوب بعد البرء هند اول قطعدن ناشي بولني امساكه قادره اولماسه زيده ديت مرأة لازمه اولورمي * الجواب * اولور

(ولوقطع فرج امرأة وصارت بحيث لاتستمسك البول ففيه الدية
(خلاصه في الثلث من الجنايات)

زيد صغير اوغلي عمروي ختان ايچون بكرختانه امرايتمكله بكر عمروي ختان ايدركن خطأ عمروك حشفه سني بالكليه قطع ايدوب بعده عمرو برء تام حاصل اولدقده اصلا حشفه سي قالماسه بكره نه لازم اولور * الجواب * ديت كامله

(ولاضمان على حجام و بزاغ وفصاد لم يجاوز المعتاد فان جاوز ضمن الزيادة كلها اذا لم يهلك وان هلك ضمن نصف دية النفس فلوقطع الختان الحشفة و برئ المقطوع تجب عليه دية كاملة وان مات فالواجب عليه نصفها
(تنوير الابصار في ضمان الاجير)

بوصورتده ديت كامله كشدن نه مقداردر * الجواب * اون بيك درهمدر

(الدية من الذهب الف دينار و من الفضة عشرة الاف د رهم ومن الابل مائة
(نقايه في الديات)

بر برطاقفه سندن زيد عمروك ذلك النده اولان طمريني عمروك اذنيله فصد ايتدكده اول طمري عمروك اذنسز معتادي تجاوز ايدوب زياده قطع ايتمكله عمرو اول فصددن صاحبفراش اولوب قالقمدين متأثرا فوت اولسه عمروك ورثه سي عمروك نصف

دیتنی زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(ولاضمان علی حجام و بزاغ ای بیطار وفصاد لم یجاوز الموضع المعتاد فان جاوز المعتاد ضمن الزیادة کلها اذا لم یهلك المجنی علیه وان هلك ضمن نصف دیة النفس لتلفها بمأذون فیه وغیر مأذون فیه فیتنصف (الدر المختار فی ضمان الاجیر)
بوصورتده عمروك نصف دیتی کشندن بشیك درهم اولورمی * الجواب * اولور
(مرنقله من الدرر والنقایة)
زید فصاد عمروك امریله عمروك قولنی فصد ایدوب لکن عمرو فصد عقبنده اعمال شاقه یه مشغول اولمغین قولی شیشوب بعده اوتوز بش کون مرورنده فوت اولسه زید معتادی تجاوز ایتمش دکل ایکن عمروك ورثه سی جائز که سنك فصد کدن فوت اولمش اوله دیوب عمروك دیتی نامنه زیددن نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرنقله)
زید عمروك کردننه آلت جارحه ایله ضرب وجرح ایتدکدنصکره بعد البرء اثری قالسه زیده حکومت عدل لازمه اولورمی * الجواب * اولور
(وفی الحاوی فی کتاب الاجناس قال کل شجة تحت الذقن ففیها حکومة عدل لایقدر ارشها بالتقدیر (تاتارخانیه فی الثالث من الجنایات)
بوصورتده عمرو قول فرض اولنوب بو اثرایله و بو اثرسز تقویم اولنوب قیمتلرینك تفاوتی نه مقدار اولور ایسه دیتدن اولمقدار حکومت عدل اولوب مثلا بو اثر ایله عشر قیمتی ناقص اولسه دیتك عشری زیده لازم اولورمی * الجواب * اولور
(فبین الحکومة بقوله فیقوم عبدا بلاهذا الاثر ثم معه فقدر التفاوت بین القیمتین من الدیة حکومة العدل فیفرض ان هذا الحر عبد وقیمته بلاهذا الاثر الف درهم ومعه تسعمائة فالتفاوت بینهما مائة درهم وهو عشر الالف فیؤخذ هذا التفاوت من الدیة وهی عشرة الاف درهم فعشره الف درهم فهو حکومة عدل و به یفتی (درر فی الشجاج)
زید صغیر عمرو صغیرك آلت جارحه ایله ایکی پارمغنی جرح ایدوب بعد البرء عمروك اول ایکی پارمغی بالکلیه عملماندہ اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت اصبعین
(الصبی المحجور مؤاخذ بافعاله (اشباه فی الحجر)
زید عمروك باشنه طاش ایله ضرب ایتمکله عمروك قوهٔ ناطقه سی فائته اولوب بالکلیه تکلمه قادر اولماسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت
(واما اذهاب معنی العضو مع بقائه صورة فنحو العقل والسمع والبصر والکلام والشم والذوق والجماع والایلاد (بدایع فیما فیه دیة کاملة) وکل عضو ذهب نفعه بضرب ففیه دیته (نقایه فی الدیات)
هند زینبك اغزینه یومرق ایله خطأ ضرب ایدوب بردیشنی چیقارسه هنده نه لازم اولور * الجواب * نصف عشر دیت مرأة
(وفی کل سن یعنی من الرجل اذ دیة سن المرأة نصف دیة الرجل جوهره خمس من الابل اوخمسون دینارا او خمسمائة درهم (الدر المختار فی الدیات)

هند زیدك یومرق ایله اغزینه اوروب اوج دیشنی جیقارسه هنده نه لازم اولور * الجواب * هر بردیش ایجون دیت سن لازمه اولور
(مر نقله آنفا)

زید عمروك ایکی قولنی الت جارحه ایله ضرب وجرح ایدوب بعد البرء عمروك قوللری بالکلیه عمل مانده اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت کامله
(وفی النفس والانف والذکر والحشفة والعقل والشم والذوق والسمع والبصر واللسان ان منع النطق اواداء اکثر الحروف ولحیة حلقت فلم تنبت وشعر الرأس کذلك والعینین والیدین والشفتین والحاجبین والرجلین والاذنین وثدیی المرأة الدیة وفی کل واحد من هذه الاشیاء نصف الدیة (تنویر الابصار فی الدیات)

زید جرح اولوب بعد البرء اثری قالمغله زید عمرودن سن بنی جرح ایلدك دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب زیدك مدعاسی ثابت اولماسه قوری مجرد دیله عمرودن نسنه المغه قادر اولور می * الجواب * اولماز
(ذ بمجرد الدعوی لایثبت لقوله صلی الله تعالی علیه وسلم لو خلی الناس ودعواهم لادعی قوم دماء قوم واموالهم لکن البینة علی المدعی والیمین علی من انکر (مجمع الانهر فی القسامة)

زید عمروك باشنه دکنك ایله ضرب ایدوب زیدك ضربندن ناشی عمروك برکوزی بالکلیه کورمز اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * نصف دیت لازم اولور
(مر نقله من التنویر)

زیدك الی شدت ایله عمروك برکوزینه طوقنوب طوقنماسندن ناشی عمروك اول کوزی بالکلیه کورمز اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * نصف دیت
(مر نقله من التنویر)

زید عمروك باشنه قلج ایله ضرب وجرح ایدوب بعد البرء اول جرحدن عمروك سمعنه ضعف کلوب قولاقلری کالاول اشتمز اولسه زیده نه لازم اولور
* الجواب * حکومت عدل لازم اولور
(واما الذی یجب فیه ارش غیر مقدر وهو المسمی بالحکومة فالکلام فیه فی مواضع فی بیان الجنایات التی تجب فیها الحکومة وفی تفسیر الحکومة اما الاول فالاصل فیه ان مالاقصاص فیه من الجنایات علی ما دون النفس ولیس له ارش مقدر ففیه الحکومة لان الاصل فی الجنایات الواردة علی محل معصوم اعتبارها بایجاب الجابر او الزاجر ما امکن (بدایع فیما یجب فیه ارش غیر مقدر)

زید عمروك بلنی آلت جارحه ایله ضرب وجرح ایدوب بعد البرء عمروك بلنه ضعف کلمکله کالاول اوتوروب قالقمغه قادر اولمیوب لکن غیری نقصانی اولماسه زیده نه لازم اولور * الجواب * حکومت عدل (مر نقله من البدایع)

زید عمروك ارقه سنی وبلنی بجاقی ایله ضرب وجرح ایدوب بعد البرء عمروك برایاغنه

اول جرحدن عرج عارض اولغله كالاول مشيه قادر اولميوب لكن بالكليه عمل مانده اولماسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل
(مرنقله من البدايع)
زيد عمروك دكنك ايله باشنه ضرب وجرح ايتمكله بعد البرء اول ضرب بدن ناشي عمروك ايكي كوزي بالكليه كورمز اولوب وايكي قولاغي بالكليه اشتمز اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ايكي كوزينك ذهاب بصري ايچون ديت كامله ايكي قولاغنك ذهاب سمعي ايچون دخي ديت كاملهٔ اخرى لازمه اولور
(واما اذهاب معنى العضو مع بقائه صورة فنحو العقل والسمع والبصر والكلام والشم والذوق والجماع والايلاد بان ضرب على رأس انسان فذهب عقله اوسمعه او بصره اوكلامه اوشمه اوذوقه اوجماعه اوايلاده بان ضرب على ظهره فذهب ماء صلبه والاصل فيه ماروى عن عمر رضي الله تعالى عنه انه قضى في رجل واحد باربع ديات ضرب على رأسه فذهب عقله وكلامه وبصره وسمعه ولانه فوت المنافع المقصودة من هذه الاعضاء على سبيل الكمال (بدايع فيما فيه دية كاملة من الجنايات)
زيد عمروك برقولي ايله باشني آلت جارحه ايله ضرب وجرح ايدوب بعد البرء عمروك بر كوزي بالكليه كورمز و بر قولاغي بالكليه اشتمز اولوب اول قولي بالكليه عمل مانده اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت كامله ونصف ديت
(كل ما كان في النفس زوجا ففي احدهما نصف الدية وفي كلاهما الدية كاملة كاليدين والرجلين والاذنين والحاجبين والشفتين والعينين والخصتين
(شرح الطحاوي في الديات . باقي القبور ديعلم تمامه من البدايع)
زيد هنده زنا قصد ايدوب هند امتناع ايتمكله زيد هندك صاچني ديبندن قطع ايدوب بعده برسنه مرور ايدوب هندك صاچي اوزاميوب قطع اولنديغي وجه اوزره قالسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل
(لح) امرأة قطعت ذوابتي امرأة اخرى عند الرأس ومضت سنة فلم تبلغ الذوابتان النهاية القديمة بل بقيت كما قطعت ففيها حكومة عدل (قنيه في الجنايات)
زيد زوجه سي هنده غضب ايتدكده هندك صاچني ديبندن بچاق ايله قطع ايدوب بعده برسنه مرور ايدوب هندك صاچي اوزاميوب قطع اولنديغي وجه اوزره قالسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل
زيد عمروك خنجر ايله دوداغني اوروب بعد البرء عمرو كالاول تكلمه قادر اولماسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل (مرنقله من البدايع)
زيد آلت جارحه ايله عمدا عمروك باشنه ضرب ايدوب موضحة شج ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * شجهٔ موضحه ايله قصاص اولنور
(لاقود في الشجاج الا في الموضحة عمدا وهي التي توضح العظم اي تبينه لامكان اعتبار المساواة فيها بان يسبر غورها بالمسبار ثم يتخذ حديدة بقدر ذلك فيقطع بها مقدار ما قطع (درر في الشجاج)

﴿ فی جنایة الرقیق والجنایة علیه ﴾

زیدك قولی عمرو زیدی آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایلسه عمروه نه لازم اولور
* الجواب * قصاص
(عبد قتل مولاه عمدا لارواية فيه وقال الفقيه ابوجعفر يقتل (بزازيه فی الجنایات)
ويقتل العبد بمولاه (خانیه فی باب القتل من الجنایات)

زیدك قولی عمرو زیدی صوپه تعبیر اولنور عصای کبیر ایله باشنه عمدا ضرب وجرح
ایدوب وآخر قولی بکر دخی بچاق ایله عمدا ذبح ایدوب ایکیسی زیدی جرح مثخن ایله
معا جرح وقتل ایلسه لر زیدك ورثه سی عمرو و بکری قصاص ایتدرمکه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر (من نقله آنفا)

زیدك تدبیر مطلق ایله مدبری اولان قولی عمرو بکرك بردیشنی چیقارسه زید عمروك مدبرا
قیمتیله ارشدن اقلنی بکره و یروکن بکر راضی اولمیوب باکه عمروی تسلیم ایله دیو زیده
جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وان جنى مدبر اوام ولد خطأ ضمن السيد الاقل من قيمته اى قيمة كل منهما بوصف
التدبير والاستيلاد يوم الجناية وتمامه فى الكفاية ومن الارش فيجب اقلهما
(قهستانی فی جنایة المملوك)

زید مقتولك ورثه سی عمروك قولی بکردن عمروك غیابنده سن زیدی موجب قصاص
اولان قتل ایله قتل ایدوب حتی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی و بکر بالکلیه انکار
ایلسه ورثه بکرك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك بکری قصاصا قتل ایتدرمکه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(ولو قامت البينة على العبد المأذون اوالمحجور على سبب قصاص اوحد من القتل
اوالقذف اوالزنا اوالشرب لم يقض بها عليه حتى يحضر المولى عند ابى حنيفة ومحمد
رحمهما الله تعالى وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى يقضى بها وان كان غائبا واجمعوا
على انه لو اقر بالحدود والقصاص فانها تقام من غير حضور المولى
(من مأذون البدايع فى بيان سبب ظهور الدين)

زیدك قولی عمرو بکرك کوزینی طاش اوروب چیقاروب زید جنایت مزبوره یه عالم
اولدقدنصکره عمروی بشره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایلسه بکر کوز ینك دیتنی زیددن
المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وان باعه اواعتقه بعد العلم بالجناية وجب عليه الارش (قدوری فی الدیات)

زیدك قولی عمرو بکری خطأ قتل ایلسه زید عمروی بکرك ورثه سنه تسلیم ایدرکن ورثه
عمروی المیوب بکرك دیتنی ویریورز یده جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(واذا جنى العبد جناية خطأ فمولاه بالخيار ان شاء دفعه بها فيملكه ولى الجناية وان شاء
فداه بالارش وامسك عبده (تاتارخانیه فی التاسع من جنایة الرقیق)

زيدك قولی عمرو بكری آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلسه بكرك ورثه سی عمروی قصاص ايتدرميوب زيد مجرد عمرو قوللك اولمغله بكرك ديتنی ويرديمكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(جنی عبد عمدا فی النفس يجب القود لمامر الا ان يصالح ای يقع الصلح بين الولی والمولی او يعفی ای يقع العفو من الولی (درر فی جناية الرقيق)

زيدك قولی عمرو دكنك ايله بكرك بركوزينی ضرب واخراج ايتدكد نصكره زيد جنايتی بيلوركن عمروی بشره باتابيع وتسليم ايلسه بكر كوزينك ديتنی زيددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(فان وهبه السيد بعد الجناية او باعه بيعا صحيحا فانه بالفاسد لم يصر مختارا للفداء الا اذا سلم كما فی الهداية او اعتقه اودبره اوكاتبه اواستولدها ولم يعلم بها ضمن الاقل من قيمته ومن الارش وان علم غرم الارش (قهستانی فی جناية المملوك ملخصا)

زيد عمرو بربره قولم بكری ختان ايله ديو امر ايدوب عمرودخی معتاد اوزره بكرك موضع ختاننی قطع ايدركن حشفه سنی دخی قطع ايدوب بعده بكر فوت اولميوب موضع ختانك جرحندن بری اولوب لكن ذكرينك منفعتی بالكليه زائل اولسه زيد بكرك تمام قيمتنی عمروه تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(امر حجاما او ختانا ليختن ابنه او عبده فختن فقطع رأس الذكر حتی فاتت المنفعة علی الكمال فان مات العبد او الصبی فعلی الختان فی الصبی نصف الدية وفی العبد نصف القيمة وان برأ من ذلك وصحا يضمن تمام الدية فی الصبی وتمام القيمة فی العبد (لاقطی فی قتل المأذون من الجنايات) لكن تمام القيمة انما تضمن اذا لم يبلغ قيمته دية الحر اما اذا بلغت نقص من قيمته عشرة دراهم كما هو المصرح فی كتب المذهب فالاولی ان ينبه عليه فی هذا السؤال (لمرتبه الفقير)

زيد قولم عمروه انجق يوزدكنك اور ديو بكره امر ايتمكله بكردخی عمروه يوزدكنك اوردقدنصكره زيدك اذنسز بكره اون دكنك دخی اوروب بعده عمرو اول ضربدن صاحب فراش اولوب فالقمددن متأثرا فوت اولسه يوزدكنك ايله عمروك قيمتنه ترتب ايدن نقصان رفع اولنوب يوزدكنك ايله مضروب اولديغی حالده اون دكنك ايله قيمته ايدن نقصان ايله باقی قلان قيمتنك نصفنی بكره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده عمروك قيمتی يوزاللی غروش اولوب يوزدكنك ايله مثلا قيمتنك يوزغروشی واون دكنك ايله اون غروشی ناقص اولمش اولسه اول اون غروش ايله باقی قيمتنك يكرمی غروشنی بكره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(ولو امر رجلا ان يضرب عبده عشرة اسواط فضربه احد عشر سوطا فمات من ذلك رفع عنه مانقصته العشرة الاسواط وضمن مانقصه السوط الاخير مضروبا عشرة اسواط ونصف مابقی من قيمته اما رفع مانقصه العشرة الاسواط لانه فی هذا الضرب عامل للمولی لانه ضرب بامره فانتقل الفعل الی المولی واما ضمان مانقصه

السوط الاخير لانه متعد في هذا الضرب واما مضروبا عشرة اسواط لان الضرب الحادي عشر صادفه وهو منقوص بضرب عشرة اسواط واما وجوب نصف مابقي من قيمته لان العبرة في ضمان النفس لعدد الجناة لالعدد الجنايات والجناة اثنان يعني المولى بضرب عشرة اسواط وهو بضرب سوط واحد (من اجارات الولوالجية في الثاني فيما يضمن المستأجر)

زيد عمروك جاريه سي هندي آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قصاص

(يجب القصاص بقتل من هو محقون الدم على التأبيد عمدا فيقتل الحر بالحر وبالعبد والمسلم بالذمي ولايقتلان بمستأمن بل المستأمن بمثله والذكر بالانثى (ملتقى في الجنايات)

برقاج كمسنه لر زيدك قولى عمرو ايله شرب خمر ايدوب عمرو سكران ايكن مزبورلر عمروي يوزي اوزرينه آتشه براغوب عمروك اعضاسنك اكثري محترق اولدقده عمرو برقاج كون مضطربا كزدكدنصكره صاحب فراش اولوب بعده برقاج كون مرورنده متأثرا فوت اولسه زيد عمروك قيمتني مزبورلردن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور اكر قيمتي ديت حره بالغه ايسه اون درهم نقص اولنور

(ولو القاه في النار ثم اخرج وبه رمق فمكث اياما ولم يزل صاحب فراش حتى مات قتل وان كان يجيئ ويذهب ثم مات لم يقتل (هنديه في الثاني من الجنايات) وان كان بحيث يجيئ ويذهب ثم مات من ذلك لم يقتل وعليه الدية (هنديه في الفصل المذكور) دية العبد قيمته فان بلغت هي دية الحر و بلغت قيمة الامة دية الحر نقص من كل دية عبد وامة عشرة دراهم اظهارا لانحطاط رتبة الرقيق عن الحر وتعيين العشرة بأثر ابن مسعود رضي الله تعالى عنه وعنه من الامة خمسة ويكون على العاقلة في ثلاث سنين (الدر المختار في الجناية على العبد)

هند زيدك جاريه سي زينبي طاش ايله ضرب وقره بره ايدوب زينب اول ضربدن ناشئ صاحبة الفراش اولوب فالقمدين متأثرة فوت اولسه زيد زينبك قيمتني هنددن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور اكر قيمتي ديت حره يه بالغه ايسه اون درهم نقص اولنور (مرنقله من الدر المختار)

زيد صغير عمروك قولي بكر صغيرك برقولني طاش ايله ضرب وجرح ايدوب قولني قيرمغله بكرك اول قولي بعد البرء بالكلية عمل مانده اولسه عمرو بكرك نصف قيمتني زيدك وصيسي يدنده اولان مالندن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(وماقدر من دية الحر قدر من قيمته و (ح) ففي يده نصف قيمته بالغة مابلغت في الصحيح (الدر المختار في الجناية على العبد)

زيد عمروك قولي بكرك اغزينه ضرب ايدوب ايكي ديشني چيقارسه زيده نه لازم اولور * الجواب * هر بر ديش ايچون عبدك نصف عشر قيمتي ضمان لازم اولور

(وفي كل سن يعني من الرجل اذ دية سن المرأة نصف دية الرجل جوهره خمس من الابل

او خمسون دينارا او خمسمائة درهم لقوله عليه السلام في كل سن خمس من الابل يعني نصف عشر ديته لو حرا ونصف عشر قيمته لو عبدا (الدر المختار في الديات)

﴿في جناية البهيمة والجناية عليها﴾

زيد طريق عامده كيدركن عمرو زيدك اردندن آت قوشدر دقده زيدك اوزرينه اوغرايوب زيدى آته چكندوب قره يره ايتمكله زيد متأثرا فوت اولسه ورثه سى زيدك ديتنى عمرودن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ضمن الراكب في طريق العامة ماوطئت دابته وما اصابت بيدها او رجلها او رأسها او كدمت او خبطت او صدمت (تنوير الابصار في جناية البهيمة)

زيد ملك منزلنده آتى طوت ديو عمروه ويروب عمرو آتى طوتاركن بكر صغير زيد وعمروك امرلرنسز زيدك منزلنه كلدكده من بورلرك مستعلرنسز آتك اردينه كچوب آتى اوركتمكله آت قيج اياغيله بكرى دپوب بكر فوت اولسه ورثه سى زيددن يا عمرودن ديت نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(يضمن الراكب السائر في الطريق واما في ملك نفسه فلا يضمن بفعل الدابة الا في الوطئ وهو راكبها لانه به مباشر فيحرم الميراث (الدر المنتقى في جناية البهيمة) ومن ضرب دابة عليها راكب او نخسها فنفحت او ضربت بيدها او نفرت فصدمته فمات ضمن هو لا الراكب ان فعل ذلك حال السير وان اوقفها الا في ملكه فعليهما وان نفحت الناخس فدمه هدر (ملتقى في جناية البهيمة)

زيد صغير عمروك باركيرينى عمروك اذنسز الوب يولارينى بلنه باغليوب كوتورركن باركيراوركوب صغيرى سوريمكله صغير فوت اولسه ورثه سى عمرو مجرد باركيرك سوريمكله فوت اولدى ديو صغيرك ديتنى ويرديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(جرح العجماء جبار يعني فعل العجماء هدر (هدايه في جناية البهيمة)

زيد آتنه بنوب طريق عامده عمروك اردندن كيدركن آت عمروك صول او يلوغنى اصيروب جرح ايتمكله عمرو اول جرحدن صاحب فراش اولوب قالقمدين متأثرا فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت

(ضمن الراكب في الطريق العام ماوطئت دابته وما اصابت بيدها او رجلها او رأسها اوكدمت اى عضت بمقدم اسنانها او خبطت اي ضربت بيدها او صدمت اي ضربت بنفسها شيئا يقال اصطدم الفارسان اذا ضرب احدهما الآخر بنفسه فان الاحتراز عن هذه الاشياء ممكن لانها ليست من ضرورات السير فقيد بشرط السلامة عنها (درر في جناية البهيمة)

برقاج كمسنه لر جريد اويناموق ايچون صحرايه چيقوب جريد اويناركن ايچلرندن زيد وعمرو آت قوشدر دقلرنده يرى برينه خطأ طوقوشوب زيدك آتنك ضربندن ناشى عمروك آتى ييقلوب عمرو متأثرا فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت

(ضمن عاقلة كل فارس اوراجل دية الاخر ان اصطدما وماتا ولم يكونا من العجم حتى لوكانا منهم وجبت الدية فى مالهم كما مرمرارا وكان اى الاصطدام خطأ لانه موت كل منهما مضاف الى فعل صاحبه وفيه خلاف زفر والشافعى رحمهما الله تعالى ولو كان الاصطدام عمدا فنصفها اى الواجب نصف الدية اتفاقا لان كلا منهما مات بفعله وفعل الاخر فيعتبر نصف الدية ويهدر النصف

(درر فى جناية البهيمة)

زيدك آخورنده مربوط اولان آتى زيدك صنعنسز بوشانوب فرار ايدركن عمرو آتك اردندن يتشوب طوتمق استدكده آت عمرو ى دپوب پراياغى بالكليه عملماندە اولسه عمرو اياغنك ديتى نامنه زيدن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان ارسل طيرا ساقه اولا اودابة اوكلبا ولم يكن سائقاله اوانفلتت دابة بنفسها واصابت مالا اوآدميا نهارا اوليلا لاضمان فى الكل لقوله عليه السلام العجماء جبار اى المنفلتة هدر

(الدر المختار فى جناية البهيمة)

زيدك آخورنده مربوط اولان آتى بوشانوب زيدك ملك قپوسندن صواچيقركن عمرو آتك يانندە واروب آتى طوتمق استدكده آت اوركوب باشيله عمروه طوقنمغله عمرو قپويه دوشوب فوت اولسه عمروك ورثه سى زيدن عمروك ديتى نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (مر نقله آنفا من الدر المختار)

زيد اوكوزلرينى عربه يه قوشوب شهر ايچنده طريق عامده كيدركن اوكوزلرى طوتمقده مسامحه ايدوب احترازممكن ايكن ايچيوب اوكوزلر طريق عامده مرور ايدن عمروى سوسوب بوينوزيله عمروك كوزينى چيقارسه عمرو كوزينك ديتنى زيدن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وضمن السائق والقائد ماضمنه الراكب (تنوير الابصار فى جناية البهيمة وقدمر تفصيله من الدرر)

زيد طريق عامده آتنك بولارينى معتاد اوزره طوتاركن عمرو آتك اردينه كلوب آته طوقنمغله آت زيدك صنعنسز عمروى دپوب عمرو فوت اولسه ورثه سى مجرد آتك دپوب فوت اولدى ديو عمروك ديتى نامنه زيدن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولو نفحت الناخس فدمه هدر (الدر المختار فى جناية البهيمة)

زيد عمروك اوكوزينك قويروغنى دبندن قطع ايلسه عمرو اوكوزك نقصان قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وانما خص بالعين لان فى قطع لسان الثور والحمار ضمان النقصان على مانقل عن شرف الائمة وعنه جميع القيمة كما فى المنية وفى اذن الدابة وذنبها ضمان النقصان وفى اليد والرجل منها القيمة وعليه الفتوى كما فى الذخيرة

(قهستانى فى جناية البهيمة وعليها)

زید عمروك اوكوز ینك قویروغنی بچاق ایله دیبندن قطع ایلسه عمرو اوكوزك نقصان قیمتنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(مر نقله آنفا)

زید عمروك اوكوز ینك برایاغنی بالتهایله ضرب وجرح ایدوب بعد البرء اوكوزك اول ایاغی سقط اولوب عمل مانده اولسه عمرو اوكوزی زیده تسلیم ایدوب قیمتنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(ولوقطع قوایم الدابة فانه یضمن جمیع قیمتها ذكره الامام السرخسی فی غصب الاصل وفی غصب الفتاوی ان لم یكن مأكول اللحم هكذا اما اذا كان مأكول اللحم له الخیار ان كان له قیمة بعد القطع ان شاء سلمه وضمنه القیمة وان شاء امسكه وضمن الجانی مانقصه (خلاصه فی الجنایة علی الدابة)

زید عمروك قاطر ینك ایاغنه دكنك ایله ضرب ایتمكله اول ضرب بدن ناشی قاطرك اول ایاغی طوپال اولوب بالكلیه عمل مانده اولمیوب لكن كالاول مشیه قادر اولمامغله قیمتنه نقصان ترتب ایلسه عمرو قاطرك نقصان قیمتنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(عرج الحمار المغصوب فی ید الغاصب ان كان یمشی مع العرج ضمن النقصان وان كان لایمشی فهو بمنزلة قطع الید (خلاصه فی الغصب)

زید عمروك آتنی قلج ایله اوروب قتل ایلسه عمرو آتنك لاشه سنی زیده تسلیم ایدوب قیمتنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(لواهلك حمارا او بغلا بقطع یده او بذبحه ضمنه وسلمه الیه اوامسكه ولاشیٔ له و به یفتی (فصولین فی الثالث والثلثین)

زید عمروك قسراغنی تفنك ایله اوروب اهلاك ایلسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور (مر نقله من الفصولین مع قید زائد)

زید عمروك منزلنی محافظه ایچون معلم اولان كلب حارسنی قتل ایلسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور
(الكلب المعلم للحراسة والصید ونحوهما یجوز بیعه و یغرم مستهلكه عندنا خلافا للشافعی رحمه الله تعالی (عماد یه فی الضمانات)

زید عمروك كلب معلم اولان تازیسنی بغیرحق طاش ایله اوروب اهلاك ایلسه عمرو تازیسنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(دیة الكلب المعلم اربعون درهما ودیة الكلب الماشی خلف الغنم عشرون درهما ودیة كلب المزارعة قفیزان من الطعام ودیة كلب البیت عشرون درهما من شرح الطحاوی (صرة الفتاوی فی الجنایة علی البهیمة)

زید عمروك كلب معلمنی قتل ایلسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور
(مر نقله من العمادیه)

برقریه اهالیسنك مرعا لرندن اولوب ممر حیوانات اولان موضعنده زیدك بلا اذن السلطان حفر ایتدیکی قیویه اهالیدن عمروك برصغر اینکی دوشوب هلاك اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(اذا حفر بئرا فی الموضع الذی یحتاج الناس الیه یکون ضامنا لما عطب به اذا لم یفعل باذن الامام (خانیه فیما یحدث فی الطریق)

برقریه قربنده اولوب اهالینك صویه احتیاجلری اولان موضعده زید اذن سلطانی ایله برقیو حفر ایتدکدنصکره عمروك بردوسی زیدك صنعنسز اول قیویه دوشوب هلاك اولسه عمرو مجرد قیویی سن حفر ایتمکله دوه می ضامن اول دیو زیده جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن حفر او اوقف او بنی فی الطریق اوفی سوق العامة باذن السلطان لم یضمن کذا فی محیط السرخسی (هندیه فی الحادی عشر من الجنایات)

برقریه اهالیسندن زید بارکیرینی صالیو یرمکله بارکیر عمروك ملك منزلی ایچنه کیروب منزل ایچنده صو قیوبسنه عمروك صنعنسز دوشوب هلاك اولسه زید عمروه مجرد بارکیرم سنك صو قیوکه دوشوب هلاك اولمغله قیمتنی ضامن اول دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولاضمان فیما تلف بشیء فعل فی الملك وفی فنائه فیه حق التصرف بان لم یکن للعامة ولامشترکا لاهل سکة غیر نافذة (ملتقی فیما یحدث فی الطریق)

زیدك قره صغر اینکی عمروك تارلاسی ایچنده هالك بولنوب نه وجهله هلاکی معلوم اولماسه زید عمروه مجرد تارلاکده هالك بولنمغله ضامن اول دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الخانیة وجد بهیمة اودابة مقتولة فلاشیء فیها (الدر المختار قبیل المعاقل)

﴿باب القسامة﴾

زید بربلده ده واقع زندانده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه اول زندان قربنده اولان محله اهالیسنه قسامه ودیت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی مسجد محلة وشارعها علی اهلها وسوق مملوك علی الملاك وفی غیره والشارع الاعظم والسجن والجامع لاقسامة والدیة علی بیت المال (تنویر فی القسامة)

برقریه ده واقع زیدك ساکن اولدیغی ملك منزلنده اوغلی عمرو جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه قسامه ودیت یالکز زیده می لازمه اولور یوخسه اهالی قریه نك جمله سنه می * الجواب * یالکز زیده

ولووجد القتیل فی دار ابیه اوامه اوالمرأة فی دار زوجها فعلیه القسامة والدیة علی العاقلة ولا یحرم عن المیراث (خانیه فی الجنایات) هذا اذا کان له عاقلة والا فعلیه (درر فی القسامة)

زید برسفینه ایچنده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه اهالی سفینه یه قسامه

ودیت لازمه اولور می * الجواب * اولور

(وان وجد القتیل فی سفینة کانت القسامة علی من فیها ای فی السفینة مطلقا ای سواء کان مالکها او ساکنها فیها (مجمع البحرین فی القسامة)

بو صورتده اهالی سفینه زیدی ایچلرندن عمرو قتل ایلدی دیو شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولور می * الجواب * اولماز

(و بطل شهادة اهل المحلة بقتل غیرهم او واحد منهم (تنویر الابصار فی القسامة)

زید بر محله ایچنده کسنه‌نك ملکی اولمیان خالی یرده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولمیوب ظاهرده وارث معروفی اولماسه امین بیت المال اهالی محله‌یه قسامه ایتدروب زیدك دیتنی محلهٔ مزبوره اهالیسندن بیت المال ایچون المغه قادر اولور می *الجواب *اولور

(ومن قتل مسلما خطأ لاولی له فالدیة علی عاقلته وعلیه الکفارة ومعنی قوله انا للامام حق الاخذ له لانه لاوارث له قال علیه الصلوة والسلام السلطان ولی من لاولی له (هدایه فی باب المستأمن ملخصا)

زید عمرونك ساکن اولدیغی ملك منزلنده مسافرت وجهی اوزره ساکن ایکن دیوار دالکسندن اوج تفنك آتیلوب قورشونلرندن بر قورشون زیدی جرح وقتل ایدوب زیده اصابت ایدن قورشونك تفنکنی کیم آتدیغی معلوم اولماسه عمروه قسامه ودیت لازمه اولور می * الجواب * اولور

(واذا خرج الرجل فی قبیلة فاصابه حجر لایدری من رماه فشجه ولم یزل صاحب فراش حتی مات فعلی الذین اصیب فیهم الدیة والقسامة (محیط برهانی فی الحادی عشر من الجنایات) وفی مجموع النوازل اذا وجد الضیف قتیلا فهو علی رب الدار عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی وقال ابو یوسف رحمه الله تعالی ان کان نازلا فی بیت علی حدة فلا دیة ولا قسامة وان کان مختلطا فعلیه الدیة (محیط برهانی فی الفصل المذکور)

بر قریه‌یه صوت استماع اولنمیوب کسنه‌نك ملکی اولمیان خالی یرده زید جرح اولنوب بعده زید قریهٔ مزبوره اهالیسندن عمرونك منزلنه نقل اولندقدنصکره عمرونك منزلنده فوت اولوب جارحی معلوم اولماسه عمروه قسامه ودیت لازمه اولور می * الجواب * اولماز

(اذا وجد القتیل فی فلاة من الارض لیس بملك لاحد انه لاقسامة فیه ولا دیة اذا کان بحیث لایسمع الصوت من الامصار ولا من قریة من القری (بدایع فی شرائط وجوب القسامة) العبرة لایجاب القسامة والدیة بحال الجرح لابحال الموت (محیط برهانی فی القسامة من الجنایات)

زیدك قولی عمرو بر قریه ایچنده کسنه‌نك ملکی اولمیان خالی یرده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه زید قریهٔ مزبوره اهالیسندن بعد القسامة عمرونك قیمتنی المغه قادر

اولور مى * الجواب * اولور لكن عمروك قيمتى ديت حره بالغه ايسه
اون درهم نقص اولنور

(وتجب فى العبد القسامة والقيمة اذا وجد قتيلا فى غير ملك صاحبه لانه آدمى من كل وجه ولهذا يجب فيه القصاص فى العمد والكفارة فى الخطاء وتغرم العاقلة قيمته وهذا على اصل ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى واما على اصل ابى يوسف رحمه الله تعالى لاقسامة ولادية فيه (بدايع فى شرائط وجوب القسامة) دية العبد قيمته فان بلغت هى دية الحر وقيمة الامة دية الحرة نقص من كل عشرة (تنوير الابصار فى الجناية على العبد)

زيدك آزادسز قولى عمرو برقريه ايچنده كسنه نك ملكى اولميان يرده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه زيد قريه ء مزبوره اهاليسنه قسامه ايتدروب عمروك قيمتنى اهالى قريه دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور لكن عمروك قيمتى ديت حره بالغه ايسه اون درهم نقص اولنور (مر نقله من البدايع والتنوير)

زيدك يوز غروش قيمتلو آزادسز جاريه سى هند برقريه ايچنده كسنه نك ملكى اولميان خالى يرده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه زيد اهالى قريه يه قسامه ايتدروب هندك قيمتنى قريه اهاليسندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(مر نقله من البدايع والتنوير)

هند زيدك تصرفنده اولان ملك صرفى اولان ايچنده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه زيده قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(وان وجد القتيل فى دار انسان فالدية على عاقلته والقسامة عليه وعلى قومه ان كانوا حضورا وان كانوا غيبا فالقسامة على رب الدار يكرر عليه الايمان هذا عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى هكذا فى الهداية (هنديه فى القسامة)

زيد آخر دياره كتدكده زيدك اوبكجيسى اولان عمرو زيدك منزلنده مستقلا ساكن ايكن عمرو منزل مزبورده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه زيده قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل ابو السعود العمادى عن رجل آجر داره الى زيد ثم وجد زيد فيها قتيلا ولم يعلم قاتله فهل تجب ديته على اهل المحلة او على مالك الدار اجاب لاتجب على صاحب الدار اذ لم يتصرف فيها ولا تجب على اهل محلة المقتول ايضا كالضيف اذا نزل فى بيت رجل فوجد فيه قتيلا ولم يعلم قاتله وكان البيت فى يده مستقلا ولم يكن مالكه ساكنا معه فيه حيث لاتجب القسامة والدية على مالكه فالحاصل ان من استأجر او استعار منزلا او حانوتا ووجد فيه قتيلا حال كونه مستقلا فى يده سواء كان المنزل او الحانوت ملكا او وقفا فى حكم من وجد قتيلا فى ملكه فيجعل كانه قتل نفسه وكان دمه هدرا وبه يفتى وهو قول ابى يوسف رحمه الله تعالى والقضاة مأمورون على العمل بهذا القول حتى لو حكم الحاكم بخلافه لاينفذ حكمه (صرة الفتاوى فى القسامة)

برقريه اهاليسندن هند قريه ء مزبوره قربنده واقع باغنك ايچنده اولان ملك منزلنده

مستقلة ساكنه ايكن جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه سائر اهاليه قسامه ودیت لازمه اولور می * الجواب * اولماز

(وان وجد قتيلا فى دار نفسه فالدية على عاقلة ورثته عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وعندهما وزفر رحمهم الله تعالى لاشئ فيه اى فى القتيل المذكور و به يفتى
(الدر المختار فى القسامة)

عرصه واشجارى زيدك برجهته مشروطه وقفى اولوب عمروك تحت اجاره سنده اولان باغچه ده عمرو مستقلا ساكن ايكن بكر اول باغچه ايچنده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه عمروه قسامه ودیت لازمه اولور می * الجواب * اولور

(واذا وجد القتيل فى دار فيها سكان وارباجها غيب فالدية والقسامة على ارباب الدار فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى على السكان (تاتارخانيه فى القسامة) والعمل اليوم على قول ابى يوسف رحمه الله تعالى لان القضاة ممنوعون عن الحكم على مذهب ابى حنيفة رحمه الله تعالى
(كذا فى هامش مجموعة انقروى)

زيد بر قريه ايچنده كسنه نك ملكى اولميان خالى موضعده جرح اولنوب بعده قريهٔ اخرايه نقل اولنوب قد نصكره صاحب فراش اولوب قالقمدين قريهٔ اخراده فوت اولوب جارحى معلوم اولماسه قسامه ودیت قريهٔ اولى اهاليسنه مى لازمه اولور يوخسه قريهٔ اخرى اهاليسنه مى * الجواب * قريهٔ اولى اهاليسنه

(ولو جرح فى محلة او قبيلة فحمل مجروحا فمات فى محلة اخرى من تلك الجراحة فالقسامة والدية على اهل المحلة التى جرح فيها وعند ابن ابى ليلى لاشئ على المحلتين والصحيح قولنا لان القتل حقيقة وجد فى المحلة الاولى دون الاخرى لان الموت اتصل بذلك الجرح لان اثرها فى الروح من متولدات فعله وفعله هو الجرح فصار قتلا (من جنايات محيط السرخسى فى القسامة)

اراضى اميريه دن بر قريه اهاليسندن هند ك طاپو ايله تصرفنده اولوب قريهٔ مزبوره يه صوت استماع اولنان تارلاده زيد جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قسامه ودیت يالكز هنده مى لازمه اولور يوخسه جمله قريه اهاليسنه مى
* الجواب * جمله قريه اهاليسنه

(واذا وجد فى ارض قرية وهى الى بيوت قرية اخرى اقرب فان كان الارض الذى وجد فيه القتيل مملوكا فهو على صاحب الارض وان لم يكن مملوكا فهو على اقرب القريتين
(المحيط البرهانى فى القسامة)

زيد بر بلده ده واقع جامع شريفده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه جامع قربنده اولان محله اهاليسنه قسامه ودیت لازمه اولور می * الجواب * اولماز

(ولا قسامة فى قتيل يوجد فى مسجد الجامع ولا فى شوارع العامة ولا فى جسور العامة لانه لم يوجد الملك ولا يد الخصوص وتجب الدية على بيت المال لان تدبير هذه المواضع

ومصلحتها الى العامة فكان حفظه اعليهم فاذا قصروا ضمنوا او بيت المال مالهم فيؤخذ من بيت المال (بدايع فى شرائط وجوب القسامة)

برمحله ايچنده كسنه نك ملكى اولميان خالى يرده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولميان زيدك حصرا وارثى لابوين قرنداشى عمرو محله مزبوره اهالبسندن اولان بكردن زيدى سن قتل ايلدك ديو دعوى و بكر انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه اهالى محله دن قسامه ساقطه اولورمى * الجواب * اولماز

(قتيل وجد فى محلة فادعى ولى القتيل القتل على رجل بعينه من اهل المحلة لاتبطل القسامة والدية على اهل المحلة وعن ابى حنيفة رحمه الله تعالى فى رواية يكون ذلك ابراء منه لاهل المحلة ثم لو اقام ولى القتيل شاهدين من غير اهل المحلة على ذلك الرجل فقد اثبت القتل عليه بالحجة فيقضى بموجبه وان اقام شاهدين من اهل المحلة لاتقبل شهادتهما ثم على قول ابى يوسف رحمه الله تعالى يحلف الشاهدان بالله ماقتلناه قط وعلى قول محمد رحمه الله تعالى يحلف الشاهدان بالله ماقتلناه ولاعلمنا له قاتلا (خانيه فى الشهادة من الجنايات)

برقريه ايچنده كسنه نك ملكى اولميان خالى يرده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولميان زيدك ورثه سى اهالى قريه يه قسامه ايتدرمك مرادايتدكلرنده اهالى قريه ايچلرندن عمرو ايچون زيدى عمرو قتل ايتمشيدى ديو دعوى ومدعارينه اقامت بينه ايلسه لر مزبورلردن قسامه ساقطه اولورمى * الجواب * اولور

(وبطل شهادة بعض اهل المحلة بقتل غيرهم او واحد منهم (تنوير الابصار فى القسامة) وباقى المسئلة يعلم مامر من الخانيه ومما سيأتى من المبسوط لكن ينبغى ان يقيد فى السؤال كون الشاهدين من غير اهل تلك المحلة كما لايخفى (لمرتبه الفقير)

برقريه ايچنده كسنه نك ملكى اولميان خالى يرده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولميان زيدك وارثى اهالى قريه دن ديت دعوى ايتدكده اهالى قريه زيدى برشخص غائب اجنبى قتل ايتدى ديو وارث يوزينه اثبات ايلسه لر ديت مطالبه سندن خلاص اولورلرمى * الجواب * شخص مزبور وشهود قريهٔ مزبوره اهالبسندن اولميوب عدالتلرى وار ايسه اولورلر

(وان ادعى اهل المحلة على رجل من غيرهم انه هو الذى قتله واقاموا عليه بينة من غيرهم قبلت بينتهم لانهم يسقطون بهذه البينة الخصومة عن انفسهم ومن ادعى نفى الخصومة عنه واثبته بالبينة كان ذلك مقبولا منه (مبسوط السرخسى فى القسامة)

برمحله ايچنده زيدك ساكن اولديغى ملك منزلنده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولميان عمروك ورثه سى زيدى قسامه وديت ايله مؤاخذه ايتدكلرنده زيد عمروى بكر قتل ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه اول محله اهالبسندن بشر وخالد شهادت ايلسه لر زيددن قسامه وديت ساقطه اولور * الجواب * اولور

(اذا وجد القتيل فى محلة وادعى اهل المحلة ان فلانا قتله دونهم واقاموا على ذلك بينة

من غير محلتهم جازت الشهادة ووقعت لهم البراءة عن القسامة والدية ادعى ولى القتيل ذلك اولم يدع كذا فى الذخيرة (هنديه فى القسامة)

زيد بر قريه‌ده واقع ملك منزلى ایچنده جريحا قتيل بولنسه اهل عرف طائفه سندن عمرو قريه كزده قان اولمش ديو اهالى قريه‌دن عشر ديت نامنه نسنه المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(ولا يجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعى (البحر الرائق فى باب التعزير)

زيد عمروى بكرك منزلنده قتل ايدوب فرار ايلسه عمروك ورثه‌سى بكره مجرد زيد عمروى منزلكده قتل ايتمكله زيدى بول ياخود عمروك ديتنى مالكدن وير ديو جبره قادر اولورلر مى * الجواب * اولمازلر

(ميت به جرح لايعلم قاتله اذ لو علم كان هو الخصم وسقط القسامة (درر ملخصا) لايلزم احدا احضار احد (اشباه فى الكفالة)

كوچرا ولى مقوله سندن بر قبيله كسنه‌نك ملكى اولميان صحراده مختلطا او به لرينى قوروب اوتوررلركن زيد اول او به لر اراسنده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه مز بورلره قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(ولو وجد فى معسكر فى فلاة غير مملوكة ففى الخيمة والفسطاط على من يسكنهما وفى خارجهما ان كانوا قبائل فعلى قبيلة وجد القتيل فيها (تنوير الابصار فى القسامة)

زيد اتباعيله شكاره كيدوب آت قوشاركن زيدك آتى سورچوب زيد آتدن دوشدكده آت زيدك اوزرينه باصوب مجروح ايتدكدنصكره اتباعى زيدى عمروك منزلنه كتوروب زيد عمروك منزلنده فوت اولسه عمروه قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(لانه كالجانى على نفسه (د رر فى جناية البهيمة)

هند بر قريه ایچنده كسنه‌نك ملكى اولميان خالى يرده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه اهالى قريه‌يه قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(واذا وجد القتيل فى قرية اصلها القوم شتى فيهم المسلم والكافر فالقسامة على اهل القرية المسلم منهم والكافر سواء ثم يفرض عليهم الدية فما اصاب المسلمين من ذلك فعلى عواقلهم وما اصاب اهل الذمة فان كانت لهم عواقل فعليهم والا ففى اموالهم كذا فى المبسوط (هنديه فى القسامة)

زيد عمروك منزلنده ساكن ايكن زيده سودا عارض اولوب كندوينى صلب ايلسه زيدك ورثه‌سى عمروه مجرد زيد كندوينى منزلكده صلب ايتمكله ديتنى مالكدن ويرديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(لانه قتل نفسه فكان هدرا (لمرتبه الفقير)

زيد برقريه ايچنده كسنه نك ملكى اولميان خالى يرده مصلو با قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه اهالى قريه يه قسامه وديت لازمه اولور مى * الجواب * اولور
(من نقله من الهنديه)

زيد وعمرو على الاشتراك مالك اولوب ساكن اولدقلرى منزلده بكر جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه زيد وعمروه قسامه وديت لازمه اولور مى * الجواب * اولور
(وان وجد فى دار مثلا مشتركة سهاما مختلفة فالقسامة والدية على الرؤس لا الانصباء (الدر المنتقى فى القسامة)

بر منزلك ثلثى زيدك وثلثانى عمروك ملكى اولمغله زيد وعمرو اول منزلده ساكنلر ايكن بكر منزل مزبورده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه بعد القسامه ديت زيد وعمروه منزلده حصه لرينه كوره مى لازمه اولور يوخسه برابر مى * الجواب * برابر
(واذا وجد قتيل فى دار مشتركة بين قوم بعضهم اكثر بان كان لرجل نصفها ولرجل عشرها و باقيها الاخر فهى على الرؤس فلا يعتبر قدر الانصباء لاستواء صاحب القليل والكثير فى الحفظ والتقصير (درر فى القسامة)

زيد بر محله ايچنده كسنه نك ملكى اولميان خالى يرده ميت بولنوب لكن بدننده اصلا اثر جرح وقتل وضرب اولميوب انجق اغزندن وبورنندن قان كلمش بولنسه اهالى محله يه قسامه وديت لازمه اولور مى * الجواب * اولماز
(ولا قسامة ولا دية فى ميت لا اثر به او يخرج الدم من فمه وانفه ودبره وذكره (ملتقى)

﴿ كتاب الوصايا ﴾

الوصية تمليك مضاف الى مابعد الموت عينا اومنفعة (الدر المنتقى)

زيد جمله مالنى عمروه وصيت ايتدكدنصكره مصرا فوت اولوب انجق زوجه سى هندى ترك ايدوب لكن هند وصيتى مجيز اولماسه تركه زيد عمرو ايله هندك بينلرنده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * التى سهمدن بر سهم هنده باقى عمروه ويريلور
(رجل مات ولم يدع وارثا غير امرأته واوصى لرجل بجميع المال فان اجازت كان له جميع المال وان لم تجز كان لها سدس جميع المال والباقى للموصى له لان الوصية منفذة من الثلث بدون اجازتها و بقى الثلثان وحق المرأة من ذلك نصف الثلث وهو ربع الباقى وهو سدس الكل وكذلك لوماتت ولم يبق الا زوجها ولم يجز الزوج كان للزوج الثلث والثلثان للموصى له (ولوالجية فى الوصايا)

بو صورتده امين بيت المال اولان بكر هند وصيتى مجيز اولمامغله تركه نك نصفى بيت الماله عائد اولدى ديو تركه نك نصفنه مداخله يه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(الوصية مقدمة على بيت المال (هنديه فى الوصايا)

زيد عمرو متوفانك شوقدر اقچه مديونى بكردن عمرو ثلث مالنى وجوه بره وصيت وتنفيذنه بنى وصى نصب ايتمكله مبلغ مزبورك ثلثنى ويرديو دعوى ايتدكده بكر دين مزبورى اقرار ايدوب لكن عمروك وصيت و ايصاسينى انكار ايلسه زيد مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات

ايديجك مبلغ مرقومك ثلثنى بكردن الوب وصيتى تنفيذه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(ولو ادعى رجل انه وصى فلان الميت لا يسمع دعواه الاعلى خصم جاحد وخصمه وارث الميت اورجل عليه للميت دين (خانيه فى باب الدعوى)

زيد فوت اولدقدنصكره خدمتكارم عمرو ذمى مسلمان اولورسه مالمدن بشيوز غروش ايله ايكيوز كيل بغداى ويرلسون ديو وصيت ايدوب مصرا فوت اولدقدنصكره عمرو شرف اسلامله مشرف اولوب ثلث مساعد اولسه عمرو تركهٔ زيددن مبلغ مزبور ايله ايكيوز كيل بغدايى المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(تعليق الوصية بالشرط جائز لان هذا فى الحقيقة اثبات الخلافة واثبات الخلافة معلقا بالشرط جائز (المحيط البرهانى فى الوصايا وكذا فى الولوالجية)

زيد ثلث مالنى برجهت بره وصيت ايدوب بعده زيده جنون عارض اولوب جنونى برسنه ممتد اولدقدنصكره فوت اولسه وصيت مزبوره باطله اولور مى * الجواب * اولور

ولو اوصى بوصية ثم جن قال محمد رحمه الله تعالى ان اطبق الجنون حتى بلغ ستة اشهر بطلت وصيته وان افاق قبل ذلك فايصاؤه ووصيته باقية وقت محمد رحمه الله تعالى الجنون المطبق بستة اشهر وعن ابى يوسف رحمه الله تعالى انه قدر المطبق بشهر وهو قول محمد رحمه الله تعالى اولا ثم قدره بستة (خانيه فى مسائل مختلفة من الوصايا)

زيد ثلث مالمى وجوه خيره صرف اولنه ديو وصيت ايدوب بعده معتوه اولوب عتهى برسنه ممتد اولدقدنصكره فوت اولسه وصيت مزبوره باطله اولور مى * الجواب * اولور

(رجل اوصى بوصية ثم اخذه الوسواس وصار معتوها فمكث كذلك زمانا ثم مات بعد ذلك قال محمد رحمه الله تعالى وصيته باطلة (خانيه فى الفصل المذكور)

زيد ملك منزلنك سكناسى هند اجنبيه يه ابدى ساكنه اولمق اوزره وصيت ايتدكدنصكره مصرا فوت اولوب ثلث منزل مزبورك قيمتنه مساعد اولسه ورثه سى وصيتى طوتميوب منزل مزبورى هنده ويرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(صحت الوصية بخدمة عبده وسكنى داره مدة معلومة وابدا وبغلتهما فان خرجت الرقبة عن الثلث سلمت اليه لها والا تقسم الدار اثلاثا وتهايئا فى العبد (تنوير الابصار فى الوصية بالخدمة)

زيد فوت اولدقدنصكره اوغلى عمرويه براوغل حصه سى كبى حصه ويرلسون ديو وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب اوغللرى بكر وبشر ايله قزلرى هند وزينب وخديجه يى ترك ايلسه عمرو تركه دن نه مقدار نسنه الور * الجواب * طقوز سهمدن ايكى سهم حصه الور

(وقال محمد رحمه الله تعالى رجل هلك وترك اما وابنا واوصى لرجل بنصيب بنت لوكانت فالوصية من سبعة عشر سهما للموصى له خمسة اسهم وللام سهمان وللابن عشرة اسهم

والوجه في ذلك ان تبين الفريضة اولا لولا الوصية فنقول لولا الوصية كانت الفريضة
من ستة للام سهم والباقي للابن خمسة فاذا اوصى بنصيب بنت لو كانت يزاد على الفريضة
نصيب بنت وهو نصف نصيب الابن فيزاد على اصل الفريضة سهمان ونصف
فصار ثمانية ونصفا فوقع الكسر فوجب التضعيف فصار سبعة عشر وصار الكل ضعف
ذلك يعطى للموصى له اولا خمسة لان وصيته حصلت باقل من الثلث فتكون مقدمة
على الميراث بقي عنه اثني عشر يعطى الام السدس وذلك سهمان يبقى عنه عشرة
فظهر انا اعطينا الموصى له بنصيب بنت لو كانت نصف ما اعطينا الابن فاستقام التخريج
قال ولو ترك امرأة وابنا واوصى بنصيب ابن آخر لو كان واجازت الورثة الوصية فالفريضة
من خمسة عشر للموصى له سبعة اسهم وللمرأة سهم وللابن سبعة والوجه ما ذكرنا ان تصحح
الفريضة اولا لولا الوصية لكانت الفريضة من ثمانية للمرأة الثمن سهم وللابن سبعة
اسهم فاذا اوصى بنصيب ابن آخر لو كان يزاد على الفريضة نصيب ابن لو كان سبعة
فيصير خمسة عشر (هنديه في الوصية بثلث المال)

هند فوت اولدقده اوغلي زيد و عمرو و اوغل حصه سي كبي حصه و يرلسون ديو
وصيت ايتدكدنصكره هند مصره فوت اولوب انجق اوغلي بكري ترك ايلسه بكر وصيتي
مجيز اولمايجق زيد و عمرو ه تركه دن نه مقدار نسنه و يريلور * الجواب * ثلث
(وشرط اجازة الورثة الوصية ههنا لان الوصية حصلت باكثر من الثلث وفي مثل هذا
يحتاج الى اجازة الورثة (هنديه في المحل المذكور)

زيد فوت اولدقده قرنيك قزي زينبه بر قز حصه سي كبي حصه و يرلسون ديو وصيت
ايتدكدنصكره مصرا فوت اولوب قزي خديجه يي ترك ايلسه خديجه وصيتي مجيزه
اولمايجق زينبه تركه دن نه مقدار نسنه و يريلور * الجواب * ثلث
(مر نقله آنفا من الهنديه)

زيد فوت اولدقده خدمتكارم عمروه بر اوغل حصه سي كبي حصه و يرلسون ديو وصيت
ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب اوغللري بكر و بشري ترك ايلسه عمرو تركه ٔ زيددن
نه مقدار نسنه الور * الجواب * ثلث
(و بمثل نصيب ابنه صحت و بنصيب ابنه لا و له ثلث ان اوصى مع ابنين
(تنوير الابصار في الوصية بثلث المال)

زيد ثلث مالني تدبير مطلق ايله مدبري اولان عمروه وصيت ايتدكدنصكره مصرا فوت
اولوب زيدك ثلث مالي عمروك قيمتندن زياده اولسه عمرو تركه ٔ زيددن
اول زياده يي المغه قادر اولور مي * الجواب * اولور
(وصحت لمكاتب نفسه اولمدبره اولام ولده استحسانا (الدر المختار في الوصايا)

زيد شو قدر اقچه سني زوجه سي هنده وصيت ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندي
وسائر ورثه سني ترك ايلسه سائر ورثه وصيتي مجيز اولماسه لر هند وصيت مرقومه يه بناء تركه دن
اولقدر اقچه المغه قادره اولور مي * الجواب * اولماز

(لايصح الوصية فى اكثر منه اى باكثر من الثلث فان فى بمعنى الباء كما فى القاموس ولاتصح بشئ لوارثه اى الموصى لحديث مقبول عند الجميع الا باجازة ورثته
(قهستانى فى الوصايا ملخصا)

زيد مرض موتنده قوللرم عمرو و بكر فوتمدنصكره زوجهم هندواوغلم بشر وقزم زينبه سكز سنه خدمت ايدوب بعده آزاد اولسونلر ديو وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب هندو بشر وزينبدن غيرى وارثى اولماسه ثلث مساعد ايكن مزبورلر وصيتى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولواوصى بان يخدم عبده ورثته سنة ثم يعتق جازهذا بطريق الارث لان حق استخدام العبد لجميع الورثة ثابت شرعا فكانت هذه وصية باعتاق لاغير بعد سنة ولكن يشترط ان يخدم الورثة سنة فاذا خدم الورثة سنة يعتق على الميت
(محيط رضوى فى الوصية بعتق العبد)

زيد مرض موتنده فوتمدنصكره مالمدن عمروه برآت و يريله ديو وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولسه ورثه سى وصيتى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ويجوز بالثلث للاجنبى عند عدم المانع وان لم يجز الوارث ذلك
(الدر المختار فى الوصايا)

زيد مرض موتنده ثلث مالنى اجانبدن عمرو وهند ايله قزلرى زينب وعايشه وخديجه ورحيمه وفاطمه و ام كلثومه وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولسه عمرو وهندك هر برينه تركه نك ثلثندن نه مقدار نسنه و يريلور * الجواب * عمرو وهندك هر برينه ثلثدن ثمن و يريلور

ومن اوصى لوارثه ولاجنبى للاجنبى نصف الوصية وتبطل وصيته للوارث (هدايه)

زيد خسته اولوب لكن غالب حالى هلاك اولميوب خارج بيتده اولان مصالحنى كورمكه قادر اولوب بو حال اوزره برمدت خسته اولدقدنصكره برقاچ كون مرورنده فوت اولسه زيدك اول حال اوزره مدت مزبوره ده اولان خستهلكى مرض موت عد اولنور مى * الجواب * اولنماز

(وقالوا اذا اضناه المرض حتى صار صاحب فراش وعجز عن القيام بمصالحه الخارجية وازداد كل يوم فهو مرض الموت فالمسلول الذى طال مرضه ولم يضنه كالصحيح وقال محمد ابن سلمة ان كان لايرجى برؤه بالتداوى فكالمريض والا فكالصحيح كما فى طلاق العمادى وعن شمس الاسلام انه فى حق الفقيه ان لايقدر على الخروج الى المسجد وفى السوقى ان لايخرج الى الدكان وفى المرأة ان لاتقدر على السطح وقال الفضلى ان لايخرج الى حوايج نفسه وعليه الاعتماد كما فى الخلاصة والمختار انه من كان الغالب منه الموت وان لم يكن صاحب فراش كما فى هبة الذخيرة (قهستانى فى الوصايا)

زيد خسته اولدقده اكر بو خستهلكدن فوت اولورسم ثلث مالم فلان جهته وصيت

اولسون دیدکدنصکره زید افاقت بولوب بعده برمدت مرورنده فوت اولسه زیدك ثلث مالی وصیت مزبوره یه بناء اول جهته صرف اولنمق لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(اوصی بوصایا فبرأ فعاش بسنین ثم مرض فوصایاه باقیة لولم یقل ان مت من مرضی هذا فقد اوصیت بکذا ونحوه امالوقاله یبطل وصیته اذا برأ (فصولین فی الرابع والثلثین فی الوصیة)

زید فوت اولوب زوجهسی هندی واناسی زینبی وصغیر اوغلی عمر و ایله صغیره قزی عایشه‌یی ترك ایتدکده بکرقاضی ترکه‌یی قسمت ایتدکدنصکره بشر هند وزینب ایله صغیرلرك وصیلری خالددن زید حیاتنده ثلث مالنی وجوه خیره وصیت وتنفیذنه بنی وصی نصب ایدوب مصرا فوت اولمشیدی دیودعوی ایتدکده خالد انکار ایدوب هند وزینب اقرار ایلسه‌لر بشر هند وزینبك حصه لرینك ثلثنی مزبورلردن الوب وصیتی تنفیذه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولواقر الابنین بعد القسمة بوصیة ابیه بالثلث صح اقراره فی ثلث نصیبه لانصفه استحسانا لانه اقرله بثلث شایع فی کل الترکة وهی معهما فیکون مقرا بثلث ما معه وبثلث مع ما اخیه (الدر المختار فی لوصایا)

زید ثلث مالنی وجوه بره صرف اولنسه دیو وصیت وتنفیذنه عمروی وصی نصب ایتدکدنصکره زید مصرا فوت اولدقده عمرو زیدك ترکهٔ موجوده سندن ثلثنی الوب وجوه بره صرف ایدوب بعده زیدك بکر ذمتنده اولان شوقدر اقچه‌سی تحصیل اولنسه عمرو مبلغ مزبورك دخی ثلثنی الوب وجوه بره صرف ایتمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولما خرج من الدین اخذ منه ثلثه حتی یخرج الدین کله لانه لما تعین الخارج مالا التحق بما کان عینا فی الابتداء (ظهیریه فی الوصیة)

زید ثلث مالنی آزادلولرینه وصیت ایتدکدنصکره مصرا فوت اولسه زیدك مدبرلری دخی وصیت مزبوره‌ده داخل اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ویدخل فیه ای فی الموالی من اعتقه فی صحته ومرضه لایدخل فیه مدبروه وامهات اولاده (الدر المختار فی الوصیة للاقارب)

زید ثلث مالنی اجانبدن عمروه وصیت ایدوب بعده مصرا فوت اولدقدنصکره عمرو دخی ترکهٔ زیدك ثلثنی المدین فوت اولسه عمروك ورثه‌سی ترکهٔ زیدك ثلثنی المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

وکذلك القبض لیس بشرط حتی لومات الموصی له قبل قسمة ترکة الموصی صار نصیبه میراثا لورثته کالوارث اذا مات قبل قسمة الترکة (شرح جامع الصغیر للعتابی)

زید ثلث مالنی عمروه وصیت ایدوب لکن عمرو زیددن مقدم فوت اولسه وصیت مزبوره باطله اولورمی * الجواب * اولور

(ولواوصى لانسان بثلث ماله ثم مات الموصى له قبل موت الموصى بطلت وصيته
(خانيه فيمن يجوز وصيته)

هند شوقدر اشيام فوتمدنصكره زيد وعمروه و يريله ديو وصيت ايتدكد نصكره هند
وصيتدن رجوع ايدوب اشياء مزبوره يى بيع ايتمك استدكده زيد وعمرو مجرد بزه وصيت
ايتمشيدك ديو هنديى بيعدن منعه قادراولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وله اى الموصى ان يرجع عنها اى الوصية لانها تبرع لم يلزم الا بالقبول
(قهستانى فى الوصايا)

زيد شوقدر اشياسنى عمروه وصيت ايدوب بعده زيد صحتنده وصيت مزبوره دن رجوع
ايدوب اشياء مزبوره يى قرى هنده هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه عمرو
مجرد مقدما باكه وصيت ايتمشيدى ديو اشياء مزبوره يه مداخله يه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وله الرجوع عنها بقول صريح اوفعل يقطع حق المالك عما غصب او يزيد
فى الموصى به مايمنع تسليمه الابه كلت السويق بسمن والبناء وتصرف يزيل ملكه كالبيع
والهبة (تنوير الابصار فى الوصايا)

زيد فوتمد نصكره مالمدن اوجيوز غروش افراز اولنوب دباغلر حرفتنه برلونجه يرى
بنا اولنسون ديو وصيت وتنفيذنه عمروى وصى نصب واختيار ايتدكد نصكره زيد
مصرا فوت اولوب ورثه سنى ترك ايدوب عمرو تركه دن اوجيوز غروشه ثلث مساعد اولوب
لونجه يرى بنا ايدوب لكن مبلغ مزبوروفا ايتميوب ورثه سى اوجيوز غروشدن زياده يه
راضى اولماسه لر عمرو ماعدا يى ورثه دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لايجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعى (البحر الرائق فى التعزير)

زيد مسلم ثلث مالنى زوجه سى هند نصرانيه يه وصيت ايتدكد نصكره مصرا فوت
اولسه هند تركه زيدك ثلثنى المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(و يجوز ان يوصى المسلم للذمى لان البر اليهم غير ممنوع فى حال حياته كذا بعد مماته
(مختارات النوازل)

زيد ثلث مالنى همجوارلرينه وصيت ومصرا فوت اولدقده زيدك منزلنه ملاصق
منزللرى اولان عمرو و بكر زيدك ثلث مالنى السه لر زيدك منزلندن بعيد منزللرى
اولان كمسنه لر مجرد بزلردخى فقرادن اولمغله ثلث مالدن بزه دخى حصه و يرك ديو عمرو
و بكره جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ومن اوصى لجيرانه فهم الملاصقون عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى قال الاسبيجابى
وقال محمد بن الحسن رحمه الله تعالى استحسن ان يكون كل من صلى بجماعة وهو قول ابى
يوسف رحمه الله تعالى والصحيح قول ابى حنيفه رحمه الله تعالى وعليه مشى الامام
البرهانى والنسفى وصدر الشريعة وغيره (تصحيح القدورى لقطلوبغا)

﴿فى اجتماع الوصايا﴾

هند مرض موتنده جاریه‌سی زینبی منجزا اعتاق ایدوب وفوتمـد نصکره مالمدن شوقدر غروش ایله بنم ایچون احجاج اولنه دیو وصیت ایتدکد نصکره هند مصرة فوت اولدقده ثلث مالی عتق ایله حجك مجموعنه مساعد اولمیوب انجق زینبك قیمتنه مساعد اولسه ورثه‌سی مجیزلر اولمایجق عتق ایله حجدن قنغیسی تقدیم اولنور

* الجواب * عتق تقدیم اولنور

(واعلم انه ان اجتمعت وصایا مختلفة قوة وضاق الثلث عنها قدمت الفرائض وان اخرها لانها اقوی وان تساوت قوة فی الفریضة وغیرها کواجب ونفل قدم ماقدمه الموصی لان الظاهر انه بدأ بالاهم (الدر المنتقی فی الوصایا) وتفصیله فی البدایع هذا الذی ذکرناه اذا لم یکن فی الوصایا بالقرب عتق منجز وهو العتق فی مرض الموت او اعتاق معلق بالموت وهو التدبیر فان کان یقدم ذلك لان الاعتاق المنجز والعتق المعلق بالموت لایحتمل الفسخ فکان اقوی فیقدم (بدایع فی الوصایا)

زید مرض موتنده جاریه‌م هند آزاد اولسون دیدکد نصکره ثلث مالمدن فلان محلده اولان صوقیوسی وفلان طریقده اولان قالدرم تعمیر اولنسون دیو وصیت وتنفیذنه عمروی وصی نصب ایتدکد نصکره مصرا فوت اولوب ثلث انجق جاریه نك قیمتنه مساعد اولوب ورثه ثلثدن زیاده‌ده وصیتی مجیز اولماسه‌لر عمرو وصیت مزبوره‌یه بناء اول قیو وقالدرمی تعمیر ایتمك ایچون ترکه‌دن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مر نقله آنفا من البدایع)

زید مرض موتنده جاریه سی هندی اعتاق ایدوب وهنده شو قدر اقچه وصیت ایتـدکد نصکره زید مصرا فوت اولدقده ثلث انجق هندك قیمتنه مساعد اولوب زیادیه مساعد اولماسه هند وصیت مرقومه‌یه بناء ترکه دن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن اعتق فی مرضه او باع وحابی او وهب فذلك کله جائز وهو معتبر من الثلث (هندیه فی الخامس من الوصایا) ولاتجوز بمازاد علی الثلث الاان یجیزه الورثة بعد موته وهم کبار (هندیه فی الاول من الوصایا)

زید ثلث مالم ایله فلان مسجدده منبر وضع اولنوب وفلان محله‌ده برمکتب بنا اولنسون دیو وصیت وتنفیذنه عمروی وصی نصب ایتدکد نصکره زید مصرا فوت اولمغله عمرو ترکه نك ثلثنی اخذ ایلسه ثلث ایکی وصیته دخی وفا ایدرکن عمرو مجرد منبر وضعنك ذکرینی تقدیم ایتمکله ثلثك جمله سنی منبر وضعنه صرف ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الوصایا اذا اجتمعت فالثلث لایخلو اما ان یسع کل الوصایا اولایسع الکل فان یسع الکل ینفذ الوصیة من الثلث فی الکل (هندیه فی اجتماع الوصایا)

زید مرض موتنده جمله مالنی عمروه وثلث مالنی بکره وصیت ایدوب بعده مصرا فوت اولسه زیدك ورثه سی وصیتی مجیزلر اولمایجق زیدك ترکه سنك ثلثی عمرو و بکر بینلرنده

نیجه قسمت اولنور * الجواب * تنصیف اولنور

(وان اوصی لاحدهما بجمیع ماله ولآخر بثلث ماله ولم تجز الورثة ذلك فثلثه بینهما نصفان لان الوصیة باكثر من الثلث اذا لم تجز تقع باطلة فیجعله كانه اوصی لكل بالثلث فینصف وقالا ارباعا لان الباطل مازاد علی الثلث فاضرب الكل فی الثلث تحصل اربعة تجعل ثلث المال (الدر المختار فی الوصیة بثلث المال)

زید ثلث مالمی عمروه وصیت ایتدم دیدكد نصكره زید ثلث مالمی بكره وصیت ایتدم دیوب مصرا فوت اولسه ورثه سی وصیتی مجیز اولسه لر زیدك مالنك ثلثانی عمرو و بكر المغه قادر اولورلر * الجواب * اولورلر

(ومن اوصی بثلث ماله لرجل ثم اوصی لآخر ایضا بذلك فالورثة اما ان یجیزوا اولا فان اجازوا فلهما الثلثان ولهم الثلث وان لم تجیزوا فالثلث بینهما نصفان (اكمل فی الوصیة بالثلث وكذا فی غایة البیان)

زید ثلث مالمی عمروه وصیت ایتدم دیدكد نصكره زید ثلث مالمی بكره وصیت ایتدم دیوب مصرا فوت اولسه ورثه سی وصیتی مجیز اولماسه لر عمرو و بكر زیدك ثلث مالنی برابر المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(اذا اوصی بثلث ماله لزید ولآخر بثلث ماله ولم تجز الورثة فثلثه لهما نصفین اتفاقا (الدر المختار فی الوصیة بثلث المال)

زید جاریه سی هندی تدبیر مطلق ایله مدبره ایدوب بعده ملك منزلنك نصفنی وماعدا مالنك ثلثنی هنده وصیت ایتدكد نصكره زید مصرا فوت اولوب انجق زوجه سی زینبی ترك ایلسه زینب وصیتی مجیزه اولیجق هند منزلك نصفیله ماعدا تركهك ثلثنی المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده زیدك وصایاسی تنفیذ اولندقدنصكره باقی قلان تركه سنك ربعی زینبه ویریلوب باقیسی بیت المال وضع اولنسه صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(اوصی لمكاتبه اوام ولده اومدبره جاز استحسانا (بزازیه فی الوصایا) الموصی له بمازاد علی الثلث اما ان لایكون معه وارث وذلك ظاهر اوكان معه من لایرد علیه وذلك احد الزوجین فان كان زوجة فعلی تقدیر الاجازة یطلب مخرج یخرج منه الوصیة ویكون للباقی ربع صحیح یعطی الزوجة والباقی لبیت المال (شرح السراجیة للفناری وكذا فی السادس والثلثین من وصایا التاتارخانیه)

﴿فی نصب الوصی وعزله﴾

زید اولاد صغارینه عمروی وصی نصب ایتدكد نصكره زید عمروی وصایتدن عزل ویرینه بكری وصی نصب ایدوب بعده مصرا فوت اولمغله بكر صغاركماللرینی ضبط ایلسه عمرو زیدك عزلنی طوتمام دیوب امور وصایتده بكره مشاركته قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اوصی الی زید ای جعله وصیا وقبل عنده صح فان رد عنده ای بعلمه یرتد والا لایصح

الرد بغيبته لئلا يصير مغرورا من جهته و يصح اخراجه عنها ولو في غيبته عند الامام رحمه الله تعالى خلافا للثانى (الدر المختار فى باب الوصى)

جنون مطبق ايله مجنون اولان زيدك وصيسى عمروك مال مجنونه خيانتى ثابته اولسه حاكم عمروى عزل ايدوب يرينه برمستقيم كسنه يى وصى نصب ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ليس القاضى عزل الوصى العدل الكافى فان عزله كان جائرا آثما كما فى المحيط واختلفوا فى صحة عزله والاكثر على الصحة كما ذكره ابن الشحنه لكن يجب الافتاء بعدم صحته كما فى جامع الفصولين واما عزل الخائن فواجب واما العاجز فيضم اليه آخر (اشباه فى الوصايا)

زيد وعمرو صغيرلرك اب وجد و وصيدن برى اولمامغله ماللرينى حفظ ايچون حاكم صغيرلرك عملرى بكر مستقيمى وصى نصب ايدوب صغيرلرك ماللرينى بكره حفظ ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اعلم انه اذا لم يكن للميت وصى مختار فعلى القاضى ان ينصب له وصيا (ادب الاوصياء) ووصى الاب احق بمال الصغير من جده عندنا فان لم يوص الاب فالجد كالاب (ملتقى فى الوصايا)

زيد متوفانك صغير اوغلى عمروك وصى مختارى هندك مال صغيره خيانتى ثابته اولمغله حاكم هندى عزل ايلسه صغيرك باباسنك باباسى اولوب محمود الحال اولان بكر صغيرك مالنى هند دن الوب حفظه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ووليه ابوه ثم وصيه ثم جده ثم وصيه ثم القاضى او وصيه (تنوير الابصار فى المأذون)

زيد صغيرك وصى مختارى هند صغيرك امورينى تسويه يه قادره اولميوب عاجزه اولسه حاكم هنده مصالح صغيره معاونت ايتمك ايچون وصى آخر ضمنه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو كان الوصى عاجزا عن القيام بالوصية ضم اليه غيره (ملتقى فى الوصايا)

زيد مسلم اولاد صغارينه زوجه سى هند نصرانيه يى وصى نصب ايتدكدنصكره مصرا فوت اولسه حاكم اوزينه هندك يرينه مسلم اولان كسنه يى وصى نصب ايتمك لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ومن اوصى الى عبد ولو باذن سيده او كافر ولو ذميا او فاسق مخوف عليه فى المال بدله اى بدل ايصاءه القاضى وجوبا بغيره من الايصاء الى حر مسلم صالح لان العبد محجر والكافر يعدواليه والفاسق يتهم بالخيانة (قهستانى فى فصل الوصى)

هند نصرانيه فوت اولدقده حاكم هندك اولادينه زيدك قولى عمرو نصرانى يى وصى نصب ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده عمرو صغارك مالرنده تصرف ايتمش اولسه تصرفی صحیح اولورمی
* الجواب * اولماز
(وفی الهدایة ان الایصاء الی العبد والکافر باطل لان الکافر غیر مأمون والعبد مملوك فلایملك التصرف فعلی هذا لایصح تصرفاتهم قبل الاخراج
(ادب الاوصیاء فی الایصاء)

زید متوفانك وصی مختاری عمرو بکری وصی نصب واختیار ایدوب فوت اولدقده عمروك اب وجد دن بری اولماسه بکر ترکهٔ زید وعمروه وصی اولمش اولورمی * الجواب * اولور
(اعلم ان الولایة علی الصغار علی ما ذکره الامام الاسبیجابی فی باب المصرات من بیوع شرح الطحاوی الی الاب ثم بموته الی من یوصی الیه ثم من بعده الی وصی الوصی وان نزل فان لم یوص الاب الی احد فالولایة الی الجد القائم مقام الاب ثم الی وصیه ولو بمراتب فان لم یوجد منهم احد فالی الحاکم ثم الی من ینصبه وصیا ثم الی وصی هذا الوصی وهکذا (ادب الاوصیاء فی الایصاء) ووصی الوصی وصی فی الترکتین ای اذا مات الوصی فاوصی الی غیره فهو وصی فی ترکته وترکة المیت لان الایصاء اقامة غیره مقامه فیما له ولایة وعند الموت کانت له ولایة فی الترکتین فله ان یفوض الی غیره (زیلعی فی الوصایا) فعلی مانقلنا لاحاجة الی التقیید المذکور فی السؤال من عدم الاب والجد کما لایخفی (لمرتبه الفقیر)

زید مجنونك وصیسی عمروك مال مجنونه خیانتی ثابته اولسه حاکم عمروی عزل ایدوب یرینه برمستقیم کسنه یی وصی نصب ایتمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(لیس للقاضی ان یخرج الوصی فان ظهرت منه خیانة اوکان فاسقا معروفا اخرجه ونصب غیره (فتاوی الصغری فی الوصایا)

﴿ فی تصرفات الوصی ﴾

زید صغیرك وصی مختاری عمرو عدل وکافی اولوب امور وصایتی کوروکن عمروك اوزرینه ناظره نصب اولنان هند نظارته قناعت ایتمیوب مال صغیره بندخی وضع ید ایدوب سنکله معاحفظ ایدرم دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(رجل اوصی الی رجل وجعل غیره مشرفا علیه ذکر الناطفی انهما وصیان کانه قال جعلتکما وصیین وقال الشیخ الامام ابو بکر محمد بن الفضل یکون الوصی اولی بامساك المال ولایکون المشرف وصیا واثر کونه مشرفا ان لایجوز تصرف الوصی الا بعلمه (خانیه فیما یکون قبولا للوصیة)

زید ثلث مالنی برمدرسه ده ساکن اولان طلبهٔ علومه وصیت وتنفیذنه عمروی وصی نصب ایتدکدنصکره زید مصرا فوت اولوب عمرو ترکه نك ثلثنی قبض ایلسه حالا مدرسهٔ مزبوره طلبه سی عمرودن طلب ایتدکلرنده عمرو بن ثلثی آخریره صرف ایتدم دیوب ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وقال الصدر الشهيد حسام الدين والشرف المكي انه لبس للوصي اوالقاضي صرفه الى غير من عينه الموصي قال الزاهدي وهوالصحيح قال ولايفتي الابعدم الجواز لفساد الزمان وطمع القضاة وغيرهم فيها (ادب الاوصياء في تنفيذ الوصية)

زيد متوفانك اولاد صغارينك مالل رنى اوكى اناارى هند تغلبا قبض ايدوب صغارك وصيلرى اولماسه صغارك بابالرينك باباسي اولوب محمود الحال اولان عمرو اول مالى هنددن الوب صغار ايچون حفظه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ووصي اب الطفل احق بماله من جده وان لم يكن وصيه فالجد كما تقرر في الحجر (الدر المختار في باب الوصي)

زيد متوفانك وصي مختارى عمرو زيدك ورثه سي غائبلر اولمغله زيدك برقاچ كسنه لرذمتلرنده اولان شوقدر اقچه سنى مزبورلردن السه ورثه كلدكلرنده عمروك قبضنى طوتمازز ديوب مبلغ مرقومى مزبورلردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(لوارثه ان يخاصم من عليه دين الميت فله قبضه لولم يكن الميت مديونا له وصي اولا وارمديونا يخاصم ولايقبض وانما يقبض وصيه ولوادى مديون الى الوصي يبرأ اصلا ولولا وصي فدفع الى بعض ورثته يبرأ عن حصته خاصة

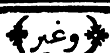
(فصولين في الثامن والعشرين)

زيد منزللرمدن ماعدا مالمك ثلثي فوتمدنصكره وجوه خيره صرف اولنه ديو وصيت وتنفيذنه عمروى وصي نصب ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولدقده عمرو تركه دن عروض ونقودك ثلثني الوب وجوه خيره صرف ايتدكدنصكره زيدك منزللرندن ماعده منزللرى جنسندن اولميان عقارلرى اولمغله عمرو اول عقارلرك ثلثني دخى وجوه خيرا صرفله وصيتي تنفيذ مراد ايتدكده زيدك اوغللرى بكر و بشر مجرد زيد منزللرمدن ماعدا مالمك ثلثي ديمكله اول عقارك ثلثي وصيتده داخل اولماز ديو عمروى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(الاستثناء وما في معناه هو تكلم بالباقي بعد الثنيا باعتبار الحاصل من مجموع التركيب ونفي واثبات باعتبار الاجزاء (تنوير الابصار في الاقرار)

هند صغيره نك اناسي وحاضنه سي زينب صغيره نك منزلنده صغيره ايله معا ساكنه ايكن نفسني صغيره يه اجنبي اولان زيده تزويج ايدوب زيدى منزل مزبورده اسكان ايلسه صغيره نك نسواندن حاضنه اخراسي اولمامغله اقرب عصباتي لابوين عمي عمرو صغيره يي زينبدن الوب كندى منزلنده اسكان ايتمك استدكده صغيره نك وصيسي بكر منزلي زينبدن الوب صغيره يه نافع اولمغله ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفي الخانية واحكام الصغار للوصي ان يوجر نفس اليتيم وعبيده ودوابه وعقاراته وارضه وسائر امواله ولو بيسير الغبن لان له ولاية استعمال الصبي بطريق الرياضة والتهذيب من غير عوض ومع العوض اولى (وايضا يملك الوصي بيع سائر امواله بمسوغ



وغير مسوغ فكذا يملك اجارته (ادب الاوصياء فى الاجارة)
زيد فوت اولوب باباسى عمروى وصغير اوغلى بكرى ترك ايتـدكده اجانبدن بشر تركه‌دن شوقدر اشيايى تغلبا ضبط ايلسه صغيرك وصى مختارى اولمامغله عمرو اشياء مز بورەنك جمله سنى بشردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(الولاية فى مال الصغير الى الاب ووصيه ثم وصى وصيه ولو بعد فلومات ابوه ولم يوص فالولاية الى اب الاب ثم الى وصيـه ثم وصى وصيه فان لم يكن فالقاضى ومن نصبه القاضى (فصولين فى السابع والعشرين) وللقاضى ان يأخذ مال اليتيم من والده اذا كان الوالد مسرفا ومبذرا ويضعه على يد عدل الى ان يبلغ اليتيم (من دعوى الخانية فى فصل يجوز القضاء) اقول الاسلم ان يقيد فى السؤال بكون الجد محمود الحال كما قيد فى السؤال الآتى (لمرتبه الفقير)
زيد فوت اولوب باباسى عمروى وصغير اوغلى بكرى ترك ايتدكده اجانبدن بشر تركه‌دن شوقدر اشيايى تغلبا ضبط ايلسه صغيرك وصى مختارى اولميوب عمرو محمود الحال اولمغله اشياء مرقومه‌نك جمله سنى بشردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(مر نقله آنفا من الفصولين)
زيد مرض موتنده فوتمـدكده نصكره ثلث مالم وقف اولوب غله‌سى فلان جهت بره صرف اولنه ديو وصيت وتنفيذ نه عمروى وصى نصب ايتدكد نصكره زيد مصرا فوت اولمغله عمرو تركه‌نك ثلثنى قبض ايدوب استرباح ايلسه عمرو ربح مزبورى اول جهته صرف ايتميوب جهت اخرايه صرفه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وسئل ابو نصر عمن اوصى بان يشترى بهذه الالف ضيعه فى موضع كذا وتوقف على المساكين فلم يوجد هناك ضيعة هل يصرف الى مرمة المسجد قال لا ولا الى شىء آخر غير ما امر به الميت (مجموع النوازل فى الوصايا)
هند ثلث مالم وجوه بره صرف اولنسون ديو وصيت وتنفيذ نه عمروى وصى نصب ايتدكد نصكره هند مصرة فوت اولدقده عمرو تركه‌نك ثلثنى اخذ ايدوب بعده وصيتى تنفيذ ايتمدين فوت اولمغله ثلث مرقومى عمروك ورثه‌سى قبض ايلسه‌لر عمروك وصيسى اولمايجق هندك ورثه‌سى رأى حاكمله ثلث مرقومى عمروك ورثه سندن الوب وصيتى تنفيذه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(وفى وصايا الجامع الكبير القاضى ينصب الوصى لتنفيذ الوصية قالوا ولا يوجد لهذا رواية الا فيه (ادب الاوصيـاء فى النصب)
زيد فوتمدنصكره مالمدن اوج بيك اقچه ايله فلان جامع شريف تعمير اولنه ديو وصيت وتنفيذ نه عمروى وصى نصب ايتدكد نصكره زيد مصرا فوت اولمغله ورثه تركه‌دن اوج بيك اقچه‌يى عمروه ويردكلرنده بكر قاضى وصيت اولنان مالك ثلثى بنم اولور ديو مبلغ مزبورك بيك اقچه سنى تغلبا السه عمرو مبلغ مزبورى بكردن الوب تعميره صرفه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(المغصوب لوقائماً أخذه مثلياً اولا (فصولين في الثالث والثلثين)

زيد فوتمدنصكره ثلث مالم وجوه بره صرف اولنسون ديو وصيت وتنفيذنه عمروى وصى نصب ايتدكدنصكره زيد وصيتى تنفيذده بكرك رأييله عمل اولنه ديوب بعده مصرافوت اولسه عمرو تركه نك ثلثنى الوب وصيت مزبوره يى تنفيذ مراد ايتدكده بكرك رأيندن تنفيذه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وكذا لو اوصى الى رجل وقال له اعمل بعلم فلان كان له ان يعمل بغير علمه ولو قال لا تعمل الا بعلم فلان لا يجوز له ان يعمل بغير علم فلان والفتوى على هذا القول (خانيه في الوصايا)

زيد صغيرك وصيسى عمرو فوت اولوب صغيره حاكم بكرى وصى نصب ايتدكدنصكره عمروك ورثه سى بكردن عمرو حياتنده مال صغيره رجوع شرطيله كندى مالندن صغيرك مصارفنه قدر معروف شو قدر اقجه صرف ايتمشيدى ديو دعوى و بكر انكار ايدوب ورثه نك مدعالرى ثابت اولماسه قول مجردلريله صغيرك مالندن نسنه الغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفي الاحكامات انفق الوصى على الصبي من مال نفسه يرجع به في مال الصبي ولو لم يشترط الرجوع وايضا فيها وفي ادب القاضي للصدر الشهيد ادعى الوصى اوقيم الوقف الانفاق من مال نفسه وارادا الرجوع لم يكن لهما ذلك الا بالاشهاد لانهما يدعيان لنفسهما على اليتيم فلا يستحقان بمجرد الدعوى (ادب الاوصياء في الانفاق) قال انما اشترط الاشهاد لان قول الوصى وان كان معتبرا في الانفاق لكنه لا يعتبر في الرجوع في التركة الا بالبينة (من المحل المذكور)

﴿في ضمان الوصى وعدمه﴾

وزرادن بر بلده واليسى اولان زيد اول بلدهده فوت اولدقده زيدك اولاد صغارينك وصى مختارلرى عمرو زيدك وزرايه مخصوص اولان شوقدر اشياسنى اول بلدهده بيع ايدرسه صغاره ضرر متحقق اولمغله اشياء مزبوره يى استانبوله كتورنجه صغارك ماللرندن على وجه الاجاره قدر معروف شوقدر اقجه صرف ايلسه صغار بالغ اولدقلرنده مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفي فتاوى الفضلي ويخرج في عمل اليتيم ويستأجر دابة بمال اليتيم وينفق على نفسه من مال اليتيم قال لهذلك فيما لا بدله (احكام الصغار في الوصايا)

اشرافدن زيد متوفانك اوغلى عمرو ايله قيزى هنده خدمت ايچون برقول اشترا ايتمك لازم اولوب نافع اولمغله صغيرلرك وصيلرى بكر صغيرلرك مالرندن صغيرلر ايچون ثمن مثلنه برقول اشترا وقبض ايتدكدنصكره اول قول حتف انفه فوت اولسه بكره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وفي المنتقى اذا اشترى الوصى بمال اليتيم غلاما لنفسه ان كان الثمن خيرا لليتيم اجزت الشراء وان كان الغلام خيرا لليتيم جعلته لليتيم ولم اجز شراءه لنفسه (ادب الاوصياء في البيع) وله ان يفعل

كل ما كان فيه خير لليتيم وكذا الاب (خانيه فى تصرفات الوصى)

زيد متوفانك ورثه سى آخر دياره اولمريله وصى مختارى عمرو تركه سنى ورثه سنه ايصالى ايچون قبض ايتدكدنصكره متغلبه‌دن بكر تركه‌دن شوقدر اقچه‌يى تغلبا اخذ ايدوب عمرو دفعه قادر اولماسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الخلاصة عن ادب القاضى للخصاف طمع السلطان الجائر وفى الخانيه او الظالم المتغلب فى مال اليتيم فصانعه الوصى بشئ منه ان عجز عن دفعه بلا دفعه لم يضمن والا ضمن (ادب الاوصياء فى الضمان)

زيد وصيلرى اولديغى صغارك مالنى قبض ايتدكدنصكره مجهلا فوت اولسه تركه‌سندن ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يضمن الوصى بموته مجهلا ولو خلط بماله ضمن وضمن الاب بموته مجهلا وقيل لا كوصى (فصولين فى السابع والعشرين)

زيد صغير بالغ اولدقدنصكره وصيسى عمرودن حال صغرمده قبض ايتديككك شوقدر اقچه‌مى باكه ويرميوب يدكده قالدى ويرديو دعوى ايتدكده عمرو سن بالغ ورشيد اولدقدنصكره بن مبلغ مزبورى تماما ساكه ويردم ديوب اوزرينه رد وضمان اولماديغنه يمين ايديجك زيدك مطالبه‌سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(اذا دفع الوصى ماله الى اليتيم بعد البلوغ وانكر اليتيم فانه لا يصدق الا ببينة فى قول مالك رحمه الله تعالى وفى قول ابى حنيفة واصحابه رحمهم الله تعالى يصدق لانه امين وكل امين القول قوله مع يمينه (نتف فى الدعوى)

زيد متوفانك حصرا وارثلرى صغير اوغللرى عمرو وبكرك وصى مختارلرى بشر تركه‌دن شوقدر اقچه‌يى قبض ايتدكدنصكره عمرو وبكر فوت اولوب ورثه‌لرى مبلغ مزبورى بشردن طلب ايتدكلرنده بشر متغلبه‌دن خالد زيد ذمتنده اولقدر اقچه حقم واردر ديو مبلغ مزبورى بندن تغلبا اخذ ايدوب بن دفعه قادر اولمدم ديوب ورثه يدكده قالدى ديو انكار ايلسه‌لر بشر يمينله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(مر نقله من ادب الاوصياء والنتف)

زيد متوفانك وصى مختارى عمرو زيدك تجهيز وتكفينه قدر معروف صرفنده يمينله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(الوصى مصدق فى كفن مثله قيل هو مثل ما يلبسه فى الاعياد والجمع وللمرأة ما تلبسه عند زيارة ابويها او محارمها وقيل ما يلبسانه فى غالب احوالهما (فصولين فى الثالث والعشرين)

زيد وصيلرى اولديغى صغارك منقولاتدن شوقدر اشيالرينى ثمن مثلاريله آخره بيع وتسليم وقبض ثمن ايلسه صغار بالغلر اولوب ثمن مرقومى زيددن الدقلرنده عمرو قسام اشياء مزبوره‌يى تحرير ايتديكى زمانده قيمتلرينى ثمن مزبوردن زياده تحرير ايتمشيدى اويله اولمجق زياده‌يى مالكدن ضامن اول ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(الامين لايضمن الا بالتعدى (بيرى على الاشباه)

زيد وصيلرى اولديغى صغارك مالليرندن شوقدر اقچه ايله نفسيچون تجارت اوزره ايكن مبلغ مز بورضايع اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(للوصى التجارة بمال اليتيم لليتيم لا لنفسه به اى لايجوزله التجارة لنفسه بمال اليتيم سواء ورثه من ابيه او بملكه بوجه آخر (د ر ر فى الوصايا)

زيدوصيسى اولديغى صغيرك ماليله نفسيچون تجارت واشهاد ايدوب برمقدار فائده حاصل اولدقدنصكره زيدك يرينه عمرو وصى اولمغله زيد اصل مالى عمروه ضامن اولسه عمرو فائده يى دخى زيددن المغله قادراولورمى * الجواب * اولمازامازيده دخى طيب اولماز

(وفى الخانية ولايجوز للوصى ان يتجر لنفسه بمال اليتيم اوالميت فان فعل وربح ضمن رأس المال ويتصدق بالربح فى قول ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى يسلم له الربح ولايتصدق بشئ (تاتارخانيه ٣١ من الوصايا)

زيد فوت اولوب صغير اوغلى عمروى ترك ايدوب صغيرك وصيسى بكر تركه دن شو قدر منقرى صغير ايچون قبض ايتدكد نصكره منقر كاسد اولوب بعده بكرك يرينه بشروصى اولسه بكر اول منقرلرى بشره تسليم مراد ايتدكده بشر الميوب مجرد منقر كاسد اولمغله منقر يرينه التون يا غروش ويرديمكه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(فان كانت الوديعة قائمة بعينها ترد عليه لان هذا عين ماله (بدايع)

زيد مرض موتنده تركه سنى قبض وآخر بلده ده اولان ورثه سنه ايصاله عمروى وصى نصب ايدوب بعد زيد مصرا فوت اولمغله عمرو تركه سنى قبض وآخر دياره كوتوروب رأى حاكمله ورثه يه تسليم ايتدكد نصكره زيدك ديونى تركه سندن ازيد اولديغى ظاهر اولسه زيدك داينلرى ورثه يى مطالبه ايتميوب عمروه مجرد تركه يى سن قبض ايدوب ورثه يه تسليم ايتمكله تركه يى ضامن اول ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

وفى الذخيرة انفق الوصى التركة كلها على الايتام فجاء غريم واثبت دينا على الميت يضمن الوصى للغريم ما ثبت ان انفق بغير امر القاضى لان الدين مقدم على الميراث وعلى حق الورثة وان كان انفاقه عليهم بامر القاضى فلاضمان على الوصى وبالجملة جواب هذه المسئلة مثل جواب مااذا قضى دينا ثم ظهر دين آخر (ادب الاوصياء فى الضمان)

زيد صغيرك وصيسى عمرو مدت سفر بعيد آخر دياره كتدكده طريق مخوف اولوب امن يوغيكن صغيرك شوقدر اقچه سنى من غير ضرورة بيله كوتوردكدنصكره عمروك يولنى حراميلر باصوب مبلغ مزبورى نهب وغارت ايلسه لر عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

قال الامام الاسبيجابى لكل من الاب والجد والقاضى واوصيائهم ان يسافروا باموال اليتامى ان كان الطريق امنا فاذا اصيبوا فى الطريق فلاضمان عليهم (ادب الاوصياء فى البيع)

هذا اذا كان الطريق امنا وان كان مخوفا وله بد من السفر يكون ضامنا عند الكل وكذلك الاب والوصي وان لم يكن له بد من السفر ان سافر باهله لايكون ضامنا وان سافر بنفسه يضمن (خانيه فيما يضمن به المودع)

زيد متوفانك ظاهرده وارث معروفى اولمامغله تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايدوب بعده عمرو تركه دن شوقدر اشيايى رأى حاكله ثمن مثلريله بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره زيدك حصرا وارثى بشر ظهور ايلسه بشر عمروك قبضنى طوتمام ديوب ثمن مزبورى تكرار بكردن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(الوصي اذا باع التركة فان كانت الورثة كلهم كبارا ولادين على الميت ولاوصية والورثة حضور فليس له ان يبيع شيئا وان كانت الورثة غيبا فله ان يبيع العروض وليس له ان يبيع العقار (احكام الناطفى فى الاوصياء) واعلم ان حقوق العقد فى البيع والشراء والاجارة والاستيجار وما كان مبادلة مال بمال يرجع الى العاقد والعاقد فى حقوق العقد كالمالك والمالك كالاجنبى (شرح الطحاوى فى الوكالة)

زيد فوت اولدقده امين بيت المال اولان عمرو زيدك وارثى اولمامق زعميله تركه سنى قبض ايدوب بعده تركه دن بر منزلى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره زيدك حصرا وارثى بشر ظهور ايتمكله بشر بيعى مجيز اولميوب منزلى بكردن السه بكر ثمن مزبورى عمرودن طلب ايتميوب بشره مجرد سن منزلى المغله ثمنى ضامن اول ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(مرنقله من شرح الطحاوى)

زيد متوفانك ظاهرده وارث معروفى اولمامغله تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكده عمرو تركه دن شوقدر منقردنى قبض ايتدكدنصكره زيدك حصرا وارثى بكر ظهور ايلسه اول منقرلر عينيله عمروك يدنده موجود اولمغله عمرو اول منقرلرى بكره ويرركن بكر اليوب مجرد منقر كاسد اولمغله منقر يرينه التون يا كمش الورم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(فان كانت الوديعة قائمة بعينها ترد عليه لان هذا عين ماله (بدايع)

زيد فوتمدنصكره ثلث مالمدن عمروو بكره شوقدر غروش ويراسون ديو وصيت وتنفيذنه بشرى وصى نصب ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب زيدك مديون اولديغى معلوم اولميوب ثلث مساعد اولمغله بشر امر حاكله اولقدر غروشى عمروو بكره ويردكدنصكره زيدك ديونى تركه سندن ازيد اولديغى ظاهر اولسه زيدك داينلرى مبلغ مزبورى بشره تضمينه قادر اولورلر مى * الجواب * اولمازلر

(وقال ابو بكر الاسكاف الدين موهوم وليس بمعلوم ولايعتبر الموهوم قال الا ترى انه ينفذ وصاياه وان كان يتوهم ظهور الدين وتوهم الدين لايمنع تنفيذ الوصايا (من وصايا الخانية فى مسائل مختلفة)

زيد وصيسى اولديغى صغيرى سنت ايتدكده صغيرك اقربا وجيرانني ضيافت

واجرت ختان ايچون صغيرك مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايتديكدنصكره صغير فوت اولسه ورثه سى زيدك وجه محرر اوزره صرفنى طوتميوب مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(اتخذ ضيافة من مال الصغير لختنه للاقارب والجيران والحجام فاكلوا من ذلك لم يضمن اذا لم يسرف (قنيه فى تصرفات الاب والوصى)

بر بلده اهاليسندن زيد حج شريفه كيدركن اثناء طريقده خسته اولدقده حاجدن عمروه فوت ايتدكدنصكره تركه مى قبض و بلدۀ مزبوره ده ورثه سنه ايصال ايله ديو عمروى وصى نصب ايدوب بعده زيد مصرا فوت اولمغله عمرو تركۀ زيدى ورثه سنه ايصال ايچون قبض ايتدكدنصكره مكۀ مكرمه يه واردقده متغلبه دن بكر تركه يى تغلبا عمرودن اخذ ايدوب عمرو دفعه قادر اولماسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(مرنقله عن ضمان ادب الاوصياء معزيا للخلاصة)

زيد فوت اولمدن اقدم جميع مالم وجوه بره صرف اولنسون ديو وصيت وتنفيذنه عمروى وصى مختار نصب ايدوب بعده زيد مصرا بلا وارث فوت اولدقده زيدك مديون اولديغى معلوم اولمامغله قاضى عمروه وصيتى تنفيذ ايله ديو امر ايدوب عمرودخى وجه شرعى اوزره تنفيذ ايتدكدنصكره زيدك بكره شوقدر اقچه دينى اولديغى ظاهر اولسه بكر مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مرنقله من وصايا الخانيه)

زيد وصيسى اولديغى عمرو صغيرك مالنى استرباح ايتميوب بعده عمرو بالغ اولوب مالنى تماما الدقدنصكره استرباح ايلسك شوقدر اقچه حاصل اولوردى اويله اولمجق اولقدر اقچه يى مالكدن باكه ويرديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(القاضى يأمر الوصى بالاتجار والشركة فى مال اليتيم دون المعاملة لاجل الربح (قنيه فى الوصايا) لايجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعى.

(البحر الرائق فى التعزير)

بر بلده اهاليسندن زيد آخر دياره كيدوب اول دياره خسته اولدقده اولاد صغارينه عمروى وصى نصب ايتدكدنصكره مصرا فوت اولدقده عمرو تركه سنى قبض ايدوب تركه سندن شوقدر منقر جيقوب لكن منقر صغارك بلده سنده رايج اولمامغله عمرو نفعا للصغار اول منقرلرى رأى حاكمله رايج اولديغى اوزره متاعه بوزوب اول متاعى بلدۀ مزبوره يه نقل اثناسنده اول متاع عمروك تعدى وتقصيرنسز ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وللوصى ان يودع مال الميت ويبضع ويتجر لليتيم بمال اليتيم ويدفع مضاربة وله ان يفعل كل ما كان فيه خير لليتيم وكذا الاب (خانيه فى تصرفات الوصى) الامين لايضمن الا بالتعدى (پيرى على الاشباه)

زيد ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنى المديندن فوت اولوب اولاد صغارينى ترك ايتدكده

صغارك وصيلری عمرودخی مبلغ مزبوری ناسدن المبوب بعده صغار بالغ اولنسه لر عمروه مجرد ذمم ناسده اولان اقچه مزی المامغله کندی مالکدن اقچه مزی ضامن اول دیو جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(والامين انما يضمن بالتعدى وانه نوعان اتلاف وترك الحفظ ولم يوجد واحد منهما (بيرى على الاشباه فى الامانات)

در تبوز منقر بر التونه رایج ایکن زید وصیسی اولدیغی صغیرك شوقدر منقرینی بغیرحق کندی مصارفنه صرفله استهلاك ایتدکدنصکره منقر کاسد اولوب بعده زیدك یتیمی عمرو وصی اولسه زید اول منقرلرك یوم استهلاکده التون یا کثدن اولان قیمتنی ضامن اولورکن عمرو راضی اولمیوب زیده سن استهلاك ایتمزدن مقدم التون اوچیوز منقره رایج ایدی اویله اولیجق هر اوچیوز منقر مقابله سنده بر التون الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ويجب رد مثله ان هلك وهو مثلى وان انقطع المثل بان لايوجد فى السوق الذى يباع فيه وان كان يوجد فى البيوت (ابن كمال) فقيمته يوم الخصومة اى وقت القضاء وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى يوم الغصب وعند محمد رحمه الله تعالى يوم الانقطاع ورجحا قهستانى وتجب القيمة فى القيمى يوم الغصب اجماعا (الدر المختار فى الغصب)

﴿ فى التركة المستغرقة ﴾

دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولان زیدك ورثه سی ترکه یی استخلاص ایتملریله حاکم عمروی وصی نصب ایدوب ترکه یی غرمایینلرنده قسمت ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ينصب القاضى وصيا فى مواضع اذا كان على الميت دين اوله دين على الناس ولتنفيذ وصاياه (اشباه فى القضاء)

دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولان زیدك ورثه سی ترکه سنی استخلاص ایتمیوب جمله ترکه یی زیدك داینی عمروه ویرسه لر عمرو زیدك اوغلی بکره مجرد اوغلی اولمغله زید ذمتنده اولان حقمی مالکدن ادا ایله دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قالت الورثة فى التركة المستغرقة لانتعرض بها ولانبيعها ولانقضى الدين من مالنا قيل يبيعها القاضى اووصيه عن الميت وقيل يجبرون على البيع اذا طلب الغرماء فان امتنعوا يبيعها القاضى ويقضى الدين (من وصايا القنية فى ثبوت الملك للوارث)
لالزوم بلا التزام (درر فى الحواله)

دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده بلا وارث فوت اولان زیدك ترکه سنی امین بیت المال اولان عمرو تغلبا قبض ایدوب ترکه دن بر سفینه یی ثمن مثلندن نقصان فاحش ایله بکره بیع وتسلیم ایلسه زیدك ترکه سنه وصی نصب اولنان بشر سفینه یی بکردن الوب ثمن مثلیله آخره بیعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وصح بيعه وشراؤه من اجنبي بما يتغابن الناس لا فيما لايتغابن وهو الفاحش لان ولايته نظرية (الدر المختار في باب الوصي)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك داينلرى زيدك ورثه سى اذنلرنسز تغلبا تركه يى قبض ايلسه‌لر ورثه جمله دينى ادا ايله تركه يى استخلاص ايدوب داينلردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(للورثة اخذ التركة لانفسهم ودفع الدين والوصية من مالهم (فش) لو مستغرقة بدين فنقده ورثته لاستخلاص التركة يجبر رب الدين على قبوله اذ لهم حق الاستخلاص وان لم يملكوها بخلاف الاجنبي ولوقالوا نؤديه ولم يكن المال نقدا فللحاكم بيعها للدين ولوزائدا عليها فلهم استخلاصها باداء دينه كله لابقدر تركته كقن جنى يفديه مولاه بارشه (فصولين في الثامن والعشرين)

زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولدقده جمله تركه يى داينلردن عمرو تغلبا قبض ايلسه زيدك سائر داينلرى حصه‌لرنده عمروه مراجعته قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(تركة فيها دين مستغرق قسمت ثم جاء الغريم يأخذ من كل مايخصه من الدين (بزازيه في تصرفات الاب والوصي)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى واوغلى عمروى ترك ايتدكده هندك زيد ذمتنده اولان مهرى تركه‌دن ازيد اولسه عمرو هنده تركه يى مهرك مقابله سنده آل ديركن هند راضيه اوليوب عمروه مجرد اوغلى اولمغله تركه يى سن اليقويوب مهرمى تماما ادا ايله ديو جبره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(قالت الورثة في التركة المستغرقة لانتعرض بها ولانبيعها ولانقضي الدين من مالنا قيل يبيعها القاضي اووصيه عن الميت وقيل يجبرون على البيع اذا طلب الغرماء فان امتنعوا يبيعها القاضي ويقضي الدين (قنيه في الوصايا في ثبوت الملك للوارث)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك داينلرى تركهٔ زيدى دينلرينه كوره اقتسام ايده لم ديدكلرنده زيدك زوجه سى هند راضيه اوليوب بن زيد ذمتنده اولان شوقدر اقجه مهرمى تماما استيفا ايدرم ديو تركه‌دن اولقدر اقچه يى تغلبا اخذ ايلسه سائر داينلر مبلغ مزبوردن هندك حصه سنه اصابت ايدن مقداردن زياده سنى هنددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(بدل ماملكه بشراء وبدل ماتلفه ومهر عرسه سواء لايرجح احدهما على الآخر (عنايه في اقرار المريض)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك داينلرندن عمرو تركه‌دن برمنزلى تغلبا ضبط ايلسه زيدك ورثه سى تركه يى استخلاص ايتمامرلريله سائر داينلر منزل مزبورى حاكمه بيع ايتدروب ثمننى قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ولايه بيع التركة المستغرقة بالدين للقاضي لا للورثة لعدم ملكهم حيث كان الدين لغيرهم
(الدر المختار في القضاء)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه سى تركه سنى استخلاص ايلماسه لر حاكم تركه يى ثمن مثليله بيع ايدوب ثمننى غرمايه تقسيمه قادر اولورمى
* الجواب * اولور (من نقله من الدر المختار)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه سى تركه سنى استخلاص ايتملريله زيدك داينلرى تركه يى دينلرينه كوره اقتسام مراد ايتدكارنده ايچلرندن عمرو راضى اولميوب بغير وجه دينمى تماما تركه دن استيفا ايدرم ديمكه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(دين صحته مطلقا ومالزمه بمرضه بسبب فى مرضه معروف ببينة او بمعاينة قاض سواء فى الحكم و يقدم مان على ما اقر به فى مرضه ولم يعلم سببه
(الدر المنتقى فى اقرار المريض)

زيد متوفانك ورثه سى تركه زيدى اقتسام ايتدكارندنصكره زيدك ديونى تركه سندن ازيد اولديغى ظاهر اولمغله زيدك ورثه سى مقبوضلرى اولان تركه زيدك مجموعنى زيدك داينلرينه ويرسه لر زيدك داينلرى ورثه يه مجرد سز مقدما تركه يى اقتسام ايتمكله تركه دن دينه وفا ايتمين مقدارى مالكزدن ادا ايلك ديو جبره قادر
اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولو اقتسموا تركته ثم ظهر دين محيط او لاردت القسمة وهذا ظاهر فى المحيط وكذا فى غيره لتعلق حق الغرماء بالتركة شايعا (فصولين فى الثامن والعشرين)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك منزلنه جريان ايدن ملك قنواتى ورثه سى استخلاص ايتملريله زيدك تركه سنه وصى نصب اولنان عمرو اول قنواتى رأى حاكمله ثمن مثليله بيع ايدوب ثمننى غرمايه تقسيمه قادر
اولورمى * الجواب * اولور

(وفى المنهاج للوصى ان يبيع عروض الميت فى قضاء دين الميت بغير محضر من غرمائه وفى فتاوى رشيد الدين للوصى بيع التركة المستغرقة بالدين بقيمتها فلا يكون للغرماء ابطاله (ادب الاوصياء فى البيع)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سى المدين ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولدقده زيدك ورثه سى غرما اذنلرنسز مبلغ مزبوردن عمروى ابرا ايلسه لر غرما مجيزلر اولميوب مبلغ مزبورى رأى حاكمله عمرودن الوب قسمت غرماده ادخاله
قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(الدين المستغرق يمنع ملك الوارث حتى لا يملك بيعها ولا هبتها (قنيه فى الوصايا)
وذكر ظهير الدين مات وله فى يد انسان غصب او دين فطلب منه الورثة تسليمه ذلك وعلى الميت دين مستغرق فصالح الورثة عما عليه او فى يده على ان يدفعه اليهم يغرم

. لغرماء الميت ولايبرأ بهذا الصلح (من وصايا البزازية فى تصرف المريض)
زيد متوليسى اولديغى مال وقفدن شوقدر اقجه يى بغيرحق كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايدوب ضامن اولمدين ديونى تركه سندن از يد اولديغى حالده فوت اولوب يرينه عمرو متولى اولدقده تركهٔ زيدى ورثه سى استخلاص ايتمامرله سائر غرما عمروه تركهٔ زيدى ديغرمه كوره اقتسام ايده لم ديدكلرنده عمرو راضى اولميوب مجرد وقف اولمغله بن تماما استيفا ايدرم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(مات المتولى وكان فى ذمته مال الوقف كان سائر الديون مساويا لدين الوقف لافرق بين مال الوقف و بين دين الغير (ميزان الفتاوى فى ضمان المتولى)
زيد ديونى تركه سندن از يد اولديغى حالده فوت اولوب قزى هندى ترك ايتدكده هند تركهٔ زيدى استخلاص ايتمامكله حاكم تركهٔ زيدى ثمن مثليله عمروه بيع وتسليم وثمنى غرمايه تقسيم ايتدكدنصكره عمرو دخى فوت اولوب تركهٔ مزبوره يى عمروك قزى زينب ثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايلسه حالا هند بن دينى ويروب تركه يى استخلاص ايدرم ديوب تركهٔ مزبوره يى بكردن المغه قادره اولور مى * الجواب * اولماز
(مر نقله من القنية والدر المختار)
زيد شوقدر اقجه سنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايدوب ضامن اولمدين عمرو ديونى تركه سندن از يد اولديغى حالده فوت اولسه سائر داينلرى زيده تركهٔ عمروى ديغرمه كوره اقتسام ايده لم ديرلركن زيد راضى اوليوب مجرد بن مبلغ مزبورى وديعت طريقيله ويرمكله مبلغ مزبورى تركه دن تماما تضمين ايتدررم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(ولومات المودع فان كانت الوديعة قائمة بعينها ترد عليه لان هذا عين ماله ومن وجد عين ماله فهو احق به على لسان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم وان كانت لاتعرف بعينها فهى دين فى تركة الميت تحاص الغرماء (بدايع فى الوديعة) ويحاص المودع الغرماء لانه دين الاستهلاك على ماذكرنا فيساوى دين الصحة
(من المحل المذكور)
ديونى تركه سندن از يد اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه سى تركه يى استخلاص ايتمامرله داينلرى تركهٔ زيدى داينلر ينه كوره اقتسام ايتدكلرندنصكره زيدك داين آخرى بكر ظهور ايلسه بكر ديندن حصه سيله سائر داينلرك مقبوضلرينه مراجعته قادر اولور مى * الجواب * اولور
(تركة فيها دين مستغرق قسمت ثم جاء الغريم يأخذ من كل مايحصه من الدين (بزازيه فى تصرفات الاب والوصى)
ديونى تركه سندن از يد اولديغى حالده فوت اولان زيدك داينلرى تركهٔ زيدى دينلرينه كوره اقتسام ايتدكلرندنصكره زيدك داين آخرى بكر ظهور ايلسه سائر داينلرى تركه دن مقبوضلرى اولان اشيادن بكره حصه سنى ويرمكه راضيلر ايكن بكر اليوب اشيايى

سز اليقو يوب باكه حصه مى مالكردن و يرك ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(الغريم الاخر يشارك الاول فيما قبض (من وصايا الخانيه)

﴿ مسائل شتى ﴾

زيد ملك عرصه سنده حمام بنا ايتدكده قربنده اولان وقف حمامه ضررى يوغيكن متولى مجرد وقف حمامه كساد ويررسن ديو زيده حمامنى قلع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز كساد ويرمك شرعا ضرر عد اولنماز
(التاجر اذا كان له حانوت فاتخذ آخر بجنبه حانوتا لمثل تلك التجارة فكسدت تجارة الاول بذلك لم يكن له ان يخاصم الثانى كذا فى الكافى
(من الدرر فى احياء الموات)

حمال اولان زيد بر بلده ده حماللق ايتمك استدكده سائر حماللر بزه كساد ويررسن ديوز يدى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (من نقله من الدرر ومثله فى الخانيه)
زيدك ملك منزلى خراب اولوب منهدم اولسه قربنده منزلى اولان عمرو منزلم قربنده خراب منزل اولديغنه راضى اولمام منزلكى بنا ايله ديو زيده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(لوهدم بيته ولم يبن وجيرانه يتضررون به فلهم جبره على البناء لوقادرا على البناء (فسد) وقال (حس) المختار انه لا يجبر اذ المرء لايجبر على بناء ملكه
(فصولين فى الخامس والثلثين)

زيد بر وقف مزرعه يه مشروطيت اوزره متصرف ايكن مفلسا فوت اولوب مزرعه اوغلى عمروه انتقال ايلسه زيدك داينلرى عمروه مجرد مزرعه يى ضبط ايتمكله زيد ذمتنده اولان اقچه مزى مالكدن ادا ايله ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(الحقوق المجردة لايجوز الاعتياض عنها (اشباه)
زيد عمرو سپاهيدن قرض شوقدر اقچه الوب بعده مبلغ مزبورى عمروك تيمارى قريه سى رعاياسنك بر مصلحتلرينه صرف ايلسه عمرو مبلغ مرقومى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد تيمارك قريه سى رعاياسنك مصلحتلرينه صرف ايتدم ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(المستقرض يكون مملوكا للمستقرض بنفس القبض عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله ويجب مثله دينا فى الذمة (الذخيرة البرهانية فى القرض) الدين الصحيح لايسقط الا بالاداء اوالابراء (من الدر المنتقى وغيره)

﴿ كتاب الفرائض ﴾

هى جمع فريضة وهو لغة لمعان كالبيان والقطع والتقدير واصطلاحا هنا النصيب المقدر للوارث شرعا ثم نقل الجمع علما لهذا العلم (الدر المنتقى)
زيد قرقرنداشى هندك ساكنه اولديغى ملك منزلنده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماغله هنده قسامه وديت لازمه اولسه هند زيدك ميراثندن محرومه

اولورمی * الجواب * اولماز
(ولووجد الحر قتيلا فى دار ابيه اوامه اوالمرأة فى دار زوجها فعليه القسامة والدية ولايحرم من الميراث (خانيه فى الجنايات)
هند زوجی زیدی بغیر حق آلت جارحه ایله جرح وقتل ایلسه هند زیده وارثه اولورمی * الجواب * اولماز
(القاتل بغير حق لايرث من المقتول شيئا عندنا سواء قتله عمدا اوخطأ (هنديه فى الخامس من كتاب الفرايض)
زید مسلم هند نصرانیه یی تزوج ایتدکدنصکره هند اسلامه کلمدین فوت اولسه زید هنده وارث اولورمی * الجواب * اولماز
(والثالث اختلاف الدينين فلا يرث الكافر من المسلم اجماعا ولا المسلم من الكافر على قول على وزيد وعامة الصحابة رضى الله تعالى عنهم واليه ذهب علماؤنا والشافعى رحمهم الله تعالى (شرح السراجية للسيد الشريف)
زید مسلم معتق فوت اولوب کندویی اعتاق ایدن عمرونك لابوین ارقرنداشی بکر ذمینك اوغلی اولوب زیدك فوتندن مقدم اسلامه کلن بشری ترك ایلسه بشر ترکهٔ زیدی احرازه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(فان مات المولى ثم المعتق ولا وارث له نسبى فيرثه لاقرب عصبة المولى المذكور (الدر المختار فى الولاء)
زید قرنم هندی رد ایتدم فوتمدنصکره ترکه مدن نسنه و یرلمسون دیدکدنصکره زید فوت اولوب هندی وسائر ورثه سنی ترك ایلسه هند ترکه دن حصه سنی المق استدکده سائر ورثه مجرد زید سنی رد ایتمکله زیده وارثه اولماز سن دیو هندی منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
لان النسب لايحتمل النقض بعد الثبوت (الدر المختار فى دعوى النسب) لان الميراث حق له من جهة الشرع (خلاصه فى الرابع عشر من الدعوى)
زید معتق عمرونك آزادسز جاریه سی هندی تزوج ایدوب هند زیددن بر ولد طوغوردقدن صکره عمرو اول ولدی آزاد ایتمدین زید فوت اولسه اول ولد زیده وارث اولورمی * الجواب * اولماز
(وولد الامة من سيدها حر ومن زوجها ملك لسيدها (ملتقى فى الاعتاق) الرق يمنع الارث سواء كان وافرا اى كاملا اوناقصا (سيد على السراجية)
زید مسلم فوت اولوب لابوین قزقرنداشی هند نصرانیه نك اوغلی عمرو مسلم ایله هندك قزلری زینب وخدیجه مسلمه لری ترك ایلسه عمرو وزینب وخدیجه ترکهٔ زیدی احرازه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(والمحروم وهو الممنوع من الميراث لمعنى فى نفسه كالكافر والقاتل والرقيق والبابن والمرتد لايحجب لم يقل غيره لان الحجب منع الغير عن الميراث فلا حاجة الى ذكره وانما اطلقه ههنا

ليفهم انه لايحجب اصلا (ابن كمال على السراجية)

زيد فوت اولوب لام قرنداشی عمروی ولابوين عمی بكری ترك ايتدكده زيدك فوتندن يتمش كون مقدم فوت اولان باباسی بشردن حامل اولان اوكی اناسی هند انقضاء عدته اقرار ايتمدين زيدك فوتندن يدی ای مرورنده بر ولد طوغورسه ولد مزبور زيده وارث اولورمی * الجواب * اولور

(وان كانت من غيره وجاءت بالولد لستة اشهر اواقل يرث وان جاءت به لاكثر منها لايرث الا اذا كانت معتدة ولم تقر بانقضاء العدة اواقر الورثة بوجود الحمل وقت الموت (سراجيه فی الحمل)

هند فوت اولوب انجق زوجی زيدی ترك ايلسه زيد تركه دن نه مقدار نسنه الور *الجواب * نصف آلور

(واما للزوج فحالتان النصف عند عدم الولد وولد الابن وان سفل والربع مع الولد وولد الابن وان سفل (كذا فی السراجيه)

باباسی حر الاصل عجمی اولان زيد فوت اولوب اوكی باباسی عمروك حالا منكوحه سی اولوب عمرودن حامل اولان اناسی هندی اعتاق ايدن بكرك اوغلری بشر وخالدی ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * حمل ايچون سدس اليقونلوب ثلث هنده باقی بشر وخالده ويريلور حمل التی ايدن اقلده طوغارسه سدس موقوف اكه ويريلور والا اولدخی بشر وخالده ويريلور

(الحمل يرث ويوقف نصيبه باجماع الصحابة رضی الله عنهم فان ولد الی سنتين حيا ورث وهذا اذا كان الحمل من الميت فاما اذا كان من غير الميت كما اذا مات وامه حامل من غير ابيه وزوجها حی فان جاءت به لاكثر من ستة اشهر لايرث لاحتمال حدوثه بعد الموت فلايرث بالشك الا ان يقر الورثة بحملها يوم الموت فان جاءت به لاقل من ستة اشهر فانه يرث (هنديه فی الثامن من الفرايض)

زيد فوت اولوب اوكی باباسی عمروك حالا منكوحه سی اولوب عمرودن حامل اولان اناسی هند معتقه سی وباباسنی اعتاق ايدن بكرك اوغلی خالدی ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب سدس حمل ايچون اليقونيلوب ثلث هنده باقی خالده ويريلور ولد التی آيدن اقلده طوغارسه سدس موقوف آكه ويريلور والا اولدخی خالده ويريلور (مر نقله آنفا من الهنديه)

زيد فوت اولوب قرزی هندی وزوجه سی زينب حاملی ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * قرق سكز سهمدن التی سهم زينبه اون درت سهم هنده ويلور يكرمی سكز سهم حمل ايچون توقيف اولنور اكر زينب انقضاء عدته اقرار ايتمدين ايكی سنه تمامنه دك اركك طوغورورسه سهم موقوف آكه ويريلور واكر قز طوغورورسه سهم موقوفدن يكرمی بر سهم آكه ويريلوريدی سهم هنده ويريلور

(وروی الخصاف عن ابی يوسف رحمه الله تعالی انه يوقف نصيب ابن واحد او بنت واحدة ايهما اكثر وهذا هو الاصح وعليه الفتوی وذلك لان المعتاد الغالب ان لاتلد

المرأة الاولداً واحداً فيبني عليه الحكم مالم يعلم خلافه (سيد على السراجيه)
زيد فوت اولوب لابوين عمى اوغلنك اوغلى عمروى و باباسنك لابوين عمى بكرى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * جمله تركه عمروه دكر
(اما العصبة بنفسه فكل ذكر لايدخل فى نسبته الى الميت انثى وهم اربعة اصناف جزء الميت واصله وجزء ابيه وجزء جده الاقرب فالاقرب يرجحون بقرب الدرجة اعنى اولاهم بالميراث جزء الميت اى البنون ثم بنوهم وان سفلوا ثم اصله ثم جزء ابيه ثم جزء جده (سراجيه ملخصا)
زيد فوت اولوب قزى هندى و اوغلنك اوغلى عمروك قزى زينبى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * درت سهمدن اوج سهم هنده برسهم زينبه
(والسدس لبنت الابن فاكثر مع البنت الواحدة تكملة للثلثين (الدر المختار)
زيد فوت اولوب دار الحربده اسير اولان لابوين عمى عمروى ترك ايتدكده زيدك لابوين آخر عمى اوغللرى بكرو بشر مجرد عمرو دار الحربده اسير اولمغله زيده وارث اولمزاويله اولمجق زيده بز وارث اولورز ديو تركه سنه مداخله يه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(حكم الاسير كحكم سائر المسلمين فى الميراث مالم يفارق دينه فيرث و يورث منه لان المسلم من اهل دار الاسلام اينما كان (سيد على السراجيه)
زيد وهند على الاشتراك السوى مالك اولدقلرى جاريه لرى زينبى اعتاق ايتدكلرندن صكره زيد وهند متعاقبا فوت اولوب زيد اوغلى عمروى وهند لابوين عمى بكرى ترك ايدوب بعده زينب دخى فوت اولوب زوجى بشرى ترك ايلسه عمرو و بكرو بشره تركه زينبدن نه مقدار اصابت ايدر * الجواب * درت سهمدن ايكى سهم بشره و برسهم عمروه و برسهم بكره اصابت ايدر
(فان مات السيد ثم المعتق ولا وارث من النسب فارثه لاقرب عصبة سيده (ملتقى فى الولاء)
زيد فوت اولوب دار الحربده اسير اولان قرنداشى عمروى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه مجرد عمرو دار الحربده اسير اولمغله زيده وارث اولمازديوب تركه زيدن حصة سنى بينلرنده اقتسامه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(مرنقله من شرح السراجيه)
زيد قولى عمروى اعتاق ايدوب بعده آخر قولى اولوب عمروك اوغلى اولان بكرى كتابته كسدكدنصكره بكر بدل كتابتى اداايتمدين عمرو فوت اولوب زيدى ترك ايتدكده بكر عمروه وارث اولورمى * الجواب * اولماز
(ويمنع الارث على ماهنا اربعة الرق ولو ناقصا كمكاتب وكذا مبعض عند ابى حنيفة ومالك رحمهما الله تعالى (الدر المنتقى فى الفرائض)
زيد مسلم فوت اولوب لابوين قز قرنداشى هند نصرانيه يى وهندك اوغلى عمرو مسلمى

ترك ايتدكده عمروز يده وارث اولوب تركهٔ زيدى احرازه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(والمحروم لايحجب ويحجب المحجوب (تنوير الابصار)
هند فوت اولوب زوجى زيدى واناسى زينبى و باباسنك باباسى عمروى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در * الجواب * التى سهمدن اوج سهم زيده ايكى سهم زينبه باقيسى عمروه اصابت ايدر
(ولها ثلث مايبقى بعد فرض احد الزوجين وذلك فى مسئلتين زوج وابوين اوزوجة وابوين ولوكان مكان الاب جد فللام ثلث جميع المال (سراجيه)
زيد فوت اولوب ظاهرده وارث معروفى اولماسه تركه‌سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ثم بيت المال اى اذا لم يوجد احد من المذكورين يوضع التركة فى بيت المال (سيد على السراجيه)
زيد جاريه‌سى هندى اعتاق ايتدكدنصكره زيدك لابوين ارقرنداشى عمرو هندى تزوج ايدوب زيد بعده هند فوت اولوب انجق زوجى عمروى ترك ايلسه عمرو تركهٔ هندى احرازه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله من ولاء الملتقى)
زيد باباسى عمروى قتل ايدوب عمروز يدك اوغلى بكرى ترك ايتدكده بكر تركهٔ عمروى قبض ايلسه امين بيت المال اولان بشر بكره مجرد عمروى سنك بابالك قتل ايتمكله سن عمروه وارث اولمازسن ديو تركهٔ عمروه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(مر نقله من التنوير وابن كمال)
زيد ذمى فوت اولوب مقدما اسلامه كلن لابوين ارقرنداشنك كبير اوغللرى عمرو وبكر ذميلرى وسائر ورثه‌سنى ترك ايلسه سائر ورثه عمرو وبكره مجرد باباكز اسلامه كلمكله وارث اولمازسكز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(مر نقله من التنوير)
زيد ذمينك لابوين ارقرنداشى عمرو مسلم فوت اولدقدنصكره زيد شرف اسلامله مشرف اولسه زيد عمروه وارث اولورمى * الجواب * اولماز
(مر نقله من شرح السراجية للسيد الشريف)
زيد مسلم فوت اولوب لابوين خاله‌سى هند نصرانيه‌نك اوغلى عمرو مسلمى ترك ايلسه عمرو تركهٔ زيدى احرازه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(مر نقله من التنوير)
زيد ذمى نقض عهد ودار الحربه لاحق اولوب لحوقيله حكم اولندقدنصكره زيدك لابوين عمى قزى هند ذميه دار اسلامده فوت اولسه زيد هنده وارث اولورمى * الجواب * اولماز
(الذمى الذى نقض العهد ولحق بدار الحرب بمنزلة المرتد فى سائر الاحكام من الارث والحكم بعتق امهات الاولاد والمدبرين ونحو ذلك (بدايع فى احكام البغاة)

زيد فوت اولوب زوجهسی هندی وارغلی عمروایله قزی زینبی ترك ایدوب قبل القسمه عمرودخی فوت اولوب اناسی هندی و لابوین قزقرنداشی زینبی ترك ایدوب قبل القسمه زینب دخی فوت اولوب اناسی هندی ترك ایتدکده زیدك لابوین قزقرنداشی خدیجه دخی زید وعمرو وزینبه وارثه اولورمی * الجواب * اولماز

(ویسقط بنوا الاعیان بالابن وبالاب والجد (تنویر الابصار) فیبدأ بذوی الفروض ثم بالعصبات النسبیة ثم بالمعتق ثم عصبته الذکر ثم الرد ثم ذوی الارحام (تنویر الابصار فی الفرائض)

(یاحلال المشکلات ویامفتی الانام ویامن اوتی الحکمة من لدن عزیز علام * ماتقول السادة الحنفیة * وائمة الملة الحنیفیة * فی رجل مات عن بنیه وفاء وعثمان ومحیی الدین وقبل القسمة مات وفاء عن ابنیه السید علی وزین العابدین ثم مات عثمان عن ابنه مصطفی وبنتیه کاتبه وقانته ثم مات زین العابدین عن ابنیه تاج العارفین وعبد الله ثم مات محیی الدین عن ابنه احمد ثم مات مصطفی عن ابنه عثمان وبنته بدیع ثم مات السید علی عن بنته علیا وعن ابنی اخیه لاب وام تاج العارفین وعبدالله ثم مات عثمان بن مصطفی عن بنته بدیع وعن اخته لاب وام هی بدیع ایضا ثم مات تاج العارفین عن اخیه لاب وام هو عبدالله ثم مات عبدالله عن ابنیه سلیمان وموسی ثم مات احمد عن بنیه محمد وعبید والبدوی ثم ماتت کاتبه عن ابنه عبدالرحیم ثم ماتت قانته عن بنی ابن عمها لاب وام وهم محمد وعبید والبدوی فکیف قسمة ترکة الرجل بینوها بلطفکم الجمیل ولکم الثواب والاجر الجزیل * من المولی اللطیف الجلیل * الجواب * یجعل ترکة ذلك الرجل اثنین وسبعین سهما فمن تلك السهام لبدیع بنت مصطفی ثمانیة اسهم ولکل من علیا وعبد الرحیم ستة اسهم ولبدیع بنت عثمان اربعة اسهم ولکل من سلیمان وموسی تسعة اسهم ولکل من محمد وعبید والبدوی عشرة اسهم

(مات بعض الورثة قبل القسمة صححت المسئلة للاول ثم الثانیة فان استقام نصیب المیت الثانی علی ترکته فبها وان لم یستقم فان کان بین سهامه ومسئلته موافقة ضربت وفق التصحیح الثانی فی التصحیح الاول والا ضربت کل الثانی فی کل الاول یحصل مخرج المسئلتین فتضرب سهام ورثة المیت الاول فی المضروب وسهام ورثة المیت الثانی فی کل مافی یده او وفقه وان مات ثالث جعل المبلغ مقام الاولی والثالثة مقام الثانیة وهکذا (تنویر الابصار فی الفرائض)

﴿ فی ذوی الارحام ﴾

زید فوت اولوب لابوین قزقرنداشی هندك اوغلی عمرو ایله هندك قزی زینبی ولابوین آخر قزقرنداشی خدیجهنك قزی عایشهیی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * للذکر مثل حظ الانثیین (نقله مذکور فی السراجیه)

هند فوت اولوب لابوین قزقرنداشی زینبك اوغلی عمروی ولابوین آخر قزقرنداشی خدیجهنك اوغلاری ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * جملهسی برابر

(نقله في السراجيه)

هند فوت اولوب لابوين قز قرنداشي قزي زينبي ولاب قز قرنداشي قزي خديجه يي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در *الجواب* درت سهمك اوچي زينبه بري خديجه‌يه

(نقل هذه المسئلة وامثالها مما سيأتي مذكورة في السراجية)

هند فوت اولوب اناسنك لابوين عمي اوغلنك قزي زينبي واناسنك لابوين عمي قزينك اوغلي زيدي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در *الجواب* اوچ سهمدن ايكي سهم زينبه و برسهم زيده اصابت ايدر

زيد فوت اولوب زوجه‌سي هندي واناسنك لابوين ارقرنداشي عمروك اوغلي بكرايله عمروك قزي زينبي واناسنك لابوين قز قرنداشي خديجه‌نك اوغللري بشر وخالدايله خديجه‌نك قزي فاطمه‌يي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در *الجواب* يوز قرق سهمك اوتوز بشي هنده قرقي بكره يكرمي‌سي زينبه اون سكزري بشر وخالده طقوزي فاطمه‌يه اصابت ايدر

هند فوت اولوب اناسنك لابوين قزقرنداشي زينبك اوغلنك اوغلنك قزلري خديجه ورحيمه يي وزينبك آخر اوغلنك قزينك اوغلي عمرو ايله قزي عايشه‌يي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در *الجواب* طقوز سهمدن اوچر سهمي خديجه ورحيمه‌يه ايكي سهمي عمروه برسهمي عايشه‌يه دكر

زيد فوت اولوب لابوين قز قرنداشنك اوغلي عمروي ولام قرنداشنك اوغلي بكري ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در *الجواب* درت سهمدن اوچ سهم عمروه برسهم بكره دكر

هند فوت اولوب لابوين قز قرنداشي قزي زينبي ولاب قزقرنداشي اوغلي عمروي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در *الجواب* درت سهمدن اوچ سهم زينبه برسهم عمروه دكر

زيد فوت اولوب باباسنك باباسنك اناسنك باباسي عمروي و باباسنك اناسنك باباسنك باباسي بكري واناسنك اناسنك باباسنك باباسي بشري واناسنك باباسنك اناسنك باباسي خالدي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در *الجواب* طقوز سهمدن درت سهم عمروه ايكي سهم بكره برسهم بشره ايكي سهم خالده دكر

زيد فوت اولوب زوجه‌سي هندي ولام قرنداشنك اوغلي عمروي ولام قرنداشي قزي زينبي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در *الجواب* سكز سهمدن ايكي سهم هنده اوچر سهم عمرو وزينبدن هر برينه اصابت ايدر

هند فوت اولوب زوجي زيدي ولابوين خالنك قزي زينبي ولابوين خاله‌سي خديجه‌نك اوغللري عمرو و بكرو بشر وخالدايله خديجه‌نك قزلري عايشه وفاطمه ورقيه‌يي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در *الجواب* يوزطقسان سكز سهمدن طقسان طقوز سهمي زيده ويكرمي ايكي سهمي زينبه واوندردر سهمي عمرو و بكر و بشر وخالددن

هر برینه ویدیشر سهمی عایشه وفاطمه ورقیه‌دن هر برینه دکر
زید فوت اولوب لابوین خاله‌سنك اوغلی عمروی ترك ایتدکده زیدك اناسنك عمی بکر ایله باباسنك عمه‌سی دخی زیده وارث اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید فوت اولوب لابوین خاله‌سی هندك اوغلنك اوغللری عمرو وبکری وهندك قزی زینبك اوغلی بشری وهندك قزی خدیجه‌نك اوغلی خالدی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه‌در * الجواب * التی سهمدن ایکیشر سهم عمرو و بکردن هر برینه بر سهم بشر وخالددن هر برینه اصابت ایدر

زید فوت اولوب لابوین خاله‌سی اوغلنك قزلری هند وزینبی ولابوین خاله‌سی قزینك اوغلی عمروی ولابوین خاله‌سی قزینك قزی خدیجه‌یی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه‌در * الجواب * طقوز سهمدن اوچر سهم هند وزینبدن هر برینه ایکی سهم عمروه بر سهم خدیجه‌یه اصابت ایدر

﴿ فی الاراضی ﴾

برقریه اهالیسی مرعای قدیملرنده حیوانلرینی کزدروب اوتلاتمق استدکلرنده اول قریه ضابطی اولان زید باکه رسم اوتلاق نامنه شوقدر اقچه ویرمینجه اوتلاتمام دیو اهالی‌یی بغیر وجه منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(لایجوز لاحد من المسلمین اخذ مال احد بغیر سبب شرعی (منح فی التعزیر)

برقریه اهالیسنك مرعای قدیملرندن برمقدارینی قریهٔ مزبوره سپاهیسی طاپو ایله عمروه ویروب عمرو دخی زراعت ایدر اولسه اهالی عمروی زراعتدن منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(فالمرعی هی ارض ترکت من زمان الفتح بلارسم مهملة لا تزرع ولاتحرث ولایتصرف وجهامن الوجوه الشرعیة بل تترك لاجل المرعی للمواشی (من الحدادی)

بروقف قریه اهالیسنك مرعای قدیملرندن اولان یری قریهٔ مزبوره متولیسی مقاطعه ایله عمروه ویروب عمرو دخی اول یری بستان ایدوب زراعت ایدر اولسه اهالی عمروی زراعتدن منع ایدوب عرصه‌یی کالاول مرعی اولمق اوزره ضبطنه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(ولایجوز احیاء ماقرب من العامر بل یترك مرعی لاهل القریة ومطرحا لحصایدهم (ملتقی فی احیاء الموات)

بروقف قریه اهالیسنك مرعای قدیملرندن اولان یرك برمقدارینی قریهٔ مزبوره متولیسی زید طاپو ایله عمروه ویروب عمرو دخی زراعت ایدر اولسه اهالی عمروی زراعتدن منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(یفهم مما مر من الملتقی والحدادی)

ایکی قریه اراسنده واقع اولان مرعای قدیمدن قریتین مزبورتین اهالیلری علی الاشتراك مرعالری اولمق اوزره ضبط ایده کلوب حیوانلرینی اوتلاده کلمشلر ایکن حالا برینك اهالیسی بعدالیوم یالکز بز ضبط ایدرز دیو قریهٔ اخری اهالیسنی حیوانلرینی

اونلا نعقدن منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(ماكان قديما يترك على حاله ولايتغير الابحجة (كذا فى الخانية)

برقريه اهالیسنك مرعای قدیملرندن اولان یرك برمقدار ینی قریه مزبوره سپاهیسی زید طاپو ایله عمروه ویرسه عمرو دخی یری حفر ایدوب طپراقدن کرمد اشلمك مراد ایلسه اهالی مرقومه عمروی منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر (مرنقله من الحدادی)

زید فوت اولوب ورثه سی زیدك ارض میریده مغروسه اولان ملك اشجارینی ضبط مراد ایتدکلرنده صاحب ارض مجرد ارض میریده مغروسه اولمغله یره تابعه اولمش اولور او یله او لیحق طاپو ایله ویرم دیو ورثه یی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(لان الورثة قائمون مقام مورثهم (محيط السرخسى فى العتاق)

زید اراضی امیریه دن طاپو ایله تصرفنده اولان تارلایی شوقدر اقچه بدل مقابله سنده عمروه فراغ و بدل مزبوری قبض ایدوب بعده اذن صاحب ارض بولنمدین زید بلااولاد فوت اولمغله صاحب ارض اول تارلایی طاپو ایله آخره ویرسه عمرو بدل مزبوری زیدك ترکه وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن الغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وفى شرح الوهبانية لابن الشحنة من دفع شيئا ليس واجبا عليه فله استرداده (حموي على الاشباه) لان التفويض متى وقع شيئا بلااذن صاحب الارض لايزول الارض عن يد المفوض حقيقة فكان يد المفوض اليه عارية (صرة الفتاوى)

عرصه سی مقاطعه لو ارض میری و بناسی زیدك ملکی اولان دکان بالکلیه منهدم اولوب عرصهء صرفه قالمغله زید عرصهء مرقومه یی صاحب ارضه تسلیم مراد ایتدکده صاحب ارض المیوب کالاول مقاطعه ایله تصرف ایله دیو زیده جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(واماشرائط الصحة منها رضاء المتعاقدين (هنديه فى الاجارة)

زید طاپو ایله تصرفنده اولان تارلالرنده بغدای زرع ایدوب چمن ایکن زید بلااولاد فوت اولوب لابوین قز قرنداشی هندی ترك ایتدکده صاحب ارض اول تارلالری اجانبدن عمروه طاپو ایله ویروب بعده حق طاپو هندك اولمغله هند اول تارلالری طاپو ایله صاحب ارضدن الدقدنصکره حصاد ادراك ایتدکده عمرو اول بغدایی تغلبا بچوب اخذ ایلسه هند بغدایی عمرودن طلب ایتدکده عمرو بن صاحب ارضه طاپو ایچون شو قدر اقچه ویرمشیدم مبلغ مزبوری ویرمدکجه ویرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ومن ظلم ليس له ان يظلم غيره (مبسوط السرخسى فى الوكالة)

سلاطین ماضیه دن زید برمملکتی عنوة فتح ایتدکده اراضیسندن برمقدار اراضی یی عمروه تملیك صحیح ایله تملیك ایتدکدنصکره عمرو فوت اولوب اول اراضی عمروك اولاد اولادندن بکره ارثا انتقال ایدوب بکر ملکیت اوزره متصرف ایکن فوت اولوب اوغلی بشر ایله قزی هندی ترك ایلسه هند اراضیدن حصه سنی ضبط مراد ایتدکده بشر مجرد اول اراضی زراعت اولنمغله سناکه حصه دکزدیو هندی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا باعها اى ارض الخراج انتقلت بوظيفتها من الخراج وكذا اذمات انتقلت الى ورثته كذلك (البحر الرائق فى العشر والخراج)

زيد اراضى اميريه‌دن بر تارلايه طاپو ايله متصرف ايكن ديونى تركه‌سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولوب اول تارلايى اوغلى عمرو ضبط ايلسه زيدك داينلرى تركهٔ زيدى اقتسام ايتدكلرنده نصكره عمروه مجرد تارلايى سن ضبط ايتمكله زيد ذمتنده فلان حقمزى مالكدن بزه ادا ايله ديو جبره قادر اولور لرمى * الجواب * اولمازلر

(لالزوم بلا التزام (در ر فى الحواله)

زيد برى ارض ميرى وكرومى ملك اولان باغنك يرينى اذن صاحب ارضله عمروه فراغ ايدوب كرومى عمروه هبه وتسليم ايتدكده صاحب ارض باكه رسم تاپنه شوقدر اقچه ويرميجه باغى سا كه ضبط ايتدرم ديوب عمرودن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله من تعزير المنح)

زيد طاپو ايله تصرفنده اولان وقف تارلايى عمروه فراغ ايدوب لكن اذن متولى بولنماسه عمرو فراغ مز بوره بناء اول تارلايه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله من صرة الفتوى)

زيد اراضى اميريه‌دن برقاچ تارلايه طاپو ايله متصرف ايكن بلا ولد فوت اولدقده صاحب ارض اول تارلالرى طاپو ايله عمروه ويردكد نصكره زيدك ورثه سى ملك تخملرينى اول تارلالره زرع ايتمش اولسه لرحالا اكينى ادراك ايدوب ورثه زراعتلرندن ترتب ايدن نقصان ارضى مز بوره ضامنلر اولوب اكينلرينى المق استدكلرنده عمرو اراضى اولميوب مجرد تارلا طاپو ايله باكه ويرلكله اكينى الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل زرع ارض الغير لنفسه كان الزرع له وعليه لصاحب الارض نقصان الارض ان انتقصت بزراعته (خانيه فى المزارعة)

قال مرتبه العبد العاجز الفقير * غفر ذنوبه مولاه الغنى القدير *
هذا آخر ما اردنا جمعه وترتيبه * والحمد لله تعالى وحده *
وصلى الله على سيدنا محمد وآله واصحابه الذين اقتفوا اثره *

الحمد لله الذى امتن علينا بختم طبع هذا الفتاوى المسمى بفتاوى الفيضيه * مع النقول والشواهد القويه * فى دار الطباعة العامره * فى زمن من اسس مراصد الشرع * وايد جاهه بنشر الاصل والفرع * السلطان ابن السلطان السلطان ﴿عبد المجيد خان﴾ لازالت حديقة دولته مخضرة برحيق الشرع الى مدى الدوران * بمعرفة اطبع العباد الى افضال ربه الراجى (محمد رجائى) وتصادف ختامه فى اواخر شهر رمضان لسنة ست وستين ومائتين والف


32101 076394368